

המועצה הלאומית לשלום הילד
Israel National Council for the Child
المجلس الوطني لسلامة الطفل

בסיוע

מכון חוב
עשור של עשייה למען ילדים

ילדים בישראל שנתון 2017

עורכת
ציפי ברמן

טבת תשע"ח
דצמבר 2017

דבר העורכת

אנו שמחים להציג בפניכם את השנתון הסטטיסטי "ילדים בישראל" זו השנה ה-26 ברציפות. דומה שההוכחה הטובה ביותר להצלחתו היא מקום הקבע שקנה לעצמו על שולחנו של כל מי שילדים קרובים לליבו ועומדים במרכז עבודתו. ניסיונו וכן תגובות רבות שאנו מקבלים מלמדים, שעם השנים שנתון זה החל למלא תפקיד חשוב בעבודתם של רבים. ההתייחסות למגוון ההיבטים הנוגעים לאוכלוסיית הילדים בכללותה, ריכוז הנתונים והמידע והצגתם כמכלול אחד סייעו ומסייעים לחוקרים, לאנשי מעשה, למתכננים ולמעצבי מדיניות, לעובדי-מטה ולעובדי-שטח בתחומי עיסוקם הקשורים לחיי ילדים ובני נוער.

מאז יצא לאור השנתון הראשון אנו עדים, לשמחתנו, להתעניינות גוברת של הציבור בילדים ובעולמם. סוגיות רבות שממשיכות להידון במסגרת השנתון דרשו מאבק לא קל על מנת להחדין למודעות, והיום הן זוכות להתייחסות רבה יותר מצדם של פוליטיקאים, אנשי מקצוע ותקשורת. אנו מעודדים אפוא מכך שהשנתון הפך זה מכבר לכלי עזר מובן מאליו, שאנשי מקצוע, מעצבי מדיניות, מתכננים וחוקרים, עושים בו שימוש מתמיד.

מעטים הם הפרסומים הדומים לשנתון זה באופיים, בהיקפם ובמיוחד ביציאתם הרצופה לאור. יתרה מכך, מעטות הן המדינות שבהן רואה אור פרסום דומה, ואנו שמחים להיות מפורצי הדרך והמובילים בתחום.

השנתון אינו רק צילום מצב או תמונה אילמת של עולם הילדים בישראל. הוא אף כלי עזר לפעילות שמיועדת לשיפור רווחתם של הילדים ולשמירת שלומם וזכויותיהם.

הפרק הראשון מלמד כמה ילדים חיים בישראל, מה חלקם באוכלוסייה, מה דתם, והיכן הם מתגוררים. לידע על ריכוזיה של אוכלוסיית הילדים בישראל ועל מאפייניה יש השלכות חשובות לגבי היכולת לתכנן שירותים ולהשקיע בחינוך וברוחה באופן ההולם את מספרם של הילדים באוכלוסייה ואת חלקם. כמו כן, הוא מלמד אותנו על אודות ילדים שחיים בישראל במעמד חוקי של תושב ארעי או תושב קבע.

הפרק השני מציג נתונים על ילדים שעלו בעצמם, ילדי עולים, ילדי מהגרי עבודה, ילדים מבקשי מקלט וילדי מסתננים. גופים שונים מגדירים באופן שונה מי הם ילדים עולים, זאת במיוחד לאור היחלשותו של גל העלייה הגדול של שנות ה-90. בפרק זה אנו מתייחסים, עדיין, לילדי עולים- הדור השני לעלייה, שסממני העלייה לא פסו בו. לפיכך, הפרק כולל הגדרות ותמונה נרחבת על הילדים שעלו בעצמם, בכלל זה מספרם של אלה שעלו בעצמם ושהיום הם בני 0-17. בפרק נתונים גם על אודות היקף העלייה של ילדים, מקום מגוריהם, ארצות מוצאם, הרכב משפחתם וחלקם בכלל אוכלוסיית הילדים. נתונים אלה חיוניים לתכנון קליטה יעילה המכבדת את הילדים ואת משפחותיהם. נתונים על עולים מופיעים גם בפרקים רבים אחרים. כמו כן, מוצגים נתונים על ילדי מהגרי עבודה, על ילדים מבקשי מקלט ומסתננים השהוים זמנית בארץ באופן חוקי. הנתונים אודותם אינם מלאים כלל ועיקר. קבוצה הולכת וגדלה זו של אלפי ילדים מבקשי מקלט השהוים בישראל שוהה ברובה בערי המרכז, ואילו חלקה האחר מתפזר בין רשויות דרום הארץ ומרכזה. ילדים אלה אינם מקבלים את מלוא הטיפול הדרוש, מה עוד שטרם התקבלו החלטות על עתידם או על סיוע לרשויות המקומיות המתקשות לטפל בהן. נדמה שבלא מדיניות אחידה יוד שלטונית מכוונת, ילדים אלה יידונו לקשיים ולמצוקות הנובעים ממעמדם הלא מוסדר.

הפרק השלישי עוסק בהרכב המשפחות בישראל ובגודלן. אנו למדים ממנו, כי בשנים האחרונות, מבנה המשפחה הישראלית עובר אט אט שינוי. ממוצע הילדים במשפחה גדל כמו גם מספרן וחלקן היחסי של המשפחות עם שלושה ילדים ויותר. נתון זה מחייב תשומת לב מצד המערכות השונות המתכננות את השירותים לילדים והמתקצבות אותם. בד בבד נמשכת מגמת הגידול במספר הילדים החיים במשפחות

שבראשן הורה עצמאי (חד-הוריות) שבהן הורה רווק/ה. הכרת המשפחה ותנאי הגדילה של הילדים במקומות מגוריהם היא הבסיס לתכנונם וליישומם של מדיניות ושל שירותים הולמים שמתפקדים לתרום לרווחתם.

הפרק הרביעי המוקדש לילדים החיים מחוץ למשפחתם מאפשר לעקוב אחר אותם ילדים, שמסיבות שונות חיים ומתחנכים מחוץ לביתם. מעקב זה חיוני לבחינת השאלה האם המוסדות השונים, שבהם חיים ילדים אלו, הולמים את צורכיהם בהווה ומבטיחים את עתידם. אנו מקוים, שבשנתונים הבאים ניתן יהיה לעקוב טוב יותר אחר המסלול שעוברים ילדים אלה מן הרגע, שנבחרה עבורם האפשרות לצאת ולחיות מחוץ לביתם או שהם עצמם בחרו בה. נתונים אחרים בפרק מלמדים על קבוצה גדולה למדי של ילדים שמפאת מצבם הנפשי או הפיזי לומדים במוסדות הרפואיים בהם הם שוהים.

יותר משני מיליון ילדים משתייכים למערכת החינוך בישראל. הפרק החמישי - ילדים וחינוך - מגולל יריעה רחבה אודות ילדים במערכת החינוך.

התופעות הבולטות ביותר שעולות מן הפרק הן המשך צמצום הפערים בשיעורי הלמידה, בעיקר בגילים הצעירים, בין יהודים ללא יהודים - לאחר החלת חוק לימוד חובה על שכבת הגיל הרך (3-4) חל גידול מספרי משמעותי בילדים בני 3-4 במערכת החינוך. תופעה נוספת הינה הצטמצמות החינוך הממלכתי לטובת הממלכתי-דתי והחרדי מחמת התהליכים הדמוגרפיים שעוברת החברה הישראלית. עוד משתקף מהנתונים אחוז גדול של תלמידים המקבלים שיעורים פרטיים במקצועות שונים. אחוז זה עשוי להצביע על הקושי של מערכת החינוך לספק את העזרה הדרושה לתלמידים המתקשים בלימודים. זוהי תופעה מדאגה היות והיא מביאה להיווצרותם של פערים נוספים על הפערים הכלכליים הקיימים בין ילדים ממילא, בין תלמידים שיש בידם לממן שיעורים פרטיים לבין אלה שאין בידם לממןם. על מערכת החינוך לדאוג שלכל תלמיד תינתן לפחות מבחינתה, נקודת התחלה שווה לחיים לכל התלמידים. פרק החינוך כולל ברובו הגדול נתונים על אודות מערכת החינוך עם זאת, מובן שחלק גדול מחינוכם של ילדים מתרחש בביתם.

פרק שש עוסק בעולם הפנאי של ילדים בישראל ומרחיב את הידוע על שעות הפנאי של ילדים וההעדפות לבילוי בהן. הנתונים מצביעים, כי המחשב והטלפון הנייד הפכו לזמינים יותר לילדים ולבני נוער, וכי כבר תפסו את מקומה של הטלוויזיה כמדיה עיקרית. זאת, במיוחד לשם שמירה על קשרים חברתיים ומשחקים.

השאלה היא האם השכיחות בשימוש באמצעים דיגיטליים, נובע ממצב כלכלי המקשה על הורים לאפשר לילדיהם השתתפות בחוגים או בבילויים מסוג אחר, ו/או מחסור בפעילויות פנאי זמינות בסביבת מגורי הילדים.

כן מלמד הפרק, שתופעת ההתנדבות הולכת ונהיית נפוצה.

התמונה המצטיירת בפרק השישי חלקית בלבד, וברור שיש לעשות מאמץ ללמוד ולהכיר את עולם הפנאי של ילדים טוב יותר. זאת, כרקע להקצאת משאבים ולפתיחת הזדמנויות, שיאפשרו פעילות פנאי מהנה ומועילה לכלל ילדי ישראל.

הפרק השביעי חושף את עולמם של ילדים עם מוגבלות מלידה או עקב מוגבלות שקרתה במהלך חייהם. ניכר כי החברה הישראלית טרם השכילה להעניק להם טיפול וחינוך ראויים, בכדי לגשר על הפער בינם לבין שאר הילדים. יש למצוא דרכים להתמודד באופן הולם את צורכיהם ולכבדם ככל האפשר, וכן לשלב בחברת הילדים גם את הילדים עם המוגבלויות המורכבות יותר אשר ניתן לשלבם. הנתונים מלמדים שהמצב דורש שיפור, וכי רוב הילדים עם המוגבלויות המורכבות יותר לומדים בחינוך המיוחד ולא בשילוב. עולות אפוא מספר שאלות חשובות ביותר: האם ילדים הזכאים לסל שילוב אכן נהנים ממלוא התמיכה, שהם אמורים לקבל ממשד החינוך כמענה על צורכיהם? האם חוק השילוב אכן מיושם כראוי

בחינוך הרגיל, והאם אכן שולבו בו כל הילדים עם מוגבלות, והם מקבלים את מלוא הסיוע והתמיכה? לצערנו, נראה כי התשובה לשאלות אלה שלילית. למותר לומר, שלסוגיות אלה חשיבות מכרעת לא רק לקידום של ילדים עם מוגבלויות, אלא אף לפנייה של החברה. כל חברה מודרנית ומתקנת נבחנת בראש ובראשונה לפי יחסה לחלש ולפי שוויון ההזדמנויות שהיא מאפשרת לו.

פרק שמונה, ילדים ובריאות, מציג נתונים שעשויים לתרום למתן מענה לשאלה כיצד לאפשר לכלל ילדי ישראל לנהל חיים בריאים ולהינות משיירותי בריאות הולמים, ומה ניתן לעשות על מנת למנוע מחלות ואשפוזים כה רבים של ילדים בבתי חולים (קרוב ל-600,000 ילדים פנו לחדרי מיון). לאורך שנים אנו עדים לכך שכשני שלישים מהילדים פונים לחדר מיון עקב מחלה, והשאר עקב היפגעות בתאונה. יש לבדוק כיצד ניתן למנוע שיעור הפניות גבוה. נתון בולט ומדאיג מאוד בפרק הוא שיעור הילדים הסובלים מעודף ביישובים שבהם שיעור הפניות גבוה. נתון בולט ומדאיג מאוד בפרק הוא שיעור הילדים הסובלים מעודף משקל והשמנה. על מערכת הבריאות להמשיך ולהשקיע בטיפול במגמה מדאגה זו כדי לאפשר לילדים בריאות טובה הן בילדותם והן בבגרותם. הפרק כולל גם נתונים אודות תזונה ופעילות גופנית של ילדים ובני נוער. גם השנה מוצגים נתונים אודות סייעות רפואיות לתלמידים בחינוך הרגיל. בשנים האחרונות גדל במידה ניכרת שיעור הסייעות הרפואיות שהוקצו לתלמידים בגני הילדים ובבתי הספר. בולט הגידול במספר הבקשות שאושרו לסייעות שהוקצו לצורך "השגחה מונעת". רובן הגדול הוקצו בשל רגישות (אלרגיות) למוצרי מזון. חלק ניכר של הפרק עוסק בבריאות נפשם של ילדים. לפי נתוני משרד הבריאות יש מגמת ירידה במספר הפניות למרפאות הממשלתיות לבריאות הנפש. ב-2016 טופלו כ-7,700 ילדים ובני נוער במרפאות הממשלתיות לבריאות הנפש לעומת 10,258 בשנת 2010. רובם היו בגיל 6-12. כ-920 ילדים ובני נוער התקבלו לאשפוז פסיכיאטרי, וכ-40% מהם אושפזו אשפוז חוזר ומלא. סיבת האשפוז הנפוצה ביותר הייתה הפרעות בגיל הילדות. גם השנה מוצגים נתונים על אחוז הקבלות הכפויות של ילדים ונוער לאשפוז פסיכיאטרי לפי גיל.

פרק תשע עניינו ילדים ותאונות. תהא זו טעות לראות בתאונות דרכים סיבה עיקרית להיפגעות ילדים מתאונות שאירעו שלא במתכוון, והנתונים בהקשר זה חייבים להדליק נורה אדומה. הם מלמדים, שילדים מאושפזים עקב נפילה כמעט פי ארבעה ויותר מאשר מתאונות דרכים. לפיכך דווקא הבית, שנחשב למרחב הבטוח ביותר, הוא המקום שבו מתרחשות רוב התאונות. כ-60% מהנפגעים מתאונות הם ילדים צעירים, בני 0-9. השלכותיה של תופעת היפגעות ילדים מתאונות חמורות בהרבה מהשלכותיה של תחלואה מסיבה אחרת כלשהי בישראל. ספרות מחקרית וניסיון רב שנים מלמדים, כי מרבית הפגיעות ניתנות למניעה. צמצום היקף ההיפגעויות על ההשלכות שבצידי הוא יעד בר מימוש, שהשגתו תלויה בקידום מאמצי המניעה.

למרות שבשנים האחרונות נעשו פעולות שונות להעלאת מודעות הציבור למניעתן של תאונות מסוג זה, אחוז הנפגעים הגדול נותר בעינו. עדיין מדי שנה כ-205,000 ילדים פונים לחדרי מיון עקב תאונות, ועשרות אלפים מהם מאושפזים. כיצד ניתן להתמודד עם "מגיפה" זו, למנוע תאונות ולשמור על ילדינו הן שאלות העולות מפרק זה, והן דורשות תשובות ברמת המדיניות הכוללת, בייחוד בתחום חינוך הציבור.

חשיבותו העיקרית של הפרק העשירי, ילדים וכלכלה, בהצבת הנושא במרכז הדיון הציבורי. מחד גיסא, ילדים הם מושא להוצאות רבות, הן ברמה המשפחתית והן ברמת החברה בכללותה, והדבר דורש התייחסות וידע רב מזה הקיים. מאידך גיסא, לילדים יש גם תרומה כלכלית למשפחתם ולכלל החברה. הפרק מציג תהליך הנמשך מאז תחילת שנות ה-90, והוא גידול נרחב בממדי העוני של ילדים למרות הירידה הקלה שחלה ב-2010. חמישית מן הילדים היהודים ושני שלישים מהילדים הלא יהודים חיים מתחת לקו העוני. עד לתחילת שנות ה-2000 תרמו תשלומי ההעברה והמסים לצמצום תחולת העוני בקרב ילדים וליציבותה היחסית, אך מאז יכולתם של תשלומים אלו לצמצם את ממדי העוני בקרב ילדים נשחקה,

ובשנת 2016 תרומתם של תשלומים אלה לצמצום ממדי העוני הייתה 10.9% בלבד לעומת 29.4% בשנת 2000.

הפרק האחד עשר, ילדים בעולם המשפט, מתייחס לילדים שעניינם נדון בבתי משפט שונים. אחת השאלות, שיש לשאול לאור נתוניו, היא כיצד ניתן לפשט את התהליכים הכרוכים בכך ולקצרם, ולהבטיח שמירה על כבוד הילדים ועל זכויותיהם, מה עוד שרבים מן הילדים הנתונים בהליכים משפטיים אזרחיים הם, למעשה, נזקקים.

הפרק השניים עשר עוסק בילדים עוברי חוק. נתוניו מלמדים, כי מגמת הפשיעה בקרב קטינים הולכת וקטנה, זאת בכל המדדים שנבדקו: מספר הקטינים (מספר הקטינים, מספר התיקים שנפתחו במשטרה, מספר המטופלים בידי שירות המבחן לנוער, מספר האסירים, מספר התיקים בבתי משפט ועוד). ניתן לקשור זאת לירידה כללית במגמת הפשיעה בישראל, וייתכן שאף לפעילות המערכות השונות הקשורות לטיפול בקטינים עוברי חוק. עלינו להבטיח, שהחברה הישראלית אכן תהיה ערוכה להתמודדות הדרושה עם הבעיה במישורים המניעתי, השיקומי והענישתי כדי להחזיר צעירים אלו למרכז החברה, וכן גם לשמור על זכויות העבריינים הקטינים ועל כבודם.

פרק שלוש עשרה מציג תמונה על ילדים שנפגעו מעבירות שהתבצעו כנגדם. ב-2016 מספר התיקים הפליליים ותיקי ט.מ. היה קטן מבשנת 2015. נתוני שירות המבחן לנוער מצביעים על עליה במספרם ובשיעורם של הילדים שנחקרו בידי חוקרי ילדים מאז 1990. חוקים שנכנסו לתוקף לפני מספר שנים, כגון החוק למניעת העסקה של עברייני מין במוסדות מסוימים, שעשויים היו למנוע פגיעה בילדים, אינם נאכפים די הצורך. נתונים אלו מצביעים על חולשת המערכת הארצית להתמודד עם תופעת האלימות כלפי ילדים. נראה כי אין מנוס משידוד מערכות ומחשיבה מחודשת מה אנו כחברה רוצים ומסוגלים לעשות על מנת להגן על ילדינו ולמנוע פגיעות בהם ועבירות כנגדם. גם השנה מוצגים בפרק נתונים על אלימות תוך השימוש באמצעי תקשורת דיגיטליים - עבירות סייבר - עבירות פליליות שנעשו באמצעות מערכות ממוחשבות או טלפונים ניידים, בדרך כלל ברשת האינטרנט.

פרק ארבע עשרה משלים את קודמו ומתייחס לכלל הילדים במצוקה. הנתונים בפרק מאפשרים לתת מבט על היקף התופעה של אלימות כלפי ילדים ועל הזנחה ושכיחותם. הנתונים הם מדאגים. בשנת 2016 מספר הדיווחים לעובדים סוציאליים לחוק הנוער על ילדים הנתונים בסיכון הגיע ל-48 אלף בקירוב. למרות הקמת התכנית הלאומית לילדים בסיכון, שהצליחה להביא לאיתור ילדים לא מעטים שקודם לכן לא היו ידועים לרשויות, עדיין דרושים מלאכת איתור רבה ולא פחות חשוב, טיפול בילדים שאותרו.

עבודת עריכת השנתון הפכה קשה יותר עם השנים מסיבות מספר: ראשית, היקף הנתונים שעד לפני שנים לא רבות היה מצומצם או בלתי זמין, בעיקר בשל בעיות מחשוב ברבים ממשרדי הממשלה, גדל במידה ניכרת. שנית, כניסתו של חוק חופש המידע לתוקף לפני מספר שנים עשתה את קבלת הנתונים השוטפת בזמן "אמת" לקשה ביותר, ועלותם הכספית גדלה. הברורקטיה הכרוכה בקבלתם מקשה לשפר את אופן הצגתם ואף לעדכן נתונים שהוצגו כבר בעבר. אך יש לציין, כי לעיתים קרובות רצונם הטוב של אנשים רבים במערכות השונות, שעמם אנו עובדים, הוא שקובע אילו נתונים נקבל ומתי.

לפיכך, השמירה על הקיים והמשך פיתוחו הם אתגר לא פחות קשה מיצירת השנתון הראשון. בכדי לעמוד במשימה, כאמור, נאספו נתונים ממגוון מקורות נרחב - משרדי ממשלה, מערכות מידע וארגונים שונים. חלק מהנתונים ומהמידע המוצגים השנה מתפרסם בשנתון זה לראשונה, ואילו חלקם האחר כבר הופיע בפרסומים שונים, כלליים או ייחודיים.

בתחתיתו של כל לוח צוין המקור המדויק של הנתונים, ובסוף השנתון מופיעה רשימה מלאה של מקורות המידע. השימוש במקורות מידע שונים וההחלטה להישאר נאמנים ככל האפשר למקור פגעו לא אחת באחידות הצגתם של נתוני השנתון. הדוגמה הבולטת לכך היא הגיל הלא אחיד של האוכלוסייה, שאליה

מתייחסים הנתונים השונים. ככלל, השנתון מתייחס לכל אוכלוסיית הילדים בישראל בגיל 0-17*, ואולם פרקים מסוימים מתייחסים לקבוצות גיל שונות, לפי העניין או לפי המידע הזמין. יש שמקורות שונים מתייחסים לאותו נושא, לדוגמה עבריינות, אך נסמכים על מאגרי נתונים שונים, ולפיכך הנתונים המוצגים על פיהם שונים.

כבכל שנתון, גם בנוכחי שאפנו להציג את הנתונים העדכניים ביותר. כיוון שאנו תלויים בקצב העדכון של משרדי הממשלה ושל המוסדות השונים, הלוחות המופיעים בשנתון זה עודכנו במידת האפשר.

כאמור, בד בבד עם המאמץ לשמר את הקיים הושקע מאמץ להמשיך לשפר את השנתון. דגש הושם גם הפעם על אופן הצגת הנתונים בכדי שאפשר יהיה לחשוף מגמות ושינויים שחלו לאורך השנים. כך בהתייחס לכל לוח ותרשים שבהם הדבר התאפשר.

השנתון שלפנינו, על מגוון פרקיו ועל הנתונים הכלולים בהם, פותח לנו צוהר להציץ בו אל מצב הילדים בישראל ואל היבטים שונים של מחויבותה של החברה לילדיה. אפשר לראות בעזרתו מה השקיעה החברה הישראלית בילדיה הלכה למעשה, באילו תחומים של שלום הילד ושל זכויותיו היא עוסקת, כיצד ובאיזו מידה. כמו כן, יש בנתונים משום בסיס לדיון על צרכים, על מענים, סדרי עדיפויות, תכנון והערכות לעתיד.

השנתון על פרקיו השונים מציג תמונה רבת זווית על מצבם של ילדי ישראל. למרות שיפור מסוים שחל באחדים מהמדדים, עדיין נשארו פערים גדולים, יחסית, בין ילדים, והם אף הולכים וגדלים בייחוד בין אלה המתגוררים ביישובי הפריפריה לאלה המתגוררים במרכז, בין ותיקים לעולים ובין ילדים במגזר היהודי לילדים במגזר הלא-יהודי.

נתוני השנתון עשויים לשמש מדריך לחברה כולה היכן לאתר את התחומים שנחוצה בהם התערבות, הן באמצעות סיוע ישיר לילדים לממש את זכויותיהם והן על ידי סיוע למשפחות עם ילדים למלא את תפקידן ואת מחויבותן לילדיהם. יש בנתונים כדי לסייע גם לכל אחת מהמערכות העוסקות בבריאותם, בחינוכם, ברווחתם ובשלומם של ילדים, והם מאפשרים למערכות אלה לבחון את עצמן ולבדוק דרך קבע כיצד לשפר את פעולותיהן למען ילדים.

השנתון הוא פרי עבודה מאומצת הנמשכת כאמור, זה עשרים ושש שנה. עבודת הכנתו עד להוצאתו לאור שימשה ומשמשת אבן יסוד לפעילותה של המחלקה למידע במועצה לשלום הילד. הישגיו הרבים של המרכז, מעמדו בקהילת החוקרים ובעיני אנשי המקצוע והיוקרה הנלווית לשמו לא היו באים לידי ממש בלא פרסומו של השנתון הסטטיסטי "ילדים בישראל".

הוצאתו לאור של השנתון לא הייתה מתאפשרת בלא תרומתם החשובה של ארגונים, משרדים, אנשי מקצוע ומומחים רבים. תקצר היריעה מלפרט את כל מי שעסקו במלאכה וסייעו בידינו, אך פטור בלא כלום אי אפשר.

קודם כל ויותר מכל, ראויים לתודה ולהערכה מכון חרוב מיסודה של קרן שוסטרמן - ישראל, והעומד בראשו פרופ' אשר בן-אריה אשר קיבלו על עצמם לסייע להוצאת השנתון לאור מכוח מחויבות עמוקה לילדים בישראל בכלל ולילדים בסיכון בפרט. פרופ' בן אריה היה מיוזמי פרויקט השנתון ושימש עורכו הראשי שנים רבות, קידם ועיצב במידה רבה את מתכונתו הנוכחית. הוא מנהל היום את מכון חרוב ומכהן כיו"ר הוועדה המייעצת לשנתון.

זכינו לשיתוף פעולה יוצא מן הכלל ולסיוע נכבד ממשרדי ממשלה, מהלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, מרשויות מקומיות ומרשויות ממלכתיות רבות, בהן צה"ל, משטרת ישראל, שירות בתי-הסוהר, המוסד

* כלומר, מיום הלידה ועד ליום הגיע הילד לגיל 18.

לביטוח לאומי, משרד הבריאות, משרד הקליטה, משרד החינוך, משרד המשפטים, משרד הפנים, משרד הרווחה, משרד התעשייה והמסחר, קופת חולים הכללית וקופת חולים מאוחדת, חוקרים, ארגונים ציבוריים ועמותות שונות.

ראויים להערכה מיוחדת גב' ציונה חקלאי מהאגף לשירותי מידע ומחשוב במשרד הבריאות, גב' אילנה זנגלביץ, נצ"מ לילך לאופמן גברי, סנ"צ בגמלאות אסף שחור ופקד שמעון מרגלית, עובדי מחלקת אסטרטגיה, מדור מדידה והפקת מידע במשטרת ישראל; ד"ר רונית צור ומר חיים ליבנה משירות המבחן לנוער; עובדי מינהל המחקר של המוסד לביטוח לאומי ובהם גב' מרים שמלצר, עובדי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה על אגפיו השונים ובהם מר יוסי גידניאן וד"ר עדנה שמעוני. יבואו על התודה גם ד"ר זוהר לביא סהר, מהשירות הסוציאלי במשרד הבריאות, גב' שרה כהן ומר שלום בן-ישעיה במשרד הקליטה, מר יואב אזולאי ומר פנחס קליין ממשרד החינוך ועו"ד אביבית אהרונוף מארגון בזכות. כולם סייעו בידינו רבות בעצה והכוונה והיו מקור לא אכזב למידע.

תודה למנכ"לית עו"ד ורד וינדמן על הליווי והסיוע, בלעדיה לא הייתה באה המלאכה אל סיומה. תודה לכל עובדות ועובדי המועצה לשלום הילד שתרמו מן הידע הרב שברשותם, על הייעוץ והתמיכה האישית בכל אחד משלבי הפקת השנתון, ובכלל זה לשני צלמרו עובדת מרכז המידע של המועצה. תודה מיוחדת לד"ר יצחק קדמן, לשעבר מנכ"ל המועצה לשלום הילד, על תרומתו המקצועית והאישית רבת השנים בהוצאת השנתון אל הפועל על היבטיו השונים – ייעודו, תכניו ומבנהו.

כל חברה באשר היא חייבת לבחון את עצמה ולבדוק כיצד היא מממשת את מחויבותה לילדיה כאזרחים שווי זכויות. שנתון זה, מעשה ידיהם ויצירתם של רבים שעשו במלאכה ללא תמורה, יצדיק את עמלם רק אם יצליח להסב את תשומת הלב לנושאים בעלי חשיבות לשלום הילד ולרווחתו ולעודד את ההתייחסות ואת העיסוק בהם על סמך עובדות מוצקות ונתונים מהימנים המשקפים את המציאות לאשורה.

ציפי ברמן

עורכת השנתון

ירושלים, טבת תשע"ח

עו"ד לימור סולומון ז"ל

באפריל השנה איבדנו חברה אהובה וקולגה מוערכת, עו"ד לימור סולומון ז"ל. שנתון זה, ה-26 במספר, שהינו כלי משמעותי וחשוב לקידום מדיניות ביחס לילדים, מוקדש השנה לזכרה של לימור.

לימור הייתה משך שנים ארוכות היועצת המשפטית של המועצה לשלום הילד ותרמה תרומה מכרעת לקידום מדיניות מיטיבה למען שלומם של ילדים וזכויותיהם.

לימור נבחרה להיות שופטת נוער, אך נאלצה לוותר על המינוי בשל מחלה קשה. כמי שהייתה לה השפעה משמעותית על שיפוט הנוער בישראל ועל זכויות ילדים בכלל, זכתה לימור לכבוד נשיאים, כשהוענק לה כתב מינוי סמלי מאת נשיא המדינה, מר ראובן ריבלין. כבוד הנשיא ריבלין הוא גם הנשיא לו מוענק העותק הראשון של שנתון זה.

לימור הייתה מגדלור לכל הפועלים למען ילדים ובני נוער. גם לאחר לכתה מעמנו, ממשיך אורה של לימור להאיר ואלומתה אף הולכת ומתרחבת. ולכן, לכל הספינות השטות במים סוערים, מסמן גם היום את הדרך, אורה של מי שנהגה כבוד אמיתי בבני האדם הקטנים, מי שנהגה בהקשבה אמיתית, ברוח לב וברוחב מחשבה, מי שעשתה ימים כלילות לקידום זכויותיהם של ילדים מתוך מסירות, אמונה ותבונה.

יהי זכרה ברוך.

הוועדה המייעצת

מר יואב אזולאי – ראש תחום כלכלה, מינהל כלכלה ותקציבים, משרד החינוך

גב' אוליביה בלום – מנהלת אגף בכיר דמוגרפיה ומפקד, הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה

פרופ' אשר בן-אריה – מנכ"ל מכון חרוב, יו"ר הוועדה המייעצת לשנתון וחבר הוועד המנהל של המועצה לשלום הילד

עו"ד ורד וינדמן - מנכ"לית המועצה הלאומית לשלום הילד

גב' מרים שמלצר – מנהלת המחלקה לגמלאות מחליפות שחר, מנהלת התכנון, המוסד לביטוח לאומי

גב' שרה כהן – מנהלת שירות הרווחה, המשרד לקליטת העלייה

מר דניאל לוי-מזלום – מינהל כלכלה ותקציבים, משרד החינוך

דר' יצחק קדמן – לשעבר מנכ"ל המועצה הלאומית לשלום הילד

תוכן העניינים

III	..... דבר העורכים
XII	..... תוכן העניינים
	1. מאפיינים דמוגרפיים של אוכלוסיית הילדים
3	..... מבוא
	לוחות 1.1-1.4 ותרשים 1א' – דת, גיל, מין, מקום המגורים של ילדים בישראל, וחלקם באוכלוסייה
7	.....
16	..... לוחות 1.5-1.6 – לידות חי לפי קבוצת אוכלוסייה, מחוז ויישוב מגורים
21	..... תרשים 1ב'-1ג' – ילדים חסרי אזרחות
	2. ילדים עולים, ילדי מהגרי עבודה ומבקשי מקלט
27	..... מבוא
31	..... תרשימים 2א'-2ב' – ילדים עולים וילדי עולים החיים בישראל
33	..... תרשים 2ג' ולוחות 2.1-2.3 – ילדים (0-17) עולים
37	..... לוחות 2.4-2.5 ותרשימים 2ד'-2ה' – ילדים (0-17) שעלו לארץ במרוצת 2016
39	..... תרשימים 2ז'-2ח' ולוחות 2.6-2.7 – ילדי עולים
46	..... לוח 2.8 ותרשים 2ח' – ילדים שעלו לארץ עד 2016
48	..... תרשים 2ט' ולוח 2.9 – ילדים בעלי אשרת תייר שקיבלו מעמד של עולה מכוח חוק השבות
50	..... תרשימים 2י'-2יג' ולוחות 2.10-2.14 – ילדים של מהגרי עבודה, מבקשי מקלט ומסתננים
	3. משפחות, משקי בית ותנאי גדילה של ילדים
59	..... מבוא
63	..... לוח 3.1 – משפחות עם ילדים
64	..... לוחות 3.2-3.3 ותרשימים 3א'-3ב' – ילדים במשפחות שבראשן הורה עצמאי
73	..... לוחות 3.4-3.5 ותרשים 3ג' – ילדים שהוריהם גרושים או בהליכי פירוד וגירושין
76	..... תרשים 3ד' ולוחות 3.6-3.7 – ילדים יתומים וילדים לחללי פעולות איבה
79	..... תרשים 3ה' ולוחות 3.8-3.10 – ילדים מאומצים וילדים מאם פונדקאית
82	..... תרשים 3ו' ולוחות 3.11-3.13 – נישואי קטינים ולידות של קטינות
87	..... תרשימים 3ז'-3ח' – שיעור הגיוס לצה"ל
	4. ילדים החיים מחוץ למשפחתם
91	..... מבוא
94	..... לוחות 4.1-4.2 ותרשים 4א' – ילדים בפנימיות של המנהל לחינוך התיישבותי ועליית הנוער

4. ילדים החיים מחוץ למשפחתם (המשך)

97	לוח 4.3 – ילדים שהושמו בידי משרד הרווחה במסגרות חוץ ביתיות.....
98	תרשימים 4ב'-4ה' ולוחות 4.4-4.7 – ילדים שהושמו בידי משרד הרווחה בפנימיות לילדים בסיכון.....
104	תרשים 4' ולוח 4.8 – ילדים באומנה.....
105	לוח 4.9 – חניכים בפנימיות צבאיות.....
106	תרשים 4ז' – ילדים ותלמידים השוהים במוסדות רפואיים.....

5. ילדים וחינוך

109	מבוא.....
114	לוחות 5.1-5.2 – מספר התלמידים במערכת החינוך.....
117	לוחות 5.3-5.4 – ילדים בגיל 0-4 בגני ילדים בפיקוח משרד הכלכלה ומשרד החינוך.....
119	תרשים 5א' ולוח 5.5 – שיעור הלומדים במערכת החינוך.....
121	לוחות 5.6-5.8 – תלמידים בבתי ספר.....
129	לוחות 5.9-5.11 – מוטיבציה ותחושת מסוגלות של תלמידים ללמוד.....
131	תרשימים 5ב'-5ג' ולוחות 5.12-5.14 – אקלים חינוכי וחברתי בבית הספר.....
136	לוחות 5.15-5.19 – אלימות ותחושת מוגנות בבית הספר.....
143	לוחות 5.20-5.21 ותרשימים 5ד'-5ה' – הרחקת תלמידים לצמיתות מבית הספר.....
146	תרשימים 5ו'-5ז' ולוחות 5.22-5.29 – תלמידים בטיפול קציני ביקור סדיר ונשירת תלמידים ממערכת החינוך.....
161	תרשימים 5ח'-5יא' ולוחות 5.30-5.33 – לומדים, ניגשים וזכאים לתעודת בגרות.....
176	תרשים 5יב' – תלמידים ליקווי למידה הזכאים להתאמה בבחינות הבגרות.....
177	תרשים 5יג' – נבחנים בבחינת הבגרות שמחברת בחינת הבגרות שלהם נפסלה.....
178	לוח 5.34 – תלמידים מחוננים.....
179	לוח 5.35 ותרשים 5יד' – השכלת מיועדים לגיוס ודירוגם הפסיכוטכני.....

6. ילדים ועולם הפנאי

183	מבוא.....
187	תרשימים 6א'-6ה' – שימוש אמצעים דיגיטליים.....
192	תרשימים 6ו'-6ז' – שימוש באפליקציית ווטסאפ.....
193	תרשימים 6ח'-6י' – צפייה בתכני וידאו (סדרות, סרטים, תכניות וכד').....
195	תרשימים 6יא'-6יג' – פרטיות ומוגנות בשימוש באמצעים דיגיטליים.....
197	תרשימים 6יד'-6יז' – השתתפות ילדים בחוגים.....
200	לוחות 6.1-6.2 – שימוש באינטרנט לצרכי למידה.....

6. ילדים ועולם הפנאי (המשך)

202	.....לוחות 6.3-6.4 ותרשימים 6'ח'-6'כ' – פעילות התנדבותית של בני נוער.
206	.....תרשימים 6כא'-6כח' – השתתפות ילדים ובני נוער בתנועות נוער.
211	.....לוח 6.5 – ילדים ובני נוער העוסקים בספורט.
214	.....לוחות 6.6-6.9 – טיולים, ביקורים באתרי טבע ויציאה לחוץ לארץ טבע.
217	.....לוחות 6.10-6.11 ותרשימים 6'כט' – מורשים לנהוג.

7. ילדים עם מוגבלויות

221	.....מבוא.
225	.....תרשימים 7א'-7ג' – ילדים עם נכות ו/או מחלה כרונית.
227	.....תרשימים 7ד'-7ה' ולוחות 7.1-7.3 – תלמידים בחינוך המיוחד.
236	.....לוחות 7.4-7.7 – תלמידים הזכאים לסל שילוב.
245	.....תרשימים 7ז'-7ח' ולוחות 7.8-7.10 – ילדים שעניינם נידון בוועדת השמה של משרד החינוך....
255	.....תרשימים 7ח'-7י' ולוחות 7.11-7.13 – ילדים המקבלים קצבת ילד נכה מהמוסד לביטוח לאומי
265	.....לוחות 7.14-7.15 – ילדים עם מומים מולדים ומחלות גנטיות.
267	.....לוח 7.16 – ילדים ובני נוער עיוורים.
268	.....לוחות 7.17-7.20 – ילדים עם מוגבלות שכלית התפתחותית ותסמונת דאון.
272	.....לוחות 7.21-7.22 ותרשימים 7יא' – ילדים מוגבלים פיסית שקיבלו עזרים רפואיים במימון משרד הבריאות.

8. ילדים ובריאות

277	.....מבוא.
282	.....תרשימים 8א' ולוחות 8.1-8.4 – תוחלת חיים ומשקל בעת לידה.
285	.....לוחות 8.5-8.8 – בדיקות וחיסונים של תינוקות ותלמידים.
289	.....לוחות 8.9-8.13 – משקל וגובה של ילדים ובני נוער והמתגייסים לצבא.
293	.....לוחות 8.14-8.16 – היגיינה ותזונה של ילדים ובני נוער.
296	.....לוחות 8.17-8.18 – ילדים החולים במחלות שונות.
298	.....תרשימים 8ב' ולוחות 8.19-8.24 – ילדים בשירותי בריאות (קופות חולים) ובבתי חולים.
311	.....תרשימים 8ג'-8ז' – פניות ילדים למרפאות טרם.
314	.....לוחות 8.25-8.26 ותרשימים 8ח' – אלרגיה וסייעות רפואיות.
316	.....תרשימים 8ט'-8יד' ולוחות 8.27-8.31 – בריאות הנפש של ילדים.
323	.....לוחות 8.32-8.36 ותרשימים 8טו' – פטירה של תינוקות ושל ילדים.

9. ילדים ותאונות

333	..... מבוא
335	..... תרשימים 9א'-9ז' ולוחות 9.1-9.7 – פניות לחדרי מיון ואשפוזים עקב היפגעות בתאונות
352	..... לוחות 9.8-9.12 ותרשימים 9ח'-9ט' – היפגעות ילדים בתאונות דרכים
359	..... לוחות 9.13-9.15 ותרשימים 9י' – היפגעות של ילדים בשל הישארותם לבד ברכב
362	..... תרשימים 9יא' ולוחות 9.16-9.17 – מוות של ילדים בחופשת הקיץ
365	..... תרשימים 9יב'-9יג' ולוחות 9.18-9.19 – היפגעות ילדים מהרעלה
269	..... תרשימים 9יד' ולוחות 9.20-9.21 – היפגעות תלמידים בתאונות במערכת החינוך

10. ילדים וכלכלה

375	..... מבוא
379	..... תרשימים 10א'-10ב' ולוח 10.1 – ילדים לפי דירוג חברתי-כלכלי של יישוב המגורים
390	..... תרשימים 10ג'-10ד' ולוחות 10.2-10.3 – ילדים עניים
394	..... תרשימים 10ה' – עוני בקרב ילדים ערבים
395	..... תרשימים 10ו'-10ז' – עוני בקרב ילדי עולים
396	..... תרשימים 10ח' – עוני בקרב ילדים חרדים
397	..... לוחות 10.4-10.5 ותרשימים 10ט' – מצב כלכלי ותחושת רעב של תלמידים
406	..... תרשימים 10י' – ילדים במשפחות שבהן לפחות אחד ההורים מקבל דמי אבטלה
407	..... תרשימים 10יא' ולוחות 10.6-10.7 – נתונים על ילדים עובדים
410	..... לוחות 10.8-10.9 – עבודת ילדים בפרסומות ובהופעות ציבוריות
412	..... לוחות 10.10-10.12 ותרשימים 10יב'-10יג' – ילדים ובני נוער עובדים שהועסקו באופן לא חוקי או נוצלו בידי מעסיקים, ותיקים שנפתחו בעניינם
417	..... לוח 10.14 – הוצאה על מוצרים במשקי בית עם ילדים
417	..... לוח 10.15 – הוצאה על תרבות, בידור וספורט במשקי בית עם ילדים
418	..... תרשימים 10יד'-10כד' – הרגלי קנייה של בני נוער באינטרנט

11. ילדים בעולם המשפט

427	..... מבוא
429	..... לוח 11.1 ותרשימים 11א' – ילדים בבתי משפט שלום לנוער
431	..... לוח 11.2 – ילדים בבתי משפט לענייני משפחה
433	..... תרשימים 11ב' – בקשות לאישור נישואי קטניות שהוגשו לבתי משפט
434	..... לוחות 11.3-11.4 – ילדים בבתי משפט דתיים (רבניים, שרעיים ודרוזיים)

12. ילדים עוברי חוק

439 ..... מבוא

לוחות 12.1-12.14 ותרשימים 12א'-12ד' – קטינים החשודים בביצוע עבירות שבגינן נפתח תיק פלילי או הנמצאים בהליך של טיפול מותנה..... 444

לוחות 12.15-12.16 ותרשים 12ה' – עבירות בני נוער במוסדות חינוך..... 473

תרשימים 12ו'-12ז' ולוחות 12.17-12.20 – מעצר קטינים..... 478

תרשימים 12ח'-12ט' ולוחות 12.21-12.24 – קטינים בטיפול שירות המבחן לנוער..... 483

לוחות 12.25-12.29 ותרשים 12י' – קטינים בהליכים פליליים..... 487

לוחות 12.30-12.36 – קטינים שחויבו בד"ן, קטינים המרצים עונש מאסר וקטינים מועדים..... 493

לוחות 12.37-12.47 – הרכב משפחה, השתייכות למסגרת לימודית ומצב חברתי-כלכלי של קטינים בעלי תיקים פליליים..... 501

13. ילדים נפגעי עבירה

507 ..... מבוא

לוחות 13.1-13.10 ותרשים 13א' – תיקים שנפתחו בגין עבירות כנגד ילדים במשפחה ומחוץ למשפחה..... 511

לוחות 13.11-13.13 – ילדים נפגעי עבירות אלימות..... 522

לוחות 13.14-13.15 – ילדים שננטשו או הושארו בלא השגחה..... 528

תרשימים 13ב'-13ג' ולוחות 13.16-13.18 – עבירות מין כלפי קטינים..... 530

תרשימים 13ד'-13י' – עבירות סייבר..... 534

תרשים 13יא' ולוח 13.19 – עבירות של בגירים כנגד קטינים במוסדות חינוך..... 540

תרשימים 13יב'-13יג' ולוחות 13.20-13.27 – ילדים עד גיל 14 בטיפולם של חוקרי ילדים..... 541

לוחות 13.28-13.31 – עבירות שונות נגד ילדים..... 556

14. ילדים במצבי סיכון ומצוקה

561 ..... מבוא

לוחות 14.1-14.4 – ילדים המוכרים לשירותי הרווחה..... 568

תרשימים 14א'-14ד' ולוחות 14.5-14.6 – ילדים ובני נוער בסיכון..... 577

לוח 14.7 – ילדים שטופלו במרכזי הגנה..... 581

לוח 14.8 – ילדים נפגעי אלימות ותקיפה מינית שאותרו בבתי חולים, בקופות חולים ובטיפות חלב..... 583

תרשימים 14ה'-14ז' ולוחות 14.9-14.11 – ילדים במרכזי חירום..... 585

לוח 14.12 – ילדים בסיכון המטופלים בידי אגף שח"ר במשרד החינוך..... 589

תרשימים 14ח'-14י' – ילדים במקלטים לנשים נפגעות אלימות..... 590

תרשים 14יא' ולוח 14.13 – בני נוער וצעירים בטיפול רשות חסות הנוער..... 592

14. ילדים במצבי סיכון ומצוקה (המשך)

594	תרשים 14 יב' ולוחות 14.14-14.17 – נערות ונערים במצוקה בטיפול השירות למתבגרים וצעירים במשרד הרווחה.....
598	לוחות 14.18-14.19 ותרשים 14 יג' – שימוש בני נוער בחומרים פסיכו-אקטיביים.....
601	תרשימים 14 יד'-14 יז' – השתתפות בני נוער באלימות ברשת.....
604	לוח 14.20 – נוער שאינו עובד ואינו לומד.....
605	לוח 14.21 ותרשים 14 יח' – קטינים שנעדרו מבתם.....
606	לוחות 14.22-14.23 ותרשימים 14 יט'-14 כב' – נסיונות אובדניים.....
610	לוחות 14.24-14.25 – הפסקת היריון של נערות צעירות.....
612	תרשימים 14 כא'-14 כט' ולוחות 14.26-14.29 – פניות של ילדים במצוקה לארגוני עזרה שונים.

15. ילדים בישראל ובעולם

625	מבוא.....
629	תרשימים 15 א'-15 ב' – נתונים דמוגרפיים של אוכלוסיית הילדים.....
631	לוחות 15.1-15.3 – נישואין, לידות והפלות של נערות עד גיל 19.....
634	לוחות 15.4-15.5 ותרשים 15 ג' – שיעורי למידה, הוצאה לאומית לחינוך ומספר תלמידים ממוצע בכיתה.....
637	תרשימים 15 ד'-15 ו' – תחושת תלמידים כלפי בית הספר.....
640	תרשימים 15 ז'-15 ח' – השתתפות של תלמידים במעשי בריונות, הטרדות או הצקות.....
642	תרשימים ט'-יב' – נתונים על ילדים ופנאי.....
646	לוח 15.6 ותרשים 15 יג' – חיסונים ומשקל של תינוקות וילדים.....
648	תרשימים 15 יד'-15 טו' – בריאותם הנפשית של בני נוער.....
650	תרשימים 15 טז'-15 כ' – פעילות גופנית של בני נוער.....
653	תרשימים 15 יט'-15 כא' – עישון וצריכת אלכוהול.....
656	תרשימים 15 כב'-15 כג' – נתונים על קיום יחסי מין.....
658	תרשימים 15 כד'-15 כה' ולוח 15.7 – נתונים על תמותת תינוקות וילדים.....
661	לוחות 15.8-15.9 ותרשימים 15 כו'-15 ל' – ילדים וכלכלה.....
668	לוח 15.10 – רווחת וזכויות הילד.....
671	רשימת מקורות.....

1

חאפיינים דמוגרפיים של
אוכלוסיית הילדים

מבוא

בסוף שנת 2016 הגיע מספרם של הילדים בישראל ל-2,851,900, והם מנו 33.1% מכלל האוכלוסייה. שיעור זה אמנם גבוה בהשוואה לרוב ארצות המערב, אך נמוך מהאחוז המקביל במדינות השכנות לישראל. בשונה ממדינות מתועשות רבות, שבהן פירמידת הגילים התהפכה בשנים האחרונות, אך בדומה למדינות העולם השלישי, בישראל קבוצת הגיל 0-17 היא עדיין בסיסה של פירמידת הגילים.

ככלל, באזורי הפריפריה בצפון הארץ ובדרומה אחוז הילדים מכלל האוכלוסייה גבוה, ואילו באזור המרכז ולאורך מישור החוף הצפוני האחוז נמוך, יחסית. כמו כן, יש קשר ברור בין הרמה הסוציו-אקונומית של יישוב לבין אחוז הילדים החיים בו, כפי שעולה מן הנתונים המוצגים בפרק 10. יישובים, שבהם הילדים מונים יותר ממחצית האוכלוסייה, מאוכלסים בעיקר בתושבים שומרי מסורת, דתיים ודתיים מאוד, יהודים ולא יהודים כאחד. כך, לדוגמה, באלעד, בית אל, ביתר עלית, בית שמש, חורה, כסיפה, לקיה, מודיעין עלית, ערעה בנגב, רהט, שגב שלום, תל שבע ילדים מונים יותר מ-50% מהאוכלוסייה. לעומת זאת אריאל, בני ע"ש, בת ים, גבעתיים, הרצליה, חיפה, כרמיאל, נצרת עלית, נשר, פרדסיה, קרית ביאליק, קרית ים, קרית מוצקין, ראשון לציון, רמת גן ותל אביב, ילדים מונים פחות מ-25.0% מכלל האוכלוסייה.

אוכלוסיית הילדים בישראל רב-גונית ביותר. כ-70% הם יהודים, כ-23% מוסלמים, 1.5% נוצרים, 1.6% דרוזים, וכ-3.0% לא סווגו לפי דת. גם הקבוצות האמורות ניחנו ברב-גוניות ניכרת. יש בהן דתיים, חילונים, ותיקים ועולים.

מספרם של ילדים בלא סיווג דת גדל בעשור האחרון, אך מאז 2005 מספרם קטן במעט. בדרך כלל מדובר בילדים, שהוריהם העדיפו לא למלא את סעיף הדת בתעודת הזהות שלהם, רובם ילדים עולים מברית המועצות לשעבר, שאחד מהוריהם אינו יהודי.

בשנת 2017 שהו בישראל 4,360 ילדים בעלי מעמד של תושב ארעי (א5), 22% מתוכם היו ילדים זרים שקיבלו את מעמדם במהלך שנת 2017.

ילדים זרים, ילדים בעלי מעמד של תושב ארעי וילדים בעלי מעמד של תושב קבע אינם בעלי זכויות מלאות, כגון האפשרות להוציא דרכון ישראלי (אולם יש להם אפשרות להוציא דרכון של ארץ אחרות).

ילדים זרים (שאינם בעלי מעמד של תושב ארעי או קבע) אינם אזרחי ישראל או תושבים בה. הם יכולים לקבל מעמד של רישיון לישיבת ביקור (הדבר נתון לשיקול דעתו של שר הפנים). הם זכאים לשירותי חינוך ובריאות אך הם אינם זכאים לזכויות סוציאליות. רישיון השהייה שלהם בישראל הוא זמני בלבד, ועשוי לפקוע ברגע עזיבתם את הארץ (יש לציין שפקיעת הרישיון אינה מותנית ביציאה מהארץ).

ילדים בעלי מעמד של תושב ארעי או תושב קבע הם בעלי מעמד חוקי בישראל והם זכאים לשירותי חינוך, בריאות וזכויות סוציאליות.

ילדים בעלי מעמד של תושב ארעי - מאחר שהשהייה בישראל ניתנת לתושבים ארעיים לתקופה קצרה, ילדים אלה עלולים לחיות בתחושת חוסר ודאות, היות שהאשרה לא בהכרח תחודש. מאחר שבכל עת שעליהם לחדש את האשרה יש לשלם אגרה. מי שאינו משלמה הופך לחסר כל מעמד, כלומר לחסר זכויות כלשהן, כולל הזכות לביטחון סוציאלי, לבריאות ולרווחה.

עוד על זרים, תושב ארעי ותושב קבע – ב'הגדרות' במבוא לפרק זה וכן בפרק 2.

הנתונים המוצגים בפרק זה הם המצע להבנת הסוגיות הספציפיות שתוצגנה בפרקים הבאים.

בפרק 1 כלולים הלוחות והתרשימים הבאים:

לוחות 1.1-1.4 ותרשים 1'א' מציגים את מספר הילדים בישראל ואת התפלגותם לפי מין, דת, גיל ומקום מגורים וכן את חלקם בכלל האוכלוסייה.

לוחות 1.6-1.5 נתונים על לידות חי, לפי קבוצת אוכלוסייה, מחוז ויישוב מגורים.

תרשימים 1'ב'-1ג' ולוחות 1.10-1.7 מתייחסים לילדים זרים וילדים בעלי מעמד של תושב ארעי/קבע.

הגדרות

אזרח – מעמד שהייה הגבוה ביותר במדינה, המעניק את מלוא הזכויות והחובות למי שמחזיק בו.

אוכלוסייה – אוכלוסיית הילדים זהה מבחינת הגדרה ליתר האוכלוסייה. היא כוללת תושבים קבועים בעלי אזרחות ישראלית ותושבי קבע בלא אזרחות ישראלית (לרבות אלה שבעת האומדן נעדרו מישראל פחות משנה).

עד לשנת 2008 במספר האוכלוסין היה כלול אומדן של התיירים ושל התושבים הארעיים ששהו בישראל יותר משנה (להוציא דיפלומטים ואנשי או"ם). אומדנים הנסמכים על מפקד האוכלוסין שנערך ב-2008 מתייחסים רק לאוכלוסייה הרשומה במרשם האוכלוסין. תושבים שאינם רשומים בו אינם כלולים באומדן, גם אם שהו בישראל יותר משנה.

אומדני האוכלוסייה אינם כוללים את העובדים הזרים שיש להם אשרת עבודה. בסוף שנת 2013 מספרם נאמד בכ-190 אלף נפש. חלק מהם שהו בישראל יותר משנה. אומדן האוכלוסייה כמובן אינו כולל אנשים שנכנסו ארצה בלא אשרת שהייה ולא במעברי גבול מוכרים. גורמי ההשתנות של גודל הקבוצה הם ריבוי טבעי ופטירות (לידות פחות מפטירות). על מאזן ההגירה משפיעים לחיוב: עולים, תיירים שמעמדם משתנה לעולים, כניסות לשם איחוד משפחות, תושבים קבועים החוזרים לישראל לאחר שהייה בת יותר מ-12 חודשים בחו"ל ואזרחים עולים (אזרח עולה: אדם שנולד לאזרח ישראלי בעת שהותו בחו"ל ונכנס לישראל ככוונה להשתקע בה). מאלה מופחת מספר התושבים שבשנת האומדן שהו לפחות 12 חודשים רצופים בחו"ל.

בלא סיווג דת – שיוכם הדתי של העולים מבריה"מ לשעבר דרש סיווג חדש. סיווג זה נקבע במשרד הפנים, אומץ בידי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה ומשמש אותה בעת עריכת אומדני האוכלוסייה והתנועה הטבעית. אולם רבים מהעולים, בעיקר ממדינות בריה"מ לשעבר, נרשמים במרשם התושבים בלא סיווג דתי. לפי הנחיותיו של משרד הפנים, משבצת הדת נשארת ריקה כאשר בעת הרישום תושב מבקש להשאיר פרט זה בלא ציון (ריק), או מכריז כי הוא חסר דת. תושב כזה נדרש להודיע על בקשתו בכתב, והודעתו מצורפת לשאלון הרישום. עד למפקד שנערך ב-1995 תושבים אלה נכללו באומדני הלמ"ס בקבוצת האוכלוסייה הנוצרית. מאז סוף 1995 אומדני האוכלוסייה "בלא סיווג דת" מוצגים כאומדנים של קבוצה נפרדת. החל בשנת 2000 האוכלוסייה כוללת גם לבנונים שנכנסו לארץ במאי 2000 והוענקו להם תעודות זהות ישראליות (חיילי צד"ל ובני משפחותיהם).

גיל – מספר השנים השלמות שמלאו לילד עד לתאריך האומדן, שנערך בידי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.

זר – אינו אזרח ישראל או תושב בה. הוא זכאי למעמד של ישיבת ביקור. זר הוא בעל זיקה למדינת תנינותו, שם זכאי הוא לקבל את מלוא הזכויות האזרחיות הרלבנטיות, בעוד שבישראל הוא אינו זכאי

לבחור ולהיבחר לכנסת ולשאת דרכון ישראלי. כמו כן, בניגוד לתושבי קבע הוא אינו זכאי לבחור ולהיבחר בבחירות לרשויות מקומיות וכן אינו זכאי לזכויות סוציאליות כגון דמי אבטלה וקצבת נכות. למעשה, רישיון השהייה שלו בישראל הוא זמני בלבד, ופוקע עם תום תקופת הרישיון.

יהודים ואחרים – כולל יהודים ועולים חדשים בני דת אחרת.

לא יהודים (אוכלוסייה ערבית) – כולל מוסלמים, נוצרים ערבים, בדווים ודרוזים.

נוצרים – כולל נוצרים ערבים ונוצרים אחרים.

לידת חי – לידה של עובר, שלאחר היפרדו מהאם מגלה את אחד מסימני החיים: נשימה, דפיקות לב, תנועות ברורות של שרירים רצוניים.

יישובים:

יישוב – מקום המאוכלס בקביעות והמקיים את התנאים הבאים:

- א. יש בו בדרך כלל לפחות ארבעים תושבים בוגרים (עד ל-1997 לפחות 20 תושבים קבועים),
- ב. יש לו מינהל עצמי,
- ג. אין הוא נמצא בתחום המוכר של יישוב אחר,
- ד. הקמתו אושרה בידי מוסדות התכנון.

היישובים נחלקים ליהודיים וללא יהודיים, בהתאם לרוב אוכלוסיית היישוב. ברוב היישובים יש רוב מוחלט של יהודים או של ערבים. תשעה יישובים עירוניים מוגדרים כ"מעורבים", ובהם רוב יהודי ומיעוט ניכר של ערבים: ירושלים, תל-אביב – יפו, חיפה, עכו, רמלה, לוד, מעלות-תרשיחא, נצרת עילית והיישוב הכפרי נווה-שלום.

יישוב חסר מעמד (לפי הגדרת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה) – יישוב חסר מעמד מוניציפלי אשר אינו נמצא בתחומה של מועצה אזורית ולפיכך אינו משתייך למועצה כזו, ו/או אין לו נציגות בה. בדרך כלל אלה הם יישובים לא מוכרים של בדווים בנגב (ראו הגדרת יישוב לא מוכר).

מועצה אזורית – מתייחסת בדרך כלל למספר יישובים כפריים. במועצה האזורית יש יישובים שלהם נציגות במועצה, ואולם יש גם יישובים שאמנם נמצאים בתחומה בלא שיש להם נציגות בה, אך תושביהם כלולים במניין אוכלוסייתה. כמו כן, יש מספר קטן של יישובים חסרי מעמד מוניציפלי.

מועצה מקומית – מתייחסת ליישוב אחד בלבד.

עירייה – מתייחסת ליישוב אחד בלבד.

מומצע בשנה – הכוונה למספר הילדים הממוצע בשנה. מספר זה נקבע על פי ספירת הילדים הנערכת מדי חודש ועל פי חישוב הנערך בסוף השנה.

דצמבר 2016 – הכוונה לנתוני סוף דצמבר 2016. בשונה מנתוני הממוצעים, מדובר בנתון המתייחס רק לנקודת זמן מסוימת.

קבוצות אוכלוסייה – עד למפקד שערכה הלשכה ב-1995 האוכלוסייה המיוצגת בלוחות מוינה בדרך כלל לפי דת: יהודית, מוסלמית, נוצרית (נוצרים כללו גם "ללא סיווג דת") ודרוזית (דרוזים כללו תושבים בני דתות אחרות כגון: בודהיסטים הינדואיסטים, שומרונים וכד'). כאשר לא היו בנמצא נתונים מספיקים או בשל מיעוט המקרים, המיון נערך רק לפי הקטגוריות "יהודים", "בני דתות אחרות", "מזה: מוסלמים", בלא פירוט נוסף. לאחר עלייתם לישראל של רבים שלא נרשמו כיהודים במשרד הפנים, במפקד שנערך ב-1995 שונו ההגדרות. קבוצת הנוצרים פוצלה לשניים, לנוצרים ערבים ולנוצרים

אחרים, וזאת על פי יישוב המגורים, לאום וארץ לידה. כ"נוצרי ערבי" מוגדר מאז כל נוצרי שגר ביישוב ערבי, או ביישוב אחר, אך רשום במשרד הפנים כשייך ללאום הערבי. בהיעדר נתונים מספיקים על קבוצת הנוצרים הערבים משייך אליה כל מי שנולד בארץ ערבית וכן יליד ישראל שאביו נולד בארץ ערבית. כל שאר הנוצרים כלולים בקבוצה "נוצרים אחרים" (לא ערבים). קבוצת אוכלוסייה נוספת המוצגת מאז 1995 בנפרד היא זו של מי שלא קיבלו במשרד הפנים סיווג לפי דת. בדרך כלל אלה בני משפחה של עולים יהודים (בלא סיווג דת ראו הגדרה בעמ' 4).

תושב ארעי – מעמד התושב הארעי מעניק זכויות מסוימות בביטוח הלאומי כגון דמי אבטלה, הבטחת הכנסה, קצבת נכות וקצבת זקנה וכן ביטוח בריאות. על-פי סעיף 2 לחוק הכניסה לישראל, התשי"ב-1952 הרישיון לישיבת ארעי מוענק לתקופה של עד שלוש שנים וניתן להאריכו בתנאי שכל הארכה לא תעלה על שנתיים. בנוסף, הוא אינו זכאי לדרכון ישראלי ויוצא את הארץ באמצעות דרכון מדינת אזרחותו.

לפי תקנות הכניסה לישראל תשל"ד-1974 (תקנה 6), הסטטוס "תושב ארעי" יוענק לאדם העונה על אחד מהקריטריונים האלה: א. עולה בכוח - מי שזכאי לאשרת עולה או לתעודת עולה לפי חוק השבות, תש"י-1950, ורוצה לשהות עד שלוש שנים בישראל, כדי לבדוק את האפשרות והתנאים להשתקעות בישראל כעולה; ב. תלמיד/סטודנט וקרוביו - מי שרוצה לשהות בישראל למטרת לימודים או השתלמות; ג. איש דת וקרוביו - הרוצה לשהות בישראל לשם מילוי תפקיד דתי בקרב עדתו בישראל לפי הזמנת מוסד דתי; ד. מי שרוצה לשהות בישראל על פי רישיון לישיבת ארעי, למטרה שאיננה נמנית על המטרות האמורות לעיל.

תושב קבע – אדם שמרכז חייו הוא בישראל והוא רשום במרשם האוכלוסין של משרד הפנים. במרבית המקרים אדם זה זכאי למעמד אזרחות אך ויתר עליו מסיבות שונות (לדוגמה, אם הוא מחזיק באזרחות נוספת של מדינה שאינה מאפשרת אזרחות כפולה). תושב קבע חייב בכל החובות שהמדינה מטילה (ובכלל זה גיוס לצה"ל ותשלום מסים), וזכאי כמעט לכל הזכויות המגיעות לאזרחים, למעט הזכות לבחור ולהיבחר לכנסת והזכות לדרכון ישראלי (הוא יוצא וחוזר באמצעות תעודת מעבר).

תינוק – יילוד שטרם מלאה לו שנת חיים אחת.

מקור הנתונים

מקור הנתונים בפרק זה הוא הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, מערך המחשוב של משרד הפנים. בתחתיתו של כל לוח מצוין המקור המדויק.

אומדני האוכלוסייה של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה מבוססים על מפקדי האוכלוסין והדיר הנערכים מדי עשור והמתייחסים ללידות, פטירות, עלייה, יציאת תושבים לחו"ל, שינוי כתובת בארץ ורישום של נרשמים בשנים שבין המפקדים.

דת, גיל, מין, מקום המגורים של ילדים בישראל וחלקם באוכלוסייה (לוחות 1.1-1.4 ותרשימים א' ו-ב')

באחדים מן הלוחות הנתונים מתייחסים לדצמבר בכל שנה, ואילו באחרים לממוצע השנתי (הכונה למספר הילדים הממוצע בכל שנה. מספר זה נקבע על סמך ספירת הילדים הנערכת מדי חודש ועל פי חישוב הנערך בסוף השנה). מאן ההבדל בין נתוני הלוחות. בלוחות 1.1 ו-1.2 ובתרשימים א' סך כל הילדים מתייחס לדצמבר, ואילו הפירוט לפי דת מתייחס לממוצע בשנים אלו.

לוח 1.1: ילדים בישראל, לפי דת (אלפים ואחוז גידול) / 1970-2016*

שנה	סך הכל**	יהודים	מוסלמים	נוצרים***	דרוזים	בלא סיווג
1970	1,183.3	937.8	193.8	23.7	19.0	--
1980	1,505.4	1,157.3	284.4	34.2	27.3	--
1990	1,766.0	1,342.2	343.7	38.4	37.6	--
1995	1,955.5	1,460.5	400.0	53.0	42.0	--
2000	2,152.2	1,531.1	475.6	43.7	43.7	56.6
2005	2,326.4	1,608.3	557.0	44.4	45.8	69.8
2010	2,519.9	1,738.0	598.5	41.9	46.8	68.5
2011	2,576.9	1,786.2	604.1	41.4	46.4	69.6
2012	2,626.4	1,823.0	614.9	41.9	46.4	71.8
2013	2,682.1	1,870.4	621.8	41.7	46.3	73.6
2014	2,739.5	1,920.1	627.3	41.7	45.8	75.3
2015	2,797.9	1,970.4	633.1	41.6	45.6	77.4
2016	2,851.9	2,018.8	638.2	41.5	45.4	80.5
אחוז גידול****						
*1970-2016	+141.0	+115.3	+229.3	+75.1	+138.9	+42.2

מקור: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, שנתון סטטיסטי לישראל 2017, לוח 2.3 ועיבוד מיוחד של גף דמוגרפיה, שנים שונות.

* בשנים 2010 ואילך הפירוט לפי דת מתייחס לממוצע השנתי, ואילו סך הכל מתייחס לדצמבר בכל שנה. כמו כן,

בשנים 2000-2016 כלולים גם לבנונים ילדי חיילי צד"ל, אשר דתם לא צוינה ברישומי משרד הפנים.

** בשל עיגול הנתונים האלפים, סיכום הנתונים בכל עמודה ושורה לא תמיד שווה לסך הכל.

*** כולל נוצרים-ערבים ונוצרים אחרים.

**** אחוז הגידול מ-1970 עד ל-2016. בקבוצת חסרי הסיווג הדתי האחוז חושב משנת 2000 ועד ל-2016.

מאז 1970 ועד ל-2016 אוכלוסיית הילדים בישראל גדלה ביותר מפי שניים. במרוצת שנים אלה מספר הילדים המוסלמים גדל ביותר מפי שלושה.

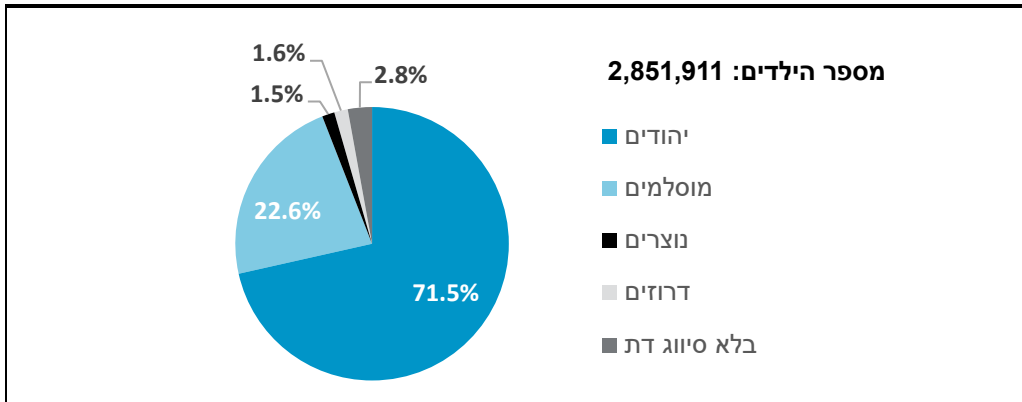
לוח 1.2: אחוז הילדים מכלל האוכלוסייה בקבוצת דת, לפי דת / 1970-2016*

שנה	כלל הילדים	דת				
		יהודים	מוסלמים	נוצרים	דרוזים	בלא סיווג דת
1970	39.2	36.3	58.7	41.4	52.9	--
1980	38.4	35.3	57.1	38.0	52.2	--
1990	36.1	34.0	50.7	33.5	45.6	--
1995	34.8	32.1	49.2	32.6	44.6	--
2000	33.8	30.9	49.0	32.3	42.1	28.1
2005	33.3	30.3	48.8	30.3	39.8	25.7
**2010	32.7	30.2	45.9	27.5	37.0	24.0
**2015	33.1	31.4	43.0	25.3	33.5	23.5
**2016	33.1	31.6	42.4	24.8	32.8	23.5

מקור: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, שנתון סטטיסטי לישראל 2017, לוח 2.3 ועיבוד מיוחד של גף דמוגרפיה, שנים שונות.
 * בשנים 2000-2016 כלולים גם לבנונים ילדי חיילי צד"ל, אשר דתם לא צוינה ברישומי משרד הפנים.
 ** בשנים 2010-2016 בקבוצת הדת הנתון מתייחס לממוצע השנתי, ואילו בכלל האוכלוסייה לדצמבר בשנים אלה.

מאז 1970 ועד ל-2010 חלקם של הילדים בכלל האוכלוסייה עמד בסימן ירידה, אך משנת 2010 ואילך מסתמנת יציבות. חלקם של ילדים באוכלוסייה המוסלמית היה ונשאר גבוה יותר מבשאר האוכלוסיות.

תרשים א'1: התפלגות הילדים בישראל, לפי דת (אחוזים) / 2016

מקור: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, שנתון סטטיסטי לישראל 2017, לוח 2.3, 2017.
 * סך הכל מתייחס לדצמבר 2016, אך הפירוט לפי דת מתייחס לממוצע השנתי.

ב-2016 71.5% מאוכלוסיית הילדים בישראל היו יהודים. הקבוצה השנייה בגודלה היא אוכלוסיית הילדים המוסלמים (22.6%).

לוח 1.3: ילדים בישראל לפי גיל, מין ודת (אלפים) ממוצע* / 2005-2016

בלא סיווג דת	דת				מין		סך הכל**	גיל
	דרוזים	נוצרים	מוסלמים	יהודים	בנים	בנות		
69.8	45.8	44.4	557.0	1,608.3	1,183.5	1,124.8	2,326.4	2005
68.5	46.8	41.9	598.5	1,738.0	1,278.5	1,215.8	2,494.2	2010
69.6	46.4	41.4	604.1	1,786.2	1,239.2	1,309.4	2,548.4	2011
71.8	46.4	41.9	614.9	1,823.0	1,331.4	1,267.0	2,598.6	2012
73.6	46.3	41.7	621.8	1,870.4	1,360.1	1,294.3	2,654.2	2013
75.3	45.8	41.7	627.3	1,920.1	1,389.3	1,321.9	2,711.0	2014
77.4	45.6	41.6	633.1	1,970.4	1,419.1	1,349.7	2,768.7	2015
80.5	45.3	41.4	638.1	2,018.7	1,448.4	1,376.6	2,851.9	2016
4.4	2.4	2.2	36.4	134.1	92.3	87.2	179.5	0
5.1	2.4	2.3	36.2	132.7	91.9	86.8	178.7	1
5.1	2.3	2.3	35.5	130.3	90.3	85.3	175.6	2
4.8	2.3	2.3	35.7	128.2	88.8	84.4	173.3	3
4.9	2.4	2.3	36.0	125.5	87.6	83.5	171.1	4
4.8	2.5	2.2	36.0	123.4	86.6	82.3	168.9	5
4.6	2.5	2.2	35.8	121.6	85.4	81.3	166.7	6
4.5	2.5	2.1	34.9	117.6	82.7	79.0	161.7	7
4.3	2.5	2.1	34.3	113.4	80.2	76.5	156.7	8
4.5	2.6	2.2	34.2	109.5	78.4	74.5	152.9	9
4.3	2.6	2.2	34.2	105.9	76.6	72.6	149.2	10
4.2	2.5	2.3	34.7	103.5	75.6	71.7	147.3	11
4.3	2.6	2.4	36.0	102.4	75.7	72.1	147.8	12
4.3	2.6	2.4	36.7	99.2	74.2	71.0	145.3	13
4.2	2.7	2.4	36.5	95.0	72.1	68.8	140.9	14
4.1	2.7	2.5	36.0	93.6	71.3	67.7	139.0	15
4.1	2.6	2.5	34.9	92.3	70.0	66.5	136.6	16
4.0	2.6	2.5	34.1	90.5	68.5	65.3	133.7	17

מקור: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, שנתון סטטיסטי לישראל, לוח 2.3, שנים שונות.

* ראו הגדרה במבוא.

** סך הכל מתייחס לדצמבר 2016, אך הפירוט לפי גיל ודת מתייחס לממוצע השנתי.

לוח 1.4: מספר הילדים, לפי גיל וחלקם באוכלוסיית היישוב*
(מספרים ואחוזים) / דצמבר 2016

אחוז באוכלוסיית היישוב	גיל				סך הכל 0-17	יישוב
	15-17	10-14	5-9	0-4		
33.1	412,521	737,271	816,468	885,651	2,851,911	סך הכל **
עיריות						
39.5	50,774	89,350	98,268	110,386	348,778	ירושלים
21.0	10,901	20,915	25,792	34,378	91,986	תל אביב- יפו
23.0	9,345	15,780	18,201	21,069	64,395	חיפה
40.2	3,915	6,159	5,880	5,468	21,422	אום אל-פחם
34.1	1,141	2,149	2,548	3,245	9,083	אופקים
28.5	1,605	2,589	2,893	3,343	10,430	אור יהודה
27.6	618	1,169	1,374	1,683	4,844	אור עקיבא
25.7	1,908	3,271	3,684	4,001	12,864	אילת
60.0	3,160	7,925	8,580	7,850	27,515	אלעד
23.9	574	1,130	1,359	1,523	4,586	אריאל
31.3	10,052	17,968	19,317	21,982	69,319	אשדוד
27.4	4,981	8,757	10,509	12,596	36,843	אשקלון
39.2	1,969	3,304	3,009	2,898	11,180	באקה אל-גרביה
26.7	7,673	13,655	15,359	18,242	54,929	באר שבע
31.0	809	1,451	1,535	1,652	5,447	בית שאן
51.8	6,054	14,397	17,048	19,390	56,889	בית שמש
61.7	3,108	7,871	9,977	10,896	31,852	ביתר עילית
47.3	11,991	20,813	24,745	31,772	89,321	בני ברק
20.9	3,787	6,697	7,478	8,929	26,891	בת ים
35.1	1,116	2,386	2,736	2,731	8,969	גבעת שמואל
23.7	1,621	3,154	4,005	5,069	13,849	גבעתיים
28.9	1,655	2,523	2,601	2,896	9,675	דימונה
30.1	2,478	4,717	5,329	5,226	17,750	הוד השרון
24.1	3,093	5,672	6,606	7,083	22,454	הרצליה
27.1	3,530	6,150	7,110	8,035	24,825	חדרה
26.0	6,930	12,480	14,615	15,581	49,606	חולון
30.2	2,015	3,351	3,565	4,120	13,051	טבריה
38.9	2,752	4,765	4,563	4,105	16,185	טייבה
34.1	1,523	2,465	2,247	2,369	8,604	טירה
25.5	730	1,264	1,438	1,757	5,189	טירת כרמל

לוח 1.4: מספר הילדים, לפי גיל וחלקם באוכלוסיית היישוב*
(מספרים ואחוזים) / דצמבר 2016 (המשך)

אחוז באוכלוסיית היישוב	גיל				סך הכל 0-17	יישוב
	15-17	10-14	5-9	0-4		
	עירויות (המשך)					
37.3	2,220	3,560	3,404	3,046	12,230	טמרה
31.5	1,611	2,955	4,020	5,308	13,894	יבנה
28.2	1,244	2,222	2,426	2,376	8,268	יהוד
32.6	1,151	2,070	2,084	1,879	7,184	יקנעם עלית
34.5	988	2,041	2,477	2,169	7,675	כפר יונה
27.5	3,745	6,549	8,063	8,885	27,242	כפר סבא
40.6	1,597	2,572	2,430	2,449	9,048	כפר קאסם
24.9	1,712	3,055	3,168	3,348	11,283	כרמיאל
33.4	3,609	5,975	6,988	8,013	24,585	לוד
29.5	1,233	1,922	2,024	2,212	7,391	מגדל העמק
37.7	5,187	10,201	10,440	8,144	33,972	מודיעין-מכבים-רעות
64.4	3,545	9,620	13,786	16,078	43,029	מודיעין עילית
33.1	1,894	3,481	3,566	3,517	12,458	מעלה אדומים
27.5	879	1,526	1,695	1,709	5,809	מעלות תרשיחא
26.1	2,162	3,932	3,977	4,265	14,336	נהריה
32.9	2,109	4,350	4,979	4,387	15,825	נס ציונה
32.8	4,622	7,070	6,628	6,591	24,911	נצרת
23.2	1,565	2,491	2,508	2,760	9,324	נצרת עילית
22.2	755	1,320	1,432	1,742	5,249	נשר
42.0	1,644	3,441	3,907	4,675	13,667	נתיבות
27.8	7,752	14,538	17,003	19,316	58,609	נתניה
37.2	1,849	2,990	3,149	3,120	11,108	סח'נין
27.6	2,150	3,325	3,667	4,050	13,192	עכו
27.4	1,873	3,184	3,559	4,265	12,881	עפולה
29.9	968	1,720	1,903	2,796	7,387	ערד
29.8	9,278	17,415	20,707	22,914	70,314	פתח-תקווה
40.3	1,713	3,363	3,959	4,519	13,554	צפת
41.8	1,608	2,519	2,556	2,474	9,157	קלנסווה
30.9	1,387	3,140	3,879	3,510	11,916	קריית אונו
25.7	2,097	3,676	4,133	4,644	14,550	קריית אתא
23.4	1,265	2,295	2,627	3,021	9,208	קריית ביאליק

לוח 1.4: מספר הילדים, לפי גיל וחלקם באוכלוסיית היישוב*
(מספרים ואחוזים) / דצמבר 2016 (המשך)

אחוז באוכלוסיית היישוב	גיל				סך הכל 0-17	יישוב
	15-17	10-14	5-9	0-4		
עירויות (המשך)						
30.8	2,191	3,804	4,426	5,756	16,177	קריית גת
20.6	1,151	2,010	2,307	2,670	8,138	קריית ים
22.7	1,336	2,387	2,642	2,882	9,247	קריית מוצקין
32.6	887	1,655	2,047	2,528	7,117	קריית מלאכי
26.2	930	1,641	1,714	1,716	6,001	קריית שמונה
29.5	2,122	3,400	3,724	4,182	13,428	ראש העין
24.5	9,720	15,637	16,408	18,857	60,622	ראשון לציון
52.2	5,126	8,790	9,177	10,576	33,669	רהט
30.7	4,696	9,736	12,701	14,492	41,625	רחובות
30.4	3,137	5,583	6,510	7,557	22,787	רמלה
22.3	4,567	8,428	9,600	11,734	34,329	רמת-גן
28.4	1,730	3,333	4,076	3,678	12,817	רמת השרון
26.8	3,105	5,529	5,356	5,194	19,184	רעננה
28.6	818	1,444	1,884	2,715	6,861	שדרות
33.4	2,557	4,096	3,483	3,409	13,545	שפרעם
מועצות מקומיות (מעל 10,000 תושבים)						
33.8	865	1,326	1,191	1,188	4,570	אבו סנאן
33.3	695	1,270	1,436	1,115	4,516	אבן יהודה
26.4	396	743	981	1,198	3,318	אזור
38.6	956	1,552	1,458	1,426	5,392	אכסאל
35.9	861	1,315	1,243	1,187	4,606	אעבלין
36.9	895	1,420	2,372	2,832	7,519	באר יעקב
31.4	662	1,044	987	942	3,635	בית ג'ן
35.6	801	1,639	1,735	1,249	5,424	בנימינה – גבעת עדה
40.5	652	1,451	2,094	2,629	6,826	גבעת זאב
36.3	1,513	2,230	1,835	1,767	7,345	ג'דידה-מכר
36.9	1,662	2,926	2,983	2,412	9,983	גדרה
35.0	1,386	2,566	2,347	1,780	8,079	גן יבנה
33.0	703	1,504	1,732	1,770	5,709	גני תקווה
43.7	1,006	1,720	1,680	1,800	6,206	ג'סר א-זרקה
36.0	735	1,170	1,108	1,102	4,115	ג'ת

לוח 1.4: מספר הילדים, לפי גיל וחלקם באוכלוסיית היישוב*
(מספרים ואחוזים) / דצמבר 2016 (המשך)

אחוז באוכלוסיית היישוב	גיל				סך הכל 0-17	יישוב
	15-17	10-14	5-9	0-4		
מועצות מקומיות (מעל 10,000 תושבים) (המשך)						
29.7	821	1,403	1,435	1,391	5,050	דאלית אל כרמל
38.4	749	1,362	1,214	1,240	4,565	דיר אל אסד
33.3	1,348	2,183	2,152	1,860	7,543	זכרון יעקב
57.2	1,568	2,989	3,215	3,660	11,432	חורה
38.4	909	1,455	1,423	1,388	5,175	טורעאן
36.1	1,256	1,800	1,802	1,784	6,642	יפיע
36.0	1,126	1,684	1,644	1,523	5,977	ירכא
38.4	869	1,463	1,451	1,377	5,160	כאבול
54.0	1,471	2,679	3,086	3,421	10,657	כסייפה
39.8	1,598	2,394	2,303	2,277	8,572	כפר כנא
41.9	1,443	2,144	2,091	2,218	7,896	כפר מנדא
35.7	1,117	1,796	1,818	1,690	6,421	כפר קרע
52.3	868	1,698	1,771	2,088	6,425	לקייה
27.6	1,030	1,794	1,867	2,050	6,741	מבשרת ציון
33.5	1,323	2,030	2,013	1,970	7,336	מג'אר
38.2	1,017	1,715	1,572	1,369	5,673	מג'ד אל כרום
32.1	616	1,009	971	869	3,465	מג'דל שמש
35.5	694	1,362	1,477	1,229	4,762	מזכרת בתיה
38.7	1,076	1,631	1,437	1,398	5,542	מעלה עירון
41.0	888	1,495	1,303	1,370	5,056	נחף
29.9	659	1,019	1,009	885	3,572	עוספיה
38.3	1,009	1,344	1,205	1,274	4,832	עין מאהל
40.9	1,688	2,871	2,792	2,655	10,006	עראבה
38.0	1,645	2,690	2,575	2,269	9,179	ערערה
55.5	1,270	2,386	2,611	2,807	9,074	ערערה בנגב
37.7	837	1,267	1,330	1,320	4,754	פורידיס
32.4	1,583	3,321	4,036	3,897	12,837	פרדס חנה-כרכור
33.6	1,110	2,051	2,148	1,873	7,182	קדימה-צורן
25.1	685	1,252	1,348	1,150	4,435	קריית טבעון
27.5	440	741	757	1,029	2,967	קריית עקרון
36.1	1,264	1,884	1,807	1,748	6,703	ריינה
49.7	773	1,388	1,509	1,984	5,654	רכסים

לוח 1.4: מספר הילדים, לפי גיל וחלקם באוכלוסיית היישוב*
(מספרים ואחוזים) / דצמבר 2016 (המשך)

אחוז באוכלוסיית היישוב	גיל				סך הכל 0-17	יישוב
	15-17	10-14	5-9	0-4		
מועצות מקומיות (מעל 10,000 תושבים) (המשך)						
31.9	1,455	2,305	1,663	1,195	6,618	שוהם
34.6	818	1,343	1,202	868	4,231	תל מונד
56.2	1,593	2,879	2,943	3,352	10,767	תל שבע
מועצות מקומיות (5,000-10,000 תושבים)						
36.5	422	727	706	749	2,604	אבו גוש
35.3	424	849	970	810	3,053	אורנית
34.8	393	783	919	616	2,711	אלפי מנשה
40.8	588	968	1,021	956	3,533	אפרתה
39.4	638	1,025	962	1,027	3,652	בועיינה נוג'ידאת
33.7	390	602	615	561	2,168	בוקעאתא
39.1	571	929	960	1,023	3,483	ביר אל מכסור
50.5	743	824	718	802	3,087	בית אל
29.3	329	643	590	516	2,078	בית דגן
22.6	231	417	410	514	1,572	בני ע"ש
41.2	675	1,056	1,006	1,048	3,785	בסמ"ה
37.0	507	831	734	748	2,820	בסמת טבעון
38.0	600	901	778	756	3,035	בענה
30.2	369	543	494	470	1,876	ג'וליס
40.0	676	1,128	998	1,044	3,846	ג'לג'וליה
37.3	703	1,098	983	961	3,745	דבורייה
35.2	633	1,009	936	920	3,498	דייר חנא
36.8	410	634	640	731	2,415	זמר
40.4	497	817	843	922	3,079	זרזיר
34.2	387	600	553	568	2,108	חורפיש
32.5	409	748	793	975	2,925	חצור הגלילית
37.7	413	700	604	690	2,407	טובא זנגרייה
35.2	396	654	621	569	2,240	יאנוח ג'ת
35.3	531	800	900	1,024	3,255	ירוחם
25.9	511	754	587	481	2,333	כוכב יאיר
38.4	499	923	876	903	3,201	כסרא-סמיע
28.0	328	513	436	279	1,556	כפר ורדים
30.8	561	869	798	758	2,986	כפר יאסיף

לוח 1.4: מספר הילדים, לפי גיל וחלקם באוכלוסיית היישוב*
(מספרים ואחוזים) / דצמבר 2016 (המשך)

אחוז באוכלוסיית היישוב	גיל				סך הכל 0-17	יישוב
	15-17	10-14	5-9	0-4		
מועצות מקומיות (5,000-10,000 תושבים) (המשך)						
28.5	354	581	507	395	1,837	להבים
32.8	399	747	796	518	2,460	מיתר
34.3	312	452	453	538	1,755	מצפה רמון
39.2	547	827	816	929	3,119	משהד
28.9	334	675	677	486	2,172	עומר
31.9	309	474	458	529	1,770	עילבון
40.0	491	884	855	857	3,087	עילוט
29.8	300	471	445	480	1,696	פקיעין (בוקיעה)
24.3	248	394	389	368	1,399	פרדסיה
27.4	259	542	577	542	1,920	קצרין
42.8	505	688	874	1,042	3,109	קריית ארבע
34.7	330	626	696	815	2,467	קרני שומרון
29.0	412	602	553	597	2,164	ראמה
29.2	332	613	653	612	2,210	רמת ישי
40.4	406	658	679	585	2,328	שבלי-אום אל-גנם
53.8	752	1,403	1,377	1,579	5,111	שגב שלום
30.1	277	518	566	499	1,860	שלומי
36.9	441	694	618	720	2,473	שעב
54.4	5,095	8,696	9,399	11,246	34,436	ללא מעמד***

מקור: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, תחום דמוגרפיה ואוכלוסייה, עיבוד מיוחד, 2017.
* יישובים שמונים 5,000 נפש ויותר. ** סך הכל כולל תושבים הרשומים ביישובים הישראליים (היישובים היהודיים) שפוננו מחבל עזה ומצפון השומרון באוגוסט 2005, ומאז טרם הודיעו למשרד הפנים על כתובתם החדשה. תושבים אלו אינם כלולים בחלוקה לפי מחוז ונפה. *** רובם יישובים לא מוכרים בנגב.

בולטים הפערים בין היישובים השונים באחוז הילדים מכלל אוכלוסיית היישוב. ככלל, חלקם של הילדים באוכלוסיית היישובים הגדולים קטן מחלקם באוכלוסיית היישובים הקטנים. ילדים מונים פחות מ-25% מהאוכלוסייה ביישובים: אריאל, בני ע"ש, בת ים, גבעתיים, הרצליה, חיפה, כרמיאל, נצרת עילית, נשר, פרדסיה, קרית ביאליק, קרית ים, קרית מוצקין, ראשון לציון, רמת גן, תל אביב, ויותר מ-50% מהאוכלוסייה ביישובים: אלעד, בית אל, ביתר עילית, בית שמש, חורה, כסיפה, לקיה, מודיעין עילית, ערערה בנגב, רהט, שגב שלום, תל שבע.

לידות חי* לפי קבוצת אוכלוסייה, מחוז ויישוב מגורים (לוחות 1.5-1.6)

לוח 1.5: לידות חי לפי מחוז/נפה וקבוצת אוכלוסייה (מספרים) / 1995-2016								
שנה	סך הכל*	מחוז						
		ירושלים	צפון	חיפה	מרכז	תל-אביב	דרום	
אזור יהודה והשומרון*								
כלל האוכלוסייה								
1995	116,886	18,810	23,168	12,569	20,896	18,875	18,290	4,278
2000	136,390	21,085	25,949	14,390	27,234	19,605	21,516	6,611
2005	143,913	22,822	24,418	13,997	30,635	21,012	22,243	8,684
2010	166,255	26,800	25,364	15,690	36,374	25,679	25,222	11,126
2015	178,723	28,818	25,842	16,877	38,408	27,688	28,620	12,470
2016	181,405	29,744	26,274	16,680	38,246	27,979	29,727	12,755
יהודים ואחרים								
1995	81,316	12,127	8,076	7,865	17,496	18,422	13,061	4,269
2000	95,599	13,692	9,153	8,899	23,183	19,173	14,852	6,607
2005	105,112	15,302	9,362	8,976	26,736	20,587	15,372	8,678
2010	125,505	18,242	10,402	10,584	32,508	25,246	17,404	11,119
2015	137,707	20,403	11,346	11,928	34,616	27,240	19,714	12,460
2016	139,400	21,036	11,591	11,803	34,342	27,519	20,358	12,751
ערבים								
1995	35,570	6,683	15,092	4,704	3,400	453	5,229	9
2000	40,831	7,393	16,796	5,491	4,051	432	6,664	-
2005	38,801	7,520	15,056	5,021	3,899	425	6,871	-
2010	40,750	8,558	14,962	5,106	3,866	433	7,818	-
2015	41,016	8,415	14,496	4,949	3,792	448	8,906	-
2016	42,005	8,708	14,683	4,877	3,904	460	9,369	-
אחוז בעמדה								
יהודים ואחרים	76.8	70.7	44.1	70.7	89.8	98.4	68.5	100.0
ערבים	23.2	29.3	55.9	29.2	10.2	1.6	31.5	-

מקור: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, שנתון סטטיסטי לישראל, לוח 3.11, שנים שונות.
* יישובים ישראליים.

- נתון חסר במקור.

בשנים 1995-2016 גדל בהתמדה מספר לידות החי (+55.2). עיקר הגידול היה באוכלוסייה היהודית (+71.4).

כרבע מלידות החי בישראל ב-2016 היו של ערבים (23.2%). בשנה זו חלקם של ערבים בכלל הלידות במחוז צפון היה יותר ממחצית (55.9%), כשליש במחוז דרום (31.5%) ו-29.2% במחוז ירושלים.

* נתונים על תמותת תינוקות ראו בפרק 8.

לוח 1.6: לידות חי ביישובים המונים 10,000 תושבים ויותר (מספרים ואחוז השינוי) 1995-2016

אחוז השינוי 1995-2016	2016	2010	2005	2000	1995	יישוב
55.2	181,405	166,255	143,913	136,390	116,886	סך הכל ארצי
42.6	24,117	22,383	19,010	18,064	16,917	ירושלים
53.0	8,525	8,015	6,665	5,895	5,573	תל אביב - יפו
25.0	4,153	3,878	3,411	3,362	3,322	חיפה
-10.6	228	232	247	299	255	אבו סנאן
-	196	173	-	-	-	אבן יהודה
0.7	1,081	1,190	1,195	1,219	1,073	אום אל-פחם
24.8	724	569	506	544	580	אופקים
78.2	734	656	556	559	412	אור יהודה
28.6	373	248	239	258	290	אור עקיבא
-	224	191	-	-	-	אזור
8.2	867	936	885	894	801	אילת
5.7	317	288	310	331	300	אכסאל
-	1,444	1,725	-	-	-	אלעד
-	235	258	-	-	-	אעבלין
11.4	312	269	210	247	280	אריאל
77.5	4,640	4,258	3,965	3,638	2,614	אשדוד
71.9	2,558	1,977	1,616	1,666	1,488	אשקלון
6.7	559	830	825	626	524	באקה אל גרביה*
-	440	252	-	-	-	באר יעקב
37.5	3,670	3,261	3,016	2,939	2,669	באר שבע
-	196	202	-	-	-	בית ג'ן
21.1	385	322	328	358	318	בית שאן
377.5	3,887	2,838	2,443	1,737	814	בית שמש
371.6	2,188	1,848	1,445	983	464	ביתר עילית
77.2	7,173	5,662	4,589	4,269	4,048	בני ברק
-	195	239	-	-	-	בנימינה-גבעת עדה
-4.9	1,916	1,916	1,714	1,873	2,015	בת ים
287.1	538	301	188	226	139	גבעת זאב
200.0	552	585	475	226	184	גבעת שמואל
70.7	1,089	1,038	764	659	638	גבעתיים
-1.4	360	340	418	454	365	ג'דידה - מכר
94.6	358	479	355	209	184	גדרה

לוח 1.6: לידות חי ביישובים המונים 10,000 תושבים ויותר (מספרים ואחוז השינוי) 1995-2016 (המשך)

אחוז השינוי 1995-2016	2016	2010	2005	2000	1995	יישוב
152.3	328	343	298	177	130	גן יבנה
78.3	287	255	194	154	161	גני תקווה
-	380	383	-	-	-	ג'סר א-זרקא
-	240	-	-	-	-	ג'ת*
-	277	252	-	-	-	דאלית אל-כרמל
-	201	-	-	-	-	דבורייה
-	235	253	-	-	-	דייר אל-אסד
12.3	647	613	574	616	576	דימונה
138.7	926	855	747	587	388	הוד השרון
24.2	1,375	1,314	1,126	1,133	1,107	הרצליה
107.2	344	345	264	278	166	זכרון יעקב
60.0	1,645	1,346	1,130	1,179	1,028	חדרה
38.6	3,134	3,106	2,417	2,323	2261	חולון
-	603	535	-	-	-	חורה
29.1	906	736	730	743	702	טבריה
-4.6	269	290	291	312	282	טורעאן
7.2	805	872	952	950	751	טייבה
3.4	486	439	462	485	470	טירה
59.5	402	321	292	276	252	טירת כרמל
-9.1	601	678	671	726	661	טמרה
117.6	1,053	587	526	578	484	יבנה
56.0	479	474	417	363	307	יהוד
-7.4	336	354	388	447	363	יפייע
36.5	344	345	365	434	252	יקנעם עילית
-5.0	302	330	309	364	318	ירכא
-	259	246	-	-	-	כאבול
-	604	536	-	-	-	כסיפה
219.2	383	367	267	166	120	כפר יונה
-7.9	441	467	465	555	479	כפר כנא
2.1	441	474	396	519	432	כפר מנדא
76.6	1,632	1,429	1,194	1,034	924	כפר סבא
11.9	517	519	502	508	462	כפר קאסם
-3.1	341	370	376	362	352	כפר קרע

לוח 1.6: לידות חי ביישובים המונים 10,000 תושבים ויותר (מספרים ואחוז השינוי) 1995-2016 (המשך)

אחוז השינוי 1995-2016	2016	2010	2005	2000	1995	יישוב
33.0	649	635	652	612	488	כרמיאל
34.4	1,612	1,598	1,373	1,545	1,199	לוד
-	500	-	-	-	-	לקייה
24.5	442	430	423	400	355	מבשרת ציון
-12.2	411	421	400	475	468	מגאר
-	228	308	-	-	-	מג'ד אל-כרום
-	156	-	-	-	-	מג'דל שמס
-2.0	447	435	415	395	456	מגדל העמק
-	1,231	1,697	1,461	1,027	-	מודיעין-מכבים-רעות
-	3,075	2,739	1,966	1,175	-	מודיעין עילית
-	224	-	-	-	-	מזכרת בתיה
45.1	721	770	654	582	497	מעלה אדומים
-	269	292	292	368	-	מעלה עירון
9.2	355	398	317	354	325	מעלות תרשיחא
65.4	908	899	887	813	549	נהריה
-	281	260	-	-	-	נהף
115.8	723	721	450	410	335	נס ציונה
-18.4	1,362	1,428	1,481	1,770	1669	נצרת
18.9	624	527	552	601	525	נצרת עילית
-2.0	349	370	337	342	356	נשר
100.8	1,048	855	780	642	522	נתיבות
64.7	3,844	3,405	2,761	2,700	2,334	נתניה
1.6	642	668	604	702	632	סח'נין
-	194	199	-	-	-	עוספיה
-	262	252	-	-	-	עין מאהל
5.0	905	921	776	797	862	עכו
61.4	875	667	605	540	542	עפולה
11.6	521	551	533	557	467	עראבה
88.1	632	388	323	342	336	ערד
-2.9	340	406	405	432	350	ערערה
87.3	575	565	455	427	307	ערערה בנגב
-	278	287	-	-	-	פורידיס
121.6	687	580	438	480	310	פרדס חנה-כרכור
96.5	4,538	3,935	2,948	2,920	2,310	פתח-תקווה

לוח 1.6: לידות חי ביישובים המונים 10,000 תושבים ויותר (מספרים ואחוז השינוי)
1995-2016 (המשך)

אחוז השינוי 1995-2016	2016	2010	2005	2000	1995	יישוב
56.7	951	861	790	715	607	צפת
-	326	275	-	-	-	קדימה-צורן
26.6	495	545	469	541	391	קלנסווה
63.7	586	648	431	319	358	קריית אנו
50.0	933	739	656	712	622	קריית אתא
47.1	612	560	435	446	416	קריית ביאליק
32.6	1,301	892	818	869	981	קריית גת
26.2	188	227	181	183	149	קריית טבעון
14.2	572	476	414	468	501	קריית ים
47.2	571	589	543	482	388	קריית מוצקין
10.6	544	455	405	444	492	קריית מלאכי
-	216	178	-	-	-	קריית עקרון
23.4	390	427	388	362	316	קריית שמונה
7.5	759	698	653	759	706	ראש העין
65.7	3,916	3,654	3,176	2,992	2,363	ראשון לציון
57.7	2,078	1,770	1,648	1,664	1,318	רהט
105.0	2,730	2,509	1,963	1,670	1,332	רחובות
12.2	312	325	296	342	278	ריינה
-	417	-	-	-	-	רכסים
29.1	1,628	1,420	1,280	1,375	1,261	רמלה
35.3	2,496	2,351	2,019	1,914	1,845	רמת גן
63.5	690	755	501	445	422	רמת השרון
49.6	1,046	1,134	1,158	878	699	רעננה
51.3	584	442	350	377	386	שדרות
462.2	208	256	328	288	37	שוהם
-4.2	685	688	753	789	715	שפרעם
-	146	179	-	-	-	תל מונד
119.7	701	606	589	561	319	תל-שבע

מקור: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, שנים שונות.

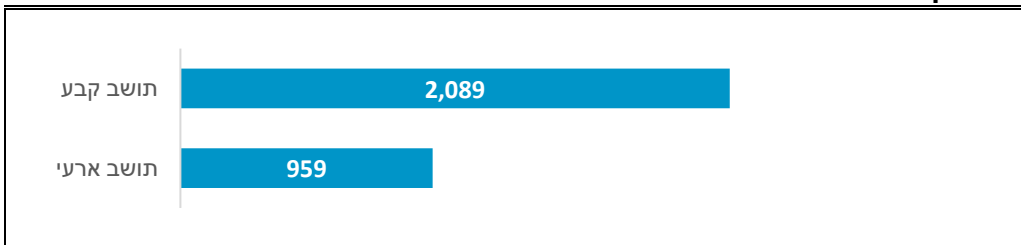
* בשנת 2003 אוחדה ג'ת עם באקה אל-גרבייה לעירייה אחת. בנובמבר 2010 בוטל האיחוד.
- נתון חסר במקור.

בשנים 1995-2016 מספר לידות החי השנתי גדל בהתמדה. כך במרבית היישובים.

ילדים זרים וילדים בעלי מעמד של תושב ארעי / קבע (תרשימים 1ב'-1ג' ולוחות 1.10-1.7)

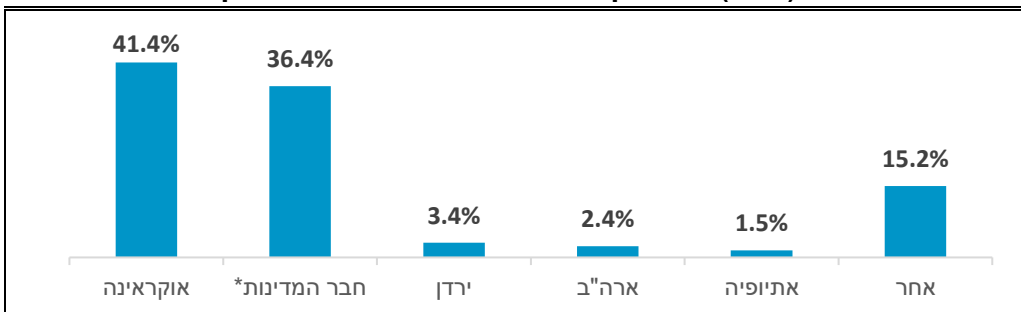
הנתונים המוצגים בתת פרק זה מתייחסים רק לילדים הרשומים במשרד הפנים ונכונים ליום 31.10.17. ילדים זרים, ילדים בעלי מעמד של תושב ארעי או ילדים בעלי מעמד של תושב קבע אינם בעלי זכויות מלאות, כגון האפשרות להוציא דרכון ישראלי. ילדים זרים אינם אזרחי ישראל או תושבים בה. הם יכולים לקבל מעמד של ישיבת ביקור. הם זכאים לשירותי חינוך ובריאות אך הם אינם זכאים לזכויות סוציאליות. רישיון השהייה שלהם בישראל הוא זמני בלבד. ילדים בעלי מעמד של תושב ארעי או תושב קבע יש מעמד חוקי והם זכאים לשירותי חינוך, בריאות ולזכויות סוציאליות. ילדים בעלי מעמד של תושב ארעי - מאחר שהשהייה בישראל ניתנת לתושבים ארעיים לתקופה קצרה, ילדים אלה עלולים לחיות בתחושת חוסר ודאות, היות שהאשרה לא בהכרח תחודש. מאחר שבכל עת שעליהם לחדש את האשרה יש לשלם אגרה. מי שאינו משלמה הופך לחסר כל מעמד, כלומר לחסר זכויות כלשהן, כולל הזכות לביטחון סוציאלי, לבריאות ולרווחה. עוד על זרים, תושב ארעי ותושב קבע – ראו ב'הגדרות' במבוא לפרק זה ובפרק 2 (ילדים זרים).

לתרשים 1ב': מספר הילדים (0-17) שקיבלו מעמד של תושב ארעי או תושב קבע במהלך שנת 2017

מקור: משרד הפנים, מערך מחשוב, 2017. במהלך שנת 2017 959 ילדים זרים קיבלו מעמד של תושב ארעי, ו-2,089 ילדים בעלי מעמד של תושב ארעי קיבלו מעמד של תושב קבע.

תרשים 1ג': ילדים זרים שקיבלו מעמד של תושב ארעי במהלך שנת 2017

מקור: משרד הפנים, מערך מחשוב, 2017. * מזה: 27.3% ילדים מרוסיה, 4.9% ילדים מבילורוסיה, 3.5% ממולדובה ו-0.6% ילדים מאזבקיסטן. 41.4% מהילדים הזרים שקיבלו מעמד של תושב ארעי היו מאוקראינה, 36.4% היו מחבר המדינות.

לוח 1.7: ילדים (0-17) בעלי מעמד של תושב ארעי (א5), לפי סוג אשרה
(מספרים ואחוזים) / 2017

אחוזים	מספרים	סוג אשרה
100.0	4,360	סך הכל
27.9	1,218	נלווה להליך מדורג - ילד לבן זוג של אזרח
16.9	739	בן של יהודי
6.0	261	הומניטרי כללי
3.9	173	החלטת ממשלה - אח/ות* / אם
2.0	87	קטין נלווה לזכאי עולה
1.9	81	זכאי עולה
1.4	61	נלווה להליך מדורג - ילד לבן זוג של תושב
1.1	47	בהליך מדורג - ילד לבן זוג של אזרח
0.9	41	רשיון לישיבה ארעית א/5 מלידה**
1.3	57	החלטת ממשלה - ילד/ה זר***
0.5	22	בהליך מדורג - ילד לבן זוג של תושב
0.2	8	הוראת השר 70.21.62 - דרפור
0.1	5	עקב גיור
0.0	2	חיים משותפים
0.0	2	השבת תושבות מזרח ירושלים
35.7	1,556	אחר

מקור: משרד הפנים, מערך מחשוב, 2017.

* החלטת ממשלה - אח/ות: 92 ילדים קיבלו מעמד בהחלטת ממשלה מ01.80-מ ו-80 ילדים קיבלו מעמד בהחלטת ממשלה מ50.60.62 וילד אחד קיבל מעמד בהחלטת ממשלה מ01.80-אם. ** ילד שנולד בארץ להורים בעלי מעמד של תושבי ארעי א/5. *** החלטת ממשלה ילד/ה זר: 32 ילדים קיבלו מעמד בהחלטת ממשלה מ50.60.62. ו-25 ילדים קיבלו מעמד בהחלטת ממשלה מ01.80.

בשנת 2017 שהו בישראל 4,360 ילדים בעלי מעמד של תושב ארעי (א5).

לוח 1.8: ילדים (0-17) בעלי מעמד של תושב ארעי (א5) לפי ארץ מוצא*
(מספרים ואחוזים) / 2017

אחוזים	מספרים	ארץ מוצא
100.0	4,360	סך הכל
37.9	1,654	אוקראינה
37.4	1,630	חבר המדינות-סך הכל מזה:
25.4	1,109	רוסיה
4.7	205	מולדובה
3.5	153	בילורוסיה
2.2	95	אוזבקיסטן
1.6	68	קזחסטן
3.1	133	פיליפינים
2.4	106	ארצות הברית
1.5	67	גאורגיה
1.4	59	אתיופיה
1.3	57	ירדן
1.2	51	ניגריה
1.1	47	פרו
1.1	47	רומניה
1.0	43	גרמניה
0.8	33	גאנה
0.8	33	קולומביה
0.7	31	צרפת
0.5	22	תאילנד
4.8	208	אחר

מקור: משרד הפנים, מערך מחשוב, 2017.

* הלוח מציג רק ארצות מוצא אשר מהן יש לפחות 20 ילדים בעלי מעמד של תושב ארעי בישראל.

כ-40% ילדים בעלי מעמד של תושב ארעי היו מאוקראינה וכרבע היו מרוסיה.

לוח 1.9: ילדים (0-17) שקיבלו מעמד של תושב קבע, לפי סיבת קבלת המעמד (מספרים ואחוזים) / 2017

אחוזים	מספרים	סיבת קבלת המעמד
100.0	2,089	סך הכל
33.5	700	החלטת ממשלה-ילד/ה זר*
20.4	427	הומניטרי כללי
11.7	245	סיום הליך מדורג – ילד לבן זוג של תושב
6.8	143	רשיון לישיבת קבע מלידה**
3.0	63	נלווה להליך מדורג- ילד לבן זוג של תושב/ אזרח
1.5	32	האפריקאים העבריים
1.2	25	החלטת ממשלה פלאשמורה***
1.1	23	בן של יהודי
20.7	431	אחר

מקור: משרד הפנים, מערך מחשוב, 2017.

* החלטת ממשלה ילד/ה זר: 475 ילדים קיבלו מעמד בהחלטת ממשלה 3812 מ-01.80 ו-225 ילדים קיבלו מעמד בהחלטת ממשלה 50.60.62. ** ילד שנולד בארץ להורים בעלי מעמד של תושבי קבע. *** החלטת ממשלה פלאשמורה 617 ו-1191.

שליש מהילדים שקיבלו מעמד של תושב קבע היו ילדים זרים וחמישית מהילדים קיבלו את המעמד על רקע הומניטרי.

לוח 1.10: ילדים (0-17) בעלי אשרה בתוקף ששהו בישראל במהלך שנת 2017 (מספרים ואחוזים)

אחוזים	מספרים	סוג אשרה
100.0	30,873	סך הכל
55.7	17,187	תייר
31.7	9,773	נלווה לאיש דת/סטודנט
8.0	2,475	סטודנט/תלמיד ישיבה/משתלם
2.2	678	נולד בארץ
2.0	626	דיפלומט/שירות חוץ
0.3	93	תייר בעל רשיון עבודה
0.1	41	אחר**

מקור: משרד הפנים, מערך מחשוב, 2017.

* כולל נוסע מסופק, מתנדב, ילדי זרים.

הערה: הנתונים נכונים ל-30.10.17.

בשנת 2017 ששהו בישראל 30,873 ילדים בעלי אשרה בתוקף. יותר ממחצית מהילדים ששהו בארץ באשרת תייר וכשליש ששהו באשרת נלווה לאיש דת/סטודנט.

2

**ילדים עולים, ילדי מהגרי עבודה
וילדים מבקשי מקלט**

מבוא

ב-2016 חיו בישראל 250,203 ילדי עולים, שכ-25% מהם עלו בעצמם.

חלקם של ילדים מהגרים באוכלוסיית הילדים בישראל הוא מן הגבוהים במדינות המערב. מאז הקמתה ועד היום מדינת ישראל קלטה ועדיין קולטת ילדים רבים, רובם יהודים, ואלה מוגדרים עולים. מיעוטם אינם יהודים, תופעה המאפיינת בייחוד את שני העשורים האחרונים. ב-20 השנים האחרונות רוב הילדים העולים הגיעו לישראל מאתיופיה ומברית המועצות לשעבר, אך לא מעטים הגיעו גם מארצות המערב, בעיקר מצרפת ומארה"ב. לאחר שגל העלייה הגדול מבריה"מ לשעבר ומאתיופיה נפסק בתחילת העשור הקודם, קבוצה זו של עולים ילידי חו"ל מצטמצמת והולכת.

אנו מתייחסים עדיין גם לילדים שנולדו בארץ, שהוריהם עלו בגל העלייה הגדול של שנות ה-90, כאל קבוצה ייחודית – ילדי עולים – היות שבדרך כלל יש לה מאפיינים הדורשים התייחסות שונה מזו הניתנת לאוכלוסייה הוותיקה, כפי שאפשר לראות בפרק זה ובפרקים האחרים.

חויית ההגירה (או העלייה) מלווה בקשיים ובזעזועים, החל בקשיי שפה ובבעיות דיר, ועבור לקשיי הסתגלות. ההסתגלות לתרבות חדשה היא תהליך ממושך, המשפיע באופן שונה על כל אחד מבני המשפחה המהגרת. את תהליך ההיקלטות מאפיין מתח בין העקרונות התרבותיים של המערכת המשפחתית לבין ההתנסות היומיומית של הפרט בחברה החדשה. מתח זה מערער את שיווי המשקל בתא המשפחתי, שלא אחת העלייה לישראל אף גורמת להתפרקותו.

על רקע קשיי ההגירה ולנוכח שכוחות מספרן של המשפחות החד-הוריות בקרב משפחות העולים (ראו פרק 3), יש פער בין מצבם הכלכלי של ילדים עולים לבין מצבם הכלכלי של ילדים ותיקים, לטובת הוותיקים (ראו פרק 10). פער זה הופך את הילדים העולים לקבוצה פגיעה במיוחד במישורים שונים של חייהם. עם זאת, לעולים הצעירים יש יתרון יחסי בשל גילם ואף הודות ליכולת הסתגלותם הטובה מזו של הוריהם. כמו כן, יכולתם ללמוד את השפה העברית וסיכויי השתלבותם בחברה ובתרבותה גדולים יותר.

הפרק נחלק לשישה חלקים. כל חלק מציג נתונים על אוכלוסיית הילדים העולים לפי קבוצות שונות:

הקבוצה הראשונה היא זו של הילדים העולים (כלומר אלה אשר בדצמבר 2016 היו עדיין ילדים) שנולדו בחו"ל ועלו ארצה עם הורים או בלעדיהם. קבוצה זו מנתה כ-60,000 ילדים, רובם בגיל 10-17 (ילדים העולים לישראל בגפם לרוב נקלטים בפנימיות. פרק 4 מציג נתונים חלקיים בעניינם).

הקבוצה השנייה היא הילדים שעלו לארץ במרוצת 2016 בלבד (כולל אזרחים עולים). בשנת 2016 עלו לישראל 5,634 ילדים. מחצית מן הילדים העולים במרוצת 2016 הגיעו מבריה"מ לשעבר.

הקבוצה השלישית היא קבוצת ילדים דור שני לעלייה - ילדי העולים. היא מונה כ-250 אלף ילדים (8.9% מכל ילדי ישראל) שנולדו בחו"ל ועלו ארצה או שנולדו בארץ להורים שעלו לישראל מאז 1990. מאחר שלמשבר ההגירה של משפחתם יש השלכות על היבטים רבים של חייהם, בעיני הרשויות שסיפקו לנו נתונים ילדים אלה הם עולים לכל דבר.

הקבוצה הרביעית, היא זו של מי שעלו ארצה מקום המדינה ועד לשנת 2016 (כולל) (נתון מצטבר). כלולים בה מי שבהגיעם לישראל היו ילדים ואשר הם עדיין ילדים, וכאלה שכבר בגרו.

הקבוצה החמישית היא קבוצה של ילדים בעלי אשרת תייר שקיבלו מעמד עולה מכוח חוק השבות. אלה ילדים שמסיבות שונות הגיעו לארץ במעמד תייר, למרות זכאותם למעמד עולה. לעיתים, הסדרת מעמדם ושינוי למעמד עולה ואזרח אינם ניתנים בסמוך למועד הגעתם לארץ, ולכן חלקם משוללי זכויות של "עולה" בתקופת ביניים זו.

הנתונים המוצגים בפרק זה והמאפיינים את אוכלוסיית הילדים העולים אמורים להסב את תשומת הלב לבעיות השונות העומדות בפניהם. זאת כנקודת מוצא לחיפוש פתרון ולמימוש הפוטנציאל של ילדים אלה להתמודד בהצלחה עם קשיי ההגירה. (נתונים נוספים על עולים שולבו בפרקים 3, 4, 5, 10, 12 ו-14).

הקבוצה השישית הם ילדי עובדים זרים, מבקשי מקלט ומסתננים. טרם נערך בישראל מפקד של אוכלוסייה זו, ורוב האמור על אודותיה נסמך על הערכות בלבד. על פי הנתונים שיש ברשותנו, מגמת הגידול במספרם של ילדים אלה נמשכת. בשנת 2016, 7,189 ילדי עובדים זרים, מבקשי מקלט ומסתננים קיבלו שירותים מקופת חולים מאוחדת (לעומת 1,878 בשנת 2010). מספרם של הילדים בגיל 0-5 המטופלים בתחנות לבריאות המשפחה הגיע ל-7,064 לעומת כ-2,000 בשנת 2010 (גידול בכ-250%). יותר משני שלישים מהם טופלו בעיר תל אביב-יפו.

לפי נתוני המוקד לפליטים ולמהגרים שוהים היום בישראל כ-40,000 מבקשי מקלט, כ-69,500 מהגרי עבודה בעלי אשרות וכ-14,800 מהגרי עבודה חוקיים שאיבדו את אשרותיהם. על פי הנתונים שאספנו מהגורמים השונים ואשר מוצגים בפרק זה אנו מעריכים, שכ-12,000 מהם ילדים.

רשות ההגירה עוסקת ברישום מבקשי המקלט עם הגיעם לישראל ובקבלת החלטה בעניין מעמדם. בניגוד לילדי מהגרים, ילדים אלו שוהים בארץ זמנית באופן חוקי. למרות זאת, אין רישום מלא שלהם, ומספרם אינו ידוע. רבים ממבקשי המקלט שוהים בעיר תל אביב. היתר שוהים ביישובים שונים, בעיקר במחוז הדרום.

נתוניה של מערכת החינוך מעידים על מגמת גידול במספר התלמידים שהם ילדי מהגרי עבודה, מבקשי מקלט ומסתננים. יחד הוא עומד על סך כ-4,900 תלמידים מכל שלבי החינוך.

בדומה לילדים של מהגרי עבודה, לפי אמנת האו"ם לזכויות הילד ילדים מהגרי עבודה ומבקשי מקלט זכאים ליהנות מזכויות המוקנות להם באמנה. אלה כוללות זכות לחינוך, לבריאות, לרמת חיים נאותה ולביטחון סוציאלי. לפי החוק בישראל, הילדים זכאים לשירותי חינוך מלאים ולשירותי רווחה חלקיים, אך אין הם זכאים לזכויות ולשירותים שמקנים חוק הביטוח הלאומי או חוק ביטוח הבריאות הממלכתי.

במדינת ישראל טרם נקבעה מדיניות כוללת לגבי ילדי עובדים זרים וילדי מבקשי מקלט בישראל. הדבר חושף ילדים אלה לסיכון עקב אי נכונות של המערכות השונות לטפל בהם. ראוי היה שייקבעו מדיניות וכללים ברורים לגבי עצם הימצאותם בישראל, תנאי השהייה הראויים להם, ואילו מערכות תטפלנה בהם. זאת על מנת שזכויותיהם הבסיסיות לא תיפגענה - דבר שישליך בעתיד גם על בריאותם וגם על ביטחונם של כלל הילדים.

תרשימים 2א'-2ב' מתייחסים למספרם ולחלקם של ילדים עולים ושל ילדי עולים.

לוחות 2.1-2.3 ותרשים 2ג' עוסקים בגיל, מין, ארץ מוצא ושנת עלייה של ילדים שעלו בעצמם, נכון לדצמבר 2016.

תרשימים 2ד'-2ה' ולוחות 2.4-2.5 עניינם ילדים שעלו לארץ במרוצת 2016.

תרשימים 2ו'-2ז' ולוחות 2.6-2.7 מציגים נתונים של ילדי עולים - ילידי חו"ל או ילדים שנולדו בארץ להורים שעלו לישראל מאז 1990.

לוח 2.8 ותרשים 2ח' עניינם ילדים שעלו לארץ עד 2016.

תרשים 2ט' ולוח 2.9 עניינם ילדים בעלי אשרת תייר שקיבלו מעמד עולה מכוח חוק השבות.

תרשימים 2י'-2יג' ולוחות 2.10-2.14 עוסקים בילדים של מהגרי עבודה, מבקשי מקלט ומסתננים.

הגדרות

אזרחים עולים – אזרחים עולים הם ילדים שנולדו בחו"ל בזמן שהוריהם, אזרחי ישראל, שהו שם.

בודד – עולה שהגיע לבדו, ושבזמן עיבוד הנתונים טרם הצטרפו אליו בני משפחה נוספים.

גיל – עד 1973 חושב הגיל בעת העלייה על פי ההפרש בין שנת הלידה לשנת הכניסה לארץ, או לשנת ההשתקעות בה, בלא להתחשב בחודש הלידה ובחודש העלייה. לפיכך, הגיל התייחס לסוף השנה שבה הגיע העולה לישראל. מאז שנת 1974 הגיל מחושב לפי תאריך הלידה המדויק (יום, חודש, שנה) ומתייחס למספר השנים שמלאו לעולה בתאריך עלייתו ארצה (יום, חודש, שנה).

יבשת מגורים – היבשת שממנה הגיע העולה ארצה.

ילדי עולים - ילידי חו"ל או ילדים שנולדו בארץ להורים שעלו ארצה מאז 1990.

ילדים עולים – ילידי חו"ל שעלו ארצה.

משפחות עולים – ראש המשפחה והנלווים אליו המגיעים ארצה יחדיו, דהיינו שתי נפשות לפחות (לאו דווקא כל בני המשפחה). מסיבות אדמיניסטרטיביות הקשורות לזכויות העולים, בשאלון רישום העולה נמנים כבני משפחה הורים וילדים שגילם עד 24; בני ה-25 ויותר רשומים כיחידה משפחתית נפרדת, גם אם הם רווקים שהגיעו ביחד עם הוריהם.

מתקני כליאה:

אופק - בית הסוהר אופק הוא מקום הכליאה היחיד בארץ לקטינים המתנהל במסגרת שירות בתי הסוהר. הוא מוסד כוללני, חינוכי-טיפולי שתפקידו החזקת עצורים ואסירים במשמורת חוקית בטוחה, נאותה, משקמת, תוך שמירה על כבודם ומילוי צרכיהם. בבית הסוהר אופק שוהים בני נוער עוברי חוק עד גיל 21, חלקם שפוטים וחלקם עצורים המחכים למשפטם. זו אוכלוסייה הטרוגנית, הן מבחינת סוג העבירות שביצעה והן מבחינת משך השהייה בכלא. אצל חלק ממנה מתגלות הפרעות התנהגות, אימפולסיביות ומרדנות האופייניים לגיל ההתבגרות.

גבעון - בית הסוהר גבעון מנוהל בידי שירות בתי הסוהר. כלואה בו אוכלוסייה הכוללת אסירים פליליים השפוטים למאסר עד 5 שנים, או המסיימים את יתרת מאסרם, וכן שוהים בלתי חוקיים (גברים, נשים וקטינות).

חולות - מתקן/מרכז שהייה שהקימה ממשלת ישראל לשהייתם של מסתננים אפריקאים מאריתריאה ומצפון סודן, שיש קושי להרחיקם מישראל. המתקן נמצא בסמוך לכלא קציעות ולכלא סהרונים. המתקן נפתח ב-12 בדצמבר 2013 ומופעל בידי שירות בתי הסוהר. בשעות הלילה, מ 22:00 ועד 6:00 למחרת, אין יציאה מהמתקן. בשאר שעות היממה השוהים רשאים לצאת. בעבר הם חויבו להתייצב שלוש פעמים ביום לצורך רישום, היום הם חייבים להתייצב פעם אחת.

מת"ן - מתקן תמיכה לנוער זר "בלתי מלווה". המתקן שנסגר בשנת 2012 נוהל בידי שירות בתי הסוהר כמסגרת חינוכית טיפולית סגורה, שנועדה לאחזקת הנערים במשמורת חוקית הדואגת לבטחונם, תוך שמירה על כבודם ומילוי צרכיהם הבסיסיים.

סהרונים - מתקן הכליאה של שירות בתי הסוהר, נפתח לראשונה ביולי 2007 בכדי לתת מענה למסתננים הנכנסים לשטחי מדינת ישראל מגבול מצרים. הוא פועל באופן עצמאי ובשיתוף פעולה עם כפר הנוער הסמוך ניצנה. תפקידו העיקרי הוא החזקת מסתננים זרים במשמורת כדין, וניהול המתקן באופן שיבטיח שמירה על בטחונם האישי. הקבוצות המובחנות העיקריות השוהות במתקן הן מאריתריאה, סודן, אתיופיה, חוף השנהב ונוסף עליהן גם בודדים ממדינות שונות, בעיקר

מאפריקה. השוהים מקבלים טיפול רפואי, ומוקצים להם מורים מטעם משרד החינוך, מדריכים ומתנדבים מיישובי הסביבה, שעורכים למענם פעילויות חינוך שונות.

קציעות - כלא קציעות נפתח לראשונה בשנת 1988, לאחר פרוץ האינתיפאדה הראשונה, ונסגר בעת יישום הסכמי אוסלו עם שחרורם של האסירים הביטחוניים. לאחר מבצע "חומת מגן" ב-2002 שופץ הכלא ונפתח מחדש. הכלא שוכן בחולות חלוצה שבצפון-מערב הנגב, סמוך לגבול מצרים.

עולה - אדם שנכנס לארץ לישיבת קבע לפי חוק השבות או לפי חוק הכניסה. בלוחות המתייחסים לעולים לא כלולים אזרחים עולים (ראו הגדרה לעיל).

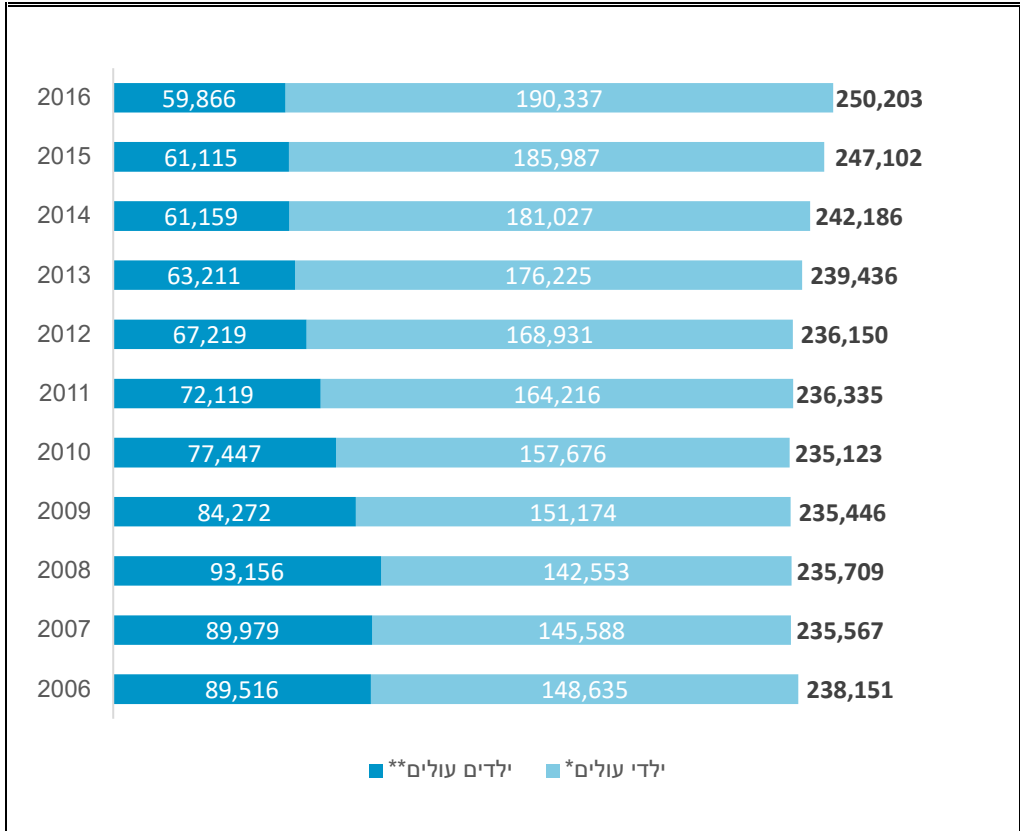
תחנה לבריאות המשפחה ("טיפת חלב") – שירות קהילתי העוסק ברפואה מונעת ובקידום הבריאות. השירות ניתן לכלל האוכלוסייה בשימת דגש על אוכלוסיות בסיכון, כגון תינוקות, פעוטות, מתבגרים ונשים הרות. הפעילויות העיקריות המתבצעות בטיפת החלב הן הדרכה לאורח חיים בריא, ניטור וגילוי מוקדם של בעיות בריאות באמצעות בדיקות סינון, מניעת מחלות זיהומיות באמצעות חיסונים. הפעילויות מתבצעות בין כותלי טיפות החלב, בביקורי בית ובפעילות קהילתית.

מקור הנתונים

מקור הנתונים המוצגים בפרק זה הוא מינהל המחקר במוסד לביטוח לאומי, מינהל האוכלוסין במשרד הפנים ומשרד הקליטה. מקורות הנתונים לגבי ילדי מהגרי עבודה הם עמותת מסיל"ה (מרכז סיוע לקהילה זרה בתל-אביב-יפו), עיריית תל אביב-יפו, לשכת הבריאות המחוזית בחיפה, קופת חולים מאוחדת, מחוזות משרד החינוך. בתחתיתו של כל לוח צוין המקור המדויק. הנתונים על מספר העולים מתבססים על קובץ הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, שהתקבל ממשרד הפנים.

ילדים עולים וילדי עולים החיים בישראל (תרשימים 2א'-2ב')

תרשים 2א': מספר הילדים העולים* וילדי עולים** בגיל 0-17 / 2006-2016***

מקור: משרד העלייה והקליטה, אגף בכיר למערכות מידע, והמוסד לביטוח לאומי, מינהל המחקר והתכנון, עיבוד קובץ קצבאות ילדים, שנים שונות.

* ילדי עולים - ילדי חו"ל או ילדים שנולדו בארץ להורים שעלו ארצה מאז 1990.

** ילדים עולים - ילדי חו"ל.

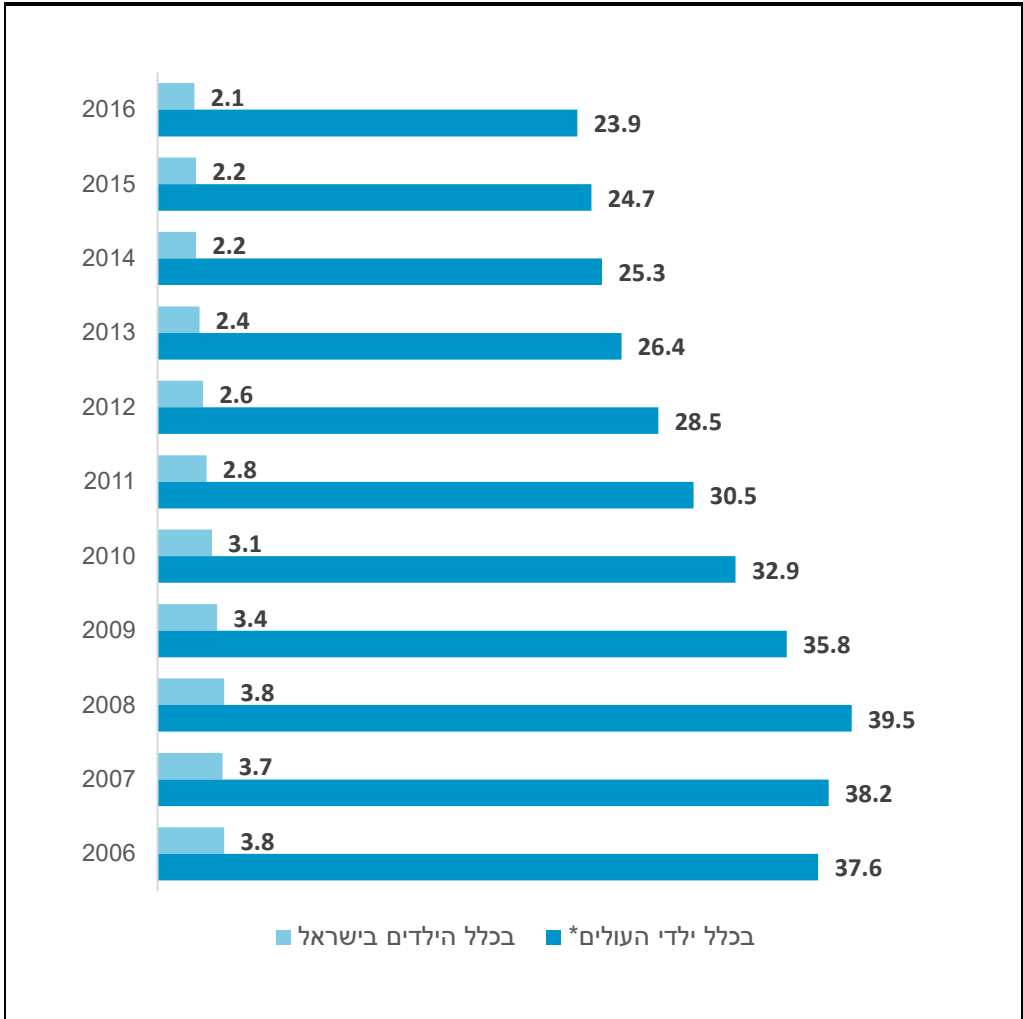
*** נכון לדצמבר בכל שנה.

הערה: הנתונים לגבי ילדי עולים מהמוסד לביטוח לאומי, ואילו הנתונים על ילדים עולים הם נתוני משרד הקליטה.

בדצמבר 2016 חיו בישראל 250,203 ילדים עולים וילדי עולים.

מאז 2008 מספר הילדים העולים בישראל הולך וקטן, ואילו מספרם של ילדים שנולדו להורים עולים הולך וגדל.

תרשים 2ב': חלקם של הילדים העולים (ילידי חו"ל) בכלל ילדי העולים* ובכלל הילדים בישראל / 2006-2016**

מקור: משרד העלייה והקליטה, אגף בכיר למערכות מידע, שנים שונות.
 * ילידי הארץ וילידי חו"ל.
 ** נכון לדצמבר בכל שנה.

בשנים 2006-2016 מנו ילידי חו"ל 24%-40% מכלל ילדי העולים ו-2.1%-3.8% מכלל הילדים בישראל.
 אחוז הילדים העולים בכלל ילדי העולים ובכלל הילדים בישראל הלך ופחת במשך השנים, וזאת בשל תהליך הבלימה של גלי העלייה למדינת ישראל.

ילדים (0-17) עולים^א (לוחות 2.1-2.3 ותרשים 2ג')

לוח 2.1: ילדים עולים^א, לפי גילם היום* (מספרים ואחוזים) 1995-2016

גילם היום*				סך הכל	שנת עלייה
15-17	10-14	5-9	0-4		
16,947	21,619	15,036	6,264	59,866	סך הכל
28.3	36.1	25.1	10.5	100.0	אחוז מכלל הילדים העולים
4.1	2.9	1.8	0.7	2.1	אחוז מכלל הילדים בישראל**
4.1	4.3	2.6	1.0	3.0	אחוז מכלל הילדים היהודים***
505	0	0	0	505	1999
1,250	0	0	0	1,250	2000
1,629	0	0	0	1,629	2001
1,816	325	0	0	2,141	2002
1,296	831	0	0	2,127	2003
1,161	1,227	0	0	2,388	2004
1,257	1,757	0	0	3,014	2005
1,219	2,131	0	0	3,350	2006
1,025	2,015	315	0	3,355	2007
622	1,558	643	0	2,823	2008
641	1,382	920	0	2,943	2009
646	1,523	1,435	0	3,604	2010
668	1,551	1,752	0	3,971	2011
614	1,435	1,759	247	4,055	2012
553	1,289	1,718	683	4,243	2013
677	1,458	2,118	1,297	5,550	2014
819	1,818	2,596	2,051	7,284	2015
549	1,319	1,780	1,986	5,634	2016

מקור: משרד העלייה והקליטה, אגף בכיר למערכות מידע, 2017. חישוב האחוזים: המועצה הלאומית לשלום הילד לפי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, שנתון סטטיסטי לישראל 2017, לוח 2.3.

* גילם בדצמבר 2016. ** חושב על סמך נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה (דצמבר 2016). *** חושב על סמך נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה (ממוצע 2016).

בדצמבר 2016 חיו בישראל 59,866 ילדים עולים בני 0-17, שעלו ארצה מאז שנת 1999. הם מנו 2.1% מכלל הילדים בישראל, ו-3.0% מכלל הילדים היהודים.

^א ילידי חו"ל.

לוח 2.2: ילדים עולים^א, לפי תקופת העלייה לישראל, ארץ מוצא וגילם היום (מספרים)
דצמבר 2016

תקופת עלייה		סך הכל	גיל היום
2007-2016	1998-2006		
סך הכל			
43,462	16,404	59,866	0-17
6,264	0	6,264	0-4
15,036	0	15,036	5-9
15,348	6,271	21,619	10-14
6,814	10,133	16,947	15-17
בריה"מ לשעבר			
14,489	5,349	19,838	0-17
2,396	0	2,396	0-4
5,202	0	5,202	5-9
4,747	1,565	6,312	10-14
2,144	3,784	5,928	15-17
ארה"ב וקנדה			
7,555	2,163	9,718	0-17
873	0	873	0-4
2,832	0	2,832	5-9
2,835	986	3,821	10-14
1,015	1,177	2,192	15-17
צרפת			
7,824	1,703	9,527	0-17
1,452	0	1,452	0-4
2,607	0	2,607	5-9
2,566	781	3,347	10-14
1,199	922	2,121	15-17
אתיופיה			
5,082	3,848	8,930	0-17
151	0	151	0-4
1,292	0	1,292	5-9
2,388	1,431	3,819	10-14
1,251	2,417	3,668	15-17

^א ילידי חו"ל.

לוח 2.2: ילדים עולים^א, לפי תקופת העלייה לישראל, ארץ מוצא וגילם היום (מספרים) דצמבר 2016 (המשך)

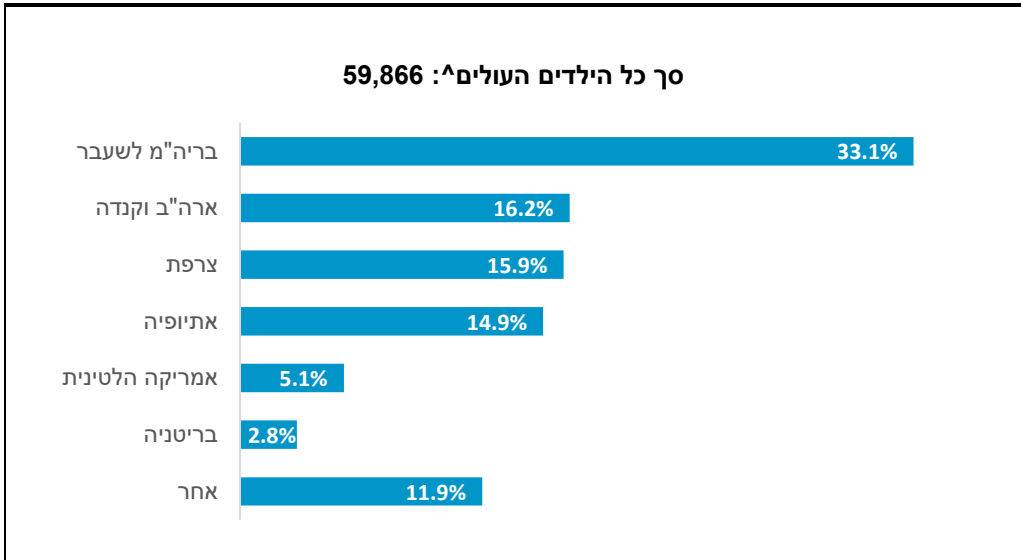
תקופת עלייה		סך הכל	גיל כיום
2007-2015	1998-2006		
אמריקה הלטינית*			
1,912	1,129	3,041	0-17
271	0	271	0-4
673	0	673	5-9
664	379	1,043	10-14
304	750	1,054	15-17
בריטניה			
1,244	439	1,683	0-17
208	0	208	0-4
475	0	475	5-9
414	225	639	10-14
147	214	361	15-17
אחר			
5,536	1,773	7,129	0-17
913	0	913	0-4
1,955	0	1,955	5-9
1,734	904	2,638	10-14
754	869	1,623	15-17

מקור: משרד העלייה והקליטה, אגף בכיר למערכות מידע, 2017.

* מדינות אמריקה הדרומית, אמריקה המרכזית, צפון אמריקה והאיים הקריביים, אשר שפתן העיקרית ספרדית או פורטוגזית.

^א ילידי חו"ל.

תרשים 2: ילדים עולים^א, לפי ארץ מוצא (אחוזים) / דצמבר 2016

מקור: משרד העלייה והקליטה, אגף בכיר למערכות מידע, 2017.

בדצמבר 2016 שליש מהילדים העולים עלו מבריה"מ לשעבר, וכשישית מהם עלו מארה"ב וקנדה, מצרפת ומאתיופיה (כשישית מכל מדינה).

לוח 2.3: ילדים עולים^א (0-17) שהגיעו כבודדים*, לפי גילם היום ושנת עלייה (מספרים) / 2000-2017

קבוצת גיל				סך הכל	שנת עלייה	שנה
14-17	10-13	5-9	0-4			
1,024	236	74	8	1,340	1990-2000	2000
569	112	30	6	717	1990-2005	2005
104	2	0	0	106	1993-2010	2010
25	18	7	1	51	2003-2016	2016
35	21	3	1	60	2004-2017	2017

מקור: משרד הפנים, מערך המחשוב, שנים שונות.

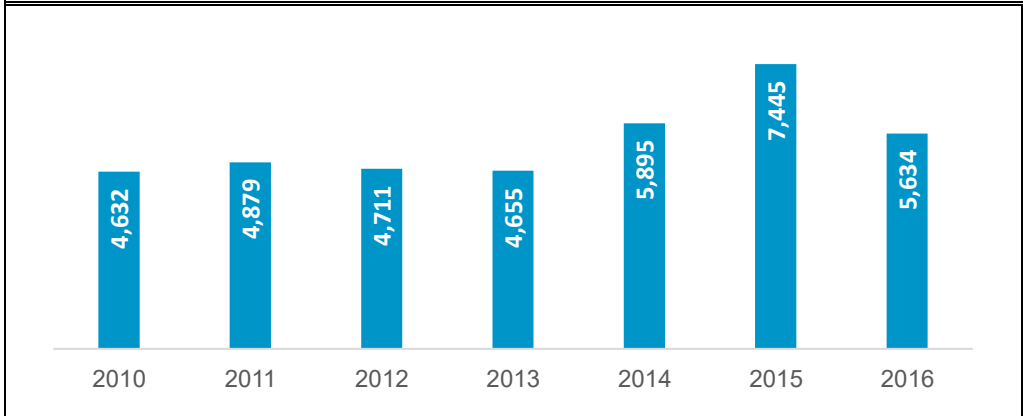
* בקובץ מרשם האוכלוסין אלה ילדים שאין להם קשר להורים.

מאז שנת 1990 עלו לארץ אלפי ילדים ללא הוריהם, 60 מהם כיום בני 0-17. עם השנים הלך ופחת מספרם. גילם של רוב הילדים שהגיעו כבודדים היה מעל 14. עם הגיל גדל והולך מספר הילדים שהגיעו ארצה כבודדים.

^א ילידי חו"ל.

ילדים עולים (0-17) שעלו ארצה במרוצת 2016 (תרשימים 2ד'-2ה' ולוחות 2.4-2.5)

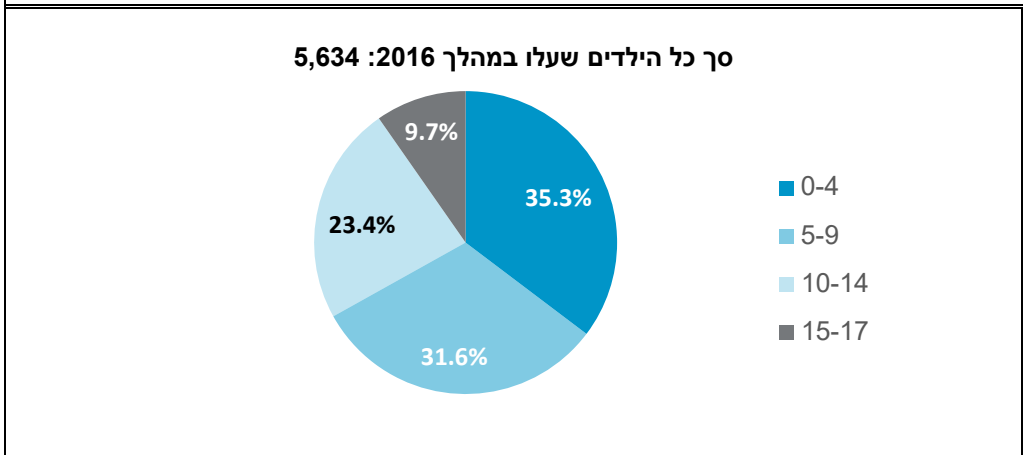
תרשים 2ד': ילדים עולים, לפי שנה (מספרים) / 2015-2016

מקור: משרד העלייה והקליטה, אגף בכיר למערכות מידע, שנים שונות.

לאחר עלייה של 26.3% במספר הילדים העולים שהגיעו ארצה בשנת 2015 (לעומת שנת 2014), בשנת 2016 קטן מספרם ב-24.3%.

תרשים 2ה': ילדים עולים, לפי גיל* (אחוזים) / 2016

מקור: משרד העלייה והקליטה, אגף בכיר למערכות מידע, שנים שונות.
* גיל ביום העלייה.

בשנת 2016 חלקם של הילדים עד גיל 9 בכלל הילדים העולים היה כשני שלישים.

לוח 2.4: ארצות מוצא נבחרות של ילדים עולים, לפי גילם ביום העלייה
(מספרים ואחוזים) / 2015-2016

שנה/גיל	סך הכל		מזה:				אחוזים	מספרים	
	אחוזים	מספרים	צרפת	ארה"ב וקנדה	אמריקה הלטינית	בריטניה			
2015	100.0	7,445	2,332	751	263	171	34	100.0	-
	100.0	-	31.3	10.1	3.5	2.3	0.5	100.0	-
2016	-	5,634	1,182	717	292	99	50	-	-
	100.0	-	21.0	12.7	5.2	1.8	0.9	100.0	-
0-4	100.0	1,986	19.5	13.6	5.3	3.3	0.5	100.0	1,986
5-9	100.0	1,780	19.8	14.4	4.4	1.3	0.8	100.0	1,780
10-14	100.0	1,319	24.0	10.8	5.6	0.5	1.4	100.0	1,319
15-17	100.0	549	22.6	8.7	6.2	0.5	1.3	100.0	549

משרד העלייה והקליטה, אגף בכיר למערכות מידע, שנים שונות.

בשנת 2016 קטן מספרם של הילדים העולים מבריה"מ לשעבר ומארה"ב וקנדה לעומת שנת 2015, אך עלה חלקם בכלל הילדים שעלו. עם עליית הגיל הולך וקטן חלקם של הילדים המגיעים מכל ארצות המוצא.

לוח 2.5: אזרחים עולים* (0-17), לפי גילם היום ומין (מספרים ואחוזים) / 2015-2016

2016						סך הכל 2015		גיל
בנות		בנים		סך הכל		אחוזים	מספרים	
אחוזים	מספרים	אחוזים	מספרים	אחוזים	מספרים			
100.0	443	100.0	535	100.0	978	100.0	1,364	0-17
41.3	183	44.1	236	42.8	419	40.5	553	0-4
31.4	139	33.3	178	32.4	317	33.6	458	5-9
20.5	91	16.6	89	18.4	180	19.9	271	10-14
6.8	30	6.0	32	6.3	62	6.0	82	15-17

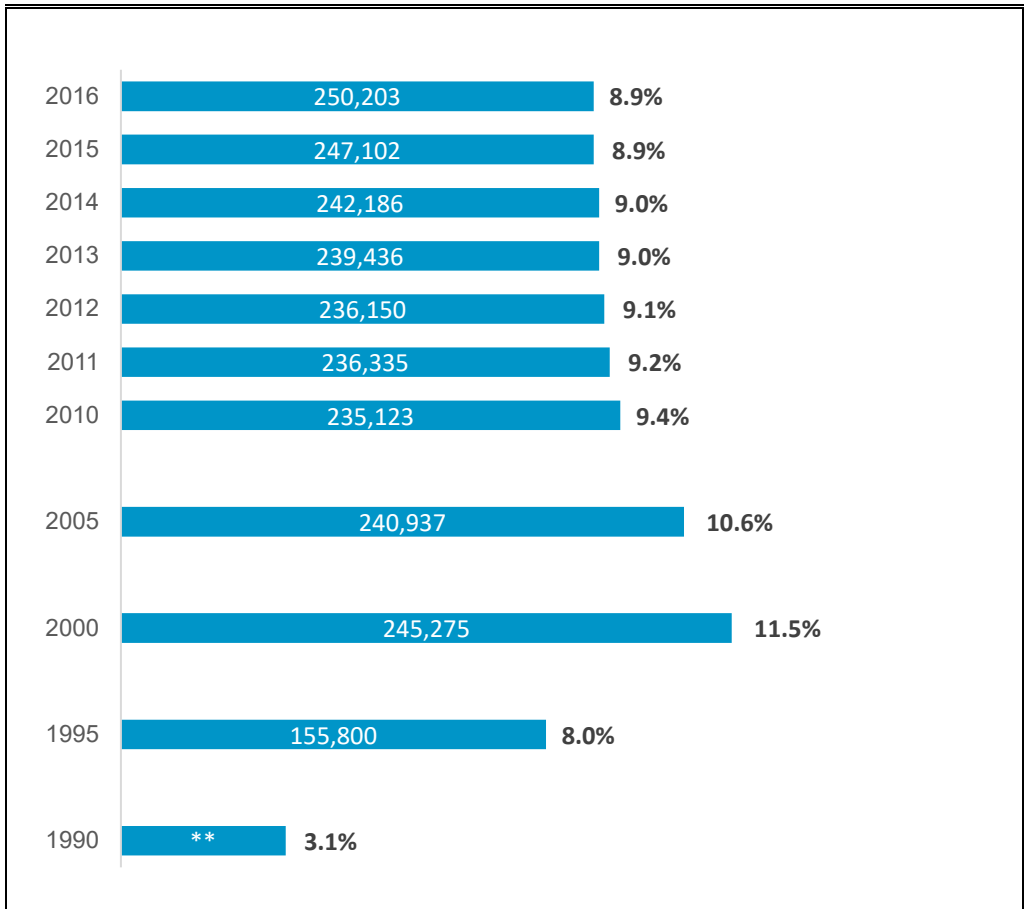
מקור: משרד העלייה והקליטה, אגף בכיר למערכות מידע, שנים שונות.

* אזרחים עולים הם ילדים שנולדו בחו"ל בזמן שהוריהם, אזרחי ישראל, שהו שם.

בשנת 2016 חיו בישראל 978 ילדים אזרחים עולים, רובם בגיל 0-9.

ילדי עולים[^] (תרשימים 2'0-2'2 ולוחות 2.6-2.7)

תרשים 2'0: ילדי עולים[^] (0-17) וחלקם בכלל הילדים בישראל (מספרים ואחוזים)
*1990-2016

מקור: המוסד לביטוח לאומי, מינהל המחקר והתכנון, עיבוד קובץ קצבאות ילדים, שנים שונות.

* דצמבר בכל שנה.

** נתון חסר.

מאז שנת 2000 מסתמנת מגמת ירידה בחלקם של ילדי העולים בכלל אוכלוסיית הילדים בישראל (מ-11.5% ל-8.9% בהתאמה).

[^] ילידי חו"ל או ילדים שנולדו בארץ להורים שעלו לישראל מאז 1990.

לוח 2.6: גילם של ילדי עולים ^א (0-17) (מספרים ואחוזים) / 2005-2016*					
2015		2015	2010	2005	גיל
אחוז מכלל הילדים בישראל	מספרים				
8.9	250,203	247,102	235,123	**240,937	סך הכל
8.0	12,659	12,428	11,570	10,514	0
8.0	14,121	14,081	12,297	12,366	1
8.2	14,329	13,584	12,330	13,029	2
8.1	13,791	13,744	12,177	13,006	3
8.2	14,004	13,419	12,346	13,006	4
8.2	13,644	13,632	12,484	13,292	5
8.4	13,860	13,435	12,681	13,363	6
8.5	13,652	13,492	13,296	13,658	7
8.7	13,683	13,324	13,242	13,619	8
8.9	13,560	13,355	13,236	13,681	9
9.1	13,585	13,408	13,472	13,355	10
9.3	13,591	13,516	13,444	13,354	11
9.4	13,719	14,146	13,799	13,232	12
9.7	14,317	13,980	13,761	13,380	13
9.9	14,108	13,951	13,776	13,711	14
10.2	14,072	14,121	13,513	13,247	15
10.3	14,255	14,020	13,376	14,472	16
10.5	14,117	14,310	14,323	15,484	17

מקור: המוסד לביטוח לאומי, מינהל המחקר והתכנון, עיבוד קובץ קצבאות ילדים, שנים שונות.

* דצמבר בכל שנה.

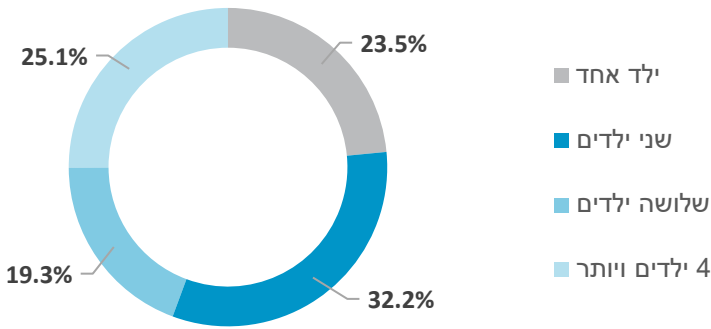
** כולל ילדים שגילם אינו ידוע. לכן המספרים אינם מסתכמים לסך הכל.

מבנה הגילים של קבוצת ילדי העולים הפוך מזה של שאר האוכלוסייה (ראו לוח 1.3). אחוז ילדי העולים בכלל הילדים בישראל עומד בסימן גידול עם הגיל.

^א ילדי חו"ל או ילדים שנולדו בארץ להורים שעלו לישראל מאז 1990.

תרשים 2: ילדי עולים^א (0-17), לפי מספר הילדים במשפחה (אחוזים) / 2016*

סך כל הילדים במשפחות עולים: 250,203

מקור: המוסד לביטוח לאומי, מינהל המחקר והתכנון, עיבוד קובץ קצבאות ילדים, 2017.

* נכון לדצמבר.

ב-2016 כרבע מילדי העולים חיו במשפחות שבהן ילד אחד ושליש מהם חיו במשפחות שבהן שני ילדים. השאר (44.4%) חיו במשפחות בנות שלושה ילדים ויותר (להשוואה ביחס לכלל ילדי ישראל ראו לוח 3.1 בפרק 3).

^א ילדי חו"ל או ילדים שנולדו בארץ להורים שעלו לישראל מאז 1990.

לוח 2.7: חלקם של ילדי עולים^א בכלל ילדי היישוב (יישובים בני 5,000 נפש ויותר) (מספרים ואחוזים) / 2000-2016*

ילדי עולים		יישוב מגורים
אחוז מילדי היישוב	מספרים	
11.5	242,275	2000
10.6	240,937	2005
9.4	235,123	2010
8.9	247,102	2015
8.9	250,203	2016
	עיריות	
7.7	27,432	ירושלים
8.7	8,802	תל אביב - יפו
16.6	11,148	חיפה
0.8	159	אום אל-פחם
16.3	1,591	אופקים
12.6	1,406	אור יהודה
22.3	1,099	אור עקיבא
14.3	1,976	אילת
3.6	999	אלעד
29.4	1,339	אריאל
18.4	13,652	אשדוד
18.9	6,548	אשקלון
0.5	70	באקה אל-גרביה
14.6	10,062	באר שבע
2.4	145	בית שאן
17.5	9,347	בית שמש
9.3	2,924	ביתר עילית
4.8	4,369	בני ברק
25.2	8,046	בת ים
7.8	697	גבעת שמואל
4.6	657	גבעתיים
8.4	1,127	דימונה
3.4	510	הוד השרון
6.4	1,450	הרצלייה
19.5	4,582	חדרה
13.2	6,628	חולון

לוח 2.7: חלקם של ילדי עולים^א בכלל ילדי היישוב (יישובים בני 5,000 נפש ויותר) (מספרים ואחוזים) / 2000-2016* (המשך)

ילדי עולים		יישוב מגורים
אחוז מילדי היישוב	מספרים	
8.0	1,101	טבריה
0.4	35	טירה
11.3	590	טירת כרמל
7.8	857	יבנה
3.5	279	יהוד
12.8	829	יקנעם עילית
5.6	364	כפר יונה
8.0	1,935	כפר סבא
0.5	48	כפר קאסם
23.9	2,909	כרמיאל
13.3	3,488	לוד
15.7	1,205	מגדל העמק
10.4	3,191	מודיעין-מכבים-רעות
10.5	4,463	מודיעין עילית
11.7	1,503	מעלה אדומים
16.8	1,063	מעלות-תרשיחא
12.5	1,968	נהריה
4.1	508	נס ציונה
0.2	62	נצרת
26.6	2,608	נצרת עילית
16.2	919	נשר
7.2	1,005	נתיבות
20.7	12,399	נתניה
11.0	1,612	עכו
14.8	1,734	עפולה
13.2	1,578	ערד
12.5	8,401	פתח תקווה
8.9	1,351	צפת
0.6	54	קלנסווה
3.9	391	קריית אונ
11.9	1,642	קריית אתא
13.7	1,238	קריית ביאליק

לוח 2.7: חלקם של ילדי עולים^א בכלל ילדי היישוב (יישובים בני 5,000 נפש ויותר) (מספרים ואחוזים) / 2000-2016* (המשך)

ילדי עולים		יישוב מגורים
אחוז מילדי היישוב	מספרים	
	עירויות (המשך)	
14.5	2,343	קריית גת
25.4	2,331	קריית ים
15.5	1,460	קריית מוצקין
13.6	1,097	קריית מלאכי
8.0	532	קריית שמונה
3.0	375	ראש העין
13.1	8,046	ראשון לציון
11.8	4,654	רחובות
14.2	3,418	רמלה
7.6	2,732	רמת גן
1.8	216	רמת השרון
18.3	3,887	רעננה
20.9	1,447	שדרות
0.1	19	שפרעם
	מועצות מקומיות (מעל 10,000 תושבים)	
2.2	77	אבן יהודה
6.7	217	אזור
6.6	353	באר יעקב
2.4	104	בנימינה-גבעת עדה
8.9	525	גבעת זאב
6.6	539	גדרה
5.0	306	גן יבנה
3.6	164	גני תקווה
7.6	482	זכרון יעקב
6.7	505	מבשרת ציון
4.0	136	מזכרת בתיה
1.4	77	מעלה עירון
10.2	1,064	פרדס חנה-כרכור
3.5	175	קדימה-צורן
3.2	120	קריית טבעון
7.1	224	קריית עקרון

לוח 2.7: חלקם של ילדי עולים^א בכלל ילדי היישוב (יישובים בני 5,000 נפש ויותר) (מספרים ואחוזים) / 2000-2016* (המשך)

ילדי עולים		יישוב מגורים
אחוז מילדי היישוב	מספרים	
מועצות מקומיות (מעל 10,000 תושבים) (המשך)		
2.9	164	רכסים
2.1	117	שוהם
4.0	141	תל מונד
מועצות מקומיות (5,000-10,000 תושבים)		
2.4	52	אורנית
4.6	111	אלפי מנשה
26.1	924	אפרתה
9.4	303	בית אל
2.7	50	בית דגן
29.6	492	בני עי"ש
1.0	41	בסמ"ה
3.1	109	חצור הגלילית
7.6	302	ירוחם
2.7	58	כוכב יאיר
2.8	38	כפר ורדים
2.0	29	להבים
2.8	58	מיתר
6.3	150	מצפה רמון
1.5	41	עומר
19.6	389	קצרין
16.1	543	קריית ארבע
9.7	257	קרני שומרון
2.1	38	רמת ישי
7.6	154	שלומי

מקור: המוסד לביטוח לאומי, מינהל המחקר והתכנון, עיבוד קובץ קצבאות ילדים, שנים שונות. * דצמבר בכל שנה.

מאז דצמבר 2000 מספרם וחלקם של ילדי עולים בכלל הילדים בישראל עומדים בסימן ירידה (מ-11.5% ב-2000 ל-8.9% ב-2016).

ביישובים הבאים ילדי עולים מנו פי שניים ויותר מהמוצע הארצי (8.9%): בני עי"ש (29.6%), אריאל (29.4%), נצרת עילית (26.6%), אפרת (26.1%), קריית ים (25.4%), בת ים (25.2%), כרמיאל (23.9%), אור עקיבא (22.3%), שדרות (20.9%), נתניה (20.7%), קצרין (19.6%), חדרה (19.5%), אשקלון (18.9%), אשדוד (18.4%), רעננה (18.3%), בית שמש (17.5%).

^א ילידי חו"ל או ילדים שנולדו בארץ להורים שעלו לישראל מאז 1990.

ילדים שעלו לארץ עד 2016 (לוח 2.8 ותרשים 2'ח')

בחלק זה מוצגים נתונים מצטברים על ילדים עולים שביום העלייה ארצה היו בגיל 0-17, והיום אין הם בהכרח ילדים. הנתונים מתייחסים למספר הילדים שעלו ארצה במהלך השנים הנקובות.

לוח 2.8: מין הילדים* העולים, לפי תקופת עלייה (מספרים ואחוז מכלל העולים בקבוצה המתאימה) / 1948-2016

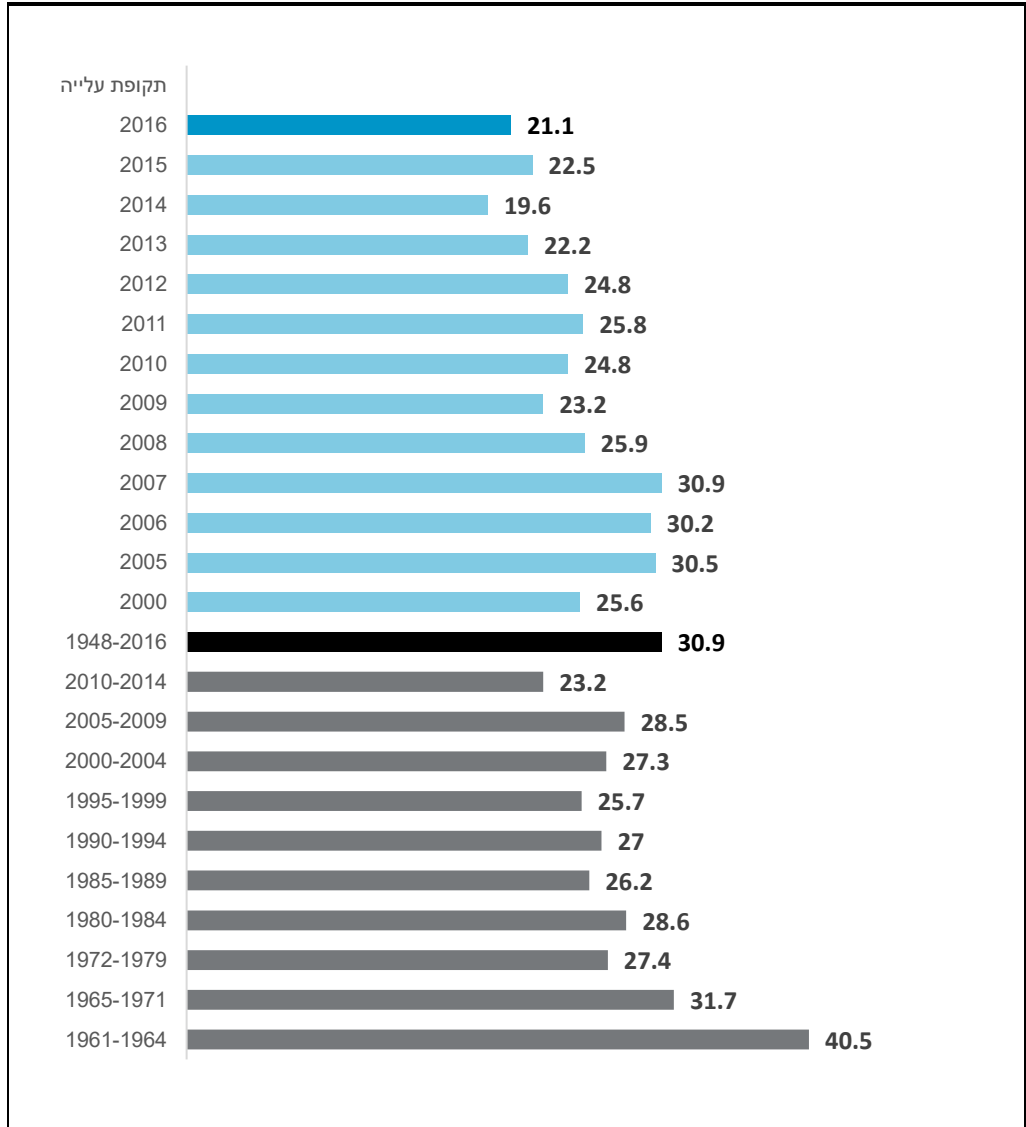
בנות		בנים		סך הכל**		שנת עלייה
אחוז מכלל העולים	מספרים	אחוז מכלל העולים	מספרים	אחוז מכלל העולים	מספרים	
15.0	479,923	15.8	506,883	30.8	986,806	1948-2016
12.7	7,671	12.9	7,754	25.6	15,426	2000
15.6	3,313	14.8	3,142	30.5	5,818	2005
15.3	2,940	14.9	2,878	30.1	5,600	2006
15.5	2,806	15.4	2,793	30.9	5,600	2007
13.1	1,795	12.8	1,747	25.9	3,542	2008
11.6	1,694	11.6	1,690	23.2	3,385	2009
12.4	2,055	12.5	2,076	24.8	4,132	2010
12.8	2,166	13.0	2,194	25.8	4,360	2011
12.5	2,067	12.3	2,037	24.8	4,105	2012
11.1	1,878	11.1	1,883	22.2	3,762	2013
9.8	2,367	9.8	2,357	19.6	4,724	2014
11.2	3,125	11.3	3,144	22.5	6,269	2015
10.3	2,679	10.8	2,798	21.1	5,476	2016

מקור: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, שנתון סטטיסטי לישראל 2017, לוח 4.5. עיבוד קבוצת הגיל 15-17 המועצה לשלום הילד.
* ילדים עולים שהיו בני 0-17 ביום העלייה.

** החל ב-1970 לא כולל אזרחים עולים. כולל תיירים ששונה מעמדם לעולים.

ב-2016 קטן חלקם של הילדים העולים בכלל העולים לעומת 2015.

תרשים ח'2: חלקם של ילדים עולים* בכלל אוכלוסיית העולים**, לפי תקופת עלייה (אחוז מכלל העולים) / 1948-2016

מקור: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, שנתון סטטיסטי לישראל 2017, לוח 4.5. עיבוד קבוצת הגיל 15-17 המועצה לשלום הילד.

* ילדים עולים שהיו בני 0-17 ביום העלייה.

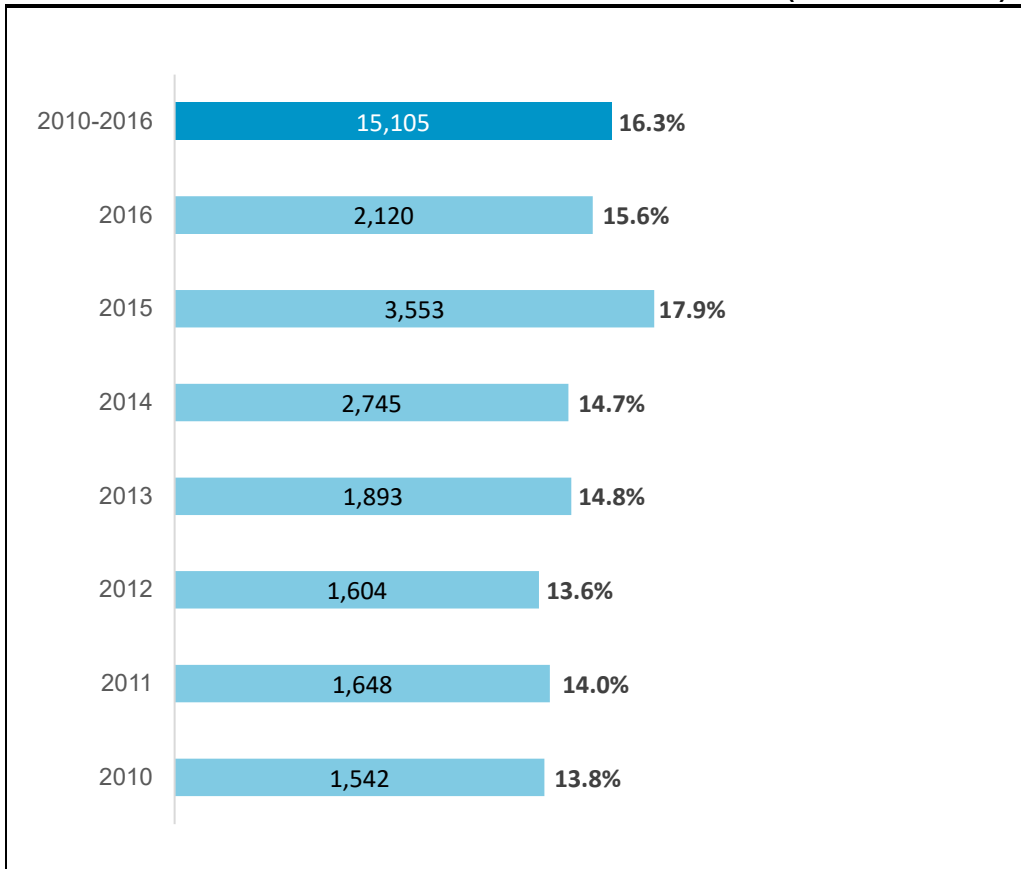
** החל ב-1970 לא כולל אזרחים עולים. כולל תיירים ששינו מעמדם לעולים.

מאז 2008 חמישית עד רבע מכלל העולים היו ילדים.

ילדים בעלי אשרת תייר שקיבלו מעמד עולה מכוח חוק השבות (תרשים 2ט' ולוח 2.9)

בחלק זה מוצגים נתונים על ילדים שמסיבות שונות הגיעו לארץ במעמד "תייר", למרות שמדובר בילדים הזכאים למעמד "עולה" מכוח זכות השבות. לעיתים, הסדרת מעמדם ושינויו למעמד עולה ואזרח אינם ניתנים בסמוך למועד הגעתם לארץ, ולכן חלקם משוללי זכויות של "עולה" בתקופת ביניים זו.

תרשים 2ט': ילדים (0-17) בעלי אשרת תייר שקיבלו מעמד עולה מכוח חוק השבות (מספרים ואחוזים) *2010-2016

מקור: משרד הפנים, שנים שונות. עיבוד האחוזים: המועצה לשלום הילד.
* מכלל בעלי אשרת תייר שקיבלו מעמד עולה מכוח חוק השבות.

15,105 ילדים בעלי אשרת תייר קיבלו מעמד עולה מכוח חוק השבות מאז 2010 ועד 2016. הללו היוו 16.3% מכלל בעלי אשרת תייר שקיבלו מעמד עולה מכוח חוק השבות.

בשנת 2016 חלה ירידה במספרם ובחלקם של הילדים בעלי אשרת תייר שקיבלו מעמד עולה מכוח חוק השבות, זאת לאחר מגמת העלייה שהסתמנה מאז 2010.

לוח 2.9: ילדים (0-17) בעלי אשרת תייר שקיבלו מעמד עולה מכוח חוק השבות, לפי ארץ מוצא (מספרים ואחוזים) / 2016

אחוזים	מספרים	ארץ מוצא
100.0	2,120	סך הכל
29.1	616	צרפת
24.9	527	רוסיה
18.1	383	אוקראינה
11.6	245	ארצות הברית
3.5	75	הממלכה המאוחדת
1.7	35	בילורוסיה
1.5	31	ברזיל
1.3	27	תורכיה
0.9	20	שוויץ
0.8	17	ארגנטינה
0.6	12	אוזבקיסטן
0.6	12	בלגיה
0.5	11	קנדה
0.5	11	איטליה
0.5	11	אזרביג'אן
0.5	10	מולדובה
3.6	77	אחר

מקור: משרד הפנים, שנים שונות. עיבוד האחוזים: המועצה לשלום הילד.

בשנת 2016, 2,120 ילדים בעלי אשרת תייר קיבלו מעמד עולה מכוח חוק השבות. 30% מהם היו מצרפת, כרבע מרוסיה, כחמישית מאוקראינה ו-11.6% מארה"ב.

ילדים של מהגרי עבודה, מבקשי מקלט ומסתננים (תרשימים 2-יג' ולוחות 2.10-2.14)

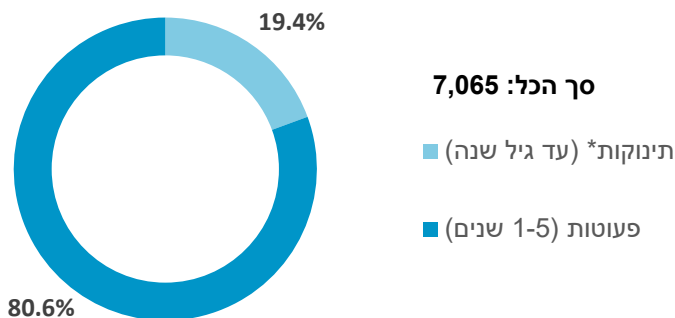
בחלק זה מוצגים נתונים שנאספו בידי המועצה לשלום הילד בניסיון לאמוד את מספרם ולעקוב אחר תנאי חייהם של ילדים של מהגרי עבודה, מבקשי מקלט/ילדי מסתננים בישראל. לצערנו, לא עלה בידינו לקבל עדכון על מלוא הנתונים, ולכן הלוחות עודכנו רק במידת האפשר. מדובר בתופעה כלל ארצית דינמית. האמצעים העומדים לרשותנו אינם מאפשרים לקבץ נתונים מלאים לגביה, היות שדרושה לשם כך עבודת איסוף אינטנסיבית ושיתוף פעולה מצד המערכות השונות. לא ידוע מה מספרם המדויק של ילדי מהגרי עבודה, מבקשי מקלט ומסתננים בארץ. סביר להניח, שמדובר בקבוצה בת כ-12,000 ילדים (ממוצע משוער של מספר הילדים שטופלו בתחנות לבריאות המשפחה ומספר התלמידים שלמדו במערכת החינוך).

נתוני תת-פרק זה מעלים תמונה חלקית בלבד על ילדי מהגרי עבודה, מבקשי מקלט וילדי מסתננים. התחנות לבריאות המשפחה (טיפות חלב) ובתי הספר הם בחזקת מקורות מידע מהימנים על אודות ילדים אלה. מהגרי עבודה, מבקשי מקלט ומסתננים רוחשים אמון לתחנות, ורובם מגיע אליהן לקבל טיפול.

בעת ובעונה אחת, מכוח חוק חינוך חובה והודות לחשיבות הרבה שההורים מייחסים לחינוך ילדיהם, מרבית הילדים בגיל בית ספר רשומים במסגרות חינוך.

יש לציין, כי נתוני מערכת החינוך בתל-אביב, המדווחים להלן, אינם כוללים ילדים שהותר להם להישאר בארץ מכוח ההחלטה ההומניטארית של ממשלת ישראל משנת 2006, ואשר קיבלו מעמד של תושבי קבע. זאת, היות שאופן רישומם השתנה והחל להיעשות על סמך תעודת זהות, לא על סמך דרכון כבעבר. לא כך הדבר לגבי אופן הרישום באגף לבריאות הציבור בתל-אביב-יפו.

תרשים 2': תינוקות ופעוטות של מהגרי עבודה, מבקשי מקלט ומסתננים שטופלו בתחנות לבריאות המשפחה (טיפות חלב), לפי גיל (אחוזים) / 2016

מקור: משרד הבריאות, שירותי בריאות הציבור, עיריית תל אביב-יפו, יולי 2017.
* מיום הלידה עד גיל שנה פחות יום.

בשנת 2016 80.6% מהילדים של מסתננים ומבקשי מקלט שטופלו בתחנות לבריאות המשפחה (טיפות חלב) היו פוטות בגיל 1-5. השאר היו תינוקות עד גיל שנה.

לוח 2.10: תינוקות ופעוטות של מהגרי עבודה, מבקשי מקלט ומסתננים שטופלו בתחנות לבריאות המשפחה (טיפות חלב) לפי מחוז וגיל (מספרים) / 2010-2016

גיל		סך הכל	שנה / מחוז
פעוטות (1-5)	תינוקות** (0-1)		
1,489	506	1,995	*2010
1,805	788	2,593	*2011
2,739	1,100	3,839	2012
3,214	1,150	4,364	2013
4,408	1,374	5,782	2014
4,707	1,438	6,145	2015
5,693	1,372	7,065	2016
3,908	907	4,815	תל אביב
752	222	974	מרכז
431	106	537	דרום
225	44	269	ירושלים
116	43	159	חיפה
247	41	288	אשקלון
14	9	23	צפון
+282.3	+171.1	+254.1	שיעור השינוי 2016 - 2010

מקור: משרד הבריאות, שירותי בריאות הציבור, שנים שונות.

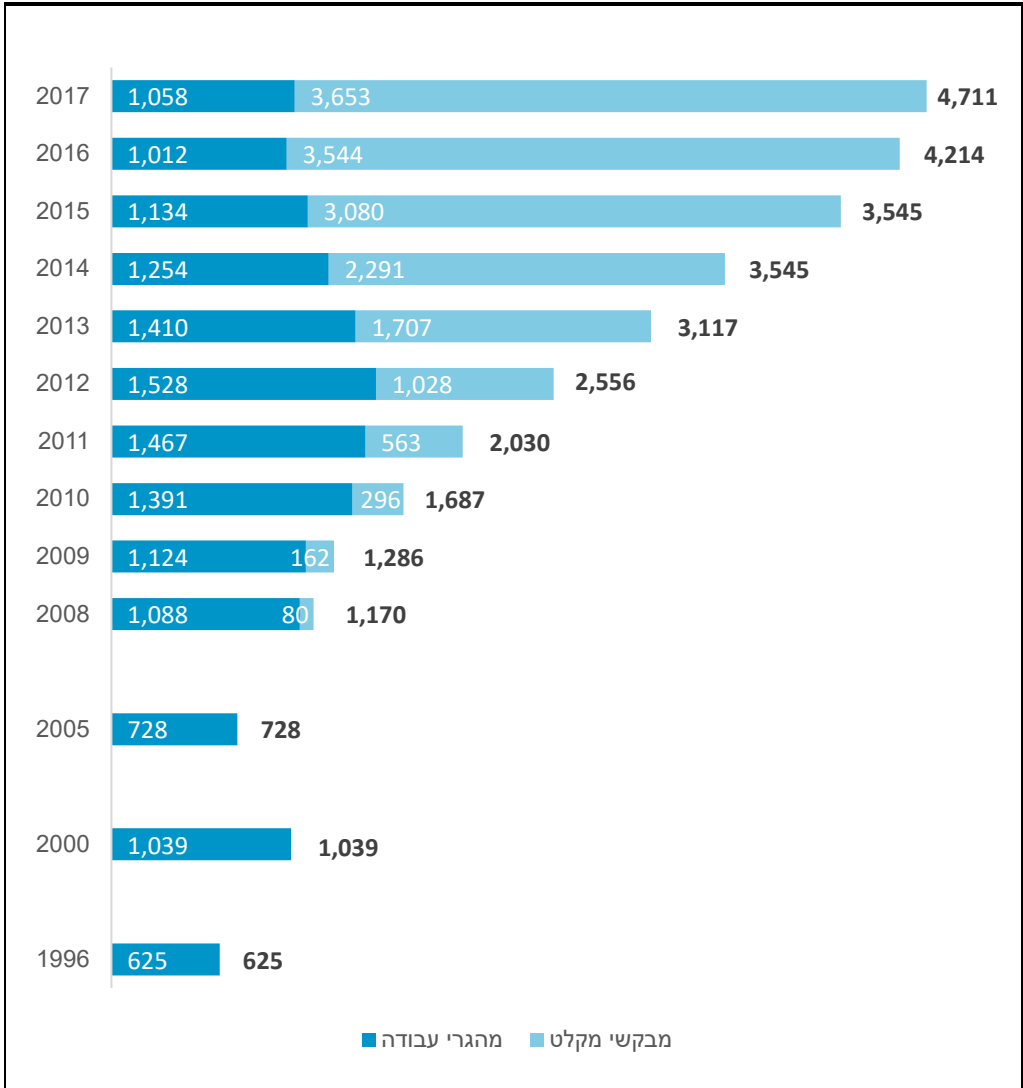
* נתוני תל אביב-יפו, נכון לחודש יולי.

**מיום הלידה ועד גיל שנה פחות יום.

במהלך 2016 טופלו בתחנות לבריאות המשפחה 7,065 תינוקות ופעוטות של מהגרי עבודה, מסתננים ומבקשי מקלט. 68.2% מהם טופלו במחוז תל אביב.

מאז 2010 מספרם של הילדים המטופלים בתחנות אלה גדל ביותר מפי שלושה.

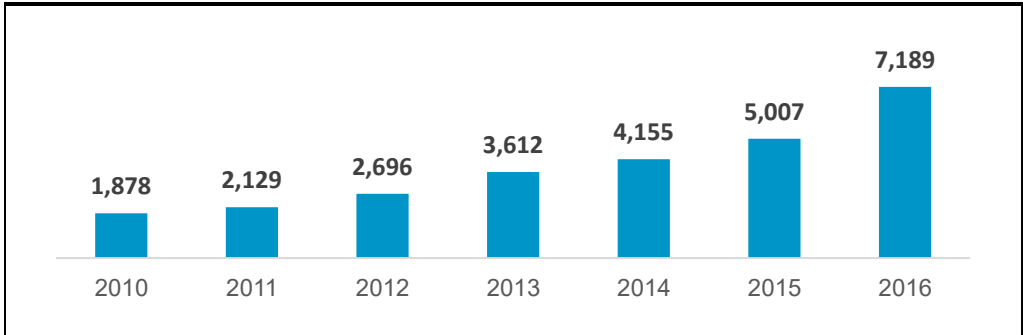
תרשים 2'א': מספר התינוקות והפעוטות של מהגרי עבודה, מבקשי מקלט ומסתננים שטופלו בתחנות לבריאות המשפחה (טיפות חלב) בעיר תל-אביב-יפו / 1996-2016*

מקור: עיריית תל אביב-יפו, מנהל השירותים החברתיים, האגף לבריאות הציבור, שנים שונות.
* יולי בכל שנה.

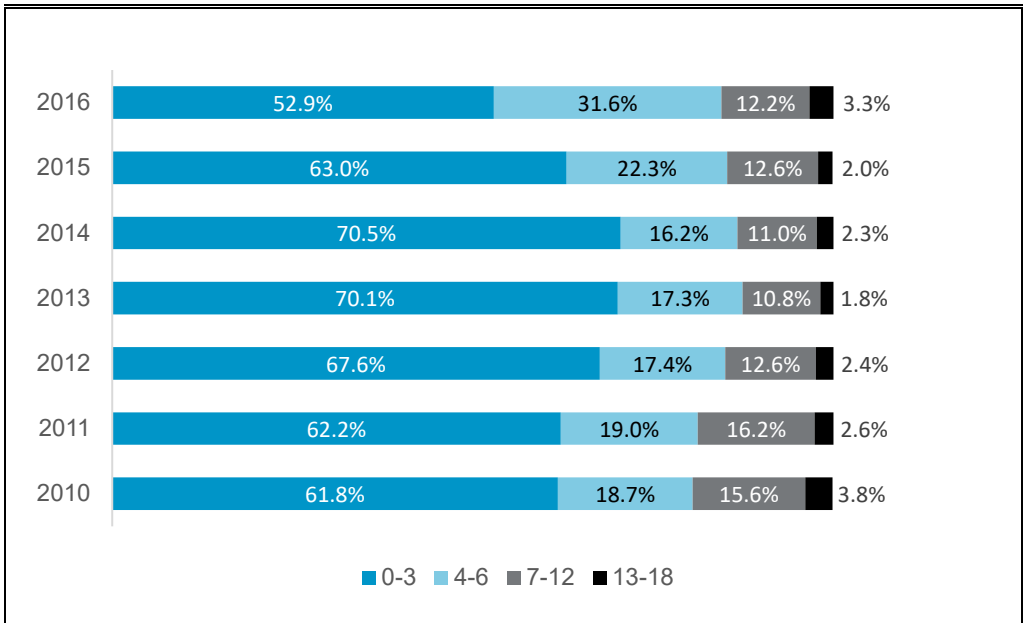
בשנת 2008 החלו להגיע לארץ מבקשי מקלט, ומאז הלך וגדל חלקם של ילדיהם בכלל הילדים המטופלים בתחנות לבריאות המשפחה. משנת 2013 מספרם גדול מזה של ילדי מהגרי עבודה.

תרשים 2'ב': מספר ילדי מהגרי עבודה, ילדי מבקשי מקלט ומסתננים* המקבלים שירותים מקופת חולים מאוחדת / 2010-2016

מקור: קופת חולים מאוחדת, אגף פרסום ושיווק וקובץ לקוחות, 2017.
בשנים 2010-2016 גדל בכמעט פי ארבעה מספר ילדי מהגרי העבודה וילדי מסתננים שקיבלו שירותים מקופת חולים מאוחדת.

תרשים 2'ג': גיל ילדי מהגרי עבודה, ילדי מבקשי מקלט ומסתננים* המקבלים שירותים מקופת חולים מאוחדת (אחוזים) / 2010-2016

מקור: קופת חולים מאוחדת, אגף פרסום ושיווק וקובץ לקוחות, 2017.
* גילאי 0-6 רובם ילידי הארץ, היתר מאריתריאה, סודן ואתיופיה. רוב גילאי 7-12 ילידי הארץ, היתר הגיעו מדרום אמריקה וסודן והשאר ממזרח אירופה ודרום אמריקה. גילאי 13-18 רובם ילידי הארץ, היתר פליטים מסודן, מדרום אמריקה ואפריקה.
בשנת 2016 גדל אחוז הילדים בגיל 4-6 ובגיל 13-18 וקטן חלקם של הילדים בגיל 0-3 שקיבלו שירותים מקופת חולים מאוחדת.

לוח 2.11: ילדי מהגרי עבודה, ילדי מבקשי מקלט ומסתננים שלמדו במערכת החינוך, לפי שלב חינוך ומקום הלימוד (מספרים) / תשע"ו (2015/16) - תשע"ז (2016/17)

שלב חינוך							סך הכל		מקום הלימוד
לא ידוע	על יסודי		יסודי		גן		תשע"ז	תשע"ו	
	מסתננים / מבקשי מקלט	מהגרי עבודה	מסתננים / מבקשי מקלט	מהגרי עבודה	מסתננים / מבקשי מקלט	מהגרי עבודה			
4	442		1,540		2,586		4,874	3,353	סך הכל
-	-	-	-	-	-	-	*236	236	ירושלים
4	1	2	1	5	18	32	*63	63	מחוז חיפה
0	426		1,429		2,257		4,112	2,820	מחוז תל אביב
0	376		1,429		1,829		3,509	-	מתוכו: תל אביב
0	41		80		130		251	-	בני ברק
0	9		22		180		211	-	פתח תקוה
0	0		23		118		141	-	נתניה
0	16		111		329		457	220	מחוז דרום
0	9		60		161		220	81	מתוכו: אילת
0	0		13		42		55	45	אשדוד
0	7		22		13		42	46	ערד
0	0		5		60		65	27	אשקלון
0	0		3		35		38	19	קרית מלאכי
0	0		3		14		17	-	באר שבע
0	0		1		4		5	1	שדרות
0	0		3		0		3	-	אופקים
0	0		2		0		2	1	קרית גת
0	6		0		0		6	14	פנימיות**

מקור: המועצה הלאומית לשלום הילד, המרכז למחקר ופיתוח, שנים שונות. משרד החינוך: מחוז חיפה, מחוז תל אביב, מחוז הדרום, המינהל לחינוך התיישבותי, פנימייתי ועליית הנוער, עיריית תל-אביב-יפו, עיריית ירושלים, שנים שונות.

* לא נתקבלו נתונים לשנת תשע"ז ולכן הנתונים מתייחסים לנתוני תשע"ו.

** פנימיות של המינהל לחינוך התיישבותי, משרד החינוך.

- נתון חסר.

בשנת הלימודים תשע"ז כ-4,900 ילדים מהגרי עבודה, מבקשי מקלט ומסתננים למדו במערכת החינוך. רובם הגדול בעיר תל אביב-יפו (72%).

בחלק זה מוצגים נתונים שנאספו בידי המועצה לשלום הילד על ילדים מסתננים בישראל.

לוח 2.12: מספר הילדים המסתננים וחלקם בכלל המסתננים שנכנסו לישראל (מספרים ואחוזים) / 2010-2017

2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	
0	1	1	2	1	435	558	263	מספר הקטינים
0.0	4.0	0.5	3.0	1.0	4.0	3.0	1.9	אחוז מכלל המסתננים שנכנסו לארץ

מקור: רשות האוכלוסין וההגירה, שנים שונות.

עד שנת 2012 נכנסו לישראל מדי שנה מאות קטינים שהסתננו דרך גבול מצרים. בשנים 2013-2017 פסק זרם הקטינים המסתננים לישראל ומספרם מועט מאוד. הסיבה לכך היא הקמתו של גדר הגבול בין ישראל למצרים שהסתיימה בשנת 2013.

לוח 2.13: מספר הקליטות של ילדים מסתננים ומבקשי מקלט במתקני הכליאה של שירות בתי הסוהר במהלך השנה (מספרים) / 2012-2016

מספר קליטות					מתקן הכליאה
2016	2015	2014	2013	2012	
10	8	7	19	304	סך הכל
0	0	2	1	4	אופק
8	4	1	4	6	גבעון
0	1	4	10	294	סהרונים
2	3	0	4	0	חולות

מקור: שירות בתי הסוהר, ממונה על חופש המידע, שנים שונות.

הערה: הנתונים של השב"ס על מסתננים נסמכים על נתוני משרד הפנים.

משנת 2013 פחת משמעותית מספר הילדים המסתננים ומבקשי המקלט שנעצרו או נכלאו במתקני הכליאה של שירות בתי הסוהר.

לוח 2.14: מצבת הילדים המסתננים ומבקשים מקלט במתקני כליאה של שירות בתי הסוהר (מספרים) / 2010-2016

שנה						מתקן הכליאה
*2016	*2015	*2014	*2013	*2012	*2010	
0	2	5	13	137	101	סך הכל
0	1	0	4	80	33	סהרונים (קציעות)
0	0	2	3	45	0	אופק
0	0	0	5	12	15	גבעון
0	1	3	1	**	**	חולות
**	**	**	**	**	53	מת"ן**

מקור: שירות בתי הסוהר, ממונה על חופש המידע, שנים שונות.

* דצמבר 2010. נתוני 2012-2016 נכונים ליום האחרון באותה השנה.

** אין נתון על קטינים בלא מלווים השוהים במתקן היות ומתקן מת"ן נסגר ב-2012 ומתקן חולות נפתח בדצמבר 2013.

בשנים 2012-2015 הלך ופחת מספר הילדים המסתננים ומבקשי המקלט ששהו במתקני הכליאה של שירות בתי הסוהר. בשנת 2016 לא נרשמו קטינים כלואים.

3

משפחות, משקי בית
ותנאי גדילה של ילדים

מבוא

ילדים בישראל חיים בסביבות ובתנאים שונים המשפיעים על גדילתם, בכלל זה גודל משפחתם, מבנה התא המשפחתי, הכנסתה הכספית של המשפחה, מצוקתה או רווחתה הכלכלית. משתנים אלה ורבים נוספים קובעים במידה רבה את איכות חייו של הילד בהווה וכן גם בעתיד.

בשנים 2005-2016 אנו עדים ליציבות במספרם הממוצע של ילדים במשפחה (2.4). (נתונים נוספים על מבנה המשפחה ראו בפרק 15).

אף על פי שרוב הילדים בישראל חיים עם שני הוריהם, 246,681 ילדים, המונים 8.7% מכלל אוכלוסיית הילדים, חיו ב-2016 במשפחות שבראשן הורה עצמאי (משפחות חד-הוריות). 67.3% מהם היו ילדים של הורים שהתגרשו, 23.2% ילדים של אימהות רווקות, ו-9.6% ילדים שהתייתמו מהורה. נתוני השנתון מלמדים, כי בדרך כלל משפחות שבראשן הורה עצמאי נתונות במצוקה כלכלית יותר ממשפחות שבהן מתפקדים שני הורים. לא זו בלבד שאין בהן מפרנס שני, לעיתים קרובות הצורך לטפל בילדים אינו מאפשר לעומדת/ת בראש המשפחה להיות מועסק במשרה מלאה ובשכר סביר. לעיתים ההורה היחיד במשפחה אף אינו מפרנס כלל. כפועל יוצא מכך המשפחה תלויה בתשלומיה של מערכת הביטחון הסוציאלי (ראו פרק 10). לפיכך, מהבחינה הכלכלית רוב הילדים החיים במשפחות שבראשן הורה עצמאי גדלים בתנאים קשים יותר מאשר ילדים החיים במשפחות עם שני הורים. נוסף על הבעיות הכלכליות, על ילדי הורים שהתגרשו ועל ילדים שהתייתמו מהורה להתמודד עם הטראומה של הפרידה ו/או האובדן.

בשנת 2016 30,203 מהילדים בישראל היו יתומים, שחיו במשפחות שקיבלו גמלאות שונות מהמוסד לביטוח לאומי בגין מות הורה/ים. 117 מהם קיבלו גמלה עקב מות ההורה כתוצאה ממעשה אלימות של בן/בת הזוג. 578 ילדים נוספים היו יתומים של חללי צה"ל, שמשפחתם קיבלה תמיכה כלכלית ממשד הביטחון.

בישראל עדיין רווחת התופעה של נישואי קטינים/ות, האסורה על פי חוק. יש לציין, כי קשה להציג נתונים עדכניים אודות תופעה זו, היות שרוב הדיווחים על נישואי קטינים מגיעים באיחור בן עד שלוש שנים למשרד הפנים. רוב הקטינות שהגישו בקשה לקבלת היתר נישואים קיבלו מבית המשפט לענייני משפחה היתר מיוחד להינשא. על פי הרשומות, בשנת 2015 נישאו 356 בנות שגילן לכל היותר היה 16 (לעומת 237 בשנת 2005, 206 בשנת 2000 ו-58 בשנת 1995). רובן נישאו עוד קודם לכן, וכאמור דיווחו רק מאוחר יותר למשרד הפנים. לעומת זאת, ניכרת מגמת ירידה במספר נישואי הקטינים. ב-2015 נישאו 490 קטינים בגיל 17 (לעומת 1,438 ב-2005, 1,605 בשנת 2000 ו-2,105 בשנת 1995).

ב-2016 כ-30% מלידות החי של בנות 14-18 היו של קטינות (עד גיל 18). כרבע מהלידות של היו של קטינות מוסלמיות, ו-5% של קטינות יהודיות.

בשנת 2015 אומצו בידי אזרחי ישראל 337 ילדים, 7% מהם באימוץ בין ארצי, השאר אומצו בארץ.

נתונים אודות המתגייסים לצה"ל מורים, שאחוז המתגייסים והמתגייסות לצה"ל הולך וקטן: מ-82.7% מהבנים שהתגייסו בשנת 1992 ל-74.7% בשנת 2016, ומ-67.4% מהבנות שהתגייסו בשנת 1992 ל-57.9%. הסיבות הנפוצות ביותר לאי-גיוס בנים הן פטור מסיבות רפואיות, או אי-התאמה. הסיבות הנפוצות ביותר לאי-גיוס בנות הן פטור מטעמי דת, או נישואין.

לוח 3.1 מציג נתונים על משפחות עם ילדים לפי גודל המשפחה והרכבה.

לוחות 3.2-3.3 ותרשימים 3א'-3ב' עוסקים בילדים במשפחות שבראשן הורה עצמאי (משפחות חד-הוריות).

לוחות 3.4-3.5 ותרשים 3ג' מתמקדים בילדים שהוריהם גרושים, או נתונים בהליכי פירוד וגירושין, ואשר נדרשה התערבות של פקיד סעד לסדרי דין בעניינם.

תרשים 3ד' ולוחות 3.6-3.7 מוקדשים לילדים יתומים ולבניהם של חללי צה"ל או של חללי פעולות איבה.

תרשים 3ה' ולוחות 3.8-3.10 עניינם ילדים מאומצים וילדים מאם פונדקאית.

תרשים 3ו' ולוחות 3.11-3.13 עוסקים בנישואי קטינים ובלידות של קטינות.

תרשימים 3ז'-3ח' נוגעים לשיעורי הגיוס לצה"ל.

הגדרות

אימוץ בארץ - ילדים ישראלים שנמסרים לאימוץ;

אימוץ ילד זר - ילד שאינו קרוב משפחה של המבקש לאמצו.

אימוץ קרובים - אימוץ בידי בן/בת הזוג של הורה ביולוגי; אימוץ במשפחות הטרוסקסואליות במקרה של מות הורה ביולוגי, גירושין או נטישה; אימוץ חד מיניים.

אימוץ חד-מיניים - אימוץ ילד בידי בן הזוג של ההורה הביולוגי במשפחה חד-מינית, או אימוץ בידי בן הזוג של ההורה הגנטי במקרה של פונדקאות חו"ל.

גמלה מיוחדת (ילד נטוש) – ילד תושב ישראל, שאחד מהוריו לפחות הוא תושב/ת ישראל, והוא ננטש על ידי שני הוריו, או שננטש על ידי אחד מהוריו וההורה השני נעדר, או אינו מתגורר עמו ואינו יכול למלא באופן קבוע את חובותיו כהורה כלפי הילד.

המוסד לביטוח לאומי מעניק גמלה לילדים נטושים המוחזקים – שלא באומנה - בידי בני משפחה מקרבה ראשונה. הזכאות לגמלה מוקנית לילדים עד גיל 18, או עד גיל 20 כאשר עיקר זמנו של הילד מוקדש לסיום לימודיו במוסד חינוכי על יסודי. זאת נוסף על תנאי מקדמי, אשר לפיו על החזקת ילד בידי קרובי משפחה להיות מוכרת כפתרון שתואם את טובת הילד. חידוש הזכאות ואישור ההחזקה מתבצעים על סמך בדיקה אחת לשנה. כמו כן, הזכאות לגמלה מותנית בהיות הילד וההורה הנוטש תושבי ישראל.

דמי מזונות שמשלם המוסד לביטוח לאומי - אם זכאית לגמלת מזונות כאשר יש בידה פסק דין לתשלום מזונות אך היא אינה מקבלת את התשלום מן החיוב במזונות. גובה המזונות הוא הסכום שנקבע בפסק הדין או הסכום שנקבע בתקנות - הנמוך מביניהם.

השירות למען הילד - שירות מטעם משרד הרווחה המטפל בכל נושאי האימוץ של ילדים.

חוק גיל הנישואין התשי"א-1950 – חוק האוסר נישואי קטינה או קטין מתחת לגיל 18, כולל השאת קטינים או סיוע בעריכת נישואיהם. החוק מפרט את דרכי הטיפול בנישואין מסוג זה. (א) על אף האמור בחוק רשאי בית משפט לענייני משפחה לתת היתר לנישואי קטין או קטינה אם מלאו להם 16 שנים, ולדעת בית המשפט יש נסיבות מיוחדות הנוגעות לטובת הקטין או הקטינה, ומצדיקות מתן היתר זה.

בית משפט לענייני משפחה יכריע בבקשה למתן היתר לאחר שישמע את הקטין או הקטינה, לפי העניין. כמו כן, לא יכריע בית המשפט לענייני משפחה בבקשה להיתר נישואין של קטין או קטינה שמלאו להם 16 שנים, אך טרם מלאו להם 17 שנים, אלא לאחר שקיבל תסקיר עובד סוציאלי, לפי חוק גיל הנישואין.

בקשה להיתר נישואין - לפי סעיף 5 תגוש על ידי הקטינה או הקטין או על ידי אחד מהוריהם או אפוטרופוסייהם, או על ידי מי שמבקש להינשא להם.

בגלל איחור בדיווח למשרד הפנים על נישואין וגירושין, הנתונים המוצגים מתייחסים לשנת 2013.

משפחה - אב, אם וילדיהם, או כל צירוף חסר שלהם.

משפחה שבראשה הורה עצמאי (משפחה חד-הורית) - משפחה שבה הורה אחד בלבד מגדל את ילדיו. התיקון בחוק משפחות חד-הוריות (תיקון מס' 4 - החלפת מונח) אושר בכנסת ביום ה-19 במאי 2014, וכך החולפו המונחים "חד-הורי" ו"משפחה חד-הורית" במונחים "הורה עצמאי" ו"משפחה שבראשה הורה עצמאי", בהתאמה.

פונדקאות - תהליך שבו אישה (אם נושאת; פונדקאית) נושאת היריון בעבור הורים אחרים. בפונדקאות מסורתית העובר נוצר על ידי הפרייה של ביצית של האם מזרע של האב המיועד, באמצעות הזרעה מלאכותית. בפונדקאות מלאה, שהיא צורת הפונדקאות השכיחה היום, הפונדקאית נושאת עובר שנוצר באמצעות הפרייה חוץ גופית מזרע ומביצית של ההורים המיועדים, או של תורמים. הנתונים בפרק זה עוסקים בפונדקאות מלאה בלבד.

ישראלים המבקשים להביא לעולם ילדים באמצעות פונדקאות יכולים לעשות זאת באחד משני מסלולים: הסכם עם פונדקאית בישראל, בכפוף לתנאים הקבועים בחוק הישראלי ולאישור ועדה מיוחדת של משרד הבריאות, או פנייה להליך פונדקאות במדינה אחרת.

הקצבאות המוענקות בידי הביטוח הלאומי ליתומים:

תגמולים המשולמים למשפחות: נספים, יתומים ונכים נפגעי פעולות איבה - תגמולים המשולמים עקב פעולות איבה לאזרח או לתושב ישראל שנפגע בישראל או מחוצה לה; למי שנכנס לישראל כחוק; לתושב השטחים שבידו תעודת זהות ישראלית ולנפגע בתחום הקו הירוק; לתושב השטחים שבידו אשרת כניסה ממפקד צה"ל. נוסף על התגמולים החודשיים זכאי נפגע פעולות איבה גם לשיקום מקצועי וכלכלי כנכה חסר מקצוע, או כמי שזקוק להסבה מקצועית מחמת נכותו או עקב צמצומים במקום עבודתו. בני משפחה (אלמן/ה, יתומים והורים שכולים) של מי שנספו בפעולות איבה זכאים לתגמול לתלויים. בני המשפחה זכאים אף לשיקום ולמענקים לכיסוי הוצאות מיוחדות בהתאם לצרכים המתעוררים.

תגמול בגין אלימות במשפחה - תגמול שמקבל ילד שהתייתם, ואשר לפי קביעת פרקליט המדינה יש יסוד סביר להניח, שחיי אחד מהוריו קופחו בידי בן/בת הזוג עקב ביצוע פשע.

גמלת שארים - גמלה הניתנת להורה אלמן/ה וילדיו שהתייתמו. הללו זכאים למענק לימודים, למענק בר-מצווה ולדמי מחייה (יש לציין, כי אלמן/ה זכאי לקצבת שארים גם אם אין לו/ה ילדים).

משפחות נפגעי עבודה - תגמול שניתן למשפחות של נפגעי תאונות עבודה, הכולל דמי מחייה (כ-90% מהסכום הבסיסי לאחר מבחן הכנסות של ההורה) ומענק בר-מצווה - שני שלישים מהסכום הבסיסי.

תסקיר אישות - תסקיר הנוגע למשמורת, להסדרי ראייה ולחינוך של ילדים, שהוריהם מסוכסכים ועומדים בפני פירוד או גירושין.

תסקיר בעניין קטינים, סדרי דין - חוות דעת מקצועית המוגשת בידי עובד סוציאלי לסדרי דין לערכאה משפטית (בית משפט/בית דין דתי). זו כוללת אבחון של המערכת המשפטית והמלצות באשר לטובתם של הקטינים ולטיב קשריהם עם הוריהם, או עם האפוטרופסים הממונים להם.

תסקיר אלימות במשפחה – בקשות לצו הגנה (בקשות) ותסקירים המוגשים לבית משפט בידי עובד סוציאלי לסדרי דין מכוח החוק למניעת אלימות במשפחה התשנ"א-1991 אך ורק כאשר יש קטינים במשפחה.

תסקיר אמנת האג – תסקיר שמוגש לבית המשפט במסגרת הליכים להחזרת ילדים על פי חוק אמנת האג (חטיפת ילדים) תשנ"ב-1991.

תסקיר אפוטרופסות - מוגש בידי עובד סוציאלי לסדרי דין לבית משפט מכוח חוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות תשכ"ב-1962.

מקור הנתונים

מקורם של חלק מהנתונים הם סקרים של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה. חלק נוסף מקורו בנתונים מדווחים של משרד הרווחה, של משרד הבטחון ושל צה"ל. חלק מהנתונים מבוסס על עיבודים שנעשו בידי מינהל המחקר במוסד לביטוח לאומי על קבצי תשלומי גמלאות. נתונים נוספים התקבלו מהנהלת בתי הדין הרבניים ומבתי הדין השרעיים והדרוזים. בתחתיתו של כל לוח מצוין מקור הנתונים המדויק.

להלן הערות כלליות ללוחות העוסקים בנישואין. עד ל-1996 מקור הנתונים היחיד על נישואין היה תעודות נישואין שנתקבלו מבתי הדין הדתיים – רבניים, שרעיים ודרוזים, ומהכמרים הנוצרים המורשים לערוך נישואין. מאז 1997 הנתונים בדבר נישואין של נוצרים ושל דרוזים מקורם במרשם האוכלוסין. ב-2004 נתוני הנישואין של מוסלמים שהתבססו על תעודות הנישואין הושלמו בנתונים של מרשם האוכלוסין. מאז 2004 גם מקור נתוני הנישואין של יהודים הוא מרשם האוכלוסין. מאז 2006 הנתונים שמקורם במרשם האוכלוסין כוללים בני זוג, שהאחד מהם אינו תושב ישראל, או דתם של השניים אינה זהה. על אפיוניו של בן זוג שאינו תושב ישראל אין מידע, והוא כלול ב"לא ידוע". במקרים שבהם דתו של אחד מבני הזוג אינה ידועה (לדוגמה, כאשר אין הוא תושב ישראל), דת הזוג נקבעת על פי דתו של בן הזוג השני. מקרי נישואין של חתן מוסלמי עם כלה יהודייה כלולים בנישואי מוסלמים.

מאז 2008 מקור הנתונים היחיד על נישואין הוא מרשם האוכלוסין. הנתונים כוללים מאז נישואין שהתרחשו בשלוש השנים שקדמו לשנה אשר לה מתייחסים הנתונים. מקרים אלו לא נכללו בנתונים שפורסמו בעבר עקב דיווח מאוחר למשרד הפנים. לאחר כלילת הנישואין שאירעו בעבר בולט בגודלו מספרן של נשים מוסלמיות שנישאו בשנות העשרה של חייהן, ובאלה גבוהה שכיחותן של תושבות העיר ירושלים.

משפחות עם ילדים (לוח 3.1)

לוח 3.1: משפחות עם ילדים עד גיל 17 בישראל לפי מספר הילדים במשפחה
(מספרים, ממוצע ואחוזים) / 2000-2016*

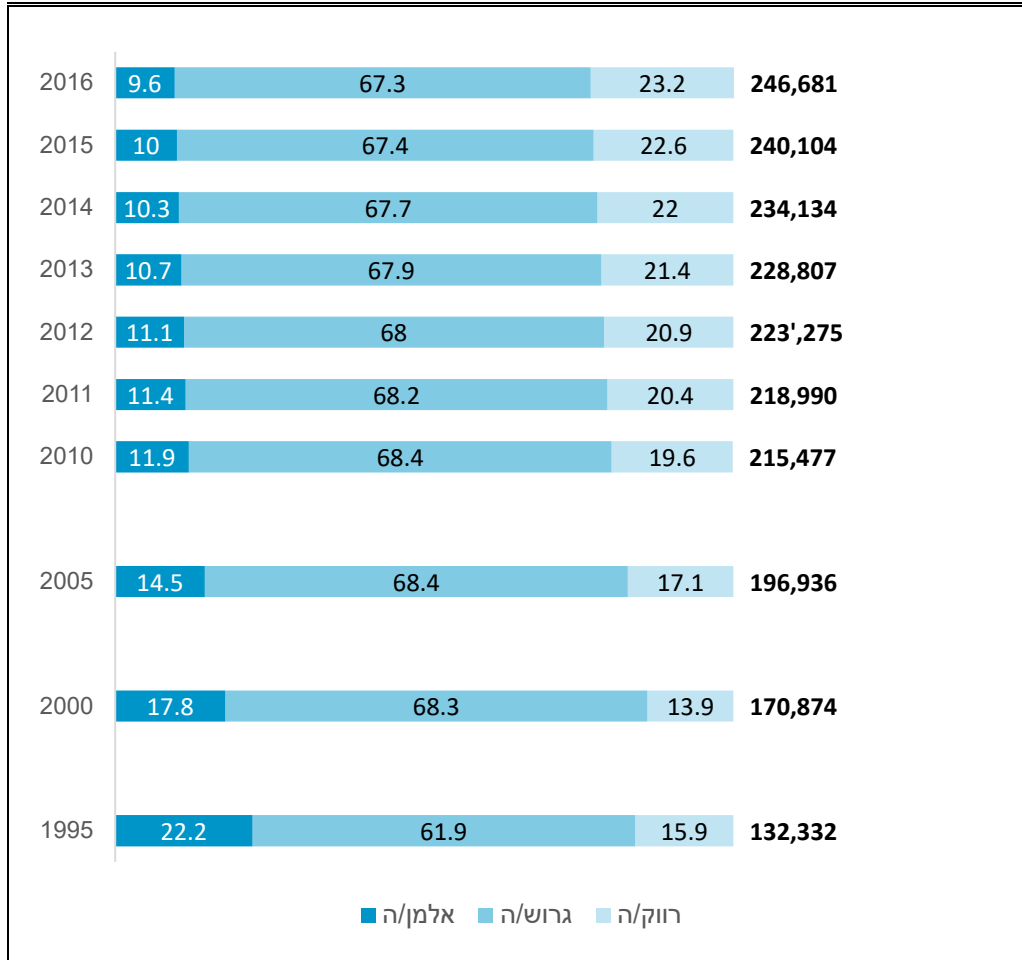
מספר ילדים ממוצע במשפחה	מספר הילדים במשפחה							שנה	
	+6	5	4	3	2	1	סך הכל		
2.7	37,819	26,094	53,922	117,485	179,122	156,047	572,489	משפחות אחוזים	1980
	6.9	4.6	9.4	20.5	31.3	27.3	100.0		
2.5	37,526	25,525	63,051	154,972	210,613	187,349	679,036	משפחות אחוזים	1990
	5.5	3.8	9.3	22.8	31.1	27.5	100.0		
2.3	38,561	35,016	76,822	166,618	279,146	325,164	921,327	משפחות אחוזים	2000
	4.2	3.8	8.3	18.1	30.3	35.3	100.0		
2.4	42,739	38,944	81,964	180,873	295,468	322,880	962,868	משפחות אחוזים	2005
	4.4	4.1	8.5	18.8	30.7	33.5	100.0		
2.4	44,971	41,848	92,077	210,968	319,409	330,730	1,040,003	משפחות אחוזים	2010
	4.3	4.0	8.9	20.9	30.7	31.8	100.0		
2.4	49,218	45,184	103,204	243,327	350,285	348,046	1,139,264	משפחות אחוזים	2015
	4.3	4.0	9.1	21.4	30.7	30.6	100.0		
2.4	50,032	45,839	104,676	248,438	355,843	352,124	1,156,952	משפחות אחוזים	2016
	4.3	4.0	9.0	21.5	30.8	30.4	100.0		

מקור: המוסד לביטוח לאומי, מינהל המחקר והתכנון, קובץ קצבאות ילדים, שנים שונות.
* נתוני השנים 1980 ו-1990 מתייחסים לחודשי מרץ. נתוני השנים 2000 ואילך מתייחסים לחודש דצמבר.

בשנים 1980-2000 מספר הילדים הממוצע במשפחה עמד בסימן ירידה, אך מאז שנת 2005 המספר נותר יציב.

ילדים במשפחות שבראשן הורה עצמאי^א (לוחות 3.2-3.3 ותרשימים 3א'-3ב')

תרשים 3א': ילדים החיים במשפחות שבראשן הורה עצמאי^א, לפי מצבו המשפחתי של ההורה (מספרים ואחוזים) / 1995-2016*

מקור: המוסד לביטוח לאומי, מינהל המחקר והתכנון, קובץ חד-הוריות, שנים שונות.

* הנתונים מתייחסים לחודש דצמבר בכל שנה.

מאז 1995 גדל בהתמדה מספר הילדים החיים במשפחות שבראשן הורה עצמאי (+86.4%). הגידול ניכר בחלקם של הילדים החיים במשפחות שבראשן עומד/ת רווקה (+45.9%) או גרושה (+8.7%). מאז שנת 1995 אחוז הילדים החיים במשפחות שבהן הורה אלמן/ה עומד בסימן ירידה.

^א משפחות חד-הוריות

לוח 3.2: ילדים (0-17) במשפחות שבראשן הורה עצמאי^א, לפי מצבו המשפחתי של ההורה (מספרים ואחוזים) / 2016*

מספר ילדים במשפחה				סך הכל	מצב משפחתי של ההורה
+4	3	2	1		
					סך הכל
29,857	47,595	90,398	78,831	246,681	מספרים
12.1	19.3	36.6	32.0	100.0	אחוזים
					אלמנה
5,361	4,962	6,926	6,337	23,586	מספרים
22.7	21.0	29.4	26.9	100.0	אחוזים
18.0	10.4	7.7	8.0	9.6	**
					גרושה
21,002	34,935	62,600	47,369	165,906	מספרים
12.7	21.1	37.7	28.6	100.0	אחוזים
70.3	73.4	69.2	60.1	67.3	**
					רווקה
3,494	7,698	20,870	25,125	57,187	מספרים
6.1	13.5	36.5	43.9	100.0	אחוזים
11.7	16.2	23.1	31.9	23.2	**

מקור: המוסד לביטוח לאומי, מינהל המחקר והתכנון, קובץ חד-הוריות, 2017.

* דצמבר 2016.

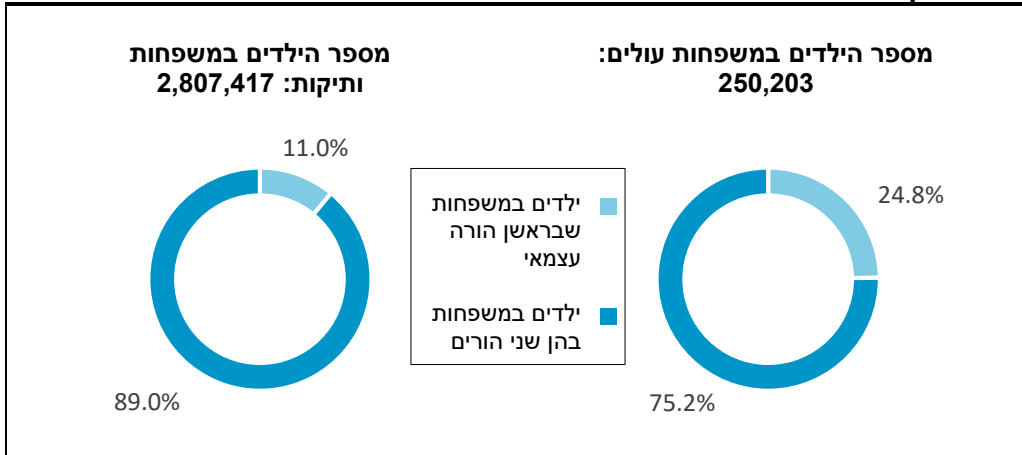
** אחוז מסך הכל.

ב-2016 יותר משני שלישים מן הילדים שחיו בישראל במשפחות שבראשן הורה עצמאי חיו במשפחות שבראשן הורה גרושה, כרבע מהילדים חיו עם הורה רווקה (23.2%), או עם הורה אלמנה (9.6%). לרוב המשפחות שבראשן הורה עצמאי יש ילד אחד או שניים (68.6%).

^א משפחות חד-הוריות

תרשים 3ב': אחוז הילדים במשפחות של ילדים עולים* ושל ילדים ותיקים שבראשן הורה עצמאי^א / דצמבר 2016

מקור: המוסד לביטוח לאומי, מינהל המחקר והתכנון, עיבוד קובץ חד-הוריות, 2017.
 * ילדים שנולדו בחו"ל ועלו ארצה, או ילד שנולד בארץ להורים שעלו ארצה מאז 1990.
 אחוז הילדים במשפחות שבראשן הורה עצמאי מכלל משפחות העולים גדול ביותר מפי שניים מהאחוז המקביל במשפחות הוותיקות.

לוח 3.3: ילדים במשפחות שבראשן הורה עצמאי ^א וחלקם בכלל ילדי היישוב (יישובים בני 5,000 נפש ויותר) (מספרים ואחוזים) / 2016			
אחוז הילדים במשפחות שבראשן הורה עצמאי מכלל הילדים ביישוב*	מספר הילדים במשפחות שבראשן הורה עצמאי	יישוב	
6.8	132,332	1995	סך הכל ארצי
8.0	170,874	2000	
8.6	196,936	2005	
8.6	215,477	2010	
8.7	240,104	2015	
8.8	246,681	2016	
עיריות			
4.6	16,386	ירושלים	
16.3	16,749	תל אביב- יפו	
14.5	9,757	חיפה	
2.4	507	אום אל-פחם	
11.4	1,113	אופקים	
11.5	1,292	אור יהודה	

^א משפחות חד-הוריות

לוח 3.3: ילדים במשפחות שבראשן הורה עצמאי ^א וחלקם בכלל ילדי היישוב (מספרים ואחוזים) / 2016 (המשך)		
אחוז הילדים במשפחות שבראשן הורה עצמאי מכלל הילדים ביישוב*	מספר הילדים במשפחות שבראשן הורה עצמאי	יישוב
	עירויות (המשך)	
16.0	791	אור עקיבא
20.9	2,894	אילת
3.3	904	אלעד
11.5	522	אריאל
9.6	7,140	אשדוד
14.9	5,158	אשקלון
3.1	413	באקה אל-גרביה
13.7	9,472	באר שבע
12.3	739	בית שאן
3.8	2,007	בית שמש
1.9	597	ביתר עלית
2.4	2,222	בני ברק
18.1	5,783	בת ים
6.7	598	גבעת שמואל
15.7	2,233	גבעתיים
15.2	2,051	דימונה
11.6	1,746	הוד השרון
13.9	3,163	הרצליה
15.8	3,693	חדרה
14.2	7,099	חולון
14.5	1,999	טבריה
4.7	744	טייבה
6.2	501	טירה
17.4	912	טירת כרמל
3.7	439	טמרה
11.6	1,267	יבנה
12.1	964	יהוד
11.4	740	יקנעם עילית
10.5	687	כפר יונה
11.9	2,899	כפר סבא

^א משפחות חד-הוריות

לוח 3.3: ילדים במשפחות שבראשן הורה עצמאי^א וחלקם בכלל ילדי היישוב
(יישובים בני 5,000 נפש ויותר) (מספרים ואחוזים) / 2016 (המשך)

אחוז הילדים במשפחות שבראשן הורה עצמאי מכלל הילדים ביישוב*	מספר הילדים במשפחות שבראשן הורה עצמאי	יישוב
	עירויות (המשך)	
4.4	387	כפר קאסם
13.8	1,677	כרמיאל
10.9	2,857	לוד
14.8	1,131	מגדל העמק
6.0	2,535	מודיעין-מכבים-רעות
1.8	538	מודיעין עילית
9.5	1,219	מעלה אדומים
10.4	656	מעלות תרשיחא
15.2	2,396	נהריה
11.0	1,368	נס ציונה
3.6	938	נצרת
20.6	2,015	נצרת עילית
15.4	874	נשר
6.8	952	נתיבות
12.5	7,491	נתניה
2.4	272	סחנין
14.9	2,184	עכו
17.4	2,047	עפולה
10.2	1,223	ערד
10.8	7,221	פתח תקווה
9.4	1,419	צפת
4.8	419	קלנסווה
10.9	1,097	קריית אונו
14.9	2,053	קריית אתא
17.5	1,582	קריית ביאליק
12.2	1,982	קריית גת
19.5	1,794	קריית ים
16.8	1,581	קריית מוצקין
13.1	1,055	קריית מלאכי
16.0	1,065	קריית שמונה

^א משפחות חד-הוריות

לוח 3.3: ילדים במשפחות שבראשן הורה עצמאי ^א וחלקם בכלל ילדי היישוב (יישובים בני 5,000 נפש ויותר) (מספרים ואחוזים) / 2016 (המשך)		
אחוז הילדים במשפחות שבראשן הורה עצמאי מכלל הילדים ביישוב*	מספר הילדים במשפחות שבראשן הורה עצמאי	יישוב
עירויות (המשך)		
11.7	1,466	ראש העין
13.5	8,269	ראשון לציון
3.8	1,193	רהט
11.1	4,412	רחובות
10.5	2,530	רמלה
14.8	5,297	רמת גן
13.0	1,559	רמת השרון
10.3	2,192	רעננה
14.7	1,019	שדרות
3.8	503	שפרעם
מועצות מקומיות (מעל 10,000 תושבים)		
2.9	122	אבו סנאן
1.4	359	אבן יהודה
12.8	413	אזור
2.7	147	אכסאל
3.4	149	אעבלין
9.5	509	באר יעקב
3.2	115	בית ג'ן
11.5	496	בנימינה-גבעת עדה
5.4	318	גבעת זאב
5.3	359	ג'דידה-מכר
10.7	881	גדרה
9.2	562	גן יבנה
10.5	474	גני תקווה
6.2	388	ג'סר א-זרקה
3.3	212	דאלית אל כרמל
2.9	81	דיר אל אסד
9.5	596	זכרון יעקב
4.4	402	חורה
2.5	131	טורעאן

^א משפחות חד-הוריות

לוח 3.3: ילדים במשפחות שבראשן הורה עצמאי^א וחלקם בכלל ילדי היישוב
(יישובים בני 5,000 נפש ויותר) (מספרים ואחוזים) / 2016 (המשך)

אחוז הילדים במשפחות שבראשן הורה עצמאי מכלל הילדים ביישוב*	מספר הילדים במשפחות שבראשן הורה עצמאי	יישוב
מועצות מקומיות (מעל 10,000 תושבים) (המשך)		
3.0	199	יפיע
1.9	109	ירכא
2.2	95	כאבול
4.8	328	כסיפה
1.7	146	כפר כנא
2.1	164	כפר מנדא
2.4	147	כפר קרע
4.0	249	לקייה
10.2	767	מבשרת ציון
2.9	214	מג'אר
2.2	190	מג'ד אל כרום
3.5	116	מג'דל שמש
11.0	369	מזכרת בתיה
2.4	131	מעלה עירון
3.0	156	נחף
4.6	100	עוספיה
1.4	69	עין מאהל
2.7	268	עראבה
3.0	210	ערערה
3.2	261	ערערה בנגב
3.6	171	פורידיס
15.4	1607	פרדס חנה- כרכור
12.8	649	קדימה-צורן
13.2	501	קריית טבעון
15.3	482	קריית עקרן
2.5	138	ריינה
2.0	111	רכסים
9.3	532	שוהם
10.3	367	תל מונד
4.2	459	תל שבע

^א משפחות חד-הוריות

לוח 3.3: ילדים במשפחות שבראשן הורה עצמאי ^א וחלקם בכלל ילדי היישוב (יישובים בני 5,000 נפש ויותר) (מספרים ואחוזים) / 2016 (המשך)		
אחוז הילדים במשפחות שבראשן הורה עצמאי מכלל הילדים ביישוב*	מספר הילדים במשפחות שבראשן הורה עצמאי	יישוב
מועצות מקומיות (5,000-10,000 תושבים)		
3.4	84	אבו גוש
9.0	191	אורנית
13.3	324	אלפי מנשה
4.4	156	אפרתה
3.1	115	בועיינה נוג'ידאת
2.0	41	בוקעאתא
2.1	79	ביר אל-מכסור
1.9	62	בית אל**
11.9	218	בית דגן
15.2	252	בני עי"ש
2.2	87	בסמ"ה
5.9	164	בסמת טבעון
2.6	48	בענה
2.2	39	ג'וליס
6.8	257	גלג'וליה
2.8	103	דבורייה
2.5	88	דייר חנא
3.9	90	זמר
2.5	81	זרזיר
1.5	32	חורפיש
9.3	323	חצור הגלילית
4.7	112	טובא-זנגרייה
2.3	49	יאנוח ג'ת
7.8	311	ירוחם
9.9	210	כוכב יאיר
2.8	89	כסרא-סמיע
10.6	145	כפר ורדים
5.0	143	כפר יאסיף
9.4	134	להבים
9.5	196	מיתר

^א משפחות חד-הוריות

לוח 3.3: ילדים במשפחות שבראשן הורה עצמאי ^א וחלקם בכלל ילדי היישוב (יישובים בני 5,000 נפש ויותר) (מספרים ואחוזים) / 2016 (המשך)		
אחוז הילדים במשפחות שבראשן הורה עצמאי מכלל הילדים ביישוב*	מספר הילדים במשפחות שבראשן הורה עצמאי	יישוב
מועצות מקומיות (5,000-10,000 תושבים) (המשך)		
11.3	266	מצפה רמון
1.7	57	משהד
8.5	226	עומר
2.5	41	עילבון
2.3	70	עילוט
2.6	46	פקיעין (בוקייעה)
10.4	123	פרדסיה
14.9	295	קצרין
8.4	282	קריית ארבע
7.0	186	קרני שומרון
3.0	74	ראמה
12.4	225	רמת ישי
5.4	135	שבלי אום אל-גנם
5.6	272	שגב שלום
16.7	339	שלומי
2.6	64	שעב

מקור: המוסד לביטוח לאומי, מנהל המחקר והתכנון, עיבוד קובץ חד-הוריות, שנים שונות. חישוב אחוזים: המועצה הלאומית לשלום הילד.

* סך הכל ארצי מתייחס לממוצע השנתי, אך הפירוט לפי יישובים מתייחס לדצמבר 2016.

מאז שנת 1995 ועד ל-2016 מספר הילדים החיים בישראל במשפחות שבראשן הורה עצמאי גדל בהתמדה. מאז 2010 אחוז הילדים החיים במשפחות מסוג זה מכלל ילדי יישוב המגורים היה פחות או יותר יציב (מ-8.6% - 8.8%).

התופעה של ילדים החיים במשפחות שבראשן הורה עצמאי נפוצה ביישובים יהודיים יותר מאשר ביישובים ערביים.

ביישובים הבאים אחוז הילדים שחיו במשפחות שבראשן הורה עצמאי היה פי שניים ויותר מהאחוז הארצי (8.8%): אילת (20.9%), נצרת עילית (20.6%), קרית ים (19.5%), בת ים (18.1%), קריית ביאליק (17.5%), טירת כרמל (17.4%), עפולה (17.4%).

^א משפחות חד-הוריות

ילדים שהוריהם גרושים או בהליכי פירוד וגירושין (לוחות 3.4-3.5 ותרשים ג'3)

לוח 3.4: ילדים מוסלמים ודרוזים עד גיל 17 שהוריהם התגרשו, לפי שנה ומקום בית הדין (מספרים) / 1990-2016

סך הכל	שנה ומקום בית הדין
668	1990
1,292	2000
1,805	*2010
3,059	2015
2,995	2016
	סך הכל
169	מוסלמים באקה אל-גרביה
656	מוסלמים באר שבע
269	מוסלמים חיפה
300	מוסלמים טייבה
568	מוסלמים ירושלים
35	דרוזים מסעדה
174	מוסלמים נצרת
125	דרוזים עכו
566	מוסלמים תל אביב-יפו
133	מוסלמים

מקור: משרד הדתות, הנהלת בתי הדין הרבניים ובתי הדין השרעיים והדרוזיים, שנים שונות.

* שרעיים בלבד.

הערה: לא ניתן לקבל, כבעבר, נתונים מבתי הדין הרבניים.

בשנים 1990-2016 הלך וגדל מספרם של ילדים מוסלמים ודרוזים עד גיל 17, שהוריהם התגרשו או היו מצויים בהליכי פירוד וגירושין.

לוח 3.5: מספר התסקירים בעניין ילדים שהוגשו לבתי משפט בידי עובדים סוציאליים
לסדרי דין, לפי סוג תסקיר / 2005-2016

2016	2015	2010	2005	סוג תסקיר
**17,330	**17,797	**13,947	**13,414	סך הכל*
14,778	15,382	11,501	10,437	אישות*** - סך הכל
11,348	12,048	9,200	7,592	מזה: בימ"ש לענייני משפחה
1,841	1,684	1,574	2,075	בית דין רבני
1,589	1,651	727	866	בית דין شرעי / כנסייתי / דרוזי
1,088	1,122	1,251	1,963	אלימות (צווי הגנה)****
938	796	699	589	אפטרופסות על קטינים
170	176	252	204	אבהות
113	98	119	106	שינוי שם
96	68	-	-	קשר עם סבים
19	34	36	90	המרת דת
38	24	21	26	היתר נישואין לקטינים
5	15	17	14	אמנת האג
38	24	23	-	וועדה הומניטרית
47	58	28	-	התערבות רפואית****
2,645	2,595	2,254	2,140	צווים בהמתנה*

מקור: משרד העבודה הרוחה והשירותיים החברתיים, השירות לפרט ולמשפחה, עובדת סוציאלית ראשית לעניין סדרי דין, סיכום פעילות תחום עובדים סוציאליים לעניין סדרי דין, שנים שונות.

* סך הכל אינו כולל צווים בהמתנה וצווים בפיקוח (3,036 צווים בפיקוח ב-2005 ו-3,987 ב-2010. אין נתון לגבי 2015-2016). ב-2015-2016 הסך הכל חושב בידי המועצה לשלום הילד על סמך הנתונים המופיעים בלוח.

** במספר זה כלולים גם תסקירים המתייחסים ליותר מליד אחד.

*** תסקירי אישות מוגשים במרוצת פרידה או גירושין של בני זוג וענינם משמורת, הסדרי ראייה וחינוך הילדים.

**** תסקירים שהוגשו במרוצת הליכים לשם בקשת צו הגנה על בן הזוג, המתייחסים גם לקטינים שהיו עדים לאלימות בין הוריהם. יש לציין שלא בכל תסקירי האלימות כלולים קטינים, אך ההנחה היא שהם כלולים ברובם. תסקירים בעניין צווים להגנת קטין המוגשים בידי עובדים סוציאליים לחוק נוער אינם כלולים בנתוני הלוח. אין במקור פירוט לפי מחוזות.

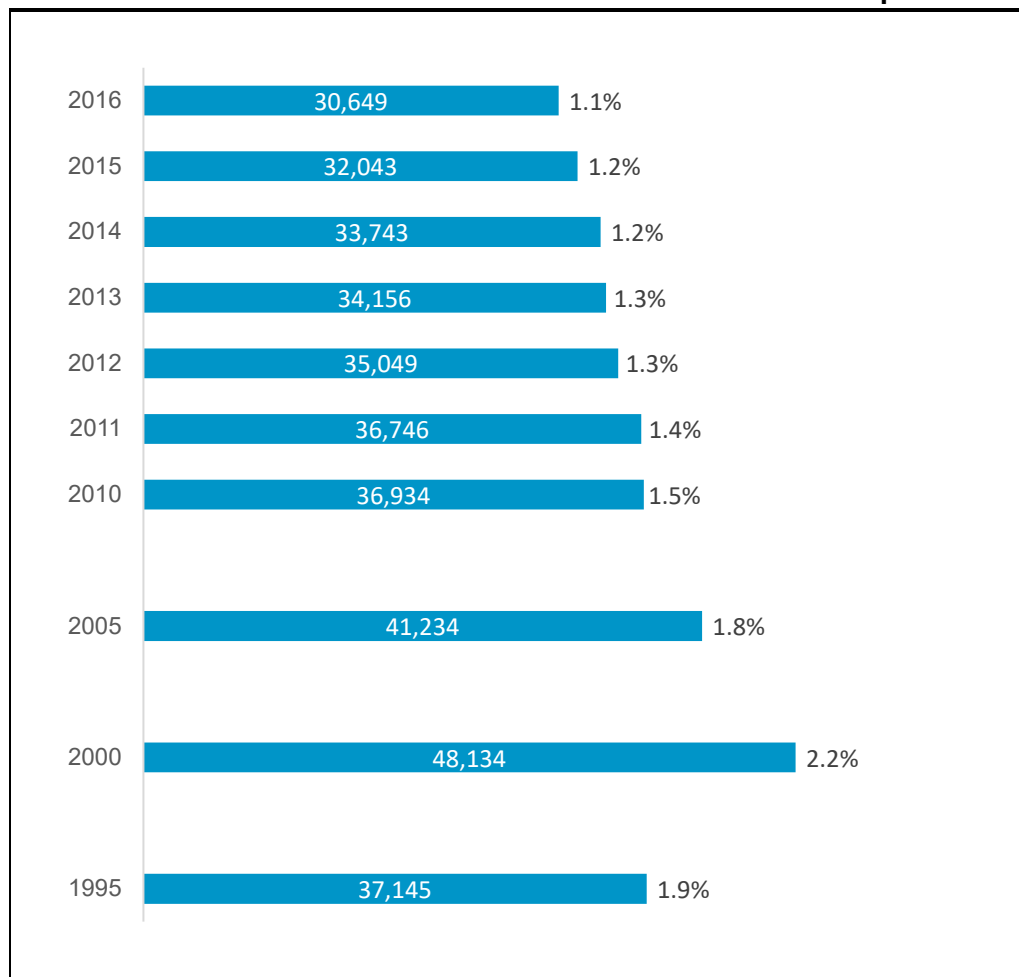
**** התערבות רפואית - מדובר בקטינים שהוריהם מסרבים לאפשר התערבות רפואית.

- לא נתקבלו נתונים לשנה זו לגבי קטינים.

מאז 2005 ועד ל-2016 גדל מספר התסקירים בעניין ילדים שהוגשו בידי עובדים סוציאליים לסדרי דין לבית משפט.

רוב התסקירים שהוגשו לבתי המשפט נגעו לענייני אישות.

תרשים ג': מספר ילדים החיים במשפחות המקבלות דמי מזונות מן המוסד לביטוח לאומי וחלקם בכלל הילדים בישראל / 1995-2016*

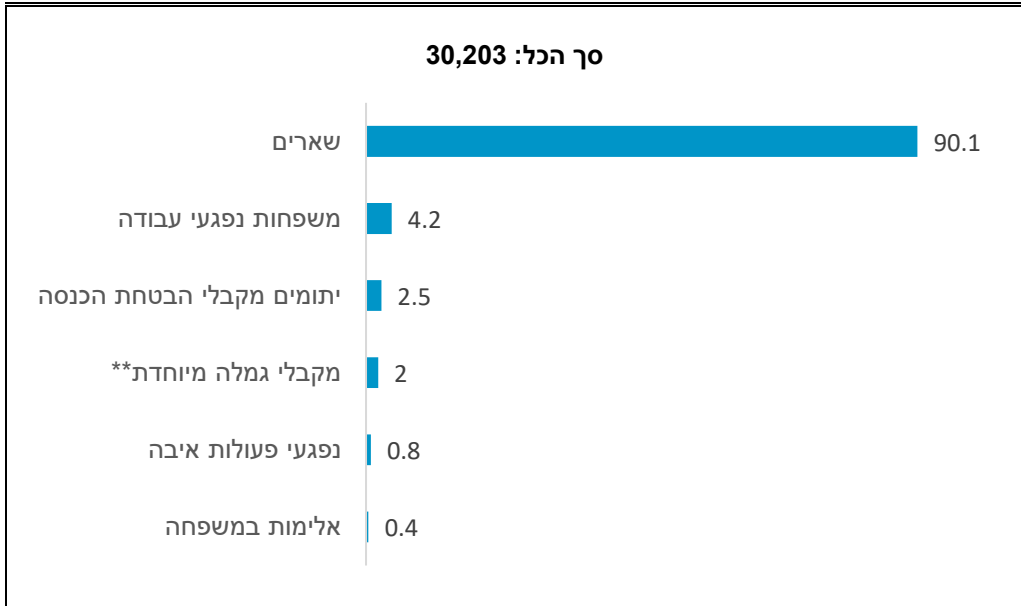

מקור: המוסד לביטוח לאומי, מינהל המחקר והתכנון, קובץ מקבלי דמי מזונות, שנים שונות. הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, שנים שונות. חישוב אחוזים: המועצה הלאומית לשלום הילד, על בסיס נתוני הביטוח הלאומי, 2017.
 * בדצמבר בכל שנה. בשנת 2000 בספטמבר.
 הערה: דמי מזונות - ראו הגדרה במבוא לפרק.

בשנים 2000-2016 מספרם וחלקם של ילדים במשפחות המקבלות דמי מזונות מן המוסד לביטוח לאומי נמצא במגמת ירידה.

ילדים יתומים וילדים של חללי פעולות איבה (תרשים 3ד' ולוחות 3.6-3.7)

תרשים 3ד': סוג גמלה של ילדים יתומים החיים במשפחות המקבלות גמלאות מהמוסד לביטוח לאומי* (אחוזים) / דצמבר 2016

מקור: המוסד לביטוח לאומי, מינהל המחקר והתכנון, 2016.

* מקבל הקצבה הוא ראש המשפחה או האפוטרופוס של הילד. כאשר מדובר בילד נטוש, המקבל הוא משרד הרווחה.

** ילדים שהוריהם חיים, אך אינם מקיימים אותם (נטושים) המקבלים הבטחת הכנסה.

בדצמבר 2016 30,203 ילדים יתומים חיו במשפחות המקבלות גמלאות שונות מן המוסד לביטוח לאומי. רוב רובם חיו במשפחות המקבלות קצבת שארים.

לוח 3.6: ילדים יתומים החיים במשפחות שמקבלות גמלה מהמוסד לביטוח לאומי, לפי גיל וסוג גמלה (מספרים ושיעור ל-100,000 בקבוצת הגיל) / דצמבר 2010-2016

גיל				סך הכל	מקבלי גמלה
15-17	10-14	5-9	0-4		
12,095	12,764	5,882	1,479	32,220	2010
3,347.6	1,971.6	826.4	191.2	1,291.8	שיעור ל-100,000
11,615	12,357	5,875	1,714	31,561	2015
2,898.7	1,719.4	748.1	198.4	1,139.9	שיעור ל-100,000
11,452	11,873	5,488	1,390	30,203	2016
2,776.1	1,610.4	672.2	159.9	1,059.0	שיעור ל-100,000
מזה:					
שארים					
10,379	10,786	4,864	1,198	27,227	סך הכל (מספרים)
2,516.0	1,463.0	595.7	135.3	954.7	שיעור ל-100,000
5,297	5,544	2,544	614	13,999	בנים
5,082	5,242	2,320	584	13,228	בנות
נפגעי פעולות איבה					
123	82	37	12	254	סך הכל (מספרים)
29.8	25.9	4.5	1.3	8.9	שיעור ל-100,000
62	38	13	**	113	בנים
61	44	24	**	129	בנות
נפגעי עבודה					
434	479	285	57	1,255	סך הכל (מספרים)
105.2	65.0	34.9	6.4	44.0	שיעור ל-100,000
220	240	146	25	631	בנים
214	239	139	32	624	בנות
נפגעי אלימות במשפחה					
51	48	18	0	117	סך הכל (מספרים)
12.4	6.5	2.2	0.0	4.1	שיעור ל-100,000
30	28	**	0	70	בנים
21	20	**	0	41	בנות

לוח 3.6: ילדים יתומים החיים במשפחות שמקבלות גמלה מהמוסד לביטוח לאומי, לפי גיל וסוג גמלה (מספרים ושיעור ל-100,000 בקבוצת הגיל) / דצמבר 2010-2016 (המשך)

גיל				סך הכל	סוג גמלה
15-17	10-14	5-9	0-4		
יתומים מקבלי הבטחת הכנסה					
295	282	130	53	760	סך הכל (מספרים)
71.5	38.2	15.9	6.0	26.6	שיעור ל-100,000
139	145	81	27	392	בנים
156	137	49	26	368	בנות
מקבלי גמלה מיוחדת*** המקבלים הבטחת הכנסה					
170	196	154	70	590	סך הכל (מספרים)
41.2	26.6	18.9	7.9	20.7	שיעור ל-100,000
98	98	81	47	324	בנים
72	98	73	23	266	בנות

מקור: המוסד לביטוח לאומי, מינהל המחקר והתכנון, שנים שונות. חישוב שיעורים: המועצה הלאומית לשלום הילד, על בסיס נתוני הלמ"ס.

* השיעור ל-100,000 חושב על פי נתוני הלמ"ס בכל שנה. ** פחות מ-10. *** ילדים שהוריהם חיים, אך אינם מקיימים אותם.

ב-2016 77.2% מ-30,203 הילדים היתומים החיים במשפחות שקיבלו גמלאות היו בגיל 10-17. רובם חיו במשפחות שקיבלו גמלת שארים.

לוח 3.7: מספר הילדים היתומים (בגיל 0-17) של חללי צה"ל, לפי שנה, מין* וגיל 1991-2016

שנה	סך הכל*	בנים	בנות
1991	1,397	731	620
2000	809	419	387
2005	946	474	472
2010	666	331	335
2015	561	285	276
2016	578	295	283
גיל			
0-4	41	22	19
5-9	114	69	45
10-14	205	103	102
15-17	218	101	117

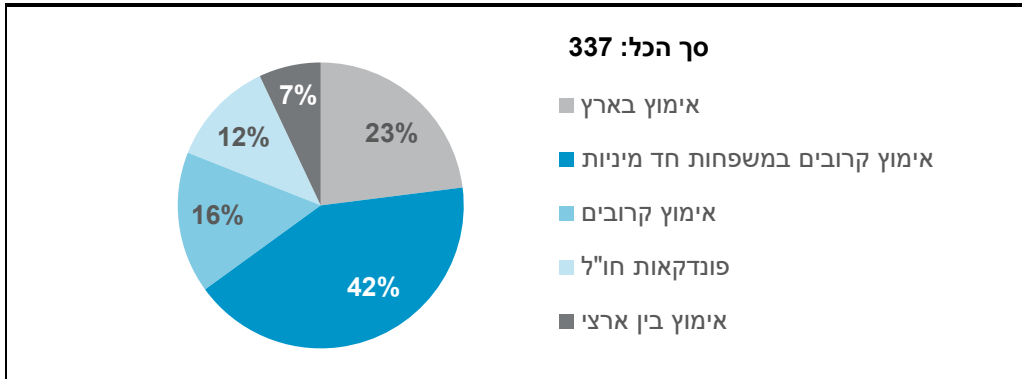
מקור: משרד הביטחון, אגף השיקום, עיבוד מיוחד, שנים שונות.

* במספר מקרים מין הילד אינו ידוע, לכן סכום מספרם של בני שני המינים לא תמיד שווה לסך הכל. בשנים 1991-2016 היה מספר הילדים היתומים של חללי צה"ל במגמת ירידה מתמדת. הגיל השכיח של היתומים הוא 10-17.

ילדים מאומצים (תרשים 3ה' ולוחות 3.8-3.10)

השירות למען הילד במשרד הרווחה מופקד על כל נושאי האימוץ של ילדים. בעניין אימוץ בארץ הוא מטפל ישירות בילד, ואילו בעניין אימוץ בין-ארצי הוא מפקח בלבד על פעילות העמותות העוסקות באימוץ זה.

תרשים 3ה': ילדים שאומצו בידי אזרחי ישראל / 2016

מקור: משרד העבודה הרווחה והשירותים החברתיים, השירות למען הילד, 2017.

לוח 3.8: מספר הילדים הישראלים שנמסרו לאימוץ בידי השירות למען הילד* במשרד הרווחה / 1995-2015

מספרים	שנה
215	1995
142	2000
115	2005
78	2010
115	2015
76	2016
24	מזה: גיל 0-2
52	גיל 2 +

מקור: משרד העבודה הרווחה והשירותים החברתיים, השירות למען הילד, שנים שונות.

* השירות למען הילד מופקד על כל נושאי האימוץ של ילדים. הנתונים אינם כוללים ילדים שאומצו בחו"ל, אימוץ בידי קרובי משפחה ואימוץ בידי משפחות חד-מיניות.

מאז 1995 מספר הילדים הישראלים שנמסרו לאימוץ הולך וקטן.

לוח 3.9: מספר הילדים שהגיעו ארצה במסגרת אימוץ בין ארצי, לפי ארץ מוצא 1998-2016

מזה:				1998-2016	ארץ מוצא
2016	2015	2010	2005		
24	32	124	193	2,828	סך הכל
23	32	88	75	1,199	רוסיה
0	0	34	93	821	אוקראינה
0	0	2	17	145	גואטמלה
0	0	0	0	382	רומניה*
0	0	0	0	80	בילורוסיה
0	0	0	1	42	מולדובה
0	0	0	0	39	גרזיה
0	0	0	2	28	קזחסטן
0	0	0	0	19	אזארביג'ן
0	0	0	4	18	קירגיסטן
1	0	0	0	1	סרביה
0	0	0	1	21	אחר

מקור: משרד העבודה הרווחה והשירותים החברתיים, השירות למען הילד, שנים שונות.
* מאז שנת 2002 לא ניתן לאמץ ילדים מרומניה.

מ-1998 ועד ל-2016 אומצו באימוץ בין ארצי 2,828 ילדים. רובם היו יוצאי רוסיה ואוקראינה.

לוח 3.10: תינוקות ולידות של אם פונדקאית*, פניות לוועדה (מספרים) / 1996-2016

לידות פונדקאות			תינוקות שנולדו	פניות לוועדה	שנה
לידות שלישייה	לידות תאומים	סך הכל לידות			
2	146	612	760	815	סך הכל
0	0	0	0	11	1996
0	0	0	0	26	1997
0	1	4	5	25	1998
0	2	11	13	15	1999
0	2	6	8	20	2000
0	2	10	12	27	2001
0	5	10	15	29	2002
0	4	16	20	58	2003
0	2	13	15	53	2004
0	4	27	31	59	2005
1	7	25	34	61	2006
0	6	36	42	77	2007
0	6	26	32	90	2008
0	11	30	41	86	2009
1	8	46	56	86	2010
0	19	49	68	92	2011
0	8	41	49	-	2012
0	16	58	72	-	2013
0	11	65	76	-	2014
0	19	67	86	-	2015
0	13	72	85	-	2016

מקור: הכנסת, מרכז המחקר והמידע, פונדקאות בישראל ופונדקאות של ישראלים בחו"ל: המצב הקיים והצגת המלצות ועדה ציבורית לשינוי, אורלי אלמגור לוטן, מאי 2012. משרד הפנים, רשות האוכלוסין וההגירה, 2015. משרד העבודה הרווחה והשירותים החברתיים, השירות למען הילד, שנים שונות.

* ישראלים המבקשים להביא לעולם ילדים באמצעות פונדקאות יכולים לעשות זאת באחד משני מסלולים: הסכם עם פונדקאית בישראל בכפוף לתנאים הקבועים בחוק הישראלי ולאישור ועדה מיוחדת של משרד הבריאות, או פנייה להליך פונדקאות במדינה אחרת. הנתונים בלוח מתייחסים רק לפונדקאות בארץ.
- נתון חסר.

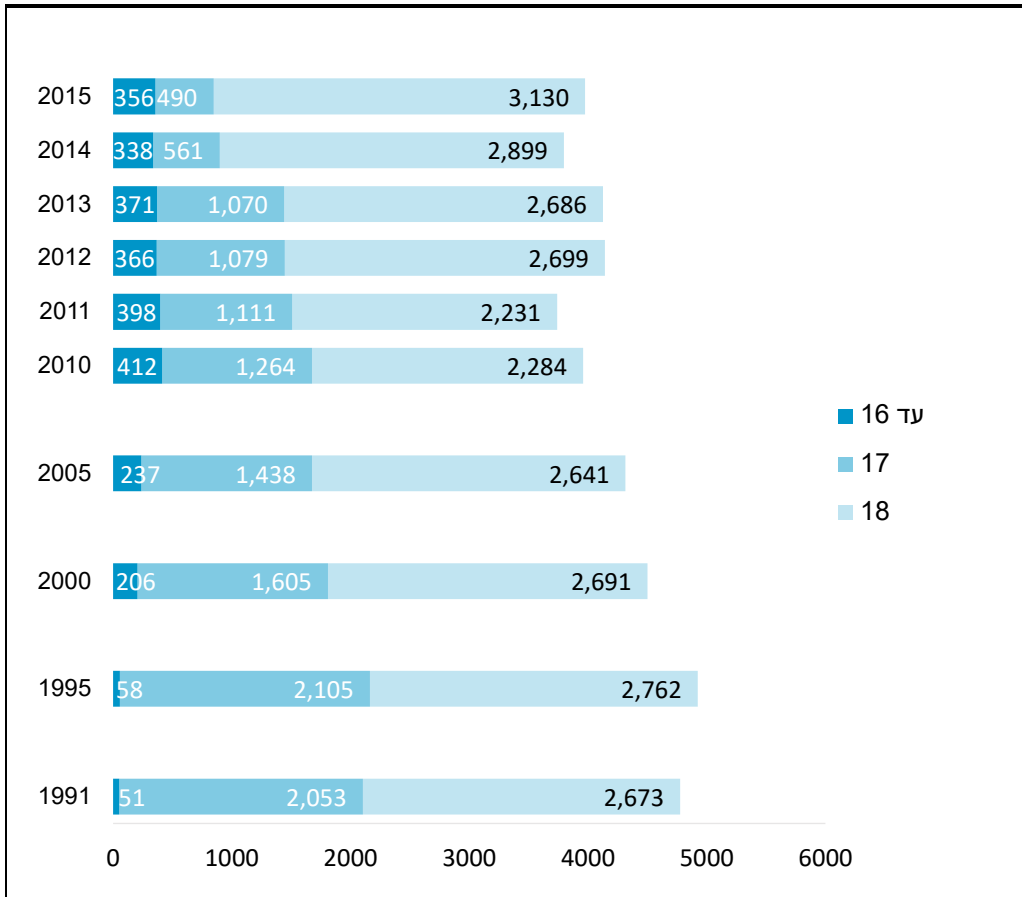
הערה: אין לוועדה נתונים מרוכזים על מספר האישרים שניתנו על ידה לעומת מספר הסירובים.

מספר הילדים שנולדו לאם פונדקאית גדל בהתמדה עם השנים.

נישואי קטינים ולידות של קטינות (תרשים 3' ולוחות 3.11-3.13)

תרשים 3': נישואי קטינים לפי גיל ושנה (מספרים) / 1991-2015*

מקור: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, שנתון סטטיסטי לישראל 2016, לוח 3.7, שנים שונות.

* משנת 2008 הנתונים כוללים מקרים שאירעו בשלוש השנים שקדמו לשנה שאליה מתייחסים הנתונים. מקרים אלו לא נכללו בנתונים שפורסמו בעבר עבור אותן שנים בשל דיווח מאוחר למשרד הפנים. הערה: גיל 17 לא כולל את החתנים עד גיל 16 שמספרם המדויק אינו ידוע.

מספר הקטינים הנישאים עד גיל 16 עמד מאז שנת 1995 בסימן עלייה (לרוב מדובר בכלות קטינות, ראו בלוחות הבאים), אך מספר הקטינים הנישאים בגיל 17 עמד בסימן ירידה.

לוח 3.11: מספר הנישאים* לפי גיל, מצב משפחתי, מין ודת / 2015**

דרוזים		נוצרים		מוסלמים		יהודים			סך הכל	גיל*
מזה: רווק/ה	סך הכל ***	מזה: רווק/ה	סך הכל ***	מזה: רווק/ה	סך הכל ***	מזה: גרושה	מזה: רווק/ה	סך הכל ***		
חתנים										
876	1,009	774	877	10,266	12,516	3,778	34,678	39,111	53,379	כל הגילים
1	1	-	-	127	128	-	369	369	498	סך הכל עד 18
-	-	-	-	15	15	-	3	3	18	מהם: עד 17
1	1	-	-	112	113	-	366	366	480	18
כלות										
920	1,009	776	877	10,821	12,516	3,239	35,467	39,111	53,579	כל הגילים
67	67	17	17	2,381	2,418	-	976	976	3,478	סך הכל עד 18
-	-	-	-	348	351	-	5	5	356	מהם: עד 16
1	1	1	1	419	433	-	37	37	472	17
66	66	16	16	1,614	1,634	-	934	934	2,650	18

מקור: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, שנתון סטטיסטי לישראל 2017, לוח 3.7, 2017.

* הלוח כולל גם צעירים בגיל 18 שלא עוד נחשבים קטנים, וצעירים שדתם אינה ידועה.
 ** רוב המקרים אירעו בשנים קודמות ודוחו באיחור למשרד הפנים. ראו מבוא לתת-פרק זה. בעניין נישואין מתחת לגיל 18 ראו חוק גיל הנישואין בהגדרות המופיעות במבוא לפרק.
 *** כולל אלמן/אלמנה ולא ידוע.

מספר הכלות שנישאו עד גיל 18 גדול ממספרם המקביל של החתנים.

לוח 3.12: נישואי קטינים* לפי מין, גיל ודת (מספרים) / 2005-2015**						
2015				2010	2005	
18	17	עד 16***	סך הכל			
480	18		498	469	431	סך הכל חתנים
2,650	472	356	3,478	3,960	3,885	כלות
366	3		369	332	270	יהודים חתנים
934	37	5	976	1,139	1,190	כלות
113	15		128	131	102	מוסלמים חתנים
1,634	433	351	2,418	2,651	2,501	כלות
-	-		0	-	-	נוצרים חתנים
16	1	-	17	27	34	כלות
1	-		1	1	7	דרוזים חתנים
66	1	-	67	143	231	כלות

מקור: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, שנתון סטטיסטי לישראל, לוח 3.7, שנים שונות.

* הלוח כולל גם צעירים בגיל 18 שלא עוד נחשבים קטינים.
 ** משנת 2008 הנתונים כוללים מקרים שאירעו בשלוש השנים שקדמו לשנה שאליה מתייחסים הנתונים. מקרים אלו לא נכללו בנתונים שפורסמו בעבר עבור אותן שנים בשל דיווח מאוחר למשרד הפנים. לאחר כלילת נישואין שאירעו בעבר, בולט הגידול במספרן של נשים מוסלמיות שנישאו בגיל העשרה.
 *** רוב המקרים אירעו בשנים קודמות ודווחו באיחור למשרד הפנים. ראה מבוא לתת-פרק זה.

תופעת הכלות הצעירות שכיחה בהרבה מתופעת החתנים הצעירים, הנדירה יחסית. תופעת הכלות והחתנים שנישאו לפני גיל 17 שכיחה בקרב מוסלמים יותר מאשר בקרב בני שאר הדתות. ניכרת מגמת גידול במספר החתנים הקטינים לעומת ירידת מספר הכלות הקטינות.

לוח 3.13: לידות חי של בנות 14-18, לפי גיל האם, קבוצות אוכלוסייה, דת, יבשת
לידה ומחוז מגורים (מספרים) 2008-2016

2016				סך הכל 2015	סך הכל 2008	מאפייני האם	
גיל האם			סך הכל				
18	17	16		15			
735	229	66	*12	1,042	1,085	1,665	סך הכל*
קבוצת אוכלוסייה							
196	43		*17	256	259	385	סך הכל יהודיות ואחרות
155	35		*16	206	210	250	מזה: ילידות ישראל
		50		50	49	134	ילידות חו"ל
-	-	-	-	-	1	..	מזה: ילידות אסיה
	13		-	13	15	26	ילידות אפריקה
	33		-	33	29	93	ילידות אירופה
		4		4	4	12	ילידות אמריקה
539	186	53	8	786	826	1,280	סך הכל ערביות**
דת							
176	39		*15	230	227	366	סך הכל יהודיות
153	33		*15	201	200	247	מזה: ילידות ישראל**
123	23		*13	159	136	165	מזה: אב יליד ישראל
		3		3	4	..	אב יליד אסיה
	11		-	11	20	37	אב יליד אפריקה
		20		20	30	18	אב יליד אירופה
		7		7	9	..	אב יליד אמריקה
	29		-	29	27	88	ילידות חו"ל
-	-	-	-	-	1	..	מזה: ילידות אסיה
-11		-	-	11	14	16	ילידות אפריקה

לוח 3.13: לידות חי של בנות 14-18, לפי גיל האם, קבוצות אוכלוסייה, דת, יבשת
לידה ומחוז מגורים (מספרים) 2008-2016 (המשך)

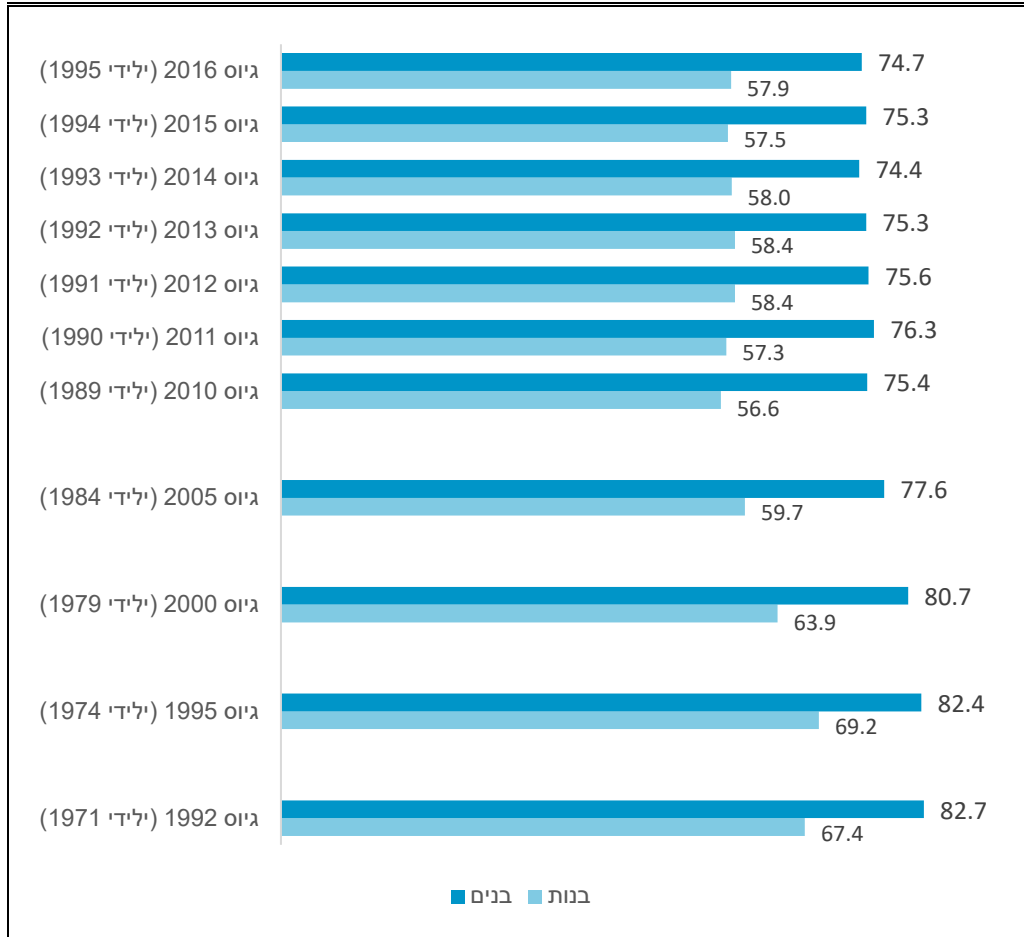
2016				סך הכל 2015	סך הכל 2008	מאפייני האם	
גיל האם							
18	17	16	15				
דת (המשך)							
	14	-	-	14	8	58	ילידות אירופה
		4		4	4	11	ילידות אמריקה
530	186	61		777	817	1,244	סך הכל מוסלמיות
		2		2	2	10	סך הכל נוצריות
		8		8	7	31	סך הכל דרוזיות
		25		25	32	44	סך הכל ללא סיווג דת
מחוז מגורים							
263	123	*39		425	426	3,115	ירושלים
94		22	-	116	126	1,766	צפון
44		10	-	54	72	531	חיפה
86		31		117	127	942	מרכז
		36		36	53	475	תל אביב
207	54	18		279	270	1,664	דרום
51		-	-	15	11	139	אזור יהודה והשומרון***

מקור: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, עיבוד מיוחד, שנים שונות.
* כולל לידות חי לנערות בגיל 14. ** כולל לא ידוע. *** ישראלים ביישובים יהודיים.
- נתונים בלתי ידועים או שאינם ניתנים לפרסום.

ב-2016 כ-30% מלידות החי של בנות 14-18 היו של קטינות (עד גיל 18). כרבע מהלידות של היו של קטינות מוסלמיות, ו-5% של קטינות יהודיות. מספר לידות החי של קטינות גדל ככל שגילן גבוה יותר. כ-40% מהלידות של בנות בגיל 14-18 היו במחוז ירושלים, כרבע ויותר במחוז דרום וכעשירית במחוזות מרכז וצפון (כל אחד בנפרד).

שיעור הגיוס לצה"ל* (תרשימים 3ז'-3ח')

תרשים 3ז': אחוז המתגייסים לצה"ל, לפי שנת גיוס ושנת לידה / 1992-2016*

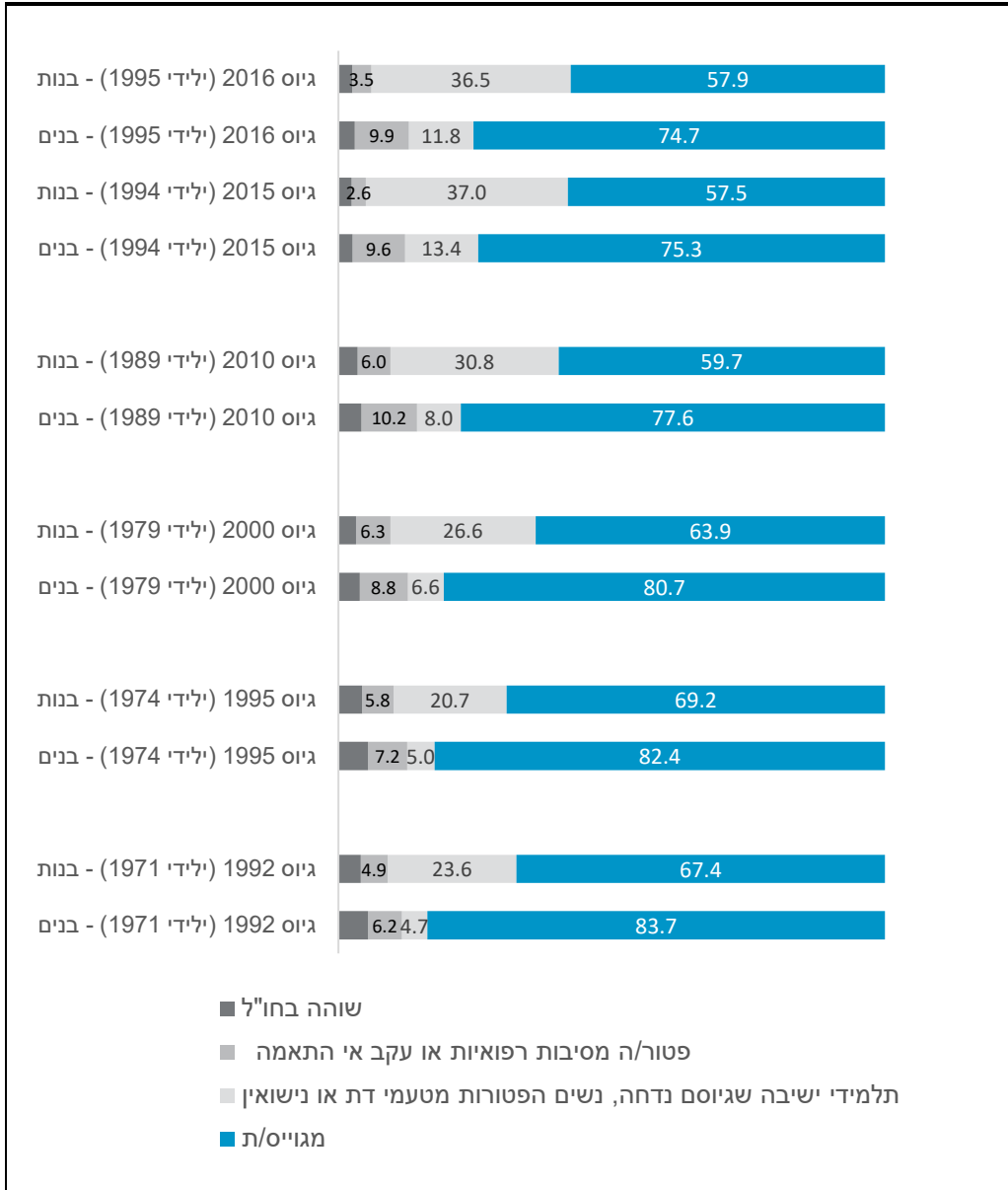

מקור: צה"ל, מיטב, שנים שונות.

* הנתונים מתייחסים לילידי הארץ וליילידי חו"ל המיועדים לשירות ביטחון. המיועדים לגיוס משנתון לידה מסוים מתגייסים לצה"ל במרוצת כחמש שנים (מגיל 17 ועד לגיל 20, כולל, וזאת מסיבות של דחיות הגיוס, שנת שירות, ישיבות הסדר וכו'). תהליכי הגיוס והפטור של יילידי 1971 התנהלו עד לשנת 1992, של יילידי 1974 עד לשנת 1995, של יילידי 1979 עד לשנת 2000, של יילידי 1984 עד לשנת 2005, של יילידי 1987 עד לשנת 2008, של יילידי 1989 עד לשנת 2010, של יילידי 1990 עד לשנת 2011, של יילידי 1991 עד לשנת 2012, של יילידי 1992 עד לשנת 2013, של יילידי 1993 עד לשנת 2014, של יילידי 1994 עד לשנת 2015, ושל יילידי 1995 עד לשנת 2016.

ככלל, אחוז הבנים ילידי כל השנים שמתגייסים גבוה מאחוז הבנות המתגייסות. מאז 2010 אחוז המתגייסים והמתגייסות יציב למדי.

תרשים 3ח': אחוז המתגייסים לצה"ל וסיבת אי גיוס, לפי שנת לידה ומין (אחוזים)
1992-2015

מקור: צה"ל, מיטב, עיבוד נתונים, שנים שונות.

מאז 1992 הלך וגדל אחוז תלמידי הישיבות שגיוסם נדחה, ואחוז הנשים הפטורות מגיוס מטעמי דת ונישואין.

4

ילדים החיים מחוץ למשפחתם

מבוא

במדינות רבות, כך גם בישראל, הוצאתם של ילדים ובני נוער מבתיהם והעברתם למסגרות חוץ ביתיות הן שיטה מקובלת, אשר לה היסטוריה ארוכת ימים. בעבר יועד החינוך בפנימיות בעיקר לילדי השכבות הגבוהות של החברה.

בימינו הוצאת ילדים למסגרות חוץ נעשית משני טעמים: הגנה על הילדים ו/או דאגה לחינוכם.

לאחר מלחמת העולם השנייה וכינונה של המדינה קלטה ישראל פליטים צעירים וחסרי הורים בפנימיות ובקיבוצים. פנימיות נחשבו אז פתרון אידיאלי, אשר בכוחו לסייע להשתלבותם של עולים בחברה הישראלית ול"חינוכם" לאור חזון "היהודי החדש". בעשורים שלאחר מכן ייעודן של הפנימיות השתנה, ובהדרגה הן החלו לשרת ילדים בסיכון וילדים, שאי אפשר היה לספק את צורכיהם בבית המשפחה. אך יש להדגיש, כי רוב הילדים השוהים בישראל בפנימיות שוהים בהן מבחירה - שלהם ו/או של משפחתם.

עם השנים השתנתה גם הגישה המקצועית לגבי השהייה בפנימיות, והיום השמה חוץ-ביתית נחשבת פתרון רצוי פחות מהפתרונות הניתנים בקהילה. עם זאת, בשנת 2015 רק 20% מהילדים שהושמו במסגרות השמה חוץ-ביתיות על ידי משרד הרווחה הושמו במשפחות אומנה. הרוב (70%) הושמו בפנימיות (מגמה זו שונה מהמגמות במדינות העולם המערבי, שבהן בשנים האחרונות יש השמת ילדים בסיכון במשפחות אומנה מועדפת על פני השמה במסגרות מוסדיות). חינוך ילדים ונוער בפנימיות עדיין נתפס בעיני רבים כלגיטימי, ואין הוא בחזקת פתרון המחייב ניתוק של הילד ממשפחתו.

היום השמה חוץ-ביתית מקובלת על שירותי הרווחה גם ככלי להגנה על ילד מפני סביבה משפחתית או חברתית מסוכנת.

ניתן לחלק את הילדים השוהים מחוץ לביתם לשלוש קבוצות עיקריות: האחת היא זו המונה את רובם הגדול, דהיינו את השוהים בפנימיות לרוב מבחירה אישית, כגון לשם לימוד בישיבות או בבתי ספר גבוהים הרחוקים מביתם. קבוצה קטנה יותר הם ילדים שהושמו בידי שירותי הרווחה מחוץ לביתם במסגרת פנימייתית או במשפחות אומנה. הקבוצה השלישית, הקטנה ביותר, הם בני נוער השוהים במסגרות של רשות חסות הנוער, שמיועדות לעבריינים צעירים ולבני נוער עם בעיות התנהגות קשות.

בעניין הקבוצה הראשונה מוצגים נתוני המינהל לחינוך התיישבותי ועליית הנוער של משרד החינוך האחראי על כשליש מחניכי הפנימיות בישראל. מאפייניהם של כ-8,700 הילדים הנמנים על הקבוצה השנייה (המושמים מחוץ לביתם במסגרת פנימייתית או באומנה) מפורטים. נתונים על אודות הקבוצה השלישית מוצגים בפרק ילדים במצוקה.

1,135 ילדים שהו זמן ממושך (21 יום ויותר) מחוץ לביתם מפאת מחלה, רובם חולים כרוניים שאושפזו תקופות ממושכות ולמדו בכיתות מיוחדות במוסד שבו שהו.

מבנה הפרק ורשימת הלוחות:

לוחות 4.1-4.2 ותרשים 4'א' עוסקים בילדים בפנימיות של המינהל לחינוך התיישבותי ועליית הנוער במשרד החינוך.

לוח 4.3 נוגע לילדים שהושמו בידי משרד הרווחה במסגרות חוץ ביתיות.

תרשימים 4'ב'-4'ה' ולוחות 4.4-4.7 מתמקדים בילדים שהושמו בידי משרד הרווחה בפנימיות לילדים בסיכון.

תרשים 4'ו' ולוח 4.8 מתייחסים לילדים באומנה.

לוח 4.9 נוגע לחניכים בפנימיות צבאיות.
 תרשים 4z מוקדש לילדים ותלמידים השוהים במוסדות רפואיים.

הגדרות

השירות לילד ולנוער – שירות ממשלתי במסגרת האגף לשירותים חברתיים של משרד הרווחה. השירות לילד ולנוער מופקד על הגנתם, שלומם ורווחתם הפיזית והנפשית של ילדים ובני נוער עד גיל 18, הנמצאים במצבי סיכון וסכנה במשפחותיהם, בקהילת מגוריהם או בכל מקום אחר במדינה. מטרתו העיקרית של השירות הן לאתר אותם, לטפל בהם ולהציע להם ולהוריהם שירותים אשר יעזרו למנוע את הסיכון או להפחיתו.

חוק הנוער (טיפול והשגחה) תש"ך-1960 - החוק נועד להגן על שלומם וביטחונם של קטינים המצויים במצבי סיכון גבוה לחייהם- לבריאותם הפיזית ולבריאותם הנפשית. ההגנה נדרשת כאשר ההורים או האחראים על הילד אינם מסוגלים לטפל בו או מסכנים אותו. במסגרת זו, החוק מסדיר את סמכותו של בית המשפט להורות בדבר מתן טיפול והשגחה על קטין נזקק גם בניגוד לרצונו או לרצון הוריו. אחת מדרכי הטיפול וההשגחה שהחוק מאפשר היא השמתו של הקטין במסגרת חוץ ביתית.

ילדים בסיכון – (על פי הגדרתה של ועדת שמיד) ילדים מיום היוולדם ועד לגיל 18 החיים במצבים שמסכנים אותם במשפחתם ובסביבתם, ואשר כתוצאה מכך נפגעה יכולתם לממש את זכויותיהם על-פי האמנה לזכויות הילד בתחומים הבאים:

- קיום פיזי, בריאות והתפתחות
- השתייכות למשפחה
- למידה ורכישת מיומנויות
- רווחה ובריאות רגשית
- השתייכות והשתתפות חברתית
- הגנה מפני אחרים ומפני התנהגויות מסכנות שלהם עצמם.

לאור הגדרה זו נבנה "סרגל סיכון", שעל פיו ניתן לערוך מיפוי של הילדים הנמצאים בסיכון בכל ישוב.

מסגרת ביתית (טיפול בקהילה) – כוללת: מעון יום / פעוטון / טיפולית / כיתת תצפית / מועדון/מרכז קהילתי / משפחתון / מועדונית / מרכז רב שירותים / קייטנה / נופשון / אבחון / טיפול יום / תעסוקה מוגנת-מעש / מרכז שיקום / מרכז להתפתחות הילד / מפתן / סדנא בתנאי נופש / מרכז למניעת אלימות / מרכז טיפולי / הדרכה שיקומית / אוריון / הקן / חממה / ארוחות חמות / מרכז קשר / מכון לראייה ירודה / תמיכה ביתית / מרכז הורים וילדים / מועדונית שיקומית / מעון רב תכליתי / סביבה תומכת תכנית משפחות / תכנית ראשית / שילוב במעון יום / תחנה לטיפול המשפחה / תעסוקה נתמכת / תכנית מעבר / סדנת מעבר.

מסגרת חוץ ביתית – מסגרת חליפית לבית המשפחה הטבעית שבה מושם ילד בידי השירות לילד ולנוער של משרד הרווחה. היא כוללת: משפחת אומנה – עד כ-5 ילדים / מעון משפחתי – 6-12 ילדים / מקלט/מחסה / דיור מוגן / הוסטל / מערך דיור/דירת לווין / מרכז חירום / מעונית / דירת המשך / עמותה למשפחות אומנה / פנימייה / קהילה טיפולית.

משפחת אומנה – משפחה המשמשת רוב הזמן כמשפחתו של הילד, בלא שהילד מנותק ניתוק מוחלט ממשפחתו הטבעית.

פנימייה – מסגרת שבה מתגוררים ילדים מחוץ למשפחתם הטבעית.

מקור הנתונים

מקורות הנתונים לפרק זה הם הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, משרד החינוך – האגף לחינוך פנימייתי, המינהל לחינוך התיישבותי ועליית הנוער, משרד הרווחה, משרד הבריאות ומנהל הגיוס בצה"ל. בתחתיתו של כל לוח מצוין המקור המדויק.

ילדים בפנימיות של המנהל לחינוך התיישבותי ועליית הנוער (לוחות 4.1-4.2 ותרשים 4א')

המינהל לחינוך התיישבותי ועליית הנוער הוא גוף הגג האחראי על כשליש מחניכי הפנימיות בישראל. לא כל החניכים הושמו בפנימיות בידי מינהל זה. חלקם הגיע לפנימייה ביוזמה אישית, ביוזמת הורים או ביוזמת ארגונים כלשהם.

לוח 4.1: גיל, מין וארץ מוצא של ילדים בפנימיות של המנהל לחינוך התיישבותי ועליית הנוער (מספרים ואחוזים) / תש"ע (2009/10) - תשע"ו (2015/16)

תשע"ו		תשע"ה		תש"ע		גיל, מין, ארץ מוצא
מספרים	אחוזים	מספרים	אחוזים	מספרים	אחוזים	
100.0	20,619	100.0	20,428	100.0	20,312	סך הכל
גיל*						
0.1	4	0.1	21	0.1	30	0-4
0.4	87	0.5	112	0.6	131	5-9
14.1	2,905	14.6	2,980	14.8	3,013	10-14
38.2	7,853	37.5	7,640	37.4	7,591	15-16
47.3	9,733	47.3	9,632	47.0	9,541	+17
מין*						
62.5	12,884	62.7	12,812	62.2	11,922	בנים
37.5	7,735	37.3	7,616	37.8	7,259	בנות
ארץ מוצא**						
69.7	14,375	69.0	14,099	61.6	11,822	ישראל
30.3	6,244	31.0	6,329	38.4	6,694	ילידי חו"ל

מקור: משרד החינוך, המינהל לחינוך התיישבותי ועליית הנוער, האגף לקליטת והשמת תלמידים בפנימיות, עיבוד מיוחד, שנים שונות.

* לא כולל ילדים שגילם או מינם לא סווג.

** ארץ מוצא של הילד או הוריו. ילידי ישראל כוללים גם ילדי פליטים ילידי הארץ. ילידי חו"ל כוללים תלמידים שנמצאים בארץ בפרויקטים שונים ללא הוריהם.

כשני שלישים מחניכי הפנימיות של המנהל לחינוך התיישבותי ועליית הנוער בגיל 0-17 הם בנים, ילידי ישראל.

לוח 4.2: ארץ מוצא/סוג קליטה* ושנת עלייה של ילדים בפנימיות של המינהל לחינוך התיישבותי ועליית הנוער (מספרים ואחוזים) / תש"ע (2009/10) - תשע"ו (2015/16)

תשע"ו		תשע"ה		תש"ע		ארץ מוצא ושנת עלייה
אחוזים	מספרים	אחוזים	מספרים	אחוזים	מספרים	
100.0	20,619	100.0	20,428	100.0	20,312	סך הכל
67.4	13,904	67.6	13,812	65.5	13,316	ישראל - סך הכל
99.9	13,890	99.7	13,773	99.3	13,229	מתוכם: ישראל
0.1	14	0.3	39	0.7	87	פליטיים
23.2	4,778	23.7	4,848	27.6	5,603	עולים - סך הכל
16.6	3,425	76.5	3,710	78.0	4,480	מתוכם: אתיופיה
3.3	687	12.1	589	11.7	653	חבר העמים
0.8	163	3.2	156	1.1	61	בני המנשה
0.8	159	0.1	5	0.0	0	צרפת
1.7	344	8.0	388	7.3	409	שאר הארצות
9.3	1,910	1.3	258	1.0	1,393	אחר - סך הכל
87.3	1,667	-	-	84.8	1,181	מתוכם: נעל"ה
12.2	233	96.9	250	15.2	212	פרויקטים שונים**
0.5	10	0.0	8	-	-	בינלאומי
שנת עלייה (ילידי חו"ל)****						
31.8	1,384	33.6	1,483	34.4	2,079	2000-2005
19.0	830	21.6	954	45.4	2,744	2006-2009
15.3	666	17.8	785	20.2	1,224	2010-2011
26.9	1,171	26.9	1,188	-	-	2012-2014
7.1	307	-	-	-	-	2015-2016

מקור: משרד החינוך, המינהל לחינוך התיישבותי ועליית הנוער, האגף לקליטת והשמת תלמידים בפנימיות, עיבוד מיוחד, שנים שונות.

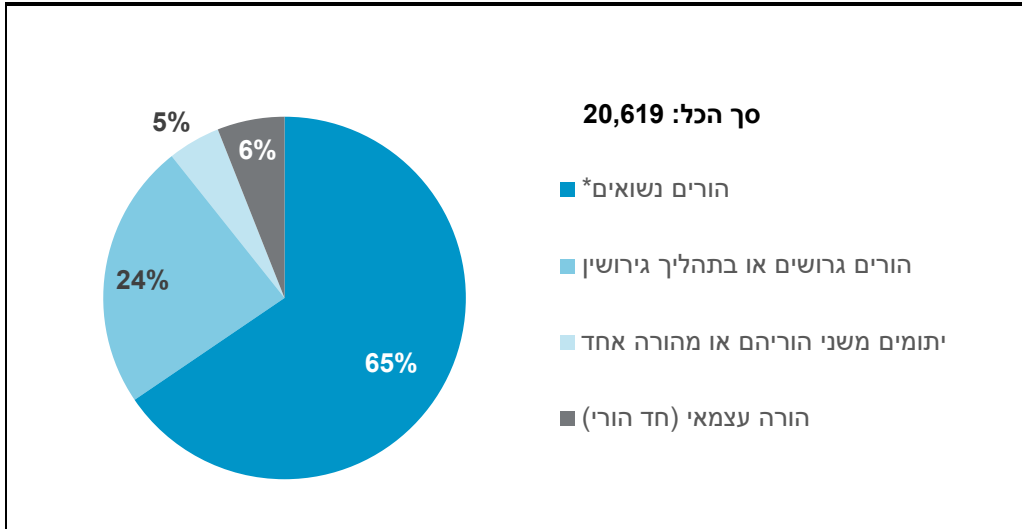
* ארץ מוצא של הילד או הוריו וסוג הקליטה כפי שסווג במערכת הממוחשבת של המנהל לחינוך התיישבותי ועליית הנוער.

** ילידי חו"ל שנמצאים בארץ בפרויקטים שונים ללא הוריהם.

*** סך כל החניכים העולים בכל שנת עלייה אינו זהה לסך כל החניכים העולים המוצג, עקב חוסר בנתונים על שנת עלייתם של חלק מהחניכים.

בתשע"ו ילדי עולים מנו כ-30% מכלל חניכי הפנימיות, רובם ממוצא אתיופיה. יש לציין, שאחוז זה גדול פי שלושה ויותר מחלקם של ילדי עולים בכלל אוכלוסיית הילדים בגיל 0-17 (8.9%).

תרשים א'4: סוג משפחה של ילדים בפנימיות של המינהל לחינוך התיישבותי פנימייתי ועליית הנוער (מספרים ואחוזים) / תשע"ו (2015/16)

מקור: משרד החינוך, המינהל לחינוך התיישבותי פנימייתי ועליית הנוער, האגף לקליטת והשמת תלמידים בפנימיות, עיבוד מיוחד, 2017.

* כולל: ללא עורף משפחתי, תלמיד מאומץ, לא ידוע.

שליש ויותר (35%) מהילדים השובים בפנימיות של המינהל לחינוך התיישבותי ועליית הנוער הם ילדים להורים שאינם נשואים (ילדים להורים גרושים, יתומים מהורה אחד או משניהם ומשפחות שבראשן הורה עצמאי).

ילדים שהושמו בידי משרד הרווחה במסגרות חוץ-ביתיות (לוח 4.3)

לוח 4.3: ילדים שהושמו בידי משרד הרווחה במסגרות חוץ-ביתיות, לפי סוג מסגרת (מספרים ושיעור לאלף מקבוצת הגיל) / תשע"ה (2014/15)

סך כל הילדים המושמים		מספר המסגרות	סוג מסגרת
אחוזים	מספרים		
100.0	10,597	1,697	סך הכל
70.0	7,419	121	פנימייה*
21.8	2,315	1,562	משפחות אומנה* (כולל משפחות קלט חירום)
4.2	444	**2	משפחות אומנה פוסט-אישפוזית
3.2	339	10	מרכז חירום
0.8	80	2	קהילה טיפולית***

מקור: משרד העבודה הרווחה והשירותים החברתיים, אגף בכיר למחקר, תכנון והכשרה, סקירת השירותים החברתיים 2015, נובמבר 2016. חישוב מספרים ואחוזים בעמודת סך כל המושמים: המועצה הלאומית לשלום הילד.

* מספר מקבלי השירות חושב לפי שנת הלימודים 2014-2015 בגלל מועד סמיכות ההשמה לתחילת שנת הלימודים.

** משפחות של אומנה טיפולית מופעלות דרך שתי עמותות. מספר המשפחות בסוג אומנה זה הוא כ-270.

*** קהילה לטיפול בהתמכרויות שאליה השירות לילד מפנה לעיתים קטניים.

- נתון חסר במקור.

הערה: נתוני הלוח מבוססים על מערכת מס"ר של משרד הרווחה לשנת 2014 ועל דיווח מהשירות לילד ולנוער ומציגים שירותים עיקריים במימון השירות לילד ולנוער. חלק מהילדים מקבלים יותר משירות אחד. לפיכך, סך הכל המוצג בלוח אינו בהכרח זהה לנתונים המוצגים בכל אחד מתתי הפרקים האחרים בשנתון המציגים נתונים על ילדים בפנימיות בסיכון של משרד הרווחה, ילדים המושמים באומנה וילדים במרכזי חירום.

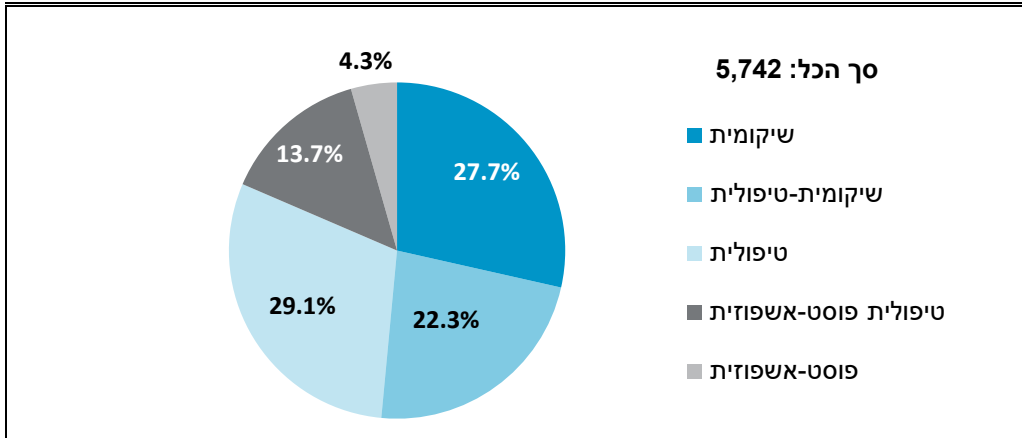
בשנת תשע"ה המסגרת החוץ-ביתית השכיחה ביותר הייתה פנימייה, ובמקום השני משפחות אומנה.

ילדים שהושמו בידי משרד הרווחה בפנימיות לילדים בסיכון (תרשימים 4ב'-4ה' ולוחות 4.4-4.7)

בחלק זה מוצגים נתונים אודות ילדים שהושמו בידי שירותי הרווחה בפנימיות לילדים בסיכון (ילדים שסביבתם הנוכחית מסכנת את שלומם הפיזי או הנפשי, או אינה מאפשרת להם התפתחות תקינה). הנתונים מתייחסים ל-5,742 ילדים שהושמו בפנימיות האינטנסיביות שהן הפנימיות השיקומיות, הטיפוליות והפוסט-אשפוזיות (וכן הצירופים השונים של סוגים אלה), אשר השירות לילד ולנוער מפנה אליהן את מרב תקציב אחזקת הילדים ואת מרב תשומות הפיקוח.

תרשים 4ב': ילדים שהושמו בידי שירותי הרווחה בפנימיות לילדים בסיכון, לפי סוג פנימייה (מספרים ואחוזים) תשע"ו (2015/16)

מקור: משרד העבודה הרווחה והשירותים החברתיים, האגף לשירותים אישיים וחברתיים, השירות לילד ולנוער, השירות לילד ולנוער: נתונים על ילדים בפנימיות תשע"ז, 2016. הופק ועובד בידי מאירס-ג'וינט-מכון ברוקדייל.

* כולל צעירים בגיל 19 ויותר.

** ילדים בסיכון הם אלה שסביבתם הנוכחית מסכנת את שלומם הפיזי או הנפשי, או אינה מאפשרת להם התפתחות תקינה.

בשנת תשע"ו הושמו בידי משרד הרווחה 5,742 ילדים בפנימיות לילדים בסיכון. 50.0% מהילדים הושמו בפנימייה שיקומית ושיקומית-טיפולית. כ-30.0% אחוז הושמו בפנימייה טיפולית ו-13.7% בפנימייה טיפולית פוסט-אשפוזית.

לוח 4.4: מין, גיל וותק בפנימייה של ילדים שהושמו בפנימיות לילדים בסיכון, לפי סוג פנימייה (מספרים ואחוזים) תשע"ו (2015/16)

סוג פנימייה					
פוסט אשפוזית	טיפולית-פוסט אשפוזית	טיפולית	שיקומית טיפולית	שיקומית	
248	950	1,672	1,283	1,589	מספרים
100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	אחוזים
מין					
72.2	79.7	56.3	58.4	57.8	בנים
27.8	20.3	43.7	41.6	42.2	בנות
גיל					
0.0	0.0	0.0	0.4	0.4	עד 5
10.2	38.8	27.6	46.8	50.2	6-12
88.7	60.0	71.1	51.8	48.3	13-18
0.8	1.2	1.3	1.1	1.1	+19
ותק בפנימייה (שנים)					
52.4	43.6	43.4	22.7	32.0	עד שנה
44.8	45.7	44.5	54.9	47.3	1-2
2.8	6.5	8.1	14.1	11.3	3-5
0.0	4.2	4.0	8.3	9.4	+5

מקור: משרד העבודה הרווחה והשירותים החברתיים, האגף לשירותים אישיים וחברתיים, השירות לילד ולנוער, השירות לילד ולנוער: נתונים על ילדים בפנימיות תשע"ז, 2016. לוחות 7,5 ו-9. הופק ועובד בידי מאירס-ג'ויינט-מכון ברוקדייל.

רוב השהים בפנימיות לילדים היו בנים, כך בכל סוגי הפנימיות. הדבר בולט כשמדובר בפנימיות טיפוליות פוסט-אשפוזיות ופנימיות פוסט אשפוזיות. משך השהייה השכיח בכל סוגי הפנימיות היה שנה עד שנתיים.

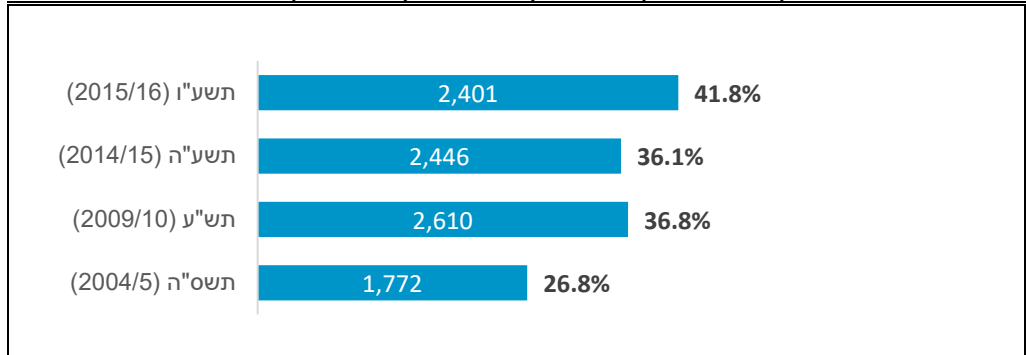
לוח 4.5: ילדים שהושמו בפנימיות לילדים בסיכון, לפי מגזר חינוכי וסוג פנימייה
(מספרים ואחוזים) / תשע"ו (2015/16)

אחוזים (בשורה*)				סך הכל		
מכוח חוק הנוער***	מאמצים	ילדי עולים**	בחינוך מיוחד	אחוזים (בעמודה)	מספרים	
41.8	1.2	31.2	22.9	100.0	5,742	סך הכל
מגזר חינוכי של הפנימייה						
46.4	2.3	42.2	25.7	48.2	2,767	ממלכתי
44.6	0.1	39.7	16.4	17.1	984	ממלכתי-דתי
29.3	0.0	19.5	23.7	16.5	946	עצמאי (חרדי)
38.5	0.0	4.9	21.1	18.2	1,045	ערבי/ דרוזי
סוג פנימייה						
38.1	0.6	23.3	12.5	27.7	1,589	שיקומית
45.2	0.6	36.9	15.7	22.3	1,283	שיקומית-טיפולית
41.9	1.7	32.1	25.2	29.1	1,672	טיפולית
44.7	1.7	35.3	41.5	16.5	950	טיפולית-פוסט אישפוזית
36.3	2.0	31.5	39.9	4.3	248	פוסט אישפוזית

מקור: משרד העבודה הרווחה והשירותים החברתיים, האגף לשירותים אישיים וחברתיים, השירות לילד ולנוער, השירות לילד ולנוער: נתונים על ילדים בפנימיות תשע"ז, 2016, לוחות 14-12. הופק ועובד בידי מאירס-ג'ויינט-מכון ברוקדייל.
* האחוזים אינם מסתכמים ב-100% עקב השתייכות אפשרית ליותר מקטגוריה אחת (לדוגמה, ילד שגם מאומץ וגם הושם מכוח חוק הנוער).
** חניכים שנולדו בחו"ל ועלו ארצה, וילידי הארץ שלפחות אחד מהוריהם עלה בשנת 1990 ואילך.
*** ילדים בסיכון או קטינים נזקקים, אשר לשם הוצאתם מהבית והעברתם למסגרת חוץ ביתית נדרש צו של בית משפט לנוער.

בתשע"ו כמחצית החניכים מושמים בפנימיות המשתייכות למגזר הממלכתי, כשהפנימייה השכיחה ביותר היא הטיפולית, ולאחריה השיקומית.

תרשים ג'4: ילדים* שהושמו בידי משרד הרווחה בפנימיות לילדים בסיכון מכוח חוק הנוער (טיפול והשגחה)**; לפי שנת השמה (מספרים ואחוזים מכלל הילדים המושמים בפנימיות) / תשס"ה (2004/05) - תשע"ו (2015/16)

מקור: משרד העבודה הרווחה והשירותים החברתיים, האגף לשירותים אישיים וחברתיים, השירות לילד ולנוער, נתונים על ילדים בפנימיות שנים שונות. הופק ועובד בידי מאירס-ג'וינט-מכון ברוקדייל. * כולל צעירים בגיל 19 ויותר. ** ילדים בסיכון או קטינים נזקקים, אשר לשם הוצאתם מהבית והעברתם למסגרת חוץ ביתית נדרש צו של בית משפט לנוער. בשנת תשע"ו גדל חלקם של הילדים שהושמו בידי משרד הרווחה בפנימיות לילדים בסיכון מכוח חוק הנוער בכלל הילדים שהושמו בפנימיות לילדים בסיכון, אך קטן מספרם.

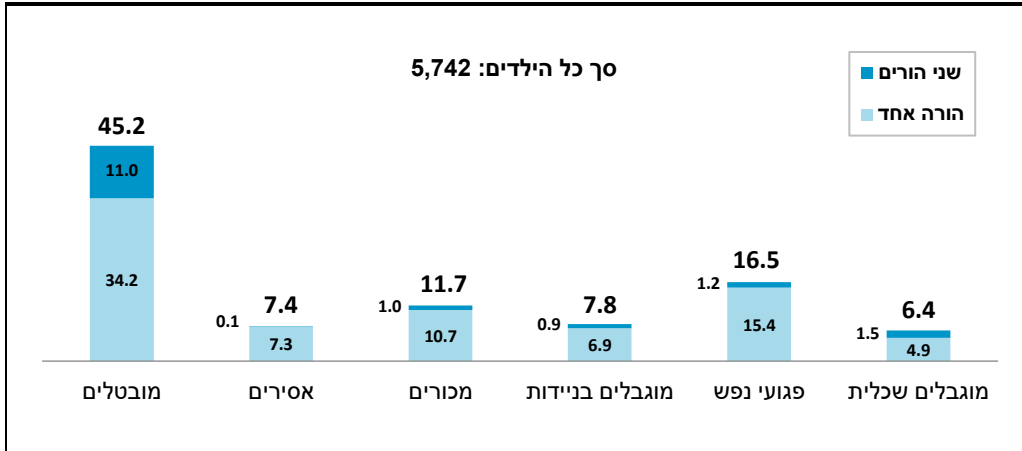
לוח 4.6: ארץ מוצא של ילדי עולים* שהושמו בידי משרד הרווחה בפנימיות לילדים בסיכון, לפי מגזר חינוכי של הפנימייה (אחוזים) / תשע"ו (2015/16)

מגזר חינוכי של הפנימייה					ארץ מוצא
ערבי/דרוזי	עצמאי	ממלכתי-דתי	ממלכתי	סך הכל	
1,014	946	984	2,740	5,684	מספרים
100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	סך הכל אחוזים
99.0	80.5	60.3	58.4	69.9	ילידי ישראל
1.0	19.4	39.7	41.7	30.4	ילדי עולים*-סך הכל
0.3	2.1	1.6	1.6	1.5	אסיה/אפריקה**
0.0	0.5	16.8	9.6	7.6	אתיופיה
0.4	8.9	5.9	4.3	4.6	אמריקה/אירופה***
0.3	7.9	15.4	26.2	16.7	מדינות חבר העמים

מקור: משרד העבודה הרווחה והשירותים החברתיים, האגף לשירותים אישיים וחברתיים, השירות לילד ולנוער, השירות לילד ולנוער: נתונים על ילדים בפנימיות תשע"ז, 2016, לוח 10. הופק ועובד בידי מאירס-ג'וינט-מכון ברוקדייל. אחוז סך הכל ילדי עולים חושב בידי המועצה לשלום הילד. * חניכים שלפחות אחד מהוריהם עלה בשנת 1990 ואילך נחשבים בני ארץ המוצא של ההורה העולה; לא כולל 58 חניכים אשר חסר מידע אודות ארץ מוצאם. ** למעט מדינות חבר העמים ואתיופיה. *** למעט מדינות חבר העמים.

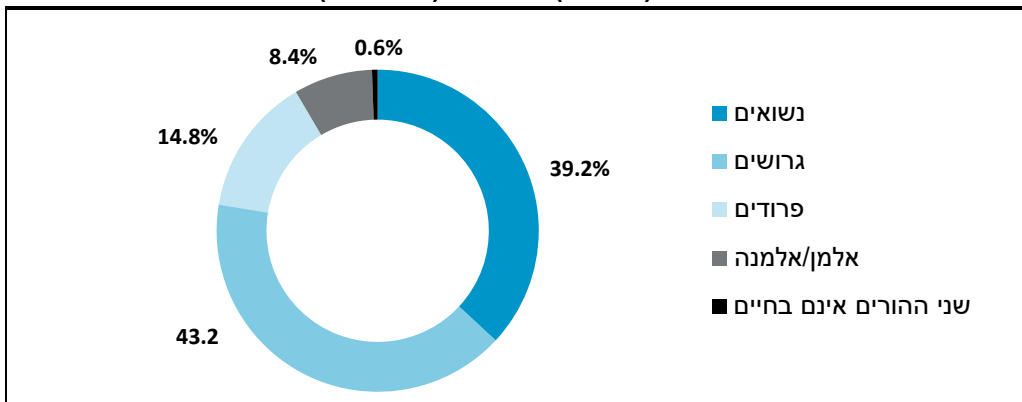
70% מהמושמים בפנימיות לילדים בסיכון היו ילדי ישראל. אחוז ילדי העולים (30.4%) שהושמו בפנימיות אלו גדול פי שלושה ויותר מחלקם בכלל הילדים בישראל (8.9%).

תרשים 4ד': ילדים שהושמו בידי משרד הרווחה בפנימיות לילדים בסיכון,
לפי מאפייני ההורים* (אחוזים) / תשע"ו (2015/16)

מקור: משרד העבודה והשירותים החברתיים, האגף לשירותים אישיים וחברתיים, השירות לילד ולנוער, השירות לילד ולנוער: נתונים על ילדים בפנימיות תשע"ז, 2016. תרשים 11. הופק ועובד בידי מאירס-ג'וינט-מכון ברוקדייל.
* הורה אחד לפחות. המספרים אינם מסתכמים ל-100%, היות שלהורה עשוי להיות יותר ממאפיין אחד. בלוח זה כלולים חניכים מכל סוגי הפנימיות (שיקומי, טיפולי, טיפולי פוסט-אשפוזי ופוסט אשפוזי). בפנימיות בולט חלקם של ילדים, שלפחות הורה אחד שלהם מובטל.

תרשים 4ה': ילדים שהושמו בידי משרד הרווחה בפנימיות לילדים בסיכון,
לפי מצב משפחתי של ההורים (אחוזים) / תשע"ו (2015/16)

מקור: משרד העבודה והשירותים החברתיים, האגף לשירותים אישיים וחברתיים, השירות לילד ולנוער, השירות לילד ולנוער: נתונים על ילדים בפנימיות תשע"ז, 2016, תרשים 10. הופק ועובד בידי מאירס-ג'וינט-מכון ברוקדייל.
הערה: לא כולל 260 חניכים אשר חסר מידע אודות המצב המשפחתי של הוריהם. הוריהם של 58.0% מהחניכים הם גרושים או פרודים, ושל 32.9% מהם נשואים.

לוח 4.7: מסמנים של ילדים שהושמו בפנימיות לילדים בסיכון, לפי מין (מספרים ואחוזים) / תשע"ו (2015/16)

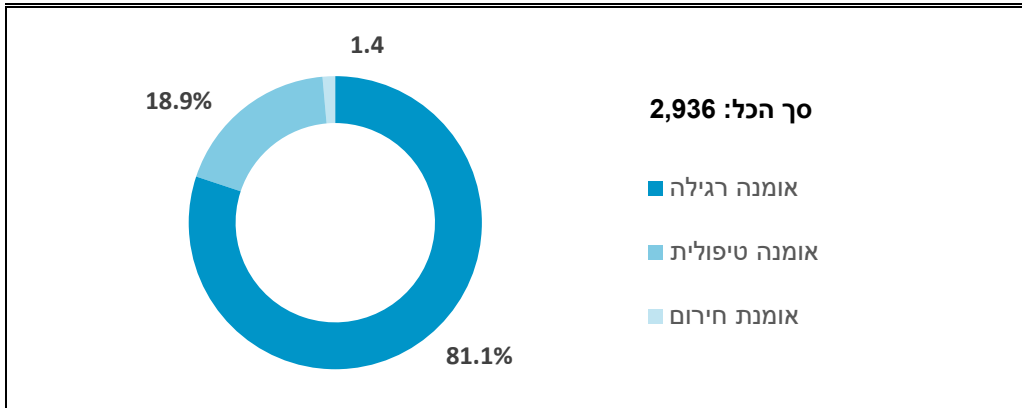
מין		סך הכל	המסמן
בנות	בנים		
2,197	3,545	5,742	סך הכל מספרים
38.3	61.7	100.0	אחוזים
59.3	53.0	55.4	בעיות בקשר המשפחתי
42.7	48.7	46.4	דיכאון וחרדה
39.2	37.0	37.8	תפקוד חברתי לקוי
27.7	36.8	33.3	תפקוד לקוי בלימודים
35.0	29.3	31.5	תוקפנות
28.5	29.2	28.9	הזנחה חיצונית
25.9	26.3	26.2	הישגים נמוכים בלימודים
25.2	20.8	22.5	בעיה בתחום המיני
14.3	12.4	13.1	התנהגות אובדנית
11.2	10.4	10.7	שימוש באלכוהול
10.7	10.2	10.4	הרטבה
9.3	10.4	9.9	בריחות
5.8	9.3	8.0	גניבות
5.0	4.7	4.8	שימוש בסמים

מקור: משרד העבודה הרווחה והשירותיים החברתיים, האגף לשירותים אישיים וחברתיים, השירות לילד ולנוער, השירות לילד ולנוער: נתונים על ילדים בפנימיות תשע"ז, 2016, לוח 17. הופק ועובד בידי מאירס-ג'ויינט-מכון ברוקדייל.

ליותר ממחצית הילדים שהושמו בפנימיות בעיות בקשר המשפחתי, קצת פחות ממחציתם סובל מדיכאון וחרדה, וכשליש מהם סובל מתפקוד חברתי לקוי, או מתפקוד לקוי בלימודים או מתוקפנות.

ילדים באומנה (תרשימים 14' ולוח 4.8)

תרשים 14: ילדים שהושמו באומנה בידי משרד הרווחה, לפי סוג אומנה (אחוזים)
2016

מקור: משרד העבודה הרווחה והשירותים החברתיים, שירות האומנה, 2017.
בשנת 2016 81.1% מן הילדים שהושמו באומנה שהו באומנה רגילה.

לוח 4.8: גיל הילדים שהושמו באומנה בידי משרד הרווחה, לפי סוג אומנה* (אחוזים)
2016

גיל				סך הכל*		סוג אומנה
12-17		0-11		סך הכל*		
אחוזים	מספרים	אחוזים	מספרים	אחוזים	מספרים	
34.7	1,004	65.3	1,892	100.0	2,896	סך הכל*
32.5	764	67.5	1,588	81.2	2,352	רגילה
44.1	240	55.9	304	18.7	544	טיפולית

מקור: משרד העבודה הרווחה והשירותים החברתיים, שירות האומנה, 2017.
* לא כולל אומנת חירום הכוללת ילדים בגיל 0-5.

בשנת 2016 גילם של כשני שלישים מהילדים שהושמו במשפחות אומנה רגילה היה 0-11, גילם של כשליש מהילדים היה 12-17.
יותר ממחצית הילדים שהושמו באומנה טיפולית היו בני 0-11, ו-44.1% היו בני 12-17.

חניכים בפנימיות צבאיות (לוח 4.9)

לוח 4.9: חניכים בפנימיות צבאיות, לפי מסגרת (מספרים ואחוזים)
תשע"ה (2014/15) - תשע"ו (2015/16)

2016		2015		מסגרת
אחוזים	מספרים	אחוזים	מספרים	
100.0	5,681	100.0	5,440	סך הכל
81.7	4,641	75.5	4,107	בית הספר הטכני של חיל האוויר*
15.9	901	19.8	1,079	אט"ל (חיל החימוש וחיל לוגיסטיקה)**
1.8	100	2.9	159	פנימייה צבאית ליד בית הספר הריאלי בחיפה
0.7	39	1.8	95	פנימייה צבאית ליד הישיבה התיכונית "אור עציון"

מקור: צה"ל, מיטב, שנים שונות.

* תלמידי בית הספר הטכני של חיל האוויר אינם לומדים בתנאי פנימייה.

** תלמידי מכללת חיל חימוש אינם לומדים בתנאי פנימייה.

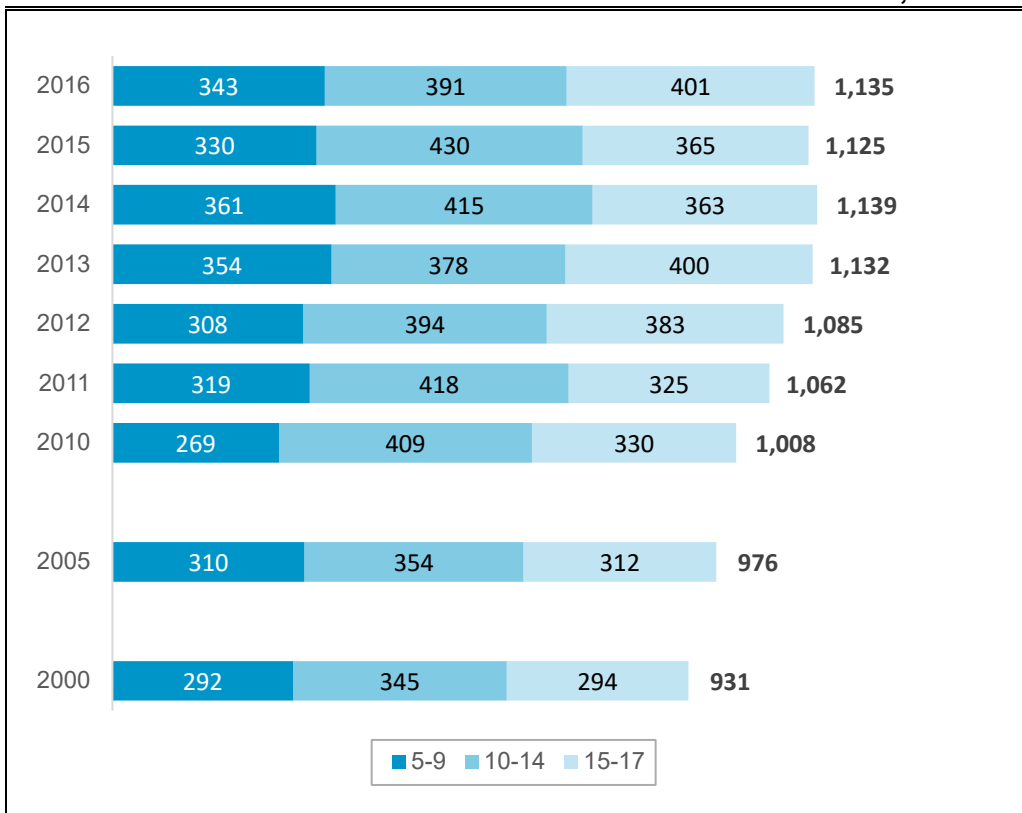
בשנים 2015-2016 רוב התלמידים שלמדו בפנימיות צבאיות למדו בבית הספר הטכני של חיל האוויר.

ילדים ששהו במוסדות רפואיים (תרשים ז'4)

בחלק זה נתונים על ילדים, שמחמת מחלתם שוהים בבתי חולים ובמוסדות רפואיים פרקי זמן ממושכים (21 יום ויותר). למעשה, ילדים אלה חיים מחוץ למשפחתם בתנאים שונים מאלה המקובלים בביתם, ולכן הם כלולים בפרק זה. מכוח חוק חינוך חובה הם זכאים לחינוך חינוך בתכנית הנקבעת בהתחשב בצרכיהם, במגבלותיהם הרפואיות ובתוכנית הלימודים שלהם בטרם חלו.

תרשים ז'4: מספר* הילדים בגיל 5-17 שהיו מאושפדים יותר מ-21 יום בבתי חולים כלליים**, לפי גיל / 2000-2016

מקור: משרד הבריאות, האגף לשירותי מידע ומחשוב, תחום מידע, שנים שונות.

* עקב שינויים במערכת המחשוב של משרד הבריאות הנתונים בלוח זה אינם זהים למספרים שפורסמו בשנתון בשנת 2010. ** הנתונים מבוססים על מאגר האשפוזים המנוהל באגף המידע, במשרד הבריאות, וכוללים מידע מכל בתי החולים לאשפוז כללי, להוציא מעייני הישועה, ביקור חולים ובתי החולים במזרח ירושלים. מאז שנת 2000 הלך וגדל מספרם של הילדים בגיל 5-17 ששהו 21 יום ויותר באשפוז כללי.

5

ילדים וחינוך

מבוא

מערכת החינוך היא המערכת הראשית המשרתת את כלל ילדי ישראל, לא רק קבוצות יעד מוגדרות. רוב הילדים לומדים במסגרות החינוך הרשמיות, ואילו רבים אחרים לומדים במסגרות לא-רשמיות, הן בבתי ספר דתיים ואחרים והן בגני ילדים. למעשה, כמעט כל הילדים בישראל בגיל 3-18 שוהים במשך היום במסגרת חינוכית כלשהי. בשנת הלימודים תשע"ז יותר משני מיליון מהילדים בישראל למדו במערכת החינוך. הללו מנו כ-80% מכלל הילדים בגיל 0-17 בישראל.

התיקון לחוק לימוד חובה התש"ס - 1949, שהתקבל בשנת 2007 ונכנס לתוקף בשנת הלימודים תשס"ט, הרחיב את תחולת חוק חינוך חובה עד לכיתה יב', וזאת בהדרגה במרוצת חמש שנים. כתוצאה מהרחבתו החוק חל היום על 100% מתלמידי כיתות יא'-יב'. כמו כן, בעקבות החלטת הממשלה והמלצות ועדת טרכטנברג הוחלט על החלת חינוך חנים על גילאי 3-4 (גני טרום חובה).

הנתונים מלמדים, כי ב-30 השנים האחרונות חלקם של התלמידים הלומדים בחינוך היסודי ובחטיבה העליונה בבתי ספר הנתונים בפיקוח ממלכתי הולך וקטן בהתמדה, לטובת בתי הספר הכפופים לפיקוח החרדי והממלכתי דתי. מגמה זו קשורה, ככל הנראה, לתהליכים דמוגרפיים שמתרחשים בחברה הישראלית בכללותה.

מדד המבליט את הפערים בין קבוצות ילדים שונות בישראל הוא אחוז הזכאים לתעודת בגרות. בשנת הלימודים תשע"ו רק 56.1% מכל בני ה-17 היו זכאים לתעודה בתום מועד החורף שלאחר סיום הלימודים. בפרק מוצג גם אחוז הזכאים לתעודת בגרות העומדים בדרישות הסף של האוניברסיטאות, לפי יישוב המגורים.

אחוז תלמידי כיתות א'-יב' שנשרו ממערכת החינוך (נשירה נטו - לא כולל תלמידים שעברו ללמוד במוסדות חלופיים), היה בתחילת תשע"ו 1.4%, ומספרם היה 23,417.

יש לציין, כי אין זו התמונה השלמה, היות שאין בידינו נתונים על הנשירה הסמויה (מצב שבו הילד אמנם רשום כתלמיד בבית ספר אך אינו נוכח, או נוכח אבל אינו לוקח חלק בתהליך הלמידה). כפי שאפשר לראות בנתוני פרק זה, המעבר של תלמידי כיתות ח' וכיתות יא' לישיבות נותן את אותותיו בשיעורי הנשירה המוצגים. כמו כן, בולטים הפערים הגדולים באחוז הנשירה בין היישובים השונים.

נוסף על הנושאים מכיתות א'-יב' בשנת תשע"ו (2015/16), 2.8% (61,788) מכלל התלמידים בישראל היו נתונים בטיפולם של קציני ביקור סדיר (ראו הגדרה) ובסכנת נשירה. 64.0% מהם יהודים ו-26.9% ערבים. נראה כי יש להמשיך להשקיע מאמצים למניעת תופעת הנשירה וכך להקטין את הפער בין המגזרים העברי והערבי.

תמונת מצבם של הילדים במערכת החינוך נגזרת לא רק משיעורי הלמידה, הנשירה והזכאות לתעודת בגרות, אלא גם מהסביבה החינוכית, מתנאי הלימוד הפיזיים, מיחס המורים לתלמידים ומהיחסים בין התלמידים. כל אלה משפיעים על איכות החינוך. גם השנה מוצגים נתוני המיצי"ב (מדדי יעילות וצמיחה בית-ספרית), שנתקבלו ממערכת החינוך המנטרת את עצמה מנקודת מבטם של התלמידים. זאת בכל הקשור לאווירה הלימודית, ליחסי מורים - תלמידים ולצריכת שירותים חינוכיים מצד תלמידים.

נתונים נוספים על חינוך מוצגים גם בפרק 7 - "ילדים עם מוגבלויות" ובפרק 15 - "ילדים בישראל ובעולם".

על אלימות בבתי הספר ועל ההיקף המדאיג של עבירות בני נוער במוסדות חינוך אפשר ללמוד גם מפרק 12. נושא התאונות במערכת החינוך מוצג בפרק 9.

הנתונים בתחילת פרק זה מתייחסים למערכת החינוך בכללותה. בהמשך, הנתונים מוצגים לפי מסגרות החינוך המיועדות לגילאים השונים, בסדר גיל עולה.

לוחות 5.1-5.2 מתייחסים לכלל התלמידים במערכת החינוך.

לוחות 5.3-5.4 עניינם ילדים בבגיל 0-4 במסגרות בפיקוח משרד הכלכלה ומשרד החינוך.

תרשים 5א' ולוח 5.5 מציגים את שיעור הלומדים במערכת החינוך.

לוחות 5.6-5.8 מוקדשים לתלמידים בבתי ספר.

לוחות 5.9-5.11 עניינם מוטיבציה ותחושת מסוגלות של תלמידים ללמוד.

תרשימים 5ב'-5ג' ולוחות 5.12-5.14 עוסקים באקלים חינוכי וחברתי בבית הספר.

לוחות 5.15-5.19 עניינם אלימות ותחושת מוגנות בבתי הספר.

לוחות 5.20-5.21 ותרשימים 5ד'-5ה' עוסקים בהרחקת תלמידים לצמיתות מבית הספר.

תרשימים 5ו'-5ז' ולוחות 5.22-5.29 נוגעים לתלמידים שהיו בטיפולם של קציני ביקור סדיר, ולנשירת תלמידים ממערכת החינוך.

תרשימים 5ח'-5יא' ולוחות 5.30-5.33 עניינם תלמידים הזכאים לתעודת בגרות.

תרשים 5יב' עניינם תלמידים לקויי למידה הזכאים להתאמה בבחינות הבגרות.

תרשים 5יג' נוגע לבחינות בגרות פסולות.

לוח 5.34 עוסק בתלמידים מחוננים.

לוח 5.35 ותרשים 5יד' עניינם השכלת המיועדים לגיוס ודירוגם הפסיכוכיני.

הגדרות

במערכת החינוך כלולים המוסדות המוצגים בזה לפי סוג ורמת חינוך:

החינוך הרשמי: מוסדות חינוך בבעלותן של המדינה או של רשות מקומית, המוכרים ברשומות כבתי ספר רשמיים, הן במגזר החינוך הממלכתי והן בזה הממלכתי-דתי. החינוך הרשמי כולל בעיקר את החינוך היסודי ואת חטיבות הביניים.

החינוך המוכר שאינו רשמי: כל מוסד חינוך שאינו כלול בהגדרה דלעיל ואשר מופיע ברשומות כמוסד שאינו רשמי.

גני ילדים (לרבות מעונות יום) – עירוניים, ציבוריים ופרטיים, גני חובה (גיל 5) וטרום-חובה (גיל 4) וטרום-טרום חובה (גיל 3).

חינוך יסודי – כולל בתי-ספר יסודיים (רשמיים ומוכרים) ובתי-ספר מיוחדים, ומאז שנת תשנ"ט גם תלמודי תורה. בתי הספר היסודיים כוללים בתי-ספר שש-שנתיים (עד כיתה ו') ושמונה-שנתיים (עד כיתה ח').

חינוך על-יסודי – כולל חטיבות ביניים (כיתות ז'-ט') ובתי ספר תיכוניים תלת-שנתיים (חטיבות עליונות-כיתות י'-יב') וארבע-שנתיים (כיתות ט'-יב'). בבתי-ספר תיכוניים, חד-נתיביים ורב-נתיביים; מסלולי לימוד עיוניים, חקלאיים, טכנולוגיים ומקצועיים, וכיתות המשך בקיבוצים. הלימודים מתנהלים על פי תוכניות של משרד החינוך, והם מקנים תעודת בגרות או תעודת גמר.

החינוך הערבי - במערכת חינוך זו לומדים תלמידים מוסלמים, נוצרים, דרוזים ואחרים. שפת ההוראה בה היא ערבית. למערכת שייכים גני חובה וטרום חובה, וברמה היסודית והעל יסודית - כל בתי הספר הרשמיים, בתי הספר הבלתי רשמיים הנתונים בפיקוחו של משרד החינוך, בתי ספר ממשלתיים ובתי ספר של סוכנות הסעד והתעסוקה במזרח ירושלים. לא כלולים בה מוסדות פרטיים במזרח ירושלים (נוצרים או מוסלמים) שאינם בפיקוחו של משרד החינוך. בתי ספר מכינים במזרח ירושלים נמנו עם חטיבות הביניים.

לפי החלטת משרד החינוך, בתשל"ח הוגדרו בתי-הספר ביישובים הדרוזים כ"מגזר הדרוזי", והם ניתנו לפיקוחה של יחידה מינהלית נפרדת. מאז תשמ"ב כלולים ב"מגזר הדרוזי" גם המוסדות הדרוזים בגולן.

אלימות - ההגדרות לקוחות מסקר האלימות שנערך במערכת החינוך. בסקר זה כל תלמיד נשאל האם חווה במערכת החינוך אלימות מהסוגים הנבדקים. עוד על הסקר ראה בסעיף מקור הנתונים.

אשכול חברתי-כלכלי – שיוכה של רשות מקומית לאשכול חברתי-כלכלי נקבע על פי המדד החברתי-כלכלי, שפותח בלשכה המרכזית לסטטיסטיקה והמבוסס על מפקד האוכלוסין והדיר (1995). הרשויות המקומיות שויכו לעשרה אשכולות. באשכול העשירי כלולות הרשויות המבוססות ביותר מבחינה חברתית-כלכלית, ואילו באשכול הראשון - הרשויות הלא מבוססות. יש לציין, כי באשכולות 9,10 אין יישובים ערבים.

דרישות הסף של האוניברסיטאות - כוללות נוסף על זכאות לתעודת בגרות ציון עובר ברמה של 3 יחידות לימוד במתמטיקה, 4 יחידות לימוד באנגלית ומקצוע מוגבר אחד (נוסף על אנגלית). יש הבדל בין מספר הנבחנים והזכאים שמציגה הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה בלוח העוסק בדרישות הסף של האוניברסיטאות לבין מספר הנבחנים והזכאים שמוצגים בשאר הלוחות, היות שהלוחות הראשונים כללו רק נבחנים שהיו רשומים גם בקובץ תלמידי כיתות יב' של משרד החינוך.

זכאים לתעודת בגרות - תלמידים שעמדו בכל הדרישות המקנות זכאות לקבלת תעודת בגרות.

חוק פעוטות בסיכון התש"ס 2000, נועד להבטיח שכל פעוט, עד גיל 3, הנתון באחד ממצבי הסיכון המצוינים בחוק יהיה זכאי למעון יום סמוך למקום מגוריו. האחריות ליישום החוק מוטלת על משרד הרווחה והשירותים החברתיים באמצעות המחלקות לשירותים החברתיים ברשויות המקומיות.

מוסדות אחרים (בלוחות המתבססים על נתוני הלמ"ס): בדרג היסודי - עד שנת תשנ"ח מוסדות פטור (תלמודי תורה). בדרג העל-יסודי - אולפנות וישיבות קטנות, בתי ספר לחניכים, בתי ספר תעשייתיים. בדרג העל-תיכוני - אולפנות על-תיכוניות וישיבות על-תיכוניות לבני 18 ומעלה, שבהן מתנהלים לימודי קודש.

בתי ספר תיכוניים שיש בהם לימודים מסוג אחד בלבד (כגון עיוני/טכנולוגי) נמנו עם בתי הספר החד-נתיביים.

מיצ"ב – מדדי יעילות וצמיחה בית-ספרית. נועדו לבחון באיזו מידה עומדים תלמידי בית הספר היסודי ותלמידי חטיבת הביניים ברמת הדרישות המצופה על פי תכנית הלימודים. היעילות והצמיחה נבדקות בידי הרשות הארצית למדידה והערכה בחינוך (ראמ"ה) בתחומי הדעת: שפת אם (עברית בחינוך העברי וערבית בחינוך הערבי), אנגלית, מתמטיקה, ומדע וטכנולוגיה, בצירוף שאלונים לבדיקת האקלים הבית ספרי והסביבה הפדגוגית.

נבחנים לתעודת בגרות - כל התלמידים שניגשו במועדי הקיץ או החורף לבחינת בגרות/גמר אחת לפחות, בלא קשר לתוצאות הבחינה.

נשירה - ראו עזיבת בית ספר.

עזיבת בית-ספר - תלמיד עשוי לעזוב את בית הספר שבו למד בשנה מסוימת, במשך שנת הלימודים או בתקופת המעבר לשנת הלימודים הבאה. לאחר עזיבת בית הספר יכול תלמיד לפנות לבית-ספר אחר השייך למערכת החינוך בפיקוחו של משרד החינוך, או לפרוש לחלוטין ממערכת זו. עזיבת מערכת החינוך מוגדרת כ"נשירה" בין אם התלמיד נשאר מחוץ לכל מסגרת לימודית, ובין אם הוא עובר ללמוד במוסד שאינו בפיקוח משרד החינוך. לא נחשבו כנושרים תלמידים שעזבו את מערכת החינוך ושהו בחו"ל במשך 100 ימים רצופים, לפחות, ותלמידים שעזבו את מערכת החינוך וחזרו אליה בשנה שלאחריה.

קצין ביקור סדיר (קב"ס) - הגורם המקצועי המועסק בידי משרד החינוך (המממן 75% מעלותו) ובידי רשות החינוך המקומית (המממנת את היתר). קצין זה פועל להבטחת ביקור סדיר של תלמידים בגני הילדים ובבתי הספר עד לסיום כיתה יב'. חוק חינוך חובה אמנם תקף רק עד כיתה י', אך הוא מחייב את המדינה ואת הרשות המקומית לאפשר את לימודיהם של תלמידי כיתות יא'-יב' ולמנוע את נשירתם. מכאן סמכותם של קציני ביקור סדיר לטפל במניעת נשירתם של תלמידי יא'-יב'.

שיעור הלומדים - שיעור הלומדים מתייחס לתלמידים בגיל 2-17 הלומדים במוסדות חינוך בפיקוחו של משרד החינוך (לא כולל מזרח ירושלים) וכן תלמידים בבתי-ספר מוכרים. בבתי הספר בחינוך העברי ובחינוך הערבי. לא כלולים ילדים בני 6 הלומדים עדיין בגנים. הבחנה זו מצמצמת במידה מסוימת את שיעור הלומדים, בעיקר בחינוך העברי היסודי.

אשר לשיעורי הלומדים בחינוך העל-יסודי (בתי-ספר תיכוניים) - בחינוך העברי הנתונים מבוססים על הקובץ האישי של התלמידים, המנוהל בידי משרד החינוך. בחינוך הערבי הנתונים היו מבוססים עד לשנת תשס"ג על הסקר השנתי של מוסדות החינוך, שעורכת הלמ"ס. מאז תשנ"ד הנתונים מבוססים על הקובץ האישי של התלמידים בחינוך העל-יסודי.

הנתונים אינם מתייחסים למסגרות הפועלות בפיקוח משרד הדתות או לבתי-ספר פרטיים ולמוסדות חינוך במזרח ירושלים. תלמידים לא-יהודים הלומדים בחינוך העברי נמנים ב"חינוך עברי".

תלמידי פטור - תלמידים הלומדים במוסדות של החינוך העברי הנתונים בפיקוחו של משרד החינוך, אך הפטורים ממילוי דרישות של משרד החינוך.

תעודת בגרות מצטיינת - הגדרת תעודת בגרות מצטיינת היא כזו המכילה 30 יחידות לימוד, בתוכן 5 יחידות לימוד באנגלית ולפחות 4 יחידות לימוד במתמטיקה, ובעלת ציון משוקלל (של כל ציוני התעודה) של לפחות 90, או כזו המכילה לפחות 25 יחידות לימוד, בתוכן 5 יחידות לימוד באנגלית ובמתמטיקה, ובעלת ממוצע משוקלל (של כל ציוני התעודה) של לפחות 95.

מקור הנתונים

מקורות הנתונים של פרק זה הם: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה; משרד החינוך, המינהל לכלכלה ותקציבים, תחום כלכלה וסטטיסטיקה; עיבודי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה עבור משרד החינוך; מינהל הגיוס של צה"ל. נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה ואחדים מנתוני משרד החינוך מבוססים על ניתוח קבצי מידע, מפקדים וסקרים, ואילו נתונים אחרים הם עיבודים של קבצי מידע ושל נתונים מדווחים בלבד. נתוני הנשירה מבוססים על עיבוד נתוני משרד החינוך שנעשו בידי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.

בנתוני משרד החינוך כלולות גם תוצאות בדיקות המיצ"ב לתשע"ו (נובמבר 2016) ודוח ניטור רמת האלימות בבתי הספר על-פי דיווח תלמידים (פברואר 2016), שנועדו להעלות תמונה מקיפה ושיטתית של כלל בתי הספר היסודיים, חטיבות הביניים ובתי הספר העל יסודיים במערכת החינוך הרשמית. החל בשנת הלימודים תשס"ו מופקדת על המיצ"ב הרשות הארצית למדידה והערכה בחינוך "ראמ"ה".

בדיקות המיצ"ב נעשו בקרב מדגם אקראי ומייצג של כל בתי הספר הרשמיים בארץ שכלל תלמידים, מורים ומנהלים במגזרי החינוך העברי הממלכתי, הממלכתי-דתי והערבי. זאת במסגרת מחקר המתייחס למדיניות בתי הספר ולשיטות ההוראה הנהוגות בהם ולהישגי התלמידים בשפת האם, במתמטיקה, במדע וטכנולוגיה ובאנגלית. הדוחות עליהם מתבססים הנתונים המוצגים בפרק זה הם מיצ"ב תשע"ו.

מקור נתונים נוסף הוא המסמך "המענה הציבורי לילדים בגיל הרך בישראל, תמונת מצב" של הכנסת, מרכז המחקר והמידע.

מספר התלמידים במערכת החינוך (לוחות 5.1-5.2)

לוח 5.1: מספר הילדים בגני ילדים ובבתי-ספר ואחוז הגידול* לפי שלב חינוך תש"ם (1979/80) - תשע"ז (2016/17)

אחוז הגידול תש"ם-תשע"ז	תשע"ז 2016/17	תשע"ו 2015/16	תש"ע 2009/10	תש"ס 1999/2000	תש"ם 1979/80	
סך הכל						
+90.8	2,290,514	2,280,532	1,990,366	1,678,857	1,200,636	סך הכל
+114.5	566,214	566,214	481,464	349,864	263,944	גני ילדים**
+80.4	1,007,329	1,001,459	884,685	740,280	558,372	חינוך יסודי-סך הכל
+82.0	992,720	986,705	871,353	729,004	545,274	בתי-ספר יסודיים
+11.5	14,609	14,587	13,496	11,276	13,098	בתי-ספר לחינוך מיוחד
+182.4	716,971	712,859	624,217	588,713	253,878	חינוך על-יסודי-סך הכל
+299.7	290,926	287,994	259,834	195,024	72,792	חטיבת ביניים
+156.2	426,045	424,865	364,383	321,810	166,283	חטיבה עליונה
+201.7	262,685	264,965	237,929	239,699	87,055	מזה: נתיב עיוני (כולל כיתות המשך)
+101.6	159,870	156,350	124,704	132,017	79,228	נתיב טכנולוגי / מקצועי (כולל חקלאי)
-	3,490	3,162	1,750	-	-	בתי ספר רב-נתיביים
חינוך עברי						
+70.1	1,741,297	1,712,426	1,463,167	1,355,310	1,023,410	סך הכל
+84.7	455,558	455,558	371,149	294,384	246,600	גני ילדים**
+74.5	761,534	741,033	637,470	558,640	436,387	חינוך יסודי-סך הכל
+76.8	750,144	729,476	627,210	549,558	424,173	בתי-ספר יסודיים
-6.7	11,390	11,390	10,260	9,082	12,214	בתי-ספר לחינוך מיוחד
+142.0	524,205	515,835	468,843	467,291	216,602	חינוך על-יסודי-סך הכל
+180.5	204,219	199,894	185,316	195,024	72,792	חטיבת ביניים
+122.5	319,986	315,941	283,527	272,267	143,810	חטיבה עליונה
+200.6	204,480	202,124	190,791	189,244	68,021	מזה: נתיב עיוני (כולל כיתות המשך)
+51.2	114,621	112,595	92,019	118,116	75,789	נתיב טכנולוגי / מקצועי (כולל חקלאי)
-	885	834	717	-	-	בתי ספר רב-נתיביים

לוח 5.1: מספר הילדים בגני ילדים ובבתי-ספר ואחוז הגידול* לפי שלב חינוך תש"ם (1979/80) - תשע"ז (2016/17) (המשך)

אחוז הגידול תש"ם-תשע"ז	תשע"ז 2016/17	תשע"ו 2015/16	תש"ע 2009/10	תש"ס 1999/2000	תש"ם 1979/80	
חינוך ערבי						
+209.9	549,217	568,106	495,033	336,701	177,226	סך הכל
+538.0	110,656	110,656	98,882	55,480	17,344	גני ילדים**
+101.5	245,795	260,426	247,215	181,640	121,985	חינוך יסודי-סך הכל
+100.3	242,576	257,229	243,979	179,446	121,101	בתי-ספר יסודיים
+264.1	3,219	3,197	3,236	2,194	884	בתי-ספר לחינוך מיוחד
+417.1	192,766	197,024	155,374	97,387	37,276	חינוך על-יסודי-סך הכל
+485.7	86,707	88,100	74,518	47,844	14,803	חטיבת ביניים
+371.9	106,059	108,924	80,856	49,543	22,473	חטיבה עליונה
+205.8	58,205	62,841	47,138	35,615	19,034	מזה: נתיב עיוני (כולל כיתות המשך)
+1215.7	45,249	43,755	32,685	13,901	3,439	נתיב טכנולוגי/מקצועי (כולל חקלאי)
-	2,605	2,328	1,033	-	-	בתי ספר רב-נתיביים

מקור: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, שנתון סטטיסטי לישראל 2017, לוחות 8.3, 8.5, 8.13.

* מאז שנת תשנ"ט כלולים בנתונים גם תלמידים בתלמודי תורה בחינוך היסודי, ומכאן הגידול המסתמן בנתונים מאז שנת תש"ס.

** חסר עדכון לנתוני תשע"ו-תשע"ז, ולכן הנתון המופיע הוא נתון המתייחס לשנת תשע"ד; לגנים עירוניים וציבוריים (כולל מעונות יום של משרד התמ"ת) וגנים פרטיים. ילדים בגנים פרטיים ביישובים מעורבים נכללו בחינוך העברי.

מאז תש"ם ועד לתשע"ז מספר התלמידים במערכת החינוך גדל ביותר מ-90%. הגידול הניכר ביותר נצפה בחינוך העל יסודי - בחטיבות הביניים ובחטיבה העליונה. במגזר הערבי מספר הלומדים בכל שלבי החינוך גדל ביותר מפי שניים.

מאז תש"ם ועד לתשע"ו הלך וגדל בהתמדה מספרם של כלל התלמידים בחינוך העברי.

הערה: נתוני לוח 5.1 תוקנו עבור כל שנה לפי התיקונים שעושה הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה מעת לעת.

לוח 5.2: תלמידים בבתי ספר יסודיים ועל-יסודיים בחינוך העברי
לפי שנה וסוג פיקוח (מספרים ואחוזים) / תש"ם (1979/80) - תשע"ז (2016/17)

פיקוח			סך הכל		שנה
חרדי*	ממלכתי-דתי	ממלכתי	אחוזים	מספרים	
סך הכל					
2.6	11.2	39.9	100.0	640,775	תש"ם (1979/80)
12.8	15.8	56.5	100.0	1,014,323	תש"ס (1999/2000)
20.5	17.2	55.2	100.0	1,106,313	תש"ע (2009/10)
23.8	18.3	57.9	100.0	1,257,490	תשע"ו (2015/16)
23.9	18.3	57.8	100.0	1,285,739	תשע"ז (2016/17)
חינוך יסודי					
5.7	20.1	74.2	100.0	424,173	תש"ם (1979/80)
20.4	19.2	60.4	100.0	549,558	תש"ס (1999/2000)
28.3	18.7	53.0	100.0	637,470	תש"ע (2009/10)
29.5	18.4	52.1	100.0	741,033	תשע"ו (2015/16)
29.5	18.5	52.0	100.0	761,534	תשע"ז (2016/17)
חטיבות ביניים					
1.4	23.0	75.6	100.0	72,792	תש"ם (1979/80)
0.2	18.5	81.3	100.0	193,903	תש"ס (1999/2000)
0.1	20.2	79.7	100.0	185,316	תש"ע (2009/10)
0.1	20.6	79.3	100.0	194,781	תשע"ה (2014/15)
0.1	20.8	79.1	100.0	199,884	תשע"ו (2015/16)
0.1	20.8	79.1	100.0	204,219	תשע"ז (2016/17)
חטיבה עליונה**					
4.0	22.2	73.8	100.0	143,810	תש"ם (1979/80)
14.8	17.2	68.0	100.0	270,862	תש"ס (1999/2000)
22.4	16.9	60.7	100.0	283,527	תש"ע (2009/10)
25.4	16.6	58.2	100.0	315,941	תשע"ו (2015/16)
25.7	16.3	58.0	100.0	319,986	תשע"ז (2016/17)

מקור: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, שנתון סטטיסטי לישראל 2017, לוחות 8.7, 8.15. חישוב האחוזים בשורת הסך הכל: עיבוד של המועצה לשלום הילד.

* החל בתשנ"ט כולל תלמידי תלמוד תורה בחינוך היסודי.

** בתי ספר כלליים, דתיים בפיקוח המינהל לחינוך דתי ובתי ספר חרדיים.

מאז תש"ם ועד לתשע"ז גדל בהתמדה מספרם של כלל התלמידים בחינוך העברי. בשנים אלה הלך וקטן אחוז התלמידים הלומדים בחינוך הממלכתי. אחוז הלומדים בחטיבה העליונה בחינוך החרדי, הלך וגדל.

ילדים בגיל 0-4 בגני ילדים בפיקוח משרד הכלכלה ומשרד החינוך (לוחות 5.3-5.4)

לוח 5.3: ילדים בגיל 3 חודשים עד 3 שנים ששהו במסגרות בפיקוח משרד הכלכלה, לפי סוג מסגרת ושנה (מספרים ואחוזים) / תש"ע (2009/10) - תשע"ז (2016/17)

אחוז מכלל הילדים בגיל 0-3	סוג מסגרת			סך הכל	שנה
	מסגרת חינוכית על פי חוק פעוטות בסיכון*	משפחתונים	מעונות יום		
21.3	15,891	10,704	74,507	101,102	תש"ע 2009/10
20.8	16,582	11,212	73,961	101,755	תשע"א 2010/11
21.3	17,186	12,516	76,930	106,632	תשע"ב 2011/12
21.9	17,821	12,983	8,057	111,361	תשע"ג 2012/13
23.0	17,844	13,157	85,268	116,269	תשע"ד 2013/14
21.9	17,752	13,122	84,186	115,060	תשע"ה 2014/15
22.3	17,109	12,947	85,916	115,972	תשע"ו 2015/16
22.8	17,314	12,835	92,555	122,704	תשע"ז 2016/17
22.8	+9.0	+19.9	+24.2	+21.4	אחוז גידול תש"ע-תשע"ז

מקור: הכנסת, מרכז המחקר והמדע, המענה הציבורי לילדים בגיל הרך בישראל תמונת מצב, 20 ביולי 2015. משרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים, האגף למעונות יום ומשפחתונים, שנים שונות. חישוב האחוזים: המועצה הלאומית לשלום הילד.

* חוק פעוטות בסיכון התש"ס 2000, ראה הגדרה במבוא לפרק זה.

בתשע"ז פחות מרבע מהילדים עד גיל 3 שהו במסגרות חינוך לגיל הרך המפוקחות על ידי משרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים. כל שאר הילדים שהו במסגרות פרטיות שאינן מפוקחות או בבית.

בשנים תש"ע-תשע"ז גדל ב-21.4% שיעור הילדים ששהו במסגרות בפיקוח משרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים. עם זאת, שיעור הילדים המתחנכים במעונות ובמשפחתונים מוכרים בכלל הילדים בני שלושה חודשים עד שלוש שנים בישראל לא השתנה במידה ניכרת משנת הלימודים תש"ע לשנת הלימודים תשע"ז (21.3% בשנת תש"ע לעומת כ 22.8% בשנת תשע"ז).

לוח 5.4: ילדים (3-4) בגני ילדים בפיקוח משרד החינוך, לפי שנה, גיל ומחוז
(מספרים ואחוזים) / תשע"ב (2011/12) - תשע"ו (2015/16)

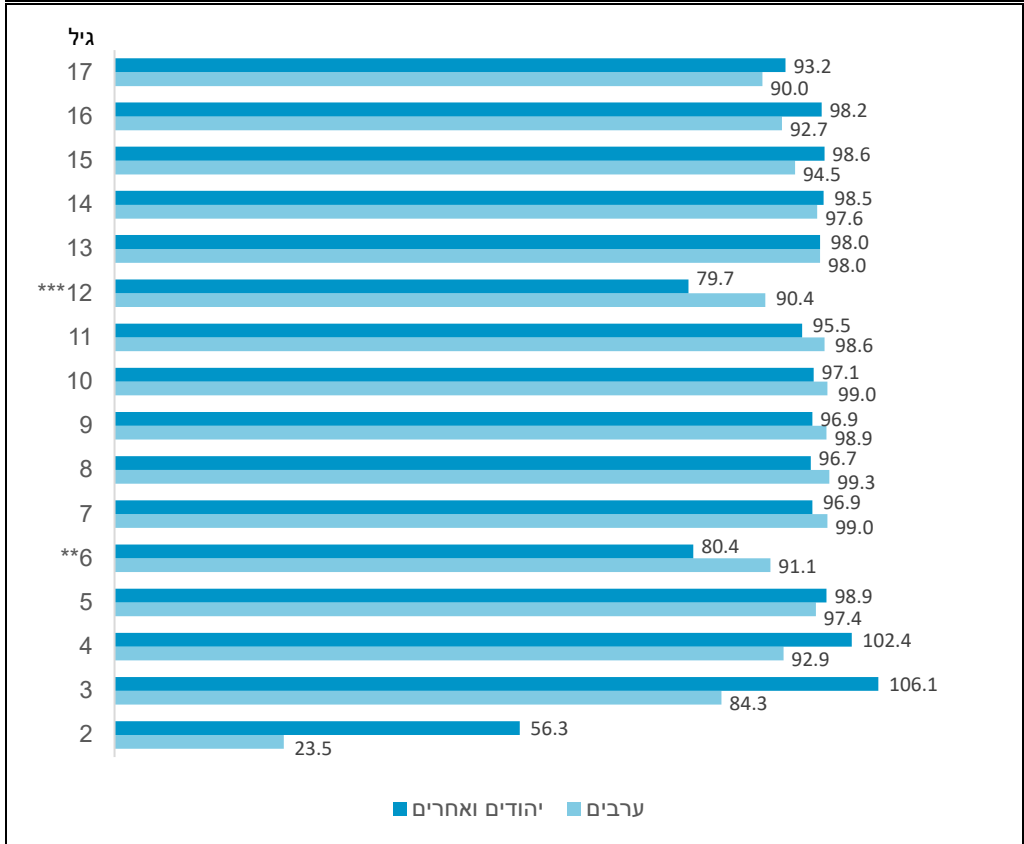
מחוז						סך הכל	גיל	שנה
דרום	מרכז	ירושלים	תל אביב	חיפה	צפון			
36,308	39,274	41,711	37,774	21,412	44,541	222,020	3-4	תש"ע 2009/10
16,082	15,929	19,004	15,085	9,312	20,987	96,399	3	
20,226	23,345	22,707	22,689	12,100	23,554	124,621	4	
35,487	39,536	42,062	38,062	21,144	43,927	221,020	3-4	תשע"א 2010/11
16652	16880	20160	15837	9439	21057	100,025	3	
18835	22656	21902	22225	11705	22870	120,193	4	
37,617	42,212	44,756	40,980	22,109	45,622	233,296	3-4	תשע"ב 2011/12
18,469	19,045	22,302	18,349	10,401	23,323	111,889	3	
19,148	21,167	22,454	22,631	11,708	22,299	121,407	4	
19,017	23,764	25,462	21,745	12,456	22,474	272,624	3-4	תשע"ג 2012/13
22,194	28,487	29,695	27,424	14,783	25,123	124,918	3	
41,211	52,251	55,157	49,169	27,239	47,597	147,706	4	
20,403	26,375	27,621	24,470	13,423	23,226	278,513	3-4	תשע"ד 2013/14
21,423	27,746	29,712	26,565	14,306	23,243	135,518	3	
41,826	54,121	57,333	51,035	27,729	46,469	142,995	4	
21,326	27,203	29,233	26,206	14,350	23,721	298,260	3-4	תשע"ה 2014/15
23,634	30,198	32,769	29,053	15,256	25,311	142,039	3	
44,960	57,401	62,002	55,259	29,606	49,032	156,221	4	
46,303	57,205	62,871	55,766	30,291	48,271	300,707	3-4	תשע"ו 2015/16
22,881	27,608	30,464	27,243	14,981	23,787	146,964	3	
23,422	29,597	32,407	28,523	15,310	24,484	153,743	4	
+27.5	+45.7	+50.7	+47.6	+41.5	+8.4	+35.4	3-4	אחוז גידול תש"ע-תשע"ו
+42.3	+73.3	+60.3	+80.6	+60.9	+13.3	+52.5	3	
+15.8	+26.8	+42.7	+25.7	+26.5	+3.9	+23.4	4	

מקור: משרד החינוך, המינהל לכלכלה ולתקציבים, תחום כלכלה וסטטיסטיקה, שנים שונות.

בין השנים תש"ע - תשע"ו גדל מספר הילדים בגיל 3-4 הלומדים בגני הילדים בפיקוח משרד החינוך ב-35%. הגידול הניכר ביותר נצפה במחוז תל-אביב בילדים בגיל 3.

שיעור הלומדים במערכת החינוך (תרשים 5א' ולוח 5.5)

תרשים 5א': שיעור הלומדים במערכת החינוך*, לפי גיל ומגזר (אחוז מקבוצת הגיל באוכלוסייה) / תשע"ו (2015/16)

מקור: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, שנתון סטטיסטי לישראל 2017, לוחות 8.3, 8.8, 8.11 ו-8.16, 2017. * הנתונים כוללים תלמידים בבתי הספר התעשייתיים ובבתי הספר בפקוחו של משרד התמ"ת. בשיעור הלומדים לא נכללו תושבי ירושלים הערבים מפאת חוסר נתונים לגבי מוסדות חינוך רבים במזרח העיר. 11,243 תלמידים הלומדים במערכת החינוך, שאין להם תעודת זהות ישראלית, לא נכללו בחישוב. שיעור הלומדים חושב לפי גיל הילד בקבוצת האוכלוסייה שלו. ** בחינוך היהודי לא כלולה קבוצה גדולה של בני 6 הלומדים בגני ילדים, ולכן האחוז מוטה כלפי מטה. *** בשיעור הלומדים בגיל 12 לא כלולה קבוצה גדולה של בני גיל זה הלומדים בחינוך היסודי, ולכן האחוז מוטה כלפי מטה.

הערות: 1. חסר עדכון לנתוני תשע"ו ולכן הנתון המופיע הוא נתון המתייחס לשנת תשע"ד. 2. יש לציין, כי בדומה לארצות אחרות, שיעור הלומדים במערכת החינוך בישראל מחושב מכלל הילדים. מספרם של כלל הילדים הוא אומדן בלבד, ומכאן הסטיות באחוזים כלפי מעלה או מטה. 3. האחוזים גדולים מ-100.0% משום שכלולים בחישוב ילדים ללא אזרחות ישראלית הנמצאים ברישומי משרד החינוך, אך אינם מופיעים ברישומי משרד הפנים.

בולט הפער בין המגזר היהודי לבין המגזר הערבי בשיעור הלומדים במוסדות חינוך בגיל שנתיים. יש לציין, שבגיל זה האחוז מושפע מהסטיות בנתונים המתקבלים מהלמ"ס על הגנים הפרטיים.

לוח 5.5: ילדים בגני ילדים* במגזרים** היהודי והערבי, לפי גיל (מספרים ואחוזים) תש"ע (2009/10) – תשע"ד (2013/14)

תשע"ד						סך הכל תש"ע		גיל הילד
אחוז מקבוצת הגיל***			מספרים			אחוז מקבוצת הגיל***	מספרים	
גנים פרטיים****	גנים עירוניים וציבוריים**	סך הכל	גנים פרטיים****	גנים עירוניים וציבוריים*	סך הכל			
סך הכל								
9.0	64.4	73.4	69,406	510,447	579,853	66.2	470,025	סך הכל
18.4	30.1	48.5	29,338	48,109	77,447	46.6	67,490	2
17.4	83.4	100.8	27,780	135,973	163,753	83.1	118,456	3
5.6	94.3	99.9	8,674	151,666	160,340	89.7	124,373	4
1.7	96.9	98.6	2,509	151,176	153,685	97.4	139,105	5
(0.8)	16.0	16.7	(1,105)	23,523	24,628	14.8	20,601	6
יהודים ואחרים								
11.0	65.6	76.5	67,273	401,924	469,197	69.4	376,198	סך הכל
22.6	32.2	54.8	28,821	41,106	69,927	54.7	62,229	2
21.3	83.7	105.0	27,109	106,584	133,693	84.6	93,736	3
6.6	95.1	101.7	8,125	117,647	125,772	91.6	97,646	4
1.8	97.1	98.9	2,113	115,846	117,959	98.0	103,827	5
(1.0)	18.0	19.0	(1,105)	20,741	21,846	17.9	18,760	6
ערבים								
1.4	60.0	61.4	2,133	108,523	110,656	55.2	93,827	סך הכל
(1.6)	21.9	23.5	(517)	7,003	7,520	16.4	5,261	2
2.1	82.2	84.3	671	29,389	30,060	78.0	24,720	3
..	91.2	92.9	..	34,019	34,568	83.1	26,727	4
..	96.1	97.4	..	35,330	35,726	95.4	35,278	5
-	8.2	8.2	-	2,782	2,782	5.2	1,841	6

מקור: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, שנתון סטטיסטי לישראל 2017, לוח 8.5, שנים שונות.

* כולל מעונות יום (ראה מבוא). החל בתשס"ה כלולים ילדים במעונות יום השייכים למשרד הרווחה. ** מאז תשס"ה מחושב אחוז הלומדים לפי דת הילד. *** בחישוב אחוז הלומדים לא נכללו תושבי ירושלים הערביים, כיוון שלגבי מוסדות רבים במזרח ירושלים אין נתונים זמינים. **** ילדים בגנים פרטיים ביישובים מעורבים נכללו בחינוך העברי. בנוסף, בתשס"ט שונתה שיטת אמידת הילדים בגנים פרטיים, ומאז היא מתבצעת באמצעות מדגם.

( ) - נתונים המבוססים על הערכה או על טעות דגימה יחסית גבוהה.

הערות: 1. ללוח זה לא התפרסם עדכון. 2. נתוני השנים שהוצגו בשנתונים קודמים כללו את מזרח ירושלים, ולפיכך אחוז הלומדים במגזר הערבי היה נמוך יותר באותן שנים.

בשנת הלימודים תשע"ד 73.4% מילדי ישראל בגיל 2-6 למדו בגנים ובמעונות יום. הייתה זו עלייה מאז תש"ע (ב-66.2%). אחוז הלומדים בגנים ובמעונות יום במגזר הערבי קטן מהאחוז המקביל במגזר היהודי, בייחוד בגיל שנתיים. בשני המגזרים אחוז הלומדים גדל עם הגיל וקטן בגיל 6, היות שרבים מבני ה-6 רשומים בבתי-ספר.

תלמידים בבתי-ספר (לוחות 5.6-5.8)

לוח 5.6: מספר התלמידים לפי יישוב מגורים ושלב חינוך
(יישובים בני 10,000 נפש ויותר) / תשע"ו (2015/16)

שלב חינוך				סך כל התלמידים ביישוב** (כולל חינוך מיוחד)	יישוב*
חטיבה עליונה	חטיבת ביניים	יסודי	גני ילדים		
418,955	288,002	987,056	490,481	2,184,654	סך הכל ארצי
עיריות					
49,055	17,509	118,977	53,749	239,299	ירושלים
11,835	10,555	30,793	17,265	70,449	תל אביב - יפו
10,034	5,980	22,569	11,511	50,096	חיפה
3,446	3,710	7,207	3,588	17,951	אום אל-פחם
1,526	700	3,341	1,753	7,321	אופקים
1,698	1,201	3,437	1,824	8,160	אור יהודה
760	651	1,582	939	3,932	אור עקיבא
2,079	2,023	4,720	2,466	11,288	אילת
3,655	389	12,417	5,389	21,850	אלעד
705	558	1,505	841	3,609	אריאל
12,174	6,594	25,401	12,605	56,775	אשדוד
5,090	4,541	11,909	6,812	28,352	אשקלון
1,861	1,749	3,603	1,761	8,975	באקה אל-גרביה
8,228	6,905	17,327	9,186	41,646	באר שבע
968	781	1,980	966	4,695	בית שאן
7,917	2,021	18,586	8,656	37,181	בית שמש
4,777	24	13,464	6,638	24,903	ביתר עילית
13,643	433	31,634	16,643	62,423	בני ברק
4,359	3,568	9,338	4,828	22,093	בת ים
1,212	835	3,169	1,588	6,804	גבעת שמואל
2,008	158	5,095	2,389	9,650	גבעתיים
1,617	1,524	3,419	1,755	8,315	דימונה
2,451	2,136	6,170	2,944	13,701	הוד השרון
3,149	2,895	7,460	3,797	17,301	הרצליה

לוח 5.6: מספר התלמידים לפי יישוב מגורים ושלב חינוך
(יישובים בני 10,000 נפש ויותר) / תשע"ו (2015/16) (המשך)

שלב חינוך				סך כל התלמידים ביישוב** (כולל חינוך מיוחד)	יישוב*
חטיבה עליונה	חטיבת ביניים	יסודי	גני ילדים		
עירויות (המשך)					
3,686	2,877	8,322	4,482	19,367	חדרה
7,218	6,181	16,273	8,555	38,228	חולון
2,060	1,444	4,422	2,284	10,211	טבריה
2,277	2,799	5,644	2,352	13,073	טייבה
1,465	1,540	2,765	1,215	6,985	טירה
766	666	1,674	972	4,078	טירת כרמל
2,014	2,119	4,155	1,930	10,219	טמרה
1,579	1,497	4,113	2,841	10,030	יבנה
1,257	1,208	2,839	1,491	6,795	יהוד
1,163	1,073	2,396	1,192	5,824	יקנעם עילית
895	997	2,624	1,313	5,853	כפר יונה
3,260	3,229	8,425	4,946	19,860	כפר סבא
1,424	1,593	2,939	1,374	7,330	כפר קאסם
1,824	1,509	3,982	2,016	9,332	כרמיאל
4,045	1,642	8,946	4,693	19,328	לוד
1,272	817	2,535	1,321	5,945	מגדל העמק
5,036	5,301	12,263	5,727	28,327	מודיעין-מכבים-רעות
4,932	12	15,948	9,903	30,798	מודיעין עילית
2,217	1,949	4,381	2,218	10,765	מעלה אדומים
992	933	2,064	1,112	5,101	מעלות-תרשיחא
2,305	2,100	5,088	2,641	12,134	נהריה
1,892	2,009	5,503	2,659	12,063	נס ציונה
4,827	2,856	9,409	3,923	21,015	נצרת
1,903	1,048	3,549	1,579	8,079	נצרת עילית
768	672	1,571	906	3,917	נשר
2,100	846	5,337	2,687	10,970	נתיבות
8,524	6,639	19,494	10,713	45,373	נתניה

לוח 5.6: מספר התלמידים לפי יישוב מגורים ושלב חינוך
(יישובים בני 10,000 נפש ויותר) / תשע"ו (2015/16) (המשך)

שלב חינוך				סך כל התלמידים ביישוב** (כולל חינוך מיוחד)	יישוב*
חטיבה עליונה	חטיבת ביניים	יסודי	גני ילדים		
עירויות (המשך)					
1,764	1,723	3,883	1,902	9,274	סח'נין
2,158	1,710	4,554	2,530	10,952	עכו
1,739	1,557	3,856	2,387	9,539	עפולה
987	659	2,300	1,352	5,298	ערד
9,786	7,494	24,186	13,309	54,775	פתח תקווה
1,981	940	4,658	2,466	10,047	צפת
1,522	1,420	3,034	1,516	7,492	קלנסווה
1,320	1,519	4,101	2,227	9,167	קרית אנו
2,251	1,833	4,901	2,578	11,563	קרית אתא
1,343	1,289	2,941	1,666	7,239	קרית ביאליק
2,338	1,633	5,339	3,073	12,383	קרית גת
1,227	1,133	2,638	1,501	6,499	קרית ים
1,471	1,353	3,163	1,769	7,756	קרית מוצקין
1,184	750	2,526	1,433	5,893	קרית מלאכי
977	940	2,075	1,020	5,014	קרית שמונה
2,378	1,699	4,311	2,324	10,712	ראש העין
9,760	8,466	18,960	9,878	47,066	ראשון לציון
3,479	4,353	10,007	5,175	23,018	רהט
5,082	4,102	13,712	8,276	31,172	רחובות
3,819	1,647	8,750	4,397	18,613	רמלה
5,598	498	12,846	5,671	24,613	רמת גן
1,681	1,614	4,498	2,273	10,066	רמת השרון
3,419	2,950	7,007	3,000	16,376	רעננה
968	822	2,004	1,356	5,150	שדרות
2,445	1,788	4,904	2,015	11,152	שפרעם
מועצות מקומיות (מעל 10,000 תושבים)					
635	763	1,435	666	3,499	אבו סנאן
607	614	1,692	744	3,657	אבן יהודה

לוח 5.6: מספר התלמידים לפי יישוב מגורים ושלב חינוך
(יישובים בני 10,000 נפש ויותר) / תשע"ו (2015/16) (המשך)

שלב חינוך				סך כל התלמידים ביישוב** (כולל חינוך מיוחד)	יישוב*
חטיבה עליונה	חטיבת ביניים	יסודי	גני ילדים		
מועצות מקומיות (מעל 10,000 תושבים) (המשך)					
453	355	1,039	643	2,490	אזור
916	906	1,903	838	4,563	אכסאל
862	421	1,674	738	3,696	אעבלין
695	587	2,193	1,594	5,069	באר יעקב
677	628	1,231	596	3,132	בית ג'ן
734	748	1,999	763	4,244	בנימינה-גבעת עדה
933	346	2,334	1,406	5,019	גבעת זאב
1,146	1,268	2,331	1,017	5,763	ג'דידה-מכר
1,195	1,317	3,297	1,630	7,439	גדרה
1,325	1,376	2,905	1,230	6,836	גן יבנה
723	693	1,938	998	4,352	גני תקווה
771	979	2,050	1,028	4,828	ג'סר א-זרקא
702	726	1,268	643	3,339	ג'ת
826	755	1,741	849	4,171	דאלית אל-כרמל
673	773	1,586	700	3,732	דייר אל-אסד
1,522	235	3,230	1,206	6,193	זכרון יעקב
894	1,126	2,840	1,423	6,286	חורה
728	840	1,799	869	4,236	טורעאן
1,225	929	2,370	1,035	5,559	יפיע
934	940	1,820	906	4,600	ירכא
666	652	1,550	708	3,576	כאבול
946	1,110	2,754	1,184	5,995	כסיפה
1,530	1,095	3,150	1,358	7,133	כפר כנא
1,169	1,398	2,470	1,350	6,389	כפר מנדא
1,011	1,033	2,125	1,077	5,246	כפר קרע
835	974	2,323	1,057	5,189	לקיה
1,104	840	2,245	1,125	5,314	מבשרת ציון
1,281	1,247	2,424	1,188	6,140	מגאר

לוח 5.6: מספר התלמידים לפי יישוב מגורים ושלב חינוך
(יישובים בני 10,000 נפש ויותר) / תשע"ו (2015/16) (המשך)

שלב חינוך				סך כל התלמידים ביישוב** (כולל חינוך מיוחד)	יישוב*
חטיבה עליונה	חטיבת ביניים	יסודי	גני ילדים		
מועצות מקומיות (מעל 10,000 תושבים) (המשך)					
966	960	1,941	893	4,760	מג'ד אל-כרום
509	587	1,200	587	2,883	מג'דל שמש
722	731	1,845	818	4,116	מזכרת בתיה
858	1,014	1,805	858	4,535	מעלה עירון
841	888	1,750	810	4,289	נחף
909	895	1,522	746	4,072	עין מאהל
604	536	1,270	581	2,991	עספא
1,495	1,769	3,432	1,623	8,319	עראבה
1,118	1,165	2,433	1,183	5,899	ערערה
1,102	1,225	2,955	1,481	6,763	ערערה-בנגב
753	734	1,571	789	3,847	פורידיס
1,586	1,468	4,362	2,147	9,563	פרדס חנה-כרכור
1,133	1,090	2,453	1,186	5,862	קדימה-צורן
766	493	1,537	640	3,436	קרית טבעון
474	389	910	529	2,302	קרית עקרון
1,211	428	2,304	896	4,839	ריינה
876	29	2,161	1,068	4,134	רכסים
1,495	1,388	2,407	849	6,139	שוהם
804	776	1,607	626	3,814	תל מונד
1,278	1,481	3,477	1,718	7,956	תל שבע

מקור: משרד החינוך, מינהל תקשוב ומערכות מידע, עיבוד מיוחד, 2017.

* כולל תלמידים שלומדים ביישוב שאינו יישוב מגוריהם.

** כולל תלמידים בחינוך המיוחד, לרבות תלמידים הלומדים בכיתות מיוחדות בבתי-ספר רגילים.

הערה: התלמידים המשולבים נספרים כתלמידי החינוך הרגיל וכלולים בסך הכל. לגבי תלמידים משולבים ראו נתונים בפרק 7.

לוח 5.7: תלמידי פטור* הלומדים בחינוך היסודי העברי, לפי יישוב**
(מספרים ואחוזים) תשס"א (2001/02) – תשע"ו (2015/16)

מתוכם: תלמידי פטור				מספר התלמידים בחינוך היסודי הרגיל		יישוב
אחוזים		מספרים		תשע"ו	תשס"א	
תשע"ו	תשס"א	תשע"ו	תשס"א			
6.9	4.8	51,245	35,556	741,042	738,339	סך הכל ארצי
עירויות						
20.8	24.0	14,987	14,933	71,923	62,205	ירושלים
0.9	-	163	-	18,791	-	חיפה
11.6	5.6	386	52	3,334	934	אופקים
24.3	-	3,021	-	12,417	-	אלעד
7.0	5.6	1,784	1,118	25,397	20,056	אשדוד
0.5	-	55	-	11,898	-	אשקלון
21.3	10.4	3,963	770	18,583	7,382	בית שמש
18.0	-	2,426	-	13,464	-	ביתר עילית
34.8	38.5	10,997	9,759	31,633	25,362	בני ברק
2.0	-	168	-	8,248	-	חדרה
1.5	-	85	-	5,547	-	לוד
40.9	-	6,522	-	15,948	-	מודיעין עילית
4.0	-	176	-	4,378	-	מעלה אדומים
5.7	6.9	305	205	5,331	2,990	נתיבות
1.1	0.9	206	133	19,483	15,021	נתניה
2.4	-	93	-	3,836	-	עפולה
3.3	16.4	798	2,557	24,175	15,595	פתח תקווה
9.1	10.4	421	407	4,613	3,917	צפת
3.1	2.4	163	130	5,332	5,320	קריית גת
3.1	3.5	134	168	4,309	4,810	ראש העין
0.6	0.3	114	55	18,944	18,981	ראשון לציון
3.1	3.9	428	368	13,678	9,353	רחובות
1.1	-	62	-	5,667	-	רמלה
מועצות מקומיות (מעל 10,000 תושבים)						
3.5	10.4	77	111	2,183	1,065	באר יעקב
21.3	-	498	-	2,333	-	גבעת זאב
5.3	-	172	-	3,226	-	זכרון יעקב

לוח 5.7: תלמידי פטור* הלומדים בחינוך היסודי העברי, לפי יישוב** (מספרים ואחוזים) תשס"א (2001/02) – תשע"ו (2015/16) (המשך)

תלמידי "פטור"				מספר התלמידים בחינוך היסודי הרגיל		יישוב
אחוזים		מספרים		תשע"ו	תשס"א	
תשע"ו	תשס"א	תשע"ו	תשס"א			
מועצות מקומיות (5,000-10,000 תושבים)						
10.3	-	127	-	1,234	-	בית אל
21.8	-	243	198	1,116	1,069	ירוחם
43.8	-	946	-	2,161	-	רכסים
מועצות מקומיות (פחות מ-5,000 תושבים)						
13.5	-	102	-	754	-	עמנואל
39.5	-	337	-	853	-	קריית יערים
מועצות אזוריות						
1.1	-	129	-	12,096	-	מטה בנימין
17.1	-	385	-	2,255	-	עמק לוד
2.8	-	186	-	6,604	-	שומרון

מקור: משרד החינוך, המינהל לכלכלה ולתקציבים, תחום כלכלה וסטטיסטיקה, עיבוד של נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, שנים שונות.

* תלמידים מהמגזר החרדי הלומדים במוסדות של החינוך העברי בפקוח משרד החינוך, אך הפטורים ממילוי דרישות של משרד החינוך.

** הלוח כולל רק יישובים, שבהם לומדים יותר מ-50 תלמידי פטור.
- נתון חסר.

הערה: הנתונים לשנת תשע"ו כוללים רק את תלמידי החינוך היסודי במגזר העברי.

האחוזים הגבוהים ביותר של תלמידי הפטור נצפו בשנת תשע"ו ביישובים רכסים (43.8%), מודיעין עילית (40.9%), קריית יערים (39.5%), בני ברק (34.8%), אלעד (24.3%), ירוחם (21.8%), בית שמש (21.3%), גבעת זאב (21.3%) ובירושלים (20.8%).

לוח 5.8: מין, דת, כיתה ומגזר של תלמידים בבתי ספר בפיקוח משרד הכלכלה*
(מספרים ואחוזים) / תש"ס (1999/2000) – תשע"ו (2015/16)

אחוזים			מספרים			
תשע"ו	תש"ע	תש"ס	תשע"ו	תש"ע	תש"ס	
100	100.0	100.0	12,785	13,339	14,119	תלמידים-סך הכל
78.5	83.1	80.4	10,039	11,087	11,346	בנים
21.5	16.9	19.6	2,746	2,252	2,773	בנות
						דת**
45.1	51.8	..	5,761	6,903	..	יהודים
43.2	33.3	..	5,527	4,448	..	מוסלמים
2.5	3.0	..	323	398	..	נוצרים
4.8	4.6	..	617	611	..	דרוזים
						שלב חינוך
10.8	11.7	9.8	1,383	1,554	1,386	ט'
30.8	32.6	28.1	3,932	4,353	3,970	י'
26.9	28.0	24.7	3,444	3,739	3,486	יא'
26.8	21.9	20.8	3,428	2,927	2,941	יב'
4.7	5.7	16.5	598	766	2,336	קורסים (ללא דרגה)
						מגזר
53.2	65.0	77.2	6,804	8,664	10,894	חינוך עברי
						מזה:
6.5	22.6	30.1	827	1,956	3,276	ילידי חו"ל
46.8	35.0	22.8	5,978	4,675	3,225	חינוך ערבי

מקור: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, שנתון סטטיסטי 2017, לוח 8.28, שנים שונות.

* משרד התמ"ת.

** החל בשנת תשס"ג מקור הנתונים לגבי דת הוא מרשם האוכלוסין. הפילוח אינו מסתכם לסך הכל. .. נתונים בלתי ידועים או שאינם ניתנים לפרסום.

מאז תש"ס רובם הגדול של התלמידים בבתי ספר בפיקוחו של משרד התעשייה, המסחר והתעסוקה היה בנים. רוב תלמידים אלה (53.2%) השתייכו למגזר היהודי.

מוטיבציה ותחושת מסוגלות של תלמידים ללמוד (לוחות 5.9-5.11)

לוח 5.9: מוטיבציה, סקרנות ומסוגלות של תלמידים ללמוד, לפי כיתה
(אחוז ממוצע* בקבוצה המתאימה) / תשע"ו (2015/16)

כיתות י-יא'	כיתות ז'-ט'	כיתות ה'-ו'	היגד
51.0	59.0	77.0	מוטיבציה, סקרנות ומסוגלות של תלמידים ללמוד-סך הכל
43.0	50.0	70.0	אני מרגיש סקרנות ועניין כלפי הדברים שאני לומד בבית הספר
40.0	48.0	68.0	אני נהנה מהדברים שאני לומד בבית הספר
55.0	67.0	84.0	הדברים שמלמדים בבית הספר מקנים לי ידע רב וחשוב
71.0	75.0	85.0	אני בטוח שאוכל להצליח בלימודים גם אם המשימות יהיו קשות
45.0	58.0	80.0	הדברים שאני לומד בבית הספר עוזרים לי גם מחוץ לשעות הלימודים

מקור: משרד החינוך, ראמ"ה-הרשות הארצית למדידה והערכה בחינוך, מיצ"ב תשע"ו, ממצאי סקרי האקלים והסביבה הפדגוגית, נספח אקלים, נובמבר 2016.

* בלוח זה ובבאים אחריו האחוזים הם של העונים בחיוב על כל אחד מההיגדים המפורטים בלוח.

תלמידים בכיתות ה'-ו' דיווחו על מוטיבציה גבוהה ללמידה יותר מתלמידי כיתות ז'-ט' ו-י-יא'. התרומה הצפויה מהלימודים בעתיד היא גורם המוטיבציה החזק ביותר ללמידה בקרב תלמידים. כך בכל הכיתות.

לוח 5.10: הסתייעות תלמידים ביסודי ובחטיבת הביניים במורה פרטי*, לפי כיתה (אחוזים) / תשע"ו (2015/16)

היגד	סך הכל ה'ו'	חינוך עברי	חינוך ערבי	סך הכל ז'ט'	חינוך עברי	חינוך ערבי
סך הכל	42.0	41.0	43.0	46.0	47.0	43.0
שיעורים פרטיים במתמטיקה	24.0	23.0	28.0	32.0	34.0	28.0
שיעורים פרטיים באנגלית	28.0	28.0	29.0	29.0	29.0	28.0
שיעורים פרטיים בלשון ובהבעה/בעברית	18.0	14.0	26.0	13.0	9.0	21.0
שיעורים פרטיים במדע ובטכנולוגיה	10.0	5.0	22.0	11.0	6.0	21.0

מקור: משרד החינוך, ראמ"ה-הרשות הארצית למדידה והערכה בחינוך, מיצ"ב תשע"ו, ממצאי סקרי האקלים והסביבה הפדגוגית, נספח אקלים, נובמבר 2016.

* בתשלום, במקצוע אחד לפחות, על פי דיווח התלמידים.

בתשע"ו 42% מהתלמידים בכיתות ה'ו' ו-46% מהתלמידים בכיתות ז'ט' נעזרו בשיעורים פרטיים. שני המקצועות השכיחים ביותר שבהם הסתייעו תלמידים היו מתמטיקה ואנגלית. תלמידים ערבים דיווחו על הסתייעות במורה פרטי במדע ובטכנולוגיה פי 4 יותר מתלמידים יהודים.

לוח 5.11: הסתייעות תלמידים בחטיבה העליונה במורה פרטי* במקצועות הבגרות לפי כיתה (אחוזים) / תשע"ו (2015/16)

היגד	סך הכל י'יא'	חינוך עברי	חינוך ערבי
בכלל לא	55.0	51.0	66.0
מדי פעם	25.0	24.0	28.0
באופן קבוע	19.0	24.0	6.0
שיעורים פרטיים במתמטיקה	34.0	40.0	22.0
שיעורים פרטיים באנגלית	19.0	22.0	12.0
שיעורים פרטיים בלשון/הבעה	9.0	9.0	7.0
שיעורים פרטיים במקצועות ריאליים	9.0	9.0	9.0
שיעורים פרטיים במקצועות הומניים	7.0	6.0	7.0

מקור: משרד החינוך, ראמ"ה-הרשות הארצית למדידה והערכה בחינוך, מיצ"ב תשע"ו, ממצאי סקרי האקלים והסביבה הפדגוגית, לוחות 12-13 ונספח 2, נובמבר 2016.

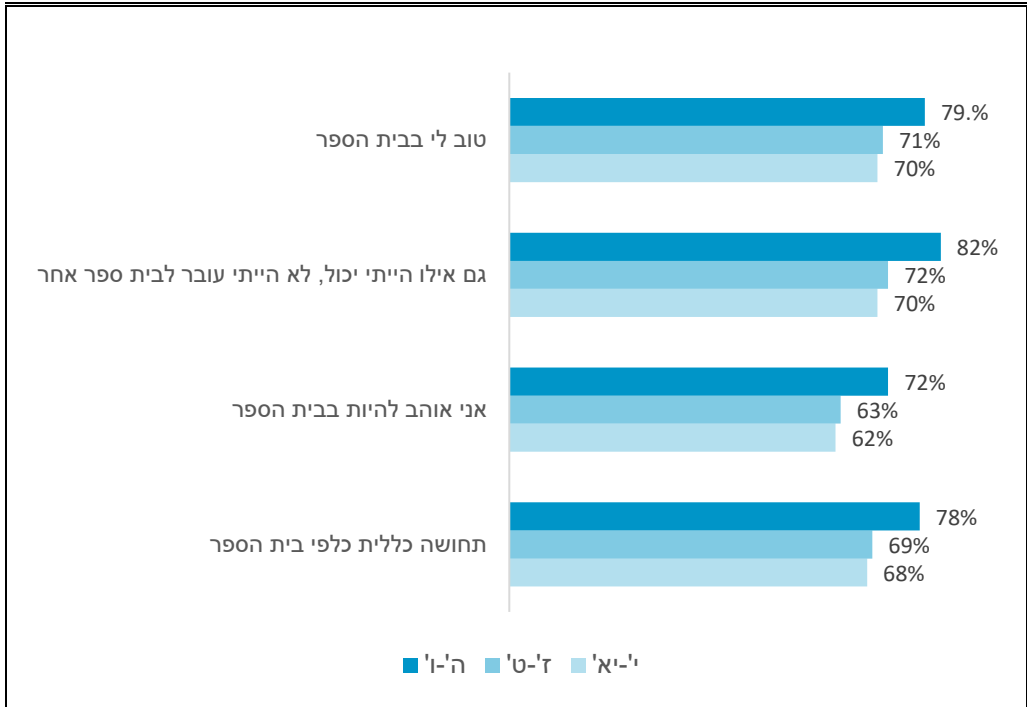
* במקצוע אחד לפחות, על פי דיווח התלמידים.

בתשע"ו 44.0% מתלמידי כיתות י'יא' נעזרו בשיעורים פרטיים במקצועות הבגרות (48.0% בחינוך העברי ו-34.0% בחינוך הערבי).

שני המקצועות השכיחים ביותר שבהם מסתייעים תלמידים במורה פרטי הם מתמטיקה ואנגלית.

אקלים חינוכי וחברתי בבית הספר (תרשימים 5ב'-5ג' ולוחות 5.12-5.14)

תרשימים 5ב': תחושות חיוביות כלפי בית הספר, לפי כיתה (אחוזים*)
תשע"ו (2015/16)

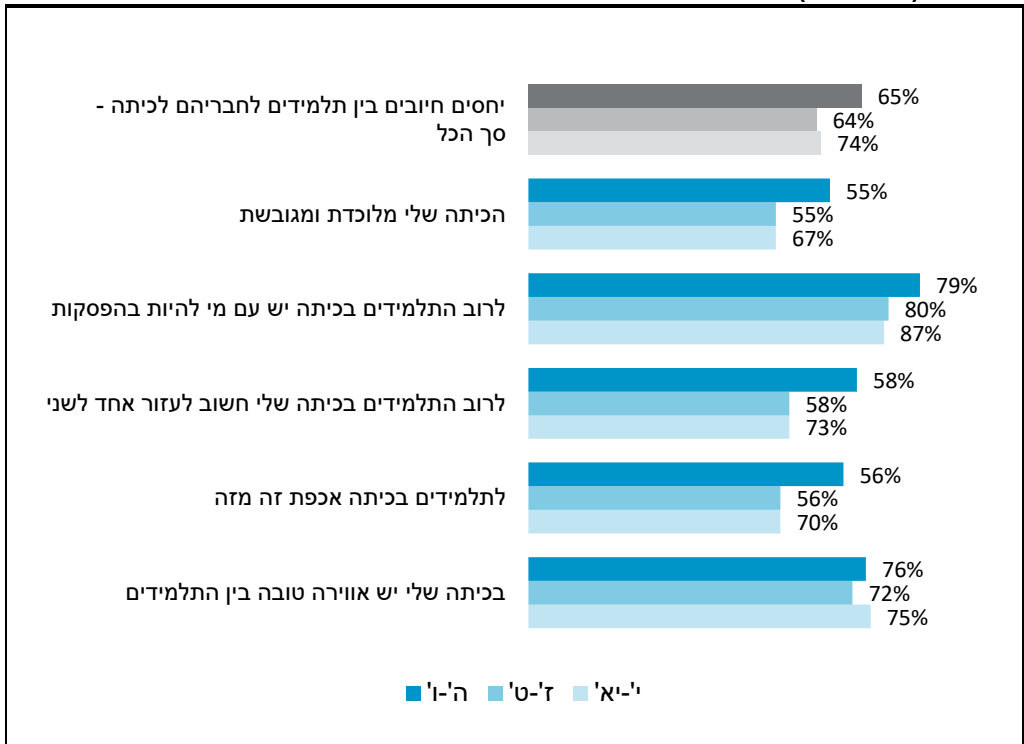

מקור: משרד החינוך, ראמ"ה-הרשות הארצית למדידה והערכה בחינוך, מיצ"ב תשע"ו, ממצאי סקרי האקלים והסביבה הפדגוגית, נספח 2, נובמבר 2016.

* האחוזים הם של העונים בחיוב על כל אחד מההיגדים המצוינים בתרשימים.

בכל הכיתות לרוב התלמידים יש תחושה כללית חיובית כלפי בית הספר, והם אף לא היו רוצים לעבור לבית ספר אחר. התחושה החיובית רווחת בכיתות ה'16 יחסית יותר מבכיתות האחרות.

תרשים ג': יחסים חיוביים בין תלמידים לחבריהם לכיתה, לפי כיתה (אחוזים*)
תשע"ו (2015/16)

מקור: משרד החינוך, ראמ"ה-הרשות הארצית למדידה והערכה בחינוך, מיצ"ב תשע"ו, ממצאי סקרי האקלים והסביבה הפדגוגית, נספח 2, תרשים 11, נובמבר 2016.
* האחוזים הם של העונים בחיוב על כל אחד מההיגדים המצוינים בלוח.

קרוב לשלושה רבעים מתלמידי כיתות ה'ו' וכשני שלישים מתלמידי ז-ט' ותלמידי י-יא' דיווחו על יחסים חיוביים בינם לבין חבריהם לכיתה.
בכיתות ה'ו' הדימוי על יחסי התלמידים נוטה להיות חיובי יותר מבכיתות גבוהות.

לוח 5.12: יחסי קרבה ואכפתיות בין מורים לתלמידים, לפי מגזר וכיתה (אחוזים*)
תשס"ח (2007/08) - תשע"ו (2015/16)

תשס"ח	תשע"ו	מגזר**	כיתה		
			ה'ו'	ז'ט'	י'יא'
סך הכל כולל	סך הכל כולל		62.0	42.0	-
סך הכל כולל	סך הכל כולל		63.0	43.0	37.0
תשע"ו יחסי קרבה ואכפתיות בין המורים לתלמידים - סך הכל	סך הכל כולל	יהודים	68.0	48.0	42.0
		ערבים	79.0	61.0	48.0
		סך הכל	76.0	65.0	65.0
יש לי יחסים קרובים וטובים עם רוב המורים שלי	סך הכל	יהודים	71.0	56.0	58.0
		ערבים	90.0	83.0	80.0
		סך הכל	80.0	76.0	76.0
כשעצוב לי או כשרע לי, אני מרגיש נוח לדבר על זה עם מישהו מהמורים שלי	סך הכל	יהודים	46.0	26.0	25.0
		ערבים	80.0	54.0	36.0
		סך הכל	63.0	40.0	40.0
לרוב המורים אכפת ממני ומה שקורה לי, ולא רק בקשר ללימודים	סך הכל	יהודים	68.0	44.0	38.0
		ערבים	69.0	50.0	37.0
		סך הכל	68.0	47.0	47.0
לרוב המורים חשוב מאוד לדעת איך אני מרגיש בבית הספר ובכלל	סך הכל	יהודים	66.0	42.0	35.0
		ערבים	78.0	56.0	41.0
		סך הכל	72.0	49.0	49.0

מקור: משרד החינוך, ראמ"ה-הרשות הארצית למדידה והערכה בחינוך, מיצ"ב תשע"ו, ממצאי סקרי האקלים והסביבה הפדגוגית, נספח 2, נובמבר 2016.

* האחוזים הם של העונים בחיוב על כל אחד מההיגדים המצוינים בלוח.

** יהודים-תלמידים בבתי ספר דוברי עברית, ערבים-תלמידים בבתי ספר דוברי ערבית.

בשנת תשע"ו כשני שלישים מתלמידי כיתות ה'ו' דיווחו על קרבה ואכפתיות מצד מוריהם לעומת פחות ממחצית מתלמידי כיתות ז'ט' (48%) ומתלמידי י'יא' (42%).

אחוז התלמידים שדיווחו על יחסי קרבה ואכפתיות בין מורים לתלמידי כיתות ה'ו' היה גבוה מאשר בכיתות ז'יא', ואחוזי הדיווח בבתי ספר דוברי ערבית גבוהים יותר מאחוזי הדיווח בבתי ספר דוברי עברית (בכל שכבות הגיל).

בעוד שההערכה הכללית של היחסים בין המורים לתלמידים היא חיובית למדי, בהיגדים הבודקים קשר ואכפתיות ברמה האישית/רגשית – אחוזי הדיווח נמוכים יותר.

לוח 5.13: התנהגות נאותה של תלמידים בכיתה, לפי מגזר וכיתה (אחוזים)*
 תשס"ח (2007/08) - תשע"ו (2015/16)

כיתה			מגזר**	היגד
י-יא'	ז-ט'	ה-ו'		
-	26.0	38.0	סך הכל כולל	תשס"ח
32.0	28.0	38.0	סך הכל כולל	תש"ע
36.0	35.0	47.0	סך הכל כולל	תשע"ו
35.0	31.0	42.0	יהודים	התנהגות נאותה של תלמידים בכיתה - סך הכל
39.0	42.0	58.0	ערבים	
25.0	25.0	36.0	סך הכל	לעיתים רחוקות התלמידים עושים רעש ובלגן בכיתה ומפריעים ללמוד
25.0	23.0	33.0	יהודים	
26.0	30.0	45.0	ערבים	
34.0	32.0	45.0	סך הכל	בכיתה שלי אין תלמידים שמתחצפים למורים
29.0	26.0	38.0	יהודים	
45.0	46.0	60.0	ערבים	
56.0	53.0	66.0	סך הכל	התלמידים בכיתה שלי מתייחסים בכבוד למורים
56.0	49.0	61.0	יהודים	
57.0	60.0	77.0	ערבים	
29.0	28.0	41.0	סך הכל	המורים לא צריכים לחכות הרבה זמן בתחילת השיעור עד שהתלמידים מפסיקים להרעיש
29.0	26.0	38.0	יהודים	
29.0	33.0	51.0	ערבים	

מקור: משרד החינוך, ראמ"ה-הרשות הארצית למדידה והערכה בחינוך, מיצ"ב תשע"ו, ממצאי סקרי האקלים והסביבה הפדגוגית, נספח 2, נובמבר 2016.

* האחוזים הם של העונים בחיוב על כל אחד מההיגדים המצוינים בלוח.

** יהודים-תלמידים בבתי ספר דוברי עברית, ערבים-תלמידים בבתי ספר דוברי ערבית.

47% מתלמידי כיתות ה'-ו' ומעט יותר משליש מתלמידי כיתות ז'-ט' ותלמידי י-יא' דיווחו כי הלימודים בכיתות מתאפיינים בהתנהגות נאותה של תלמידים.

אחוז התלמידים בבתי ספר דוברי ערבית המדווחים על התנהגות נאותה גבוהים יותר מאלו שבבתי ספר דוברי עברית בשלוש שכבות הגיל.

תלמידים בכיתות ה'-ו' דיווחו יותר מתלמידים בכיתות ז'-יא'.

לוח 5.14: איחורים והיעדרויות מלימודים, לפי כיתה (אחוזים)*
 תשס"ט (2009/10) - תשע"ו (2015/16)

היגד			כיתה	שנת מיצ"ב
היעדרות משני ימי לימודים או יותר ללא סיבה מוצדקת	היעדרות משני ימי לימודים או יותר	איחור לשני שיעורים או יותר		
-	47.0	30.0	ה'ו'	תשס"ט
-	53.0	45.0	ז'ט'	
-	-	-	י'יא'	
-	47.0	31.0	ה'ו'	תש"ע
-	54.0	47.0	ז'ט'	
-	56.0	62.0	י'יא'	
10.0	53.0	31.0	ה'ו'	תשע"ה
22.0	63.0	45.0	ז'ט'	
40.0	65.0	59.0	י'יא'	
11.0	55.0	33.0	ה'ו'	תשע"ו
24.0	63.0	47.0	ז'ט'	
43.0	68.0	62.0	י'יא'	

מקור: משרד החינוך, ראמ"ה-הרשות הארצית למדידה והערכה בחינוך, מיצ"ב תשע"ו, ממצאי סקרי האקלים והסביבה הפדגוגית, נספח 2, נובמבר 2016.

* האחוזים הם של העונים בחיוב על כל אחד מההיגדים המצוינים בלוח.

- אין נתונים לשנה זו.

אחוז דיווח תלמידי הכיתות הגבוהות על איחור לשני שיעורים או יותר גבוה מזה של הכיתות הנמוכות. מחצית ויותר מתלמידי כיתות ה'ו' וכשני שלישים מתלמידי כיתות ז'ט' ו-יא' דיווחו על היעדרות משני ימי לימודים או יותר.

בתשע"ו אחוז הדיווח של תלמידי כיתות י'יא' היה 43% לעומת 24% של תלמידי כיתות ז'ט' ו-11% של תלמידי כיתות ה'ו'.

אלימות ותחושת מוגנות בבית הספר (לוחות 5.15-5.19)

לוח 5.15: מעורבות תלמידים באירועי אלימות, לפי סוג האלימות, מגזר וכיתה
(אחוזים) / תשס"ח (2007/08) - תשע"ו (2015/16)

כיתה			מגזר**	היגד
י-יא'	ז-ט'	ה-ו'		
-	12.0	17.0	סך הכל כולל*	תשס"ח
6.0	11.0	15.0	סך הכל כולל*	תש"ע
7.0	9.0	11.0	סך הכל כולל*	תשע"ה
8.0	9.0	11.0	סך הכל כולל*	תשע"ו מעורבות באירועי אלימות - סך הכל
6.0	9.0	11.0	יהודים	
11.0	10.0	10.0	ערבים	
אלימות מתונה/קשה				
6.0	5.0	5.0	סך הכל	בחודש האחרון אחד התלמידים השתמש במקל, באבן, בכיסא או בחפץ אחר כדי לפגוע בי
4.0	4.0	5.0	יהודים	
10.0	8.0	6.0	ערבים	
5.0	5.0	7.0	סך הכל	בחודש האחרון מישהו מהתלמידים נתן לי מכות חזקות
4.0	5.0	8.0	יהודים	
8.0	6.0	6.0	ערבים	
5.0	3.0	2.0	סך הכל	בחודש האחרון מישהו מהתלמידים סחט ממני באיומים כסף, אוכל או דברי ערך
3.0	2.0	2.0	יהודים	
9.0	6.0	4.0	ערבים	
15.0	23.0	26.0	סך הכל	בחודש האחרון מישהו מהתלמידים דחף אותי
15.0	26.0	29.0	יהודים	
14.0	16.0	19.0	ערבים	
8.0	12.0	17.0	סך הכל	בחודש האחרון קיבלתי מכה או בעיטה או אגרוף מאחד התלמידים שרצה לפגוע בי
7.0	13.0	19.0	יהודים	
9.0	10.0	12.0	ערבים	
6.0	6.0	8.0	סך הכל	בחודש האחרון אחד התלמידים איים שיפגע בי בבית הספר או אחרי הלימודים
4.0	5.0	7.0	יהודים	
9.0	9.0	10.0	ערבים	

לוח 5.15: מעורבות תלמידים באירועי אלימות, לפי סוג האלימות, מגזר וכיתה (אחוזים) / תשס"ח (2007/08) - תשע"ו (2015/16) (המשך)

כיתה			מגזר**	היגד
י-יא'	ז-ט'	ה-ו'		
אלימות מילולית				
14.0	22.0	24.0	סך הכל	בחודש האחרון מישהו מהתלמידים קילל אותי בכוונה לפגוע בי
14.0	26.0	29.0	יהודים	
14.0	15.0	13.0	ערבים	
10.0	12.0	9.0	סך הכל	בחודש האחרון מישהו מהתלמידים לעג לי בגלל צבע העור, המוצא או הדת שלי
10.0	13.0	10.0	יהודים	
10.0	10.0	9.0	ערבים	
אלימות חברתית				
8.0	11.0	13.0	סך הכל	בחודש האחרון אחד התלמידים ניסה לשכנע תלמידים אחרים לא לדבר איתי או לא להיות חברים שלי
6.0	9.0	12.0	יהודים	
15.0	16.0	17.0	ערבים	
11.0	12.0	11.0	סך הכל	בחודש האחרון אחד התלמידים הפיץ עליי שמועות לא נכונות כדי לפגוע בי, למשל באינטרנט או ברכילות מאחורי הגב
9.0	12.0	12.0	יהודים	
16.0	13.0	8.0	ערבים	
5.0	5.0	6.0	סך הכל	בחודש האחרון הטילו עלי חרם: קבוצת תלמידים לא רצתה לדבר או לשחק איתי
3.0	3.0	4.0	יהודים	
10.0	10.0	12.0	ערבים	
מעשי בריונות וחבורות אלימות				
47.0	46.0	32.0	סך הכל	בחודש האחרון תלמידים מבית הספר שברו או הרסו ציוד של בית הספר
49.0	51.0	35.0	יהודים	
42.0	36.0	24.0	ערבים	
17.0	18.0	14.0	סך הכל	בחודש האחרון תלמידים מבית הספר גנבו לי חפצים אישיים או ציוד
15.0	18.0	13.0	יהודים	
20.0	18.0	14.0	ערבים	
17.0	24.0	22.0	סך הכל	בחודש האחרון בבית הספר יש חבורות של תלמידים אלימים המציקים לתלמידים אחרים ופוגעים בהם
13.0	20.0	17.0	יהודים	
28.0	34.0	33.0	ערבים	

לוח 5.15: מעורבות תלמידים באירועי אלימות, לפי סוג האלימות, מגזר וכיתה (אחוזים) / תשס"ח (2007/08) - תשע"ו (2015/16) (המשך)

כיתה			מגזר**	היגד
י-יא'	ז-ט'	ה-ו'		
אלימות דיגיטלית				
6.0	4.0	2.0	סך הכל	בחודש האחרון מישהו מהתלמידים הפיץ תמונה שלי ברשתות החברתיות באינטרנט או בסלולר/ סמארטפון במטרה לפגוע בי
4.0	3.0	2.0	יהודים	
9.0	6.0	3.0	ערבים	
6.0	6.0	5.0	סך הכל	בחודש האחרון ספגתי קללות או עלבונות ברשתות החברתיות (באינטרנט או בסלולר/ סמארטפון כגון ווטסאפ, פייסבוק וכו')
5.0	6.0	5.0	יהודים	
9.0	7.0	5.0	ערבים	
6.0	5.0	3.0	סך הכל	בחודש האחרון מישהו הפיץ עלי שמועות ברשתות החברתיות באינטרנט או בסלולר/ סמארטפון (כגון ווטסאפ, פייסבוק וכו') במטרה לפגוע בי
4.0	4.0	2.0	יהודים	
9.0	6.0	3.0	ערבים	
4.0	4.0	3.0	סך הכל	בחודש האחרון מישהו הפיץ ברשתות החברתיות באינטרנט או בסלולר/ סמארטפון (כגון ווטסאפ, פייסבוק וכו') קריאה להחרים אותי או לא להיות חבר שלי
3.0	2.0	2.0	יהודים	
9.0	7.0	4.0	ערבים	

מקור: משרד החינוך, ראמ"ה-הרשות הארצית למדידה והערכה בחינוך, ממצ"ב תשע"ו, ממצאי סקרי האקלים והסביבה הפדגוגית, נספח 2, נובמבר 2016.

* האחוזים הם של העונים בחיוב על כל אחד מההיגדים המצוינים בלוח.

** יהודים-תלמידים בבתי ספר דוברי עברית, ערבים-תלמידים בבתי ספר דוברי ערבית.

משנת תשס"ח ועד תשע"ו הסתמנה ירידה מתונה באחוז תלמידי כיתות ה-ט' שדיווחו על מעורבות באלימות.

כ-10% מכלל התלמידים דיווחו כי בחודש האחרון הם היו מעורבים באירועי אלימות. ככל שהתלמידים בוגרים יותר כך אחוז הדיווח על מעורבות באירועי אלימות קטן יותר (11% בכיתות ה-ו', 9% בכיתות ז-ט' ו-8% בכיתות י-יא').

אחוזי דיווח גבוהים היו על דחיפות ועל מכות/אגרופים/בעיטות האלימות וכן על אלימות חברתית (שמועות, חרמות וכו').

אחוז התלמידים שדיווחו על אלימות נמוך יותר ככל שתופעת האלימות היא חמורה יותר.

כרבע מהתלמידים בכיתות ה-ט', כחמישית מתלמידי כיתות ז-ט' ו-14.0% מתלמידי כיתות י-יא' דיווחו כי בחודש שקדם להעברת השאלונים הם ספגו קללות שמטרתן לפגוע.

כעשירית מהתלמידים חוו קריאות או אמירות פוגעניות על רקע שניתן להגדירו כגזעני.

כשליש ויותר מהתלמידים דיווחו כי בחודש שקדם להעברת השאלונים תלמידים שברו או הרסו ציוד של בית הספר (ונדלזים). אחוז הדיווח הנמוך ביותר היה בקרב תלמידי כיתות ה-ו' (32%) והגבוה ביותר בקרב תלמידי כיתות י-יא' (47%).

כרבע מתלמידי כיתות ה-ט' ו-17% תלמידים בכיתות י-יא' דיווחו כי קיימת בבית ספרם תופעה של חבורות של תלמידים המתנהגים באלימות ומציקים לתלמידים אחרים. אחוז המדווחים בבתי ספר דוברי ערבית היה גבוה מזה של אחוז המדווחים בבתי ספר דוברי עברית.

לוח 5.16: סוג פגיעה של מורים בתלמידים*, לפי כיתה (אחוז ממוצע**) (תשס"ח (2008/09) – תשע"ו (2015/16))

סוג פגיעה		כיתה	שנת מיצ"ב
בחודש האחרון משהו מהמורים תפס אותי ודחף אותי או הכה אותי בכונה	בחודש האחרון משהו מהמורים לעג לי, העליב אותי או השפיל אותי במילים		
8.0	17.0	ה'ו'	תשס"ח
8.0	24.0	ז'ט'	
-	-	י'יא'	
7.0	17.0	ה'ו'	תשס"ט
7.0	22.0	ז'ט'	
-	-	י'יא'	
7.0	16.0	ה'ו'	תש"ע
7.0	22.0	ז'ט'	
4.0	19.0	י'יא'	
7.0	17.0	ה'ו'	תשע"א
9.0	24.0	ז'ט'	
7.0	22.0	י'יא'	
6.0	14.0	ה'ו'	תשע"ב
7.0	21.0	ז'ט'	
5.0	18.0	י'יא'	
6.0	14.0	ה'ו'	תשע"ג
7.0	21.0	ז'ט'	
6.0	18.0	י'יא'	
6.0	14.0	ה'ו'	תשע"ד
8.0	22.0	ז'ט'	
7.0	21.0	י'יא'	
4.0	14.0	ה'ו'	תשע"ה
7.0	20.0	ז'ט'	
6.0	21.0	י'יא'	
4.0	14.0	ה'ו'	תשע"ו
7.0	21.0	ז'ט'	
7.0	21.0	י'יא'	

מקור: משרד החינוך, ראמ"ה-הרשות הארצית למדידה והערכה בחינוך, מיצ"ב תשע"ו, ממצאי סקרי האקלים והסביבה הפדגוגית, נספח 2, נובמבר 2016.

* על פי דיווחי תלמידים. ** האחוזים הם של העונים בחיוב על ההיגד המופיע בלוח. - אין נתונים לשנה זו.
בתשע"ו 14% מתלמידי כיתות ה'ו' וכחמישית מתלמידי כיתות ז'יא' דיווחו על פגיעה מילולית מצד מורים.

לוח 5.17: סוג פגיעה של מורים בתלמידים* לפי כיתה (אחוז ממוצע**)
 תשס"ח (2008/09) – תשע"ו (2015/16)

סוג פגיעה		כיתה	שנת מיצ"ב
בחודש האחרון משהו מהמורים תפס אותי ודחף אותי או הכה אותי בכוונה	בחודש האחרון משהו מהמורים לעג לי, העליב אותי או השפיל אותי במילים		
8.0	17.0	ה'ו'	תשס"ח
8.0	24.0	ז'ט'	
-	-	י'יא'	
7.0	17.0	ה'ו'	תשס"ט
7.0	22.0	ז'ט'	
-	-	י'יא'	
7.0	16.0	ה'ו'	תש"ע
7.0	22.0	ז'ט'	
4.0	19.0	י'יא'	
4.0	14.0	ה'ו'	תשע"ה
7.0	20.0	ז'ט'	
6.0	21.0	י'יא'	
4.0	14.0	ה'ו'	תשע"ו
7.0	21.0	ז'ט'	
7.0	21.0	י'יא'	

מקור: משרד החינוך, ראמ"ה-הרשות הארצית למדידה והערכה בחינוך, מיצ"ב תשע"ו, ממצאי סקרי האקלים והסביבה הפדגוגית, שנים שונות.

* דיווחי תלמידים.

** האחוזים הם של העונים בחיוב על ההיגד המופיע בלוח.

- אין נתונים לשנה זו.

מאז תשס"ח נטה לרדת אחוז המדווחים על העלבה/השפלה מצד מורה בכל שלבי החינוך.

לוח 5.18: תחושת מוגנות של תלמידים, לפי מגזר וכיתה (אחוזים*)
תשע"ו (2015/16)

כיתה			מגזר**	היגד
י-יא'	ז-ט'	ה-ו'		
6.0	7.0	6.0	סך הכל	תחושת מוגנות של תלמידים - סך הכל
4.0	5.0	4.0	יהודים	
12.0	11.0	10.0	ערבים	
4.0	5.0	6.0	סך הכל	לפעמים אני פוחד ללכת לבית הספר, כי יש בו תלמידים שמתנהגים באלימות
3.0	3.0	5.0	יהודים	
9.0	9.0	9.0	ערבים	
5.0	5.0	5.0	סך הכל	לפעמים אני מעדיף להישאר בהפסקות בכיתה, כי אני חושש שיפגעו בי
3.0	3.0	3.0	יהודים	
11.0	9.0	9.0	ערבים	
8.0	10.0	7.0	סך הכל	יש בבית הספר מקומות שאני פוחד להסתובב בהם
6.0	9.0	5.0	יהודים	
15.0	14.0	11.0	ערבים	

מקור: משרד החינוך, ראמ"ה-הרשות הארצית למדידה והערכה בחינוך, מיצ"ב תשע"ו, ממצאי סקרי האקלים והסביבה הפדגוגית, נספח 2, נובמבר 2016.

* האחוזים הם של העונים בחיוב על כל אחד מההיגדים המצוינים בלוח. ** יהודים-תלמידים בבתי ספר דוברי עברית, ערבים-תלמידים בבתי ספר דוברי ערבית.

6%-7% מתלמידי כיתות ה'-יא' דיווחו כי לא חשו מוגנים בבית הספר. תלמידים ערבים דיווחו על כך פי שניים ויותר מתלמידים יהודים.

כ-10% מתלמידי כיתות ה'-יא' דיווחו כי יש מקומות בבית הספר שהם פוחדים להסתובב בהם.

לוח 5.19: דיווח תלמידים על מאמצי בית הספר לעידוד תחושת המוגנות ועל פנייה למורים במקרה של אלימות בחודש האחרון, לפי מגזר וכיתה (אחוזים*)
תשע"ו (2015/16)

כיתה			מגזר**	היגד
י-יא'	ז-ט'	ה-ו'		
51.0	61.0	81.0	סך הכל	מאמצי בית הספר לעידוד תחושת המוגנות - סך הכל
47.0	57.0	80.0	יהודים	
61.0	70.0	82.0	ערבים	
58.0	62.0	78.0	סך הכל	כשיש מקרי אלימות בבית הספר המורים יודעים על כך
56.0	60.0	77.0	יהודים	
61.0	67.0	81.0	ערבים	
44.0	59.0	78.0	סך הכל	בבית הספר עושים פעולות רבות כדי למנוע אלימות וכדי לטפל בה
43.0	56.0	77.0	יהודים	
44.0	65.0	83.0	ערבים	
52.0	62.0	86.0	סך הכל	בהפסקות יש תמיד מורה או כמה מורים בחצר שתפקידם להשגיח שלא תהיה אלימות
42.0	55.0	87.0	יהודים	
77.0	77.0	83.0	ערבים	

מקור: משרד החינוך, ראמ"ה-הרשות הארצית למדידה והערכה בחינוך, מיצ"ב תשע"ו, ממצאי סקרי האקלים והסביבה הפדגוגית, נובמבר 2016.

* האחוזים הם של העונים בחיוב על ההיגד המופיע בלוח.

** יהודים-תלמידים בבתי ספר דוברי עברית, ערבים-תלמידים בבתי ספר דוברי ערבית.

לפחות כמחצית מהתלמידים בכיתות ז'-יא' חשים שבית הספר עושה די מאמצים למנוע אלימות. בקרב תלמידי כיתות ה'-ו' תחושה זו חיובית בהרבה יותר (81%). כך בשני המגזרים.

הרחקת תלמידים לצמיתות מבית הספר (לוחות 5.20-5.21 ותרשימים 5-ה'5')

לוח 5.20: תלמידים שהורחקו לצמיתות מבית הספר, לפי מין, פיקוח, כיתה ומגזר (מספרים ואחוזים) / תשע"ב (2011/12) - תשע"ו (2015/16)

אחוזים	מספרים		
100.0	131	תשע"ב	סך הכל
100.0	134	תשע"ג	
100.0	117	תשע"ד	
100.0	120	תשע"ה	
100.0	98	תשע"ו	
64.3	63	בנים	מין
35.7	35	בנות	
92.0	91	יהודי	מגזר
8.0	7	ערבי	
86.7	78	ממלכתי	פיקוח
5.1	5	ממלכתי דתי	
8.2	8	חרדי	
4.1	4	יסודי	שלב חינוך
28.6	28	חטיבת ביניים	
67.3	66	חטיבה עליונה	

מקור: משרד החינוך, המינהל הפדגוגי, שירות פסיכולוגי ייעוצי, שנים שונות.

בשנת תשע"ו קטן מספר התלמידים שהורחקו לצמיתות. 64% מהתלמידים המורחקים היו בנים, רובם המוחלט יהודים.

רוב התלמידים המורחקים למדו בפיקוח הממלכתי. כשני שלישים מהתלמידים היו תלמידי החטיבה העליונה.

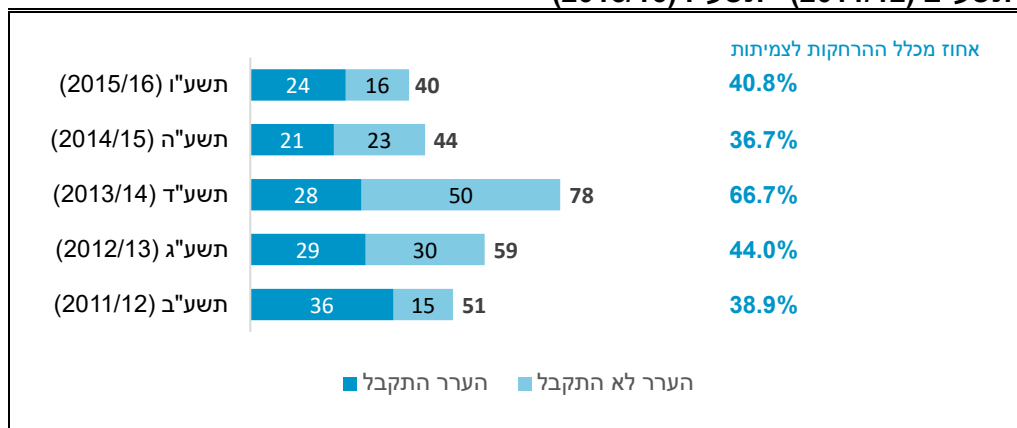
לוח 5.21: נסיבות ההרחקה של תלמידים שהורחקו לצמיתות מבית הספר, לפי שנה (מספרים ואחוזים) / תשע"ו (2015/16)

תשע"ו		נסיבות ההרחקה
אחוזים*	מספרים	
25.1	52	בעיות התנהגות חמורות
21.7	45	הישגים לימודיים נמוכים
20.3	42	בעיות חמורות של ביקור סדיר
17.9	37	חוסר הסתגלות למסגרת
7.2	15	אלימות כלפי אנשי הצוות החינוכי
5.3	11	מעורבות במעשי אלימות חמורה
1.4	3	מעורבות בפגיעה מינית
1.0	2	שימוש או סחר בסמים

מקור: משרד החינוך, המינהל הפדגוגי, שירות פסיכולוגי ייעוצי, שנים שונות.
* אחוז מסך כל נסיבות ההרחקה.

בעיות התנהגות חמורות היוו כרבע אחוז מכלל הסיבות להרחקה לצמיתות של תלמידים מבית הספר, ועוד כחמישית אחוז היוו (כל אחד בנפרד) הישגים לימודיים נמוכים, בעיות חמורות של ביקור סדיר וחוסר הסתגלות למסגרת.

תרשים 5ד': הגשת ערעורים של תלמידים שהורחקו לצמיתות מבית הספר, לפי שנה (מספרים ואחוזים מכלל ההרחקות לצמיתות) תשע"ב (2011/12) - תשע"ו (2015/16)

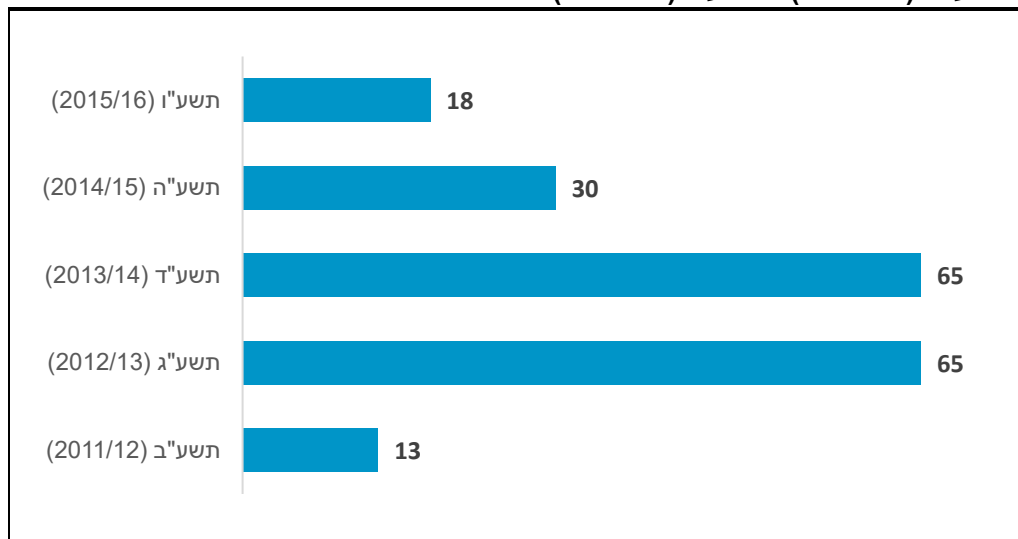

מקור: משרד החינוך, המינהל הפדגוגי, שירות פסיכולוגי ייעוצי, שנים שונות.

הערה: ברוב המקרים שבהם נדחה הערעור מדובר בתלמידים שנעשו לגביהם נסיבות רבים מצד בית הספר ולא חל שיפור ברמת הסתגלותם ולכן הופנו למסגרת חלופית.

בתשע"ו הוגשו 40 ערעורים על הרחקה לצמיתות, 60% התקבלו ו-40% נדחו.

תרשים 5ה': תלמידים שהורחקו לאלתר* מבית הספר, לפי שנה (מספרים)
תשע"ב (2011/12) - תשע"ו (2015/16)

מקור: משרד החינוך, המינהל הפדגוגי, שירות פסיכולוגי ייעוצי, שנים שונות.
* הרחקה לאלתר (באופן מיידי) בגין בעיות התנהגות ואלימות קשה כנגד תלמידים ומורים או פגיעה מינית.

בתשע"ו המשיך לרדת מספרם של תלמידים אשר הורחקו לאלתר.

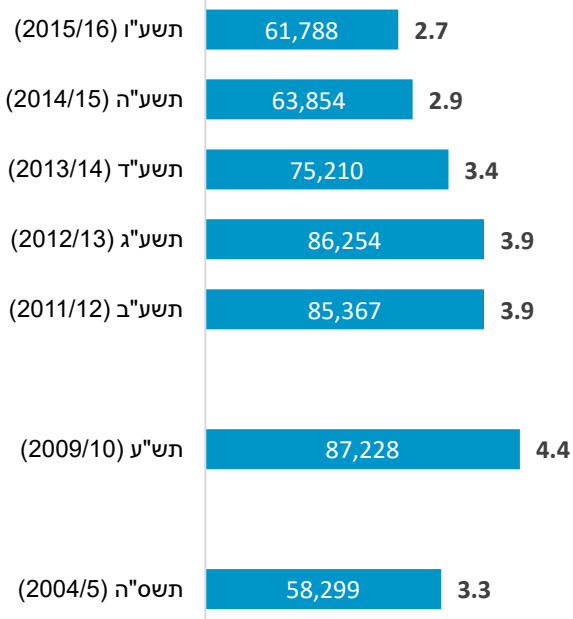

תלמידים בטיפול קציני ביקור סדיר ונשירת תלמידים ממערכת החינוך (תרשימים 15'-52' ולוחות 5.22-5.29)

בחלק זה מוצגים נתונים על תלמידים בטיפול קציני ביקור סדיר, שתפקידם להבטיח את ביקורם הסדיר של תלמידים בגני ילדים ובבתי הספר ואת מניעת נשירתם, וכן נתונים על נשירה ממערכת חינוך. במונח "נשירה" כלולים תלמידים שנשרו מבתי הספר הנתונים בביקוח של משרד החינוך. לא כל הנושרים מסיימים בכך את לימודיהם. יש מהם הממשיכים במסגרות שאינן בביקוח משרד החינוך, כגון בתי-ספר ששייכים למשרד הדתות, למשרד התמ"ת או למשרד הביטחון, ובתי-ספר במזרח ירושלים. בעבר נתוני קציני ביקור סדיר התייחסו לחלק מהשנה, לא לכולה. משהתקבלו נתונים מלאים יותר עודכנו ותוקנו נתוני השנים הקודמות. באשר לנתוני הנשירה של חרדים ממוסדות בביקוח משרד החינוך יש לציין, כי לרוב מדובר בעזיבה בכיתה י"א לשם מעבר לישיבה.

חשוב לציין, שאופן המדידה אינו אחיד בכל שנה, ולכן ההבדלים בין השנים השונות. לא התקבל עדכון לשנת תשע"ז, לפיכך מוצגים נתוני תשע"ו בשנית.

תרשים 15': תלמידים בטיפול קציני ביקור סדיר (קב"סים), לפי שנה (מספרים ואחוזים) / תשס"ה (2004/05) - תשע"ו (2015/16)

מקור: משרד החינוך, המינהל הפדגוגי, האגף לשירותי חינוך ורווחה, המחלקה לביקור סדיר ולמניעת נשירה, שנים שונות. חישוב האחוזים: המועצה הלאומית לשלום הילד, על בסיס לוח 5.1 שהופיע בשנתון זה וגם בשנתונים קודמים.

מאז תשע"ב הלך וירד אחוז התלמידים שהיו בטיפול קציני ביקור סדיר.

לוח 5.22: תלמידים המטופלים בידי קציני ביקור סדיר (קב"סים) לפי כיתה ודת (מספרים ואחוזים) / תשע"ה (2014/15) - תשע"ו (2015/16)

דת				סך הכל				כיתה
אחר/ לא רשום **	דרוזי	ערבי**	יהודי	תשע"ו*		תשע"ה		
				אחוזים	מספרים	אחוזים	מספרים	
3,961	1,660	16,594	39,569	-	61,788	-	63,854	מספרים
6.4	2.7	26.9	64.0	100.0	-	100.0	-	סך הכל אחוזים
78	35	187	579	1.4	879	1.2	748	גן
185	46	396	1,087	2.8	1,714	2.4	1,558	א'
228	74	484	1,408	3.6	2,194	3.2	2,060	ב'
276	80	623	1,651	4.3	2,630	4.1	2,604	ג'
255	80	744	1,766	4.6	2,845	4.6	2,945	ד'
239	105	801	1,892	4.9	3,037	4.6	2,929	ה'
298	96	964	1,960	5.4	3,318	5.9	3,764	ו'
335	159	1,202	2,967	7.5	4,663	6.7	4,277	ז'
444	169	2,023	4,621	11.7	7,257	11.5	7,368	ח'
525	246	3,628	6,001	16.8	10,400	18.2	11,626	ט'
450	247	2,465	6,276	15.3	9,438	15.9	10,141	י'
400	194	1,723	5,489	12.6	7,806	12.0	7,643	יא'
246	127	1,348	3,830	9.0	5,551	9.6	6,135	יב'
2	2	6	42	0.1	52	0.1	41	יג'יד'

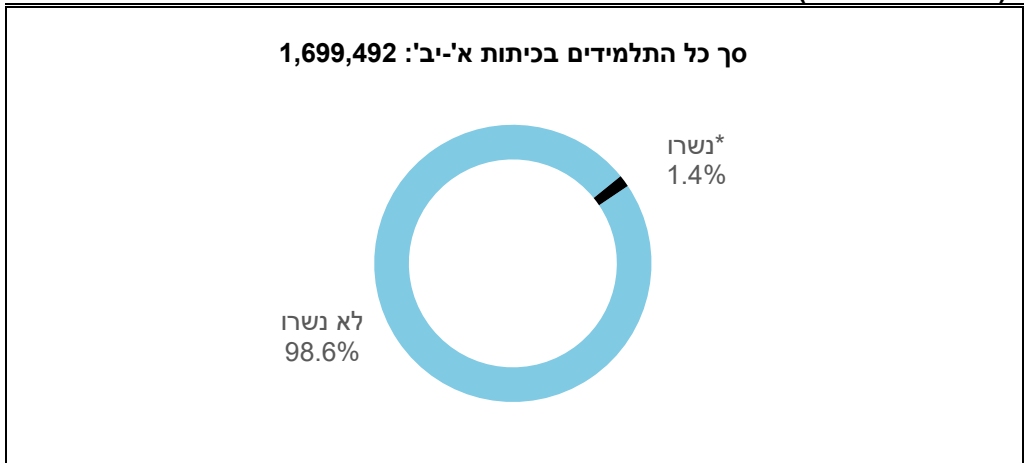
מקור: משרד החינוך, המינהל הפדגוגי, האגף לשירותי חינוך ורווחה, המחלקה לביקור סדיר ולמניעת נשירה, שנים שונות.

* כולל מוסלמים ונוצרים.

** כולל ארמנים, צ'רקסים, שומרונים, בדווים ואשורים וכן תלמידים, שלא נרשמה דתם.

ככל שהכיתה גבוהה יותר מספר התלמידים המטופלים בידי קציני ביקור סדיר גדל. כמחצית מהילדים שטופלו בידי קציני ביקור סדיר היו תלמידי כיתות ט'-יב'.

תרשים 5ז': נשירת* תלמידי כיתות א'-יב' בחינוך העברי והערבי במהלך שנת הלימודים תשע"ו (2015/16) ובמעבר לשנת הלימודים תשע"ז (2016/17) (מספרים ואחוזים)

מקור: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, עיבוד מיוחד, 2017.

* נשירה נטו - לא כולל תלמידים שעברו ללמוד במוסדות חלופיים.

מבין כ-1,699,492 תלמידים בכיתות א'-יב' הלומדים במערכת החינוך 1.4% נשרו ממערכת החינוך. יש לציין שנתונים אלה אינם כוללים את הנשירה הסמויה הלא מדווחת (על כך ראו במבוא לפרק).

לוח 5.23: נשירת תלמידים* בכיתות א'-יב' בחינוך העברי והערבי לפי פיקוח, מין וותק בארץ במהלך שנת הלימודים תשע"ו (2015/16) ובמעבר לשנת הלימודים תשע"ז (2016/17) (מספרים ואחוזים)

כיתות ז'-יב'		כיתות א'-ו'		
מספר הלומדים	אחוז הנושרים ממערכת החינוך	מספר הלומדים	אחוז הנושרים ממערכת החינוך	
חינוך עברי				
2.2	585,588	0.8	673,202	סך הכל
				פיקוח
1.2	354,546	0.6	372,816	ממלכתי
1.3	102,445	0.4	128,588	ממלכתי-דתי
5.6	128,597	1.4	171,798	חרדי
מין				
3.3	297,822	0.8	343,469	בנים
1.1	287,766	0.7	329,733	בנות
ותק בארץ				
2.0	542,702	0.6	638,445	ילידי הארץ – סך הכל
4.2	42,885	3.3	34,757	ילידי חו"ל – סך הכל**
2.5	21,463	1.0	5,078	עלו עד 2007
6.5	12,342	2.3	14,930	+2008
חינוך ערבי				
3.5	214,493	0.9	225,759	סך הכל
מין				
4.9	107,729	1.0	116,400	בנים
2.1	107,214	0.8	109,359	בנות

מקור: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, שנתון סטטיסטי לישראל 2017, לוח 8.12 ולוח 8.26.

* נשירה ברוטו (כולל מעבר למסגרות חלופיות).

** שנת העלייה של 24,452 תלמידים שנולדו בחו"ל אינה ידועה.

במעבר לשנת הלימודים תשע"ז 1.4% מילדי כיתות א'-יב' נשרו ממערכת החינוך (נשירה נטו, ראו תרשים קודם).

אחוז הנשירה בחינוך הערבי גבוה מזה שבחינוך העברי.

בשני המגזרים אחוז הנושרים בכיתות ז'-יב' יותר מכפול מאשר בכיתות א'-ו'. בנים נשרו יותר מבנות בייחוד במגזר הערבי, וילידי חו"ל יותר מילידי הארץ.

לוח 5.24: תלמידים שנשרו מבתי הספר בפיקוחו של משרד החינוך* במהלך שנת הלימודים תשע"ו (2015/16) ובמעבר לשנת הלימודים תשע"ז (2016/17), לפי כיתה (מספרים ושיעור לאלף מכלל התלמידים ביישוב**)

ז'-יב'		א'-ו'		סך הכל א'-יב'		יישוב
שיעור לאלף	מספרים	שיעור לאלף	מספרים	שיעור לאלף	מספרים	
20.0	16,210	8.0	7,207	14.0	23,417	סך הכל ארצי
16.0	9,386	8.0	5,171	12.0	14,557	חינוך עברי- סך הכל
32.0	6,824	9.0	2,036	20.0	8,860	חינוך ערבי - סך הכל
עירויות						
50.0	4,389	30.0	3,012	40.0	7,401	ירושלים
18.0	430	11.0	311	14.0	741	תל אביב- יפו
15.0	283	6.0	113	10.0	396	חיפה
20.0	147	3.0	19	12.0	166	אום אל-פחם
19.0	51	6.0	17	12.0	68	אופקים
16.0	49	3.0	8	9.0	57	אור יהודה
12.0	17	2.0	3	7.0	20	אור עקיבא
13.0	56	4.0	18	8.0	74	אילת
48.0	317	13.0	124	27.0	441	אלעד
14.0	19	0.0	0	7.0	19	אריאל
15.0	328	3.0	68	9.0	396	אשדוד
9.0	93	3.0	36	6.0	129	אשקלון
8.0	27	1.0	5	5.0	33	באקה אל- גרביה
12.0	187	4.0	63	8.0	250	באר שבע
4.0	8	2.0	3	3.0	11	בית שאן
48.0	636	12.0	178	28.0	814	בית שמש
24.0	189	3.0	30	12.0	219	ביתר עילית
23.0	484	16.0	388	19.0	872	בני ברק
15.0	122	4.0	38	9.0	160	בת ים
6.0	13	8.0	23	7.0	36	גבעת שמואל
3.0	11	3.0	14	3.0	25	גבעתיים
14.0	46	2.0	6	8.0	52	דימונה
13.0	66	7.0	39	10.0	105	הוד השרון
15.0	94	11.0	81	13.0	175	הרצליה

לוח 5.24: תלמידים שנשרו מבתי הספר בפיקוחו של משרד החינוך* במהלך שנת הלימודים תשע"ו (2015/16) ובמעבר לשנת הלימודים תשע"ז (2016/17), לפי כיתה (מספרים ושיעור לאלף מכלל התלמידים ביישוב**) (המשך)

ז'-יב'		א'-ו'		סך הכל א'-יב'		יישוב
שיעור לאלף	מספרים	שיעור לאלף	מספרים	שיעור לאלף	מספרים	
עיריות (המשך)						
10.0	69	5.0	42	7.0	111	חדרה
10.0	140	3.0	45	6.0	185	חולון
14.0	56	4.0	16	9.0	72	טבריה
26.0	131	3.0	19	14.0	150	טייבה
8.0	24	1.0	4	5.0	28	טירה
10.0	15	2.0	3	6.0	18	טירת כרמל
7.0	30	1.0	6	4.0	36	טמרה
24.0	76	1.0	5	11.0	81	יבנה
12.0	31	3.0	8	7.0	39	יהוד
9.0	22	5.0	12	7.0	34	יקנעם עלית
11.0	21	4.0	9	7.0	30	כפר יונה
10.0	67	5.0	45	7.0	112	כפר סבא
23.0	72	4.0	12	14.0	84	כפר קאסם
13.0	44	3.0	11	8.0	55	כרמיאל
23.0	161	5.0	35	13.0	196	לוד
27.0	62	6.0	13	16.0	75	מגדל העמק
4.0	43	7.0	86	6.0	129	מודיעין-מכבים-רעות
27.0	218	12.0	154	18.0	372	מודיעין עילית
6.0	31	7.0	11	5.0	42	מעלה אדומים
17.0	34	5.0	9	11.0	43	מעלות תרשיחא
11.0	49	5.0	25	8.0	74	נהריה
7.0	29	5.0	29	6.0	58	נס ציונה
20.0	181	1.0	12	11.0	193	נצרת
11.0	38	4.0	14	8.0	52	נצרת עילית
8.0	12	12.0	18	10.0	30	נשר
20.0	76	2.0	11	10.0	87	נתיבות
11.0	178	4.0	74	7.0	252	נתניה
15.0	54	1.0	3	8.0	57	סו'נין

לוח 5.24: תלמידים שנשרו מבתי הספר בפיקוחו של משרד החינוך* במהלך שנת הלימודים תשע"ו (2015/16) ובמעבר לשנת הלימודים תשע"ז (2016/17), לפי כיתה (מספרים ושיעור לאלף מכלל התלמידים ביישוב**) (המשך)

ז'-יב'		א'-ו'		סך הכל א'-יב'		יישוב
שיעור לאלף	מספרים	שיעור לאלף	מספרים	שיעור לאלף	מספרים	
עיריות (המשך)						
12.0	51	5.0	20	8.0	71	עכו
15.0	51	1.0	5	8.0	56	עפולה
15.0	29	2.0	5	9.0	34	ערד
13.0	237	3.0	78	8.0	315	פתח-תקווה
42.0	145	11.0	47	25.0	192	צפת
12.0	36	1.0	4	7.0	40	קלנסווה
6.0	17	3.0	14	4.0	31	קריית אנו
16.0	69	3.0	13	9.0	82	קריית אתא
13.0	35	2.0	5	7.0	40	קריית ביאליק
14.0	62	2.0	40	8.0	72	קריית גת
14.0	33	7.0	18	10.0	51	קריית ים
31.0	87	2.0	7	16.0	94	קריית מוצקין
18.0	38	5.0	11	11.0	49	קריית מלאכי
9.0	17	2.0	4	5.0	21	קריית שמונה
8.0	36	2.0	9	5.0	45	ראש העין
10.0	181	3.0	61	7.0	242	ראשון לציון
59.0	493	6.0	63	31.0	556	רהט
16.0	159	6.0	71	10.0	230	רחובות
21.0	141	3.0	20	11.0	161	רמלה
8.0	69	4.0	43	6.0	112	רמת-גן
10.0	36	9.0	41	10.0	77	רמת השרון
12.0	80	7.0	47	9.0	127	רעננה
***	***	***	***	9.0	33	שדרות
24.0	112	1.0	6	13.0	118	שפרעם
מועצות מקומיות (מעל 10,000 תושבים)						
***	***	***	***	16.0	46	אבו סנאן
20.0	25	13.0	21	16.0	46	אבן יהודה
16.0	13	5.0	5	10.0	18	אזור
4.0	7	2.0	3	3.0	10	אכסאל

לוח 5.24: תלמידים שנשרו מבתי הספר בפיקוחו של משרד החינוך* במהלך שנת הלימודים תשע"ו (2015/16) ובמעבר לשנת הלימודים תשע"ז (2016/17), לפי כיתה (מספרים ושיעור לאלף מכלל התלמידים ביישוב**) (המשך)

ז'-יב'		א'-ו'		סך הכל א'-יב'		יישוב
שיעור לאלף	מספרים	שיעור לאלף	מספרים	שיעור לאלף	מספרים	
מועצות מקומיות (מעל 10,000 תושבים) (המשך)						
20.0	30	2.0	3	11.0	33	אעבלין
20.0	27	2.0	5	9.0	32	באר יעקב
6.0	8	0.0	0	3.0	8	בית ג'ן
14.0	21	9.0	17	11.0	38	בנימינה - גבעת עדה
13.0	20	4.0	8	8.0	28	גבעת זאב
21.0	54	2.0	5	12.0	59	ג'דידה-מכר
10.0	25	7.0	21	8.0	46	גדרה
7.0	20	4.0	11	6.0	31	גן יבנה
9.0	13	3.0	6	6.0	19	גני תקווה
21.0	52	2.0	12	12.0	64	ג'סר א-זרקה
9.0	13	6.0	7	7.0	20	ג'ת
***	***	***	***	4.0	12	דאלית אל כרמל
18.0	27	0.0	0	9.0	27	דיר אל אסד
11.0	28	10.0	26	11.0	54	זכרון יעקב
54.0	116	8.0	23	28.0	139	חורה
***	***	***	***	18.0	62	טורעאן
***	***	***	***	11.0	49	יפיע
5.0	12	3.0	3	4.0	15	ירכא
***	***	***	***	4.0	12	כאבול
33.0	71	2.0	5	16.0	76	כסיפה
***	***	***	***	10.0	61	כפר כנא
***	***	***	***	17.0	84	כפר מנדא
***	***	***	***	5.0	19	כפר קרע
20.0	37	6.0	14	12.0	51	לקייה
7.0	15	5.0	11	6.0	26	מבשרת ציון
9.0	23	0.0	0	5.0	23	מג'אר
***	***	***	***	6.0	23	מג'ד אל כרום
7.0	8	0.0	0	3.0	8	מג'דל שמש

לוח 5.24: תלמידים שנשרו מבתי הספר בפיקוחו של משרד החינוך* במהלך שנת הלימודים תשע"ו (2015/16) ובמעבר לשנת הלימודים תשע"ז (2016/17), לפי כיתה (מספרים ושיעור לאלף מכלל התלמידים ביישוב**) (המשך)

ז'-יב'		א'-ו'		סך הכל א'-יב'		יישוב
שיעור לאלף	מספרים	שיעור לאלף	מספרים	שיעור לאלף	מספרים	
מועצות מקומיות (מעל 10,000 תושבים) (המשך)						
6.0	10	7.0	12	7.0	22	מזכרת בתיה
7.0	18	0.0	0	5.0	18	מעלה עירון
***	***	***	***	12.0	42	נחף
17.0	20	2.0	3	10.0	23	עוספיה
15.0	29	0.0	0	9.0	29	עין מאהל
13.0	44	1.0	5	7.0	49	עראבה
17.0	40	1.0	3	9.0	43	ערערה
27.0	65	4.0	12	15.0	77	ערערה בנגב
***	***	***	***	6.0	17	פורידיס
7.0	22	8.0	35	8.0	57	פרדס חנה-כרכור
10.0	24	8.0	18	9.0	42	קדימה-צורן
12.0	16	11.0	16	11.0	32	קריית טבעון
***	***	***	***	9.0	15	קריית עקרון
***	***	***	***	14.0	54	ריינה
***	***	***	***	10.0	32	רכסים
5.0	16	3.0	7	4.0	23	שוהם
7.0	12	11.0	17	9.0	29	תל מונד
25.0	73	7.0	23	15.0	96	תל שבע

מקור: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, עיבוד מיוחד, 2017.

* נשירה נטו - לא כולל תלמידים שעברו ללמוד במוסדות חלופיים. ** יישובים המונים 10,000 תושבים ויותר בלבד. *** כשמספר המקרים קטן מ-3 באחת מקבוצות הכיתה או בשתייהן, הוסתרו הנתונים לפי כיתה והוצג רק סך כל המקרים.

בולטים הפערים הגדולים באחוזי הנשירה בין תלמידים ביישובים השונים ביחס לסך הכל הארצי.

אחוזי נשירה גבוהים יותר נצפו ביישובים הערבים, במיוחד הבודווים בנגב, וביישובים חרדים.

ביישובים הבאים השיעור לאלף תלמידים שנשרו מבית הספר במהלך שנת הלימודים תשע"ו ובמעבר לשנת הלימודים תשע"ז היה זהה לשיעור הארצי או גבוה ממנו (14 לאלף):

ירושלים (40 לאלף), רהט (31 לאלף), בית שמש (28 לאלף), חורה (28 לאלף), אלעד (27 לאלף), צפת (25 לאלף), בני ברק (19 לאלף), מודיעין עילית (18 לאלף), טורעאן (18 לאלף), כסייפה (18 לאלף), כפר מנדא (17 לאלף), אבו סנאן (16 לאלף), אבן יהודה (16 לאלף), מגדל העמק (16 לאלף), קריית מוצקין (16 לאלף), ערערה בנגב (15 לאלף), תל שבע (15 לאלף), טייבה (14 לאלף), כפר קאסם (14 לאלף), ריינה (14 לאלף).

לוח 5.25: תלמידי ז'-יב' שנשרו ממערכת החינוך במהלך שנת הלימודים תשע"ו (2015/16) ובמעבר לשנת הלימודים תשע"ז (2016/17), לפי מסגרת הלימוד החלופית* (מספרים ואחוז מהתלמידים)**

מהם:						סך כל תלמידי ז'-יב' שהתחילו ללמוד בתחילת תשע"ו	סך הכל** (לא כולל מזרח ירושלים)
נשרו ואינם לומדים במסגרת חלופית*		נשרו ולומדים במסגרת חלופית*		נשרו ממערכת החינוך			
מספרים	אחוזים	מספרים	אחוזים	מספרים	אחוזים		
1.8	13,578	0.5	4,098	2.3	17,676	766,438	
חינוך עברי							
1.6	9,386	0.6	3,453	2.2	12,839	585,588	סך הכל
2.1	6,379	1.1	3,343	1.5	9,722	297,822	בנים
1.0	3,007	0.0	110	0.9	3,117	287,766	בנות
פיקוח							
1.1	3,979	0.1	295	1.2	4,274	354,546	ממלכתי
1.1	1,169	0.1	136	1.3	1,305	102,445	ממלכתי-דתי
3.3	4,238	2.3	3,022	5.7	7,260	128,597	חרדי
ותק							
1.4	7,718	0.6	3,314	2.0	11,032	542,679	ילידי ישראל
3.9	1,668	0.3	139	4.2	1,807	42,909	ילידי חו"ל
חינוך ערבי***							
3.3	4,192	0.4	645	2.7	4,837	180,050	סך הכל
3.3	2,934	0.6	525	3.9	3,459	89,817	בנים
1.4	1,258	0.1	120	1.5	1,378	91,033	בנות

מקור: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, שנתון סטטיסטי לישראל 2017, לוח 8.27. חישוב אחוזי הנושרים שעברו ללמוד במסגרת חלופית נעשה בידי המועצה הלאומית לשלום הילד.

* מסגרת לימוד פורמלית שיש עליה רישום בלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.

** האחוזים בשורה אינם מסתכמים לסך כל אחוז הנושרים בשל עיגול המספרים.

*** לא כולל תלמידים ערבים תושבי ירושלים, היות שלגבי מוסדות חינוך רבים במזרח ירושלים אין נתונים זמינים.

במהלך תשע"ו ובמעבר לשנת הלימודים תשע"ז נשרו ממערכת החינוך בסך הכל 2.2% מתלמידי החינוך העברי ו-2.7% מתלמידי החינוך הערבי. 1.6% אחוז מהתלמידים היהודים שנשרו לא המשיכו ללמוד במסגרת חלופית לעומת 3.3% בחינוך הערבי.

לוח 5.26: נשירת תלמידי ז'יב* ממערכת החינוך ומעבר למסגרת חלופית** לפי מגזר מין ופיקוח במהלך שנת הלימודים תשע"ו (2015/16) ובמעבר לשנת הלימודים תשע"ז (2016/17) (מספרים ואחוזים)

נשרו ולומדים במסגרת חלופית						סך כל תלמידי ז'יב שנשרו	
לומדים בישיבות גדולות		לומדים במוסדות התמ"ת		סך כל הלומדים במסגרת חלופית			
אחוז מהנושרים	מספרים	אחוז מהנושרים	מספרים	אחוז מהנושרים	מספרים		
16.9	2,986	6.3	1,112	23.2	4,098	17,676	סך הכל
חינוך עברי							
23.3	2,986	3.6	467	26.9	3,453	12,839	סך הכל מין
30.7	2,986	3.7	357	34.4	3,343	9,722	בנים
-	-	3.5	110	3.5	110	3,117	בנות
פיקוח							
0.4	16	6.5	279	6.9	295	4,274	ממלכתי
3.4	44	7.1	92	10.4	136	1,305	ממלכתי-דתי
40.3	2,926	1.3	96	41.6	3,022	7,260	חרדי-סך הכל
ותק							
26.3	2,896	3.8	418	30.0	3,314	11,032	ילידי ישראל
5.0	90	2.7	49	7.7	139	1,807	ילידי חו"ל
חינוך ערבי***							
-	-	13.3	645	13.3	645	4,837	סך הכל מין
-	-	15.2	525	15.2	525	3,459	בנים
-	-	8.7	120	8.7	120	1,378	בנות

מקור: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, שנתון סטטיסטי לישראל 2017, לוח 8.27.

* נשירה ברטון, כולל תלמידים שעברו ללמוד במסגרות חלופיות.

** מסגרת לימוד פורמלית שיש עליה רישום בלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.

*** לא כולל תלמידים ערבים תושבי ירושלים, היות שלגבי מוסדות חינוך רבים במזרח ירושלים אין נתונים זמינים.

26.9% מתלמידי כיתות ז'יב שנשרו ממערכת החינוך במהלך שנת הלימודים תשע"ו או בסופה עברו ללמוד במסגרת חלופית. 6.3% מהנושרים במגזר היהודי ו-13.3% מהנושרים במגזר הערבי עברו ללמוד במוסדות התמ"ת. 16.9% מהנושרים במגזר היהודי עברו ללמוד בישיבות גדולות.

לוח 5.27: נשירת תלמידים* מכיתות ז'-יב' במגזרים העברי והערבי במהלך שנת הלימודים תשע"ו (2015/16) ובמעבר לשנת הלימודים תשע"ז (2016/17), לפי פיקוח, כיתה, מין וותק בארץ (מספרים ואחוזים)

כיתה ח'		כיתה ז'		סך הכל ז'-יב'		
אחוז הנושרים	סך הכל מספרים	אחוז הנושרים	סך הכל מספרים	אחוז הנושרים	מספר התלמידים	
חינוך עברי						
2.0	97,218	0.7	106,945	2.2	585,588	סך הכל פיקוח
1.0	58,180	0.5	62,335	1.2	354,546	ממלכתי
0.9	7,325	0.5	19,108	1.3	102,445	ממלכתי- דתי
5.7	21,713	1.4	25,502	5.6	128,597	חרדי
מין						
2.6	49,252	0.9	54,275	3.3	297,822	בנים
1.4	47,966	0.5	52,670	1.1	287,766	בנות
ותק בארץ						
1.8	91,117	0.6	100,506	2.0	542,703	ילידי הארץ - סך הכל
4.8	6,101	2.4	6,439	4.2	42,885	ילידי חו"ל - סך הכל
1.7	2,613	0.6	2,373	2.5	21,463	שעלו עד 2007**
3.2	1,634	2.3	1,964	6.5	12,349	עלו מ-2008
חינוך ערבי						
3.3	38,632	1.3	40,206	3.5	214,943	סך הכל מין
4.4	19,792	1.5	20,505	4.9	107,729	בנים
2.1	18,840	1.0	19,701	2.1	107,214	בנות

לוח 5.27: נשירת תלמידים* מכיתות ז'-יב' במגזרים העברי והערבי במהלך שנת הלימודים תשע"ו (2015/16) ובמעבר לשנת הלימודים תשע"ז (2016/17), לפי פיקוח, כיתה, מין וותק בארץ (מספרים ואחוזים) (המשך)

כיתה יב'		כיתה יא'		כיתה י'		כיתה ט'		
אחוז הנושרים	סך הכל מספרים	אחוז הנושרים	סך הכל מספרים	אחוז הנושרים	סך הכל מספרים	אחוז הנושרים	סך הכל מספרים	
חינוך עברי								
1.3	90,785	5.4	94,807	2.0	99,627	2.0	96,206	סך הכל
פיקוח								
0.7	57,612	1.9	57,603	1.4	60,766	1.9	58,050	ממלכתי
0.9	16,166	2.4	15,998	1.7	16,974	1.5	16,874	ממלכתי-דתי
3.7	17,007	17.0	21,206	3.9	21,887	2.6	21,282	חרדי
מין								
2.0	44,877	8.8	49,152	2.8	50,970	2.6	49,296	בנים
0.6	45,908	1.6	45,655	1.1	48,657	1.2	16,910	בנות
ותק בארץ								
1.2	82,653	5.1	87,040	1.8	91,872	1.8	89,515	ילידי הארץ - סך הכל
2.0	8,132	7.7	7,767	4.2	7,755	4.0	6,691	ילידי חו"ל - סך הכל
1.6	5,053	5.0	4,234	2.3	4,016	2.9	3,174	שעלו עד 2007**
3.6	1,982	14.6	2,293	7.8	2,440	5.1	2,036	עלו מ-2008
חינוך ערבי								
1.1	31,076	3.7	31,742	4.0	35,669	7.5	37,618	סך הכל
מין								
1.5	14,901	5.4	15,500	6.1	17,717	10.1	19,314	בנים
0.7	16,175	2.2	16,242	2.0	17,952	4.7	18,304	בנות

מקור: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, שנתון סטטיסטי לישראל 2017, לוח 8.26.
 * נשירה ברוטו (כולל תלמידים שעברו למסגרות לימוד חלופיות).
 ** שנת העלייה של 9,073 תלמידים שנולדו בחו"ל אינה ידועה.

אחוז הנושרים הגדול ביותר ממערכת החינוך העברי בכיתה יא' (5.4%). במיוחד בולט חלקם של התלמידים העולים שעלו ארצה משנת 2008 ואילך (14.6%) מכלל הנושרים ושל הנושרים החרדים (17.0%).
 בחינוך הערבי אחוז הנושרים הגדול ביותר היה בכיתה ט' (7.5%).
 בשני המגזרים אחוז הבנים הנושרים גדול מאחוז הבנות.

לוח 5.28: נשירת תלמידים* מכיתות ז'-יב' בחינוך היהודי, לפי כיתה ופיקוח (אחוזים)
תשס"ו (2005/06) – תשע"ז (2016/17)

כיתה						סך הכל ז'-יב'	פיקוח	שנה
יב'	יא'	י'	ט'	ח'	ז'			
1.7	5.3	3.4	3.0	2.2	0.5	2.7	סך הכל	בין תשס"ו (2005/06) לתשס"ז* (2006/07)
1.1	3.6	3.1	3.2	1.3	0.4	2.1	ממלכתי	
1.1	4.5	3.3	2.7	1.4	0.5	2.2	ממלכתי-דתי	
5.0	12.6	4.3	2.5	6.4	1.2	5.3	חרדי	
1.8	5.6	3.0	2.7	2.4	0.6	2.7	סך הכל	בין תש"ע (2009/10) לתשע"א* (2010/11)
1.1	3.2	2.6	3.0	1.5	0.5	2.0	ממלכתי	
1.1	4.1	2.7	2.4	1.3	0.5	2.0	ממלכתי-דתי	
5.1	14.7	4.4	2.3	6.4	0.9	5.5	חרדי	
1.3	5.1	2.0	2.2	2.1	0.7	2.2	סך הכל	בין תשע"ה (2014/15) לתשע"ו* (2015/16)
0.7	2.3	1.8	2.3	1.1	0.5	1.5	ממלכתי	
0.7	2.3	1.7	1.5	1.0	0.3	1.2	ממלכתי-דתי	
3.6	15.6	3.1	2.4	5.7	1.7	5.3	חרדי	
1.3	5.4	2.0	2.0	2.0	0.7	2.2	סך הכל	בין תשע"ו (2015/16) לתשע"ז* (2016/17)
0.7	1.9	1.4	1.9	1.0	0.5	1.2	ממלכתי	
0.9	2.4	1.7	1.5	0.9	0.5	1.3	ממלכתי-דתי	
3.7	17.0	3.9	2.6	5.7	1.4	5.6	חרדי	

מקור: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, שנתון סטטיסטי לישראל 2017, לוח 8.26, שנים שונות וגף חינוך, עיבוד מיוחד.

* נשירה ברטו ממוסדות בפיקוח משרד החינוך. חלק מהנושרים עובר ללמוד בבתי ספר של משרד התמ"ת ובישיבות. המעבר לישיבות מתרחש לרוב בכיתות יא'. הוא אינו נובע בהכרח מקשיי לימוד או מכשולן בית הספר, אלא מדרך חיים שונה.

לוח 5.29: נשירת תלמידים* מכיתות ז'-יב' בחינוך הערבי, לפי כיתה (אחוזים)
תש"ע (2009/10) - תשע"ז (2016/17)

כיתה	בין תש"ע לתשע"א (2009/10)	בין תשע"ה לתשע"ו (2015/2016)	בין תשע"ו לתשע"ז (2016/2017)
סך הכל ז'-יב'	4.7	3.4	3.5
ז'	1.0	0.8	1.3
ח'	4.2	2.9	3.3
ט'	10.4	7.2	7.5
י'	3.0	4.3	4.0
יא'	5.6	3.9	3.7
יב'	1.8	1.0	1.1

מקור: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, שנתון סטטיסטי לישראל 2017, לוח 8.26, שנים שונות.

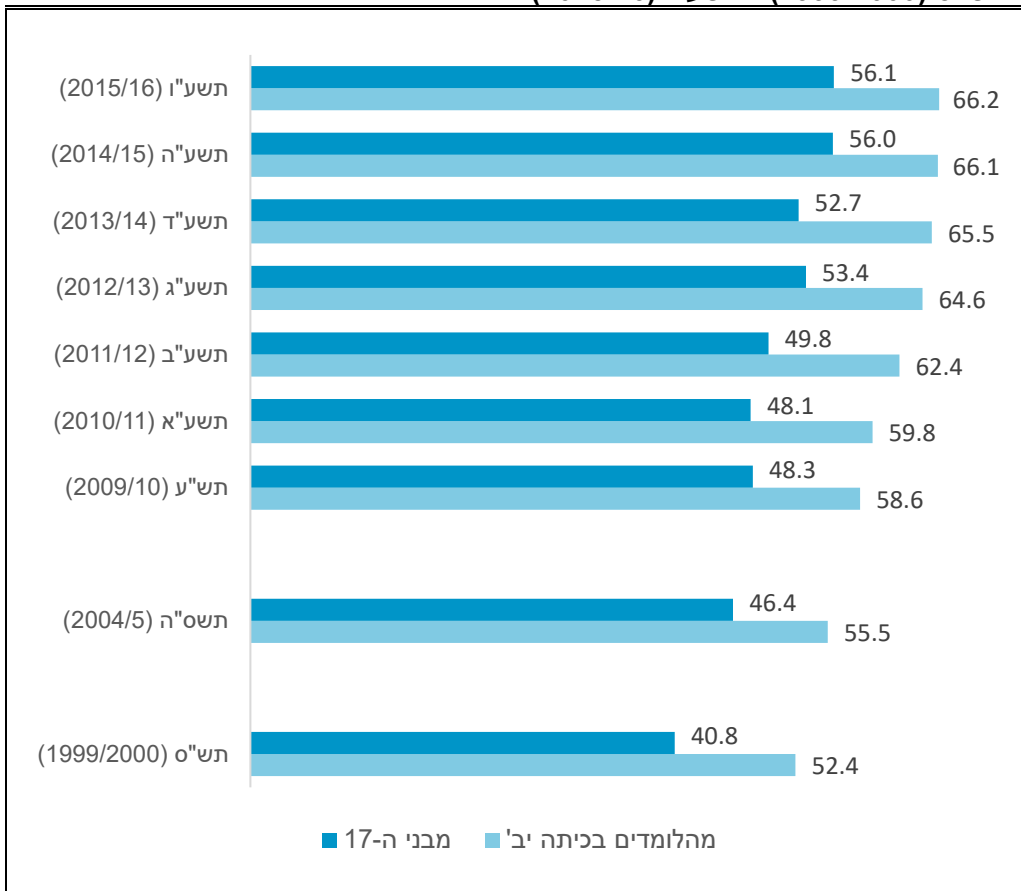
* נשירה ברטו ממוסדות בפקוח משרד החינוך. חלק מהנושרים עובר ללמוד בבתי ספר של משרד התמ"ת.

אחוז הנושרים בחינוך הערבי נמצא במגמת ירידה מאז שנת תש"ע, אם כי לא בצורה עקבית.

לומדים, ניגשים וזכאים לתעודת בגרות (תרשימים ח'5-5'יא' ולוחות 5.30-5.33)

בחלק זה, המתייחס לתלמידים הזכאים לתעודת בגרות, הוצגו בשנים קודמות נתוני הזכאות כפי שזו הוגדרה בשעתו בידי משרד החינוך - "זכאות לאחר מועד ב". ואולם, בתשס"ו משרד החינוך שינה את ההגדרה, ומאז תלמידים זכאים הם "תלמידים שעמדו בכל הדרישות והתנאים המוגדרים כמזכים בתעודה לאחר מועד החורף העוקב שלאחר סיום הלימודים". שינוי ההגדרה בא לידי ביטוי בהבדל בין נתוני השנים השונות. יש לציין, כי חישוב הזכאים מקבוצת הגיל 17 מתעלם מאלה שגילם בעת הזכאות היה 18 ויותר.

תרשימים ח'5: אחוז הזכאים לתעודת בגרות מתלמידי י"ב ומבני ה-17*
תש"ס (1999/2000) - תשע"ו (2015/16)

מקור: משרד החינוך, שנים שונות.

* החישוב מבוסס על אומדן שנתון הלישכה המרכזית לסטטיסטיקה.

בתשע"ו גדל אחוז הזכאים לתעודת בגרות מכלל תלמידי י"ב ומכלל בני ה-17.

לוח 5.30: אחוז הזכאים לתעודת בגרות מתלמידי י"ב* הלומדים ביישוב
(יישובים ומועצות מקומיות בני יותר מ-10,000 נפש) / תשע"ו (2015/16)

אחוז הזכאים מהלומדים בכיתה י"ב	יישוב
66.2	סך הכל ארצי
	עיריות
42.8	ירושלים**
72.2	תל אביב-יפו
76.1	חיפה
54.9	אום אל-פחם
43.1	אופקים
50.7	אור יהודה
57.7	אור עקיבא
66.0	אילת
79.3	אלעד
88.4	אריאל
67.0	אשדוד
77.6	אשקלון
70.5	באר-שבע
55.6	בית שאן
43.9	בית שמש
14.5	ביתר עילית
9.8	בני ברק
82.3	בת ים
93.6	גבעת שמואל
93.6	גבעתיים
63.8	דימונה
80.0	הוד השרון
85.4	הרצליה
63.4	חדרה
74.3	חולון
60.7	טבריה
69.7	טייבה
49.0	טירה
74.0	טירת כרמל
56.9	טמרה
87.6	יבנה
79.3	יהוד

לוח 5.30: אחוז הזכאים לתעודת בגרות מתלמידי י"ב* הלומדים ביישוב (יישובים ומועצות מקומיות בני יותר מ-10,000 נפש) / תשע"ו (2015/16) (המשך)

אחוז הזכאים מהלומדים בכיתה י"ב	יישוב
	עירויות (המשך)
87.0	יקנעם עילית
77.1	כפר יונה
83.0	כפר סבא
64.1	כפר קאסם
75.0	כרמיאל
56.0	לוד
47.5	מגדל העמק
92.2	מודיעין-מכבים-רעות
1.0	מודיעין עילית
86.9	מעלה אדומים
72.3	מעלות-תרשיחא
76.4	נהריה
86.6	נס ציונה
56.3	נצרת
63.9	נצרת עילית
90.8	נשר
72.0	נתיבות
72.8	נתניה
72.7	סח'נין
66.8	עכו
59.7	עפולה
68.4	ערד
71.6	פתח תקווה
50.3	צפת
58.3	קלנסווה
87.0	קריית אונו
78.0	קריית אתא
77.0	קריית ביאליק
66.8	קריית גת
74.9	קריית ים
67.2	קריית מוצקין
64.2	קריית מלאכי
68.2	קריית שמונה

לוח 5.30: אחוז הזכאים לתעודת בגרות מתלמידי י"ב* הלומדים ביישוב
(יישובים ומועצות מקומיות בני יותר מ-10,000 נפש) / תשע"ו (2015/16) (המשך)

אחוז הזכאים מהלומדים בכיתה י"ב	יישוב
עירויות (המשך)	
81.3	ראש העין
76.6	ראשון לציון
47.5	רהט
78.3	רחובות
54.5	רמלה
89.4	רמת גן
93.8	רמת השרון
82.3	רעננה
83.4	שדרות
42.6	שפרעם
מועצות מקומיות (מעל 10,000 תושבים)	
46.3	אבו סנאן
89.0	אבן יהודה
53.6	אכסאל
65.2	אעבלין
63.1	באר יעקב
99.5	בית ג'ן
87.6	בנימינה-גבעת עדה
69.1	ג'דידה-מכר
85.9	גדרה
83.4	גן יבנה
100.0	גני תקווה
24.4	ג'סר א-זרקא
50.8	דאלית אל כרמל
77.8	דיר אל-אסד
75.4	זכרון יעקב
68.4	חורה
80.3	טורעאן
65.0	יפיע
81.9	ירכא
78.4	כאבול
55.2	כסייפה
60.8	כפר כנא

לוח 5.30: אחוז הזכאים לתעודת בגרות מתלמידי י"ב* הלומדים ביישוב (יישובים ומועצות מקומיות בני יותר מ-10,000 נפש) / תשע"ו (2015/16) (המשך)

אחוז הזכאים מהלומדים בכיתה י"ב	יישוב
מועצות מקומיות (מעל 10,000 תושבים) (המשך)	
71.1	כפר מנדא
63.0	כפר קרע
56.1	לקייה
87.4	מבשרת ציון
51.5	מג'ד אל כרום
74.6	מג'אר
88.6	מזכרת בתיה
47.6	מעלה עירון
76.5	נחף
75.6	עוספיה
48.6	עין מאהל
72.6	עראבה
58.2	ערערה
38.5	ערערה בנגב
69.2	פורידיס
51.0	פרדס חנה-כרכור
77.9	קריית טבעון
93.2	קריית עקרון
68.5	ריינה
92.4	שוהם
96.4	תל מונד
38.2	תל שבע

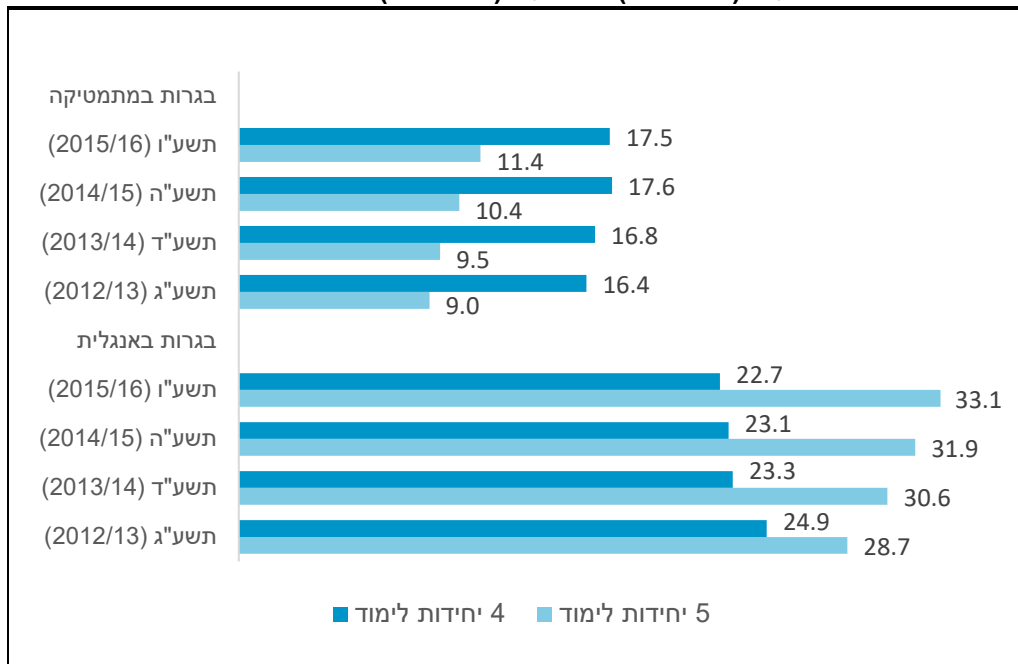
מקור: משרד החינוך, התמונה החינוכית לבתי הספר העל יסודיים-דוח ארצי, 2016.

* אחוז הזכאים לתעודת בגרות לאחר מועד החורף האחרון שלאחר סיום הלימודים, מתוך כלל הלומדים בכיתה י"ב בבתי הספר המגישים לבגרות. ** כולל מזרח העיר.

ביישובים הבאים אחוז הזכאים לתעודת בגרות מהלומדים בכיתה יב' היה 90% ויותר: בית ג'ן (99.5%), תל מונד (96.4%), רמת השרון (93.8%), גבעת שמואל (93.6%), גבעתיים (93.6%), שוהם (92.4%), קריית עקרון (93.2%), נשר (90.8%).

יישובים שבהם אחוז הזכאים לתעודת בגרות היה נמוך מ-30.0% היו מודיעין עלית (1.0%), בני ברק (9.8%), ביתר עלית (14.5%) וג'סר א-זרקא (24.4%).

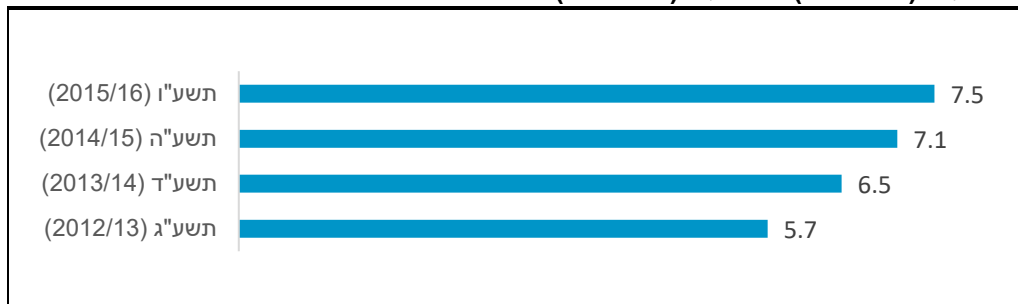
תרשים 5ט': אחוז הזכאים לתעודת בגרות שנבחנו במתמטיקה ובאנגלית ב-4 ו-5 יחידות לימוד / תשע"ג (2012/13) - תשע"ו (2015/16)

מקור: משרד החינוך, התמונה החינוכית לבתי הספר העל יסודיים-דוח ארצי, שנים שונות.

מאז תשע"ג חלה עלייה באחוז הזכאים לתעודת בגרות שנבחנו במתמטיקה ב-4 ו-5 יחידות לימוד, וכן באחוז הזכאים לתעודת בגרות שנבחנו באנגלית ב-5 יחידות לימוד, אך לא באחוז הזכאים לתעודת בגרות שנבחנו באנגלית ב-4 יחידות לימוד.

תרשים 5י': אחוז הזכאים לתעודת בגרות מצטיינת מתלמידי י"ב תשע"ג (2012/13) - תשע"ו (2015/16)

מקור: משרד החינוך, התמונה החינוכית לבתי הספר העל יסודיים-דוח ארצי, שנים שונות.

הערה: להגדרת תעודת בגרות מצטיינת ראו במבוא לפרק זה.
מאז תשע"ג מסתמנת עלייה בחלקם של התלמידים שקיבלו תעודת בגרות מצטיינת.

לוח 5.31: תלמידי י"ב בחינוך העברי והערבי שנבחנו בבחינות בגרות, זכאים לתעודת בגרות ועומדים בדרישות הסף של האוניברסיטאות, לפי סוג פיקוח, מין ואשכול חברתי-כלכלי של יישוב המגורים (מספרים* ואחוזים) / 1996-2015

עומדים בדרישות הסף של האוניברסיטאות		זכאים לתעודת בגרות		נבחים		סך כל התלמידים בכיתה יב'	
אחוז מתלמידי כיתות יב'	סך הכל	אחוז מתלמידי כיתות יב'	סך הכל	אחוז מתלמידי כיתות יב'	סך הכל		
סך הכל							
39.9	31,959	50.4	40,340	77.4	62,044	80,139	1996
45.7	44,504	53.8	52,383	83.4	81,172	97,304	2005
46.6	48,251	55.9	57,826	84.0	86,922	103,528	2010
49.9	53,679	61.5	66,155	83.2	89,517	107,634	2014
50.9	58,201	62.7	71,721	84.6	96,804	114,403	2015
חינוך עברי							
42.4	29,367	51.7	35,777	76.3	52,809	69,220	1996
46.8	39,549	56.4	47,675	82.3	69,537	84,496	2004
47.8	38,927	55.1	44,680	82.2	66,840	81,366	2005
49.3	40,833	57.8	47,796	81.9	67,805	82,753	2010
52.1	44,044	62.3	52,691	80.8	68,298	84,541	2014
53.5	47,618	64.2	57,136	82.45	73,423	89,062	2015
פיקוח							
64.9	36,667	76.5	43,207	93.5	52,831	56,475	כללי
63.4	10,035	76.0	12,036	94.8	15,011	15,830	מינהל חינוך דתי
5.5	916	11.3	1,893	33.3	5,581	16,757	חרדי
מין							
49.4	21,641	58.9	25,798	78.2	34,280	43,823	בנים
57.4	25,977	69.3	31,338	86.5	39,143	45,239	בנות
אשכול חברתי כלכלי**							
12.6	1,054	18.2	1,525	39.1	3,275	8,376	1-2
37.4	6,416	48.1	8,256	70.2	12,049	17,171	3-4
53.9	14,145	68.1	17,926	88.9	23,308	26,231	5-6
69.1	24,341	78.6	27,679	93.3	32,845	35,221	7-8
83.3	1,651	87.7	1,739	97.2	1,927	1,982	9-10

לוח 5.31: תלמידי יב' בחינוך העברי והערבי שנבחנו בבחינות בגרות, זכאים לתעודת בגרות ועומדים בדרישות הסף של האוניברסיטאות לפי סוג פיקוח, מין ואשכול חברתי-כלכלי של יישוב המגורים (מספרים* ואחוזים) / 1996-2015 (המשך)

עומדים בדרישות הסף של האוניברסיטאות		זכאים לתעודת בגרות		נבחנים		סך כל התלמידים בכיתה יב'	
אחוז מתלמידי כיתות יב'	סך הכל	אחוז מתלמידי כיתות יב'	סך הכל	אחוז מתלמידי כיתות יב'	סך הכל		
חינוך ערבי							
23.7	2,592	41.8	4,563	84.6	9,235	10,919	1996
35.0	5,576	47.2	7,523	89.9	14,332	15,938	2005
35.7	7,418	48.3	10,030	92.0	19,117	20,775	2010
41.7	9,635	58.3	13,464	91.8	21,197	23,093	2014
41.8	10,583	57.6	14,585	92.3	23,381	25,341	2015
מין							
31.9	3,737	45.4	5,325	88.4	10,366	11,726	בנים
50.3	6,846	68.0	9,260	95.6	13,015	13,615	בנות
אשכול חברתי כלכלי**							
38.2	4,125	55.5	5,986	92.2	9,947	10,793	1-2
46.2	5,338	60.7	7,004	93.8	10,822	11,542	3-4
52.0	464	65.8	588	92.0	822	893	5-6
41.4	380	56.5	518	84.0	772	917	7-8

מקור: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, שנתון סטטיסטי לישראל 2017, לוח 8.19, שנים שונות.

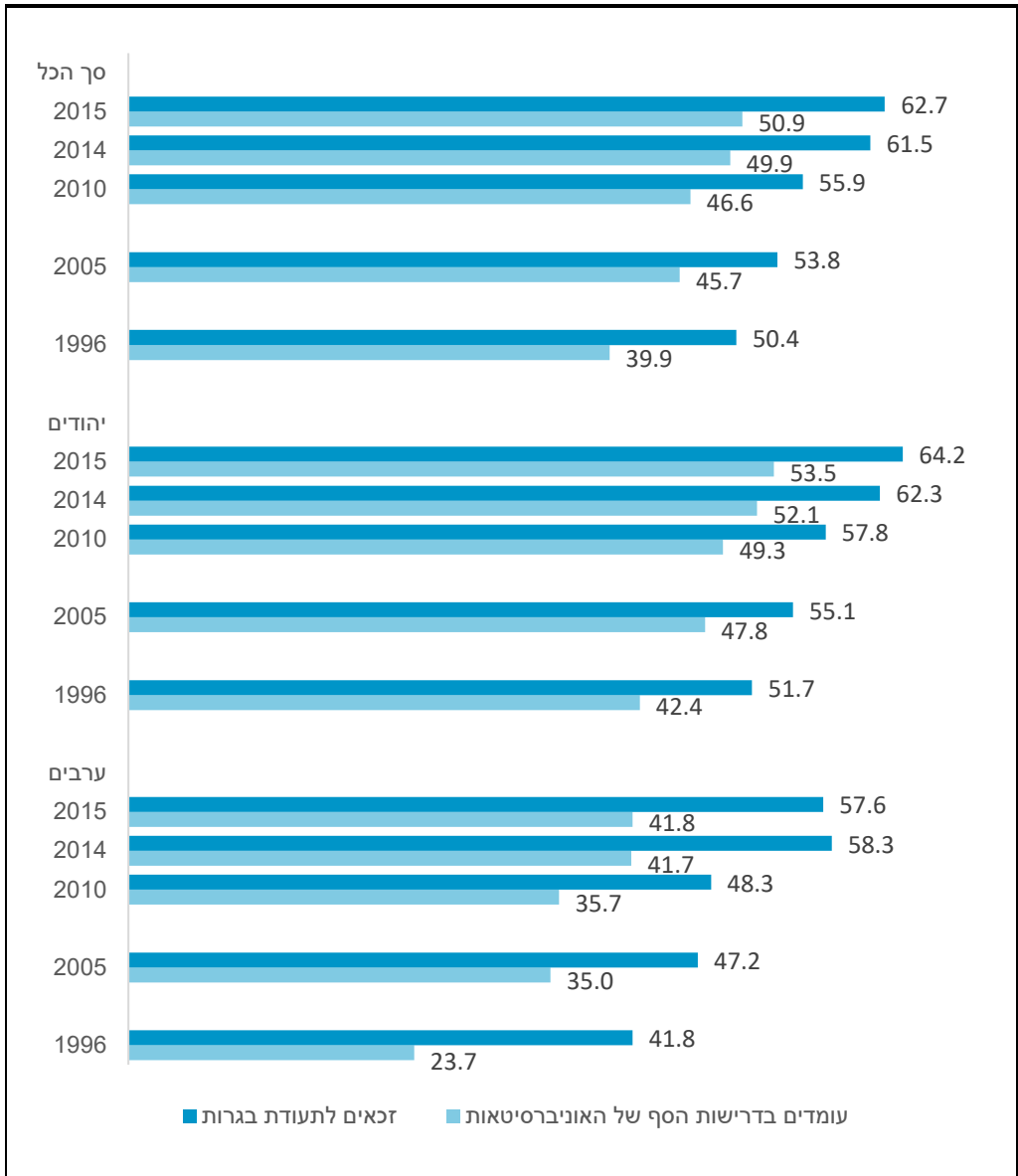
* מספר הנבחנים והזכאים המוצג בלוח זה שונה ממספר הנבחנים והזכאים המוצג בלוחות האחרים, כיוון שהלשכה המרכזית לסטטיסטיקה עיבדה רק את נתוני הנבחנים שהיו כלולים בקובץ תלמידי כיתות יב' של משרד החינוך. ** האחוז הנמוך באשכולות 1-2 במגזר היהודי לעומת זה שבמגזר הערבי נובע מכך שביישובים היהודיים באשכולות אלה יש יישובים חרדים רבים, שבהם חלק ניכר מתלמידי יב' לומדים בישיבות ואינם לומדים לבחינות הבגרות.

ב-2015 המשכייה מגמת העלייה באחוז הזכאים לתעודת בגרות מן הלומדים בכיתה יב' ואחוז העומדים בדרישות הסף של האוניברסיטאות. עם זאת, רק 62.7% היו זכאים לתעודת בגרות, ורק 50.9% עמדו בדרישות הסף של האוניברסיטאות.

אחוז הזכאים לתעודת בגרות ואחוז העומדים בדרישות הסף של האוניברסיטאות היה נמוך יותר במגזר הערבי.

בשני המגזרים אחוז הבנות שעמדו בדרישות הסף של האוניברסיטאות היה גבוה מזה של הבנים.

תרשים 5'א': אחוז הזכאים לתעודת בגרות ואחוז העומדים בדרישות הסף של האוניברסיטאות מתלמידי כיתות יב' לפי קבוצת אוכלוסייה 1996-2015

מקור: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, שנתון סטטיסטי לישראל 2017, לוח 8.19, שנים שונות.

בולט הפער הגדול בין אחוז תלמידי כיתות יב' הזכאים לתעודת בגרות לבין אחוז העומדים בדרישות הסף של האוניברסיטאות. פער זה גדול במגזר הערבי יותר מאשר במגזר היהודי.

לוח 5.32: אחוז הזכאים לתעודת בגרות שעמדו בדרישות הסף* של האוניברסיטאות מתלמידי כיתות י"ב, לפי יישוב מגורים (יישובים ומועצות מקומיות בני יותר מ-10,000 נפש) / תשע"ה (2014/15)

אחוז הזכאים לתעודת בגרות לבין העומדים בדרישות הסף של האוניברסיטאות	אחוז הזכאים לתעודת הסף של האוניברסיטאות	אחוז הזכאים לתעודת בגרות מתלמידי כיתות יב' כיתות יב'	יישוב
-18.8	50.9	62.7	כלל ארצי
עיריות			
-15.3	28.8	34.0	ירושלים**
-12.4	63.8	72.8	תל אביב-יפו
-14.2	63.4	73.9	חיפה
-34.1	35.1	53.3	אום אל-פחם
-44.4	26.2	47.1	אופקים
-30.7	41.5	59.9	אור יהודה
-14.2	56.3	65.6	אור עקיבא
-17.1	52.2	63.0	אילת
-55.4	16.0	35.9	אלעד
-14.3	61.7	72.0	אריאל
-19.2	45.8	56.7	אשדוד
-19.0	58.1	71.7	אשקלון
-23.9	43.3	56.9	באקה אל-גרביה
-24.9	53.5	71.2	באר-שבע
-28.9	39.8	56.0	בית שאן
-17.9	27.9	34.0	בית שמש
-68.6	3.3	10.5	ביתר עילית
-20.3	5.1	6.4	בני ברק
-26.2	53.2	72.1	בת ים
-5.8	81.9	86.9	גבעת שמואל
-7.2	82.4	88.8	גבעתיים
-24.3	54.5	72.0	דימונה
-6.1	81.7	87.0	הוד השרון
-12.2	74.2	84.5	הרצליה
-22.3	50.9	65.5	חדרה
-20.1	58.3	73.0	חולון
-30.3	35.6	51.1	טבריה
-26.4	44.5	60.5	טייבה

לוח 5.32: אחוז הזכאים לתעודת בגרות שעמדו בדרישות הסף* של האוניברסיטאות מתלמידי כיתות י"ב, לפי יישוב מגורים (יישובים ומועצות מקומיות בני יותר מ-10,000 נפש) / תשע"ה (2014/15) (המשך)

אחוז הזכאים לתעודת בגרות לבין העומדים בדרישות הסף של האוניברסיטאות	אחוז הזכאים לתעודת הסף של האוניברסיטאות	אחוז הזכאים לתעודת בגרות מתלמידי כיתות יב' כיתות יב'	יישוב
עיריות (המשך)			
-20.7	38.3	48.3	טירה
-32.2	52.1	76.9	טירת כרמל
-29.2	45.0	63.6	טמרה
-33.1	52.1	77.9	יבנה
-8.6	69.9	76.5	יהוד
-28.1	53.2	74.0	יקנעם עילית
-14.0	56.9	66.2	כפר יונה
-10.6	72.0	80.5	כפר סבא
-28.1	38.4	53.4	כפר קאסם
-15.2	58.8	69.3	כרמיאל
-30.8	34.0	49.1	לוד
-32.8	37.5	55.8	מגדל העמק
-7.5	81.3	87.9	מודיעין-מכבים-רעות
-16.0	4.2	5.0	מודיעין עילית
-19.4	61.9	76.8	מעלה אדומים
-18.8	52.2	64.3	מעלות-תרשיחא
-19.4	62.1	77.0	נהריה
-11.4	76.3	86.1	נס ציונה
-22.3	42.5	54.7	נצרת
-19.2	53.4	66.1	נצרת עילית
-19.1	67.0	82.8	נשר
-48.2	28.9	55.8	נתיבות
-26.2	48.1	65.2	נתניה
-14.0	60.7	70.6	סח'נין
-32.1	47.7	70.2	עכו
-27.1	47.0	64.5	עפולה
-23.9	45.9	60.3	ערד
-13.5	61.5	71.1	פתח תקווה
-37.9	26.7	43.0	צפת

לוח 5.32: אחוז הזכאים לתעודת בגרות שעמדו בדרישות הסף* של האוניברסיטאות מתלמידי כיתות י"ב, לפי יישוב מגורים (יישובים ומועצות מקומיות בני יותר מ-10,000 נפש) / תשע"ה (2014/15) (המשך)

אחוז הזכאים לתעודת בגרות לבין העומדים בדרישות הסף של האוניברסיטאות	אחוז הזכאים לתעודת הסף של האוניברסיטאות	אחוז הזכאים לתעודת בגרות מתלמידי כיתות יב' כיתות יב'	יישוב
עירויות (המשך)			
-37.6	28.1	45.0	קלנסווה
-8.7	71.0	77.8	קריית אונו
-32.4	47.8	70.7	קריית אתא
-22.6	55.2	71.3	קריית ביאליק
-21.6	45.6	58.2	קריית גת
-27.1	52.7	72.3	קריית ים
-21.0	57.4	72.7	קריית מוצקין
-27.4	41.7	57.4	קריית מלאכי
-18.8	51.4	63.3	קריית שמונה
-9.3	67.4	74.3	ראש העין
-17.3	65.7	79.4	ראשון לציון
-28.0	31.9	44.3	רהט
-16.7	59.7	71.7	רחובות
-37.8	35.2	56.6	רמלה
-8.3	74.9	81.7	רמת גן
-5.2	81.5	86.0	רמת השרון
-8.2	77.7	84.6	רעננה
-18.7	60.3	74.2	שדרות
-21.5	43.0	54.8	שפרעם
מועצות מקומיות (מעל 10,000 תושבים)			
-18.4	46.1	56.5	אבו סנאן
-8.0	72.2	78.5	אבן יהודה
-21.2	55.0	69.8	אזור
-22.6	34.9	45.1	אכסאל
-5.0	53.3	56.1	אעבלין
-52.3	36.8	63.8	באר יעקב
-41.1	56.0	95.0	בית ג'ן
-4.5	75.1	78.6	בנימינה-גבעת עדה
-18.0	46.5	56.7	גבעת זאב

לוח 5.32: אחוז הזכאים לתעודת בגרות שעמדו בדרישות הסף* של האוניברסיטאות מתלמידי כיתות י"ב, לפי יישוב מגורים (יישובים ומועצות מקומיות בני יותר מ-10,000 נפש) / תשע"ה (2014/15) (המשך)			
יישוב	אחוז הזכאים לתעודת בגרות מתלמידי כיתות יב'	אחוז הזכאים לתעודת הסף של האוניברסיטאות	אחוז השינוי בין הזכאים לתעודת בגרות לבין העומדים בדרישות הסף של האוניברסיטאות
מועצות מקומיות (מעל 10,000 תושבים) (המשך)			
ג'דידה-מכר	67.0	50.8	-24.2
גדרה	87.8	72.7	-17.2
גן יבנה	76.7	70.2	-8.5
גני תקווה	81.8	75.3	-7.9
ג'סר א-זרקא	16.7	10.7	-35.9
ג'ת	66.1	54.8	-17.1
דאלית אל-כרמל	56.7	46.9	-17.3
דייר אל-אסד	73.5	64.6	-12.1
זכרון יעקב	77.8	72.1	-7.3
חורה	56.8	39.2	-31.0
טורעאן	76.2	56.3	-26.1
יפיע	57.4	43.7	-23.9
ירכא	68.7	46.5	-32.3
כאבול	74.2	58.1	-21.7
כסיפה	48.8	31.1	-36.3
כפר כנא	65.8	53.6	-18.5
כפר מנדא	61.8	45.8	-25.9
כפר קרע	56.3	45.2	-19.7
לקיה	56.6	38.6	-31.8
מבשרת ציון	83.1	72.9	-12.3
מגאר	77.9	46.2	-40.7
מג'ד אל-כרום	61.4	49.2	-19.9
מזכרת בתיה	84.5	78.8	-6.7
מעלה עירון	52.5	36.8	-29.9
נחף	63.0	51.3	-18.6
עספיא	72.3	56.5	-21.9
עראבה	63.4	45.1	-28.9
ערעה	69.5	51.9	-25.3

לוח 5.32: אחוז הזכאים לתעודת בגרות שעמדו בדרישות הסף* של האוניברסיטאות מתלמידי כיתות י"ב, לפי יישוב מגורים (יישובים ומועצות מקומיות בני יותר מ-10,000 נפש) / תשע"ה (2014/15) (המשך)

אחוז הזכאים לתעודת בגרות לבין העומדים בדרישות הסף של האוניברסיטאות	אחוז הזכאים לתעודת בגרות שעמדו בדרישות הסף של האוניברסיטאות	אחוז הזכאים לתעודת בגרות מתלמידי כיתות יב' כיתות יב'	יישוב
מועצות מקומיות (מעל 10,000 תושבים) (המשך)			
-49.7	22.1	43.9	ערערה בנגב
-16.5	56.6	67.8	פרדס חנה-כרכור
-10.4	70.5	78.7	קדימה-צורן
-8.8	75.6	82.9	קריית טבעון
-30.8	46.3	66.9	קריית עקרון
-35.5	36.0	55.8	ריינה
-5.6	83.2	88.1	שוהם
-5.0	76.7	80.7	תל מונד
-39.2	29.8	49.0	תל שבע

מקור: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, שנתון סטטיסטי לישראל 2016, לוח 8.19, 2017. קובץ הרשיות המקומיות, 4.5.17.

* דרישות הסף של האוניברסיטאות כוללות נוסף על זכאות לתעודת בגרות גם ציון עובר ב-3 יחידות לימוד במתמטיקה, ב-4 יחידות לימוד באנגלית ובמקצוע מוגבר אחד (נוסף על אנגלית). בנתונים כלולים רק נבחנים שהיו כלולים גם בקובץ תלמידי כיתות יב' של משרד החינוך.
** כולל מזרח העיר.

הפערים הגדולים ביותר בין אחוז הזכאים לתעודת בגרות לבין העומדים בדרישות הסף של האוניברסיטאות נצפו ביישובים ערבים, חרדים ובדווים.

לוח 5.33: חשיבות תעודת הבגרות לתלמידי כיתות י'-יא' לפי מגזר* (אחוזים)**
 תשע"ו (2015/16)

ערבים	יהודים	סך הכל	היגד
89.0	88.0	88.0	חשיבות תעודת הבגרות - סך הכל
93.0	97.0	96.0	חשוב לי להצליח בבחינות הבגרות
90.0	92.0	92.0	תעודת הבגרות חשובה מאוד כדי להתקדם בחיים
86.0	85.0	85.0	אני משקיע הרבה על מנת להצליח בבחינות הבגרות
89.0	87.0	87.0	אני מאמין שתעודת הבגרות שאקבל תאפשר לי להתקבל למסלול הלימודים שאבחר בעתיד
85.0	80.0	81.0	אני מאמין שתעודת הבגרות שאקבל תאפשר לי להתקבל לסוג העבודה שאבחר בעתיד
69.0	91.0	84.0	אני מאמין שעד סוף י"ב אצליח לקבל תעודת בגרות מלאה
80.0	93.0	90.0	אסיים את לימודי בבית הספר בו אני לומד כעת
75.0	76.0	76.0	אני מרגיש שבית הספר מכוון אותך למסלול לבגרות שמתאים לכישורים שלי
65.0	68.0	67.0	בית הספר מעודד לקחת יחידות לימוד בהתאם ליכולת התלמידים

מקור: משרד החינוך, ראמ"ה-הרשות הארצית למדידה והערכה בחינוך, מיצ"ב תשע"ו, ממצאי סקרי האקלים והסביבה הפדגוגית, נספח 2, נובמבר 2016.

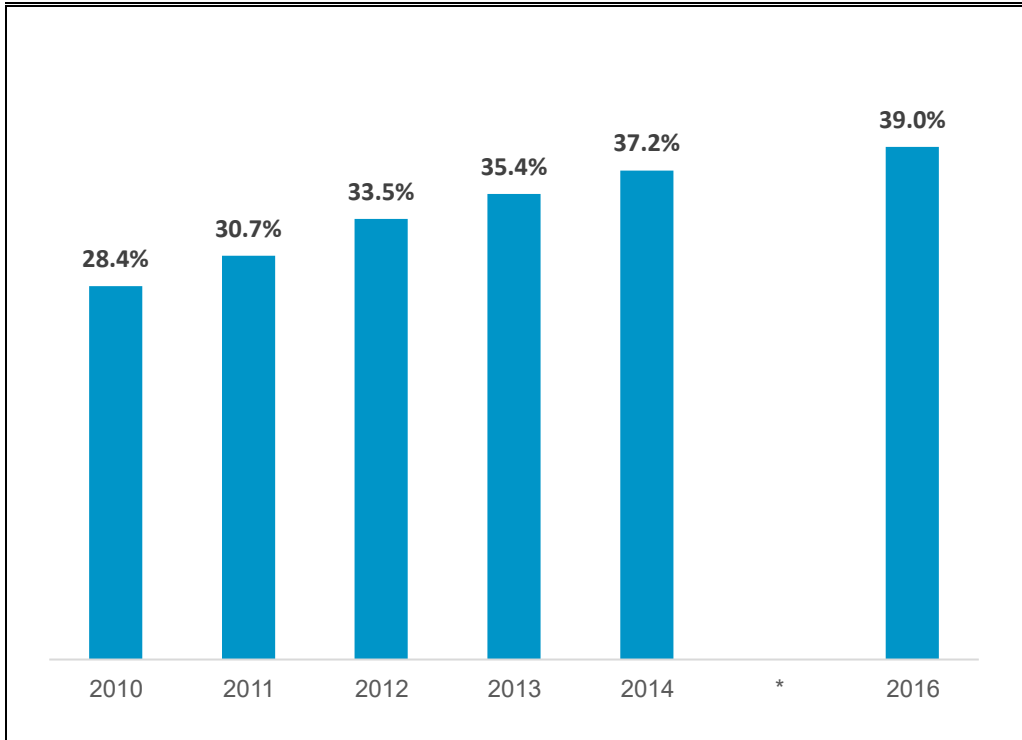
* האחוזים הם של העונים בחיוב על כל אחד מההיגדים המצוינים בלוח.

** יהודים-תלמידים בבתי ספר דוברי עברית, ערבים-תלמידים בבתי ספר דוברי ערבית.

רוב תלמידי י'-יא' דיווחו כי הם מייחסים חשיבות לתעודת הבגרות ומאמינים ביכולתם להשיג תעודה שתסייע להם בעתיד (בלימודים ובעבודה).

תלמידים לקויי למידה הזכאים להתאמה בבחינות הבגרות (תרשים 5'ב')

תרשים 5'ב': אחוז התלמידים לקויי למידה שאושרה להם התאמה אחת לפחות
בבחינות הבגרות / 2010-2016

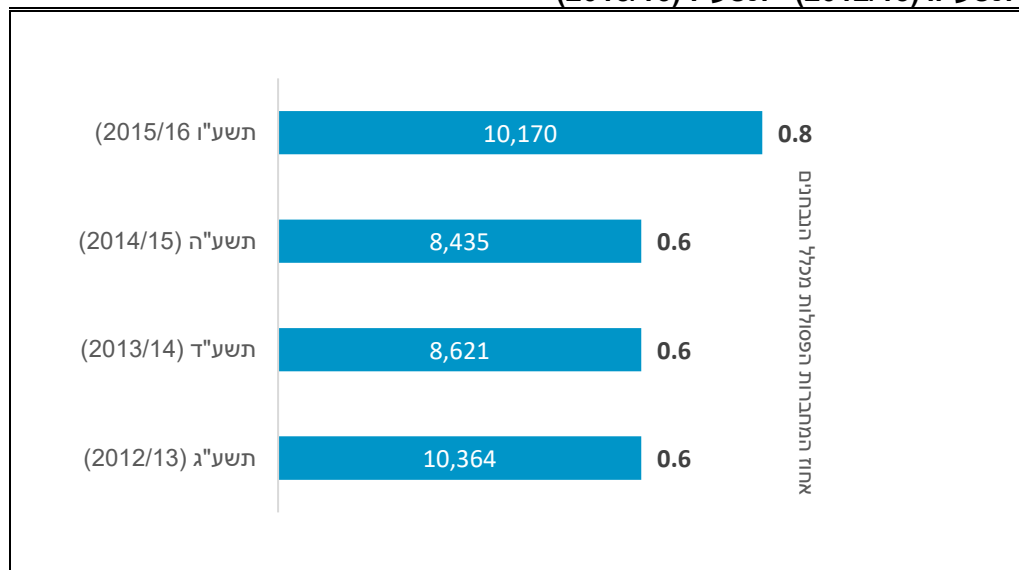
מקור: משרד החינוך, מנהל אגף בחינות א', 2010-2014. התמונה החינוכית 2016.

* לא נתקבלו נתונים לשנת 2015.

בשנת 2016 נמשכה מגמת העלייה במספרם וחלקם של התלמידים לקויי למידה שאושרה להם התאמה אחת לפחות בדרכי ההבחנות בבחינות הבגרות.

נבחנים בבחינת בגרות שמחברת בחינת הבגרות שלהם נפסלה (תרשים 5'ג')

תרשים 5'ג': נבחנים בבחינת בגרות שמחברת הבחינה שלהם נפסלה* עקב חשד לאי-קיום טוהר הבחינה, לפי שנה (מספרים ואחוזים)
תשע"ג (2012/13) - תשע"ו (2015/16)

מקור: משרד החינוך, התמונה החינוכית לבתי הספר העל יסודיים-דוח ארצי, 2017.

* מחברת שנפסלה היא מחברת שלא הוגש לגביה ערעור תוך 40 יום מתאריך ההודעה על החשד, או שערעור שהוגש בעניינה נדחה בידי ועדת טוהר הבחינה.

בשנת תשע"ו עלה מספרם וחלקם של הנבחנים שמחברת בחינת הבגרות שלהם נפסלה.

תלמידים מחוננים (לוח 5.34)

לוח 5.34: מספר התלמידים הנוטלים חלק בפעילות האגף לתלמידים מחוננים ומצטיינים במשרד החינוך, לפי סוג פעילות / תשנ"ג (1992/93) - תשע"ז (2016/17)

מספר התלמידים				פעילות
תשע"ז	תש"ע	תש"ס	תשנ"ג	
64,190	36,089	11,209	11,414	סך הכל כולל*
תכנית לתלמידים מחוננים				
16,575	11,587	11,209	11,414	סך הכל
9,152	6,086	3,746	3,120	יום העשרה שבועי במגזר היהודי-מרכזי מחוננים
3,725	2,389	1,864	1,730	כיתה ייחודית המשולבת בבית הספר
3,698	1,413	4,150	5,850	תכנית העשרה*
-	1,699	1,449	714	יום העשרה שבועי במגזר הלא יהודי-מרכזי מחוננים
תכנית לתלמידים מצטיינים				
47,615	24,502	-	-	סך הכל**
28,275	11,543	-	-	תכנית למצטייני בית ספר - "אמירים"
11,372	7,261	-	-	תלמידים מצטיינים במרכזי מחוננים ובגופים נתמכי האגף
4,438	-	-	-	כיתות נחשון
2,225	-	-	-	תכנית חינוך לפסגות למצטיינים בפריפריה חברתית/גיאוגרפית

מקור: משרד החינוך, האגף לתלמידים מחוננים ומצטיינים, שנים שונות.

- אין נתונים.

* בתשנ"ג ובתש"ס הכוונה לחוגי העשרה אחר הצהריים. בשנת תש"ע הכוונה לתלמידים מקבלי מלגות המשלבים לימודים אקדמיים (488), לתלמידים מחוננים בבי"ס וירטואלי (950) ולתלמידים מחונני על (15 תלמידים). בתשע"ז הכוונה לתלמידים באמנויות-במה לכתיבה וקולנוע (850), תלמידים מחוננים בבי"ס וירטואלי (733), תלמידים בתכנית אחריות אזורית (500), תלמידים מחוננים המשלבים לימודים אקדמיים (מקבלי מלגות) (397), תלמידים בתכנית "אלפא" (280), תלמידים בתכנית בוגרים-הגיגים (100), תלמידים מחונני על (15 תלמידים).

בתשע"ז הכוונה לתלמידים באמנויות-במה לכתיבה וקולנוע (770), תלמידים מחוננים בבי"ס וירטואלי (1,190), תלמידים בתכנית אחריות אזורית (695), תלמידים מחוננים המשלבים לימודים אקדמיים (מקבלי מלגות) (471), תלמידים בתכנית "אלפא" (432), תלמידים בתכנית בוגרים-הגיגים (125), תלמידים מחונני על (15 תלמידים).

** בתש"ע כולל 951 תלמידים מצטיינים בבתי ספר לאמנויות ו-4,747 תלמידים מצטיינים במרכזי מחוננים ובגופים נתמכי האגף. בתשע"ז כולל 930 תלמידים בתכנית אקדמיה בתיכון ו-375 תלמידים בכיתות מדעני וממציאי העתיד.

הערות: ילד עשוי להשתתף ביותר מבפעילות אחת.

עם השנים עולה מספר התלמידים הנוטלים חלק בפעילות האגף לתלמידים מחוננים ומצטיינים במשרד החינוך.

השכלת המיועדים לגיוס ודירוגם הפסיכוטכני (לוח 5.35 ותרשים 5'ד')

לוח 5.35: דירוג פסיכוטכני של המתגייסים לצה"ל (אחוזים) / 1995-2016*

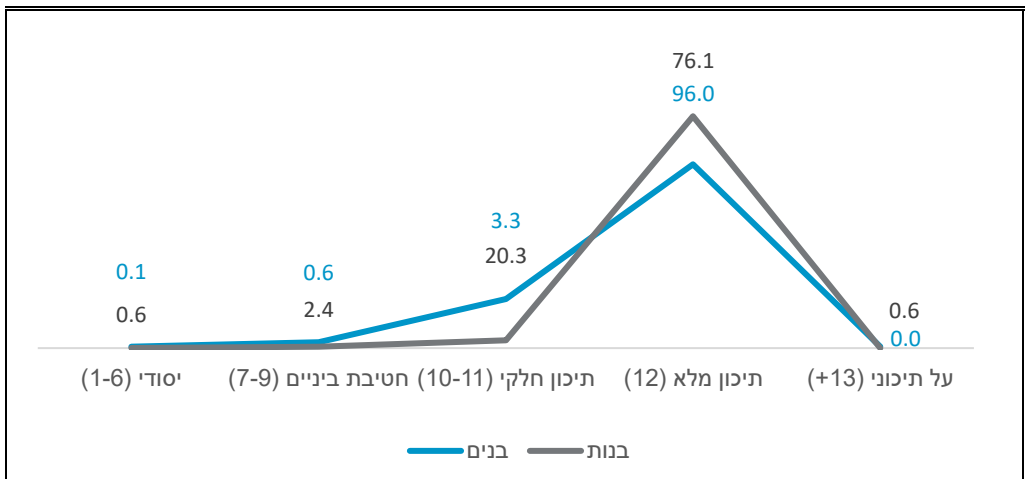
בנות				בנים				דירוג פסיכוטכני**
2016	2010	2000	1995	2016	2010	2000	1995	
100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	סך הכל
31.1	35.8	30.8	26.0	31.1	38.8	32.8	27.0	נמוך
42.6	42.3	42.2	48.1	36.5	34.7	39.1	41.0	בינוני
26.3	22.0	27.0	25.9	32.4	26.5	28.1	32.0	גבוה

מקור: צה"ל, מיטב, עיבודים מיוחדים, שנים שונות.

* הנתונים מתייחסים לאוכלוסיית המתגייסים לשירות החובה בצה"ל בחודש יולי בשנות הגיוס הנקובות בלוח.
** הדירוג הפסיכוטכני נעשה לצורכי צה"ל ולפי מדדים המתאימים להשתלבות בצבא. אין הוא מעיד בהכרח על השכלת המתגייסים לצה"ל, על החינוך שקיבלו, או על כושרם האינטלקטואלי. הוא נקבע על פי ארבעה מבחנים פסיכוטכניים ובודק יכולת אינטלקטואלית ביחס לקריטריונים של הצלחה בשירות.

בנים מדורגים כבעלי ציון פסיכוטכני גבוה מבנות (32.4% לעומת 26.3%).

תרשים 5'ד: מספר שנות לימוד של המיועדים לשירות ביטחון*, לפי מין (אחוזים) 2016

מקור: צה"ל, מיטב, עיבודים מיוחדים, 2017.

* מי שהגיע לגיל 18 בשנת 2016.

מרבית המיועדים לשירות ביטחון בשנת 2016 סיימו בית ספר תיכון במלואו. בנות יותר מבנים.

6

ילדים ועולם הפנאי

מבוא

לפעילויות הפנאי של ילדים תפקיד מרכזי בתהליך התפתחותם. הספרות המחקרית העלתה, שפעילויות אלה תורמות להתפתחותם הקוגניטיבית, החברתית, הרגשית והפיזיולוגית. יש בהן פוטנציאל נכבד לקידום, החל בשיפור הישגיהם הלימודיים ועבור לחיזוק ביטחונם העצמי ולפיתוח אחריותם האזרחית. היא אף מורה, כי נוסף על ההנאה מעצם הפעילות, השתתפות בפעילויות פנאי מאפשרת לילדים ולבני נוער למצות כישורים ולספק נטיות אישיות שאינם יכולים לבוא לידי ביטוי מלא בבית הספר או במסגרות אחרות. השתתפות בפעילויות פנאי חיוביות היא לא רק גורם המקדם התפתחות, אלא גם חיסון מפני מצבי סיכון.

ידוע, שבד בבד עם תרומתן החיובית של פעילויות הפנאי לילדים, לפעילויות אלה עלולות להיות גם השפעות שליליות. תחום שזכה למחקר נרחב בהקשר זה הוא הצפייה בטלוויזיה והשימוש באינטרנט. ילדים צעירים פגיעים במיוחד להשפעות של פעילויות אלה, ולפיכך נתונים אודות השתתפותם בפעילויות הללו חשובים להבנת מצבם ולדאגה לשלומם.

בעשורים האחרונים ניכרים שינויים בולטים בהרגלי הפנאי של ילדים. זאת בעקבות שינויים בתנאים החברתיים והכלכליים שהתחוללו בעולם המערבי ואשר לא פסחו על הילדים בישראל. הקשר בין הילד להוריו במשך שעות היום הולך ומצטמצם לשהייה עם הורה אחד בזמן מסוים, בו בזמן שהורה השני "חופשי" לעבוד. גם פעילויות שנחשבו בעבר כ"משפחתיות", כגון ארוחה משותפת, צפייה משותפת בטלוויזיה וזמן השינה, הפכו לפעילויות, שהילד מבצע לבדו בהיעזרו באמצעים טכנולוגיים שונים. למעשה, לילדים יש היום פחות ופחות "זמן הורים" וזמן הולך וגדל לפעילויות פנאי אינדיבידואליות. כתוצאה מהתמעטות הזמן המוקדש לבילוי המשותף של ילדים והורים אנו עדים להתרבותם של מתקנים ושל מוסדות, שבהם יש השגחה על הילד, ושל מבחר חוגים.

נוסף על צריכת בידור וקניות, ילדים תורמים מזמנם לפעולות התנדבות בקהילה שבה הם חיים. זאת במסגרת פרויקט מחויבות של בית הספר, אך גם שלא במסגרת זו. נתונים על כך מוצגים בהמשך.

השינויים מהירים, אך הידע על אודות עולם הפנאי של ילדים בישראל חלקי בלבד, ואין בו די להסקת מסקנות אופרטיביות. לפיכך, אנו מציגים בנושא הפנאי פרק קצר בהרבה מכפי שהיינו חפצים. פרק מצומצם זה משקף את הידע הדל שלנו על הקצאות הזמן של ילדים ושל בני נוער בשעות הפנאי. אין אנו יודעים די על איכות המתקנים שבהם הם מבלים, על טיב המבוגרים השוהים איתם, על שביעות רצונם מעולם הפנאי שלהם ועל נגישותם של שירותי פנאי הולמים לאוכלוסיות המגוונות של ילדים החיים בישראל.

הנתונים המוצגים בפרק מורים, כי המחשב והטלפון הנייד הפכו לזמינים יותר ויותר לילדים ולבני נוער, וכי כבר תפסו את מקומה של הטלוויזיה כמדיה עיקרית. זאת במיוחד לשם שמירה על קשרים חברתיים ומשחקים.

למרות השעות הרבות שילדים ובני נוער בישראל מבלים מול מסך המחשב, הטלוויזיה והטלפון הנייד, אין אנו יודעים די הצורך על תכני התוכניות שבהן הם צופים ועל מעורבות ההורים בצפייה. חשוב לבחון לעומקה את החשיפה של ילדים בישראל לתכנים השונים ואת המסרים שהם מקנים להם. זאת במיוחד לאור אחת התופעות שהיקפה מתרחב, "מסחור הילדות". הכוונה להדירת מסרים מעולם הפרסום והמסחר לעולמם של ילדים באמצעות כלי התקשורת: טלוויזיה, אינטרנט, רדיו, עיתונות, פרסום חצות וכדו'. מסרים אלה משפיעים במידה רבה על האופן שבו ילדים לומדים

ומשחקים, ואף על דברי המזון שהם אוכלים. הם גם מעצבים את האופן שבו ילדים רואים את עצמם ואת העולם - ערכיהם, שאיפותיהם, בריאותם ואף דימוים העצמי.

בהקשר זה יש לציין, שהטלוויזיה, האינטרנט והרדיו נגישים מבחינה כלכלית (עלות) ומבחינה פיזית הרבה יותר מחוגים וממסגרות בילוי אחרות. הנתונים על מספר הילדים החיים מתחת לקו העוני, המוצגים בפרק 10, חושפים את דלות המשאבים העומדים לרשות הילדים הללו וזורים אור על המניעים שמעצבים את אופן ניצול הזמן של ילדים ובני נוער בשעות הפנאי.

כמו כן, יש לתת את הדעת לגורמים טכניים, כגון קרבה גיאוגרפית לשירותי פנאי שמותאמים לילדים, ואף לנגישותם של שירותי פנאי לילדים בעלי צרכים מיוחדים. לא אחת אין לילדים החיים בפריפריה מסגרות מתאימות לבילוי, ועליהם להסתפק במתקנים המתוכננים עבור מבוגרים, כגון קניונים ומרכזים מסחריים.

למרות הקושי לפרוס יריעה רחבה של נתונים לגבי ניצול שעות הפנאי של ילדים, עלה בידינו השנה להציג נתונים שקובצו מסקרים שונים, הגם שמטרות הסקרים וקבוצות הגיל שהתייחסו אליהן לא תמיד אפשרו לערוך את ההשוואה הרצויה.

תרשימים 6א'-6ה' עוסקים בשימוש באמצעים דיגיטליים.

תרשימים 6ו'-6ז' עוסקים בשימוש באפליקציית ווטסאפ.

תרשימים 6ח'-6י' עניינם צפייה בתכני וידאו (סדרות, סרטים, תוכניות וכד').

תרשימים 6יא'-6יג' מתייחסים לפרטיות ומוגנות בשימוש באמצעים דיגיטליים.

תרשימים 6יד'-6יז' עוסקים בהשתתפות ילדים בחוגים.

לוחות 6.1-6.2 מוקדשים שימוש באינטרנט לצרכי למידה.

לוחות 6.3-6.4 ותרשימים 6יח'-6כ' נוגעים לפעילות התנדבותית של בני נוער.

תרשימים 6כא'-6כח' עוסקים בהשתתפות בני נוער בתנועות נוער.

לוח 6.5 עניינו ילדים ובני נוער שעוסקים בספורט.

לוחות 6.6-6.9 מתייחסים לטיולים, לביקורים באתרי טבע וליציאה לחו"ל.

לוחות 6.10-6.11 ותרשימים 6כט' עניינם מורשים לנהוג.

הגדרות

אינסטרגרם - יישום (אפליקציה) לטלפונים ניידים חכמים המשמש לשיתוף תמונות וסרטוני וידאו קצרים ברשתות החברתיות ובדואר האלקטרוני. כמו כן הוא מאפשר מעקב אחרי משתמשים נוספים, וזאת באמצעות הרשת החברתית של אינסטרגרם, שבה ניתן לצפות ולהגיב על פוסטים של אחרים.

וואטסאפ - יישום (אפליקציה) לטלפונים ניידים חכמים המשמש להעברת מסרים מידיים, תמונות, קטעי וידאו וקול.

טוויטר - רשת חברתית מקוונת המאפשרת לשלוח ולקרוז מסרים קצרים של עד 140 תווים (פעולה שזכתה לשם 'מיקרו בלוגינג'). בסיס הממשק לקוח מרעיון שליחת הודעות (sms) בטלפונים ניידים. את ההודעות ברשת, המכונות tweets (ציוצים), ניתן לקבל באמצעות אתר החברה, מסרונים הנשלחים

לטלפון סלולרי ומגוון רחב של אפליקציות. כל זאת בלא צורך לגלוש לאתר האינטרנט של החברה. העיקרון של טוויטר הוא כתיבת מסר, שאותו יכולים לראות כל העוקבים אחר הפרופיל בדף הבית שלהם. הבחירה אחר מי לעקוב אינה מצריכה את אישורו של הנעקב, אלא אם הגדיר את המשתמש שלו כפרטי.

לינקדין (Linkedin) – יישום (אפליקציה) רשת חברתית מקוונת שנועדה ליצירת קשרים מקצועיים ועסקיים בין משתמשיה.

סנאפצ'ט - אפליקציה לשיטוף תמונות. המשתמשים בה יכולים לשלוח תמונות, להקליט קטעי וידיאו, להוסיף טקסט וציורים ולשלוח אותם לאנשי קשר. (לתמונות וקטעי וידיאו אלו נהוג לקרוא סנאפס (SNAPS).

פייסבוק - אתר אינטרנט המשמש כרשת חברתית המקוונת הגדולה בעולם, זמין ביותר מ-70 שפות. המשתמשים בו יוצרים פרופילים אישיים, שכוללים תמונות אישיות ותחומי עניין אישיים. האתר מאפשר ליצור עם המשתמש גם קשר פרטי, וכך רק המוען והנמען שותפים לשיחה, וגם קשר פומבי, שבו ההודעות גלויות לעיני כול. ניתן גם ליצור קבוצות חברים, המגבילה את הצפייה בפרופיל אך ורק למשתמשים מאותה הרשת ולמשתמשים המוגדרים כ"חברים".

תכנית התפתחות אישית ומעורבות חברתית - התכנית הינה פיתוח של תכנית המחויבות האישית שהייתה נהוגה בבתי הספר בעבר. התכנית מבוססת על הגישה הפדגוגית של "למידה מתוך שירות" (learning service) שמושמת ברחבי העולם מאז ראשית שנות השמונים של המאה שעברה. הגישה שעומדת בבסיסה היא קידום תהליך של למידה משמעותית הכולל שלושה מרכיבים: שירות קהילתי משמעותי; תהליכים מובנים של עיבוד ורפלקציה על ההתנסות; לימוד עיוני. נוסף על הובלת תהליכים של למידה משמעותית, התכנית מיועדת להעצים את התלמידים ולקדם מעורבות חברתית ואזרחית. שנת הלימודים תשע"ו הייתה השנה השנייה להפעלתה והיא יושמה בכיתות י"א. חובת ההשתתפות בתכנית מוטלת על כלל התלמידים והיא תנאי לקבלת תעודת בגרות. התכנית כוללת שילוב בין התנסות מעשית במעורבות חברתית (באופן פרטני וקבוצתי) לבין למידה עיונית. המחקר כלל שילוב של הערכה איכותנית וכמותית. ההערכה האיכותנית כללה 13 בתי ספר. בהערכה הכמותית הועברו שאלונים בקרב תלמידי כיתות י' ו-י"א. השאלונים הועברו במהלך החודשים ינואר-מרץ 2016. במחקר השתתפו 268 בתי ספר, 109 כיתות י' מתוכם 2,230 תלמידי כיתות ו-125,2 תלמידי כיתות יא'.

מקור הנתונים

רוב הנתונים בפרק זה לקוחים מסקרים וממחקרים שנערכו ביוזמה פרטית. מיעוטם לקוח מהסקר החברתי של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה בעניין הרישוי לנהוג ברכב והיציאות לחו"ל. רשות הטבע והגנים היא המקור בנושא הכניסה לאתרי הרשות.

הנתונים על השתתפות ילדים בחוגים נלקחו מסקר של מכון שריד-שרותי מחקר והדרכה, אשר בוצע עבור עיתון גלובס. הסקר נערך באמצעות סקר מקוון בפאנל "סמול טוק" – פאנל הילדים של מכון שריד בקרב 750 ילדים בגיל 15-8 במהלך חודש אוגוסט 2015.

הנתונים על שימוש באמצעים דיגיטליים, שימוש באפליקציות ווטסאפ, צפייה בתכני וידאו ופרטיות בשימוש באמצעים דיגיטליים נלקחו מה-STS - מאגר נתונים של איגוד האינטרנט הישראלי על האינטרנט בישראל, מדוח בזק 2016 הסוקר את הרגלי השימוש וההתנהגות של הישראלים בעידן הדיגיטלי. הדוח מבוסס על מחקר מעמיק שערכה החברה על האינטרנט בישראל, המגמות השולטות בו ושימושי השונים, וכן על נתונים מפעילות החברה ומערכתיה.

לצורך הדוח נערך סקר בשיתוף מכון המחקר TNS בקרב 1,000 נדגמים, מתוכם נדגמו כ-120 בני נוער בגילאי 13-17. הסקר ונתוני התשתיות שנאספו ממערכות בזק בצרוף אנליזה של נתוני השוק, משקפים תמונת מצב של החיים בעידן הדיגיטלי לשנת 2016.

הנתונים על שימוש באינטרנט לצרכי למידה וכן נתונים על מאמצי בתי הספר למעורבות חברתית ואזרחית מקורם בבדיקות המיצ"ב לשנת תשע"ו, שנערכו בקרב מדגם אקראי ומייצג של כל בתי הספר הרשמיים בארץ. מדגם זה כלל תלמידים, מורים ומנהלים במגזרי החינוך העברי הממלכתי, הממלכתי-דתי והערבי. זאת במסגרת מחקר שהתייחס למדיניות בתי הספר, לשיטות ההוראה הנהוגות בהם ולהשיגי התלמידים בשפת האם, במתמטיקה, במדע וטכנולוגיה ובאנגלית.

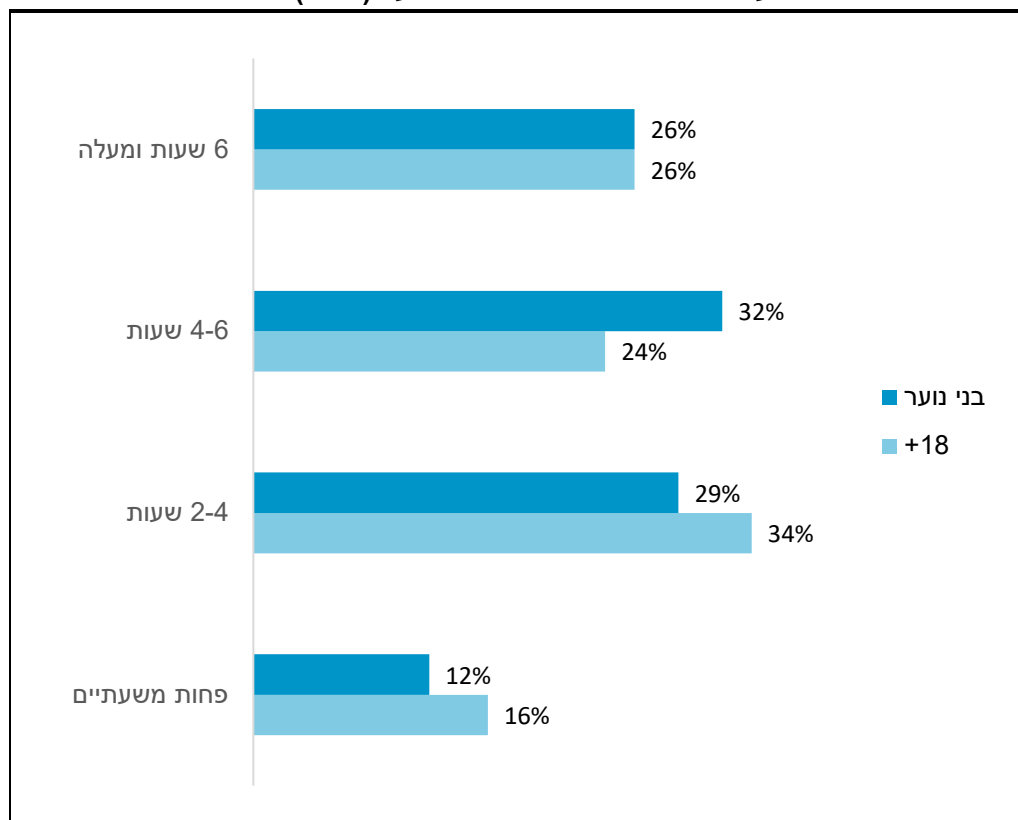
הנתונים על השתתפות תלמידי כיתות י'-יא' בתכנית להתפתחות אישית ולמעורבות חברתית בשנת הלימודים תשע"ו מקורם בראמ"ה. המחקר כלל שילוב של הערכה איכותנית וכמותית. ההערכה האיכותנית כללה 13 בתי ספר. בהערכה הכמותית הועברו שאלונים בקרב תלמידי כיתות י' ו-יא. השאלונים הועברו במהלך החודשים ינואר-מרץ 2016. במחקר השתתפו 268 בתי ספר, 109 כיתות י' מתוכם 2,230 תלמידי כיתות ו-1,125 תלמידי כיתות יא'.

הנתונים על תנועות הנוער נלקחו מדוח של ראמ"ה-משרד החינוך: סיכום ממצאי הערכה דו-שנתית בתנועות הנוער בישראל, תשע"ד-תשע"ה, 2014-2015. הדוח מציג נתונים על 13 תנועות נוער שפעלו בשנים 2014-2015 בכל מגזרי האוכלוסייה - חילונים, דתיים, חרדים, ערבים, בדואים ודרוזים. האומדן התקיים במהלך השנים 2014-2015 באמצעות הרשות הארצית למדידה והערכה בחינוך (ראמ"ה). איסוף הנתונים נעשה משלושה מקורות: 1. ביקורים בסניפי תנועות הנוער במסגרתם נערכו תצפיות על פעילויות, ראיונות עם רכזים ומדריכים צעירים, 2. שאלוני חניכים שהועברו לתלמידים בבתי הספר באמצעות סקרי המיצ"ב. השאלונים הועברו בקרב כ-610,000 תלמידים במהלך שתי שנות האומדן, 3. שאלונים טלפוניים שהועברו למדריכי תנועות הנוער (לפי רשימות כוללות שהעבירו התנועות) לכ-36,000 מראיינים בכל אחת משנות האומדן. ההליך כולו לוהה בוועדת היגוי שעל חברה נמנו נציגי אקדמיה ונציגי תנועות נוער, בנוסף לנציגי ראמ"ה ומינהל חברה ונוער.

שימוש באמצעים דיגיטליים (תרשימים 6א'-6ה')

תרשים 6א': מספר שעות* הגלישה היומית של בני נוער (7-17) באינטרנט / 2017

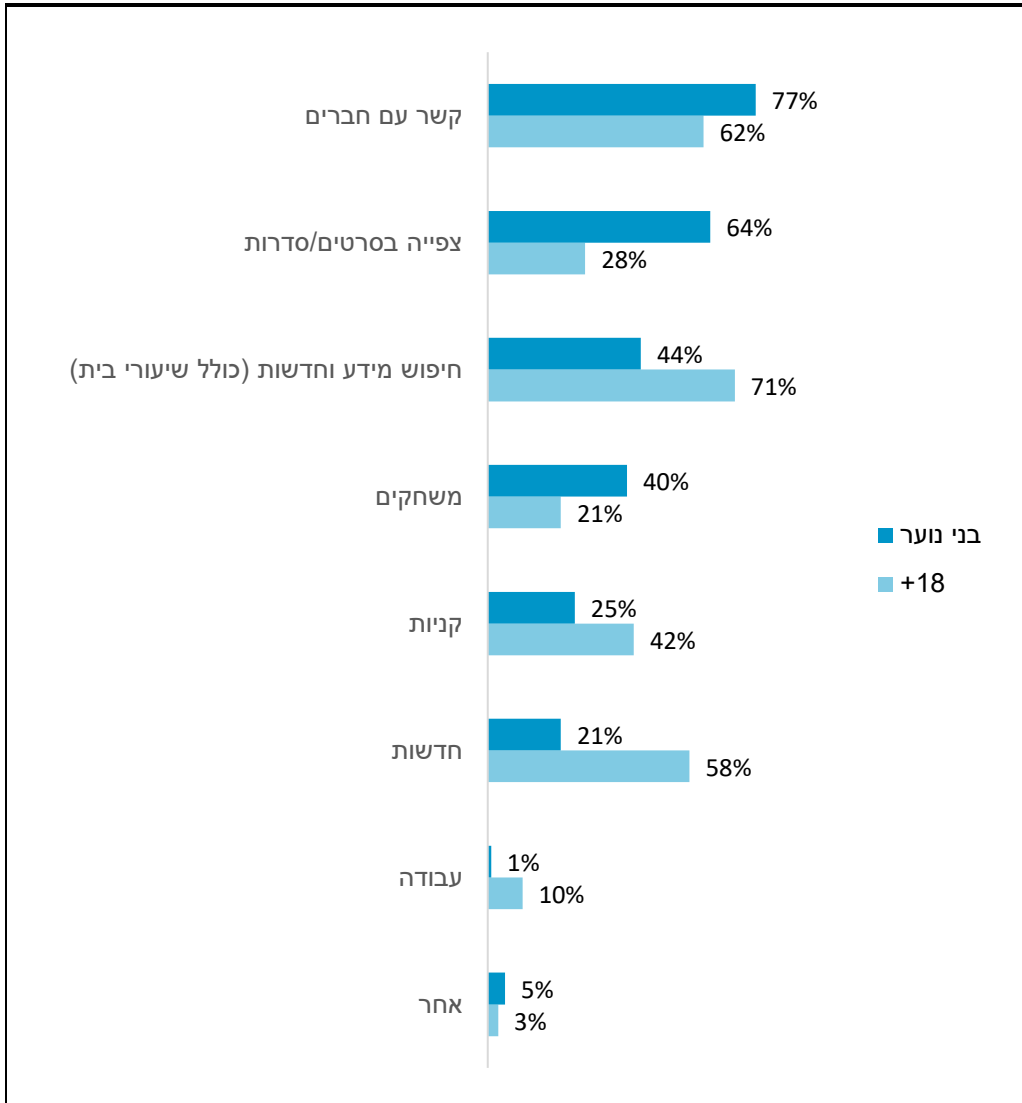

מקור: STS מאגר נתונים על האינטרנט בישראל, איגוד האינטרנט הישראלי, שריד - שרותי מחקר והדרכה. סקר השוואתי הורים-ילדים: פערי תפיסות והתנהגות במרחב המקוון 2017, תרשים 1. יולי 2017.

* הנסקרים נשאלו: כמה שעות את/ה מבלה ברשת?

רוב הילדים בגיל 7-17 גולשים באינטרנט - שעתיים ומעלה ביום. כ-60% מהם גולשים 4 שעות ומעלה (שליש מהם גולשים 4-6 שעות ורבע ויותר גולשים 6 שעות ומעלה).

תרשים 6ב': עיקר הפעילות* של בני נוער (7-17) באינטרנט / 2017

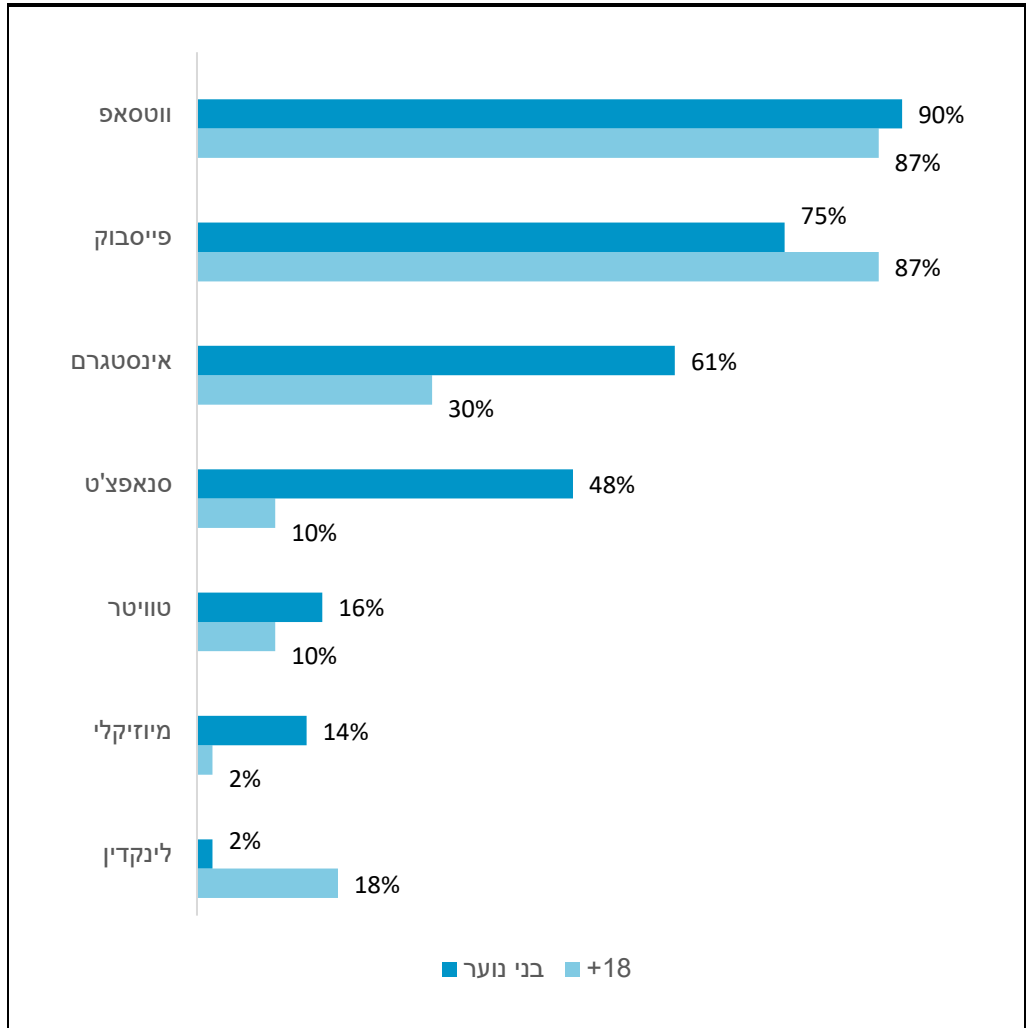

מקור: STS מאגר נתונים על האינטרנט בישראל, איגוד האינטרנט הישראלי, שריד - שרותי מחקר והדרכה. סקר השוואתי הורים-ילדים: פערי תפיסות והתנהגות במרחב המקוון 2017, תרשים 2. יולי 2017.

* הנסקרים נשאלו: מה עיקר הפעילות שלך ברשת?

עיקר הפעילות של בני נוער (7-17) באינטרנט היא יצירת קשר עם חברים, במקום השני צפייה בסרטים / סדרות. 44% מחפשים ברשת מידע ו-40% נוספים משחקים.

תרשים ג': פעילות של בני נוער (13-17) ברשתות חברתיות* (אחוזים) / 2016

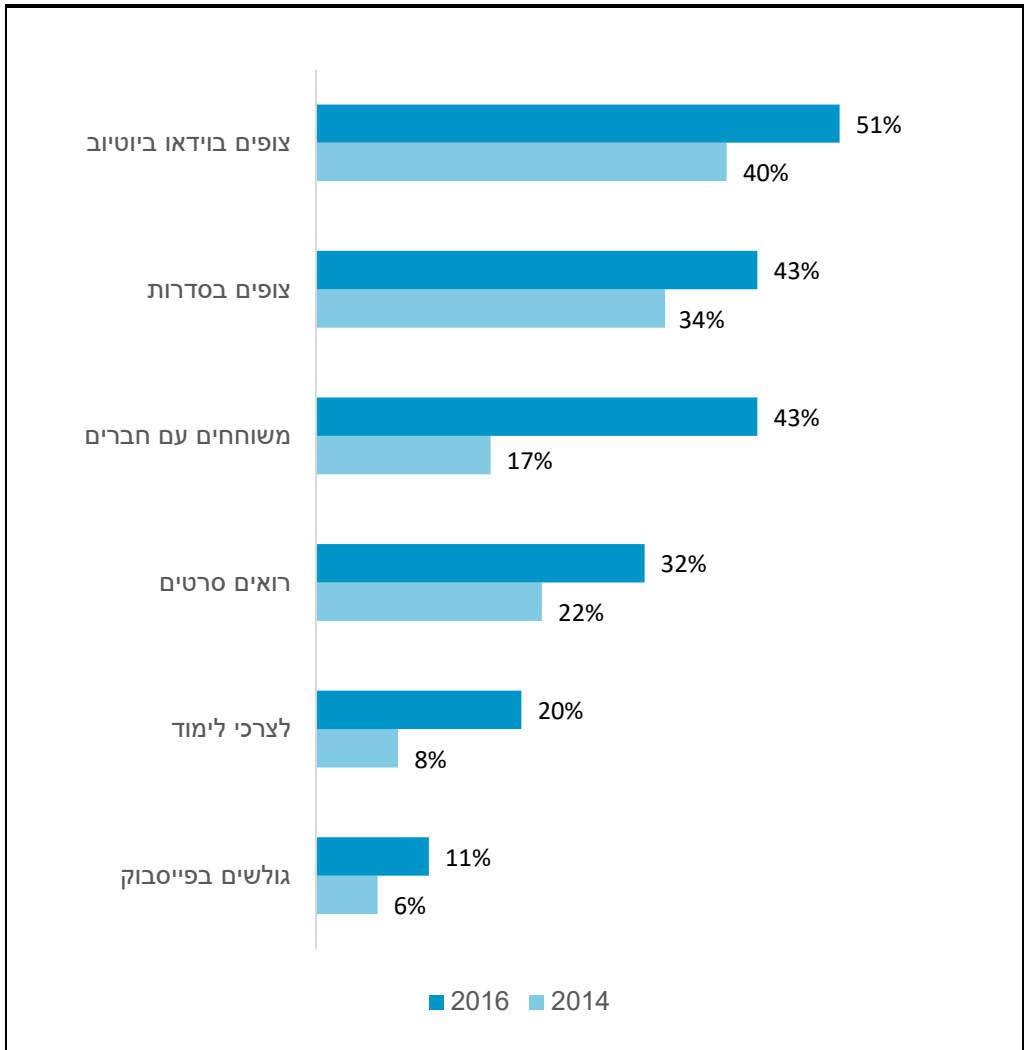

מקור: החיים בעידן הדיגיטלי, הדוח השנתי של בזק למצב האינטרנט בישראל לשנת 2016. מתוך: STS מאגר נתונים על האינטרנט בישראל, איגוד האינטרנט הישראלי, סקר בנושאי משפחות ודיגיטל בישראל, 2017.

* הנסקרים נשאלו: מבין הרשתות החברתיות הבאות, באילו רשתות חברתיות אתה פעיל?

רובם המוחלט של בני הנוער פעילים בוואטסאפ, קצת יותר מבני ה-18+. 75% מבני הנוער פעילים בפייסבוק, 61% פעילים באינסטגרם וכמחצית פעילים בסנאפצ'ט.

תרשים 6ד': שימוש של ילדים בגיל 6-9 באמצעים דיגיטליים* (אחוזים)
2014-2016

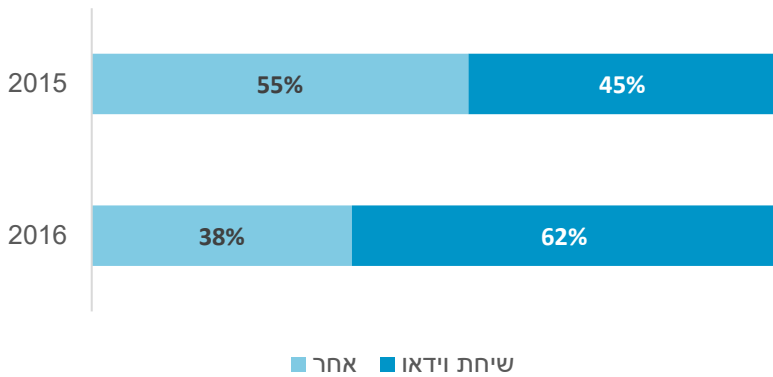

מקור: החיים בעידן הדיגיטלי, הדוח השנתי של בזק למצב האינטרנט בישראל לשנת 2016. מתוך: STS מאגר נתונים על האינטרנט בישראל, איגוד האינטרנט הישראלי, סקר בנושאי משפחות ודיגיטל בישראל, 2017.

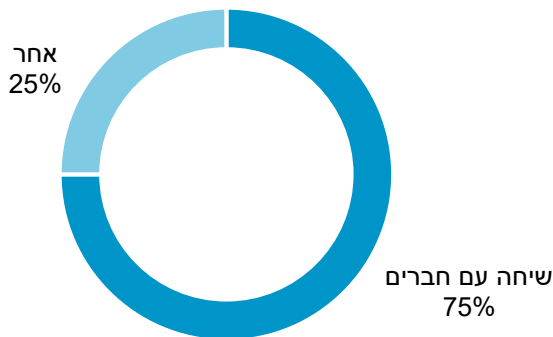
* ההורים נשאלו: ציין את כל הדברים שאתה יודע שהילדים שלך עושים באינטרנט, במחשב, בטאבלט ובטלפון הנייד?

בין השנים 2014 ל-2016 חלה עלייה בשימוש של ילדים בגיל 6-9 באמצעים דיגיטליים (אינטרנט, מחשב, טאבלט וטלפון נייד). השימוש השכיח ביותר הוא צפייה בוידאו ביוטיוב, במקום השני צפייה בסדרות או שיחה עם חברים ובמקום השלישי צפייה בסרטים.

תרשים 6ה': שימוש של בני נוער (13-17) בשיחות וידאו* (אחוזים) / 2015-2016

2016

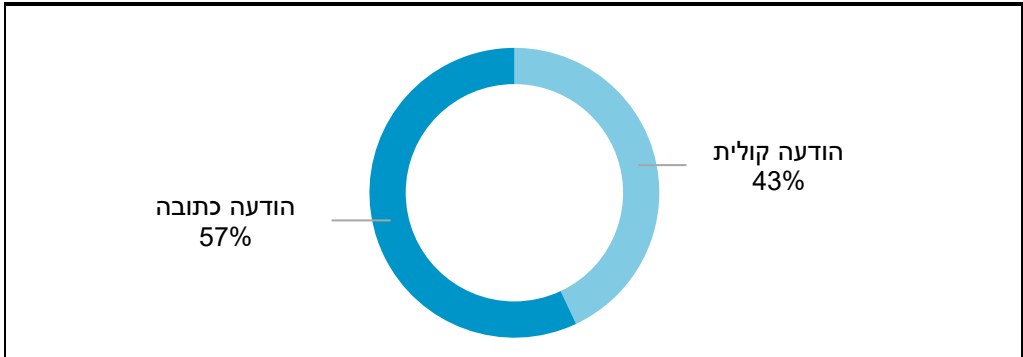
מקור: החיים בעידן הדיגיטלי, הדוח השנתי של בזק למצב האינטרנט בישראל לשנת 2016. מתוך: STS מאגר נתונים על האינטרנט בישראל, איגוד האינטרנט הישראלי, סקר בנושאי משפחות ודיגיטל בישראל, 2017.

* בני הנוער נשאלו: האם ועם מי אתה נוהג לבצע שיחת וידאו שבה אפשר לראות את הצד השני באמצעות סמארטפון / מחשב / טאבלט?

מאז 2015 חלה עלייה בשימוש של בני נוער בשיחות וידאו באמצעות הסמארטפון, המחשב והטאבלט. בשנת 2016 75% משיחות הוידאו שביצעו בני נוער היו עם חברים.

שימוש באפליקציית ווטסאפ (תרשימים 16'-6')

תרשים 16': פעילות של בני נוער (13-17) בווטסאפ* (אחוזים) / 2016

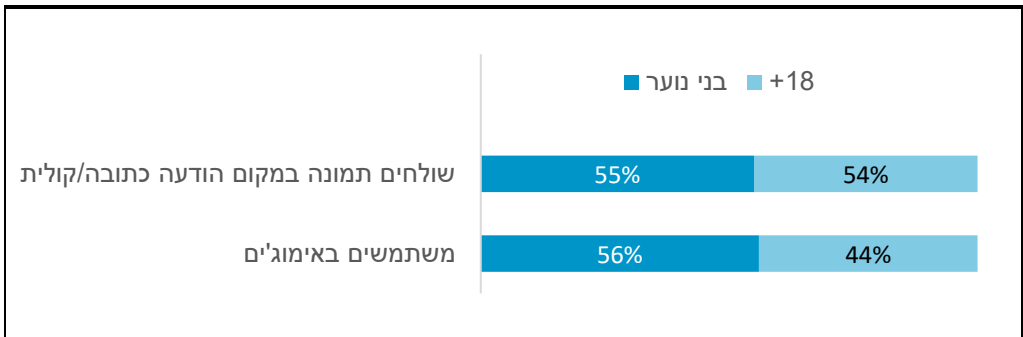

מקור: החיים בעידן הדיגיטלי, הדוח השנתי של בזק למצב האינטרנט בישראל לשנת 2016. מתוך: STS מאגר נתונים על האינטרנט בישראל, איגוד האינטרנט הישראלי, סקר בנושאי משפחות ודיגיטל בישראל, 2017.

* הנסקרים נשאלו: האם אתם מעדיף לשלוח הודעה קולית על פני הודעה כתובה?

57% מבני הנוער המשתמשים באפליקציית ווטסאפ, מעדיפים לשלוח הודעות כתובות.

תרשים 16': שימוש של בני נוער (13-17) בתמונות ואימוג'ים בווטסאפ* (אחוזים)
2016

מקור: החיים בעידן הדיגיטלי, הדוח השנתי של בזק למצב האינטרנט בישראל לשנת 2016. מתוך: STS מאגר נתונים על האינטרנט בישראל, איגוד האינטרנט הישראלי, סקר בנושאי משפחות ודיגיטל בישראל, 2017.

* הנסקרים נשאלו:

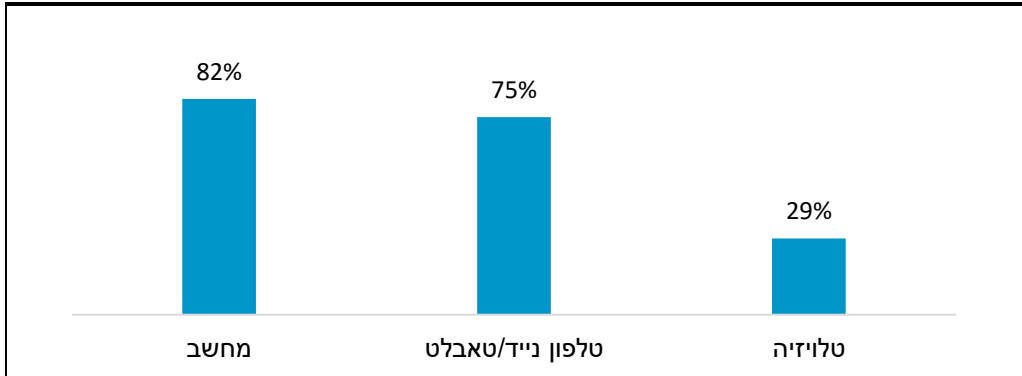
- האם אתם שולח תמונות במקום הודעה כתובה / שיחה קולית?
- האם אתם מוסיף בהודעות ווטסאפ אימוג'ים? באיזו תדירות?

יותר ממחצית מבני הנוער המשתמשים באפליקציית ווטסאפ, מעדיפים לשלוח תמונות במקום הודעה כתובה או שיחה קולית, לעומת 44% מבני ה-18+ העושים זאת.

יותר ממחצית מבני הנוער המשתמשים באפליקציית ווטסאפ, משתמשים באימוג'ים כמעט בכל הודעה.

צפייה בתכני וידאו (סדרות, סרטים, תוכניות וכד') (תרשימים 6ח'-6'י)

תרשים 6ח': צריכת תכני וידאו* בידי בני נוער (13-17) (אחוזים) / 2016

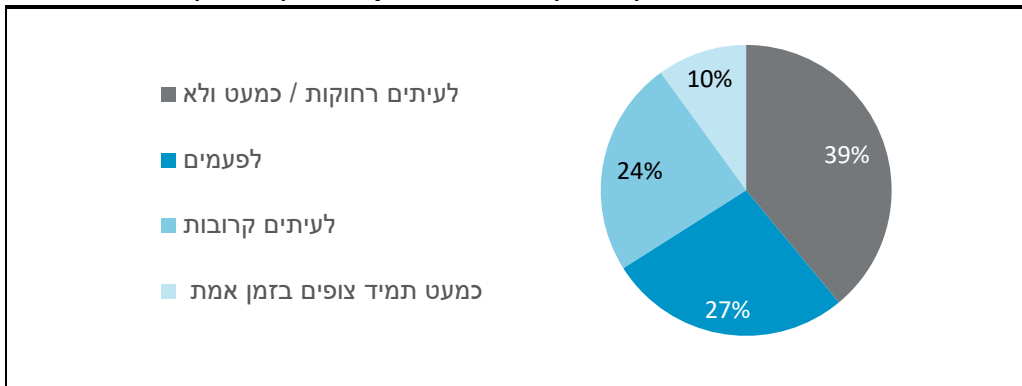

מקור: החיים בעידן הדיגיטלי, הדוח השנתי של בזק למצב האינטרנט בישראל לשנת 2016. מתוך: STS מאגר נתונים על האינטרנט בישראל, איגוד האינטרנט הישראלי, סקר בנושאי משפחות ודיגיטל בישראל, 2017.

* הנסקרים נשאלו: כשאתה צופה בוידאו (סדרות, סרטים, תוכניות וכדומה), איך אתה בדרך כלל עושה זאת?

רוב בני הנוער צורכים תכני וידאו באמצעות המחשב, הטלפון הנייד או הטאבלט.

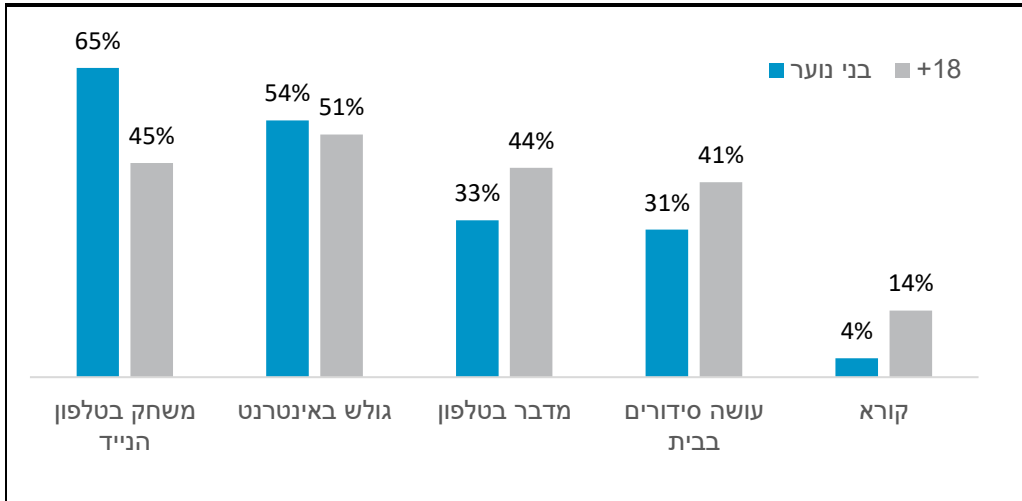
תרשים 6ט': צפייה של בני נוער (13-17) בטלויזיה בזמן אמת* (אחוזים) / 2016

מקור: החיים בעידן הדיגיטלי, הדוח השנתי של בזק למצב האינטרנט בישראל לשנת 2016. מתוך: STS מאגר נתונים על האינטרנט בישראל, איגוד האינטרנט הישראלי, סקר בנושאי משפחות ודיגיטל בישראל, 2017.

* הנסקרים נשאלו: באיזו תדירות אתה צופה בתכניות בטלויזיה בזמן שהן משודרות (לפי לוח השידורים וללא הקלטה או דחייה)?

רק רבע מבני הנוער צופים בשידורי הטלויזיה בזמן אמת (ב-live).

תרשים 6: הרגלי צפייה של בני נוער (13-17) בטלוויזיה* (אחוזים) / 2016

מקור: החיים בעידן הדיגיטלי, הדוח השנתי של בזק למצב האינטרנט בישראל לשנת 2016. מתוך: STS מאגר נתונים על האינטרנט בישראל, איגוד האינטרנט הישראלי, סקר בנושאי משפחות ודיגיטל בישראל, 2017.

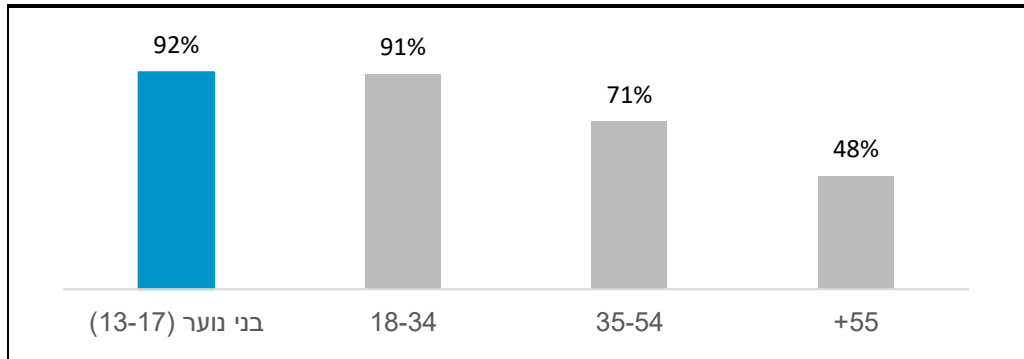
* הנסקרים נשאלו: האם במהלך צפייתך בטלוויזיה אתה נוהג לעשות פעילויות נוספות? אם כן, איזה?

בני נוער נוהגים לעשות פעילויות נוספות תוך כדי צפייה בטלוויזיה, מתוכם 65% משחקים בטלפון הנייד, 54% גולשים באינטרנט ושליש מדברים בטלפון ו/או עושה סידורים בבית.

פרטיות ומוגנות בשימוש באמצעים דיגיטליים (תרשימים 6'א-6'ג')

תרשים 6'א': פרטיות של בני נוער (13-17) בפייסבוק* (אחוזים) / 2016

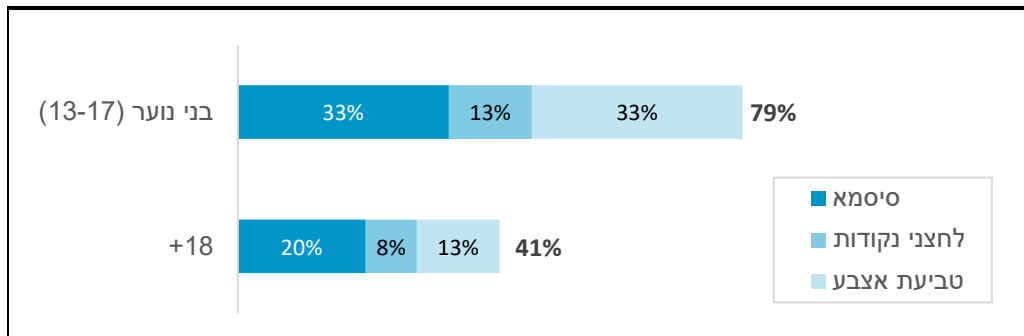

מקור: החיים בעידן הדיגיטלי, הדוח השנתי של בזק למצב האינטרנט בישראל לשנת 2016. מתוך: STS מאגר נתונים על האינטרנט בישראל, איגוד האינטרנט הישראלי, סקר בנושאי משפחות ודיגיטל בישראל, 2017.

* הנסקרים נשאלו: האם יצא לך להגדיר ולהתאים את הגדרות הפרטיות בפרופיל הפייסבוק שלך?

92% מבני הנוער התאימו את הגדרות הפרטיות בפרופיל הפייסבוק שלהם.

תרשים 6'ב': אחוז בני נוער (13-17) המשתמשים באמצעי הגנה על הטלפון הנייד שלהם* / 2016

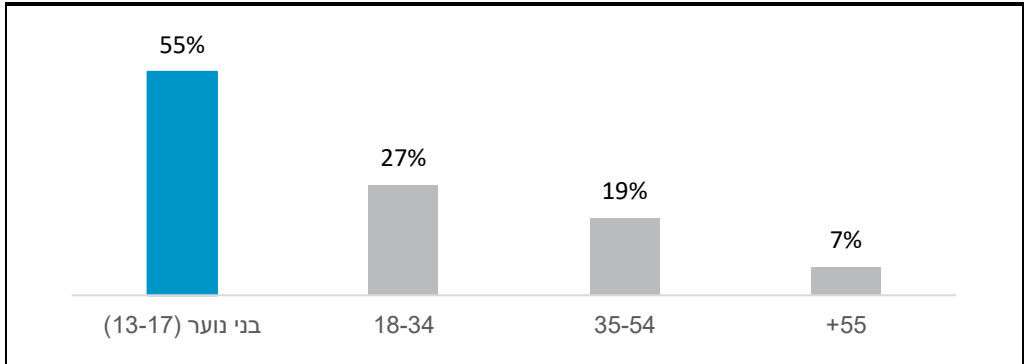

מקור: החיים בעידן הדיגיטלי, הדוח השנתי של בזק למצב האינטרנט בישראל לשנת 2016. מתוך: STS מאגר נתונים על האינטרנט בישראל, איגוד האינטרנט הישראלי, סקר בנושאי משפחות ודיגיטל בישראל, 2017.

* הנסקרים נשאלו: האם את נוהג להגן על הסמארטפון שלך באמצעות סיסמא או נעילה כלשהי? אם כן, באיזה סוג של סיסמא או נעילה אתה משתמש?

כ-80% מבני הנוער מגינים על הטלפון הנייד שלהם (כמעט כפול מבני ה-18+). שליש מהם באמצעות סיסמא או באמצעות טביעת אצבע.

תרשים 6'יג': אחוז בני הנוער (13-17) השומרים תמונות פרטיות* בטלפון הנייד
2016

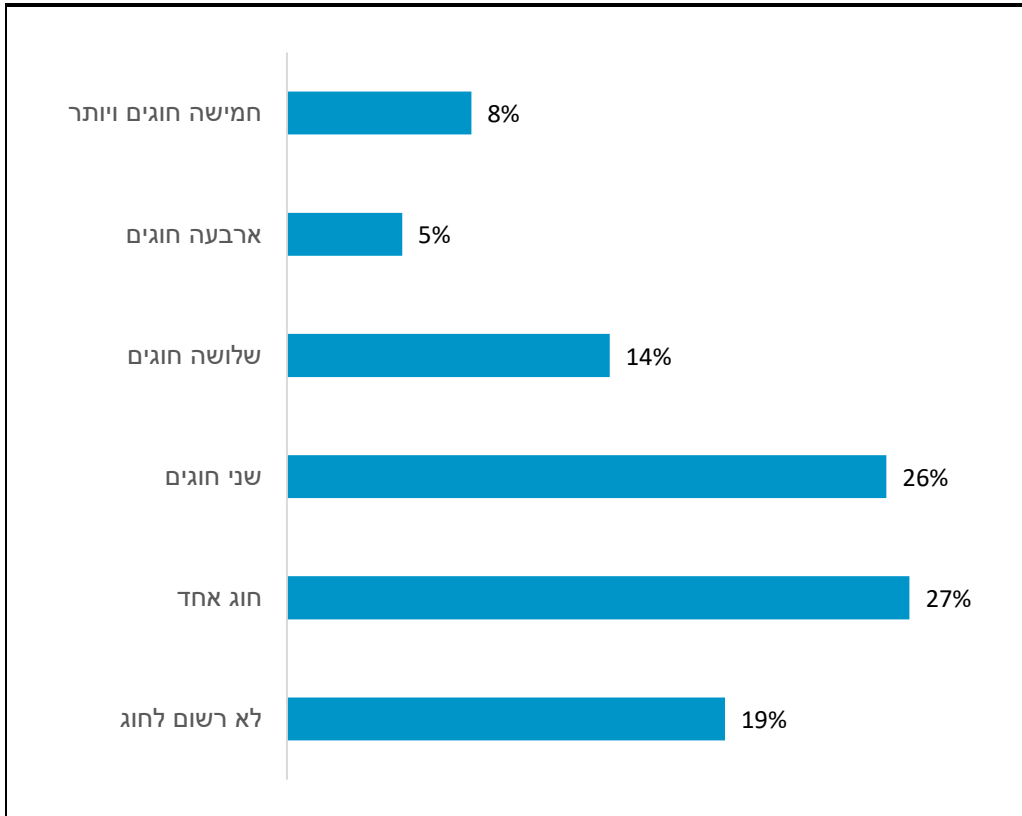
מקור: החיים בעידן הדיגיטלי, הדוח השנתי של בזק למצב האינטרנט בישראל לשנת 2016. מתוך: STS מאגר נתונים על האינטרנט בישראל, איגוד האינטרנט הישראלי, סקר בנושאי משפחות ודיגיטל בישראל, 2017.

* הנסקרים נשאלו: האם בטלפון הנייד שלך יש תמונות שלא היית רוצה שאחרים יראו, כלומר תמונות אישיות, מביכות או אינטימיות?

יותר ממחצית מבני הנוער שומרים תמונות אישיות, מביכות או אינטימיות בטלפון הנייד שלהם.

השתתפות ילדים בחוגים (תרשימים 6'ד'-6'ז')

תרשים 6'ד': מספר החוגים שילדים (8-15) רשומים אליהם / 2015

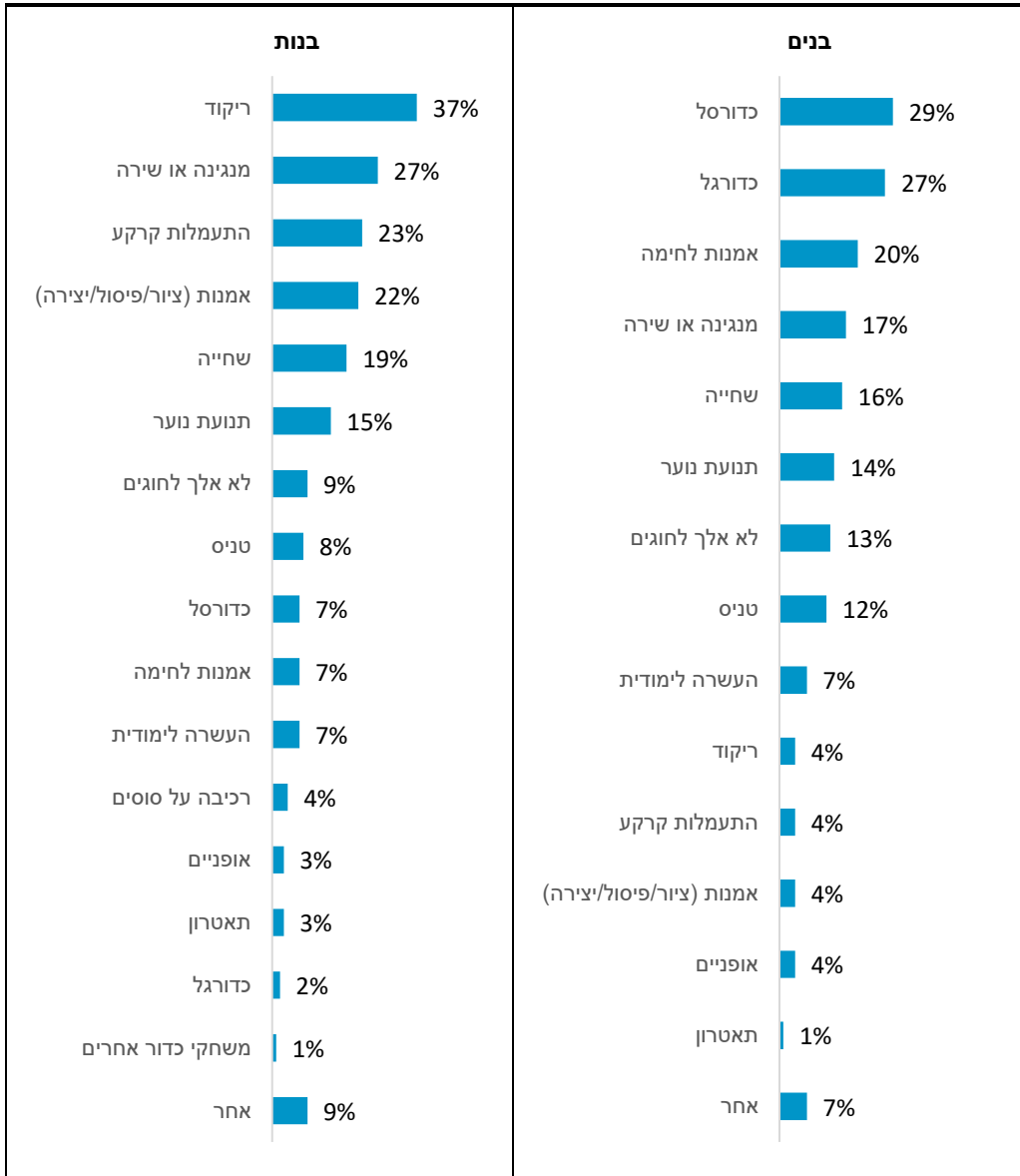

מקור: שריד, שרותי מחקר והדרכה, חוגים ילדים, חוגים: סקר בנושא השתתפות ילדים בחוגים, אוגוסט 2015.

* הנסקרים נשאלו: לכמה חוגים אתה רשום בדרך כלל?

מרבית הילדים (81%) רשומים לפחות לחוג אחד. 53% מהילדים דיווחו שהשתתפו בשני חוגים ומעלה.

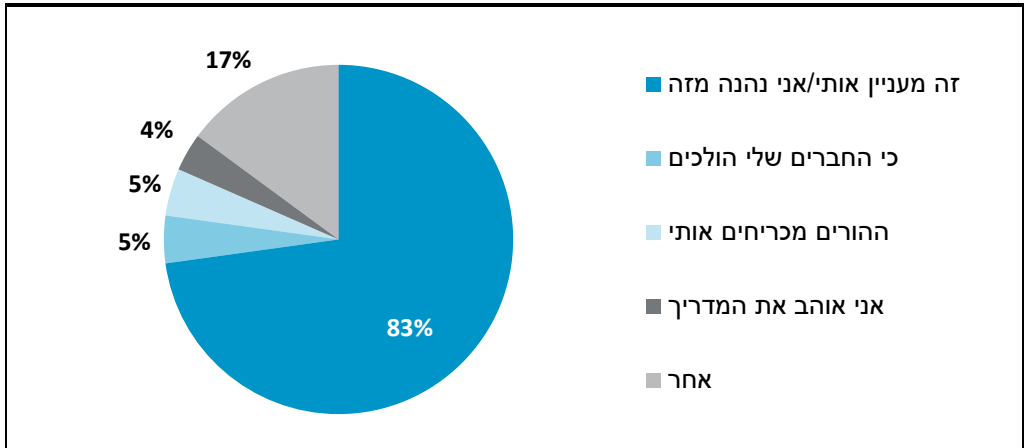
תרשים טו: סוג החוגים שילדים (8-15) רשומים אליהם / 2015

מקור: שריד, שרותי מחקר והדרכה, חוגים ילדים, חוגים: סקר בנושא השתתפות ילדים בחוגים, אוגוסט 2015.
 * הנסקרים נשאלו: לאילו חוגים תלך בשנת הלימודים?

בנים השתתפו יותר בחוגים המאופיינים בפעילות גופנית (כדורסל - 29%, כדורגל - 27%, אמנויות לחימה - 20%), בעוד שבנות השתתפו יותר בחוגים המאופיינים בצד אמנותי (ריקוד - 37%, נגינה או שירה - 27%, התעמלות קרקע - 23%, אמנות - 22%).

תרשים 6טז': הסיבה שבגללה הילדים (8-15) רשומים לחוג / 2015

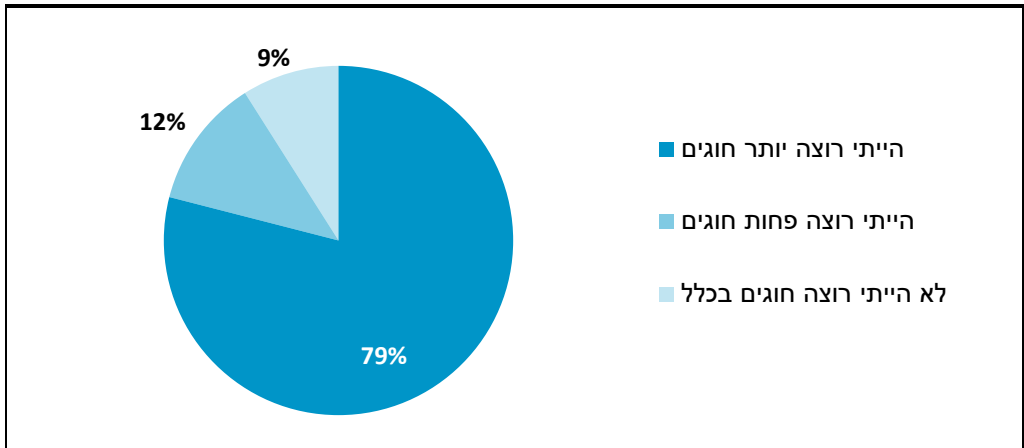

מקור: שריד, שרותי מחקר והדרכה, חוגים ילדים, חוגים: סקר בנושא השתתפות ילדים בחוגים, אוגוסט 2015.

* הנסקרים נשאלו: למה אתה הולך לחוג?

רוב הילדים (83%) דיווחו שהם משתתפים בחוג כי זה מעניין אותם ו/או שהם נהנים בחוג.

תרשים 6ז': שביעות רצונם של ילדים (8-15) המשתתפים בחוג / 2015

מקור: שריד, שרותי מחקר והדרכה, חוגים ילדים, חוגים: סקר בנושא השתתפות ילדים בחוגים, אוגוסט 2015.

* הנסקרים נשאלו: אילו יכולתי להחליט...

כ-80% מהילדים דיווחו שהיו רוצים עוד חוג.

שימוש באינטרנט לצרכי למידה (לוחות 6.1-6.2)

בחלק זה מוצגים נתונים אודות משך הזמן המוקדש להכנת שיעורי בית והשימוש באינטרנט לצרכי למידה, הנעשים מחוץ לשעות שהות התלמיד בבית הספר.

לוח 6.1: תדירות* השימוש של תלמידים באינטרנט או במערכת הממוחשבת של בית הספר** לצרכי למידה, לפי מגזר וכיתה (אחוזים) / תשע"ו (2015/16)

היגד	מגזר***	כיתה		
		ה'נ'	ז'ט'	י-יא'
שימוש באתר האינטרנט של בית הספר או במערכות ממוחשבות לצרכי למידה- סך הכל	סך הכל	36.0	30.0	26.0
	יהודים	30.0	30.0	29.0
	ערבים	51.0	30.0	18.0
תדירות הביקור באתר האינטרנט של בית הספר או במערכת הממוחשבת של דיווח לתלמידים	סך הכל	50.0	53.0	49.0
	יהודים	47.0	62.0	61.0
	ערבים	58.0	33.0	19.0
תדירות הורדת חומרי לימוד מאתר האינטרנט של בית הספר או מהמערכת הממוחשבת (שיעורי בית, סיכומים, מבחנים)	סך הכל	40.0	35.0	33.0
	יהודים	34.0	36.0	38.0
	ערבים	56.0	34.0	21.0
תדירות השתתפות בקבוצות דיון (פורומים) בנושאים לימודיים באתר האינטרנט של בית הספר או במערכת הממוחשבת	סך הכל	27.0	13.0	8.0
	יהודים	19.0	7.0	5.0
	ערבים	46.0	25.0	16.0
תדירות העלאת חומרי לימוד אישיים לאתר האינטרנט של בית הספר או למערכת הממוחשבת (עבודות, מצגות, סיכומים)	סך הכל	28.0	17.0	13.0
	יהודים	21.0	13.0	12.0
	ערבים	45.0	26.0	17.0

מקור: משרד החינוך, ראמ"ה-הרשות הארצית למידה והערכה בחינוך, מיצ"ב תשע"ו, ממצאי סקרי האקלים והסביבה הפדגוגית, נספח 2, נובמבר 2016.

* המדד המסכם הוא הממוצע של שיעורי המדווחים על ההיגדים השונים בנושא, והוא נע בין 0 ל-100. התלמידים התבקשו לדווח באיזו תדירות הם מבצעים את כל אחת מן הפעילויות המתוארות בהיגדים. לתלמידים ניתנה אפשרות לבחור מתוך ארבע אפשרויות תשובה: (0) "אף פעם או כמעט אף פעם"; (1) "פעם בכמה חודשים"; (2) "פעם או פעמיים בחודש"; (3) "לפחות פעם בשבוע". לצרכי הדיווח על הממצאים סווגו המשיבים שצינו את שני הערכים הגבוהים ביותר בסולם (פעם או פעמיים בחודש או לפחות פעם בשבוע) כמדווחים על האירוע. ** כגון "משוב", "סמארט סקול", "מנבסנט", "תיק תלמיד", "יומנים" וכד'. *** יהודים-תלמידים בבתי ספר דוברי עברית, ערבים-תלמידים בבתי ספר דוברי ערבית.

כשליש מבין כלל התלמידים דיווחו שהם עושים שימוש באתר האינטרנט או במערכת הממוחשבת של בית הספר לצרכי למידה. בקרב דוברי עברית השימוש הנפוץ ביותר הוא ביקור באתר האינטרנט או במערכת הממוחשבת של בית הספר בכל שכבות הגיל. בקרב דוברי עברית שימוש זה נפוץ בעיקר אצל תלמידים ביסודי.

לוח 6.2: שימוש בטכנולוגיה לצרכי למידה*, לפי מגזר וכיתה (אחוזים)
תשע"ו (2015/16)

כיתה			מגזר*	היגד
י-יא'	ז-ט'	ה-ו'		
43	45	54	סך הכל	שימוש בטכנולוגיה לצרכי למידה- סך הכל
47	46	52	יהודים	
35	41	58	ערבים	
64	64	67	סך הכל	תדירות ביצוע משימות של חיפוש מידע באינטרנט
73	71	69	יהודים	
43	49	64	ערבים	
50	50	58	סך הכל	תדירות ביצוע משימות של עיבוד מידע והצגתו באמצעות המחשב (למשל: וורד, אקסל, הכנת מצגת וכד')
55	54	58	יהודים	
36	42	57	ערבים	
38	39	54	סך הכל	תדירות ביצוע משימות של לימוד ותרגול באמצעות המחשב באתרים לימודיים (הכוונה למשל לפתרון תרגילים במתמטיקה או באנגלית או במקצוע אחר באמצעות מחשב)
39	38	51	יהודים	
33	40	61	ערבים	
22	26	36	סך הכל	תדירות ביצוע משימות של היבחות באמצעות המחשב (למשל: מבחן או בוחן באמצעות המחשב)
19	23	30	יהודים	
29	34	50	ערבים	

מקור: משרד החינוך, ראמ"ה-הרשות הארצית למידה והערכה בחינוך, מיצ"ב תשע"ו, ממצאי סקרי האקלים והסביבה הפדגוגית, נספח 2, נובמבר 2016.

* המדד המסכם הוא הממוצע של שיעורי המדווחים על ההיגדים השונים בנושא, והוא נע בין 0 ל-100. התלמידים התבקשו לדווח באיזו תדירות הם מבצעים את כל אחת מן הפעילויות המתוארות בהיגדים. לתלמידים נתנה אפשרות לבחור מתוך ארבע אפשרויות תשובה: (0) "אף פעם או כמעט אף פעם"; (1) "פעם בכמה חודשים"; (2) "פעם או פעמיים בחודש"; (3) "לפחות פעם בשבוע". לצורכי הדיווח על הממצאים סווגו המשיבים שציינו את שני הערכים הגבוהים ביותר בסולם (פעם או פעמיים בחודש או לפחות פעם בשבוע) כמדווחים על האירוע. ** יהודים-תלמידים בבתי ספר דוברי עברית, ערבים-תלמידים בבתי ספר דוברי ערבית.

כמחצית מבין התלמידים דיווחו על שימוש במחשב לצורכי למידה, בעיקר לצורך חיפוש מידע באינטרנט. ביצוע של משימות היבחות באמצעות המחשב פחות שכיח, אם כי בקרב תלמידים דוברי ערבית ביסודי שיעורי הדיווח עומדים על כ- 50% לעומת 30% דוברי עברית.

פעילות התנדבותית של בני נוער (לוחות 6.3-6.4 ותרשימים 6'יח'-6'כ')

לוח 6.3: עידוד בית הספר למעורבות חברתית ואזרחית של תלמידי כיתות י-יא'
לפי מגזר (אחוזים) * / תשע"ו (2015/16)

כיתה			מגזר**	היגד
י-יא'	ז-ט'	ה-ו'		
56.0	53.0	64.0	סך הכל	מאמצי בית הספר למעורבות חברתית- סך הכל
55.0	49.0	59.0	יהודים	
56.0	61.0	76.0	ערבים	
65.0	51.0	61.0	סך הכל	בית הספר מעודד אותי לעזור בפעילות התנדבותית למען הקהילה
68.0	48.0	54.0	יהודים	
69.0	57.0	77.0	ערבים	
66.0	69.0	80.0	סך הכל	בבית הספר מעודדים תלמידים לגלות מנהיגות, למשל להתנדב למועצת תלמידים, ליזום פרויקטים של שיפור בית ספרי ועוד
64.0	66.0	78.0	יהודים	
71.0	75.0	86.0	ערבים	
46.0	47.0	51.0	סך הכל	בבית הספר מעודדים את התלמידים להיות חברים בתנועות הנוער
43.0	41.0	44.0	יהודים	
53.0	60.0	69.0	ערבים	
44.0	42.0	53.0	סך הכל	בית הספר מעודד אותי לקחת חלק פעיל בחיים האזרחיים כמו להתעניין בנושאים אקטואליים שעל סדר היום הציבורי בקהילה, במדינה וכד'
43.0	37.0	46.0	יהודים	
46.0	53.0	72.0	ערבים	
57.0	54.0	73.0	סך הכל	בית הספר מעודד אותי לקחת חלק במסגרות למעורבות חברתית כמו מועצת תלמידים, חונכות וכד'
58.0	52.0	71.0	יהודים	
53.0	60.0	79.0	ערבים	

מקור: משרד החינוך, ראמ"ה-הרשות הארצית למדידה והערכה בחינוך, מיצ"ב תשע"ו, ממצאי סקרי האקלים והסביבה הפדגוגית, נספח 2, נובמבר 2016.

* האחוזים הם של העונים בחיוב על כל אחד מההיגדים המפורטים בלוח.

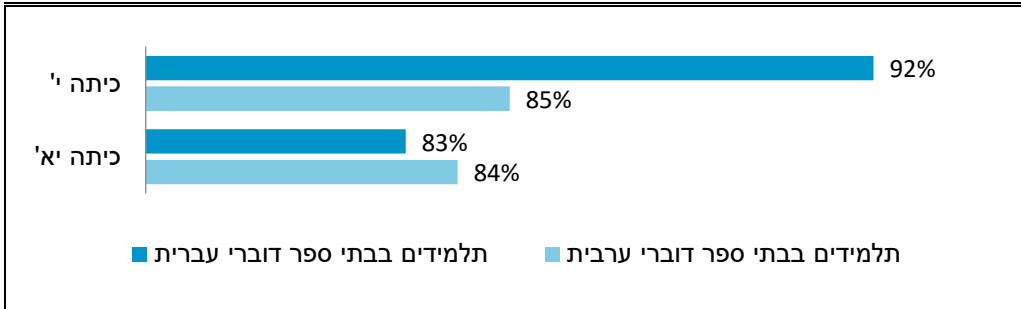
** יהודים-תלמידים בבתי ספר דוברי עברית, ערבים-תלמידים בבתי ספר דוברי ערבית.

כשני שלישים מן התלמידים בכיתות ה-ו' ומחצית ויותר מן התלמידים בכיתות ז-ט' ו-י-יא' דיווחו כי בית ספרם משקיע מאמצים לעידוד תלמידים למעורבות חברתית ואזרחית. אחוז זה גדול בבתי ספר דוברי ערבית יותר מאשר בבתי ספר דוברי העברית.

התכנית להתפתחות אישית ולמעורבות חברתית היא פיתוח של תכנית המחויבות האישית שהייתה נהוגה בבתי הספר בעבר. שנת הלימודים תשע"ו הייתה השנה השנייה להפעלתה והיא ייושמה בכיתות י'-יא. חובת ההשתתפות בתכנית מוטלת על כלל התלמידים והיא תנאי לקבלת תעודת בגרות. במסגרת התכנית התלמיד נדרש לבצע שעות התנסות אישית בהיקף של 60 שעות שנתיות בכיתה י' ו-30 שעות שנתיות בכיתה יא. עוד על התכנית – ראו במבוא לפרק זה.

תרשים 6'ח': השתתפות תלמידי כיתות י'-יא* בתכנית התפתחות אישית ומעורבות חברתית, לפי מגזר וכיתה (אחוזים) / תשע"ו

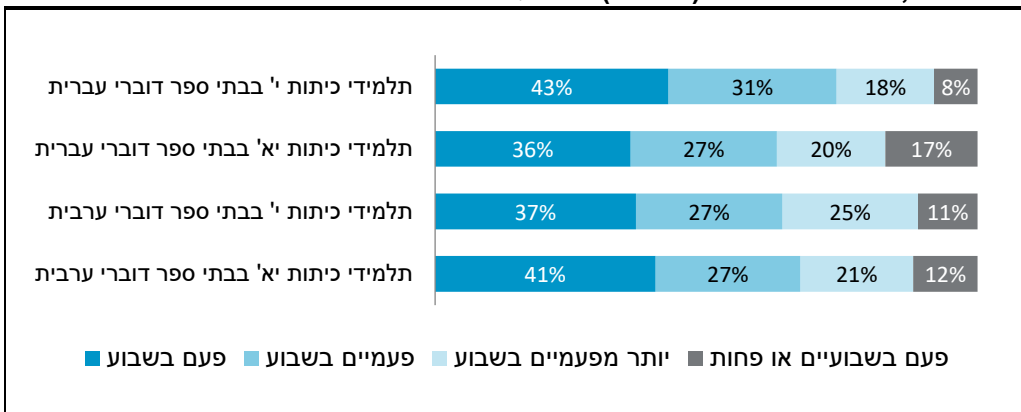

מקור: משרד החינוך, ראמ"ה-הרשות הארצית למדידה והערכה בחינוך, הערכת תכנית 'התפתחות אישית ומעורבות חברתית' בשנה"ל תשע"ו, תרשים 10, עמ' 28. אוגוסט 2017.

* לפי דיווחי התלמידים.

92%-83% מתלמידי כיתות י'-יא' לוקחים חלק בתכנית להתפתחות אישית ומעורבות חברתית של משרד החינוך.

תרשים 6'ט': השתתפות תלמידי כיתות י'-יא* בתכנית התפתחות אישית ומעורבות חברתית, לפי מגזר וכיתה (אחוזים) / תשע"ו

מקור: משרד החינוך, ראמ"ה-הרשות הארצית למדידה והערכה בחינוך, הערכת תכנית 'התפתחות אישית ומעורבות חברתית' בשנה"ל תשע"ו, תרשים 12, עמ' 30. אוגוסט 2017.

* לפי דיווחי התלמידים.

כ-40% מהתלמידים דיווחו כי הם מגיעים למקום ההתנסות לפחות פעם בשבוע, כ-30% דיווחו כי הם מגיעים יותר מפעמיים בשבוע.

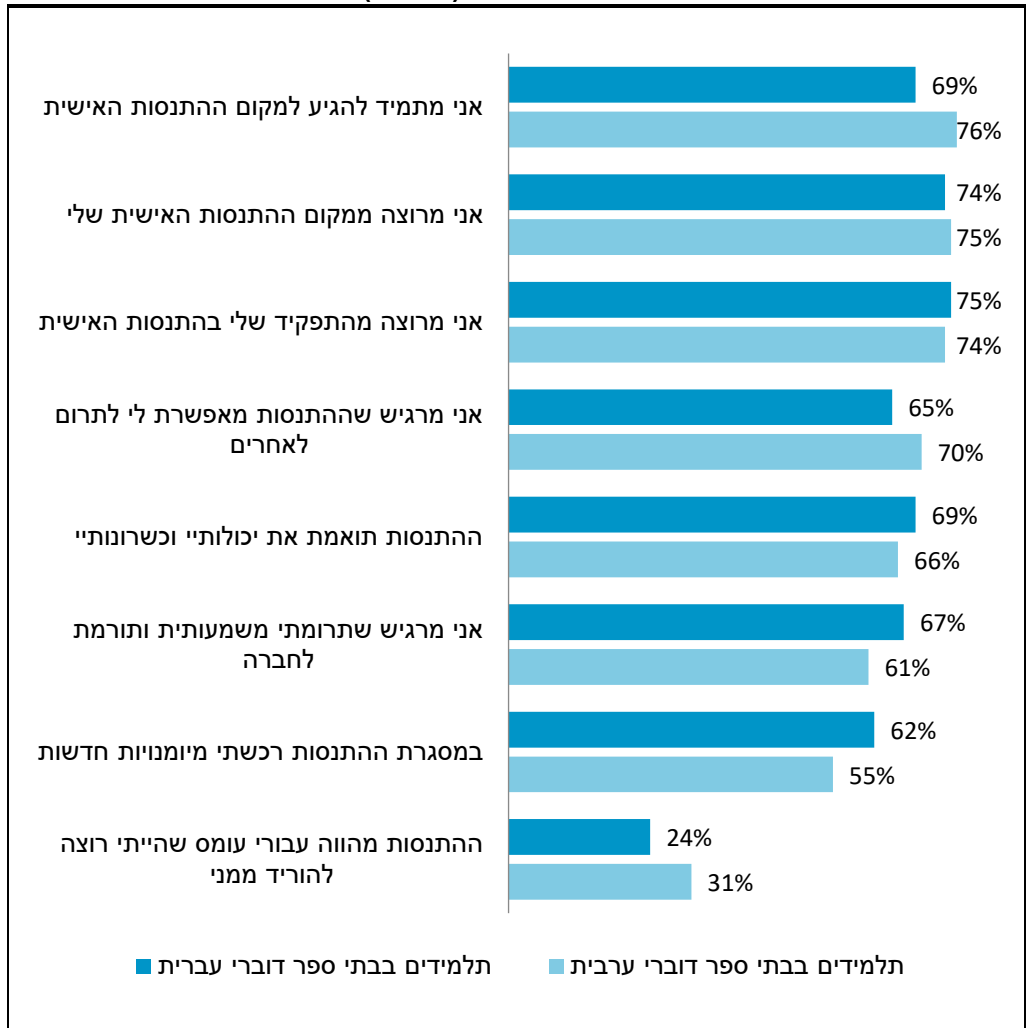
לוח 6.4: השתתפות תלמידי כיתה י'-יא* בתכנית התפתחות אישית ומעורבות חברתית, לפי מגזר ומקום ההתנסות (אחוזים) / תשע"ו

תלמידים דוברי ערבית		תלמידים דוברי עברית		מקום ההתנסות
כיתה י'	כיתה יא'	כיתה י'	כיתה יא'	
16.0	19.0	34.0	37.0	תנועות נוער, ארגוני נוער
25.0	28.0	11.0	16.0	מוסדות חינוך (צהרונים, גני ילדים)
14.0	18.0	13.0	12.0	תרבות, ספורט, אמנות
9.0	8.0	12.0	17.0	חונכות (לימודית, חברתית, אוכלוסיות מיוחדות)
16.0	18.0	9.0	12.0	מנהיגות צעירה
17.0	19.0	10.0	11.0	חירום והצלה
4.0	4.0	10.0	8.0	אוכלוסיות מיוחדות בקהילה
11.0	8.0	7.0	6.0	מועצת תלמידים
10.0	9.0	8.0	5.0	תכניות בין-דוריות
10.0	9.0	4.0	7.0	איכות סביבה, קיימות, טבע, טיפול בבעלי חיים
8.0	8.0	4.0	2.0	תקשורת, אינטרנט, מחשב
6.0	7.0	4.0	2.0	ספרייה, ארכיון, תחזוקה
3.0	4.0	1.0	1.0	עמיתים ונאמנים

מקור: משרד החינוך, ראמ"ה-הרשות הארצית למדידה והערכה בחינוך, הערכת תכנית 'התפתחות אישית ומעורבות חברתית' בשנה"ל תשע"ו, לוח 1.3, עמ' 31. אוגוסט 2017.
* לפי דיווחי התלמידים.

שליש ויותר מהתלמידים בבתי ספר דוברי עברית השתתפו במסגרת התכנית להתפתחות אישית ומעורבות חברתית בתנועות נוער וארגוני נוער, 12%-17% התנסו בחונכות (לימודית, חברתית, אוכלוסיות מיוחדות), ו-11%-16% התנסו במוסדות חינוך (צהרונים, גני ילדים).
רבע ויותר מהתלמידים בבתי ספר דוברי ערבית השתתפו במסגרת התכנית להתפתחות אישית ומעורבות חברתית של משרד החינוך במוסדות חינוך (צהרונים, גני ילדים), 17%-19% התנסו בחירום והצלה ו-16%-19% התנסו בתנועות נוער וארגוני נוער.

תרשים 6: תרומת ההתנסות האישית של תלמידי תלמידי כיתות י-יא* שהשתתפו בתכנית להתפתחות אישית ומעורבות חברתית (אחוזים) / תשע"ו

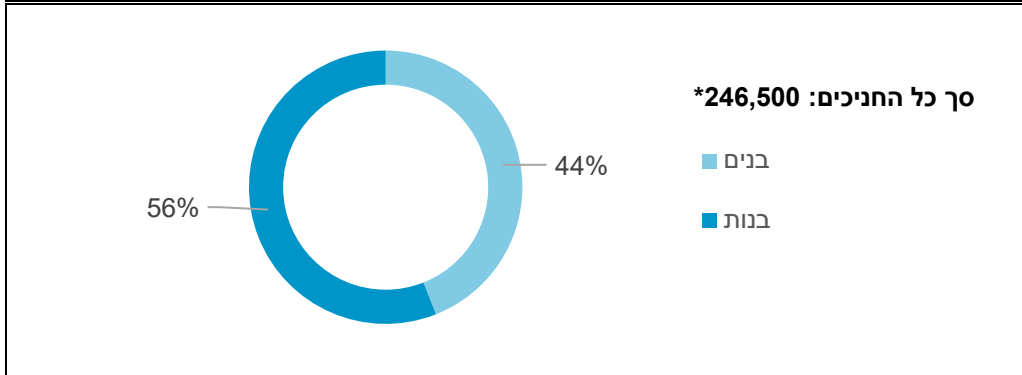

מקור: משרד החינוך, ראמ"ה-הרשות הארצית למדידה והערכה בחינוך, הערכת תכנית 'התפתחות אישית ומעורבות חברתית' בשנה"ל תשע"ו, תרשים 15, עמ' 35. אוגוסט 2017.
* לפי דיווחי התלמידים.

תלמידי בבתי ספר דוברי ערבית וערבית שהשתתפו במסגרת התכנית להתפתחות אישית ומעורבות חברתית דיווחו באופן דומה על כך שהם מרוצים מתפקידים וממקום ההתנסות שלהם. תלמידי דוברי ערבית דיווחו יותר מתלמידי דוברי ערבית על כך שהם מרגישים שתרומתם משמעותית לחברה (67% לעומת 61% בהתאמה), על רכישת מיומנויות חדשות במסגרת ההתנסות (62% לעומת 55%), ועל כך שההתנסות תואמת את יכולותיהם וכישריהם (69% לעומת 66%).

השתתפות ילדים ובני נוער בתנועות נוער (תרשימים 6כא'-6'כח')

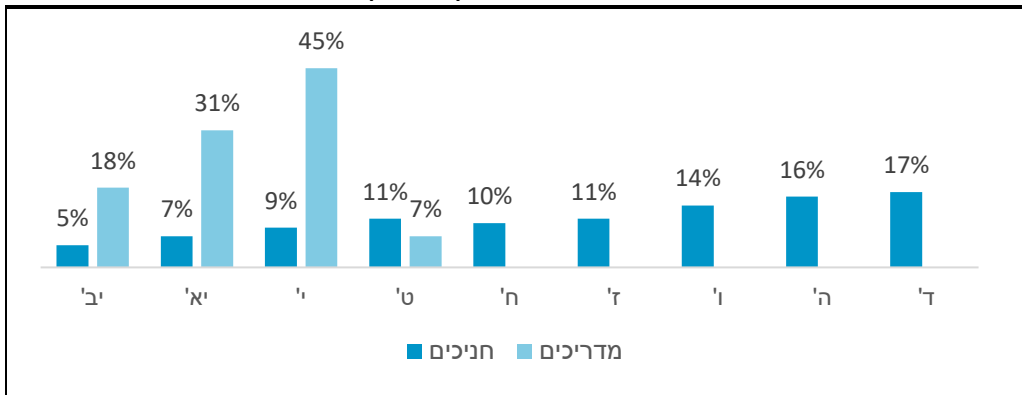
תרשים 6כא': חניכים בתנועות נוער, לפי מין (מספרים ואחוזים) / 2015

מקור: משרד החינוך, ראמ"ה-הרשות הארצית למדידה והערכה בחינוך, סיכום ממצאי הערכה דו-שנתית בתנועות הנוער בישראל, תשע"ד-תשע"ה 2014-2015, פרק א' עמ' 15, פברואר 2017.
* הערכה.

246,500 ילדים היו חניכים בתנועות נוער בשנת 2015. הללו היוו כחמישית (21.8%) מכלל הילדים בישראל מבני גילם (בני 10-17).

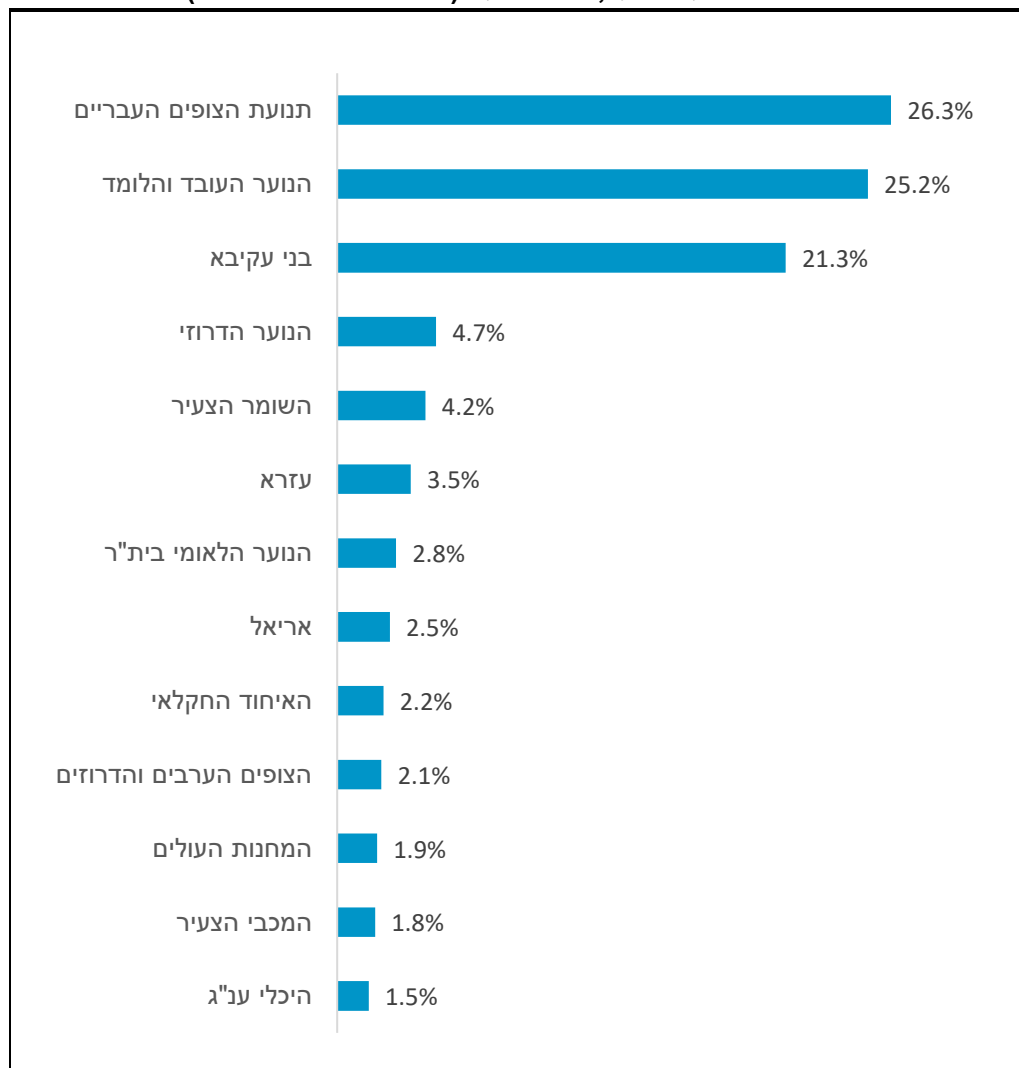
תרשים 6כב': חניכים* בתנועות נוער, לפי כיתה (אחוזים) / 2015

מקור: משרד החינוך, ראמ"ה-הרשות הארצית למדידה והערכה בחינוך, סיכום ממצאי הערכה דו-שנתית בתנועות הנוער בישראל, תשע"ד-תשע"ה 2014-2015, פרק א' תרשימים 3-4, עמ' 15-16, פברואר 2017.

* תלמידים בחינוך העברי והערבי בבתי ספר ממלכתי וממלכתי-דתי, על פי נתוני המיצ"ב.
ב-2015 כמחצית מהמשתתפים בפעילויות תנועות הנוער היו תלמידי היסודי (47%). תלמידי חטיבת הביניים היוו 32% מהחניכים ואילו 21% מהחניכים היו תלמידי החטיבה העליונה.
45% מהמדריכים הצעירים לומדים בכיתה י', כשליש מהם לומדים בכיתה יא' וכחמישית בכיתה יב', רק 7% מהם בכיתה ט'.

תרשים כג': חניכים* בתנועות נוער, לפי תנועה (אחוזים מכלל החניכים) / 2015

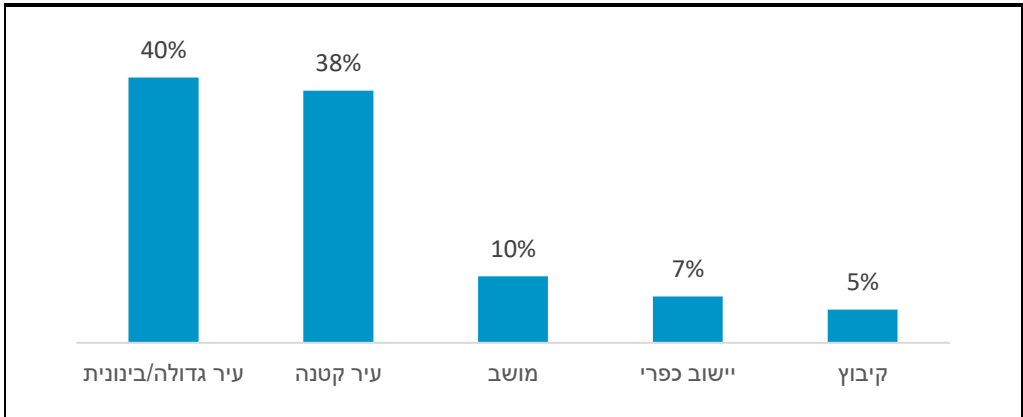

מקור: משרד החינוך, ראמ"ה-הרשות הארצית למדידה והערכה בחינוך, סיכום ממצאי הערכה דו-שנתית בתנועות הנוער בישראל, תשע"ד-תשע"ה 2014-2015, פרק ז' תרשימים 44-45 עמ' 107-106, פברואר 2017.

* אומדן זה חושב לפי כללי הספירה שנקבעו במבחן התמיכה לצורך תקצוב תנועות הנוער. בפועל, מספר החניכים והמדריכים גדול יותר.

בשנים 2006-2015 עלה מספרם של החניכים בתנועות הנוער, כך ברובם המוחלט של כל תנועות הנוער. כשלושה רבעים מכלל חניכי תנועות הנוער השתייכו לצופים העבריים, לנוער העובד והלומד ולבני עקיבא.

תרשים 6כד': חניכים* בתנועות נוער, לפי צורת יישוב** (אחוזים) / 2015

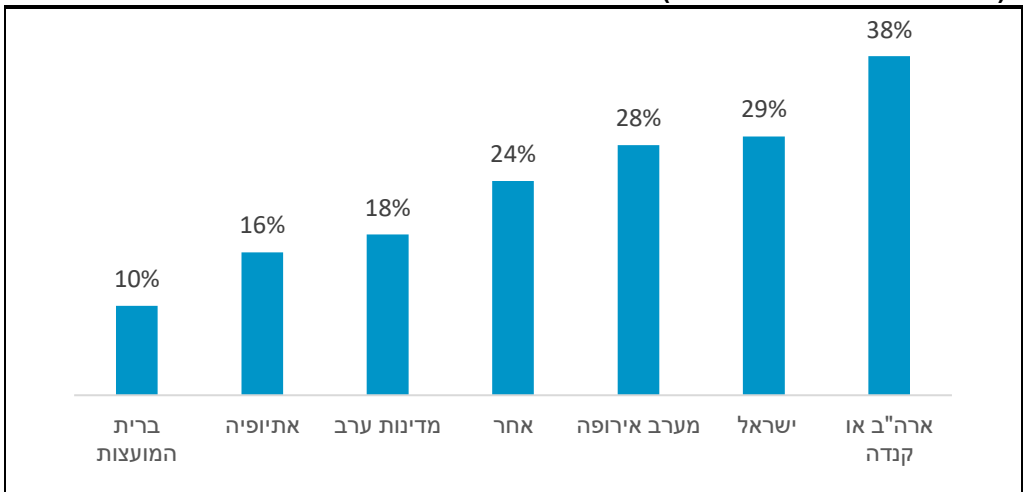

מקור: משרד החינוך, ראמ"ה-הרשות הארצית למדידה והערכה בחינוך, סיכום ממצאי הערכה דו-שנתית בתנועות הנוער בישראל, תשע"ד-תשע"ה 2014-2015, פרק ז' תרשים 38 עמ' 98, פברואר 2017.

* תלמידים בחינוך העברי והערבי בבתי ספר ממלכתי וממלכתי-דתי, על פי נתוני המיצ"ב.
** היישוב אליו משתייך הסניף.

בשנת 2015 רוב החניכים שהשתתפו בפעילויות השתייכו לסניפים ביישובים עירוניים.

תרשים 6כה': חניכים* בתנועות נוער, לפי ארץ מוצא** (אחוז מכלל החניכים בתנועה) / 2015

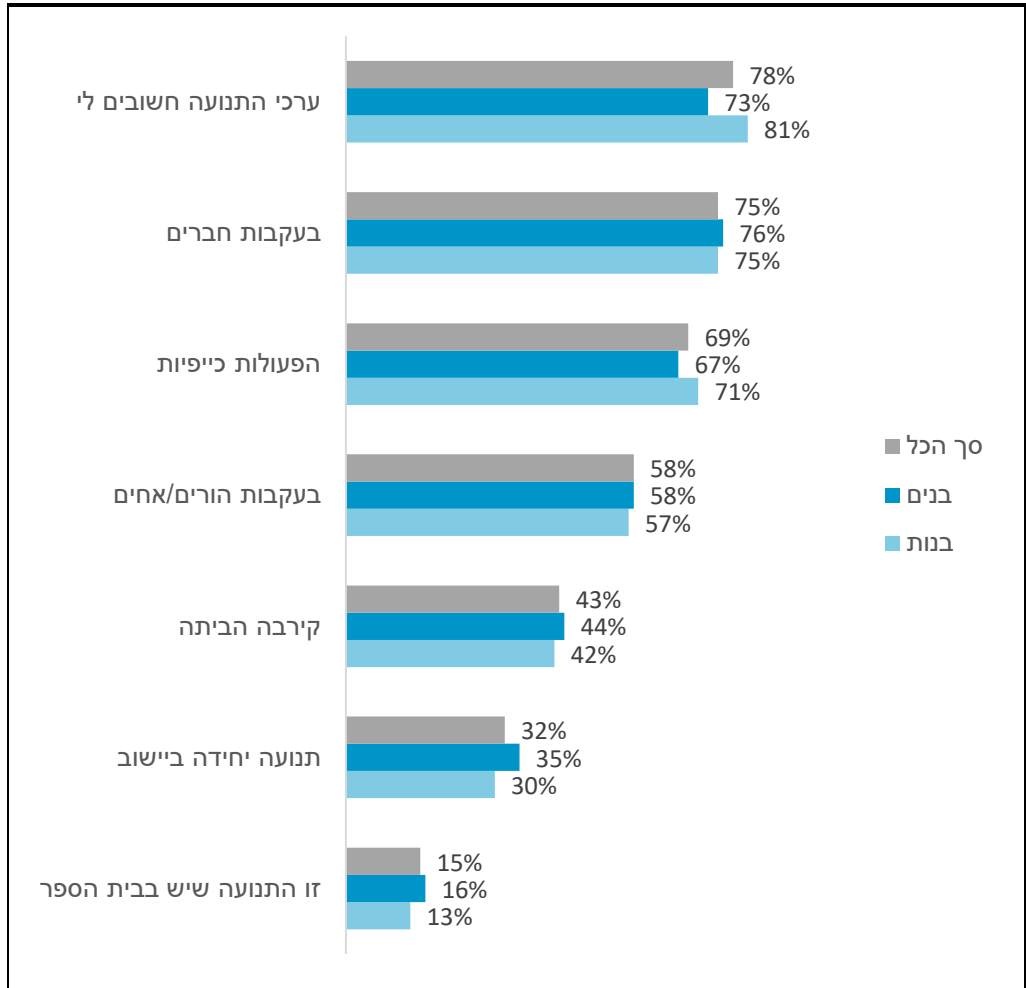

מקור: משרד החינוך, ראמ"ה-הרשות הארצית למדידה והערכה בחינוך, סיכום ממצאי הערכה דו-שנתית בתנועות הנוער בישראל, תשע"ד-תשע"ה 2014-2015, פרק א' תרשים 8 עמ' 20, פברואר 2017.

* תלמידים בחינוך העברי והערבי בבתי ספר ממלכתי וממלכתי-דתי, על פי נתוני המיצ"ב. ** התרשים מתייחס לילדים עולים (ילידי חו"ל) למעט חניכים ממוצא אתיופי אשר הם או אחד מהוריהם עלו מאתיופיה.

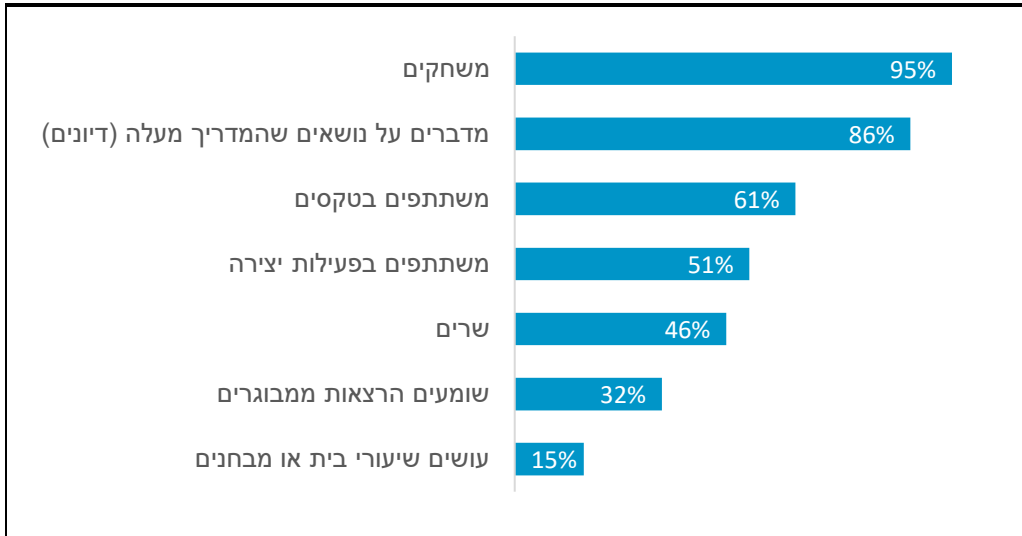
בשנת 2015 38% מהחניכים בתנועות הנוער עלו מארה"ב או קנדה. אחוז זה גבוה בכ-10% מאחוז החניכים ילידי ישראל. רק 10% מהחניכים הם ילידי ברית המועצות.

תרשים 6כ"א: חניכים* בתנועות נוער, לפי מין וסיבת ההצטרפות לתנועה / 2015

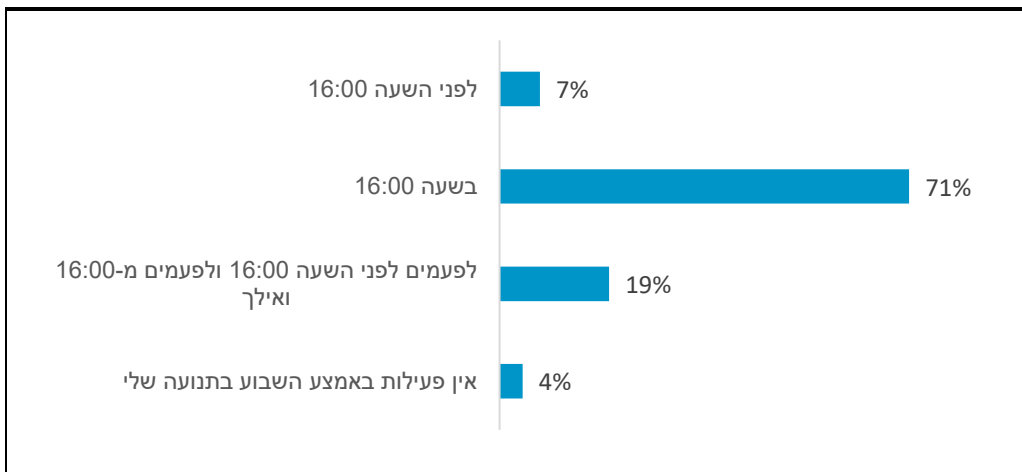

מקור: משרד החינוך, ראמ"ה-הרשות הארצית למדידה והערכה בחינוך, סיכום ממצאי הערכה דו-שנתית בתנועות הנוער בישראל, תשע"ד-תשע"ה 2014-2015, פרק א' תרשימים 1-2 עמ' 12-13, פברואר 2017.
 * תלמידים בחינוך העברי והערבי בבתי ספר ממלכתי וממלכתי-דתי, על פי נתוני המיצ"ב.

ערכי התנועה הם הגורם המרכזי לבחירת החניכים להצטרף לתנועה, בנות יותר מבנים. במקום השני דיווחו החניכים על הצטרפותם "בעקבות חברים" ובמקום השלישי הסיבה היא ההנאה מהפעילות.

תרשים 6כז: דיווח חניכים* בתנועות נוער על אופי הפעילות (אחוזים) / 2015

מקור: משרד החינוך, ראמ"ה-הרשות הארצית למדידה והערכה בחינוך, סיכום ממצאי הערכה דו-שנתית בתנועות הנוער בישראל, תשע"ד-תשע"ה 2014-2015, פרק ב' תרשים 22 עמ' 40, פברואר 2017.
 * תלמידים בחינוך העברי והערבי בבתי ספר ממלכתי וממלכתי-דתי, על פי נתוני המיצ"ב.
 הפעילויות הנפוצות בתנועות נוער הן משחקים (95%) ודיונים (85%).

תרשים 6כח: דיווח חניכים* בתנועות נוער על שעות הפעילות בתנועה (אחוזים) 2015

מקור: משרד החינוך, ראמ"ה-הרשות הארצית למדידה והערכה בחינוך, סיכום ממצאי הערכה דו-שנתית בתנועות הנוער בישראל, תשע"ד-תשע"ה 2014-2015, פרק ב' תרשים 21 עמ' 39, פברואר 2017.
 * תלמידים בחינוך העברי והערבי בבתי ספר ממלכתי וממלכתי-דתי, על פי נתוני המיצ"ב.
 רוב הפעילות השוטפת באמצע השבוע מתקיימת בשעות אחר-הצהריים, משעה 16:00 ואילך.

ילדים ובני נוער העוסקים בספורט (לוח 6.5)

לוח 6.5: ילדים ובני נוער שעוסקים בספורט תחרותי*, לפי מין וענף ספורט (מספרים)
2015-2016

2016			סך הכל 2015	ענף ספורט
בנות	בנים	סך הכל		
10,718	51,576	62,294	57,242	סך הכל
646	23,071	23,717	22,931	כדורגל
2,623	14,577	17,200	14,474	כדורסל
1,554	1,939	3,493	3,063	כדורעף
313	1,297	1,610	2,147	כדור-יד
1,257	0	1,257	1,080	התעמלות אומנותית
237	1,005	1,242	993	ג'ודו
252	673	925	698	טניס
411	446	857	630	אתלטיקה
374	447	821	1,317	שחייה
219	537	756	734	טאקוונדו
155	538	693	605	כדורמים
577	106	683	500	התעמלות
12	454	466	274	כדור בסיס בייסבול
34	410	444	439	שחמט
0	436	436	221	הוקי קרח אינליין
1	434	435	435	גלגליות און-ליין
280	121	401	350	רכיבה
115	280	395	393	שייט
0	376	376	456	רוגבי 7
25	326	351	323	האבקות
173	163	336	-	כדורעף חופים
105	207	312	315	סופטבול
0	304	304	234	הוקי קרח
63	220	283	184	סמבו**
69	211	280	282	קריקט
122	142	264	367	משיכת חבל
100	161	261	252	סיוף
209	50	259	287	גולשי הגלים

לוח 6.5: ילדים ובני נוער שעוסקים בספורט תחרותי*, לפי מין וענף ספורט (מספרים)
2015-2016 (המשך)

2016			סך הכל 2015	ענף ספורט
בנות	בנים	סך הכל		
80	175	255	200	טריאתלון
39	199	238	211	צלחות מעופפות
22	212	234	211	אופניים
31	200	231	177	קיק בוקס
8	214	222	278	איגרוף
29	166	195	153	טאקוון-דו מסורתי
129	50	179	195	או שו קונגפופ***
33	146	179	106	קרטה
152	20	172	154	החלקה על הקרח
142	1	143	81	שחייה אומנותית+פתוחים
16	113	129	4	ביליארד
11	102	113	66	ג'ו גיטס****
9	90	99	90	גלגליות קלסי
11	83	94	143	טניס שולחן
17	64	81	46	סקווש
3	76	79	85	טיסנאות
16	60	76	73	ניווט
17	54	71	167	פוטבול אמריקאי
1	66	67	60	קרלינג*****
18	42	60	44	סקי מים
14	43	57	74	קיאקים
9	43	52	70	קליעה
6	41	47	55	ברידג'
19	28	47	38	פטנק*****
45	0	45	81	גלגליות אומנותית
24	20	44	93	ריקוד
13	27	40	42	חתירה
2	36	38	36	הרמת משקולות
11	26	37	39	בדמינטון*****
8	26	34	75	קרטה מסורתי
4	24	28	57	קשתות

לוח 6.5: ילדים ובני נוער שעוסקים בספורט תחרותי*, לפי מין וענף ספורט (מספרים)
2015-2016 (המשך)

2016			סך הכל 2015	ענף ספורט
בנות	בנים	סך הכל		
1	22	23	28	ספורט נכים סל
7	8	15	4	דמקה
0	4	4	10	כדורת באולינג
2	1	3	3	גולף
1	2	3	4	ספורט נכים אישי
0	1	1	1	כדורת דשא
0	1	1	-	ספורט נכים רוגבי
1	0	1	-	ספורט נכים כדור שער

מקור: משרד המדע התרבות והספורט, המחלקה לספורט תחרותי, שנים שונות.

* ספורטאי פעיל הוא ספורטאי הרשום בהתאחדות/באיגוד כדון, והלוקח חלק בפעילות ספורט תחרותית ובמספר תחרויות מינימלי אשר נקבע במינהל הספורט במשרד המדע התרבות והספורט.

** סמבו - אמנות לחימה מודרנית, ספורט קרבי ושיטה להגנה עצמית ללא נשק שפותחה בברית המועצות.

*** או שו קונגפּו- ענף שאינו אולימפי. ענף זה הוא אחת מאומנויות הלחימה המחנכות לערכים ולהגנה עצמית.

**** ג'ו ג'יטסו - שם כולל לאמנויות לחימה של הסמוראים.

***** קרלינג - ענף ספורט קבוצתי המשלב טכניקה ואסטרטגיה. במשחק, אשר נערך על משטח קרח, מתחרות זו בזו שתי קבוצות בנות ארבעה שחקנים כל אחת, והמנסות למקם אבנים סמוך ככל האפשר למרכז ה"בית" של הקבוצה היריבה.

***** פטנק- משחק כדורת צרפתי, שמטרת המשתתפים בו לגלגל או להנחית כדורי מתכת קרוב ככל האפשר לכדור עץ המשמש מטרה.

***** בדמינטון- משחק כדור ומחבט, שבו ה"כדור" עשוי מבסיס ונוצות. במשחק מתחרים שני יחידים או שני זוגות, והמטרה היא לחבוט את הנוצית מעל הרשת כדי שתפגע ברצפת מגרשו של היריב, מבלי שיצליח להחזיר אותה.

רוב רובם של הילדים העוסקים בספורט תחרותי עושים זאת בענפי הכדורגל והכדורסל, בנים הרבה יותר מבנות.

טיולים, ביקורים באתרי טבע ויציאה לחוץ לארץ (לוחות 6.6-6.9)

לוח 6.6: טיולים וסיורים של תלמידים במסגרת בית הספר, לפי מגזר ושלב חינוך (אחוזים*) תשע"ו (2015/16)

מגזר**			שלב חינוך	האם מאז תחילת השנה השתתפת בטיול או בסיור מטעם בית הספר?
ערבים	יהודים	סך הכל		
89.0	84.0	85.0	יסודי (ה'ו')	כן, התקיים טיול או סיור והשתתפתי בו
86.0	89.0	88.0	חטיבת ביניים (ז'ט')	
65.0	82.0	77.0	חטיבה עליונה (י'יא')	
4.0	4.0	4.0	יסודי (ה'ו')	התקיים טיול או סיור, אך לא השתתפתי בו
8.0	5.0	6.0	חטיבת ביניים (ז'ט')	
16.0	9.0	11.0	חטיבה עליונה (י'יא')	
7.0	12.0	11.0	יסודי (ה'ו')	לא, לא התקיים טיול או סיור מאז תחילת השנה
6.0	6.0	6.0	חטיבת ביניים (ז'ט')	
19.0	10.0	12.0	חטיבה עליונה (י'יא')	

מקור: משרד החינוך, ראמ"ה-הרשות הארצית למדידה והערכה בחינוך, מיצ"ב תשע"ו, ממצאי סקרי האקלים והסביבה הפדגוגית, נספח 2, נובמבר 2016.

* האחוזים הם של העונים בחיוב על כל אחד מההיגדים המפורטים בלוח.

** יהודים-תלמידים בבתי ספר דוברי עברית, ערבים-תלמידים בבתי ספר דוברי ערבית.

רוב התלמידים (בכיתות ה'יא') דיווחו כי השתתפו בסיור או טיול מטעם בית הספר. תלמידי כיתות ה'ו' בבתי ספר דוברי ערבית דיווחו בשיעורים גבוהים יותר מתלמידים בבתי ספר דוברי עברית כי השתתפו בטיול/סיור (89% לעומת 84% בהתאמה), זאת לעומת תלמידי כיתות ה'ו' בבתי ספר דוברי עברית שדיווחו בשיעורים גבוהים יותר מתלמידים בבתי ספר דוברי ערבית כי השתתפו בטיול/סיור (89% לעומת 86%). אצל תלמידי כיתות י'יא' רק 65% מהתלמידים בבתי ספר דוברי ערבית דיווחו על השתתפות בטיולים לעומת 82% מהתלמידים בבתי ספר דוברי עברית. 11% מהתלמידים ביסודי, 6% בחטיבת הביניים ו-12% בחטיבה העליונה דיווחו כי לא התקיים טיול או סיור בבית הספר מאז תחילת השנה.

לוח 6.7: טיולים וסיורים של תלמידים במסגרת בית הספר, לפי מגזר וכיתה (אחוזים*)
תשע"ו (2015/16)

כיתה			מגזר**	היגד
י-יא'	ז-ט'	ה'-ו'		
53.0	55.0	70.0	סך הכל	טיולים וסיורים בבית הספר-סך הכל
52.0	50.0	65.0	יהודים	
55.0	65.0	81.0	ערבים	
50.0	51.0	72.0	סך הכל	אני מרגיש שלמדתי בטיול דברים חדשים ומעניינים
50.0	47.0	68.0	יהודים	
48.0	60.0	80.0	ערבים	
76.0	79.0	89.0	סך הכל	נהנית בטיול
78.0	78.0	88.0	יהודים	
73.0	80.0	92.0	ערבים	
57.0	64.0	80.0	סך הכל	הטיול גרם לי להכיר טוב יותר את האזור שבו טיילתי
55.0	59.0	76.0	יהודים	
61.0	73.0	88.0	ערבים	
48.0	49.0	66.0	סך הכל	אני מרגיש שהטיול חיזק בי את תחושת השייכות לארץ
46.0	42.0	60.0	יהודים	
55.0	64.0	80.0	ערבים	
32.0	37.0	54.0	סך הכל	התכנים בטיול היו קשורים לנושאים שלמדתי בבית הספר
30.0	33.0	47.0	יהודים	
35.0	47.0	70.0	ערבים	
48.0	49.0	66.0	סך הכל	הטיול היה משמעותי עבורי ואני אזכור אותו למשך זמן רב
46.0	52.0	60.0	יהודים	
55.0	65.0	81.0	ערבים	
57.0	55.0	61.0	סך הכל	הטיול גיבש את הכיתה, כלומר, הפך את התלמידים לחברים טובים יותר ואכפתיים יותר זה כלפי זה
56.0	50.0	57.0	יהודים	
62.0	66.0	78.0	ערבים	

מקור: משרד החינוך, ראמ"ה-הרשות הארצית למדידה והערכה בחינוך, מיצ"ב תשע"ו, ממצאי סקרי האקלים והסביבה הפדגוגית, נספח 2, נובמבר 2016.

* האחוזים הם של העונים בחיוב על כל אחד מההיגדים המפורטים בלוח.

** יהודים-תלמידים בבתי ספר דוברי עברית, ערבים-תלמידים בבתי ספר דוברי ערבית.

70% מתלמידי ה'ו' וכמחצית ויותר מתלמידי כיתות ז'-יא' הביעו עמדות חיוביות כלפי הטיולים או הסיורים בהם השתתפו. תלמידים בחינוך הערבי דיווחו יותר מתלמידים בחינוך העברי.

לוח 6.8: ביקורי ילדים בשמורות טבע ובגנים לאומיים, לפי מחוז (מספרים)						
2005-2016						
ילדים בקבוצות			ילדים בודדים			מחוז
2016	2010	2005	2016	2010	2005	
1,029,056	1,015,590	750,831	488,422	389,412	354,168	סך הכל*
555,765	568,058	363,713	250,079	219,789	191,182	צפון
260,492	246,030	255,220	127,291	66,620	91,078	דרום
186,685	153,755	131,898	85,125	65,767	71,908	מרכז
26,114	33,769	-	25,927	26,269	-	יו"ש
-	13,978	-	-	10,967	-	אילת

מקור: רשות הטבע והגנים, שנים שונות.

* לא כולל ילדים הנכנסים עם כרטיס מנוי משפחתי, או ילדים המגיעים בקבוצות תיירים ונספרים כתיירים.

מאז 2005 גדל מספר הילדים המבקרים בשמורות טבע ובגנים לאומיים. מספר המבקרים הגדול ביותר נצפה בצפון הארץ.

לוח 6.9: יציאת ילדים ונוער לחוץ לארץ, לפי קבוצת גיל (אלפים ואחוזים)

1995-2016

2016	2015	2010	2005	2000	1995	גיל
17.1	16.5	14.7	14.0	13.8	13.5	אחוז היוצאים בגיל 0-19 מכלל היוצאים
37.5	32.1	25.1	22.3	22.7	15.6	אחוז ממספר הילדים* הממוצע לשנה
1,157.4	969.6	627.2	518.2	488.6	305.8	סך הכל (אלפים)
198.3	166.2	113.6	94.0	83.0	44.4	0-4
258.6	215.0	134.8	111.8	-	-	**5-9
312.5	261.6	170.7	135.5	235.3	145.3	**10-14
388.0	326.8	208.1	176.9	170.3	116.1	15-19

מקור: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, שנתון סטטיסטי לישראל, לוח 2.19 ולוח 2.3, שנים שונות. עיבוד אחוזים: המועצה לשלום הילד.

* העיבוד נעשה על פי מספרם הממוצע של הילדים בישראל בכל שנה, לא על פי מספרם בסוף שנה כפי שהיה בעבר. ** בשנים 1995 ו-2000 קבוצת הגיל 5-9 הייתה כלולה בקבוצת הגיל 10-14.

מספר הילדים ובני הנוער היוצאים לחו"ל וחלקם בכלל הילדים בגיל 0-19 גדל בהתמדה בשנים 1995-2016.

מורשים לנהוג (לוחות 6.11-6.10 ותרשים 6כט')

לוח 6.10: מורשים לנהוג עד גיל 18 לפי מין וסוג רכב (מספרים ואחוזים) 2010-2016

2016						סך הכל* 2010		מין	
אופנוע			רכב		סך הכל*				
+501 סמ"ק	126-500 סמ"ק	סך הכל*	משא	פרטי	אחוזים**	מספרים	אחוזים**	מספרים	
-	908	7,883	1,159	70,097	1.8	73,628	2.2	77,221	סך הכל
-	-	-	-	-	100.0		100.0		
-	895	7,502	1,140	42,658	62.5	46,020	63.6	49,129	בנים
-	13	381	19	27,439	98.6	27,608	36.4	28,092	בנות

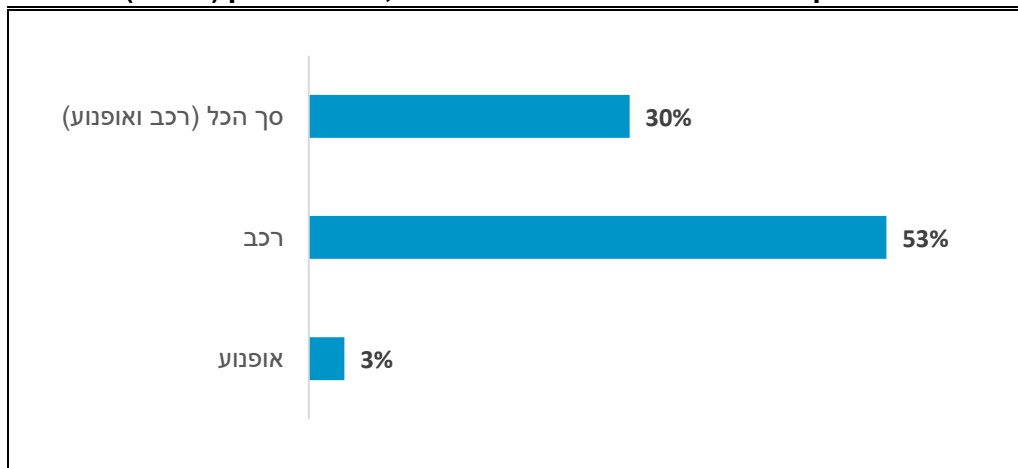
מקור: אתר הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, מורשים לנהוג 2016, לוח 3, שנים שונות.

* המספרים לפי סוג רכב אינם מסתכמים לסך הכל היות שחלק מהנהגים מורשה לנהוג במספר סוגי רכב.

** אחוז מכלל המורשים לנהוג ואחוז מכלל המורשים לנהוג עד גיל 18.

בשנת 2016 כ-73,600 בני נוער היו מורשים לנהוג ברכב מנועי (4 גלגלים ויותר), וכ-7,900 באופנוע. מספר הבנים המחזיקים רשיון נהיגה ברכב כלשהו, בעיקר באופנוע, היה גדול בהרבה ממספר הבנות.

תרשים 6כט': חלקם של נהגים עד גיל 18 בכלל בני גילם, לפי סוג רשיון (אחוזים) / 2016

מקור: אתר הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, מורשים לנהוג 2016, לוח 3, עיבוד: המועצה הלאומית לשלום הילד, על בסיס לוח 2.3, שנתון סטטיסטי לישראל, הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, 2017.

* גיל 17 כשמדובר במורשים לנהוג על רכב, וגיל 16-17 כשמדובר במורשים לנהוג על אופנוע.

ליותר ממחצית מבני הנוער שטרם מלאו להם 18 יש רשיון נהיגה ברכב.

לוח 6.11: בני נוער עד גיל 18 עם הגבלות נהיגה לפי סוג הגבלה
(מספרים ואחוזים) / 2016

אחוזים	מספרים	הגבלה
100.0	73,628	סך הכל
6.3	4,664	נהיגה בלא הגבלות*
93.7	68,964	נהיגה עם הגבלות
100.0	85,762	סך כל ההגבלות**
20.5	17,563	חובה להרכיב משקפיים או עדשות מגע בעת הנהיגה
0.1	61	רשות לנהוג רק ברכב עם סידורים מיוחדים לנכים***
0.0	10	חובה להיבדק רפואית או להציג אישור על מחלות
79.3	68,038	נהג חדש (הגבלה למשך שנתיים)
0.1	90	אחר

מקור: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, מורשים לנהוג 2016, לוח 8, 2016.

* מורשים לנהוג באופן נורמלי.

** מספר הגבלות הנהיגה גדול ממספר הנהגים בעלי ההגבלות היות שיש נהגים שלהם יותר מהגבלה אחת. לפיכך האחוזים אינם מסתכמים ל-100.

*** לא כולל מוגבלים לנהיגה ברכב עם תיבת הילוכים אוטומטית.

ב-2016 ל-73,628 בני נוער עד גיל 18 היה רשיון נהיגה. רובם (79.3%) היו נהגים חדשים. לרובם המוחלט היו הגבלות נהיגה. כחמישית מהנהגים בגיל זה היו חייבים להרכיב משקפיים בעת נהיגה או להיעזר בעדשות מגע.

7

ילדים עם חוגבלויות

מבוא

13% בקירוב מהילדים בישראל, כלומר כ- 365,000 במספר, הם ילדים עם מוגבלויות. כלולים בהם 242,412, כלומר 8.5% מילדי ישראל, שלהם מוגבלות חמורה, מחלה כרונית או נכות הפוגעות בתפקודם היומיומי. לשאר - מחלה כרונית או ליקוי שאינם משפיעים על תפקודם. כך העלה אומדן על סמך נתוני מחקר שערך מכון ברוקדייל בשנים 1995-1997. לצערנו, מאז טרם נערך מחקר נוסף השופך אור על מלוא היקפה של התופעה, ולפיכך הנתונים הבלתי מעודכנים משמשים היום בסיס לאומדנים בלבד.

במערכת החינוך יש שלוש מסגרות, שתפקידן לשלב ילדים עם מוגבלות: גן/בית ספר לחינוך מיוחד, כיתת חינוך מיוחד בגן/בית ספר רגיל וכיתה רגילה בבית ספר רגיל שבו משולבים תלמידים מהחינוך המיוחד. חוק חינוך מיוחד, שנחקק בשנת 1988 כדי להבטיח את זכויותיו של תלמיד עם מוגבלות במערכת החינוך קבע, כי כל ילד בגיל 3-21 שהוא בעל מוגבלות גופנית, שכלית נפשית או התנהגותית זכאי לחינוך מיוחד, באזור מגוריו, או קרוב ככל האפשר לביתו, וזאת בחינם. תיקון מספר 7 לחוק חינוך מיוחד, המכונה פרק השילוב משנת 2002, קובע מה הן זכויותיהם של תלמידים המשולבים בחינוך הרגיל. כפועל יוצא מיישום החוק בידי משרד החינוך, גדל מספר התלמידים המשולבים בחינוך הרגיל, במיוחד מספרם של בעלי הלקויות המורכבות. עם זאת, עדיין רבים מהילדים שיכולים היו להשתלב בחינוך הרגיל נשארו במסגרת החינוך המיוחד.

לפי נתוני משרד החינוך, בתשע"ה למדו בחינוך המיוחד בסך הכל כ-205,600 תלמידים, מהם 42,706 ילדים עם מוגבלות שלמדו בגני ילדים ובבתי ספר מיוחדים, 42,520 ילדים בכיתות מיוחדות בחינוך הרגיל, ועוד 120,375 ילדים ששולבו בחינוך הרגיל.

בשנים האחרונות רווחת הנטייה לשלב את הילדים עם מוגבלות בבתי ספר רגילים, נטייה המאפיינת מדינות מערביות רבות. פסיקה תקדימית של בג"צ בשנת 2003 חייבה את מערכת החינוך לממן את צרכיהם של ילדים אלה במסגרת בתי הספר הרגילים. למרות זאת, הדרך עד לשילובם המלא בחברת הילדים הרגילה עדיין ארוכה. קיצוץ התקציב, היעדר השקעה הולמת בהכשרת מורים ואי מתן כלים מספיקים להתמודד עם בעיות הילדים בין כותלי בית הספר מונעים שילוב ראוי של תלמידים אלה. רוב הילדים בעלי הנכויות הקשות עודם לומדים בבתי ספר מיוחדים.

קבוצה מובחנת של ילדים, הנופלת בין הכסאות, היא זו של ילדים בעלי מוגבלות חמורה (נכות כרונית או אחרת), שתפקודם היומיומי לקוי. רק 18.3% מן הילדים עם מוגבלות חמורה עומדים בקריטריונים של המוסד לביטוח לאומי לקבלת קצבת ילד נכה. הסיוע לילד נכה ניתן לפי הנכות "העיקרית". לפיכך, ילדים עם מספר נכויות, כגון מוגבלות שכלית התפתחותית ונכות מוטורית, זוכים לתמיכה בגין נכות אחת בלבד. ילדים נוספים בעלי מוגבלות חמורה (מחלה כרונית או ליקויים המשפיעים על תפקודם היומיומי במידה רבה, או המצריכים מעקב קבוע) אינם זוכים לקבל קצבה כלל.

זאת ועוד, ילדים רבים הסובלים מנכות הנחשבת "קלה" יותר, כגון ליקוי למידה, אינם מקבלים סיוע הולם מהמדינה. ילדים אלה מטופלים בעיקר בידי גורמים פרטיים. כתוצאה מכך לעיתים קרובות רק ילדים, שיד הוריהם משגת, זוכים לטיפול הנחוץ להם.

מספר ארגונים וולונטריים, המופעלים לא אחת בידי הורים של ילדים עם מוגבלות, מנסים לתת מענה לילדים הנופלים בין כסאות הבירוקרטיה. נראה, כי להורים תפקיד מכריע בהגנה על זכויותיהם של ילדים המוגדרים מוגבלים.

בפרק שלפנינו לא כלולים ילדים עד גיל 3 השוהים במעונות יום שיקומיים, למשרד הבריאות/הרווחה אין נתונים מלאים אודות ילדים אלה. נתונים על ילדים השוהים במוסדות רפואיים והחיים מחוץ לביתם מוצגים בתרשים 7'4.

החלק הראשון מציג נתונים על כלל הילדים עם מוגבלות:

תרשימים 7א'-7ג' מציגים את חלקם של הילדים עם נכויות ו/או מחלות כרוניות בכלל הילדים בישראל. תרשימים 7ד' ו-7ה' ולוחות 7.1-7.3 מתייחסים לתלמידים בחינוך המיוחד. לוחות 7.4-7.6 עוסקים בתלמידים הזכאים לסל שילוב. תרשימים 7ו'-7ז' ולוחות 7.8-7.10 עוסק בילדים שעניינם נדון בוועדות השמה של משרד החינוך. תרשימים 7ח'-7י' ולוחות 7.11-7.13 מתייחסים לילדים שהוכרו כנכים על ידי המוסד לביטוח לאומי והמקבלים קצבת ילד נכה.

החלק השני מציג נתונים אודות ילדים עם צרכים פיזיים מיוחדים:

לוחות 7.14-7.15 מציגים את שיעורי המומים המולדים המתגלים בלידה ובעיות גנטיות המתגלות ביילודים. לוח 7.16 מתייחס לילדים ובני נוער עיוורים. לוחות 7.17-7.20 עוסקים בילדים עם מוגבלות שכלית התפתחותית ותסמונת דאון.

החלק השלישי עוסק בילדים עם מוגבלות התפתחותית:

לוחות 7.21-7.22 ותרשים 7יא' מתייחסים לילדים מוגבלים פיסיית שקיבלו עזרים רפואיים במימון משרד הבריאות.

הגדרות

אוטיזם - הפרעה התפתחותית נרחבת הנגרמת מצירופם של מספר גורמים: תורשה, זיהום ויראלי וזיהום סביבתי. להפרעה זו אופייני תפקוד לקוי בתחום הקשרים החברתיים, והיא מתגלה לפני גיל שלוש. שיעור האוטיזם הוא לידה אחת לכל 500 לידות.

ההפרעה פוגעת בשלושה תחומים:

1. מיומנויות חברתיות- היעדר עניין בקשר עם הזולת או הנאה ממנו, וקושי ליצור יחסים הדדיים, רגשיים וחברתיים.
2. מיומנויות תקשורת- לקות בשימוש בשפה המאפשרת תקשורת עם הזולת, ולקות בשימוש באמצעים לא מילוליים, כמו שפת גוף או שפת סימנים. היעדר כושר משחק דמיוני או חיקוי התנהגות חברתית.
3. תבניתיות התנהגותית- תנועה חוזרת של חלקי גוף, התעניינות חריגה בעניין או בחפץ מסוים, והתנגדות לשינויים בסביבה הפיזית או בשגרת הפעילות.

בתי-ספר מיוחדים - בתי-ספר שכל תלמידיהם אובחנו כבעלי מוגבלות.

חינוך מיוחד - מכלול גישות ושירותים חינוכיים, פסיכולוגיים, רפואיים וסוציאליים הניתנים במסגרת מערכת החינוך לילדים שאובחנו כבעלי מוגבלות גופנית, שכלית ונפשית. שירות זה הוא שירות מונע, וככזה הוא מתערב בטיפול בילד, שניכרים אצלו סימנים ראשונים של קשיי הסתגלות.

ועדת השמה - ועדה הדנה בזכאותו של תלמיד בעל צרכים מיוחדים / בעל לקות ניכרת לחינוך מיוחד ואת השמתו במסגרות חינוכית ההולמת את צרכיו. ועדת ההשמה משמשת גם כוועדת ערר על החלטת ועדת השילוב המוסדית. טיבה וסמכויותיה של ועדת השמה מוגדרים בחוק החינוך המיוחד, התשמ"ח-1988.

חוק השילוב - ראו להלן התיקון לחוק חינוך מיוחד.

חוק החינוך המיוחד, התשמ"ח-1988 - מסדיר את זכויותיהם של ילדים עם מוגבלות במערכת החינוך. הוא קובע את הליכי השמת ילד בחינוך המיוחד, כולל מינוי ועדות ההשמה, הרכבן וסמכויותיהן. כמו כן, קובע החוק את משך שנת הלימודים, את אורך יום הלימודים, את הכישורים הנדרשים מן המורים והמטפלים, וכללים לגבי מועד הצגת תכנית הלימודים האישית של כל תלמיד.

יש שלושה סוגים של שירותי חינוך מיוחד, ולכל אחד סמכות מאשרת משלו:

1. סל שילוב (מכלול השירותים הניתנים לילדים על פי חוק, כשהם משולבים בחינוך הרגיל) – נקבע בידי ועדת שילוב בית ספרית, שמנהל בית הספר יושב הראש שלה (בגני ילדים מפקחת המחוז מכהנת כיושבת ראש).

2. כיתה מיוחדת בבית ספר רגיל. על לימוד בכיתה זו מחליטה ועדת השמה.

3. בית ספר לחינוך מיוחד. על לימוד בבית ספר זה מחליטה ועדת השמה.

התיקון לחוק חינוך מיוחד ("חוק השילוב") - (2002): תיקון זה נוגע לשילוב ילד בעל מוגבלות בחינוך הרגיל. עיקרו הוא ש"במסגרת לימודיו במוסד חינוך רגיל תלמיד משולב זכאי לתוספת של הוראה ולימוד וכן לשירותים מיוחדים", כגון עזרים מסייעים, שירותי סיוע, שירותים פסיכולוגיים, שירותים פרה-רפואיים וכו'. זכאותו של התלמיד נקבעת בוועדת שילוב הפועלת במוסד החינוך הרגיל.

שינוי נוסף בחוק העניק להחלטות של ועדות השילוב תוקף משפטי, והוא מאפשר להורים לערער בפני ועדת השמה. לפי החוק חובה להזמין לוועדת השילוב, ולהם זכויות וחובות.

חריש - מי ששמיעתו לקויה עד כדי כך שאינו יכול להפיק תועלת מכל מכשיר שמיעה שהוא.

נזקק מחמת עיוורון - אדם הממציא תעודה מאת רופא עיניים המוסמך לכך לפי תקנות העוסקים ברפואה (אישור תואר מומחה), תשכ"ד-1964, בה מאושר שהאדם לוקה באחד מאלה:

1. היעדר ראייה מוחלט,

2. חדות ראייה שאינה עולה על 3/60 או על 10/200 בעין הבריאה יותר, אף לא בעזרת משקפיים,

3. צמצום שדה הראייה עד כדי כך שזווית הראייה אינה גדולה מ-20 מעלות.

נזקק מחמת עיוורון רשאי לקבל תעודה ממשרד הרווחה.

מוגבלות שכלית התפתחותית - (עד 2012 המונח היה פיגור שכלי) - ליקוי שמאפיינות אותו מגבלות ניכרות בתפקוד האינטלקטואלי וכן בהתנהגות הסתגלנית, הניכרות בכישורים הפרקטיים, החברתיים והתפיסתיים. מוגבלות זו מופיעה לראשונה לפני גיל 18. יש לגביה חמש הנחות יסוד:

1. היא נקבעת יחסית לתפקוד הנורמטיבי של בני הגיל בסביבתו התרבותית של הילד,

2. להבדלי תרבות ולשון יש חלק בתקשורת הסנסורית, המוטורית וההתנהגותית,

3. על פי בדיקה, המוגבלות עשויה לדור בכפיפה אחת עם יכולות,

4. תיאור המוגבלויות נועד לקביעת פרופיל, שעל פיו תוצע התמיכה הדרושה,

5. בדרך כלל סיוע ותמיכה אישית ממושכים מסייעים לשיפור תפקודיו היומיומיים של הסובל ממוגבלות שכלית התפתחותית.

בהוראת שר הרווחה ב-18.6.2012 שונה המונח הרשמי מפיגור שכלי למוגבלות שכלית התפתחותית.

מכשיר FM - מערכת אלחוטית בעלת טכנולוגיות מתקדמות להעברת קול המספקת תמיכה נוספת לכבדי שמיעה, במיוחד בכיתת לימוד רועשת. המידע מועבר באמצעות דיבור המועבר על-ידי המערכת בצליל / קול נקי וברור.

P.K.U. - פנילקטונוריה - מחלה תורשתית המאופיינת בחוסר אנזים הגורם למוגבלות שכלית התפתחותית. החולים במחלה זו זקוקים לדיאטה מיוחדת, שעשויה לרפאם. בישראל מתבצעת בדיקת דם לכל יילוד לשם בירור האם הוא נושא את המחלה.

קצבת ילד נכה - גמלה המשולמת בידי המוסד לביטוח לאומי למשפחות, אשר בהן חי ילד שאובחן נככה על פי קריטריונים של המוסד לביטוח לאומי. לרוב מדובר בנכות פיזית, לא בנכות נפשית.

קבוצות זכאות: תלוי בעזרת הזולת - ילד שמלאו לו 3 שנים, וכתוצאה ממחלה, תסמונת, תאונה או מום מלידה הוא תלוי בעזרת הזולת באופן חריג מהמקובל בקרב בני גילו לשם ביצוע פעולות היום-יום (לבישה, אכילה, רחצה, היגיינה אישית וניידות בבית). זקוק לנוכחות מתמדת או להשגחה קבועה - ילד שמלאו לו 90 יום ובשל ליקוי רפואי חמור, מחלה כרונית קשה, הפרעת התנהגות חמורה או פיגור שכלי, אי אפשר להשאירו בלא השגחה קבועה או שהוא זקוק לנוכחות מתמדת של הזולת, לשם מניעת סכנת חיים לעצמו או לאחרים. ליקוי מיוחד הקבוע בתקנות - עיכוב התפתחותי, סיוע בתקשורת, ירידה בשמיעה, ליקוי ראייה, אוטיזם או פסיכוזה, תסמונת דאון. זקוק לטיפול רפואי מיוחד - מלאו לו 90, יום ובשל מחלה כרונית הוא זקוק לטיפול רפואי מיוחד (כמפורט בחוק).

שילובית - מערכת ממוחשבת של משרד החינוך המאפשרת מתן תמונה כוללת על התלמיד במסגרת פעילות השילוב, ויצירת תיק תלמיד המשמש יחידת מידע לגבי נתוני התלמיד בתכנית השילוב. המערכת מאפשרת דיווח של תהליכי עבודה נוספים עבור תלמידים במסגרות שילוב לקראת תחילת שנה"ל, וכן בניית תוכנית שילוב כוללת לתלמידים, הקצאת המשאבים בתחילת התוכנית, ובהמשך - יישום התוכנית בשטח.

תת-תריסיות - חוסר פעילות מלידה של בלוטת התריס הניתן לגילוי בבדיקה שגרתית של היילוד, ואשר בלא טיפול הורמונלי עלול לגרום למוגבלות שכלית התפתחותית.

מקור הנתונים

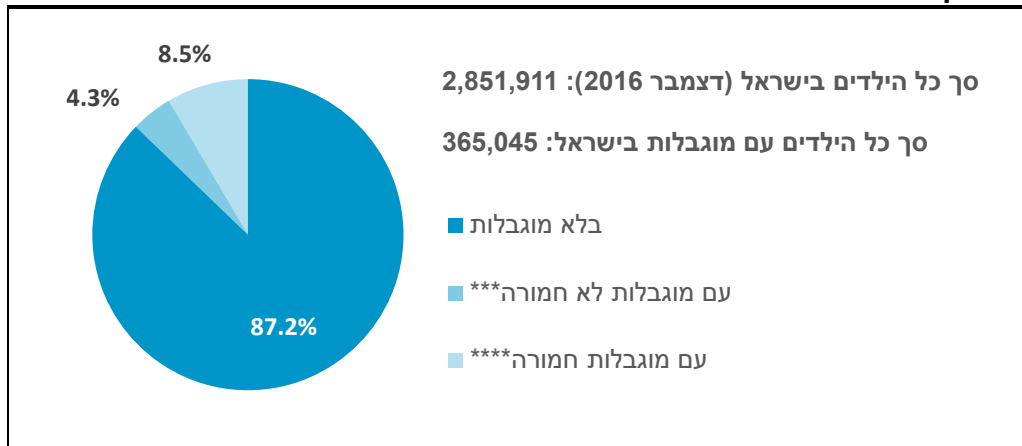
מקור הנתונים הוא הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, משרד החינוך, ג'וינט ישראל-מרכז המידע, המוסד לביטוח לאומי-מינהל המחקר והתכנון, מכון לואיס של משרד הבריאות, האגף לשיקום והאגף לטיפול באדם המפגר במשרד העבודה והרווחה, המרכזים להתפתחות הילד, ארגונים וולונטריים שונים והתכנית הארצית למניעת מומים במשרד הבריאות.

חלקו הראשון של הפרק נסמך על ממצאי סקר ארצי בעניין ילדים עם נכויות בישראל. סקר זה הוא חלק ממחקר ארצי מקיף על ילדים עם נכויות בישראל, שנערך בשנים 1995-1997 בידי מאיירס-ג'וינט מכון ברוקדייל, ביזמת המוסד לביטוח לאומי ובשיתוף עמו. הסקר נערך בקרב מדגם מייצג שמנה 5,691 משפחות, שלהן ילדים עד גיל 18, בשמונים יישובים עירוניים שבהם יותר מ-2,000 נפש. כמו כן, נבנה תת-מדגם מיוחד, שהבטיח ייצוג הולם של המגזר הערבי.

ילדים עם נכות ו/או מחלה כרונית (תרשימים 7א'-7ג')

נתוני תרשימים 7א' נסמכים על סקר ארצי, שנערך בשנים 1995-1997 בידי מאיירס-ג'וינט מכון ברוקדייל בעניין ילדים עם נכויות בישראל המתגוררים בביתם. לצערנו, לא נערך מאז סקר חוזר, ואלה הם הנתונים היחידים שעל פיהם ניתן לאמוד את גודלה של קבוצת הילדים עם מוגבלויות בישראל. לא נכללו בסקר זה ילדים עם נכויות ו/או מחלות כרוניות החיים מחוץ לביתם. המונחים מוגבלות חמורה ומוגבלות מתונה המופיעים בפרק זה, שאולים מן ההגדרות שניתנו בפרסום "אנשים עם מוגבלות בישראל 2010", שהוציאה הנציבות לשוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות במשרד המשפטים. פרסום זה מתייחס לילדים הלוקים במחלה כרונית הדורשת טיפול או מעקב רפואי קבוע, או בעלי נכות המשפיעה על תפקודם היומיומי.

תרשימים 7א': חלקם של ילדים עם מוגבלות בכלל אוכלוסיית הילדים (אחוזים*)
אומדן 2016**

מקור: דניז נאון, ברנדה מורגנשטיין, מלכה שימל וגלית ריבליס, ג'וינט מכון ברוקדייל והמוסד לביטוח לאומי, ילדים עם צרכים מיוחדים הערכת צרכים וכיסיים על ידי השירותים, ינואר 2000. המספרים חושבו על על בסיס נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה לסוף דצמבר 2016.

* אחוז הילדים החולים ובעלי הנכויות אינו משקף את מלוא חלקם של ילדים אלה בכלל אוכלוסיית הילדים, כיוון שאין הוא כולל ילדים עם נכויות המתגוררים בפנימיות או במוסדות, שמנו בשנים שבהן בוצע הסקר כ-4% מכלל אוכלוסיית הילדים (2007 היא השנה האחרונה שיש נתון לגביה - 3.8%).

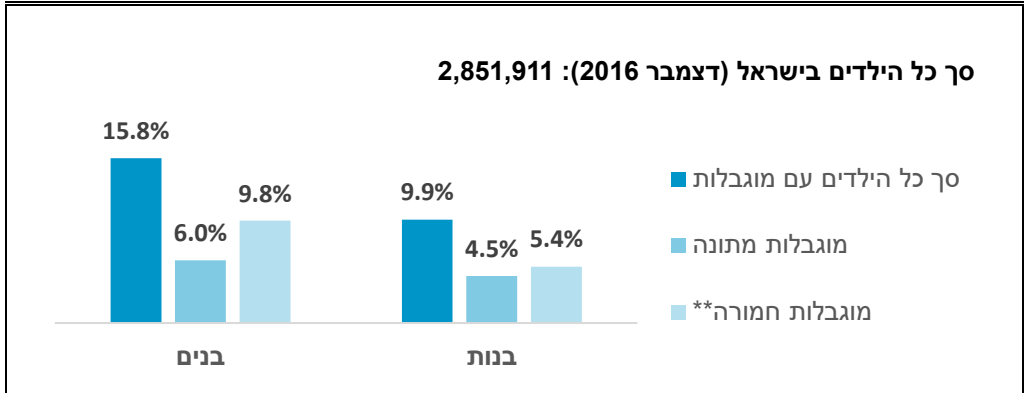
** נסמך על סקר ארצי מ-1995-1997 (ראו הסבר בהקדמה לתת פרק זה). אומדן לדצמבר 2016 על פי נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.

*** עם מחלות כרוניות או עם ליקויים שאינם משפיעים במידה משמעותית על תפקודם היומיומי, או אינם מצריכים מעקב רפואי קבוע.

**** עם מחלה כרונית הדורשת טיפול או מעקב רפואי קבוע, או נכות המשפיעה על תפקודם היומיומי. לא כולל חולי אסטמה שאינם מסוגלים להשתתף בשיעורי התעמלות.

אחוז הילדים עם מוגבלות כלשהי מילדי ישראל הוא 12.8% (כ-365,050 בשנת 2016). מהם 8.5% בעלי מוגבלות חמורה (כ-242,400 ילדים).

תרשים 7ב': חומרת המוגבלות של ילדים, לפי מין (אחוז מסך כל הילדים)
אומדן 2016*

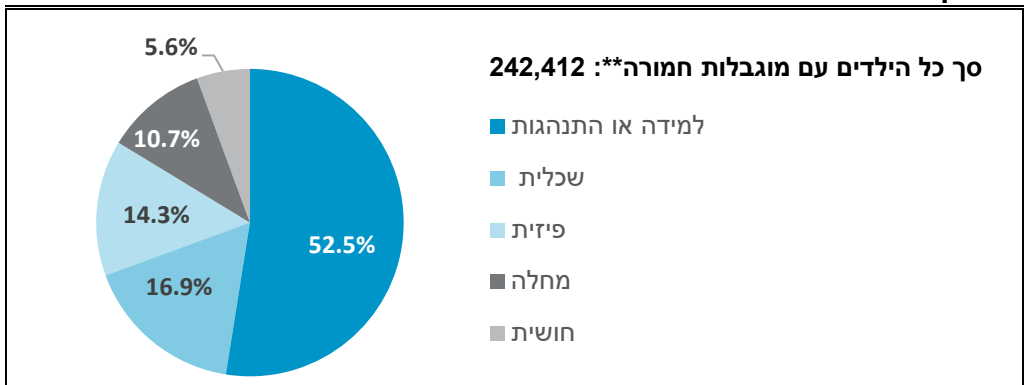

מקור: המועצה לשלום הילד, עיבוד על פי נתוני משרד המשפטים, נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות, אנשים עם מוגבלות בישראל 2010, מוגבלות והשתלבות בחיי החברה בישראל, מבט השוואתי רב שנתי. בעריכת: אליהו בן משה, ליאורה רופמן וישראל הבר, 2011.

* נסמך על סקר ארצי מ-1995-1997 (ראו הסבר בהקדמה לתת פרק זה). אומדן לדצמבר 2016 על פי נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה. ** עם מחלה כרונית הדורשת טיפול או מעקב רפואי קבוע, או נכות המשפיעה על תפקודם היומיומי. לא כולל חולי אסטמה שאינם מסוגלים להשתתף בשיעורי התעמלות.

אחוז הבנים בעלי המוגבלות גבוה מזה של הבנות, וזאת בכל דרגות חומרת המוגבלות.

תרשים 7ג': סוג מוגבלות עיקרי של ילדים בעלי מוגבלות חמורה (אחוזים)
אומדן 2016*

מקור: אומדן על בסיס נתוני משרד המשפטים, נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות, אנשים עם מוגבלות בישראל 2009, מוגבלות והשתלבות בחיי החברה בישראל, מבט השוואתי רב שנתי. בעריכת: אליהו בן משה, ליאורה רופמן וישראל הבר, 2009.

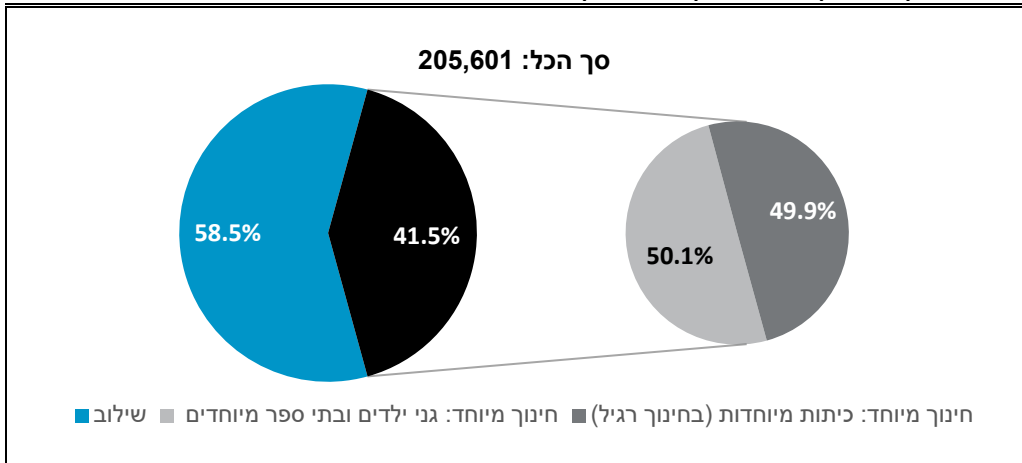
* נסמך על סקר ארצי מ-1995-1997 (ראו הסבר בהקדמה לתת פרק זה). אומדן לדצמבר 2016 על פי נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה. ** עם מחלה כרונית הדורשת טיפול או מעקב רפואי קבוע, או נכות המשפיעה על תפקודם היומיומי. לא כולל חולי אסטמה שאינם מסוגלים להשתתף בשיעורי התעמלות.

בשנת 2016 מחצית ויותר מהילדים שאובחנו כבעלי מוגבלות חמורה היו בעלי ליקוי למידה או לקות התנהגותית.

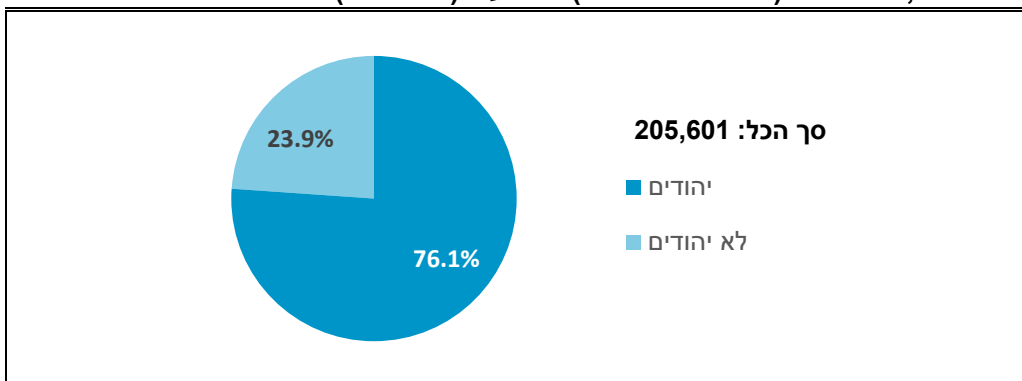
תלמידים בחינוך המיוחד (תרשימים 7ד'-7ה' ולוחות 7.1-7.3)

תרשים 7ד': תלמידים (גני ילדים עד חטיבה עליונה) בחינוך המיוחד ובשילוב, לפי סוג מסגרת (אחוזים) / תשע"ו (2015/16)

58.5% מהתלמידים עם מוגבלות שלמדו במערכת החינוך בישראל היו זכאים בתשע"ו לסל שילוב. מתוך התלמידים שלמדו במסגרות של החינוך המיוחד 50.1% למדו בכיתות מיוחדות בבתי ספר רגילים, והיתר (49.9%) בגני ילדים ובבתי ספר מיוחדים.

תרשים 7ה': תלמידים (גני ילדים עד חטיבה עליונה) במסגרות של החינוך המיוחד ובשילוב, לפי מגזר (אחוזים ומספרים) / תשע"ו (2015/16)

בתשע"ו יותר משלושה רבעים מהתלמידים במסגרות החינוך המיוחד היו יהודים. שיעור זה דומה לשיעור הילדים היהודים בכלל הילדים בישראל (71.5%).

לוח 7.1: תלמידים במסגרות החינוך המיוחד*, לפי סוג לקות ומסגרת
(מספרים ואחוזים) / תשע"ו (2015/16)

מסגרת				סך הכל		סוג לקות
כיתות מיוחדות בחינוך רגיל		גנים ובתי ספר מיוחדים				
אחוז מסוג הלקות	מספרים	אחוז מסוג הלקות	מספרים	אחוזים	מספרים	
100.0	42,520	100.0	42,706	100.0	85,226	סך הכל
62.5	26,596	14.1	6,024	38.3	32,620	ליקויי למידה רב בעייתי
19.1	8,119	11.8	5,055	15.5	13,174	הפרעות התנהגותיות/רגשיות קשות
1.0	433	22.9	9,786	12.0	10,219	מוגבלות שכלית**
7.3	3,100	12.1	5,164	9.7	8,264	אוטיסטים
2.1	886	15.2	6,501	8.7	7,387	מעוכבי התפתחות
1.1	480	12.9	5,510	7.0	5,990	מעוכבי שפה
0.2	68	4.8	2,041	2.5	2,109	הפרעות נפשיות קשות (פגועי נפש)
0.2	104	4.0	1,691	2.1	1,795	סי.פי. ונכויות פיזיות קשות (רב בעייתי)
2.2	922	1.6	700	1.9	1,622	חרשים/כבדי שמיעה (רב בעייתי)
3.7	1,577	0.0	8	1.9	1,585	משכל גבולי (רב בעייתי)
0.0	0	0.5	197	0.2	197	עוורים/ליקויי ראייה (רב בעייתי)
0.6	235	0.1	29	0.3	264	לקות לא מסווגת

מקור: משרד החינוך, מינהל תקשוב ומערכות מידע, עיבוד מיוחד, 2017.

* כיתות מיוחדות בחינוך הרגיל וגנים ובתי ספר מיוחדים.
** כולל: חשד למוגבלות שכלית התפתחותית, חשד למוגבלות שכלית התפתחותית בינונית, חשד למוגבלות שכלית קשה/עמוקה/סיעודית, מוגבלות שכלית התפתחותית בינונית, מוגבלות שכלית התפתחותית מבינונית מורכבת, מוגבלות שכלית התפתחותית קלה.

הלקות השכיחה ביותר של תלמידי החינוך המיוחד היא לקות למידה (רב בעייתי). מספרם בולט מאוד בכיתות המיוחדות של החינוך הרגיל.

לוח 7.2: תלמידים במסגרות החינוך המיוחד*, לפי סוג לקות**, שלב חינוך ומגזר (מספרים ואחוזים) / תשע"ו (2015/16)

מגזר				סך הכל		סוג לקות
לא יהודי***		יהודי		אחוזים	מספרים	
אחוז מסוג הלקות	מספרים	אחוז מסוג הלקות	מספרים			
21.8	18,543	78.2	66,683	100.0	85,226	סך הכל
23.7	7,717	76.3	24,903	38.3	32,620	ליקויי למידה רב בעייתי
9.0	1,188	91.0	11,986	15.5	13,174	הפרעות התנהגותיות/רגשיות קשות
35.4	3,622	64.6	6,597	12.0	10,219	מוגבלות שכלית****
9.6	794	90.4	7,470	9.7	8,264	אוטיסטים
16.9	1,250	83.1	6,137	8.7	7,387	מעוכבי התפתחות
15.4	925	84.6	5,065	7.0	5,990	מעוכבי שפה
6.7	141	93.3	1,968	2.5	2,109	הפרעות נפשיות קשות (פגועי נפש)
25.0	449	75.0	1,346	2.1	1,795	ס.פ.י. ונכויות פיזיות קשות (רב בעייתי)
53.1	862	46.9	760	1.9	1,622	חרשים/כבדי שמיעה (רב בעייתי)
80.4	1,275	19.6	310	1.9	1,585	משכל גבולי (רב בעייתי)
59.4	117	40.6	80	0.2	197	עורים/ליקויי ראייה (רב בעייתי)
76.9	203	23.1	61	0.3	264	לקות לא מסווגת

מקור: משרד החינוך, האגף לחינוך מיוחד, עיבוד מיוחד, 2017.

* כיתות מיוחדות בחינוך הרגיל וגנים ובתי ספר מיוחדים.

** הנתונים לגבי סוג הלקות הם על פי סוג הכיתה שבה לומד התלמיד.

*** 16.5% תלמידים ערבים, 3.6% תלמידים בדואים, 1.6% תלמידים דרוזים ומספר תלמידים צ'רקסים.

**** כולל: חשד למוגבלות שכלית קלה רב בעייתי, מוגבלות שכלית קלה רב בעייתי, מוגבלות שכלית בינונית, מוגבלות שכלית בינונית מורכבת, מוגבלות שכלית קשה/עמוקה/סיעודית.

אחוז התלמידים שלהם מנת משכל גבולי במגזר הלא יהודי גדול מזה של התלמידים במגזר היהודי (80.4% לעומת 19.6% בהתאמה).

לוח 7.3: תלמידים במסגרות החינוך המיוחד*, לפי היישוב שבו הם לומדים
(מספרים ואחוזים) / תשע"ו (2015/16)

שלב חינוך				סך הכל	יישוב	
חטיבה עליונה	חטיבת ביניים	יסודי	גני ילדים		מספרים אחוזים	סך הכל**
12,957	13,499	40,787	17,983	85,226		
15.2	15.8	47.9	21.1	100.0		
עירויות						
2,663	1,179	5,418	2,425	11,685		ירושלים
544	575	1,836	613	3,568		תל אביב- יפו
386	426	1,107	536	2,455		חיפה
136	183	380	163	862		אום אל-פחם
59	27	242	81	409		אופקים
58	0	210	106	374		אור יהודה
32	37	59	42	170		אור עקיבא
39	121	173	74	407		אילת
145	0	349	267	761		אלעד
0	49	102	59	210		אריאל
342	323	1,404	602	2,671		אשדוד
161	206	603	191	1,161		אשקלון
46	17	121	37	221		באקה אל גרביה
255	354	1,049	295	1,953		באר שבע
18	56	83	37	194		בית שאן
162	151	664	542	1,519		בית שמש
53	0	422	218	693		ביתר עילית
239	74	1,053	970	2,336		בני ברק
90	168	459	240	957		בת ים
0	9	43	53	105		גבעת שמואל
120	0	219	118	457		גבעתיים
29	51	71	43	194		דימונה
57	59	108	113	337		הוד השרון
60	117	208	215	600		הרצליה
78	175	503	122	878		חדרה

לוח 7.3: תלמידים במסגרות החינוך המיוחד*, לפי היישוב שבו הם לומדים
(מספרים ואחוזים) / תשע"ו (2015/16) (המשך)

שלב חינוך				סך הכל	יישוב
חטיבה עליונה	חטיבת ביניים	יסודי	גני ילדים		
עירויות (המשך)					
309	460	591	296	1,656	חולון
19	106	188	137	450	טבריה
6	70	246	67	389	טייבה
66	38	295	38	437	טירה
14	46	83	49	192	טירת כרמל
35	89	238	27	389	טמרה
0	59	116	90	265	יבנה
48	37	45	67	197	יהוד
0	107	95	58	260	יקנעם עלית
35	53	52	39	179	כפר יונה
52	173	293	179	697	כפר סבא
24	57	124	38	243	כפר קאסם
69	133	170	90	462	כרמיאל
34	106	646	173	959	לוד
0	37	190	25	252	מגדל העמק
42	0	505	452	999	מודיעין עלית
244	241	496	399	1,380	מודיעין-מכבים-רעות
197	199	212	98	706	מעלה אדומים
18	50	80	40	188	מעלות-תרשיחא
15	114	205	86	420	נהריה
75	64	195	54	388	נס ציונה
310	100	533	133	1,076	נצרת
0	41	119	63	223	נצרת עלית
0	22	31	31	84	נשר
0	29	157	86	272	נתיבות
42	505	683	398	1,628	נתניה
10	100	100	50	260	סח'נין
69	116	243	94	522	עכו
163	159	213	115	650	עפולה
0	31	43	29	103	ערד
158	423	1,030	500	2,111	פתח-תקווה

לוח 7.3: תלמידים במסגרות החינוך המיוחד*, לפי היישוב שבו הם לומדים
(מספרים ואחוזים) / תשע"ו (2015/16) (המשך)

שלב חינוך				סך הכל	יישוב
חטיבה עליונה	חטיבת ביניים	יסודי	גני ילדים		
עירויות (המשך)					
5	47	149	113	314	צפת
0	39	132	81	252	קלנסווה
0	50	89	113	252	קריית אונן
60	144	262	143	609	קריית אתא
52	91	119	66	328	קריית ביאליק
7	80	105	106	298	קריית גת
13	34	145	66	258	קריית ים
19	43	99	90	251	קריית מוצקין
31	11	70	20	132	קריית מלאכי
57	62	179	42	340	קריית שמונה
49	92	200	200	541	ראש העין
283	238	769	364	1654	ראשון לציון
61	67	323	73	524	רהט
71	200	502	416	1189	רחובות
143	75	484	180	882	רמלה
0	0	349	291	640	רמת-גן
0	14	28	29	71	רמת השרון
56	119	172	117	464	רעננה
3	23	47	21	94	שדרות
26	46	116	33	221	שפרעם
מועצות מקומיות (מעל 10,000 תושבים)					
31	50	93	28	202	אבו סנאן
0	0	120	0	120	אבן יהודה
0	0	0	8	8	אזור
101	16	135	70	322	אכסאל
54	18	145	8	225	אעבלין
33	24	49	80	186	באר יעקב
0	47	34	7	88	בית ג'ן
27	37	0	16	80	בנימינה-גבעת עדה
5	12	45	32	94	גבעת זאב
12	79	75	7	173	ג'דידה-מכר
69	33	89	67	258	גדרה

לוח 7.3: תלמידים במסגרות החינוך המיוחד*, לפי היישוב שבו הם לומדים (מספרים ואחוזים) / תשע"ו (2015/16) (המשך)

שלב חינוך				סך הכל	יישוב
חטיבה עליונה	חטיבת ביניים	יסודי	גני ילדים		
מועצות מקומיות (מעל 10,000 תושבים) (המשך)					
14	67	76	46	203	גן יבנה
0	0	0	31	31	גני תקווה
0	55	160	32	247	ג'סר א-זרקא
0	10	22	22	54	ג'ת
0	32	72	30	134	דאלית אל כרמל
0	24	52	32	108	דיר אל אסד
31	8	143	20	202	זכרון יעקב
59	5	189	33	286	חורה
0	24	48	10	82	טורעאן
65	26	120	92	303	יפיע
46	20	243	65	374	ירכא
0	0	39	9	48	כאבול
16	38	138	21	213	כסיפה
192	12	126	31	361	כפר כנא
11	42	73	39	165	כפר מנדא
18	17	118	42	195	כפר קרע
0	12	31	8	51	לקייה
60	55	46	23	184	מבשרת ציון
5	48	69	26	148	מג'אר
81	29	218	33	361	מג'ד אל כרום
0	24	8	23	55	מזכרת בתיה
0	13	25	0	38	מעלה עירון
0	25	48	32	105	נחף
0	19	32	18	69	עוספיה
0	22	48	0	70	עין מאהל
11	37	111	54	213	עראבה
43	17	121	42	223	ערערה
51	20	99	16	186	ערערה בנגב
0	53	82	27	162	פורידיס
115	56	353	50	574	פרדס חנה-כרכור

לוח 7.3: תלמידים במסגרות החינוך המיוחד*, לפי היישוב שבו הם לומדים
(מספרים ואחוזים) / תשע"ו (2015/16) (המשך)

שלב חינוך				סך הכל	יישוב
חטיבה עליונה	חטיבת ביניים	יסודי	גני ילדים		
מועצות מקומיות (מעל 10,000 תושבים)					
0	19	36	38	93	קדימה-צורן
29	62	23	20	134	קריית טבעון
0	0	26	27	53	קריית עקרון
0	9	58	7	74	ריינה
9	42	48	24	123	שולם
0	10	24	12	46	תל מונד
1	20	172	78	271	תל שבע
מועצות מקומיות (5,000-10,000 תושבים)					
73	11	81	22	187	אבו גוש
0	55	11	20	86	אורנית
0	14	0	12	26	אלפי מנשה
59	24	162	44	289	אפרתה
10	18	72	18	118	בועיינה נוג'ידאת
0	8	16	0	24	בוקעאתא
0	7	35	14	56	ביר אל מכסור
36	46	86	18	186	בית אל
0	0	19	0	19	בית דגן
0	0	7	11	18	בני עי"ש
0	24	55	15	94	בסמ"ה
0	14	16	0	30	בסמת טבעון
0	9	36	10	55	בענה
0	0	15	0	15	ג'וליס
0	21	120	15	156	גלג'וליה
0	8	29	0	37	דבורייה
0	16	20	10	46	דייר חנא
0	17	31	0	48	זמר
0	14	19	0	33	זרזיר
0	22	36	0	58	חורפיש
5	27	22	9	63	חצור הגלילית
0	37	54	8	99	טובא זנגרייה

לוח 7.3: תלמידים במסגרות החינוך המיוחד*, לפי היישוב שבו הם לומדים (מספרים ואחוזים) / תשע"ו (2015/16) (המשך)

שלב חינוך				סך הכל	יישוב
חטיבה עליונה	חטיבת ביניים	יסודי	גני ילדים		
מועצות מקומיות (5,000-10,000 תושבים) (המשך)					
0	19	28	13	60	יאנוח ג'ת
0	21	42	12	75	ירוחם
0	20	6	11	37	כוכב יאיר
29	24	28	9	90	כסרא-סמיע
43	34	6	0	83	כפר ורדים
0	20	49	10	79	כפר יאסיף
0	0	16	14	30	מגדל שמש
0	0	8	11	19	מצפה רמון
0	7	29	0	36	משהד
0	9	18	0	27	עילבון
0	0	32	8	40	עילוט
5	9	14	0	28	פקיעין- בוקייעה
0	0	12	0	12	פרדסיה
0	0	27	37	64	קצרין
31	37	71	23	162	קריית ארבע
0	24	46	36	106	קרני שומרון
0	17	24	0	41	ראמה
44	0	114	90	248	רכסים
0	12	25	11	48	שבלי אום אל-גנם
20	55	106	33	214	שגב שלום
0	23	24	20	67	שלומי
0	16	20	10	46	שעב

מקור: משרד החינוך, האגף לחינוך מיוחד, עיבוד מיוחד, 2017.

* חינוך מיוחד-בתי ספר מיוחדים וכיתות מיוחדות בבתי ספר רגילים.

כמחצית מן הילדים הלומדים במסגרות החינוך המיוחד, לומדים בחינוך היסודי.

תלמידים הזכאים לסל שילוב (תרשים 7.4-7.6 ולוחות 7.4-7.6)

בתת-פרק זה נתונים על ילדים הזכאים לסל שילוב בחינוך הרגיל. הנתונים נסמכים על עיבוד שנערך בידי משרד החינוך בהסתמך על נתוני מערכת השילובית.

לוח 7.4: תלמידים הזכאים לסל שילוב, לפי פיקוח ושלב חינוך (מספרים ואחוזים)
תשע"ו (2015/16)

סוג פיקוח			סך הכל	שלב חינוך
חרדי	ממלכתי-דתי	ממלכתי		
21,503	19,186	79,686	120,375	מספרים
100.0	100.0	100.0	100.0	סך הכל אחוזים
4.3	3.4	2.2	2.8	טרומ חובה
14.5	11.8	8.4	10.0	חובה
66.3	59.1	59.2	60.4	יסודי
*0.0	18.6	23.2	18.3	חט"ב
14.9	7.1	7.0	8.4	חט"ע

מקור: משרד החינוך, האגף לחינוך מיוחד, עיבוד מיוחד, 2017.

* במגזר החרדי רוב המוחלט של הכיתות מוגדרות כיסודי או חט"ע. רק כיתות בודדות הוגדרו בחט"ב ומכאן האחוז הנמוך.

הערה: ילדים בגיל טרום חובה המשולבים שילוב אישי במסגרת גנים רגילים מקבלים תמיכות שילוב שלא בהליך של ועדות שילוב.

כ-60% מהתלמידים הזכאים לסל שילוב נמנים על החינוך היסודי. כך בכל סוגי הפיקוח. חלקם של התלמידים בפיקוח החרדי בחטיבה העליונה הזכאים לסל שילוב גדול ביחס לזה הארצי ויותר מכפול מחלקם של תלמידים בחינוך הממלכתי והממלכתי דתי.

לוח 7.5: סוג לקות של התלמידים הזכאים לסל שילוב, לפי שלב חינוך (מספרים ואחוזים) / תשע"ו (2015/16)

שלב חינוך					סך הכל		לקות
חטיבה עליונה	חטיבת ביניים	יסודי	חובה	טרומ חובה	אחוזים	מספרים	
10,163	22,046	72,750	12,077	3,339	-	120,375	מספרים
100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	-	סך הכל אחוזים
78.8	80.7	61.9	4.3	2.7	59.3	71,438	לקות למידה / AD(H)D
0.2	0.1	10.6	57.6	55.1	13.7	16,521	עיכוב שפתי
5.3	5.2	7.5	4.7	2.0	6.5	7,771	הפרעות התנהגותיות / AD(H)D / רגשיות
0.1	0.0	5.4	23.2	18.7	6.1	7,372	עיכוב התפתחותי תפקודי ושפתי
4.2	2.6	3.1	3.4	6.3	3.2	3,877	אוטיזם / A.S.D
0.8	3.5	3.3	1.6	4.2	3.0	3,573	חרשות/כבדות שמיעה
2.2	1.2	2.2	0.7	0.7	1.8	2,202	הפרעות נפשיות
2.8	1.3	1.1	1.0	3.2	1.3	1,572	שיתוק מוחין/נכות פיזית קשה
1.4	0.6	1.1	1.2	3.7	1.1	1,341	מחלה/תסמונת נדירה
0.5	1.3	1.1	0.8	2.6	1.1	1,309	עוררן/לקות ראייה
2.6	1.0	1.1	0.1	0.0	1.1	1,282	AD(H)D
0.8	2.0	1.0	0.2	0.3	1.0	1,258	משכל גבולי
0.1	0.0	0.1	0.1	0.1	0.1	112	מוגבלות שכלית*
0.0	0.0	0.1	0.0	0.1	0.0	54	לקות מוחרגת
0.2	0.4	0.6	1.1	0.2	0.6	693	אחר

מקור: משרד החינוך, אגף לחינוך מיוחד, עיבוד מיוחד, 2017.

* כולל: חשד למוגבלות שכלית התפתחותית, חשד למוגבלות שכלית התפתחותית בינונית, חשד למוגבלות שכלית קשה/עמוקה/סיעודית, מוגבלות שכלית התפתחותית בינונית, מוגבלות שכלית התפתחותית מבינונית מורכבת, מוגבלות שכלית התפתחותית קלה.

הערה: ילדים בגיל טרום חובה המשולבים שילוב אישי במסגרות גנים רגילים, מקבלים תמיכות שילוב שלא בהליך של ועדות שילוב.

לקות למידה מאפיינת כ-60% מהתלמידים הזכאים לסל שילוב. מספר התלמידים עם לקויות חמורות כגון מוגבלות שכלית, אוטיזם וכדומה, המשולבים בחינוך הרגיל קטן מאוד, על אף שידוע שחלקם באוכלוסיית הילדים עם מוגבלות גדול יותר.

לוח 7.6: סוג לקות של התלמידים הזכאים לסל שילוב, לפי מגזר (מספרים ואחוזים)
תשע"ו (2015/16)

מגזר				סך הכל		סוג לקות
לא יהודי*		יהודי		אחוזים	מספרים	
אחוז מסוג הלקות	מספרים	אחוז מסוג הלקות	מספרים			
25.3	30,511	74.7	89,864	100.0	120,375	סך הכל
24.8	17,699	75.2	53,739	59.3	71,438	לקות למידה/AD(H)D
28.1	4,641	71.9	11,880	13.7	16,521	עיכוב שפתי
20.3	1,576	79.7	6,195	6.5	7,771	הפרעות התנהגותיות / רגשיות / AD(H)D
25.8	1,902	74.2	5,470	6.1	7,372	עיכוב התפתחותי תפקודי ושפתי
3.4	131	96.6	3,746	3.2	3,877	אוטיזם/A.S.D
28.0	1,000	72.0	2,573	3.0	3,573	חרשות/כבדות שמיעה
4.1	90	95.9	2,112	1.8	2,202	הפרעות נפשיות
45.4	713	54.6	859	1.3	1,572	שיתוק מוחין/נכות פיזית קשה
38.5	516	61.5	825	1.1	1,341	מחלה/תסמונת נדירה
45.3	593	54.7	716	1.1	1,309	עורון/לקות ראייה
21.1	271	78.9	1,011	1.1	1,282	AD(H)D
82.0	1,031	18.0	227	1.0	1,258	משכל גבולי
17.9	20	82.1	92	0.1	112	מוגבלות שכלית**
0.0	0	100.0	54	0.0	54	לקות מוחרגת
47.3	328	52.7	365	0.6	693	אחר

מקור: משרד החינוך, האגף לחינוך מיוחד, עיבוד מיוחד, 2017.

* 16.2% ערבים, 6.9% בדווים, 2.2% דרוזים ו-0.1% צ'רקסים.
** כולל: חשד למוגבלות שכלית התפתחותית, חשד למוגבלות שכלית התפתחותית בינונית, חשד למוגבלות שכלית קשה/עמוקה/סיעודית, מוגבלות שכלית התפתחותית בינונית, מוגבלות שכלית התפתחותית מבינונית מורכבת, מוגבלות שכלית התפתחותית קלה.

אחוז התלמידים שלהם מנת משכל גבולי במגזר הלא יהודי גדול מזה של התלמידים במגזר היהודי (82.0% לעומת 18.0% בהתאמה).

לוח 7.7: מספר התלמידים הזכאים לסל שילוב, לפי היישוב שבו לומד התלמיד
תשע"ו (2015/16)

שלב חינוך					סך הכל מספרים	יישוב
חטיבה עליונה	חטיבת ביניים	יסודי	חובה	טרומ חובה		
10,163	22,046	72,750	12,077	3,339	120,375	סך הכל
עיריות						
1,120	861	4,501	632	49	7,163	ירושלים
318	933	2,516	412	51	4,230	תל אביב- יפו
203	406	1,614	220	46	2,489	חיפה
23	199	444	41	80	787	אום אל-פחם
51	85	310	55	28	529	אופקים
27	57	285	27	4	400	אור יהודה
12	77	171	14	11	285	אור עקיבא
33	153	454	73	48	761	אילת
125	27	671	172	50	1,045	אלעד
6	37	133	20	4	200	אריאל
325	662	2,220	441	75	3,723	אשדוד
134	375	950	142	12	1,613	אשקלון
5	83	217	44	3	352	באקה אל-גרביה
196	643	2,018	263	43	3,163	באר שבע
49	47	186	44	19	345	בית שאן
275	192	1,117	178	59	1,821	בית שמש
182	1	768	222	81	1,254	ביתר עילית
559	49	2,065	658	320	3,651	בני ברק
89	320	699	144	9	1,261	בת ים
20	67	166	24	3	280	גבעת שמואל
75	7	421	36	5	544	גבעתיים
27	97	251	29	24	428	דימונה
31	137	408	65	10	651	הוד השרון
39	213	489	38	10	789	הרצליה
81	207	636	51	8	983	חדרה
111	414	917	180	10	1,632	חולון
49	120	326	77	24	596	טבריה
19	262	570	80	7	938	טייבה
74	217	282	28	17	618	טירה
10	42	129	42	2	225	טירת כרמל

לוח 7.7: מספר התלמידים הזכאים לסל שילוב, לפי היישוב שבו לומד התלמיד
תשע"ו (2015/16) (המשך)

שלב חינוך					סך הכל מספרים	יישוב
חטיבה עליונה	חטיבת ביניים	יסודי	חובה	טרומ חובה		
עיריות (המשך)						
76	195	449	80	50	850	טמרה
43	141	374	70	7	635	יבנה
16	101	175	25	0	317	יהוד-נווה אפריים
33	32	224	50	18	357	יקנעם עלית
36	48	221	63	16	384	כפר יונה
88	232	570	129	10	1,029	כפר סבא
111	162	277	43	35	628	כפר קאסם
49	128	362	57	4	600	כרמיאל
106	91	604	104	46	951	לוד
26	120	292	46	7	491	מגדל העמק
216	0	687	348	145	1,396	מודיעין עילית
81	371	599	43	14	1,108	מודיעין-מכבים-רעות
31	101	180	53	19	384	מעלה אדומים
16	54	163	68	21	322	מעלות-תרשיחא
30	144	503	98	48	823	נהריה
20	120	429	49	5	623	נס ציונה
374	364	1,026	64	13	1,841	נצרת
85	140	421	48	10	704	נצרת עילית
10	58	145	27	4	244	נשר
55	77	541	109	40	822	נתיבות
232	472	1,555	224	23	2,506	נתניה
6	79	362	42	49	538	סח'נין
37	105	309	68	45	564	עכו
31	174	562	90	6	863	עפולה
33	49	144	26	11	263	ערד
183	504	1,501	285	24	2,497	פתח-תקווה
53	61	329	58	17	518	צפת
79	142	218	31	8	478	קלנסווה
20	49	287	31	4	391	קריית אונו
32	194	419	64	2	711	קריית אתא
29	61	298	22	4	414	קריית ביאליק
41	147	515	97	49	849	קריית גת

לוח 7.7: מספר התלמידים הזכאים לסל שילוב, לפי היישוב שבו לומד התלמיד
תשע"ו (2015/16) (המשך)

שלב חינוך					סך הכל מספרים	יישוב
חטיבה עליונה	חטיבת ביניים	יסודי	חובה	טרומ חובה		
עירויות (המשך)						
17	78	224	37	13	369	קריית ים
20	60	232	24	5	341	קריית מוצקין
20	66	249	42	19	396	קריית מלאכי
11	75	271	44	29	430	קריית שמונה
55	106	343	58	17	579	ראש העין
146	647	1,447	183	12	2,435	ראשון לציון
114	278	1,023	133	9	1,557	רהט
91	292	1,039	131	22	1,575	רחובות
101	144	677	138	69	1,129	רמלה
165	38	1,120	115	16	1,454	רמת-גן
47	106	316	51	4	524	רמת השרון
63	197	446	70	4	780	רעננה
10	68	173	29	12	292	שדרות
44	161	446	92	46	789	שפרעם
מועצות מקומיות (10,000 תושבים ויותר) (המשך)						
3	52	132	27	20	234	אבו סנאן
7	30	100	23	2	162	אבן יהודה
10	26	82	15	1	134	אזור
10	74	166	25	8	283	אכסאל
49	15	175	23	13	275	אעבלין
9	50	154	38	5	256	באר יעקב
3	81	116	9	18	227	בית ג'ן
15	58	121	19	2	215	בנימינה-גבעת עדה
33	25	159	22	6	245	גבעת זאב
11	132	242	40	40	465	ג'דידה-מכר
14	86	216	42	1	359	גדרה
49	108	246	42	7	452	גן יבנה
6	33	108	16	0	163	גני תקווה
1	50	89	27	10	177	ג'סר א-זרקה
1	26	94	11	4	136	ג'ת
19	45	132	18	4	218	דאלית אל כרמל

לוח 7.7: מספר התלמידים הזכאים לסל שילוב, לפי היישוב שבו לומד התלמיד
תשע"ו (2015/16) (המשך)

שלב חינוך					סך הכל מספרים	יישוב
חטיבה עליונה	חטיבת ביניים	יסודי	חובה	טרומ חובה		
מועצות מקומיות (10,000 תושבים ויותר) (המשך)						
10	48	103	22	16	199	דייר אל אסד
59	11	198	21	1	290	זכרון יעקב
27	112	308	55	1	203	חורה
11	49	167	17	3	247	טורעאן
41	100	238	16	10	405	יפיע
3	73	167	31	22	296	ירכא
4	67	148	21	17	257	כאבול
47	72	265	61	3	448	כסיפה
35	119	225	31	18	428	כפר כנא
7	121	340	54	52	574	כפר מנדא
4	34	141	29	2	210	כפר קרע
22	101	193	3	0	319	לקייה
12	55	107	29	3	206	מבשרת ציון
32	76	215	34	16	373	מג'אר
14	62	192	35	19	322	מג'ד אל כרום
10	55	127	19	2	213	מזכרת בתיה
4	97	125	37	24	287	מעלה עירון
10	38	133	16	16	213	נחף
16	47	91	25	2	181	עוספיה
26	40	206	19	23	314	עין מאהל
10	151	295	40	15	511	עראבה
0	36	206	34	19	295	ערערה
44	55	261	60	1	421	ערערה בנגב
2	4	149	35	12	202	פורידיס
26	100	333	51	4	514	פרדס חנה-כרכור
21	105	161	22	2	311	קדימה-צורן
19	35	109	16	3	182	קריית טבעון
8	27	102	11	6	154	קריית עקרון
28	45	282	19	9	383	ריינה
7	74	154	18	1	254	שוהם

לוח 7.7: מספר התלמידים הזכאים לסל שילוב, לפי היישוב שבו לומד התלמיד
תשע"ו (2015/16) (המשך)

שלב חינוך					סך הכל מספרים	יישוב
חטיבה עליונה	חטיבת ביניים	יסודי	חובה	טרומ חובה		
מועצות מקומיות (10,000 תושבים ויותר) (המשך)						
28	64	104	23	5	224	תל מונד
38	169	390	80	1	678	תל שבע
מועצות מקומיות (5,000-10,000 תושבים)						
7	1	5	0	0	13	אבו גוש
8	14	100	18	0	140	אורנית
15	27	74	9	1	126	אלפי מנשה
25	17	107	8	11	168	אפרתה
5	80	115	2	4	206	בועיינה נוג'ידאת
2	26	68	1	1	98	בוקעאתא
4	26	118	6	3	157	ביר אל מכסור
15	0	65	10	6	96	בית אל
9	13	72	17	10	121	בית דגן
7	29	49	12	0	97	בני עי"ש
3	36	80	14	14	147	בסמ"ה
16	68	123	7	3	217	בסמת טבעון
9	73	107	20	18	227	בענה
11	20	59	8	1	99	ג'וליס
11	83	169	12	5	280	גלג'וליה
28	86	132	11	1	258	דבורייה
2	55	152	7	7	223	דייר חנא
18	20	84	10	8	140	זמר
9	36	92	2	2	141	זרזיר
3	24	61	7	11	106	חורפיש
19	40	94	24	16	193	חצור הגלילית
2	35	75	10	5	127	טובא זנגרייה
12	10	85	11	0	118	יאנוח ג'ת
14	43	96	17	17	187	ירוחם
14	41	51	7	1	114	כוכב יאיר
0	55	113	9	12	189	כסרא-סמיע
35	27	50	2	4	118	כפר ורדים
3	35	105	8	4	155	כפר יאסיף
12	35	53	9	2	111	להבים

לוח 7.7: מספר התלמידים הזכאים לסל שילוב, לפי היישוב שבו לומד התלמיד
תשע"ו (2015/16) (המשך)

שלב חינוך					סך הכל מספרים	יישוב
חטיבה עליונה	חטיבת ביניים	יסודי	חובה	טרום חובה		
מועצות מקומיות (5,000-10,000 תושבים) (המשך)						
1	58	111	5	6	181	מגדל שמש
10	26	56	9	1	102	מיתר
4	28	53	19	6	110	מצפה רמון
17	33	125	4	1	180	משהד
25	40	60	13	2	140	עומר
3	4	29	3	1	40	עילבון
19	37	110	23	5	194	עילוט
0	38	59	7	10	114	פקיעין (בוקיעה)
1	13	44	7	0	65	פרדסייה
20	9	85	11	6	131	קצרין
4	22	74	16	3	119	קריית ארבע
11	15	109	21	8	164	קרני שומרון
6	19	56	4	4	89	ראמה
15	3	127	41	11	197	רכסים
0	33	69	11	0	113	רמת ישי
8	28	132	23	1	192	שבלי אום אל-גנם
6	51	160	18	1	236	שגב שלום
11	29	71	15	6	132	שלומי
0	28	143	5	3	179	שעב

מקור: משרד החינוך, מינהל תקשוב ומערכות מידע, עיבוד מיוחד, 2017.

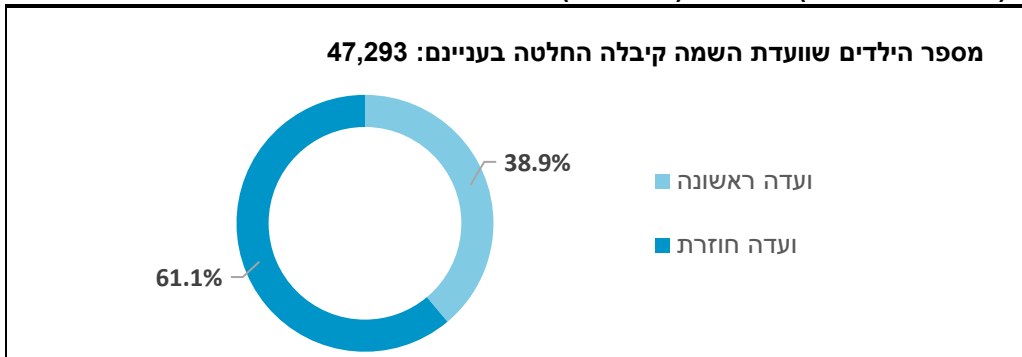
הערה: ילדים בגיל טרום חובה המשולבים שילוב אישי במסגרות גנים רגילים, מקבלים תמיכות שילוב שלא בהליך של ועדות שילוב.

120,375 תלמידים היו זכאים בשנת תשע"ו לסל שילוב, אלה מנו 5.5% מכלל התלמידים שלמדו במערכת החינוך בתשע"ו.

ילדים שעניינם נדון בוועדות השמה של משרד החינוך (תרשימים ו'ז' ולוחות 7.10-7.8)

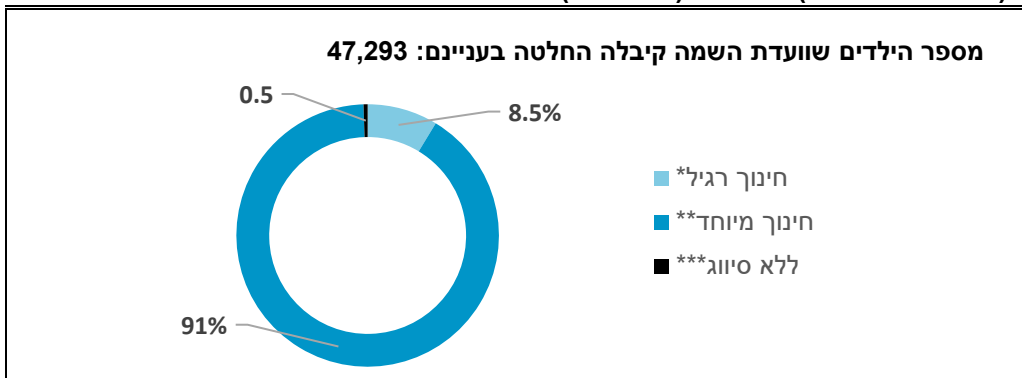
בלוחות ובתרשימים שלפנינו נתונים על ילדים שעניינם נדון בוועדות השמה של משרד החינוך בשנת הלימודים תשע"ו (2015/16). למרות השיפור שחל באיסוף הנתונים, לדברי המשרד הנתונים אינם מלאים עקב אי דיווח או דיווח חסר של גני הילדים ובתי הספר למחלקות החינוך ברשויות המקומיות. לפיכך, גם רשות שדיווחה, לא אחת דיווחה דיווח חסר.

תרשים 17: ילדים שוועדת השמה קיבלה החלטה בעניינם, לפי סוג וועדה (מספרים ואחוזים) / תשע"ו (2015/16)

מקור: משרד החינוך, מינהל תקשוב ומערכות מידע, 2017.
בתשע"ו 47,293 ילדים עברו וועדת השמה, מתוכם 38.9% עברו אותה בפעם הראשונה.

תרשים 17: ילדים שוועדת השמה קיבלה החלטה בעניינם, לפי סוג השמה (מספרים ואחוזים) / תשע"ו (2015/16)

מקור: משרד החינוך, מינהל תקשוב ומערכות מידע, 2017.
* שילוב בגן / בית ספר רגיל. ** גן או בית ספר לחינוך מיוחד או כיתה מיוחדת בבית ספר רגיל. *** כולל תלמידים ללא סיווג ומקרים שבהם טרם התקבלה החלטת ההורים, לכן בחלק מהקטגוריות המספרים אינם מסתכמים לסך הכל.
רובם המוחלט של הילדים שעברו וועדת השמה הופנו לחינוך המיוחד.

לוח 7.8: ילדים שוועדת השמה קיבלה החלטה בעניינם, לפי סוג ועדה ויישוב*
(מספרים ואחוזים) / תשע"ו (2015/16)

השמה בחינוך מיוחד**			השמה בחינוך רגיל*		סך הכל**	יישוב
כיתה מיוחדת בבית ספר רגיל	בית ספר	גן	שילוב בבית ספר רגיל	שילוב בגן רגיל		
23,454	10,590	8,998	3,239	766	47,293	סך הכל תשע"ו** ועדה ראשונה ועדה חוזרת
7,522	1,409	7,552	1,234	502	18,420	
15,932	9,181	1,446	2,005	264	28,873	
-	-	-	-	-	1.9	אחוז מכלל התלמידים
עיריות						
2,811	1,507	1,141	202	34	5,852	ירושלים
777	513	304	202	53	1,850	תל אביב- יפו***
556	216	209	68	25	1,074	חיפה
145	89	47	37	8	326	אום אל-פחם
92	26	46	13	4	181	אופקים
98	123	62	20	9	312	אור יהודה
62	37	25	7	1	132	אור עקיבא
152	46	41	40	8	288	אילת
183	71	134	26	5	420	אלעד
104	24	40	9	3	180	אריאל
639	284	113	36	36	1,360	אשדוד
309	112	98	49	11	579	אשקלון
45	20	27	5	9	106	באקה אל גרביה
554	294	148	63	4	1,063	באר שבע
72	30	23	3	2	130	בית שאן
480	194	277	42	6	1,002	בית שמש
261	110	145	5	1	522	ביתר עילית
292	294	457	6	27	1,076	בני ברק
276	208	130	48	10	676	בת ים
34	12	32	4	2	84	גבעת שמואל
41	42	29	15	7	134	גבעתיים
74	32	18	4	2	130	דימונה
78	65	45	16	9	213	הוד השרון

לוח 7.8: ילדים שוועדת השמה קיבלה החלטה בעניינם, לפי סוג ועדה ויישוב*
(מספרים ואחוזים) / תשע"ו (2015/16) (המשך)

השמה בחינוך מיוחד**			השמה בחינוך רגיל*		סך הכל**	יישוב
כיתה מיוחדת בבית ספר רגיל	בית ספר	גן	שילוב בבית ספר רגיל	שילוב בגן רגיל		
עיריות (המשך)						
120	70	69	42	6	307	הרצליה
244	106	68	18	14	451	חדרה
442	200	167	90	33	953	חולון
151	105	60	27	7	350	טבריה
1	2	1	0	0	4	טייבה
135	45	25	0	0	205	טירה
89	27	37	11	0	167	טירת כרמל
97	39	24	0	0	160	טמרה
82	43	53	33	10	222	יבנה
34	29	32	16	1	116	יהוד
99	56	32	8	0	195	יקנעם עלית
94	43	24	26	3	192	כפר יונה
189	91	87	19	7	393	כפר סבא
111	32	29	0	1	173	כפר קאסם
130	47	33	34	2	246	כרמיאל
289	109	106	40	12	556	לוד
85	35	20	24	4	168	מגדל העמק
1	0	0	0	0	1	מודיעין-מכבים-רעות
203	117	233	11	5	569	מודיעין עלית
225	55	52	41	2	379	מעלה אדומים
89	27	28	6	3	153	מעלות-תרשיחא
181	50	46	38	6	322	נהריה
55	27	29	14	2	131	נס ציונה
94	155	40	6	1	296	נצרת
101	68	41	13	6	229	נצרת עלית
50	19	17	3	1	90	נשר
124	31	53	12	2	222	נתיבות

לוח 7.8: ילדים שוועדת השמה קיבלה החלטה בעניינם, לפי סוג ועדה ויישוב*
(מספרים ואחוזים) / תשע"ו (2015/16) (המשך)

השמה בחינוך מיוחד**			השמה בחינוך רגיל*		סך הכל**	יישוב
כיתה מיוחדת בבית ספר רגיל	בית ספר	גן	שילוב בבית ספר רגיל	שילוב בגן רגיל		
עיריות (המשך)						
439	211	221	59	20	950	נתניה
59	15	10	0	1	85	סח'נין
162	69	46	22	7	306	עכו
133	101	55	42	9	341	עפולה
34	14	18	3	0	69	ערד
463	300	248	102	32	1,150	פתח-תקווה
121	37	48	27	1	234	צפת
200	28	25	4	0	257	קלנסווה
39	29	23	10	3	104	קריית אונו
189	71	79	24	1	364	קריית אתא
74	31	33	19	4	161	קריית ביאליק
125	61	44	18	5	253	קריית גת
61	50	42	23	0	176	קריית ים
72	20	64	15	2	173	קריית מוצקין
56	24	23	14	2	119	קריית מלאכי
107	30	34	0	0	171	קריית שמונה
128	66	63	32	13	302	ראש העין
384	155	168	79	14	801	ראשון לציון
219	67	24	0	2	312	רהט
259	118	219	61	14	672	רחובות
230	83	79	75	22	489	רמלה
177	109	89	82	31	488	רמת גן
35	27	11	19	14	106	רמת השרון
114	57	56	20	2	249	רעננה
45	18	19	3	1	87	שדרות
70	60	13	0	0	143	שפרעם
מועצות מקומיות (10,000 תושבים ויותר)						
60	17	8	0	0	85	אבו סנאן
6	2	2	2	1	13	אבן יהודה
26	8	11	5	2	52	אזור

לוח 7.8: ילדים שוועדת השמה קיבלה החלטה בעניינם, לפי סוג ועדה ויישוב*
(מספרים ואחוזים) / תשע"ו (2015/16) (המשך)

השמה בחינוך מיוחד**			השמה בחינוך רגיל*		סך הכל**	יישוב
כיתה מיוחדת בבית ספר רגיל	בית ספר	גן	שילוב בבית ספר רגיל	שילוב בגן רגיל		
מועצות מקומיות (10,000 תושבים ויותר) (המשך)						
14	13	8	1	0	36	אכסאל
22	14	6	3	0	45	אעבלין
45	29	29	28	1	132	באר יעקב
39	5	12	1	0	57	בית ג'ן
29	21	6	4	0	60	בנימינה-ג. עדה
67	24	29	1	0	122	גבעת זאב
60	17	12	1	0	90	גדידה-מכר
49	27	44	5	1	126	גדרה
69	24	25	20	1	139	גן יבנה
23	19	15	6	1	64	גני תקווה
95	31	25	11	0	162	ג'סר א-זרקה
15	7	10	2	0	34	ג'ת
60	13	14	163	2	102	דלית אל-כרמל
55	15	7	0	0	77	דיר אל אסד
81	24	14	7	4	130	זכרון יעקב
45	10	5	2	0	62	חורה
39	11	5	0	0	55	טורעאן
33	39	4	2	0	78	יפיע
91	8	9	3	0	111	ירכא
23	19	11	6	0	59	כאבול
67	15	4	1	0	87	כסייפה
30	24	18	1	0	73	כפר כנא
73	28	21	0	0	122	כפר מנדא
43	17	14	0	3	77	כפר קרע
16	6	5	0	0	27	לקייה
90	16	14	13	1	138	מבשרת ציון
55	11	15	0	1	82	מג'אר
37	15	16	1	1	70	מג'ד אל כרום
17	10	12	7	3	50	מזכרת בתיה
30	19	11	2	0	62	מעלה עירון

לוח 7.8: ילדים שוועדת השמה קיבלה החלטה בעניינם, לפי סוג ועדה ויישוב*
(מספרים ואחוזים) / תשע"ו (2015/16) (המשך)

השמה בחינוך מיוחד**			השמה בחינוך רגיל*		סך הכל**	יישוב
כיתה מיוחדת בבית ספר רגיל	בית ספר	גן	שילוב בבית ספר רגיל	שילוב בגן רגיל		
מועצות מקומיות (10,000 תושבים ויותר) (המשך)						
45	24	18	2	0	89	נחף
19	8	16	4	2	48	עוספיה
19	15	7	5	0	56	עין מאהל
42	20	8	5	2	77	עראבה
48	32	21	12	2	115	ערערה
21	9	6	0	0	36	ערערה בנגב
56	28	14	5	0	103	פורידיס
86	58	26	21	1	192	פרדס חנה-כרכור
38	40	9	8	1	96	קדימה-צרון
24	19	5	9	1	58	קריית טבעון
32	6	11	9	6	64	קריית עקרון
33	27	12	2	0	74	ריינה
40	29	19	2	1	91	רכסים
27	18	8	27	3	83	שוהם
25	20	6	4	1	56	תל מונד
64	38	16	3	4	125	תל שבע
מועצות מקומיות (5,000-10,000 תושבים)						
26	15	7	3	0	52	אבו גוש
16	14	6	8	2	46	אורנית
15	10	7	4	2	39	אלפי מנשה
110	11	28	26	4	179	אפרתה
31	12	9	2	0	54	בועינה נוג'ידאת
21	7	2	0	1	31	בוקעאתא
35	8	5	4	0	52	ביר אל מכסור
71	7	6	2	1	87	בית אל
8	7	6	2	0	23	בית דגן
23	5	7	1	2	38	בני עי"ש
46	13	13	0	0	72	בסמ"ה
22	11	2	0	0	35	בסמת טבעון
52	12	7	0	0	71	בענה

לוח 7.8: ילדים שוועדת השמה קיבלה החלטה בעניינם, לפי סוג ועדה ויישוב*
(מספרים ואחוזים) / תשע"ו (2015/16) (המשך)

השמה בחינוך מיוחד**			השמה בחינוך רגיל*		סך הכל**	יישוב
כיתה מיוחדת בבית ספר רגיל	בית ספר	גן	שילוב בבית ספר רגיל	שילוב בגן רגיל		
מועצות מקומיות (5,000-10,000 תושבים) (המשך)						
11	6	3	0	0	20	ג'וליס
64	24	8	0	1	97	גלג'וליה
22	15	11	2	0	50	דבורייה
21	3	4	0	1	29	דייר חנא
23	1	6	0	1	31	זמר
13	10	9	0	0	32	זרזיר
25	8	4	1	0	38	חורפיש
30	6	4	6	2	48	חצור הגלילית
47	12	4	3	0	66	טובא זנגרייה
36	1	7	0	0	43	יאנוח ג'ת
32	6	9	4	0	51	ירוחם
14	16	3	5	0	38	כוכב יאיר
21	6	9	2	0	38	כסרא-סמיע
16	1	0	11	0	28	כפר ורדים
38	4	5	2	0	49	כפר יאסיף
4	3	2	0	0	9	להבים
9	3	8	2	0	22	מג'דל שמש
6	3	4	0	0	13	מיתר
11	8	5	2	0	26	מצפה רמון
32	16	10	0	0	58	משהד
1	6	2	1	0	10	עומר
13	11	2	1	0	27	עילבון
19	15	11	3	1	49	עילות
13	2	0	4	0	19	פקיעין (בוקיעה)
6	7	1	2	1	17	פרדסייה
44	16	12	2	1	75	קצרין
82	13	9	8	1	113	קריית ארבע

לוח 7.8: ילדים שוועדת השמה קיבלה החלטה בעניינם, לפי סוג ועדה ויישוב*
(מספרים ואחוזים) / תשע"ו (2015/16) (המשך)

השמה בחינוך מיוחד**			השמה בחינוך רגיל*		סך הכל**	יישוב
כיתה מיוחדת בבית ספר רגיל	בית ספר	גן	שילוב בבית ספר רגיל	שילוב בגן רגיל		
מועצות מקומיות (5,000-10,000 תושבים) (המשך)						
46	11	18	4	5	84	קרני שומרון
25	7	0	0	0	32	ראמה
4	5	1	0	0	10	רמת ישי
16	4	9	0	0	29	שבלי אום אל-גנם
55	9	7	0	0	71	שגב שלום
30	8	11	7	1	57	שלומי
29	1	5	0	0	35	שעב

מקור: משרד החינוך, מינהל תקשוב ומערכות מידע, עיבוד מיוחד, שנים שונות. חישוב האחוזים בוצע בידי המועצה לשלום הילד על פי לוח 5.1 בשנתון זה.

* שילוב בגן / בית ספר רגיל.

** גן או בית ספר לחינוך מיוחד או כיתה מיוחדת בבית ספר רגיל.

*** כולל תלמידים ללא סיווג ומקרים שבהם טרם התקבלה החלטת ההורים, לכן בחלק מהקטגוריות המספרים אינם מסתכמים לסך הכל.

הערות: 1. מדובר רק ביישובים שדיווחו למשרד החינוך. 2. החלטת הוועדה להשמה בגן או בבית ספר רגילים אין פירושה שהילד לומד בפועל במסגרת הלימודית עליה החליטה הוועדה. חלקם יעברו לטיפולן של ועדת שילוב או לוועדות אחרות בעניינם.

לוח 7.9: ילדים שוועדת השמה קיבלה החלטה בעניינם, לפי סוג לקות וסוג ועדה (מספרים ואחוזים) / תשע"ו (2015/16)

השמה בחינוך מיוחד**			השמה בחינוך רגיל*			סך הכל		סוג לקות
ועדה חוזרת	ועדה ראשונה	סך הכל	ועדה חוזרת	ועדה ראשונה	סך הכל	מספרים	אחוזים	
26,559	16,483	43,042	2,269	1,736	4,005	-	47,293	מספרים
61.7	38.3	91.0	56.7	43.3	8.5	100.0	-	אחוזים
10,528	5,411	15,939	133	177	310	34.6	16,344	לקות למידה/AD(H)D
4,871	2,488	7,359	46	57	103	15.8	7,495	הפרעות התנהגותיות / רגשיות /AD(H)D
3,606	472	4,078	5	2	7	8.6	4,085	מוגבלות שכלית התפתחותית***
2,718	1,028	3,746	55	22	77	8.1	3,837	אוטיזם/A.S.D.
702	3,034	3,736	25	27	52	8.0	3,788	עיכוב התפתחותי תפקודי ושפתי
435	2,668	3,103	26	29	55	6.7	3,158	עיכוב התפתחותי תפקודי או שפתי
1,882	657	2,539	19	17	36	5.4	2,576	משכל גבולי
672	225	897	9	27	36	2.0	959	הפרעות נפשיות
549	202	751	22	12	34	1.7	785	שיתוק מוחין/נכות פיזית קשה
501	222	723	10	10	20	1.6	755	חרשות/כבודות שמיעה
48	40	88	5	8	13	0.2	104	עוררון/לקות ראייה
30	22	52	1	4	5	0.1	62	מחלה/תסמונת נדירה
17	14	31	1,913	1,344	3,257	7.1	3,345	אחר

מקור: משרד החינוך, מינהל תקשוב ומערכות מידע, עיבוד מיוחד, 2017. חישוב האחוזים בוצע בידי המועצה לשלום הילד. * שילוב בגן / בית ספר רגיל.

** גן או בית ספר לחינוך מיוחד או כיתה מיוחדת בבית ספר רגיל.

*** כולל תלמידים ללא סיווג ומקרים שבהם טרם התקבלה החלטת ההורים, לכן בחלק מהקטגוריות המספרים אינם מסתכמים לסך הכל.

**** כולל: חשד למוגבלות שכלית התפתחותית, חשד למוגבלות שכלית התפתחותית בינונית, חשד למוגבלות שכלית קשה/עמוקה/סיעודית, מוגבלות שכלית התפתחותית בינונית, מוגבלות שכלית התפתחותית מבינונית מורכבת, מוגבלות שכלית התפתחותית קלה.

לקות למידה/AD(H)D היה סוג הלקות השכיח ביותר של ילדים בחינוך המיוחד וילדים ששולבו בחינוך הרגיל, ובמקום השני הפרעות התנהגותיות /רגשיות/AD(H)D.

לוח 7.10: ילדים שוועדת השמה קיבלה החלטה בעניינם, לפי מקור הפנייה, סוג החלטה וסוג ועדה (מספרים ואחוזים) / תשע"ו (2015/16)

השמה בחינוך מיוחד**			השמה בחינוך רגיל*			סך הכל		מקור הפנייה
ועדה חוזרת	ועדה ראשונה	סך הכל	ועדה חוזרת	ועדה ראשונה	סך הכל	אחוזים	מספרים	
26,559	16,483	43,042	2,269	1,736	4,005	100.0	47,293	סך הכל***
-	-	-	-	-	-	2.1	-	אחוז מכלל התלמידים***
56.2	34.9	91.0	4.8	3.7	8.5	-	-	אחוז מכלל התלמידים שנתקבלה החלטה בעניינם
14,960	5,924	20,884	776	704	1,480	47.7	22,568	מנהל בית ספר
2,770	2,803	5,573	513	231	744	13.4	6,318	גנת
2,851	2,600	5,451	315	217	532	12.7	6,017	הורים-סך הכל
1,864	1,138	3,002	360	319	679	7.8	3,684	ועדת השמה
1,944	1,129	3,073	94	73	167	6.9	3,243	מורה יועצת
1,200	1,105	2,305	53	82	135	5.2	2,440	פסיכולוג
109	696	805	5	42	47	1.8	852	מכון להתפתחות הילד
184	439	623	34	35	69	1.5	692	וועדת השילוב המוסדית
138	270	408	5	10	15	0.9	423	עובד סוציאלי
45	5	50	19	0	19	0.1	69	ועדת ערר
23	19	42	20	1	21	0.1	63	קצין ביקור סדיר
16	2	18	3	0	3	0.0	22	אופטרופוס
4	8	12	1	0	1	0.0	13	נציג ארגון ציבורי
451	345	796	71	22	93	1.9	889	אחר

מקור: משרד החינוך, מינהל תקשוב ומערכות מידע, עיבוד מיוחד, 2017. חישוב האחוזים בוצע בידי המועצה לשלום הילד. * שילוב בגן / בית ספר רגיל.

** גן או בית ספר לחינוך מיוחד או כיתה מיוחדת בבית ספר רגיל.

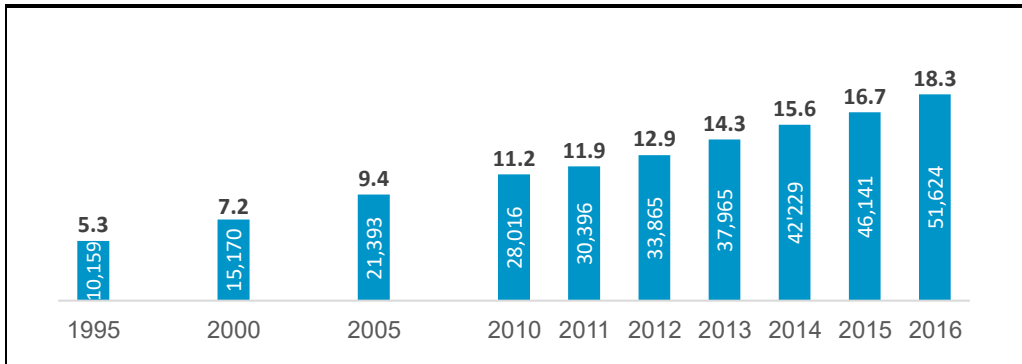
*** כולל תלמידים ללא סיווג ומקרים שבהם טרם התקבלה החלטת ההורים, לכן בחלק מהקטגוריות המספרים אינם מסתכמים לסך הכל.

**** חישוב האחוזים בוצע בידי המועצה לשלום הילד על פי לוח 5.1 בשנתון זה.

כמחצית הפניות לוועדת השמה של ילדים שבעניינם התקבלה החלטה, היו של מנהל/ת בית הספר.

ילדים המקבלים קצבת ילד נכה מהמוסד לביטוח לאומי (תרשימים ז'7-7' ולוחות 7.11-7.13)

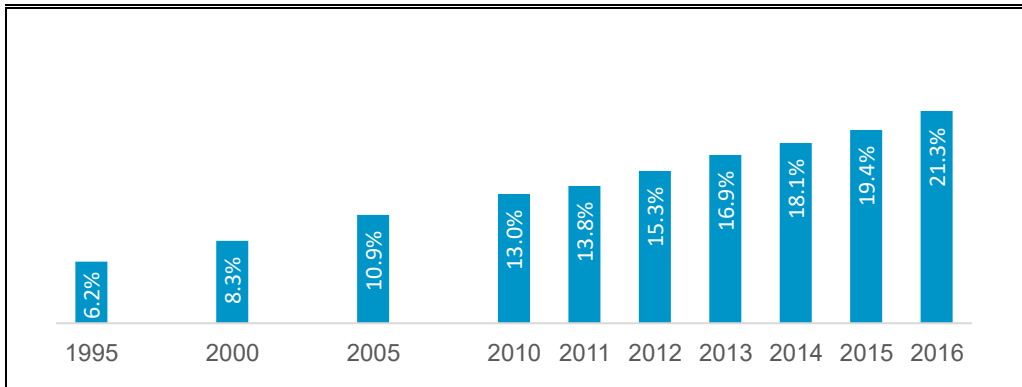
תרשים ז'7: ילדים המקבלים קצבת ילד נכה
(מספרים ושיעור לאלף מכלל הילדים בישראל) / 1995-2016*

מקור: המוסד לביטוח לאומי, מינהל המחקר והתכנון, קובץ ילד נכה, שנים שונות. חישוב שיעורים: המועצה לשלום הילד, על בסיס נתוני הממוצע בכל שנה של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה; שנתון סטטיסטי לישראל, שנים שונות.
* יולי בכל שנה.

מאז 1995 ועד ל-2016 גדל פי שלושה ויותר שיעורם לאלף של ילדים המקבלים קצבת ילד נכה. גידול זה ניתן לייחס בין היתר להגמשת הקריטריונים לקבלת הגמלה.

תרשים ט'7: חלקם של ילדים המקבלים קצבת ילד נכה בכלל הילדים עם מוגבלות
חמורה* (אחוזים) / 1995-2016

מקור: המוסד לביטוח לאומי, מינהל המחקר והתכנון, קובץ ילד נכה, שנים שונות. חישוב שיעורים: המועצה לשלום הילד, על בסיס האומדן. ראו הערה לתרשים ז'7, שנים שונות.

* מחלה כרונית הדורשת טיפול או מעקב רפואי קבוע, או נכות המשפיעה על התפקוד היומיומי. המונה בחישוב האחוזים הוא מספר המקבלים קצבת ילד נכה, ואילו המכנה הוא אומדן מספר הילדים עם מוגבלות חמורה בכלל אוכלוסיית הילדים בדצמבר בכל שנה (8.5%). (פירוט נוסף ראו בתרשים ז'7).
למרות גידול מתמיד בחלקם, מאז 1995 רק 21.3% מהילדים בעלי המוגבלות החמורה בישראל קיבלו ב-2016 קצבת ילד נכה.

לוח 7.11: ילדים המקבלים קצבת ילד נכה,
לפי גיל, מין וקבוצת זכאות* (מספרים ואחוזים) / דצמבר 2016

גיל					סך הכל		מין	קבוצת זכאות*
14-17	10-13	9-6	3-5	עד 3	אחוזים	מספרים		
12,437	12,834	13,128	9,169	4,054	-	5,622	מספרים	סך הכל
100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	-	אחוזים	
63.3	67.9	69.0	67.7	59.5	66.4	34,265	בנים	
36.7	32.1	31.0	32.3	40.5	33.6	17,357	בנות	
11.8	10.8	9.9	6.8	1.2	9.3	4,824	בנים	ילדים התלויים בעזרת הזולת
8.6	6.9	6.4	5.2	1.6	6.4	3,333	בנות	
13.8	18.3	20.3	14.6	15.4	16.9	8,699	בנים	ילדים הזקוקים לנוכחות או להשגחה קבועה
8.8	8.2	9.1	9.0	10.1	8.9	4,577	בנות	
27.5	31.6	33.1	40.2	29.8	32.4	16,723	בנים	ילדים עם ליקוי מיוחד
11.3	10.2	10.6	13.8	19.1	11.9	6,153	בנות	
10.2	7.2	5.7	6.1	12.9	7.8	4,019	בנים	ילדים הזקוקים לטיפול רפואי מיוחד
8.0	6.8	4.9	4.3	9.7	6.4	3,294	בנות	

מקור: המוסד לביטוח לאומי, מינהל המחקר והתכנון, דו"ח שנתי 2016. פרק 3: פעילות ומגמות בתחום הגמלאות - ביטוח נכות כללית, לוח 10.

* הסבר על קבוצות הזכאות ראו במבוא.

בכל קבוצות הגיל אחוז הבנים המקבלים קצבת ילד נכה גדול מאחוז הבנות.

לוח 7.12: עילת הזכאות לקבלת קצבת ילד נכה, לפי גיל (מספרים ואחוזים) 2005-2016

גיל**				סך הכל		עילת הזכאות
15-17	10-14	5-9	0-4	אחוזים	מספרים	
4,496	6,662	7,074	2,948	100.0	21,393	סך הכל 2005
7,077	9,284	8,785	2,870	100.0	28,016	סך הכל 2010
8,050	14,410	14,678	9,003	100.0	40,141	סך הכל 2014
9,354	15,919	16,301	10,050	100.0	51,624	סך הכל 2015
2,301	4,527	5,263	2,764	28.8	14,855	ספקטרום האוטיזם
2,058	4,148	4,650	2,420	25.7	13,276	נוכחות ו/או השגחה קבועה
1,462	2,250	2,143	630	12.6	6,485	תלות לחלוטין בזולת
924	1,378	1,209	806	8.4	4,317	ליקוי שמיעה
982	1,255	551	83	5.6	2,871	סכרת
497	607	440	129	3.2	1,673	תלות רבה בזולת
279	380	264	242	2.3	1,165	ליקוי ראייה
113	218	315	348	1.9	994	ליקוי בגפיים
10	38	409	509	1.9	966	סיוע בתקשורת
128	236	220	341	1.8	925	תסמונת דאון
134	208	172	173	1.3	687	שלושה טיפולים
156	200	168	141	1.3	665	בדיקות תכופות מחוץ לבית
0	0	0	649	1.3	649	עיסוב התפתחותי
35	61	97	385	1.1	578	הזנה תוך גופית
89	128	129	78	0.8	424	תסמונת נדירה
65	96	82	99	0.7	342	ליקוי בדרכי השתן
62	87	80	70	0.6	299	מחלה ממארת
11	24	33	117	0.4	185	טיפול נשימתי
36	54	49	36	0.3	175	ליקוי בעצמות
12	24	27	30	0.2	93	דחף בלתי נשלט לאכילה

מקור: המוסד לביטוח לאומי, מינהל המחקר והתכנון, קובץ ילד נכה, שנים שונות.
* דצמבר בכל שנה.

** בשנים 2005 ו-2010 חלוקת הגיל לקבוצות הייתה כדלקמן: 0-3, 4-8, 9-13, 14-17.
מאז 2005 מספר העילות המזכות בקבלת קצבת ילד נכה גדל בהתמדה. בשנת 2016 עילת הזכאות השכיחה לקבלת קצבת ילד נכה הייתה אוטיזם (28.8%), ובמקום השני הצורך בנוכחות ו/או השגחה קבועה.

לוח 7.13: ילדים המקבלים קצבת ילד נכה, לפי יישוב* (מספרים ושיעור לאלף)
1995-2016**

2016		2010	2005	2000	1995	יישוב
שיעור לאלף בכלל ילדי היישוב	מספרים					
סך הכל ארצי						
-	51,624	28,016	21,393	15,170	10,159	מספרים
18.4	-	11.2	9.4	7.2	5.3	שיעור לאלף בכלל ילדי היישוב
עירויות						
16.0	5,713	11.1	10.0	7.4	5.5	ירושלים
17.2	1,745	10.5	8.7	6.0	4.0	תל אביב-יפו
21.7	1,456	12.1	10.3	8.7	5.8	חיפה
18.1	380	11.9	10.4	9.8	7.2	אום אל-פחם
21.1	206	10.7	8.8	6.6	5.9	אופקים
20.6	231	14.0	10.3	6.7	4.5	אור יהודה
20.5	101	11.3	11.3	8.4	-	אור עקיבא
23.2	321	11.3	9.3	7.3	4.9	אילת
16.0	443	8.9	5.8	-	-	אלעד
16.9	77	8.2	8.2	5.4	4.0	אריאל
21.4	1,584	12.4	7.7	6.2	5.3	אשדוד
28.8	996	18.0	21.7	9.2	6.2	אשקלון
13.6	183	8.3	8.0	9.3	-	באקה אל גרביה
26.6	1,835	16.4	11.7	8.2	5.6	באר-שבע
20.2	122	12.3	9.8	6.9	5.4	בית שאן
17.8	952	9.5	7.4	7.8	6.1	בית שמש
16.4	519	9.5	7.0	5.3	-	ביתר עילית
15.2	1,395	10.0	9.1	6.7	5.0	בני ברק
24.5	783	13.1	9.4	5.4	4.4	בת ים
16.7	238	10.5	7.0	3.1	3.2	גבעתיים
17.7	158	9.3	8.5	6.0	3.3	גבעת שמואל
20.8	280	11.7	8.5	6.1	3.9	דימונה
20.0	300	11.2	8.8	7.5	4.4	הוד השרון
15.8	359	9.0	7.7	5.6	4.0	הרצליה
20.6	482	10.8	8.3	5.0	3.8	חדרה
24.5	1,224	12.7	9.5	5.9	4.0	חולון
33.2	457	13.5	11.6	8.2	11.5	טבריה

לוח 7.13: ילדים המקבלים קצבת ילד נכה, לפי יישוב* (מספרים ושיעור לאלף) (המשך) **1995-2016

2016		2010	2005	2000	1995	יישוב
שיעור לאלף בכלל ילדי היישוב	סך הכל מספרים					
עירויות (המשך)						
16.9	267	12.0	9.7	8.3	6.4	טייבה
14.5	117	7.8	8.1	7.0	6.7	טירה
27.0	141	12.2	9.6	10.0	7.0	טירת כרמל
14.1	166	9.4	9.2	8.2	6.1	טמרה
20.2	221	11.2	10.5	9.1	5.3	יבנה
19.1	152	8.8	9.4	5.8	5.0	יהוד-נוה אפרים
17.9	116	11.4	10.6	7.5	7.0	יקנעם עילית
20.8	136	10.8	9.4	8.3	-	כפר יונה
21.3	519	11.0	10.6	6.9	4.6	כפר סבא
19.5	171	10.8	10.5	12.9	12.8	כפר קאסם
20.5	249	11.8	8.4	6.3	3.7	כרמיאל
21.5	565	12.9	9.9	8.9	6.1	לוד
24.0	184	13.6	11.6	8.1	6.0	מגדל העמק
16.8	712	9.4	6.8	5.0	-	מודיעין עילית
20.5	628	12.0	9.8	11.4	-	מודיעין-מכבים-רעות
19.5	251	11.1	8.5	5.3	2.6	מעלה אדומים
18.2	115	10.3	11.6	9.5	5.2	מעלות-תרשיחא
21.0	332	8.5	7.0	4.1	3.2	נהריה
18.1	225	11.0	8.3	5.8	4.8	נס ציונה
14.9	385	10.0	9.6	7.7	5.6	נצרת
21.7	212	9.7	7.0	6.8	4.6	נצרת עילית
19.7	112	11.8	9.1	6.8	8.3	נשר
19.1	267	8.0	6.3	5.0	4.1	נתיבות
19.7	1,179	10.8	8.6	6.3	4.4	נתניה
14.4	163	10.4	11.1	10.2	10.3	סחנין
21.1	309	11.6	8.2	5.2	4.3	עכו
23.9	280	14.0	12.7	8.9	6.0	עפולה
20.2	242	17.3	11.3	8.0	3.8	ערד
19.0	1,274	10.8	9.6	6.7	4.3	פתח תקווה
19.8	300	10.6	9.3	8.3	5.9	צפת

לוח 7.13: ילדים המקבלים קצבת ילד נכה, לפי יישוב* (מספרים ושיעור לאלף)
 (המשך) **1995-2016

2016		2010	2005	2000	1995	יישוב
שיעור לאלף בכלל ילדי היישוב	סך הכל מספרים					
עירויות (המשך)						
16.2	142	9.4	10.5	8.4	7.1	קלנסווה
14.5	146	10.3	8.1	3.8	3.1	קריית אונן
24.2	334	12.4	9.1	8.1	5.7	קריית אתא
22.9	208	12.6	10.1	8.3	6.9	קריית ביאליק
20.1	325	11.6	9.2	6.1	5.4	קריית גת
22.4	206	11.8	8.0	7.4	5.4	קריית ים
24.2	228	11.8	7.2	2.3	4.1	קריית מוצקין
20.4	165	12.2	9.4	7.9	5.7	קריית מלאכי
28.6	191	13.1	9.5	7.8	5.9	קריית שמונה
18.0	225	9.8	9.3	6.1	5.3	ראש העין
20.2	1,226	12.6	10.2	6.6	4.4	ראשון לציון
19.4	604	13.4	10.6	10.9	8.5	רהט
21.7	860	10.9	9.1	6.7	4.5	רחובות
22.3	535	12.4	9.3	8.0	6.0	רמלה
18.5	662	11.7	9.2	5.3	3.8	רמת גן
14.3	172	8.5	8.8	5.5	2.6	רמת השרון
18.5	394	9.9	9.4	6.8	4.3	רעננה
19.6	136	11.3	8.9	7.4	5.5	שדרות
15.5	205	11.3	8.9	8.7	6.0	שפרעם
מועצות מקומיות (מעל 10,000 תושבים)						
23.9	101	14.8	-	12.9	8.7	אבו סנאן
18.3	63	7.6	7.8	6.8	4.7	אבן יהודה
17.1	55	7.5	7.4	7.4	4.6	אזור
15.1	82	9.0	8.4	7.3	8.2	אכסאל
14.7	64	12.8	2.3	11.4	11.2	אעבלין
24.3	130	17.3	9.3	5.2	4.0	באר יעקב
16.2	59	10.8	11.4	7.6	5.7	בית ג'ן
14.6	63	9.6	6.4	-	-	בנימינה - ג.עדה
13.7	81	10.5	9.4	-	-	גבעת זאב
14.6	99	9.4	7.2	8.5	-	ג'דידה-מכר
18.4	151	12.2	9.6	6.3	4.2	גדרה

לוח 7.13: ילדים המקבלים קצבת ילד נכה, לפי יישוב* (מספרים ושיעור לאלף)
 (המשך) **1995-2016

2016		2010	2005	2000	1995	יישוב
שיעור לאלף בכלל ילדי היישוב	סך הכל מספרים					
מועצות מקומיות (מעל 10,000 תושבים) (המשך)						
18.9	116	9.5	7.9	7.9	-	גן יבנה
17.3	78	8.3	-	4.7	5.4	גני תקווה
23.9	149	15.2	13.6	8.8	10.9	ג'סר א-זרקא
37.3	37	-	-	5.5	-	ג'ת
14.5	92	9.6	9.8	10.2	-	דאלית אל כרמל
24.8	70	32.0	-	9.6	8.7	דייר אל אסד
14.6	92	9.2	6.3	3.5	4.8	זכרון יעקב
15.2	140	10.8	9.5	6.3	-	חורה
13.1	69	9.7	11.0	10.4	1.3	טורעאן
16.5	110	12.5	10.4	9.4	6.5	יפיע
14.6	83	11.1	-	6.4	3.9	ירכא
20.2	87	15.6	13.8	10.7	8.2	כאבול
17.7	122	13.5	10.2	10.0	-	כסיפה
15.5	131	11.8	11.6	9.4	5.4	כפר כנא
18.5	145	12.1	11.5	10.0	6.9	כפר מנדא
16.7	103	11.2	11.4	9.0	7.1	כפר קרע
22.9	143	14.4	8.7	-	-	לקייה
16.7	126	10.9	9.6	6.5	1.0	מבשרת ציון
21.4	159	14.1	14.3	14.5	11.2	מג'אר
11.7	99	8.2	-	5.5	4.2	מג'ד אל כרום
17.5	59	9.1	11.5	8.8	-	מזכרת בתיה
19.5	108	11.1	9.2	11.2	-	מעלה עירון
22.0	113	16.6	13.6	9.5	7.4	נחף
20.8	45	24.9	-	7.0	4.4	עוספיה
16.9	82	14.1	12.5	10.2	7.3	עין מאהל
13.5	135	10.1	11.1	10.0	8.6	עראבה
16.6	117	9.9	9.8	9.0	4.3	ערערה
15.4	126	11.7	7.3	5.9	-	ערערה בנגב
19.2	90	11.4	9.9	9.7	6.6	פורידיס
20.5	215	9.6	7.9	8.5	3.1	פרדס חנה-כרכור

לוח 7.13: ילדים המקבלים קצבת ילד נכה, לפי יישוב* (מספרים ושיעור לאלף)
 (המשך) **1995-2016

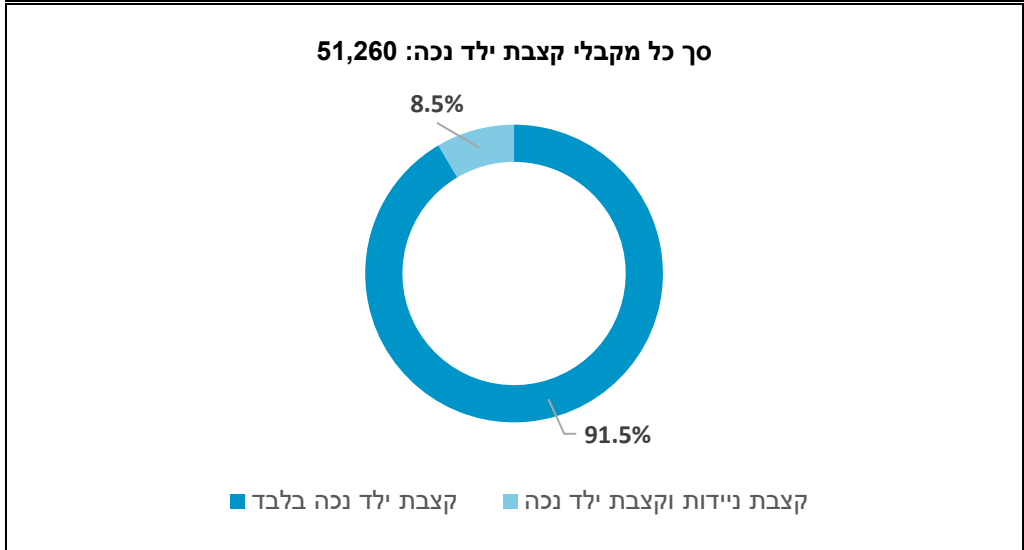
2016		2010	2005	2000	1995	יישוב
שיעור לאלף בכלל ילדי היישוב	סך הכל מספרים					
מועצות מקומיות (מעל 10,000 תושבים) (המשך)						
22.1	112	11.8	8.3	6.3	-	קדימה- צורן
16.1	61	12.5	9.0	13.3	7.6	קריית טבעון
15.3	48	8.8	8.1	7.9	-	קריית עקרון
14.7	82	10.7	10.9	10.2	9.6	ריינה
18.3	104	11.7	11.5	9.3	-	שׁוהם
20.8	74	9.7	10.1	7.4	-	תל מונד
24.2	263	15.5	12.7	11.2	4.3	תל שבע
מועצות מקומיות (5,000-10,000 תושבים)						
23.8	58	17.2	13.7	-	-	אבו גוש
19.7	42	13.6	7.7	-	-	אורנית
17.7	43	8.2	-	-	-	אלפי מנשה
16.9	60	14.8	12.2	7.9	-	אפרתה
17.7	66	15.7	11.8	13.0	-	בועיינה נוג'ידאת
14.3	30	13.8	14.6	-	-	בוקעתא
21.8	81	15.0	13.8	13.1	-	ביר אל-מכסור
13.7	44	9.7	-	-	-	בית אל
17.4	32	7.6	6.3	-	-	בית דגן
23.5	39	14.6	10.7	7.0	-	בני עי"ש
19.1	76	11.7	6.4	9.2	-	בסמ"ה
13.9	39	12.8	14.3	1.3	-	בסמת טבעון
26.8	49	25.1	-	10.7	-	בענה
22.1	40	17.3	-	-	-	ג'וליס
17.5	66	13.6	11.9	8.3	-	גלג'וליה
12.5	46	8.4	9.0	7.2	8.6	דבוריה
17.1	60	9.6	9.0	11.0	10.2	דייר חנא
11.8	27	10.6	8.2	-	-	זמר
15.1	49	9.4	10.9	7.4	-	זרזיר
20.8	44	19.4	17.6	-	-	חורפיש
17.6	61	11.7	7.2	6.0	3.9	חצור הגלילית
15.4	37	11.5	10.8	-	-	טובא זנגרייה
16.7	36	16.9	-	-	-	יאנוח-ג'ת

לוח 7.13: ילדים המקבלים קצבת ילד נכה, לפי יישוב* (מספרים ושיעור לאלף)
 1995-2016** (המשך)

2016		2010	2005	2000	1995	יישוב
שיעור לאלף בכלל ילדי היישוב	סך הכל מספרים					
מועצות מקומיות (5,000-10,000 תושבים) (המשך)						
15.3	61	9.6	8.3	5.8	6.8	ירוחם
18.3	39	9.4	11.9	2.8	-	כוכב יאיר
18.4	59	11.9	14.8	11.8	-	כסרא-סמיע
20.4	28	12.1	11.1	-	-	כפר ורדים
13.9	40	8.8	6.8	5.1	3.1	כפר יאסיף
21.8	31	13.9	8.7	-	-	להבים
9.8	33	8.1	9.0	6.7	12.3	מגדל שמש
22.7	47	12.7	5.9	7.1	-	מיתר
18.6	44	-	-	-	-	מצפה רמון
20.9	71	17.1	20.2	18.3	-	משהד
26.3	70	25.1	16.5	6.9	2.1	עומר
27.3	83	17.8	14.6	14.9	-	עילוט
14.9	26	2.7	-	-	-	פקיעין (בוקיעה)
9.3	11	10.5	6.4	3.1	-	פרדסיה
27.3	54	9.9	7.0	7.6	-	קצרין
8.6	29	5.6	6.7	6.3	-	קריית ארבע
13.6	36	8.2	8.1	7.9	-	קרני שומרון
14.0	35	12.2	9.8	6.6	5.7	ראמה
13.1	73	7.0	5.3	8.1	-	רכסים
13.8	25	7.7	7.1	4.0	-	רמת ישי
16.4	41	-	-	-	-	שבלי אום אל-גנם
13.0	63	10.0	7.1	-	-	שגב שלום
23.7	48	6.0	8.1	7.4	-	שלומי
16.5	41	14.5	13.2	11.2	-	שעב

מקור: המוסד לביטוח לאומי, מינהל המחקר והתכנון, קובץ ילד נכה, שנים שונות.
 ** יישובים בני 5,000 נפש ויותר שבהם 6 ילדים ויותר קיבלו קצבת ילד נכה. ** בדצמבר בכל שנה.
 - נתון חסר.

הערה: באחדות מן הקטגוריות לא צוין המספר המדויק מחשש לצנעת הפרט.
 מאז 1995 גדל כמעט פי שלושה שיעורם של המקבלים קצבת ילד נכה ברבים מן היישובים.
 בולטים בשיעורם הגבוה (יותר מ-25 לאלף) היישובים: ג'ת (37.3 לאלף), טבריה (33.2 לאלף),
 אשקלון (28.8 לאלף), קריית שמונה (28.6 לאלף), עילוט (27.3 לאלף), קצרין (27.3 לאלף), טירת
 כרמל (27.0 לאלף), בענה (26.8 לאלף), באר שבע (26.6 לאלף), עומר (26.3 לאלף).

תרשים 7: ילדים המקבלים קצבת ניידות וקצבת ילד נכה (מספרים ואחוזים) / 2016

מקור: המוסד לביטוח לאומי, מנהל המחקר והתכנון, 2017.

רק 8.5% מכלל הילדים המקבלים קצבת ילד נכה זכאים גם לקצבת ניידות.

ילדים עם מומים מולדים ומחלות גנטיות (לוחות 7.14-7.15)

לוח 7.14: מומים מולדים המתגלים בלידה והחייבים בדיווח*
(מספרים ושיעור לאלף לידות חי) / 2000-2012

שיעור ל-1,000 לידות חי				מספרים*				סוג המום**
2012	2010	2005	2000	2012	2010	2005	2000	
12.6	15.9	18.4	14.8	2,146	2,648	2,655	2,021	סך כל היילודים עם מומים
13.6	17.0	19.8	16.5	2,323	2,833	2,853	2,254	סך כל המומים
5.6	7.6	8.9	6.0	962	1,257	1,282	821	מערכת הלב וכלי דם
3.1	3.7	4.0	3.5	532	607	578	481	מערכת אברי המין והשתן
2.2	2.6	2.8	3.1	384	427	401	427	מערכת השרירים והשלד
0.7	0.8	0.9	0.8	118	127	136	115	עיניים, אזניים, פנים וצוואר
0.6	0.7	0.9	0.9	111	118	136	128	אנומליה כרומוזומלית
0.4	0.7	0.9	0.9	76	116	129	115	מערכת העצבים
0.4	0.6	0.7	0.7	75	103	95	92	מערכת העיכול
0.1	0.1	0.1	0.1	15	16	21	20	מערכת הנשימה
0.3	0.4	0.5	0.4	50	62	75	55	מומים אחרים

מקור: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, שנתון סטטיסטי לישראל 2017, לוח 6.15, שנים שונות.

* כאשר יש ליילוד מספר מומים, כל מום נספר בנפרד (מדובר במספר המומים, לא במספר היילודים).

** המומים סומלו וקובצו לקבוצות האבחנתיות לפי המהדורה העשירית של הסיווג הבין-לאומי של מחלות.

הערה: לא התפרסמו נתונים מעודכנים עד למועד הדפסת השנתון, לפיכך מופיע הלוח כפי שהופיע בשנתון הקודם.

המום המולד השכיח ביותר בכל השנים היה בעיות במערכת הלב ובכלי הדם, במקום השני בעיות במערכת אברי המין והשתן.

לוח 7.15: יילודים שנסקרו לשם אבחון P.K.U. ותת-תריסיות*, לפי קבוצת אוכלוסייה (מספרים ושיעור לאלף לידות חי) / 1995-2016**

מזה: התגלו						סך כל היילודים	שנה
תת-תריסיות (HPT)			P.K.U				
שיעור לאלף	מספרים		שיעור לאלף	מספרים			
	לא יהודים	יהודים		לא יהודים	יהודים		
0.5	19	36	0.1	5	4	116,886	1995
0.4	17	43	0.1	4	5	136,390	2000
0.4	14	40	0.1	4	9	143,913	2005
0.4	19	50	0.1	5	5	166,255	2010
0.6	25	82	0.0	4	1	166,296	**2011
0.7	29	91	0.1	3	6	170,940	2012
0.5	21	61	0.1	8	5	171,444	2013
0.5	29	65	0.0	2	3	176,427	2014
0.5	21	73	0.0	5	4	178,723	2015
0.5	28	65	0.0	1	5	181,405	2016

מקור: משרד הבריאות, המחלקה לגנטיקה קהילתית, עיבודים מיוחדים, שנים שונות. נתוני יילודים, הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, שנתון סטטיסטי לישראל 2017, לוח 3.11, שנים שונות.

* מחלות תורשתיות המאובחנות אצל יילודים מיד לאחר הלידה (ראו הגדרות במבוא).

** שיטת החישוב שונתה בשנת 2011.

שיעורם לאלף של יילודים עם P.K.U. היה יציב בשנים 1995-2016.

ילדים ובני נוער עיוורים (לוח 7.16)

לוח 7.16: ילדים עיוורים ולקויי ראייה, לפי גיל, מחוז, מין ורמת לקות (מספרים)
2015-2016

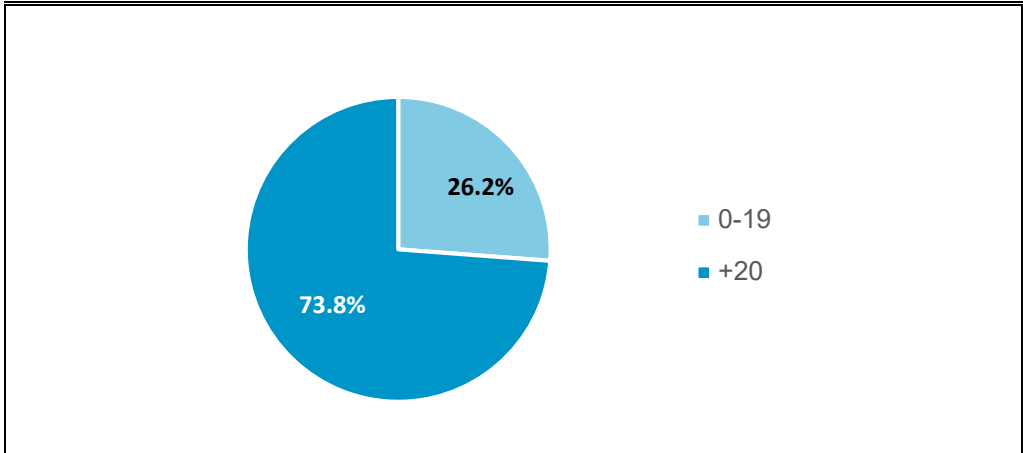
גיל				סך הכל		מחוז/מין/רמת לקות
6-18		0-5		2016	2015	
2016	2015	2016	2015	2016	2015	
1,050	1,058	146	131	1,196	1,189	סך הכל
מחוז						
278	274	61	55	339	329	ירושלים
281	282	38	31	319	313	תל אביב
379	382	40	37	419	419	חיפה
112	120	7	8	119	128	באר שבע
מין						
601	596	90	74	691	670	זכר
449	462	56	57	505	519	נקבה
רמת לקות						
315	324	57	56	372	380	עיורון מוחלט
177	174	37	24	214	198	חדות ראייה עד 1/60
425	437	49	48	474	485	חדות ראייה עד 3/60
41	35	0	0	41	35	שדה ראייה עד 10°
92	88	3	3	95	91	שדה ראייה עד 20°

מקור: משרד העבודה, הרוחה והשיקורות החברתיים, אגף השיקום, השירות לעיוור, שנים שונות.

רמת הלקות השכיחה ביותר היא חדות ראייה עד 3/60, ובמקום השני עיורון מוחלט.

ילדים עם מוגבלות שכלית התפתחותית ותסמונת דאון (לוחות 7.17-7.20)

לוח 7.17: חלקם של בני 0-19 עם מוגבלות שכלית התפתחותית* מכלל האוכלוסייה עם מוגבלות שכלית התפתחותית* הרשומים במשרד הרווחה** / 2015

מקור: משרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים, אגף בכיר למחקר, תכנון והכשרה, סקירת השירותים החברתיים, שנים שונות.

* פיגור שכלי.

** הרישום של סוג מוגבלות זה נעשה בעת הפנייה למחלקה לשירותים חברתיים, ולעיתים אף לפני החלטה של ועדת אבחון בעניינו. לפיכך, ילדים שטרם אובחנו עשויים להיות רשומים כבעלי מוגבלות שכלית. במקביל, ילדים שטרם אובחנו ואף לא נדרשו עדיין לטיפול של המחלקה לשירותים חברתיים אינם רשומים.

ב-2015 בני ה-0-19 עם מוגבלות שכלית התפתחותית היוו יותר מרבע מכלל האוכלוסייה עם מוגבלות שכלית התפתחותית הרשומים במשרד הרווחה.

לוח 7.18: בני 0-19 עם מוגבלות שכלית התפתחותית* הרשומים במשרד הרווחה**, לפי גיל ומין (מספרים, אחוזים ושיעור לאלף בקבוצת הגיל המתאימה) / 2014-2015

2015			2014			מין/גיל
שיעור לאלף בקבוצת הגיל	אחוזים	מספרים	שיעור לאלף בקבוצת הגיל	אחוזים	מספרים	
2.9	100.0	8,895	2.9	100.0	8,622	סך הכל
מין						
24.0	42.6	3,791	3.3	57.7	4,973	בנים***
3.4	57.4	5,104	2.6	42.3	3,649	בנות
גיל						
0.8	7.9	704	0.8	8.0	694	0-4
2.5	22.7	2,023	2.6	22.5	1,938	5-9
4.0	33.2	2,949	4.1	32.9	2,839	10-14
4.9	36.2	3,219	5.0	36.5	3,151	15-19

מקור: משרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים, אגף בכיר למחקר, תכנון והכשרה, סקירת השירותים החברתיים, שנים שונות. השיעור לאלף בשורת הסך הכל חושב בידי המועצה הלאומית לשלום הילד לפי נתוני לוח 2.3 של הלמ"ס.
* פיגור שכלי.

** הרישום של סוג מוגבלות זה נעשה בעת הפנייה למחלקה לשירותים חברתיים, ולעיתים אף לפני החלטה של ועדת אבחון בעניינו. לפיכך, ילדים שטרם אובחנו עשויים להיות רשומים כבעלי מוגבלות שכלית. במקביל, ילדים שטרם אובחנו ואף לא נדרשו עדיין לטיפול של המחלקה לשירותים חברתיים אינם רשומים.

*** מספרם ושיעורם של הבנים עם מוגבלות שכלית התפתחותית הגדולים יותר מאלה של הבנות הוא תופעה מוכרת בעולם, וככל הנראה היא קשורה לכך שכרומוזום X אצל בנים רגיש יותר לפגיעות גנטיות אחרות.

ב-2015 2.9 לאלף מבני ה-0-19 בישראל היו רשומים במשרד הרווחה כבעלי מוגבלות שכלית התפתחותית (פיגור שכלי).

עם הגיל הולך וגדל מספרם של הילדים עם מוגבלות שכלית התפתחותית. על פי משרד הרווחה, הדבר נזקף לכך שילדים בגילים הצעירים בעלי רמת מוגבלות שכלית קלה או קלה-בינונית שוהים במערכת החינוך, שממנה הם מקבלים שירותים. לפיכך לא תמיד פונים לקבלת שירותים המגיעים להם ממשרד הרווחה. מגמה זו משתנה עם סיום הלימודים. אז גדל במידה ניכרת מספר הלוקים במוגבלות זו שרשומים במשרד הרווחה בשל צורך לקבל שירותים.

לוח 7.19: מקום המגורים של ילדים וצעירים עד גיל 21 עם מוגבלות שכלית התפתחותית הרשומים במשרד הרווחה* (מספרים ואחוזים) / 2015

מקום מגורים				סך הכל		גיל
בדיר חוץ ביתי*		בבית		אחוזים	מספרים	
אחוזים	מספרים	אחוזים	מספרים			
13.3	1,360	86.7	8,873	100.0	10,233	סך הכל
8.4	87	91.6	932	9.9	1,017	0-5
13.8	1,273	86.2	7,941	90.1	9,214	6-21

מקור: משרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים, אגף בכיר למחקר, תכנון והכשרה, סקירת השירותים החברתיים 2015, 2016.

* לאנשים עם מוגבלות שכלית השוהים במסגרת חוץ ביתית בדרך כלל אופיינית רמת מוגבלות שכלית קשה, או יכולת מועטה יותר של המשפחה לתמוך בהם בביתם. ילדים וצעירים עד גיל 21 נזקקים יותר מאחרים לטיפול סיעודי הקשור למצבם הרפואי המיוחד.

הערה: עוד נתונים על ילדים עם מוגבלות שכלית התפתחותית ראו בלוחות המופיעים בתחילת פרק זה.

רוב הילדים עם מוגבלות שכלית התפתחותית הרשומים במשרד הרווחה מתגוררים בביתם.

לוח 7.20: יילודים עם תסמונת דאון, לפי קבוצת אוכלוסייה (מספרים ושיעור לאלף לידות חי) / 1980-2016

ערבים	יהודים ואחרים	סך הכל	
			1980
33	74	107	לידות-מספרים
1.4	1.0	1.6	שיעור לאלף
			1990
33	70	104	לידות-מספרים
1.2	1.0	1.0	שיעור לאלף
			2000
37	95	133	לידות-מספרים
0.8	1.0	1.0	שיעור לאלף
			2005
49	108	157	לידות-מספרים
1.3	1.0	1.1	שיעור לאלף
			2010
40	119	159	לידות-מספרים
0.9	0.9	1.0	שיעור לאלף
			2015
35	87	122	לידות-מספרים
0.9	0.6	0.7	שיעור לאלף
			2016
36	133	169	לידות-מספרים
0.8	1.0	0.9	שיעור לאלף

מקור: משרד הבריאות, המחלקה לגנטיקה קהילתית, עיבודים מיוחדים, שנים שונות. השיעור לאלף בשורת הסך הכל חושב בידי המועצה הלאומית לשלום הילד לפי נתוני לוח 3.11 של הלמ"ס.

הערה: לא כל דיווח המתקבל במחלקה לגנטיקה קהילתית מתקבל בשנה העוקבת, ולכן הרישום ממשיך להתעדכן במשך שנים אחדות.

מאז 1980 שיעור הנולדים עם תסמונת דאון נע בין 0.9-1.6 לאלף לידות. בשנת 2016 חלה עלייה במספרם ובשיעורם של יילודים עם תסמונת דאון, בעיקר בקרב היהודים.

ילדים מוגבלים פיסיית שקיבלו עזרים רפואיים במימון משרד הבריאות (לוחות 7.21-7.22 ותרשים 7יא')

הנתונים על מכשירי הליכה, נעליים רפואיות ותותבות המוצגים בתת-פרק זה מתייחסים לילדים הזקוקים לסיוע בניידות, ולמי שנמצאו זכאים לעזרים רפואיים לפי הקריטריונים של משרד הבריאות. השתתפות משרד הבריאות מגיעה ל-75% מעלות המכשיר, או מתקרת ההשתתפות העצמית שנקבעה (ובמקרים חריגים היא מגיעה ל-90%). אין זה מן הנמנע, שחלק מהפונים, שאושר להם מכשיר, לא מימשו את זכאותם מחמת עלותו הגבוהה וקשיי מימון. ילדים הזקוקים לעזרים שלא לשם ניידות, או כאלה שלא עמדו במבחן ניידות, אינם זכאים להם.

הנתונים אינם כוללים בקשות למכשירי שיקום וניידות שהוגשו באשקלון וסביבתה. כמו כן הם אינם כוללים בקשות למכשירי הליכה, כגון אורטוזות ונעליים רפואיות, אשר ממומנים באמצעות מכון לואיס.

לוח 7.21: בקשות למכשירי ניידות שהוגשו ללשכות הבריאות של משרד הבריאות, לפי גיל וסוג מכשיר (מספרים) / 2015-2016

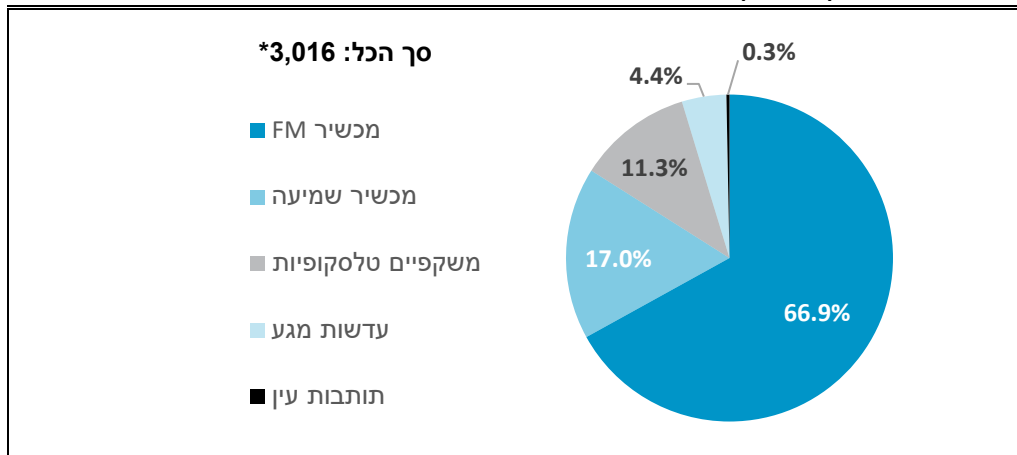
2016			סך הכל 2015	סוג המכשיר	
גיל					
13-17	7-12	0-6	סך הכל		
986	1093	1044	3,123	2,279	סך הכל
98	166	320	584	255	טיולון
189	213	91	493	542	כיסא גלגלים
142	148	201	491	407	כיסא שירותים ורחצה
41	69	159	269	187	עמידון
93	80	40	213	164	אינסרט (מערכת ישיבה)
110	80	17	207	151	כרית למניעת פצעי לחץ
38	57	99	194	144	אביזרי הליכה*
49	82	54	185	28	תקשורת תומכת חלופית (תת"ח)
62	32	10	104	109	מיטה הידראולית / חשמלית
40	45	14	99	94	כיסא ממונע
44	28	1	73	45	מנוף
14	6	2	22	33	מזרן אוויר חשמלי
8	19	4	31	22	זחליל
58	68	32	158	98	אחר

מקור: משרד הבריאות, היחידה הארצית למכשירי שיקום וניידות, שנים שונות.

* אביזרי הליכה כוללים הליכון וקביים/מקל הליכה.

הבקשה השכיחה ביותר למכשירי ניידות ב-2016 הייתה טיולון. זאת לעומת שנת 2015 בה הבקשה השכיחה ביותר למכשירי ניידות הייתה כיסא גלגלים.

תרשים 7יא': בקשות למכשירי שיקום שהוגשו ללשכות הבריאות של משרד הבריאות, לפי סוג מכשיר (אחוזים) / 2016

מקור: משרד הבריאות, היחידה הארצית למכשירי שיקום וניידות, שנים שונות. * עד גיל 21.

בשנת 2016 יותר משני שלישים מהמגישים בקשה למכשירי שיקום ביקשו מכשיר שמיעה.

לוח 7.22: מספר הילדים בגיל 0-17 שנמצאו זכאים למכשירי הליכה ולנעליים רפואיות או לתותבות לגפיים במימון משרד הבריאות / 1995-2016

מכשיר הליכה/נעליים רפואיות	תותבות	סך הכל	שנה / גיל
583	79	662	1995
1,067	83	1,150	2000
1,043	76	1,119	2005
2,116	86	2,202	2010
1,279	87	1,366	2015
2,045	84	2,129	2016
426	19	445	0-4
798	27	825	5-9
587	25	612	10-14
234	16	250	15-17

מקור: משרד הבריאות, מכון לואיס, תל השומר, שנים שונות.

רוב הזכאים למכשיר הליכה/נעליים רפואיות היו בגיל 5-9.

8

ילדים ובריאות

מבוא

בריאותם של ילדים במובנה הרחב נוגעת לכל תחומי חייהם. היבטים שונים של מצב הבריאות משמשים מדדים למצבו של הילד ולרווחתו הכללית.

בפרק זה הושקע מאמץ ניכר להציג נתונים אודות מצב הבריאות של ילדים, בריאים כחולים. זאת למרות שרוב הנתונים הנאספים במערכת הבריאות מתייחסים לילדים חולים בלבד.

מגמת העלייה בתוחלת החיים והתקדמותם של טיפולי הפוריות מאפשרות לנשים ללדת ילדים בגיל מבוגר מבעבר. יש לציין, שבישראל מספר טיפולי הפוריות אינו מוגבל כבארצות אחרות, ולכן היא שיאנית העולם במספר הטיפולים הניתנים לנשים. לגורמים אלה השפעה ישירה על מספר התינוקות הנולדים בעודם פגים. ב-2015 משקלם של 8.0% מכלל היילודים בישראל היה קטן מ-2,500 גרם. לתינוקות הנולדים במשקל לידה נמוך סיכויים גדולים יותר לסבול ממומים, מנכויות ומלקויות למידה.

שיעור התמותה המשמש מדד בינלאומי לבריאות הילדים קטן בישראל בהתמדה. עם זאת, שיעור הפטירות של תינוקות לא יהודים, במיוחד של תינוקות בדוים בנגב, עודנו גדול מזה של תינוקות יהודים. הוא אף גדול משיעור התינוקות המוסלמים. הפערים מצביעים על חולשתה של מערכת הבריאות ועל אי הצלחתה להגיע לכל שכבות הציבור, בעיקר לאוכלוסיות חלשות מבחינה כלכלית. נתונים נוספים המוצגים בפרק מעידים אף הם על כך.

מערכת בריאות הציבור בישראל, וטיפות החלב במרכזה, אוניברסלית באופיה ומפותחת. בפרק זה מוצגים נתונים אודות תינוקות וילדים מחוסנים. הם מעידים על אחוזים גבוהים של מקבלי חיסון בישראל. נתונים נוספים על השלמת חיסונים הם של שירותי הבריאות לתלמיד. אוכלוסיית היעד של שירותים אלה היא כל התלמידים הלומדים במוסדות חינוך יסודיים ובחטיבות הביניים. למרות יתרונותיו המוכחים של שירות הבריאות לתלמיד המעוגן בחוק ביטוח בריאות ממלכתי ולמרות ההכרה הבינלאומית שזכה לה, בשנים האחרונות חלה שחיקה בשירות זה. עד לאפריל 2007 השירותים סופקו בידי אגף הסייעות בשירותי בריאות הציבור של משרד הבריאות, הפועל גם הוא מכוח חוק ביטוח בריאות ממלכתי. אז הופרט השירות לתלמיד, והוא הופקד בידי ספקים פרטיים, למעט שירותי הבריאות במחוז הדרום שבמרץ 2012 חזרו לידי משרד הבריאות. קיצוצים אלה והפרטת שירותי הבריאות לתלמיד, במיוחד הפחתת מספרן של אחיות בתי הספר, נותנים את אותותיהם ומעוררים דאגה. מנתונים על תלמידי בתי ספר שנבדקו וחוסנו עולה, שאחוז התלמידים שחוסנו ונבדקו בתשע"א בבדיקות הנהוגות בידי שירותי הבריאות לתלמיד אמנם ירד במידה ניכרת, אך בתשע"ו היקף הכיסוי חזר והיה דומה לזה שנצפה בתשס"ט.

בפרק נתונים מדאיגים על עודף משקל ותת-משקל אצל תלמידים בכיתות א'-ז'. כמו כן מוצגים נתונים על אודות גובהם של ילדים ומתגייסים. נראה כי עודף המשקל, שאנו עדים לו אצל מתגייסים, תחילתו ניכרת כבר בגילים הצעירים מאוד. זאת אצל יהודים (להוציא חרדים) ואצל ערבים כאחד (להוציא בדוים). לעומת זאת, לחרדים ולבדוים אופייניים תת-משקל וגובה נמוך.

בשנת 2016 פנו לחדרי המיון 539,210 ילדים. 21.1% מהם אושפזו. כשני שלישים מהילדים פנו לחדר מיון עקב מחלה, והשאר - כתוצאה מהיפגעות בתאונה. (נתונים מפורטים על היפגעות ילדים בתאונות מוצגים בפרק הבא, פרק 9). קבוצת הגיל הגדולה ביותר של ילדים שפנו לחדרי מיון הייתה זו של בני ה-4-0. רובם פנו בשעות 12:00-24:00.

גם השנה מוצגים נתונים אודות סייעות רפואיות לתלמידים בחינוך הרגיל. בשנים האחרונות גדל במידה ניכרת שיעור הסייעות הרפואיות שהוקצו לתלמידים בגני הילדים ובבתי הספר. בולט הגידול במספר הבקשות שאושרו לסייעות שהוקצו לצורך "השגחה מונעת". רובן הגדול הוקצו בשל רגישות (אלרגיות) למוצרי מזון.

חלק ניכר של הפרק עוסק בבריאות נפשם של ילדים. לפי נתוני משרד הבריאות יש מגמת ירידה במספר הפניות למרפאות הממשלתיות לבריאות הנפש. ב-2016 טופלו כ-7,700 ילדים ובני נוער במרפאות הממשלתיות לבריאות הנפש לעומת 10,258 בשנת 2010. רובם היו בגיל 12-6, בדרך כלל הם טופלו בידי קופת חולים הכללית. כ-920 ילדים ובני נוער התקבלו לאשפוז פסיכיאטרי, וכ-40% מהם אושפזו אשפוז חוזר ומלא. סיבת האשפוז הנפוצה ביותר הייתה הפרעות בגיל הילדות. גם השנה מוצגים נתונים על אחוז הקבלות הכפיות של ילדים ונוער לאשפוז פסיכיאטרי לפי גיל (ראו בהגדרות בריאות הנפש: אשפוז קטין ואשפוז כפוי).

הפרק חולק לעשרה סעיפי משנה:

- תרשים א'8 ולוחות 8.1-8.4 עוסקים בתוחלת החיים של היילודים ובמשקלם בשעת היוולדם.
- לוחות 8.5-8.8 מתייחסים לבדיקות ולחיסונים של תינוקות ותלמידים
- לוחות 8.9-8.13 עוסקים במשקל וגובה של ילדים ובני נוער והמתגייסים לצבא.
- לוחות 8.14-8.15 עניינם הייגנה ותזונה של תלמידים.
- לוחות 8.17-8.18 מתמקדים בילדים החולים במחלות שונות.
- תרשים ב'8 ולוחות 8.19-8.24 עניינם ילדים בשירותי בריאות ובבתי חולים.
- תרשימים 8-ג'8'8 עניינם פניות של ילדים למרפאות טרם.
- לוחות 8.25-8.26 ותרשים ח'8 עניינם ילדים עם אלרגיה ובקשות לסייעות רפואיות לתלמידים.
- תרשימים 8-ט'8-8'8 ולוחות 8.27-8.31 עוסקים בבריאות הנפש של ילדים.
- לוחות 8.32-8.36 ותרשים טו'8 מתמקדים בפטירות של תינוקות ושל ילדים.

הגדרות

שירותי הבריאות לתלמיד – מטרת-העל של שירותי הבריאות בבית-הספר לאפשר לתלמידים לממש את מלוא הפוטנציאל הלימודי והחברתי שלהם. אוכלוסיית התלמידים מצויה בגיל קריטי מבחינת ההתפתחויות הגופניות, הקוגניטיביות והחברתיות. היא חשופה למחלות זיהומיות, להפרעות בתזונה, להתפתחות מצוקות אישיות ולהתנהגויות סיכוניות.

בחוק ביטוח בריאות ממלכתי, התשנ"ד-1994, בתוספת השלישית, נקבע כי במסגרת שירותי הרפואה המונעת זכאי תלמיד בית הספר לבדיקות שגרתיות, לחיסונים ולמעקב והדרכה בידי רופא ואחות. לפי התיקון לסעיף 21א לחוק שנכנס לתוקפו ב-17 ביולי 1997, שירותי הבריאות לתלמידים בבתי הספר אמורים להינתן בידי משרד הבריאות. (יש לציין, כי בשנת 2007 הופרטו שירותי הבריאות, והם ניתנים מאז בידי ספק חיצוני. במחוז הדרום השירותים חזרו במרץ 2012 לידי משרד הבריאות). סעיף 69א לחוק קובע, ששירותי הבריאות לתלמידי כיתות א'-ט' הלומדים מכוח חוק לימוד חובה, סעיף 6(ד), התש"ט-1949, ימומנו מאוצר המדינה.

מטרות השירות הספציפיות:

1. לקדם את בריאותו של הילד בסביבת הלמידה, בחברת בית הספר ובמשפחתו,
2. למנוע מחלות וסטיות ממצב בריאות תקין ולגלותן מוקדם ככל האפשר,
3. לקדם סביבה פיזית מתאימה להתפתחות התלמיד בבית הספר (תברואה ובטיחות),
4. לאמוד צורכי בריאות של תלמידים לשם ייזום שירותים, תוכניות התערבות ומתן ייעוץ לתכנונם,
5. להנחות את התלמיד ולהדריכו לקבל אחריות למצב בריאותו.

אלרגיה - תגובה חיסונית לא צפויה ולא רצויה של הגוף לחומרים, שבדרך כלל אינם מעוררי מחלות. **בדיקות סינון בבית הספר** - בדיקות הסינון הן כלי חשוב לגילוי מוקדם של ליקויי בריאות ושל סטיות מטווח הנורמה. ילדים בגיל בית ספר עלולים לפתח בעיות בריאות שונות, הניתנות לגילוי מוקדם ולטיפול. הבעיות העיקריות, שאותן אגף הסיעוד בשירותי בריאות הציבור מבקש לאתר, הן אלה המופיעות בתחומי הראייה, השמיעה, הגדילה או כאלה המתגלות בבדיקת רפא. אוכלוסיית היעד היא כל תלמידי בתי הספר, להוציא אלה שכבר אובחנה אצלם בעיה מהסוג הנבדק.

חיסון נגיף הפפילומה האנושי (HPV) - נגיף הפפילומה האנושי הוא הזיהום השכיח ביותר בעולם המערבי המועבר במגע מיני ואשר הוא המחולל הבלעדי של סרטן צוואר הרחם ויבלות באיברי המין. הזנים מסוג 16 ו-18 אחראים לכ-70% ממספר החולות בסרטן צוואר הרחם מסוג תאי קשקש ול-80% מהחולות באדנוקרצינומה של צוואר הרחם. הזנים 6 ו-11 גורמים לכ-90% מהיבלות החרוטיות (Condyloma acuminata), לכמעט כל המקרים של יבלות חוזרות בדרכי הנשימה בילדות וכן לנגעים טרום ממאירים בדרגה נמוכה באברי המין. הנגיף שכיח מאוד באוכלוסייה, כך שהסיכוי המצטבר של אישה להידבק במשך החיים בנגיף הינו כ-80%.

טראומה - כל פנייה לחדר מיון שאינה בגין מחלה, בין אם כתוצאה מפציעה, מתאונה, מאלימות או מסיבה אחרת.

לידת חי (על פי הגדרת ארגון הבריאות העולמי) - לידה של עובר, לאחר היפרדו מהאם (בין אם חבל הטבור נותק ובין אם לא, ובין אם השלייה עדיין קשורה או לא) מגלה את אחד מסימני החיים הבאים: נשימה, דפיקות לב, דופק חבל הטבור, תנועות ברורות של שרירים רצוניים.

לידת מת (על פי הגדרת ארגון הבריאות העולמי) - לידת עובר שנולד במשקל 500 גרם ויותר או לאחר היריון שנמשך 20 שבועות לפחות, ואשר אינו מגלה סימני חיים.

מיועדים לשירות ביטחון (מלש"בים) - כל מי שעד ליום גיוסו או עד ליום קבלת פטור מגיוס מלאו לו 17 על פי הלוח העברי (הנולדים מא' בתשרי ועד ל' באדר נחשבים כאילו נולדו בא' בתשרי. הנולדים מ-א' בניסן ועד ל' באלול נחשבים כאילו נולדו ב-א' בניסן).

משקל לידה נמוך - משקל נמוך של תינוק מוגדר כפחות מ-2.5 ק"ג.

סיבת מוות - הסיבה היסודית שהביאה לשרשרת האירועים שגרמו לפטירה, ואשר נבחרה מרשימת סיבות המוות שנרשמו בידי הרופא בהודעת הפטירה, בהתאם להגדרות ולכללי הסיווג הבינלאומי.

סב-לידתי (conditions originating in the perinatal period) - מתייחס לתקופה שבין שבועות אחדים לפני הלידה עד לשבועות מספר לאחריה. כולל את כל הסיבות הקשורות בהיריון ובלידה (אצל היילוד), לדוגמה - סיבוכי היריון או מצב של האם שהשפיע על העובר, הפרעות הקשורות למשך ההיריון ולגדילה תוך רחמית, בעיות בלידה, זיהומים הקשורים בתקופה זו ועוד.

פג - תינוק שנולד לפני שמלאו להיריון שלושים ושבעה שבועות. רוב הלידות הרגילות מתרחשות במהלך השבוע ה-40 של ההיריון. פג רגיש יותר למחלות ולסיכויי בריאות, כגון: שיתוק מוחין, בעיות במערכת הנשימה, בעיות עיכול, פיגור שכלי, בעיות ראייה, בעיות שמיעה, וכן צהבת זיהומים שונים. זאת מאחר שלידה בטרם עת מתרחשת לפני סיום התפתחותן של כלל המערכות בגופו של התינוק, לרבות מערכת החיסון.

תוחלת חיים - מספרן הממוצע של שנות החיים הצפויות לאדם שהגיע לגיל מסוים.

תינוק - ילוד שטרם מלאה לו שנת חיים אחת.

תמותה ניאונטלית - תמותה עד גיל חודש.

תגובה אנפילקטית - תגובה אלרגית לא תקינה ומהירה של מערכת החיסון לאלרגן מסוים, בה משתחרר היסטמין מן הרקמות וגורם לתסמינים מקומיים או ממושטים.

שהייה ממוצעת - מספר הימים של שהייה ממוצעת בבית חולים, אך לא במחלקת ילודים, לא כולל העברה ממחלקה למחלקה בבית חולים.

בריאות הנפש

אשפוז קטין - חוק טיפול בחולי נפש, תשנ"א-1991 סעיף 4ב. קובע, כי קטין שמלאו לו חמש עשרה שנים רשאי לבקש להתאשפז מרצונו בבית חולים ולתת הסכמתו לאשפוז לפי הוראות סעיף 4; ואולם, בהיעדר הסכמת האחראי עליו, לא יאושפז הקטין אלא באישור בית המשפט לפי סעיף 23 לחוק הנוער (ראו גם: אשפוז כפוי).

אשפוז פסיכיאטרי – אשפוז למטרת טיפול פסיכיאטרי בבית חולים פסיכיאטרי, או במחלקה פסיכיאטרית בבית חולים כללי, המתבצע בשתי מסגרות: אשפוז מלא ואשפוז יום.

אשפוז מלא בבית חולים פסיכיאטרי – שהייה בבית החולים ביום ובלילה.

אשפוז יום – שהייה בבית חולים מספר פעמים בשבוע, מספר שעות ביום, בלא לינה בו.

משך שהייה במסגרת אשפוז מלא/אשפוז יום (ברוטו) בבית חולים פסיכיאטרי ובמחלקה פסיכיאטרית – מספר הימים, ברוטו, מיום הקבלה לאשפוז מלא או לאשפוז יום ועד ליום השחרור, כולל ימים שבהם המאושפז לא לן בבית החולים: ימי חופשה, היעדרות, בריחה ואשפוז בבית חולים כללי.

ועדה פסיכיאטרית מחוזית לילדים ונוער – על פי תיקון לחוק טיפול בחולי נפש התשנ"א-1991 ולחוק הנוער (טיפול והשגחה), התש"ך-1960, ניתן לאשפוז קטין בבית חולים פסיכיאטרי בניגוד לרצונו, אף אם מצבו אינו תואם את דרישות החוק לטיפול בחולי נפש לאשפוז כפוי, כאשר מתמלאים התנאים המפורטים בחוק הנוער לעניין זה. אשפוז כזה יכול להיעשות בצו של בית משפט לנוער, הנסמך על חוות דעת של ועדה פסיכיאטרית מחוזית לילדים ונוער. גם הארכה של אשפוז נקבעת בידי בית המשפט על סמך המלצתה של הוועדה. את הוועדה ממנה שר הבריאות, וחברים בה משפטן (כיו"ר), פסיכיאטר מומחה לילדים ולנוער, פסיכולוג קליני מומחה לטיפול בילדים ועובד סוציאלי בעל ניסיון בטיפול בילדים.

קבלה לבית חולים פסיכיאטרי ולמחלקה פסיכיאטרית – קבלה לבית חולים לאשפוז פסיכיאטרי שנמשך יותר מ-24 שעות. אפשרית יותר מקבלה אחת בתקופה מסוימת.

קבלה ראשונה לבית חולים פסיכיאטרי ולמחלקה פסיכיאטרית – קבלה ראשונה לאשפוז פסיכיאטרי בחייו של אדם בישראל.

קבלה חוזרת לבית חולים פסיכיאטרי ולמחלקה פסיכיאטרית – קבלה שנייה או יותר לאשפוז פסיכיאטרי בחייו של אדם בישראל.

מתקבל (בתקופה) לבתי חולים פסיכיאטריים ולמחלקה פסיכיאטרית – אדם שהתקבל לאשפוז פסיכיאטרי לפחות פעם אחת בתקופה מסוימת.

מאושפז (בתאריך או בתקופה) בבית חולים פסיכיאטרי ובמחלקה פסיכיאטרית – אדם ששהה באשפוז פסיכיאטרי בתאריך או בתקופה מסוימים.

פנייה – בקשה לאבחון ו/או לטיפול, שבמהלכם נעשים בדיקה ראשונית/מיון (אינטייק) ואבחון ראשוני, ובאם הפונה מתקבל לטיפול- נקבעת עבורו תוכנית טיפולית. אדם יכול לפנות יותר מפעם אחת בתקופה.

שחרור – שחרור מבתי חולים פסיכיאטריים.

אשפוז כפוי – לפי החוק, טיפול או אשפוז כפויים יכולים להתבצע בהוראת הפסיכיאטר המחוזי או על-פי צו בית המשפט. החוק קובע שהפסיכיאטר המחוזי רשאי להוציא הוראה לבדיקה פסיכיאטרית כפויה דחופה בתנאים הבאים:

1. האדם חולה, וכתוצאה ממחלתו כושר שיפוטו או כושרו לביקורת המציאות פגום במידה ניכרת,

2. האדם עלול לסכן את עצמו או את זולתו סיכון פיזי מידי,

3. האדם מסרב להיבדק בידי פסיכיאטר.

כאשר הפסיכיאטר המחוזי משוכנע כי התנאים 1 ו-2 קיימים וכי יש ביניהם קשר סיבתי, הוא רשאי לתת הוראת אשפוז כפוי דחוף.

כמו כן, הפסיכיאטר המחוזי רשאי לתת הוראה לבדיקה פסיכיאטרית כפויה לא דחופה בתנאים הבאים:

1. האדם חולה, וכתוצאה ממחלתו כושר שיפוטו או כושרו לביקורת המציאות פגומים במידה ניכרת.

2. מתקיים בו אחד התנאים האלה:

א. הוא עלול לסכן את עצמו או את זולתו סיכון פיזי שאינו מיד,;

ב. יכולתו לדאוג לצרכיו הבסיסיים לקויה במידה רבה,

ג. הוא גורם סבל נפשי חמור לזולת באופן הפוגע באורח חייו התקין, או פוגע פגיעה חמורה ברכוש,

3. הוא מסרב להיבדק בידי פסיכיאטר.

כשקיימים תנאים 1 ו-2, וכאשר יש קשר סיבתי ביניהם, רשאי הפסיכיאטר המחוזי לתת הוראת אשפוז כפוי לא דחוף.

צו בית משפט לאשפוז כפוי – יכול להינתן, בין היתר, כאשר בית המשפט סבור כי נאשם אינו מסוגל לעמוד לדין פלילי מחמת היותו חולה נפש, או כי העבירה הפלילית בוצעה כתוצאה ישירה מהמחלה.

צו הסתכלות – צו שבית משפט רשאי להוציא לשם עריכת בדיקה והסתכלות בנאשם החשוד, לכאורה, בביצוע עבירה פלילית, מחמת חשש/חשד להיותו חולה נפש.

ODD - הפרעה מרדנית – Oppositional Defiant Disorder הפרעה המתבטאת בהתנגדות לבעל סמכות ובאי ציות לחוקים חברתיים. הפרעה זו נקבעת לפי עוצמת ההתנגדות לסמכות ואי הציות להוראות, והיא מאובחנת בידי פסיכיאטר שמקבל את המידע מהוריו של הילד ומן המסגרות שבהן הוא שוהה.

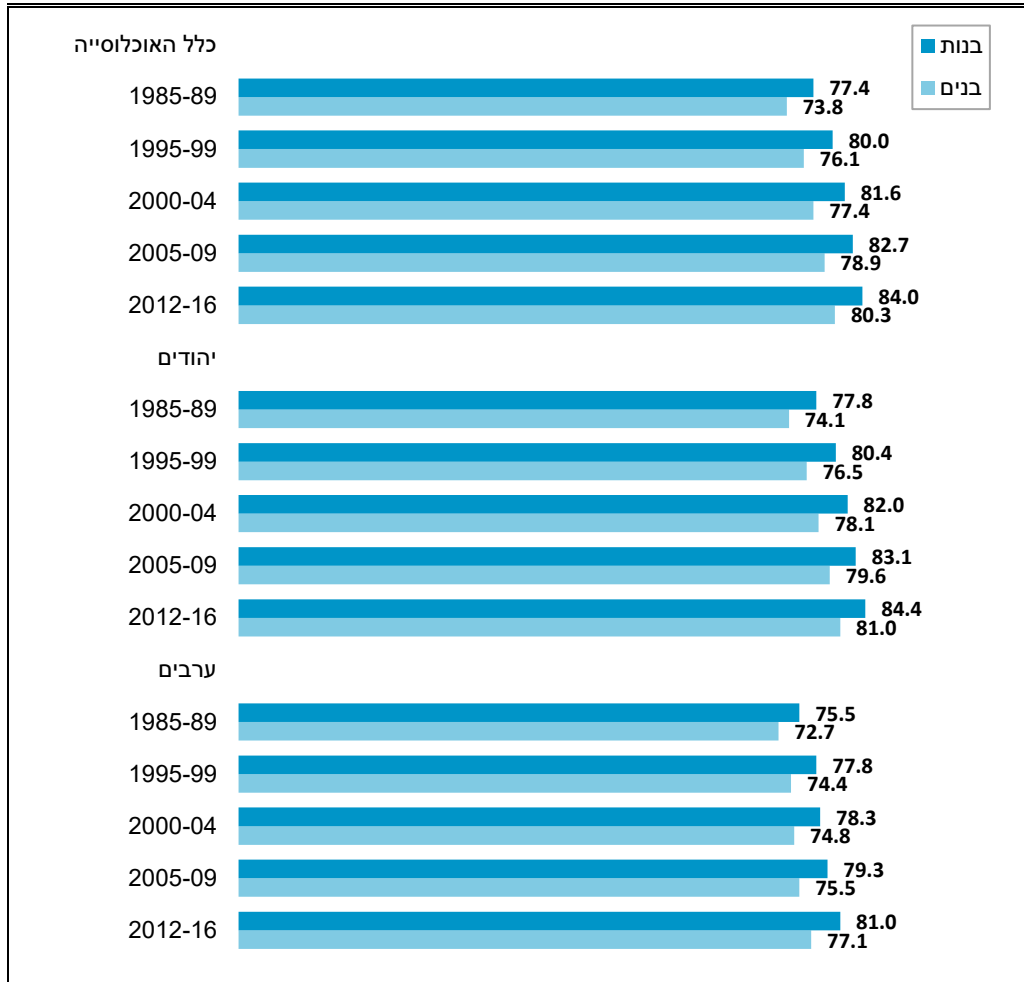
מקור הנתונים

מקור הנתונים המוצגים בפרק זה הוא הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה; משרד הבריאות- שירותי מידע ומחשוב; שירותי בריאות הנפש – המחלקה למידע והערכה; משרד החינוך - תחום הבריאות; משרד החינוך – מיצ"ב תשע"ו; המחלקה לאפידמיולוגיה; שירותי בריאות הציבור; המחלקה לאם, לילד ולמתבגר; המרכז הישראלי לרישום סרטן ומחלות ממאירות אחרות; מינהל הגיוס לצה"ל; קופות החולים השונות, מרפאות טרם - רשת מרכזים לרפואה דחופה.

בתחתיתו של כל לוח מצוין מקורו המדויק. יש להעיר, כי חלק מהנתונים מקורו בסקרים, ואילו חלקם האחר מבוסס על מידע מדווח. כאשר הנתונים אינם מלאים, הדבר מצוין במפורש בהערה ללוח.

תוחלת חיים ומשקל בעת הלידה (תרשים א'8 ולוחות 8.1-8.4)

תרשים א'8: תוחלת חיים בלידה* לפי קבוצת אוכלוסייה ומין (ממוצע חמש שנתי)
1985/89-2012/16

מקור: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, שנתון סטטיסטי לישראל 2017, לוח 3.25, 2017.

* המושג תוחלת חיים בלידה מתייחס למספר שנות החיים הממוצע הצפויות לנולד על פי שיעור התמותה בשנת היוולדו.

תוחלת החיים הולכת ועולה עם השנים בקרב יהודים ולא יהודים כאחד, בשני המינים. עם זאת, נותר בעינו הפער בתוחלת החיים בין שתי קבוצות אוכלוסייה אלה - לטובת היהודים, ובין המינים לטובת הבנות.

לוח 8.1: משקל לידה של תינוקות לפי מגזר (אחוזים) / 2000-2015

שנה				משקל (ק"ג)
2015	2010	2005	2000	
סך הכל*				
100.0	100.0	100.0	100.0	סך הכל
8.0	8.2	8.2	8.5	עד 2.5 ק"ג
0.3	0.3	0.3	0.4	פחות מ-1.0
0.6	0.7	0.7	0.8	1.0-1.4
1.5	1.6	1.6	1.7	1.5-1.9
5.6	5.6	5.6	5.5	2.0-2.4
91.9	91.8	91.8	91.5	מעל 2.5 ק"ג
5.2	5.4	5.6	6.3	מעל 4.0
0.0	0.0	0.0	0.0	לא ידוע
יהודים				
100.0	100.0	100.0	100.0	סך הכל
7.9	8.1	8.3	8.8	עד 2.5 ק"ג
0.3	0.3	0.3	0.4	פחות מ-1.0
0.6	0.6	0.7	0.8	1.0-1.4
1.5	1.5	1.6	1.8	1.5-1.9
5.6	5.6	5.7	5.8	2.0-2.4
92.1	91.9	91.7	91.2	מעל 2.5 ק"ג
5.2	5.4	5.5	6.1	מעל 4.0
0.0	0.0	0.0	0.0	לא ידוע
ערבים				
100.0	100.0	100.0	100.0	סך הכל
8.7	8.5	8.0	7.8	עד 2.5 ק"ג
0.4	0.3	0.4	0.4	פחות מ-1.0
0.7	0.8	0.8	0.8	1.0-1.4
1.8	1.8	1.5	1.5	1.5-1.9
5.9	5.6	5.4	5.0	2.0-2.4
91.2	91.4	92.0	92.2	מעל 2.5 ק"ג
4.7	5.1	5.9	6.6	מעל 4.0
0.1	0.1	0.0	0.0	לא ידוע

מקור: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, תחום בריאות ותנועה טבעית, שנים שונות.

* כולל יהודים, ערבים ואחרים.

בשנים 2010-2015 הסתמנה במגזר היהודי מגמת ירידה באחוז הנולדים במשקל עד 2.5 ק"ג.

לוח 8.2: יילודים במשקל לידה נמוך מאוד (1.5 ק"ג או פחות) ושרידותם
(מספרים ואחוזים) / 1995-2015

שנה	סך הכל	אחוז מכלל לידות החי	אחוז השורדים
1995	1,196	1.0	73.3
2000	1,645	1.2	80.8
2005	1,497	1.0	83.0
2010	1,626	1.0	81.9
2014	1,557	0.9	84.9
2015	1,608	0.9	85.3

מקור: מכון גרטנר לחקר אפידמיולוגיה ומדיניות בריאות, היחידה לחקר בריאות האישה והילד, שנים שונות. מאז 1995 ניכרת יציבות באחוז היילודים שמשקלם בלידה נמוך מאוד. במקביל, אחוז השורדים נמצא במגמת עלייה.

לוח 8.3: תמותה, תמותה ניאונטלית* והשרדות של יילודים במשקל נמוך מאוד, לפי משקל לידה (אחוזים) / 2015

משקל לידה	אחוז תמותה	אחוז תמותה ניאונטלית* (עד 28 יום)	אחוז השורדים
499 גרם ופחות	92.1	86.8	7.9
500-749 גרם	60.5	56.7	39.5
750-999 גרם	15.1	12.4	84.9
1,000-1,249 גרם	3.7	2.3	96.3
1,250-1,500 גרם	2.2	1.4	97.8

מקור: מכון גרטנר לחקר אפידמיולוגיה ומדיניות בריאות, היחידה לחקר בריאות האישה והילד, 2017. * לאחר הלידה.

כצפוי, ככל שמשקל היילודים גדול יותר, גדל אחוז השורדים.

לוח 8.4: תמותה, תמותה ניאונטלית* והשרדות של יילודים במשקל לידה נמוך מאוד, לפי שבוע הלידה (אחוזים) / 2015

שבוע לידה	אחוז תמותה	אחוז תמותה ניאונטלית (עד 28 יום)	אחוז השורדים
23 ופחות	95.7	95.7	4.3
24-25	54.4	50.6	45.6
26-27	15.4	12.5	84.6
28-29	5.9	3.8	94.1
30-31	1.5	1.3	98.5
32-33	3.1	1.8	96.9
34 ויותר	5.4	2.7	94.6

מקור: מכון גרטנר לחקר אפידמיולוגיה ומדיניות בריאות, היחידה לחקר בריאות האישה והילד, 2017. * לאחר הלידה.

אחוז היילודים השורדים גדל ככל ששבוע ההיריון מתקדם יותר. בשבוע ה-34 ומעלה אחוז השורדים קטן. הסיבה לכך היא שתינוקות הנולדים בשבועות ההיריון מתקדמים במשקל נמוך מקילו וחצי סובלים מפיגור גדילה תוך-רחמית, וסיכוי התמותה שלהם גבוה יותר.

בדיקות וחיסונים של תינוקות ותלמידים (לוחות 8.5-8.8)

לוח 8.5: אחוז הילדים המחוסנים* בהגיעם לגיל שנתיים, לפי שנה ונפה / 2010-2014

דלקת קרום המוח Hib	דלקת כבד נגיפית			חצבת-חזרת-אדמת *MMRV **	פוליו** IPV בזריקה	חיסון משולש-אסכרה-פלצת-שעלת 4 מנות **DTaP	שנה	מחוז ונפה
	דלקת כבד A+B		דלקת כבד ****B					
	2#	1#						
95.0	90.0	93.0	97.0	96.0	95.0	95.0	2010	כל הארץ
96.0	91.0	96.0	94.0	98.0	96.0	96.0	2013	
95.0	89.0	94.0	97.0	97.0	95.0	95.0	2014	
95.0	92.0	94.0	94.0	96.0	95.0	95.0	2010	צפת
95.0	91.0	96.0	96.0	97.0	96.0	92.0	2013	
93.0	91.0	94.0	95.0	97.0	94.0	94.0	2014	
97.0	95.0	97.0	98.0	99.0	97.0	97.0	2010	כנרת
96.0	90.0	96.0	96.0	98.0	96.0	96.0	2013	
95.0	89.0	94.0	97.0	97.0	95.0	95.0	2014	
97.0	89.0	93.0	99.0	96.0	95.0	95.0	2010	עפולה
98.0	97.0	99.0	99.0	99.0	98.0	98.0	2013	
98.0	96.0	98.0	99.0	99.0	98.0	98.0	2014	
99.0	99.0	99.0	99.0	99.0	99.0	99.0	2010	נצרת
99.0	99.0	99.0	99.0	99.0	99.0	99.0	2013	
99.0	99.0	99.0	99.0	99.0	99.0	99.0	2014	
98.0	98.0	99.0	97.0	99.0	99.0	99.0	2010	עכו
98.0	93.0	98.0	99.0	98.0	98.0	98.0	2013	
99.0	95.0	99.0	99.0	99.0	99.0	99.0	2014	
92.0	88.0	90.0	98.0	93.0	92.0	92.0	2010	חיפה
96.0	89.0	96.0	97.0	97.0	96.0	96.0	2013	
96.0	90.0	96.0	98.0	97.0	97.0	97.0	2014	
96.0	93.0	94.0	96.0	97.0	96.0	96.0	2010	חדרה
96.0	90.0	95.0	96.0	97.0	96.0	96.0	2013	
94.0	86.0	94.0	96.0	97.0	96.0	96.0	2014	

לוח 8.5: אחוז הילדים המחוסנים* בהגיעם לגיל שנתיים, לפי שנה ונפה / 2010-2014 (המשך)

דלקת קרום המוח Hib	דלקת כבד נגיפית			חצבת-חזרת-אדמת MMRV ***	פוליו** IPV בזריקה	חיסון משולש-אסכרה-פלצת-שעלת 4 מנות **DTaP	שנה	מחוז ונפה
	דלקת כבד A		דלקת כבד B****					
	2#	1#						
97.0	88.0	89.0	96.0	95.0	97.0	98.0	2010	השרון
98.0	93.0	98.0	98.0	98.0	98.0	98.0	2013	
97.0	91.0	97.0	98.0	98.0	97.0	97.0	2014	
96.0	99.0	94.0	99.0	89.0	96.0	96.0	2010	פתח תקווה
96.0	94.0	97.0	97.0	98.0	97.0	96.0	2013	
96.0	92.0	95.0	97.0	97.0	96.0	95.0	2014	
95.0	89.0	92.0	97.0	98.0	95.0	95.0	2010	רמלה
96.0	93.0	96.0	96.0	97.0	96.0	96.0	2013	
94.0	91.0	95.0	97.0	97.0	94.0	94.0	2014	
99.0	94.0	99.0	99.0	98.0	99.0	99.0	2010	רחובות
97.0	93.0	97.0	98.0	97.0	97.0	97.0	2013	
96.0	91.0	96.0	98.0	97.0	97.0	97.0	2014	
93.0	72.0	87.0	94.0	95.0	93.0	92.0	2010	תל אביב
96.0	90.0	96.0	96.0	98.0	97.0	96.0	2013	
95.0	88.0	94.0	96.0	97.0	95.0	95.0	2014	
89.0	84.0	88.0	97.0	95.0	89.0	89.0	2010	ירושלים
93.0	89.0	95.0	94.0	97.0	94.0	93.0	2013	
90.0	83.0	91.0	93.0	96.0	91.0	90.0	2014	
93.0	84.0	91.0	96.0	92.0	94.0	95.0	2010	אשקלון
97.0	91.0	96.0	97.0	98.0	97.0	97.0	2013	
96.0	87.0	94.0	97.0	98.0	96.0	95.0	2014	
92.0	84.0	91.0	99.0	95.0	92.0	92.0	2010	באר שבע
96.0	89.0	97.0	97.0	99.0	96.0	96.0	2013	
94.0	87.0	94.0	97.0	98.0	95.0	95.0	2014	

מקור: משרד הבריאות, המחלקה לאפידמיולוגיה, שנים שונות.

* אחוז הכיסוי כולל את אלה שחוסנו בעבר. מידת הכיסוי של החיסונים היא היחס (באחוזים) בין מספר מקבלי החיסון למספר הילדים, שעליהם נתקבלו הודעות בלשכות הבריאות והרשומים בטיפות חלב, בקופות חולים, בבתי-חולים החייבים מכוח חוק לדווח למשרד הבריאות, וכן כאלה הרשומים אצל רופאים פרטיים (אחדות מן המרפאות הפרטיות מדווחות למשרד הבריאות לפי רצונן). לפיכך, הנתונים אינם כוללים את כלל הילדים בני הגיל המסוים בנפה, אלא רק את רובם הגדול. כמו כן, אין זה מן הנמנע שחלק מהילדים שעליו אין מידע חוסן במרפאות פרטיות או אצל רופאים פרטיים שלא דיווחו, או לא חוסן בשל הזנחה או מבחירה. לפי לשכות הבריאות, כיסוי

חיסון נמוך באוכלוסייה היהודית יש לזקוף למיעוט ביקורים של ההורים בטיפת חלב ולא קבלת חיסונים לאחר שנת החיים הראשונה של הילד. ** שנת 2004 הייתה שנת מעבר מתכנית החיסונים שהייתה נהוגה בשנים 1990-2004 (3 מנות IPV ו-3 מנות OPV) לתכנית המסתפקת במתן תרכיב IPV בלבד. לפי לשכות הבריאות, כיסוי חיסון נמוך ב-OPV במספר לשכות, במיוחד בירושלים, נובע מסירוב ההורים לקבל OPV ומהעדפה לתרכיב IPV. dTap-IPV - חיסון משולב כנגד דיפיתריה (אסכרה), טטנוס (צפדת), שעלת ופוליו. *** MMRV - חיסון משולב כנגד חצבת, חזרת, אדמת ואבעבועות רוח. נתוני שנתונים 2009-2011 אף הם כוללים את הנתון על אבעבועות הרוח (V) ונשמטו מהכותרת בטעות. **** חיסון נגד הומופילוס B הגורם בין היתר לדלקת קרום המוח. כולל שלוש מנות חיסון לילדים, שהוריהם אינם רוצים שיקבלו חיסון נגד שעלת.

#1=מנה ראשונה ושנייה של החיסון ניתנות עד גיל 18 חודשים.

#2=מנה שלישית של החיסון ניתנת לאחר גיל 18 חודש (נתוני 2012 מתייחסים לילידי 2009).

- אין נתונים לשנה זו.

הערה: שנת 2010 = ילידי 2008, שנת 2013 = ילידי 2011, שנת 2014 = ילידי 2012.

לוח 8.6: תלמידי בתי ספר שנבדקו וחוסנו לפי סוג בדיקה/חיסון וכיתה (מספרים ואחוזים) / תשס"ט (2008/09) - תשע"ז (2016/17)

אחוז הכיסוי				סך כל המועמדים				סוג בדיקה/ חיסון
תשע"ז	תשע"ה	תשע"א	תשס"ט	תשע"ז	תשע"ה	תשע"א	תשס"ט	
בדיקות								
								ראייה
98.5	98.3	75.0	94.7	151,090	149,967	137,932	131,868	כיתות א'
96.8	96.6	60.0	90.6	99,775	95,708	112,063	97,783	כיתות ח'
								שמיעה*
96.4	97.3	54.0	90.6	155,273	159,647	141,539	135,449	כיתות א'
חיסונים								
								MMRV
96.0	96.8	85.0	92.4	157,440	159,605	141,919	137,324	כיתות א'
								dTap-IPV
95.6	94.9	85.0	91.8	151,567	148,272	146,901	133,115	כיתות ב'
								שפעת**
55.0	-	-	-	87,199	-	-	-	כיתות ב'
								dTap***
94.8	94.4	81.0	93.2	137,882	133,156	127,410	133,115	כיתות ח'

מקור: משרד הבריאות, דוח סיכום שירותי בריאות לתלמיד, שנים שונות.

* הבדיקה מבוצעת באמצעות מכשיר אודיומטר. ** החל משנת הלימודים תשע"ז נוסף חיסון השפעת לשגרת החיסונים לתלמידי כיתות ב' בבתי הספר. *** בשנת הלימודים תשע"ה היה מחסור ארצי בתרכיב החיסון. הערה: בוטלו בדיקות הרופא שהתבצעו לתלמידי כיתות א' ו-ז' שלא נבדקו לפני כניסתם לבית הספר.

בשנת תשע"ז אחוז תלמידי כיתות א' ו-ב' שנבדקו וחוסנו היה גדול יותר מאשר בשנת תשע"א.

לוח 8.7: תלמידי כיתה ח' בבתי ספר שנבדקו וחוסנו כנגד נגיף הפפילומה האנושי (HPV)* (מספרים ואחוזים) / תשע"ד (2013/14) - תשע"ז (2016/17)

שנה	סך כל המועמדים	מנה 1		מנה 2		מנה 3	
		חוסנו	אחוז כיסוי	חוסנו	אחוז כיסוי	חוסנו	אחוז כיסוי
תשע"ד	-	-	53.2	-	-	-	-
תשע"ה	64,845	41,557	64.0	41,053	63.3	38,757	59.8
תשע"ו	135,539	89,268	65.9	80,330	59.3	-	-
תשע"ז	145,451	75,708	52.1	68,686	47.2	-	-

מקור: משרד הבריאות, דוח סיכום שירותי בריאות לתלמיד, שנים שונות.
הערה: חיסון HPV הוכנס בשנת הלימודים תשע"ד לבנות בלבד, בשלוש מנות ומשנת הלימודים תשע"ו החיסון ניתן בשתי מנות, לבנים ולבנות.
 - נתון חסר במקור.
 לא נמצא הבדל באחוז כיסוי החיסונים בין בנים ובנות.

לוח 8.8: תלמידי בתי הספר שנבדקו בדיקות גדילה, לפי כיתה (מספרים ואחוזים) תשע"א (2010/11) - תשע"ז (2016/17)

כיתה	סך כל המועמדים			נבדקו			אחוז הכיסוי		
	תשע"א	תשע"ה	תשע"ז	תשע"א	תשע"ה	תשע"ז	תשע"א	תשע"ה	תשע"ז
סך הכל	263,455	293,573	302,180	182,780	282,200	290,646	69.4	96.1	96.2
א'	141,919	158,954	163,517	108,097	155,117	159,826	76.2	97.5	97.7
ז'	121,536	134,619	138,663	74,683	127,083	130,820	61.4	94.4	94.3

מקור: משרד הבריאות, דוח סיכום שירותי בריאות לתלמיד, שנים שונות.
הערה: עד שנת תשע"ב נבדקו תלמידים גם בכיתות ג', ה' ו-ט'.
 בין תשע"א לתשע"ז גדל באופן ניכר אחוז התלמידים בכיתות א' ו-ז' שנבדקו.

משקל וגובה של ילדים ובני נוער (לוחות 8.9-8.13)

בשנת תשע"א אימץ משרד הבריאות את עקומות WHO של ארגון הבריאות העולמי (נקודות החיתוך בהן הן 2 סטיות תקן, המקבילות לאחוזונים 97% ו-3%, ולא לאחוזונים 95% ו-5% כפי שהיה נהוג לפני כן). על פי עקומות אלה ילדים רבים יותר אובחנו כבעלי משקל עודף או שמנים. נקודות החיתוך בשימוש של העקומות ה-WHO הם 2 סטיות תקן המקבילות לאחוזונים 97% ו-3% ולא 95% ו-5% כפי שהיה לפני תשע"א. (ילדים עם משקל עודף – אחוזון 85%-97%. ילדים שמנים - אחוזון גדול מ-97%).

לוח 8.9: תלמידי כיתות א'-ז' במשקל עודף ובהשמנה*, לפי כיתה (אחוזים) תשע"א (2010/11) - תשע"ז (2016/17)

שנה	כיתה	סך הכל	מגזר		
			יהודים	חרדים	ערבים
תשע"א (2010/11)	א'	20.1	20.5	14.2	20.4
	ז'	31.0	23.9	23.5	35.7
תשע"ב (2011/12)	א'	21.4	21.1	14.5	22.5
	ז'	30.7	25.3	23.5	37.4
תשע"ג (2012/13)	א'	20.3	19.1	14.4	23.0
	ז'	30.4	23.6	23.4	37.5
תשע"ד (2013/14)	א'	21.0	19.9	14.3	23.7
	ז'	30.1	24.1	24.1	38.5
תשע"ה (2014/15)	א'	20.3	19.9	13.8	20.6
	ז'	30.6	23.2	24.2	36.3
תשע"ו (2015/16)	א'	18.4	18.2	13.4	18.4
	ז'	30.1	20.9	23.5	35.6
תשע"ז (2016/17)	א'	18.3	20.9	12.9	18.9
	ז'	29.7	28.7	23.6	36.5

מקור: משרד הבריאות, שרותי בריאות הציבור, שנים שונות.

* BMI גבוה מהאחוזון (85) - (97+) של הגיל. מדד ה-BMI (Body Mass Index) – מדד למשקל הגוף: משקל (ק"ג) x גובה (בס"מ).

הערה: בדיקות גדילה מתבצעות בכיתות א' ו-ז' בלבד.

אחוז התלמידים שמשקלם עודף נוטה לגדול מכיתה א' עד ז'. כך בכל השנים ובכל המגזרים. אחוז הילדים הבדוים בדרום בכיתות א' במשקל עודף ובהשמנה קטן מהאחוז המקביל במגזרים הממלכתי, הממלכתי דתי, החרדי והערבי, ואילו אחוז הילדים החרדים בכיתה ז' במשקל עודף ובהשמנה קטן מהאחוז המקביל במגזרים האחרים.

לוח 8.10: תלמידי כיתות א'-ז' בתת-משקל*, לפי כיתה (אחוז בקבוצה המתאימה)
תשע"א (2010/11) - תשע"ז (2016/17)

מגזר					סך הכל	כיתה	שנה
בדווים בדרום	ערבים	חרדים	יהודים				
			ממלכתי דתי	ממלכתי			
2.9	3.0	3.6	3.3	3.1	3.2	א'	תשע"א (2010/11)
5.9	2.6	6.0	4.6	4.1	4.0	ז'	
3.7	2.4	4.1	2.9	2.6	2.9	א'	תשע"ב (2011/12)
5.5	2.2	5.3	4.7	3.5	3.6	ז'	
4.2	1.9	3.2	3.4	2.7	2.8	א'	תשע"ג (2012/13)
5.4	2.2	5.6	4.5	3.7	3.8	ז'	
3.2	1.9	2.7	2.8	2.6	2.6	א'	תשע"ד (2013/14)
5.5	2.3	5.7	4.4	4.1	4.1	ז'	
2.7	1.8	1.9	2.0	1.8	1.8	א'	תשע"ה (2014/15)
5.1	2.5	4.4	4.0	3.5	3.5	ז'	
2.7	2.0	2.1	2.1	2.0	2.0	א'	תשע"ו (2015/16)
4.7	2.5	4.9	4.5	3.6	3.6	ז'	
2.5	1.6	1.8	2.0	1.8	1.8	א'	תשע"ז (2016/17)
4.7	2.2	4.9	3.6	3.5	3.5	ז'	

מקור: משרד הבריאות, שרותי בריאות הציבור, שנים שונות.

* BMI קטן מ-3% לגיל.

הערה: בדיקות גדילה מתבצעות בכיתות א' ו-ז' בלבד.

בשנים תשע"א-תשע"ז הסתמנה ירידה בתופעת תת המשקל בכיתות א' ו-ז' (מ-3.2% ל-2.8% בכיתות א' וירידה מתונה בהרבה בכיתות ז' מ-4.0% ל-3.5%). כך בכל המגזרים. תופעת תת משקל שכיחה בכל המגזרים בכיתה ז' יותר מאשר בכיתה א'. היא בולטת בעיקר בקרב תלמידי המגזרים החרדי והבדווי.

לוח 8.11: תלמידי כיתות א'-ז' בגובה נמוך*, לפי כיתה (אחוז בקבוצה המתאימה)
תשע"א (2010/11) - תשע"ז (2016/17)

מגזר					סך הכל	כיתה	שנה
בדווים בדרום	ערבים	חרדים	יהודים				
			ממלכתי דתי	ממלכתי			
4.2	1.6	4.8	3.4	2.2	2.7	א'	תשע"א (2010/11)
7.7	3.2	7.6	5.1	2.8	4.0	ז'	
4.1	1.5	4.6	3.1	1.7	2.5	א'	תשע"ב (2011/12)
5.9	2.9	7.5	4.7	2.8	3.8	ז'	
2.8	1.4	4.6	3.0	1.6	2.4	א'	תשע"ג (2012/13)
5.3	2.8	6.7	4.9	2.6	3.7	ז'	
3.0	1.4	5.2	3.7	1.9	2.7	א'	תשע"ד (2013/14)
6.8	2.5	6.8	4.8	2.6	3.8	ז'	
2.9	1.6	5.0	2.9	1.5	2.4	א'	תשע"ה (2014/15)
5.5	2.8	6.8	4.9	2.3	3.6	ז'	
2.8	1.4	5.1	2.9	1.4	2.4	א'	תשע"ו (2014/15)
4.1	2.4	6.6	4.2	2.2	3.3	ז'	
2.6	1.3	4.8	2.4	1.3	2.2	א'	תשע"ז (2016/17)
3.8	2.2	5.8	3.8	2.1	3.0	ז'	

מקור: משרד הבריאות, שרותי בריאות הציבור, שנים שונות.

* מתחת לאחוזון 3% לגובה המתאים לגיל, על פי עקומות ה-WHO 2007.
הערה: בדיקות גדילה מתבצעות בכיתות א' ו-ז' בלבד.

בשנים תשע"א-תשע"ז הסתמנה ירידה קלה באחוז התלמידים בכיתות א' ו-ז' שגובהם נמוך (מ-2.7% ל-2.2% בכיתה א' ומ-4.0% ל-3.0% בכיתה ז').
באוכלוסיות החרדית, הבדווית בדרום ותלמידים יהודים בחינוך הממלכתי-דתי אחוז התלמידים הנמוכים בכיתות א' ו-ז' גדול מהממוצע הארצי.

לוח 8.12: משקל המתגייסים לצה"ל, לפי מין (אחוזים) / 1983-2016*

משקל המתגייסים										שנת גיוס*
בנות					בנים					
+81 ק"ג	71-80 ק"ג	61-70 ק"ג	51-60 ק"ג	עד 50 ק"ג	+81 ק"ג	71-80 ק"ג	61-70 ק"ג	51-60 ק"ג	עד 50 ק"ג	
1.7	5.1	20.2	47.6	25.3	6.6	15.4	37.9	34.4	5.7	ממוצע 1989-1983
2.6	6.0	20.5	45.9	25.0	9.4	18.2	38.1	29.7	4.6	1995
3.1	6.1	19.9	43.8	27.1	10.8	17.3	36.0	30.6	5.2	2000
3.6	6.4	19.1	43.1	27.8	12.4	17.7	35.4	29.3	5.2	2005
4.6	7.2	20.6	42.4	25.2	15.7	19.6	34.1	26.4	4.2	2010
5.2	8.0	21.0	42.3	23.5	17.7	20.1	33.6	24.4	4.2	2015
5.4	8.1	21.7	42.1	22.7	17.6	20.1	33.6	24.6	4.1	2016

מקור: צה"ל, מיטב, שנים שונות.

* נכון ליולי בכל שנה.

מאז 1983 גדל ביותר מפי שניים אחוז הבנים והבנות שמשקלם בעת הגיוס 81 ק"ג ויותר.

לוח 8.13: גובהם של המתגייסים לצה"ל, לפי מין (אחוזים) / 1983-2016*

גובה המתגייסים (ס"מ)										שנת גיוס*
בנות					בנים					
+181	171-180	161-170	151-160	עד 150	+191	180-191	171-180	161-170	151-160	
0.2	7.5	53.5	36.3	2.5	0.7	13.8	52.8	30.2	2.5	ממוצע 1989-1983
0.3	9.2	51.8	36.1	2.6	1.0	16.3	52.9	27.6	2.2	1995
0.3	8.4	50.6	37.8	2.9	1.0	16.4	52.5	28.0	2.2	2000
0.2	8.0	51.1	37.6	3.0	0.9	15.5	52.1	29.0	2.5	2005
0.3	8.5	52.1	36.1	3.0	1.0	16.3	53.3	27.4	2.0	2010
0.2	8.0	48.9	39.7	3.2	0.8	15.5	53.0	28.6	2.1	2015
0.2	8.5	50.0	38.4	2.9	1.0	16.1	52.7	28.3	1.9	2016

מקור: צה"ל, מיטב, שנים שונות.

* נכון ליולי בכל שנה.

מאז 1983 לא מסתמנת מגמת שינוי ברורה בגובהם של הבנים ושל הבנות המתגייסים לצה"ל.

היגיינה ותזונה של תלמידים (לוחות 8.14-8.16)

לוח 8.14: הסביבה הפיזית בבית הספר, לפי מגזר וכיתה (אחוזים*)
תשע"ו (2015/16)

כיתה			מגזר**	היגד
י-יא'	ז-ט'	ה-ו'		
46.0	48.0	63.0	סך הכל	סביבה מטופחת ונקייה - סך הכל
45.0	43.0	57.0	יהודים	
47.0	59.0	76.0	ערבים	
58.0	62.0	73.0	סך הכל	חצר בית הספר יפה ומטופחת
60.0	59.0	69.0	יהודים	
56.0	68.0	82.0	ערבים	
44.0	47.0	68.0	סך הכל	הכיתה שלי יפה ומטופחת
40.0	38.0	61.0	יהודים	
53.0	67.0	85.0	ערבים	
27.0	25.0	36.0	סך הכל	השירותים של התלמידים נקיים ובמצב תקין
25.0	20.0	28.0	יהודים	
30.0	36.0	55.0	ערבים	
55.0	59.0	74.0	סך הכל	הכיתה שלי היא מקום שנוח ללמוד בו מבחינת מקום הישיבה, הצפיפות, התאורה, קור/חום וכו'
57.0	56.0	71.0	יהודים	
50.0	64.0	83.0	ערבים	

מקור: משרד החינוך, ראמ"ה-הרשות הארצית למדידה והערכה בחינוך, מיצ"ב תשע"ו, ממצאי סקרי האקלים והסביבה הפדגוגית, נספח 2, נובמבר 2016.

* האחוזים הם של העונים בחיוב על כל אחד מההיגדים המצוינים בלוח.

** יהודים-תלמידים בבתי ספר דוברי עברית, ערבים-תלמידים בבתי ספר דוברי ערבית.

בשנת תשע"ו כשני שלישים מתלמידי כיתות ה-ו' וכמחצית מתלמידי כיתות ז'-יא' דיווחו כי הסביבה הפיזית בבית ספרם נקייה, מטופחת ומתאימה ללמידה.

אחוזי הדיווח גבוהים בהרבה בבתי ספר דוברי ערבית בהשוואה לבתי ספר דוברי עברית.

רק שלישי מתלמידי כיתות ה-ו' ו-25%-27% מתלמידי כיתות ז'-יא' דיווחו על שירותים נקיים ותקינים.

לוח 8.15: עידוד בית הספר לקידום אורח חיים בריא של תלמידי כיתות י'-יא',
לפי מגזר (אחוזים*) / תשע"ו (2015/16)

כיתה			מגזר**	היגד
י-יא'	ז-ט'	ה'-ו'		
37.0	69.0	83.0	סך הכל	השנה שוחחו איתנו בבית הספר על תזונה נכונה ועל חשיבותה לבריאות
32.0	70.0	83.0	יהודים	
48.0	69.0	85.0	ערבים	
49.0	73.0	85.0	סך הכל	השנה שוחחו איתנו בבית הספר על חשיבותה של פעילות גופנית/ספורטיבית לבריאות
46.0	73.0	85.0	יהודים	
56.0	73.0	87.0	ערבים	

מקור: משרד החינוך, ראמ"ה-הרשות הארצית למדידה והערכה בחינוך, מיצ"ב תשע"ו, ממצאי סקרי האקלים והסביבה הפדגוגית, נספח 2, נובמבר 2016.

* האחוזים הם של העונים בחיוב על כל אחד מההיגדים המפורטים בלוח.

** יהודים-תלמידים בבתי ספר דוברי עברית, ערבים-תלמידים בבתי ספר דוברי ערבית.

כ-85% מתלמידי כיתות ה'-ו' דיווחו כי הסבירו להם על חשיבותה של תזונה נכונה ופעילות גופנית, לעומת כ-70% מתלמידי כיתות ז'-ט' וכ-45% בלבד מתלמידי כיתות י'-יא'.

תלמידי כיתות י'-יא' בבתי ספר דוברי ערבית דיווחו יותר מתלמידים בבתי ספר דוברי עברית על כך ששוחחו איתם על תזונה נכונה ועל חשיבותה של פעילות גופנית/ספורטיבית לבריאות.

לוח 8.16: תזונתם של תלמידי כיתות י-יא', לפי כיתה ומגזר (אחוזים*)
תשע"ו (2015/16)

ערבים	יהודים	סך הכל	כיתה	
46.0	61.0	57.0	יסודי	המזון שאתה/אוכלת ביום רגיל בשבוע – כולל שילוב של חלבונים (כמו ביצים, גבינה, בשר), פחמימות (כמו לחם, אורז, תפוחי אדמה), פירות וירקות – סך הכל
32.0	63.0	54.0	חטיבת ביניים	
33.0	64.0	55.0	חטיבה עליונה	
15.0	7.0	9.0	יסודי	אף פעם או כמעט אף פעם
23.0	7.0	12.0	חטיבת ביניים	
23.0	8.0	12.0	חטיבה עליונה	
39.0	32.0	34.0	יסודי	לפעמים
45.0	30.0	34.0	חטיבת ביניים	
44.0	28.0	32.0	חטיבה עליונה	
46.0	61.0	57.0	יסודי	תמיד או כמעט תמיד
32.0	63.0	54.0	חטיבת ביניים	
33.0	64.0	55.0	חטיבה עליונה	
28.0	16.0	20.0	יסודי	ביום רגיל אתה נוהג לאכול שלושה פריטים או יותר מהמאכלים הבאים: פרוסת עוגה, עוגייה, חטיף מתוק, חטיף מלוח וכד' – סך הכל
32.0	20.0	23.0	חטיבת ביניים	
33.0	23.0	26.0	חטיבה עליונה	
21.0	32.0	29.0	יסודי	אף פעם או כמעט אף פעם
20.0	28.0	26.0	חטיבת ביניים	
19.0	27.0	25.0	חטיבה עליונה	
50.0	52.0	52.0	יסודי	לפעמים
48.0	52.0	51.0	חטיבת ביניים	
48.0	50.0	50.0	חטיבה עליונה	
28.0	16.0	20.0	יסודי	תמיד או כמעט תמיד
32.0	20.0	23.0	חטיבת ביניים	
33.0	23.0	26.0	חטיבה עליונה	

מקור: משרד החינוך, ראמ"ה-הרשות הארצית למדידה והערכה בחינוך, מיצ"ב תשע"ו, ממצאי סקרי האקלים והסביבה הפדגוגית, לוחות 5-6, עמ' 124. נובמבר 2016.

* האחוזים הם של העונים בחיוב על כל אחד מההיגדים המפורטים בלוח.

** יהודים-תלמידים בבתי ספר דוברי עברית, ערבים-תלמידים בבתי ספר דוברי ערבית.

כ-60% מהתלמידים בבתי ספר דוברי עברית בשלוש שכבות הגיל דיווחו שהם אוכלים תמיד או כמעט תמיד שילוב מזונות הכולל חלבונים, פחמימות, פירות וירקות לעומת כ-35% בבתי ספר דוברי ערבית. בעוד שתלמידים דוברי עברית בחטיבה העליונה ובחטיבת הביניים דיווחו על כך יותר מתלמידי היסודי (64% לעומת 61%), הרי שבקרב תלמידים דוברי ערבית אחוז הדיווח הגבוה ביותר היה בקרב תלמידים ביסודי (46%) לעומת תלמידי חטיבות הביניים והחטיבה העליונה (כ-33%). כ-20% מהתלמידים דוברי העברית בשלוש שכבות הגיל וכ-30% מן התלמידים דוברי הערבית דיווחו כי הם תמיד או כמעט תמיד אוכלים פריטי מזון כמו עוגה וחטיפים. בשני המגזרים נרשמה עלייה קלה בשיעורי הדיווח על אכילת חטיפים עם העלייה בשכבות הגיל.

ילדים החולים במחלות שונות* (לוחות 8.17-8.18)

לוח 8.17: מחלות מידבקות וזיהומיות נבחרות אצל ילדים בני 0-14 לפי גיל (שיעור ל-100,000 בקבוצת הגיל) / 1990-2016

2016				2010				1990				קבוצת אוכלוסייה	מחלה
10-14	5-9	1-4	0	10-14	5-9	1-4	0	10-14	5-9	1-4	0		
0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	1.7	8.5	7.1	-	יהודים	אדמת
0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	-	0.0	לא יהודים	
0.6	0.0	0.4	0.0	0.7	0.6	1.1	3.3	3.7	6.0	18.3	-	יהודים	חצבת
0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.6	0.0	6.1	42.4	42.2	48.8	לא יהודים	
1.2	3.1	6.8	43.3	2.1	3.3	5.0	29.1	8.2	14.7	52.2	182.6	יהודים	דלקת עוצבה חדה*
2.7	1.4	4.4	55.1	1.5	2.3	6.0	50.4	19.2	31.5	66.1	234.3	לא יהודים	
13.8	22.4	100.4	155.9	11.2	17.7	110.0	167.4	26.0	39.7	220.5	267.9	יהודים	סלמונלזיס
4.0	9.0	32.4	70.5	4.9	5.9	59.1	167.9	6.1	8.8	37.4	43.9	לא יהודים	
27.7	193.3	781.9	177.5	42.4	205.0	801.1	225.6	56.4	215.9	593.3	100.4	יהודים	שיגליוזיס
5.8	9.0	22.0	30.8	12.2	41.0	119.3	95.9	-	9.8	61.4	29.3	לא יהודים	
68.2	85.2	243.1	236.4	70.3	92.4	277.9	406.3	10.0	20.0	80.2	62.2	יהודים	קמפילו-
12.0	27.6	114.8	414.1	10.3	19.8	148.9	832.1	0	-	6.7	-	לא יהודים	בקטריזיס

מקור: משרד הבריאות, המחלקה לאפידמיולוגיה, שנים שונות.
* כולל דלקת עוצבה חיידקית, דלקת עוצבה נגיפית ודלקת עוצבה.
- פחות מ-6 מקרים מדווחים.

מידת הדיווח למשרד הבריאות על המחלות השונות אינה אחידה ואינה משקפת לאשורו את מידת התחלואה באוכלוסייה. כשמדובר במחלות דוגמת סלמונלזיס ושיגליוזיס, הדיווח קרוב לוודאי לוקה בחסר. שכיחות התחלואה באדמת נגזרת ממידת החיסונים מפניה. שיעור התחלואה בחצבת משקף אי קבלת חיסונים בקבוצות אוכלוסייה ספציפיות (בדוים, חרדים ועוד), ו/או את היות החצבת מחלה החוזרת ומתפרצת אחת למספר שנים.

הערה: נתונים נוספים על מחלה אצל ילדים ראו בהמשך, בלוח המוקדש לביקורים במיון עקב מחלה.

לוח 8.18: ילדים חולי סרטן* בגיל 0-14, לפי קבוצת אוכלוסייה ומין (מספרים ושיעור ל-100,000) / 2010-2014 (ממוצע חמש-שנתי**)

לא יהודים		יהודים		מקום או סוג המחלה
בנות	בנים	בנות	בנים	
187	228	529	683	סך הכל 2010-2014
13.2	15.4	13.7	16.8	שיעור ל-100,000
3.0	3.4	2.6	3.0	מוח
2.1	3.1	1.8	2.4	לוקמיה לימפוציטית
0.7	1.5	0.7	0.7	לוקמיה מיאולידית
2.0	2.2	1.1	1.9	לימפ' לא הודגקין
0.8	1.7	0.9	1.1	לימפ' הודגקין
1.2	1.1	0.8	0.7	רקמת חיבור
1.5	1.0	1.1	1.2	עצם
1.9	1.6	0.9	0.9	כליה
0.7	0.5	0.6	0.7	עין
0.4	0.8	0.4	0.3	צפק
1.0	0.0	0.5	0.4	בלוטת התריס
0.8	-	0.5	-	שחלה
1.3	0.9	0.7	0.7	מקום לא ידוע

מקור: משרד הבריאות, המרכז הישראלי לרישום סרטן ומחלות ממאירות אחרות, 2017.

* כולל סרטן באזורי גוף שאינם מצוינים בלוח.

** ממוצע המשוקלל לפי האוכלוסייה בגיל זה.

ככלל, בשתי האוכלוסיות, היהודית והלא יהודית, מספרם ושיעורם של הבנים החולים בסרטן גדולים מאלה של הבנות הלוקות בו.

ילדים בשירותי בריאות (קופות חולים) ובבתי חולים (לוחות 8.19-8.24 ותרשים 8ב')

לוח 8.19: גיל הילדים המבוטחים בקופות חולים, לפי קופה (מספרים ואחוזים)
*2016-2017

2017					סך הכל 2016		גיל
קופת החולים							
לאומית	מאוחדת	מכבי	כללית	סך הכל			
251,132	463,951	695,164	1,445,054	2,604,169	2,804,292	מספרים	סך הכל
100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	אחוזים	
15,345	28,701	40,430	97,909	167,040	178,646	מספרים	0
6.1	6.2	5.8	0.7	6.4	6.4	אחוזים	
59,035	112,975	160,621	373,601	647,197	694,482	מספרים	1-4
23.5	24.4	23.1	2.6	24.9	24.8	אחוזים	
136,777	255,422	385,496	773,610	1,414,528	1,521,865	מספרים	5-14
54.5	55.1	55.5	5.4	54.3	54.3	אחוזים	
39,975	66,853	108,617	199,934	375,404	409,299	מספרים	15-17
15.9	14.4	15.6	1.4	14.4	14.6	אחוזים	

מקור: המוסד לביטוח לאומי, מנהל המחקר והתכנון, שנים שונות.

* ינואר בכל שנה.

הערה: יש להדגיש, שהקבצים המצויים בידי המוסד לביטוח לאומי מבוססים על נתוני תושבות (כולל שוהים בחו"ל שעדיין מוכרים כתושבים, ותושבים שאינם אזרחים), ואילו נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה באשר למספר הילדים בישראל מתייחסים לאוכלוסייה קבועה, שלגביה נערכים אומדנים מדי שנה. מכאן הפער במספר הילדים בין לוח זה לבין לוח 1.1 בפרק 1.

יותר ממחצית הילדים המבוטחים בקופות חולים הם בגיל 5-14.

הנתונים המוצגים בהמשך בדבר פניות לחדרי מיון בשנים 2014-2016 הם סיכומי שלוש שנים ומבוססים על דיווח מ-27 בתי חולים לאשפוז כללי, לא כולל בית החולים מעייני הישועה ובתי חולים במזרח ירושלים. הדיווח מקיף כ-95% מכל הפניות. יש לציין, שבשנת 2008 התווספו נתוני בית החולים ביקור חולים.

לוח 8.20: פניות של ילדים לחדר מיון ואשפוזם* (מספרים ואחוזים) / 1995-2016

אחוז האשפוזים מן הפניות	מספר הפניות					בית חולים
	2016	2015	2010	2000	1995	
21.1	593,210	594,719	597,060	532,436	483,895	סך הכל*
18.1	30,115	30,553	30,652	23,250	24,425	איכילוב-סוראסקי – תל אביב
15.0	30,615	30,728	29,093	23,910	29,527	אסף הרופא – צריפין
1.4	2,898	6,244	7,468	11,454	8,490	בילינסון-רבין – פתח תקווה**
-	-	-	4,527	-	-	ביקור חולים-ירושלים
37.5	9,232	9,635	12,309	12,564	10,016	בני ציון – חיפה
15.9	21,211	21,341	20,076	21,325	23,374	ברזילי – אשקלון
24.1	17,363	15,325	18,326	16,758	13,483	הדסה הר הצופים-ירושלים
34.1	16,074	14,572	15,562	15,228	13,995	הדסה עין כרם-ירושלים
23.5	24,065	24,712	21,965	15,755	13,390	הלל יפה – חדרה
3.0	5,646	5,675	5,714	-	-	המשפחה הקדושה
9.5	12,274	12,484	12,833	11,331	-	הסקוטי – נצרת
21.6	28,477	29,917	32,215	33,970	34,184	העמק – עפולה
17.9	23,072	23,578	22,608	23,577	24,332	וולפסון – חולון
22.0	15,804	15,865	15,927	14,341	14,187	זיו – צפת
8.7	9,321	10,113	12,497	11,378	9,802	יוספטל – אילת
24.1	12,245	13,544	13,185	16,649	20,312	כרמל – חיפה
79.4	14,273	13,798	12,247	7,933	-	לניאדו – נתניה
15.0	32,539	32,438	31,736	29,695	34,284	מאיר – כפר סבא

לוח 8.20: פניות של ילדים לחדר מיון ואשפוזם* (מספרים ואחוזים) / 1995-2016
(המשך)

אחוז האשפוזים מן הפניות	מספר הפניות					בית חולים
	2016	2015	2010	2000	1995	
27.6	11,749	11,743	14,486	-	-	מעייני הישועה – בני ברק
22.5	23,696	24,030	24,887	26,015	22,580	נהריה
24.1	50,545	51,071	51,830	47,954	44,647	סורוקה – באר שבע
22.6	14,443	13,521	12,839	-	-	סנט וינסנט
20.6	16,579	16,371	14,786	14,594	13,857	פוריה – טבריה
19.4	31,235	30,098	27,125	29,256	29,831	קפלן – רחובות
1.4	2,898	491	1,117	2,274	5,991	רבין-קמפוס גולדה – פתח תקווה
24.3	26,296	25,519	22,664	21,218	21,223	רמב"ם – חיפה
18.2	28,235	27,858	31,746	26,045	25,933	שיבא – תל השומר
13.3	53,433	55,218	55,457	-	-	שניידר**
18.8	30,045	28,277	21,183	12,146	9,587	שערי צדק – ירושלים

מקור: משרד הבריאות, אגף המידע, שנים שונות.

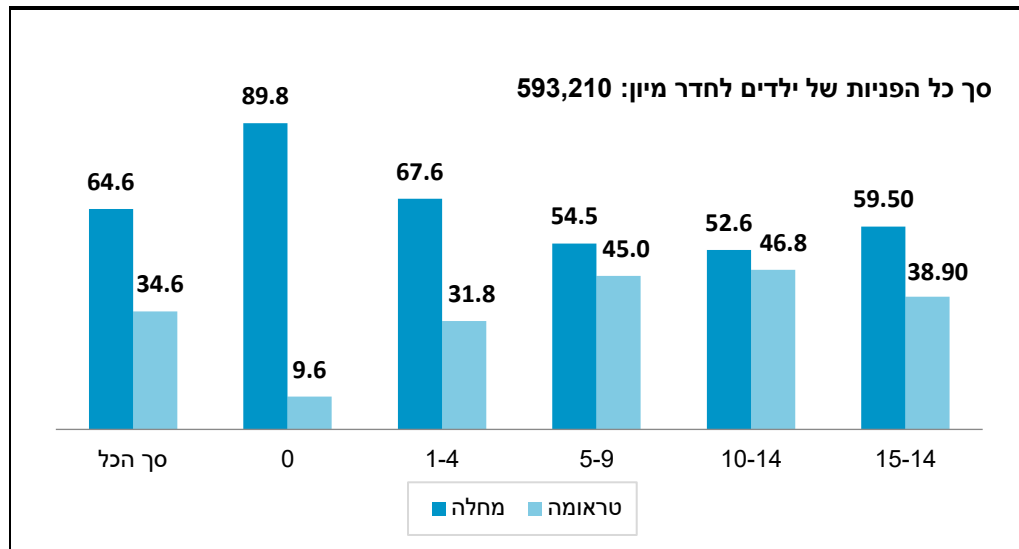
* אשפוזים – נתון הנסמך על מאגר הביקורים במיון.

** בשנים 2010-2013 נכללו נתוני בית החולים שניידר בנתונים של בית החולים בלינסון-רבין פתח תקווה ומכאן ההבדל הגדול במספר הפניות שנצפה מאז 1995 והירידה בשנים 2015-2016.
- הנתון חסר במקור.

הערה: נתונים נוספים על אשפוזים של ילדים בבתי חולים עקב תאונות מוצגים בפרק 9, ילדים ותאונות.

מ-1995 ועד 2016 גדל מספר הפניות של ילדים למיון ב-22.6%. במרוצת שנת 2016 הגיעו לחדרי מיון- 593,210 ילדים. חמישית מן הילדים שפנו אושפזו. בתי החולים הבולטים במספר הילדים שפנו ב-2016 לחדרי המיון שלהם הם שניידר בפתח תקווה וסורוקה בבאר שבע.

תרשים 8ב': סיבת הפנייה של ילדים לחדר מיון לפי גיל (אחוזים מקבוצת הגיל) 2016

מקור: משרד הבריאות, אגף המידע, תחום מידע, 2017.

הערה: לא כולל לידות ופניות שסיבתן אינה ידועה. לכן האחוזים בכל קבוצת גיל אינם מסתכמים ב-100%.

מחלה שכיחה בהרבה מטראומה כסיבה לפנייה לחדר מיון. שכיחותה פוחתת יחסית עד גיל 14 ואז שבה וגדלה. שכיחות הפנייה עקב טראומה גדלה עד גיל 14.

לוח 8.21: שעת קבלה של ילדים בגיל 0-17 לחדר מיון, לפי בית חולים (מספרים ואחוזים) / 2016

מזה : שעת קבלה (אחוזים)					בית חולים
עד 18:00 עד 23:59	עד 12:00 עד 17:59	עד 06:00 עד 11:59	עד 24:00 עד 5:59	סך הכל (מספרים)	
38.1	30.9	20.4	10.6	593,210	סך כולל*
39.4	34.1	17.6	8.9	30,115	איכילוב-סוראסקי, תל אביב
37.8	33.0	19.4	9.8	30,615	אסף הרופא, צריפין
39.8	32.9	17.3	10.0	2,898	בילינסון- רבין
-	-	-	-	-	ביקור חולים, ירושלים
41.5	30.7	16.8	10.9	9,232	בני ציון, חיפה
39.5	30.7	17.6	12.1	21,211	ברזילי, אשקלון

לוח 8.21: שעת קבלה של ילדים בגיל 0-17 לחדר מיון, לפי בית חולים
(מספרים ואחוזים) / 2016 (המשך)

מזה : שעת קבלה (באחוזים)					בית חולים
עד 18:00 23:59	עד 12:00 17:59	עד 06:00 11:59	עד 24:00 5:59	סך הכל (מספרים)	
40.0	32.7	16.4	10.5	17,363	הדסה הר הצופים, ירושלים
41.0	32.1	16.9	10.0	16,074	הדסה עין כרם, ירושלים
36.2	32.2	21.6	10.0	24,065	הלל יפה, חדרה
37.0	31.5	23.0	8.4	5,646	המשפחה הקדושה
31.5	31.3	11.3	25.8	12,274	הסקוטי, נצרת
36.2	32.2	21.6	10.0	28,477	העמק, עפולה
39.0	32.0	18.8	10.0	23,072	וולפסון, חולון
39.5	31.2	19.0	10.3	15,804	רבקה זיו, צפת
40.1	33.8	17.6	8.5	9,321	יוספטל, אילת
36.4	34.2	19.7	9.7	12,245	כרמל, חיפה
36.9	33.8	20.8	8.6	14,273	לניאדו, נתניה
41.2	36.8	16.9	5.2	32,539	מאיר, כפר סבא
35.6	33.0	18.9	12.5	11,749	מעייני הישועה
36.6	31.6	22.9	8.9	23,696	נהריה
38.4	34.3	16.4	10.9	50,545	סורוקה, באר שבע
45.2	34.9	13.7	6.2	14,443	סנט וינסנט
40.9	31.6	16.5	11.0	16,579	פוריה, טבריה
46.5	33.4	12.0	8.1	31,235	קפלן, רחובות
39.8	32.9	17.3	10.0	2,898	רבין-קמפוס גולדה, פ"ת
39.2	31.3	16.2	13.4	26,296	רמב"ם, חיפה
40.1	32.0	17.0	10.8	28,235	שיבא, תל השומר
24.2	37.4	33.2	5.2	53,433	שניידר
38.4	32.9	18.9	9.8	30,045	שערי צדק, ירושלים

מקור: משרד הבריאות, אגף המידע, תחום מידע, 2017.

שעות הפנייה השכיחות לחדרי המיון הן שעות אחר הצהריים והערב המאוחרות (12:00-23:59).

לוח 8.22: פניות ילדים (0-17) לחדרי מיון לפי סיבה ויישוב (מספרים ושיעור לאלף)
(נתון תלת שנתי) 2014-2016

שיעורים			מספרים			יישוב
סיבות חיצוניות**	מחלה	סך הכל*	סיבות חיצוניות**	מחלה	סך הכל*	
73.6	139.0	214.6	611,345	1,154,610	1,782,266	סך הכל ארצי
עירויות						
42.1	80.0	112.9	42,874	81,553	125,191	ירושלים
102.1	189.1	292.4	27,156	50,286	77,772	תל אביב- יפו
69.5	165.8	236.2	13,133	31,349	44,651	חיפה
86.4	140.0	227.2	5,620	9,112	14,782	אום אל-פחם
70.1	140.3	211.5	1,819	3,642	5,489	אופקים
83.7	185.5	272.1	2,595	5,749	8,431	אור יהודה
135.7	232.0	371.6	1,878	3,211	5,144	אור עקיבא
113.7	345.6	530.6	4,392	13,343	20,486	אילת
56.4	96.6	154.3	4,530	7,751	12,386	אלעד
75.0	156.1	232.1	985	2,050	3,048	אריאל
26.8	82.7	110.3	5,568	17,172	22,890	אשדוד
143.0	231.4	377.6	14,998	24,281	39,620	אשקלון
103.4	119.5	224.2	3,496	4,043	7,583	באקה אל גרביה
97.4	198.9	297.9	15,715	32,096	48,088	באר שבע
84.4	198.7	284.2	1,370	3,225	4,614	בית שאן
19.3	40.8	60.5	3,053	6,452	9,569	בית שמש
24.5	43.2	68.0	2,221	3,926	6,175	ביתר עילית
58.6	124.8	184.9	14,847	31,600	46,835	בני ברק
96.8	200.6	298.8	7,768	16,093	23,968	בת ים
72.8	133.2	207.6	1,914	3,504	5,461	גבעת שמואל
70.1	152.2	223.2	2,833	6,149	9,018	גבעתיים
82.0	166.3	250.6	2,377	4,817	7,261	דימונה
80.3	164.7	248.6	4,011	8,224	12,413	הוד השרון
64.2	130.3	196.7	4,183	8,492	12,825	הרצליה
99.5	185.5	286.8	7,026	13,096	20,248	חדרה
79.0	15.30	233.1	11,482	22,223	33,848	חולון
110.2	191.2	303.0	4,198	7,283	11,543	טבריה
73.6	132.0	207.5	3,583	6,430	10,103	טייבה
93.2	190.4	285.6	2,409	4,922	7,382	טירה
78.6	273.0	352.5	1,132	3,934	5,079	טירת כרמל

לוח 8.22: פניות ילדים (0-17) לחדרי מיון לפי סיבה ויישוב (מספרים ושיעור לאלף)
 2014-2016 (נתון תלת שנתי) (המשך)

שיעורים			מספרים			יישוב
סיבות חיצוניות**	מחלה	סך הכל*	סיבות חיצוניות**	מחלה	סך הכל*	
עירויות (המשך)						
60.6	88.3	149.3	2,231	3,250	5,495	טמרה
76.5	224.4	302.1	2,831	8,304	11,180	יבנה
86.4	160.6	249.6	2,116	3,934	6,115	יהוד
58.5	120.9	180.3	1,242	2,555	3,810	יקנעם עלית
79.0	134.3	220.1	1,759	2,991	4,901	כפר יונה
88.8	178.7	271.2	6,832	13,748	20,864	כפר סבא
111.0	181.9	294.5	3,007	4,927	7,975	כפר קאסם
34.4	91.0	126.1	1,147	3,037	4,210	כרמיאל
102.2	181.6	285.3	7,394	13,137	20,632	לוד
92.3	184.6	227.6	2,056	4,114	6,184	מגדל העמק
28.1	58.5	87.3	2,866	5,975	8,907	מודיעין עילית
27.4	53.2	81.2	3,335	6,474	9,878	מודיעין-מכבים-רעות
37.7	93.0	131.4	1,440	3,561	5,020	מעלה אדומים
82.4	126.9	210.1	1,460	2,248	3,720	מעלות תרשיחא
88.9	158.4	248.2	3,784	6,740	10,561	נהריה
68.3	119.8	188.8	3,116	5,464	8,610	נס ציונה
148.6	300.0	451.1	11,391	22,995	34,578	נצרת
105.1	262.7	368.7	2,900	7,252	10,177	נצרת עילית
64.6	193.1	258.7	1,008	3,015	4,039	נשר
65.0	109.0	175.0	2,524	4,233	6,796	נתיבות
96.2	181.9	293.1	16,271	30,650	46,554	נתניה
73.2	126.4	200.5	2,422	4,185	6,638	סח'נין
84.9	159.7	245.5	3,335	6,271	9,642	עכו
113.9	252.2	366.8	4,068	9,007	13,102	עפולה
113.0	222.7	337.9	2,367	4,666	7,080	ערד
94.6	212.2	308.3	18,984	42,573	61,865	פתח-תקווה
139.1	165.4	306.0	5,535	6,579	12,172	צפת
79.6	142.4	224.8	2,188	3,914	6,177	קלנסווה
79.7	158.8	240.8	2,717	5,413	8,208	קריית אנו
60.5	15.3	215.7	2,534	6,460	9,031	קריית אתא
51.0	168.1	220.1	1,368	4,508	5,904	קריית ביאליק

לוח 8.22: פניות ילדים (0-17) לחדרי מיון לפי סיבה ויישוב (מספרים ושיעור לאלף)
 2014-2016 (נתון תלת שנתי) (המשך)

שיעורים			מספרים			יישוב
סיבות חיצוניות**	מחלה	סך הכל*	סיבות חיצוניות**	מחלה	סך הכל*	
עירויות (המשך)						
48.9	109.3	159.1	2,253	5,032	7,326	קריית גת
53.4	165.6	219.7	1,269	3,935	5,221	קריית ים
51.4	161.2	213.2	1,377	4,319	5,712	קריית מוצקין
63.9	192.3	258.4	1,332	4,008	5,384	קריית מלאכי
71.0	144.1	216.4	1,290	2,617	3,930	קריית שמונה
80.3	155.9	237.7	3,092	6,001	9,152	ראש העין
71.2	140.6	212.9	12,700	25,088	37,983	ראשון לציון
88.6	145.4	236.6	8,709	14,289	23,250	רהט
79.5	185.1	265.6	9,385	21,866	31,367	רחובות
109.2	227.4	337.9	7,228	15,049	22,364	רמלה
71.7	163.0	236.7	7,225	16,424	23,841	רמת-גן
56.4	103.4	161.0	2,085	3,826	5,956	רמת השרון
72.5	142.0	217.7	4,109	8,045	12,335	רעננה
121.0	223.9	347.3	2,328	4,309	6,685	שדרות
68.8	120.3	189.8	2,835	4,956	7,816	שפרעם
מועצות מקומיות (מעל 10,000 תושבים)						
102.8	126.9	231.6	1,432	1,767	3,224	אבו סנאן
71.6	119.1	194.5	923	1,535	2,508	אבן יהודה
90.1	171.2	262.6	870	1,653	2,535	אזור
109.8	198.3	309.4	1,773	3,201	4,995	אכסאל
70.7	129.5	201.4	984	1,802	2,803	אעבלין
88.6	193.9	283.3	1,788	3,911	5,715	באר יעקב
80.2	126.6	207.6	886	1,398	2,292	בית ג'ן
85.1	103.7	189.4	1,343	1,636	2,988	בנימינה- ג. עדה
49.8	98.6	150.3	918	1,820	2,774	גבעת זאב
106.6	122.5	230.2	2,403	2,761	5,189	ג'דידה-מכר
108.6	194.3	306.4	2,001	3,581	5,647	ג'סר א-זרקא
36.5	68.3	105.0	449	841	1,292	ג'ת
76.3	140.4	217.4	2,232	4,105	6,358	גדרה
45.9	122.8	169.6	1,084	2,897	4,001	גן יבנה
86.5	172.4	261.4	1,336	2,664	4,039	גני תקווה

לוח 8.22: פניות ילדים (0-17) לחדרי מיון לפי סיבה ויישוב (מספרים ושיעור לאלף)
 2014-2016 (נתון תלת שנתי) (המשך)

שיעורים			מספרים			יישוב
סיבות חיצוניות**	מחלה	סך הכל*	סיבות חיצוניות**	מחלה	סך הכל*	
מועצות מקומיות (מעל 10,000 תושבים) (המשך)						
95.6	182.8	279.1	1,449	2,771	4,232	דאלית אל-כרמל
53.2	90.7	144.9	735	1,254	2,003	דייר אל-אסד
67.6	98.1	167.5	1,553	2,225	3,798	זכרון יעקב
130.3	164.7	296.6	2,041	2,580	4,645	טורעאן
132.3	268.6	402.9	2,674	5,427	8,142	יפיע
112.5	132.9	246.1	2,015	2,380	4,409	ירכא
65.2	89.2	154.7	1,004	1,372	2,381	כאבול
49.6	86.7	137.0	1,529	2,671	4,221	כסיפה
102.9	202.4	306.8	2,661	5,232	7,933	כפר כנא
100.6	206.0	307.7	2,338	4,889	7,301	כפר מנדא
95.6	119.7	216.5	1,858	2,325	4,206	כפר קרע
94.1	138.6	235.4	1,721	2,534	4,304	לקייה
42.3	104.8	149.9	861	2,132	3,008	מבשרת ציון
73.3	106.8	180.7	1,279	1,864	3,155	מג'ד אל-כרום
108.4	164.5	273.9	2,433	3,691	6,146	מגאר
89.4	182.2	272.1	1,156	2,355	3,517	מזכרת בתיה
106.5	159.2	267.7	1,806	2,699	4,539	מעלה עירון
49.5	103.1	153.2	750	1,563	2,323	נחף
91.1	275.8	368.0	1,331	4,031	5,379	עין מאהל
99.1	206.9	306.8	1,070	2,235	3,314	עספיה
87.1	123.2	211.4	2,623	3,712	6,367	עראבה
78.6	107.1	186.5	2,196	2,993	5,214	ערערה
69.2	92.6	163.2	1,835	2,455	4,328	ערערה-בנגב
99.2	173.5	274.4	1,399	2,446	3,869	פורידיס
107.5	166.3	275.6	3,845	5,947	9,856	פרדס חנה-כרכור
62.6	109.0	174.9	1,280	2,230	3,578	קדימה-צורן
64.1	111.4	176.4	877	1,524	2,414	קריית טבעון
97.1	275.8	374.2	868	2,466	3,346	קריית עקרון
101.7	281.7	385.8	2,079	5,761	7,889	ריינה
72.3	113.4	213.3	914	1,723	2,695	תל מונד
82.6	127.9	212.4	2,602	4,030	6,694	תל שבע

לוח 8.22: פניות ילדים (0-17) לחדרי מיון לפי סיבה ויישוב (מספרים ושיעור לאלף)
 2014-2016 (נתון תלת שנתי) (המשך)

שיעורים			מספרים			יישוב
סיבות חיצוניות**	מחלה	סך הכל*	סיבות חיצוניות**	מחלה	סך הכל*	
מועצות מקומיות (5,000-10,000 תושבים)						
64.8	113.0	179.1	495	863	1,368	אבו גוש
82.9	155.3	240.8	731	1,370	2,214	אורנית
82.3	137.6	222.6	659	1,102	1,782	אלפי מנשה
33.1	54.8	88.3	334	553	891	אפרתה
135.4	172.3	309.6	1,483	1,887	3,391	בועיינה-נג'ידאת
81.2	114.9	196.7	534	756	1,294	בוקעאתא
100.6	213.3	315.0	1,038	2,200	3,249	ביר אל-מכסור
34.6	38.9	74.0	314	353	672	בית אל
86.3	148.5	235.5	548	943	1,495	בית דגן
83.7	201.0	285.2	398	956	1,356	בני עי"ש
101.1	129.9	233.0	1,136	1,460	2,619	בסמ"ה
71.4	119.4	191.8	606	1,014	1,629	בסמת טבעון
45.9	90.2	136.6	424	833	1,261	בענה
92.5	111.4	204.3	524	631	1,157	ג'ולס
119.5	184.6	305.7	1,384	2,138	3,541	גלג'וליה
115.5	189.0	305.3	1,304	2,134	3,447	דבורייה
96.5	164.0	260.3	1,018	1,731	2,753	דייר חנא
78.8	134.2	214.5	574	978	1,563	זמר
96.6	186.4	283.8	875	1,689	2,571	זרזיר
128.8	164.9	294.0	814	1,042	1,858	חורפיש
134.9	188.8	325.2	1,166	1,632	2,811	חצור הגלילית
154.5	210.7	367.8	1,110	1,514	2,643	טובא-זנגרייה
124.2	136.9	262.0	838	924	1,768	יאנוח-ג'ת
70.6	130.9	202.6	668	1,239	1,918	ירוחם
73.0	111.9	186.9	534	819	1,368	כוכב יאיר
95.8	113.8	210.4	916	1,088	2,011	כסרא-סמיע
71.6	83.9	156.6	339	397	741	כפר ורדים
115.4	139.1	225.5	1,034	1,247	2,290	כפר יאסיף
74.9	88.4	164.2	420	496	921	להבים
76.9	110.4	187.5	805	1,156	1,964	מג'דל שמס
99.6	149.1	250.5	719	1,07	1,809	מיתר

לוח 8.22: פניות ילדים (0-17) לחדרי מיון לפי סיבה ויישוב (מספרים ושיעור לאלף)
2014-2016 (נתון תלת שנתי) (המשך)

שיעורים			מספרים			יישוב
סיבות חיצוניות**	מחלה	סך הכל*	סיבות חיצוניות**	מחלה	סך הכל*	
מועצות מקומיות (5,000-10,000 תושבים) (המשך)						
59.5	103.6	164.4	311	542	860	מצפה רמון
132.0	321.6	455.3	1,237	3,015	4,268	משהד
124.6	192.4	318.3	783	1,209	2,000	עומר
114.7	212.7	328.5	608	1,128	1,742	עילבון
137.5	263.5	404.5	1,276	2,445	3,754	עילוט
101.4	133.6	238.3	510	672	1,199	פקיעין (בוקייעה)
95.6	160.6	262.1	382	642	1,048	פרדסייה
128.2	160.7	291.2	739	926	1,678	קצרין
41.3	70.1	113.0	376	639	1,030	קריית ארבע
79.8	122.3	204.2	563	863	1,441	קרני שומרון
68.0	113.3	181.4	446	743	1,190	ראמה
60.6	99.6	160.5	958	1,573	2,536	רכסים
75.2	148.3	224.1	488	963	1,455	רמת ישי
147.7	236.7	384.6	1,035	1,658	2,694	שבלי אום אל-גנם
91.1	236.7	213.6	1,348	1,766	3,162	שגב-שלום
106.4	119.3	289.8	605	1,037	1,648	שלומי
69.6	124.2	194.7	520	928	1,455	שעב

מקור: משרד הבריאות, אגף המידע, 2017.

* לא כולל ביקורים שסיבתם אינה ידועה, ולכן המספרים אינם מסתכמים לסך הכל. ** סיבות חיצוניות-כולל תאונות ופציעות.

הערה: הנתונים אינם כוללים את בית החולים מעייני הישועה בבני ברק ואת בתי החולים במזרח ירושלים, ולכן אינם מלאים.

מספר הפונים הגבוה ביותר לחדרי מיון היה באילת (530.6 לאלף), במקום השני משהד (455.3 לאלף) ובמקום השלישי נצרת (451.1 לאלף).

מספרם ושיעורם של הפונים מחמת מחלה גדול ממספרם ושיעורם של הפונים עקב סיבות חיצוניות. כך בכל היישובים.

לוח 8.23: תנועת ילדים חולים, לפי מחלקה בבית החולים (מספרים ואחוזים) 2005-2016

מחלקה				סך הכל	שנה
טיפול נמרץ ילדים	טיפול מיוחד ביילוד	כירורגיה ילדים	ילדים		
7,553	13,959	35,006	110,296	166,814	2005
7,594	15,810	35,234	111,483	170,121	2010
8,120	17,195	36,647	105,125	167,087	2015
8,096	17,278	37,438	103,262	166,074	2016
142	788	345	1,037	2,312	מספר מיטות בתקן
2.9	2.5	0.1	0.1	0.5	אחוז פטירות
74.8	76.0	72.4	83.6	78.5	אחוז תפוסה בתקן
4.8	12.1	2.5	3.1	4.0	מספר ימי שהייה ממוצע של חולה

מקור: משרד הבריאות, אגף המידע, תחום מידע, מוסדות האשפוז והיחידות לטיפול יום בישראל, שנים שונות.

מאז 2005 לא מסתמנת מגמה ברורה במספר הקבלות בבתי חולים. מספר הקבלות למחלקת ילדים גדול בהרבה ממספר הקבלות לכל שאר המחלקות.

לוח 8.24: מספר ימי אשפוז ממוצע* של ילדים בבתי חולים כלליים, לפי קבוצת גיל
1995-2016

שנה					סך הכל	שנה
15-17	10-14	5-9	1-4	0		
ימי אשפוז						
23.7	23.9	24.6	17.4	6.3	14.4	2010
24.1	21.6	21.6	17.1	5.2	13.2	2011
22.4	23.0	23.9	18.6	5.7	14.1	2012
25.1	23.2	23.4	19.6	5.8	14.5	2013
21.5	22.1	23.1	16.7	5.6	13.3	2014
23.9	22.3	21.9	17.8	5.7	13.8	2015
22.2	20.5	22.6	18.0	5.7	13.6	2016

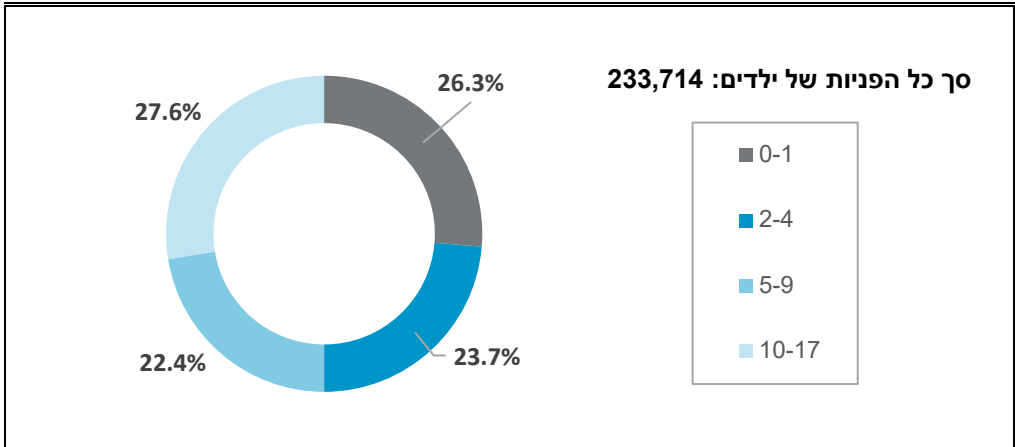
מקור: משרד הבריאות, אגף המידע, מאגר אשפוזים, שנים שונות.

* ימי אשפוז - סך כל הימים שהחולים היו באשפוז מיום הקבלה עד יום השחרור מהאשפוז.
הערה: הנתונים מבוססים על מאגר האשפוזים המנוהל בתחום מידע, האגף למידע ומחשוב במשרד הבריאות, וכוללים מידע מכל בתי החולים לאשפוז כללי, להוציא מעייני הישועה ובתי החולים במזרח ירושלים.

בשנת 2016 נשאר יציב מספר ימי האשפוז הממוצע של גילאי 0-17.
מספר ימי האשפוז הממוצע בבית חולים קטן כשמדובר בתינוקות עד גיל שנה (גיל 0) יותר מאשר כשמדובר בגילים הגבוהים יותר.

פניות ילדים למרפאות טרם (תרשימים ג'8-ג'17)

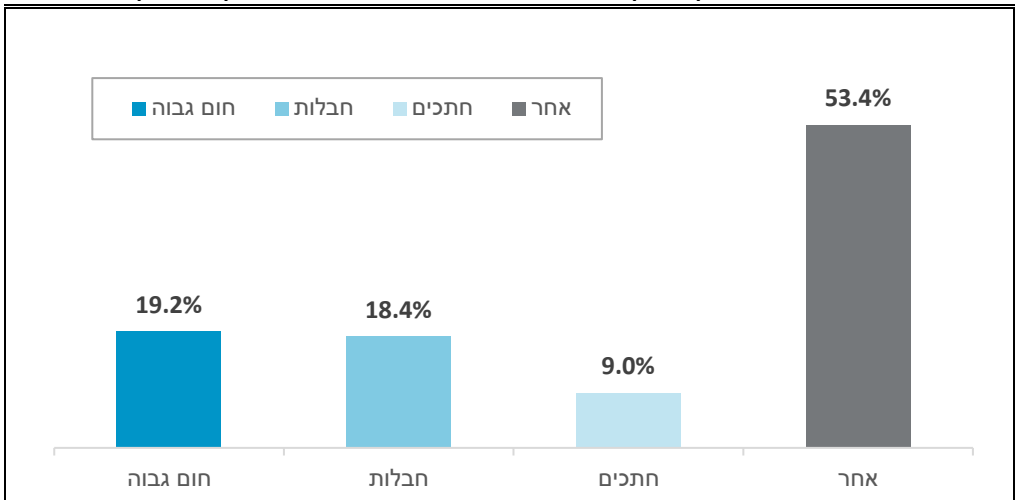
תרשימים ג'8: פניות ילדים (0-17) למרפאות טרם, לפי גיל (אחוזים) / 2016

מקור: טרם, רשת מרכזים לרפואה דחופה, 2017.

בשנת 2016 היו 233,714 פניות של ילדים למרפאות טרם.

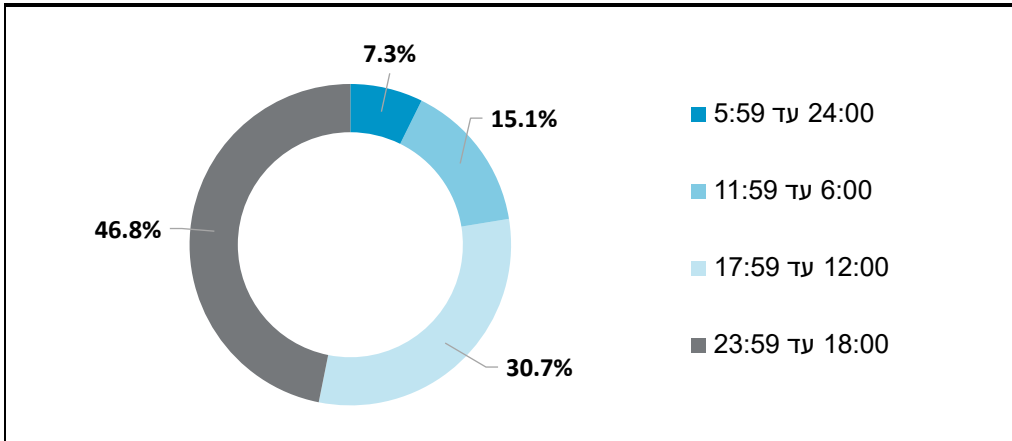
תרשימים ד'8: פניות ילדים (0-17) למרפאות טרם לפי סיבת הפנייה (אחוזים) / 2016

מקור: טרם, רשת מרכזים לרפואה דחופה, 2017.

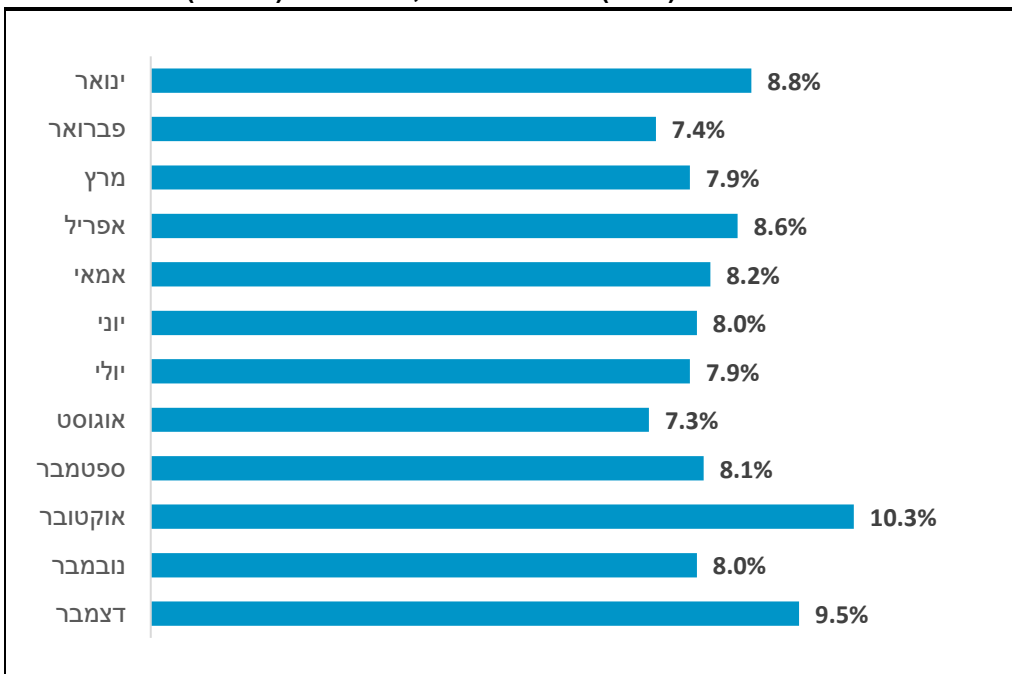
חמישית מהפניות של ילדים למרפאות טרם היו בגלל חום גבוה ועוד כחמישית בשל חבלות. 10% מהפניות היו בשל חתכים.

תרשים 8ה': שעת קבלה של ילדים (0-17) למרפאות טרם (אחוזים) / 2016

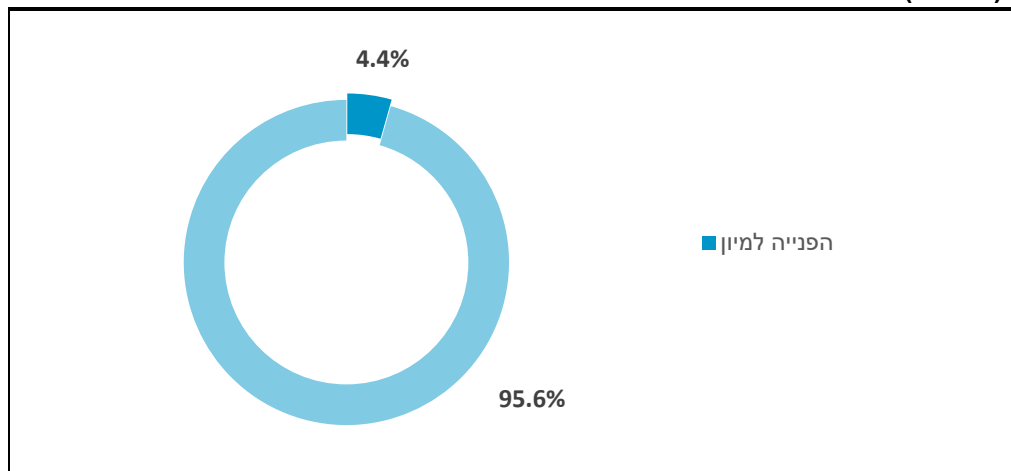
מקור: טרם, רשת מרכזים לרפואה דחופה, 2017.
שעות הפנייה השכיחות לחדרי מיון הן שעות אחר הצהריים והערב המאוחרות (12:00-23:59).

תרשים 8': פניות של ילדים (0-17) למרפאות טרם, לפי חודש (אחוזים) / 2016

מקור: טרם, רשת מרכזים לרפואה דחופה, 2017.
אחוז הפניות הגדול ביותר בשנת 2016 למרפאות טרם נרשם בחודשים אוקטובר, דצמבר, ינואר ואפריל.

תרשים ז'8: הפנייה למיין של ילדים (0-17) שהתקבלו לטיפול במרפאות טרם (אחוזים) / 2016

מקור: טרם, רשת מרכזים לרפואה דחופה, 2017.

בשנת 2016 4.4% מתוך 233,714 הילדים שפנו למרפאות טרם, הופנו למיין.

אלרגיה וסייעות רפואיות (לוחות 8.25-8.26 ותרשים 8'ח')

לוח 8.25: אשפוז ילדים בגין תגובה אלרגית/אנפילקטית*, לפי גיל ושנה
(מספרים ואחוזים) / 2016-2010

אבחנה עיקרית או משנית			אבחנה עיקרית			סך הכל		שנה/גיל
דחוף מהמיון	אלקטיבי **	סך הכל	דחוף מהמיון	אלקטיבי **	סך הכל	אחוזים	מספרים	
1,258	138	1,396	44	2	46	100.0	1,442	2010
1,118	120	1,238	58	1	59	100.0	1,297	2011
1,261	154	1,415	67	1	68	100.0	1,483	2012
1,444	191	1,635	71	3	74	100.0	1,709	2013
1,459	296	1,755	78	2	80	100.0	1,835	2014
1,703	331	2,034	116	4	120	100.0	2,154	2015
1,889	332	2,211	140	8	148	100.0	2,359	2016
539	55	594	41	2	43	27.0	637	עד שנה
507	70	577	28	5	33	25.9	610	1-2
188	47	235	20	-	20	10.8	255	3-4
256	54	310	23	-	23	14.1	333	5-9
128	27	155	7	-	7	6.9	162	10-12
110	27	137	7	-	7	6.1	144	13-14
161	42	203	14	1	15	9.2	218	15-17

מקור: משרד הבריאות, ראש שירותי בריאות, 2017.

* ראו הגדרות במבוא לפרק זה.

** אשפוזים שהגיעו ישירות למחלקה ולא דרך המיון.

הערה: במהלך האשפוז נרשמות למאושפז הרבה אבחנות בכל המחלקות בהן שהה. באבחנה עיקרית הכוונה למספר האשפוזים עם האבחנה, כפי שנרשמו כאבחנה עיקרית. באבחנה עיקרית או משנית נכללים כל האשפוזים שבמהלך האשפוז נרשמה האבחנה כעיקרית או כמשנית (אבחנה עיקרית נכללת בקבוצה של אבחנה עיקרית או משנית).

בשנים 2012-2016 חלה עלייה במספר הילדים שאושפזו בגין תגובה אלרגית/אנפילקטית, רובם בשל אבחנה עיקרית או משנית שהופנו באופן דחוף מהמיון.

ב-2016 מחצית ויותר (52.9%) מהילדים שאושפזו בגין תגובה אלרגית/אנפילקטית היו ילדים עד גיל שנתיים, וכרבע נוסף ילדים בגיל 3-9 (24.9%).

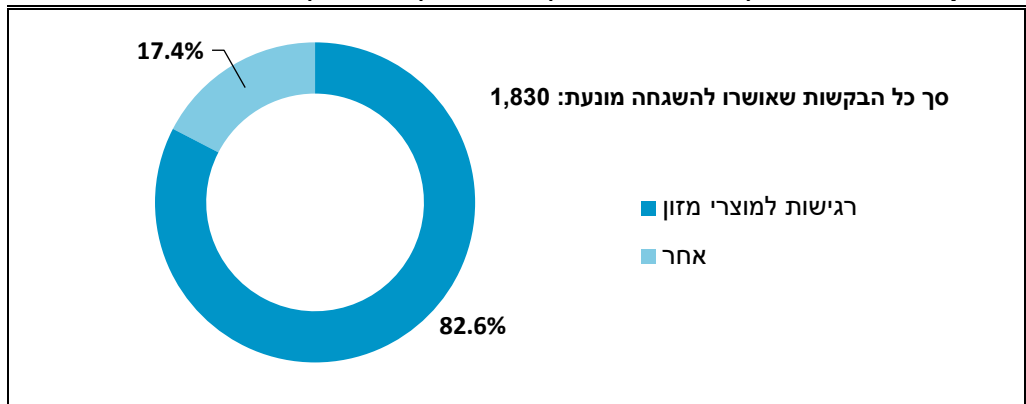
לוח 8.26: בקשות לסייעות רפואיות לתלמידים בחינוך הרגיל לפי שנה (מספרים ואחוזים) / תשע"א (2010/11) - תשע"ז (2016/17)

בקשות שנדחו	בקשות שאושרו			סך כל הבקשות	שנה
	מתוכן:		סך הכל		
	השגחה מונעת	טיפולים פולשניים			
302	19.2	80.8	511	843	תשע"א
292	29.8	70.2	765	1,119	תשע"ב
439	43.7	56.9	1,215	1,746	תשע"ג
660	49.3	50.7	1,266	1,926	תשע"ד
465	60.0	40.0	2,171	2,636	תשע"ה
706	74.9	25.1	2,208	2,914	תשע"ו
773	73.5	20.6	2,491	3,299	תשע"ז

מקור: משרד החינוך, תחום הבריאות, 2017.

בשנת הלימודים תשע"ו נמשכה מגמת העלייה בבקשות לסייעות רפואיות. בעוד שרוב גדול של הבקשות שאושרו בשנת תשע"א היו לטיפולים פולשניים (80.8%), בשנת תשע"ז 73.5% מהבקשות שאושרו היו להשגחה מונעת.

תרשים 8ח': בקשות שאושרו לסייעות רפואיות לתלמידים בחינוך הרגיל לצורך השגחה מונעת (מספרים ואחוזים) / תשע"ז (2016/17)

מקור: משרד החינוך, תחום הבריאות, 2017.

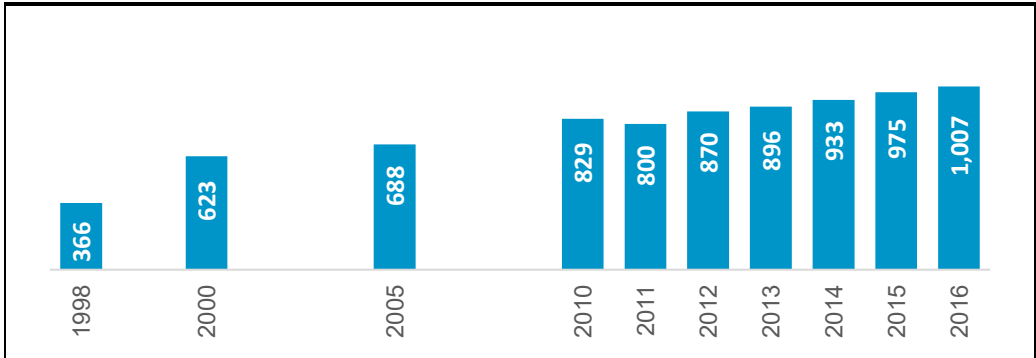
* אפילפסיה, מושתלי כבד, קוצבי לב וכד'.

82.6% מהבקשות שאושרו לסייעות לצורך השגחה מונעת הוקצו בשל רגישות (אלרגיות) למוצרי מזון.

בריאות הנפש של ילדים (לוחות 8.27-8.31 ותרשימים 8'א-8'טז)

תרשים 8ט': מספר תיקי הילדים שעניינם נדון בוועדות פסיכיאטריות מחוזיות לילדים ונוער* / 1998-2016

מקור: משרד הבריאות, שירותי בריאות הנפש, שנים שונות.
* אין אפשרות לקבל נתונים על בני-נוער המאושפזים מכוח הוראת הפסיכיאטר המחוזי והמגיעים לוועדות פסיכיאטריות מחוזיות רגילות.
בשמונה עשרה השנים 1998-2016 הלך וגדל מספר התיקים של ילדים שעניינם נדון בוועדות פסיכיאטריות מחוזיות לילדים ונוער.

לוח 8.27: פניות של ילדים ובני נוער המבוטחים בקופות חולים למרפאות ממשלתיות לבריאות הנפש, לפי גיל (מספרים ואחוזים) / 2010-2016*

2016						2010		קופת חולים
13-17		6-12		עד גיל 5		סך הכל		
מספרים	אחוזים	מספרים	אחוזים	מספרים	אחוזים	מספרים	אחוזים	סך הכל
1,405	100.0	2,386	100.0	278	100.0	4,069	100.0	
647	46.0	1,146	48.0	152	54.7	1,945	47.8	2,819
401	28.5	652	27.3	60	21.6	1,113	27.3	561
217	15.4	364	15.2	50	18.0	631	15.5	1,635
134	9.5	220	9.3	15	5.4	369	9.1	781
6	0.4	4	0.2	1	0.3	11	0.2	45

מקור: משרד הבריאות, שירותי בריאות הנפש, המחלקה למידע והערכה, בריאות הנפש בישראל – שנתון סטטיסטי, שנים שונות.
* דצמבר בכל שנה.

מחצית מהפונים ב-2016 למרפאות ממשלתיות לבריאות הנפש היו מבוטחי קופת-חולים כללית. במקום השני היו מבוטחי קופת חולים מכבי.

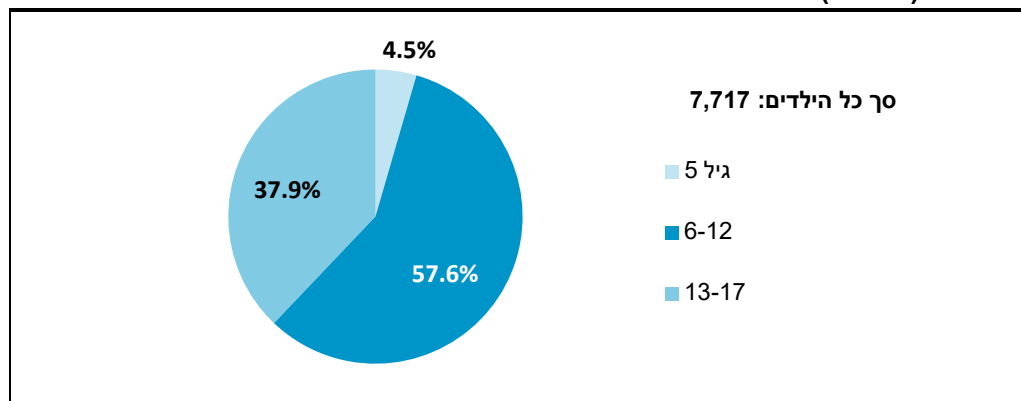
לוח 8.28: ילדים ובני נוער מבוטחים בקופות חולים שטופלו* במרפאות ממשלתיות לבריאות הנפש, לפי גיל (מספרים ואחוזים) / 2010-2016**

2016								2010		קופת חולים
13-17		6-12		עד גיל 5		סך הכל 0-17		סך הכל 0-17		
מספרים	אחוזים	מספרים	אחוזים	מספרים	אחוזים	מספרים	אחוזים	מספרים	אחוזים	
2,928	100.0	4,439	100.0	350	100.0	7,717	100.0	10,258	100.0	סך הכל
1,356	46.3	2,170	48.9	193	55.1	3,719	48.2	4,965	48.4	כללית
862	29.4	1,197	27.0	73	20.8	2,132	27.6	2,853	27.8	מכבי
441	15.1	690	15.5	65	18.5	1,196	15.5	1,354	13.2	מאוחדת
261	8.9	378	8.5	18	5.3	657	8.5	965	9.4	לאומית
8	0.3	4	0.1	1	0.3	13	0.2	121	1.2	אחר/לא ידוע

מקור: משרד הבריאות, שירותי בריאות הנפש, המחלקה למידע והערכה, בריאות הנפש בישראל – שנתון סטטיסטי, שנים שונות.

* כולל מטופלים שהטיפול בהם החל ב-2016, וכאלה שהטיפול בהם החל בשנים קודמות ונמשך גם ב-2016.
** דצמבר בכל שנה.

תרשים 8: ילדים ובני נוער המטופלים במרפאות ממשלתיות לבריאות הנפש לפי גיל (אחוזים) / 2016*

מקור: משרד הבריאות, שירותי בריאות הנפש, המחלקה למידע והערכה, בריאות הנפש בישראל – שנתון סטטיסטי, 2017.
* נכון לדצמבר.

כ-60% מן הילדים שטופלו ב-2016 במרפאות ממשלתיות לבריאות הנפש היו בגיל 6-12.

לוח 8.29: ילדים ובני נוער שהתקבלו* לאשפוז פסיכיאטרי**, לפי מין וגיל (מספרים ושיעור ל-100,000 בקבוצת הגיל ***) / 1993-2016

התקבלו						מין
2016	2010	2005	2000	1995	1993	
סך הכל						
924	848	821	794	447	404	סך הכל
32.4	32.6	35.3	36.9	22.8	21.4	שיעור ל-100,000
480	507	472	438	268	223	בנים
444	341	349	356	179	181	בנות
עד גיל 11						
157	205	141	110	58	43	סך הכל
7.9	11.2	8.7	7.4	4.3	..	שיעור ל-100,000
117	162	117	83	48	32	בנים
40	43	24	27	10	11	בנות
גילאי 12-17						
767	643	680	683	389	361	סך הכל
91.0	83.5	96.8	101.6	63.2	..	שיעור ל-100,000
363	345	355	355	220	191	בנים
404	298	325	329	169	170	בנות

מקור: משרד הבריאות, שירותי בריאות הנפש, המחלקה למידע והערכה, בריאות הנפש בישראל – שנתון סטטיסטי, שנים שונות. חישוב שיעורים-המועצה הלאומית לשלום הילד, על בסיס נתוני ממוצעים שנתיים של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה. * מספר קבלות של ילדים.

** מי שהתקבל לאשפוז לפחות פעם אחת במהלך השנה. כולל אשפוז מלא ואשפוז יום.

*** השיעורים חושבו בידי המועצה לשלום הילד על בסיס גודל האוכלוסייה הממוצע בכל שנה, כפי שקבעה הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.

מאז 1993 ועד ל-2016 חל גידול חד של כ-130% במספר הילדים ובני הנוער שהתקבלו לאשפוז פסיכיאטרי.

בכל שנה ובכל גיל מספר הבנים היה גדול ממספר הבנות.

לוח 8.30: אבחנה שבגינה התקבלו ילדים ובני נוער לאשפוז* פסיכיאטרי**
לפי מין וגיל (מספרים ואחוזים) / 2016

גיל (אחוזים מקבוצת האבחנה)		סך הכל		מין	אבחנה
12-17	עד 11	אחוזים	מספרים		
964	175	100.0	1,139	סך הכל	סך הכל
452	452	50.9	580	בנים	
512	512	49.1	559	בנות	
237	105	30.0	342	סך הכל	הפרעות בגיל הילדות
130	87	19.0	217	בנים	
107	18	11.0	125	בנות	
153	27	15.8	180	סך הכל	הפרעות נאורוטיות
46	16	5.4	62	בנים	
107	11	10.4	118	בנות	
144	4	13.0	148	סך הכל	הפרעות אפקטיביות
49	3	4.6	52	בנים	
95	1	8.4	96	בנות	
126	5	12.0	131	סך הכל	הפרעות פסיכוטיות חרופות
90	3	8.7	93	בנים	
36	2	3.3	38	בנות	
84	6	7.9	90	סך הכל	סכיזופרניה
38	5	3.8	43	בנים	
46	1	4.1	47	בנות	
60	0	5.3	60	סך הכל	הפרעות אישיות
7	0	0.6	7	בנים	
53	0	4.7	53	בנות	
25	6	2.7	31	סך הכל	מצבים אורגניים
13	2	1.3	15	בנים	
12	4	1.4	16	בנות	
8	1	0.8	9	סך הכל	פיגור שכלי
3	0	0.3	3	בנים	
5	1	0.5	6	בנות	

לוח 8.30: אבחנה שבגינה התקבלו ילדים ובני נוער לאשפוז* פסיכיאטרי** לפי מין וגיל (מספרים ואחוזים) / 2016 (המשך)

גיל (אחוזים מקבוצת האבחנה)		סך הכל		מין	אבחנה
12-17	עד 11	אחוזים	מספרים		
9	0	1.7	19	סך הכל	סמים ואלכוהול
15	0	1.3	15	בנים	
4	0	0.4	4	בנות	
108	21	11.2	129	סך הכל	סיבות פניה אחרות***
61	12	6.3	73	בנים	
47	9	4.9	56	בנות	

מקור: משרד הבריאות, שירותי בריאות הנפש, המחלקה למידע והערכה, בריאות הנפש בישראל - שנתון סטטיסטי, 2017.
 * מדובר בקבלות לאשפוז של ילדים ולא במספר הילדים שאושפזו. קבלות למסגרת אשפוז פסיכיאטרי שנמשך לפחות 24 שעות. ** מי שהתקבל לאשפוז לפחות פעם אחת במהלך השנה. כולל אשפוז מלא ואשפוז יום.
 ב-2016 רוב הקבלות לאשפוז פסיכיאטרי היו של בני נוער בגיל 12-17.
 30.0% מהילדים ובני הנוער שהתקבלו לאשפוז פסיכיאטרי ב-2016 אובחנו כסובלים מהפרעות בגיל הילדות. 15.8% בגלל הפרעות נאורוטיות, 13.0% אושפזו בגין הפרעות אפקטיביות, 12.0% בגלל הפרעות פסיכוטיות חריפות, ו-7.9% בגלל סכיזופרניה.

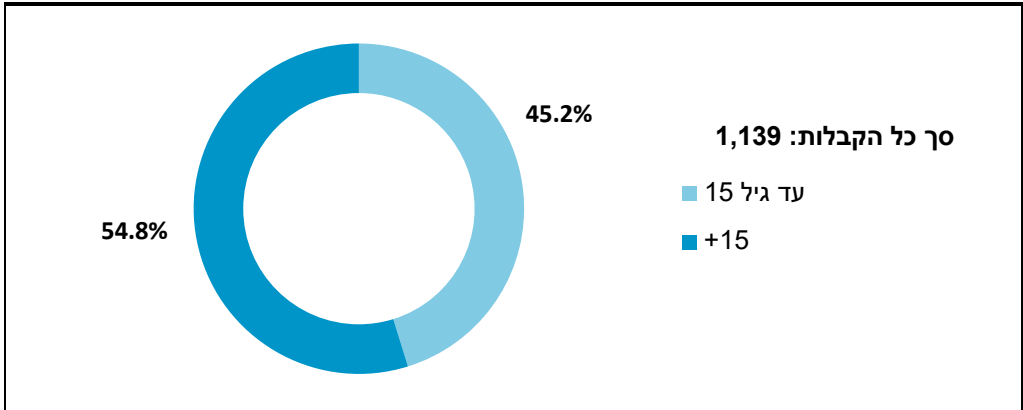
לוח 8.31: קבלות* של ילדים ובני נוער לאשפוז** פסיכיאטרי לפי שנה, גיל וסטטוס חוקי בקבלה (מספרים ואחוזים) / 1997-2016

סטטוס חוקי בקבלה			סך הכל	
צו	בכפייה/הוראה	בהסכמה		
-	14.0	86.0	671	1997
-	17.0	83.0	993	2000
-	23.0	77.0	1,011	2005
-	23.8	76.2	1,020	2010
-	26.5	73.5	1,174	2015
10.7	17.6	71.7	1,139	2016
9.7	11.7	78.6	515	עד גיל 15
11.5	22.4	66.0	624	+15

מקור: משרד הבריאות, שירותי בריאות הנפש, המחלקה למידע והערכה, בריאות הנפש בישראל - שנתון סטטיסטי, שנים שונות.
 * מדובר בקבלות לאשפוז של ילדים ולא במספר הילדים שאושפזו. קבלות למסגרת אשפוז פסיכיאטרי שנמשך לפחות 24 שעות. ** מי שהתקבל לאשפוז לפחות פעם אחת במהלך השנה. כולל אשפוז מלא ואשפוז יום.
 - נתון חסר במקור.

הערה: על אשפוז בכפייה ראו במבוא לפרק זה בהגדרות בריאות הנפש: אשפוז קטין ואשפוז כפוי.
 מספר הקבלות לאשפוז פסיכיאטרי של ילדים ונוער גדל בכמעט פי שניים במהלך שני העשורים האחרונים. אחוז הקבלות לאשפוז בכפייה גדל מ-14.0% ב-1997 ל-17.6% ובמקביל עמד בסימן ירידה אחוז הקבלות לאשפוז בהסכמה (מ-86.0% ל-71.7% בהתאמה). בשנת 2016 10.7% מהקבלות לאשפוז פסיכיאטרי נעשו בצו.

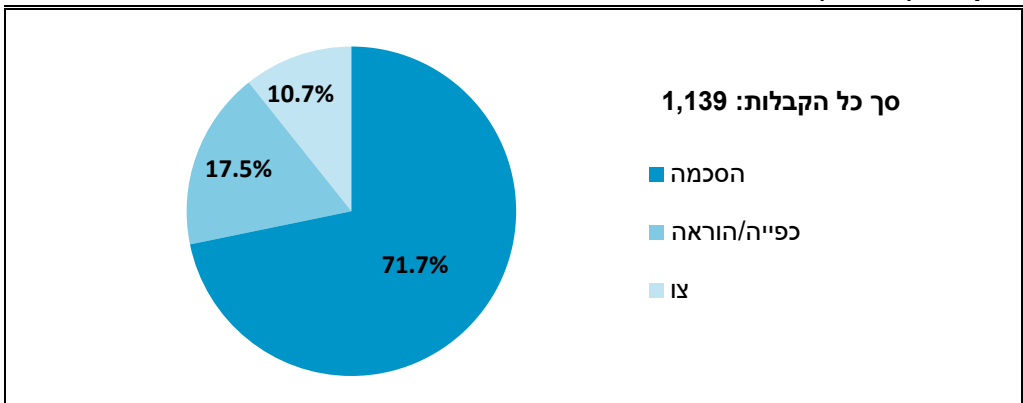
תרשים 8יא': **קבלות*** של ילדים ובני נוער לאשפוז** פסיכיאטרי, לפי גיל (אחוזים) 2016

מקור: משרד הבריאות, שירותי בריאות הנפש, המחלקה למידע והערכה, בריאות הנפש בישראל - שנתון סטטיסטי, 2017.
 * מדובר בקבלות לאשפוז של ילדים ולא במספר הילדים שאושפזו. קבלות למסגרת אשפוז פסיכיאטרי שנמשך לפחות 24 שעות. ** מי שהתקבל לאשפוז לפחות פעם אחת במהלך השנה. כולל אשפוז מלא ואשפוז יום.
 הערה: על אשפוז בכפייה ראו במבוא לפרק זה בהגדרות בריאות הנפש: אשפוז קטין ואשפוז כפוי.

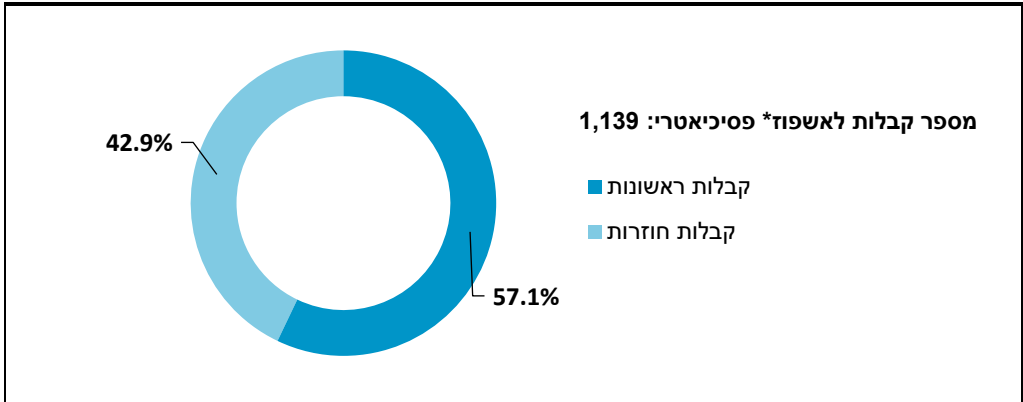
יותר ממצצית הקבלות לאשפוז ב-2016 היו של ילדים בני 15 ומעלה.

תרשים 8יב': **קבלות*** של ילדים ובני נוער לאשפוז** פסיכיאטרי, לפי סטטוס חוקי בקבלה (אחוזים) / 2016

מקור: משרד הבריאות, שירותי בריאות הנפש, המחלקה למידע והערכה, בריאות הנפש בישראל - שנתון סטטיסטי, 2017.
 * מדובר בקבלות לאשפוז של ילדים ולא במספר הילדים שאושפזו. קבלות למסגרת אשפוז פסיכיאטרי שנמשך לפחות 24 שעות. ** מי שהתקבל לאשפוז לפחות פעם אחת במהלך השנה. כולל אשפוז מלא ואשפוז יום.
 הערה: על אשפוז בכפייה ראו במבוא לפרק זה בהגדרות בריאות הנפש: אשפוז קטין ואשפוז כפוי.
 בשנת 2016 71.7% מהקבלות לאשפוז פסיכיאטרי נעשו בהסכמה, 17.5% נעשו בכפייה ו-10.7% בצו.

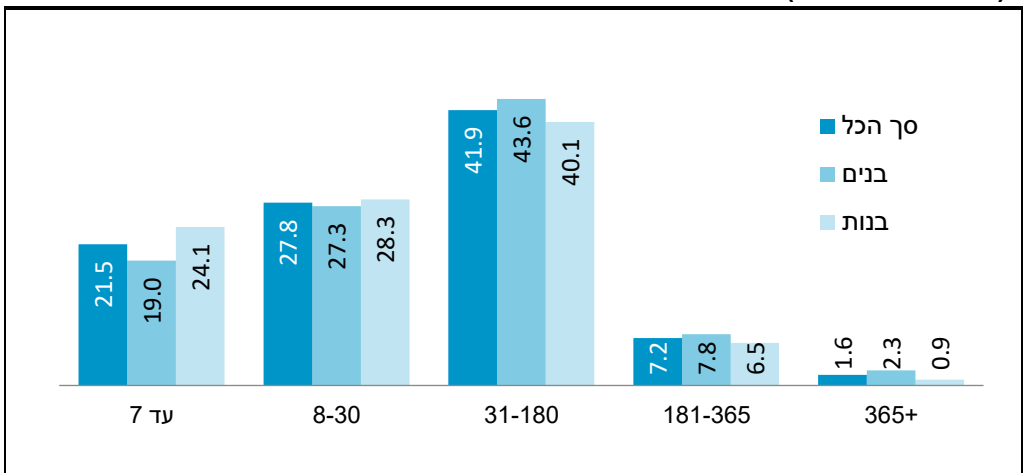
תרשים 8'ג': קבלות* של ילדים ונוער לאשפוז פסיכיאטרי, לפי מספר הקבלה:
ראשונה/חוזרת (אחוזים) / 2016**

מקור: משרד הבריאות, שירותי בריאות הנפש, המחלקה למידע והערכה, בריאות הנפש בישראל - שנתון סטטיסטי, 2017. * מדובר בקבלות לאשפוז של ילדים ולא במספר הילדים שאושפזו. קבלות למסגרת אשפוז פסיכיאטרי שנמשך לפחות 24 שעות. ** מי שהתקבל לאשפוז לפחות פעם אחת במהלך השנה. כולל אשפוז מלא ואשפוז יום.

בשנת 2016 42.9% מהקבלות של ילדים ונוער לאשפוז פסיכיאטרי היו קבלות חוזרות.

תרשים 8'ד': שחרור* ילדים ונוער מאשפוז פסיכיאטרי**, לפי משך השהייה ומין (אחוז מהשחרורים) / 2016

מקור: משרד הבריאות, שירותי בריאות הנפש, המחלקה למידע והערכה, בריאות הנפש בישראל - שנתון סטטיסטי 2017. * מספר השחרורים ממסגרת אשפוז במהלך השנה. ** מי שהתקבל לאשפוז לפחות פעם אחת במהלך השנה. כולל אשפוז מלא ואשפוז יום.

משך האשפוז הפסיכיאטרי השכיח ב-2016 היה 31-180 יום. אשפוזים קצרים היו שכיחים בהרבה יותר מאשפוזים ממושכים. אחוז הבנים שאושפזו 181-365 יום ומעלה היה גדול מאחוז הבנות.

פטירה של תינוקות ושל ילדים (לוחות 8.32-8.36 ותרשים 8טו')

לוח 3.32: תמותת תינוקות, לפי דת (שיעור לאלף לידות חי) / 1970-2016

שנה	סך הכל	יהודים	מוסלמים	נוצרים	דרוזים
1974-1970	23.5	18.7	40.1	29.6	33.9
1979-1975	18.9	15.0	32.6	20.9	32.1
1984-1980	14.4	11.8	23.0	18.0	22.7
1989-1985	10.9	8.8	17.4	12.1	16.0
1994-1990	8.8	6.8	13.8	9.5	13.6
1999-1995	6.3	5.0	9.7	5.2	8.4
2000-2004	5.1	3.8	8.9	2.8	5.9
2005-2009	4.0	2.9	7.5	2.3	5.2
2010-2014	3.4	2.5	6.8	2.1	4.2
2010	3.7	2.7	7.4	(2.8)	(3.2)
2011	3.5	2.6	6.8	(2.3)	(3.6)
2012	3.6	2.7	7.0	..	(3.8)
2013	3.1	2.3	6.6	..	(4.3)
2014	3.1	2.3	6.2	(2.5)	(6.3)
2015	3.2	2.2	6.7	(4.1)	(3.4)
2016	3.1	2.3	6.3	..	(4.9)

מקור: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, שנתון סטטיסטי לישראל 2017, לוח 3.1, 2017.
 .. נתונים בלתי ידועים או שאינם ניתנים לפרסום.
 ( ) מבוסס על 5-19 מקרי פטירה של תינוקות.

מאז שנות ה-70 ועד ל-2016 נצפתה מגמת ירידה בשיעורי תמותת התינוקות בני כל הדתות. עם זאת, שיעור תמותת התינוקות עדיין גבוה באוכלוסייה המוסלמית יותר מאשר בשאר האוכלוסיות.

לוח 8.33: תמותת תינוקות לפי מחוז (שיעור לאלף לידות חי) 2005-2016

**2016			2010			2005			מחוז
ערבים ***	יהודים ואחרים	סך הכל	ערבים ***	יהודים ואחרים	סך הכל	ערבים ***	יהודים ואחרים	סך הכל	
6.2	2.2	3.1	6.8	2.7	3.7	8.0	3.3	4.5	סך הכל
(8.2)	2.0	2.1	(5.1)	2.7	2.7	(5.9)	3.6	3.5	תל אביב
2.8	1.7	2.0	5.9	2.0	2.4	5.2	2.8	3.1	מרכז
6.0	2.5	3.4	6.8	2.8	4.1	6.2	3.4	3.9	ירושלים
4.4	3.0	3.8	6.9	3.3	4.4	7.2	4.1	5.7	צפון
4.0	2.2	2.7	6.2	3.0	4.1	7.4	2.1	3.9	חיפה
11.0	3.0	5.5	11.0	3.8	2.8	14.1	2.7	2.8	דרום
									מזה:
11.0	3.7	7.4	11.0	4.8	7.8	14.2	4.2	9.6	נפת באר שבע*

מקור: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, שנתון סטטיסטי לישראל, לוח 3.11, שנים שונות.

* בדוויים בנגב.

** נתונים ארעיים. שיעורים ממוצעים לשנים 2014-2016.

*** כולל יישובים ישראליים באזור יהודה והשומרון.

( ) נתונים המבוססים על הערכה, או נתונים המוססים על מספר קטן של מקרים, או נתונים בעלי טעות דגימה יחסית גבוהה.

גם ב-2016 שיעור התמותה באוכלוסייה הערבית בדרום ובנפת באר שבע היה גדול יותר מבשאר אזורי הארץ. עם זאת, אנו עדים למגמת ירידה בשיעור זה מאז 2005.

לוח 8.34: הסיבה לתמותת תינוקות (שיעור לאלף לידות חי) 1990-2015
(ממוצע ארבע שנות)

שיעור לאלף לידות חי				סיבת המוות
2015	*2010-2014	*2000-2004	1990-1994	
כל האוכלוסייה				
3.1	3.4	5.1	8.8	סך הכל - שיעורים
..	(0.0)	(0.0)	0.0	מחלות זיהומיות של המעיין
(0.0)	0.1	0.1	0.2	כל המחלות הזיהומיות והטפיליות האחרות
..	(0.0)	(0.0)	0.1	דלקת ריאות
1.1	1.1	1.3	2.5	מומים מולדים
1.4	1.5	2.5	3.8	סיבות סב-לידתיות
(0.0)	0.1	0.1	0.3	סיבות חיצוניות
0.5	0.6	1.1	1.9	אחר/לא מוגדר
יהודים ואחרים				
2.1	2.5	3.8	6.8	סך הכל - שיעורים
..	(0.0)	(0.0)	..	מחלות זיהומיות של המעיין
..	0.0	(0.0)	0.1	כל המחלות הזיהומיות והטפיליות האחרות
..	(0.0)	(0.0)	0.1	דלקת ריאות
0.6	0.7	0.8	1.7	מומים מולדים
1.1	1.3	2.3	3.6	סיבות סב-לידתיות
0.3	0.0	0.1	0.2	סיבות חיצוניות
0.6	0.4	0.6	1.2	אחר/לא מוגדר
ערבים				
6.5	6.4	8.4	13.5	סך הכל - שיעורים
..	(0.0)	(0.1)	0.1	מחלות זיהומיות של המעיין
..	0.2	0.1	0.3	כל המחלות הזיהומיות והטפיליות האחרות
..	..	(0.0)	0.2	דלקת ריאות
2.6	2.5	2.6	4.2	מומים מולדים
2.3	2.2	3.1	4.3	סיבות סב-לידתיות
..	0.1	0.2	0.5	סיבות חיצוניות
1.3	1.3	2.3	3.8	אחר/לא מוגדר

מקור: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, שנתון סטטיסטי לישראל 2017, לוח 3.32, שנים שונות.

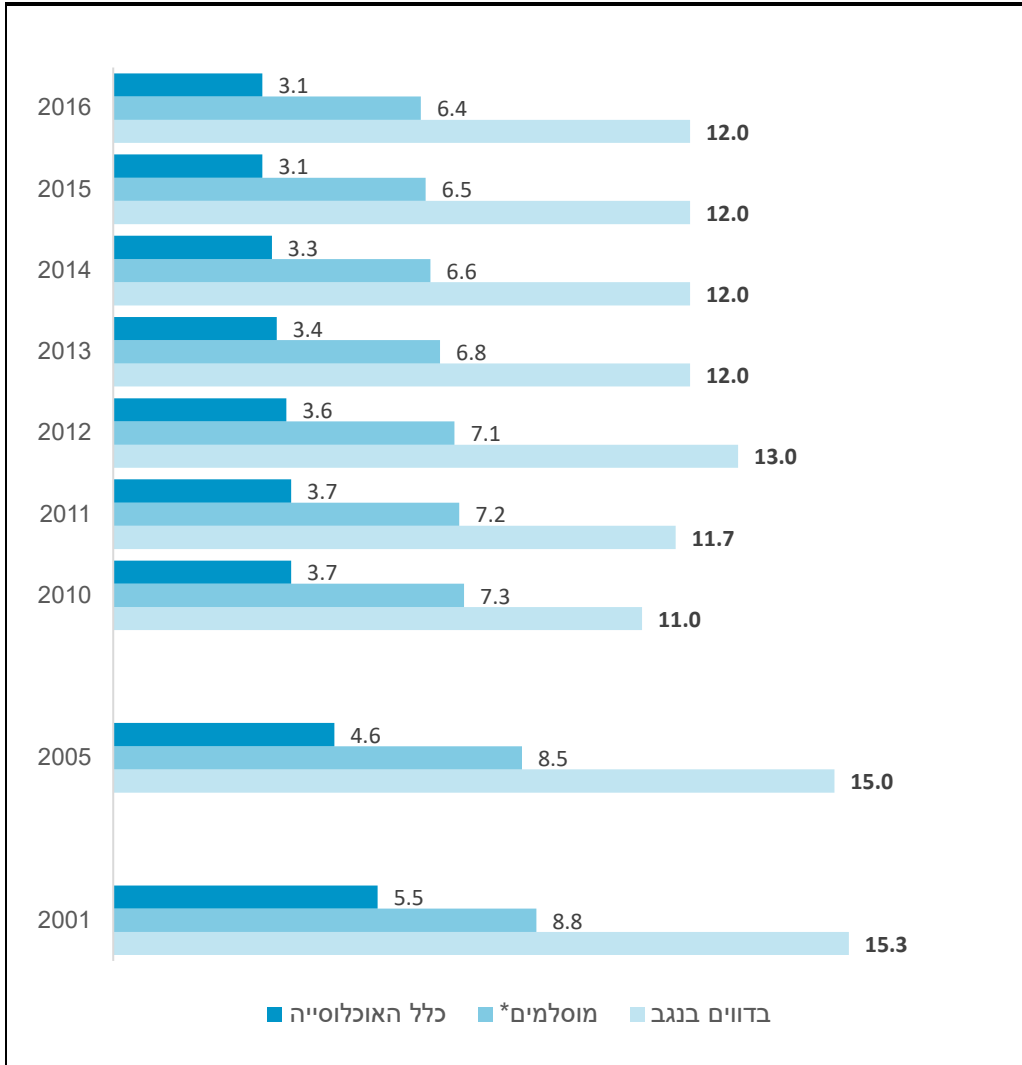
.. נתון בלתי ידוע או שאינו ניתן לפרסום.

( ) נתונים המבוססים על הערכה, או נתונים המוססים על מספר קטן של מקרים, או נתונים בעלי טעות דגימה יחסית גבוהה.

* החל בשנת 2000 סיבות המוות סומלו לפי ICD-10.

שיעור תמותת התינוקות גדול במגזר הערבי יותר מאשר במגזרים האחרים. הגורם השכיח ביותר לתמותת תינוקות בישראל הוא סיבות סב-לידתיות, שיעור התמותה מגורם זה נמצא במגמת ירידה. בקרב הערבים גורם המוות השכיח כמעט באותה מידה הוא מומים מולדים.

תרשים טו'8: תמותת תינוקות מוסלמים ותינוקות בדוים בנגב
(שיעור לאלף לידות חי) / 2001-2016

מקור: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, שנתון סטטיסטי לישראל, לוח 3.12, שנים שונות.

* כולל בדוים בנגב.

שיעור התמותה בקרב תינוקות בדוים נמצא במגמת ירידה מאז תחילת העשור הקודם. עם זאת, שיעור זה היה גבוה בכל השנים משל שאר קבוצות האוכלוסייה.

לוח 8.35: תמותת תינוקות ביישובים נבחרים (עירויות בלבד)
 (ממוצע ושיעור לאלף לידות חי) / 2012-2016

שיעור תמותת תינוקות ל-1,000 לידות חי - ממוצע חמש שנתי	מספר ממוצע של פטירות תינוקות בשנה	יישוב
3.2	565	סך הכל
3.5	81.6	ירושלים
1.6	13.6	תל-אביב-יפו
2.3	10.0	חיפה
4.5	5.0	אום אל-פחם
2.7	1.8	אופקים
..	0.8	אור יהודה
(3.0)	1.0	אור עקיבא
(1.3)	1.2	אילת
(2.2)	3.4	אלעד
..	0.2	אריאל
2.7	12.2	אשדוד
2.8	6.6	אשקלון
(4.1)	3.2	באקה-אל-גרביה
4.8	17.0	באר שבע
(3.8)	1.4	בית שאן
1.9	6.4	בית שמש
3.1	6.4	ביתר עילית
3.1	20.8	בני ברק
2.9	5.8	בת ים
(1.9)	1.0	גבעת שמואל
(2.2)	2.4	גבעתיים
(2.4)	1.6	דימונה
(1.9)	1.6	הוד השרון
(1.7)	2.4	הרצליה
2.9	4.4	חדרה
2.0	6.2	חולון
(4.1)	3.4	טבריה
(4.5)	3.6	טייבה
(3.1)	1.4	טירה
(3.0)	1.0	טירת כרמל
(2.7)	1.6	טמרה

לוח 8.35: תמותת תינוקות ביישובים נבחרים (עירויות בלבד)
(ממוצעים ושיעור לאלף לידות חי) / 2012-2016 (המשך)

שיעור תמותת תינוקות ל-1,000 לידות חי – ממוצע חמש שנתי	מספר ממוצע של פטירות תינוקות בשנה	יישוב
(2.3)	2.0	יבנה
(3.0)	1.4	יהוד
..	0.6	יקנעם עילית
..	0.8	כפר יונה
(0.9)	1.4	כפר סבא
8.3	4.0	כפר קאסם
(2.4)	1.6	כרמיאל
3.7	6.0	לוד
(2.7)	1.2	מגדל-העמק
(1.7)	2.4	מודיעין-מכבים-רעות
2.1	6.6	מודיעין עילית
(2.0)	1.4	מעלה אדומים
(4.8)	1.8	מעלות-תרשיחא
(3.3)	3.0	נהריה
..	0.6	נס ציונה
5.2	7.0	נצרת
(3.6)	2.0	נצרת עילית
..	0.2	נשר
5.4	5.0	נתיבות
2.4	9.0	נתניה
(4.1)	2.6	סח'נין
(2.7)	2.4	עכו
(2.0)	1.6	עפולה
(3.6)	2.0	ערד
1.6	7.0	פתח תקווה
4.5	4.2	צפת
..	0.8	קלנסווה
..	0.6	קריית אונו
(2.0)	1.8	קריית אתא
(2.7)	1.6	קריית ביאליק
(2.7)	3.0	קריית גת
..	0.8	קריית ים

לוח 8.35: תמותת תינוקות ביישובים נבחרים (עיריות בלבד)
 (ממוצעים ושיעור לאלף לידות חי) / 2012-2016 (המשך)

שיעור תמותת תינוקות ל-1,000 לידות חי - ממוצע חמש שנתי	מספר ממוצע של פטירות תינוקות בשנה	יישוב
(2.0)	1.2	קריית מוצקין
..	0.8	קריית מלאכי
(2.5)	1.0	קריית שמונה
(2.7)	2.0	ראש העין
1.9	7.2	ראשון לציון
10.5	21.0	רהט
2.1	5.6	רחובות
3.1	4.8	רמלה
1.6	4.0	רמת גן
(1.4)	1.0	רמת השרון
(1.3)	1.4	רעננה
(2.6)	1.4	שדרות
6.1	4.0	שפרעם

מקור: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, עיבוד מיוחד, 2017.

.. נתון בלתי ידוע או שאינו ניתן לפרסום.
 ( ) נתונים המבוססים על 4-15 מקרים.

היישובים שבהם בולט שיעור תמותת התינוקות לאלף לידות חי היו בעיקר יישובים ערביים ומעורבים: רהט (10.5), כפר קאסם (8.3), שפרעם (6.1), נתיבות (5.4), נצרת (5.2), באר שבע (4.8), מעלות-תרשיחא (4.8), אום אל-פחם (4.5), טייבה (4.5), צפת (4.5).

לוח 8.36: מין, קבוצת אוכלוסייה ודת של בני 0-19 שנפטרו, לפי גיל (מספרים ושיעור ל-1,000 בקבוצת הגיל) 2015

בנות					בנים					גיל
דת		קבוצת אוכלוסייה		סך הכל*	דת		קבוצת אוכלוסייה		סך הכל*	
מוסלמיות	יהודיות	ערביות	יהודיות ואחרות		מוסלמים	יהודים	ערבים	יהודים ואחרים		
182	200	202	206	408	258	295	275	308	583	מספרים
0.5	0.2	0.5	0.2	0.3	0.7	0.3	0.7	0.3	0.4	שיעורים
6.4	2.0	6.3	2.0	2.9	6.8	2.3	6.7	2.3	3.3	0
0.4	0.1	0.3	0.1	0.1	0.5	0.1	0.4	0.1	0.2	1-4
0.2	(0.0)	(0.2)	(0.0)	0.1	0.2	0.1	0.2	0.1	0.1	5-9
0.1	0.1	(0.2)	0.1	0.1	0.2	0.1	0.2	0.1	0.1	10-14
0.2	0.1	(0.2)	0.1	0.1	0.6	0.2	0.6	0.2	0.3	15-19

מקור: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, שנתון סטטיסטי לישראל 2017, לוח 3.27, חישוב על בסיס לוח 2.19.

* שורת סך הכל היא תוצאת עיבוד של המחלקה למחקר ומידע במועצה לשלום הילד, שנעשה על פי נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה על גודל האוכלוסייה הממוצע ב-2015
( ) נתונים המבוססים על הערכה, או נתונים המבוססים על מספר קטן של מקרים, או נתונים בעלי טעות דגימה יחסית גבוהה.

שיעור הילדים הנפטרים עד גיל שנה גדול באוכלוסייה הערבית יותר מאשר באוכלוסייה היהודית. שכיחות התמותה הגבוהה ביותר בשתי קבוצות האוכלוסייה היה ב-2015 בגיל לידה עד שנה.

9

ילדים ותאונות

מבוא

היפגעות מתאונות היא סיבת המוות השכיחה ביותר של ילדים בישראל. עד לאחרונה היה תחום זה של ילדים ותאונות לוט בערפל בגלל היעדר נתונים.

ילדים עלולים להיפגע מתאונות במקומות ובמצבים שונים. מקובל להבחין בין ארבעה סוגי תאונות:

1. **תאונות בית וחצר** – סוג תאונות זה של ילדים ובני נוער הוא אחד הנפוצים, אך גם אחד הפחות מוכרים והפחות מדווחים. הוא סיבת הפנייה השכיחה ביותר למיון וסיבת האשפוז העיקרית בבתי חולים. בפרק נתונים המרחיבים את יריעת הידע על התופעה.
2. **תאונות דרכים** – היפגעות ילדים ובני נוער בתאונות דרכים כהולכי רגל, כנוסעים או כנהגים - כלומר כגורמים לתאונה וכנפגעים ממנה. למרות שסוג תאונה זה פחות נפוץ, חומרת הפגיעה מתאונות דרכים ושיעור התמותה כתוצאה מהן גבוהים. השנה מוצגים לראשונה נתונים אודות היפגעות ילדים בתאונות, שהיו מעורבים בהן אופניים או קורקינט חשמליים.
3. **תאונות במערכת החינוך** – היפגעות של ילדים מנפילות, מפציעות וכד' בשטח בית הספר או הגן במרוצת שעות הלימודים. הנתונים המוצגים לגבי תאונות מסוג זה הם נתונים מדווחים בלבד, ולמערכת החינוך ידוע, כי אלה מייצגים את התופעה רק בחלקה. בלוח הפותח את הפרק מוצגים נתונים על פניות של תלמידים לחדר מיון.
4. **תאונות עבודה** – היפגעות של ילדים ובני נוער בשעות העבודה ובמסגרתה, בדרך לעבודה או ממנה. כיוון שעבודת ילדים מתחת לגיל 15 אינה חוקית, אין בידינו נתונים על אודות היפגעות של ילדים מתחת לגיל זה. לפיכך, נתוני הפרק מתייחסים להיפגעות בני נוער בגיל 15-17, שעבדו במקום עבודה מסודר ושהוכרו כעובדים על ידי המוסד לביטוח לאומי, וכן לביקורים במיון עקב תאונות מסוג זה.

תהא זו טעות לראות בתאונות דרכים סיבה עיקרית להיפגעות ילדים מתאונות שאירעו שלא במתכוון. נתוני פרק זה מלמדים, שילדים מאושפזים עקב נפילה כמעט פי ארבעה יותר מאשר מתאונות דרכים. דווקא הבית, שנחשב למרחב הבטוח ביותר, הוא המקום שבו מתרחשות רוב התאונות. מנתונים על ביקורים במיון עולה, שכ-60% בקירוב מהנפגעים מתאונות הם ילדים צעירים, בני 9-0. תופעת היפגעות מתאונות של ילדים בישראל עדיין מהווה בעיית בריאות משמעותית, שהשלכותיה חמורות מן ההשלכות של כל סיבת תחלואה אחרת. ספרות מחקרית וניסיון רב שנים מלמדים, כי מרבית הפגיעות ניתנות למניעה. צמצום היקף ההיפגעויות והפחתת ההשלכות הנלוות להן הם יעדים בני מימוש, שהשגתם תלויה בקידום המניעה ובטיפול הרפואי.

נפילה, חבלה וחתך כתוצאה מהיתקלות בחפצים ומפגיעת חפצים חדים גם הן סיבות שכיחות ביותר להיפגעות בין כותלי הבית. גורמים נוספים הם בליעת גופים זרים והרעלה, בעיקר כתוצאה מבליעת תרופות וכימיקלים. 84.3% מהפניות בעניין ילדים למכון הארצי למידע בהרעלות נבעו מהיפגעות ילדים בבית.

לפי נתוני משרד הבריאות, ילד שנפגע בתאונה ואושפז שוהה בבית חולים כ-3.6 ימים במוצע (נכון לשנת 2016). במונחים כלכליים מדובר בעלות שנתית של מיליארדי שקלים, הכוללת נוסף על עלות ימי האשפוז גם את עלות פינוי הילדים ברכבי חירום, את הטיפול הנמרץ ואת עלות הניתוחים. שלא מהבחינה הכלכלית, פעמים רבות מדובר באירוע ובתהליך טראומתיים, במיוחד כשהילד ניזוק נזק בלתי הפיך. מכאן חשיבותה הרבה של השקעת משאבים במניעת תאונות בית וחצר לשם מניעת סבל אנושי ונזק כלכלי בטווח הקרוב והרחוק.

בנתונים על ילדים ובני נוער שנפגעו בתאונה עלולה להיות כפילות. נער שנפגע בתאונת דרכים בדרכו לעבודה עשוי להופיע בסטטיסטיקה גם כנפגע בתאונת דרכים וגם כנפגע בתאונת עבודה. הוא הדין לגבי בני נוער שנפגעו במהלך עבודתם במקום עבודה השייך למסגרות המשלבות לימודים ועבודה, שכן נער כזה עשוי להירשם גם כנפגע בתאונת עבודה וגם כנפגע בתאונה שאירעה במערכת החינוך.

גם השנה מוצגים נתונים על אודות מוות של ילדים עקב תאונות בגלל סיבות שונות, בהן: תאונות דרכים, טביעה, השארת/הילכדות ילדים לבד ברכב, שריפה וכו'.

תרשימים 9א'-9ז' ולוחות 9.7-9.1 מצגים נתונים על פניות של ילדים לחדרי מיון עקב היפגעות בתאונות.

לוחות 9.8-9.12 ותרשימים 9ח'-9ט' מתייחסים להיפגעות ילדים בתאונות דרכים.

לוחות 9.13-9.15 ותרשים 9י' עניינם היפגעות ילדים בשל הישארותם לבד ברכב.

תרשים 9יא' ולוחות 9.16-9.17 מתייחסים למוות של ילדים בחופשת הקיץ.

תרשימים 9יב'-9יג' ולוחות 9.18-9.19 מתייחסים להיפגעות ילדים מהרעלה.

תרשים 9יד' ולוחות 9.20-9.21 מצגים נתונים על היפגעות תלמידים בתאונות במערכת החינוך.

הגדרות

אשפוז – מספר האשפוזים נמנה לפי מספר השחרורים מבית חולים, להוציא שחרור ממחלקות ילודים, או העברה ממחלקה למחלקה בבית חולים מסוים.

הרוגים – מי שנפטר תוך חודש מיום תאונת הדרכים, שבה נפגע על פי רישום המשטרה.

שהייה ממוצעת – שהייה ממוצעת בבית חולים, להוציא שחרור ממחלקות ילודים או העברה ממחלקה למחלקה בבית חולים מסוים.

תאונת דרכים קטלנית – תאונה שלפחות אחד הנפגעים בה נפטר תוך חודש מיום התאונה.

מקור הנתונים

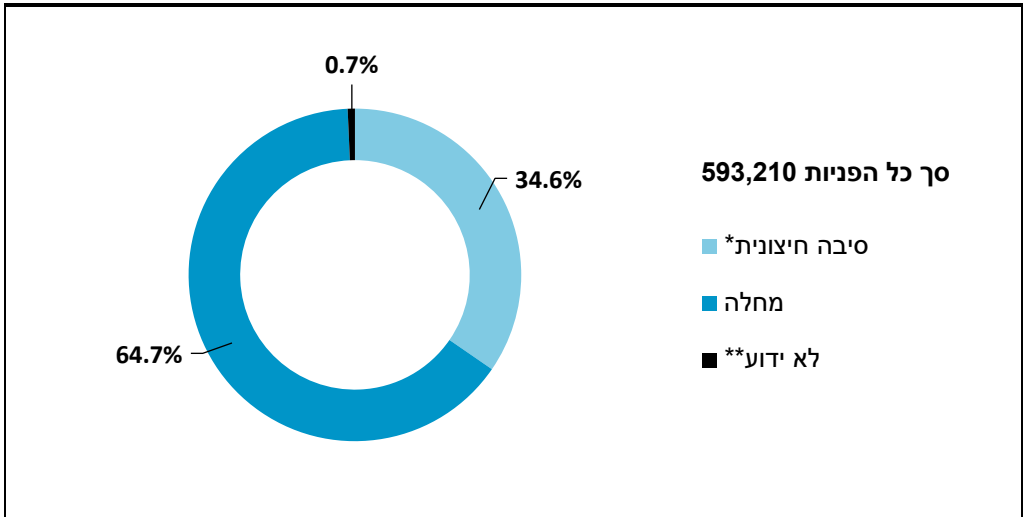
מקור הנתונים לפרק זה הוא הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, מחלקת הבטיחות של משרד החינוך, משטרת ישראל, המוסד לביטוח לאומי – ענף נפגעי עבודה, בתי חולים (ובכלל זה המרכז הארצי להיפגעות מהרעלות בבית החולים רמב"ם), משרד הבריאות, ארגון בטרם - בטיחות ילדים, מיזם NAPIS- מאגר היפגעויות מהתקשורת והמרכז למחקר ופיתוח של המועצה לשלום הילד.

הנתונים על אודות תאונות ילדים ובני נוער, הלקוחים מרישום הטראומות ביחידות לחקר טראומה של משרד הבריאות, קובצו מעשרה בתי החולים, שבהם חמישה מרכזי-העל לטראומה של מדינת ישראל: בילינסון-שניידר (מרכז רבין), הדסה עין-כרם, סורוקה, רמב"ם ושיבא, וחמישה בתי חולים אזוריים: אסף הרופא, הלל יפה, קפלן, בית החולים לגליל המערבי-נהרייה ושערי-צדק.

בתחיתו של כל לוח מצוין מקור הנתונים המדויק.

פניות לחדרי מיון ואשפוזים עקב היפגעות בתאונות (תרשימים 9א'-9ז' ולוחות 9.7-9.1)

תרשים 9א: פניות ילדים לחדרי מיון לפי סיבת הפנייה (אחוזים) / 2016

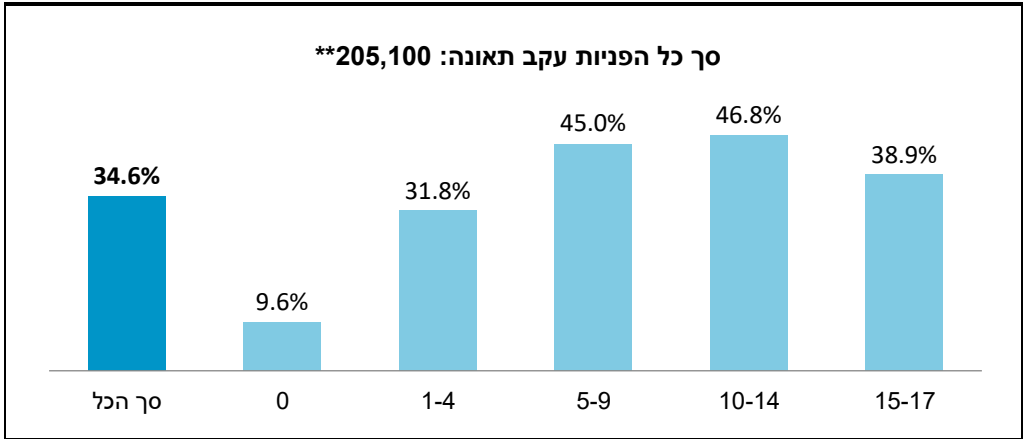

מקור: נתוני משרד הבריאות, אגף המידע, 2017.

* כולל תאונות ופציעות מכל סוג שהוא.
** כולל לידות (0.1%).

ב-2016 פניות בעקבות מחלה מנו כשני שלישים בקירוב מכלל הפניות לחדרי מיון.

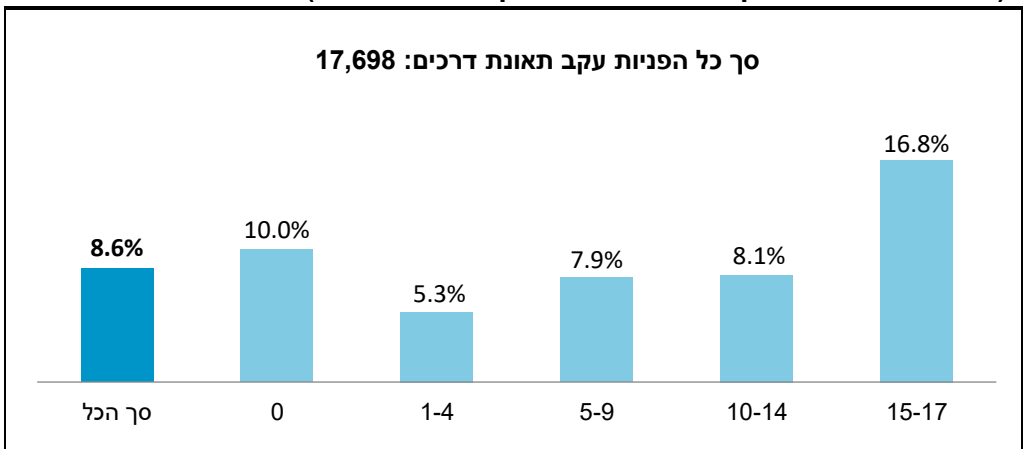
תרשים 9ב': פניות ילדים לחדרי מיון עקב סיבות חיצוניות*, לפי גיל (אחוז מקבוצת הגיל מכלל הפניות למיון) / 2016

מקור: נתוני משרד הבריאות, אגף המידע, 2017.
 * כולל תאונות ופציעות מכל סוג שהוא.
 ** כולל לא ידוע.

בטווח הגילים 0-14 ככל שהגיל גבוה יותר אחוז הפונים גדול יותר. בגיל 15-17 מספרם קטן.

תרשים 9ג': פניות ילדים לחדרי מיון עקב תאונת דרכים, לפי גיל (אחוז מכלל הפניות עקב סיבות חיצוניות בקבוצה המתאימה) / 2016

מקור: נתוני משרד הבריאות, אגף המידע, 2017.

פניות לחדרי מיון עקב תאונות דרכים מונות 8.6% מכלל התאונות של ילדים. שתי קבוצות הגיל שבהן תאונות דרכים היו שכיחות יותר מבאחרות הן 15-17 (16.8%) ותינוקות עד גיל שנה (10.0%).

לוח 9.1: גיל הילדים הפונים לחדר מיון, לפי סיבת פנייה שנרשמה בעת הפנייה
(מספרים ואחוזים) / 2015-2016

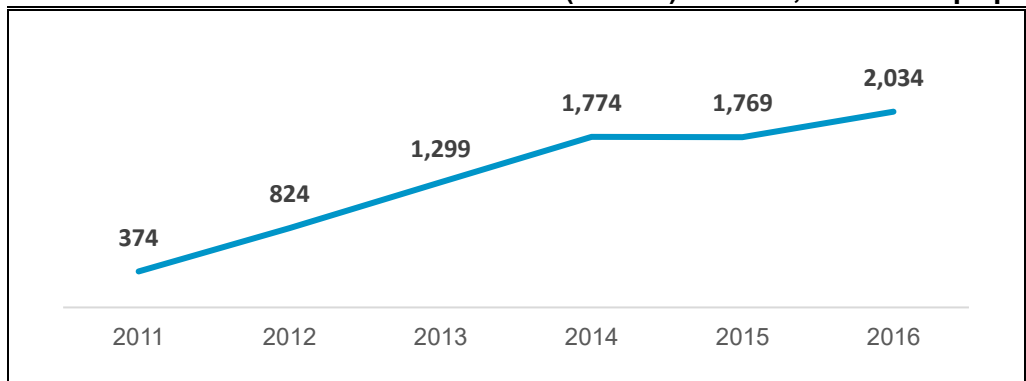
2016					סך הכל	סך הכל 2015	סיבת הפנייה	
גיל								
15-17	10-14	5-9	1-4	0				
77,893	113,813	118,262	185,427	97,815	593,210	594,714	מספרים	סך הכל*
13.1	19.2	19.9	31.3	16.5	100.0	100.0	אחוזים	
46,186	59,586	64,362	125,290	87,831	383,255	389,338	מספרים	מחלה
12.1	15.5	16.8	32.7	22.9	100.0	100.0	אחוזים	
565	0	0	0	0	565	621		לידה
30,291	53,242	53,180	59,033	9,354	205,100	202,293	מספרים	סיבות חיצוניות**
14.8	26.0	25.9	28.8	4.6	100.0	100.0	אחוזים	
מזה:								
5,087	4,303	4,218	3,152	938	17,698	17,887		תאונת דרכים
712	22	0	0	0	734	703		תאונת עבודה
41	39	17	6	7	110	136		פעולת איבה
1,626	1,017	213	84	19	2,959	2,605		פגיעה מכוונת - סך הכל
61	50	30	27	12	180	225		אלימות במשפחה***
143	76	44	21	0	284	227		תקיפה מינית
861	540	96	24	3	1,524	1,407		תקיפה/קטטה
480	309	25	0	0	814	606		נסיון התאבדות****
81	42	18	12	4	157	140		אחר
14,643	29,570	33,695	43,488	7,158	128,554	124,226		פגיעה לא מכוונת - סך הכל
151	74	67	575	77	994	996		הרעלה
157	209	322	897	173	1,758	1,686		כוויה
12,597	26,227	29,304	36,680	6,187	110,995	103,333		נפילה, חבלה, חתך
840	1,090	1,518	2,157	251	5,856	5,676		חדירת גוף זר
9	19	16	37	9	90	43		מכת חום/חשמל
23	23	18	41	3	108	96		טביעה
13	31	22	30	17	113	75		שריפה
23	23	18	41	3	108	73		שאיפה
830	1,874	2,410	3,030	438	8,582	11,936		אחר

לוח 9.1: גיל הילדים הפונים לחדר מיון, לפי סיבת פנייה שנרשמה בעת הפנייה (מספרים ואחוזים) / 2015-2016 (המשך)

2016					סך הכל	סך הכל 2015	סיבת הפנייה
גיל							
15-17	10-14	5-9	1-4	0			
8,189	18,295	15,045	12,321	1,230	55,080	57,046	פגיעה אחרת - סך הכל
834	1,335	1,612	1,577	160	5,518	5,410	פגיעת בעלי חיים
433	496	134	0	0	1,063	1,123	תאונת ספורט
2,105	7,751	4,599	522	0	14,977	15,090	תאונה בבית ספר****
0	0	444	1,374	28	1,846	1,833	תאונה בגן ילדים
18	12	26	17	3	76	61	גוף זר בעין
4,799	8,701	8,230	8,831	1,039	31,600	33,529	תאונה אחרת
688	759	622	1,011	628	3,708	2,462	לא ידוע

מקור: משרד הבריאות, אגף המידע, שנים שונות.
 * סך הכל כולל מחלות, סיבות חיצוניות, סיבה לא ידועה ולידות. ** סיבות חיצוניות כוללות תאונות ופציעות מכל סוג שהוא. *** זו סיבת הפנייה שנרשמה בחדר המיון. מקרים נוספים עשויים להתגלות אגב פנייה בעניין אחר. **** עוד על נסיגות אובדניים ראו פרק 14. ***** עוד על תאונות בגני ילדים ובבתי ספר ראו בהמשך.
 - חוסר מקרים.
 בשנים 2015 ו-2016 הפנייה השכיחה ביותר לחדר מיון הייתה מחלה, ובמקום השני סיבות חיצוניות (תאונות).

תרשים 9: פניות ילדים לחדרי מיון עקב תאונת דרכים שהיו מעורבים בה אופניים או קורקינט חשמליים, לפי שנה (מספרים) / 2011-2016

מקור: נתוני משרד הבריאות, אגף המידע, מאגר אשפוזים, 2017.
 הערה: נתוני 2017 חלקיים ונכונים עד לחודש נובמבר.
 מאז 2011 חלה עלייה במספר הילדים שפנו למיון עקב תאונת דרכים שהיו מעורבים בה אופניים או קורקינט חשמליים.

לוח 9.2: סיבה חיצונית* (תאונה) לפניית ילדים לחדר מיון, לפי שנה וחודש
(מספרים ואחוזים) 2010-2016

סיבת הפנייה (אחוז מהשורה)						סך הכל		שנה/ חודש
פגיעה אחרת	פגיעה מכוונת	פעולת איבה	תאונת עבודה	תאונת דרכים	פגיעה לא מכוונת**	אחוזים	מספרים	
53,726	3,226	67	1,042	17,963	114,005	100.0	190,029	2010
28.3	1.7	0.0	0.5	9.5	60.0			
57,046	2,605	136	703	17,887	123,918	100.0	202,295	2015
28.2	1.3	0.1	0.3	8.8	61.3			
55,080	2,960	110	734	17,698	128,518	100.0	205,100	2016
26.9	1.4	0.1	0.4	8.6	6,237			
28.0	1.6	0.1	0.3	9.0	61.0	6.5	3,743	ינואר
30.5	1.8	0.0	0.3	8.5	59.0	7.2	4,497	פברואר
29.0	1.6	0.0	0.3	8.6	60.5	8.6	5,134	מרץ
25.7	1.2	0.1	0.4	9.1	63.5	9.0	4,778	אפריל
29.6	1.6	0.1	0.3	7.8	60.7	9.6	5,960	מאי
27.2	1.4	0.0	0.4	8.9	62.1	8.8	4,891	יוני
21.2	1.3	0.0	0.6	9.7	67.2	8.7	3,764	יולי
19.7	1.3	0.1	0.6	9.4	68.8	8.4	3,410	אוגוסט
27.5	1.5	0.0	0.3	8.4	62.3	9.0	5,073	ספטמבר
26.0	1.3	0.0	0.2	8.0	64.4	9.3	4,972	אוקטובר
29.9	1.5	0.0	0.3	7.7	60.6	8.2	5,022	נובמבר
29.0	1.4	0.0	0.3	8.7	60.5	6.6	3,936	דצמבר

מקור: משרד הבריאות, אגף המידע, שנים שונות.

* הסיבה שנרשמה בעת הפנייה.

** פגיעות עקב סיבה חיצונית בלתי מכוונת שלרוב מתרחשת בבית ובסביבתו, בהן הרעלה, כווייה, נפילה, חבלה, תתן, חדירת גוף זר, מכת חום/חשמל, טביעה, שריפה ושאיפה.

מאז 2010 הלך וקטן מספר הפניות של ילדים לחדרי מיון עקב פגיעה מכוונת (הכונה בעיקר לתקיפה) מ-3,226 ל-2,960 ב-2016, וגדל והלך מספר הפניות עקב פגיעה לא מכוונת (תאונות בית וחצר) מ-114,005 ל-128,518 (גידול ב-12.7%).

לוח 9.3: גיל הילדים (0-17) הפונים לחדרי מיון עקב סיבות חיצוניות, לפי יישוב המגורים (מספרים, אחוזים ושיעור לאלף בקבוצת הגיל ביישוב) (נתון תלת-שנתי) 2014-2016

שיעור לאלף				מספרים				יישוב
מזה: עקב פגיעה מכונת	5-17	0-4	סך הכל	מזה: עקב פגיעה מכונת	5-17	0-4	סך הכל	
1.1	71.9	77.5	73.6	9,084	410,509	200,836	611,345	סך הכל ארצי
--	--	--	--	1.5	67.1	32.9	100.0	מספרים אחוזים
עירויות								
0.5	37.3	52.4	42.1	558	25,917	16,957	42,874	ירושלים
1.9	98.3	108.4	102.1	496	16,290	10,886	27,156	תל אביב- יפו
1.4	64.8	78.9	69.5	273	8,194	4,939	13,133	חיפה
1.0	84.7	91.2	86.4	62	4,099	1,521	620,5	אום אל-פחם
*	72.8	64.8	70.1	27	1,240	579	1,819	אופקים
1.3	78.0	96.2	83.7	39	1,657	938	2,595	אור יהודה
1.8	129.5	147.4	135.7	25	1,180	698	1,878	אור עקיבא
1.6	126.1	86.9	113.7	60	3,338	1,054	4,392	אילת
0.4	52.0	66.6	56.4	34	2,900	1,630	4,530	אלעד
0.8	78.3	68.2	75.0	10	695	290	985	אריאל
*	24.2	32.6	26.8	128	3,452	2,116	5,568	אשדוד
2.0	144.3	140.2	143.0	208	10,058	4940	14,998	אשקלון
1.7	102.1	106.9	103.4	57	2,544	952	3,496	באקה אל-גרביה
1.8	98.3	95.5	97.4	288	10,682	5033	15,715	באר שבע
1.0	88.4	75.2	84.4	17	1,003	367	1,370	בית שאן
0.4	18.0	21.9	19.3	66	1,894	1,159	3,053	בית שמש
0.3	22.9	27.4	24.5	31	1,362	859	2,221	ביתר עילית
0.2	54.3	66.5	58.6	52	8,871	5,976	14,847	בני ברק
1.7	90.7	109.3	96.8	135	4,863	2,905	7,768	בת ים
0.8	69.4	80.0	72.8	20	1,248	666	1,914	גבעת שמואל
0.4	62.7	82.7	70.1	16	1,591	1242	2,833	גבעתיים
1.3	83.4	78.9	82.0	39	1,702	675	2,377	דימונה
0.9	79.6	82.1	80.3	46	2,802	1209	4,011	הוד השרון
1.0	60.7	71.5	64.2	65	2,691	1492	4,183	הרצליה
1.5	93.8	111.7	99.5	105	4,520	2506	7,026	חדרה
1.1	73.2	91.3	79.0	164	7,226	4246	11,472	חולון

לוח 9.3: גיל הילדים (0-17) הפונים לחדרי מיון עקב סיבות חיצוניות, לפי יישוב המגורים (מספרים, אחוזים ושיעור לאלף בקבוצת הגיל ביישוב) (נתון תלת-שנתי) (המשך) 2014-2016

מזה: עקב פגיעה מכוונת	שיעור לאלף			מזה: עקב פגיעה מכוונת	מספרים			יישוב
	5-17	0-4	סך הכל		5-17	0-4	סך הכל	
עירויות (המשך)								
2.9	108.6	113.8	110.2	109	2,851	1347	4,198	טבריה
1.8	75.3	68.6	73.6	88	2,732	851	3,583	טייבה
2.2	99.1	77.0	93.2	56	1,880	529	2,409	טירה
1.0	70.4	95.6	78.6	15	687	445	1,132	טירת כרמל
1.5	59.2	64.8	60.6	55	1,622	609	2,231	טמרה
0.9	70.6	86.4	76.5	35	1,640	1,191	2,831	יבנה
0.9	78.8	105.0	86.4	22	1,371	745	2,116	יהוד
*	55.5	67.6	58.8	12	859	383	1,242	יקנעם עלית
*	76.4	85.1	79.0	22	1,193	566	1,759	כפר יונה
1.1	88.9	88.7	88.8	85	4,564	2,268	6,832	כפר סבא
2.0	112.1	108.1	111.0	54	2,221	786	3,007	כפר קאסם
1.3	32.1	39.8	34.4	42	759	388	1,147	כרמיאל
1.8	103.0	100.7	102.2	132	5,006	2,388	7,394	לוד
1.5	91.7	93.6	92.3	34	1,452	604	2,056	מגדל העמק
0.3	26.5	32.7	28.1	28	2,002	864	2,866	מודיעין-מכבים-רעות
0.3	24.9	31.2	27.4	31	1,836	1,499	3,335	מודיעין עלית
0.9	35.9	42.3	37.7	34	982	458	1,440	מעלה אדומים
2.1	88.2	69.0	82.4	37	1,094	366	1,460	מעלות-תרשיחא
1.3	88.0	91.2	88.9	55	2,622	1,162	3,784	נהריה
0.6	63.8	79.4	68.3	27	2,063	1,053	3,116	נס ציונה
2.5	157.7	123.0	148.6	194	8,915	2,476	11,391	נצרת
2.8	110.4	91.4	105.1	76	2,189	711	2,900	נצרת עלית
1.2	60.0	74.0	64.6	18	633	375	1,008	נשר
*	67.1	60.8	65.0	33	1,735	789	2,524	נתיבות
1.1	92.3	104.1	96.2	186	10,395	5,876	16,271	נתניה
1.8	71.9	76.4	73.2	58	1,705	717	2,422	סח'נין
2.0	80.2	95.5	84.9	77	2,171	1,164	3,335	עכו
1.5	118.5	104.3	113.9	52	2,852	1,216	4,068	עפולה

לוח 9.3: גיל הילדים (0-17) הפונים לחדרי מיון עקב סיבות חיצוניות, לפי יישוב המגורים (מספרים, אחוזים ושיעור לאלף בקבוצת הגיל ביישוב) (נתון תלת-שנתי) (המשך) 2014-2016

שיעור לאלף				מספרים				יישוב
מזה: עקב פגיעה מכונת	5-17	0-4	סך הכל	מזה: עקב פגיעה מכונת	5-17	0-4	סך הכל	
עיריות (המשך)								
1.5	119.9	100.7	113.0	32	1,607	760	2,367	ערד
1.0	91.4	101.1	94.6	191	12,218	6,766	18,984	פתח-תקווה
1.6	143.3	130.8	139.1	63	3797	1,738	5,535	צפת
1.6	82.1	72.9	79.6	44	1641	547	2,188	קלנסווה
0.4	71.3	97.7	79.7	12	16,56	1,061	2,717	קריית אונו
1.0	55.1	72.3	60.5	41	1,585	949	2,534	קריית אתא
1.6	44.6	64.1	51.0	42	801	567	1,368	קריית ביאליק
0.9	47.2	52.2	48.9	42	1,425	828	2,253	קריית גת
0.9	46.0	68.8	53.4	22	736	533	1,269	קריית ים
0.9	45.3	64.6	51.4	24	832	545	1,377	קריית מוצקין
0.8	64.8	62.4	63.9	16	879	453	1,332	קריית מלאכי
1.2	71.7	69.5	71.0	21	924	366	1,290	קריית שמונה
0.5	75.6	91.7	80.3	18	2,050	1,042	3,092	ראש העין
0.9	66.7	81.2	71.2	160	8,215	4,485	12,700	ראשון לציון
2.1	89.2	87.3	88.6	211	6,062	2,647	8,709	רהט
0.8	76.3	85.1	79.5	96	5,803	3,582	9,385	רחובות
1.9	108.7	110.3	109.2	126	4,824	2,404	7,228	רמלה
1.1	66.0	82.6	71.7	113	4,360	2,865	7,225	רמת גן
0.4	52.5	64.9	56.4	16	1,330	755	2,085	רמת השרון
1.1	69.6	80.2	72.5	64	2,848	1,261	4,109	רעננה
2.0	126.1	112.7	121.0	38	1,490	838	2,328	שדרות
1.1	71.2	61.7	68.8	47	2,203	632	2,835	שפרעם
מועצות מקומיות (מעל 10,000 תושבים)								
*	56.6	85.6	64.8	20	310	185	495	אבו סנאן
*	63.6	93.8	71.6	*	603	320	923	אבן יהודה
1.2	82.7	103.3	90.1	12	511	359	870	אזור
*	114.8	95.9	109.8	15	1,367	406	1,773	אכסאל
1.5	73.3	63.4	70.7	21	753	231	984	אעבלין
0.8	75.3	109.1	88.6	17	922	866	1788	באר יעקב

לוח 9.3: גיל הילדים (0-17) הפונים לחדרי מיון עקב סיבות חיצוניות, לפי יישוב המגורים (מספרים, אחוזים ושיעור לאלף בקבוצת הגיל ביישוב) (נתון תלת-שנתי) (המשך) 2014-2016

מזהה: עקב פגיעה מכונת	שיעור לאלף			מזהה: עקב פגיעה מכונת	מספרים			יישוב
	5-17	0-4	סך הכל		5-17	0-4	סך הכל	
מועצות מקומיות (מעל 10,000 תושבים) (המשך)								
*	80.7	79.1	80.2	*	661	225	886	בית ג'ן
*	82.1	94.3	85.1	*	974	369	1,343	בנימינה- ג.עדה
*	41.5	62.8	49.8	*	469	449	918	גבעת זאב
2.1	106.4	107.1	106.6	48	1,822	581	2,403	ג'דידה-מכר
0.5	73.4	84.3	76.3	15	1,572	660	2,232	גדרה
*	42.7	56.6	45.9	13	775	309	1,084	גן יבנה
*	80.1	100.5	86.5	16	850	486	1,336	גני תקווה
7.2	111.2	102.2	108.6	133	1,459	542	2,001	ג'סר א-זרקא
*	35.2	40.1	36.5	*	321	128	449	ג'ת
*	103.4	75.0	95.6	19	1,135	314	1,449	דאלית אל כרמל
*	51.2	58.7	53.2	14	518	217	735	דייר אל אסד
*	63.5	80.2	67.6	*	1,085	448	1,533	זכרון יעקב
1.0	82.3	70.6	78.5	34	1,847	760	2,607	חורה
*	130.4	130.2	130.3	43	1,490	551	2,041	טורעאן
*	137.5	118.1	132.3	42	2,037	637	2,674	יפיע
*	112.3	113.1	112.5	19	1,492	523	2,0	ירכא
*	61.0	76.6	65.2	26	685	319	1,004	כאבול
0.6	50.1	48.5	49.6	20	1,046	483	1,529	כסייפה
*	106.1	94.2	102.9	60	2,008	653	2,661	כפר כנא
*	100.2	101.7	100.6	33	1,702	686	2,388	כפר מנדא
2.6	98.2	88.7	95.6	50	1,396	462	1,858	כפר קרע
1.1	96.1	90.0	94.1	20	1,190	531	1,721	לקייה
0.8	37.8	52.7	42.3	16	538	323	861	מבשרת ציון
*	105.9	115.3	108.4	48	1,745	688	2,433	מג'אר
*	70.9	80.2	73.3	33	927	352	1,279	מג'ד אל כרום
*	87.9	93.9	89.4	*	846	310	1,156	מזכרת בתיה
1.7	106.6	106.3	106.5	29	1,358	448	1,806	מעלה עירון
1.4	47.5	54.9	49.5	21	527	223	750	נחף
2.9	102.5	89.1	99.1	31	822	248	1,070	עוספיה

לוח 9.3: גיל הילדים (0-17) הפונים לחדרי מיון עקב סיבות חיצוניות, לפי יישוב המגורים (מספרים, אחוזים ושיעור לאלף בקבוצת הגיל ביישוב) (נתון תלת-שנתי) (המשך) 2014-2016

מזה: עקב פגיעה מכונת	שיעור לאלף			מזה: עקב פגיעה מכונת	מספרים			יישוב
	5-17	0-4	סך הכל		5-17	0-4	סך הכל	
מועצות מקומיות (מעל 10,000 תושבים) (המשך)								
1.6	91.6	89.6	91.1	24	983	348	1,331	עין מאהל
2.8	90.6	77.6	87.1	84	1,995	628	2,623	עראבה
1.3	77.7	80.9	78.6	35	1,615	581	2,196	ערערה
1.7	68.4	70.8	69.2	45	1,242	593	1,835	ערערה בנגב
1.9	100.1	96.9	99.2	27	1,028	371	1,399	פורידיס
1.0	102.8	118.1	107.5	34	2534	1,311	3,845	פרדס חנה-כרכור
*	59.0	73.2	62.6	11	904	376	1,280	קדימה-צורן
*	59.8	76.5	64.1	*	608	269	877	קרית טבעון
*	97.1	97.1	97.1	10	579	289	868	קרית עקרון
1.5	106.7	87.5	101.7	31	1,611	468	2,079	ריינה
0.5	50.4	65.4	53.1	10	843	237	1,080	שוהם
*	67.2	91.5	72.3	15	670	244	914	תל מונד
1.9	85.3	76.4	82.6	61	1856	746	2,602	תל שבע
מועצות מקומיות (5,000-10,000)								
*	56.6	85.6	64.8	20	310	185	495	אבו גוש
*	80.8	88.3	82.9	*	515	216	731	אורנית
*	81.4	85.0	82.3	*	481	178	659	אלפי מנשה
*	30.3	40.9	33.1	*	226	108	334	אפרתה
*	140.2	122.7	135.4	49	1,116	367	1,483	בועינה נוג'ידאת
*	84.1	72.6	81.2	*	411	123	534	בוקעאתא
1.4	107.1	85.0	100.6	14	781	257	1,038	ביר אל מכסור
*	32.3	40.6	34.6	*	213	101	314	בית אל
*	83.4	94.9	86.3	*	397	151	548	בית דגן
*	81.6	88.4	83.7	*	268	130	398	בני עי"ש
1.0	94.7	117.9	101.1	11	772	364	1,136	בסמ"ה
*	72.6	68.0	71.4	*	452	154	606	בסמת טבעון
*	44.7	49.5	45.9	13	309	115	424	בענה

לוח 9.3: גיל הילדים (0-17) הפונים לחדרי מיון עקב סיבות חיצוניות, לפי יישוב
המגורים (מספרים, אחוזים ושיעור לאלף בקבוצת הגיל ביישוב)
2014-2016 (נתון תלת-שנתי) (המשך)

מזה: עקב פגיעה מכונת	שיעור לאלף			מזה: עקב פגיעה מכונת	מספרים			יישוב
	5-17	0-4	סך הכל		5-17	0-4	סך הכל	
מועצות מקומיות (5,000-10,000) (המשך)								
*	82.9	122.8	92.5	*	356	168	524	ג'וליס
1.7	126.9	98.5	119.5	20	1,085	299	1,384	ג'ולג'וליה
*	113.6	120.9	115.5	13	954	350	1,304	דבורייה
*	97.2	94.4	96.5	24	756	262	1,018	דייר חנא
*	74.2	89.4	78.8	*	378	196	574	זמר
3.5	99.5	89.6	96.6	32	632	243	875	זרזיר
*	131.0	122.6	128.8	*	611	203	814	חורפיש
1.5	143.8	115.6	134.9	13	851	315	1,166	חצור הגלילית
3.3	159.9	140.3	154.5	24	832	278	1,110	טובא זנגרייה
*	127.6	114.6	124.2	*	636	202	838	יאנוח ג'ת
*	71.5	68.6	70.6	*	464	204	668	ירוחם
*	72.7	74.1	73.0	*	429	105	534	כוכב יאיר
1.5	93.9	100.9	95.8	14	647	269	916	כסרא-סמיע
*	71.2	73.8	71.6	*	278	61	339	כפר ורדים
*	119.2	103.8	115.4	25	801	233	1,034	כפר יאסיף
*	79.6	58.1	74.9	*	349	71	420	להבים
1.1	76.3	78.5	76.9	11	592	213	805	מג'דל שמש
*	98.8	102.2	99.6	*	549	170	719	מיתר
*	62.8	51.7	59.5	*	229	82	311	מצפה רמון
*	134.8	125.2	132.0	19	895	342	1,237	משהד
*	124.1	126.2	124.6	*	594	189	783	עומר
3.4	115.4	113.0	114.7	18	432	176	608	עילבון
*	148.5	108.4	137.5	21	1,000	276	1,276	עילות
*	109.5	79.8	101.4	*	400	110	510	פקיעין (בוקייעה)
*	91.6	107.7	95.6	*	277	105	382	פרדסייה
2.9	138.1	103.4	128.2	17	569	170	739	קצרין
1.2	43.2	37.6	41.3	11	256	120	376	קריית ארבע

לוח 9.3: גיל הילדים (0-17) הפונים לחדרי מיון עקב סיבות חיצוניות, לפי יישוב המגורים (מספרים, אחוזים ושיעור לאלף בקבוצת הגיל ביישוב) (נתון תלת-שנתי) (המשך) 2014-2016

מזהה: עקב פגיעה מכוונת	שיעור לאלף			מזהה: עקב פגיעה מכוונת	מספרים			יישוב
	5-17	0-4	סך הכל		5-17	0-4	סך הכל	
מועצות מקומיות (5,000-10,000) (המשך)								
*	78.6	82.2	79.8	*	371	192	563	קרני שומרון
1.5	70.1	62.2	68.0	10	338	108	446	ראמה
0.8	57.1	67.2	60.6	12	587	371	958	רכסים
*	68.7	91.2	75.2	*	318	170	488	רמת ישי
3.6	148.6	145.5	147.7	25	760	275	1,035	שבלי אום אל גנם
1.4	92.2	88.5	91.1	20	953	395	1,348	שגב שלום
*	111.5	93.1	106.4	*	457	148	605	שלומי
1.9	69.7	69.2	69.6	14	370	150	520	שעב

מקור: משרד הבריאות, אגף המידע, תחום מידע, מאגר אשפוזים, 2017.

הערה: הנתונים אינם כוללים את בית החולים מעייני הישועה בבני ברק ואת בתי החולים במזרח ירושלים, ולכן אינם מלאים.

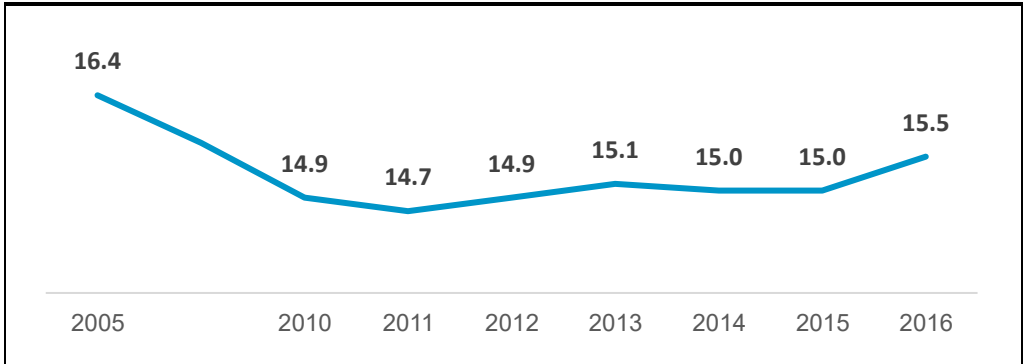
* מספרים קטנים מ-10 ולכן לא ניתנים לפרסום.

בשלוש השנים 2014-2016 שיעורן הארצי של פניות ילדים לחדר מיון עקב סיבה חיצונית היה 73.6 לאלף. שיעורן הארצי לאלף של הפניות עקב פגיעה מכוונת היה 1.1.

יישובים שבהם שיעור הפניות לאלף מכלל הילדים ביישוב היה גבוה פי 1.5 ויותר מהשיעור הארצי (73.6 לאלף): טובא זנגרייה (154.5 לאלף), נצרת (148.6 לאלף), שבלי אום אל גנם (147.7 לאלף), אשקלון (143.0 לאלף), צפת (139.1 לאלף), עילוט (137.5 לאלף), אור עקיבא (135.7 לאלף), בועיינה נוג'ידאת (135.4 לאלף), חצור הגלילית (134.9 לאלף), יפיע (132.3 לאלף), משהד (132.0 לאלף), קצרין (128.2), טורעאן (130.3 לאלף), חורפיש (128.8 לאלף), עומר (124.6 לאלף), יאנוח ג'ת (124.2 לאלף), שדרות (121.0 לאלף), ג'לג'וליה (119.5 לאלף), דבורייה (115.5 לאלף), כפר יאסיף (115.4 לאלף), עילבון (114.7 לאלף), עפולה (113.9 לאלף), אילת (113.7 לאלף), ערד (113.0), ירכא (112.5 לאלף), כפר קאסם (111.0 לאלף).

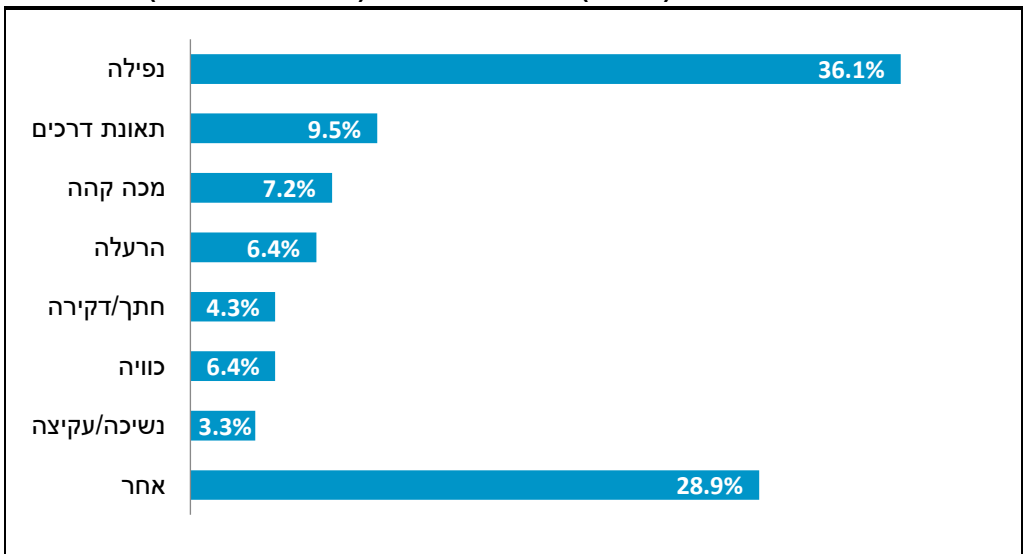
יישובים שבהם שיעור הפניות עקב פגיעה מכוונת היה גבוה פי שניים ויותר מהשיעור הארצי (1.1 לאלף) היו בעיקר יישובים ערבים: ג'סר א זרקא (7.2 לאלף), שבלי אום אל גנם (3.6 לאלף), זרזיר (3.5 לאלף), עילבון (3.4 לאלף), טובא זנגרייה (3.3 לאלף), טבריה (2.9 לאלף), עוספיא (2.9 לאלף), קצרין (2.9 לאלף), נצרת עילית (2.8 לאלף), עראבה (2.8 לאלף), כפר קרע (2.6 לאלף), נצרת (2.5 לאלף), טירה (2.2 לאלף).

תרשים 9ה': אשפוזים של ילדים עקב סיבה חיצונית (תאונה)
 (אחוז מכלל האשפוזים) / 2016

מקור: נתוני משרד הבריאות, אגף המידע, מאגר אשפוזים, 2017.
 * הנתונים מתייחסים לכ-90% מהאשפוזים בבתי החולים הכלליים ומבוססים על רישום וקידוד נסיבות הפגיעה לפי אבחנת ה-E-Codes ברשימת האשפוזים. רק לכמחצית מהאשפוזים עקב פגיעה נרשמה אבחנת E-Codes כלשהי. לפיכך היקף התופעה לפי כוונת הפגיעה או סוג הפגיעה אינו מוצג במלואו.
 מאז 2010 נותר יציב פחות או יותר חלקם של הילדים שהתאשפזו עקב סיבה חיצונית (מכלל האשפוזים).

תרשים 9ו': הסיבה החיצונית שגרמה לאשפוז* (אחוז מהאשפוזים) / 2016

מקור: נתוני משרד הבריאות, אגף המידע, מאגר אשפוזים, 2017.
 * הנתונים מתייחסים לכ-90% מהאשפוזים בבתי החולים הכלליים ומבוססים על רישום וקידוד נסיבות הפגיעה לפי אבחנת ה-E-Codes ברשימת האשפוזים. רק לכמחצית מהאשפוזים עקב פגיעה נרשמה אבחנת E-Codes כלשהי. לפיכך היקף התופעה לפי כוונת הפגיעה או סוג הפגיעה אינו מוצג במלואו.
 הסיבה השכיחה ביותר לאשפוז ילדים כתוצאה מפגיעה בשנת 2016 הייתה נפילה (36.1%).

לוח 9.4: סוג פגיעה חיצונית* (תאונה) בילדים שאושפזו, לפי גיל (אחוזים)
2000-2016

שנה/ גיל	סך הכל	נפילה	תאונת דרכים	מכה קהה	הרעלה	חתך/ דקירה	כוויה	נשיכה/ עקיצה	אחר
2000	100.0	38.4	14.2	4.1	8.5	3.1	6.1	5.3	20.3
2005	100.0	37.5	12.3	4.9	7.6	3.8	5.2	4.5	24.1
2015	100.0	35.3	9.3	7.0	6.4	4.3	4.2	3.4	30.1
2016	100.0	36.1	9.5	7.2	6.4	4.3	4.3	3.3	28.9
0	100.0	59.5	2.4	3.6	3.2	0.5	5.6	0.7	24.5
1-4	100.0	41.1	4.3	6.6	7.0	2.1	9.1	4.2	25.6
5-9	100.0	39.8	10.9	8.8	1.4	4.3	2.5	4.0	28.4
10-14	100.0	29.6	14.3	8.7	5.3	5.5	1.8	3.4	31.5
15-17	100.0	16.7	13.9	6.1	16.1	8.9	1.3	2.1	34.9

מקור: משרד הבריאות, אגף המידע, מאגר אשפוזים, 2017.

* הנתונים מתייחסים לכ-90% מהאשפוזים בבתי החולים הכלליים ומבוססים על רישום וקידוד נסיבות הפגיעה לפי אבחנת ה-E-Codes ברשימת האשפוזים. רק לכמחצית מהמאושפזים עקב פגיעה נרשמה אבחנת E-Codes כלשהי. לפיכך היקף התופעה לפי כוונת הפגיעה או סוג הפגיעה אינו מוצג במלואו.

בשנים 2000-2016 נטה לרדת אחוז האשפוזים בגין תאונת דרכים. ירידה נצפתה גם באחוז המאושפזים עקב הרעלה, כוויה, נשיכה/עקיצה ונפילה. אחוז האשפוזים בגין מכה קהה וחתך/דקירה נטה לגדול.

אחוז האשפוזים בגין נפילה, כוויה ונשיכה/עקיצה הולך וקטן עם עליית הגיל. אך עם הגיל גדל אחוז המאושפזים מחמת תאונת דרכים, חתך/דקירה והרעלה (ראו גם בפרק 14 על נסיון התאבדות באמצעות חשיפה לרעלים).

לוח 9.5: נסיבות הפגיעה החיצונית* (תאונה) שגרמה לאשפוז לפי גיל (אחוזים) 2000-2016

נסיבות הפגיעה							סך הכל	שנה/גיל
התערבות חוקית ****	תקיפה	לחימה ***	השפעה מאוחרת **	כוונה לא ברורה	פגיעה עצמית	ללא כוונה		
0.0	1.8	0.0	0.6	0.5	2.8	94.1	100.0	2000
0.0	2.2	0.1	0.7	1.2	3.0	92.8	100.0	2005
0.1	1.9	0.0	0.7	0.8	3.0	93.5	100.0	2010
0.1	1.6	0.2	0.5	1.4	2.3	93.3	100.0	2015
0.0	1.4	0.2	0.5	1.5	2.4	93.8	100.0	2016
..	0.1	0.1	0.2	0.1	..	99.3	100.0	0
0.0	0.2	0.2	0.2	0.1	0.0	99.2	100.0	1-4
..	0.6	0.1	0.9	0.2	0.1	98.1	100.0	5-9
0.1	2.0	0.4	0.6	1.5	3.0	92.3	100.0	10-14
0.0	4.6	0.3	0.6	6.6	10.8	77.1	100.0	15-17

מקור: משרד הבריאות, אגף המידע, מאגר אשפוזים, שנים שונות.

* הנתונים מתייחסים לכ-90% מהאשפוזים בבתי החולים הכלליים ומבוססים על רישום וקידוד נסיבות הפגיעה לפי אבחנת ה-E-Codes ברשימת האשפוזים. רק לכמצצית מהמאושפזים עקב פגיעה נרשמה אבחנת E-Codes כלשהי. לפיכך היקף התופעה לפי כוונת הפגיעה או סוג הפגיעה אינו מוצג במלואו.

** השפעות בריאותיות שנגרמו עקב פגיעה חיצונית שלא באופן מיידי בזמן הפגיעה עצמה.

*** פגיעה שהתרחשה בזמן מלחמה.

**** פגיעה שהתרחשה בעקבות התערבות חוקית-משפטית או עקב פעולת טרור.

הסיבה החיצונית לאשפוזם של רוב רובם של הילדים הייתה פגיעה שלא במתכוון. כך בכל השנים. שכיחותה של פגיעה שלא במתכוון קטנה עם עליית הגיל.

לוח 9.6: אשפוזים* ימי אשפוז של ילדים בגיל 0-17 עקב פגיעה חיצונית** (אחוזים ומספרים) 2000-2016

גיל					סך הכל***		שנה
15-17	10-14	5-9	1-4	0	אחוזים	מספרים	
אשפוזים							
12.8	19.9	24.2	32.2	11.0	100.0	24,409	2000
13.9	20.7	23.4	31.5	10.5	100.0	25,282	2005
15.5	21.4	24.2	28.5	10.4	100.0	23,847	2010
15.4	21.6	22.5	28.7	11.8	100.0	25,353	2015
16.0	21.3	22.5	28.1	21.1	100.0	24,940	2016
ימי אשפוז							
13.3	17.4	20.9	27.3	21.0	100.0	93,138	2000
13.1	18.8	21.2	30.2	16.7	100.0	99,194	2005
15.1	19.5	19.6	25.6	20.3	100.0	97,466	2010
15.1	19.5	16.6	25.6	20.3	100.0	95,958	2015
14.4	18.4	19.7	25.1	19.3	100.0	90,264	2016
משך שהייה ממוצע (ימים)							
4.0	3.3	3.3	3.2	7.3	3.8		2000
3.7	3.6	3.5	3.8	6.2	3.9		2005
4.0	3.7	3.3	3.7	8.0	4.1		2010
4.2	3.5	3.1	3.3	6.2	3.8		2015
4.0	3.1	3.2	3.2	5.8	3.6		2016

מקור: משרד הבריאות, אגף המידע, מאגר אשפוזים, שנים שונות.
 * אשפוזים עקב פגיעות חיצוניות כוללים את כל האשפוזים, שבמהלכם נרשמו למאושפזים אבחנות 800-999 או E-Codes.

** הנתונים מתייחסים לכ-90% מן האשפוזים בבתי החולים לאשפוז כללי.

*** עקב עדכונים שנעשו במאגר המידע במשרד הבריאות, המידע שהוצג בשנתונים קודמים עודכן מחדש.

בשנים 2000-2016 הגיל השכיח של הילדים המאושפזים בכל שנה היה 1-4. השהייה הממוצעת הממושכת ביותר (יותר מ-5 ימים) הייתה של ילדים מתחת לגיל שנה.

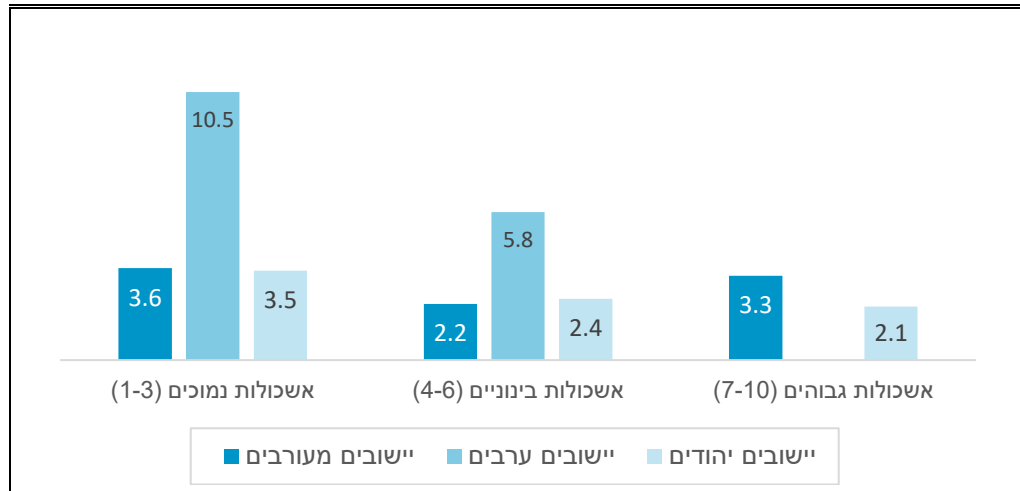
לוח 9.7: מקרי מוות של ילדים עקב פגיעה לא מכוונת, לפי מגזר (מספרים ושיעור למאה אלף בקבוצה המתאימה) / 2012-2016

שיעור ל-100,000		מספרים			שנה
ערבים	יהודים	ערבים	יהודים	סך הכל*	
8.4	3.4	58	64	125	2012
9.4	2.2	66	42	117	2013
9.2	2.7	65	52	125	2014
7.0	2.4	50	49	106	2015
8.0	2.7	57	55	118	2016
8.4	2.7	284	259	571	2012-2016

מקור: בטרם, המערך הלאומי לנתוני היפגעות ובטיחות ילדים (NAPIS), דו"ח תמותת ילדים מהיפגעות בלתי מכוונת בשנת 2016, ינואר 2017, לאום (מגזר): לוח 3, עמ' 18. פרסום מספר 1099.
* כולל מקרים בלא ציון מגזר.

שיעור מקרי המוות כתוצאה מפגיעה בלתי מכוונת היה בכל השנים גדול במגזר הערבי יותר מאשר במגזר היהודי (פי שניים ויותר). ב-2016 הסיכון של ילד ערבי להיהרג כתוצאה מהיפגעות בלתי מכוונת היה גדול פי 3.1 מזה של ילד יהודי.

תרשים 9: תמותת ילדים עקב פגיעה לא מכוונת (תאונות) לפי דירוג חברתי-כלכלי של יישוב מגוריהם (שיעור למאה אלף) / 2012-2016

מקור: בטרם, המערך הלאומי לנתוני היפגעות ובטיחות ילדים (NAPIS), דו"ח תמותת ילדים מהיפגעות בלתי מכוונת בשנת 2016, ינואר 2017, אשכולות חברתיים-כלכליים: תרשים 9, עמ' 20. פרסום מספר 1099.

תמותת ילדים עקב פגיעה לא מכוונת הייתה בכל השנים שכיחה ביישובים בעלי דירוג חברתי-כלכלי נמוך או בינוני, יותר מאשר ביישובים בעלי הדירוג הגבוה יותר. שיעור תמותת ילדים המתגוררים ביישובים יהודים בעלי דירוג חברתי-כלכלי נמוך כפול מזה של ילדים יהודים המתגוררים ביישובים בעלי דירוג חברתי-כלכלי גבוה.

היפגעות ילדים בתאונות דרכים (לוחות 9.8-9.12 ותרשימים 9ח'-9ט')

לוח 9.8: תאונות דרכים שבהן מעורבים ילדים בגיל 0-17, לפי חומרת פגיעה וסוג נפגע (מספרים ושיעור למאה אלף) 1991-2016

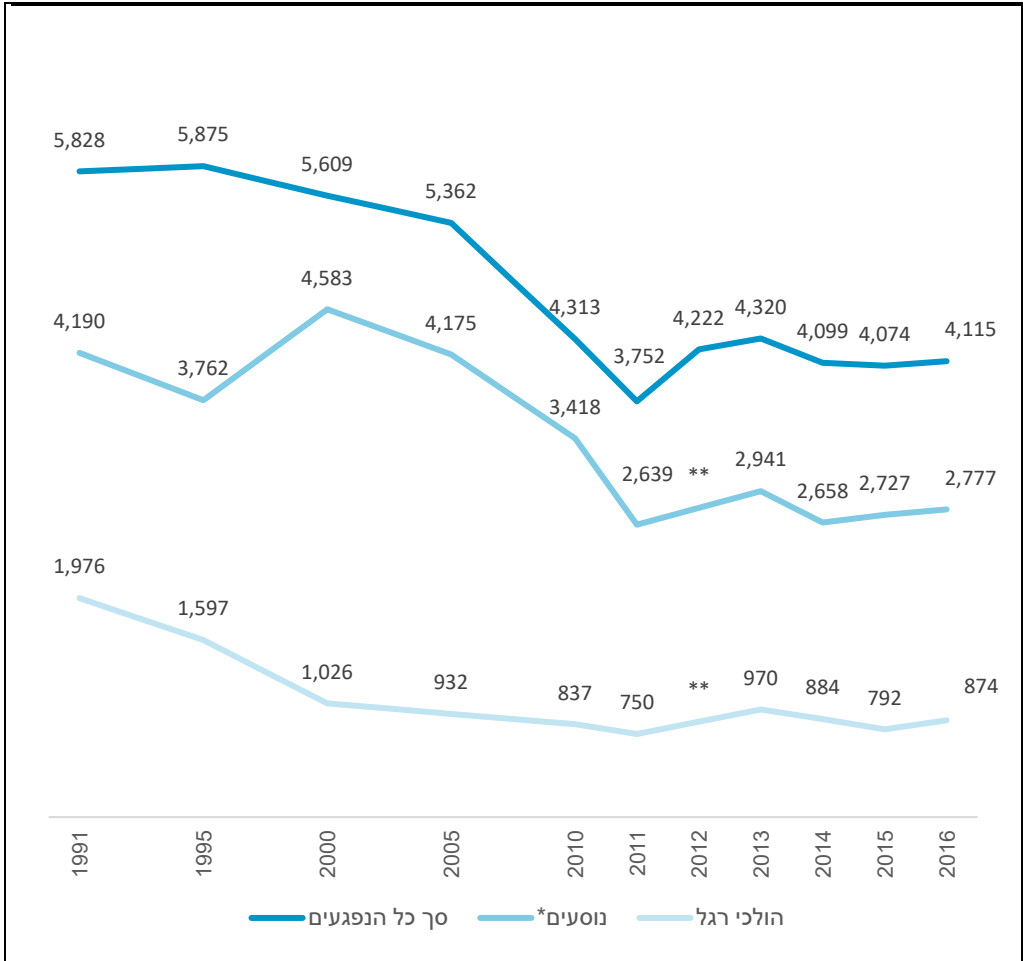
נהגים צעירים (כולל נהגי אופנוע ורכב מנועי לא ידוע)		נוסעים ברכב/נוסעי אופנוע/קטנוע/רוכבי אופניים		הולכי רגל		סך הכל		חומרת הפגיעה	
						שיעור ל- 100,000	מספרים		
-	139	232.8	3,713	109.8	1,976	323.8	5,828	1991	סך הכל
258.5	516	191.0	3,762	81.1	1,597	298.2	5,875	1995	
133.1	297	199.1	4,286	44.7	1,026	260.6	5,609	2000	
111.0	255	179.5	4,175	40.1	932	230.5	5,362	2005	
24.1	58	135.6	3,418	33.2	837	171.2	4,313	2010	
8.0	227	98.3	2,777	30.9	874	145.7	4,115	2016	
-	4	2.0	36	1.6	29	3.8	69	1991	מוות*
1.5	3	1.9	37	1.9	37	3.9	77	1995	
2.2	5	1.3	28	1.7	37	3.3	70	2000	
2.2	5	1.4	32	1.2	28	2.8	65	2005	
0.4	1	1.3	34	1.2	31	2.6	66	2010	
0.1	3	0.8	24	0.6	17	1.7	49	2016	
-	15	24.5	441	32.5	585	57.8	1,041	1991	פגיעה קשה
38.6	77	16.0	315	21.2	417	41.1	809	1995	
18.4	41	10.1	218	13.6	292	25.6	551	2000	
13.5	31	7.2	167	11.4	265	21.9	509	2005	
3.3	8	5.8	145	7.7	195	13.8	348	2010	
1.7	47	3.6	103	5.0	141	12.1	342	2016	
-	120	179.8	3,236	75.7	1,362	262.1	4,718	1991	פגיעה קלה
217.4	434	158.2	3,116	58.0	1,143	238.2	4,693	1995	
112.5	251	187.7	4,040	32.4	697	231.8	4,988	2000	
60.9	140	168.9	3,930	27.5	639	205.8	4,788	2005	
20.4	49	128.5	3,239	24.2	611	154.7	3,899	2010	
0.8	22	93.9	2,650	25.3	716	131.8	3,724	2016	

מקור: משטרת ישראל, המטה הארצי, יחידת נוער ומדור סטטיסטיקה, דו"חות שנתיים שנים שונות, מדור מחקר אגף תנועה, שנים שונות. השיעורים חושבו בידי המועצה הלאומית לשלום הילד, המרכז למחקר ופיתוח, על בסיס נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, ממוצע בכל שנה.

* נפטרו תוך חודש ממועד התאונה.

בשנים 1991-2016 קטן בהתמדה שיעורם למאה אלף של הקטינים שנפגעו בתאונות דרכים.

תרשים 9ח': מספר* הילדים בגיל 0-17 שנפגעו בתאונות דרכים, לפי סוג מעורבות בתאונה 1991-2016

מקור: משטרת ישראל, המטה הארצי, 'יחידת נוער ומדור סטטיסטיקה, דו"חות שנתיים שנים שונות ומדור מחקר אגף התנועה, שנים שונות.

* נוסעים ברכב, באופנוע ובקטנוע ורוכבי אופניים.

** נתוני 2012 חסרים.

בשנת 2016 שב ועלה מספר הילדים שנפגעו בתאונות דרכים - נוסעים ברכב, רוכבי אופניים והולכי רגל.

לוח 9.9: חומרת הפגיעה של ילדים (0-17) בתאונות דרכים, לפי חודש התאונה וגיל (מספרים ואחוזים) 2015-2016

2016							סך הכל 2015		חודש	
גיל			חומרת הפגיעה			סך הכל		מספרים אחוזים		מספרים אחוזים
16-17	5-15	0-4	פצועים קל	פצועים קשה	הרוגים	מספרים אחוזים				
864	2,276	579	3,724	342	49	-	4,115	-	4,074	סך הכל
21.0	55.3	14.1	90.5	8.3	1.2	100.0	-	100.0	-	
65	167	57	267	20	2	7.0	289	8.0	327	ינואר
82	144	88	291	19	4	7.6	314	6.6	268	פברואר
91	179	55	299	23	3	7.9	325	10.5	427	מרץ
75	230	88	339	46	8	9.6	393	9.2	375	אפריל
74	182	89	310	32	3	8.4	345	8.4	342	מאי
69	239	87	353	37	5	9.6	395	8.1	330	יוני
75	235	97	369	35	3	9.9	407	10.0	408	יולי
88	233	97	383	31	4	10.2	418	10.4	423	אוגוסט
56	173	72	265	29	7	7.3	301	8.8	357	ספטמבר
58	175	78	285	23	3	7.6	311	6.5	264	אוקטובר
56	162	84	280	20	2	7.3	302	6.4	260	נובמבר
75	157	83	283	27	5	7.6	315	7.2	293	דצמבר

מקור: משטרת ישראל, מדור מחקר, אגף התנועה, שנים שונות.

בשנת 2016 מספר הילדים שנפגעו בתאונות דרכים היה גדול בחודשים אפריל-אוגוסט יותר מברוב חודשי השנה. יותר ממחצית הנפגעים היו בגיל 5-15, רוב הנפגעים נפצעו קל.

לוח 9.10: נהגים עד גיל 18 המעורבים בתאונות דרכים
לפי מין וחומרת תאונה (מספרים ואחוזים) / 2010-2016

2016				2015	2010	2005	2000	חומרת תאונה
מין (מספרים)		אחוז מכלל המעורבים בתאונות דרכים	מספרים					
בנות	בנים							
110	658	3.5	768	878	1,003	1,434	1,640	סך הכל
1	22	4.6	23	19	23	25	24	קטלנית
19	128	5.9	147	152	108	179	228	קשה
90	508	3.2	598	707	872	1,230	1,388	קלה

מקור: אתר האינטרנט של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, תאונות דרכים עם נפגעים 2016, לוח 4.03, עמ' 175, אוקטובר 2017.

*בלא אזור יהודה ושומרון

בשנים 2010-2016 ניכרה ירידה במספר הנהגים עד גיל 18 שהיו מעורבים בתאונות דרכים. רובם הגדול של נהגים אלה היה בנים. ככל שחומרת התאונה גדולה יותר, כך שכיחותה פוחתת.

לוח 9.11: ילדים שנפגעו בתאונות דרכים שבהן היו מעורבים אופניים או קורקינט חשמליים, לפי גיל, סוג כלי ממונע, דיווח למשטרה ואשפוז בבית חולים (מספרים ואחוזים) / 2016

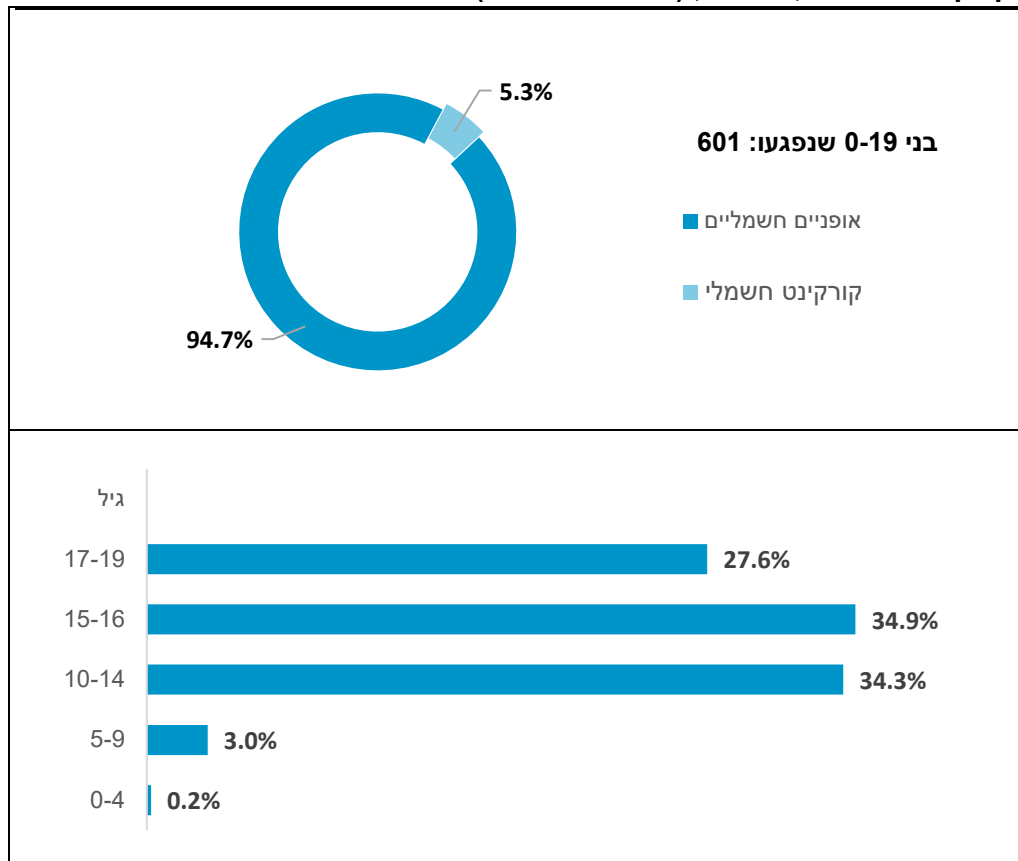
קורקינט חשמלי			אופניים חשמליים			סך הכל	גיל
אושפזו בבית חולים אך לא דווחו למשטרה	נפגעו ודווחו למשטרה	סך הכל	אושפזו בבית חולים אך לא דווחו למשטרה	נפגעו ודווחו למשטרה	סך הכל		
19	43	62	356	1,202	1,558	1,620	סך כל הנפגעים באוכלוסייה
15	17	32	170	399	569	601	סך כל הנפגעים בגיל 0-19
-	-	51.6	-	-	36.5	37.1	אחוז הנפגעים בני 0-19 מכלל הנפגעים
1	0	1	0	0	0	1	0-4
6	7	13	2	3	5	18	5-9
7	3	10	84	112	196	206	10-14
1	4	5	51	154	205	210	15-16
0	3	3	33	130	163	166	17-19

מקור: אתר האינטרנט של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, הודעה לתקשורת: תאונות דרכים עם נפגעים-סיכום 2016, מאי 2017.

הערה: הלוח מציג נהגי אופניים חשמליים ונהגי קורקינטים חשמליים.

בשנת 2016 נפגעו 1,620 בני אדם בתאונות דרכים שבהן היו מעורבים אופניים חשמליים וקורקינטים חשמליים. 601 מהם היו בגיל 0-19. רוב בני ה-0-19 שנפגעו, נפגעו מאופניים חשמליים. כ-70.0% מבני ה-0-19 שנפגעו דיווחו למשטרה וכ-30% מהם אושפזו בבית חולים אך לא דיווחו למשטרה.

תרשים 9ט': בני 0-19 שנפגעו בתאונות דרכים שבהן היו מעורבים אופניים או קורקינט חשמליים, לפי גיל, (מספרים ואחוזים) / 2016

מקור: אתר האינטרנט של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, הודעה לתקשורת: תאונות דרכים עם נפגעים-סיכום 2016, מאי 2017.

הערה: הלוח מציג נהגי אופניים חשמליים ונהגי קורקינטים חשמליים.

רוב בני ה-0-19 שנפגעו בתאונות דרכים בהן היו מעורבים אופניים חשמליים וקורקינטים חשמליים היו בני 10-16.

לוח 9.12: עבירות נבחרות של נהגים עד גיל 18 המעורבים בתאונות דרכים
(מספרים ואחוזים) / 2009-2016

2016		2015		2009		עבירה נבחרת
אחוזים	מספרים	אחוזים	מספרים	אחוזים	מספרים	
100.0	768	100.0	878	100.0	1,086	סך הכל
3.5	-	4.0	-	3.6	-	אחוז מכלל הנהגים מזה:
6.7	52	5.4	47	9.3	101	מהירות מופרזת*
6.3	48	8.4	74	5.5	60	אי ציות לתמרורים
5.4	42	3.4	30	10.1	110	סטייה מנתיב**
4.8	37	10.1	89	5.8	63	אי מתן זכות קדימה לרכב או להולך רגל
0.9	7	0.8	7	0.6	7	שכרות/סמים
0.3	2	0.1	1	0.1	1	הנהג נרדם
39.7	305	37.8	332	44.6	484	אין עבירה

מקור: אתר האינטרנט של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, תאונות דרכים עם נפגעים 2016, לוח 4.04, עמ' 176-177, אוקטובר 2017.

* מהירות מופרזת מעל המותר בחוק, מהירות מופרזת בניסיונות המקרה.

** מהירות מופרזת שגרמה לסטייה מנתיב.

מספר הנהגים עד גיל 18 שהיו מעורבים בתאונות דרכים, אך לא עברו עבירה, מכלל הנהגים בגילם קטן מאז 2009 (מ-484 ל-305).

העבירות השכיחות ביותר ב-2016 היו מהירות מופרזת ואי ציות לתמרורים.

היפגעות ילדים בגלל השאתם לבד ברכב (לוחות 9.13-9.15 ותרשים 9'1)

לוח 9.13: סיבת הפגיעה, מין ומגזר של ילדים שנפגעו בגלל שהשארם לבד ברכב (מספרים ואחוזים) / 2008-2016

מגזר*		מין*		סיבת הפגיעה		סך הכל	שנה
ערבי	יהודי	בנות	בנים	הילכדות/ נעילה ברכב	השאת ילדים לבד ברכב		
0	18	13	27	4	36	40	2008
03	25	10	19	28	10	38	2009
4	41	18	29	18	36	54	2010
2	31	15	19	11	23	34	2011
2	47	15	41	26	33	59	2012
6	49	18	44	27	39	66	2013
0	17	5	36	15	37	52	2014
4	48	12	45	30	31	61	2015
12	74	27	62	57	35	92	2016
2008-2016							
33	350	133	322	216	280	496	מספרים
6.7	70.6	26.8	64.9	43.5	56.5	100.0	אחוזים

מקור: בטרם - בטיחות ילדים, מיזם NAPIS- מאגר היפגעויות מהתקשורת, שנים שונות.

* לא כולל ללא סיווג ולכן המספרים לא מסתכמים לסך הכל.

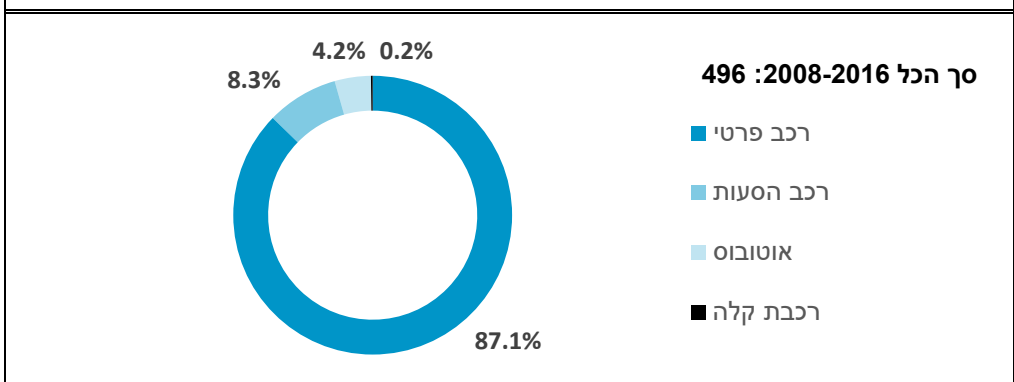
בשנים 2008-2016 יותר ממחצית הילדים שנפגעו נפגעו בשל השאתם לבד ברכב (56.5%). רובם היו בנים (64.9%) ויהודים (70.6%).

לוח 9.14: גיל וחומרת הפגיעה של ילדים שהושארו לבד ברכב (מספרים ואחוזים) 2008-2016

2016	סך הכל 2008-2016		
	אחוזים	מספרים	
92	100.0	496	סך הכל
גיל			
23	25.0	124	עד שנה
48	52.6	261	1-3
16	14.5	72	4-5
0	5.8	29	6-14
5	2.0	10	ללא סיווג
חומרת הפגיעה			
18	14.9	74	קל
1	2.2	11	בינוני
2	0.8	4	קשה
1	0.4	2	אנוש
7	4.8	24	מוות
0	1.6	8	לא ידוע
63	75.2	373	ללא נפגעים

מקור: בטרם - בטיחות ילדים, מיזם NAPIS- מאגר היפגעויות מהתקשורת, שנים שונות. בשנים 2008-2016 רבע מהנפגעים בגלל הישארות לבד ברכב היו ילדים עד גיל שנה, יותר ממחצית הילדים היו בגיל 1-3 שנים. רוב הילדים יצאו בלא פגע. כ-5.0% מהילדים מתו כתוצאה מהשארתם לבד ברכב.

תרשים 9: אחוז הילדים שהושארו או נלכדו לבד ברכב, לפי סוג רכב 2008-2016

מקור: בטרם - בטיחות ילדים, מיזם NAPIS- מאגר היפגעויות מהתקשורת, שנים שונות. הערה: התרשים לא כולל 0.2% של מקרים ללא סיווג סוג הרכב. רוב הילדים שנפגעו בגלל שהושארו לבד ברכב נפגעו ברכב פרטי. 8.3% נפגעו ברכב הסעות.

לוח 9.15: החודש שבו ילדים נפגעו בגלל הישארות לבד ברכב (מספרים ואחוזים)
2008-2016

2016	סך הכל 2008-2016		חודש
	אחוזים	מספרים	
92	100.0	496	סך הכל
3	4.6	23	ינואר
7	5.4	27	פברואר
5	5.2	26	מרץ
4	6.0	30	אפריל
6	10.1	50	מאי
16	9.3	46	יוני
17	13.5	67	יולי
4	12.7	63	אוגוסט
9	12.3	61	ספטמבר
8	7.7	38	אוקטובר
9	7.7	38	נובמבר
4	5.4	27	דצמבר

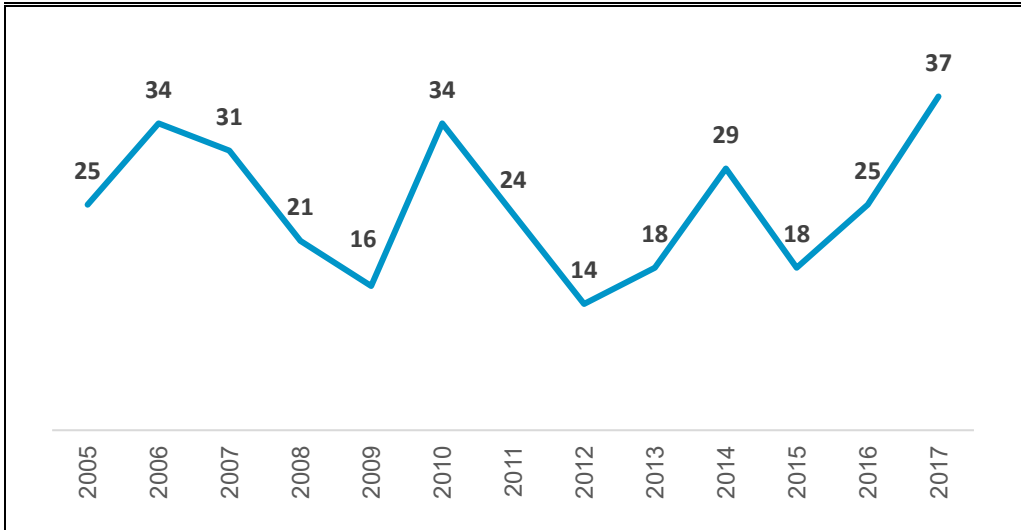
מקור: בטרם - בטיחות ילדים, מיזם NAPIS - מאגר היפגעויות מהתקשורת, שנים שונות.

אחוז הילדים שנפגעו בשל הישארותם לבד ברכב היה גדול בחודשים מאי ויולי עד ספטמבר יותר מבשאר חודשי השנה.

מוות של ילדים בחופשת הקיץ (תרשים 9'א' ולוחות 9.16-9.17)

הנתונים המוצגים לשנים 2013-2017 מתייחסים לחופשת הקיץ בתאריכים 21.6-31.8 בכל שנה.

תרשים 9'א': מספר הילדים שנהרגו במהלך חופשת הקיץ, לפי שנה / 2005-2017

מקור: בטרם - בטיחות ילדים, מיזם NAPIS - מאגר היפגעויות מהתקשורת, 2013-2017. המועצה הלאומית לשלום הילד, 2005-2012.

בקיץ 2017 עלה מספר הילדים ובני הנוער שנהרגו במהלך החופש הגדול בעשור האחרון.

לוח 9.16: מוות של ילדים בחופשת הקיץ, לפי מין, מגזר, גיל וסיבת המוות (מספרים ואחוזים) / 2013-2017

2017	סך הכל 2013-2017		
	אחוזים	מספרים	
37	100.0	127	סך הכל
מין			
19	60.6	77	בנים
18	39.4	50	בנות
מגזר*			
17	49.6	63	יהודי
20	48.6	62	ערבי
גיל			
12	40.2	51	0-4
7	16.5	21	5-9
7	16.5	21	10-14
11	26.8	34	15-17
סיבת המוות*			
21	37.8	48	תאונת דרכים
2	26.8	34	טביעה
4	7.9	10	נפילה
0	6.3	8	מכת חום/התייבשות (הישארות לבד ברכב)
3	4.7	6	חנק
0	3.1	4	הרעלה / כווייה
1	2.4	3	מכה / חבלה
1	1.6	2	מכת חום / התייבשות
1	1.6	2	התחשמלות
1	1.6	2	הילכדות בין או בתוך עצמים / מכשיר
0	1.6	2	אלרגיה
0	0.0	0	חתך / דקירה
3	4.7	6	אחר

מקור: בטרם - בטיחות ילדים, מיזם NAPIS - מאגר היפגעויות מהתקשורת, 2017.

* לא כולל ללא סיווג ולכן בחלק מהקטגוריות המספרים והאחוזים לא מסתכמים לסך הכל. בשנים 2013-2017 נהרגו 127 ילדים בחופשת הקיץ עקב סיבה חיצונית (תאונות). 40.2% ילדים היו בגיל 0-4, 16.5% היו בגיל 5-9, 16.5% היו בגיל 10-14 ו-26.8% היו בגיל 15-17. כ-40% מהילדים מתו כתוצאה מתאונת דרכים, יותר מרבע מהילדים מתו בטביעה, 8% מתו מנפילה, 6.3% מתו ממכת חום/התייבשות (הישארות לבד ברכב) ו-4.7% ילדים מתו מחנק.

לוח 9.17: מוות של ילדים בחודשי הקיץ, לפי מקום ההיפגעות (מספרים ואחוזים)
2013-2017

2017	סך הכל 2013-2017		
	אחוזים	מספרים	
37	100.0	134	סך הכל
19	39.4	50	דרכים
12	31.5	40	בית וחצר הבית
4	26.0	33	מרחב ציבורי (כולל מוסד ציבורי)
2	1.6	2	מקום עבודה
0	0.8	1	מוסדות חינוך
0	0.8	1	אחר

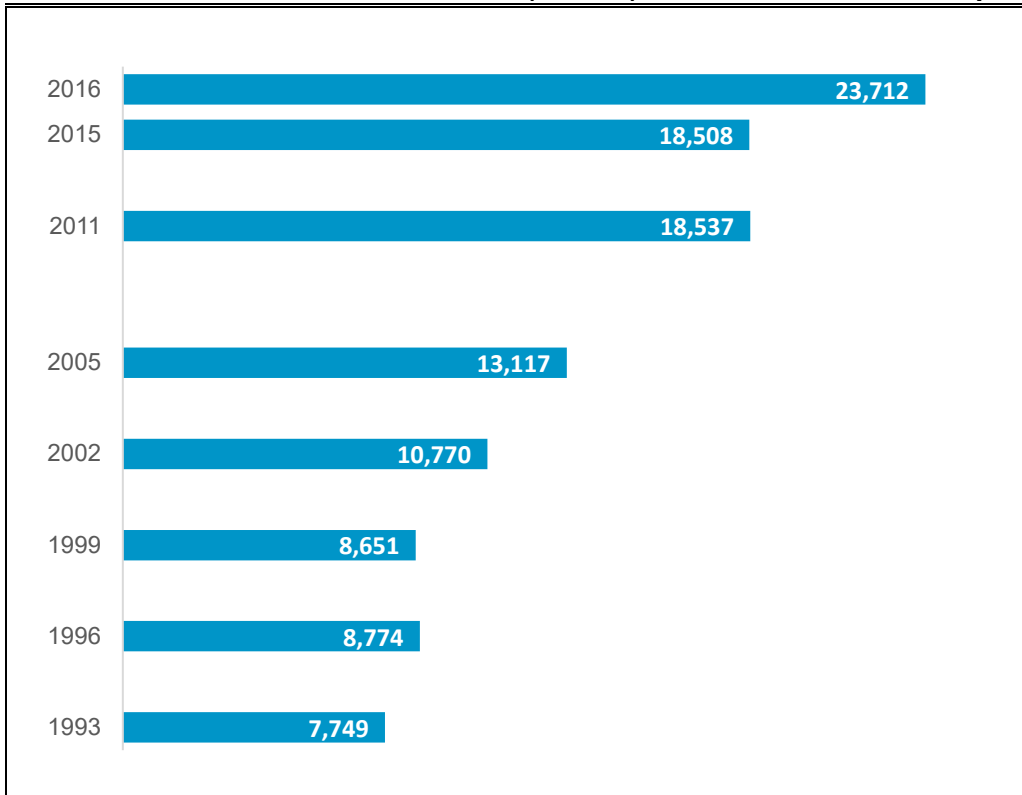
מקור: בטרם - בטיחות ילדים, מיזם NAPIS - מאגר היפגעויות מהתקשורת, 2017.

40% מהילדים שנהרגו בחופשת הקיץ בשנים 2013-2017 נהרגו בתאונות שאירעו בדרכים, 31.5% נהרגו בתאונות שאירעו בבית/חצר הבית ויותר מרבע נהרגו במרחב ציבורי.

היפגעות ילדים מהרעלה (תרשימים 9יב'-9יג' ולוחות 9.18-9.19)

הנתונים בתרשימים 9יא' חלקיים ומייצגים אך ורק את הפונים למרכז הארצי לייעוץ רפואי בעניין הרעלות, לא את מלוא מספרם של המורעלים. זאת, היות שאין חובת דיווח למרכז על מקרי הרעלה.

תרשימים 9יב': פניות ילדים עד גיל 17 למכון הארצי למידע רפואי בהרעלות
עקב חשיפה לרעלים*, לפי שנה (מספרים) / 1993-2016**

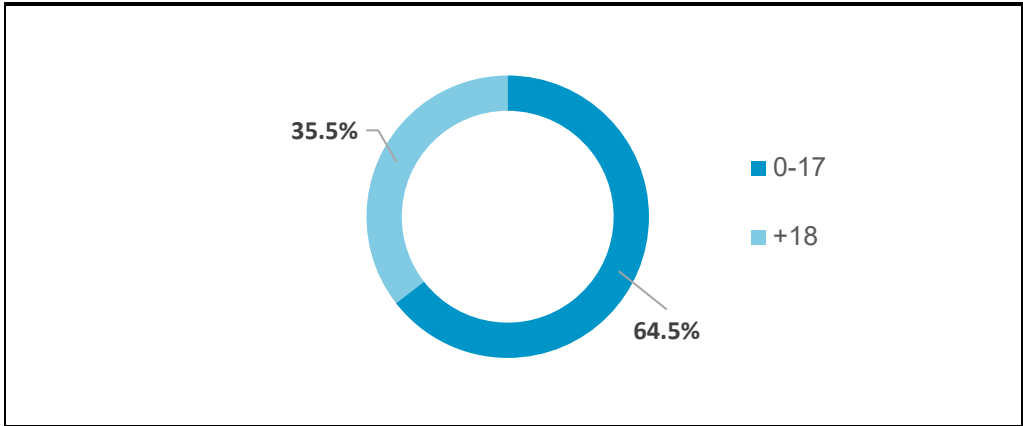
מקור: משרד הבריאות, מרכז רפואי רמב"ם והפקולטה לרפואה בטכניון, המכון הארצי למידע בהרעלות, שנים שונות.

* כולל מקרי חשד לחשיפה לרעלים.

הערה: יש לציין, שמספר פניות זה הוא 64.5% מכלל הפניות למרכז (ראו התרשימים הבא).

ב-2016 המשיך לגדול מספר הפניות של ילדים למכון הארצי למידע אודות הרעלות עקב חשיפה, או חשד לחשיפה לרעלים.

תרשים 9: פניות ילדים עד גיל 17 למכון הארצי למידע רפואי בהרעלות עקב חשיפה לרעלים*, לפי גיל (אחוזים) / 2016

מקור: משרד הבריאות, מרכז רפואי רמב"ם והפקולטה לרפואה בטכניון, המכון הארצי למידע בהרעלות, 2017.
* כולל מקרי חשד לחשיפה לרעלים.

אחוז הפניות של ילדים למכון הארצי למידע אודות הרעלות עקב חשיפה, או חשד לחשיפה לרעלים היה 64.5% מכלל הפניות למרכז.

לוח 9.18: מין הילדים הפונים למכון הארצי למידע בהרעלות עקב חשיפה לרעלים*, לפי גיל (מספרים ואחוזים) / 2016

מין	גיל						סך הכל		סך הכל**
	13-18		6-12		0-5		אחוזים	מספרים	
	אחוזים	מספרים	אחוזים	מספרים	אחוזים	מספרים			
	100.0	1,336	100.0	2,108	100.0	20,127	100.0	23,712**	
בנים	5.6	-	8.9	-	84.9	-	41.9	9,879	
בנות	56.4	753	39.4	830	41.2	8,296	49.2	11,603	
לא ידוע	42.6	569	59.2	1,248	48.6	9,786	8.9	2,089	
	1.0	14	1.4	30	10.2	2,045			

מקור: משרד הבריאות, מרכז רפואי רמב"ם והפקולטה לרפואה בטכניון, המכון הארצי למידע בהרעלות, 2017.
* כולל מקרי חשד לחשיפה לרעלים.
** כולל 141 ילדים שגילם המדויק אינו ידוע.

רוב רובן של פניות ילדים (84.9%) למרכז עקב הרעלה נגעו לילדים בגיל 0-5. עוד 8.9% נגעו לילדים בגיל 6-12, והיתר לבני ה-13-18.

לוח 9.19: אופן, אתר ונסיבות החשיפה לרעל* של ילדים הפונים למכון הארצי למידע בהרעלות לפי גיל** (מספרים ואחוזים) / 2016

גיל			סך הכל**	
13-18	6-12	0-5		
אופן חשיפה***				
1,377	2,165	20,695	24,237	מספרים
5.7	10.5	85.4	100.0	אחוזים
68.3	66.2	73.6	72.6	בליעה
6.0	8.7	4.8	5.2	עין
7.6	7.4	4.1	4.2	עור
9.8	7.2	4.1	4.7	שאיפה
0.0	0.4	1.6	1.4	רקטלי
4.2	3.3	0.6	1.1	עקיצה
1.1	2.1	0.4	0.6	הזרקה
5.6	4.6	10.9	10.0	אחר/לא ידוע
אתר חשיפה				
1,340	2,113	20,164	23,617	מספרים
100.0	100.0	100.0	100.0	אחוזים
76.0	80.5	85.3	84.3	בית
8.8	7.9	2.5	3.4	מחוץ לבית
5.5	5.0	0.8	1.4	בית ספר
0.0	0.1	0.1	0.1	מרפאה/בית חולים
0.5	0.0	0.0	0.0	עבודה
0.1	0.0	0.0	0.0	חקלאות
0.0	0.0	0.0	0.0	צבא
0.2	0.0	0.0	0.0	תעשייה
0.2	0.0	0.1	0.1	ים
8.8	6.5	11.2	10.7	אחר***
נסיבות חשיפה****				
1,393	2,176	22,095	25,664	מספרים
100.0	100.0	100.0	100.0	אחוזים
18.2	46.6	57.9	54.8	כלי****
16.3	33.0	17.5	18.7	טעות בשימוש או בטיפול
4.3	3.5	0.6	1.1	עקיצה/נשיכה

לוח 9.19: אופן, אתר ונסיבות החשיפה לרעל* של ילדים הפונים למכון הארצי למידע בהרעלות לפי גיל** (מספרים ואחוזים) / 2016 (המשך)

גיל			סך הכל	
13-17	6-12	0-5		
נסיבות חשיפה**** (המשך)				
5.2	4.1	1.6	2.0	תאונה
0.4	0.6	0.3	0.3	סביבתי
0.3	0.0	0.0	0.0	תעסוקתי
0.8	1.5	1.2	1.2	מזון
27.4	0.7	0.0	1.5	נסיון התאבדות
4.1	0.0	0.1	0.3	שימוש בסמים
0.2	0.0	0.1	0.1	זדון
3.2	2.3	5.6	5.2	מידע תרופתי
0.1	0.5	2.3	2.0	מידע כימי
10.7	6.7	12.8	12.2	לא ידוע/אחר***
גורם ההרעלה				
1,336	2,108	20,127	23,571	סך הכל*****
57.6	48.3	47.2	47.9	תרופות
32.5	37.7	42.6	41.6	כימקליים
5.8	6.1	2.7	3.2	צמחים ובע"ח ארסיים

מקור: משרד הבריאות, מרכז רפואי רמב"ם והפקולטה לרפואה בטכניון, המכון הארצי למידע בהרעלות, 2017.

* כולל מקרי חשד לחשיפה לרעלים.

** לא כולל ילדים שגילם המדויק אינו ידוע.

*** במקרים מסוימים החשיפה לחומר הרעיל התרחשה ביותר מבאופן אחד, ולכן המספר לא תמיד שווה לסך הכל.

**** כולל: מקרים של נטילת מוצרים ותכשירים שונים עקב סקרנות, אי הבנה ואי ידיעה, החורגים מקטיגוריות הסיווג האחרות, ומקרים שהתרחשו במסגרת הצבא. לכן המספר לא תמיד שווה לסך הכל.

***** מחושב לפי סך כל מקרי חשיפות הילדים לרעל.

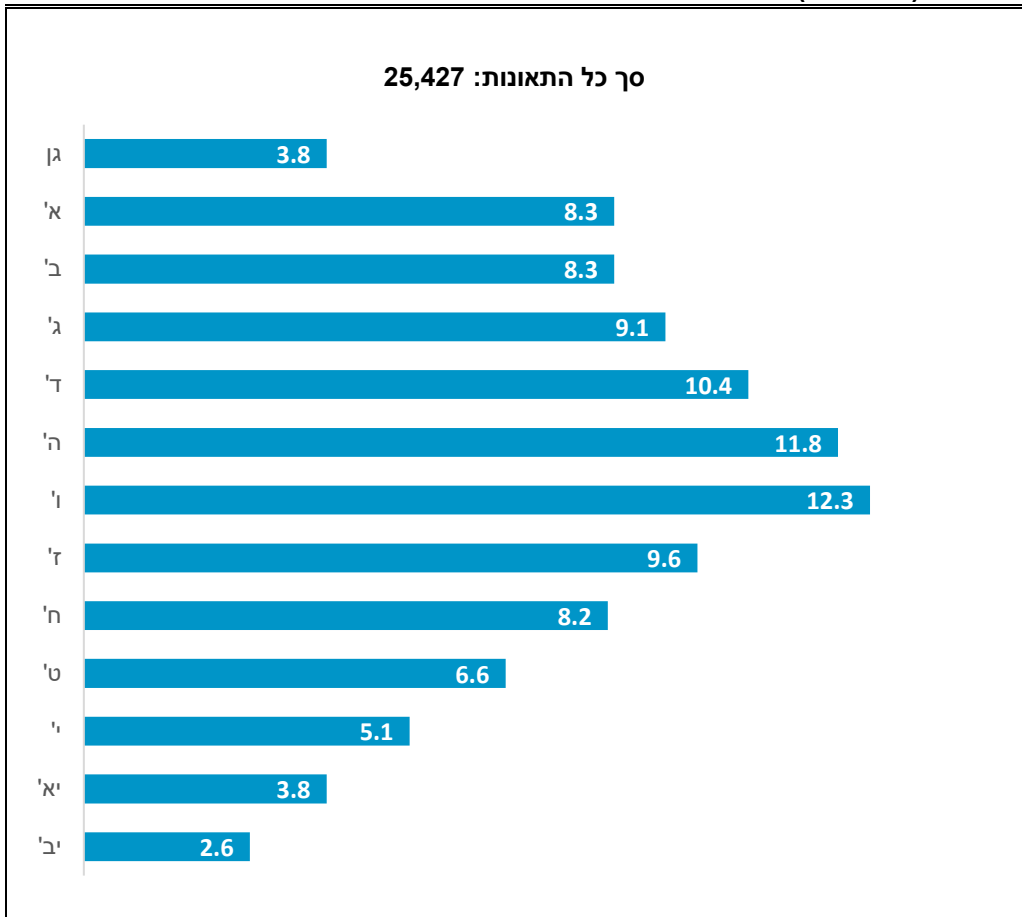
אופן החשיפה לרעל היה על פי רוב בליעה (72.6%). אתר החשיפה ברוב רובם של המקרים (84.3%) היה הבית.

יש לציין, כי יותר מרבע (27.4%) מבני הנוער בגיל 13-17 שפנו למכון נחשפו לרעלים עקב נסיון התאבדות. עם הגיל גדל אחוז הפונים עקב נסיון התאבדות כנסיבת החשיפה.

היפגעות תלמידים בתאונות (תרשים 9'יד' ולוחות 9.20-9.21)

הנתונים הבאים מציגים דיווחים על תאונות תלמידים במערכת החינוך (פגיעות קלות וחמורות כאחד). לפי חוזר מנכ"ל, בתי-הספר חייבים לדווח למשרד החינוך על כל פגיעה המתרחשת בשטח בית-הספר או בדרך אליו.

תרשים 9'יד': תאונות של תלמידים במערכת החינוך, לפי שלב חינוך (אחוזים) תשע"ו (2015/16)

מקור: משרד החינוך, האגף הבכיר לביטחון, בטיחות ושעת חירום, 2017.

בשנת הלימודים תשע"ו אירעו 25,427 תאונות במערכת החינוך.

האחוז הגבוה, יחסית, של נפגעים נצפה בכיתות ה'-ו'.

לוח 9.20: תאונות של תלמידים במערכת החינוך, לפי מסגרת הפעילות ומקום ההיפגעות (מספרים ואחוזים) / תשע"ו (2015/16)

אחוזים	מספרים	
100.0	25,427	סך הכל
	מסגרת הפעילות	
56.6	14,256	הפסקה
19.3	4,873	חינוך גופני
14.7	3,692	שיעור
6.2	1,559	טיול/חוץ בית ספרי
3.3	819	אחר
	מקום ההיפגעות	
35.0	8,591	חצר
18.0	4,419	מגרש ספורט/מתקני משחק
17.2	4,221	כיתה
8.5	2,091	אולם התעמלות
7.4	1,819	מסדרון
6.8	1,661	מחוץ למוסד
4.2	1,033	מדרגות
1.0	241	שירותים
0.2	50	מעבדה
0.1	31	חדר מלאכה
0.1	24	סדנא
1.6	394	אחר

מקור: משרד החינוך, האגף הבכיר לביטחון, בטיחות ושעת חירום, 2017.

יותר ממחצית מן התאונות שהתרחשו במערכת החינוך קרו בזמן הפסקה, יותר משליש מהן בחצר.

לוח 9.21: תאונות של תלמידים במערכת החינוך, לפי האיבר שנפגע
(מספרים ואחוזים) / תשע"ו (2015/16)

אחוזים	מספרים	
100.0	*33,237	סך הכל
38.6	12,841	גפיים תחתונות
20.5	6,802	גפיים עליונות
10.0	3,337	אצבעות
9.6	3,198	פנים
9.4	3,112	ראש
5.2	1,731	שיניים
2.5	831	עיניים
2.0	659	גב
0.6	188	בטן
0.6	210	צוואר
0.4	142	חזה
0.3	87	איבר מין
0.2	82	גוף
0.1	17	אחר

מקור: משרד החינוך, האגף הבכיר לביטחון, בטיחות ושעת חירום, 2017.

* בחלק מהאירועים נפגע יותר מאיבר אחד.

69.1% מהפגיעות שהתרחשו כתוצאה מתאונות במערכת החינוך היו בגפיים, וכרבע מהפגיעות היו באזור הראש והפנים (24.1%).

10

ילדים וכלכלה

מבוא

ילדים בישראל נוטלים חלק נכבד בכלכלת המדינה, אך דומה כי אין מודעות מספקת לתופעה זו. מחד גיסא ילדים הם "תורמי הוצאות" – הן של משפחתם והן של המדינה – בגין צרכיהם השונים, ומאידך גיסא הם "תורמי הכנסות" כמי שנוטלים חלק נכבד בשוק העבודה ובהרגלי הצריכה המקומיים. זאת, בעידן שבו תופעת "מסחור הילדות" (שדובר בה בפרק 6) והיחשפותם של ילדים למסרים השייכים לעולם הפרסום והמסחר רק גוברת והולכת, והשפעתה ניכרת בכל תחומי חייהם ומגדילה את מעורבותם בשדה הכלכלה.

בנושא ילדים וכלכלה ראוי, לדעתנו, להציג נתונים בשלושה מישורים: הראשון הוא המשאבים הכלכליים העומדים לרשות הילדים ומשפחותיהם. במישור זה היה באפשרותנו להציג נתונים רבים, יחסית, ולכן חלקם בפרק ניכר. המשתנים הבולטים הם תחולת העוני בקרב ילדים, והמצוקות הכלכליות שבהן שרויים ילדים ומשפחותיהם. (נתונים המשווים את ישראל למדינות אחרות בנושא זה ראו בפרק 15).

כמעט כל ילד שלישי בישראל חי בעוני. אחוז זה הוא הגבוה ביותר במדינות העולם המערבי. אין זו רק תוצאה של הגזרות הכלכליות שנגזרו בישראל בשנים האחרונות או של המיתון הכללי עולמי, אלא תהליך מתמשך, שאפיין כבר את שנות ה-90 ובמיוחד את העשור האחרון. עם השנים קצבאות הילדים נשחקו מאוד, והן מצליחות לצמצם את ממדי העוני רק במקצת. בשנת 2016 תרומתם של תשלומים אלה לצמצום ממדי העוני הייתה 10.9% בלבד לעומת 29.4% בשנת 2000. יכולתן לצמצם את הפערים נשחקה איפוא בכמחצית מאז אמצע שנות ה-90. קוצצו גם קצבאות נוספות, בהן דמי אבטלה, שנתונים לגביהן מוצגים בפרק זה. מדאיגה לא פחות העובדה, שבישראל כמעט כל ילד ערבי שני הוא עני. אין ספק, שתמונת המצב דורשת חשיבה יסודית כדי להקל את הבעיה ואף למצוא לה פתרונות. (נתונים נוספים על העוני ראו בפרק 15).

המישור השני נוגע בילדים כ"תורמי הכנסה" וכשחקנים כלכליים אקטיביים, הן כשמדובר במשק הבית שבו הם חיים, והן כשמדובר בחברה בכללותה. הכנסה כזאת עשויה להתקבל כשכר על עבודה, או מעבודה שלא בשכר. כזו, לדוגמה, היא שמירתו של אח בוגר על אחיו הצעירים, המאפשר כך להוריו לצאת לעבוד ולהשתכר.

בישראל ילדים רבים עובדים בגילים שונים. עבודת בני נוער בגיל 15 (ומעל גיל 14 בחופשות) היא תופעה חוקית, מוכרת וחשופה, יחסית, ולפיכך היא זוכה לרובה של ההתייחסות בפרק זה. הילדים ובני הנוער נחלקים לשתי קבוצות: האחת – בני נוער בגיל 15-17 (ובקיץ 14-17), אשר חלקם משלב לימודים ועבודה, וחלקם לומד במסגרות חינוכיות מיוחדות לבני נוער המשלבות לימודי מקצוע ועבודה. השנייה – בני נוער מתחת לגיל 15 (בעת חופשות מתחת לגיל 14), אשר עבודתם אינה חוקית ופוגעת במימוש חוק חינוך החובה החל על ילדים בגיל זה (חוק עבודת נוער התשי"ג-1953). לעבודה זו נלוות בדרך כלל תופעות של ניצול ושל רמיסת זכויות הילדים. מאחר שעבודת ילדים מתחת לגיל המותר אינה חוקית, המידע אודותיה חלקי בלבד.

יש להבחין בין ארבעה סוגים של בני נוער עובדים ושל מניעיהם:

1. בני נוער אשר נוסף על לימודיהם עובדים כדי להרוויח דמי כיס וכדי לסייע לתקציב המשפחה,
2. בני נוער המתחנכים במסגרות המשלבות לימוד מקצוע ועבודה, ולפיכך הם עובדים כחלק מלימודיהם,
3. בני נוער שעובדים ושאין לומדים בדרך כלל, לאחר שנפלטו ממערכת החינוך עקב קשיים בלימודים והישיגים נמוכים, מחמת צרכי פרנסת המשפחה, או בשל שני הגורמים גם יחד,

4. בני נוער העובדים בחופשת הקיץ.

המישור השלישי הוא הוצאות על ילדים, או כפי שנהוג להגדיר זאת "מחיר הילדות" או "מחיר הילדים". במספר ארצות ניסו חוקרים להתמודד עם שאלת "מחיר הילדים", או לפחות עם מחיר גידולם. זאת הן במישור הנורמטיבי בניסיון לקבוע מהו המחיר המינימלי הדרוש לגידול ילדים, והן במישור האמפירי בניסיון למדוד את ההוצאות בפועל על גידולם. לגבי מישור זה אנו מציגים נתונים על הוצאות של משקי-בית עם ילדים, אולם הנתונים רחוקים מלשקף את התמונה במלואה.

תרשימים 10א'-10ב' ולוח 10.1 מציגים ילדים לפי שיוכם לאשכול החברתי-כלכלי של יישוב מגוריהם.

תרשימים 10ג'-10ד' ולוחות 10.3 – 10.2 מתייחסים לכלל הילדים החיים מתחת לקו העוני.

תרשים 10ה' מיוחד לעוני בקרב ילדים ערבים.

תרשימים 10ו'-10ז' מציגים עוני בקרב ילדים עולים.

תרשים 10ח' מציג עוני בקרב ילדים חרדים.

בלוחות 10.4-10.5 ובתרשים 10ט' נתונים על ילדים החיים במשפחות שמקבלות גמלת הבטחת הכנסה.

תרשים 10י' עניינו ילדים במשפחות שבהן לפחות אחד ההורים מקבל דמי אבטלה.

בתרשים 10יא' ובלוחות 10.6-10.7 נתונים על ילדים עובדים.

לוחות 10.8-10.9 מתמקדים בעבודת ילדים בפרסומות ובהופעות ציבוריות.

לוחות 10.10-10.12 ותרשימים 10יב'-10יג' עוסקים בילדים ובני נוער עובדים שהועסקו באופן לא חוקי או נוצלו בידי מעסיקיהם, ובתיקים שנפתחו בעניינם.

לוח 10.13 עניינו הוצאה על מוצרים במשקי בית עם ילדים.

לוח 10.14 מתייחס להוצאה על תרבות, בידור וספורט במשקי בית עם ילדים.

תרשימים 10יד'-10כד' עניינם הרגלי קנייה של בני נוער באינטרנט.

הגדרות

הבטחת הכנסה – גמלה המשולמת באמצעות המוסד לביטוח לאומי למי שאין בידו מקורות פרנסה, או הכנסתו נמוכה מרמה שנקבעה בחוק, ואשר אין ביכולתו להשיג עבודה.

חוק עבודת הנוער, תשי"ג-1953: **שעות המנוחה השבועית (תיקון מס' 16) תשע"ד-2014 (א)** לא יועסק נער במנוחה השבועית. (ב) (1) המנוחה השבועית של הנער היא לפחות שלושים ושש שעות רצופות כולל, – לגבי נער יהודי – את יום השבת; (2) לגבי נער שאיננו יהודי – את יום השבת או את היום הראשון או את היום השישי בשבוע, הכול לפי המקובל עליו כיום המנוחה השבועית שלו.

כוח העבודה האזרחי – מאז שנת 1985 כל האנשים מגיל 15 ומעלה, שהיו "מועסקים" או "בלתי מועסקים" ב"שבוע הקובע", לפי ההגדרות להלן. עד 1984 כוח העבודה כלל אנשים בני 14 ויותר.

מועסקים – אנשים שבשבוע הקובע (השבוע שקדם לסקר כוח אדם) עבדו לפחות שעה אחת בעבודה כלשהי תמורת שכר, רווח או תמורה אחרת; כל העובדים בקיבוצים (בין אם בשירותים ובין אם בענפים אחרים); בני משפחה שעבדו בלא תשלום 15 שעות ויותר בשבוע; אנשים השוהים במוסדות שעבדו 15 שעות ויותר בשבוע; אנשים שנעדרו זמנית מעבודתם הרגילה ולא חיפשו עבודה אחרת.

בלתי מועסקים – אנשים שלא עבדו גם שעה אחת בשבוע הקובע, ואשר בארבעת השבועות שקדמו לפקידתם בסקר חיפשו עבודה באופן פעיל באמצעות רישום בלשכות העבודה של שירות התעסוקה, פנייה אישית או פנייה בכתב למעסיק, או בדרכים אחרות, והיו יכולים להתחיל לעבוד בשבוע הקובע, לו הוצעה להם עבודה מתאימה ("זמינות לעבודה").

משק בית - קבוצת אנשים הגרים יחד בדירה באופן קבוע רוב ימי השבוע, ויש להם תקציב הוצאות משותף למזון, או אדם הגר בגפו. במשק בית יכולים להיכלל אדם אחד או יותר ואף אנשים שאינם קרובי משפחה.

עבדו עבודה חלקית – עובדים שעבדו 1-34 שעות בשבוע הקובע.

קו העוני – 50% מההכנסה החצינית הפנויה (ההכנסה בתוספת תשלומי העברה, אך בלא המיסים הישירים) לנפש סטנדרטית בישראל. חישוב הנפש הסטנדרטית מבוסס על הנחה, כי תוספת ההכנסה הנחוצה למשפחה על מנת לשמור על רמת חיים קבועה הולכת ופוחתת כל אימת שגדל מספר הנפשות בה. הבסיס לחישוב הנפש הסטנדרטית הוא משפחה בת שתי נפשות, שמייוחד לה ערך של שתי נפשות סטנדרטיות. על בסיס זה פותח סולם שקילות המאפשר למדוד את הצרכים של משפחות בהשוואה למשפחה בגודל בסיסי.

רמה חברתית-כלכלית – הבסיס לקביעת הרמה הוא מפקד האוכלוסין והדיר 1995 (הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה) ונתוני הכנסות וקבלת גמלאות (המוסד לביטוח לאומי). באמצעות ניתוח נתונים רב-משתני הופק מדד המשקף את הרמה החברתית-כלכלית של אוכלוסיית הרשויות המקומיות. דירוג היישובים על פי הרמה החברתית-כלכלית אומץ מדו"ח מחקר, שהלשכה המרכזית לסטטיסטיקה ערכה ביזמת משרד הפנים בכל העיריות והמועצות המקומיות.

הרשויות המקומיות חולקו לעשר קבוצות הומוגניות על פי המדד החברתי-כלכלי. דירוג נעשה בשלושה שלבים: 1. בחירת המשתנים הרלוונטיים לאפיון מצבו החברתי-כלכלי של היישוב, 2. בניית קובץ הנתונים עבור המשתנים השונים, 3. עיבוד סטטיסטי של הנתונים, שמגמתו צירוף המשתנים השונים למדד חברתי-כלכלי משותף.

להלן דוגמאות למרכיביה של רמה חברתית-כלכלית של תושבי רשות מקומית:

- א. מקורות כספיים (מעבודה, קצבאות וכו') של התושבים,
- ב. דיר- צפיפות, איכות וכד',
- ג. ציוד הדירה - מזגן, מחשב אישי, וידאו, וכד',
- ד. רמת מינוע - מספר כלי הרכב ואיכותם,
- ה. חינוך והשכלה,
- ו. אפיוני תעסוקה ואבטלה,
- ז. מצוקות חברתיות-כלכליות.

אמנם אפשר למנות מרכיבים נוספים, אך אין רשימה רשמית או אחידה שלהם. יש להדגיש, כי ברשימה כלולים רק מרכיבים השייכים לעולם התוכן החברתי-כלכלי של האוכלוסייה.

תחולת העוני של ילדים – אחוז הילדים החיים מתחת לקו העוני (ראו הגדרה לעיל).

תקנות עבודת נוער, העסקת ילד בהופעה או בדוגמנות – תקנות עבודת הנוער (תיווך להעסקת ילד בהופעה או בפרסומת), התשנ"ט-1999; תקנות עבודת הנוער (העסקת ילד בהופעה או בפרסומת), התשנ"ט-1999. על ביצוע התקנות מופקד מינהל הסדרה ואכיפה במשרד התמ"ת.

מקור הנתונים

מקור הנתונים של פרק זה הוא הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, מאיר-ס - ג'וינט-מכון ברוקדייל, שירות התעסוקה, הסתדרות הנוער העובד והלומד ונתוני מינהל הסדרה ואכיפה שבמשרד התמ"ת.

בתחיתו של כל לוח צוין המקור המדויק.

נתוני דוח ממדי העוני מקורם במוסד לביטוח לאומי. בשנת 2012 שונה מבנה הסקר של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, שעליו מתבסס דוח ממדי העוני והפערים החברתיים המופק בידי המוסד לביטוח לאומי. הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה שינתה את המתכונת של סקר ההכנסות - מסקר אשר בשנים 1997 עד 2011 שילב סקר הוצאות משק הבית שלה (כ-40% מתצפיות הסקר) לבין תוצאות שאלון על הכנסות בקרב חלק מנדגמי סקר כוח אדם (כ-60% מהתצפיות). ב-2011 נדגמו בסקר ההכנסות המשולב קרוב ל-15,000 משקי בית. ב-2012 שונה המרכיב שאינו שייך לסקר הוצאות, ובמקביל גדל מספר משקי הבית הנשאלים על הכנסותיהם והוצאותיהם לכ-9,000.

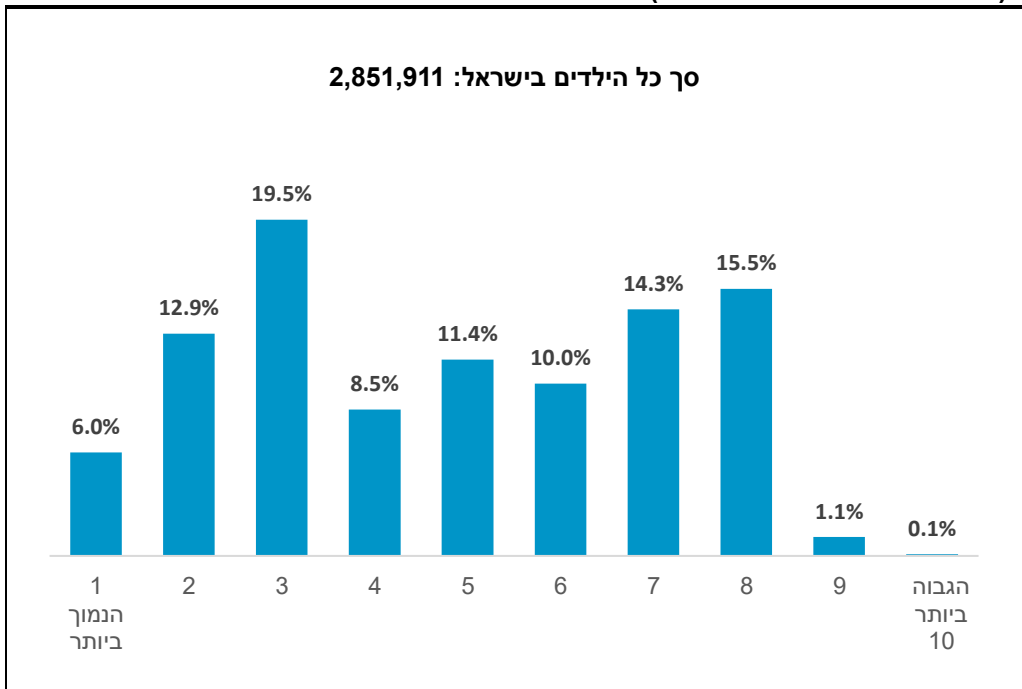
בנוסף הגדילה הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה את מספר הנדגמים בסקר הוצאות המשפחה, את כיסוי האוכלוסייה הערבית בצפון, וכללה לראשונה קיבוצים מתחדשים. בדומה לשינוי שעשתה הלשכה בסקר כוח אדם, היא כללה במניין המועסקים שנכללו בסקר הוצאות המשפחה גם חיילים בשירות סדיר, אך בלי לשנות את שיטת הדגימה.

עקב קושי גדול לכסות את האוכלוסייה הבדווית בדרום, למעשה הלשכה לא כללה אותה בשנים 2013-2015 בסקר, אך בשנת 2016 הצליחה הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה לראשונה לאחר 3 שנים של חוסר הצלחה לאסוף מידע על המצב החברתי-כלכלי של אוכלוסייה זו. מאחר שמדובר באוכלוסייה עם ממדי עוני גבוהים וחמורים במיוחד, גם אם שיעורה קטן בהשוואה לכלל האוכלוסייה, עובדה זו משבשת את ההסתכלות על השינוי במצב העוני בין 2015 ל-2016, שכן נתוני 2013 עד 2015 נמוכים מדי עקב היעדר נתונים חברתיים-כלכליים על הבדואים בסטטיסטיקה. ועל כן יש להתייחס בזהירות להשוואה של שנים 2015-2012 לשנים קודמות.

הנתונים על צרכנות בני נוער לקוחים מה-STS - מאגר נתונים של איגוד האינטרנט הישראלי על האינטרנט בישראל, סקר הרגלי הקניה באינטרנט בקרב בני נוער (12-17) אשר בוצע עבור ebay ישראל על ידי Michal Brummer, Market Research & Consumer Behavior. הסקר בוצע באמצעות פאנל אינטרנט של חברת i-panel בקרב 500 בני נוער בגיל 12-17 שביצעו קניה מקוונת לפחות פעם אחת במהלך השנה האחרונה.

ילדים לפי דירוג חברתי-כלכלי של יישוב המגורים (תרשימים 10א'-10ב' ולוח 10.1)

תרשים 10א': התפלגות אוכלוסיית הילדים בישראל, לפי אשכול* חברתי-כלכלי
(אחוז מכלל אוכלוסיית הילדים) / 2016

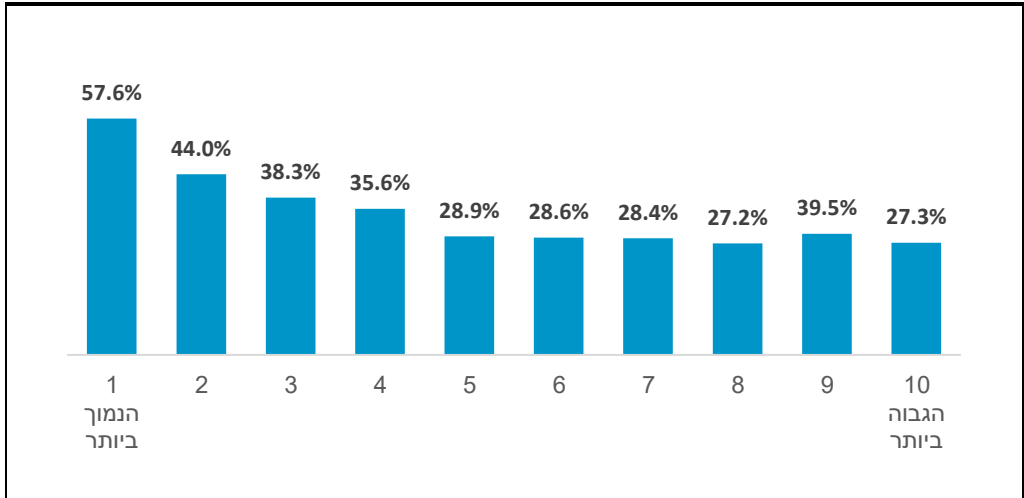

מקור: המרכז למחקר ופיתוח של המועצה לשלום הילד: עיבוד נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, קובץ הרשויות המקומיות 2015, מאי 2017, עיבוד האחוזים על בסיס נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, תחום דמוגרפיה ואוכלוסיה, עיבוד מיוחד עבור המועצה לשלום הילד, נתוני דצמבר 2016.

* דירוג היישובים וצירופם לאשכולות נעשו בידי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה על פי נתוני שנת 2008. מאז חלו שינויים, ויישובים מאוחדים דורגו מחדש לפי הרמה החברתית-כלכלית.
הערה: הנתונים אינם מסתכמים ל-100% היות שרק חלק מן היישובים בישראל דורגו לפי מצבם החברתי-כלכלי.

שני שלישים מהילדים בישראל חיו ב-2016 ביישובי האשכולות 2-3 ו-30% חיו ביישובי האשכולות 4-6 ו-30% נוספים חיו ביישובי האשכולות 7-8. רק 1.2% ילדים חיו ביישובי האשכולות 9-10.

תרשים 10ב': אחוז הילדים בעשרת אשכולות היישובים המדרגים חברתית-כלכלית
(אחוז מכלל אוכלוסיית האשכול) / 2016

מקור: המרכז למחקר ופיתוח של המועצה לשלום הילד: עיבוד נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, קובץ הרשויות המקומיות 2015, מאי 2017, עיבוד האחוזים על בסיס נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, תחום דמוגרפיה ואוכלוסיה, עיבוד מיוחד עבור המועצה לשלום הילד, נתוני דצמבר 2016.

ככלל, ככל שהאשכול החברתי-כלכלי נמוך יותר במדרג (כלומר, רמתו החברתית-כלכלית נמוכה יותר), כך גדול יותר אחוז הילדים באוכלוסייתו. יש לציין, שבאשכול העשירי כלולים רק שני יישובים (ראו לוח 10.1).

לוח 10.1: אחוז הילדים מאוכלוסיית היישובים בעשרת האשכולות המדורגים
חברתית-כלכלית / 2016

אחוז הילדים מאוכלוסיית היישוב	יישוב
אשכול 1	
57.6	אחוז הילדים מאוכלוסיית האשכול
52.7	אל קסום
61.7	ביתר עילית
57.2	חורה
54.0	כסיפה
52.3	לקייה
64.4	מודיעין עילית
54.2	נווה מדבר
55.5	ערערה בנגב
52.2	רהט
53.8	שגב שלום
56.2	תל שבע
אשכול 2	
44.0	אחוז הילדים מאוכלוסיית האשכול
40.2	אום אל-פחם
40.0	אל בטוף
60.0	אלעד
36.9	בוסתן אל מרג'
39.4	בועינה נוג'ידאת
33.7	בוקעאתא
39.1	ביר אל-מכסור
51.8	בית שמש
47.3	בני ברק
41.2	בסמ"ה
37.0	בסמת טבעון
38.0	בענה
36.3	ג'דידה-מכר
40.0	ג'לג'וליה
43.7	ג'סר א-זרקא
40.4	זרזיר
37.7	טובא זנגרייה
37.3	טמרה

לוח 10.1: אחוז הילדים מאוכלוסיית היישובים בעשרת האשכולות המדורגים
חברתית-כלכלית / 2016 (המשך)

אחוז הילדים מאוכלוסיית היישוב	יישוב
אשכול 2 (המשך)	
38.4	כאבול
40.5	כעביה-טבאש – חג'אג'רה
39.8	כפר כנא
41.9	כפר מנדא
38.2	מג'ד אל - כרום
33.5	מגאר
36.0	מסעדה
38.7	מעלה עירון
39.2	משהד
41.0	נחף
40.0	עילוט
38.3	עין מאהל
34.7	עין קנייא
50.6	עמנואל
40.9	עראבה
37.7	פורידיס
40.3	צפת
41.8	קלנסאווה
42.8	קריית ארבע
49.0	קריית יערים
49.7	רכסים
36.9	שעב
אשכול 3	
38.3	אחוז הילדים מאוכלוסיית האשכול
36.5	אבו גוש
33.8	אבו סנאן
34.1	אופקים
38.6	אכסאל
35.9	אעבלין
39.2	באקה אל – גרביה
50.5	בית אל
31.4	בית ג'ן

לוח 10.1: אחוז הילדים מאוכלוסיית היישובים בעשרת האשכולות המדורגים
חברתית-כלכלית / 2016 (המשך)

אחוז הילדים מאוכלוסיית היישוב	יישוב
אשכול 3 (המשך)	
37.3	דבורייה
38.4	דייר אל – אסד
35.2	דייר חנא
36.8	זמר
48.0	חריש
38.4	טורעאן
38.9	טייבה
35.2	יאנוח ג'ת
43.1	יבנאל
36.1	יפיע
39.5	ירושלים
36.0	ירכא
37.3	כאואב אבו אל היג'א
38.4	כסרא – סמיע
43.3	כפר ברא
40.6	כפר קאסם
32.1	מג'דל שמס
34.3	מצפה רמון
32.8	נצרת
42.0	נתיבות
33.2	סאג'ור
37.2	סח'נין
40.0	עג'ר
38.0	ערערה
32.6	קריית מלאכי
36.1	ריינה
40.4	שבלי – אום אל-גנם
33.4	שפרעם
אשכול 4	
35.6	אחוז הילדים מאוכלוסיית האשכול
31.0	בית שאן
30.2	ג'ולס
36.0	ג'ת

לוח 10.1: אחוז הילדים מאוכלוסיית היישובים בעשרת האשכולות המדורגים
חברתית-כלכלית / 2016 (המשך)

אחוז הילדים מאוכלוסיית היישוב	יישוב
אשכול 4 (המשך)	
29.7	דאלית אל – כרמל
28.9	דימונה
49.9	הר חברות
44.8	חבל יבנה
34.2	חורפיש
32.5	חצור הגלילית
30.2	טבריה
34.1	טירה
25.5	טירת הכרמל
35.3	ירוחם
30.8	כפר יאסיף
35.7	כפר קרע
33.4	לוד
29.5	מגדל העמק
28.4	מזרעה
48.4	מטה בנימין
51.1	נחל שורק
31.9	עיילבון
27.6	עכו
29.9	עספיא
29.9	ערד
29.8	פקיעין
30.8	קריית גת
29.0	ראמה
30.4	רמלה
28.6	שדרות
41.8	שפיר
אשכול 5	
28.9	אחוז הילדים מאוכלוסיית האשכול
28.5	אור יהודה
27.6	אור עקיבא
31.3	אשדוד
27.4	אשקלון

לוח 10.1: אחוז הילדים מאוכלוסיית היישובים בעשרת האשכולות המדורגים
חברתית-כלכלית / 2016 (המשך)

אחוז הילדים מאוכלוסיית היישוב	יישוב
אשכול 5 (המשך)	
26.7	באר שבע
26.7	בני עי"ש
22.6	בת ים
20.9	גוש עציון
46.3	הגלבע
35.1	חבל אילות
31.8	כפר כמא
26.8	מגדל
30.9	מעלה אפרים
31.0	מעלות תרשיחא
27.5	מרום הגליל
34.3	מרחבים
40.6	נצרות עלית
23.2	עמק המעיינות
32.1	עמק לוד
40.9	עפולה
27.4	פסוטה
26.6	קדומים
46.5	קצרין
27.4	קריית עקרון
26.2	קריית שמונה
34.7	קרני שומרון
40.6	שדות הנגב
47.2	שומרון
30.1	שלומי
אשכול 6	
28.6	אחוז הילדים מאוכלוסיית האשכול
25.7	אילת
31.5	אליכין
40.8	אפרת
23.9	אריאל
34.2	אשכול
28.7	ג'ש (גוש חלב)

לוח 10.1: אחוז הילדים מאוכלוסיית היישובים בעשרת האשכולות המדורגים
חברתית-כלכלית / 2016 (המשך)

אחוז הילדים מאוכלוסיית היישוב	יישוב
אשכול 6 (המשך)	
40.5	גבעת זאב
39.9	גולן
28.9	הגליל העליון
38.9	הגליל התחתון
32.8	זבולון
27.1	חדרה
26.0	חולון
31.5	יבנה
24.9	כרמיאל
38.4	לכיש
33.0	מטה אשר
36.0	מנשה
26.2	מעיליא
33.1	מעלה אדומים
26.1	נהרייה
27.8	נתניה
26.9	עמק הירדן
41.0	ערבות הירדן
25.7	קריית אתא
37.6	רמת נגב
27.2	תמר
אשכול 7	
28.4	אחוז הילדים מאוכלוסיית האשכול
26.4	אזור
36.8	אלקנה
33.8	באר טוביה
36.9	באר יעקב
35.3	בית אריה
29.3	בית דגן
39.5	בני שמעון
36.9	גדרה
35.0	גן יבנה

לוח 10.1: אחוז הילדים מאוכלוסיית היישובים בעשרת האשכולות המדורגים
חברתית-כלכלית / 2016 (המשך)

אחוז הילדים מאוכלוסיית היישוב	יישוב
אשכול 7 (המשך)	
36.0	הערבה התיכונה
36.6	חבל מודיעין
36.2	חוף אשקלון
23.0	חיפה
38.0	יואב
32.6	יקנם עילית
34.5	כפר יונה
28.7	מבואות החרמון
31.2	מגידו
40.0	מגילות ים המלח
35.7	מטה יהודה
31.5	מעלה יוסף
37.0	משגב
22.2	נשר
32.4	פרדס חנה – כרכור
29.8	פתח תקווה
23.4	קריית ביאליק
22.7	קריית מוצקין
29.5	ראש העין
28.7	ראש פינה
24.5	ראשון לציון
30.7	רחובות
29.0	שער הנגב
אשכול 8	
27.2	אחוז הילדים מאוכלוסיית האשכול
33.3	אבן יהודה
35.3	אורניה
37.3	אלונה
34.8	אלפי מנשה
35.6	בנימינה – גבעת עדה
34.8	ברנר
35.1	גבעת שמואל
23.7	גבעתיים

לוח 10.1: אחוז הילדים מאוכלוסיית היישובים בעשרת האשכולות המדורגים
חברתית-כלכלית / 2016 (המשך)

אחוז הילדים מאוכלוסיית היישוב	יישוב
	אשכול 8 (המשך)
34.7	גזר
33.0	גן רווה
33.0	גני תקווה
33.7	דרום השרון
30.1	הוד השרון
24.1	הרצלייה
33.3	זכרון יעקב
28.2	חוף הכרמל
32.2	חוף השרון
28.2	יהוד
31.1	יסוד מעלה
27.5	כפר סבא
32.5	כפר תבור
32.3	לב השרון
27.6	מבשרת ציון
37.7	מודיעין – מכבים – רעות
35.5	מזכרת בתיה
20.3	מטולה
32.9	נס ציונה
33.8	עמק חפר
34.5	עמק יזרעאל
24.3	פרדסיה
33.6	קדימה – צורן
30.9	קריית אונו
25.1	קריית טבעון
22.3	רמת גן
29.2	רמת ישי
26.8	רעננה
21.0	תל אביב – יפו
34.6	תל מונד

לוח 10.1: אחוז הילדים מאוכלוסיית היישובים בעשרת האשכולות המדורגים חברתית-כלכלית / 2016 (המשך)

אחוז הילדים מאוכלוסיית היישוב		יישוב	
אשכול 9		אחוז הילדים מאוכלוסיית האשכול	
29.5			
32.4			גדרות
32.9			הר אדר
25.9			כוכב יאיר
28.0			כפר ורדים
28.5			להבים
32.8			מיתר
28.9			עומר
28.4			רמת השרון
31.9			שוהם
אשכול 10		אחוז הילדים מאוכלוסיית האשכול	
27.3			
25.5			כפר שמריהו
28.3			סביון

מקור: המרכז למחקר ופיתוח של המועצה לשלום הילד: עיבוד נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, קובץ הרשויות המקומיות 2015, מאי 2017, עיבוד האחוזים על בסיס נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, תחום דמוגרפיה ואוכלוסיה, עיבוד מיוחד עבור המועצה לשלום הילד, נתוני דצמבר 2016.

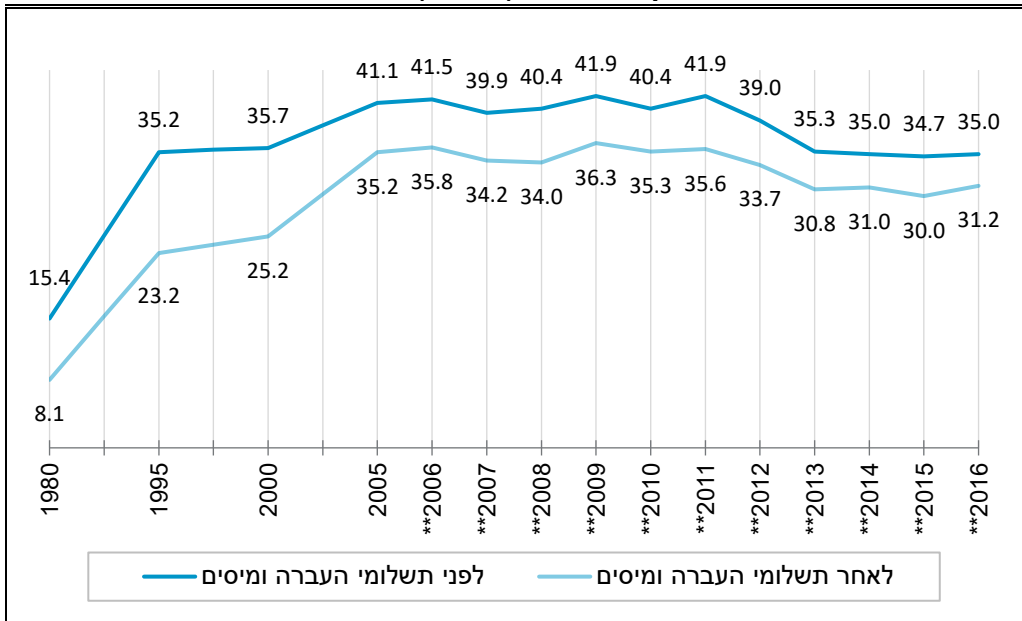
ככלל, ככל שאשכול מדורג חברתית-כלכלית כגבוה יותר, כך אחוז הילדים מאוכלוסייתו קטן. אשכולות 1-3 מונים על פי רוב יישובי בדווים וערבים וכן מספר יישובים שאוכלוסייתם יהודית-דתית (רכסים, אופקים, נתיבות, בית שמש ובני ברק).

ילדים עניים (תרשימים 10ג'-10ד' ולוחות 10.2-10.3)

בשנת 2012 שונה מבנה הסקר של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, שעליו מתבסס דוח ממדי העוני והפערים החברתיים, המופק בידי המוסד לביטוח לאומי. הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה שינתה את המתכונת של סקר ההכנסות המשולב. דוח 2012 התבסס לראשונה על נתוני סקר הוצאות משקי בית (פירוט השינויים מופיע בסעיף מקור הנתונים שבמבוא לפרק זה).

עקב קושי גדול לכסות את האוכלוסייה הבדווית בדרום, לא נכללה אוכלוסייה זו בסקרים של 2013-2015. אך בשנת 2016 הצליחה הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה לאסוף מידע על המצב החברתי-כלכלי של אוכלוסייה זו והיא שבה ונכללה בסקר. בשל שינויים אלה נוצר שבר בסדרה הסטטיסטית המתמשכת, ועל כן יש להתייחס בהירות להשוואת נתוני שנים אלו לשנים קודמות.

תרשים 10ג': תחולת העוני* בקרב ילדים** (אחוזים) / 1980-2016

מקור: המוסד לביטוח לאומי, מינהל המחקר והתכנון, ממדי העוני והפערים החברתיים-דו"ח שנתי, שנים שונות.

* ילדים החיים מתחת לקו העוני, כפי שהגדיר המוסד לביטוח לאומי (נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה).

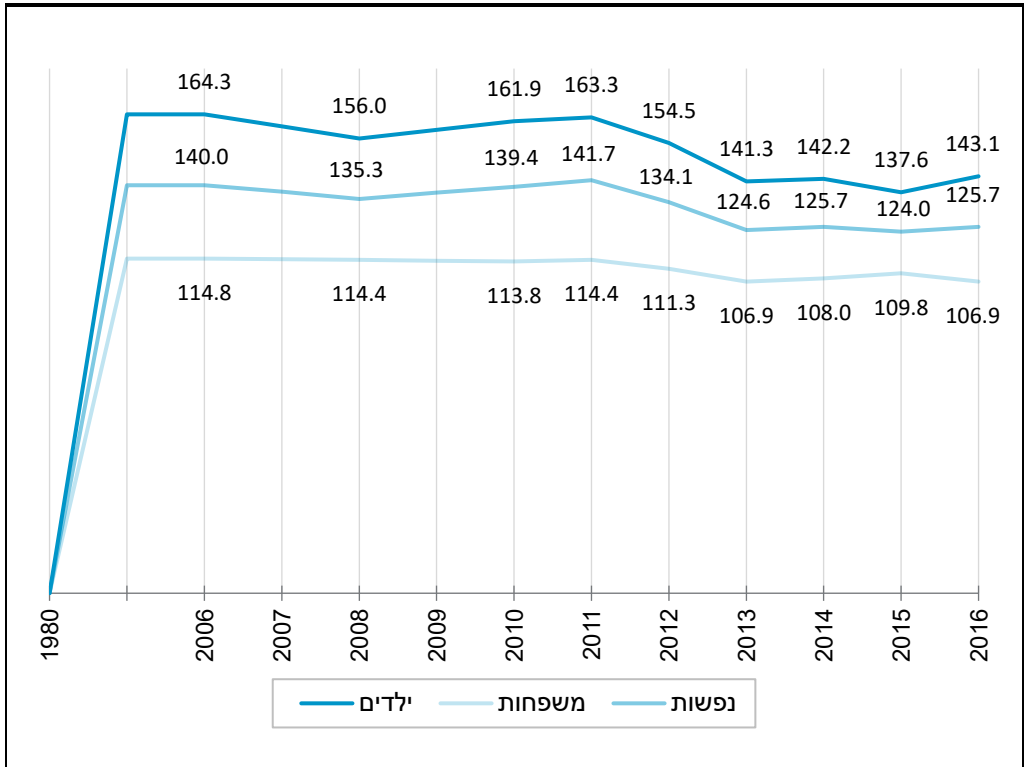
** עד לשנת 2001 הנתונים לא כללו את ילדי מזרח ירושלים. מ-2002 ואילך ילדים אלה כלולים בנתונים. נתוני השנים 1997-2010 מבוססים על מדגם, שהיקף נתוניו אודות העוני גדול מבשנים הקודמות.

הערה: הנתונים לשנים 2013-2015 כללו את השלכות הקיצוץ בקצבאות הילדים (אוגוסט 2013).

בשנת 2016 31.2% מהילדים בישראל, דהיינו כמעט כל ילד שלישי, חיו מתחת לקו העוני. בשלושת העשורים האחרונים גדל שיעור הילדים העניים בכמעט פי 4 (מ-8.1% ב-1980 ל-31.2% ב-2016). עד לתחילת שנות ה-2000 תרמו תשלומי ההעברה והמיסים לצמצום תחולת העוני בקרב ילדים וליציבותה

היחסית, אך מאז יכולתם של תשלומים אלו לצמצם את ממדי העוני בקרב ילדים נשחקה, ובשנת 2016 תרומתם של תשלומים אלה לצמצום ממדי העוני הייתה 10.9% בלבד לעומת 29.4% בשנת 2000. מספרם של הילדים, כולל ילדי מזרח ירושלים, שחיו מתחת לקו העוני (לאחר תשלומי העברה ומיסים) היה בתקופת הסקר 842,300. חישוב עדכני שלנו (אחוז הילדים העניים הנ"ל מסך כל הילדים בדצמבר 2016) העלה, כי מספרם בדצמבר 2016 היה 881,369.

תרשים ד'10: השינוי בתחולת העוני בקרב ילדים, נפשות ומשפחות (אחוזים) *1998-2016

מקור: המוסד לביטוח לאומי, מינהל המחקר והתכנון, ממדי העוני והפערים החברתיים-דו"ח שנתי, שנים שונות. חישוב האחוזים: המועצה הלאומית לשלום הילד, 2014-2016. * שנת 1998 נבחרה כבסיס להשוואה (=100%).

לוח 10.2: תחולת העוני בקרב ילדים והכנסה פנויה ממוצעת של משפחות, לפי מגזר ומחוז (אחוזים) / 2000-2016*

הכנסה פנויה לנפש תקנית כאחוז מההכנסה הפנויה הממוצעת של כלל האוכלוסייה				תחולת העוני- אחוז מכלל הילדים במחוז				מחוז/איזור
2015	2010	2005	2000	2015	2010	2005	2000	
100.0	100.0	100.0	100.0	31.2	35.3	35.2	--	כלל האוכלוסייה- כולל מזרח ירושלים ויו"ש
101.8	101.6	101.3	-	28.5	34.4	33.8	25.2	לא כולל מזרח ירושלים
108.0	108.3	107.7	103.8	21.2	24.1	24.4	17.2	יהודים
48.4	49.0	49.3	70.8	62.0	65.8	64.2	52.8	ערבים
מחוזות								
76.6	78.6	83.4	-	53.4	57.7	55.6	-	ירושלים
73.9	70.8	74.2	-	36.9	47.6	40.6	-	צפון
94.8	99.3	104.5	-	35.3	34.9	27.8	-	חיפה
113.7	116.5	115.2	-	14.3	17.4	17.7	-	המרכז
125.1	120.3	120.3	-	19.4	23.7	26.0	-	תל-אביב
87.6	86.5	82.1	-	35.7	36.8	34.2	-	דרום

מקור: המוסד לביטוח לאומי, מינהל המחקר והתכנון, ממדי העוני והפערים החברתיים-דו"ח שנתי, שנים שונות.

* עד לשנת 2001 הנתונים לא כללו את ילדי מזרח ירושלים. מ-2002 ואילך ילדים אלה כלולים בהם. נתוני השנים 1997-2010 מבוססים על מדגם, שהיקף נתוניו אודות העוני גדול מבשנים שקדמו לו.

בשנת 2016 **כחמישית** מן הילדים היהודים **וכמעט שני שלישים** מהילדים הלא יהודים חיו מתחת לקו העוני.

בולטים פערים גדולים בתחולת העוני בין המחוזות השונים. במחוזות ירושלים והצפון (53.4% לעומת 36.9%) תחולת העוני כפולה מזו שבמחוזות תל אביב והמרכז (19.4%-ו-14.3% בהתאמה). נמשך הגידול בתחולת העוני בקרב משפחות עם ילדים ערבים (מ-52.8% בשנת 2000 ל-62.0% ב-2015).

לוח 10.3: תחולת העוני בקרב משפחות עם ילדים לפני תשלומי העברה ומסים ולאחריהם לפי מספר הילדים במשפחה (אחוזים) / 2005-2016

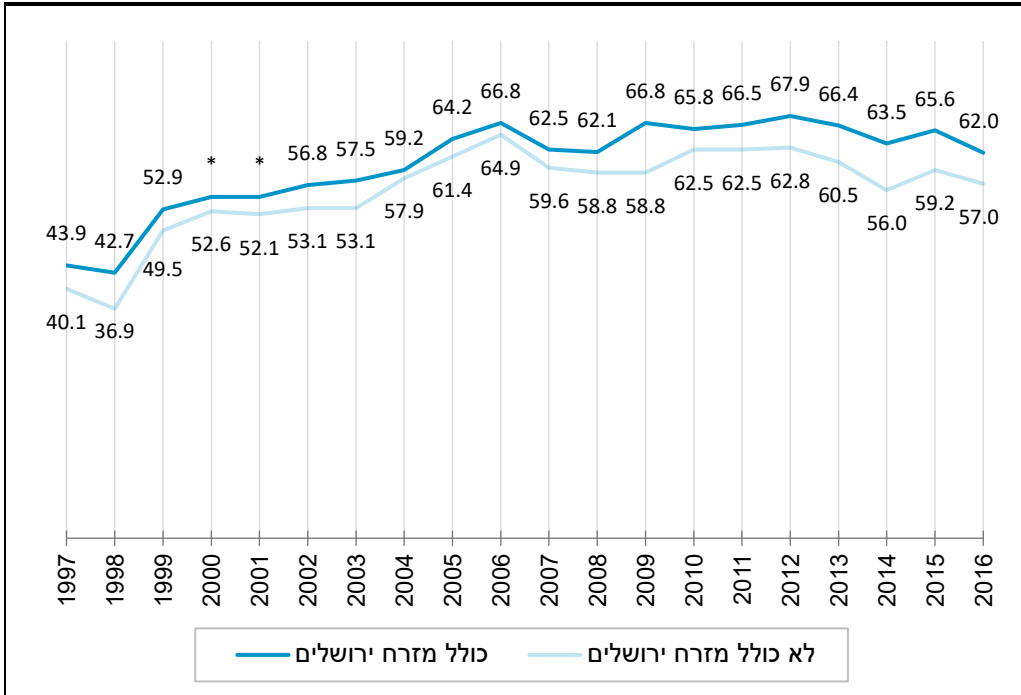
שיעור הירידה בתחולת העוני לאחר תשלומי העברה ומסים			לאחר תשלומי העברה ומסים			לפני תשלומי העברה ומסים			מספר ילדים במשפחה
2016	2010 *	2005	2016	2010 *	2005	2016	2010 *	2005	
10.9	17.0	19.1	31.2	26.6	26.2	35.0	32.0	32.4	סך כל המשפחות עם ילדים
מספר ילדים במשפחה									
19.4	21.5	23.6	17.5	20.1	20.1	21.7	26.0	26.3	משפחה עם 1-3 ילדים
8.2	8.3	9.5	49.9	57.1	58.1	54.4	65.5	64.2	משפחה עם 4 ילדים ויותר
4.1	8.2	-	63.8	69.5	-	66.5	75.9	-	משפחה עם 5 ילדים ויותר
משפחות חד-הוריות									
36.1	35.1	39.0	26.1	30.5	32.5	40.9	49.3	53.3	משפחה חד-הורית

מקור: המוסד לביטוח לאומי, מינהל המחקר והתכנון, ממדי העוני והפערים החברתיים-דו"ח שנתי, שנים שונות. * ב-2010 כולל תושבי מזרח ירושלים.

ככל שמספר הילדים במשפחה גדול יותר, כך גדלה תחולת העוני של המשפחות.

עוני בקרב ילדים ערבים (תרשים ה'10)

תרשים ה'10: תחולת העוני בקרב ילדים ערבים בישראל לאחר תשלומי העברה ומיסים (אחוזים) / 1997-2015

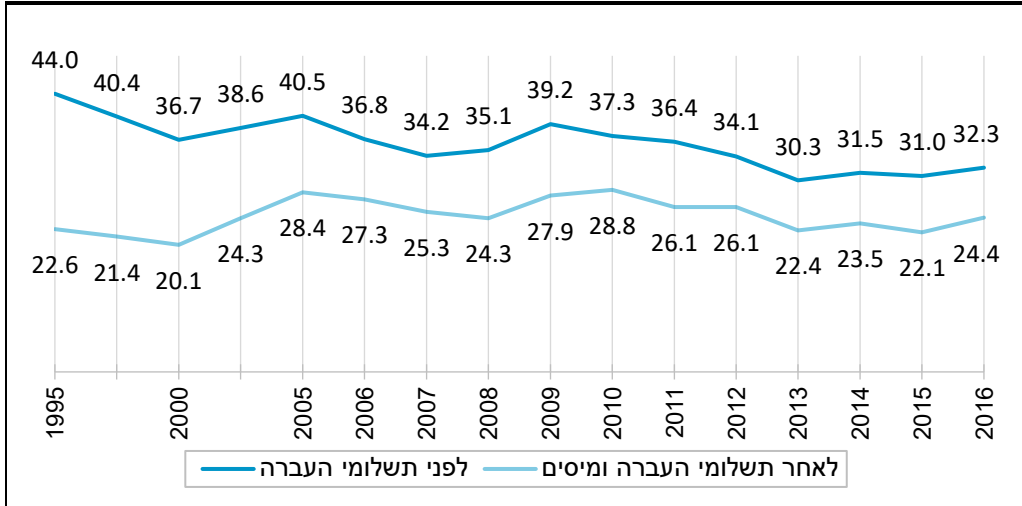
מקור: המוסד לביטוח לאומי, מינהל המחקר והתכנון, עוני, חינוך ותעסוקה בחברה הערבית-בדווית: מבט השוואתי (אנגלית), כתבו: סלימן אבו בדר וד"ר דניאל גוטליב, יוני 2009. המוסד לביטוח לאומי, מינהל המחקר והתכנון, עיבוד מיוחד, שנים שונות. * בשנים 2000 ו-2001 הנתון חסר במקור.

הערה: לדברי הביטוח הלאומי, ניתן לייחס את הירידה בתחולת העוני של ילדים ערבים בשנים 2013-2014 לשינויים דמוגרפיים הקשורים בדגימה של הסקר בשנים אלו. על פי נתוני הסקרים, מספר הנפשות הממוצע במשפחות ערביות ירד בין 2013 ל-2014 מ-5 נפשות ל-4.6.

גם בשנת 2016 שיעור הילדים הערבים היה גבוה ונשאר מתחת לקו העוני (יותר מכל ילד שני היה מתחת לקו העוני).

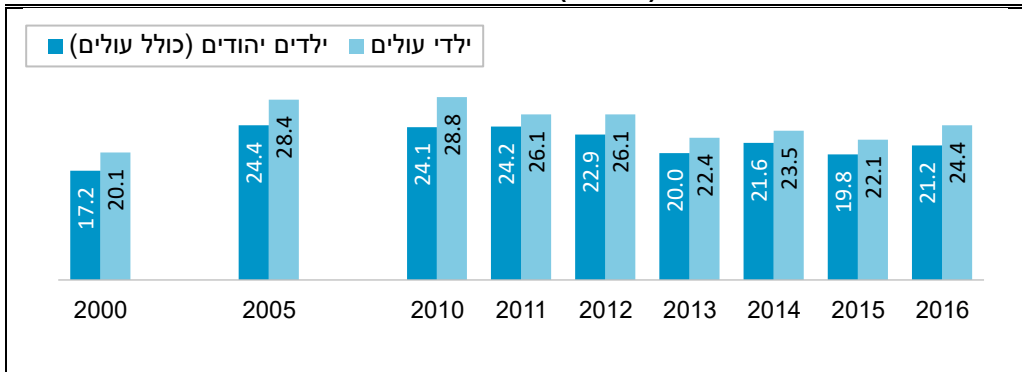
עוני בקרב ילדי עולים (תרשימים 10'-10'10)

תרשים 10': תחולת העוני בקרב ילדי עולים* לפני תשלומי העברה ומסים ולאחריהם (אחוזים) / 1995-2016**

מקור: המוסד לביטוח לאומי, מינהל המחקר והתכנון, עיבוד מיוחד, שנים שונות.
 * ילדי עולים- ילדים שעלו בעצמם מאז 1990, או כאלה שנולדו בישראל למשפחות שעלו במרוצת שנים אלה.
 ** נתוני השנים 1997-2009 נסמכים על המדגם המשולב של המוסד לביטוח לאומי, שהיקף נתוניו על אודות העוני היה גדול מבשנים שקדמו.

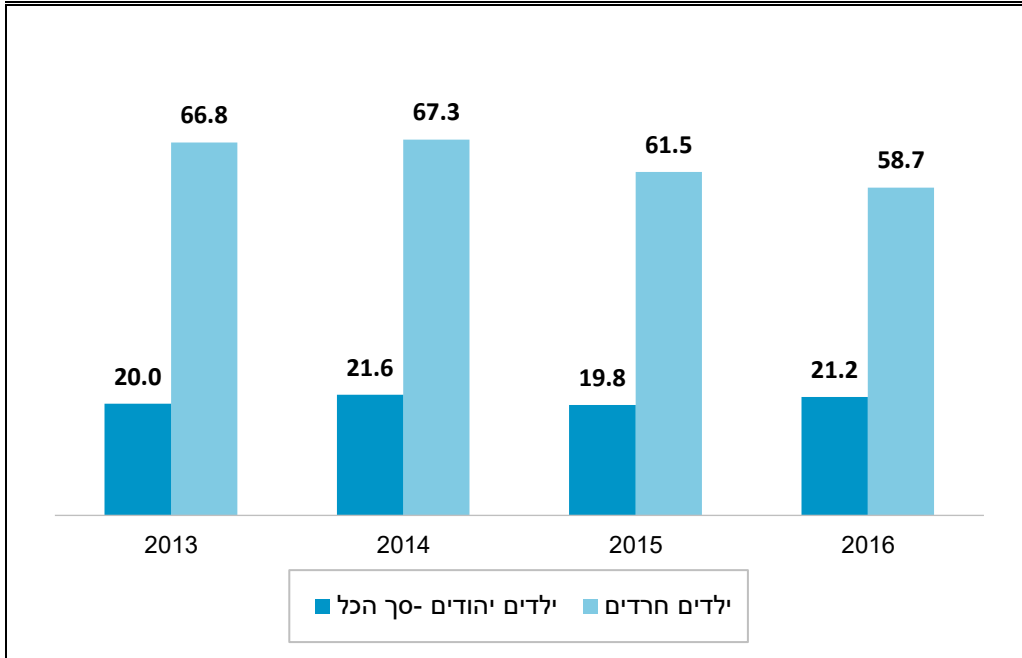
תרשים 10': תחולת העוני בקרב ילדי עולים* ובקרב ילדים יהודים בישראל לאחר תשלומי העברה ומיסים (אחוזים) / 2000-2016

מקור: המוסד לביטוח לאומי, מינהל המחקר והתכנון, עיבוד מיוחד, שנים שונות.
 * ילדי עולים- ילדים שעלו בעצמם מאז 1990, או כאלה שנולדו בישראל למשפחות שעלו במרוצת שנים אלה.
 תחולת העוני בקרב ילדי עולים הייתה מאז שנת 2000 גבוהה יותר מאשר בכלל הילדים היהודים.

עוני בקרב ילדים חרדים (תרשים 10ח')

תרשים 10ח': תחולת העוני בקרב ילדים חרדים ובקרב ילדים יהודים בישראל
לאחר תשלומי העברה ומיסים (אחוזים) / 2000-2015

מקור: המוסד לביטוח לאומי, מינהל המחקר והתכנון, עיבוד מיוחד, שנים שונות.

כמעט כל שניים מתוך שלושה ילדים חרדים נמצא מתחת לקו העוני.

תחולת העוני בקרב ילדים בחברה החרדית גדולה פי שלושה ויותר מתחולת העוני בקרב ילדים יהודים בכלל.

ילדים החיים במשפחות המקבלות גמלה להבטחת הכנסה (לוחות 10.4-10.5 ותרשים 10ט')

לוח 10.4: ילדים* במשפחות המקבלות גמלה להבטחת הכנסה, לפי ותק בארץ
(מספרים ואחוזים) / 2002-2016 (דצמבר)

אחוז השינוי 2002-2016	אחוזים				מספרים				ותק
	2016	2010	2005	2002	2016	2010	2005	2002	
-55.2	100.0	100.0	100.0	100.0	108,622	133,439	165,528	242,717	סך הכל
-47.8	89.5	87.1	80.5	76.8	97,242	116,246	133,276	186,394	ותיקים (יהודים ולא יהודים)
-79.8	10.5	12.9	19.5	23.2	11,380	17,193	32,252	56,323	סך הכל ילדי עולים**
מזה לפי שנת עליה של ההורה:									
-85.3	4.2	3.5	5.4	7.3	2,622	4,614	6,240	17,863	1990-1992
-82.3	3.4	4.3	6.6	8.5	3,663	5,759	7,666	20,742	1993-1997
-71.2	4.7	5.1	7.4	7.3	5,095	6,820	8,903	17,718	1998- ***2015
-	3.9	5.3	7.1	10.9	-	-	-	-	אחוז מכלל הילדים בישראל

מקור: המוסד לביטוח לאומי, מנהל המחקר והתכנון, קובץ הבטחת הכנסה, שנים שונות; חישוב אחוזים: המועצה לשלום הילד על בסיס נתוני הביטוח הלאומי, שנים שונות.

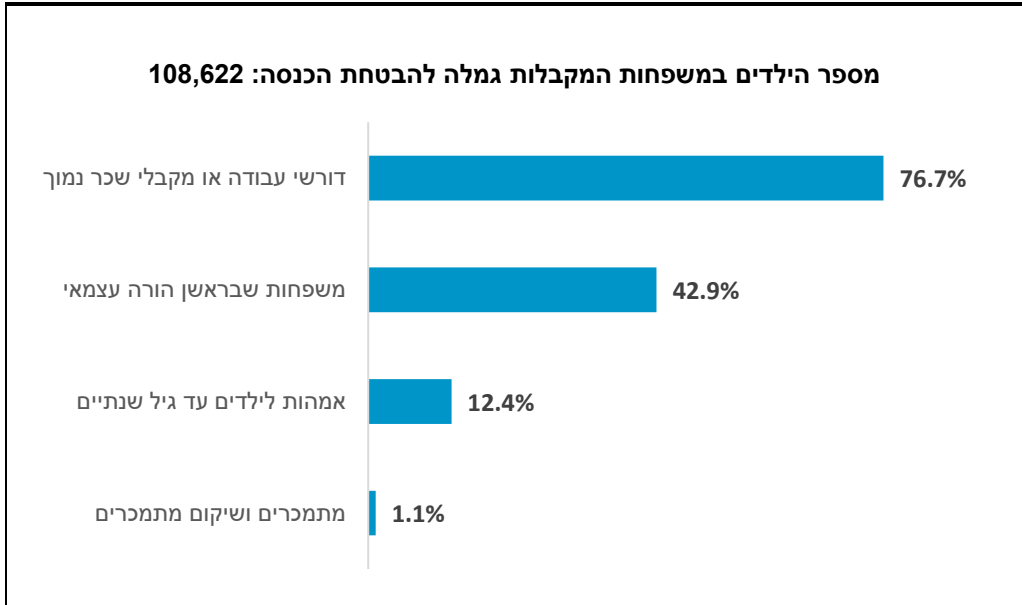
* ילדים עד גיל 17 בלבד.

** ילדים שנולדו בארץ להורים שעלו ארצה מאז 1990 או ילידי חו"ל.

*** נתוני 2005 מתייחסים לשנים 1998-2006.

מאז שנת 2002 קטן בהתמדה מספר הילדים החיים בישראל במשפחות המקבלות גמלה להבטחת הכנסה, וקטן חלקם בקרב כלל ילדי ישראל ובקרב ילדי העולים (זאת למרות גידול מספרם של הילדים בישראל בשנים אלה). במקביל, גדל חלקם בקרב הוותיקים.

תרשים ט'10: ילדים החיים במשפחות המקבלות גמלה להבטחת הכנסה, לפי עילות*
נבחרות (אחוזים) / דצמבר 2016

מקור: המוסד לביטוח לאומי, מנהל המחקר והתכנון, קובץ הבטחת הכנסה, 2017; חישוב אחוזים: המועצה הלאומית לשלום הילד.

* עילה- כולל אי תעסוקה, או חוסר הכשרה מקצועית ואבחון תעסוקתי. דורשי עבודה חייבים במבחן תעסוקה, כלומר התייצבות בשירות תעסוקה או במרכזי תעסוקה. מספר ימי הזכאות לדמי אבטלה נקבע לפי מספר ימי ההתייצבות בשירות/מרכזים אלה. שאר העילות, שבגינן מקבלים גמלה, אינן מחייבות מבחן תעסוקה. אימהות לילדים עד גיל שנתיים, לדוגמה, פטורות ממבחן זה.

שלושה רבעים מהילדים החיים בישראל במשפחות המקבלות גמלה להבטחת הכנסה, חיים במשפחות שבהן הורה דורש עבודה (מובטל) או בעל שכר נמוך.

לוח 10.5: ילדים החיים במשפחות המקבלות גמלה להבטחת הכנסה, לפי עילה*
 וחלקם בילדי היישוב (מספרים ואחוזים) דצמבר 2002-2016

אחוז מכלל ילדי היישוב	2016				סך הכל מספרים	2002 סך הכל	יישוב
	מזה באחוזים:**			משפחות שבראשן הורה עצמאי			
	עילת קבלת הגמלה		דורשי עבודה או שכר נמוך				
	אמהות לילדים עד גיל שנתיים	גיל שנתיים					
-	13,457	83,336	46,621	108,622	242,717	סך הכל מספרים ארצי	
3.9	12.4	76.7	42.9	100.0	100.0	מספרים אחוזים	
עיריות							
2.4	17.5	69.5	27.1	8,528	16,442	ירושלים	
1.6	23.5	55.3	73.3	1,657	6,782	תל אביב - יפו	
3.9	17.3	67.6	70.6	2,593	7,600	חיפה	
12.7	6.2	85.3	19.0	2,678	3,170	אום אל-פחם	
5.8	19.1	66.1	68.6	566	1,730	אופקים	
1.8	33.2	51.3	78.6	199	644	אור יהודה	
3.5	21.1	61.4	84.8	171	894	אור עקיבא	
2.1	27.1	42.5	82.9	292	872	אילת	
0.5	***	75.4	50.0	142	207	אלעד	
0.5	63.6	***	100.0	22	230	אריאל	
2.9	13.1	74.8	56.9	2,112	8,681	אשדוד	
4.6	19.9	56.2	78.4	1,605	6,943	אשקלון	
2.1	19.2	65.4	34.3	286	1,197	באקה-ג'ת	
4.3	20.2	63.5	66.9	3,001	14,357	באר שבע	
7.4	18.6	68.9	66.7	447	684	בית שאן	
1.8	16.4	76.6	32.6	941	1,428	בית שמש	
2.4	2.9	91.5	11.0	756	482	ביתר עילית	
1.0	9.0	75.7	43.5	905	3,396	בני ברק	
2.4	21.5	57.1	82.1	781	3,366	בת ים	
0.3	***	60.7	***	28	286	גבעת שמואל	
0.3	34.2	52.6	100.0	38	95	גבעתיים	
8.1	17.0	70.5	69.4	1,094	2,787	דימונה	
0.2	***	71.4	94.3	35	261	הוד השרון	

לוח 10.5: ילדים החיים במשפחות המקבלות גמלה להבטחת הכנסה לפי עילה* וחלקם בילדי היישוב (מספרים ואחוזים) דצמבר 2016-2002 (המשך)

אחוז מכלל ילדי היישוב	2016				סך הכל מספרים	2002 סך הכל	יישוב
	מזה באחוזים:**			משפחות שבראשן הורה עצמאי			
	עילת קבלת הגמלה		דורשי עבודה או שכר נמוך				
	אמהות גיל שנתיים עד	אמהות גיל שנתיים עד					
עירויות (המשך)							
0.4	37.0	43.2	86.4	81	549	הרצליה	
3.0	20.9	61.5	81.9	707	3,297	חדרה	
1.3	25.1	54.4	83.1	669	3,006	חולון	
7.8	16.1	68.8	56.8	1,068	2,120	טבריה	
8.7	9.1	81.2	30.5	1,369	1,729	טייבה	
2.1	35.1	34.5	43.5	168	523	טירה	
6.0	11.8	64.2	81.2	313	864	טירת כרמל	
7.8	4.9	83.2	20.7	919	3,167	טמרה	
2.1	13.2	67.7	66.4	235	1,189	יבנה	
1.0	21.8	52.6	94.9	78	202	יהוד	
1.9	18.3	74.2	63.3	120	354	יקנעם עילית	
0.5	24.1	57.1	79.5	112	670	כפר סבא	
1.5	9.8	83.5	48.9	133	173	כפר קאסם	
2.7	18.0	75.3	89.0	328	1,118	כרמיאל	
6.8	23.6	58.8	45.3	1,775	3,823	לוד	
4.2	17.6	67.3	46.7	318	1,177	מגדל העמק	
0.7	23.2	58.2	35.4	285	169	מודיעין עילית	
0.1	***	75.8	78.8	33	141	מודיעין מכבים-רעות	
0.8	14.8	74.1	69.4	108	146	מעלה אדומים	
3.5	16.7	70.3	64.9	222	774	מעלות תרשיחא	
4.3	11.6	75.9	63.0	681	1,344	נהריה	
0.6	***	75.0	88.2	76	444	נס ציונה	
6.2	6.2	84.8	29.0	1588	7,159	נצרת	
8.8	22.6	63.2	86.6	863	2,018	נצרת עילית	
1.5	16.3	75.6	93.0	86	458	נשר	

לוח 10.5: ילדים החיים במשפחות המקבלות גמלה להבטחת הכנסה לפי עילה* וחלקם בילדי היישוב (מספרים ואחוזים) דצמבר 2002-2016 (המשך)

אחוז מכלל ילדי היישוב	2016				סך הכל מספרים	2002 סך הכל	יישוב
	מזה באחוזים:**			משפחות שבראשן הורה עצמאי			
	עילת קבלת הגמלה		דורשי עבודה או שכר נמוך				
	אמהות לילדים עד גיל שנתיים	גיל שנתיים					
עירויות (המשך)							
4.8	5.1	76.0	40.8	667	1,449	נתיבות	
2.4	23.0	65.0	72.5	1,453	6,500	נתניה	
10.9	1.0	95.3	13.0	1,240	2,118	סחנין	
11.5	7.9	78.5	48.1	1,678	3,405	עכו	
5.1	19.0	64.4	83.8	604	1,713	עפולה	
3.3	18.7	72.8	53.3	390	2,289	ערד	
1.0	20.1	64.0	76.3	683	2,193	פתח תקווה	
10.3	9.3	83.1	27.9	1,553	1,618	צפת	
6.9	8.4	81.4	24.9	606	1,152	קלנסווה	
0.5	***	63.8	91.5	47	148	קריית אנו	
3.7	13.0	69.9	79.8	515	1,573	קריית אתא	
6.7	18.7	69.2	86.6	605	874	קריית ביאליק	
5.6	14.6	74.5	71.5	915	2,677	קריית גת	
4.8	23.0	63.1	85.6	444	1,789	קריית ים	
3.3	9.7	81.3	80.3	310	890	קריית מוצקין	
5.9	18.9	65.4	59.5	477	1,674	קריית מלאכי	
4.2	22.4	54.5	84.8	277	644	קריית שמונה	
1.2	13.8	51.0	64.8	145	450	ראש העין	
1.2	16.1	69.2	77.6	753	3,302	ראשון לציון	
13.1	7.6	84.1	20.7	4,078	8,894	רהט	
2.0	14.8	71.8	65.2	798	3,564	רחובות	
2.8	25.1	55.5	64.2	668	2,637	רמלה	
0.7	27.0	52.8	91.8	267	1,065	רמת גן	
0.4	39.2	39.2	78.4	51	135	רמת השרון	
0.3	***	35.1	94.7	57	267	רעננה	
5.7	15.9	73.0	74.3	397	1,241	שדרות	
6.9	8.4	83.4	25.2	912	3,215	שפרעם	

לוח 10.5: ילדים החיים במשפחות המקבלות גמלה להבטחת הכנסה לפי עילה* וחלקם בילדי היישוב (מספרים ואחוזים) דצמבר 2016-2002 (המשך)

אחוז מכלל ילדי היישוב	2016				סך הכל מספרים	2002 סך הכל	יישוב
	מזה באחוזים:**			עילת קבלת הגמלה			
	משפחות שבראשן הורה עצמאי		מספרים				
	אמהות לילדים עד גיל שנתיים	דורשי עבודה או שכר נמוך					
מועצות מקומיות (יותר מ-10,000 תושבים)							
7.7	***	92.9	18.5	324	539	אבו סנאן	
***	***	***	99.6	***	50	אבן יהודה	
0.9	48.3	***	100.0	29	123	אזור	
4.4	7.1	85.4	16.7	240	662	אכסאל	
6.0	11.0	81.0	19.8	263	790	אעבלין	
0.9	32.6	63.0	56.5	46	241	באר יעקב	
3.0	***	86.5	28.8	111	202	בית ג'ן	
0.8	***	83.3	91.7	36	134	בנימינה-גבעת עדה	
0.6	***	82.4	41.2	34	35	גבעת זאב	
12.1	7.2	85.9	22.5	817	1,724	ג'דידה מר	
1.1	32.2	50.0	8.3	90	525	גדרה	
0.8	***	80.0	66.0	50	227	גן יבנה	
0.6	***	39.3	82.1	28	51	גני תקווה	
4.7	15.9	58.3	32.5	295	590	ג'סר א-זרקה	
7.7	19.0	75.9	24.1	76	-	ג'ת	
1.7	***	77.1	45.9	109	-	דאלית אל כרמל	
6.2	***	87.5	22.7	176	-	דיר אל אסד	
0.4	***	***	***	26	95	זכרון יעקב	
21.0	10.4	83.1	44.1	1,939	1,739	חורה	
4.1	***	84.4	9.6	218	1,074	טורעאן	
4.7	5.1	86.2	19.3	311	1,354	יפיע	
4.0	***	92.1	12.7	229	352	ירכא	
7.4	5.0	90.0	11.6	320	810	כאבול	
30.7	6.3	87.7	26.9	2,117	2,205	כסיפה	
1.5	21.1	56.8	86.3	95	307	כפר יונה	
8.0	1.6	89.7	10.7	673	2,256	כפר כנא	
10.5	3.3	91.4	15.0	821	2,972	כפר מנדא	
3.0	12.0	80.4	40.2	185	420	כפר קרע	
30.4	6.1	86.8	21.5	1,896	-	לקייה	

לוח 10.5: ילדים החיים במשפחות המקבלות גמלה להבטחת הכנסה לפי עילה* וחלקם בילדי היישוב (מספרים ואחוזים) דצמבר 2016-2002 (המשך)

אחוז מכלל ילדי היישוב	2016				סך הכל מספרים	2002 סך הכל	יישוב
	מזה באחוזים:**			משפחות שבראשן הורה עצמאי			
	עילת קבלת הגמלה		דורשי עבודה או שכר נמוך				
	אמהות לילדים עד גיל שנתיים	גיל שנתיים					
מועצות מקומיות (יותר מ-10,000 תושבים)							
1.2	23.9	65.9	60.2	88	430	מבשרת ציון	
12.7	5.0	91.0	7.3	940	1,203	מג'אר	
2.7	8.7	79.6	19.6	230	-	מג'ד אל כרום	
0.9	***	54.8	83.9	31	107	מזכרת בתיה	
7.8	7.2	85.5	21.9	433	579	מעלה עירון	
4.7	***	86.4	29.3	242	701	נחף	
3.6	***	69.2	48.7	78	-	עוספיה	
2.8	***	91.1	14.8	135	1,484	עין מאהל	
12.3	2.1	93.8	14.1	1,231	1,852	עראבה	
4.1	10.1	83.9	23.8	286	1,799	ערערה	
31.5	10.5	84.1	33.8	2,579	933	ערערה בנגב	
2.1	26.0	63.0	27.0	100	399	פורידיס	
1.6	20.4	58.7	86.2	167	974	פרדס חנה-כרכור	
1.0	26.0	64.0	78.0	50	129	קדימה-צורן	
0.5	***	***	94.4	18	111	קריית טבעון	
3.3	20.4	60.2	79.6	103	337	קריית עקרון	
4.6	6.6	86.8	27.6	257	941	ריינה	
4.2	***	99.2	5.9	236	-	רכסים	
***	***	***	***	***	-	שוהם	
1.1	46.2	43.6	***	39	76	תל מונד	
26.0	13.4	77.0	40.9	2833	3,223	תל שבע	
3.2	15.6	68.8	15.6	77	177	אבו גוש	
***	***	***	***	***	-	אורנית	
0.5	***	84.6	***	13	15	אלפי מנשה	
0.3	***	***	***	11	-	אפרתה	
5.7	7.5	85.4	21.6	213	993	בועינה נוג'ידאת	
7.6	***	90.6	10.7	159	214	בוקעאתא	
3.9	***	86.8	25.7	144	639	ביר אל-מכסור	

לוח 10.5: ילדים החיים במשפחות המקבלות גמלה להבטחת הכנסה לפי עילה* וחלקם בילדי היישוב (מספרים ואחוזים) דצמבר 2016-2002 (המשך)

אחוז מכלל ילדי היישוב	2016				סך הכל מספרים	2002 סך הכל	יישוב
	מזה באחוזים:**			משפחות שבראשן הורה עצמאי			
	עילת קבלת הגמלה		דורשי עבודה או שכר נמוך				
	אמהות לילדים עד גיל שנתיים	גיל שנתיים					
מועצות מקומיות (5,000-10,000 תושבים)							
***	***	***	***	***	11	בית אל	
6.1	***	86.5	28.8	111	58	בית דגן	
2.6	27.9	72.1	67.4	43	170	בני עיי"ש	
7.8	6.1	84.6	17.0	311	402	בסמ"ה	
3.8	***	92.5	39.3	107	461	בסמת טבעון	
9.2	***	86.9	23.8	168	-	בענה	
2.7	***	95.8	***	48	79	ג'ולס	
3.2	21.7	55.8	35.0	120	48	גלג'וליה	
3.3	***	91.7	22.5	120	282	דבורייה	
25.5	***	86.9	15.5	897	710	דייר חנא	
2.6	***	67.8	49.2	59	114	זמר	
3.4	***	82.9	40.5	111	280	זרזיר	
1.4	***	89.7	69.0	29	74	חורפי"ש	
2.2	19.7	78.9	78.9	76	310	חצור הגלילית	
6.9	7.8	89.2	20.4	167	527	טובא זנגרייה	
0.9	***	94.7	***	19	44	יאנוח ג'ת	
5.0	8.5	79.0	44.0	200	464	ירוחם	
3.1	***	91.1	33.7	101	228	כסרא סמיע	
***	***	***	***	***	-	כפר ורדים	
8.6	***	89.9	26.7	247	475	כפר יאסיף	
***	***	99.6	***	***	-	להבים	
4.6	***	95.1	20.9	163	226	מגדל שמס	
***	***	***	***	***	-	מיתר	
3.6	***	80.9	75.3	86	-	מצפה רמון	
4.6	***	88.6	13.9	158	595	משהד	
***	***	***	***	***	140	עומר	
6.4	***	82.9	32.4	105	-	עילבון	
6.6	***	83.6	23.4	201	746	עילוט	
1.3	***	63.6	***	22	111	פקיעין (בוקיעה)***	

לוח 10.5: ילדים החיים במשפחות המקבלות גמלה להבטחת הכנסה לפי עילה* וחלקם בילדי היישוב (מספרים ואחוזים) דצמבר 2002-2016 (המשך)

אחוז מכלל ילדי היישוב	2016				סך הכל מספרים	2002 סך הכל	יישוב
	מזה באחוזים:**			משפחות שבראשן הורה עצמאי			
	עילת קבלת הגמלה		דורשי עבודה או שכר נמוך				
	אמהות לילדים עד גיל שנתיים	גיל שנתיים					
מועצות מקומיות (5,000-10,000 תושבים) (המשך)							
***	***	99.6	***	***	-		פרדסיה
3.9	22.1	68.8	87.0	77	184		קצרין
1.7	44.1	35.6	71.2	59	137		קריית ארבע
***	***	***	***	***	35		קרני שומרון
3.6	***	92.1	14.6	89	344		ראמה
0.9	***	70.6	***	17	26		רמת ישי
2.2	***	76.4	27.3	55	-		שבלי אום אל-גנם
21.4	13.6	72.9	35.5	1,039	1,002		שגב שלום
3.9	19.0	70.9	84.8	79	212		שלומי
14.2	***	96.0	13.3	353	555		שעב

מקור: המוסד לביטוח לאומי, מינהל המחקר והתכנון, קובץ הבטחת הכנסה, שנים שונות. חישוב אחוזים: המועצה לשלום הילד על בסיס נתוני הביטוח הלאומי.

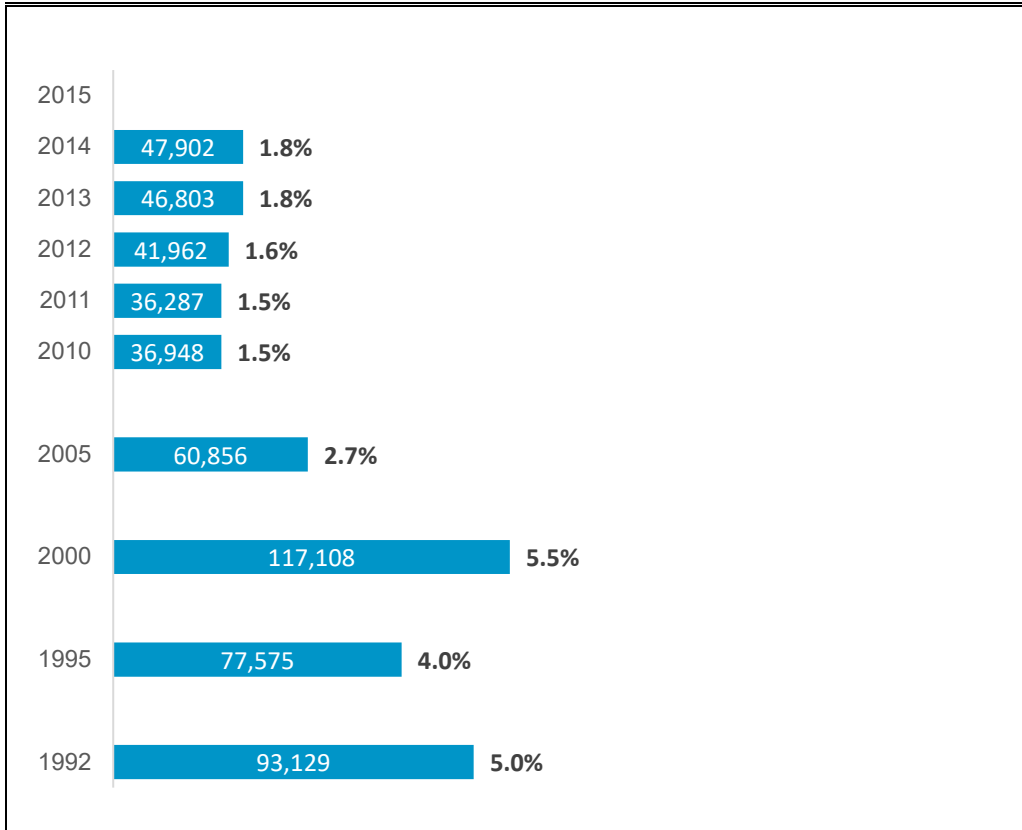
* עילה- כולל אי תעסוקה, או חוסר הכשרה מקצועית ואבחון תעסוקתי. דורשי עבודה חייבים במבחן תעסוקה, כלומר התייצבות בשירות תעסוקה או במרכזי תעסוקה. מספר ימי הזכאות לדמי אבטלה נקבע לפי מספר ימי ההתייצבות בשירות/מרכזים אלה. שאר העילות, שבגינן מקבלים גמלה, אינן מחייבות מבחן תעסוקה. אימהות לילדים עד גיל 2 (לפני 2003- אימהות לילדים עד גיל 7), לדוגמה, פטורות ממבחן זה. ** האחוזים אינם מסתכמים ל-100% היות שבקטגוריה חד-הוריות כלולים גם ילדים שהם ילדי מתמכרים ו/או ילדים המשתכרים שכר נמוך. *** ביישובים אלה מספר ואחוז הילדים במשפחות המקבלות גמלה להבטחת הכנסה אינו מוצג מטעמי שמירה על צנעת הפרט. - נתון חסר. הערה: שנת 2002 היא השנה הראשונה שבה נספרו ילדים בגיל 0-17. לפני 2002 הוצגו נתונים על טווח הגילים 0-21.

ביישובים הבאים ילדי המשפחות המקבלות גמלה להבטחת הכנסה מנו 10%-20% מילדי היישוב: צפת (10.3%), כפר מנדא (10.5%), סחנין (10.9%), עכו (11.5%), ג'דידה מכר (12.1%), עראבה (12.3%), אום אל פחם (12.7%), מג'אר (12.7%), רהט (13.1%), שעב (14.2%).

ביישובים הבאים ילדי המשפחות המקבלות גמלה להבטחת הכנסה מנו 21% ויותר מילדי היישוב: ערערה בנגב (31.5%), כסיפה (30.7%), לקייה (30.4%), תל שבע (26.0%), דייר חנא (25.5%), שגב שלום (21.4%), חורה (21.0%).

ילדים במשפחות שבהן לפחות אחד ההורים מקבל דמי אבטלה (תרשים 10)

תרשים 10: ילדים במשפחות שבהן לפחות אחד ההורים מקבל דמי אבטלה
וחלקם בכלל הילדים (מספרים ואחוזים) / 1992-2015

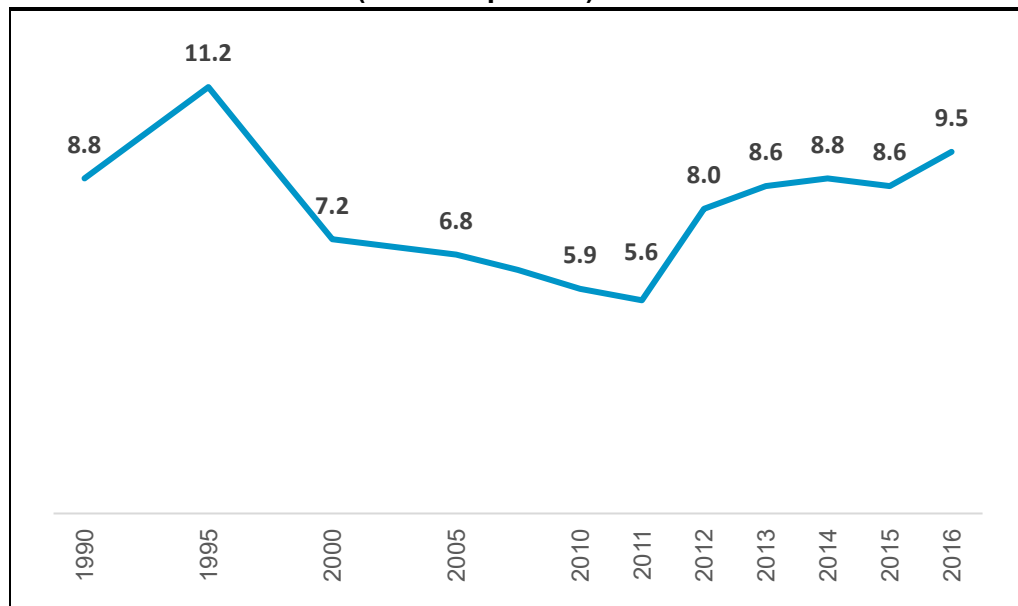

מקור: המוסד לביטוח לאומי, מינהל המחקר והתכנון, קובץ דמי אבטלה, שנים שונות.

לאחר ירידה בשנים 2000-2011 במספר ובאחוז הילדים במשפחות שבהן לפחות אחד ההורים מקבל דמי אבטלה, מאז שנת 2012-2014 הסתמנה מגמת גידול, אם כי לא לינארית.

ילדים עובדים (תרשים 10יא' ולוחות 10.6-10.7)

תרשים 10יא': בני 15-17 שעובדים* (אחוז מקבוצת הגיל) / 1990-2016

מקור: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, שנתון סטטיסטי לישראל, לוח 12.31, שנים שונות.

* עובדים פירושו מועסקים. לא עובדים כולל בלתי-מועסקים וכאלה שאינם בכוח העבודה. מדובר בעובדים המדווחים בלבד.

מאז שנת 2011 גדל חלקם של בני ה-15-17 העובדים בקרב בני גילם. זאת לאחר ירידה מתמדת שנצפתה מאז 1995.

לוח 10.6: עבודה* ולימודים של בני נוער בגיל 15-17, לפי קבוצת אוכלוסייה ומין (אלפים ואחוזים) / 1990-2016

ערבים			יהודים			כל האוכלוסייה**			
2016	2000	1990	2016	2000	1990	2016	2000	1990	
121.0	76.6	63.2	286.6	255.1	206.5	414.0	331.7	269.7	סך הכל אלפים
100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	אחוזים
3.0	4.2	8.2	12.2	8.1	8.8	9.5	7.2	8.8	עובדים
1.7	-	(0.6)	10.7	7.0	6.8	8.1	5.6	5.3	מזה: לומדים
1.3	3.1	7.4	1.5	1.1	2.0	1.4	1.6	3.3	לא לומדים
97.0	95.8	91.8	87.8	91.9	91.2	90.5	92.8	91.4	לא עובדים
89.7	83.3	70.1	83.7	85.7	83.9	85.4	85.1	80.7	מזה: לומדים
7.4	12.5	21.4	4.1	6.2	7.3	5.1	7.7	10.7	לא לומדים
61.8	39.3	32.5	147.0	131.1	105.5	212.1	170.4	138.0	בנים אלפים
100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100	100.0	100.0	אחוזים
4.6	6.9	13.0	10.6	8.5	9.9	8.9	8.1	10.7	עובדים
2.4	-	(1.2)	9.0	7.0	7.5	7.1	5.6	6.0	מזה: לומדים
2.2	5.6	11.7	1.6	1.4	2.4	1.8	2.4	4.6	לא לומדים
95.4	93.1	87.0	89.4	91.5	90.1	91.1	91.9	89.3	לא עובדים
87.8	79.1	74.0	84.3	85.1	81.7	85.2	83.7	79.9	מזה: לומדים
7.6	14.0	13.0	5.1	6.4	8.4	5.9	8.2	9.4	לא לומדים
59.2	37.3	30.7	139.6	124.0	101.0	201.8	161.3	131.7	בנות אלפים
100.0	98.7	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	אחוזים
1.2	-	(2.9)	13.9	7.7	7.5	10.1	6.3	6.5	עובדות
0.9	-	-	12.5	6.9	6.0	9.1	5.6	4.6	מזה: לומדות
..	-	(2.9)	1.4	0.9	1.5	1.1	0.7	1.9	לא לומדות
98.8	98.7	87.8	86.1	92.3	91.1	89.9	93.7	93.5	לא עובדות
91.7	87.7	66.3	83.1	86.3	86.1	85.6	86.6	81.5	מזה: לומדות
7.1	11.0	30.7	3.1	6.0	6.2	4.3	7.1	11.9	לא לומדות

מקור: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, שנתון סטטיסטי לישראל, לוח 12.31, שנים שונות.

* עובדים פירושו מועסקים. לא עובדים כוללים בלתי-מועסקים וכאלה שאינם בכוח העבודה האזרחי.

** כולל בני נוער שלא ידוע האם לומדים.

- נתונים בלתי ידועים או שאינם ניתנים לפרסום.

( ) נתונים המבוססים על הערכה, על מספר מקרים קטן, או על טעות דגימה גבוהה יחסית.

מאז 1990 ועד 2016 גדל פי שניים ויותר מספר כלל בני הנוער העובדים. עיקר הגידול חל בקרב בני הנוער הערבים. עם זאת, אחוז בני הנוער הערבים העובדים הלך וקטן בהתמדה. אחוז הבנות העובדות בשני המגזרים עומד בסימן גידול מאז שנת 2000.

לוח 10.7: אחוז בני הנוער היהודים בכוח העבודה האזרחי* מקבוצת הגיל, לפי מין ויבשת לידה (אחוז מכלל בני ה-15-17 בכל תא) / 2005-2016

2016			סך הכל 2010	סך הכל 2005	
בנות	בנים	סך הכל			
17.4	13.6	15.4	9.4	10.7	סך כולל
יבשת לידה					
17.5	13.6	15.5	9.1	10.3	סך הכל – ישראל
17.4	13.4	15.3	8.9	8.9	אב יליד: ישראל
15.8	13.0	14.4	9.8	9.8	אסיה-אפריקה
19.6	14.9	17.2	9.3	9.3	אירופה-אמריקה

מקור: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, שנתון סטטיסטי לישראל, לוח 12.5, שנים שונות.

* כוח העבודה האזרחי – מאז שנת 1985 כל האנשים מגיל 15, שהיו מועסקים או מובטלים בשבוע הקובע (ראו הגדרות במבוא). עד לשנת 1984 - אנשים בני 14 ויותר.

בשנת 2016 אחוז בני הנוער היהודים בכוח העבודה האזרחי היה גדול מבשנים 2005-2010. כך אצל בניהם של ילידי כל יבשות המוצא.

עבודת ילדים בפרסומות ובהופעות ציבוריות (לוחות 10.8-10.9)

לוח 10.8: עבודת ילדים בגיל 1-15 בפרסומות ובהופעות ציבוריות* במרוצת השנה
ובחופשת הקיץ (מספרים ואחוזים) / 2000-2016

היתרים לעבודת ילדים**		שנה
מזה: עבודה חופשת הקיץ	מספרים	
34.0	1,642	2000
20.9	3,075	***2005
21.0	3,116	2006
22.8	3,002	2007
23.5	3,245	2008
19.0	3,990	2009
23.5	2,923	2010
27.5	3,054	2011
29.6	2,974	2012
22.3	3,353	2013
24.9	3,642	2014
20.9	3,745	2015
25.5	4,831	2016

מקור: משרד התעשייה, המסחר והתעסוקה, מנהל ההסדרה והאכיפה (אגף הרישוי), שנים שונות.

* התקנות בדבר העסקת ילדים בהופעות ובפרסומות מאפשרות העסקת ילדים בגיל שנה עד גיל 15 ועד בכלל. העסקת ילדים מתחת לגיל שנה דורשת אישור של הוועדה המוסמכת לכך. ילדים שלא מלאו להם שנתיים לא קיבלו היתר לעבוד בשנים 2013-2016.

** מספר ההיתרים אינו מעיד על מספר הילדים, מאחר שילד עשוי לקבל יותר מהיתר אחד בשנה.

*** סך הכל לא כולל 1,000 ילדים שהשתתפו בפתיחת המכבייה (תחילת יולי).

בשנת 2016 ניתנו ל-4,831 ילדים היתרי עבודה בפרסומות ובהופעות ציבוריות. מספר ההיתרים גדל בהתמדה מאז 2012. רבע מהם ניתנו לילדים שעבדו בקיץ.

לוח 10.9: מין, גיל ואזור מגורים של ילדים שקיבלו היתר עבודה בפרסומת או בהופעה
ציבורית* (מספרים ואחוזים) / 2015-2016

מספר היתרים**				סוג הופעה	גיל/מין/אזור מגורים
2016		2015			
אחוזים	מספרים	אחוזים	מספרים		
100.0	4,831	100.0	3,745		סך הכל
גיל					
14.8	714	18.0	674	כל הופעה	1-4
6.0	289	6.9	260	כל הופעה	5
24.3	1,553	32.4	1,212	הופעה ציבורית	6-11
24.3	1,175	18.4	689	פרסומת	
16.6	802	17.3	647	הופעה ציבורית	12-15
4.9	238	4.4	163	פרסומת	
מין***					
46.1	2,226	43.2	1,616	כל הופעה	בנים
53.9	2,605	56.8	2,128	כל הופעה	בנות
אזור מגורים***					
78.1	3,775	79.8	2,988	כל הופעה	תל אביב / מרכז
12.0	579	10.9	407	כל הופעה	חיפה והצפון
4.6	222	4.4	163	כל הופעה	ירושלים
4.1	196	3.9	147	כל הופעה	באר שבע והדרום
1.2	59	1.0	39	כל הופעה	לא ידוע

מקור: משרד התעשייה, המסחר והתעסוקה, מנהל ההסדרה והאכיפה (אגף הרישוי), שנים שונות.
* התקנות בדבר העסקת ילדים בהופעות ובפרסומות מאפשרות העסקת ילדים בגיל שנה עד גיל 15 ועד בכלל. העסקת ילדים מתחת לגיל שנה דורשת אישור של הוועדה המוסמכת לכך. ילדים שלא מלאו להם שנתיים לא קיבלו היתר לעבוד בשנים 2014-2016.

** מספר ההיתרים אינו מעיד על מספר הילדים, מאחר שילד עשוי לקבל יותר מהיתר אחד בשנה.

*** כולל היתרים שניתנו באופן ידני ולא נכנסו למאגר הממוחשב והיתרים לבני +15 שניתנו בהתאם לסעיף 25 לחוק עבודת נוער, תשי"ג-1953.

גילם השכיח של המקבלים היתר להופיע בפרסומת או בהופעה ציבורית היה 6-11. ההיתרים להופעה ציבורית היו רבים מההיתרים לפרסומת. רובם המוחלט (78.1%) של ההיתרים ניתן לילדים באזור תל-אביב והמרכז.

ילדים ובני נוער עובדים שהועסקו באופן לא חוקי או נוצלו בידי מעסיקים, ותיקים שנפתחו בעניינם (לוחות 10.10-10.12 ותרשימים 10-ב'-10-יג')

הסתדרות הנוער העובד והלומד מייצגת ילדים, בני נוער וצעירים העובדים בישראל. הארגון רשאי לפעול רק כאשר הילדה/ או נערה/ פונה בבקשה לקבלת סיוע ולהתערבות. ילדים ובני נוער אף רשאים לפנות למחלקה לאכיפת חוקי עבודה במשרד התמ"ת לשם הגשת התלונה.

נערים, נערות, ילדים וילדות רבים פונים לאיגוד המקצועי לנוער השייך להסתדרות הנוער העובד והלומד. רבות מן הפניות הן לשם התייעצות בעניין זכויות, ואולם רק כחמישית מן הפניות הופכות ל"תיק" הנפתח נגד מעסיק. כדי לפתוח תיק נגד מעסיק יש להגיש רישום של ימי ושעות העבודה, המוכיח כי הנערה/אכן עבדו כמדווח, ומה מגיע לו/לה. רבים מבני הנוער העובדים אינם מנהלים רישום מסודר, והדבר מקשה על פתיחת תיקים. משנפתח תיק נגד מעסיק, פונה מזכיר האיגוד המקצועי לנוער אל המעסיק, תחילה בטלפון או בביקור במקום העבודה. אם למרות פנייה זו המעסיק אינו מוכן לשלם לנערה/את המגיע לו/לה כחוק, נשלח אליו לפחות מכתב אחד, המתריע כי ייתבע לדין בבית הדין לעבודה. אם המעסיק מתמיד בסירובו, מוגשת כנגדו תביעה לבית הדין לעבודה. במסגרת האיגוד המקצועי לילדים, נוער וצעירים, פועלים היום כ-100 מתנדבים. אלה הוסמכו לשמש כמזכירי איגוד מקצועי, ועל פי תקנות בית הדין לעבודה הם רשאים לייצג בו נערים ונערות עובדים.

לוח 10.10: תיקים שנפתחו בעניינם של בני נוער בעקבות פנייתם אל הסתדרות הנוער העובד והלומד, לפי מין וקבוצת אוכלוסייה (מספרים ואחוזים) / 2016-2005

אחוזים			מספרים			מין/קבוצת אוכלוסייה
2016	2010	2005	2016	2010	2005	
-	-	-	4,870	5,645	4,188	סך כל הפניות
100.0	100.0	100.0	1,454	1,198	791	סך כל התיקים שנפתחו
-	-	-	-	-	-	סך כל התביעות שהוגשו בבית הדין האזורי לעבודה
מין						
59.2	58.3	62.6	861	698	495	בנים
40.8	41.7	37.4	593	500	296	בנות
קבוצת אוכלוסייה						
96.7	78.7	80.4	1,406	943	636	יהודים
-	9.4	16.7	-	113	132	מזה: עולים חדשים
3.4	21.7	19.6	48	260	155	בני לאומים אחרים*
-	-	-	-	-	-	מבקשי מקלט

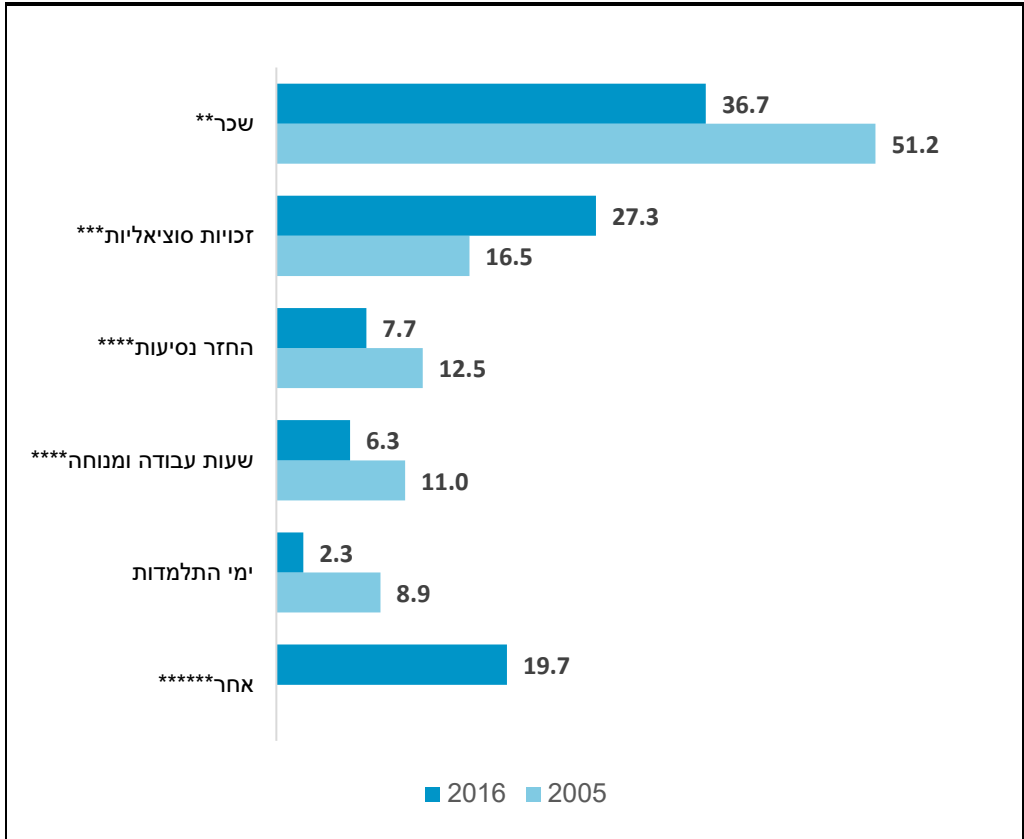
מקור: הסתדרות הנוער העובד והלומד, האיגוד המקצועי לילדים בני-נוער וצעירים, שנים שונות.
* כולל ערבים, דרוזים ובדווים.

- נתון חסר.

בשנת 2016 נפתחו 1,454 תיקים בעקבות פניות ילדים ובני נוער אל הסתדרות הנוער העובד והלומד. מספר הבנים המתלוננים על ניצול מעסיקהם היה גדול ממספר הבנות. רובם המוחלט של המתלוננים היו יהודים.

תרשים 10: פניות של ילדים ובני נוער עובדים לתא הקולי של הסתדרות הנוער העובד והלומד, לפי סוג תלונה (אחוזים) / 2005-2016

מקור: הסתדרות הנוער העובד והלומד, האיגוד המקצועי לילדים בני-נוער וצעירים, שנים שונות.
 * בכל תיק עשוי להיות יותר מסעיף אחד, ולכן סך כל האחוזים אינו מסתכם ל-100%.
 ** כולל שכר מינימום, הלנת שכר, הפרשי שכר, ניכויים והפרשים.
 *** כולל פדיון חופשה שנתי, דמי הבראה, דמי הודעה מוקדמת, פיצויי פיטורין.
 **** כולל החזר או השתתפות בנסיעות.
 ***** כולל גמול על שעות נוספות וגמול על עבודה ביום המנוחה השבועי.
 ***** כולל תאונות עבודה, אי מתן תלושי שכר, אי מתן הודעה לעובד בדבר תנאי העסקה, יחס לא הולם של המעסיק, רישום ותיעוד.

גם ב-2016 הפניות השכיחות שהגיעו להסתדרות הנוער העובד והלומד התייחסו לשכר, ובשכיחות שנייה לזכויות סוציאליות.
 מאז 2005 קטן אחוז הפונים בגין שכר, וגדל אחוז הפונים בעניין הזכויות הסוציאליות.

לוח 10.11: תיקים שנפתחו בעניינם של בני נוער בעקבות פנייתם* אל הסתדרות הנוער העובד והלומד, לפי מעסיק/מקום תעסוקה (מספרים ואחוזים) / 2016

מספרים	מעסיק / מקום תעסוקה	אחוזים
1,456	סך הכל	100.0
269	אולמות אירועים וחברות קייטרינג	18.5
222	מזון מהיר	15.2
209	מזון מהיר בהסכם קיבוצי	14.4
201	מסעדות ובתי קפה	13.8
159	מוכרנות	10.9
69	טלמרקטינג, פרסום ושיווק	4.7
46	חברות כח אדם ונקיין	3.2
42	הפעלת מתקנים	2.9
40	רשתות שיווק	2.7
34	מפלגות	2.3
34	קייטנות וגני ילדים	2.3
30	מעסיק פרטי	2.1
15	בניין	1.0
13	בתי מלון	0.9
12	שמירה ואבטחה	0.8
11	תחנות דלק	0.8
9	רכב ומוסכים	0.6
7	מתכת ופלסטיק	0.5
7	עובדי מדינה	0.5
6	חקלאות	0.4
6	מפלגות	0.4
5	עיריות ושלטון מקומי	0.3
5	פקידות ומנהל	0.3
2	עולם הבמה	0.1
1	בתי קולנוע ושעשועים	0.1
1	מספרות	0.1
1	שמרטפות	0.1

מקור: הסתדרות הנוער העובד והלומד, האיגוד המקצועי לילדים בני-נוער וצעירים, הדו"ח המסכם לשנת 2017.

* סך כל הפניות שהגיעו לתא הקולי / לאתר האינטרנט / לדף הפייסבוק / למזכירי האיגוד המקצועי לנוער בשטח.

מקומות התעסוקה השכיחים ביותר, שלגביהם נתקבלו תלונות של בני נוער עובדים בקו החם של הסתדרות הנוער העובד והלומד, היו אולמות אירועים וחברות קייטרינג, מזון מהיר, מסעדות ובתי קפה, ומוכרנות.

לוח 10.12: התראות*, קנסות וכתבי אישום של מינהל הסדרה ואכיפה במשרד הכלכלה כנגד מעסיקים מפירי חוק עבודת הנוער (מספרים) / 2013-2016

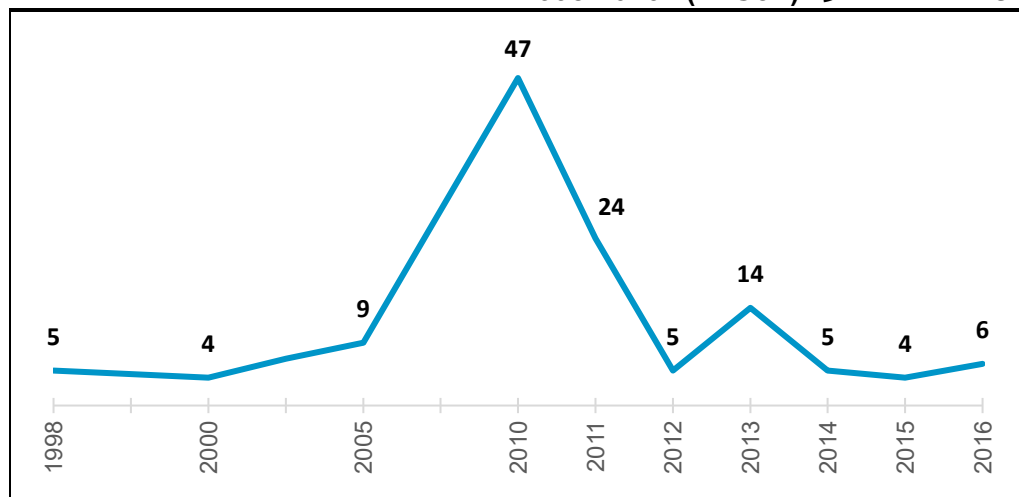
שנה				
2016	2015	2014	2013	
201	430	554	320	התראות שניתנו במסלול המינהלי
0	0	9	9	התראות שניתנו במסלול הפלילי
8	14	21	10	קנסות שהוטלו במסלול המינהלי
9	28	65	66	קנסות שניתנו במסלול הפלילי
6	4	5	14	כתבי אישום שהוגשו במסלול הפלילי

מקור: הסדרות הנוער העובד והלומד, האיגוד המקצועי לילדים בני-נוער וצעירים, נתונים מתוך אתר משרד הכלכלה, מינהל הסדרה והאכיפה, שנים שונות.
* התראה על הטלת קנס.

הערה: ההפניה למסלול מינהלי או פלילי נקבעת בהתאם לנהלים הפנימיים של משרד הכלכלה (חומרה, עבירות חוזרות וכו').

ב-2016 קטן בחצי מספר ההתראות והקנסות שניתנו בידי המינהל להסדרה ואכיפה במשרד התמ"ת כנגד מעסיקים מפירי חוק עבודת הנוער, ואילו מספר כתבי האישום שהוגשו נותר פחות או יותר יציב.

תרשים 10: כתבי אישום שהגישה היחידה לאכיפת חוקי עבודה* נגד מעסיקים שניצלו** בני נוער (מספרים) / 1998-2016

מקור: הסדרות הנוער העובד והלומד, האיגוד המקצועי לילדים בני-נוער וצעירים, שנים שונות.
* ב-2003 יחידה זו הועברה ממשרד הכלכלה (משרד התעשייה, המסחר והתעסוקה) וקיבלה את שמה "מינהל הסדרה ואכיפה". ** רוב העבירות, שבגינן הוגשו כתבי אישום, היו העסקת בני נוער בחופשת הקיץ בלא אישור רפואי ובלא פנקס עבודה. במרבית מקרי התלונה מפקחים השאירו במקום העבודה מכתב התראה, ועד לביקורם החוזר הליקויים תוקנו, והמסמכים הומצאו.

הוצאה על מוצרים במשקי בית עם ילדים (לוח 10.13)

לוח 10.13: הוצאה חודשית ממוצעת לתצרוכת במשקי בית עם ילדים בישראל לפי מספר הילדים (הוצאה לתצרוכת - ש"ח) / 2015

סוג הוצאה										
דיוור	תחבורה ותקשורת	מזון (ללא ירקות ופירות)	חינוך, תרבות ובידור	תחזוקת הדירה ומשק הבית	בריאות	מוצרים ושירותים אחרים	ריהוט וציוד לבית	הלבשה והנעלה	ירקות ופירות	
3,812	3,094	2,032	1,818	1,463	873	776	564	490	485	סך כל ההוצאה בכלל משקי הבית בישראל
משקי בית עם מבוגר אחד										
3,257	2,124	1,559	1,620	1,171	626	596	371	442	325	סך הכל
3,209	1,423	1,328	1,228	894	604	471	341	365	276	ילד אחד
3,306	2,843	1,795	2,022	1,457	647	724	402	520	376	שני ילדים ויותר
משקי בית עם שני מבוגרים										
3,929	3,068	1,832	1,238	1,447	1,013	720	438	366	468	בלי ילדים
3,529	2,954	1,913	2,103	1,270	821	884	723	588	382	ילד אחד
3,910	3,973	2,347	3,055	1,571	779	804	703	586	488	שני ילדים
4,087	3,731	2,646	3,064	1,818	819	913	802	740	585	שלושה ילדים ויותר
משקי בית עם שלושה מבוגרים ויותר										
4,206	3,768	2,359	1,739	1,831	1,142	1,025	616	513	636	בלי ילדים
4,217	4,181	2,702	2,111	1,693	1,061	864	619	686	660	ילד אחד
4,261	4,202	2,801	2,630	1,806	1,103	929	941	652	675	שני ילדים
3,970	3,212	2,855	2,724	2,068	882	904	877	760	718	שלושה ילדים ויותר

מקור: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, שנתון סטטיסטי לישראל 2017, לוח 5.29, 2017.

בכל משקי הבית ההוצאה הגדולה ביותר היא על דיוור, במקום השני על תחבורה ותקשורת, ובמקום השלישי והרביעי - מזון, חינוך ותרבות.

הוצאה על תרבות, בידור וספורט במשקי בית עם ילדים (לוח 10.14)

לוח 10.14: הוצאה חודשית ממוצעת על תרבות, בידור וספורט במשקי בית עם ילדים
בישראל, לפי מספר הילדים (ש"ח) / 2015

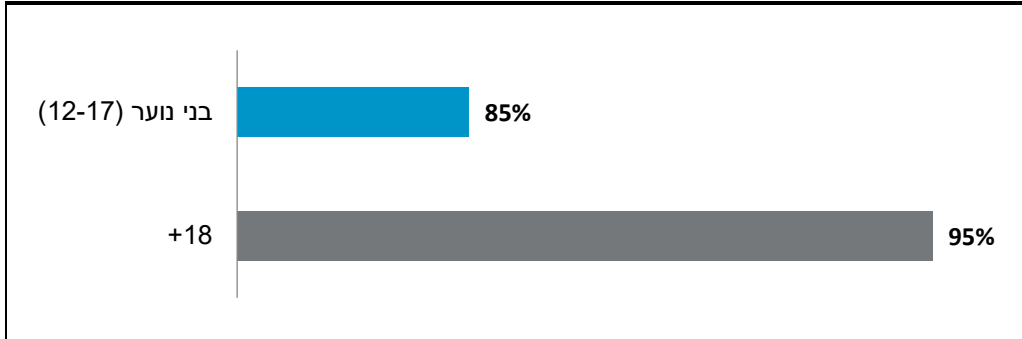
סוג הוצאה								
הימורים	קולנוע וצילום	טבע ואיכות הסביבה	ספרות ודברי דפוס	מוסיקה ואמנויות הבמה	מחשבים ואינטרנט	ספורט ומשחקים	רדיו וטלוויזיה	כלל משקי הבית בישראל*
18	22	41	47	61	110	128	187	626
משקי בית עם מבוגר אחד								
7	17	42	33	27	118	126	176	600
משקי בית עם שני מבוגרים								
24	21	53	60	72	101	107	200	648
15	30	40	53	55	121	196	174	694
משקי בית עם שלושה מבוגרים ויותר								
26	14	54	42	68	123	123	238	702
16	26	29	46	84	133	121	185	654

מקור: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, שנתון סטטיסטי לישראל 2017, לוח 9.3, 2017.
* כולל משקי בית ללא ילדים.

בשנת 2015 הוצאה החודשית הגבוהה ביותר בכל משקי הבית בישראל הייתה על רדיו וטלוויזיה. ההוצאה השניה בגודלה הייתה על ספורט ומשחקים ובמקום השלישי מחשבים ואינטרנט. במשקי בית עם ילדים ושני מבוגרים ההוצאה החודשית על רדיו וטלוויזיה, מוסיקה ואמנויות הבמה, ספרות ודברי דפוס, טבע ואיכות הסביבה והימורים הייתה פחותה מזו של משקי בית ללא ילדים. ההוצאה במשקי בית עם שלושה מבוגרים ויותר וילדים ההוצאה על רדיו וטלוויזיה, ספורט ומשחקים, טבע ואיכות הסביבה והימורים הייתה נמוכה במשקי בית עם ילדים ממשקי בית ללא ילדים.

הרגלי קנייה של בני נוער באינטרנט (תרשימים 10-יד'10-כד')

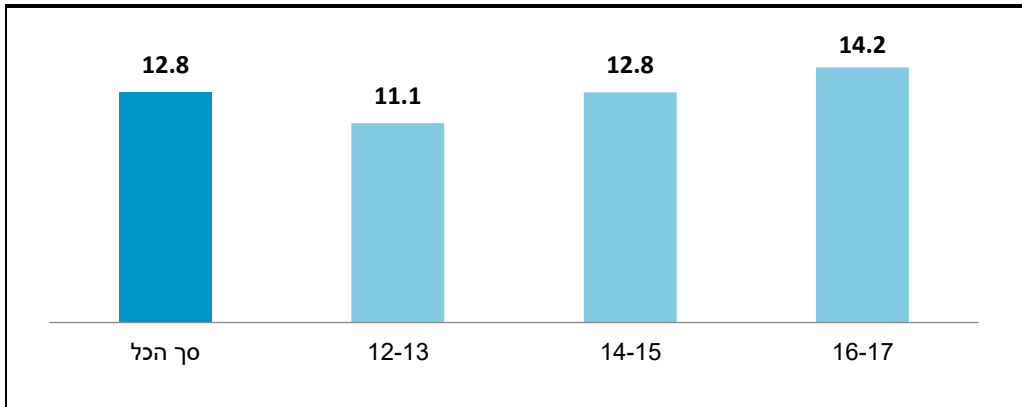
תרשים 10-יד': אחוז בני הנוער (12-17) שקונים באמצעות האינטרנט* / 2016

מקור: ebay ישראל, Michal Brummer, Market Research & Consumer Behavior, הרגלי הקניה באינטרנט בקרב בני נוער (12-17), אוגוסט 2016.
* הנסקרים נשאלו: האם במהלך השנה האחרונה ביצעת או ביצעו עבורך רכישות כלשהן של מוצרים או שירותים באמצעות האינטרנט?

85% מבני הנוער רכשו מוצרים או שירותים כלשהם באמצעות האינטרנט.

תרשים 10טו': גיל תחילת הקנייה באינטרנט* של בני נוער (12-17) / 2016

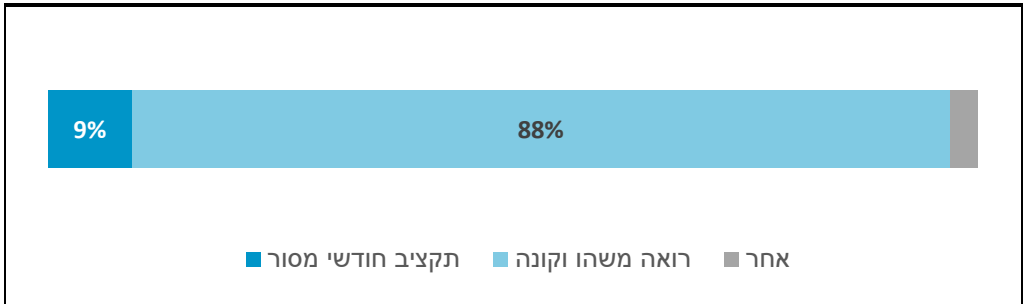
מקור: ebay ישראל, Michal Brummer, Market Research & Consumer Behavior, הרגלי הקניה באינטרנט בקרב בני נוער (12-17), אוגוסט 2016.

* הנסקרים נשאלו: באיזה גיל התחלת לבצע רכישות באינטרנט?

הערה: הגרף מציג את דיווח הנוסקרים על ממוצע הגיל בו התחילו לבצע רכישות באינטרנט. גיל 13 הוא הגיל הממוצע שבו מתחילים לקנות באינטרנט.

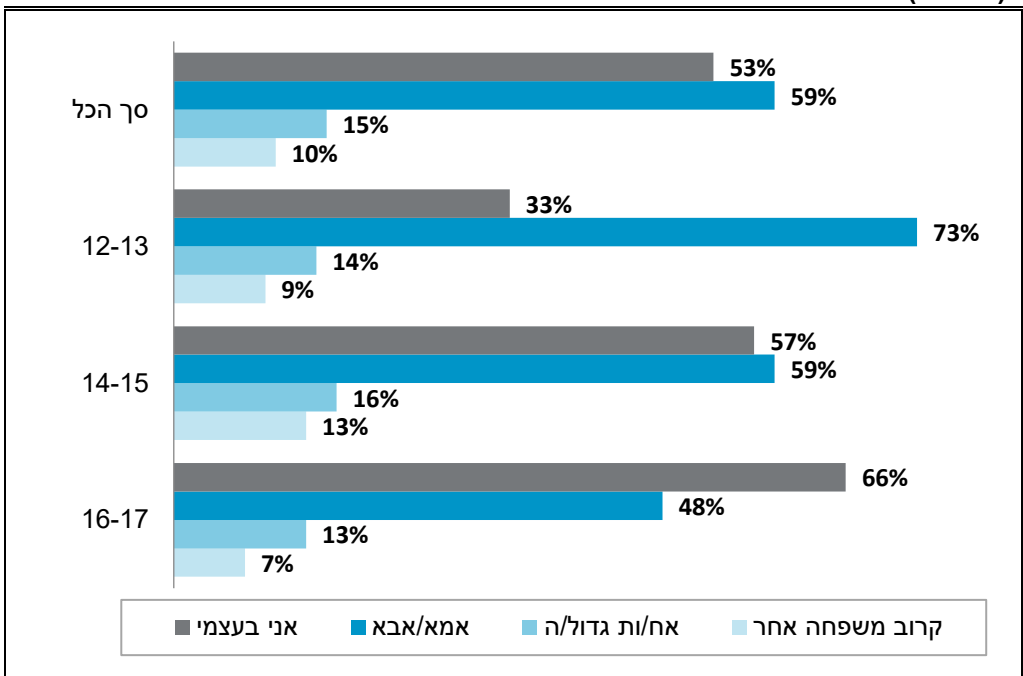
ממוצע הגיל לתחילת קניות באינטרנט במגמת ירידה במקביל להתפתחות ותאוצת האינטרנט – בעוד שנערים ונערות בני 16-17 התחילו לקנות בממוצע בגיל 14, הרי שבני נוער בני 12-13 התחילו לקנות בגיל 11.

תרשים 10טז': אופי הקנייה באינטרנט* של בני נוער (12-17) (אחוזים) / 2016

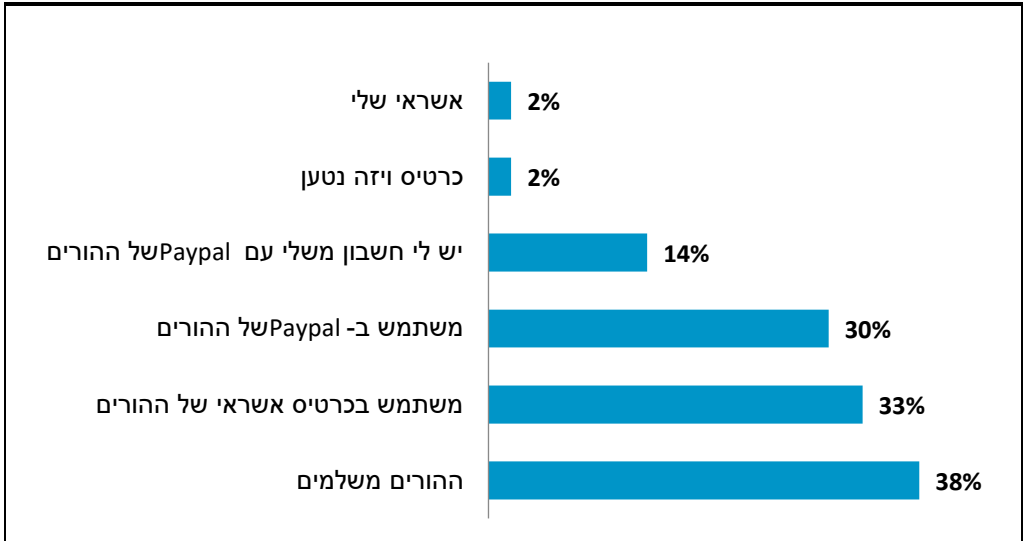
מקור: ebay ישראל, Michal Brummer, Market Research & Consumer Behavior, הרגלי הקניה באינטרנט בקרב בני נוער (12-17), אוגוסט 2016.
 * הנסקרים נשאלו: האם יש לך תקציב קניות חודשי מסודר או שאתה רואה משהו וקונה? רוב בני הנוער קונים באופן ספונטני, ולא עם תקציב חודשי מסודר.

תרשים 10טז': בני נוער (12-17) שקונים באמצעות האינטרנט*, לפי מבצע הקנייה (אחוזים) / 2016

מקור: ebay ישראל, Michal Brummer, Market Research & Consumer Behavior, הרגלי הקניה באינטרנט בקרב בני נוער (12-17), אוגוסט 2016.
 * הנסקרים נשאלו: מי ביצע את הקניות עבורך (ניתן לסמן יותר מתשובה אחת)? מחצית ויותר מבני הנוער מבצעים את הקניות באינטרנט בעצמם. ככל שעולה הגיל כך גדלה מידת העצמאות בביצוע הקנייה.

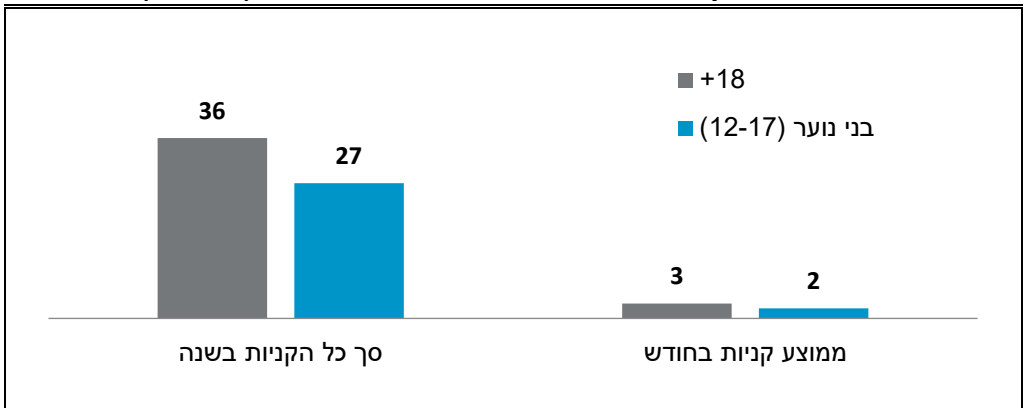
תרשים 10 יח': בני נוער (12-17) שקונים באמצעות האינטרנט*, לפי אמצעי התשלום (אחוזים) / 2016

מקור: ebay ישראל, Michal Brummer, Market Research & Consumer Behavior, הרגלי הקניה באינטרנט בקרב בני נוער (12-17), אוגוסט 2016.

* הנסקרים נשאלו: באיזה אופן אתה נוהג לשלם על הקניות באינטרנט? רוב בני הנוער נעזרים באמצעי התשלום של הוריהם לביצוע קניותיהם באינטרנט.

תרשים 10 יח': תדירות הקנייה של בני נוער באמצעות האינטרנט* (מספרים) / 2016

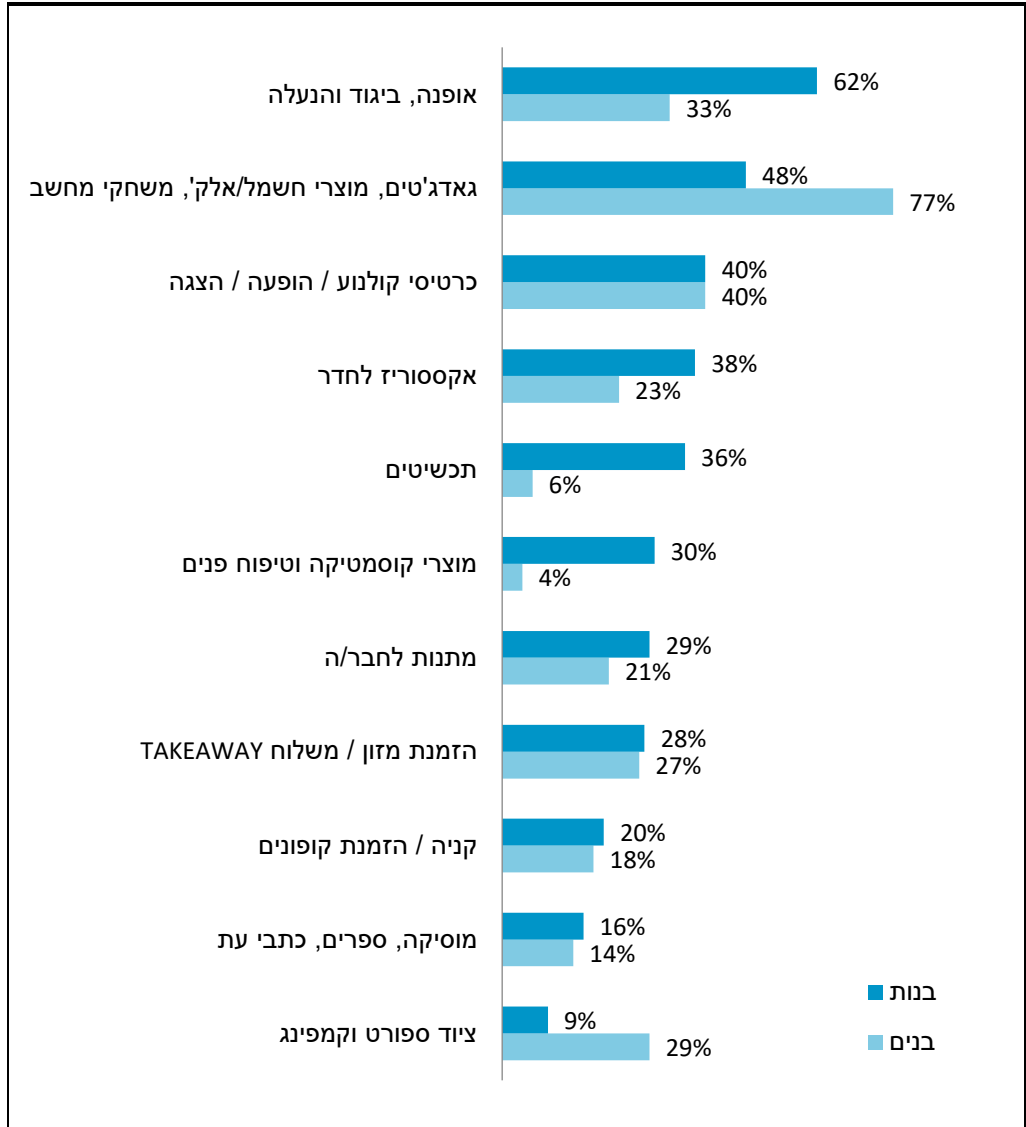
מקור: ebay ישראל, Michal Brummer, Market Research & Consumer Behavior, הרגלי הקניה באינטרנט בקרב בני נוער (12-17), אוגוסט 2016.

* הנסקרים נשאלו: האם במהלך השנה האחרונה ביצעת או ביצעו עיבודך רכישות כלשהן של מוצרים או שירותים באמצעות האינטרנט, ואם כן באיזו תדירות?

בני נוער נוהגים לבצע בממוצע 2 רכישות בחודש ו-27 רכישות בשנה.

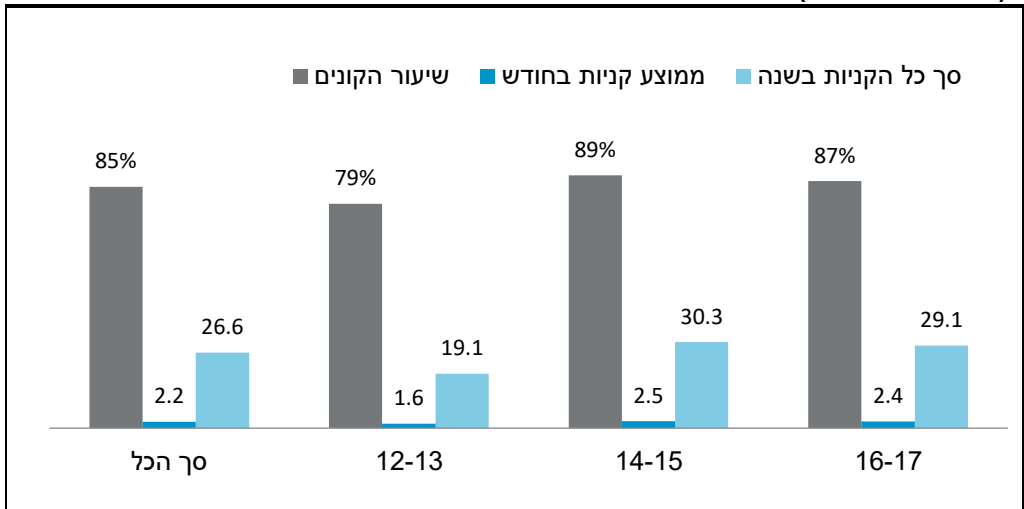
תרשים 10כ': בני נוער (12-17) שקונים באמצעות האינטרנט*, לפי המוצר שנקנה (אחוזים) / 2016

מקור: ebay ישראל, Michal Brummer, Market Research & Consumer Behavior, הרגלי הקניה באינטרנט בקרב בני נוער (12-17), אוגוסט 2016.

* הנסקרים נשאלו: איזה מוצרים או שירותים את/ה נוהג/ת לקנות או נוהגים לקנות עבורך באמצעות האינטרנט? בנות קונות יותר אופנה, ביגוד והנעלה, אקססוריז לחדר, תכשיטים ומוצרי קוסמטיקה וטיפוח פנים, בעוד שבנים קונים יותר גאדג'טים, מוצרי חשמל ואלקטרוניקה ומשחקי מחשב וציוד ספורט וקמפינג. שני המינים קונים באופן שווה כרטיסים לקולנוע, להופעה או להצגה, מזמינים משלוחי מזון. קונים קופונים ורוכשים מוצרי מוזיקה, ספרים או כתבי עת.

תרשים 10כא': תדירות הקנייה של בני נוער (12-17) באמצעות האינטרנט*, לפי גיל (מספרים ואחוזים) / 2016

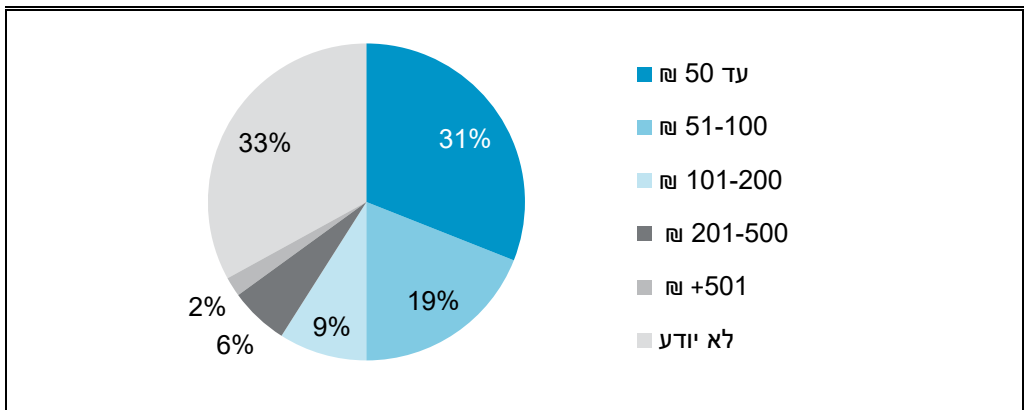

מקור: ebay ישראל, Michal Brummer, Market Research & Consumer Behavior, הרגלי הקניה באינטרנט בקרב בני נוער (12-17), אוגוסט 2016.

* הנסקרים נשאלו: האם במהלך השנה האחרונה ביצעת או ביצעו עבורך רכישות כלשהן של מוצרים או שירותים באמצעות האינטרנט, ואם כן באיזו תדירות?

שיעור הקונים בקרב בני נוער עולה בגיל 14 (מ-79% ל-89%), כך גם תדירות הקנייה (מ-1.6 ל-2.5).

תרשים 10כב': הוצאה חודשית של בני נוער (12-17), על קנייה באמצעות האינטרנט* 2016

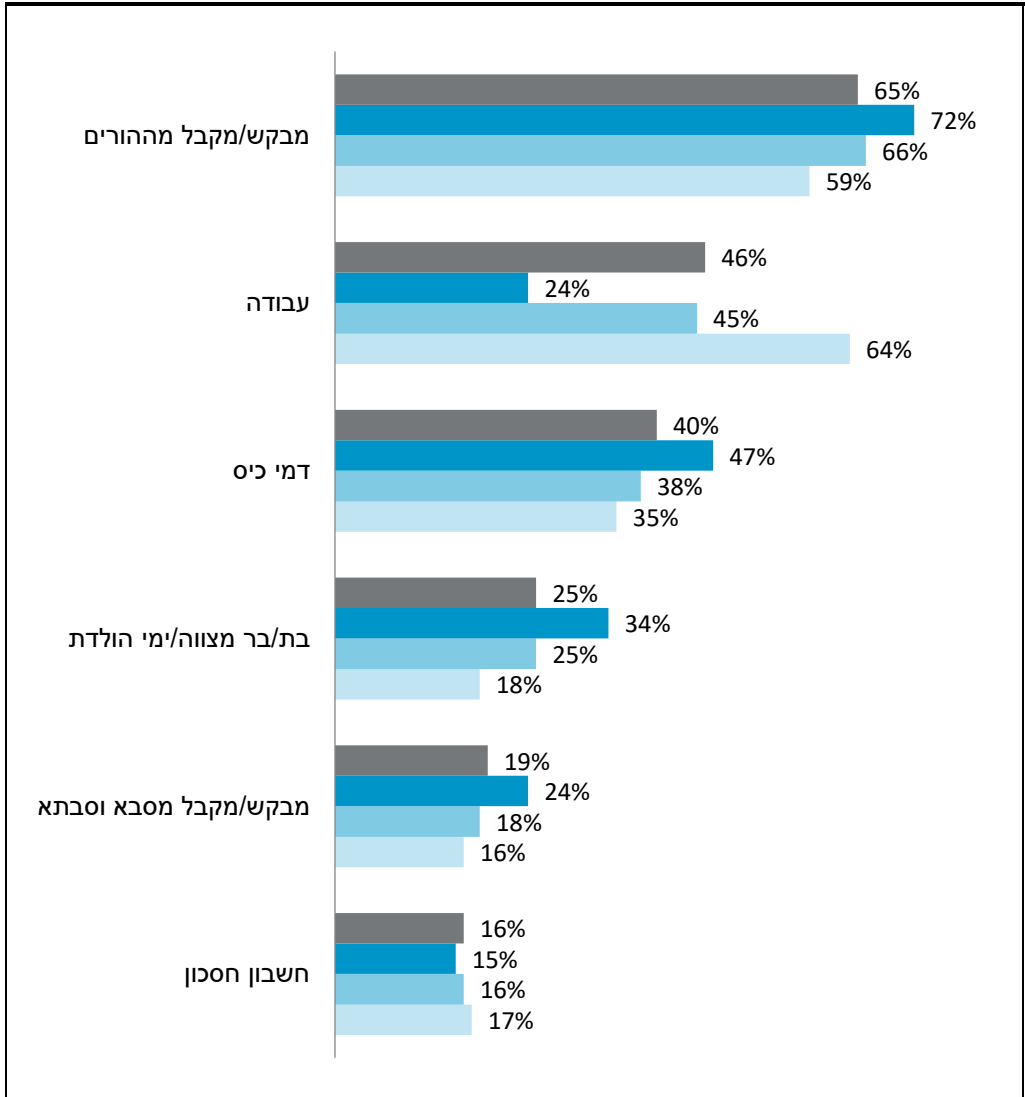
מקור: ebay ישראל, Michal Brummer, Market Research & Consumer Behavior, הרגלי הקניה באינטרנט בקרב בני נוער (12-17), אוגוסט 2016.

* הנסקרים נשאלו: כמה כסף בממוצע אתה מוציאה/בחודש על קניות באינטרנט?

מחצית מבני הנוער מוציאים בחודש 50-100 ₪ על רכישות באינטרנט.

שליש מבני הנוער אינם יודעים להעריך את סך ההוצאה שלהם על קניות באינטרנט.

תרשים 10 כג': מקור הכסף של בני נוער (12-17) שקונים באמצעות האינטרנט*
2016 / (אחוזים)

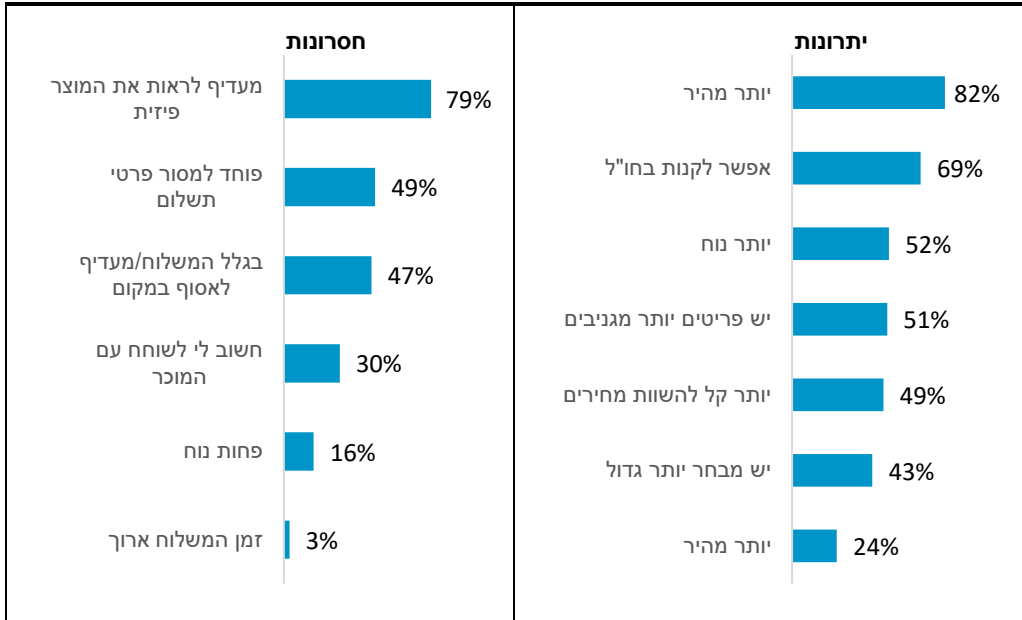

מקור: ebay ישראל, Michal Brummer, Market Research & Consumer Behavior, הרגלי הקניה באינטרנט בקרב בני נוער (12-17), אוגוסט 2016.

* הנסקרים נשאלו: מאיפה יש לך כסף שאיתו אתה קונה באינטרנט?

כשני שלישים מבני הנוער מבקשים או מקבלים כסף מההורים לרכישות באינטרנט. 46% מבני הנוער קונים באינטרנט בכסף שהרוויחו בעבודה. ככל שעולה הגיל, כך עולה אחוז בני הנוער המממנים בעצמם את קניותיהם באמצעות עבודה. 35%-47% מבני הנוער מממנים את קניותיהם באמצעות דמי כיס וכרבע מבני הנוער קונים מכסף שקיבלו לבר/ת מצוה או ליום הולדתם.

תרשים 10 כד': בני הנוער (12-17) שקונים באמצעות האינטרנט*, לפי סיבת הקנייה (אחוזים) / 2016

מקור: ebay ישראל, Michal Brummer, Market Research & Consumer Behavior, הרגלי הקניה באינטרנט בקרב בני נוער (12-17), אוגוסט 2016.

* הנסקרים נשאלו: מה לדעתך היתרון / החסרון העיקרי של הקניה באינטרנט? ואילו עוד יתרונות/חסרונות?

מחיר הוגן, מגוון ונוחות הם הסיבה העיקרית של בני נוער לקנייה באינטרנט. מבין החסרונות שמנו בני נוער 30%-80% ציינו שהם מעדיפים לראות ולהרגיש את המוצר, 50% ציינו שהם פוחדים לתת את פרטי התשלום.

11

ילדים בעולם המשפט

מבוא

ככל האזרחים גם ילדים באים במגע עם מערכת המשפט ונתונים לטיפול. פרק זה מוקדש למעורבותם של ילדים בעולם המשפט, בעיקר בתחום האזרחי. הפרקים שלאחריו, 12-13, עוסקים בתחום המשפט הפלילי. הלוחות המופיעים בהם מתייחסים לתיקים ו/או לעניינים, לאו דווקא למספר הילדים.

מערכת בתי המשפט בישראל כוללת מספר ערכאות, אשר לכל אחת מהן מבנה היררכי משלה. המערכת האזרחית היא המרכזית שבהן, ובה מתבררים העניינים האזרחיים הנוגעים במספר ערכאות: הערכאה הראשונה היא בתי משפט השלום, שבמסגרתם פועלים בתי משפט שלום לנוער, ובשנים האחרונות גם בתי המשפט לענייני משפחה. הערכאה השנייה היא בתי המשפט המחוזיים, ואילו הערכאה השלישית היא בית המשפט העליון.

הנתונים המוצגים בפרק זה מתייחסים רק לעניינים הנוגעים לילדים, שנדונו בבתי משפט שלום לנוער, בבתי משפט מחוזיים ובבתי משפט לענייני משפחה. לשמחתנו, גם השנה עלה בידינו להשיג נתונים עדכניים לגבי תיקים אזרחיים בעניינם של קטינים. עדיין אין בידינו נתונים לגבי עניינים הקשורים לילדים, הנדונים בבית המשפט העליון בשבתו כערכאת ערעורים, או כבג"ץ.

כאמור, מערכות נוספות של בתי המשפט הן בתי הדין האזרחיים והמערכות המעין שיפוטיות: בתי הדין לעבודה, בתי הדין לשכירות; ופעולות מעין שיפוטיות של רשמי המשכונות, רשמי החברות, רשמי הפטנטים ולשכות הוצאה לפועל. לצערנו, אין נתונים על עניינים הנוגעים לילדים שנדונו במערכות אלו, ולכן פרק זה של השנתון אינו מתייחס אליהם.

כמו כן, קיימת מערכת בתי הדין הדתיים. מערכת זו כוללת את בתי הדין הרבניים האזוריים, את בית הדין הרבני הגבוה ואת בתי הדין השרעיים, הנוצרים והדרוזים. בפרק זה מוצגים נתונים בעניינים הקשורים בילדים שנדונו בבתי דין רבניים ובבתי דין דרוזיים ושרעיים. בישראל בתי הדין הדתיים מוסמכים לדון בגירושין ובנישואין ובעניינים הכרוכים בהם, כגון החזקה ומשמורת של ילדים.

ייצוג המשפטי של ילדים בהליכים אזרחיים הוא נושא שטרם הוסדר בחקיקה הישראלית באופן מלא. על כן, למרות שילדים ובני נוער מיוצגים מעת לעת בידי עורכי דין מטעם האגף לסיוע משפטי או מטעם ארגונים התנדבותיים דוגמת המועצה לשלום הילד, לצערנו, אין בידינו נתונים מסודרים אודות היקף הייצוג ואופיו.

מבנה הפרק:

לוח 11.1 ותרשים 11א' מציגים נתונים על עניינים הקשורים לילדים, שנדונו בבתי משפט שלום לנוער ובבתי משפט מחוזיים.

לוח 11.2 מציג נתונים על עניינים הקשורים לילדים, שנדונו בבתי משפט למשפחה.

תרשים 11ב' מתייחס לבקשות לאישור נישואי קטינות.

לוחות 11.3-11.4 מיוחדים לעניינים הקשורים לילדים, שנדונו בבתי משפט דתיים (רבניים, דרוזיים, שרעיים).

הגדרות

הליך אזרחי – בפרק זה הכוונה להליך משפטי הננקט בהתאם לחוק הנוער טיפול והשגחה, התש"ך (1960).

בית משפט לענייני משפחה – בית משפט שלום העוסק בעניינים כגון החזקת ילדים, מזונות, אישור הסכמי נישואין או גירושין, אלימות במשפחה, אימוץ וכיו"ב מכוח חוק בית המשפט לענייני משפחה (1995). בעבר, בטרם התקבל החוק, טופלו עניינים אלה בבתי המשפט המחוזיים.

בית משפט שלום לנוער – בית משפט שלום אשר שופטיו הוסמכו לשפוט קטינים על פי חוק הנוער (טיפול והשגחה), התש"ך-1960 וחוק הנוער (שפיטה, ענישה ודרכי טיפול), התשל"א-1971.

החזקת ילדים (משמורת) – הסמכות להחזיק בקטין ולקבוע את מקום מגוריו. ככלל, לאחד ההורים הסמכות להחזיק בקטין ולקבוע את מקום מגוריו.

חוק גיל הנישואין התש"י-1950 – חוק האוסר נישואי קטינה או קטין מתחת לגיל 18, כולל השאת קטינים או סיוע בעריכת נישואיהם. החוק מפרט את דרכי הטיפול בנישואין מסוג זה. (א) על אף האמור בחוק רשאי בית משפט לענייני משפחה לתת היתר לנישואי קטין או קטינה שמלאו להם 16 שנים, ולדעת בית המשפט קיימות נסיבות מיוחדות הקשורות בטובת הקטין או הקטינה, לפי העניין, המצדיקות מתן היתר זה. בית המשפט לענייני משפחה יכריע בבקשה למתן היתר לאחר ששמע את הקטין או הקטינה, לפי העניין. (ב) לא יכריע בית המשפט לענייני משפחה בבקשה להיתר נישואין של קטין או קטינה שמלאו להם 16 שנים אך טרם מלאו להם 17 שנים, אלא לאחר שקיבל תסקיר מאת עובד סוציאלי לפי חוק גיל הנישואין.

בקשה להיתר נישואין - לפי סעיף 5 תוגש על ידי הקטינה או הקטין או על ידי אחד מהוריהם או אפוטרופוסייהם או על ידי מי שמבקש להינשא להם.

קטין נזקק – על פי הגדרת חוק הנוער (טיפול והשגחה), התש"ך – 1960, קטין נזקק הוא קטין שמתקיים בו אחד מאלה:

- לא נמצא אחראי עליו,
- האחראי עליו אינו מסוגל לטפל בו או להשגיח עליו, או מזניח את הטיפול או את ההשגחה,
- הוא עשה מעשה הנחשב עבירה פלילית ולא הובא בפלילים,
- נמצא משוטט, פושט יד או רוכל בניגוד לחוק עבודת הנוער, התשי"ג-1953,
- נתון להשפעה רעה או חי במקום המשמש דרך קבע כמקום עבירה,
- שלומו הגופני או הנפשי נפגע או עלול להיפגע מכל סיבה אחרת,
- נולד כשהוא סובל מתסמונת התמכרות לסם (סינדרום גמילה).

מקור הנתונים

מקורות הנתונים הם מחלקת המחקר של הנהלת בית המשפט, משרד הדתות, משרד הפנים ועוד. בתחתיתו של כל לוח צוין המקור המדויק.

בלוחות מסוימים יש התייחסות לשלבי הפעולה לפי עניינים שהוגשו ולפי עניינים שנתבררו. כשמדובר בעניינים שהוגשו, הכוונה לסך כל העניינים שהוגשו לטיפול בשנה מסוימת, לסך כל המקרים שנתבררו במרוצתה - גם אם הוגשו בשנים קודמות, ולסך כל העניינים שטרם נתבררו - כולל אלה שהוגשו בשנים קודמות, אך עדיין אין החלטה לגביהם.

ילדים בבתי משפט שלום לנוער (לוח 11.1 ותרשים 11א')

בבית משפט שלום לנוער מתנהלים הליכים אזרחיים על פי חוק הנוער (טיפול והשגחה), התש"ך-1960 וכן הליכים פליליים על פי חוק הנוער (שפיטה, ענישה ודרכי טיפול), התשל"א-1971. ככלל, כשמדובר בתיקים פליליים, בית משפט שלום מוסמך לדון רק בפשעים שהעונש עליהם הוא עד שבע שנות מאסר, ואילו בית משפט שלום לנוער מוסמך לדון, לפי צו מפורש, במרבית הפשעים (לרבות עבירות מין, עבירות לפי פקודת הסמים ועוד). במקרים יוצאי דופן, כאשר עניינה של המשפחה כבר נדון בבית משפט לענייני משפחה, מכוח הסמכות המוקנית לו בחוק הנוער (טיפול והשגחה) בית המשפט לענייני משפחה הוא שדן בעניינו של הקטין, לא בית משפט לנוער.

בכל הלוחות שבהם מופיע המונח "נתבררו" הכוונה למקרים שנתבררו באותה שנה, גם אם הוגשו לבית המשפט לשם בירור בשנים שקדמו לה.

לוח 11.1: מספר התיקים* בבתי משפט שלום לנוער, לפי סוג תיק ושלב פעולה 2008-2016

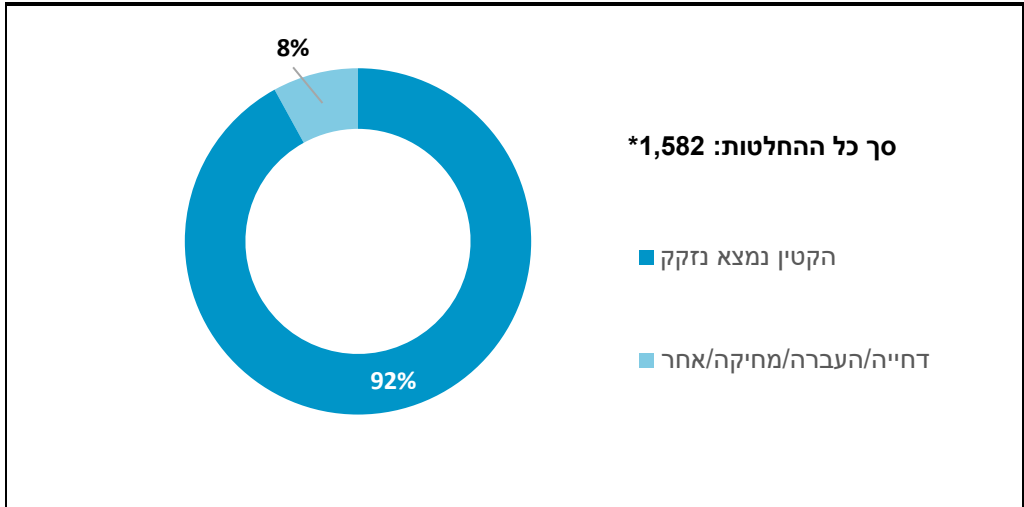
2016	2015	2010	2008	סוג התיק ושלב הפעולה
14,539	14,071	12,883	8,994	הוגשו
14,953	15,365	14,376	8,739	נתבררו
				מזה:
2,575	2,421	1,892	2,138	אזרחי הוגשו
2,657	3,177	2,093	2,038	נתבררו
11,964	11,650	10,991	6,856	פליליים הוגשו
12,296	12,188	12,283	6,701	נתבררו

מקור: משרד המשפטים, הנהלת בית המשפט, מחלקת מחקר, דו"חות והערכה, שנים שונות.

* תיקי נוער (אזרחיים ופליליים). לא כולל בקשות שונות בהליך ותיקי מעצרים בהליך.

מאז 2008 הסתמן גידול במספר התיקים האזרחיים והפליליים שהוגשו לבתי משפט שלום לנוער.

תרשים א'11: החלטות של בתי משפט שלום לנוער בעניין הכרזת קטין כנזקק*
 (אחוזים) / אפריל 2016

מקור: משרד המשפטים, הנהלת בית המשפט, עיבוד מיוחד, 2017.

* על פי חוק הנוער (טיפול והשגחה).

** מספר ההחלטות לגבי תיקים-הליכים (לא מספר הילדים).

רוב מוחלט של ההליכים האזרחיים שהתנהלו בבתי משפט לנוער הסתיימו בהכרזה על הקטין כעל נזקק.

ילדים בבתי משפט לענייני משפחה (לוח 11.2)

לוח 11.2: תיקים שנדונו בבתי משפט לענייני משפחה, לפי מקום בית המשפט וסוג עניין (מספרים) / 2010-2016

2016				סך הכל	סך הכל 2010	מקום בית המשפט
סוג עניין						
אחר***	חטיפת ילדים**	תובענה בעניין קטין*	אבהות/ אימהות			
הוגשו						
69,770	28	6,928	1,321	78,047	71,628	סך הכל
689	0	87	13	789	611	אילת
3,444	0	417	110	3,971	3,235	אשדוד
3,974	1	515	280	4,770	4,299	באר שבע
2,203	2	223	31	2,459	1,781	חדרה
5,726	4	491	99	6,320	6,564	חיפה
1,194	0	135	20	1,349	1,348	טבריה
8,236	3	980	70	9,289	8,709	ירושלים
3,173	3	338	57	3,571	3,342	נצרת
9,619	3	831	110	10,563	9,569	פתח תקוה****
311	0	55	14	380	-	צפת
5,337	0	545	87	5,969	5,393	קרית
1,279	0	169	43	1,491	1,244	קרית גת
634	1	87	17	739	990	קרית שמונה
8,173	3	792	133	9,101	8,368	ראשון לציון
15,778	8	1,263	237	17,286	16,175	תל אביב
נתבררו						
68,101	28	8,669	1,333	78,131	75,456	סך הכל
658	0	118	21	797	641	אילת
3,203	0	508	113	3,824	3,389	אשדוד
3,653	1	615	235	4,504	4,332	באר שבע
1,977	2	237	32	2,248	1,943	חדרה
6,007	4	644	110	6,765	6,652	חיפה
1,183	0	173	21	1,377	1,520	טבריה

לוח 11.2: תיקים שנדונו בבתי משפט לענייני משפחה, לפי מקום בית המשפט וסוג עניין (מספרים) / 2010-2016 (המשך)

2016					סך הכל 2010	מקום בית המשפט
סוג עניין				סך הכל		
אחר***	חטיפת ילדים**	תובענה בעניין קטין*	אבהות/ אימהות			
7,812	4	1,145	72	9,033	9,522	ירושלים
3,215	3	470	76	3,764	3,507	נצרת
9,329	4	1,059	127	10,519	9,419	פתח תקווה****
210	0	33	3	246		צפת
4,984	0	663	66	5,713	5,368	קריות
1,220	0	175	41	1,436	1,259	קרית גת
752	1	132	17	902	1,008	קרית שמונה
7,852	2	1,088	130	9,072	8,677	ראשון לציון
16,046	7	1,609	269	17,931	18,219	תל אביב

מקור: משרד המשפטים, הנהלת בית המשפט, מחלקת מחקר, עיבוד מיוחד, שנים שונות.

* הכוונה בעיקר לתיקי משמורת והסדרי ראייה של קטינים.

** נתונים נוספים על חטיפת ילדים ראו בפרק 13.

*** אין אפשרות לפרט מה כלול ב"אחר".

**** בשנת 2012 בית המשפט לענייני משפחה בכפר סבא עבר לפתח תקווה.

ב-2016 מספר התיקים שהוגשו לבתי משפט לענייני משפחה היה גדול מבשנת 2010. כך גם מספר התיקים שנתבררו.

תובענה בעניין קטין הייתה שכיחה בכל בתי המשפט יותר משאר סוגי העניין שנדונו בהם.

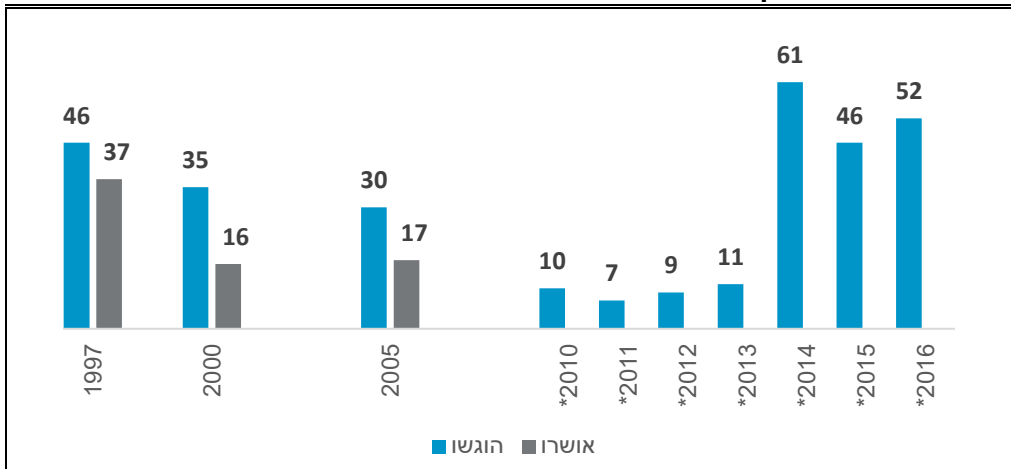
בקשות לאישור נישואי קטינות שהוגשו לבתי משפט (תרשים '11ב')

על פי חוק, נישואי קטינים וקטינות אסורים לפני גיל 18 (החוק שונה בנובמבר 2013, והגיל הועלה מ-17 ל-18). במקרים מיוחדים ניתן לפנות לבית המשפט לענייני משפחה בבקשה לאשר נישואי קטין/ה אף אם טרם מלאו לו/ה 18.

היות שנתוני הנהלת בתי המשפט אינם מקודדים לפי מין, אי אפשר לקבוע במדויק מה היה מין הקטין הפונה בבקשה. ככל הידוע, על פי רוב מדובר בקטינות, ולפיכך כותרתו של תת-פרק זה מתייחסת לקטינות בלבד.

לא התקבלו נתונים לגבי מספר הבקשות שאושרו בשנים 2008-2016.

תרשים '11ב': מספר הבקשות לאישור נישואי קטינות שהוגשו לבית המשפט לענייני משפחה ומספר הבקשות שאושרו / 1997-2016

מקור: המרכז לקידום מעמד האישה ע"ש רות ועמנואל רקמן, אוניברסיטת בר-אילן, הפקולטה למשפטים, שנתון נשים ומשפחה בישראל 2007, דו-שנתון סטטיסטי, 2007. הנהלת בתי המשפט, שנים שונות.

* משנת 2008 לא התאפשר להנהלת בתי המשפט לספק את הנתון לגבי בקשות שאושרו.

הערה: בנובמבר 2013 שונה חוק גיל הנישואין, והגיל הועלה מ-17 ל-18. על כן נתוני השנים 1997-2012 מתייחסים לחוק הישן.

בשנת 2014 גדל מספר הבקשות לאישור נישואי קטינות. הגידול נבע ככל הנראה משינוי חוק גיל הנישואין (ראו הערה). בשנת 2015 מספר הבקשות לאישור נישואי קטינות קטן אך בשנת 2015 הוא שב ועלה.

מספר זה גבוה בהרבה ממספר הבקשות שהוגשו בשנים 2010-2013.

ילדים בבתי משפט דתיים (רבניים, שרעיים ודרוזיים) (לוחות 11.3-11.4)

לוח 11.3: מספר תיקי החזקת ילדים והסדרי ראייה שנפתחו בבתי דין רבניים,
לפי מקום בית הדין / 1996-2016

מספר התיקים שנפתחו						בית הדין
2016	2015	2010	2005	2000	1996	
2,209	2,711	2,522	1,867	1,695	1,472	סך הכל
118	141	162	114	70	57	אשדוד
102	116	109	77	57	63	אשקלון
33	29	14	7	14	14	אריאל
135	166	141	88	42	96	באר שבע
96	85	46	45	386	17	בית הדין הגדול
296	400	377	342	305	247	חיפה
23	42	47	14	9	6	טבריה
457	496	544	379	149	192	ירושלים
239	287	180	148	104	88	נתניה
206	243	169	165	92	195	פתח תקווה
55	84	103	18	16	6	צפת
73	100	103	43	23	31	רחובות
376	522	527	427	428	460	תל אביב

מקור: משרד הפנים, מאגר מידע בתי הדין הרבניים, www.rbc.gov.il, שנים שונות. הנהלת בתי הדין הרבניים, שנים שונות.

מאז 1996 מספר תיקי החזקת ילדים והסדרי ראייה שנפתחו בבתי דין רבניים עמד בסימן גידול.

לוח 11.4: מספר ענייני* החזקת ילדים שהוגשו ונתבררו בבתי דין שרעיים ודרוזיים, לפי שלב פעולה / 1995-2016

בית דין דרוזי***						בית דין שרעי**						
2016	2015	2010	2005	2000	1995	2016	2015	2010	2005	2000	1995	
84	98	-	4	9	2	1,538	1,411	1,028	954	586	199	הוגשו
72	88	-	3	9	5	1,085	1,008	722	738	377	249	נתבררו

מקור: משרד המשפטים, הנהלת בתי הדין השרעיים והדרוזים, שנים שונות.

* מספר העניינים שנתבררו עשוי להיות גדול ממספר העניינים שהוגשו, כיוון שבמשך שנה מסוימת מגיע לסיים הטיפול בעניינים שהחלו להתברר בשנים קודמות.
 ** עד ל-2006 מספרם של התיקים שהוגשו לבתי דין שרעיים כלל רק תיקים חדשים. מאז 2008 התאפשר לקבל מבתי הדין השרעיים רק את מספר תיקי הגירושין. לפיכך, בכל תיק עשויים להיות רשומים מספר קטינים. תיקי משמורת ילדים כוללים את הנושאים: סדרי ראייה ואירוח, בקשות לשינוי מקום המשמורת, משמורת ילדים-מסירת קטינים, משמורת ילדים- פס"ד הצהרתי.
 *** עד 2013 הנתונים מתייחסים לתיקים שהוגשו ונתבררו כתיקים בנפרד, החל ב-2013 הנתונים כוללים גם תיקים שנדונו במסגרת תיקי גירושין.
 - נתון חסר במקור.

מספר העניינים שהוגשו לטיפול בבתי דין שרעיים ודרוזיים או נתבררו בהם הלך וגדל בהתמדה מאז 1995 ועד ל-2016.

12

ילדים עוברי חוק

מבוא

פרק זה מתייחס ברובו לקטינים בגיל 12-17, היות שגיל 12 הוא הגיל המינימלי לנשיאת הקטין באחריות פלילית ולנקיטת הליכים פליליים כלפיו. למרות זאת, באחדים מן הלוחות התייחסנו גם לקטינים שגילם גבוה מ-17 בשל חשיבות הנתונים. קטינים אשר עברו על החוק, או החשודים בעבירה עליו, מטופלים בידי שש מערכות שונות:

- **משטרת ישראל** אשר תפקידה למנוע אירועים פליליים ועבירות על החוק, לחקור אותם לאחר התרחשותם, להעמיד עבריינים לדין ולשמור על הסדר הציבורי.
- **שירות המבחן לנוער במשרד הרווחה** - מטפל בקטינים שנחשדו על ידי המשטרה בביצוע עבירה ושהפנו על ידה לשירות המבחן לנוער. לפי חוק הנוער (שפיטה, ענישה ודרכי טיפול) התשל"א-1971, חובה על המשטרה להפנות קטין לשירות המבחן לנוער כאשר מתגלה יסוד להעמידו לדין, וחובה על השירות להגיש תסקיר של קצין מבחן לנוער לבית המשפט בטרם ייגזר דינו. שירות המבחן לנוער מטפל גם בקטינים שעברו עבירה פלילית, ואשר המשטרה החליטה לא להגיש כתב אישום נגדם (ט.מ)*. כמו כן, שירות המבחן במשרד הרווחה מטפל בקטינים שנמצאו חייבים בדין וחויבו להישאר בפיקוחו של קצין מבחן לנוער ובטיפולו.
- **הסניגוריה הציבורית במשרד המשפטים** - מעניקה שירותי ייצוג משפטי לקטינים החשודים בביצוע עבירות ואשר הוגשה בעניינם בקשת מעצר, או לקטינים אשר הוגש כתב אישום נגדם, או לקטינים אשר הוגשה בקשה לבית המשפט להעברתם ממעון נעול למאסר.
- **מערכת בתי המשפט לנוער** (בערכאות שלום ומחוזי) - עורכת דיונים הן בעניין מעצרם של קטינים לפני משפט והן בעניינם של קטינים, שהוגש נגדם כתב אישום. מערכת זו קובעת האם הקטין זכאי או חייב בדין ומחליטה מה יהיה עונשו, או מה תהייה דרכי הטיפול בו.
- **רשות חסות הנוער במשרד הרווחה** - אחראית על הטיפול והשיקום של קטינים שנמצאו חייבים בדין ונשלחו למעונות חסות, כעונש או כאמצעי טיפולי. הרשות אחראית, בין היתר, לעריכת אבחונים לקטינים לפני שדינם נגזר. נתונים לגבי ילדים ברשות חסות הנוער ראו בפרק 14 - ילדים במצבי מצוקה.
- **שירות בתי הסוהר** - אחראי על אחזקת קטינים שהורשעו בדין, ואשר נגזר עליהם עונש מאסר בפועל או עבודות שירות. בבתי הסוהר מוחזקים גם קטינים שעניינם טרם הוכרע והעצורים עד תום ההליכים (ראו גם הגדרה: מעצר עד תום ההליכים).

* ראו הגדרה בסעיף ההגדרות.

בפרק חמישה חלקים המציגים נתונים על היקף התופעה של קטינים עוברי חוק ועל מאפייניה.

בחלק הראשון נתונים על קטינים החשודים בביצוע עבירות:

לוחות 12.1-12.14 ותרשימים 12א'-12ד', מתייחסים לקטינים אשר נחשדו כמעורבים בביצוע עבירות, שבגינן נפתח להם תיק פלילי, או החל בעניינם הליך של ט.מ. במשטרת ישראל ואף למצב התיקים ולסיבות לסגירתם.

לוחות 12.15-12.16 ותרשימים 12ה' מציגים נתונים על עבירות של בני נוער במוסדות חינוך.

תרשימים 12ו'-12ז' ולוחות 12.17-12.20 מתייחסים למעצר קטינים.

בחלק השני של הפרק נתונים על קטינים חשודים, נאשמים או חייבים בדין הנתונים בטיפולו של שירות המבחן לנוער.

תרשימים 12ח'ט'12 ולוחות 12.21-12.24 נוגעים לילדים בטיפולו של שירות המבחן לנוער.

בחלק השלישי נתונים על קטינים שבענינם מתנהלים הליכים פליליים בבתי משפט.

לוחות 12.25-21.29 ותרשימים 12' מתייחסים לקטינים בהליכים פליליים.

החלק הרביעי מוקדש לקטינים אשר חויבו בדין בביצוע עבירות ולכאלה המרצים עונש מאסר.

לוחות 12.30-12.36 מתייחסים לקטינים שחויבו בדין, למרצים עונש מאסר ולקטינים מועדים.

החלק החמישי עניינו לנתוני רקע חברתיים כלכליים של בעלי התיקים הפליליים.

לוחות 12.37-12.40 מציגים את הרכב המשפחה והשתייכות למסגרת לימודית של בעלי תיקים פליליים.

הגדרות

בית משפט שלום לנוער – בית משפט שלום אשר שופטיו מונו לשפוט קטינים על פי חוק הנוער (טיפול והשגחה) התש"ך-1960 וחוק הנוער (שפיטה, ענישה ודרכי טיפול) התשל"א-1971.

גיל אחריות פלילית של קטין - גיל 12 ומעלה. הסיווג לקטין/בגיר על פי מערכת המחשוב החדשה של המשטרה נעשה לפי הקריטריונים הבאים: גיל בעת ביצוע העבירה, גיל בעת הגשת כתב האישום, ובית המשפט שבו נשפט הפרט. קטין נחשב מי ששניים משלושת הקריטריונים מצביעים על היותו קטין. שאר המקרים ייחשבו כבגירים.

גיל מורשעים בדין - הגיל בעת הגשת כתב האישום.

החלטה - באם קבע בית משפט לנוער כי הקטין ביצע את העבירה, יחליט על אחת האפשרויות הבאות:

1. הרשעת הקטין וגזירת דינו. במסגרת גזר הדין בסמכות בית המשפט להטיל על הקטין אחת מדרכי הענישה דלהלן:

א. מאסר בכפוף למגבלה הקבועה בסעיף 25 לחוק, שלפיה לא יוטל עונש מאסר על קטין שבשעת גזירת דינו טרם מלאו לו ארבע עשרה שנה.

ב. מאסר על תנאי.

ג. החזקת הקטין במעון נעול במקום הטלת מאסר או מאסר על תנאי.

2. לצוות על אחת מדרכי הטיפול דלהלן:

א. טיפול והשגחת אדם ראוי – מסירת קטין לטיפולו של אדם הראוי לכך, שאינו הורה של הקטין, על פי סעיף 26(1) בחוק.

ב. צו מבחן – העמדת הקטין במבחן לפי סעיף 26(2) בחוק.

ג. התחייבות – קבלת התחייבות (בערובה או בלי ערובה) מן הקטין או מהורו בדבר התנהגותו של הקטין בעתיד, לפי סעיף 26(3) לחוק.

ד. צו מעון – החזקת הקטין במעון, או במעון נעול, במשך פרק זמן שקובע בית המשפט, לפי סעיף 26(4), 26(5) לחוק.

ה. קנס ופיצוי – חיוב הקטין בהוצאות המשפט, בתשלום קנס או בפיצוי האדם שניזוק מן העבירה, לפי סעיפים 26(7), 26(8) בחוק.

ו. כל הוראה אחרת – מתן הוראה אחרת בדבר התנהגות הקטין, כאשר לדעת בית המשפט הדבר דרוש לטיפול בו, לפי סעיף 26(6) בחוק.

3. מתן פטור לקטין בלא צו.

הרשעה/מורשעים בדין - כל חיוב של אדם בדין בגין האשמה שהוגשה נגדו בבית משפט.

חיוב/חויב בדין – קטין אשר בית המשפט קבע כי ביצע את העבירה שיוחסה לו. ככלל, אחוז ההרשעות נמוך עקב שיקולים הנוגעים לשיקום הקטין.

חשוד/נילון - מעורב שקיים נגדו חשד לכאורה לעבירה פלילית שבגינה נפתח תיק פ"א/ט"מ, בין שנחקר על כך ובין אם לאו. ההבדל בין נילון לחשוד הוא באופן הטיפול המשפטי: לנילון לא נלקחת טביעת אצבע, החשד נגדו נמוך, לא יוגש נגדו כתב אישום והוא לא יופיע במב"ד. רק נילון יופנה לטיפול מותנה.

זיכוי - זיכוי הקטין בבית המשפט.

טיפול מותנה (ט"מ) - הליך שנועד למנוע את תיוגו של קטין כעבריין. בעבירות מסוימות ניתן למשטרה שיקול הדעת שלא לחקור בעניין העבירה ולסגור את התיק בלא רישום פלילי וללא שמירת פרטי הקטין במאגרים המשטרתיים. כמו כן, חומר החקירה בעניינו ייגזז. מדובר בהליך חד-פעמי המחייב הודאה של הקטין בביצוע העבירה ונכונות להתנצל בפני הקרבן. באם הקטין ישוב ויבצע עבירה, ניתן יהיה לפתוח את התיק מחדש ולנהל חקירה פלילית שעלולה להסתיים בהעמדה לדין.

ייצוג קטינים בידי סניגור ציבורי – קטינים זכאים לייצוג בידי סניגור ציבורי בהליכים פליליים המתנהלים נגדם (הליכי מעצר והליכים משפטיים לאחר הגשת כתב אישום) מתוקף חוק הסניגוריה הציבורית (זכאות לייצוג קטינים נוספים), התשנ"ח – 1998.

זכאותו של קטין לייצוג בהליכים השונים מוסדרת אף בהוראות חוק הנוער - שפיטה, ענישה ודרכי טיפול) התשל"א – 1971 (סעיף 10' סעיף 18(א) ו-18(ב) וכן סעיף 25'א' לחוק). כמו כן, חובה למנות לקטין סניגור במקרים המצוינים בסעיף 15 לחוק סדר הדין הפלילי (נוסח משולב, תשמ"ד – 1982).

מאסר - חלק מהעונש שנקבע לאחר ההרשעה וגזר הדין.

מועדות – למועדות מספר הגדרות. הגדרת שירות המבחן לנוער: הרשעה של קטין שכבר התקבלו לגביו החלטה, או החלטות קודמות, על עבירות שביצע בישראל עד לסוף שנת החקירה. הגדרת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה: נאשמים ומורשעים בדין ייחשבו כמועדים אם חויבו בדין בשתי הרשעות או יותר עד סוף השנה הנחקרת. נאשמים ומורשעים חדשים נחשבים מי שחויבו בדין עד סוף השנה הנחקרת בהרשעה אחת בלבד, גם אם כללה יותר מאשר עבירה אחת שבגינה הורשעו. מקרים שבהם נאשמים הורשעו בדין והרשעתם נמחקה לאחר ביצוע עונשם ייחשבו גם הם כ"חדשים". הגדרת השב"ס: חזרתו של אסיר משוחרר למאסר כשפוט (כולל מאסר שהומר בעבודות שירות) נמדדת כמועדות (רצידיביזם). ההגדרה אינה כוללת חזרה למעצר.

מעצר - טרם הגשת כתב אישום (מעצר ימים) או לאחר הגשתו (מעצר עד תום ההליכים).

מעצר בית – אחת החלופות למעצר, שבה שחרורו של העצור מותנה באיסור יציאתו ממקום המגורים בכל שעות היממה, או בחלק ממנה, במשך תקופה קצובה. חלופה זו נועדה להבטיח שחירויותיו של העצור תיפגענה במידת המינימום ההכרחי.

מעצר ימים - מעצר חשוד בטרם הגשת כתב אישום.

מעצר ימים לקטין - קטין שטרם מלאו לו 14 שנים יובא בפני שופט לא יאוחר מ-12 שעות משעת מעצרו. בנסיבות מסוימות יוכל קצין ממונה להשהות הבאת קטין עצור שטרם מלאו לו 14 שנים לפני שופט, לפרק זמן שאינו עולה על 24 שעות מתחילת המעצר. קטין שמלאו לו 14 יובא בפני שופט תוך 24 שעות מתחילת מעצרו.

קטין חשוד לא יוחזק במעצר יותר מ-10 ימים, אולם מעת לעת רשאי שופט להאריך את המעצר לפרקי זמן שלא יעלו על 10 ימים. קטין חשוד לא יוחזק במעצר יותר מ-20 ימים, אלא אם כן הבקשה למעצר נוסף מוגשת באישור היועץ המשפטי לממשלה.

מעצר עד תום ההליכים - מעצר נאשם משעה שהוגש כתב אישום נגדו ועד לסיום משפטו והכרעת דינו.

מעצר עד תום ההליכים לקטין - לא ניתן לעצור קטין מתחת לגיל 14 עד לתום ההליכים.

נאשם קטין שמלאו לו 14 שנים, העצור שישה חודשים וטרם ניתנה הכרעת דין בעניינו, ישוחרר מן המעצר. בנסיבות מסוימות ניתן להאריך מעצר של קטין זה אף ליותר משישה חודשים.

נאשם/האשמה - (ההגדרה נוגעת לנתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה) פסק דינו של אדם כנאשם מתייחס לתיק משפטי אחד או יותר. תיק עשוי לכלול אישום ביותר מעבירה אחת כנגד אותו אדם. כל פסק דין נמנה פעם אחת, גם אם נדונים בו מספר תיקים או אירועים פליליים שבוצעו במועדים ובמקומות שונים. כאשר נדונים מספר תיקים ("איחוד תיקים"), התיק שאליו מתייחסים הנתונים הוא התיק העיקרי.

סוג עבירה - (ההגדרה מתייחסת לנתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה) פסק דין ותיק בית משפט עשויים לכלול אישום בהפרה של יותר מאשר סעיף חוק אחד. בנתונים המוצגים בפרק זה סוג העבירה נקבע על פי סעיף החוק החמור ביותר המופיע בהאשמה ובהרשעה כולה. זאת בהתאם לעונש המירבי הצפוי לנאשמים לפי חוק, ולחומרת העבירה הנקבעת לפי הדירוג של משטרת ישראל.

עברייני - (בהתאם להגדרת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה) קטין שנשפט בבית משפט השלום לנוער.

פסק דין (הכרעה מחושבת) - (ההגדרה מתייחסת לנתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה) הכרעה בדין יכולה להירשם בקבצי הנתונים של המשטרה במספר רמות פירוט: רמה כללית של פסק הדין בלבד, רמת תיק בית המשפט, רמת תיק החקירה ורמת העבירה המפורטת. הכרעה מחושבת נקבעת החל מרמת העבירה ועד לרמת פסק הדין. היא נחשבת כהרשעה אם נרשמת הרשעה לפחות באחת הרמות הללו. אם לא, ההכרעה נרשמת כאי-הרשעה. בפרק זה מוצגת ההכרעה המחושבת ברמת פסק הדין בלבד, לא בשאר הרמות.

צעירים שפוטים במעונות - צעירים עוברי חוק השוהים במעונות של רשות חסות הנוער מכוח צו של בית משפט.

קטין - על פי חוק הנוער (שפיטה, ענישה ודרכי טיפול), התשל"א-1971, מי שטרם מלאו לו שמונה עשרה שנה. הדיון בעניינו של נאשם, שביום הגשת כתב האישום נגדו מלאו לו 18 שנים וטרם מלאו לו 19 ובוים ביצוע העבירה היה מתחת לגיל 18, מתנהל בבית המשפט לנוער.

קטין שאינו בר עונשין - ילד אשר בעת ביצוע המעשה טרם מלאו לו 12 שנה.

קטינים לאחר החלטה - קטינים שבית המשפט הכריע את דינם ואף גזר את עונשם או קבע דרכי טיפול בהם לאחר שנקבע כי ביצעו עבירה.

אם לא הוגש כתב אישום בעניינו של הקטין, הוא ישוחרר ממעצר תוך 40 יום.

רשויות התביעה - יחידות התביעה של משטרת ישראל ופרקליטויות המחוז.

שירות המבחן לנוער - יחידה השייכת למשרד הרווחה המטפלת בקטינים, אשר הופנו אליה בידי המשטרה בשל חשד לביצוע עבירה.

תיק גלוי - תיק שזהות העבריין בו ידועה. נתוני המשטרה מבוססים על תיקים מסוג זה.

תיק פלילי - תיק הנוגע לאירועים פליליים שנפתחה בגינם חקירה ואשר הסתיימו ברישום פלילי.

מקור הנתונים

מקור הנתונים המוצגים בפרק זה הוא משטרת ישראל, הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, שירות המבחן לנוער, שירות בתי הסוהר והסניגוריה הציבורית במשרד המשפטים. המקור המדויק מצוין בתחתית כל לוח.

יש לשים לב להבדל בין נתוני המשטרה לבין נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה. נתוני המשטרה מתייחסים לחשודים ולנאשמים, וכוללים בהם גם תיקים שנסגרו בלא שהובאו בפני שופט. נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, לעומת זאת, מתייחסים לקטינים שחויבו בדיון.

קטינים החשודים בביצוע עבירות שבגינן נפתח תיק פלילי או הנמצאים בהליך של טיפול מותנה (לוחות 12.1-12.14 ותרשימים 12א'-12ד')

הנתונים בחלק זה מתייחסים לקטינים אשר נחשדו בביצוע עבירות, ושנפתחה חקירה בעניינם. מדובר בקטינים שהיה להם חלק גם בתיקים פליליים מעורבים (כלומר, תיקים שקטינים ובגירים היו קשורים בהם), ובקטינים שעניינם הסתיים בטיפול מותנה. ברוב הלוחות מוצגים נתונים אף על מחוז יהודה ושומרון (להלן מחוז ש"י), שבשנים האחרונות נתון אף הוא לאחריותה של המשטרה. מדובר אך ורק בתיקים גלויים, שבהם ידועה זהות החשוד, והחשוד הוא קטין. החל משנת 2016 כלולים בנתונים גם נילונים (ולא רק חשודים) ולכן ישנם הבדלים בנתונים עצמם ובאופן הצגת הנתונים בהשוואה לשנים קודמות.

לוח 12.1: קטינים חשודים עם תיקים פליליים וחלקם בקבוצת הגיל (12-17) לפי מגזר וקבוצת אוכלוסייה (מספרים ואחוזים) / 2005-2016

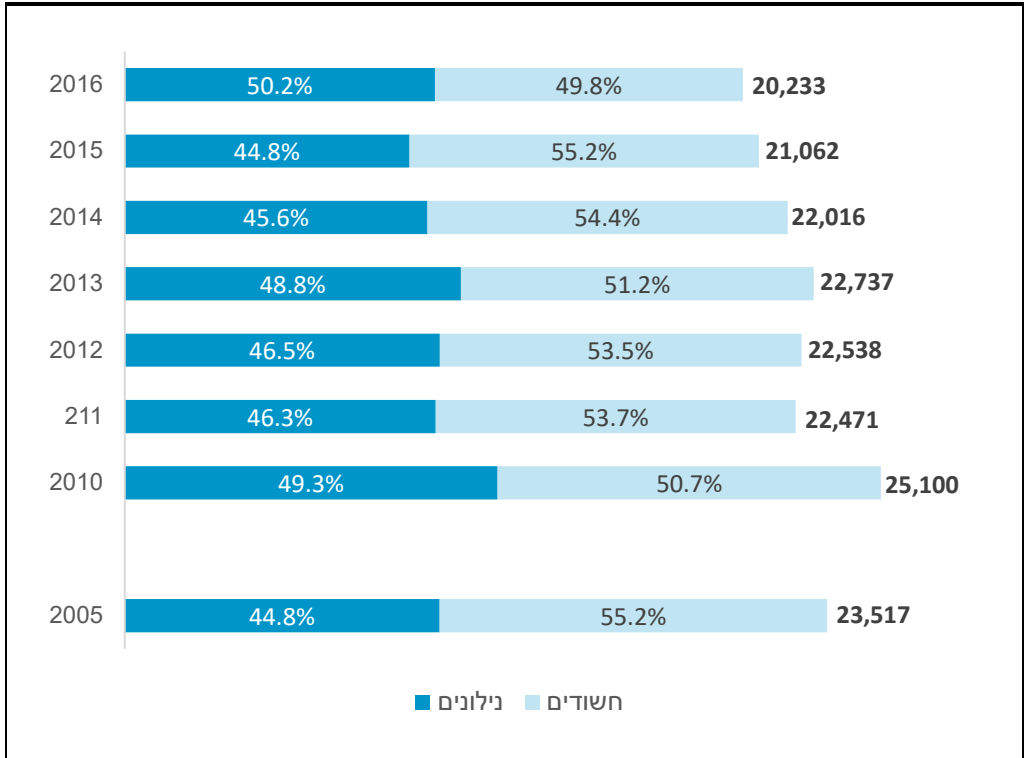
שנה	סך הכל*	יהודים	לא יהודים	בנים	בנות
2005	23,517	14,380	9,137	20,579	2,938
2010	25,100	14,307	10,793	22,245	2,694
2011	22,471	12,804	9,667	19,921	2,550
2012	22,538	12,640	9,898	19,919	2,619
2013	22,737	12,761	9,976	20,043	2,694
2014	22,016	12,116	9,900	19,675	2,341
2015	21,062	11,500	8,643	18,736	2,326
2016	20,233	11,590	8,643	17,732	2,501
אחוז הקטינים מקבוצת הגיל המתאימה (12-17)					
2005	3.3	2.9	4.4	5.8	0.9
2010	3.4	2.8	4.6	5.9	0.7
2011	3.0	2.5	4.1	5.1	0.7
2012	2.9	2.4	4.0	5.0	0.7
2013	2.9	2.4	3.9	5.0	0.7
2014	2.7	2.2	3.8	4.8	0.6
2015	2.6	2.1	3.2	4.4	0.6
2016	2.4	2.0	3.2	4.1	0.6

מקור: משטרת ישראל, מחלקת אסטרטגיה, מדור מדידה והפקת מידע, שנים שונות. המועצה הלאומית לשלום הילד: חישוב אחוזים על בסיס נתוני הלמ"ס, ממוצע בכל שנה.

* כולל מחוז ש"י וכן ילדים מתחת לגיל 12 שנחקרו בידי המשטרה, אך אין הם בני עונשין.

בשנים 2010-2016 הסתמנה מגמת ירידה במספרם ובחלקם של הקטינים החשודים עם תיקים פליליים. בכל השנים חלקם של הקטינים הלא יהודים החשודים עם תיקים פליליים גדול מזה של הקטינים היהודים, וחלקם של הבנים גדול פי שבעה ויותר מחלקן של הבנות.

תרשים 12א': **קטינים חשודים ונילונים עם תיקים פליליים* (מספרים ואחוזים) 2005-2016**

מקור: משטרת ישראל, מחלקת אסטרטגיה, מדור מדידה והפקת מידע, דו"חות שנתיים, שנים שונות. חישוב האחוזים, המועצה הלאומית לשלום הילד.

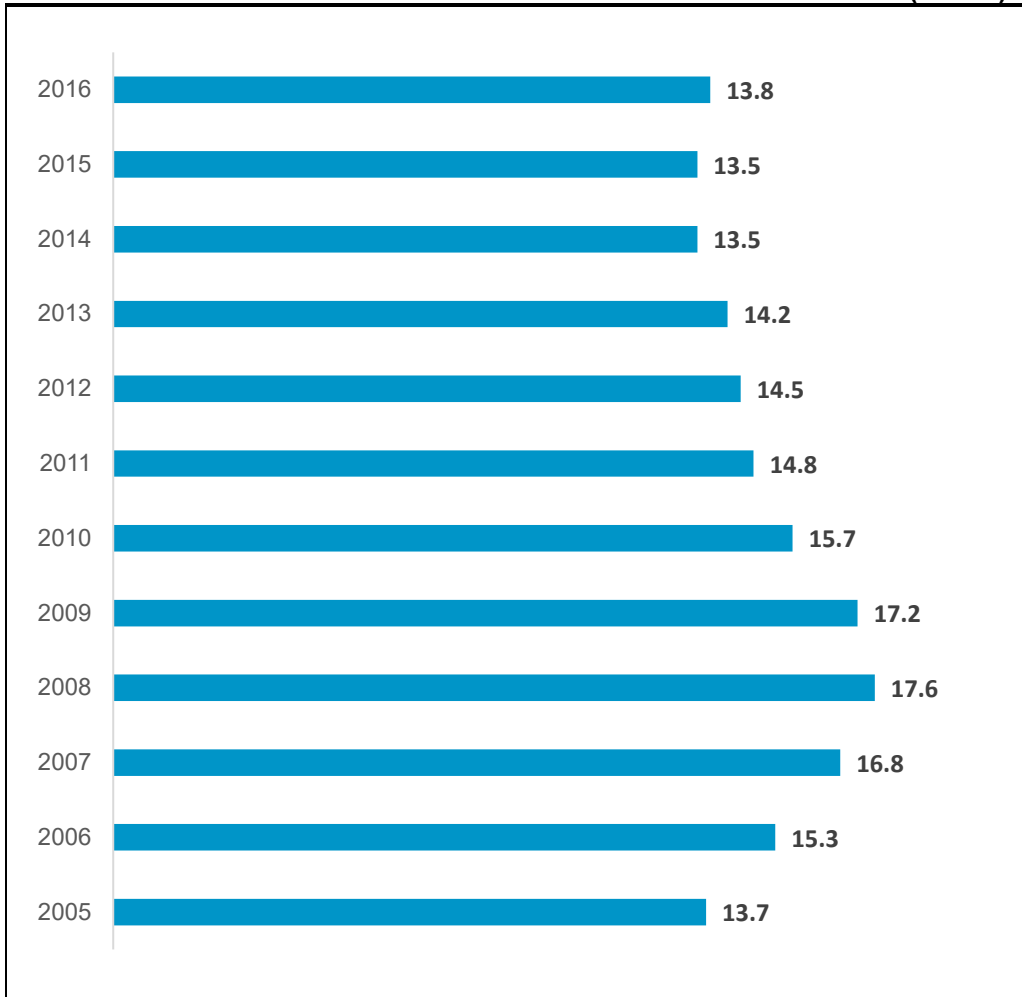
* הנתונים כוללים את מחוז ש"י. כמו כן, הם מתייחסים למספר הקטינים שהיו מעורבים בתיקים פליליים, שכל הקשורים בהם היו קטינים; ואף לקטינים מתחת לגיל 12, גיל האחריות הפלילית, שנחקרו בידי המשטרה, אך אינם בני עונשין.

הערה: הלוח מציג את סך כל הקטינים החשודים והנילונים כאשר כל קטין נספר פעם אחת בלבד, אך יש לציין כי קטין יכול להיות חשוד בתיק אחד ונילון בתיק אחר.

ככלל, חלקם של הקטינים החשודים גדול במעט מחלקם של הקטינים הנילונים.

תרשים 12ב': חלקם של קטינים חשודים* עם תיקים פליליים** בכלל החשודים***
2000-2016 / (אחוזים)

מקור: משטרת ישראל, מחלקת אסטרטגיה, מדור מדידה והפקת מידע, דו"חות שנתיים, שנים שונות. חישוב האחוזים, המוצגים הלאומית לשלום הילד.

* כולל נילונים (ראו הגדרת חשוד/נילון במבוא לפרק זה). ** הנתונים כוללים את מחוז ש"י. כמו כן, הם מתייחסים למספר הקטינים שהיו מעורבים בתיקים פליליים, שכל הקשורים בהם היו קטינים; ואף לקטינים מתחת לגיל 12, גיל האחריות הפלילית, שנחקרו בידי המשטרה, אך אינם ברי עונשין. *** בכל הגילים.

הערה: נתוני המשטרה מתעדכנים בכל שנה ולכן הנתונים המוצגים בתרשים אינם זהים לנתוני השנתון הקודם.

בשנים 2005-2008 אחוז הקטינים החשודים בכלל החשודים הלך וגדל, אך אחוז זה במגמת ירידה מאז ועד לשנת 2016.

לוח 12.2: **תיקים פליליים ותיקי ט.מ. בעבירות שמעורבים בהם קטינים חשודים***,
לפי סוג עבירה (מספרים ואחוזים) / 2005-2016

שנה								סוג עבירה
2016		2010		2005		2000		
אחוזים	מספרים	אחוזים	מספרים	אחוזים	מספרים	אחוזים	מספרים	
100.0	23,239	100.0	31,312	100.0	32,183	100.0	17,989	סך הכל
43.7	10,164	38.3	11,979	37.4	12,033	33.6	6,037	סדר ציבורי
23.7	5,512	32.6	10,222	35.5	11,439	40.8	7,338	רכוש
23.7	5,500	21.5	6,737	20.4	6,550	17.8	3,199	גופו של אדם
21.2	4,932	12.9	4,047	11.8	3,788	13.9	2,493	מוסר**
6.9	1,596	8.7	2,712	9.0	2,908	8.0	1,442	ביטחון
3.4	779	2.5	783	2.1	680	2.3	417	מין
1.2	287	1.4	441	1.4	452	1.9	335	מרמה
0.7	158	0.2	65	0.5	146	0.2	39	חיי אדם
0.6	129	0.0	1	0.0	0	0.0	0	עבירות תנועה
0.5	117	1.6	510	1.4	450	2.2	391	רישוי
0.1	21	0.2	61	0.1	34	0.1	26	כלכליות
0.9	201	1.2	370	0.5	175	2.1	369	שאר עבירות
0.3	80	0.4	128	0.3	101	0.2	32	אחר***

מקור: משטרת ישראל, מחלקת אסטרטגיה, מדור מדידה והפקת מידע, שנים שונות.
 ** כולל: נילונים (ראו הגדרת חשוד/נילון במבוא לפרק זה) וקטינים במחוז ש"י.
 ** כולל בעיקר עבירות סמים.
 *** כולל עבירות מנהליות, סעיפי הגדרה ולא ידוע.

בשנים 2005-2016 נצפתה ירידה מתמדת במספר התיקים הפליליים ותיקי הט.מ., שהיו מעורבים בהם קטינים.

התיקים השכיחים ביותר בכל השנים היו תיקי סדר ציבורי.

לוח 12.3: סוג התיק שמעורב בו קטין חשוד*, לפי עבירה (מספרים ואחוזים) / 2016

סוג תיק				סך כל התיקים		עבירה
ט.מ.ט+		פלילי		מספרים	אחוזים בעמדה	
אחוזים בשורה	סך הכל	אחוזים בשורה	סך הכל			
29.5	6,854	70.5	16,385	100.0	23,239	סך הכל**
22.4	2,276	77.6	7,888	43.7	10,164	סדר ציבורי
21.1	1,165	78.9	4,347	23.7	5,512	רכוש
35.2	1,934	64.8	3,566	23.7	5,500	גוף אדם
41.8	2,064	58.2	2,868	21.2	4,932	מוסר***
3.6	58	96.4	1,538	6.9	1,596	ביטחון
18.7	146	81.3	633	3.4	779	מין
24.7	71	75.3	216	1.2	287	מרמה
1.9	3	98.1	155	0.7	158	חיי אדם
11.6	15	88.4	114	0.6	129	עבירות תנועה
21.4	25	78.6	92	0.5	117	רישוי
19.0	4	81.0	17	0.1	21	כלכליות
17.4	35	82.6	166	0.9	201	שאר עבירות
67.5	54	32.5	26	0.3	80	אחר****

מקור: משטרת ישראל, מחלקת אסטרטגיה, מדור מדידה והפקת מידע, דו"חות שנתיים, 2016. חישוב האחוזים, המוצגים הלאומית לשלום הילד.

* כולל נילונים (ראו הגדרת חשוד/נילון במבוא לפרק זה).

** כולל קטינים במחוז ש"י.

*** כולל בעיקר עבירות סמים.

**** כולל עבירות מנהליות, סעיפי הגדרה ולא ידוע.

ב-2016 70.5% מהתיקים שנפתחו במשטרה ושהיו מעורבים בהם קטינים היו תיקים פליליים. רובם נפתחו בגין עבירות סדר ציבורי. חלקם של תיקי הט.מ. בכלל התיקים בעבירות השונות בולט יחסית כשמדובר בעבירות מוסר ובעבירות נגד גוף אדם.

לוח 12.4: **תיקים פליליים ותיקי ט.מ. של קטינים חשודים* לפי היישוב** שבו נפתח התיק (מספרים, אחוזים ושיעור לאלף בקבוצת הגיל 12-17 ביישוב) 2005-2016**

2016				2010	2005	יישוב
שיעור לאלף בקבוצת הגיל	תיקי ט.מ. (אחוזים)	תיקים פליליים (אחוזים)	סך הכל (מספרים)			
27.3	29.5	70.5	23,239	31,301	32,181	סך הכל
24.9	11.4	88.6	2,593	2,832	3,865	ירושלים
61.1	18.8	81.2	1,419	1,737	2,213	תל אביב- יפו
36.4	53.0	47.0	675	1,315	2,100	חיפה
8.1	21.0	79.0	62	127	42	אום אל-פחם
34.1	19.5	80.5	82	179	130	אופקים
19.5	16.1	83.9	62	121	134	אור יהודה
39.9	26.9	73.1	52	64	150	אור עקיבא
72.5	32.0	68.0	281	441	383	אילת
23.1	20.8	79.2	178	82	32	אלעד
37.1	41.3	58.7	46	95	70	אריאל
18.9	21.0	79.0	395	775	624	אשדוד
40.0	26.7	73.3	404	639	538	אשקלון
10.0	40.0	60.0	40	108	67	באקה אל גרביה
41.0	23.6	76.4	647	1,173	1,109	באר שבע
53.4	26.7	73.3	90	102	209	בית שאן
22.6	7.4	92.6	326	320	366	בית שמש
12.2	25.3	74.7	91	96	55	ביתר עילית
10.5	11.4	88.6	255	216	410	בני ברק
39.5	25.8	74.2	306	450	679	בת ים
8.8	22.7	77.3	22	24	46	גבעת שמואל
13.2	42.2	57.8	45	72	77	גבעתיים
44.7	27.3	72.7	143	195	243	דימונה
15.8	41.5	58.5	82	87	95	הוד השרון
43.0	25.5	74.5	278	290	379	הרצליה
37.9	27.8	72.2	273	457	664	חדרה
28.5	22.6	77.4	407	493	626	חולון
61.2	36.5	63.5	249	286	282	טבריה
12.0	10.3	89.7	68	102	51	טייבה

לוח 12.4: **תיקים פליליים ותיקי ט.מ. של קטינים חשודים* לפי היישוב**** שבו נפתח התיק (מספרים, אחוזים ושיעור לאלף בקבוצת הגיל 12-17 ביישוב) / 2005-2016 (המשך)

2016				2010	2005	יישוב
שיעור לאלף בקבוצת הגיל	תיקי ט.מ. (אחוזים)	תיקים פליליים (אחוזים)	סך הכל (מספרים)			
21.3	13.8	86.2	65	93	47	טירה
64.9	43.8	56.3	96	156	152	טירת הכרמל
24.3	27.1	72.9	107	124	20	טמרה
38.4	40.6	59.4	128	99	150	יבנה
11.7	36.7	63.3	30	80	32	יהוד
18.2	34.1	65.9	44	59	41	יקנעם עילית
25.6	38.7	61.3	194	224	230	כפר סבא
13.4	14.0	86.0	43	33	36	כפר קאסם
42.4	37.6	62.4	149	253	146	כרמיאל
27.6	5.0	95.0	199	459	302	לוד
42.1	32.4	67.6	102	126	108	מגדל העמק
18.4	37.4	62.6	206	245	107	מודיעין-מכבים-רעות
13.4	22.9	77.1	118	30	46	מודיעין עילית
36.2	44.4	55.6	142	171	118	מעלה אדומים
39.5	59.2	40.8	71	135	73	מעלות תרשיחא
31.4	57.0	43.0	142	331	218	נהריה
7.0	53.1	46.9	32	78	56	נס ציונה
25.3	38.9	61.1	229	200	367	נצרת
70.8	40.7	59.3	216	262	375	נצרת עילית
23.9	37.8	62.2	37	44	90	נשר
26.0	43.2	56.8	95	188	161	נתיבות
31.0	33.2	66.8	503	544	413	נתניה
12.2	51.1	48.9	45	43	26	סחנין
57.3	43.3	56.7	238	435	374	עכו
64.7	43.0	57.0	244	251	290	עפולה
30.8	24.2	75.8	62	147	156	ערד
26.6	33.7	66.3	516	475	370	פתח תקוה

לוח 12.4: **תיקים פליליים ותיקי ט.מ. של קטינים חשודים* לפי היישוב** שבו נפתח התיק (מספרים, אחוזים ושיעור לאלף בקבוצת הגיל 12-17 ביישוב) / 2005-2016 (המשך)**

2016				2010	2005	יישוב
שיעור לאלף בקבוצת הגיל	תיקי ט.מ. (אחוזים)	תיקים פליליים (אחוזים)	סך הכל (מספרים)			
60.0	46.3	53.7	218	179	159	צפת
11.2	20.0	80.0	35	59	30	קלנסווה
12.8	34.1	65.9	41	42	64	קרית אונו
43.0	39.1	60.9	184	286	241	קרית אתא
41.2	39.3	60.7	107	220	249	קרית ביאליק
26.2	36.2	63.8	116	242	316	קרית גת
27.2	35.4	64.6	65	217	193	קרית ים
26.3	45.8	54.2	72	185	151	קרית מוצקין
39.0	34.3	65.7	70	136	167	קרית מלאכי
37.5	53.5	46.5	71	108	94	קרית שמונה
35.6	28.4	71.6	148	105	47	ראש העין
26.1	36.5	63.5	501	585	471	ראשון לציון
20.3	8.9	91.1	213	151	104	רהט
19.9	27.3	72.7	205	358	544	רחובות
38.7	21.2	78.8	250	286	280	רמלה
21.9	29.8	70.2	208	230	364	רמת גן
30.3	34.8	65.2	112	120	108	רמת השרון
17.9	40.7	59.3	113	170	150	רעננה
37.6	35.5	64.5	62	146	85	שדרות
12.7	44.6	55.4	65	100	59	שפרעם

מקור: משטרת ישראל, מחלקת אסטרטגיה, מדור מדידה והפקת מידע, דו"ח שנתי, שנים שונות. עיבוד נתונים: המועצה הלאומית לשלום הילד.

* כולל נילונים (ראו הגדרת חשוד/נילון במבוא לפרק זה). ** עיריות בלבד.

מאז 2005 ועד ל-2016 מספרם של התיקים הפליליים ותיקי ט.מ. של קטינים חשודים עמד בסימן ירידה.

ביישובים הבאים שיעור התיקים לאלף מכלל הילדים בקבוצת הגיל היה גבוה פי שניים ויותר מהשיעור הארצי (27.3 לאלף): אילת (72.5 לאלף), נצרת עלית (70.8 לאלף), טירת כרמל (64.9 לאלף), עפולה (64.7 לאלף), טבריה (61.2 לאלף), תל אביב-יפו (61.1 לאלף), צפת (60.0 לאלף), עכו (57.3 לאלף).

לוח 12.5: מצב הטיפול בתיקים פליליים שנפתחו לקטינים החשודים* בעבירות, לפי סוג עבירה (מספרים ואחוזים) / 2016

מזה:				סך הכל	סוג עבירה	
סגור		פתוח				
בלא שנדון	נדון	בפרקליטות***	במשטרה**	סך הכל	מספרים אחוזים	
13,811	724	5,902	2,802			
59.4	3.1	25.4	12.1	100.0		
5,574	333	1,835	767	10,164		סדר ציבורי
1,916	92	1,210	577	5,512		רכוש
2,458	34	672	516	5,500		גוף אדם
2,855	41	976	585	4,932		מוסר
474	184	614	115	1,596		ביטחון
218	2	354	139	779		מין
109	8	51	46	287		מרמה
24	10	52	5	158		חיי אדם
17	1	55	10	129		תנועה
42	1	33	13	117		רישוי
11	0	4	1	21		כלכלית
62	2	43	20	201		מנהליות
1	0	1	1	3		שאר עבירות
50	16	2	7	77		אחר***

מקור: משטרת ישראל, מחלקת אסטרטגיה, מדור מדידה והפקת מידע, דו"חות שנתיים, 2017.
* כולל נילונים (ראו הגדרת חשוד/נילון במבוא לפרק זה).

** התיק עדיין בחקירה.

*** בפרקליטות- תביעה, תיקים שהטיפול בהם לא הסתיים, וטרם הוחלט האם יוגש כתב אישום.

**** כולל סעיפי הגדרה ולא ידוע.

הערה: הנתונים אינם מסתכמים לסך הכל היות שתיק יכול לכלול יותר מעבירה אחת.

בשנת 2016 כשני שלישים (62.5%) מהתיקים הפליליים, שנפתחו לקטינים החשודים בעבירות, נסגרו.

לוח 12.6: סיבת הסגירה של **תיקים פליליים שנפתחו לקטינים החשודים*** בעבירות, לפי סוג עבירה (מספרים ואחוזים) / 2005-2016

אחר**	מזה:				סך כל התיקים שנסגרו	סוג עבירה
	אין עניין לציבור		חוסר ראיות			
	אחוזים	מספרים	אחוזים	מספרים		
2,352	35.7	11,390	19.7	6,290	31,883	2005
2,397	44.6	13,716	21.7	6,673	30,772	2010
826	57.3	11,808	27.9	5,750	20,609	2015
678	68.8	9,833	23.1	3,300	14,294	2016
177	69.1	4,367	16.3	1,030	6,324	סדר ציבורי
114	37.1	1,025	28.1	777	2,762	גוף אדם
256	46.7	1,640	16.0	562	3,514	רכוש
7	75.6	2,348	16.1	500	3,105	מוסר
16	30.8	201	39.4	257	653	ביטחון
60	21.4	51	45.0	107	238	מין
2	61.2	85	15.8	22	139	מרמה
16	5.3	2	15.8	6	38	חיי אדם
1	60.0	15	4.0	1	25	תנועה
2	63.8	30	21.3	10	47	רישוי
0	81.8	9	18.2	2	11	כלכליות
2	38.6	34	29.5	26	88	שאר עבירות
25	48.1	26	0.0	0	35	אחר**

מקור: משטרת ישראל, מחלקת אסטרטגיה, מדור מדידה והפקת מידע, דו"חות שנתיים, שנים שונות.

* כולל נילונים (ראו הגדרת חשוד/נילון במבוא לפרק זה).

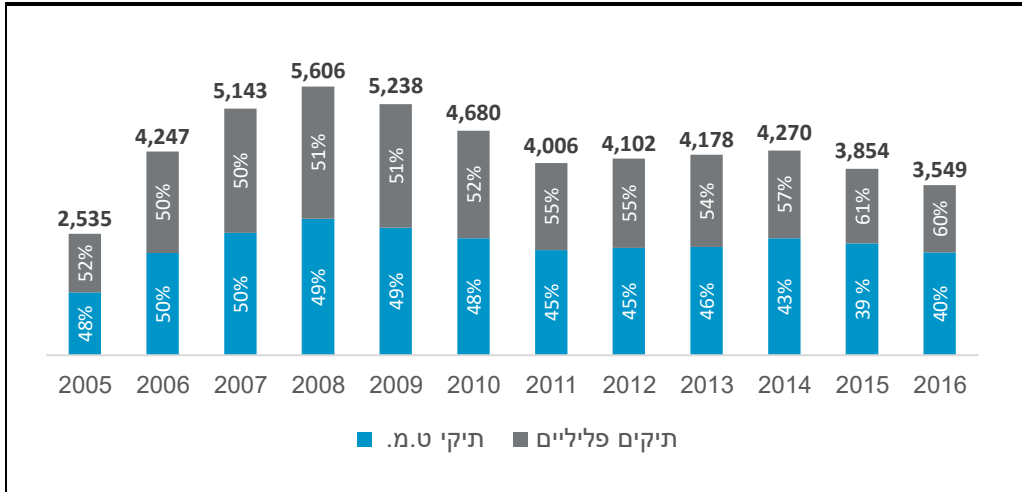
** כולל: לא ידוע, נדון, חע"צ - אי איתור נאשם או חשוד, חנינה, מות חשוד/נאשם, התיישנות, העברה לרשות אחרת, חוסר עניין לציבור/עד מדינה. *** כולל עבירות מנהליות, סעיפי הגדרה ולא ידוע.

הערה: הנתונים אינם מסתכמים לסך הכל היות שתיק יכול לכלול יותר מעבירה אחת.

בשנים 2005-2016 מספר התיקים שנסגרו הלך וקטן. כ-70% מהתיקים נסגרו מחוסר עניין לציבור. 45% מהתיקים שנפתחו לקטינים בגין עבירות מין, נסגרו מחוסר ראיות.

תרשים 12ג': תיקים שנפתחו לקטינים* החשודים בביצוע עבירות נגד קטינים, לפי שנה (מספרים ואחוזים) / 2005-2016

מקור: משטרת ישראל, מחלקת אסטרטגיה, מדור מדידה והפקת מידע, דו"חות שנתיים, שנים שונות. * כולל תיקים שמעורבים בהם בגירים.

בשנים 2009-2016 הסתמנה מגמת ירידה במספר התיקים שנפתחו לקטינים בחשד לעבירות נגד קטינים, אך גדל חלקם של התיקים הפליליים שנפתחו לקטינים אלה.

לוח 12.7: תיקים שנפתחו לקטינים* החשודים בביצוע עבירות נגד קטינים, לפי סוג עבירה (מספרים) / 2005-2016

מזה: תיקים פליליים			סך הכל			סוג עבירה**
2016	2010	2005	2016	2010	2005	
2,144	2,437	1,312	3,549	4,680	2,535	סך הכל
18	10	3	19	13	4	ביטחון – סך הכל
2	0	0	3	0	0	מרד והסתה למרד
3	6	2	3	6	3	יידוי אבנים
1	0	0	1	0	0	בגידה וריגול
12	4	1	12	7	1	עבירות אחרות כלפי בטחון
1,226	1,363	681	2,167	2,920	1,529	כלפי גופו של אדם – סך הכל
142	141	68	150	150	76	חבלה גופנית חמורה
4	2	2	4	4	2	תקיפת עובדי ציבור בתפקיד
1,143	1,282	627	2,072	2,817	1,467	תקיפה (למעט עובד ציבור)
13	14	3	20	29	5	רשלנות ופחזות פלילית
9	6	4	9	6	4	חטיפה, כפייה ומאסר שווא
0	0	2	0	0	2	השלכת בקבוק תבערה
1	1	1	1	1	1	הקמת מחסום

לוח 12.7: **תיקים שנפתחו לקטינים* החשודים בביצוע עבירות נגד קטינים, לפי סוג עבירה (מספרים) / 2005-2016 (המשך)**

מזה: תיקים פליליים			סך הכל			סוג עבירה**
2016	2010	2005	2016	2010	2005	
900	928	445	1,370	1,401	756	כלפי הסדר הציבורי – סך הכל
1	0	0	1	0	0	התקהלות או התאגדות
7	11	2	11	20	5	קטטה והפרעות במוסדות
54	65	36	64	98	48	קטטה והפרעות ברחובות
22	44	15	29	53	32	הסגת גבול
596	605	306	981	1,054	566	איומים
112	117	42	118	128	46	עבירות הנוגעות לנחלת המשפט
4	1	1	4	1	2	עבירות הנוגעות לנישואין
0	2	1	1	3	2	מטרד, רעש, חסימת דרך
292	240	99	367	336	123	עבירות נגד הסדר הציבורי
46	47	26	47	52	30	תקיפת שוטר והכשלתו
3	5	1	3	5	1	תקיפת שוטר בנסיבות חמורות
1	14	9	1	14	10	עבירות על חוק הכניסה לארץ
48	24	4	70	33	10	פגיעה בפרטיות
501	443	183	618	633	335	עבירות מין – סך הכל
108	67	11	112	67	12	אינוס בכוח או באיומים
109	118	34	125	140	43	אינוס ובעילה שלא כחוק
49	9	3	69	11	5	הטרדה מינית
321	280	138	388	427	268	מעשה מגונה בכוח
21	41	9	26	46	17	מעשה מגונה שלא בכוח
17	24	9	29	44	13	מעשה מגונה בפומבי
3	1	0	3	1	0	עבירות בלתי טבעיות
386	606	437	513	892	580	עבירות כלפי רכוש – סך הכל
10	33	18	10	34	18	שוד בנסיבות חמורות
35	43	25	35	43	26	שוד
17	42	26	18	46	29	תקיפה לשם גניבה
47	112	71	52	154	80	סחיטה
2	11	8	2	12	9	התפרצות לבית עסק או למוסד
6	16	7	7	17	7	התפרצות לבית/דירה
3	5	1	4	5	3	החזקת כלי פריצה
16	27	23	18	34	27	גניבה/שימוש ברכב ללא רשות
2	10	4	2	11	5	גניבה מתוך רכב
21	4	12	31	10	20	גניבת אופניים

לוח 12.7: **תיקים שנפתחו לקטינים*** החשודים בביצוע עבירות נגד קטינים, לפי סוג עבירה (מספרים) / 2005-2016 (המשך)

מזה: תיקים פלייליים			סך הכל			סוג עבירה**
2016	2010	2005	2016	2010	2005	
עבירות כלפי רכוש – המשך						
1	0	0	1	0	0	כייסות
150	280	217	208	427	300	גניבות אחרות
4	8	11	5	10	11	קבלת רכוש גנוב
36	104	28	45	155	39	החזקת רכוש גנוב
6	2	3	6	2	3	הצתה
94	87	40	139	134	66	גרימת נזק לרכוש בזדון
0	1	1	0	1	1	חטיפת ארנקים
0	1	3	0	1	3	גניבת חלקי רכב
2	1	0	4	15	1	עבירות נגד המחשב
עבירות מוסר – סך הכל						
49	15	2	64	19	5	סרסרות לזנות
0	2	0	0	2	0	ניהול או החזקת בית בושת
0	2	0	0	2	0	פרסום דברי תועבה
23	3	0	37	4	3	שימוש בסמים מסוכנים
22	7	2	23	10	2	סחר, ייצוא וייבוא סמים
9	5	0	9	6	0	החזקת סמים שלא לצריכה עצמית
0	1	0	0	1	0	ניצול קטינים לזנות
0	3	0	0	3	0	
כלפי חיי אדם – סך הכל						
12	6	2	12	6	2	רצח
5	0	0	5	0	0	רצח על ידי פעולת איבה
1	0	0	1	0	0	נסיון רצח
5	2	0	5	2	0	הריגה
2	4	1	2	4	1	גרימת מוות ברשלנות-ת.ד.
0	1	0	0	1	0	גרימת מוות ברשלנות
1	2	1	1	2	1	עבירות אחרות כלפי חיי אדם
2	2	0	2	2	0	
עבירות מרמה – סך הכל						
8	10	5	12	16	5	זיוף מסמכים והפצתם
4	2	1	4	2	1	מרמה ועושק
2	6	2	4	10	2	עבירות מרמה אחרות
3	3	2	5	5	2	

לוח 12.7: **תיקים שנפתחו לקטינים*** החשודים בביצוע עבירות נגד קטינים, לפי סוג עבירה (מספרים) / 2005-2016 (המשך)

מזה: תיקים פליליים			סך הכל			סוג עבירה**
2016	2010	2005	2016	2010	2005	
4	27	11	6	30	13	רישוי – סך הכל
0	0	1	0	0	2	רדיו וטלויזיה
0	0	0	1	0	0	אחרים
1	0	0	1	0	0	מלאכות, תעשיות, עסקים
3	27	10	4	30	11	עבירות תעבורה
5	1	0	5	1	0	עבירות תנועה – סך הכל
0	1	0	0	1	0	חגורות בטיחות
5	1	0	5	1	0	עבירות טכניות
2	1	0	2	1	0	עבירות כלכליות – סך הכל
10	30	9	11	31	9	שאר עבירות***

מקור: משטרת ישראל, מחלקת אסטרטגיה, מדור מדידה והפקת מידע, דו"חות שנתיים, שנים שונות.
* כולל תיקים שמעורבים בהם בגירים.

** העבירות המצוינות בלוח נוסחו על פי המעשה או ההתנהגות, לא על פי הגדרתה של העבירה בחוק.

*** שאר עבירות וסעיפי הגדרה.

בשנת 2016 נמשכה מגמת הירידה במספר התיקים (פליליים וט.מ.) שנפתחו לקטינים בחשד לעבירות נגד קטינים, אך גדל מספר התיקים הפליליים שנפתחו לקטינים אלה בעבירות ביטחון, מין, מוסר, חיי אדם ותנועה.

העבירות השכיחות ביותר, שבגינן נפתחו תיקים פליליים לקטינים בחשד לעבירה נגד קטינים, היו כלפי גופו של אדם.

לוח 12.8: **תיקים פליליים ותיקי ט.מ. שנפתחו לקטינים החשודים בעבירות אלימות**
גופנית נגד קטינים, לפי היישוב* שבו בוצעה העבירה (מספרים, אחוזים ושיעור לאלף
בקבוצת הגיל 12-17 ביישוב) / 2005-2016

שיעור לאלף בקבוצת הגיל	תיקי ט.מ.	תיקים פליליים	סך הכל	שנה / יישוב
3.0	1,089	996	2,085	2005
4.9	47.5	52.5	3,635	2010
3.1	38.9	61.1	2,821	2015
3.1	41.1	58.9	2,670	2016
1.4	12.6	87.4	151	ירושלים
4.7	15.6	84.4	109	תל אביב- יפו
5.4	47.5	52.5	101	חיפה
0.8	33.3	66.7	**	אום אל-פחם
5.8	21.4	78.6	14	אופקים
4.1	15.4	84.6	13	אור יהודה
7.7	50.0	50.0	10	אור עקיבא
8.0	25.8	74.2	31	אילת
3.4	34.6	65.4	26	אלעד
7.3	66.7	33.3	**	אריאל
3.5	26.4	73.6	72	אשדוד
8.0	40.7	59.3	81	אשקלון
1.2	40.0	60.0	**	באקה אל גרביה
5.1	27.5	72.5	80	באר שבע
7.1	25.0	75.0	12	בית שאן
2.2	9.4	90.6	32	בית שמש
1.9	14.3	85.7	14	ביתר עילית
1.6	15.8	84.2	38	בני ברק
7.7	43.3	56.7	60	בת ים
1.2	33.3	66.7	**	גבעת שמואל
0.3	100.0	0.0	**	גבעתיים
3.1	40.0	60.0	10	דימונה
1.0	60.0	40.0	**	הוד השרון
5.1	36.4	63.6	33	הרצליה
4.6	54.5	45.5	33	חדרה
3.9	49.1	50.9	55	חולון
3.2	38.5	61.5	13	טבריה
1.8	30.0	70.0	10	טייבה

לוח 12.8: **תיקים פליליים ותיקי ט.מ. שנפתחו לקטינים החשודים בעבירות אלימות גופנית נגד קטינים, לפי היישוב* שבו בוצעה העבירה (מספרים, אחוזים ושיעור לאלף בקבוצת הגיל 12-17 ביישוב) / 2005-2016 (המשך)**

שיעור לאלף בקבוצת הגיל	תיקי ט.מ.	תיקים פליליים	סך הכל	שנה / יישוב
2.6	12.5	87.5	**	טירה
8.8	69.2	30.8	13	טירת כרמל
2.3	40.0	60.0	10	טמרה
3.3	45.5	54.5	11	יבנה
2.3	0.0	100.0	**	יהוד
1.2	66.7	33.3	**	יקנעם עילית
2.4	50.0	50.0	18	כפר סבא
0.9	0.0	100.0	**	כפר קאסם
7.1	52.0	48.0	25	כרמיאל
5.3	13.2	86.8	38	לוד
5.8	71.4	28.6	14	מגדל העמק
2.1	34.8	65.2	23	מודיעין-מכבים-רעות
2.6	13.0	87.0	23	מודיעין עילית
3.6	42.9	57.1	14	מעלה אדומים
6.1	63.6	36.4	11	מעלות תרשיחא
6.4	69.0	31.0	29	נהריה
1.3	50.0	50.0	**	נס ציונה
3.6	57.6	42.4	33	נצרת
10.8	66.7	33.3	33	נצרת עילית
3.9	50.0	50.0	**	נשר
4.1	53.3	46.7	15	נתיבות
4.7	43.4	56.6	76	נתניה
1.6	50.0	50.0	**	סחנין
10.1	57.1	42.9	42	עכו
8.8	48.5	51.5	33	עפולה
3.0	16.7	83.3	**	ערד
2.2	55.8	44.2	43	פתח-תקווה
6.1	40.9	59.1	22	צפת
1.3	50.0	50.0	**	קלנסווה
2.2	42.9	57.1	**	קריית אונ
5.1	45.5	54.5	22	קריית אתא

לוח 12.8: **תיקים פליליים ותיקי ט.מ. שנפתחו לקטינים החשודים בעבירות אלימות גופנית נגד קטינים, לפי היישוב* שבו בוצעה העבירה (מספרים, אחוזים ושיעור לאלף בקבוצת הגיל 12-17 ביישוב) / 2005-2016 (המשך)**

שיעור לאלף בקבוצת הגיל	תיקי ט.מ.	תיקים פליליים	סך הכל	שנה / יישוב
9.2	41.7	58.3	24	קריית ביאליק
5.7	52.0	48.0	25	קריית גת
5.0	58.3	41.7	12	קריית ים
5.1	64.3	35.7	14	קריית מוצקין
6.1	27.3	72.7	11	קריית מלאכי
9.5	66.7	33.3	18	קריית שמונה
1.7	14.3	85.7	**	ראש העין
2.7	51.0	49.0	51	ראשון לציון
5.0	11.5	88.5	52	רהט
3.2	51.5	48.5	33	רחובות
6.2	35.0	65.0	40	רמלה
2.0	36.8	63.2	19	רמת גן
1.1	50.0	50.0	**	רמת השרון
2.1	38.5	61.5	13	רעננה
5.5	55.6	44.4	**	שדרות
1.8	66.7	33.3	**	שפרעם

מקור: משטרת ישראל, מחלקת אסטרטגיה, מדור מדידה והפקת מידע, דו"חות שנתיים, שנים שונות. עיבוד נתונים: המועצה הלאומית לשלום הילד.

* עיריות בלבד.

** 1-10 תיקים. הנתון אינו מוצג מטעמי צנעת הפרט.

מאז 2010 חלה ירידה במספרם ובשיעורם לאלף של התיקים שנפתחו לקטינים החשודים בעבירות אלימות גופנית נגד קטינים (מ-4.9 לאלף ל-3.1 לאלף).

ביישובים הבאים שיעור התיקים לאלף מכלל הילדים בקבוצת הגיל היה גבוה פי שניים ויותר מהשיעור הארצי (3.1 לאלף): נצרת עילית (10.8 לאלף), עכו (10.1 לאלף), קרית שמונה (9.5 לאלף), קרית ביאליק (9.2 לאלף), טירת כרמל (8.8 לאלף), עפולה (8.8 לאלף), אילת (8.0 לאלף), אשקלון (8.0 לאלף), אור עקיבא (7.7 לאלף), בת ים (7.7 לאלף), אריאל (7.3 לאלף), בית שאן (7.1 לאלף), כרמיאל (7.1 לאלף), נהריה (6.4 לאלף), רמלה (6.2 לאלף).

לוח 12.9: קטינים חשודים עם תיקים פליליים*, לפי סוג עבירה (מספרים ואחוזים)
2016

אחוזים	מספרים	סוג עבירה
100.0	20,233	סך הכל
50.5	10,216	כלפי הסדר הציבורי
31.9	6,456	גוף אדם
28.4	5,753	רכוש
23.4	4,736	מוסר
9.4	1,892	ביטחון
4.3	869	מין
1.6	314	מרמה
1.0	194	חיי אדם
0.8	159	תנועה
0.7	138	רישוי
0.1	26	כלכליות
1.6	326	אחר**

מקור: משטרת ישראל, מחלקת אסטרטגיה, מדור מדידה והפקת מידע, דו"חות שנתיים, שנים שונות.
* תיקים שמעורבים בהם קטינים חשודים בלבד.

** כולל שאר עבירות (250), ללא סיווג (64), סעיפי הגדרה (9) ועבירות מנהליות (3).

בשנת 2016 למחצית מהקטינים החשודים נפתחו תיקים פליליים בגין עבירות כלפי הסדר הציבורי (50.5%), לכשליש נפתחו תיקים בגין עבירות כלפי גופו של אדם (31.9%), לכ-30% בגין עבירות רכוש ולכרבע בגין עבירות מוסר (23.4%).

לוח 12.10: גיל, מין ומגזר של קטינים חשודים עם תיקים פליליים*, לפי סוג עבירה
(מספרים ואחוזים מהשורה) / 2000-2016

מגזר (אחוזים)		מין (אחוזים)		גיל (אחוזים)***		מספר החשודים***	סוג עבירה**
לא יהודים	יהודים	בנות	בנים	15-17	12-14		
38.9	61.1	12.5	87.5	70.5	27.1	23,527	2005
43.0	57.0	11.4	88.6	67.4	28.1	25,371	2010
45.5	45.5	11.1	88.9	72.3	25.8	21,211	2015
42.7	57.3	12.4	87.6	72.2	25.6	20,233	2016
45.8	54.2	12.5	87.5	69.6	23.7	10,216	כלפי הסדר הציבורי - סך הכל
38.5	61.5	7.3	92.7	71.6	26.9	2,328	עבירות נגד הסדר הציבורי
96.0	4.0	1.7	98.3	90.9	9.7	175	עבירות סדר ציבורי
86.4	13.6	0.0	100.0	72.8	27.2	346	התקהלות או התאגדות
50.4	49.6	2.2	97.8	64.7	35.3	139	קטטה והפרעות במוסדות
38.3	61.7	5.0	95.0	78.4	20.9	802	קטטה והפרעות ברחובות
24.6	75.4	5.6	94.4	55.3	39.1	711	הסגת גבול
92.3	7.7	7.7	92.3	100.0	0.0	13	הכשלת עובד ציבור
26.9	73.1	16.0	84.0	67.2	31.7	3,076	אימים
16.7	83.3	0.0	100.0	88.9	11.1	18	משחקים אסורים והימורים
26.1	73.9	13.0	87.0	73.9	26.1	23	עבירות המיוחסות לדת
0.0	100.0	0.0	100.0	0.0	100.0	1	שוחד
100.0	0.0	33.3	66.7	100.0	0.0	6	עבירות הנוגעות לנשואין
25.8	74.2	28.0	72.0	77.3	23.9	1,751	עבירות הנוגעות לנחלת המשפט
27.1	72.9	8.1	91.9	69.5	31.4	210	מטרד, רעש וחסימת דרך
36.1	63.9	9.9	90.1	86.3	13.8	1,317	תקיפת שוטר והכשלתו
77.8	22.2	2.5	97.5	74.8	26.0	365	תקיפת שוטר בנסיבות חמורות
99.9	0.1	0.8	99.2	90.8	9.2	1,441	עבירות על חוק הכניסה לארץ
100.0	0.0	0.0	100.0	100.0	0.0	3	עבודות שירות ביטחון-ציוד
100.0	0.0	0.0	100.0	100.0	0.0	3	הפרעות במהלך בחירות תקין
100.0	0.0	0.0	100.0	100.0	0.0	2	עבירות על חוק עובדים זרים
0.0	100.0	0.0	100.0	100.0	0.0	1	ספסרות בכרטיסי מופעים
20.5	79.5	22.3	77.7	51.8	48.2	112	פגיעה בפרטיות
37.4	62.6	13.5	86.5	59.8	30.9	6,456	כלפי גופו של אדם – סך הכל
100.0	0.0	11.8	88.2	88.2	11.8	17	עבירות נגד גוף

לוח 12.10: גיל, מין ומגזר של קטינים חשודים עם תיקים פליליים*, לפי סוג עבירה (מספרים ואחוזים מהשורה) / 2000-2016 (המשך)

מגזר (אחוזים)		מין (אחוזים)		גיל (אחוזים)***		מספר החשודים***	סוג עבירה**
לא יהודים	יהודים	בנות	בנים	15-17	12-14		
עבירות כלפי גופו של אדם (המשך)							
55.0	45.0	2.8	97.2	84.7	14.8	535	חבלה גופנית חמורה
30.1	69.9	21.8	78.2	69.9	31.0	113	תקיפת עובדי ציבור בתפקיד
35.9	64.1	14.4	85.6	60.9	33.3	5,604	תקיפה (למעט עובד ציבור)
45.7	54.3	2.8	97.2	68.4	28.3	247	רשלנות ופחזות פלילית
47.4	52.6	10.5	89.5	78.9	21.1	19	חטיפה, כפייה ומאסר שווא
0.0	100.0	0.0	100.0	100.0	0.0	2	אחר
45.5	54.5	0.0	100.0	63.6	30.3	33	הקמת מחסום
37.4	62.6	8.0	92.0	61.6	30.2	5,753	עבירות כלפי רכוש – סך הכל
100.0	0.0	0.0	100.0	100.0	0.0	5	עבירות כלפי הרכוש
32.3	67.7	1.5	98.5	76.7	24.1	133	שוד
44.1	55.9	3.4	96.6	84.7	15.3	118	שוד בנסיבות חמורות
32.4	67.6	1.8	98.2	64.9	35.1	111	סחיטה
100.0	0.0	0.0	100.0	71.4	28.6	7	שוטטות למטרת גניבה
54.5	45.5	36.4	63.6	100.0	0.0	11	גניבה ע"י עובדים וסוכנים
35.3	64.7	3.4	96.6	60.4	36.5	583	התפרצות לבית עסק או למוסד
39.8	60.2	1.6	98.4	68.9	26.2	244	התפרצות לבית/דירה
38.9	61.1	1.7	98.3	77.4	21.8	239	החזקת כלי פריצה
40.2	59.8	0.5	99.5	80.0	20.2	574	גניבה/שימוש ברכב ללא רשות
42.1	57.9	0.9	99.1	63.9	34.2	330	גניבה מתוך רכב
28.7	71.3	4.3	95.7	63.3	36.2	188	גניבת אופניים
83.3	16.7	0.0	100.0	73.3	20.0	30	גניבות חקלאיות
62.6	37.4	0.0	100.0	87.0	12.2	123	גניבת חלקי רכב
0.0	100.0	0.0	100.0	100.0	0.0	1	מניעת גניבות כלי רכב
100.0	0.0	0.0	100.0	100.0	0.0	1	זיוף סימני זיהוי של רכב
100.0	0.0	0.0	100.0	100.0	0.0	6	סחר והחזקה בחלקי רכב גנובים
60.0	40.0	0.0	100.0	66.7	33.3	15	חטיפת ארנקים
50.0	50.0	0.0	100.0	100.0	0.0	2	כייסות
31.9	68.1	2.9	97.1	72.5	24.6	69	תקיפה לשם גניבה

לוח 12.10: גיל, מין ומגזר של קטינים חשודים עם תיקים פליליים*, לפי סוג עבירה (מספרים ואחוזים מהשורה) / 2000-2016 (המשך)

מגזר (אחוזים)		מין (אחוזים)		גיל (אחוזים)***		מספר החשודים***	סוג עבירה**
לא יהודים	יהודים	בנות	בנים	15-17	12-14		
עבירות כלפי רכוש (המשך)							
31.7	68.3	12.3	87.7	62.0	36.1	1,884	גניבות אחרות
62.0	38.0	2.5	97.5	79.7	20.3	79	קבלת רכוש גנוב
38.2	61.8	3.3	96.7	76.8	22.8	570	החזקת רכוש גנוב
46.5	53.5	1.0	99.0	65.0	33.2	286	הצתה
84.2	15.8	0.0	100.0	89.5	10.5	19	הצתה על רקע לאומני
34.7	65.3	8.6	91.4	60.1	35.5	2,338	גרימת נזק לרכוש בזדון
13.3	86.7	13.3	86.7	46.7	53.3	15	עבירות נגד המחשב
עבירות מוסר – סך הכל							
20.5	79.5	13.5	86.5	86.3	9.0	4,736	פרסום דברי תועבה
31.7	68.3	20.3	79.7	48.4	51.6	64	שימוש בסמים מסוכנים
20.2	79.8	14.1	85.9	91.6	9.0	4,107	סחר, ייצוא וייבוא סמים
17.3	82.7	7.6	92.4	91.8	8.9	631	גידול, ייצור והפקת סמים
32.5	67.5	10.0	90.0	97.5	2.5	40	החזקת סמים שלא לצריכה עצמית
23.8	76.2	7.5	92.5	95.2	4.8	227	
ביטחון – סך הכל							
86.7	13.3	3.4	96.6	78.4	19.8	1,892	אמל"ח
100.0	0.0	0.0	100.0	88.6	11.4	44	בגידה ורגול
100.0	0.0	14.3	85.7	100.0	0.0	7	הנפת דגל פלסטיין
100.0	0.0	0.0	100.0	100.0	0.0	10	הסתה
74.5	25.5	6.4	93.6	87.2	12.8	47	הסתננות
100.0	0.0	0.0	100.0	100.0	0.0	3	השלכת בקבוק תבערה
100.0	0.0	0.0	100.0	88.3	11.7	120	ידוי אבנים
92.7	7.3	0.6	99.4	71.8	28.0	926	מרד והסתה למרד
25.6	74.4	3.5	96.5	76.7	22.1	86	עבירות אחרות כלפי בטחון
87.8	12.2	5.5	94.5	87.3	12.5	989	עבירות על חוקי חרם
88.9	11.1	0.0	100.0	91.7	8.3	108	
עבירות מין – סך הכל							
21.9	78.1	2.4	97.6	45.8	41.4	869	אינוס בכוח או באיומים
21.6	78.4	0.7	99.3	66.9	26.4	148	אינוס ובעילה שלא כחוק
23.1	76.9	0.0	100.0	46.8	37.6	173	הטרדה מינית
19.1	80.9	7.8	92.2	46.1	43.5	115	

לוח 12.10: גיל, מין ומגזר של קטינים חשודים עם תיקים פליליים*, לפי סוג עבירה (מספרים ואחוזים מהשורה) / 2000-2016 (המשך)

מגזר (אחוזים)		מין (אחוזים)		גיל (אחוזים)***		מספר החשודים***	סוג עבירה**
לא יהודים	יהודים	בנות	בנים	15-17	12-14		
20.4	79.6	2.0	98.0	43.1	45.5	490	מעשה מגונה בכוח
23.4	76.6	2.1	97.9	40.4	44.7	47	מעשה מגונה שלא בכוח
32.9	67.1	1.3	98.7	50.6	38.0	79	מעשה מגונה בפומבי
0.0	100.0	0.0	100.0	100.0	0.0	5	עבירות בלתי טבעיות
34.4	65.6	14.6	85.4	93.3	5.7	314	עבירות מרמה – סך הכל
22.2	77.8	0.0	100.0	100.0	0.0	9	זיוף כסף ובולים
26.3	73.7	12.6	87.4	97.6	2.4	167	זיוף מסמכים והפצתם
28.3	71.7	9.1	90.9	89.9	9.1	99	מרמה ועושק
56.3	43.7	27.6	72.4	94.3	5.7	87	שאר עבירות מרמה
88.7	11.3	7.2	92.8	76.8	21.1	194	כלפי חיי אדם – סך הכל
87.8	12.2	9.8	90.2	78.0	22.0	41	רצח
100.0	0.0	6.7	93.3	86.7	13.3	15	רצח על-ידי פעולות איבה
95.1	4.9	8.6	91.4	79.0	21.0	81	נסיון לרצח
75.0	25.0	12.5	87.5	75.0	25.0	8	הריגה
0.0	100.0	100.0	0.0	100.0	0.0	1	גרימת מוות ברשלנות
84.1	15.9	1.6	98.4	69.8	23.8	63	עבירות אחרות כלפי חיי אדם
42.8	57.2	2.5	97.5	81.1	17.6	159	עבירות תנועה – סך הכל
0.0	100.0	0.0	100.0	33.3	66.7	3	אחרים
25.0	75.0	0.0	100.0	75.0	25.0	4	אי נקיטת אמצעי בטיחות
0.0	100.0	0.0	100.0	100.0	0.0	3	אי ציות לרמזור
100.0	0.0	0.0	100.0	100.0	0.0	1	חניה אסורה
100.0	0.0	0.0	100.0	100.0	0.0	3	נהיגה בתקופת פסילה
41.7	58.3	2.6	97.4	82.1	17.9	151	עבירות טכניות
100.0	0.0	0.0	100.0	80.0	20.0	5	עבירות תוך נסיעה
0.0	100.0	0.0	100.0	100.0	0.0	1	פניה לא נכונה
0.0	100.0	0.0	100.0	100.0	0.0	3	שכרות
53.6	46.4	2.9	97.1	84.8	15.2	138	עבירות רישוי – סך הכל
68.8	31.3	0.0	100.0	81.3	18.8	16	נשק, תחמושת וחומרי נפץ
0.0	100.0	33.3	66.7	66.7	33.3	3	עבירות נגד הסביבה
54.7	45.3	0.0	100.0	86.3	13.7	95	עבירות תעבורה

לוח 12.10: גיל, מין ומגזר של קטינים חשודים עם תיקים פליליים*, לפי סוג עבירה (מספרים ואחוזים מהשורה) / 2000-2016 (המשך)

מגזר (אחוזים)		מין (אחוזים)		גיל (אחוזים)***		מספר החשודים***	סוג עבירה**
לא יהודים	יהודים	בנות	בנים	15-17	12-14		
57.1	42.9	14.3	85.7	85.7	14.3	7	עבירות רישוי (המשך) מלאכות, תעשיות, עסקים
41.2	58.8	11.8	88.2	82.4	17.6	17	אחרים
34.6	65.4	7.7	92.3	80.8	19.2	26	עבירות כלכליות – סך הכל
22.2	77.8	0.0	100.0	83.3	16.7	18	עבירות פסיקליות
71.4	28.6	28.6	71.4	71.4	28.6	7	עבירות על פיקוח כלכלי
0.0	100.0	0.0	100.0	100.0	0.0	1	עבירות קניין רוחני
100.0	0.0	0.0	100.0	100.0	0.0	2	שאר עבירות
52.5	47.5	11.4	88.6	68.4	22.1	326	עבירות אחרות****

מקור: משטרת ישראל, מחלקת אסטרטגיה, מדור מדידה והפקת מידע, דו"חות שנתיים, שנים שונות.
* תיקים שמעורבים בהם קטינים חשודים בלבד. ** העבירות המצוינות בלוח נוסחו בידי המשטרה על פי המעשה או ההתנהגות, לא על פי הגדרתה של העבירה בחוק. *** כולל מחוז ש"י וכן ילדים מתחת לגיל 12 שנחקרו בידי המשטרה בלא שהיו בני עונשין, לכן האחוזים אינם מסתכמים ל-100%. יצוין, כי חלק מהתיקים נפתח בגין תלונה על עבירה, אך נסגר כאשר התברר שהקטין טרם הגיע לגיל 12 ולכן אינו נושא באחריות פלילית ואינו בר עונשין. **** כולל שאר עבירות (250), ללא סיווג (64), סעיפי הגדרה (9) ועבירות מנהליות (3).

ב-2016 מספר הקטינים החשודים היה קטן מבשנים 2005 ו-2010. השכיחות ביותר היו עבירות כלפי הסדר הציבורי, כלפי גוף אדם וכלפי רכוש.

בכל השנים אחוז הבנים שנחשדו היה גבוה מאחוז הבנות, וזאת בכל סוגי העבירה. בולט חלקם הגדול של קטינים לא יהודים החשודים בעבירות ח"י אדם, ביטחון ורישוי.

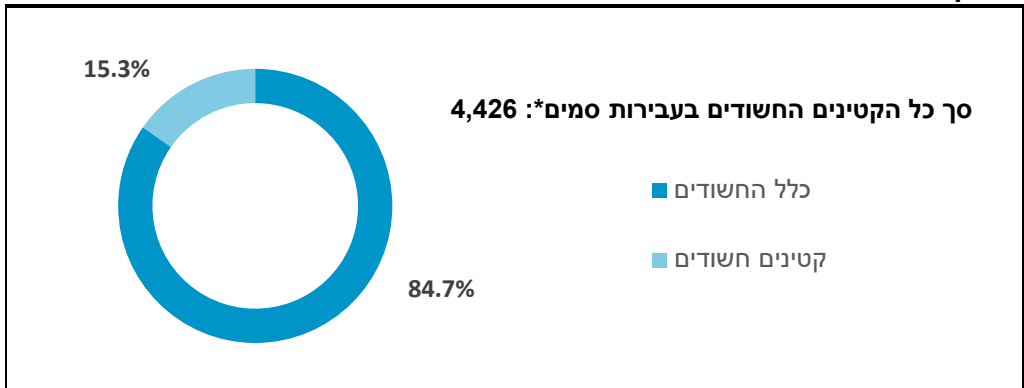
לוח 12.11: גיל, מין וקבוצת אוכלוסייה של קטינים החשודים בעבירות סמים* שנפתח בעניינם תיק פלילי (מספרים ואחוזים) / 2005-2016

2016	2015	2010	2005	
4,426	3,488	3,170	2,982	מספרים
100.0	100.0	100.0	100.0	סך הכל***
גיל***				
9.7	9.3	9.5	12.0	12-14
91.7	90.9	91.1	88.9	15-17
מין				
86.3	88.6	84.1	85.8	בנים
13.7	11.4	15.9	14.2	בנות
קבוצת אוכלוסייה				
79.4	76.3	71.9	75.7	יהודים
20.6	23.7	28.1	24.3	לא יהודים

מקור: משטרת ישראל, מחלקת אסטרטגיה, מדור מדידה והפקת מידע, דו"חות שנתיים, שנים שונות.
 * כולל שימוש בסמים מסוכנים, סחר, ייבוא וייצוא סמים, החזקת סמים שלא לצריכה עצמית, גידול ייצור והפקת סמים. ** סך הכל כולל את מחוז ש"י וקטינים עד גיל 12. *** החלוקה לפי גיל אינה כוללת את קבוצת הגיל 0-11 (שהיא מתחת לגיל האחריות הפלילית). לפיכך האחוזים אינם מסתכמים ל-100%.

מאז שנת 2005 ועד ל-2016 נצפתה מגמת עלייה מתמדת במספר הקטינים שנחשדו בעבירות סמים ושנפתח בעניינם תיק פלילי.

תרשים 12ד': חלקם של קטינים חשודים בעבירות סמים שנפתח בעניינם תיק פלילי מתוך כלל החשודים בעבירות סמים* / 2016

מקור: משטרת ישראל, מחלקת אסטרטגיה, מדור מדידה והפקת מידע, דו"חות שנתיים, שנים שונות.
 * כולל שימוש בסמים מסוכנים, סחר, ייבוא וייצוא סמים, החזקת סמים שלא לצריכה עצמית, גידול ייצור והפקת סמים.
 בשנת 2016 15.3% מכלל החשודים בעבירות סמים שנפתח בעניינם תיק פלילי היו קטינים.

לוח 12.12: תיקים פליליים ותיקי ט.מ. שנפתחו לקטינים החשודים בעבירות סמים, לפי סוג עבירה / 2016

סוג עבירה	סך הכל*	תיקים פליליים	תיקי ט.מ.
סך הכל	3,152	1,280	1,872
החזקה/שימוש בסמים לצריכה עצמית	3,114	1,255	1,859
החזקת כלים להכנת סם לצריכה עצמית	104	48	56
החזקה/שימוש לצריכה עצמית בבית הספר	16	10	6
החזקה ושימוש בכלי להכנה או צריכת סם	0	0	0
החזקה ושימוש בסמים מסוכנים	0	0	0
ייצור/מכירה/עסקה אחרת בכלי אסור	0	0	0

מקור: משטרת ישראל, מחלקת אסטרטגיה, מדור מדידה והפקת מידע, דו"חות שנתיים, שנים שונות.

הערה: הנתונים אינם מסתכמים לסך הכל היות שתיק יכול לכלול יותר מעבירה אחת.

בשנת 2016 רובם המוחלט של התיקים שנפתחו לקטינים החשודים בעבירות סמים היו בגין החזקה/שימוש בסמים לצריכה עצמית.

לוח 12.13: תיקים פליליים ותיקי ט.מ. שנפתחו לקטינים החשודים בעבירות סמים, לפי היישוב* שבו בוצעה העבירה (מספרים ואחוזים) / 2005-2016

שיעור לאלף בקבוצת הגיל	מזה:		סך הכל	שנה/יישוב
	תיקי ט.מ.	תיקים פליליים		
3.7	35.3	64.7	2,635	2005
3.9	48.9	51.1	2,896	2010
2.9	57.9	42.1	2,368	2015
3.7	59.4	40.6	3,152	2016
3.0	54.7	45.3	311	ירושלים
12.1	45.4	54.6	282	תל אביב- יפו
8.5	65.6	34.4	157	חיפה
0.3	50.0	50.0	**	אום אל-פחם
0.8	0.0	100.0	**	אופקים
1.3	50.0	50.0	**	אור יהודה
15.3	50.0	50.0	20	אור עקיבא
12.9	40.0	60.0	50	אילת
1.7	46.2	53.8	13	אלעד
7.3	55.6	44.4	**	אריאל
2.1	30.2	69.8	43	אשדוד
0.9	33.3	66.7	**	אשקלון
1.0	50.0	50.0	**	באקה אל גרביה
1.1	47.1	52.9	17	באר שבע
7.1	16.7	83.3	12	בית שאן
2.5	19.4	80.6	36	בית שמש
2.9	45.5	54.5	22	ביתר עילית
1.4	35.3	64.7	34	בני ברק
5.8	48.9	51.1	45	בת ים
1.6	25.0	75.0	**	גבעת שמואל
3.5	75.0	25.0	12	גבעתיים
3.8	25.0	75.0	12	דימונה
4.6	75.0	25.0	24	הוד השרון
7.1	69.6	30.4	46	הרצליה
6.1	50.0	50.0	44	חדרה
2.5	51.4	48.6	35	חולון
16.2	69.7	30.3	66	טבריה
0.9	20.0	80.0	**	טייבה

לוח 12.13: תיקים פליליים ותיקי ט.מ. שנפתחו לקטינים החשודים בעבירות סמים, לפי היישוב* שבו בוצעה העבירה (מספרים, ואחוזים) / 2016-2005 (המשך)

שיעור לאלף בקבוצת הגיל	מזה:		סך הכל	שנה/יישוב
	תיקי ט.מ.	תיקים פליליים		
1.3	75.0	25.0	**	טירה
7.4	45.5	54.5	11	טירת כרמל
2.5	63.6	36.4	11	טמרה
8.4	57.1	42.9	28	יבנה
2.7	100.0	0.0	**	יהוד
2.9	71.4	28.6	**	יקנעם עלית
3.0	65.2	34.8	23	כפר סבא
0.9	66.7	33.3	**	כפר קאסם
11.7	41.5	58.5	41	כרמיאל
1.5	18.2	81.8	11	לוד
7.4	44.4	55.6	18	מגדל העמק
1.7	84.2	15.8	19	מודיעין-מכבים-רעות
2.6	47.8	52.2	23	מודיעין עלית
13.8	61.1	38.9	54	מעלה אדומים
11.1	80.0	20.0	20	מעלות תרשיחא
7.5	76.5	23.5	34	נהריה
0.2	100.0	0.0	**	נס ציונה
4.2	71.1	28.9	38	נצרת
17.4	45.3	54.7	53	נצרת עלית
5.2	62.5	37.5	**	נשר
2.2	50.0	50.0	**	נתיבות
3.1	46.0	54.0	50	נתניה
0.5	100.0	0.0	**	סחנין
7.9	54.5	45.5	33	עכו
5.0	47.4	52.6	19	עפולה
0.5	0.0	100.0	**	ערד
3.8	77.0	23.0	74	פתח-תקווה
17.6	75.0	25.0	64	צפת
0.3	100.0	0.0	**	קלנסווה
2.2	57.1	42.9	**	קריית אונו
10.1	67.4	32.6	43	קריית אתא
8.1	61.9	38.1	21	קריית ביאליק

לוח 12.13: תיקים פליליים ותיקי ט.מ. שנפתחו לקטינים החשודים בעבירות סמים, לפי היישוב* שבו בוצעה העבירה (מספרים, ואחוזים) / 2016-2005 (המשך)

שיעור לאלף בקבוצת הגיל	מזה:		סך הכל	שנה/יישוב
	תיקי ט.מ.	תיקים פליליים		
2.5	36.4	63.6	11	קריית גת
3.4	50.0	50.0	**	קריית ים
4.4	66.7	33.3	12	קריית מוצקין
1.7	66.7	33.3	**	קריית מלאכי
9.0	52.9	47.1	17	קריית שמונה
8.2	70.6	29.4	34	ראש העין
4.4	41.7	58.3	84	ראשון לציון
0.9	33.3	66.7	**	רהט
2.4	60.0	40.0	25	רחובות
1.2	12.5	87.5	**	רמלה
5.3	68.0	32.0	50	רמת גן
11.4	54.8	45.2	42	רמת השרון
4.0	68.0	32.0	25	רעננה
4.9	37.5	62.5	**	שדרות
1.6	75.0	25.0	**	שפרעם

מקור: משטרת ישראל, מחלקת אסטרטגיה, מדור מדידה והפקת מידע, דו"חות שנתיים, שנים שונות. עיבוד נתונים: המועצה הלאומית לשלום הילד.
* עיריות בלבד.
** 1-10 תיקים. הנתון אינו מוצג מטעמי צנעת הפרט.

בשנת 2016 59.4% מהתיקים שנפתחו לקטינים החשודים בעבירות סמים היו תיקי ט.מ.

שיעורם לאלף של התיקים שנפתחו לקטינים החשודים בעבירות סמים עמד על 3.7, זאת לעומת 2.9 לאלף בשנת 2015.

ביישובים הבאים שיעור התיקים לאלף מכלל הילדים בקבוצת הגיל היה גבוה פי שניים ויותר מהשיעור הארצי (3.7 לאלף): צפת (17.6 לאלף), נצרת עילית (17.4 לאלף), טבריה (16.2 לאלף), אור עקיבא (15.3 לאלף), מעלה אדומים (13.8 לאלף), אילת (12.9 לאלף), תל אביב-יפו (12.1 לאלף), רמת השרון (11.4 לאלף), כרמיאל (11.7 לאלף), מעלות תרשיחא (11.1 לאלף), קריית אתא (10.1 לאלף), קריית שמונה (9.0 לאלף), חיפה (8.5 לאלף), יבנה (8.4 לאלף), ראש העין (8.2 לאלף), קריית ביאליק (8.1 לאלף), נהרייה (7.5 לאלף), טירת כרמל (7.4 לאלף), מגדל העמק (7.4 לאלף).

לוח 12.14: גיל, מין וקבוצת אוכלוסייה של קטינים החשודים בעבירות אלימות גופנית* שנפתח בעניינן תיק פלילי (מספרים ואחוזים) / 2005-2016

2016	2015	2010	2005	
7,152	7,537	8,466	8,057	מספרים
100.0	100.0	100.0	100.0	סך הכל*** אחוזים
גיל***				
32.1	33.4	34.7	34.1	12-14
62.5	62.2	55.5	59.3	15-17
מין				
84.7	86.3	88.3	87.7	בנים
15.3	13.7	11.7	12.3	בנות
קבוצת אוכלוסייה				
61.3	61.5	66.7	71.9	יהודים- סך הכל
34.9	35.3	33.2	25.7	לא יהודים

מקור: משטרת ישראל, מחלקת אסטרטגיה, מדור מדידה והפקת מידע, דו"חות שנתיים, שנים שונות.

* כולל קטטה והפרעות במוסדות, קטטה והפרעות ברחובות, תקיפת שוטר והכשלתו, תקיפת שוטר בנסיבות חמורות, רצח, נסיון רצח, הריגה, חבלה גופנית חמורה, תקיפת עובדי ציבור בתפקיד, תקיפה (למעט עובד ציבור), אונס בכוח או באימים, אינוס ובעילה שלא כחוק, מעשה מגונה בכוח, שוד בנסיבות חמורות, שוד ותקיפה לשם גניבה ועבירות אחרות כלפי חיי אדם.

** סך הכל כולל את מחוז ש"י, קטינים עד גיל 12 וכן מקרים שבהם נפתח תיק פלילי, אך העבריין לא נודע.

*** החלוקה לפי גיל אינה כוללת את קבוצת הגיל 0-11 (שהיא מתחת לגיל האחריות הפלילית). לפיכך האחוזים אינם מסתכמים ל-100%.

הערה: חלק מהנתונים אינם מסתכמים לסך הכל מאחר ותיק יכול לכלול יותר מעבירה אחת.

מ-2010 קטן בהתמדה מספר הקטינים החשודים בעבירות אלימות. מגמה זו ציינה בעיקר קטינים בנים וקטינים יהודים.

משנת 2010 הסתמנה מגמת ירידה באחוז התיקים שנפתחו לקטינים בני 12-14, זאת, במקביל לעלייה שחלה באחוז התיקים שנפתחו לקטינים בני 15-17. בנוסף, חלה ירידה בתיקים שנפתחו לבנים, אך חלה עלייה בתיקים שנפתחו לבנות.

עבירות בני נוער במוסדות חינוך (לוחות 12.15-12.16 ותרשים 12ה')

המשטרה כוללת בנתונה על מוסדות חינוך גני ילדים, בתי ספר וישיבות, אולפנים, ספריות, מועדוני נוער, צהרונים, מועדונים, פנימיות ומתנ"סים, שרבים מהם פעילים בשעות הפנאי של בני הנוער. במוסדות המקיימים פעילות אחר הצהריים מספר התיקים שנפתחו זניח.

לוח 12.15: תיקים פליליים ותיקי ט.מ. בעבירות שמעורבים בהם קטינים חשודים*
במוסדות חינוך, לפי סוג עבירה (מספרים ואחוזים) / 2005-2016

שנה				סוג עבירה
2016	2015	2010	2005	
2,372	2,250	3,853	3,883	מספרים
100.0	100.0	100.0	100.0	סך הכל אחוזים
42.3	40.7	38.6	37.7	סדר ציבורי
41.8	41.9	47.0	42.5	גוף אדם
20.7	23.7	26.5	29.1	רכוש
13.7	7.7	4.6	6.1	מוסר**
4.7	4.6	5.0	4.6	מין
0.5	0.3	0.3	0.2	מרמה
0.4	0.8	0.5	1.0	ביטחון
0.0	0.0	0.1	0.0	נגד אדם
0.0	0.0	0.0	0.0	תנועה
0.0	0.0	0.1	0.1	רישוי
1.0	1.0	0.8	0.2	אחר***

מקור: משטרת ישראל, מחלקת אסטרטגיה, מדור מדידה והפקת מידע, שנים שונות.
* כולל קטינים במחוז ש"י.

** כולל בעיקר עבירות סמים.

*** כולל עבירות כלכליות, סעיפי הגדרה, שאר עבירות וללא סיווג.

מאז 2005 ועד ל-2016 הסתמנה מגמת ירידה במספר התיקים שנפתחו לקטינים החשודים בביצוע עבירות במוסדות חינוך. העבירות השכיחות ביותר, שבגינן נפתחו תיקים לקטינים, היו נגד סדר ציבורי וכלפי גופו של אדם.

לוח 12.16: מספר התיקים הפליליים ותיקי ט.מ. שנפתחו לקטינים החשודים בביצוע עבירות במוסדות חינוך, לפי סוג עבירה / 2005-2016

תיקי ט.מ.			תיקים פליליים			סך הכל			עבירה
2016	2010	2005	2016	2010	2005	2016	2010	2005	
1,284	2,094	1,585	1,088	1,759	2,298	2,372	3,853	3,883	סך הכל
484	701	502	519	788	960	1,003	1,489	1,462	כלפי הסדר הציבורי - סך הכל
268	377	267	255	349	383	523	726	650	איומים
48	87	91	70	145	204	118	232	295	הסגות גבול
0	0	0	1	0	0	1	0	0	הפרעות במהלך בחירות תקין
0	0	0	0	0	1	0	0	1	התקהלות או התאגדות
6	4	1	0	2	1	6	6	2	מטרד, רעש וחסימת דרך
2	13	1	0	6	1	2	19	2	משחקים אסורים והימורים
0	0	0	0	1	0	0	1	0	עבירות המיוחסות לדת
73	59	52	115	156	199	188	215	251	עבירות הנוגעות לנחלת משפט
70	121	66	137	157	203	207	278	269	עבירות נגד הסדר הציבורי
0	0	1	3	11	2	3	11	3	עבירות על חוק הכניסה לישראל
6	3	1	3	9	0	9	12	1	פגיעה בפרטיות
22	38	36	19	31	40	41	69	76	קטטות והפרעות במוסדות
31	61	35	19	81	102	50	142	137	קטטות והפרעות ברחובות
5	8	8	22	19	35	27	27	43	תקיפת והכשלת שוטר
0	0	0	2	6	0	2	6	0	תקיפת שוטר בנסיבות חמורות
617	1,117	826	374	694	824	991	1,811	1,650	כלפי גופו של אדם - סך הכל
600	1,052	764	346	627	672	946	1,679	1,436	תקיפה (למעט עובדי ציבור)
0	0	0	0	0	1	0	0	1	השלכת בקבוק תבערה
3	5	7	21	32	57	24	37	64	חבלה גופנית חמורה
0	2	0	0	2	6	0	4	6	חטיפה, כפייה ומאסר שווא
8	31	28	7	18	36	15	49	64	רשלנות ופחזות פלילית
3	33	38	21	53	83	30	86	121	תקיפת עובדי צבור בתפקיד
0	0	1	0	0	0	0	0	1	אחר - כלפי גוף אדם

לוח 12.16: מספר התיקים הפליליים ותיקי ט.מ. שנפתחו לקטינים החשודים בביצוע עבירות במוסדות חינוך, לפי סוג עבירה / 2005-2016 (המשך)

תיקי ט.מ.			תיקים פליליים			סך הכל			עבירה
2016	2010	2005	2016	2010	2005	2016	2010	2005	
207	439	383	285	583	747	492	1,022	1,130	עבירות כלפי רכוש - סך הכל
1	1	0	1	4	2	2	5	2	גניבה מתוך רכב
1	2	3	3	3	3	4	5	6	גניבה שמוש רכב ללא רשות
74	148	197	84	256	302	158	404	499	גניבות אחרות
3	1	5	5	1	2	8	2	7	גניבת אופניים
0	1	1	0	0	2	0	1	3	גניבת חלקי רכב
114	179	137	117	181	196	231	360	333	גרימת נזק לרכוש בזדון
0	2	2	1	10	5	1	12	7	החזקת כלי פריצה
7	77	29	13	74	41	20	151	70	החזקת רכוש גנוב
1	5	13	10	15	36	11	20	49	הצתה
0	0	0	0	1	0	0	1	0	הצתה על רקע לאומני
2	2	0	2	11	17	4	13	17	התפרצות לבית דירה
30	51	19	102	160	191	132	211	210	התפרצות לבתי עסק ומוסדות
1	30	9	11	45	55	12	75	64	סחיטה
1	2	2	1	1	0	2	3	2	עבירות נגד המחשב
0	5	2	1	11	19	1	16	21	קבלת רכוש גנוב
0	0	0	1	0	5	1	0	5	שוד
0	0	0	1	0	0	1	0	0	שוד בנסיבות חמורות
0	1	0	3	2	9	3	3	9	תקיפה לשם גניבה
166	84	77	159	94	161	325	178	238	עבירות מוסר - סך הכל
0	0	0	0	0	3	0	0	3	גידול, ייצור והפקת סמים
0	1	2	8	1	6	8	2	8	החזקת סמים שלא לצריכה עצמית
16	9	1	85	32	52	101	41	53	סחר, ייבוא וייצוא סמים
0	1	1	2	1	0	2	2	1	פרסום דברי תועבה
164	80	74	109	72	133	273	152	207	שימוש בסמים מסוכנים
0	84	77	0	94	161	0	178	238	גידול, ייצור והפקת סמים
39	90	91	73	102	86	112	192	177	עבירות מין - סך הכל
0	0	0	9	7	6	9	7	6	אינוס בכח או באיומים
4	9	3	13	20	9	17	29	12	אינוס ובעילה שלא כחוק
10	1	0	5	6	1	15	7	1	הטרדה מינית

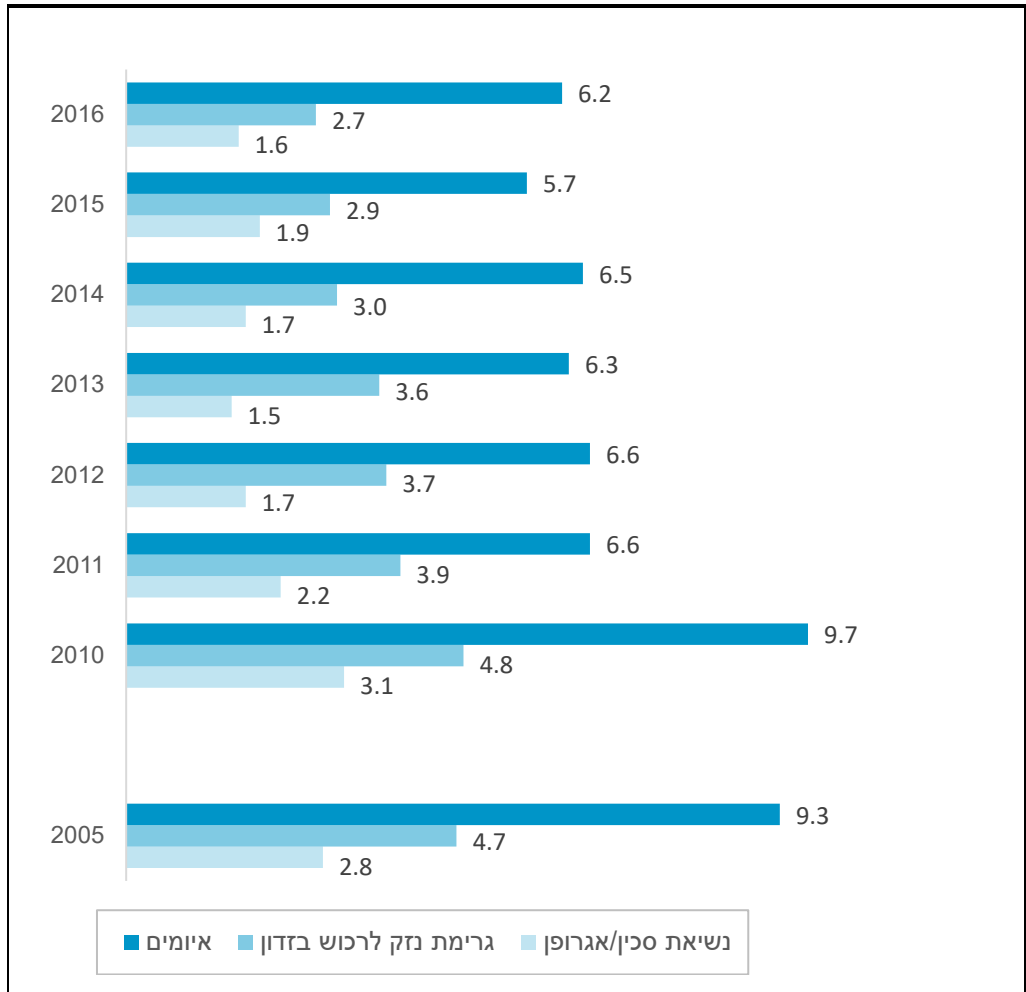
לוח 12.16: מספר התיקים הפליליים ותיקי ט.מ. שנפתחו לקטינים החשודים בביצוע עבירות במוסדות חינוך, לפי סוג עבירה / 2005-2016 (המשך)

תיקי ט.מ.			תיקים פליליים			סך הכל			עבירה
2016	2010	2005	2016	2010	2005	2016	2010	2005	
21	67	79	56	72	66	77	139	145	עבירות מין - המשך מעשה מגונה בכח
5	10	2	5	11	7	10	21	9	מעשה מגונה בפומבי
2	4	7	4	6	5	6	10	12	מעשה מגונה שלא בכח
3	4	1	8	6	8	11	10	9	עבירות מרמה - סך הכל
1	2	1	4	0	3	5	2	4	זיוף מסמכים והפצתם
2	2	0	3	3	2	5	5	2	מרמה ועושק
0	0	1	2	3	3	2	3	4	עבירות מרמה אחרות
5	6	6	5	15	33	10	21	39	ביטחון - סך הכל
0	0	0	0	0	1	0	0	1	יידוי אבנים
0	0	0	0	1	0	0	1	0	מסירת סודות רשמיים
0	0	0	2	1	1	2	1	1	מרד והסתה למרד
5	6	6	2	7	15	7	13	21	עבירות אחרות כלפי בטחון
0	0	0	1	6	18	1	6	18	עבירות על חוקי חרום
0	0	0	1	3	1	1	3	1	כלפי חיי אדם - סך הכל
0	0	0	0	2	0	0	2	0	הריגה
0	0	0	0	1	0	0	1	0	יידוי אבנים - לאומני
0	0	0	1	1	0	1	1	0	נסיון לרצח
0	0	0	0	0	1	0	0	1	רצח
1	0	0	0	0	0	1	0	0	עבירות תנועה - סך הכל
0	0	0	0	0	0	0	0	0	אי נקיטת אמצעי בטיחות
1	0	0	0	0	0	1	0	0	עבירות טכניות
0	3	0	0	2	3	0	5	3	עבירות רישוי - סך הכל
0	2	0	0	1	1	0	3	1	נשק, תחמושת וחומרי נפץ
0	1	0	0	1	1	0	2	1	עבירות תעבורה
0	0	0	0	0	1	0	0	1	אחר
17	28	1	6	7	7	23	35	8	עבירות אחרות*

מקור: משטרת ישראל, מחלקת אסטרטגיה, מדור מדידה והפקת מידע, דו"חות שנתיים, שנים שונות.
* כולל: שאר עבירות, סעיפי הגדרה וללא סיווג.

מספר התיקים (פליליים ותיקי ט.מ.) שנפתחו לבני נוער שנחשדו בביצוע עבירות במוסדות חינוך עומד מאז 2005 בסימן ירידה. כך בכל סוגי העבירות להוציא בעבירות מוסר הנוגעות לעבירות סמים.

תרשים 12ה': תיקים שנפתחו לקטינים שנחשדו בביצוע עבירות אלימות נבחרות
במוסדות חינוך (שיעור ל-10,000 בקבוצת הגיל) / 2000-2016

מקור: משטרת ישראל, מחלקת אסטרטגיה, מדור מדידה והפקת מידע, דו"חות שנתיים, שנים שונות. חישוב שיעורים-המועצה לשלום הילד, מחלקת מחקר ומידע, על בסיס נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, ממוצעים לכל השנה.

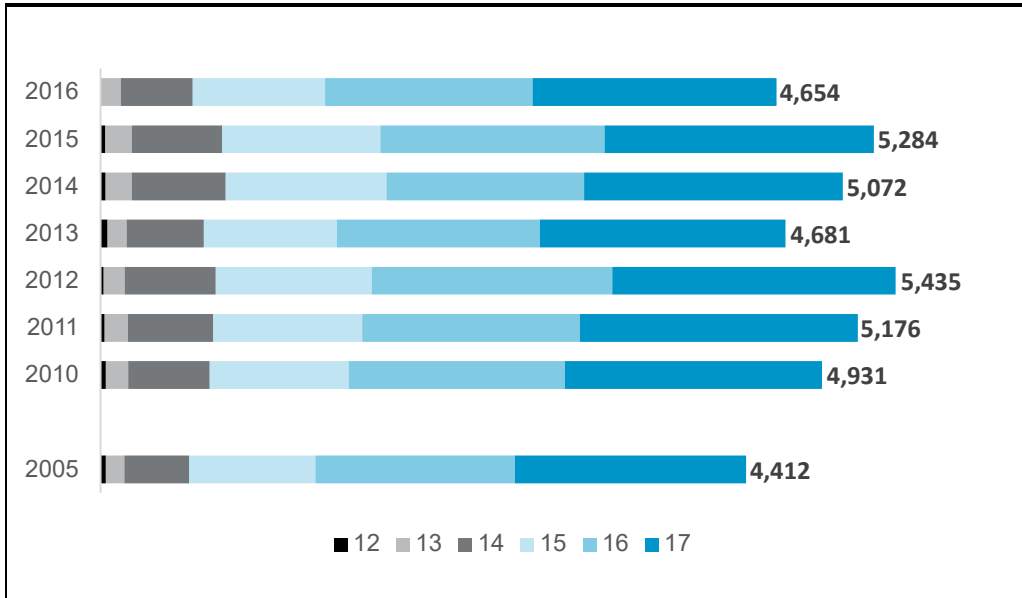
הערה: איומים כולל: איומים, דרישה באיומים על רכוש, דרישת רכוש על ידי אדם מזוין / גרימת נזק לרכוש בzdון כולל: גרימת נזק לרכוש בzdון, היזקים מיוחדים, היזק לרכוש במזיד, היזק לרכוש בתנאים מחמירים, היזק מכון בחומר נפיץ, הריגה או היזק לבעל חיים, התפרעות שסופה הרס רכוש, התפרעות שסופה נזק, חבלה במזיד ברכב.

בשנת 2016 שב ועלה מספר התיקים שנפתחו לבני נוער בגיל 12-17 אשר נחשדו בביצוע עבירות מסוג איומים. במקביל קטנו במקצת מספר ושיעור התיקים שנפתחו לבני נוער בקבוצת גיל זו בגין חשד לביצוע עבירות מסוג נשיאת סכין/אגרופן.

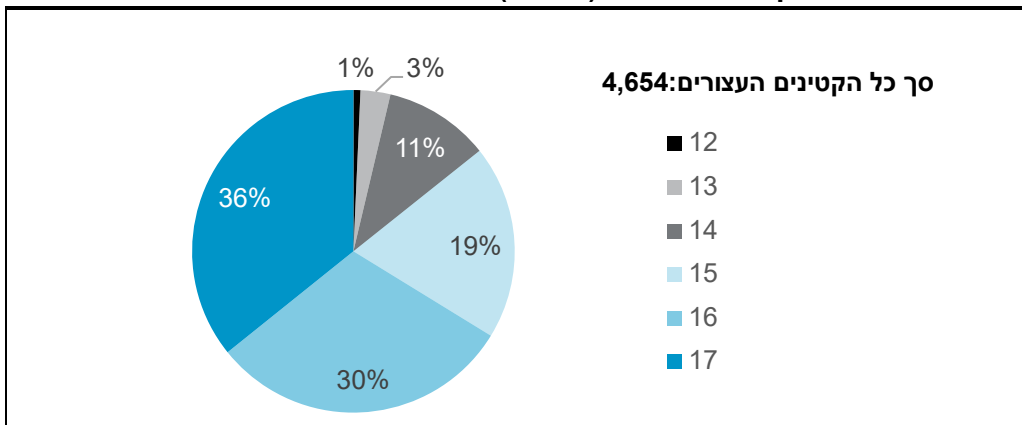
מעצר קטינים (תרשימים 12—12'ז' ולוחות 12.17-12.20)

תרשים 12: קטינים עצורים, לפי שנה וגיל (מספרים) / 2005-2016

מקור: משטרת ישראל, מחלקת אסטרטגיה, מדור מדידה והפקת מידע, דו"חות שנתיים, 2017.
בשנת 2016 שב וקטן מספרם של הקטינים העצורים, זאת לאחר עלייה מאז 2013.

תרשים 12: גיל הקטינים העצורים (אחוזים) / 2016

מקור: משטרת ישראל, מחלקת אסטרטגיה, מדור מדידה והפקת מידע, דו"חות שנתיים, 2017.
ב-2016 קרוב לשני שלישים (66%) מהקטינים העצורים היו בגיל 16-17.

לוח 12.17: מעצרי קטינים*, לפי משך המעצר (מספרים ואחוזים) / 1995-2016

שנה	משך המעצר					מספרים אחוזים
	סך הכל	עד 24 שעות	24-48 שעות	3-5 ימים	6-10 ימים	
2005	4,412	788,1	697	530	423	974
	100.0	40.5	15.8	12.0	9.6	22.1
2010	4,931	1,858	745	753	390	1,185
	100.0	37.7	15.1	15.3	7.9	24.0
2011	5,176	1,980	692	821	370	1,131
	100.0	38.3	13.4	15.9	7.1	21.9
2012	5,435	1,857	777	874	485	1,442
	100.0	34.2	14.3	16.1	8.9	26.5
2013	4,681	1,546	701	737	435	1,262
	100.0	33.0	15.0	15.7	9.3	27.0
2014	5,072	1,334	792	680	453	1,813
	100.0	26.3	15.6	13.4	8.9	35.7
2015	5,284	956	775	719	658	2,176
	100.0	18.1	14.7	13.6	12.5	41.2
2016	4,654	771	648	645	559	2,031
	100.0	16.6	13.9	13.9	12.0	43.6

מקור: משטרת ישראל, מחלקת אסטרטגיה, מדור מדידה והפקת מידע, דו"חות שנתיים, שנים שונות.
* כולל מחוז ש"י.

** כולל 11 ימים ויותר, עצירים שטרם שוחררו (כולל מי שטרם שוחררו בעת איסוף הנתונים), העצורים עד תום ההליכים או עד להחלטה אחרת.

הערה: קטיגוריות משך המעצר תוקנו השנה, והן תקפות לגבי כל הלוחות של שנתונים קודמים. מעצרים נספרים על פי אסמכתא לכליאה וצו מעצר.

ככל שהמעצר ממושך יותר, קטן מספר המעצרים בכל הנוגע למעצרי ימים.

לוח 12.18: מספר המעצרים של קטינים*, לפי עבירה ומשך המעצר / 2016

משך המעצר					סך הכל	עבירה	
+10 ימים**	5-10 ימים	3-4 ימים	2 ימים	עד יממה		מספרים אחוזים	סך הכל*
2,031	778	426	648	771	4,654		
43.6	16.7	9.2	13.9	16.6	100.0		
1,152	406	215	381	488	2,642	סדר ציבורי	
685	259	148	216	285	1,593	רכוש	
490	222	103	164	186	1,165	נגד גוף	
497	183	116	135	69	1,000	בטחון	
174	54	28	28	45	329	כלפי המוסר	
86	30	8	16	15	155	מין	
103	12	7	15	10	147	נגד אדם	
24	11	5	16	9	65	מרמה	
21	9	4	6	9	49	תנועה	
19	8	1	3	8	39	רשוי	
2	1	0	0	0	3	כלכליות	
31	7	9	8	18	73	אחר***	

מקור: משטרת ישראל, מחלקת אסטרטגיה, מדור מדידה והפקת מידע, דו"חות שנתיים, 2017.
* כולל מחוז ש"י.

** כולל 11 ימים ויותר, עצירים שטרם שוחררו (כולל מי שטרם שוחררו בעת איסוף הנתונים), העצורים עד תום ההליכים או עד להחלטה אחרת.

*** כולל עבירות מנהליות, סעיפי הגדרה ושאר עבירות.

בשנת 2016 רוב המעצרים של קטינים היו בגין פגיעה בסדר הציבורי ועבירות רכוש.

לוח 12.19: מספר המעצרים של קטינים*, לפי עבירה וסוג מעצר / 2016

סוג מעצר			סך הכל	עבירה	
אחר***	עד תום ההליכים**	מעצר ימים		מספרים אחוזים	סך הכל *
514	878	3,262	4,654		
11.0	18.9	70.0	100.0		
325	337	1,653	2,642		סדר ציבורי
52	67	542	1,593		רכוש
29	37	288	1,165		נגד גוף
67	390	538	1,000		ביטחון
25	25	132	329		כלפי המוסר
11	10	75	155		מין
5	12	11	147		נגד אדם
0	0	7	65		מרמה
0	0	1	49		תנועה
0	0	0	39		רשוי
0	0	0	3		כלכליות
0	0	15	73		אחר****

מקור: משטרת ישראל, מחלקת אסטרטגיה, מדור מדידה והפקת מידע, דו"חות שנתיים, 2017.
* כולל מחוז ש"י.

** מעצר עד תום ההליכים - מעצר נאשם משעה שהוגש כתב אישום נגדו ועד לסיום משפטו והכרעת דינו. לא ניתן לעצור קטין מתחת לגיל 14 עד לתום ההליכים.

*** המתנה להחלטת שופט.

**** כולל עבירות מנהליות, סעיפי הגדרה ושאר עבירות.

70% מהמעצרים היו מעצרי הימים של קטינים וכחמישית היו מעצרים עד תום ההליכים.
רוב המעצרים היו מעצרי ימים, להוציא מעצרים בגין עבירות ביטחון ועבירות נגד אדם.

לוח 12.20: סוג מעצר של קטינים, לפי מין ודת (מספרים ואחוזים) / 2016

סוג מעצר (אחוזים בשורה)			סך הכל (אחוזים בעמודה)		
אחר	עד תום ההליכים**	מעצר ימים*			
514	878	3,262	4,654	מספרים	סך הכל
11.0	18.9	70.1	100.0	אחוזים	
מין***					
496	855	3,140	4,491	מספרים	בנים
11.0	19.0	69.9	96.5	אחוזים	
18	23	122	163	מספרים	בנות
11.0	14.1	74.8	3.5	אחוזים	
דת					
229	239	1,550	2,018	מספרים	יהודים
11.3	11.8	76.8	43.4	אחוזים	
285	639	1,712	2,636	מספרים	לא יהודים
10.8	24.2	64.9	56.6	אחוזים	

מקור: משטרת ישראל, מחלקת אסטרטגיה, מדור מדידה והפקת מידע, דו"חות שנתיים, 2017.
* מעצר ימים – יום או יותר.

** מעצר עד תום ההליכים - מעצר נאשם משעה שהוגש כתב אישום נגדו ועד לסיום משפטו והכרעת דינו. לא ניתן לעצור קטין מתחת לגיל 14 עד לתום ההליכים.

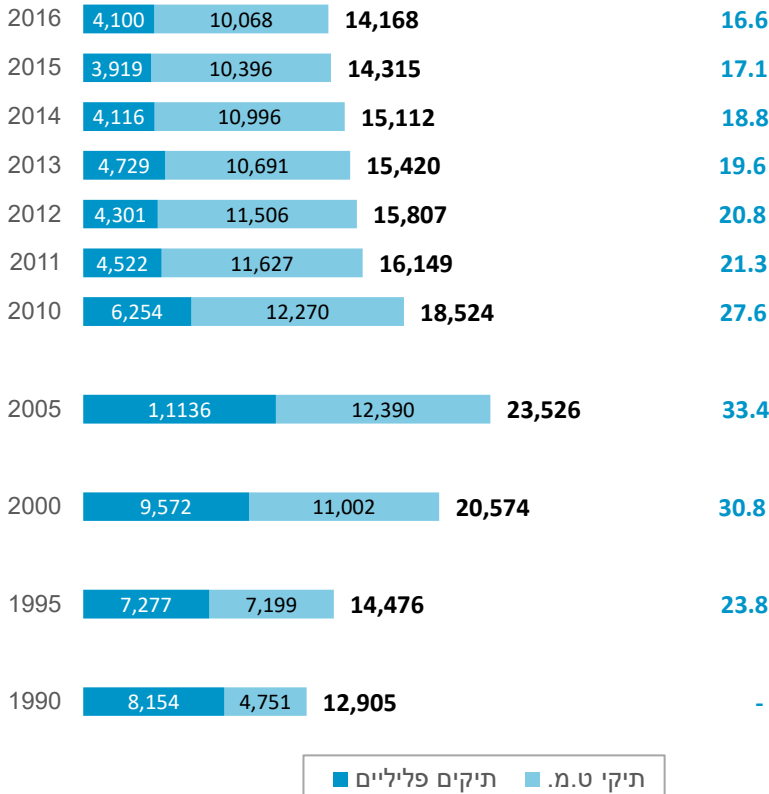
*** לא כולל 163 קטינים שמינם אינו ידוע ולכן אינם כלולים בסך הכל.

ב-2016 רוב רובם של הקטינים העצורים (96.5%) היו בנים, יותר ממחציתם היו לא יהודים. מעצרים של שני שלישים מהקטינים (70.1%) היה מעצר ימים.

קטינים בטיפול שירות המבחן לנוער (תרשימים 12'ו'12-ז' ולוחות 12.18-12.21)

הנתונים בתת-פרק זה מתייחסים לקטינים בגיל 12-17, שעניינם הסתיים במשטרה ב.ט.מ. ואשר הופנו על ידה לשירות המבחן לנוער; לקטינים שנחשדו בביצוע עבירות והועמדו לדין; ולקטינים שחויבו בדין, ומכוח גזר הדין הועברו לפיקוחו של שירות המבחן לנוער. מכאן ההבדל בין נתוני משטרת ישראל שהוצגו לעיל לבין נתוני שירות המבחן לנוער שיוצגו להלן ולנתוני בתי המשפט שיוצגו בהמשך.

תרשים 12ח': קטינים המופנים בידי המשטרה לטיפול שירות המבחן לנוער לפי סוג תיק (מספרים ושיעור לאלף בקבוצת הגיל) / 1990-2016

שיעור לאלף בקבוצת הגיל

■ תיקי פליליים ■ תיקי ט.מ.

מקור: משד העבודה, הרחוקה והשירותים החברתיים, שירות המבחן לנוער, קטינים בטיפול שירות המבחן לנוער, ערך חיים ליבנה, ד"רות שונים, שנים שמת - נתון חסר.

מאז שנת 2005 מספר הקטינים עם תיקים פליליים ועם תיקי טיפול מותנה שהופנו לטיפול בשירות המבחן ושיעורם לאלף הלכו וקטנו בהתמדה.

לוח 12.21: מין הקטינים המופנים לשירות המבחן לנוער, לפי סוג תיק (מספרים ואחוזים) / 2016

ט.מ.		פליליים (פ.א.)		סך הכל*		מין
מספרים	אחוזים	מספרים	אחוזים	מספרים	אחוזים	
4,100	100.0	10,068	100.0	14,168	100.0	סך הכל
3,282	80.0	9,208	91.5	12,490	88.2	בנים
818	20.0	860	8.5	1,678	11.8	בנות

מקור: משרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים, שירות המבחן לנוער, קטינים בטיפול שירות המבחן לנוער, עורך חיים ליבנה, דו"ח 2017.

אחוז הבנים המופנים לשירות מבחן לנוער גדול מאחוז הבנות. בנות עם תיקי ט.מ. מופנות לשירות יותר מבנות עם תיק פלילי.

לוח 12.22: קטינים המופנים לשירות המבחן לנוער וחלקם בקבוצת הגיל 12-17, לפי קבוצת אוכלוסייה (מספרים, שיעור לאלף ואחוזים) / 1990-2016

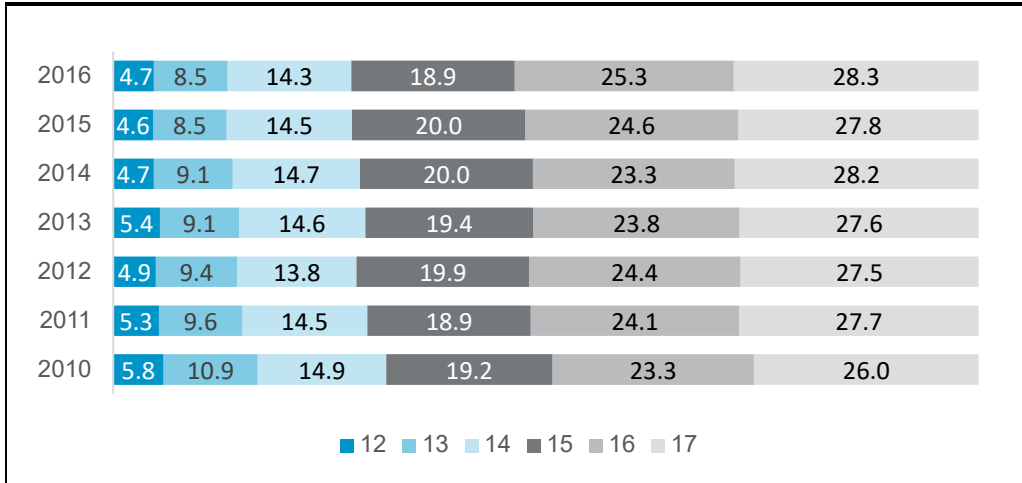
לא יהודים			יהודים*		סך הכל	שנת הפנייה
אחוז מכלל המופנים	שיעור לאלף בקבוצת הגיל	מספרים	שיעור לאלף בקבוצת הגיל	מספרים		
21.3	20.9	2,753	23.5	10,152	12,905	1990 - סך הכל***
8.1	-	383	-	4,368	4,751	מזה: ט.מ.
19.4	19.7	2,809	24.2	11,667	14,476	1995 - סך הכל***
12.3	6.2	887	12.9	6,312	7,199	מזה: ט.מ.
23.4	23.2	3,903	24.8	16,671	20,574	2000 - סך הכל***
15.2	8.7	1,455	14.2	9,547	11,002	מזה: ט.מ.
23.6	21.8	4,495	38.3	19,019	23,514	2005 - סך הכל***
18.7	8.5	1,744	18.8	9,328	11,072	מזה: ט.מ.
26.5	21.1	4,901	26.8	13,623	18,524	2010 - סך הכל***
17.9	4.8	1,118	10.1	5,136	6,254	מזה: ט.מ.
33.6	18.1	4,809	17.0	9,506	14,315	2015 - סך הכל***
22.6	3.3	884	5.4	3,035	3,919	מזה: ט.מ.
31.1	16.3	4,410	17.0	9,758	14,168	2016 - סך הכל***
23.0	3.5	941	5.5	3,159	4,100	מזה: ט.מ.

מקור: משרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים, שירות המבחן לנוער, קטינים בטיפול שירות המבחן לנוער, דו"ח שנתי, עורך חיים ליבנה, שנים שונות. חישוב שיעורים: המועצה לשלום הילד על בסיס נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, שנתון סטטיסטי לישראל, לוח 2.3, שנים שונות.

* כולל עולים חדשים שאינם יהודים. ** כולל תיקים פליליים וט.מ. - לא התקבלו נתונים.

מאז 2005 מספרם ושיעורם של בני הנוער היהודים והלא יהודים המופנים לשירות המבחן לנוער נמצא במגמת ירידה.

תרשים 12ט': גיל הקטינים* בטיפול שירות המבחן לנוער בעת ביצוע העבירה
(אחוז מכלל הקטינים המופנים) / 2010-2016

מקור: משרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים, שירות המבחן לנוער, קטינים בטיפול שירות המבחן לנוער, עורך חיים ליבנה, דו"ח שנתי שנים שונות.

* בעת ביצוע העבירה (השנה לא התאפשר לקבל נתונים על גיל הקטינים בטיפול שירות המבחן לנוער בעת ההפניה).

בשנים 2010-2016 מחצית ויותר מהקטינים שהופנו לשירות המבחן לנוער היו בגיל 16-17. אחוז המטופלים בידי שירות המבחן לנוער הולך וגדל עם העלייה בגיל.

לוח 12.23: סוג עבירה של קטינים המופנים לשירות המבחן לנוער, לפי סוג תיק (מספרים ואחוזים) / 2016

סוג עבירה	סך הכל		מזה:	
	סך כל המופנים	אחוזים	עם תיקים פלייליים	עם תיקי ט.מ.
סך הכל	14,168	100.0	10,068	4,100
אלימות	5,791	40.9	4,350	1,441
שימוש וסחר בסמים	2,558	18.1	1,237	1,321
כלפי הרכוש	2,177	15.4	1,510	667
כלפי הסדר הציבורי	1,947	13.7	1,635	312
עבירות תנועה ותאונות דרכים	1,117	7.9	861	256
מין ומוסר*	544	3.8	460	84
שאר עבירות	34	0.2	15	19

מקור: משרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים, שירות המבחן לנוער, קטינים בטיפול שירות המבחן לנוער, דו"ח שנתי, עורך חיים ליבנה, 2017.

* רוב העבירות הן עבירות מין. מקרי זנות יש אחד או שניים. יש לציון, ששירות המבחן לנוער מגדיר עבירות מוסר באופן שונה מן המשטרה (הכוללת במוסר עבירות סמים).

בשנת 2016 הופנו קטינים לשירות המבחן לנוער יותר מכול בגין עבירות אלימות (40.9%), במקום השני בגין עבירות כלפי רכוש (18.1%) ובמקום השלישי עבירות בגין שימוש וסחר בסמים (15.4%).

לוח 12.24: החלטה שהתקבלה בבתי משפט בעניין קטינים (מספרים ואחוזים)
2015-2016

2016		2015		החלטה
אחוזים	מספרים	אחוזים	מספרים	
100.0	16,220	100.0	17,064	סך הכל
39.2	6,357	43.2	7,370	הליך מעצר**
34.9	5,667	32.9	5,614	החלטות לפי סעיף 26 לחוק הנוער (דרכי טיפול)*
11.0	1,784	10.9	1,864	החלטות לפי סעיף 20 לחוק הנוער (השגחה זמנית בידי קצין מבחן)
7.8	1,269	7.1	1,217	מאסר על תנאי
4.4	712	3.9	668	מאסר
1.1	180	1.0	173	עיכוב הליכים
0.3	49	0.3	45	זיכוי
1.2	202	0.7	113	אחר***

מקור: משרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים, שירות המבחן לנוער, קטינים בטיפול שירות המבחן לנוער, דו"ח שנתי, עורך חיים ליבנה, 2017.

* כולל החלטות בדבר צווי טיפול סופיים, שלילת רשיון והחלטות קנס, ערבות ופיצוי. ** כולל את כל התסקירים שהוגשו בהליכים

אלו, כולל תסקירים משלימים. *** בעיקר שירות לתועלת הציבור.

הערה: ספירת ההחלטות שונה מזו שנעשתה בסקירות קודמות: החלטות בדבר צווי טיפול סופיים, שלילת רשיון והטלת קנס, ערבות ופיצוי כלולות בהחלטות הנקבעות לפי סעיף 26 לחוק הנוער (דרכי טיפול), החלטות בדבר ביטול כתב אישום או ביטול צו - אינן כלולות בלוח, הליך מעצר כולל את כל התסקירים שהוגשו בהליכים אלו, כולל תסקירים משלימים.

ב-2016 החלטה השכיחה שהתקבלה בבתי משפט בעניין קטינים הייתה הליך מעצר, ובמקום השני החלטות לפי סעיף 26 לחוק הנוער (דרכי טיפול).

קטינים בהליכים פליליים (לוחות 12.25-12.29 ותרשים 12'1)

הנתונים בפרק-משנה זה מתייחסים לקטינים בהליכים פליליים ולקטינים שחויבו בדיון. חלק מן הלוחות מתייחסים לגילאי 12-17, חלקם ל-18-12, וחלקם האחר ל-19-12. שלא כמו לגבי בגירים, בשלב של הכרעת הדין הנטייה לגבי קטינים היא להימנע מהרשעה. כאשר בית משפט קובע שקטין ביצע את העבירה, בסמכותו לבחור באחת משלוש חלופות: להרשיע את הקטין ולהטיל עליו עונש, לצוות על דרכי טיפול בו, לפטור את הקטין בלא צו.

לוח 12.25: תיקים פליליים* של בני נוער שהוגשו לבתי משפט שלום לנוער ולבתי משפט מחוזיים בשבתם כבתי משפט לנוער, לפי מחוז (מספרים ואחוזים) 2003-2016

מזה:		סך הכל	שנה ומחוז
בתי משפט מחוזיים בשבתם כבתי משפט לנוער			
אחוז מכלל התיקים	מספרים	בתי משפט שלום לנוער	
1.7	154	8,892	2003
1.9	192	8,201	2006
2.2	117	5,222	2010
3.5	154	4,256	2015
3.4	125	3,580	2016
2.3	7	304	צפון (נצרת)
3.4	13	364	חיפה
1.9	14	739	מרכז**
0.4	3	766	תל אביב-יפו
11.1	82	657	ירושלים
0.8	6	750	דרום

מקור: משרד המשפטים, הנהלת בית המשפט, עיבוד מיוחד, שנים שונות.

* לא כולל ערעורים.

** עד לסוף שנת 2006 לא היה במחוז המרכז בית משפט מחוזי שישב כבתי משפט לנוער.

מאז 2003 הלך וקטן מספר התיקים הפליליים שהוגשו לבתי משפט שלום לנוער. בשנת 2016 נעצר הגידול במספר התיקים הפליליים שהוגשו לבתי משפט מחוזיים בשבתם כבתי משפט לנוער וחלקם בכלל התיקים שהוגשו לבתי משפט שלום לנוער ובתי משפט מחוזיים (אחוז זה מלמד, למעשה, על חומרת העבירות).

לוח 12.26: תיקים פליליים של בני נוער שהוגשו לבתי משפט שלום לנוער
לפי מחוז שיפוט ובית משפט (מספרים ואחוזים) / 2006-2016

סך כל התיקים						בית משפט	מחוז שיפוט
2016		2010		2006			
אחוזים	מספרים	אחוזים	מספרים	אחוזים	מספרים		
100.0	3,580	100.0	5,222	100.0	8,201	סך הכל ארצי	
10.2	364	13.4	699	18.4	1,506	סך הכל	חיפה
3.1	111	2.9	151	4.4	359	חדרה	
7.1	253	6.1	316	6.9	562	חיפה	
-	-	0.0	0	7.1	585	עכו	
-	-	4.4	232	-	-	קריית	
8.5	304	7.4	389	11.0	901	סך הכל	צפון
0.5	18	0.1	6	0.8	69	בית-שאן	
2.2	80	0.6	30	2.6	211	טבריה	
3.5	125	5.4	280	4.7	384	נצרת	
0.0	0	0.0	0	0.0	1	עפולה	
1.1	39	0.7	39	2.5	208	צפת	
1.2	42	0.7	34	0.3	28	קריית שמונה	
21.4	766	11.4	593	13.6	1,115	סך הכל	תל-אביב
18.4	657	14.8	773	12.7	1,039	סך הכל	ירושלים*
20.6	739	23.5	1,229	22.3	1,827	סך הכל	מרכז
-	-	4.3	226	2.6	210	כפר-סבא	
4.7	169	2.1	112	3.2	266	נתניה	
8.2	292	3.9	203	2.5	205	פתח-תקוה	
1.6	58	5.9	310	7.3	595	ראשון לציון	
2.1	76	3.7	195	2.4	198	רחובות	
4.0	144	3.5	183	4.3	353	רמלה	
20.9	750	29.5	1,539	22.1	1,813	סך הכל	דרום
0.8	27	2.5	133	1.8	149	אילת	
3.5	124	5.5	286	2.8	227	אשדוד	
2.9	105	4.4	232	3.8	311	אשקלון	
12.2	436	13.3	692	9.7	792	באר שבע	
-	-	0.7	34	1.0	79	דימונה	
1.6	58	3.1	162	3.1	255	קריית גת	

מקור: משרד המשפטים, הנהלת בית המשפט, עיבוד מיוחד, שנים שונות.

* כולל 81 תיקים פליליים של בני נוער שהוגשו לבתי משפט שלום לנוער בבית שמש.

בשנים 2006-2016 קטן בהתמדה מספר התיקים הפליליים של בני נוער שהוגשו לבתי משפט שלום לנוער. מספרם קטן בכל המחוזות, להוציא מחוז תל אביב.

לוח 12.27: תיקים פליליים של בני נוער בבתי משפט מחוזיים בשבתם כבתי משפט לנוער, לפי מחוז (מספרים) / 2007-2016

מרכז	מחוז					סך הכל	שנה
	דרום (באר שבע)	צפון (נצרת)	ירושלים	תל אביב - יפו	חיפה		
-	171	36	82	181	214	618	נפתחו
-	162	31	87	138	157	575	נסגרו
7	33	14	24	22	17	117	נפתחו
23	36	9	39	22	20	149	נסגרו
9	42	13	50	14	25	153	נפתחו
13	43	14	24	17	21	132	נסגרו
12	33	23	51	9	29	157	נפתחו
6	30	10	45	10	31	132	נסגרו
15	47	19	66	7	29	183	נפתחו
5	41	23	46	13	23	151	נסגרו
26	37	22	86	7	18	196	נפתחו
13	45	10	74	7	29	178	נסגרו
19	21	14	112	1	22	189	נפתחו
27	51	22	86	9	18	213	נסגרו
21	12	15	96	3	15	162	נפתחו
20	21	17	107	1	21	187	נסגרו

מקור: משרד המשפטים, הנהלת בית המשפט, עיבוד מיוחד, שנים שונות.

הערה: משנת 2011 נתוני הנהלת בתי המשפט לא התקבלו לפי סוג עבירה.

בשנים 2010-2016 הסתמנה מגמת גידול במספר התיקים הפליליים שנפתחו לבני נוער.

לוח 12.28: קטינים בגיל 12-18 הנאשמים בהליכים פליליים, לפי מין, קבוצת אוכלוסייה, מועדות* ופסק הדין (מספרים, אחוזים ושיעור לאלף בקבוצת הגיל) 2000-2015

2015	2014	2010	2005	2000	
3,128	3,492	4,675	5,279	4,384	סך הכל
2,451	2,763	3,559	4,127	3,899	מזה: תושבי ישראל
78.4	79.1	76.1	78.2	88.9	אחוזים
2.6	3.0	4.1	5.9	5.8	שיעור לאלף בקבוצת הגיל
מין					
95.7	95.1	95.0	93.9	94.7	בנים
4.3	4.9	5.0	6.1	5.3	בנות
קבוצת אוכלוסייה					
51.4	53.6	56.3	63.3	68.4	יהודים ואחרים
46.8	48.4	49.5	55.8	61.1	יהודים
48.5	46.1	43.7	36.7	31.3	ערבים
47.6	45.4	42.2	35.1	29.0	מזה: מוסלמים
..	(0.3)	0.1	0.0	0.3	לא ידוע**
מועדות					
74.2	72.1	75.9	74.8	69.7	חדשים
25.8	27.9	24.1	25.2	30.3	מועדים
פסק הדין					
54.7	53.5	49.2	47.7	35.0	הרשעה
45.3	46.5	50.8	52.3	65.0	אי-הרשעה

מקור: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, שנתון סטטיסטי לישראל 2017, לוח 11.5, 2017.

*ראו הגדרה במבוא.

** כולל תושבי חוץ, תיירים, עובדים זרים ותושבי הרשות הפלסטינית.

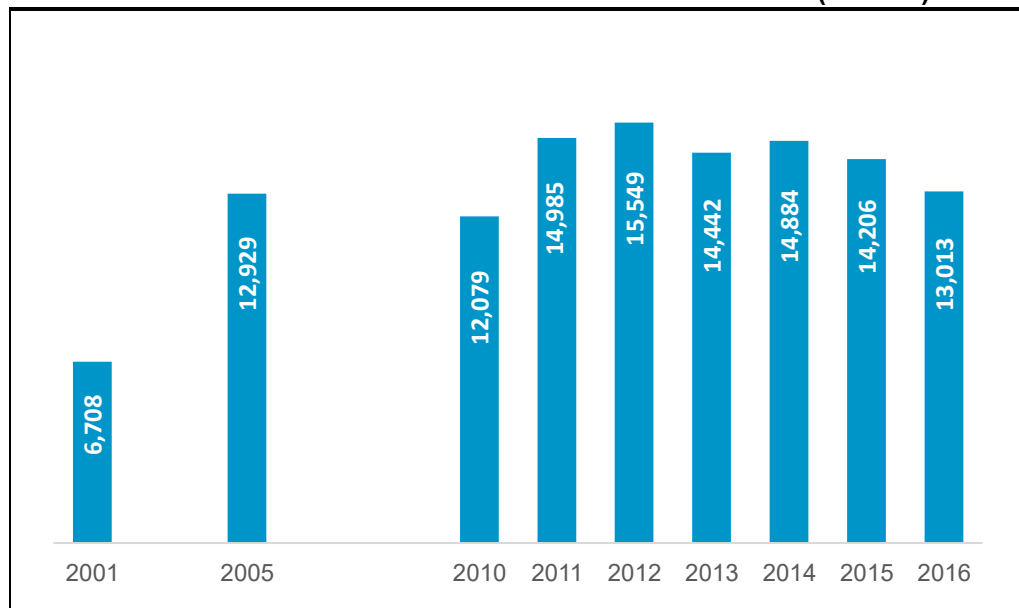
() נתונים המבוססים על הערכה, או נתונים המבוססים על מספר קטן של מקרים, או נתונים בעלי טעות דגימה יחסית גבוהה.

.. נתון בלתי ידוע או שאינו ניתן לפרסום.

הערה: הלוח עודכן בידי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, על כן הנתונים אינם תואמים לנתונים שהתפרסמו בשנתון הקודם.

מאז 2005 הלכו וקטנו מספרם ושיעורם לאלף של הקטינים הנאשמים בהליכים פליליים. הרוב המוחלט היה בנים. כשלושה רבעים היו מקרים חדשים.

תרשים 12: הליכים פליליים שבהם קטינים יוצגו בידי הסניגוריה הציבורית*, לפי שנה** (מספרים) / 2001-2016

מקור: משרד המשפטים, הסניגוריה הציבורית, לשכת הסניגור הציבורי הארצי, שנים שונות.

* כלומר, מספר ההליכים שבהם מונו סניגורים ציבוריים לייצוג קטינים (המספרים חופפים למספר ההליכים, בין אם יוצג בהם קטין אחד ובין אם יוצגו בהם מספר קטינים).
 ** כולל תיקים המתנהלים בבתי משפט שלום לנוער, תיקי נוער אשר הוגשו לבתי משפט מחוזיים ותיקים המתנהלים בביהמ"ש העליון והליכים ללא בית משפט.

מאז 2011 לא מסתמנת מגמה ברורה בתנודות הנצפות במספר ההליכים הפליליים, שבהם קטינים מיוצגים בידי הסניגוריה הציבורית.

לוח 12.29: הליכים שבהם קטינים יוצגו בידי הסניגוריה הציבורית, לפי סוג הליך, ערכאה ומחוז (מספרים) / 2011-2016

2016	2015	2010	ערכאה	סוג הליך
13,013	14,206	12,079		סך הכל
2,245	2,719	3,870	בימ"ש שלום לנוער בימ"ש מחוזי לנוער	מעצר ימים
-	-	-		
9	10	3	בימ"ש שלום לנוער בימ"ש מחוזי לנוער	עיון חוזר וערר על בקשת מעצר ימים
407	500	220		
621	730	1,167	בימ"ש שלום לנוער בימ"ש מחוזי לנוער בימ"ש עליון	מעצר עד תום ההליכים
133	131	156		
-	-	-		
179	203	181	בימ"ש שלום לנוער בימ"ש מחוזי לנוער בימ"ש עליון	עיון חוזר וערר על בקשת מעצר עד תום ההליכים
114	163	142		
23				
4,322	4,592	5,513	בימ"ש שלום לנוער בימ"ש מחוזי לנוער	תיק פלילי
171	153	183		
-	-	-	בימ"ש שלום לנוער בימ"ש מחוזי לנוער בימ"ש עליון	ערעור פלילי
114	115	148		
31	-	27		
-	43	24	בימ"ש שלום לנוער בימ"ש מחוזי לנוער	הליכים לאחר הרשעה
-	5	-		
55	26	30	בימ"ש שלום לנוער בימ"ש מחוזי לנוער בימ"ש עליון בימ"ש לתעבורה בימ"ש לעניינים מקומיים	הליכים אחרים*
24	9	4		
12	49	-		
17	32	-		
-	2	-		
4,116	4,352	-	הליכים ללא בית משפט	הליך חקירה
279	292	293	הליכים ללא בית משפט	שימוע
1	3	-	הליכים ללא בית משפט	ועדה פסיכיאטרית
130	71	85	הליכים ללא בית משפט	ועדת שחרורים
10	5	-	בימ"ש מחוזי לנוער	עתירה על החלטת ועדת שחרורים

מקור: משרד המשפטים, הסניגוריה הציבורית, לשכת הסניגור הציבורי הארצי, שנים שונות.

* הליכים אחרים, כגון הליך מנהלי, עתירות ורשות ערר או הליכים שאין באפשרות המערכת לסווג. - אין נתונים משנה זו.

קטינים שחויבו בד"ן, קטינים המרצים עונש מאסר וקטינים מועדים (לוחות 12.27-12.33 ותרשימים 12ט'-12י')

בשנת 2007 הועבר מערך הכליאה של עצורים קטינים ובגירים לידי השב"ס. בית המעצר המרכזי נמצא בכלא אופק, וכלואים בו עצורים מכל המחוזות עד לתום ההליכים, וכן שפטים ועצורים עד לקבלת החלטה. במקרים מסוימים קטינים כלואים עצורים בתחנות המשטרה פרקי זמן קצרים.

לוח 12.30: קטינים (12-18) מורשעים בד"ן לפי מ"ן, גיל, מועדות, סוג עבירה ובית משפט (מספרים, אחוזים ושיעור לאלף בקבוצת הגיל) / 2015*

ערבים	יהודים ואחרים		סך הכל	
	סך הכל	סך הכל		
1,090	571	620	1,712	סך הכל כולל**
437	569	618	1,055	מזה: תושבי ישראל מספרים
40.1	99.6	99.6	61.6	אחוזים
1.6	0.9	0.9	1.1	שיעור לאלף בקבוצת הגיל 12-18
מ"ן				
99.2 (0.8)	97.4 (2.6)	96.9 (3.1)	98.4 1.6	בנים בנות
גיל				
3.9	4.9	4.8	4.2	12-13
26.0	31.9	32.0	28.1	14-15
58.9	53.9	54.0	57.2	16-17
11.3	9.3	9.2	10.5	18-19
מועדות				
75.5	51.3	51.1	66.7	חדשים
24.5	48.7	48.9	33.3	מועדים
סוג עבירה				
48.8	(2.8)	(2.9)	32.2	ביטחון המדינה
14.5	38.0	38.5	23.2	רכוש
21.8	15.4	15.5	19.5	סדר ציבורי

לוח 12.30: קטינים (12-18) מורשעים בדין לפי מין, גיל, מועדות, סוג עבירה ובית משפט (מספרים ואחוזים) / 2015* (המשך)

ערבים	יהודים ואחרים		סך הכל	
	סך הכל	סך הכל		
סוג עבירה (המשך)				
8.8	22.8	22.6	13.8	גופו של אדם
2.0	8.9	8.5	4.4	מוסר
(1.0)	10.5	10.2	4.3	מין
(1.6)	..	(0.8)	1.3	חיי אדם
(0.7)	..	..	(0.6)	מרמה
(0.5)	..	..	(0.4)	רישוי
-	-	-	-	כלכלית
..	..	..	(0.3)	אחר
בית משפט				
12.1	15.4	16.1	13.6	מחוזי
10.6	9.6	9.4	10.1	שלום
43.9	-	-	28.0	צבאי
33.1	74.1	73.7	47.8	נוער

מקור: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, שנתון סטטיסטי לישראל 2017, לוח 11.7, 2017.
* נתונים ארעיים.

** כולל תושבי חוץ, תיירים, עובדים זרים ותושבי הרשות הפלסטינית.

.. נתונים בלתי ידועים או שאינם ניתנים לפרסום.

(-) נתונים המבוססים על הערכה, או נתונים המבוססים על מספר קטן של מקרים, או נתונים בעלי טעות דגימה יחסית גבוהה.

רוב הקטינים שהורשעו בדין היו ערבים. רוב רובם בנים, וכשלושה רבעים מהם מורשעים חדשים. גילם של יותר ממחצית היה 16-17. כשליש מהעבירות היו כנגד ביטחון המדינה וכרבע היו עבירות רכוש.

עניינם של 43.9% הקטינים הערבים נידון בבית דין צבאי, ואילו כשלושה רבעים מן הקטינים היהודים נדונו בבית משפט לנוער.

לוח 12.31: קטינים (12-18) שאינם מורשעים בדין* לפי מין, גיל, מועדות, סוג עבירה ובית משפט(מספרים אחוזים ושיעור לאלף בקבוצת הגיל) / 2015**

ערבים	יהודים ואחרים		סך הכל	
	מזה: יהודים	סך הכל		
428	892	987	1,416	סך הכל כולל***
410	889	983	1,393	מזה: תושבי ישראל מספרים
95.8	99.7	99.6	98.4	אחוזים
1.5	1.4	1.5	1.5	שיעור לאלף בקבוצת הגיל 12-18
מין				
97.7	91.1	90.3	92.5	בנים
(2.3)	8.9	9.7	7.5	בנות
גיל				
(3.7)	5.9	6.3	5.6	12-13
30.1	34.3	33.8	32.7	14-15
53.5	49.0	49.1	50.4	16-17
12.6	10.8	10.7	11.3	18-19
מועדות				
86.2	82.5	82.0	83.3	חדשים
13.8	17.5	18.0	16.7	מועדים
סוג עבירה				
35.0	40.4	40.4	38.8	רכוש
37.9	24.3	23.6	27.9	סדר ציבורי
20.6	24.3	24.9	23.7	גופו של אדם
(1.9)	5.9	5.9	4.7	מוסר
..	3.6	3.6	2.8	מין

לוח 12.31: קטינים (12-18) שאינם מורשעים בדין* לפי מין, גיל, מועדות, סוג עבירה ובית משפט (מספרים אחוזים ושיעור לאלף בקבוצת הגיל) / 2015* (המשך)

ערבים	יהודים ואחרים		סך הכל	
	מזה: יהודים	סך הכל		
סוג עבירה (המשך)				
(2.1)	(0.6)	(0.6)	(1.1)	ביטחון המדינה
..	..	..	(0.4)	חיי אדם
..	..	..	..	רישוי
..	..	..	..	מרמה
-	-	-	-	כלכלית
..	..	..	..	אחר
בית משפט				
(4.4)	2.2	2.4	3.0	מחוזי
8.2	7.0	6.7	7.1	שלום
86.7	90.7	90.8	89.5	נוער

מקור: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, שנתון סטטיסטי לישראל 2017, לוח 11.8, 2017.
* לאחר שעניינם נדון בבית משפט.

** נתונים ארעיים.

*** כולל תושבי חוץ, תיירים, עובדים זרים ותושבי הרשות הפלסטינית.

.. נתונים בלתי ידועים או שאינם ניתנים לפרסום.

(-) נתונים המבוססים על הערכה, או נתונים המבוססים על מספר קטן של מקרים, או נתונים בעלי טעות דגימה יחסית גבוהה.

רוב הקטינים הלא מורשעים נשפטו בבית משפט לנוער, רובם היו בנים. כמחציתם היו בני 16-17. רובם לא היו מועדים. סוג העבירה השכיח ביותר היה עבירת רכוש.

לוח 12.32: משך המעצר של קטינים תושבי ישראל שנקלטו במהלך השנה* במתקני השב"ס, לפי מספר ימי המעצר ושנה (מספרים) / 2005-2016

מספר ימים	2005	2010	2013	2014	2015	2016
סך הכל	1,059	3,522	3,468	3,345	2,879	2,799
0	107	0	7	0	598	0
1	174	1,683	1,446	1,461	926	1,003
2-3	190	732	953	896	614	761
4-7	285	363	456	450	323	346
8-14	100	364	215	196	151	400
15-30	75		218	167	102	
31-60	64	379	105	100	95	114
61-91	29		28	34	23	175
מעל 90	35		40	41	47	

מקור: שירות בתי הסוהר, ממונה על חופש המידע, שנים שונות.
* ינואר עד דצמבר בכל שנה. ב-2015 ינואר עד נובמבר.

2,799 קטינים נקלטו במתקני השב"ס בשנת 2016, רובם שהו בהם יום עד שלושה ימים.

לוח 12.33: קטינים* תושבי ישראל שנקלטו במהלך השנה** במתקני השב"ס, לפי שנה (מספרים ואחוזים) / 2005-2016

שנה	סך הכל	עצורים		שפוטים	
		מספרים	אחוזים	מספרים	אחוזים
2005	1,310	1,237	94.4	73	5.6
2010	3,474	3,416	98.3	58	1.7
2011	3,815	3,763	98.6	52	1.4
2012	4,020	3,973	98.8	47	1.2
2013	3,690	3,646	98.8	44	1.2
2014	3,977	3,933	98.9	44	1.1
2015	3,761	3,732	99.2	29	0.8
2016	2,957	2,914	98.5	43	1.5

מקור: שירות בתי הסוהר, ממונה על חופש המידע, שנים שונות.

* שפוטים ועצורים עד תום ההליכים. ** ינואר עד דצמבר בכל שנה. ב-2015 ינואר עד נובמבר.

הערה: נתוני הלוח אינם זהים לנתוני הלוח הקודם היות וייתכן שקטין נקלט יותר מפעם אחת במהלך השנה וכמו כן ייתכן שבמהלך השנה בגר הקטין ונספר כבגיר.
מאז 2012 נצפית מגמה ירידה, אם כי לא לינארית, במספר הקטינים תושבי ישראל שנקלטו במהלך השנה במתקני השב"ס.

לוח 12.34: גיל, מגזר, סוג עבירה ומאסרים קודמים של אסירים קטינים שפוטים*
תושבי ישראל (מספרים) / 2016

אחוזים	מספרים		
100.0	43	סך הכל	
0.0	0	עד גיל 14	גיל
11.6	5	15-16	
88.4	38	17-18	
100.0	43	בנים	מין
0.0	0	בנות	
62.8	27	יהודים - סך הכל	מגזר
-	-	מתוכם: עולים	
37.2	16	לא יהודים - סך הכל	
23.3	10	רכוש	סוג עבירה
18.6	8	אלימות	
14.0	6	שוד	
9.3	4	בטחון המדינה	
4.7	2	סדר ציבורי	
2.3	1	מין	
2.3	1	סמים	
2.3	1	חיי אדם	
0.0	0	רישוי ותעבורה	
9.3	4	שאר עבירות**	
4.7	2	1	מספר מאסרים קודמים
9.3	4	2	
9.3	4	3	
34.9	15	4	
14.0	6	5	
27.9	12	+6	

מקור: שירות בתי הסוהר, ממונה על חופש המידע, 2017.

* נשפטו, הורשעו והועברו למאסר. מדובר במי שנשפטו בהיותם קטינים, ובשעת סיכום הנתונים עדיין היו קטינים.

** כולל: שב"ח, עבירות מרמה, עבירות כלפי המוסר, עבירות אזרחיות ועבירות לא מוגדרות.
- לא ידוע / חסר במקור.

בשנת 2016 11.6% מהקטינים השפוטים היו בגיל 15-16 ועוד 88.4% היו בגיל 17-18. רובם המוחלט של הקטינים השפוטים היו בנים, שלושה רבעים מהם היו יהודים. העבירות השכיחות ביותר שבגינן נשפטו הקטינים האסורים היו בגין רכוש (23.9%) ואלימות (18.6%).

לכ-20% מהקטינים היו יותר 2-3 מאסרים קודמים, ל-35% היו 4 מאסרים קודמים, ל-14% היו 5 מאסרים קודמים ולכ-30% מהקטינים היו 6 מאסרים ומעלה.

לוח 12.35: משך המאסר של אסירים קטינים שפוטים תושבי ישראל שגילם היום
עד 18 / 2005-2016

2016		2010		2005		
אחוזים	מספרים	אחוזים	מספרים	אחוזים	מספרים	
100.0	43	100.0	69	100.0	64	סך הכל*
25.6	11	34.8	24	45.3	29	עד 3 חודשים
37.2	16					3-6 חודשים
11.6	5					6-9 חודשים
4.7	2					9 חודשים עד שנה
11.6	5	37.7	26	32.8	21	1-2 שנים
4.7	2	20.3	14	18.8	12	2-3 שנים
0.0	0					3-5 שנים
0.0	0					5-7
0.0	0	7.2	5	3.1	2	7-10 שנים
0.0	0					10-15 שנים
0.0	0					15-20 שנים
0.0	0					20 שנה ומעלה
0.0	0					

מקור: שירות בתי הסוהר, ממונה על חופש המידע, שנים שונות.

* כולל מקרים בודדים ללא סיווג.

הערה: אסירים הנידונים למאסר ממושך נגרעים בגיל 18 מקבוצת הקטינים. לפיכך אין בתמונה העולה מן הלוח כדי לשקף את מספר האסירים שנידונו למאסר בהיותם קטינים.

ב-2016 רבע מהקטינים האסירים נשפטו לתקופה של עד 3 חודשים, 37.2% נשפטו לתקופה של 3-6 חודשים, 16.3% נשפטו לתקופה של 6 חודשים עד שנה, 11.6% נשפטו לתקופה של 1-2 שנים ו-4.7% נשפטו לתקופה של 2-3 שנים.

לוח 12.36: קטינים* תושבי השטחים ומזרח ירושלים שנקלטו במהלך השנה במתקני השב"ס (בטחוניים ושב"חים**), לפי שנה (מספרים ואחוזים) / 2005-2016***

פליליים תושבי השטחים**		בטחוניים		סך הכל	שנה
אחוזים	מספרים	אחוזים	מספרים		
42.2	272	57.8	373	645	2005
58.2	798	41.8	574	1,372	2010
11.6	297	88.4	2,267	2,564	2011
10.9	287	89.1	2,337	2,624	2012
8.9	154	91.1	1,579	1,733	2013
45.9	447	54.1	527	974	2014
37.3	416	62.7	699	1,115	2015
34.4	314	65.7	600	914	2016

מקור: שירות בתי הסוהר, ממונה על חופש המידע, שנים שונות.

* שפוטים ועצורים עד תום ההליכים. ** שוהים בלתי חוקיים. *** ינואר-דצמבר בכל שנה. ב-2015 ינואר-נובמבר.

בשנת 2016 הוחזקו במתקני השב"ס 914 אסירים קטינים תושבי השטחים ומזרח ירושלים. 65.7% היו אסירים בטחוניים.

הרכב משפחה, השתייכות למסגרת לימודית ומצב חברתי-כלכלי של קטינים בעלי תיקים פליליים (לוחות 12.34-12.37)

הנתונים בחלק זה מתייחסים לבעלי תיקים פליליים בגיל 12-18 (כולל 18), שנפתח להם תיק פ.א., ושיביעו את העבירה בשנת הלימודים תשע"ד. בעלי תיקים פליליים להחזיק ביותר מתיק פלילי אחד. הפער בין נתוני המשטרה המופיעים בדו"ח הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה לבין נתוני המשטרה המוצגים בשאר חלקי הפרק נובע בין היתר מכך, שדו"ח הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה מתייחס לשנת הלימודים (כולל יולי-אוגוסט), ואילו שאר הנתונים מתייחסים לשנה קלנדרית. זאת ועוד, נתוני הלמ"ס מתייחסים לקבוצת גיל שונה (12-18), לא לגיל 12-17 כבשאר חלקי הפרק.

לוח 12.37: הרכב משפחה של קטינים בגיל 12-18 עם תיקים פליליים (מספרים, אחוזים ושיעור לאלף בקבוצת הגיל) / 2014

בעלי תיקים פליליים שהורשעו בדיון			סך הכל		מצב משפחתי של ההורים ומעמדם במרשם האוכלוסין
שיעור לאלף	אחוזים****	מספרים	אחוזים***	מספרים	
10.9	100.0	10,673	100.0	976,909	סך הכל
10.1	85.9	9,170	93.1	909,970	שני ההורים חיים ורשומים במרשם האוכלוסין מהם:
8.4	63.7	6,794	82.4	805,252	הורים נשואים*
23.0	13.7	1,459	6.5	63,491	הורים גרושים
22.2	8.6	917	4.2	41,227	אחר
22.5	14.1	1,503	6.9	66,939	יתר ההורים – סך הכל מהם:
17.9	0.9	97	0.6	5,404	יתום מאם
25.8	3.9	417	1.7	16,154	יתום מאב
35.1	0.5	49	0.1	1,396	יתום משני ההורים, הוריו נמצאים בחו"ל או אינם רשומים במרשם האוכלוסין**
18.4	1.8	187	1.0	10,182	האב בחיים, האם בחו"ל או אינה רשומה במרשם האוכלוסין*
22.3	7.1	753	3.5	33,803	האם בחיים, האב בחו"ל או אינו רשום במרשם האוכלוסין**

מקור: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, 2017, עיבוד מיוחד.

* נשואים לא בהכרח זה לזה. ** כולל מקרים שבהם הקשר בין הילד להורה אינו מופיע במרשם האוכלוסין.

*** אחוז מבני ה-12-18 בכלל האוכלוסייה. **** אחוז מבני ה-12-18 בעלי תיקים פליליים.

שיעורם לאלף של קטינים בעלי תיקים פליליים במשפחות שבהן ההורים אינם נשואים (גרושים, או אחר) גבוה בהרבה מאשר במשפחות של הורים נשואים (23.0 לאלף לעומת 8.4 לאלף בהתאמה).

לוח 12.38: קטינים בגיל 12-18 עם תיקים פליליים לפי הרשעת ההורים*
(מספרים, אחוזים ושיעור לאלף בקבוצת הגיל) / תשע"ד (2013/14)

שיעור לאלף	בעלי תיקים פליליים		סך הכל באוכלוסייה		
	אחוזים***	מספרים	אחוזים**	מספרים	
10.9	100.0	10,673	100.0	976,909	בני 12-18 סך הכל
8.2	63.9	6,818	85.4	833,870	שני ההורים ללא הרשעה
24.4	28.5	3,044	12.8	124,644	אב בלבד הורשע
36.0	2.8	303	0.9	8,415	אם בלבד הורשעה
50.9	4.8	508	1.0	9,980	שני ההורים הורשעו

מקור: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, 2017, עיבוד מיוחד.

* נשפט בבית משפט וחויב בדין.

** אחוז מבני ה-12-18 בכלל האוכלוסייה.

*** אחוז מבני ה-12-18 בעלי תיקים פליליים.

שני ההורים של רובם המוחלט של הקטינים בגיל 12-18 עם תיקים פליליים היו ללא כל הרשעה. אבות הורשעו יותר מאימהות או משני ההורים גם יחד.

לוח 12.39: השתייכות של בני 12-18* בעלי תיקים פליליים למסגרת לימודית, לפי קבוצת אוכלוסייה ומין (מספרים ושיעור לאלף בקבוצת הגיל) / תשע"ה (2014/15)

מסגרת לימודים					סך הכל	
ללא מסגרת לימודים	ישיבות ואולפנות	משרד התמ"ת	משרד החינוך	סך הכל		
מספרים						
2,785	35	944	6,187	9,951	סך הכל	
2,537	35	876	5,752	9,200	בנים	
248	0	68	435	751	בנות	
						מזה:
1,425	35	630	3,794	5,884	סך הכל	יהודים
1,262	35	580	3,482	5,359	בנים	
163	0	50	312	525	בנות	
1,214	0	243	2,046	3,503	סך הכל	ערבים
1,162	0	236	1,970	3,368	בנים	
52	0	7	76	135	בנות	
שיעור לאלף בקבוצת הגיל						
37.0	10.0	79.0	7.0	10.0	סך הכל	
64.0	10.0	90.0	13.0	18.0	בנים	
7.0	0.0	30.0	1.0	2.0	בנות	
						מזה:
38.0	10.0	118.0	6.0	9.0	סך הכל	יהודים
64.0	10.0	134.0	11.0	15.0	בנים	
9.0	0.0	48.0	1.0	2.0	בנות	
42.0	0.0	40.0	8.0	12.0	סך הכל	ערבים
76.0	0.0	47.0	16.0	23.0	בנים	
4.0	0.0	7.0	1.0	1.0	בנות	

מקור: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, שנתון סטטיסטי לישראל 2017, לוח 8.30, 2017.

* כולל בני 19 פחות יום.

בשנת הלימודים תשע"ה רוב התלמידים בני ה-12-18 עם תיקים פליליים למדו במסגרות של משרד החינוך. כ-30% מהקטינים בעלי תיקים פליליים היו ללא מסגרת לימודים.

שיעורם של בעלי התיקים היה 11.0 לאלף. יותר ממחציתם היו יהודים, ורובם המוחלט היו בנים.

לוח 12.40: מין ומגזר של קטינים וצעירים (12-18) עם תיקים פליליים, לפי אשכול חברתי-כלכלי של יישוב המגורים (מספרים ושיעור לאלף בקבוצת הגיל) / 2014

אשכול חברתי-כלכלי של יישוב המגורים							מין
לא ידוע	9-10 (גבוה)	7-8	5-6	3-4	1-2 (נמוך)	סך הכל	
מספרים							
178	27	2,225	2,599	3,843	1,801	10,673	סך הכל
169	22	1,985	2,337	3,627	1,717	9,857	בנים
9	5	240	262	216	84	816	בנות
יהודים							
3	25	1,726	2,187	1,641	621	6,203	סך הכל
3	20	1,535	1,989	1,486	571	5,604	בנים
..	5	191	198	155	50	599	בנות
ערבים							
175	..	310	136	2,095	1,157	3,877	סך הכל
166	..	292	122	2,049	1,127	3,757	בנים
9	..	18	17	46	30	120	בנות
שיעור לאלף מקבוצת הגיל							
12.0	2.0	8.0	12.0	14.0	10.0	11.0	סך הכל
22.0	3.0	14.0	21.0	25.0	19.0	20.0	בנים
1.0	1.0	2.0	3.0	2.0	1.0	2.0	בנות
יהודים							
7.0	2.0	7.0	12.0	13.0	8.0	9.0	סך הכל
13.0	3.0	12.0	21.0	23.0	15.0	16.0	בנים
..	1.0	2.0	2.0	2.0	1.0	2.0	בנות
ערבים							
12.0	..	35.0	15.0	14.0	12.0	14.0	סך הכל
22.0	..	66.0	26.0	27.0	23.0	26.0	בנים
1.0	..	4.0	4.0	1.0	1.0	1.0	בנות

מקור: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, 2017, עיבוד מיוחד.

.. נתונים בלתי ידועים או שאינם ניתנים לפרסום.

שיעור הקטינים הערבים בעלי תיקים פליליים גדל עם העלייה באשכול החברתי-כלכלי של יישוב המגורים, מ-12 לאלף קטינים באשכולות 1-2 (מעמד חברתי-כלכלי נמוך) ל-35 לאלף קטינים באשכול 7-8. ולהיפך כשמדובר בקטינים יהודים (מ-8 לאלף ל-2 לאלף).

13

ילדים נפגעי עבירה

מבוא

הפרק הקודם דן בילדים עוברי חוק, ואילו פרק זה מתמקד בילדים שנפגעו כתוצאה מעבירות על החוק. נתונים נוספים על ילדים הנתונים בסיכון ובמצבי מצוקה מוצגים גם בפרק הבא, פרק 14 - ילדים במצבי מצוקה.

נתוני פרק זה קובצו לפי שני חתכי גיל החופפים בחלקם, 0-17 ו-0-14, שכן נתוני משטרת ישראל מתייחסים לילדים בגיל 0-17, ואילו נתוני יחידת חוקרי הילדים בשירות המבחן מתייחסים לחקירות מכוח החוק לתיקון דיני הראיות (הגנת ילדים) לילדים בגיל 0-14.

ילדים נפגעים ממגוון גדול של עבירות. פרק זה מציג נתונים בדבר עבירות, שלרוב יש לגביהן בחוק הפלילי סעיפים מובחנים המתייחסים במיוחד לילדים. אין הוא מציג נתונים על היפגעות מעבירות שאינן נוגעות באופן ייחודי לילדים. גם השנה התאפשר לנו להציג נתונים על תיקים המוגדרים כתיקי טיפול מותנה (ראו סעיף ההגדרות להלן) בגין פגיעה בילדים. מטבע הדברים, מוצגים **נתונים מדווחים בלבד**.

אדם החושש כי ילד נתון בסיכון, או כי נעברה בו עבירת מין או עבירה בתוך המשפחה, או כי הוא סובל מהזנחה - חלה עליו חובת דיווח. לפי החוק, הדיווח צריך להימסר לעובד סוציאלי לחוק הנוער בלשכת הרווחה המקומית (ראו פרק 14), או לתחנת משטרה מקומית. (בפרק נתונים על עבירת אי-דיווח).

חלקו הראשון של הפרק מבוסס על נתוני משטרת ישראל לגבי מספר התיקים שנפתחו בגין עבירות כנגד ילדים בתוך המשפחה, או מחוצה לה, וכן נתונים מסקר נפגעי עבירה שבוצע לאחרונה בידי המשטרה.

תיק נפתח במשטרה עקב אירוע פלילי אחד. מספר התיקים המופיע בלוח מעיד על מספר האירועים הפליליים שאירעו בנקודת זמן אחת, ואין הוא מעיד בהכרח על מספר הקטינים שנפגעו. סביר להניח, שמספר הנפגעים גדול ממספר התיקים, אם כי לא ידוע בכמה.

יש מספר סוגי תיקים: התיק השכיח הוא זה המתייחס לקטין נפגע אחד בלבד. התיק הפחות שכיח הוא זה הכולל יותר מנפגע אחד (שנפגעו באותו זמן).

לוחות 13.10-13.1 ותרשים 13א' מתייחסים לתיקים שנפתחו בגין עבירות מסוג תקיפה, התעללות ופגיעה מינית כנגד ילדים, במשפחה ומחוצה לה. החל מהשנה נכללים בנתונים גם נילונים (ולא רק חשודים) ולכן ישנם הבדלים בנתונים עצמם ובאופן הצגת הנתונים בהשוואה לפרסומם בשנתונים קודמים.

לוחות 13.11-13.13 מוקדשים לילדים נפגעי עבירות אלימות.

לוחות 13.14-13.15 עניינם ילדים שננטשו או שנשאר בלא השגחה.

תרשימים 13ב'-13ג' ולוחות 13.16-13.18 מוקדשים לעבירות מין כלפי קטינים.

תרשימים 13ד'-13י' מוקדשים לעבירות סייבר.

תרשים 13יא' ולוח 13.19 עוסק בעבירות של בגירים כנגד קטינים במוסדות חינוך.

החלק השני של הפרק מבוסס על נתוני יחידת חוקרי הילדים בשירות המבחן לנוער במשרד הרווחה.

ילדים שנפגעו מעבירה והופנו לחוקרי ילדים הם אלה שהחוק לתיקון דיני הראיות (הגנת ילדים), התשט"ו - 1955, חל עליהם. חוק זה קובע, כי ילד שטרם מלאו לו 14 שנים, המעורב בעבירות נגד המוסר (עבירות מין וזנות, או תועבה) כנפגע, כעד או כחשוד, ייחקר בידי חוקר ילדים (ראו הגדרה בהמשך) שמונה לתפקיד זה. בעקבות תיקון 26 לחוק העונשין (החוק למניעת התעללות בקטינים ובחסרי ישע), מאז סוף 1989 גם ילדים שנפגעו פיזית או נפשית מהתעללות של הורים בילדים נחקרים בידי חוקרי ילדים. מאז שנת 2002 נחקרים בידיהם גם ילדים (עד גיל 12) שהיו עדים לעבירות מסוג נסיון רצח, רצח והריגה, ומאז שנת 2004 נחקרים גם ילדים שנפגעו מעבירות מסוג חבלה בכוונה מחמירה וחבלה חמורה ועבירות אלימות חמורה נוספות, שבהן התוקף הוא הורה או אפוטרופוס של הילד, והנפגע הוא הקטין או ההורה, או מי שהיו עדים להן.

תרשימים 13-יב' ו-13-יג' ולוחות 13.20-13.28 מתייחסים לילדים עד גיל 14 בטיפולם של חוקרי ילדים.

החלק השלישי של הפרק מתייחס לילדים שנפגעו מעבירות אחרות שאינן עבירות מין, תקיפה או התעללות (בתוך המשפחה או מחוצה לה), ואשר בגינן נפתח תיק פלילי במשטרה.

לוחות 13.28-13.31 נוגעים לעבירות שונות נגד ילדים.

הגדרות

איסור העדה - החוק לתיקון דיני הראיות (הגנת ילדים), תשט"ו-1955, סעיף 2 (א) קובע, כי במקרים שעליהם חל החוק, לחוקר הילדים הסמכות להחליט האם להתיר או לאסור על ילד להעיד בבית משפט. כדי להחליט, על חוקר הילדים לבחון מכלול נתונים. אין החוק קובע מאלו טעמים לאסור או להתיר העדה, למעט העיקרון של מניעת נזק נפשי לילד.

החוק למניעת העסקה של עברייני מין במוסדות מסוימים, התשס"א - 2001. החוק אוסר על מעסיק לקבל לעבודה ולהעסיק במוסדות מסוימים ובכאלה שבהם שוהים ילדים, כגון בתי ספר, משפחתונים, גני ילדים, גני שעשועים, הסעות, מחלקות ילדים בבתי חולים ומועדוני ספורט. בגיר שהורשע בעבירת מין שאותה ביצע בהיותו בגיר. כן, אוסר החוק על בגיר שהורשע כאמור לעסוק בעבודה במוסד.

הזנחה - מצב שבו הוריו של ילד, או כל אדם אחר, החייבים על פי דין או הסכם לדאוג לצרכי חייו, אינם מספקים לו מזון, לבוש, צורכי לינה וצרכי חיים חיוניים אחרים במידה הדרושה לשמירת שלומו ובריאותו. סעיפי חוק העונשין - 1977 המתייחסים להזנחת ילדים: **361, השארת ילד בלא השגחה או במטרה לנוטשו** - המשאיר ילד שטרם מלאו לו שש שנים בלא השגחה ראויה ובכך מסכן את חיי הילד, פוגע או עלול לפגוע פגיעה ממשית בשלומו או בבריאותו, מתוך רשלנות או במטרה לנטוש את הילד. **362, הזנחת ילדים ומושגחים אחרים** (תיקון: תשכ"ה) - הורה אשר אינו מספק מזון, לבוש, צורכי לינה וצרכי חיים חיוניים אחרים במידה הדרושה לשמירת שלומו ובריאותו של מושגח, זולת אם הוכיח שנקט אמצעים סבירים, לפי הנסיבות, לשם השגת הדרוש וכדי לספק את הצרכים, אך אין בידו לספקם. מושגח הוא קטין שלא מלאו לו 16 שנים או קטין שמלאו לו 16 ואינו מסוגל לדאוג לצרכי חייו. **ו-363, נטישת מושגחים (תיקון התש"ם)** - הוריו של מושגח או המחויב על פי דין או הסכם לדאוג לצרכי חייו של מושגח, אשר סירב לקבל את המושגח מידי מי שאינו מחויב לדאוג לצרכי חייו, או אשר השאיר אותו בידי אדם שלא הסכים לדאוג לצרכי חייו, או אשר נטש את המושגח.

המחלקה לעניינים בינלאומיים - הרשות המרכזית לעניין חטיפת ילדים - במסגרת תפקידה כרשות מרכזית מטפלת המחלקה במקרים של חטיפת ילד על ידי אחד מהוריו מישראל לחו"ל ומחו"ל לישראל. המחלקה הבינלאומית בפרקליטות המדינה מהווה את הרשות המרכזית לעניין חוק אמנת האג (החזרת ילדים חטופים), התשנ"א-1991.

הפרת חובה של הורה או אחראי (תיקון: התשמ"ג, התש"ן, התשס"א(3) - (סעיף 337 בחוק העונשין - 1977), ההפרה כלולה בעבירות כלפי חיי אדם מצד המשטרה - המפר ללא הצדק בדיון את חובתו לספק לפלוני צרכי מחיה או לדאוג לבריאותו ולמנוע התעללות בו, חבלה בגופו, או פגיעה אחרת בשלומו ובבריאותו ומסכן או עלול לסכן בכך את חייו, או פוגע או עלול לפגוע בכך בבריאותו פגיעת קבע.

חובת דיווח - מוגדרת בסעיף 368ד' לחוק העונשין. אדם החושד, כי נעברה עבירה בקטין או בחסר ישע בידי אחראי עליו, חייב לדווח בהקדם לעובד סוציאלי לחוק הנוער או למשטרה.

חוק גיל הנישואין התש"י-1950 - חוק האוסר נישואי קטינה או קטין מתחת לגיל 18, כולל השאת קטינים או סיוע בעריכת נישואיהם. החוק מפרט את דרכי הטיפול בנישואין מסוג זה. (א) על אף האמור בחוק רשאי בית משפט לענייני משפחה לתת היתר לנישואי קטין או קטינה אם מלאו להם 16 שנים, ולדעת בית המשפט קיימות נסיבות מיוחדות הקשורות בטובת הקטין או הקטינה, לפי העניין, המצדיקות מתן היתר זה. בית המשפט לענייני משפחה יכריע בבקשה למתן היתר לאחר ששמע את הקטין או הקטינה, לפי העניין. (ב) לא יכריע בית המשפט לענייני משפחה בבקשה להיתר נישואין של קטין או קטינה שמלאו להם 16 שנים אך טרם מלאו להם 17 שנים, אלא לאחר שיקבל תסקיר מאת עובד סוציאלי לפי חוק גיל הנישואין.

בקשה להיתר נישואין - לפי סעיף 5 תוגש בידי הקטינה או הקטין בידי אחד מהוריהם או אפוטרופוסיהם או על ידי מי שמבקש להינשא להם.

חוקרי ילדים - אלה הם עובדים סוציאליים שהוכשרו לתפקידם בשירות המבחן לנוער במשרד הרווחה. לפי החוק לתיקון דיני הראיות (הגנת ילדים), התשט"ו-1955, ממנה אותם שר המשפטים לאחר התייעצות עם ועדה מיוחדת. לפי חוק זה, חקירת ילדים מתחת לגיל 14 שהיו מעורבים בעבירות מסוימות (רשימה מפורטת של העבירות והנסיבות ראו בחלק השני של המבוא), הנחקרים בין אם כחשודים ובין אם כקורבנות או כעדים, תיעשה בידי חוקרי ילדים. חוקרים אלה רשאים להעיד במקום הילדים.

חסר ישע - מי שאינו יכול לדאוג לצרכי מחייתו, לבריאותו או לשלומו מחמת גילו, מחלתו, מוגבלותו הגופנית או הנפשית, ליקוי שכלי, או כל סיבה אחרת. נתוני פרק זה בדבר חסרי ישע מתייחסים לילדים שנפגעו מעבירות מסוג תקיפה והתעללות במשפחה, או מאדם אחר האחראי להם.

חשוד/נילון - מעורב שקיים נגדו חשד לכאורה לעבירה פלילית שבגינה נפתח תיק פ"א/ט'ט"מ, בין שנחקר על כך ובין אם לאו. ההבדל בין נילון לחשוד הוא באופן הטיפול המשפטי.

חשיפה בכלי תקשורת בניגוד לחוק - מתייחסת לעבירה על מספר חוקים ותקנות:

1. חוק הנוער טיפול והשגחה, סעיפים 24;
2. חוק בתי המשפט (נוסח משולב), סעיף 70 (א), 70 (ג);
3. חוק אימוץ ילדים, סעיפים 21 (א) 34 (א);
4. חוק העונשין, סעיף 352;
5. חוק לתיקון דיני הראיות (הגנת ילדים), סעיף 6, 6א';
6. חוק הנוער (שפיטה, ענישה ודרכי טיפול), סעיף 9;
7. תקנות הנוער (טיפול והשגחה), (סדרי דין), תקנה 8.

נטישה - סירוב של הורי ילד, או של כל אדם אחר, להיות אחראים לילד למרות שעל פי דין או הסכם הם חייבים לדאוג לצרכי חייו, או השארת ילד בידי אדם שלא הסכים לדאוג לצרכים אלה.

עבירות סייבר - עבירות פליליות שנעשו באמצעות מערכות ממוחשבות או טלפונים ניידים, בדרך כלל ברשת האינטרנט. בהגדרה זו כלולות עבירות כגון גניבת מידע, התחזות, הטרדה או השפלה ועוד.

תיק פלילי (פ"א) - תיק הנוגע לאירועים פליליים שנפתחה בגינם חקירה ואשר הסתיימו ברישום פלילי.

ט.מ. - טיפול מותנה (עד 2008 - אי-תביעה) - הליך שנועד למנוע את תיוגו של קטין כעבריין. כשמדובר בעבירות מסוימות, רשאית המשטרה לפי שיקול דעתה שלא לחקור את עניין העבירה ולסגור את התיק. זאת, בלא רישום פלילי ושמירת הפרטים במאגר המשטרה. כמו כן, חומר החקירה ייגנז. מדובר בהליך חד-פעמי המחייב הודאה של הקטין בביצוע העבירה ונכונות להתנצל בפני הקרוב. באם הקטין ישוב ויבצע עבירה, ניתן יהיה לפתוח את התיק מחדש ולנהל חקירה פלילית העלולה להסתיים בהעמדה לדין.

מקור הנתונים

חלק גדול מן הנתונים מקורו ביחידה לסטטיסטיקה של משטרת ישראל.

הנתונים על עבירות סייבר נלקחו מה-STS מאגר נתונים של איגוד האינטרנט הישראלי בשיתוף מכון שריד - שרותי מחקר והדרכה: 'סקר השוואתי הורים-ילדים: פערי תפיסות והתנהגות במרחב המקוון 2017'. הסקר בוצע בקרב 500 הורים לילדים מתחת לגיל 18, וכ-500 בני נוער בגיל 7-17. איסוף הנתונים פוצע באמצעות פאנל אינטרנטי בקרב האוכלוסייה היהודית במהלך קיץ 2017.

נתונים נוספים על עבירות סייבר נלקחו מסקר בנושא תופעת השיימינג והאלימות ברשת בקרב בני הנוער בישראל: האגף למדיניות ותכנון אסטרטגי, המשרד לביטחון פנים, מחלקת מחקר. הסקר בוצע בצורה אינטרנטית על בסיס פאנל קיים, רחב היקף, באמצעות שאלון מובנה. הסקר בוצע בקרב 624 בני נוער בגיל 12-18 בתחילת שנת 2016.

מקורות נוספים לנתוני פרק זה הם היחידה לחקירות ילדים בשירות המבחן לנוער, הרשות המרכזית לטיפול בחטיפות ילדים על פי אמנת האג במשרד המשפטים, והשנתון נשים במשפחה בישראל, שהוציא לאור המרכז לקידום מעמד האישה באוניברסיטת בר-אילן. המקור המדויק מצוין בתחתיתו של כל לוח.

גם השנה עודכנו נתונים על רצח ילדים. מדובר בנתונים שהמועצה לשלום הילד מקבצת במשך השנה מן העיתונות. (המועצה החלה באיסופם היות שהיום אין גוף המקבל עליו לרכז נתונים מסוג זה).

תיקים שנפתחו בגין עבירות כנגד ילדים במשפחה ומחוץ למשפחה (לוחות 13.1-13.10 ותרשים 13א')

נתוני משטרת ישראל בדבר ילדים נפגעי עבירה בשנה מסוימת אינם סופיים וממשיכים להתעדכן גם במרוצת השנה שלאחריה. מכאן אי ההלימה בין נתונים המוצגים בשנים עוקבות. לפיכך בעת הסקת המסקנות יש להתייחס בזהירות המתבקשת למספרים ולאחוזים הלא סופיים של שנת 2016. הנתונים על מספר התיקים שנפתחו במשפחה ומחוץ למשפחה כוללים תיקים שנפתחו בגין עבירות שביצעו בגירים כנגד קטינים וכן עבירות שביצעו קטינים כנגד קטינים.

הנתונים משקפים את מצב התיקים כפי שסווגו בידי המשטרה ו/או הפרקליטות על פי סעיפי החוק. יש לציין, שסיווג התיק אינו מעיד בהכרח על מהות העבירה בפועל. לדוגמה, לא מן הנמנע שעבירת התעללות מתמשכת בילד מטעמים שונים לא תסווג כהתעללות, אלא כתקיפת בן משפחה או כתקיפה סתם. כמו כן, ייתכן שילד נפגע מספר פעמים ונפתחו בעניינו מספר תיקים. לפיכך, מספר התיקים בדרך כלל קטן ממספר הקטינים שנפגעו.

החל משנתון 2016 נכללים בנתונים גם נילונים (ולא רק חשודים) ולכן ישנם הבדלים בנתונים עצמם ובאופן הצגת הנתונים בהשוואה לפרסומם בשנתונים קודמים. נתוני 2016 אינם סופיים ויתעדכנו במהלך שנת 2017.

לוח 13.1: מספר תיקים פליליים* ותיקי טיפול מותנה (ט.מ.) שנפתחו בגין עבירות כנגד קטינים במשפחה ומחוץ למשפחה, לפי סוג תיק / 2006-2016

סוג תיק	שנה		
	2016***	2015	2010
			סך הכל
סך הכל	17,445	17,595	17,564
תיק פלילי	15,668	15,778	14,992
תיק ט.מ.	1,777	1,817	2,572
			במשפחה
סך הכל	3,979	4,084	4,458
תיק פלילי	3,916	4,017	4,371
תיק ט.מ.	63	67	87
			מחוץ למשפחה
סך הכל	13,466	13,511	13,106
תיק פלילי	11,752	11,761	10,621
תיק ט.מ.	1,714	1,750	2,485

מקור: משטרת ישראל, מחלקת אסטרטגיה, מדור מדידה והפקת מידע, דו"חות שנתיים, שנים שונות.

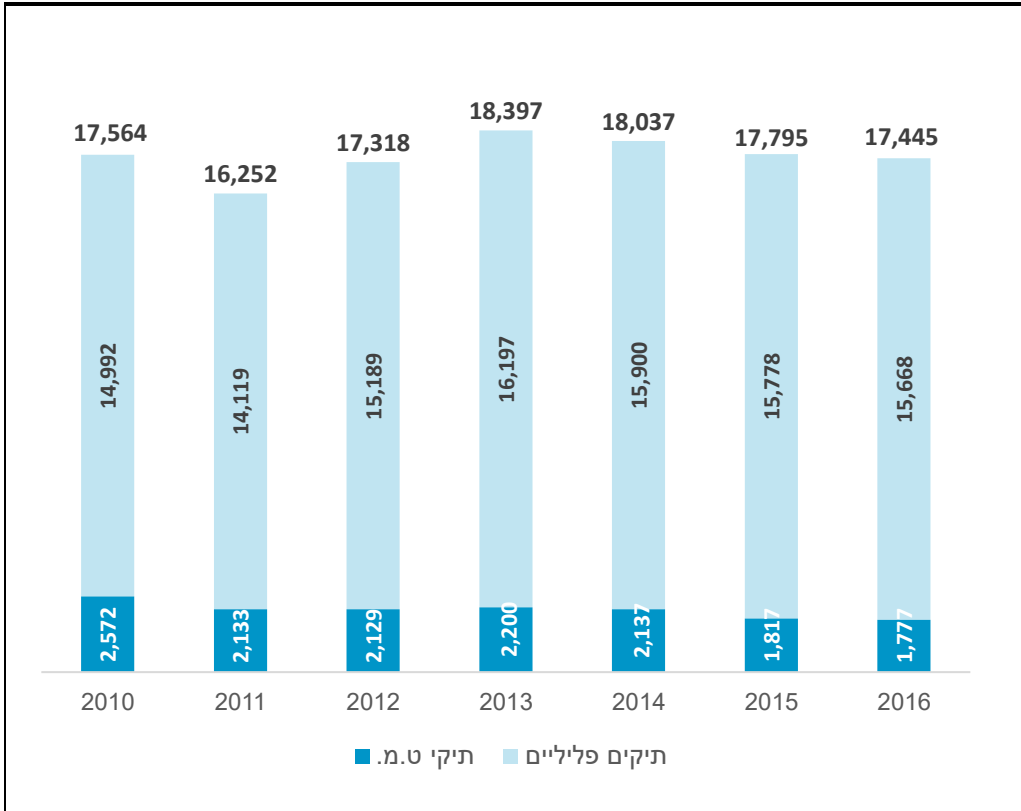
* הנתונים כוללים גם תיקים של קטינים שביצעו עבירות כנגד קטינים.

** ב-2006 ביצעה המשטרה הסבה של הנתונים למערכת מחשוב חדשה ושונתה שלילת הנתונים, לפיכך לא ניתן להשתמש בנתוני קרבנות לפני שנה זו.

*** נתוני 2016 אינם סופיים ויתעדכנו במהלך שנת 2017.

ב-2016 מספר התיקים הפליליים היה קטן מבשנת 2015.

תרשים 13א': מספר תיקים פליליים ותיקי טיפול מותנה (ט.מ.) שנפתחו בגין עבירות כנגד ילדים במשפחה ומחוץ למשפחה / 2006-2016

מקור: משטרת ישראל, מחלקת אסטרטגיה, מדור מדידה והפקת מידע, דו"חות שנתיים, שנים שונות.

הערה: החל מהשנה נכללים בנתונים גם נילונים (ולא רק חשודים) ולכן הם אינם תואמים את נתוני השנתונים הסטטיסטיים הקודמים. נתוני 2016 אינם סופיים ויתעדכנו במהלך שנת 2017.

מאז 2013 מספר התיקים הפליליים ותיקי ט.מ. שנפתחו בגין עבירות כנגד ילדים הלך וקטן.

לוח 13.2: מספר תיקים שנפתחו בגין עבירות כנגד ילדים במשפחה, לפי סוג תיק וסוג עבירה / 2006-2016*

שנה				סוג תיק
2016	2015	2010	2006	
סך הכל				
3,979	4,084	4,458	3,310	סך הכל
3,916	4,017	4,371	2,924	תיק פלילי
63	67	87	386	תיק ט.מ.
מתוכם:				
עבירות נגד גוף				
3,287	3,424	3,728	2,792	סך הכל
3,247	3,384	3,669	2,476	תיק פלילי
40	40	59	316	תיק ט.מ.
עבירות נגד חיי אדם				
12	8	20	10	סך הכל
12	8	20	10	תיק פלילי
0	0	0	0	תיק ט.מ.
עבירות מין				
401	370	402	295	סך הכל
385	351	389	277	תיק פלילי
16	19	13	18	תיק ט.מ.

מקור: משטרת ישראל, מחלקת אסטרטגיה, מדור מדידה והפקת מידע, שנים שונות.
הערה: החל מהשנה נכללים בנתונים גם נילונים (ולא רק חשודים) ולכן הם אינם תואמים את נתוני השנתונים הסטטיסטיים הקודמים. נתוני 2016 אינם סופיים ויתעדכנו במהלך שנת 2017.

רוב התיקים שנפתחו ב-2016 בגין עבירות כנגד ילדים במשפחה היו תיקים בגין עבירות נגד גוף. כ-10% מכלל העבירות במשפחה היו עבירות מין, כך בכל השנים.

לוח 13.3: תיקים פליליים ותיקי ט.מ. שנפתחו בגין עבירות כנגד ילדים <u>במשפחה</u> ונסגרו, לפי מצב התיק (מספרים ואחוזים) / 2006-2016							
מזה:					סך הכל		שנה
סגור*		פתוח					
נדון	סך הכל	בלא שדון	בפרקליטות/תביעות	במשטרה			
מזה: הסתיים בהרשעה							
98.1	474 14.3	2,819 85.2	17 0.5	0 0.0	3,310 100.0	מספרים אחוזים	2006
89.8	472 10.6	3,901 87.5	42 0.9	2 0.0	4,458 100.0	מספרים אחוזים	2010
88.8	498 12.9	3,295 85.5	62 1.6	3 0.1	3,855 100.0	מספרים אחוזים	2011
94.9	508 12.8	3,389 85.2	91 2.3	7 0.2	3,978 100.0	מספרים אחוזים	2012
98.1	523 13.1	3,394 84.8	140 3.5	19 0.5	4,004 100.0	מספרים אחוזים	2013
97.7	570 13.4	3,486 81.9	340 8.0	52 1.2	4,259 100.0	מספרים אחוזים	2014
99.2	597 14.6	2,948 72.2	736 18.0	153 3.7	4,084 100.0	מספרים אחוזים	2015
99.1	465 11.7	1,802 45.3	1,378 34.6	709 17.8	3,979 100.0	מספרים אחוזים	2016

מקור: משטרת ישראל, מחלקת אסטרטגיה, מדור מדידה והפקת מידע, שנים שונות.

* תיקים שנסגרו בידי המשטרה או בידי הפרקליטות. תיק נסגר כאשר העבריין לא נודע, מחוסר אשמה, או מהיעדר ראיות מספיקות די הצורך להגשת כתב אישום, או מחוסר עניין לציבור.
הערה: פירוט מצב התיקים אינו מסתכם לסך כל התיקים כיון שתיק יכול לכלול יותר מעבירה אחת.

מספרם וחלקם של התיקים שטרם נסגרו גדל עם השנים. עד שנת 2014 רוב התיקים שנסגרו נסגרו ללא שדונו, בשנים 2015-2016 חלה ירידה בחלקם של תיקים אלו בכלל התיקים שנפתחו. רובם המוחלט של תיקים שנפתחו ונדונו באותה השנה, הסתיימו בהרשעה.

לוח 13.4: תיקים פליליים ותיקי ט.מ. שנפתחו בגין עבירות כנגד ילדים במשפחה
ונסגרו, לפי סוג עבירה ומצב התיק (מספרים ואחוזים) / 2016

סך הכל					סוג עבירה			
מזה:			אחוזים	מספרים			מספרים	סך הכל
סגור**		פתוח*						
נדון	בלא שנדון							
465	1,802	709	-	3,979	מספרים			
11.7	45.3	17.8	100.0	-	אחוזים			
283	1,273	1,542	82.6	3,287		נגד גוף		
110	380	258	29.5	1,173		סדר ציבורי		
55	113	255	10.1	401		מין		
9	23	10	6.9	275		כלפי הרכוש		
2	2	5	1.1	42		כלפי המוסר		
3	3	5	0.3	12		נגד חיי אדם		
0	1	2	0.2	8		ביטחון		
0	1	3	0.1	5		מרמה		
0	0	1	0.0	1		תנועה		
2	6	6	0.3	13		אחר***		

מקור: משטרת ישראל, מחלקת אסטרטגיה, מדור מדידה והפקת מידע, דו"חות שנתיים, 2017.

* במשטרה או בפרקליטות- תביעה, תיקים שהטיפול בהם לא הסתיים, וטרם הוחלט האם יוגש כתב אישום.

** תיקים שנסגרו בידי המשטרה או בידי הפרקליטות. תיק נסגר כאשר העברין לא נודע, מחוסר אשמה, או מהיעדר ראיות מספיקות די הצורך להגשת כתב אישום, או מחוסר עניין לציבור.

*** כולל: ללא סיווג, סעיפי הגדרה ושאר עבירות.

הערה: פירוט מצב התיקים אינו מסתכם לסך כל התיקים כיון שתיק יכול לכלול יותר מעבירה אחת.

82.6% מהתיקים הפליליים ותיקי ט.מ. שנפתחו ב-2016 נפתחו בגין עבירות נגד גוף, ועוד 29.5% נפתחו בגין עבירות נגד סדר ציבורי.

45.3% מהתיקים שנפתחו נסגרו ללא שנדונו ו-17.8% נשארו פתוחים.

לוח 13.5: תיקים פליליים שנפתחו לבגירים בגין אלימות כנגד קטינים במשפחה,
לפי קבוצת אוכלוסייה* (מספרים ואחוזים) / 2010-2016

לא יהודים		יהודים		סך הכל*	שנה
אחוזים	מספרים	אחוזים	מספרים		
24.7	867	75.5	2,648	3,508	2010
25.5	765	74.6	2,235	2,997	2011
25.7	788	74.5	2,286	3,070	2012
27.6	853	72.6	2,247	3,093	2013
28.4	933	71.6	2,357	3,291	2014
28.4	901	71.7	2,270	3,167	2015
29.8	914	70.3	2,152	3,063	2016

מקור: משטרת ישראל, מחלקת אסטרטגיה, מדור מדידה והפקת מידע, דו"חות שנתיים, שנים שונות.
* הנתונים בקבוצות השונות אינם מסתכמים לסך הכל היות שתיק יכול לכלול כמה מעורבים.

כ-70% מן התיקים הפליליים שנפתחו במשטרה ב-2016 נפתחו בגין אלימות במשפחה כלפי קטינים יהודים ו-29.8% נפתחו בגין אלימות כלפי קטינים לא יהודים.

לוח 13.6: מספר תיקים שנפתחו בגין עבירות כנגד ילדים מחוץ למשפחה, לפי סוג תיק וסוג עבירה / 2006-2016*

שנה				סוג תיק
2016	2015	2010	2006	
סך הכל				
13,466	13,511	13,106	11,203	סך הכל
11,752	11,761	10,621	7,526	תיק פלילי
1,714	1,750	2,485	3,677	תיק ט.מ.
מתוכם:				
עבירות נגד גוף				
5,943	5,863	7,017	6,024	סך הכל
4,827	4,718	5,322	3,461	תיק פלילי
1,116	1,145	1,695	2,563	תיק ט.מ.
עבירות נגד חיי אדם				
54	52	49	36	סך הכל
53	52	49	36	תיק פלילי
1	0	0	0	תיק ט.מ.
עבירות מין				
2,113	2,040	1,843	1,422	סך הכל
1,972	1,918	1,623	1,191	תיק פלילי
141	122	220	231	תיק ט.מ.

מקור: משטרת ישראל, מחלקת אסטרטגיה, מדור מדידה והפקת מידע, דו"חות שנתיים, שנים שונות.
הערה: החל מהשנה נכללים בנתונים גם נילונים (ולא רק חשודים) ולכן הם אינם תואמים את נתוני השנתונים הסטטיסטיים הקודמים. נתוני 2016 אינם סופיים ויתעדכנו במהלך שנת 2017.

משנת 2010 הסתמנה מגמת ירידה במספר התיקים הכללי שנפתחו בגין עבירות כנגד ילדים מחוץ למשפחה, בעיקר בעבירות נגד גוף. מאז 2006 חלה עליה במספר התיקים שנפתחו בגין עבירות מין.

לוח 13.7: תיקים פליליים ותיקי ט.מ. שנפתחו בגין עבירות כנגד ילדים
 מחוץ למשפחה ונסגרו, לפי מצב התיק (מספרים ואחוזים) / 2006-2016

מזה:					סך הכל		שנה
סגור*		פתוח					
נדון	סך הכל	בלא שדון	בפרקליטות/תביעות	במשטרה			
מזה: הסתיים בהרשעה							
91.5	1,593 14.2	9,585 85.6	20 0.2	5 0.0	11,203 100.0	מספרים אחוזים	2006
90.2	1,803 13.8	11,298 86.2	81 0.6	7 0.1	13,107 100.0	מספרים אחוזים	2010
92.0	1,781 14.4	10,784 87.0	99 0.8	20 0.2	12,397 100.0	מספרים אחוזים	2011
92.0	1,751 13.1	11,665 87.4	179 1.3	13 0.1	13,340 100.0	מספרים אחוזים	2012
92.8	1,773 12.3	12,532 87.1	313 2.2	41 0.3	14,393 100.0	מספרים אחוזים	2013
94.6	1,650 12.0	11,721 85.1	759 5.5	48 0.3	13,778 100.0	מספרים אחוזים	2014
98.0	1,735 12.8	11,152 82.5	1,487 11.0	170 1.3	13,511 100.0	מספרים אחוזים	2015
98.8	1,668 12.4	9,207 68.4	2,317 17.2	1,769 13.1	13,466 100.0	מספרים אחוזים	2016

מקור: משטרת ישראל, מחלקת אסטרטגיה, מדור מדידה והפקת מידע, דו"חות שנתיים, שנים שונות.

* תיקים שנסגרו בידי המשטרה או בידי הפרקליטות. תיק נסגר כאשר העברין לא נודע, מחוסר אשמה, או מהיעדר ראיות מספיקות די הצורך להגשת כתב אישום, או מחוסר עניין לציבור.

** כולל תיקים שנפתחו בשנים קודמות אך נדונו בשנה המצוינת.

הערה: פירוט מצב התיקים אינו מסתכם לסך כל התיקים כיון שתיק יכול לכלול יותר מעבירה אחת.

מספר התיקים הפליליים ותיקי ט.מ. שנפתחו מאז 2006 ועד ל-2016 עמד בסימן גידול. מספרם וחלקם של התיקים שטרם נסגרו גדל עם השנים.

רוב התיקים שנסגרו נסגרו בלא שדונו, בשנים 2013-2016 חלה ירידה בחלקם של תיקים אלו בכלל התיקים שנפתחו.

רוב התיקים שנדונו הסתיימו בהרשעה.

לוח 13.8: תיקים פליליים ותיקי ט.מ. שנפתחו בגין עבירות כנגד ילדים מחוץ למשפחה
ונסגרו, לפי סוג עבירה ומצב התיק (מספרים ואחוזים) / 2016

סך הכל				סוג עבירה	
מזה:			מספרים		
סגור**		פתוח*		מספרים	אחוזים
נדון	בלא שנדון				
1,668	9,207	4,086	-	13,466	מספרים
12.4	68.4	30.3	100.0	-	אחוזים
549	3,096	1,390	44.1	5,943	נגד גוף
449	2,356	951	30.6	4,127	סדר ציבורי
274	2,757	442	27.8	3,748	כלפי הרכוש
322	769	1,101	15.7	2,113	מין
25	44	44	1.4	183	כלפי המוסר
12	39	34	0.7	97	מרמה
4	27	29	0.6	78	ביטחון
11	10	18	0.4	54	נגד חיי אדם
3	8	12	0.2	25	רישוי
0	0	8	0.1	15	תנועה
0	2	1	0.0	3	כלכליות
19	99	36	1.4	188	אחר***

מקור: משטרת ישראל, מחלקת אסטרטגיה, מדור מדידה והפקת מידע, דו"חות שנתיים, 2017.

* בפרקליטות-תביעה, תיקים שהטיפול בהם לא הסתיים, וטרם הוחלט האם יוגש כתב אישום.

** תיקים שנסגרו בידי המשטרה או בידי הפרקליטות. תיק נסגר כאשר העברין לא נודע, מחוסר אשמה, או

מהיעדר ראיות מספיקות די הצורך להגשת כתב אישום, או מחוסר עניין לציבור.

*** כולל: ללא סיווג, סעיפי הגדרה ושאר עבירות.

הערה: פירוט מצב התיקים אינו מסתכם לסך כל התיקים כיון שתיק יכול לכלול יותר מעבירה אחת.

בשנת 2016 44.1% מהתיקים הפליליים ותיקי ט.מ. שנפתחו בגין עבירות שבוצעו כנגד ילדים נפתחו בגין עבירות נגד גוף, ועוד 30.6% נפתחו בגין עבירות נגד סדר ציבורי, 27.8% נפתחו בגין עבירות כלפי רכוש ו-15.7% תיקים נפתחו בגין עבירות מין שבוצעו כלפי קטינים. 68.4% מהתיקים שנפתחו נסגרו בלא שנדונו.

לוח 13.9: מצב הטיפול בתיקים פליליים שנפתחו בעבירות במשפחה ומחוץ למשפחה, לפי סוג עבירה (מספרים ואחוזים) / 2016

מחוץ למשפחה			במשפחה			מצב הטיפול בתיק
עבירות מין	עבירות נגד אדם	עבירות נגד גוף	עבירות מין	עבירות נגד אדם	עבירות נגד גוף	
2,113	54	5,943	401	12	3,287	סך הכל
1,216	31	1,575	262	6	1,680	מספרים בטיפול*
57.5	57.4	26.5	65.3	50.0	51.1	אחוזים מתוכם:
4.0	0.0	5.3	6.9	0.0	11.5	בהמתנה
22.8	29.0	46.7	20.2	83.3	22.1	בחקירה
0.2	3.2	0.6	0.4	0.0	0.2	ממתין להצמדה
73.0	67.7	59.0	72.5	16.7	66.2	פרקליטות-תביעות
9	0	42	1	0	12	מספרים בתהליך סגירה
0.4	0.0	0.7	0.3	0.0	0.4	אחוזים
853	13	4,009	125	4	1,518	מספרים סגור
40.4	24.1	67.5	31.2	33.3	46.2	אחוזים מתוכם:
4.5	100.0	1.8	4.0	0.0	4.3	נדון**
43.5	15.4	12.5	4.8	0.0	2.1	עברין לא נודע
10.2	23.1	52.7	17.6	75.0	39.7	אין עניין לציבור
32.7	7.7	23.8	62.4	25.0	52.3	חוסר ראיות
9.3	38.5	8.3	9.6	0.0	0.9	אחר

מקור: משטרת ישראל, מחלקת אסטרטגיה, מדור מדידה והפקת מידע, דו"חות שנתיים, 2017.
* תיקים שעדיין בחקירה, תיקים שהטיפול בהם לא הסתיים, תיקים שטרם הוחלט האם יוגש כתב אישום.
** נדון והסתיים בהחלטת בית משפט (הרשעה / אחר).

ב-2016 כמחצית התיקים שעניינם עבירות נגד גוף במשפחה וכשני שלישים מהתיקים שעניינם עבירות מין במשפחה נסגרו מחוסר ראיות. 75.0% מהתיקים בגין עבירות נגד חיי אדם במשפחה ו-40.0% מהתיקים בגין עבירות נגד גוף במשפחה נסגרו בשל חוסר עניין לציבור. מחצית ויותר מהתיקים שעניינם עבירות נגד גוף מחוץ למשפחה נסגרו מחוסר עניין לציבור וכרבע נסגרו בשל חוסר ראיות. שני שלישים מהתיקים שעניינם עבירות מין מחוץ למשפחה נסגרו מחוסר ראיות ועוד 43.5% נסגרו בגין על"ן (עברין לא נודע).

לוח 13.10: תיקים פליליים שנפתחו בעבירות במשפחה ומחוץ למשפחה בגין הזנחה*, לפי שנה, מצב הטיפול בתיק וסוג עבירה (מספרים ואחוזים) / 2006-2016

מחוץ למשפחה				במשפחה				
2016	2015	2010	2006	2016	2015	2010	2006	
מצב הטיפול בתיק								
203	235	211	255	249	249	345	292	נפתחו
106	186	196	236	129	212	334	279	בלא שנדונו
0	1	13	19	1	1	7	13	נדונו**
0	1	13	19	1	1	7	13	הסתיימו בהרשעה***
סוג עבירה								
24	32	24	47	16	15	20	11	הזנחת מושגח
115	129	119	123	189	187	265	235	הזנחת קטין
20	18	24	37	28	29	39	32	השארת ילד בלא השגחה ראויה
50	60	48	46	31	23	25	17	השגחה ברשלנות על ילד
2	1	2	3	0	0	1	1	נטישת ילד
2	3	5	3	0	2	0	2	נטישת מושגח
2	2	4	5	3	3	1	1	נטישת קטין

מקור: משטרת ישראל, מחלקת אסטרטגיה, מדור מדידה והפקת מידע, דו"חות שנתיים, שנים שונות.

* לפי סעיפים: 361, 362 ו-363 לחוק העונשין. ראו פירוט במבוא לפרק זה.

** תיק נדון: תיק שנסגר לאחר שענייניהם של כל החשודים נדונו או חלק נדונו וחלק נסגרו במשטרה (תיקים שנסגרו כשאחד או יותר מהחשודים הורשע).

*** כולל תיקים שטרם נסגרו אך אחד או חלק מהחשודים הורשעו. לכן לעיתים ישנן יותר הרשעות מתיקים שנדונו. הערה: פירוט מצב הטיפול התיקים אינו מסתכם לסך כל התיקים כיון שתיק יכול לכלול יותר מעבירה אחת.

בשנים 2010-2016 קטן מספר התיקים הפליליים שנפתחו בגין הזנחה במשפחה, רובם בגין הזנחת קטין.

בשנים 2010-2016 יותר ממצצית מהתיקים שנפתחו בגין הזנחה מחוץ למשפחה היו בגלל הזנחת קטין וכרבע מהם בגין השגחה ברשלנות.

רוב התיקים שנסגרו לא נדונו. רוב התיקים שנדונו הסתיימו בהרשעה של לפחות אחד מהחשודים (ראו הערות מתחת ללוח). כך בכל השנים הן במשפחה והן מחוצה לה.

ילדים נפגעי עבירות אלימות (לוחות 13.11-13.13)

לוח 13.11: תיקים פליליים שנפתחו בגין עבירות אלימות* של בגירים כנגד קטינים, לפי יישוב** (מספרים ושיעור ל-10,000 בקרב בגירים מעל גיל 18) / 2010-2016

2016		2015		2010		יישוב
שיעורים	מספרים	שיעורים	מספרים	שיעורים	מספרים	
10.7	6,176	11.0	6,237	12.8	6,646	סך הכל
עיריות						
11.0	586	10.5	548	13.1	611	ירושלים
11.1	386	10.5	360	12.0	391	תל אביב-יפו
6.7	144	9.3	200	12.9	270	חיפה
7.5	24	11.1	34	10.4	26	אום אל-פחם
18.2	32	20.7	35	26.0	41	אופקים
14.2	37	14.7	38	23.0	55	אור יהודה
5.5	7	9.7	12	6.8	8	אור עקיבא
25.0	93	22.3	82	21.4	74	אילת
20.2	37	26.5	47	26.5	39	אלעד
8.2	12	8.4	12	15.7	21	אריאל
10.1	154	10.9	164	15.2	214	אשדוד
16.5	161	17.5	166	13.4	110	אשקלון
16.1	28	9.5	16	18.8	37	באקה אל-גרבייה
14.8	224	13.9	207	12.5	180	באר-שבע
32.1	39	27.6	33	35.5	40	בית שאן
25.2	133	28.4	141	24.6	91	בית שמש
12.1	24	12.5	23	30.1	38	ביתר עילית
10.1	101	11.4	111	10.1	84	בני-ברק
17.6	180	16.8	171	20.5	213	בת-ים
9.7	16	9.1	15	6.2	9	גבעת שמואל
3.8	17	3.0	13	5.5	23	גבעתיים
15.6	37	21.6	51	17.1	39	דימונה
5.6	23	5.3	21	8.2	27	הוד השרון
13.9	98	12.4	87	9.7	66	הרצליה
6.0	40	9.5	62	11.4	67	חדרה
12.1	171	14.5	203	13.4	187	חולון

לוח 13.11: תיקים פליליים שנפתחו בגין עבירות אלימות* של בגירים כנגד קטינים, לפי יישוב** (מספרים ושיעור ל-10,000 בקרב בגירים מעל גיל 18) / 2010-2016 (המשך)

2016		2015		2010		יישוב
שיעורים	מספרים	שיעורים	מספרים	שיעורים	מספרים	
עריות (המשך)						
17.6	53	18.7	56	21.7	63	טבריה
20.9	53	13.8	34	16.3	34	טייבה
22.8	38	22.2	36	31.4	43	טירה
20.5	31	13.8	20	23.2	32	טירת הכרמל
16.5	34	18.0	36	16.8	28	טמרה
11.9	36	6.5	19	8.1	19	יבנה
7.6	16	7.7	16	13.7	26	יהוד
5.4	8	4.9	7	9.6	12	יקנעם עילית
0.0		0.0		13.1	16	כפר יונה
6.8	49	8.2	58	12.4	77	כפר סבא
17.4	23	18.0	23	10.8	11	כפר קאסם
12.1	41	11.8	40	12.0	40	כרמיאל
21.4	105	21.8	106	17.5	82	לוד
10.2	18	12.5	22	14.3	24	מגדל העמק
8.9	50	11.2	61	12.2	53	מודיעין- מכבים-רעות
14.7	35	14.9	34	9.5	17	מודיעין עילית
16.7	42	12.1	30	14.6	32	מעלה אדומים
17.0	26	9.8	15	11.5	17	מעלות תרשיחא
7.1	29	4.7	19	17.7	67	נהריה
5.3	17	3.8	12	12.1	32	נס ציונה
9.8	50	9.6	48	9.6	43	נצרת
17.1	53	22.9	71	20.5	65	נצרת עילית
10.3	19	4.9	9	10.8	20	נשר
19.1	36	17.1	31	18.3	28	נתיבות
7.2	109	6.4	97	13.0	175	נתניה
17.1	32	9.4	17	15.2	23	סחנין
10.7	37	7.5	26	13.4	45	עכו
6.7	23	6.7	22	21.3	64	עפולה
14.4	25	18.5	32	19.9	34	ערד
6.5	108	6.6	107	6.4	97	פתח תקווה

לוח 13.11: תיקים פליליים שנפתחו בגין עבירות אלימות* של בגירים כנגד קטינים, לפי יישוב** (מספרים ושיעור ל-10,000 בקרב בגירים מעל גיל 18) / 2010-2016 (המשך)

2016		2015		2010		יישוב
שיעורים	מספרים	שיעורים	מספרים	שיעורים	מספרים	
עיריות (המשך)						
24.4	49	30.8	62	24.5	44	צפת
25.9	33	28.5	35	17.9	18	קלנסווה
5.6	15	8.8	23	8.7	20	קריית אונו
9.7	41	12.8	53	12.4	47	קריית אתא
11.3	34	9.0	27	7.8	23	קריית ביאליק
13.7	50	14.5	52	21.7	72	קריית גת
6.7	21	9.3	29	12.3	37	קריית ים
7.3	23	8.0	25	16.1	48	קריית מוצקין
24.5	36	17.9	26	36.2	50	קריית מלאכי
14.8	25	11.7	20	18.5	31	קריית שמונה
7.8	25	7.9	24	23.6	61	ראש העין
9.3	174	6.4	117	11.6	199	ראשון לציון
17.9	55	16.7	49	19.3	43	רהט
8.1	76	9.2	85	11.2	91	רחובות
19.2	100	20.8	107	21.9	100	רמלה
6.5	77	6.0	71	6.8	78	רמת גן
6.8	22	7.2	23	4.6	14	רמת השרון
5.1	27	7.2	37	8.9	44	רעננה
21.0	36	20.5	34	27.0	41	שדרות
15.6	42	9.5	25	17.4	38	שפרעם

מקור: משטרת ישראל, מחלקת אסטרטגיה, מדור מדידה והפקת מידע, דו"חות שנתיים, שנים שונות.

* עבירות אלימות כוללות את מרבית העבירות החמורות כגון פגיעה מינית, תקיפה שוד וכיו"ב.

** בלוח זה נכללו עיריות בלבד בשל המספרים הקטינים ביישובים מסדר גודל קטן יותר.

הערה: בתיק אחד יכולים להיכלל מספר ילדים (במשטרה תיק אחד=אירוע אחד), ולכן מספר הנפגעים גדול ממספר התיקים.

שיעור התיקים הפליליים שנפתחו ב-2016 בגין עבירות אלימות של בגירים כנגד קטינים נמצא במגמת ירידה מאז 2010.

לוח 13.12: תיקים* פליליים בגין עבירות נגד חיי אדם שנעשו בילדים במשפחה ומחוץ למשפחה, לפי סוג עבירה (מספרים) / 2006-2016

שנה	סך הכל	רצח	נסיון רצח	איומי רצח והריגה	הריגה	גרימת מוות ברשלנות	גרימת מוות ברשלנות - תאונת דרכים	עבירות אחרות כלפי חיי אדם**	רצח - פעולות איבה
סך הכל									
2006	46	9	7	1	3	15	2	9	0
2010	69	10	12	0	8	19	3	25	0
2015	60	11	27	0	3	13	0	11	2
2016	66	10	21	1	3	19	0	17	2
במשפחה									
2006	10	1	1	0	1	4	0	3	0
2010	20	5	3	0	1	4	0	8	0
2015	8	0	1	0	0	1	0	6	0
2016	12	0	2	1	0	8	0	1	0
מחוץ למשפחה									
2006	36	8	6	1	2	11	2	6	1
2010	49	5	9	0	7	15	3	17	0
2015	52	11	26	0	3	12	0	5	2
2016	54	10	19	0	3	11	0	16	2

מקור: משטרת ישראל, מחלקת אסטרטגיה, מדור מדידה והפקת מידע, דו"חות שנתיים, שנים שונות.
 * בתיק אחד יכולים להיכלל מספר ילדים (במשטרה תיק אחד=אירוע אחד), ולכן מספר הנפגעים גדול ממספר התיקים.

** רוב העבירות נוגעות לסיכון חיי אדם בנתיב תחבורה (בעיקר יידוי אבנים או ירי על רקע לאומני, וסיכון בטיחותי של נוסעים). עבירות נוספות כלפי חיי אדם הן, לדוגמה, אי סיפוק צרכי מחיה, הפרת חובה כלפי קטין במשפחה.

בשנים 2006-2016 נצפתה מגמת גידול במספר התיקים הפליליים שנפתחו במשטרה בגין עבירות נגד חיי אדם (מ-46 תיקים ל-66 תיקים בהתאמה).
 רוב התיקים נפתחו בגין עבירות שבוצעו מחוץ למשפחה.

לוח 13.13: מספר מקרי מוות של ילדים עקב רצח, הריגה, גרימת מוות ברשלנות והזנחה בתוך המשפחה, לפי גיל, מין, זהות התוקף ואופן הפגיעה (המשך) 2003-2016

סך הכל			
אחוזים	2003-2016		
100.0	68	2003-2015	סך הכל
-	4	2003	שנה
-	4	2004	
-	5	2005	
-	5	2006	
-	6	2007	
-	8	2008	
-	2	2009	
-	9	2010	
-	2	2011	
-	8	2012	
-	12	2013	
-	2	2014	
-	1	2015	
-	0	2016	
29.2	19	עד שנה	גיל
12.3	10	1-2	
23.1	16	3-4	
24.6	16	5-9	
4.6	3	10-14	
6.2	4	+15	
50.8	35	בנים	מין הנפגע
49.2	33	בנות	
44.6	30	אב	זהות הפוגע
29.2	20	אם	
9.2	6	שני ההורים	
3.1	2	סבא	
3.1	2	אח	
3.1	3	קרוב משפחה אחר	

לוח 13.13: מספר מקרי מוות של ילדים עקב רצח, הריגה, גרימת מוות ברשלנות והזנחה בתוך המשפחה, לפי גיל, מין, זהות התוקף ואופן הפגיעה (המשך) 2003-2016

סך הכל			
אחוזים	2003-2016		
24.6	16	התעללות (מכות)	אופן הפגיעה
12.3	8	נשק חם	
10.8	7	חניקה	
9.2	6	דקירה	
7.7	5	הזנחה ומניעת טיפול	
7.7	6	הטבעה	
6.2	4	שריפה	
6.2	4	השלכה מגובה	
4.6	2	השארה או השלכה מרכב	
4.6	3	סם או תרופות	
6.2	4	לא ידוע	

מקור: המועצה לשלום הילד, המרכז למחקר ופיתוח, שנים שונות.

* ילדים עקב רצח, הריגה, גרימת מוות ברשלנות והזנחה.
 הערה: הלוח אינו כולל מקרי מוות של הישארות לבד ברכב. ראו פרק 9.

המוות השכיח נגרם ממכות, לרוב בידי האב.

ילדים שננטשו או הושארו בלא השגחה (לוחות 13.14-13.15)

לוח 13.14: מספר התיקים שנפתחו בגין השארת ילד בלא השגחה ונטישת ילד, לפי מספר הרשעות וסעיף אשמה / 2005-2016

סך כל ההרשעות				סך הכל				סעיף האשמה
2016	2015	2010	2005	2016	2015	2010	2005	
8	21	30	26	452	484	555	550	סך הכל
7	9	19	9	48	47	63	66	השארת ילד בלא השגחה*
1	6	4	0	81	83	73	49	רשלנות בהשגחה על ילד*
0	0	0	1	2	1	3	8	נטישת ילד**
0	0	0	0	5	5	5	10	נטישת קטין
0	0	0	7	2	5	5	0	נטישת מושגח
0	1	1	4	40	47	44	61	הזנחת מושגח
0	5	6	10	304	316	384	359	הזנחת קטין

מקור: משטרת ישראל, מחלקת אסטרטגיה, מדור מדידה והפקת מידע, דו"חות שנתיים, שנים שונות.
* לפי - סעיף 361 לחוק העונשין.

** לפי - סעיף 363 לחוק העונשין. ראו גם הלוח הבא. עוד על ילדים נטושים ראו פרק 3.

מאז 2005 לא היו הרשעות בגין נטישת ילד, נטישת קטין ונטישת מושגח.

לוח 13.15: תיקים פלייליים שנפתחו בגין השארת ילד בלא השגחה, נטישה או הזנחה ונסגרו (מספרים) / 2016

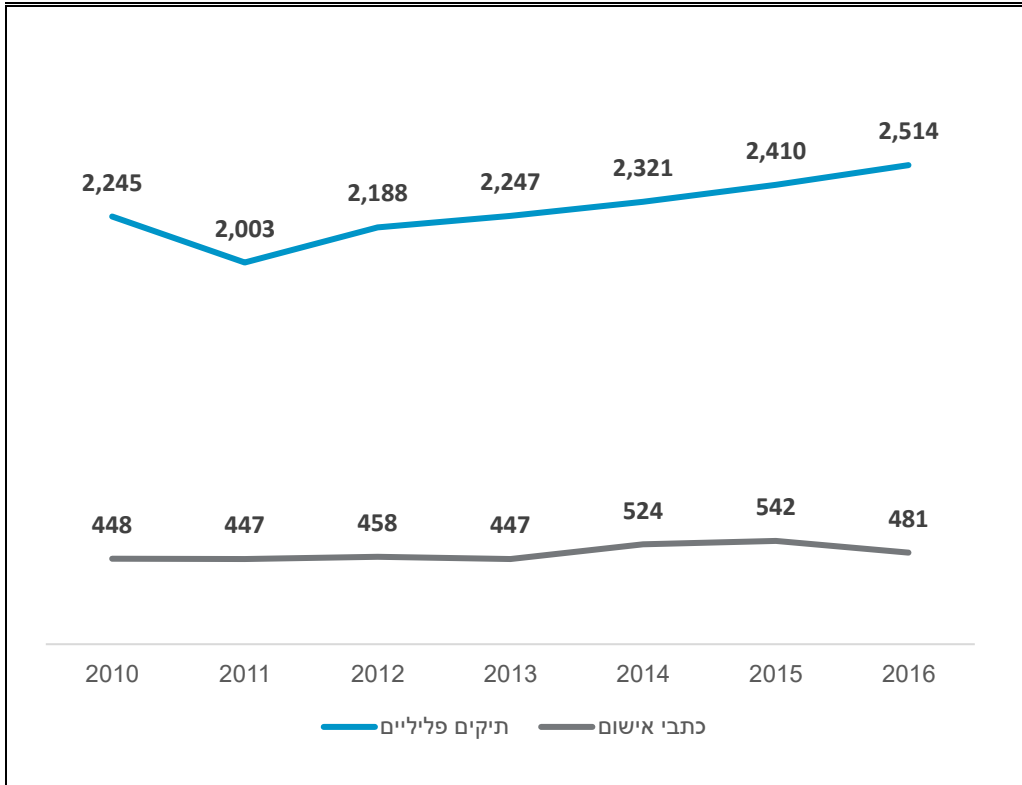
סעיף העבירה							סך הכל	שנה / מצב התיק
הזנחת קטין	הזנחת מושגח	נטישת מושגח	נטישת קטין	נטישת ילד**	רשלנות בהשגחה על ילד*	השארת ילד בלא השגחה*		
סך הכל							452	2016
304	40	2	5	2	81	48		
פתוח								
136	16	1	0	1	47	15	216	סך הכל
15	1	0	0	0	1	1	18	בהמתנה
32	2	1	0	0	16	6	57	בחקירה***
88	12	0	0	1	29	8	138	בפרקליטות****
2	1	0	0	0	1	1	5	בתביעה*****
1	1	0	0	0	1	0	3	כתב אישום
סגור								
168	24	1	5	1	34	33	236	סך הכל
21	0	0	2	0	0	8	1	נדון-סך הכל
147	24	1	3	1	34	25	235	לא נדון-סך הכל
70	18	1	2	1	21	20	133	אין עניין לציבור
69	6	0	0	0	11	4	90	חוסר ראיות
4	0	0	0	0	2	0	6	על"ן*****
4	0	0	1	0	0	1	6	אחר
0	0	0	0	0	1	7	8	הסתיים בהרשעה

מקור: משטרת ישראל, מחלקת אסטרטגיה, מדור מדידה והפקת מידע, דו"חות שנתיים, שנים שונות.
 * לפי סעיף 361 לחוק העונשין. ** לפי סעיף 363 לחוק העונשין. *** התיק נתון בחקירת המשטרה, אך טרם התקבלה החלטה בעניינו. **** תיק בגין עבירות מסוג פשע, המנוהל בידי פרקליטות המחוז. ***** תיק בגין עבירות מסוג עוון או חטא, המנוהל בידי התביעה המשטרית. ***** עבריו לא נודע.

ב-2016 נסגרו 52% מכלל התיקים שנפתחו בגין השארת ילד בלא השגחה, נטישה, או הזנחה, על פי רוב מחוסר עניין לציבור או מחוסר ראיות.

עבירות מין כלפי קטינים* (תרשימים 13ב'-13ג' ולוחות 13.16-13.18)

תרשים 13ב': תיקים פליליים והגשת כתבי אישום בעבירות מין כלפי קטינים, לפי שנה (מספרים) 2010-2016

מקור: משטרת ישראל, מחלקת אסטרטגיה, מדור מדידה והפקת מידע, דו"חות שנתיים, שנים שונות.

מספר התיקים הפליליים שנפתחו בגין עבירות מין כלפי קטינים גדל מאז 2011 ועד ל-2016. עם זאת, בשנת 2016 קטן מספר כתבי האישום שהוגשו בגין עבירות מסוג זה כלפי קטינים.

* עוד על עבירות מין כנגד קטינים ראו בהמשך הפרק בחלק על חקירות ילדים וכן בפרק 14.

לוח 13.16: תיקים שנפתחו בגין עבירת המין כלפי קטינים, לפי סוג העבירה (אחוזים)
2006-2016

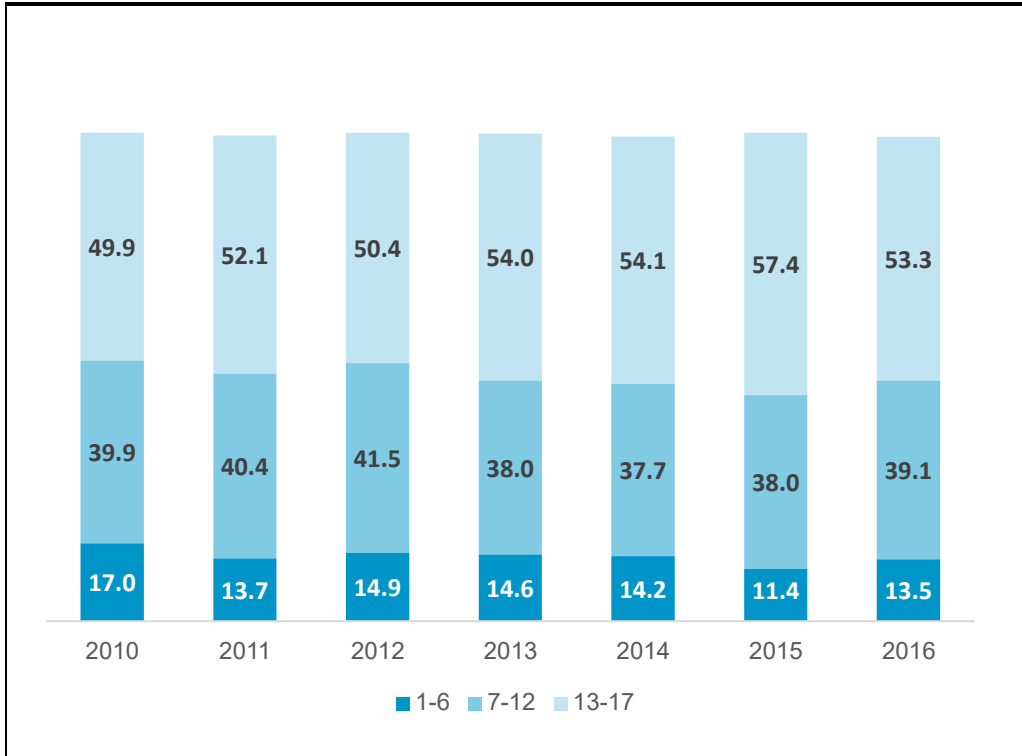
2016	2015	2010	2006	סוג העבירה	
				מספרים	סך כל התיקים
2,514	2,410	2,245	1,717		
100.0	100.0	100.0	100.0	אחוזים	
63.2	63.4	66.5	69.0		מעשה מגונה בכח
15.2	15.6	5.4	3.9		הטרדה מינית
14.3	14.1	11.7	11.1		אינוס בכח או באינזימים
12.1	12.5	13.7	11.1		אינוס ובעילה שלא כחוק
7.6	7.2	8.3	8.1		מעשה מגונה בפומבי
6.4	7.2	7.9	8.2		מעשה מגונה שלא בכח
0.8	0.7	0.4	0.6		עבירות בלתי טבעיות

מקור: משטרת ישראל, מחלקת אסטרטגיה, מדור מדידה והפקת מידע, דו"חות שנתיים, שנים שונות.

בעשור האחרון הסתמנה מגמת עלייה במספר התיקים שנפתחו בגין עבירת מין כלפי קטינים.

מאז 2006 גוברת שכיחות ההטרדה המינית כלפי קטינים. קרוב לשני שלישים מעבירות המין כלפי קטינים היו מעשה מגונה בכוח.

תרשים 13ג': התפלגות תיקים פליליים על עבירות מין, לפי גיל* הקטין הנפגע
2010-2016 (אחוזים)

מקור: משטרת ישראל, מחלקת אסטרטגיה, מדור מדידה והפקת מידע, דו"חות שנתיים, שנים שונות.

* לא כולל תיקים בודדים בהם גיל הקטין הנפגע לא סווג, לפיכך, האחוזים אינם מסתכמים ל-100%.

בכל השנים התפלגות התיקים הפליליים בגין עבירות מין לפי גיל הקטין הנפגע הייתה דומה למדי: כמחצית מן התיקים נפתחו עקב פגיעה בקטינים בגיל 13-17, כ-40% עקב פגיעה בילדים בגיל 7-12, והיתר עקב פגיעה בגיל 1-6.

יש לציין כי על פי משרד הרווחה, רוב הדיווחים על ילדים שנפגעו מינית היו על בני 7-12 (ראו פרק 14).

לוח 13.17: מצבת האסירים ששהו במתקני השב"ס בגין עבירות מין בקטינים (מספרים ואחוזים) / נובמבר 2017

אסירים קטינים		אסירים בגירים		
אחוזים	מספרים	אחוזים	מספרים	
100.0	10	100.0	1,356	סך כל האסירים
60.0	6	64.7	878	מתוכם: נגד קטינים
100.0	65	100.0	842	סך הכל שוחררו
36.9	24	34.3	289	מתוכם: נגד קטינים

מקור: שירות בתי הסוהר, ממונה על חופש המידע, 2017.

64.7% מהאסירים הבוגרים ששהו במתקני השב"ס בגין עבירות מין פגעו בקטינים.

לוח 13.18: תיקים שנפתחו נגד מעסיקים בגין עבירה על החוק למניעת העסקת עברייני מין במוסדות המיועדים לילדים* לפי מצב התיק (מספרים) / 2010-2016

מזה לפי סעיף עבירה:			סך הכל	שנה
העסקה במוסד ללא אישור	איסור עיסוק לעברייני מין	איסור העסקת עברייני מין במוסד		
0	0	1	1	2010
0	0	1	1	2011
0	1	1	2	2012
0	0	4	4	2013
1	1	0	2	2014
0	0	0	0	2015
0	0	1	1	2016
1	2	8	11	2010-2016
מצב התיק				
0	0	1	1	עברייני לא נודע
1	1	5	7	אין עניין לציבור - סגור
0	0	0	0	בחקירה
0	1	2	3	בתביעה או בפרקליטות

מקור: משטרת ישראל, מחלקת אסטרטגיה, מדור מדידה והפקת מידע, סמל חוק 579, שנים שונות.

* החוק למניעת העסקת עברייני מין במוסדות מסוימים 2001-תשס"א (ראו הגדרה במבוא).

הנתונים כוללים התייחסות לעבירות הבאות: איסור העסקת עברייני מין במוסד; איסור עיסוק לעברייני מין במוסד; חובת בקשה של אישור משטרה לעבודה במוסד.

בשנים 2010-2016 נפתחו בסך הכל רק 11 תיקים בגין עבירה על החוק למניעת העסקת עברייני מין. 7 מתוך התיקים שנפתחו בשנים אלה נסגרו בגין חוסר עניין לציבור, תיק אחד נסגר בגין עברייני לא נודע ושלושה תיקים נמצאים בתביעה או בפרקליטות.

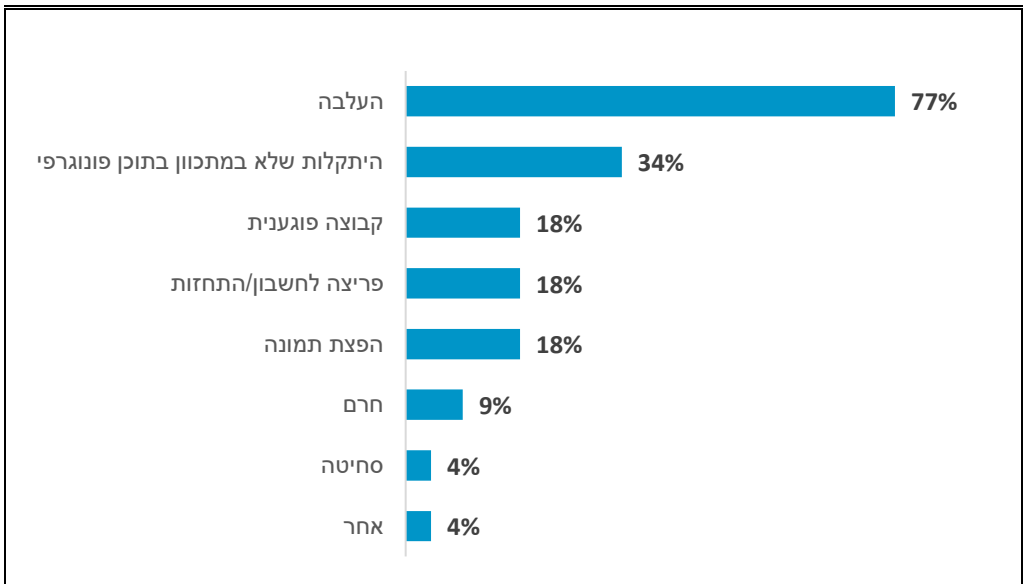
עבירות סייבר (תרשימים 6ד'-6'י')

תרשים 13ד': ילדים* (7-17) שחוו פגיעה ברשת** (אחוזים) / 2017

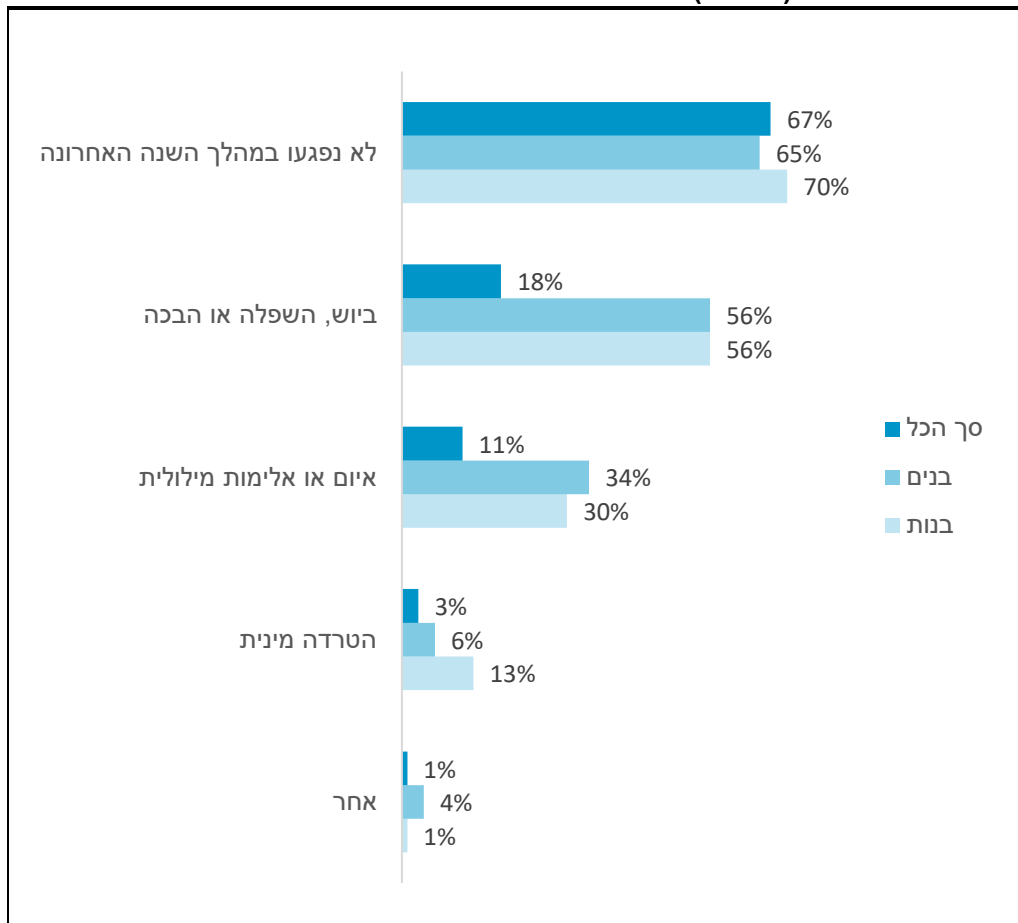
מקור: STS מאגר נתונים על האינטרנט בישראל, איגוד האינטרנט הישראלי, שריד - שרותי מחקר והדרכה. סקר השוואתי הורים-ילדים: פערי תפיסות והתנהגות במרחב המקוון 2017, תרשים 3. יולי 2017.
 * מהמגזר היהודי בלבד. ** הילדים והוריהם נשאלו: "האם חווית פגיעה ברשת? / האם ילדך חווה פגיעה ברשת?"
 הילדים דיווחו פי שניים ויותר מהוריהם על פגיעה בהם ברשת.
 11% מההורים לבני נוער בגיל 7-17 לא מודעים להאם ילדיהם נפגעו ברשת.

תרשים 13ה': ילדים* (7-17) שחוו פגיעה ברשת**, לפי סוג הפגיעה (אחוזים) 2017

מקור: STS מאגר נתונים על האינטרנט בישראל, איגוד האינטרנט הישראלי, שריד - שרותי מחקר והדרכה. סקר השוואתי הורים-ילדים: פערי תפיסות והתנהגות במרחב המקוון 2017, תרשים 4. יולי 2017.
 * מהמגזר היהודי בלבד. ** מחושב מתוך המשיבים שדיווחו על פגיעה ברשת.
 יותר משלושה רבעים מהילדים (7-17) דיווחו שנפגעו מהעלבה. 34% נתקלו שלא במתכוון בתוכן פונוגרפי.

תרשים 13: בני נוער (12-17) שנפגעו מתופעת השיימינג והאלימות באמצעות רשתות חברתיות* (אחוזים) / 2016

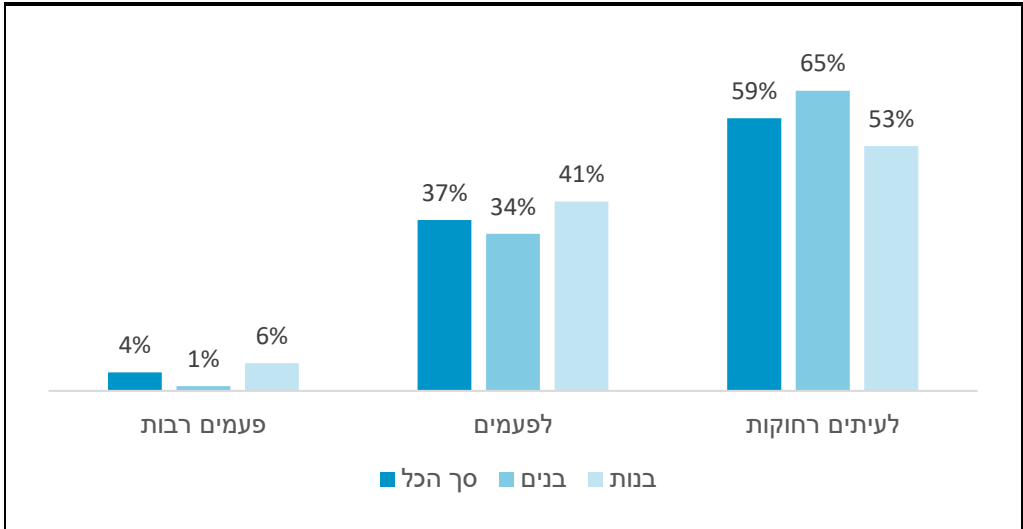

מקור: המשרד לביטחון הפנים, מחלקת מחקר, סקר בנושא: תופעת השיימינג והאלימות ברשת בקרב בני הנוער בישראל, מאי 2016.

* בני הנוער נשאלו: "במהלך השנה האחרונה, האם נפגעת באופן אישי מעבירות כגון ביוש או השפלה באמצעות רשתות חברתיות?"

כשליש (32%) מבני הנוער נפגעו מעבירות באמצעות רשתות חברתיות, בנים קצת יותר מבנות. בנים נפגעו יותר מאיום או אלימות מילולית ואילו בנות נפגעו פי שניים ויותר מהבנים מהטרדה מינית.

תרשים 13: תדירות הפגיעה של בני נוער (12-17) שנפגעו מתופעת השיימינג והאלימות באמצעות רשתות חברתיות* (אחוזים) / 2016

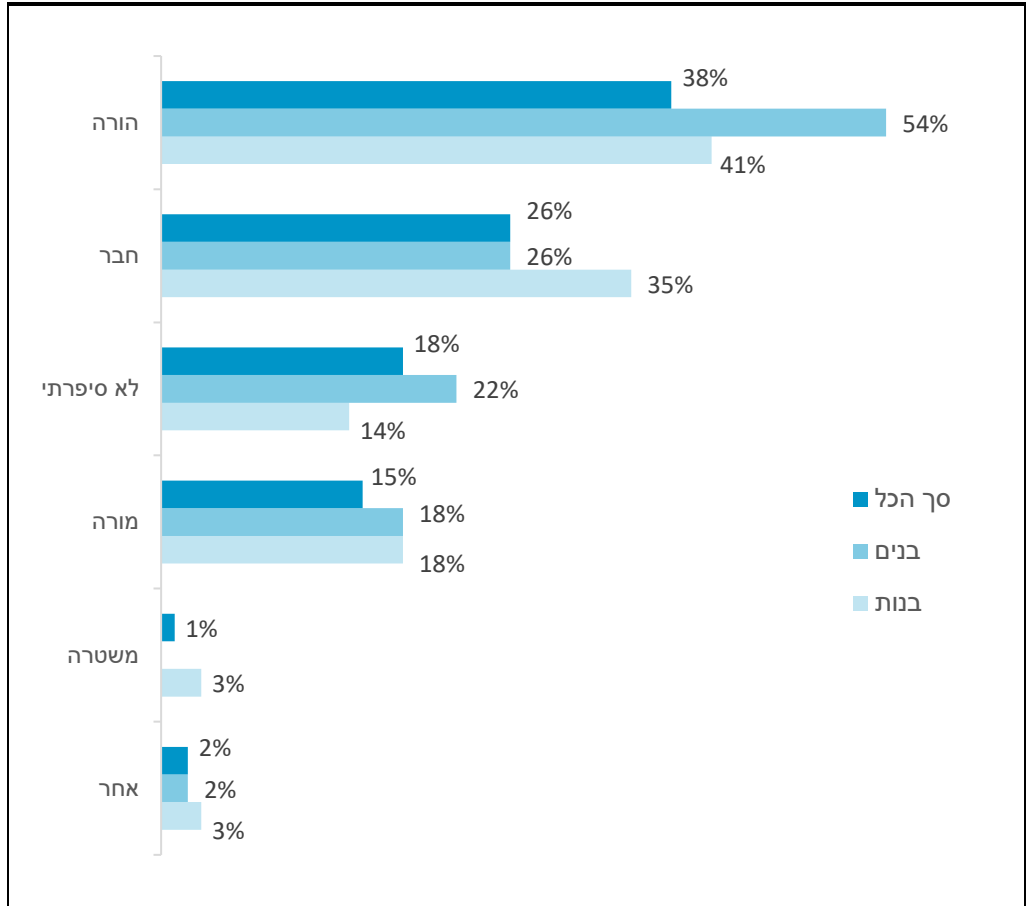

מקור: המשרד לביטחון הפנים, מחלקת מחקר, סקר בנושא: תופעת השיימינג והאלימות ברשת בקרב בני הנוער בישראל, מאי 2016.

* בני הנוער נשאלו: "מבין הנפגעים, באיזו תדירות נפגעת במהלך השנה האחרונה מעבירות אלו?".

כ-40% מהמדווחים על פגיעה בהם דיווחו כי נפגעו יותר מפעם אחת (לפעמים עד פעמים רבות). בנות נפגעו יותר מבנים.

תרשים 13ח': הגורם אליו פנו בני נוער (12-17) שנפגעו מתופעת השיימינג והאלימות באמצעות רשתות חברתיות* (אחוזים) / 2016

מקור: המשרד לביטחון הפנים, מחלקת מחקר, סקר בנושא: תופעת השיימינג והאלימות ברשת בקרב בני הנוער בישראל, מאי 2016.

* בני הנוער נשאלו: "האם סיפרת/דיווחת לגורם כלשהוא על המקרה? אם כן, למי?".

מעל לשליש (38%) מקרב בני הנוער שנפגעו מעבירות באמצעות רשתות חברתיות סיפרו על כך להורה, ורבע סיפרו לחבר. לעומת זאת כחמישית מבני הנוער שנפגעו לא סיפרו על כך לאיש.

תרשים ט'13: בני נוער (12-17) שנפגעו מתופעת השיימינג והאלימות באמצעות רשתות חברתיות*, לפי הישנות התופעה (אחוזים) / 2016

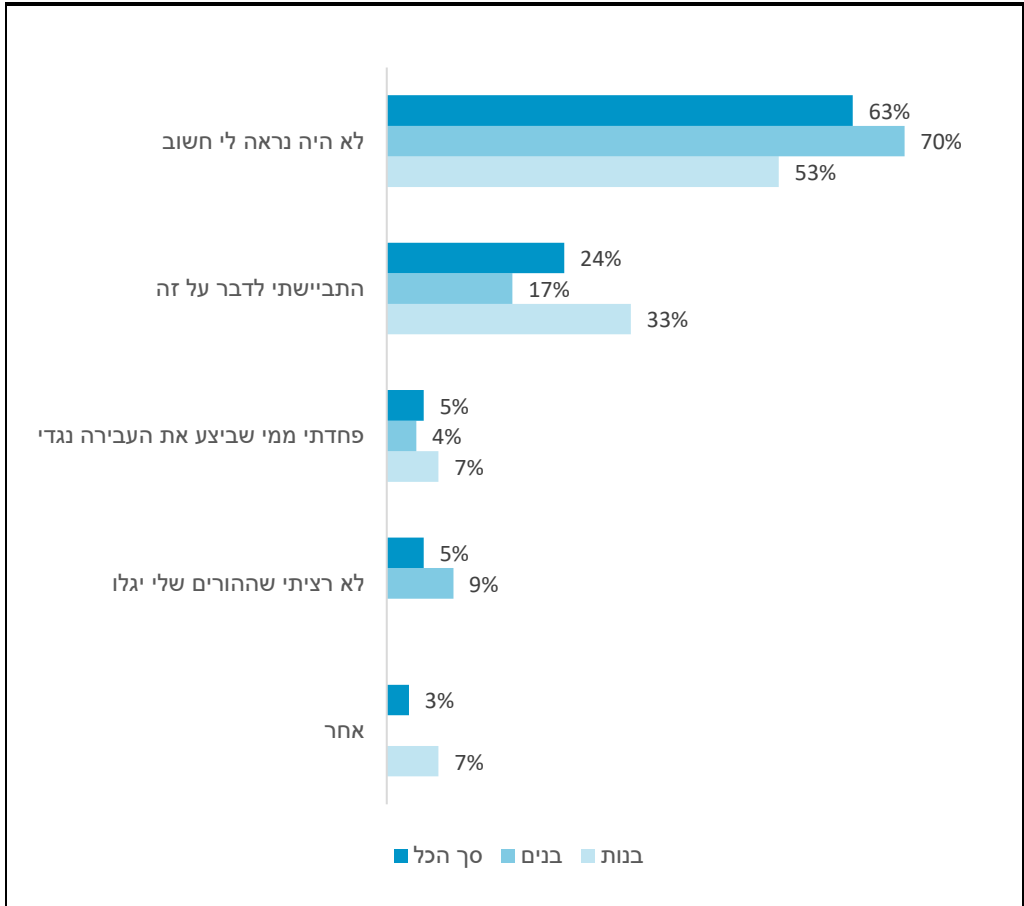

מקור: המשרד לביטחון הפנים, מחלקת מחקר, סקר בנושא: תופעת השיימינג והאלימות ברשת בקרב בני הנוער בישראל, מאי 2016.

* בני הנוער נשאלו: "האם לאחר הדיווח התופעה חזרה על עצמה?".

46% מהמדווחים על פגיעה בהם באמצעות רשתות חברתיות ציינו כי לאחר הדיווח התופעה חזרה על עצמה. יותר ממחצית מהבנים דיווחו על כך לעומת כ-40% מהבנות.

תרשים 13: הסיבה לאי דיווח של בני נוער (12-17) שנפגעו מתופעת השיימינג והאלימות באמצעות רשתות חברתיות* (אחוזים) / 2016

מקור: המשרד לביטחון הפנים, מחלקת מחקר, סקר בנושא: תופעת השיימינג והאלימות ברשת בקרב בני הנוער בישראל, מאי 2016.

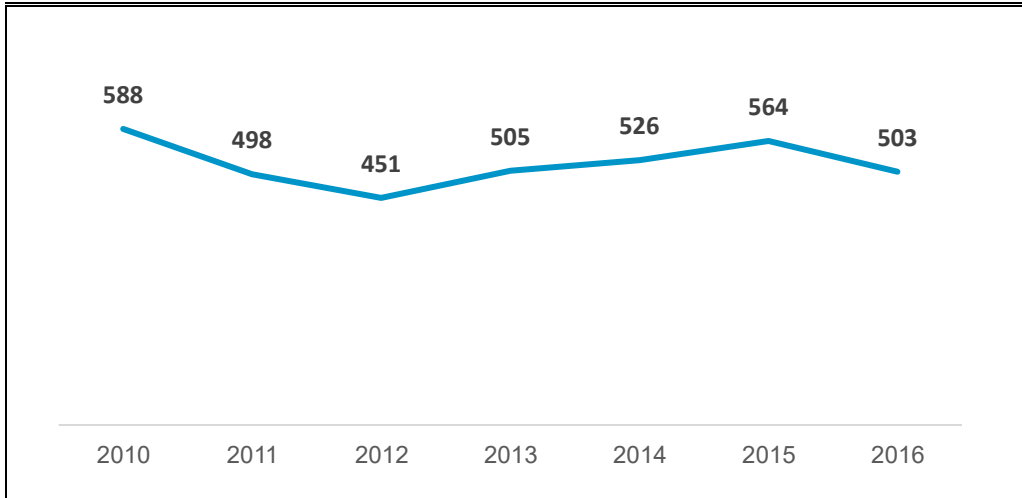
* בני הנוער נשאלו: "מה הסיבה העיקרית לאי הדיווח?"

הערה: לבני הנוער הוצגה האפשרות לענות על סיבת הדיווח העיקרית בתשובה "הרגשתי אשם", אף אחד מבני הנוער הנסקרים לא ציין תשובה זו.

63% מקרב בני הנוער שנפגעו מעבירות באמצעות רשתות חברתיות ולא דיווחו על הפגיעה נמנעו מדיווח היות שהדבר לא היה נראה להם חשוב, כך 70% היו מהבנים לעומת 53% מהבנות. שליש מהבנות אמרו כי התביישו לדבר על זה לעומת 17% מהבנים, ו-9% מהבנים לא רצו שההורים יגלו את דבר הפגיעה לעומת 0% מהבנות.

עבירות של בגירים כנגד קטינים במוסדות חינוך (תרשים 13יא' ולוח 13.19)

תרשים 13יא': מספר התיקים הפליליים שנפתחו לבגירים בחשד לביצוע עבירות כנגד קטינים במוסדות חינוך, לפי שנה / 2010-2016

מקור: משטרת ישראל, מחלקת אסטרטגיה, מדור מחקר וסטטיסטיקה, דו"חות שנתיים, שנים שונות.

לוח 13.19: תיקים פליליים שנפתחו לבגירים בחשד לביצוע עבירות כנגד קטינים במוסדות חינוך, לפי סוג עבירה (מספרים ואחוזים) / 2006-2016

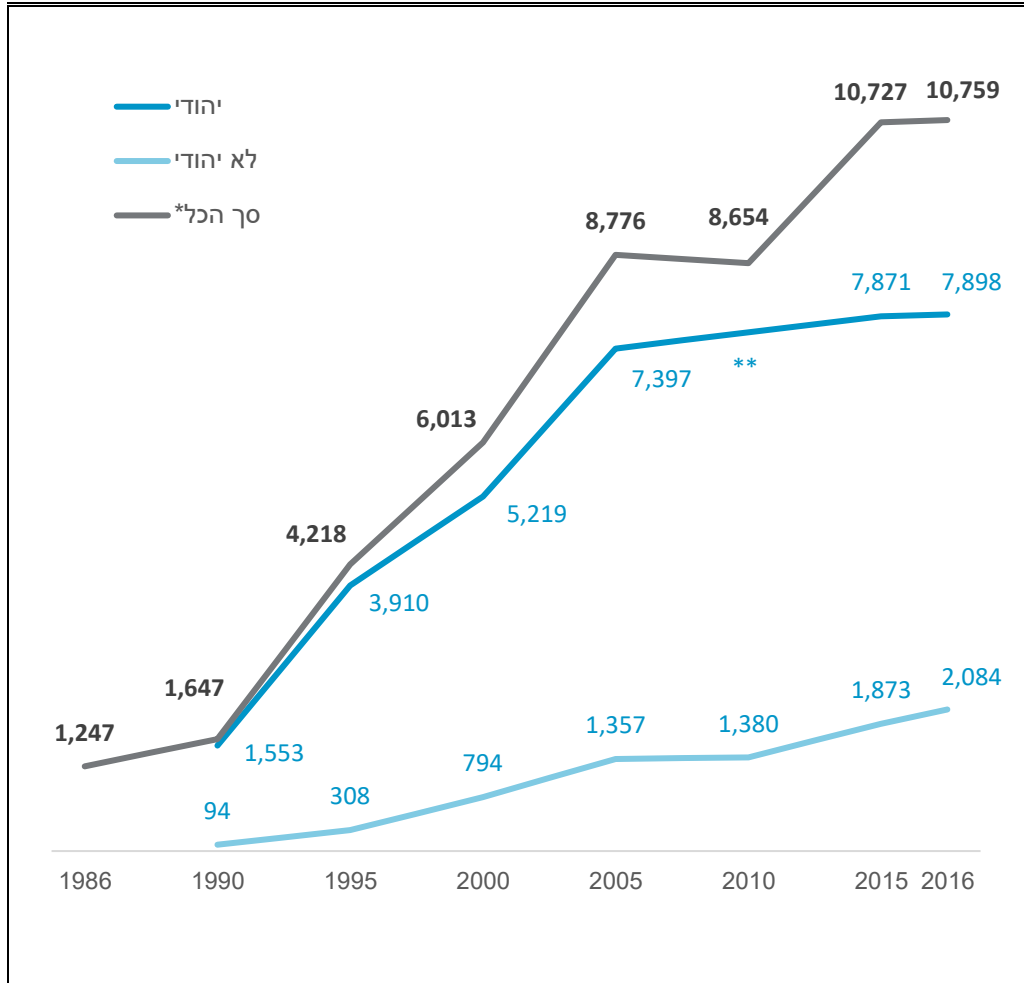
2016	2015	2010	סוג עבירה
503	564	588	סך הכל
100.0	100.0	100.0	
מהן:			
71.4	63.3	77.2	גוף אדם
27.0	31.9	25.3	סדר ציבורי
16.1	13.1	12.6	מין
6.0	7.8	1.7	רכוש
0.4	0.4	0.2	חיי אדם
0.4	0.5	0.0	מרמה
0.2	0.2	0.2	ביטחון
0.2	0.5	0.0	מוסר וסמים

מקור: משטרת ישראל, מחלקת אסטרטגיה, מדור מחקר וסטטיסטיקה, דו"חות שנתיים, שנים שונות.

רוב התיקים שנפתחו לבגירים בעבירות כנגד קטינים במוסדות חינוך היו עבירות נגד גוף אדם.

ילדים עד גיל 14 בטיפולם של חוקרי ילדים (תרשימים 13-יב'-13-יג' ולוחות 13.28-13.20)

תרשימים 13-יב': מספר הילדים עד גיל 14 שנחקרו בידי חוקרי ילדים, לפי דת
1986-2016

מקור: משרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים, שירות המבחן לנוער, יחידת חקירות הילדים, חקירת ילדים המעורבים בעבירות מין ואליומות בידי אחראי, דו"ח שנתי, עורכים: ד"ר רונית צור מנהלת שרות חקירות ילדים וחקירות מיוחדות וחיים ליבנה מרכז ארצי, שנים שונות.

* בחלק מהשנים סך הכל כולל גם מספר ילדים שדתם אינה ידועה. ** נתונים חסרים במקור.

מאז 2011 ממשיך לגדול מספרן של חקירות ילדים. גידול זה ניתן לייחס בחלקו להגדלת מספר תקני חוקרי הילדים ב-2012 ולמאמץ לקצר את רשימות ההמתנה שהצטברו בגלל מחסור בכוח אדם.

לוח 13.20: גיל, מין וקבוצת אוכלוסייה של ילדים עד גיל 14 שנחקרו בידי חוקרי ילדים
לפי מעמד הנחקר (מספרים ואחוזים) / 1990-2016

אחוז היהודים מהנחקרים	אחוז הבנות מהנחקרים	אחוז הנחקרים מבני הגיל				אחוזים	סך הכל (מספרים)	שנה	מעמד הנחקר
		12-14	9-11	6-8	עד *5				
סך הכל									
94.3	67.4	34.4	30.4	35.2	-	100.0	1,647	1990	מספר הנחקרים
92.7	53.2	27.4	32.1	40.5	-	100.0	4,218	1995	
86.8	48.9	28.9	30.7	27.7	12.3	100.0	6,039	2000	
84.3	48.1	25.5	31.3	29.9	12.9	100.0	8,776	2005	
-	-	-	-	-	-	-	8,654	2010	
72.5	46.9	25.2	30.1	28.6	13.9	100.0	10,727	2015	
74.3	49.8	22.7	28.0	29.8	15.2	100.0	10,759	2016	
מעמד הנחקר									
עבירות מין									
94.7	77.8	28.4	31.6	49.0	-	100.0	1,271	1990	נפגע מעבירת מין
94.4	72.5	30.6	33.9	35.5	-	100.0	1,631	1995	
91.8	70.1	30.6	30.9	25.4	13.2	100.0	2,257	2000	
83.2	63.2	28.5	32.0	26.3	13.2	100.0	2,602	2005	
-	-	-	-	-	-	-	2,468	2010	
74.9	60.6	32.7	26.5	22.8	13.8	100.0	2,754	2015	
88.5	63.5	29.9	28.6	26.1	15.4	100.0	2,902	2016	
עד לעבירת מין, לאלימות או לרצח **									
95.3	48.0	39.7	32.5	27.8	-	100.0	213	1990	
91.9	53.1	39.9	30.9	29.2	-	100.0	309	1995	
88.1	51.9	42.0	29.2	21.7	7.1	100.0	424	2000	
74.7	53.7	31.7	31.0	28.8	8.5	100.0	811	2005	
-	-	-	-	-	-	-	781	2010	
49.6	46.8	23.8	30.9	24.7	14.5	100.0	863	2015	
52.0	51.1	29.1	31.4	27.8	11.7	100.0	767	2016	
חשוד ***									
88.9	2.8	80.6	16.5	2.9	-	100.0	144	1990	
90.4	3.7	72.2	23.3	4.5	-	100.0	188	1995	
88.7	3.3	73.1	21.5	4.8	0.6	100.0	335	2000	
89.0	2.7	71.5	22.2	5.6	0.7	100.0	448	2005	
-	-	-	-	-	-	-	372	2010	
73.0	4.3	90.0	6.6	1.4	0.0	100.0	211	2015	
74.3	6.2	86.1	6.5	2.4	0.8	100.0	245	2016	

לוח 13.20: גיל, מין וקבוצת אוכלוסייה של ילדים עד גיל 14 שנחקרו בידי חוקרי ילדים לפי מעמד הנחקר (מספרים ואחוזים) / 1990-2016 (המשך)

מחזור הנחקרים	מחזור הבנות הנחקרים	מחזור הנחקרים מבני הגיל				מחזורים	סך הכל (מספרים)	שנה	מעמד הנחקר
		12-14	9-11	6-8	עד 5*				
עבירות תקיפה והתעללות במשפחה (חסרי ישע)									
95.4	45.5	21.8	27.2	51.0	-	100.0	456	1991	נפגע
91.6	42.7	19.2	31.7	49.1	-	100.0	2,090	1995	
82.5	42.0	21.0	32.1	33.1	13.8	100.0	2,992	2000	
83.2	43.3	18.9	32.0	34.5	14.6	100.0	4,909	2005	
-	-	-	-	-	-	-	5,033	2010	
74.4	42.7	20.4	32.2	32.2	14.3	100.0	6,899	2015	
82.9	43.1	18.9	30.0	34.1	17.0	100.0	6,845	2016	

מקור: משרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים, שירות המבחן לנוער, יחידת חקירות הילדים, חקירת ילדים המעורבים בעבירות מין ואלימות בידי אחראי, דו"ח שנתי, עורכים: עורכים: ד"ר רונית צור מנהלת שרות חקירות ילדים וחקירות מיוחדות וחיים ליבנה מרכז ארצי, שנים שונות.

* עד לשנת 2000 ילדים עד גיל 5 היו כלולים בקבוצת הגיל 6-8. האחוזים אינם מסתכמים ל-100% כיון שהם כוללים ילדים שגילם לא סווג.

** הטיפול בקטינים חשודים מתחת לגיל האחריות הפלילית, הנחקרים בידי חוקרי ילדים, מועבר לאחר החקירה לעובדים סוציאליים לחוק הנוער.
- נתון חסר במקור.

מאז 1990 מספר הנחקרים בידי חוקרי ילדים נמצא במגמת עלייה. כ-60% מהנחקרים היו בני 6-11. כשלושה רבעים (74.3%) מן הילדים שנחקרו ב-2016 היו יהודים.

לוח 13.21: מוצא של ילדים עולים* עד גיל 14 שנחקרו בידי חוקרי ילדים, לפי מעמד הנחקר (מספרים ואחוזים) / 2005-2016

2016					סך הכל 2015	סך הכל 2005		ארץ מוצא
מעמד הנחקר				סך הכל				
חשוד	עד לעבירות מין	נפגע תקיפה והתעללות במשפחה **	נפגע עבירות מין					
245	767	6,845	2,902	10,759	10,727	8,776	מספרים אחוזים בשורה	סך כל הילדים שנחקרו
2.3	7.1	63.6	27.0	100.0	100.0	100.0		
63	168	1,814	673	2,718	3,064	1,317	מספרים אחוזים בשורה	סך כל הילדים העולים שנחקרו
2.3	6.2	66.7	24.8	100.0	100.0	100.0		
25.7	21.9	26.5	23.2	25.7	22.7	15.0		אחוז הילדים העולים מכלל הנחקרים
8	24	213	65	310	373	907	מספרים	בריה"מ לשעבר
12.7	14.3	11.7	9.7	11.4	12.2	68.9	אחוז מהעולים	
10	11	132	29	182	214	283	מספרים	אתיופיה
15.9	6.5	7.3	4.3	6.7	7.0	21.5	אחוז מהעולים	
45	133	1,469	579	2,226	2,477	127	מספרים	אחר
71.4	79.2	81.0	86.0	81.9	80.0	9.6	אחוז מהעולים	

מקור: משרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים, שירות המבחן לנוער, יחידת חקירות הילדים, חקירת ילדים המעורבים בעבירות מין ואלימות בידי אחראי, דו"ח שנתי, עורכים: ד"ר רונית צור מנהלת שרות חקירות ילדים וחקירות מיוחדות וחיים ליבנה מרכז ארצי, שנים שונות.

* ילידי חו"ל שהגיעו ארצה בחמש השנים האחרונות.

** חסר ישע. הכוונה לעבירות שביצע הורה או אחראי אחר בקטין.

מאז 2005 חלה עלייה בחלקם של הילדים העולים שנחקרו (מ-15.0% ל-25.7% ב-2016).

ב-2016 קרוב לשני שלישים מן הילדים בגיל 0-14 שנחקרו בידי חוקרי ילדים היו נפגעי תקיפה והתעללות במשפחה (63.6%). 25.7% מכלל הנחקרים היו ילדים עולים. בכל השנים אחוז זה גדול יחסית לחלקם של הילדים העולים באוכלוסיית הילדים בישראל (ראו פרק 2 תרשים ב').

מאז 2005 חלקם של ילידי ברית המועצות לשעבר ואתיופיה בכלל הילדים הנפגעים הולך וקטן, וחלקם של הילדים ממוצא אחר גדל.

לוח 13.22: ילדים עד גיל 14 שנחקרו* בידי חוקרי ילדים, לפי יישוב
(מספרים ושיעור לאלף בקבוצת הגיל ביישוב) / 2005-2016

2016		2015		2010	2005	יישוב
שיעור לאלף	מספרים	שיעור לאלף	מספרים			
-	10,759	-	10,727	9,264	8,776	סך הכל - מספרים
4.4	-	4.5	-	6.0	4.7	סך הכל - שיעור לאלף
עיריות						
2.9	868	2.7	778	2.6	2.9	ירושלים
6.0	692	9.2	727	8.3	7.4	תל אביב-יפו
8.5	333	5.8	314	10.1	7.6	חיפה
4.3	75	3.5	62	**	1.0	אום אל-פחם
3.8	30	5.0	38	7.6	5.8	אופקים
9.9	87	9.1	80	5.6	6.3	אור יהודה
3.8	16	5.2	21	9.3	6.2	אור עקיבא
3.9	43	6.6	74	6.6	7.7	אילת
4.8	117	4.7	116	4.3	**	אלעד
3.2	13	3.9	15	7.1	10.2	אריאל
3.3	195	4.2	246	3.4	3.4	אשדוד
9.2	292	10.9	333	3.3	7.8	אשקלון
4.3	40	2.2	21	2.5	**	באקה אל גרביה
6.9	325	6.3	293	4.6	3.6	באר שבע
11.0	51	9.0	41	5.5	8.0	בית שאן
2.2	112	3.4	165	3.0	3.1	בית שמש
1.1	31	1.6	44	1.7	2.2	ביתר עילית
2.7	211	2.2	166	2.7	1.8	בני-ברק
15.1	348	13.9	321	11.2	8.8	בת-ים
5.0	39	2.3	18	1.8	3.7	גבעת שמואל
1.8	22	2.2	26	2.4	2.4	גבעתיים
4.6	37	8.8	70	6.4	3.3	דימונה
1.5	23	2.7	39	2.4	2.8	הוד השרון
11.2	217	10.5	199	7.9	2.9	הרצליה
6.5	139	4.9	99	6.0	6.8	חדרה
7.2	307	9.8	409	5.2	7.7	חולון
7.2	80	7.4	79	5.3	5.6	טבריה
4.5	61	3.1	42	2.2	2.7	טייבה

לוח 13.22: ילדים עד גיל 14 שנחקרו* בידי חוקרי ילדים, לפי יישוב
(מספרים ושיעור לאלף בקבוצת הגיל ביישוב) / 2005-2016 (המשך)

2016		2015		2010	2005	יישוב
שיעור לאלף	מספרים	שיעור לאלף	מספרים			
עירויות (המשך)						
4.9	35	8.2	58	2.6	2.3	טירה
8.1	36	7.0	29	11.8	9.6	טירת כרמל
1.9	19	2.5	26	**	1.0	טמרה
5.2	64	3.9	45	3.3	3.3	יבנה
8.1	57	4.9	34	7.2	4.8	יהוד
2.5	15	**	**	6.3	4.4	יקנעם עילית
4.3	29	7.0	46	2.1	4.0	כפר יונה
3.3	77	3.8	86	6.3	4.9	כפר סבא
2.0	15	1.9	14	**	1.4	כפר קאסם
7.4	71	8.2	77	6.5	4.1	כרמיאל
7.4	156	8.1	168	6.3	10.3	לוד
4.4	27	5.3	32	8.8	3.1	מגדל העמק
3.1	88	2.2	65	1.4	1.6	מודיעין-מכבים-רעות
1.8	70	2.2	85	0.7	**	מודיעין עילית
1.6	17	3.2	34	1.2	2.7	מעלה אדומים
13.6	67	6.5	33	4.7	12.5	מעלות תרשיחא
4.7	57	5.2	63	7.5	4.7	נהריה
2.9	40	1.8	24	3.7	5.8	נס ציונה
3.4	69	3.7	78	3.6	2.4	נצרת
11.5	89	13.2	101	12.4	6.7	נצרת עילית
4.0	18	6.3	28	10.6	6.7	נשר
4.5	54	3.6	42	3.7	3.4	נתיבות
5.5	281	6.6	328	7.7	7.3	נתניה
3.7	34	1.3	12	**	2.6	סחנין
8.1	89	8.4	92	7.2	6.0	עכו
8.4	93	8.0	82	14.9	8.4	עפולה
5.3	34	5.7	35	9.8	6.6	ערד
4.8	296	5.1	299	5.1	4.3	פתח תקווה
6.8	80	8.8	103	5.2	5.4	צפת
**	**	8.8	67	4.7	2.0	קלנסווה
3.0	32	4.0	41	4.4	4.8	קריית אונו

לוח 13.22: ילדים עד גיל 14 שנחקרו* בידי חוקרי ילדים, לפי יישוב (מספרים ושיעור לאלף בקבוצת הגיל ביישוב) / 2016-2005 (המשך)

2016		2015		2010	2005	יישוב
שיעור לאלף	מספרים	שיעור לאלף	מספרים			
עירויות (המשך)						
5.9	73	7.0	85	5.9	6.5	קריית אתא
7.6	60	11.3	88	11.2	10.4	קריית ביאליק
8.8	123	9.2	123	6.4	4.9	קריית גת
5.0	35	8.5	58	9.9	9.0	קריית ים
5.9	47	6.0	46	10.4	7.0	קריית מוצקין
13.5	84	11.5	70	9.3	5.3	קריית מלאכי
7.1	36	3.3	17	13.3	6.1	קריית שמונה
8.0	91	7.8	82	8.9	4.2	ראש העין
5.3	269	6.1	308	5.5	4.6	ראשון לציון
1.0	28	0.6	16	0.8	1.3	רהט
4.7	172	5.4	193	4.2	6.3	רחובות
6.3	123	8.4	161	4.2	7.8	רמלה
4.0	119	4.3	126	4.1	3.5	רמת גן
3.9	43	5.7	62	3.2	2.6	רמת השרון
3.2	51	3.9	62	4.1	2.9	רעננה
8.1	49	5.1	29	5.9	4.3	שדרות
2.5	27	2.1	24	2.2	**	שפרעם
מועצות מקומיות (מעל 10,000 תושבים)						
**	**	**	**	**	-	אבו סנאן
5.2	20	4.3	16	**	5.3	אבן יהודה
6.2	18	**	**	4.6	6.2	אזור
**	**	**	**	**	**	אכסאל
**	**	**	**	**	**	אעבלין
1.7	11	5.2	31	3.6	**	באר יעקב
-	-	3.7	11	**	2.2	בית ג'ן
**	**	**	**	**	**	בנימינה-ג. עדה
**	**	**	**	**	4.2	גבעת זאב
3.3	19	**	**	**	**	ג'דידה-מכר
2.3	19	2.8	23	3.3	2.0	גדרה
4.2	28	3.5	23	2.4	**	גן יבנה

לוח 13.22: ילדים עד גיל 14 שנחקרו* בידי חוקרי ילדים, לפי יישוב
(מספרים ושיעור לאלף בקבוצת הגיל ביישוב) / 2016-2005 (המשך)

2016		2015		2010	2005	יישוב
שיעור לאלף	מספרים	שיעור לאלף	מספרים			
מועצות מקומיות (מעל 10,000 תושבים) (המשך)						
**	**	3.9	18	**	**	גני תקווה
9.0	47	3.8	20	4.0	**	ג'סר א זרקא
-	-	**	**	-	-	ג'ת
**	**	5.5	23	**	-	דאלית אל-כרמל
-	-	**	**	**	-	דיר אל-אסד
1.8	11	3.1	19	7.9	2.3	זכרון יעקב
**	**	**	**	-	**	חורה
**	**	4.1	18	**	**	טורעאן
-	-	**	**	**	**	יפיע
**	**	2.7	13	**	-	ירכא
**	**	**	**	**	**	כאבול
**	**	1.7	15	-	-	כסיפה
**	**	1.7	12	**	**	כפר כנא
**	**	2.3	15	3.2	**	כפר מנדא
**	**	4.1	22	2.8	2.4	כפר קרע
**	**	2.6	14	**	**	לקייה
**	**	**	**	**	1.7	מבשרת ציון
-	-	**	**	**	-	מג'אר
3.4	16	3.5	17	**	-	מג'ד אל-כרום
3.4	14	3.4	13	4.8	**	מזכרת בתיה
-	-	**	**	**	2.0	מעלה עירון
**	**	2.8	12	**	**	נחף
**	**	**	**	**	-	עין מאהל
**	**	4.3	36	1.4	1.8	עראבה
**	**	3.6	28	2.6	-	ערערה
-	-	**	**	-	-	ערערה בנגב
4.1	16	4.6	18	2.8	**	פורידיס
6.9	78	5.3	56	10.0	7.1	פרדס חנה-כרכור
**	**	2.4	14	**	2.6	קדימה-צורן
**	**	**	**	3.1	**	קריית טבעון

לוח 13.22: ילדים עד גיל 14 שנחקרו* בידי חוקרי ילדים, לפי יישוב (מספרים ושיעור לאלף בקבוצת הגיל ביישוב) / 2016-2005 (המשך)

2016		2015		2010	2005	יישוב
שיעור לאלף	מספרים	שיעור לאלף	מספרים			
מועצות מקומיות (מעל 10,000 תושבים) (המשך)						
7.1	18	4.3	11	**	**	קריית עקרון
**	**	2.2	12	**	**	ריינה
**	**	2.8	15	3.4	**	שוהם
8.5	29	7.0	24	4.5	**	תל מונד
**	**	2.4	22	1.4	1.5	תל שבע
מועצות מקומיות (5,000-10,000 תושבים)						
-	-	**	**	-	-	אבו גוש
**	**	4.6	12	**	-	אורנית
7.8	18	11.5	26	**	**	אלפי מנשה
**	**	**	**	**	**	אפרתה
9.0	27	8.9	27	5.1	**	בועיינה נוג'ידאת
**	**	**	**	-	**	בוקעתא
**	**	**	**	**	**	ביר אל-מכסור
**	**	**	**	**	-	בית אל
9.7	17	**	**	**	**	בית דגן
-	-	**	**	**	**	בני עי"ש
**	**	**	**	-	-	בסמ"ה
**	**	**	**	**	-	בענה
**	**	**	**	**	-	ג'ולס
6.9	22	5.7	18	5.5	3.2	גלג'וליה
5.6	17	**	**	**	**	דבוריה
**	**	**	**	**	-	דייר חנה
**	**	**	**	2.0	-	זמר
**	**	4.7	12	-	**	זרזיר
-	-	**	**	8.5	5.5	חורפיש
-	-	**	**	6.6	**	חצור הגלילית
**	**	6.4	13	**	-	טובא זנגריה
**	**	**	**	**	-	יאנוח-ג'ת
5.1	14	**	**	4.4	**	ירוחם

לוח 13.22: ילדים עד גיל 14 שנחקרו* בידי חוקרי ילדים, לפי יישוב (מספרים ושיעור לאלף בקבוצת הגיל ביישוב) / 2005-2016 (המשך)

2016		2015		2010	2005	יישוב
שיעור לאלף	מספרים	שיעור לאלף	מספרים			
מועצות מקומיות (5,000-10,000 תושבים) (המשך)						
**	**	**	**	**	**	כוכב יאיר
**	**	**	**	**	-	כסרא-סמיע
**	**	**	**	**	**	כפר ורדים
5.8	14	**	**	6.7	**	כפר יאסיף
-	-	**	**	**	**	להבים
**	**	**	**	**	**	מגדל שמס
**	**	**	**	-	-	מצפה רמון
**	**	**	**	-	**	משהד
**	**	**	**	-	**	עומר
**	**	**	**	-	-	עילבון
5.8	15	4.2	11	**	**	עילוט
**	**	**	**	-	**	פרדסיה
-	-	60.1	101	**	**	קצרין
6.1	16	4.2	11	**	6.1	קריית ארבע
16.8	36	14.3	29	13.6	**	קרני שומרון
**	**	**	**	-	**	ראמה
5.1	25	**	**	3.3	**	רכסים
**	**	**	**	**	**	רמת ישי
**	**	**	**	**	-	שבלי אום אל-גנם
**	**	**	**	**	**	שגב שלום
**	**	**	**	8.4	**	שלומי
**	**	**	**	**	**	שעב

מקור: משרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים, שירות המבחן לנוער, יחידת חקירות הילדים, חקירת ילדים המעורבים בעבירות מין ואלימות בידי אחראי, דו"ח שנתי, עורכים: ד"ר רונית צור מנהלת שרות חקירות ילדים וחקירות מיוחדות וחיים ליבנה מרכז ארצי, שנים שונות. עיבוד נתונים: המועצה לשלום הילד, על בסיס נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, שנתון סטטיסטי לישראל, לוח 2.3, שנים שונות.

* נפגעי עבירות מין, נפגעי תקיפה והתעללות, עדים לעבירות מין וחשודים.

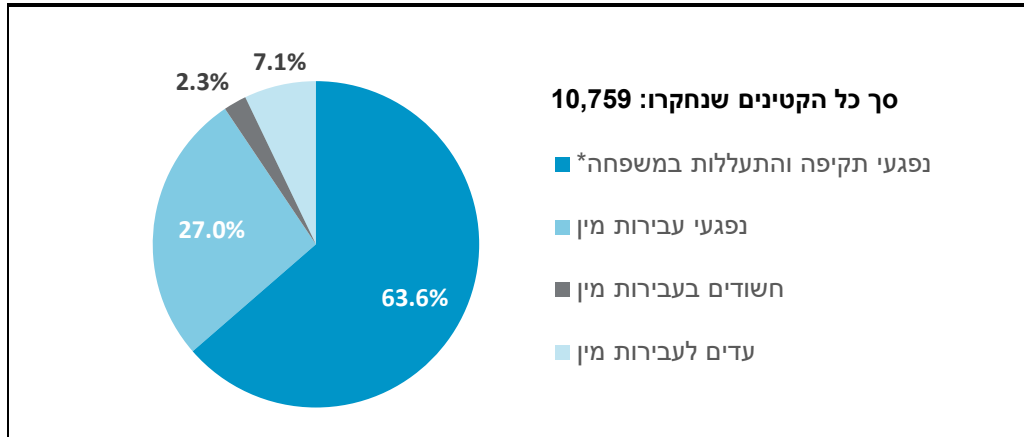
** ביישובים אלה מספר התיקים היה 10-1. הנתון אינו מוצג מטעמי שמירה על צנעת הפרט.

- נתון חסר.

הערה: הלוח מציג רק יישובים המונים 5,000 תושבים ומעלה ויישובים שהיו לגביהם נתונים לשנת 2016.

מאז 2010 ועד 2016 שיעורם לאלף של כלל הילדים בקבוצת הגיל (0-14) שנחקרו בידי חוקרי ילדים ירד מ-6.0 לאלף ל-4.4 לאלף.

טרשים 13ג': מעמד הילדים עד גיל 14 שנחקרו בידי חוקרי ילדים (אחוזים) / 2016

מקור: משרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים, שירות המבחן לנוער, יחידת חקירות הילדים, חקירת ילדים המעורבים בעבירות מין ואלימות בידי אחראי, דו"ח שנתי, עורכים: ד"ר רונית צור מנהלת שרות חקירות ילדים וחקירות מיוחדות וחיים ליבנה מרכז ארצי, 2017.
* חסר ישע. הכוונה לעבירות שביצע הורה או אחראי אחר בקטין.

כשני שלישים מהילדים שנחקרו בידי חוקרי ילדים נחקרו כנפגעי התעללות במשפחה. ויותר מרבע נפגעו מעבירות מין (27.0%).

לוח 13.23: ילדים עד גיל 14 שנחקרו בידי חוקרי ילדים, לפי קבוצת אוכלוסייה (מספרים ושיעור לאלף בקבוצת הגיל) / 2010-2016

שנה	מעמד הנחקר	קבוצת אוכלוסייה*		
		סך הכל	יהודים**	לא יהודים
2010	סך הכל- מספרים	8,654	-	-
	שיעור לאלף בקבוצת הגיל	4.1	-	-
2015	סך הכל- מספרים*	10,727	7,871	1,873
	שיעור לאלף בקבוצת הגיל	4.5	4.6	2.8
2016	סך הכל- מספרים*	10,759	7,898	2,084
	שיעור לאלף בקבוצת הגיל	3.8	3.9	2.5

מקור: משרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים, שירות המבחן לנוער, יחידת חקירות הילדים, חקירת ילדים המעורבים בעבירות מין ואלימות בידי אחראי, דו"ח שנתי, עורכים: ד"ר רונית צור מנהלת שרות חקירות ילדים וחקירות מיוחדות וחיים ליבנה מרכז ארצי, שנים שונות. עיבוד נתונים: המועצה לשלום הילד על פי נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, שנתון סטטיסטי לישראל, לוח 2.3, שנים שונות.
* הפירוט לפי קבוצת אוכלוסייה אינו כולל ילדים שלא ניתן היה לסווגם לפי דת.
** כולל ילדים עולים שאינם יהודים.
- נתון חסר במקור.

לוח 13.24: ילדים שחשפו בחקירה את זהות הפוגע, לפי גילם, קבוצת אוכלוסייה, משך ומקום האירוע (מספרים ואחוזים) / 2008-2016

2016		2005		סך הכל כולל*
אחוזים**	מספרים	אחוזים**	מספרים	
100.0	1,922	100.0	1,835	
גיל				
10.0	179	8.4	153	עד 5
23.2	415	25.0	458	6-8
28.7	514	33.4	612	9-11
38.0	680	33.2	607	12-14
מין				
34.5	662	35.9	658	בנים
65.5	1,259	64.1	1,177	בנות
קבוצת אוכלוסייה				
89.9	1,292	88.9	1,631	יהודים
10.1	145	11.1	204	לא-יהודים
משך האירוע				
45.0	864	53.2	976	חד פעמי
55.0	1,058	46.8	859	מתמשך
מקום האירוע				
40.8	784	29.7	545	בית הנפגע או בית הפוגע
20.4	393	34.5	633	מבנה סגור אחר
18.7	360	32.5	597	מקום פתוח
20.0	385	3.3	60	אחר

מקור: משרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים, שירות המבחן לנוער, יחידת חקירות הילדים, חקירת ילדים המעורבים בעבירות מין ואלימות בידי אחראי, דו"ח שנתי, עורכים: ד"ר רונית צור מנהלת שרות חקירות ילדים וחקירות מיוחדות וחיים ליבנה מרכז ארצי, שנים שונות.

* כולל מקרים שחסר לגביהם מיון לקטיגוריות השונות. מסיבה זו המספרים לא תמיד מסתכמים לסך הכל.
** סך הכל בכל קטיגוריה (גיל, מין וכו').

גם ב-2016 מספר הבנות שבעת חקירה חשפו דבר פגיעה היה גדול ממספר הבנים, ומספר הילדים היהודים שדיווחו היה גדול ממספר הלא יהודים. הפגיעות השכיחות התרחשו בבית הנפגע או הפוגע. ב-2016 יותר ממחצית המקרים היו מתמשכים.

לוח 13.25: ילדים (0-14) נפגעי עבירות מין ונפגעי תקיפה או התעללות במשפחה ומחוץ למשפחה שנחקרו בידי חוקרי ילדים וחשפו את זהות הפוגע, לפי סוג פגיעה, זיקת החשוד לנפגע ותכיפות האירוע (מספרים) / 2016

תכיפות האירוע		סך הכל*		זיקת החשוד	סוג הפגיעה
מתמשך	חד פעמי	אחוזים	מספרים		
1,018	836	100.0	1,854	סך הכל	עבירות מין
295	40	18.1	335	סך הכל הורים	
22	2	1.3	24	מזה: שני ההורים	
21	2	1.2	23	אם ביולוגית	
217	29	13.3	246	אב ביולוגי	
4	0	0.2	4	אם חורגת	
31	7	2.0	38	אב חורג	
241	62	16.3	303	קרוב משפחה	
1	1	0.1	2	הורה במשפחה אומנת	
83	441	28.3	524	זר	
191	153	18.6	344	חבר של הילד	
66	70	7.3	136	שכנה	
40	10	2.7	50	צוות מוסד חינוכי**	
25	18	2.3	43	אחראי אחר	
13	12	1.3	25	חברה/ה של האב/אם	
14	10	1.3	24	עובד שירותים	
5	2	0.4	7	בעל עסק/עובד בעסק	
4	3	0.4	7	שמרטף	
40	14	2.9	54	יותר מפוגע אחד	
3,471	526	100.0	3,997	סך הכל	תקיפה או התעללות (חסר ישע)
3,171	301	86.9	3,472	סך הכל הורים	
705	22	18.2	727	מזה: שני ההורים	
839	92	23.3	931	אם ביולוגית	
1,475	163	41.0	1,638	אב ביולוגי	
50	8	1.5	58	אם חורגת	
102	16	3.0	118	אב חורג	

לוח 13.25: ילדים (0-14) נפגעי עבירות מין ונפגעי תקיפה או התעללות במשפחה ומוחוץ למשפחה שנחקרו בידי חוקרי ילדים וחשפו את זהות הפוגע, לפי סוג פגיעה, זיקת החשוד לנפגע ותכיפות האירוע (מספרים) / 2016 (המשך)

תכיפות האירוע		סך הכל*		זיקת החשוד	סוג הפגיעה
מתמשך	חד פעמי	אחוזים	מספרים		
2	0	0.1	2	בן/ת זוג של אם/אב	תקיפה או התעללות (חסר ישע) (המשך)
6	0	0.2	6	הורה במשפחה אומנת	
56	76	3.3	132	צוות מוסד חינוכי**	
59	24	2.1	83	אחראי אחר	
0	36	0.9	36	שכן	
11	18	0.7	29	חבר/ה של האב/אם	
11	7	0.5	18	חבר של הילד	
6	8	0.4	14	זר	
1	5	0.2	6	עובד שירותים	
1	1	0.1	2	בעל עסק/עובד בעסק	
3	0	0.1	3	שמרטף	
27	15	1.1	42	יותר מפוגע אחד	

מקור: משרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים, שירות המבחן לנוער, יחידת חקירות הילדים, חקירת ילדים המעורבים בעבירות מין ואלמות בידי אחראי, דו"ח שנתי, עורכים: ד"ר רונית צור מנהלת שרות חקירות ילדים וחקירות מיוחדות וחיים ליבנה מרכז ארצי, 2017.

* מורה/מדריך/שרת וכיו"ב.

ב-2016 רוב הילדים שנחקרו בידי חוקרי ילדים אשר נפגעו מעבירות מין נפגעו בידי אדם מוכר (הורה, קרוב משפחה, חבר של הילד, שכן וכו'). 28.3% מהילדים נפגעו בידי זר. מבין הילדים שנפגעו בידי הורה 13.3% נפגעו בידי אב ביולוגי, לרוב באופן מתמשך (הללו מהווים 73.4% מתוך כלל הילדים שנפגעו בידי הורים).

86.8% מהילדים שנחקרו בידי חוקרי ילדים אשר נפגעו מתקיפה או התעללות נפגעו באופן מתמשך. רובם בידי אב ביולוגי.

לוח 13.26: ילדים (0-14) נפגעי עבירות מין שנחקרו בידי חוקרי ילדים ושנאסר עליהם להעיד*, לפי גיל (אחוזים) / 1995-2016

גיל					שנה
12-14	9-11	6-8	עד 5	סך הכל	
48.8	70.4	90.6	93.1	-	1995
23.9	53.1	86.6	97.9	-	2000
62.8	85.8	95.5	98.7	-	2005
73.5	88.3	96.1	99.3	78.4	2010
62.8	70.4	82.8	88.5	72.1	2015
60.4	68.5	76.9	83.0	70.3	2016

מקור: משרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים, שירות המבחן לנוער, יחידת חקירות הילדים, חקירת ילדים המעורבים בעבירות מין ואלימות בידי אחראי, דו"ח שנתי, עורכים: ד"ר רונית צור מנהלת שרות חקירות ילדים וחקירות מיוחדות וחיים ליבנה מרכז ארצי, שנים שונות.
* לפי החלטת חוקר הילדים.

מאז 2010 חלה ירידה באחוז הילדים נפגעי עבירות מין שנאסר עליהם להעיד בבית המשפט. עם הגיל אחוז הילדים קטן והולך. כך בכל השנים.

לוח 13.27: ילדים (0-14) נפגעי תקיפה והתעללות במשפחה שנחקרו בידי חוקרי ילדים ושנאסר עליהם להעיד*, לפי גיל (אחוז מכלל הנפגעים) / 1995-2016

גיל					שנה
12-14	9-11	6-8	עד 5	סך הכל	
74.1	89.2	92.8	97.2	-	1995
65.9	89.4	95.7	98.7	-	2000
89.8	96.7	99.0	99.8	-	2004
90.1	97.6	98.5	99.4	-	2005
96.7	98.5	99.3	99.7	98.5	2010
91.1	95.0	96.2	96.9	94.9	2015
86.7	87.3	90.0	91.5	88.6	2016

מקור: משרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים, שירות המבחן לנוער, יחידת חקירות הילדים, חקירת ילדים המעורבים בעבירות מין ואלימות בידי אחראי, דו"ח שנתי, עורכים: ד"ר רונית צור מנהלת שרות חקירות ילדים וחקירות מיוחדות וחיים ליבנה מרכז ארצי, שנים שונות.
* לפי החלטת חוקר ילדים.

מאז 2010 חלה ירידה באחוז הילדים נפגעי תקיפה והתעללות במשפחה שנאסר עליהם להעיד בבית המשפט.

עבירות שונות נגד ילדים (לוחות 13.28-13.31)

לוח 13.28: תיקים שנפתחו בגין עבירות על חוק גיל הנישואין*, לפי סעיף העבירה
וסוג התיק / 2010-2016

סעיף העבירה						סך הכל	שנה
נשיאת נערה שלא כדין		ערך או סייע לנישואין שלא כחוק		השיא נערה שלא כחוק			
תיקי ט.מ.	תיקים פליליים	תיקי ט.מ.	תיקים פליליים	תיקי ט.מ.	תיקים פליליים		
0	1	0	0	0	0	1	2010
0	0	0	0	0	0	0	2011
0	11	0	10	0	3	20	2012
0	17	0	5	0	1	23	2013
0	24	0	15	0	0	38	2014
0	55	0	27	0	9	81	2015
0	83	0	59	0	4	137	2016

מקור: משטרת ישראל, מחלקת אסטרטגיה, מדור מדידה והפקת מידע, שנים שונות.

* ראו הסבר על חוק גיל הנישואין בהגדרות לפרק זה. נתונים לגבי בקשות שהוגשו לבתי משפט לאישור נישואי קטינים ראו בפרק 11.

הערה: פירוט התיקים לפי עבירה אינו מסתכם לסך כל התיקים כיון שתיק יכול לכלול יותר מעבירה אחת.

מאז שנת 2010 ועד ל-2016 עלה משמעותית מספר התיקים שנפתחו במשטרה בגין עבירות על חוק גיל הנישואין (מתיק אחד ב-2010 ל-137 תיקים ב-2016), רובם על נשיאת נערה שלא כדין.

לוח 13.29: מקרי חטיפת ילדים מישראל ואליה בטיפול הרשות המרכזית בישראל*
 (מספרים) / 1992-2016

שנה	סך הכל	מישראל	אל ישראל
1992	81	36	45
2000	45	27	18
2005	53	34	19
2010	50	25	25
2013	44	26	18
2015	56	39	17
2016	65	46	19

מקור: משרד המשפטים, הרשות המרכזית לטיפול בחטיפות ילדים על פי אמנת האג, שנים שונות.
 * הרשות המרכזית בישראל פועלת מכוח חוק אמנת האג למניעת חטיפה ולהחזרת ילדים חטופים (התשנ"א - 1991).

מאז שנת 2000 לא נצפתה מגמה ברורה במספר הנחטפים.

לוח 13.30: מספר התיקים שנפתחו במשטרה בגין חטיפת קטינים עקב סכסוכי משמורת*, לפי מצב התיק** / 2000-2016

שנה	סך הכל	פתוח ***	מצב התיק						
			סגור						
			סך הכל	נדון		בלא שדון			
				הרשעה	מזה:	מחוסר ראיות	מחוסר אשמה	מחוסר עניין לציבור	על"ן****
2000	10	0	4	4	2	0	4	0	0
2005	14	0	0	0	5	2	4	2	1
2010	10	0	2	2	2	1	4	0	0
2011	14	1	0	0	3	0	9	0	1
2012	18	0	2	2	0	0	13	0	3
2013	15	6	1	1	4	0	4	0	0
2014	18	5	2	2	1	0	10	0	0
2015	17	9	0	0	0	0	7	0	1
2016	10	6	0	0	0	0	4	0	0

מקור: משטרת ישראל, מחלקת אסטרטגיה, מדור מדידה והפקת מידע, שנים שונות.
 * בלוח זה מוצגים נתונים לגבי חטיפת קטינים עקב סכסוכי משמורת בלבד.

** מצוי בחקירה במשטרה, בפרקליטות או בשלבי תביעה.

*** עבריו לא נודע.

לוח 13.31: מספר התיקים שנפתחו במשטרה בגין חשיפת ילדים בכלי התקשורת
בניגוד לחוק*, לפי מצב התיק / 2000-2016

מצב התיק										שנה
סגור							פתוח **	סך הכל		
בלא שन्दון					נדון					
סיבה אחרת	על"ן ***	מחוסר עניין לציבור	מחוסר אשמה	מחוסר ראיות	מזה:					
					זיכוי	הרשעה	סך הכל			
1	0	8	4	2	0	4	4	0	19	2000
4	8	7	5	12	0	12	12	0	48	2005
2	6	11	10	14	0	16	16	2	61	2010
3	15	16	0	6	0	13	13	2	55	2011
1	10	18	0	15	0	61	61	27	102	2012
6	11	22	0	26	0	17	17	20	102	2013
3	25	121	0	42	0	14	14	59	264	2014
4	17	43	0	51	0	10	10	120	245	2015
1	29	11	0	12	0	2	2	137	192	2016

מקור: משטרת ישראל, מחלקת אסטרטגיה, מדור מדידה והפקת מידע, שנים שונות.

* חשיפת ילדים בכלי התקשורת היא עבירה המופיעה בשבעת החוקים והתקנות המפורטים במבוא. העיקרון העומד ביסוד החוקים הוא, שטובתו של הילד ושלומו קודמים לזכות הציבור לדעת.

בסעיפי האשמה כלולות עבירות מסוג: פרסום של קטין שנפגע מעבירת מין, פרסום שם אדם שנפגע מעבירת מין ופרסומים אסורים או מזיקים.

** פתוח: מצוי בחקירה במשטרה, בפרקליטות או בשלבי תביעה.

*** עבריין לא נודע.

ב-2016 נפתחו 192 תיקים בגין עבירה של חשיפת ילדים בכלי התקשורת בניגוד לחוק. 2 נסגרו ו-1 הסתיימו בהרשעה.

14

ילדים במצבי סיכון מצוקה

מבוא

פרק זה, המוקדש לילדים במצבי סיכון ומצוקה, הוא אחד הפרקים המורכבים בשנתון. ההגדרה **מיהו ילד בסיכון או במצוקה** תלויה בסביבה, בחברה, בתקופה ובמגדיר. לא רק זאת, קשה לאמוד את היקף התופעות הקשורות לילדים במצבי סיכון ומצוקה, שכן לפי טבען לא תמיד הן חשופות או מדווחות, והמקרים הידועים אינם אלא קצה הקרחון. אי הבהירות איננה מצטמצמת רק לתחום ההגדרה והזיהוי. גם הגופים המופקדים על הטיפול בילדים אלו רבים ומגוונים, ולא אחת הם אינם מתואמים ביניהם. הגופים הללו אף מגדירים באופן שונה ילדים בסיכון ומצוקה. גם ההחלטה אילו נתונים ראוי לכלול בפרק זה, ואילו נתונים ראוי לכלול בפרקים האחרים (כגון: בריאות, צרכים מיוחדים, תנאי גדילה של ילדים ועוד) אינה מובנת מאליה.

עם זאת, ברור כי התופעה של ילדים החיים במצוקה ובמצבי סיכון וסכנה ראויה להתייחסות במסגרת השנתון, בייחוד לאור העובדה, שמספר הילדים הנחשפים לאלומות, לפגיעה ולמצבי סיכון וסכנה הולך וגדל. לפיכך, מצאנו לנכון לייחד לנושא זה פרק בפני עצמו. ניסינו לקבץ נתונים על ילדים במצבי מצוקה מכל אותם גורמים וארגונים העוסקים בילדים אלה: משרדי ממשלה, רשויות מקומיות, רשויות ממלכתיות, ארגונים וולונטריים ועוד.

הפרק פותח בהצגת נתונים אודות הילדים המוכרים למחלקות לשירותים חברתיים. בשנים האחרונות אנו עדים לגידול במספרן של המשפחות הפונות לקבלת סיוע מהשירותים הסוציאליים, ובהכרח גם לגידול במספרם של הילדים. בו זמנית, המשאבים העומדים לרשות השירותים הללו אינם מספיקים, ולכן אפשרותם לסייע לאותן משפחות ולאותם ילדים מוגבלת.

החוק הישראלי מחייב כל אזרח החושד חשד סביר, כי קטין סובל מהתעללות מידי האחראי עליו, לדווח על כך למשטרה או לשירותי הרווחה. בפועל, מרבית הדיווחים מגיעים לעובדים הסוציאליים לחוק הנוער. בשנת 2016 מספר הדיווחים הגיע ל-48 אלף בקירוב. עם זאת חשוב לתת את הדעת לכך, שגידולה של אוכלוסיית הילדים נפגעי התעללות לא לוותה בהקצאת המשאבים הדרושים לטיפול הולם בהם.

ילדים ובני נוער עלולים להימצא במצב מצוקה לא רק עקב פגיעת מבוגרים, אלא גם כתוצאה מדפוסית התנהגות מסוכנים שלהם עצמם, כגון שימוש בסמים, באלכוהול ובחומרים ממכרים אחרים.

גם ילדים ובני נוער המבצעים נסיונות התאבדות נתונים במצוקה, וכן נערות בהיריון הפונות לקבלת היתר לביצוע הפלה. אנו נוכחים, כי בכל התחומים מדובר באוכלוסיית ילדים ובני נוער ההולכת וגדלה, אשר לרוב אינה זוכה לשירותים הולמים שיאפשרו לה להתמודד עם מצוקתה.

בשנים האחרונות, בשל נסיגת הממשלה ממחויבותה להספקת שירותים לילדים ולבני נוער במצוקה, אנו עדים לכך שארגונים וולונטריים ממלאים, גם אם חלקית, את מקום המדינה. נתוני פרק זה מעידים, כי בכל הארגונים התמונה זהה – הצטברות של מצוקות וגידול מואץ של מספר הילדים ובני הנוער המשתמשים במערכות השירותים של הארגונים הוולונטריים, או הפונים אליהם בבקשת עזרה.

הנתונים שעליהם מבוסס פרק זה הם:

(א) **נתונים מדווחים בלבד**, שאין בהם כדי לאפשר לאמוד את גודל התופעה כולה של ילדים במצוקה או להעריכה. לפיכך יש להדגיש, כי לא מדובר בכלל המקרים הידועים, אלא רק באלו שהגיעו לידיעת הרשויות המטפלות.

(ב) **נתוני סקרים**, שמקורם בדיווח עצמי.

- לוחות 14.1-14.4 מציגים תמונת מצב של הילדים המוכרים לשירותי הרווחה בישראל.
 תרשימים 14א'-14ד' ולוחות לוחות 14.5-14.6 עניינם ילדים ובני נוער בסיכון.
 לוח 14.7 עניינו ילדים שטופלו במרכזי הגנה.
 לוח 14.8 עניינו ילדים נפגעי אלימות ותקיפה מינית שאותרו בבתי חולים, בקופות חולים ובטיפות חלב.
 תרשימים 14ה'-14ז' ולוחות 14.9-14.10 מיוחדים לילדים ששהו במרכזי חירום.
 לוח 14.12 מתמקד בילדים בסיכון הנתונים לטיפול של אגף א' (אגף שח"ר) במשרד החינוך.
 תרשימים 14ח-14י' עניינם ילדים במקלטים לנשים נפגעות אלימות.
 תרשים 14יא' ולוח 14.13 נוגעים לבני נוער בטיפול של רשות חסות הנוער.
 תרשים 14יב' ולוחות 14.14-14.17 עוסקים בנערות ונערים במצוקה בטיפול השירות למתבגרים וצעירים במשרד הרווחה.
 לוחות 14.18-14.19 ותרשים 14יג' נוגעים לבני נוער המשתמשים בסמים ואלכוהול.
 תרשימים 14יד'-14יז' עוסקים השתתפות בני נוער באלימות ברשת.
 לוח 14.20 מתייחס לנוער מנותק שאינו עובד ואינו לומד.
 לוח 14.21 ותרשים 14יח'עניינם קטינים שנעדרו מביתם.
 לוחות 14.22-14.23 ותרשימים 14יט'-14כב' מתמקדים בנסיונות אובדניים.
 לוחות 14.24-14.25 עוסקים בהפסקת היריון של נערות צעירות.
 תרשימים 14כא'-14כט' ולוחות 14.26-14.29 מיוחדים לפניות של ילדים לארגוני עזרה שונים.

הגדרות

אלי" – אגודה להגנת הילד – מטפלת במקרי פגיעה והתעללות בילדים.

הזנחה - הזנחה מוגדרת כמחדל או פעולה מתמשכת של מניעה מהילד לקבל את צרכיו, כגון: הזנה, טיפול רפואי, טיפול מונע, חינוך וגירויים סביבתיים. היא אף מוגדרת בחוק העונשין כעבירה פלילית.

למרות שמדובר בסוג הפגיעה הנפוץ ביותר בילדים, פעמים רבות היא קיימת מתחת לפני השטח, ולכן היא גם קשה לאיתור. תופעת ההזנחה פחות מוכרת לציבור היות שקשה להגדירה ואף קשה לזהות מחדל שעיקרו הוא אי-עשייה. פעמים רבות ההזנחה קשורה לסוגים נוספים של פגיעה או התעללות, והיא קצה הקרחון של קשיים נוספים במשפחת הילד ובסביבתו.

תוצאותיה של הזנחה עלולות להיות הרסניות עבור הילד, שכן היא עלולה להסתיים במוות או בנזקים מידיים וארוכי טווח, כגון תת-תזונה, עיכוב התפתחותי, נזקים גופניים, נזקים נפשיים ומוגבלות פיזית או/ושכלית.

היחידה לביקור סדיר - (קב"ס) – הגורם המקצועי המועסק בידי משרד החינוך התרבות והספורט ורשות החינוך המקומית (משרד החינוך נושא במימון של כ-75%, וביתר - הרשות המקומית) והפועל להבטחת ביקור סדיר של תלמידים בגני הילדים ובבתי הספר עד לסיום כיתה יב' ולמניעת נשירתם. זאת מכוח חוק חינוך חובה חינוך, ומתוקף אחריותה של רשות החינוך המקומית לרישומם של כל החייבים בלימוד וליבוצם.

הפסקות היריון (הפלות מלאכותיות) – נעשות על פי חוק העונשין – תשל"ז – 1977, בתנאי שהתקיים אחד מאלה: 1. האישה מתחת לגיל הנישואין המינימלי (18), או מלאו לה 40 שנה. 2. ההיריון נובע מיחסים אסורים לפי החוק הפלילי, מגילוי עריות או שלא במסגרת נישואין. 3. הוולד עלול להיות בעל מום גופני או נפשי. 4. המשך ההיריון עלול לסכן את חיי האישה או לגרום לה נזק גופני או נפשי.

התעללות – פגיעה פיזית, מינית או נפשית. על פי החוק הישראלי, פגיעה כזאת נחשבת להתעללות על פי תכיפותה (הישנות הפגיעה) או לחומרתה (דהיינו במקרה של פגיעה חד פעמית קשה).

התעללות מינית – התעללות מינית מוגדרת כפגיעה בעלת אופי מיני. לרוב פגיעה זו מתרחשת בהקשר של סוד, איום פיזי או פסיכולוגי, או סחיטה רגשית. הפגיעה עשויה לכלול אונס, מעשה סדום, החדרת חפצים לאיבר המין, מעשים מגונים, אוננות, חיבוק, ליטוף ונישוק בעלי גוון מיני, אקסהיביציוניזם (חשיפת איברים), מציצנות וכן שימוש בילדים לצורכי פורנוגרפיה או זנות. פוגעים מינית יכולים להיות גם ילדים, חברים לכיתה, או חברים למשחק. התעללות מינית נחשבת לעבירה פלילית על פי חוק. ההתעללות המינית החמורה ביותר היא זו המתרחשת בתוך המשפחה הגרעינית. התעללות מינית מכל סוג גורמת לילד נזק רב הן בטווח הקצר והן בטווח הארוך.

התעללות פיזית – פגיעה חמורה או מתמשכת בילד באמצעות מכשירים או איברי גוף (בעיטות, נשיכות, מכות, טלטול וכדומה). הפגיעה נעשית על ידי בן משפחה או אדם מבוגר האחראי על הילד, היא נעשית במישרין או בעקיפין, באופן קבוע ומכוון או כאירוע חד פעמי, כדרך חינוכית שגרתית, כענישה, או מחמת התפרצויות זעם וקושי של ההורה לרסן את עצמו.

התעללות פיזית באה לידי ביטוי במעשים הגורמים או העלולים לגרום נזק פיזי לילד, כגון פגיעה, שבירת אברים, כוויות, חתכים, תלישת שיער, נשיכה. התעללות בתינוקות כוללת, בין השאר, טלטולים עזים העלולים לגרום לנזק מוחי בלתי הפיך. התעללות פיזית קיצונית עלולה לגרום לנכות ואף למוות. לרוב הפגיעות הגופניות כרוכות בפגיעה נפשית עקב תחושת הפחד, ההשפלה והעלבון בעת ההכאה. התעללות פיזית היא סוג ההתעללות הנפוץ ביותר בילדים. אמנם בכל מכה יש נזק ופגיעה נפשית, אך שומה עלינו להבחין בין מכה להתעללות. עם זאת, לעיתים קרובות יש "מדרון חלקלק" בין השתיים, ומה שמתחיל כענישה גופנית, מידרדר באין התערבות להתעללות.

התעללות רגשית – שוללת את קיומו הרגשי של הילד תוך 'רצח אופי' שיטתי ומתמשך. היא מוגדרת כהתנהגות שמעוותת והורסת את תחושת הזהות העצמית וההערכה עצמית של הילד ומחבלת בתפקודים הרגשיים והאינטלקטואליים שלו. היא באה לידי ביטוי, בין היתר, בדחייה או בהתעלמות, בהפחתת ערך, הפחדה, חשיפה לאלימות במשפחה, בידוד, ניצול רגשי, מניעת גרייה מספקת ועוד. התעללות רגשית היא תופעה חמקמקה, עקב היעדר סימנים חיצוניים. היא מדווחות הרבה פחות מהתעללות פיזית ומהזנחה ומופיעה בכל שכבות החברה, בלא קשר להשכלה או למעמד סוציו-אקונומי. התעללות רגשית מזוהה ככזו כאשר מדובר בפגיעה נשנית ומשמעותית. היא הוכרה בחוק כעבירה פלילית.

חומרים ממכרים – חומרים המשנים את מצב ההכרה, או המשפיעים עליה. מי שמשמש בהם נעשה תלוי בהם וחסר יכולת להינתק מהם, או להפסיק את השימוש בהם.

חומרים פסיכו-אקטיביים – חומרים המשנים את מצב ההכרה, או המשפיעים עליה.

חוק המאבק בתופעת השכרות התש"ע – 2010. בחוק זה נקבע כי כאשר שוטר חושש כי שתיית המשקה המשכר עלולה להביא להפרת הסדר הציבורי, יש בסמכותו לתפוס ולהשמיד את המשקה המשכר ואת כלי קיבולו. אחד מסעיפי החוק מתייחס במפורש לקטינים וקובע, כי שוטר רשאי לתפוס או להשמיד את המשקה המשכר או את כלי קיבולו כשיש חשש סביר, כי קטין שותה משקה זה או מתכוון

לשתותו במקום ציבורי או ברכב המצוי במקום ציבורי, שלא בנוכחות האחראי על הקטין ובהסכמתו, או שלא בחוג משפחתו.

חוק למניעת התעללות בקטינים וחסרי ישע (סעיף 368 לחוק העונשין, תשל"ז-1977 חובת הדיווח) - בשנת 1989 תוקן חוק העונשין והוכנס אליו סימן 11, במסגרתו הוטלה חובה לדווח לעובד סוציאלי על פי חוק או למשטרה, כל אימת שיש חשד לעבירה כלפי קטינים וחסרי ישע, כלומר בכל מקרה שבו "היה לאדם יסוד סביר לחשוב כי זה מקרוב נעברה עבירה בקטין או בחסר ישע בידי האחראי עליו". מי שאינו מקיים את חובת הדיווח - דינו מאסר בין שלושה לששה חודשים. החוק קובע גם כיצד חייבים לפעול לפיקדי סעד והמשטרה לאחר קבלת דיווח על חשד לפגיעה בקטין או בחסר ישע.

ילד נטוש - ילד ששני הוריו נטשו אותו בישראל; או ילד שהורה אחד שלו נפטר, ומשנהו נטש אותו בישראל ונבצר ממנו למלא את חובותיו כלפי הילד דרך קבע; וכן ילד שהורה שלו נעדר.

המוסד לביטוח לאומי מעניק גמלה לילדים נטושים המוחזקים – שלא באומנה - בידי בני משפחה מקרבה ראשונה. הזכאות לגמלה מוקנית לילדים עד גיל 18, או עד גיל 20 כאשר עיקר זמנו של הילד מוקדש לסיום לימודים במוסד חינוכי על יסודי. זאת נוסף על תנאי מקדמי, אשר לפיו החזקת ילד בידי קרובי משפחה חייבת להיות מוכרת כפתרון המבטיח את טובת הילד. חידוש הזכאות ואישור ההחזקה מתבצעים על סמך בדיקה הנערכת אחת לשנה. כמו כן, הזכאות לגמלה מותנית בהיות הילד והורה הנוטש תושבי ישראל.

נציב קבילות ילדים (אומבודסמן) - נציג הילדים ובני הנוער (אומבודסמן), הפועל במסגרת המועצה הלאומית לשלום הילד והמטפל בכל הפניות והתלונות הנוגעות לפגיעה בזכויות ילדים ולשלומם.

עובדים סוציאליים לחוק הנוער – עובדים סוציאליים, אשר בתוקף מינוי של שר הרווחה ומכוח חוק הנוער (טיפול והשגחה) מופקדים על שלומם ועל רווחתם של ילדים במצוקה.

רשות חסות הנוער – יחידה באגף לשירותי תקן במשרד הרווחה האחראית על טיפול חוץ-ביתי סמכותי-כופה במתבגרים עבריינים ובעלי סטייה חברתית. היא מטפלת בבני נוער בקצה הרצף הטיפולי-חינוכי במדינת ישראל לאחר שכל נסיונות הטיפול הקודמים נכשלים. מתבגרים אלה נתונים בסיכון ומופנים לטיפול במעונות נעולים, במעונות פתוחים ובהוסטלים, בדרך כלל מכוח צו בית משפט לנוער.

תכנית ליווי ילדים נפגעי עבירה - תכנית המופעלת בידי המועצה הלאומית לשלום הילד, שבמסגרתה ניתנים לילדים ולבני נוער נפגעי עבירות פליליות ולבני משפחותיהם סיוע וליווי במשך ההליך הפלילי. מדובר בנפגעים עצמם, או במי שהיו עדים לביצוע עבירות מסוג תקיפות, פגיעות מיניות ומעשים פליליים אחרים.

מסגרות הפעולה של אגף שח"ר (שירותי חינוך ורווחה):

גיל רך – מטרת העל של המחלקה לגיל הרך לתת לילד תמיכה שמתאימה לשלב ההתפתחותי ולקצב האישי שלו, וכן לחזק הורים באוכלוסיות החלשות באמצעות הדרכה ותמיכה שתגברנה את המודעות שלהן לתפקידן כהורים וכמגדלי דור העתיד.

מרכזי חינוך – מסגרת חינוכית עבור תלמידים בעלי צרכים מיוחדים, שלא נקלטו בבתי הספר המקיפים שמאפשרת, לדוגמה, למידה במסגרות קטנות, מתן יחס אישי ושירותי טיפולי.

מרכזי נוער – מרכזים למתן שירותים לנוער בשכונות שיקום ורווחה מסוג: תגבור לימודים, העשרה, הזדמנות למיצוי מצוינות, מענה רגשי, הזנה ואחזקה.

כיתות אתגר - כיתות הפועלות בבתי ספר מקיפים עבור תלמידים בעלי צרכים מיוחדים ותלמידים תת-משיגים.

כיתות אומ"ץ (אמונה בעצמי, מוכן למאמץ, צופה להישגים) – כיתות הנהנות מתכנית לימודית מאתגרת ומואצת המבוססת על חוויה לימודית חיובית, שיצרת מוטיבציה המתחזקת כתוצאה מהישגים בולטים בלימודים.

כיתות תל"מ (תכנית לימודים מעצימה) – כיתות לפיתוח כישורי למידה וליישומם בכל מקצועות הלימוד, הסוללות את הדרך להיקלטות מסודרת במסגרת העל-יסודית.

בתי ספר ייחודיים - בתי ספר עבור אוכלוסיית תלמידים שאינם לומדים במסגרת פורמלית כלשהי מפאת אי התאמה.

מרכזי הגנה - מרכזי הגנה הם מרכזי סיוע ייחודיים, שהוקמו מכוח חוק סיוע לקטינים נפגעי עבירות מין או אלימות התשס"ח-2008, קטין שנפגע מינית, פיזית, נפשית או מהזנחה זכאי לקבל בהם סיוע ומענה לצרכיו המיידיים. למרכזים יכולים להגיע גם ילדים עד גיל 12 בעלי התנהגות מינית פוגעת. מרכזים אלו הוקמו במגמה לרכז במקום אחד את רוב פעולות הסיוע הראשוני לילד הנפגע על מנת להקל על הילד ועל הוריו (שאינם הפוגעים) בהתמודדות הנפשית, הפרוצדורלית והפיזית הכרוכה במעבר בין רשויות החוק לטיפול. לפעולות שנעשות במרכזי ההגנה יש חשיבות רבה, הן מקלות על הקטין לשתף פעולה ולחשוף את דבר הפגיעה, היות שהוא יכול לעשות זאת בסביבה ידידותית ותומכת, בלי להתגלגל בין אנשי מקצוע ובמקומות שונים.

יש לציין, כי למרכזים אלו ניתן לפנות גם על מנת לקבל ייעוץ לפני החלטה על הגשת תלונה במשטרה. כמו כן, אפשר להגיע לפגישת התייעצות אחת מבלי להזדהות.

אנשי מקצוע המועסקים במרכזי ההגנה אחראים על כל שלביו של תהליך הטיפול בנפגע: חקירה, איסוף ראיות ראשוני לשם הגשת כתב אישום והפניה לגורמי טיפול, וכן מתן תמיכה והדרכה להורים.

מרכזי חירום – משמשים מערכת הגנתית, אבחונית וטיפולית מקיפה לילדים עד גיל 14, שאותרו כנתונים בסכנה עקב פגיעה בהם בידי בני משפחה, או בשל משבר יחסים במשפחה. במרכז החירום ניתן טיפול רצוף, הכולל את קליטתו של הילד, אבחון ובניית תוכנית התערבות טיפולית, גיבוש תוכנית לשילובו מחדש בקהילה בבית או מחוצה לו.

מפתנים – בתי ספר על-יסודיים (ט'-יב') לימודיים/טיפוליים עבור תלמידים בעלי אפיונים התנהגותיים רב-בעייתיים, סוציו-אקונומיים ולימודיים, שמתקשים להסתגל למסגרת החינוך הרגילה ונתונים בסכנת נשירה. בתי ספר אלה משלבים לימודים עיוניים וטכנולוגיים במסגרת תומכת, טיפולית/שיקומית, לקבוצות של 100-50 תלמידים.

מית"רים (מרכז יום תומך רב-תרבותי) – מרכזים להפחתת הניתוק של נוער בסיכון באמצעות מענה טיפולי/חינוכי רב-תחומי מותאם בקהילה, כהכנה לחזרתם של בני הנוער למערכות המשלבות בקהילה.

בתי ספר במעבר (לשעבר תעשייתיים) – בתי ספר שהועברו ממוסד העבודה למשרד החינוך.

ביקור סדיר ומניעת נשירה – מניעת נשירת תלמידים ממערכת החינוך, איתור תלמידים נושרים והחזרתם למעגל החיים הבית-ספרי במהירות המרבית. הדבר מתבצע בשיתוף הגורמים הרלוונטיים במשרד החינוך, רשויות החינוך המקומיות ומשרדי ממשלה שונים.

מל"א (מרחב למידה אחר) – מרחב בתוך בית הספר, שבו צוות הוראה שמוחד לתלמידים הנתונים בסכנת נשירה חמורה.

מב"ר (מסלול בגרות רגיל) – העברת תלמידים מרמת למידה שאינה מאפשרת לגשת לבחינות בגרות לרמה המאפשרת זאת.

הזדמנות ראשונה – מרתון לימודי לקראת בחינות חורף וקיץ לתלמידי יא'-יב' העלולים להיכשל באחד ממקצועות הבגרות, כישלון שימנע מהם זכאות לתעודת בגרות.

השירות למתבגרים וצעירים - אגף במשרד הרווחה שמטרתו העצמה וחיזוק מתבגרים צעירות וצעירים בגיל 13-25 המצויים בסיכון ובמצוקה, בניסיון לשלבם בחברה הנורמטיבית ולהביאם למימוש הפוטנציאל האישי.

מקור הנתונים

מקור הנתונים המוצגים בפרק זה הוא משרד הרווחה והשירותים החברתיים, הלשכות לשירותים חברתיים ברשויות המקומיות, הרשות למלחמה בסמים, הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, משרד הבריאות, משרד החינוך, משרד המשפטים, מאיירס-ג'וינט מכון ברוקדייל וארגונים וולונטריים שונים. בתחתיתו של כל לוח מצוין המקור המדויק. הלוחות מתייחסים לגילאים שונים, ולכן יש לתת את הדעת לגיל המדויק המופיע בכותרות.

נתונים אודות שתיית אלכוהול ושימוש בסמים בקרב תלמידים נלקחו מבדיקות המיצ"ב של משרד החינוך. הבדיקות נעשו בקרב מדגם אקראי ומייצג של כל בתי הספר הרשמיים בארץ שכלל תלמידים, מורים ומנהלים במגזרי החינוך העברי הממלכתי, הממלכתי-דתי והערבי. זאת במסגרת מחקר המתייחס למדיניות בתי הספר ולשיטות ההוראה הנהוגות בהם ולהישגי התלמידים בשפת האם, במתמטיקה, במדע וטכנולוגיה ובאנגלית.

הנתונים על עבירות סייבר נלקחו מסקר בנושא תופעת השיימינג והאלימות ברשת בקרב בני הנוער בישראל: האגף למדיניות ותכנון אסטרטגי, המשרד לביטחון פנים, מחלקת מחקר. הסקר בוצע בצורה אינטרנטית על בסיס פאנל קיים, רחב היקף, באמצעות שאלון מובנה. הסקר בוצע בקרב 624 בני נוער בגיל 12-18 בתחילת שנת 2016.

ילדים המוכרים לשירותי הרווחה (לוחות 14.1-14.4 ותרשים 14א')

עקב ההגדרות השונות ל"ילד בסיכון", בתחתיתו של כל לוח מופיעה ההגדרה הרלוונטית לו.

לוח 14.1: גיל הילדים המוכרים למחלקות לשירותים חברתיים (מספרים* ואחוזים)
2000-2016

סך הכל בסיכון שיר/משפחת***		מזה: ילדי עולים**		סך הכל		גיל
אחוז מהילדים המוכרים	מספרים	אחוז מהילדים המוכרים	מספרים	אחוזים	מספרים	
49.1	142,641	11.1	32,109	100.0	290,417	2000
77.2	291,029	15.6	58,766	100.0	376,780	2005
79.9	344,438	18.8	80,949	100.0	430,865	2010
80.4	350,996	11.1	48,353	100.0	436,370	2011
81.0	356,516	10.5	46,279	100.0	440,188	2012
81.7	360,621	10.1	44,703	100.0	441,167	2013
82.5	365,981	3.6	15,785	100.0	443,548	2014
81.8	367,000	3.4	15,381	100.0	448,730	2015
83.7	367,440	3.4	14,934	100.0	438,963	2016
11.7	42,887	16.6	2,475	1.1	52,962	0-3
15.2	55,979	15.8	2,363	15.5	68,226	4-6
44.3	162,852	43.3	6,463	44.3	194,509	7-12
28.8	105,722	24.3	3,633	28.1	123,266	13-17

מקור: עיבוד נתוני יסוד של משרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים, מאירס-ג'וינט מנחם ברוקדייל, מרכז אנגלברג לילדים ולנוער, שנים שונות, משרד הרווחה, שירות לילד ונוער, שנים שונות.

* בלוח זה כל ילד נספר פעם אחת, אך הוא עשוי להופיע במספר תיקים המשויכים לבתי אב שונים. מדובר ב-2%-3% בקירוב מהילדים, שמופיעים ביותר מתיק אחד השייך לבית אחד. הבחירה באיזה בית אב ייספרו ילדים אלה שרירותית. ** בשנים 2001-2014: ילדים שהם או הוריהם ילידי חו"ל ועלו ארצה מאז 1990. משנת 2015: ילדים שהם או הוריהם ילידי חו"ל ועלו ארצה בעשר השנים האחרונות. לכן לא ניתן לעשות השוואה ישירה בין שנת 2015 לשנים קודמות. *** בסיכון ישיר או בסיכון משפחתי. הכוונה לבעיות המסכנות את חייו התקינים של הילד ואת התפתחותו והדורשות עזרה, שאין היא בהכרח הוצאה מן הבית. לרוב הילדים יש בעיות נוספות, בדרך כלל כלכליות, שאין בהן משום סיכון ישיר. ילדים מוכרים שאינם בסיכון הם ילדים הרשומים במחלקות השירותים בגין בעיות משפחתיות שאינן קשורות לתפקוד ההורים או לתפקוד הילדים. לרוב אלה בעיות כלכליות.

בשנת 2016 438,963 ילדים היו מוכרים למחלקות לשירותים החברתיים (ילדים אלו מנו 15.4% מכלל הילדים בישראל). מאז 2000 מספרם הלך וגדל אך בשנת 2016 הוא פחת. מספרם של הילדים המצויים בסיכון ישיר/משפחתי גדל מאז 2000 ביותר מפי שניים, והוא הגיע ב-2016 ל-367,440.

לוח 14.2: ילדים נטושים המוכרים למחלקות לשירותים חברתיים, לפי גיל ומוצא (מספרים) / 2010-2016				
המוכרים למחלקות				גיל
2016		2015	2010	
סך הכל	בהם: ילדי עולים*			
9	273	240	113	סך הכל
2	24	20	15	0-3
2	41	38	19	4-6
4	132	111	34	7-13
1	76	71	45	14-17

מקור: משרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים, השירות לפרט ולמשפחה, עיבוד נתוני יסוד, שנים שונות.

* בשנת 2010: ילדים שהם או הוריהם ילידי חו"ל ועלו ארצה מאז 1990. משנת 2015: ילדים שהם או הוריהם ילידי חו"ל ועלו ארצה בעשר השנים האחרונות.

מספר הילדים הנטושים המוכרים למחלקות לשירותים חברתיים בישראל הולך וגדל מאז ראשית 2010, ובשנת 2016 הוא הגיע ל-273 (גידול ב-141.6%).

לוח 14.3: ילדים בגיל 0-14 המוכרים למחלקות לשירותים חברתיים, לפי מין ומאפיינים דמוגרפיים וחברתיים (מספרים ואחוזים) / 2010-2016

2016		2010			
מספרים	אחוזים*	מספרים	אחוזים*		
346,800	100.0	350,590	100.0	סך הכל*	
181,442	52.3	182,957	52.2	בנים	מין
165,488	47.7	167,643	47.8	בנות	
222,543	64.1	230,330	65.7	יהודים ואחרים**	מגזר לאום רשות
211,702	61.0	219,725	62.7	מזה: יהודים	
119,646	34.5	114,521	32.7	ערבים	
212,064	61.1	220,788	63.0	ישראל	מקום לידה של יהודים ואחרים
10,306	3.0	15,297	4.0	חו"ל	
1,033	10.0	2,541	16.6	מהם: בריה"מ	
3,600	34.9	6,842	44.7	אתיפיה	
88,996	25.7	72,744	19.7	1-2	אשכול חברתי כלכלי***
101,709	29.3	112,730	32.2	3-4	
75,802	21.8	105,794	30.2	5-6	
70,834	20.4	51,253	14.6	7-8	
2,101	0.6	2,963	0.8	9-10	
138,600	40.0	-	-	סך הכל	בעלי נזקקות מוגדרת****
79,447	22.9	-	-	מהם: תפקוד לקוי של הורים או של ילדים	
32,254	9.3	-	-	סיבות רפואיות ומוגבלות	
17,920	5.2	-	-	עוני, קשיי הכנסה ותעסוקה	
7,740	2.2	-	-	אלימות	
101	0.0	-	-	התמכרות ועבריינות	

מקור: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, חישוב על פי שנתון סטטיסטי לישראל 2017, לוח 7.16, שנים שונות.
 * כולל אינו ידוע. ** כולל נוצרים לא ערבים וילדים בלא סיווג דת. *** ב-2010 לפי האשכול החברתי-כלכלי של היישובים שנקבע בשנת 2006. ב-2015 לפי האשכול החברתי-כלכלי של יישובים לשנת 2013 **** כולל אחר ומקרים בבדיקה.
 - אין נתונים לשנה זו.

בשנים 2010-2016 בני 0-14 היו מוכרים למחלקות לשירותים חברתיים יותר מבנות בגיל זה, יהודים הרבה יותר מערבים, ויהודים ילידי ישראל הרבה יותר מיהודים ילידי חו"ל. מרביתם חיו ביישובים הנמנים על אשכולות 1-8. רק פחות מאחוז אחד מילדים אלו חיו ביישובי אשכול 9-10. בולט חלקם הגדול של עולי אתיפיה בקרב ילידי חו"ל המוכרים למחלקות לשירותים חברתיים. ב-2016 40% מהילדים שהיו מוכרים לרווחה היו בעלי נזקקות מוגדרת, רובם בגלל תפקוד לקוי של ההורים או של הילדים.

לוח 14.4: יישוב המגורים של ילדים המוכרים למחלקות לשירותים חברתיים, גילם וחלקם בכלל ילדי היישוב (מספרים ואחוזים) / 2016

אחוז הילדים המוכרים למחלקות מכלל ילדי היישוב	גיל				סך כל הילדים המוכרים למחלקות ביישוב*	יישוב
	13-17	7-12	4-6	0-3		
15.4	123,266	194,509	68,226	52,962	438,963	2016
	עיריות					
11.7	14,172	14,964	6,418	5,265	40,819	ירושלים
11.8	3,760	3,948	1,573	1,617	10,898	תל אביב-יפו
11.7	2,624	2,813	1,169	908	7,514	חיפה
25.6	2,284	1,935	771	494	5,484	אום אל-פחם
16.4	460	542	251	238	1,491	אופקים
18.9	658	684	310	315	1,967	אור יהודה
21.6	344	370	175	156	1,045	אור עקיבא
16.1	616	792	335	323	2,066	אילת
18.6	1,839	2,077	718	497	5,131	אלעד
19.7	386	323	111	82	902	אריאל
14.7	3,584	3,584	1,622	1,410	10,200	אשדוד
13.4	1,615	1,714	812	780	4,921	אשקלון
16.2	708	649	279	173	1,809	באקה אל גרביה
18.3	3,246	3,782	1,705	1,331	10,064	באר שבע
29.9	536	581	265	248	1,630	בית שאן
11.5	2,265	2,373	1,099	820	6,557	בית שמש
18.7	1,981	2,248	969	767	5,965	ביתר עילית
13.1	3,587	4,285	2,032	1,799	11,703	בני ברק
15.7	1,412	1,609	677	530	4,228	בת ים
6.7	298	365	147	111	921	גבעתיים
8.5	259	284	117	100	760	גבעת שמואל
23.5	775	813	393	297	2,278	דימונה
6.5	393	455	190	115	1,153	הוד השרון
8.0	604	706	291	201	1,802	הרצליה
12.9	1,064	1,135	543	466	3,208	חדרה
10.7	1,728	1,989	881	709	5,307	חולון
16.2	671	774	319	352	2,116	טבריה
16.8	1,039	1,116	354	212	2,721	טייבה
22.2	766	678	275	190	1,909	טירה

לוח 14.4: יישוב המגורים של ילדים המוכרים למחלקות לשירותים חברתיים, גילם וחלקם בכלל ילדי היישוב (מספרים ואחוזים) / 2005-2016 (המשך)

אחוז הילדים המוכרים למחלקות מכלל ילדי היישוב	גיל				סך כל הילדים המוכרים למחלקות ביישוב	יישוב
	13-17	7-12	4-6	0-3		
עירויות (המשך)						
28.5	516	551	225	187	1,479	טירת כרמל
21.7	950	1,052	390	265	2,657	טמרה
12.2	642	594	281	183	1,700	יבנה
9.9	282	295	129	114	820	יהוד-נווה אפרים
13.4	387	325	141	112	965	יקנעם עילית
13.1	393	345	150	114	1,002	כפר יונה
10.6	975	1,203	441	280	2,899	כפר סבא
20.4	768	688	228	163	1,847	כפר קאסם
13.4	573	556	206	177	1,512	כרמיאל
27.4	2,040	2,455	1,295	941	6,731	לוד
16.5	489	431	174	128	1,222	מגדל העמק
7.2	913	1,013	335	175	2,436	מודיעין-מכבים-רעות
19.9	2,421	3,282	1,487	1,352	8,542	מודיעין עילית
16.4	743	762	324	213	2,042	מעלה אדומים
22.1	458	471	211	144	1,284	מעלות-תרשיחא
19.0	945	1,031	445	298	2,719	נהריה
8.2	441	485	212	156	1,294	נס ציונה
17.1	1,730	1,529	586	404	4,249	נצרת
21.2	736	709	291	243	1,979	נצרת עילית
15.2	256	318	121	101	796	נשר
20.6	998	1,044	443	335	2,820	נתיבות
14.0	2,897	2,864	1,388	1,045	8,194	נתניה
23.3	1,001	917	391	280	2,589	סח'נין
21.6	1,029	1,047	453	321	2,850	עכו
17.8	833	817	368	271	2,289	עפולה
13.9	339	339	163	187	1,028	ערד
9.8	2,328	2,495	1,144	892	6,859	פתח תקוה
20.6	853	1,047	473	418	2,791	צפת
18.6	635	609	256	201	1,701	קלנסווה
7.4	319	336	151	79	885	קריית אונו

לוח 14.4: יישוב המגורים של ילדים המוכרים למחלקות לשירותים חברתיים, גילם וחלקם בכלל ילדי היישוב (מספרים ואחוזים) / 2005-2016 (המשך)

אחוז הילדים המוכרים למחלקות מכלל ילדי היישוב	גיל				סך כל הילדים המוכרים למחלקות ביישוב	יישוב
	13-17	7-12	4-6	0-3		
עירויות (המשך)						
14.2	740	759	317	243	2,059	קריית אתא
15.8	497	543	229	189	1,458	קריית ביאליק
19.8	938	1174	566	528	3,206	קריית גת
18.1	480	563	249	181	1,473	קריית ים
14.4	436	528	227	137	1,328	קריית מוצקין
31.6	688	851	379	329	2,247	קריית מלאכי
22.2	422	491	227	195	1,335	קריית שמונה
15.4	803	753	289	224	2,069	ראש העין
11.6	2,334	2,561	1,115	1,020	7,030	ראשון לציון
29.7	3,636	3,763	1,506	1,084	9,989	רהט
11.8	1,552	1,847	820	674	4,893	רחובות
15.4	999	1,273	669	559	3,500	רמלה
9.5	1,139	1,260	501	362	3,262	רמת גן
8.1	353	431	141	114	1,039	רמת השרון
9.3	677	653	266	195	1,791	רעננה
17.8	479	430	168	142	1,219	שדרות
16.1	907	799	262	216	2,184	שפרעם
מועצות מקומיות (10,000 תושבים ויותר)						
20.5	393	319	143	82	937	אבו סנאן
6.1	105	102	39	29	275	אבן יהודה
11.9	112	148	66	69	395	אזור
21.8	424	443	173	133	1,173	אכסאל
16.2	263	288	114	83	748	אעבלין
11.8	306	292	153	133	884	באר יעקב
12.7	190	174	56	41	461	בית ג'ן
2.7	59	82	4	4	149	בנימינה-ג.עדה
11.9	287	315	124	87	813	גבעת זאב
9.2	307	348	147	115	917	גדרה
7.1	210	224	77	62	573	גן יבנה
8.1	121	181	90	72	464	גני תקווה

לוח 14.4: יישוב המגורים של ילדים המוכרים למחלקות לשירותים חברתיים, גילם וחלקם בכלל ילדי היישוב (מספרים ואחוזים) / 2005-2016 (המשך)

אחוז הילדים המוכרים למחלקות מכלל ילדי היישוב	גיל				סך כל הילדים המוכרים למחלקות ביישוב	יישוב
	13-17	7-12	4-6	0-3		
מועצות מקומיות (10,000 תושבים ויותר) (המשך)						
39.2	844	915	377	296	2,432	ג'סר א זרקא
19.9	308	286	117	107	818	ג'ת
13.1	229	245	102	88	664	דאלית אל כרמל
24.0	415	395	161	124	1,095	דיר אל אסד
13.2	357	387	145	108	997	זכרון יעקב
21.4	926	944	381	199	2,450	חורה
27.1	543	484	211	163	1,401	טורעאן
17.4	466	383	171	139	1,159	יפיע
20.0	498	420	169	106	1,193	ירכא
15.9	301	328	113	81	823	כאבול
17.1	721	686	253	160	1,820	כסייפה
22.8	761	708	278	208	1,955	כפר כנא
17.0	521	522	180	121	1,344	כפר מנדא
39.9	891	889	437	342	2,559	כפר קרע
34.8	771	900	319	245	2,235	לקייה
9.9	218	237	103	106	664	מבשרת ציון
19.4	600	513	185	125	1,423	מג'אר
19.2	409	392	153	136	1,090	מג'ד אל כרום
8.7	152	150	67	47	416	מזכרת בתיה
32.1	518	615	270	221	1,624	נחף
28.0	317	379	160	144	1,000	עוספיה
19.0	481	285	86	64	916	עין מאהל
28.4	1,161	1,034	378	272	2,845	עראבה
28.6	992	978	406	245	2,621	ערערה
17.1	635	532	245	139	1,551	ערערה בנגב
22.2	372	383	151	148	1,054	פורידיס
12.4	521	622	247	199	1,589	פרדס חנה-כרכור
10.2	259	285	111	81	736	קדימה-צורן
9.1	122	175	65	41	403	קריית טבעון
8.4	68	88	47	47	250	קריית עקרונ

לוח 14.4: יישוב המגורים של ילדים המוכרים למחלקות לשירותים חברתיים, גילם וחלקם בכלל ילדי היישוב (מספרים ואחוזים) / 2016-2005 (המשך)

אחוז הילדים המוכרים למחלקות מכלל ילדי היישוב	גיל				סך כל הילדים המוכרים למחלקות ביישוב	יישוב
	13-17	7-12	4-6	0-3		
מועצות מקומיות (10,000 תושבים ויותר) (המשך)						
31.1	842	717	283	241	2,083	ריינה
7.7	256	197	39	16	508	שוהם
10.4	162	177	54	45	438	תל מונד
19.6	682	789	368	271	2,110	תל שבע
מועצות מקומיות (5,000-10,000 תושבים)						
29.7	324	273	106	70	773	אבו גוש
10.7	111	142	45	30	328	אורנית
7.5	84	74	29	15	202	אלפי מנשה
16.3	206	238	82	50	576	אפרתה
27.6	352	375	164	117	1,008	בועיינה-נוג'דאת
21.4	175	174	50	65	464	בוקעאתה
30.6	352	395	175	143	1,065	ביר אל-מכסור
13.5	147	171	59	41	418	בית אל
14.6	117	112	39	34	304	בית דגן
31.4	161	182	77	73	493	בני עי"ש
23.8	376	348	112	64	900	בסמ"ה
32.9	407	346	121	53	927	בסמת טבעון
32.9	351	356	161	129	997	בענה
16.3	132	103	43	28	306	ג'ולס
27.5	419	411	140	88	1,058	גלג'וליה
20.4	343	266	92	63	764	דבורייה
28.3	340	371	157	121	989	דייר חנא
27.1	227	224	115	89	655	זמר
28.7	329	333	129	92	883	זרזיר
23.4	212	182	63	37	494	חורפיש
42.3	401	451	207	179	1,238	חצור הגלילית
33.8	336	300	95	82	813	טובא זנגרייה
19.3	148	168	67	50	433	יאנוח-ג'ת
26.8	277	373	135	88	873	ירוחם
10.0	107	81	27	18	233	כוכב יאיר

לוח 14.4: יישוב המגורים של ילדים המוכרים למחלקות לשירותים חברתיים, גיל וחלקם בכלל ילדי היישוב (מספרים ואחוזים) / 2005-2016 (המשך)

אחוז הילדים המוכרים למחלקות מכלל ילדי היישוב	גיל				סך כל הילדים המוכרים למחלקות ביישוב	יישוב
	13-17	7-12	4-6	0-3		
מועצות מקומיות (5,000-10,000 תושבים) (המשך)						
23.1	275	280	110	75	740	כסרא-סמיע
18.5	121	117	29	21	288	כפר ורדים
14.5	162	152	59	61	434	כפר יאסיף
6.3	36	54	13	12	115	להבים
20.0	240	274	101	79	694	מגדל שמש
7.4	79	75	22	6	182	מיתר
19.3	90	138	69	42	339	מצפה רמון
19.8	248	218	87	64	617	משהד
7.6	78	62	20	5	165	עומר
25.2	179	147	62	58	446	עילבון
32.2	282	358	175	180	995	עילוט
18.3	129	116	41	24	310	פקיעין (בוקייעה)
11.1	63	63	15	14	155	פרדסיה
27.6	202	196	72	60	530	קצרין
23.9	223	273	124	122	742	קריית ארבע
18.8	169	177	67	52	465	קרני שומרון
27.0	243	198	80	64	585	ראמה
26.2	588	562	218	113	1,481	רכסים
15.6	134	157	36	17	344	רמת ישי
32.3	288	291	107	67	753	שבלי אום אל-גנם
23.5	458	448	180	115	1,201	שגב שלום
26.1	164	189	75	58	486	שלומי
32.6	293	282	131	99	805	שעב

מקור: משרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים, עיבוד נתוני יסוד. שנים שונות.
* סך הכל כולל גם יישובים שאינם מופיעים בלוח והמונים כל אחד פחות מ-5,000 תושבים.

ביישובים הבאים אחוז הילדים המוכרים למחלקות לשירותים חברתיים היו 30% ויותר: חצור הגלילית (42.3%), כפר קרע (39.9%), ג'סר א זרקא (39.2%), לקייה (34.8%), טובא זנרייה (33.8%), בענה (32.9%), בסמה (32.9%), בסמת טבעון (32.9%), שעב (32.6%), שבלי אום אל גנם (32.3%), עילוט (32.2%), קריית מלאכי (31.6%), נחף (32.1%), בני עייש (31.4%), ריינה (31.1%), ביר אל מכסור (30.6%).

ילדים ובני נוער בסיכון (לוחות 14.5-14.6 ותרשימים 14'ב'-14'ה')

הלוחות והתרשימים בתת-פרק זה מתייחסים לדיווחים לעובדים סוציאליים לחוק הנוער לשנת 2016. בשנים 2013-2015 חל שינוי באופן איסוף המידע. בעקבות זאת עבר טופס הדיווח מספר שינויים. החל משנת 2014 הנתונים מתייחסים למספר הדיווחים ולא למספר הקטינים המדווחים. הנתונים המוצגים התקבלו מ-235 רשויות מקומיות (עיריות, מועצות מקומיות ומועצות אזוריות) מתוך 253 (שיעור החזרה של 93%).

לוח 14.5: דיווחים* לעובדים סוציאליים לחוק הנוער, לפי שנה, מין, גיל וסיבת הדיווח (מספרים ואחוזים) / 2016

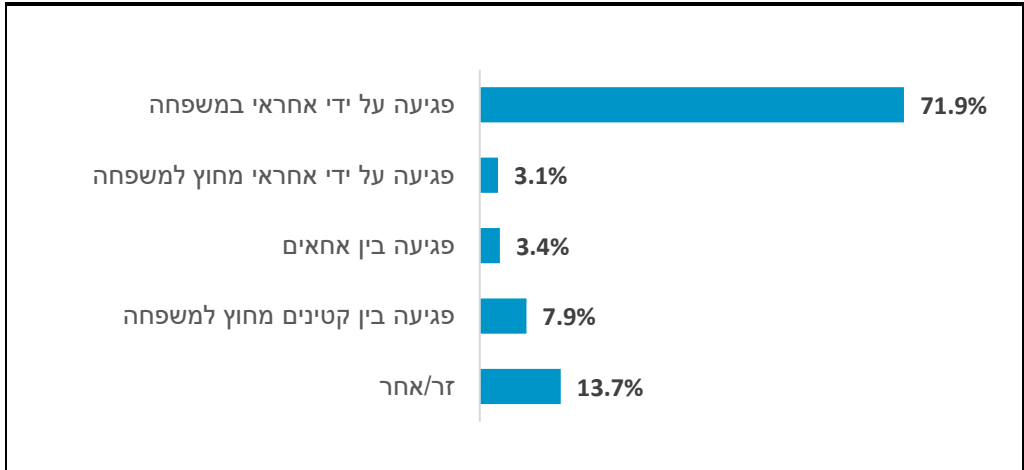
אחוזים (מסך הדיווחים בכל קטגוריה)	מספרים		
-	48,203	סך הכל ארצי**	
53.4	25,413	בנים	מין
46.6	22,156	בנות	
17.8	8,328	0-5	גיל
50.5	23,661	6-13	
31.7	14,868	14-17	
31.1	13,891	הזנחה	סיבת הדיווח***
28.0	11,150	התעללות פיזית	
12.0	5,375	התעללות מינית	
5.7	2,539	התעללות רגשית	
5.0	2,230	מספר הפניות על פי חוק הנוער לאבחון, טיפול ואשפוז פסיכיאטרי	
2.1	924	נוער מעורב בפלילים	
1.8	784	נסיונות התאבדות	
0.9	413	התמכרויות	
16.4	7,313	אחר	

מקור: משרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים, פניות לעובדים סוציאליים לחוק הנוער והטיפול בהן: סיכום ממצאים, שנת 2016, נובמבר 2017.

* דיווחים חדשים. ** הנתונים מתייחסים למספר הדיווחים בטיפול עובד סוציאלי לחוק הנוער, שהתגוררו ביישובים אשר אוכלוסיית הילדים בהם מנתה בשנת 2016 כ-97.0%. *** הסיבות שבגינן הועבר דיווח ביחס לקטין או הסיבות שבגינן נדרש עו"ס לחוק הנוער להתערב. קטין יכול להיכלל ביותר מקטגוריה אחת. **** כגון דיווחים על בעיות התנהגות של קטנים כגון אלימות ובריחה מהבית, דיווחים על תפקוד הורי לקוי כגון אשפוז הורים, התמכרות הורים, מצבים נפשיים שאינם מאפשרים טיפול בקטין.

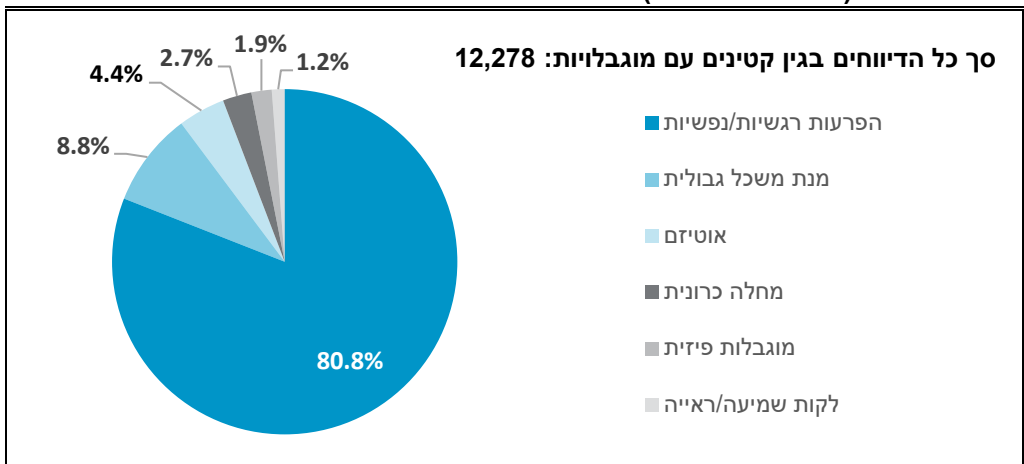
בשנת 2016 הופנו 48,203 דיווחים חדשים על קטינים לטיפולם של עובדים סוציאליים לחוק הנוער. אחוז הבנים שטופלו בידי עובדים סוציאליים לחוק הנוער מן המדווחים היה גדול מזה של הבנות. כמחצית (53.4%) מהדיווחים היו על ילדים בגיל 6-13. סיבות הדיווח השכיחות ביותר היו הזנחה (31.1%), התעללות פיזית (28.0%) והתעללות מינית (12.0%).

תרשים 14א': זיקת הפוגע לילד שדווח עליו לעובדים סוציאליים לחוק הנוער בשל חשד להתעללות (אחוז מסך כל הדיווחים לפי זיקת הפוגע) / 2016

מקור: משרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים, פניות לעובדים סוציאליים לחוק הנוער והטיפול בהן: סיכום ממצאים, שנת 2016, נובמבר 2017.
 רוב הילדים בסיכון שנפגעו נפגעו בידי אחראי מתוך המשפחה (71.9%).

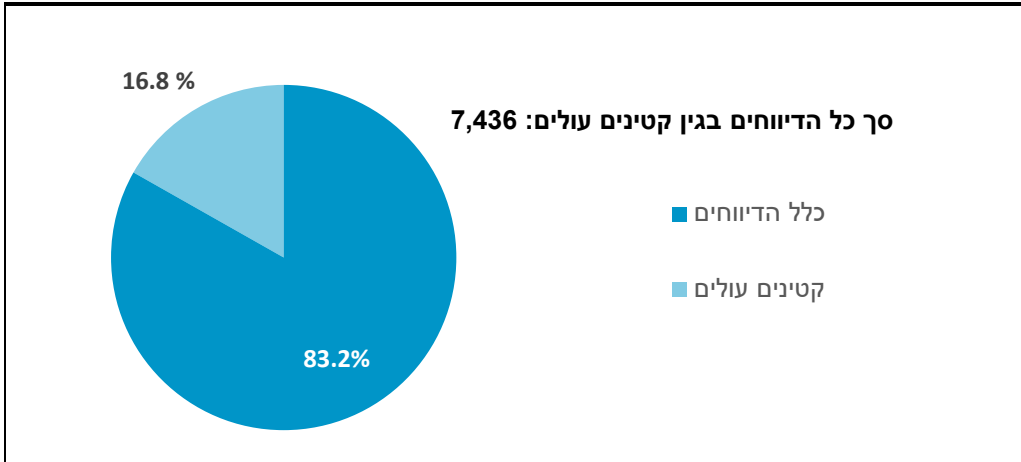
תרשים 14ב': דיווחים לעובדים סוציאליים לחוק הנוער בגין קטינים עם מוגבלויות, לפי סוג מוגבלות (מספרים ואחוזים) / 2016

מקור: משרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים, פניות לעובדים סוציאליים לחוק הנוער והטיפול בהן: סיכום ממצאים, שנת 2016, נובמבר 2017.

דיווחים לעובדים סוציאליים לחוק הנוער בגין קטינים עם מוגבלויות היוו 26.8% מסך כל הדיווחים. סוג המוגבלות השכיח ביותר היה הפרעות רגשיות/נפשיות.

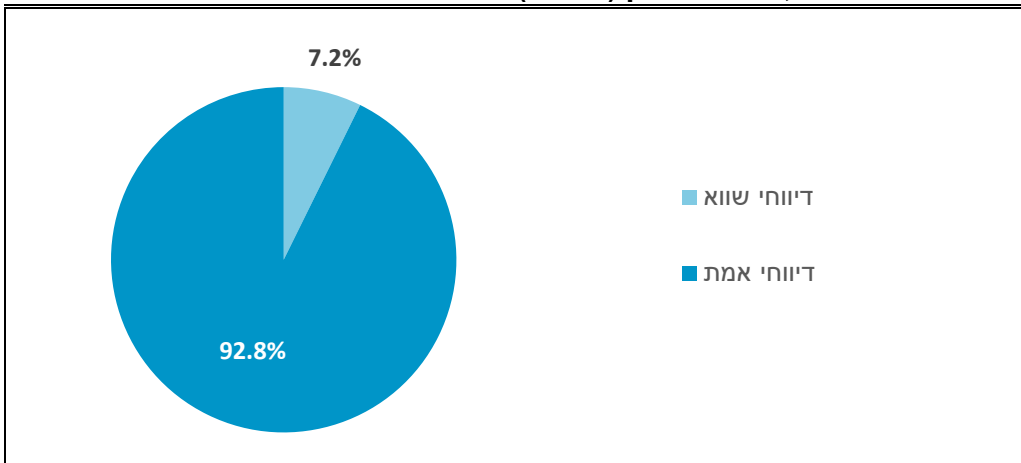
תרשים 14ג': דיווחים לעובדים סוציאליים לחוק הנוער בגין קטינים עולים (אחוזים) 2016

מקור: משרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים, פניות לעובדים סוציאליים לחוק הנוער והטיפול בהן: סיכום ממצאים, שנת 2016, נובמבר 2017.
* מי שעלה לישראל מ-1996 ואילך.

16.8% מהדיווחים לעובדים סוציאליים לחוק הנוער היו בגין קטינים עולים.

תרשים 14ד': דיווחי אמת ודיווחי שווא* לעובדים סוציאליים לחוק הנוער על חשד להתעללות בילדים, הזנחה וסיכון (אחוזים) / 2016

מקור: משרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים, פניות לעובדים סוציאליים לחוק הנוער והטיפול בהן: סיכום ממצאים, שנת 2016, נובמבר 2017.

* דיווח שהתברר כלא נכון לאחר בדיקה או שלא נדרש המשך טיפול בעניינו.

דיווחי שווא מונים אחוז קטן ביותר מכלל הדיווחים לעובדים סוציאליים לחוק הנוער.

לוח 14.6: מספר הבקשות* לפטור מחובת דיווח** אודות פגיעה בילדים שטופלו, הגוש ואושרו, לפי מחוז / 1995-2016										
מספר הבקשות שאושרו***					מספר הבקשות לפטור שהופנו לוועדות***					מחוז
2016	2015	2010	2000	1995	2016	2015	2010	2000	1995	
1,472	1,552	726	126	9	1,593	1,669	1,054	207	20	סך הכל
54	83	52	21	3	70	94	58	24	3	צפון
102	126	109	15	4	116	146	112	27	11	חיפה
659	805	118	47	2	687	821	416	87	6	מרכז
292	204	274	18	-	324	253	272	22	-	תל אביב
85	83	32	17	-	94	91	43	25	-	ירושלים
42	60	44	-	-	49	64	54	-	-	ירושלים מחוז ש"י****
238	191	97	8	-	253	200	99	22	-	דרום

מקור: משרד המשפטים, פרקליטות המחוזות, שנים שונות.

* בקשות הנוגעות לקטינים בלבד, למעט חיפה שבה הבקשות נוגעות לקטינים וגם לחסרי ישע.

** לפי החוק, בסמכותן של ועדות הפטור המוסמכות על פי סעיף 368 ד' (ו) לחוק העונשין, התשל"ז, 1977- לפטור עובד סוציאלי לחוק הנוער מדיווח למשטרה על קטין שנפגע בידי מי שאחראי עליו. הסיבות השכיחות למתן פטור הן: חשש לחיי קרבן ההתעללות באם יפתחו הליכי חקירה; חוסר עניין של קורבן גילוי עריות הנתון בטיפול לדווח על מקרה ישן; חשש שהליכי חקירה יגרמו לנסיגה או להרס המשפחה הנתונה בתהליך שיקום; סירוב של הקורבן לשתף פעולה עם גורמי החקירה.

*** כולל בקשות שבוטלו לאחר מכן בידי הפונים, ומקרים שבהם לוועדות לא הייתה סמכות / לא הייתה חובת דיווח מלכתחילה / המשפחה עזבה את הארץ / הייתה פניה למשטרה במקביל לפנייה לוועדה. כולל בקשות שאושרו זמנית.

**** החל משנת 2013 פרקליטים ממחוז מרכז וכן ממחוז ירושלים ישבו בוועדות פטור בישובים בשומרון ויהודה. על כן, הנתונים המובאים הם בחלוקה למחוזות הפרקליטות, ולא למיקום היישוב.

הערה: הנתונים נכונים במועד מסירתם - בקיץ בכל שנה.

בשנים 1995-2016 הסתמן גידול במספר הבקשות לקבלת פטור שהופנו לוועדות ואושרו.

ילדים שטופלו במרכזי הגנה (לוח 14.7)

לוח 14.7: סוג פגיעה, מין, גיל, וקבוצת אוכלוסייה של ילדים שטופלו במרכזי הגנה לפי מקום המרכז (מספרים) / 2012-2016								
מיקום מרכז ההגנה						סך הכל*		
אשקלון	נצרת	באר שבע	חיפה	ירושלים	תל השומר	אחוזים	מספרים	
-	-	-	-	497	467	100.0	964	2012
-	-	203	80	524	444	100.0	1,251	2013
-	23	350	240	524	486	100.0	1,623	2014
231	330	373	326	504	779	100.0	2,543	2015
263	331	367	256	556	500	100.0	2,273	2016
מין**								
103	116	152	133	268	175	41.7	947	בנים - סך הכל
73	69	78	91	249	136	73.5	696	מזה: פגיעה מינית
30	47	76	42	19	39	26.7	253	פגיעה פיזית
160	188	215	123	288	325	57.1	1,299	בנות - סך הכל
145	167	153	109	272	304	88.5	1,150	מזה: פגיעה מינית
15	21	64	14	16	21	11.6	151	פגיעה פיזית
גיל***								
14	44	39	35	62	58	11.1	252	0-5
103	159	135	125	241	165	40.8	928	5-10
97	97	121	70	204	221	35.6	810	10-14
49	31	63	23	49	55	11.9	270	14-18
קבוצת אוכלוסייה**								
254	188	286	221	553	481	87.2	1,983	יהודים - סך הכל
93	-	106	62	445	159	43.6	865	מתוכם: דתיים - סך הכל
9	143	81	24	3	19	12.3	279	לא יהודים - סך הכל

לוח 14.7: סוג פגיעה, מין, גיל, וקבוצת אוכלוסייה של ילדים שטופלו במרכזי הגנה לפי מקום המרכז (מספרים) / 2012-2016 (המשך)								
מיקום מרכז ההגנה						סך הכל		
אשקלון	נצרת	באר שבע	חיפה	ירושלים	תל השומר	אחוזים	מספרים	
סוג הפגיעה**								
218	263	246	200	521	436	82.9	1,884	מינית - סך הכל
46	61	81	44	208	121	29.8	561	מזה: בתוך המשפחה
172	202	165	146	313	315	69.7	1,313	מחוץ למשפחה
45	68	140	56	35	65	18.0	409	פיזית - סך הכל
23	15	111	12	14	27	49.4	202	מזה: בתוך המשפחה
22	53	29	44	21	38	50.6	207	מחוץ למשפחה
סך כל הפגיעות המיניות והפיזיות								
69	76	191	56	222	147	33.5	761	בתוך המשפחה
194	255	182	200	334	353	66.8	1,518	מחוץ למשפחה
120	19	13	42	100	146	19.3	440	בין קטינים
סוג טיפול שבוצע במרכז ההגנה								
125	16	54	22	141	231	25.9	589	חקירות משטרה
159	140	194	231	339	478	67.8	1,541	חקירות ילדים
10	6	31	22	13	56	6.1	138	בדיקות רפואיות
55	-	68	-	167	1	12.8	291	דיבוב הילד
271	175	638	253	556	270	95.2	2,163	התערבות***

מקור: משרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים, מרכזי הגנה, שנים שונות.
 * ב-2013 פעילות המרכז בחיפה התייחסה לחודשים ספטמבר-דצמבר בלבד. ב-2014 פעילות המרכז בנצרת התייחסה לחודשים אוקטובר-דצמבר בלבד, וב-2015 פעילות המרכז באשקלון התייחסה לחודשים פברואר-דצמבר בלבד.

** ייתכן וחלק מהנתונים אינם מסתכמים לסך הכל עקב דיווח חסר.

*** פעולות התערבות שונות הכוללות בין היתר שיחת אינטק עם העו"ס, חקירות ילדים, דיבוב ילדים, מפגשים פרטניים עם ילדים והורים וכדומה.

- נתון חסר במקור.

הערה: ייתכן דיווח של יותר מסוג פגיעה אחת.

69.7% מהפגיעות המיניות שבגינן פנו ילדים למרכזי הגנה התרחשו מחוץ למשפחה. ב-2016 רוב הילדים שטופלו במרכז ההגנה היו יהודים (87.2%), בנות יותר מבנים (57.1% לעומת 41.7% בהתאמה), בשל פגיעה מינית יותר מאשר בגלל פגיעה פיזית (82.9% לעומת 18.0% בהתאמה).

ילדים נפגעי אלימות ותקיפה מינית שאותרו בבתי חולים, בקופות חולים ובטיפות חלב (לוח 14.8)

לוח 14.8: ילדים נפגעי אלימות ותקיפה מינית שאותרו* בבתי חולים, בקופות חולים ובטיפות חלב, לפי סוג פגיעה**, גיל ומין (מספרים) 2000-2016

גיל ומין								בנות	בנים	סך הכל	סוג הפגיעה
13-18		7-12		4-6		0-3					
בנות	בנים	בנות	בנים	בנות	בנים	בנות	בנים				
סך הכל כולל											
-	-	-	-	-	-	-	-	1,055	934	1,989	2000
-	-	-	-	-	-	-	-	1,142	1,067	2,209	***2005
561	338	297	381	275	180	505	610	1,639	1,609	3,654	****2010
321	532	280	270	199	204	471	420	1,481	1,216	3,173	2015
633	326	241	257	175	169	309	424	1,654	1,106	2,862	2016
בתי חולים											
551	268	164	155	129	100	223	329	1,067	852	1,919	סך הכל
123	123	49	52	18	29	95	107	285	311	596	התעללות פיזית
44	55	47	57	76	38	85	172	252	322	574	הזנחה/ מניעת טיפול
147	43	18	24	13	11	19	40	57	38	315	התעללות נפשית
116	7	29	10	17	11	20	6	182	34	216	התעללות/ תקיפה מינית במשפחה
73	16	9	4	5	7	2	1	89	28	117	תקיפה מינית בידי זר או אדם מוכר שאינו בן משפחה
45	24	10	8	0	4	2	2	57	38	95	הטרדה מאיימת
3	0	2	0	0	0	0	1	5	1	6	התעמרות כלכלית ו/או מניעת זכויות

לוח 14.8: ילדים נפגעי אלימות ותקיפה מינית שאותרו* בבתי חולים, בקופות חולים ובטיפות חלב, לפי סוג פגיעה**, גיל ומין (מספרים) 2000-2016 (המשך)

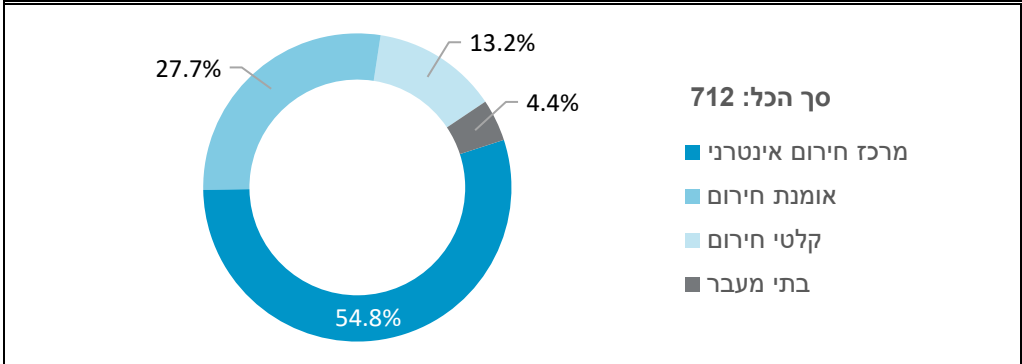
גיל ומין								בנות	בנים	סך הכל	סוג הפגיעה
13-18		7-12		4-6		0-3					
בנות	בנים	בנות	בנים	בנות	בנים	בנות	בנים				
קופות חולים (כללית, מכבי, לאומית ומאוחדת)											
82	58	77	102	45	69	85	95	289	324	613	סך הכל
24	26	33	57	14	33	22	29	93	145	238	התעללות פיזית
16	7	13	18	13	15	47	53	89	93	182	הזנחה/ מניעת טיפול
11	16	18	18	7	11	4	8	40	53	93	התעללות נפשית
23	4	11	7	9	9	11	5	54	25	79	התעללות/ תקיפה מינית במשפחה
6	1	1	1	2	1	0	0	9	3	12	תקיפה מינית בידי זר או אדם מוכר שאינו בן משפחה
2	4	1	1	0	0	1	0	4	5	9	הטרדה מאיימת
טיפות חלב (תחנות לבריאות האם והילד)											
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	330	סך הכל

מקור: משרד הבריאות, המחלקה לטיפול באלימות במשפחה ותקיפה מינית, השרות הארצי לעבודה סוציאלית, שנים שונות. * ילדים שהצוות הרפואי איתר בהגיעם למיון/לאשפוז בבתי חולים או לקופות החולים. לרוב, ילדים אלה מדווחים לוועדות האלימות. אחדות מהן דנות רק במקרים השנויים במחלוקת, ואילו אחרות דנות בכל מקרה. ** הסיווג נעשה על פי הפגיעה העיקרית (ילד עלול להיפגע משני סוגי פגיעה ויותר). *** משנת 2005 כלולים נפגעי תקיפה מינית במשפחה ומחוצה לה שהגיעו ל-26 בתי חולים. משנת 2007 סך הכל כולל דיווחי קופות חולים. **** ב-2010 כולל בתי חולים וארבע קופות חולים וכן 406 קטינים עד גיל 6 שהגיעו לטיפול ולמעקב בתחנות לבריאות האם והילד ושנחשדו או אותרו כנפגעי התעללות. הערה: נתונים נוספים על אלימות במשפחה ראו בפרק 13.

מאז 2010 ועד ל-2016 מספר הילדים נפגעי האלימות שאותרו בבתי החולים, בקופות חולים ובטיפות חלב עמד בסימן ירידה. התעללות פיזית והזנחה/מניעת טיפול הם סוג הפגיעה השכיח ביותר בילדים שאותרו בבתי חולים ובקופות החולים. מספר הבנות בגיל 13-18 שנפגעו מאלימות במשפחה ואותרו בידי שירותי הבריאות בכל השנים היה גדול בהרבה מזה של הבנים בני גילן שנפגעו מאלימות מסוג זה.

ילדים במרכזי חירום (תרשימים 14ה' - 14ז' ולוחות 14.11-14.9)

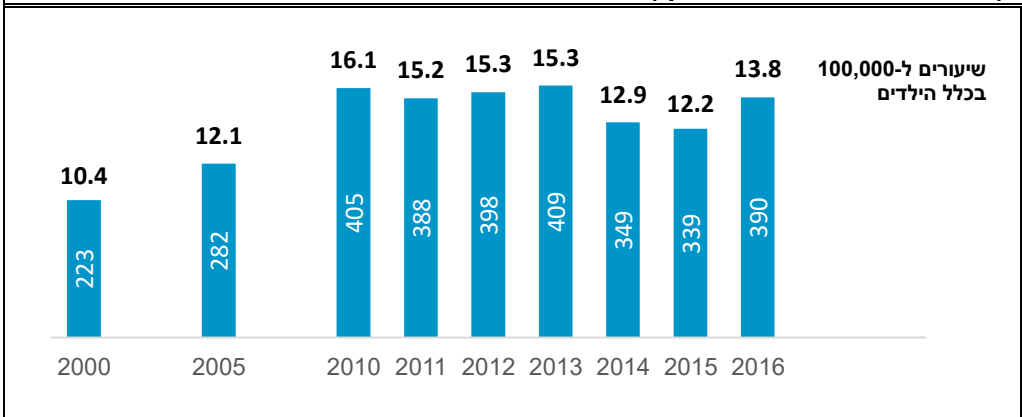
תרשים 14ה': ילדים בסיכון שהוצאו למסגרות חירום, לפי סוג מסגרת (אחוזים) 2016

מקור: משרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים, שירות לילד ונוער, מפקחת ארצית לנושא מרכזי חירום, 2017.

במהלך שנת 2016 הוצאו למסגרות חירום 712 ילדים במצבי סכנה. 54.8% מהם הוצאו למרכזי חירום אינטרניים ו-27.7% הוצאו לאומנת חירום.

תרשים 14ו': ילדים בסיכון שהיו בטיפול אינטרני במרכזי חירום, לפי שנה (מספרים ושיעורים למאה אלף)

מקור: משרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים, שירות לילד ונוער, מפקחת ארצית לנושא מרכזי חירום, שנים שונות. חישוב שיעורים למאה אלף: המועצה לשלום הילד על בסיס נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, ממוצע בכל שנה.

הערה: בסוף שנת 2013 נסגר מרכז החרום במחוז מרכז.

בשנת 2016 13.8% ילדים מכל מאה אלף באוכלוסיית הילדים בישראל היו ילדים ששהו במרכזי חירום.

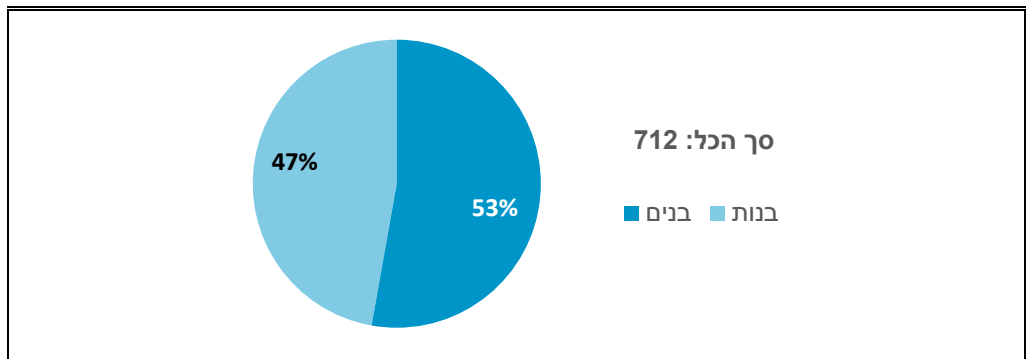
לוח 14.9: ילדים בסיכון שהיו בטיפול במרכזי חירום, לפי סוג מסגרת, משך הטיפול וגיל (ממוצע) / 2016

סוג מסגרת	משך הטיפול (ממוצע חודשים)	גיל (ממוצע)
מרכז חירום אינטרני	5.9	9.7
אומנת חירום	4.9	3.3
קלטי חירום בפנימייה	4.8	7.7
בתי מעבר	10.1	4.9
יחידה ייעוצית טיפולית	11.5	9.0

מקור: משרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים, שירות לילד ונוער, מפקחת ארצית לנושא מרכזי חירום, 2017.

ממוצע חודשי הטיפול במסגרות החירום אינו עולה על 6 חודשים, למעט בבתי מעבר לגיל הרך המיועדים לזמן שהות של עד שנה. הגיל הממוצע של ילדים בסיכון המטופלים במרכזי החירום אינטרניים הוא 9.7.

תרשים 14: ילדים בסיכון שהוצאו למסגרות חירום, לפי מין (אחוזים) / 2016

מקור: משרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים, שירות לילד ונוער, מפקחת ארצית לנושא מרכזי חירום, 2017.

קצת יותר ממחצית מהשוהים במרכזי החירום הם בנים.

לוח 14.10: ילדים בסיכון שהיו בטיפול במרכזי חירום*, לפי סיבות עיקריות להפניה
2016

ילדים בטיפול		סיבת ההפניה
אחוזים	מספרים	
100.0	1,185	סך הכל
34.0	397	הזנחה קשה ומזיקה
12.0	139	חוסר סמכות הורית
12.0	139	פגיעה פיזית
11.0	134	גירושין מורכבים**
9.0	103	פגיעה מינית
5.0	58	התעללות נפשית
4.0	53	היעדר הורים
1.0	10	מוות של הורה
1.0	11	התנהגות מינית לא מובחנת
1.0	13	אלימות (הילד) כלפי מבוגרים
1.0	11	בריחה מהבית
1.0	8	אלימות (הילד) כלפי ילדים
1.0	8	פגיעות עצמיות ואובדנות
8.0	97	אחר

מקור: משרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים, מפקחת ארצית לנושא מרכזי חירום, 2017.
* כולל הפניות ליחידה הייעוצית טיפולית.

** במצבים שהקטין עונה להגדרות של קטין נזקק לפי חוק הנוער טיפול והשגחה.

שליש מהילדים הופנו למסגרות חירום בגלל הזנחה קשה ומזיקה.

לוח 14.11: ילדים בסיכון שהיו בטיפול במרכזי חירום, לפי סוג המסגרת בה סודר הילד בתום הטיפול / 2016

מסגרת המשך		סוג מסגרת
חזרו למשפחתם	סידור חוץ ביתי	
64	175	מרכז חירום אינטרני
62	93	אומנת חירום
21	58	קלטי חירום בפנימיה
5	16	בתי מעבר

מקור: משרד העבודה, הרוחה והשירותים החברתיים, שירות לילד ונוער, מפקחת ארצית לנושא מרכזי חירום, 2017.

הערה: חזרה הביתה עשויה להצביע על היערכות טובה יותר לטיפול במשפחה ובילד בקהילה, כולל פתיחתם או הרחבתם של יחידות טיפוליות של מרכזי חירום ושל מוקדים לטיפול בפגיעות מיניות בקהילות השונות. ילדים שחזרתם הביתה אינה מתאפשרת מופנים למסגרות המשך, בדרך כלל מסגרות חוץ ביתיות, דהיינו פנימיות, משפחתונים ואומנה.

רוב הילדים שטופלו במסגרות חירום נזקקו למסגרות המשך מחוץ לביתם.

ילדים בסיכון המטופלים בידי אגף א' במשרד החינוך (לוח 14.12)

לוח 14.12: ילדים ובני נוער בסיכון שטופלו בידי מחלקות אגף א' - חינוך ילדים ונוער בסיכון* במשרד החינוך, לפי מחלקות האגף (מספרים ואחוזים) / 2016

מחלקה	מספרים	אחוזים
סך הכל	256,510	100.0
ביקור סדיר ומניעת נשירה	70,000	27.3
רווחה חינוכית**	70,000	27.3
גיל רך	7,300	2.8
כיתת אתגר	24,905	9.7
כיתת מב"ר	25,528	10.0
קידום נוער***	8,414	3.3
מרכז חינוך	15,400	6
היל"ה	6,700	2.6
כיתת אומ"ץ	6,463	2.5
מרכז נוער	6,090	2.4
כיתת תל"מ/מ"מ"א	7,430	2.9
מפתנים ומית"רים (בשיתוף משרד הרווחה)	1,000	0.4
הזדמנות ראשונה	-	-
חסות הנוער	700	0.3
מרכז חירום	250	0.1
חממות	-	-
מועדוניות	6,030	2.4
בתי כלא	300	0.1

מקור: משרד החינוך, המנהל הפדגוגי, שנים שונות.
* לשעבר אגף שח"ר.

** כולל: רווחה חינוכית, התוכנית הלאומית 360, שיקום שכונות, תרבות ואומנות בקהילה.

*** לא כולל מטופלי קידום נוער שלומדים בתוכנית היל"ה.

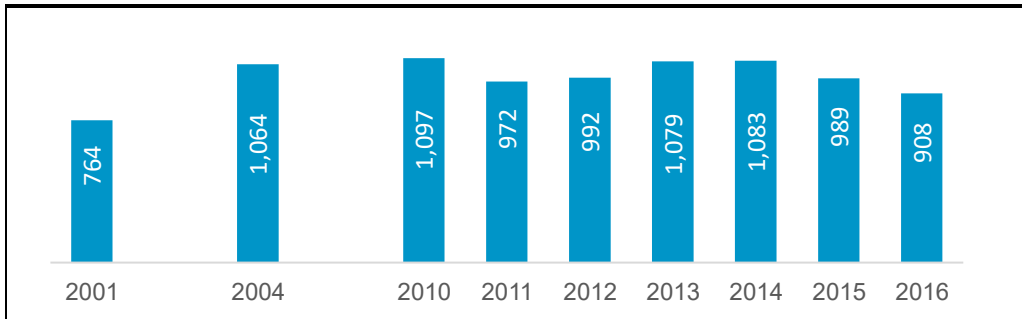
- אין נתונים.

בשנת 2016 טיפל אגף א' של משרד החינוך ב-256,510 ילדים בסיכון, יותר מכל במסגרת ביקור סדיר ומניעת נשירה ורווחה חינוכית.

ילדים במקלטים לנשים נפגעות אלימות (תרשימים 14ח'-14'י')

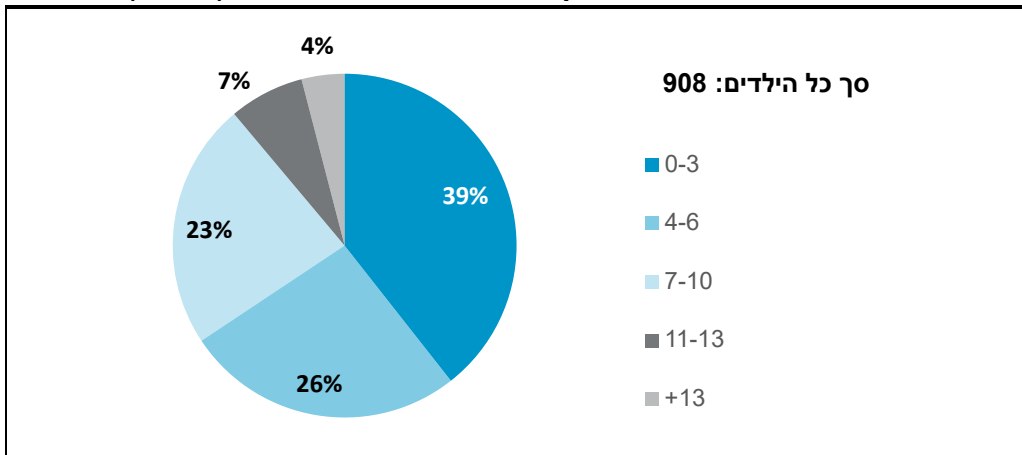
ב-2016 שהו 908 ילדים ב-14 מקלטים לנשים נפגעות אלימות ברחבי הארץ.

תרשים 14ח': מספר הילדים השוהים במקלטים לנשים נפגעות אלימות, לפי שנה
2001-2016

מקור: משרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים, פיקוח ארצי בנושא אלימות במשפחה (מקלטים ודירות מעבר), שנים שונות.

תרשים 14ט': גיל הילדים השוהים במקלטים לנשים נפגעות אלימות (אחוזים) / 2016

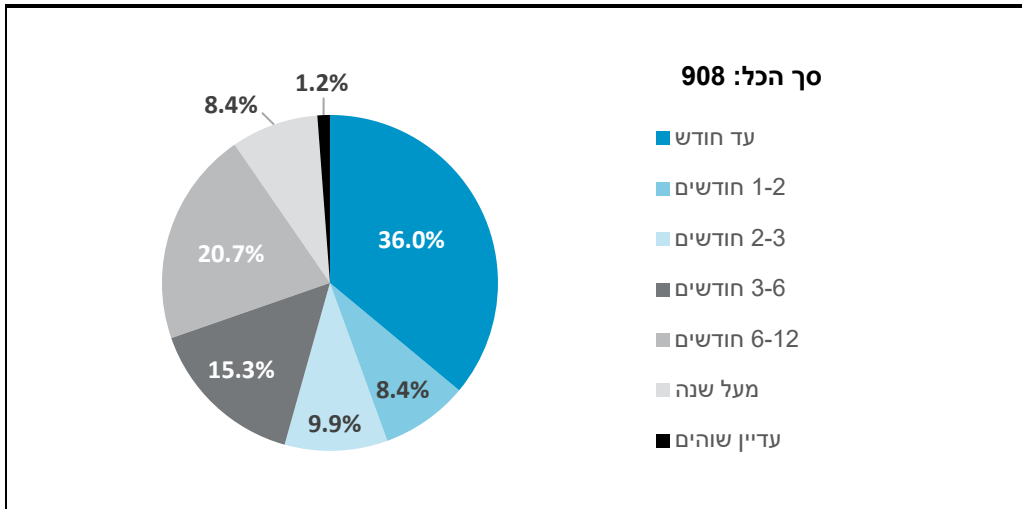

מקור: משרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים, פיקוח ארצי בנושא אלימות במשפחה (מקלטים ודירות מעבר), 2017.
הערה: על פי הנהלים שהייה במקלטים אפשרית עם ילדים עד גיל 11, מכאן השיעור הנמוך של ילדים מעל גיל 11 השוהים במקלטים.

הגיל השכיח של ילדים ששהו במקלטים לנשים נפגעות אלימות היה 0-3. 49% היו בני 4-10.

תרשים 14: משך השהות של ילדים במקלטים לנשים נפגעות אלימות (אחוזים) 2016

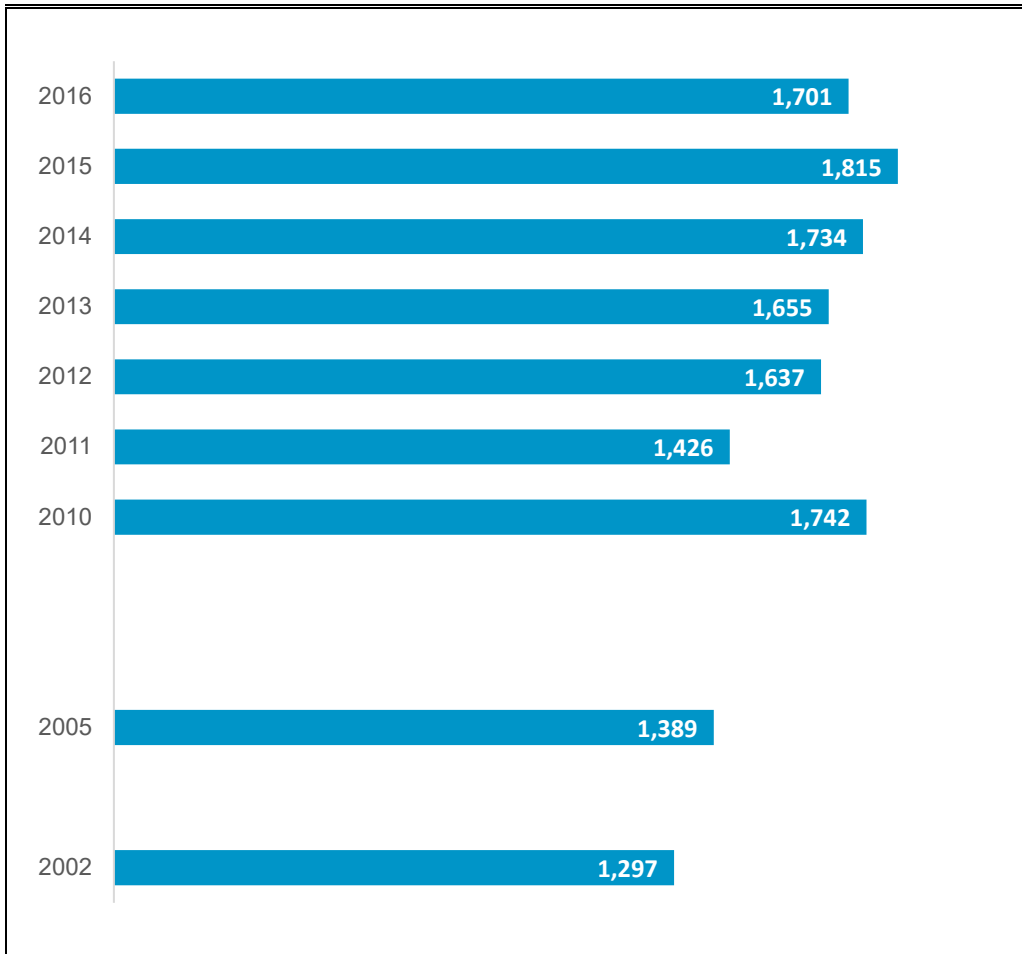

מקור: משרד העבודה, הרוחה והשירותים החברתיים, פיקוח ארצי בנושא אלימות במשפחה (מקלטים ודירות מעבר), 2017.

השהות השכיחה של ילדים במקלטים לנשים נפגעות אלימות הייתה עד חודש ימים. 36% מהילדים שהו 3-12 חודשים.

בני נוער וצעירים בטיפול רשות חסות הנוער (תרשים 14יא' ולוח 14.13)

תרשים 14יא': בני נוער וצעירים בטיפול רשות חסות הנוער, לפי שנה (מספרים)
2002-2016

מקור: משרד העבודה, הרחוחה והשירותים החברתיים, רשות חסות הנוער, 2017.

מאז 2011 הסתמנה מגמת עליה במספרם של בני הנוער והצעירים שהיו בטיפול רשות חסות הנוער מ-1,426 ל-1,701 ב-2016.

לוח 14.13: גילם של בני נוער וצעירים בטיפולה של רשות חסות הנוער
(מספרים ואחוזים) / 2005-2016

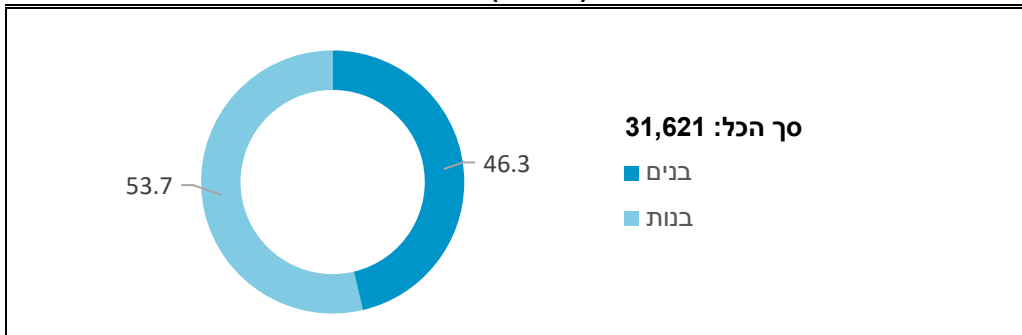
בנות			בנים			סך הכל		שנה/גיל
מספרים	אחוזים בעמודה	אחוזים בשורה	מספרים	אחוזים בעמודה	אחוזים בשורה	מספרים		
שנה								
485	100.0	34.9	904	100.0	65.1	1,389	100.0	2005
682	100.0	39.2	1,060	100.0	60.9	1,742	100.0	2010
673	100.0	37.1	1,142	100.0	62.0	1,815	100.0	2015
646	100.0	38.0	1,055	100.0	62.0	1,701	100.0	2016
גיל								
0	0.0	0.0	1	0.1	100.0	1	0.1	12
16	2.5	48.5	17	1.6	51.5	33	1.9	13
46	7.1	41.1	66	6.3	58.9	112	6.6	14
111	17.2	44.4	139	13.2	55.6	250	14.7	15
135	20.9	39.0	211	20.0	61.0	346	20.3	16
141	21.8	35.1	261	24.7	64.9	402	23.6	17
94	14.6	28.9	231	21.9	71.1	325	19.1	18
103	15.9	44.4	129	12.2	55.6	232	13.6	+19

מקור: משרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים, רשות חסות הנוער, שנים שונות.

1,701 בני נוער היו בטיפולה של רשות חסות הנוער בשנת 2016. עד גיל 17 מספרם וחלקם של המטופלים עלה, מגיל 18 מספרם וחלקם ירד. כשני שלישים מהמטופלים היו בנים. חלקם של הבנים המטופלים היה גדול מזה של הבנות המטופלות.

נערות ונערים במצוקה בטיפול השרות למתבגרים וצעירים במשרד הרווחה (תרשים 14 יב' ולוחות 14.14-14.17)

תרשים 14 יב': מין הנערים והנערות במצוקה (גיל 13-17) שטופלו בידי השרות למתבגרים וצעירים במשרד הרווחה (אחוזים) / 2016

מקור: משרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים, השרות למתבגרים וצעירות וצעירים, 2017.
יותר ממחצית המטופלים בידי השרות למתבגרים וצעירים במשרד הרווחה היו בנות.

לוח 14.14: קבוצת אוכלוסייה של בני נוער (13-17) במצוקה שטופלו בידי השרות למתבגרים וצעירים במשרד הרווחה (מספרים ואחוזים) / 2015-2016

2016			סך הכל 2015	קבוצת אוכלוסייה
בנות	בנים	סך הכל		
16,994	14,627	31,621	29,242	סך הכל
12,452	10,299	22,751	21,704	יהודים
54.7	45.3	71.9	74.2	סך הכל מספרים אחוזים
3,414	2,177	5,591	6,410	בהם: עולים מספרים אחוז
61.1	38.9	24.6	21.9	מספרים אחוז מהיהודים
1,609	1,624	3,233	2,095	חרדים מספרים אחוז מהיהודים
49.8	50.2	14.2	7.2	
4,542	4,328	8,870	7,538	לא יהודים* מספרים אחוז
51.2	48.8	28.1	25.8	סך הכל מספרים אחוזים
274	140	414	341	להט"ב** מספרים אחוזים
66.2	33.8	1.3	1.2	סך הכל מספרים אחוזים

מקור: משרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים, השרות למתבגרים וצעירות וצעירים, 2017.
* ערבים, דרוזים, בדווים. ** לסביות, הומואים, טרנסג'נדרים, ביסקסואלים.
כ-70% מבני הנוער שטופלו בידי השרות למתבגרים וצעירים של משרד הרווחה הם יהודים.

לוח 14.15: בני נוער (13-17) וצעירים במצוקה שנפגעו פיזית או מינית וטופלו בידי
השרות למתבגרים וצעירים של משרד הרווחה (מספרים ואחוזים) / 2016

בנות		בנים		סך הכל		סוג פגיעה
אחוזים	מספרים	אחוזים	מספרים	אחוזים	מספרים	
100.0	16,994	100.0	14,627	100.0	31,621	סך כל המטופלים בשירות
מתוכם:						
11.6	1,977	3.0	432	7.6	2,409	פגיעה מינית סך הכל
2.0	346	0.5	71	1.3	417	גילוי עריות
2.8	472	0.7	106	1.8	578	אונס
6.8	1,159	1.7	255	4.5	1,414	הטרדה מינית/תקיפה מינית שאינה אונס
24.4	4,145	20.1	2,935	22.4	7,080	אלימות סך הכל
13.0	2,208	9.1	1,336	11.2	3,544	אלימות במשפחה
4.7	792	7.8	1,135	6.1	1,927	אלימות מחוץ למשפחה
6.7	1,145	3.2	464	5.1	1,609	אלימות ברשת

מקור: משרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים, השרות למתבגרים וצעירים, 2017.

יותר מחמישית מבני הנוער שטופלו בשנת 2016 בידי השרות למתבגרים וצעירים במשרד הרווחה נפגעו מאלימות.

מספרן וחלקן של הבנות שטופלו בשל פגיעה מינית היה גדול כמעט פי ארבעה מזה של הבנים.

לוח 14.16: סוג בעיה וקושי תפקודי של בני נוער (13-17) במצוקה שטופלו בידי השרות למתבגרים וצעירים במשרד הרווחה (מספרים ואחוזים) / 2016

בנות		בנים		סך הכל		
מספרים	אחוזים בשורה	מספרים	אחוזים בשורה	מספרים	אחוזים	
16,994	53.7	14,627	46.3	31,621	100.0	סך הכל
מזה:						
5,725	55.6	4,578	44.4	10,303	32.6	קשיים התנהגותיים
1,052	50.2	1,043	49.8	2,095	6.6	שימוש באלכוהול/סמים באופן מזדמן
4,380	58.1	3,158	41.9	7,538	23.8	שימוש באלכוהול/סמים באופן קבוע- התמכרות
173	50.7	168	49.3	341	1.1	עבירה על החוק (כולל עבירות שבגינן לא נפתח תיק במשטרה)
91	38.1	148	61.9	239	0.8	שוטטות
29	32.2	61	67.8	90	0.3	הימורים
4,411	70.2	1,869	29.8	6,280	19.9	קשיים בריאותיים
380	56.8	289	43.2	669	2.1	מחלה כרונית או נכות
851	85.3	147	14.7	998	3.2	הפרעת אכילה
1,388	63.5	798	36.5	2,186	6.9	בריאות הנפש (אשפוז, טיפול תרופתי, מעקב)
1,792	73.8	635	26.2	2,427	7.7	עיסוק בתכנים אובדניים
2,651	65.0	1,428	35.0	4,079	12.9	הימצאות ללא קורת גג
1,352	72.7	508	27.3	1,860	5.9	בריחה מהבית
235	65.8	122	34.2	357	1.1	העדר קורת גג קבועה
1,064	57.1	798	42.9	1,862	5.9	חסרי עורף משפחתי
481	90.9	48	9.1	529	1.7	עיסוק בזנות
402	92.8	31	7.2	433	1.4	מזדמן
79	82.3	17	17.7	96	0.3	קבוע
279	100.0	0	0.0	279	0.9	הריונות: הפלה/מסירה לאימוץ (בחמש השנים האחרונות)

מקור: משרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים, השרות למתבגרים וצעירים, 2017.

ב-2016 לשליש מבני הנוער שטופלו בידי השרות למתבגרים וצעירים היו קשיי התנהגותיים, לחמישית מהמטופלים היו קשיים בריאותיים, 13% היו ללא קורת גג ו-2% מהבנות טופלו בשל עיסוק בזנות.

לוח 14.17: עיסוקם של בני נוער (13-17) במצוקה לאחר שטופלו בידי השרות
למתבגרים וצעירים במשרד הרווחה (מספרים ואחוזים) / 2016

מין				סך הכל	עיסוק המטופלים
בנות		בנים			
אחוזים בשורה	מספרים	אחוזים בשורה	מספרים		
56.8	14,023	43.2	10,665	24,688	עבודה
39.8	1,357	60.2	2,051	3,408	לימודים
43.0	909	57.0	1,206	2,115	ללא כל מסגרת
29.2	166	70.8	403	569	הכשרה מקצועית
77.2	132	22.8	39	171	שירות בצה"ל/שירות לאומי

מקור: משרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים, השרות למתבגרים צעירות וצעירים, 2017.

לימודים היו עיסוקם של רוב המטופלים בידי השרות למתבגרים וצעירים לאחר ההתערבות הטיפולית.

שימוש בני נוער בחומרים פסיכו-אקטיביים וצריכת אלכוהול (לוחות 14.18-14.19 ותרשים 14'ג')

לוח 14.18: מין וסיבת הפנייה של ילדים לחדר מיון עקב שימוש בסמים
(מספרים, אחוזים ושיעור למאה אלף בכלל הילדים) / 2010-2016

2016		2015		2010		סיבת הפנייה
מספרים	אחוזים	מספרים	אחוזים	מספרים	אחוזים	
319	100.0	180	100.0	64	100.0	סך הכל
11.3		6.5		2.5		שיעור למאה אלף בכלל הילדים
177	55.5	105	58.3	32	50.0	בנים
142	44.5	75	41.7	32	50.0	בנות
198	62.1	140	77.8	52	81.3	שימוש לרעה בסמים (בלא התמכרות)
119	37.3	36	20.0	7	10.9	הפרעות מנטליות כתוצאה משימוש בסמים
2	0.6	4	2.2	5	8.3	התמכרות לסמים

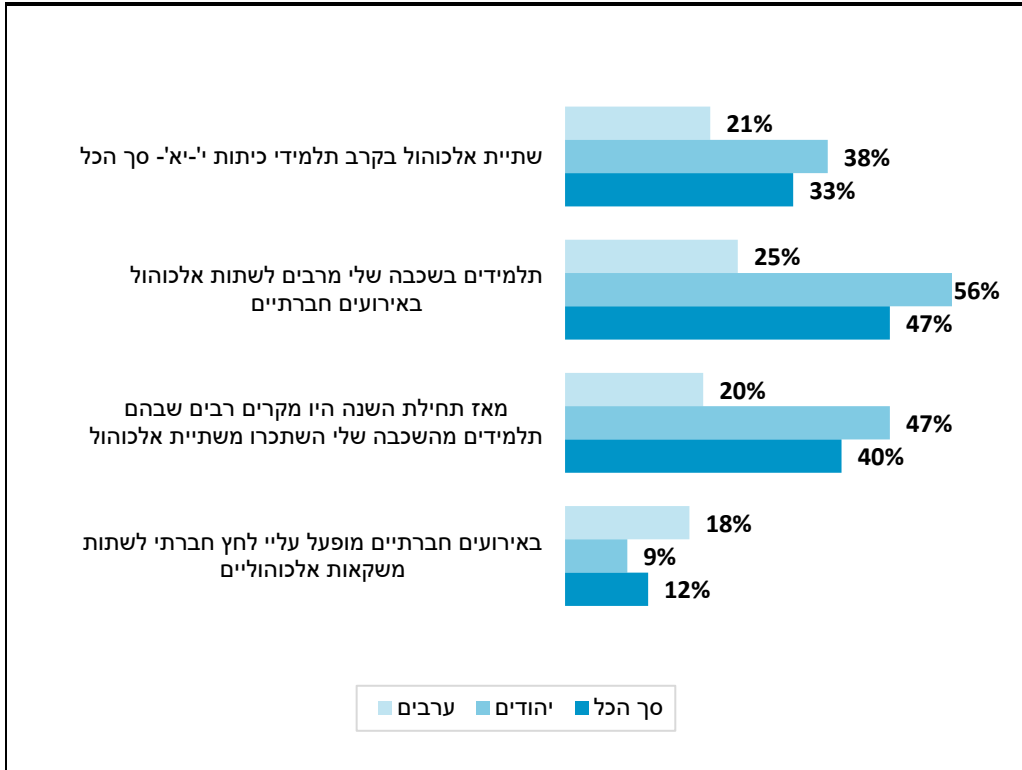
מקור: נתוני משרד הבריאות, אגף המידע, 2017. השיעור לאלף חושב בידי המועצה הלאומית לשלום הילד על בסיס נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, ממוצע בכל שנה.

הערה: אין להשוות את נתוני השנים מאחר ששיטת האבחנות גדל.

שני שלישי מן הפונים לחדר מיון עקב שימוש בסמים פנו ב-2016 בגין שימוש לרעה בסמים (בלא התמכרות). בנים פנו יותר מבנות.

תרשים 14: שתיית אלכוהול בקרב תלמידי כיתות י'-יא*, לפי מגזר (אחוזים)
תשע"ו (2015/16)

מקור: משרד החינוך, ראמ"ה-הרשות הארצית למדידה והערכה בחינוך, מיצ"ב תשע"ו, ממצאי סקרי האקלים והסביבה הפדגוגית, נספח אקלים, נובמבר 2016.
* על פי דיווח התלמידים.

33.0% מתלמידי כיתות י'-יא' דיווחו על שתיית אלכוהול. שתיית אלכוהול באירועים חברתיים והשתכרות היו שכיחים הרבה יותר בקרב התלמידים היהודים.
תלמידים ערבים דיווחו יותר מתלמידים יהודים על הפעלת לחץ חברתי לשתות משקאות אלכוהוליים.

לוח 14:19: מין וסיבת הפנייה של ילדים לחדר מיון עקב שימוש באלכוהול (מספרים, אחוזים ושיעור למאה אלף בכלל הילדים) / 2016-2010

2016		2015		2010		סיבת הפנייה
מספרים	אחוזים	מספרים	אחוזים	מספרים	אחוזים	
763	100.0	697	100.0	376	100.0	סך הכל
26.7		25.2		13.6		שיעור למאה אלף בכלל הילדים
464	60.8	451	64.7	252	67.0	בנים
299	39.2	246	35.3	124	33.0	בנות
505	66.2	543	77.9	344	93.0	שימוש לרעה באלכוהול (בלא התמכרות)
111	14.5	27	3.9	11	2.9	הפרעות מנטליות כתוצאה מהשפעת אלכוהול
87	11.4	76	10.9	16	4.3	התמכרות לאלכוהול
60	7.9	51	7.3	5	1.4	הרעלת אלכוהול

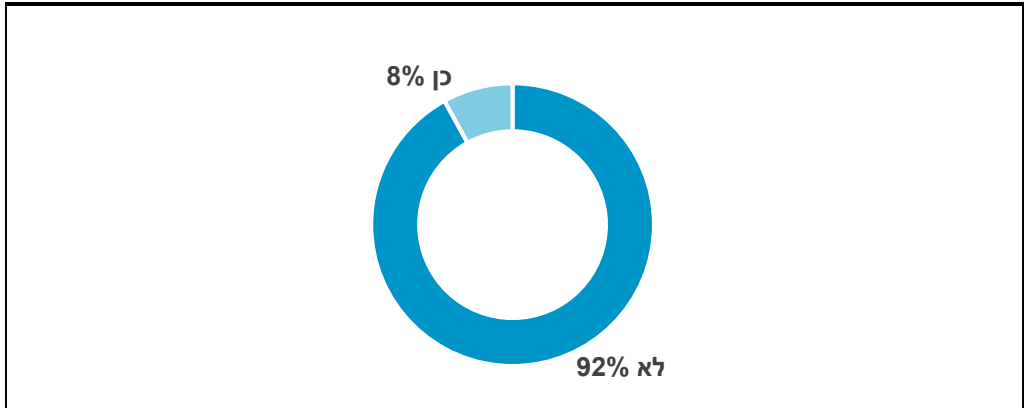
מקור: נתוני משרד הבריאות, אגף המידע, 2017. השיעור לאלף חושב בידי המועצה הלאומית לשלום הילד על בסיס נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, ממוצע בכל שנה.

הערה: אין להשוות את נתוני השנים מאחר שכיסוי האבחנות גדל.

שני שלישים מהפונים לחדרי מיון עקב שימוש באלכוהול הגיעו לשם בשל שימוש לרעה באלכוהול (בלא התמכרות). בכל השנים אחוז הבנים שפנו לחדר מיון עקב פגיעה משימוש באלכוהול היה גדול מזה של הבנות.

השתתפות בני נוער באלימות ברשת (תרשימים 14יד'-14יז')

תרשים 14יד': בני נוער (12-18) שלקחו חלק בתופעת השיימינג והאלימות
באמצעות אמצעים דיגיטליים* (אחוזים) / 2016

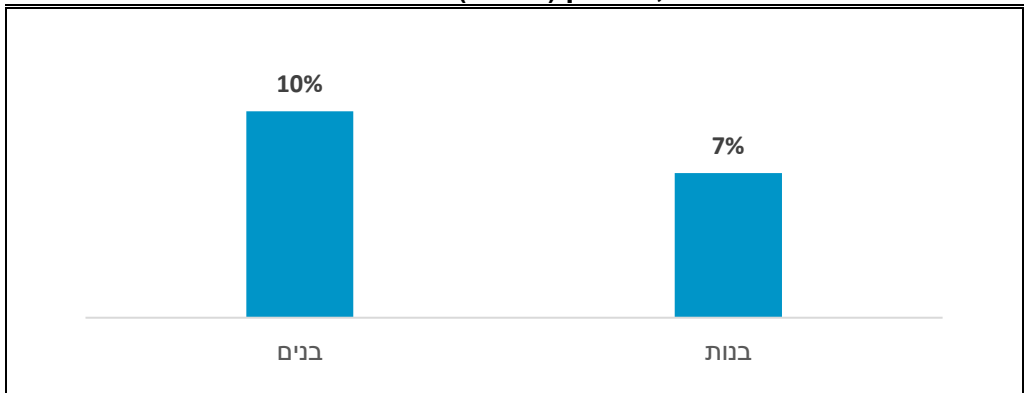

מקור: המשרד לביטחון הפנים, מחלקת מחקר, סקר בנושא: תופעת השיימינג והאלימות ברשת בקרב בני הנוער בישראל, מאי 2016.

* בני הנוער נשאלו: "האם לקחת פעם חלק בביוש, השפלה או הבכה באמצעות אמצעים דיגיטליים?".

92% מבני הנוער ציינו כי לקחו חלק בביוש, השפלה או הבכה באמצעות אמצעים דיגיטליים.

תרשים 14טו': בני נוער (12-18) שלקחו חלק בתופעת השיימינג והאלימות
באמצעות אמצעים דיגיטליים*, לפי מין (אחוזים) / 2016

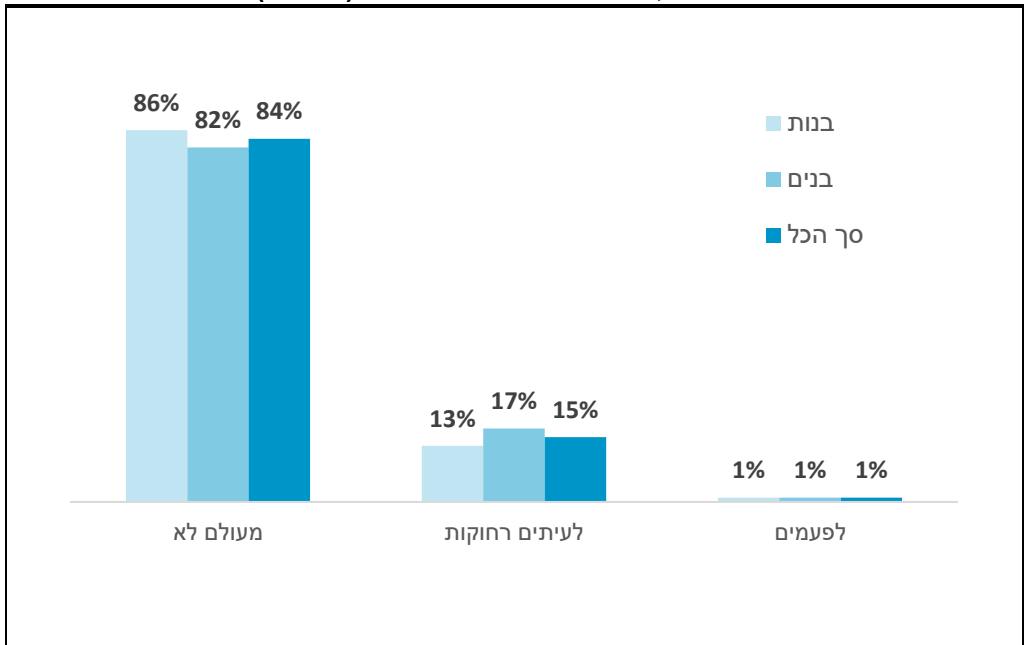

מקור: המשרד לביטחון הפנים, מחלקת מחקר, סקר בנושא: תופעת השיימינג והאלימות ברשת בקרב בני הנוער בישראל, מאי 2016.

* בני הנוער נשאלו: "האם לקחת פעם חלק בביוש, השפלה או הבכה באמצעות אמצעים דיגיטליים?".

בנים לקחו חלק גבוה יותר בביוש, השפלה או הבכה באמצעות אמצעים דיגיטליים.

תרשים 14טז': בני נוער (12-18) שלקחו חלק בתופעת השיימינג והאלימות באמצעות אמצעים דיגיטליים*, לפי תדירות השתתפותם (אחוזים) / 2016

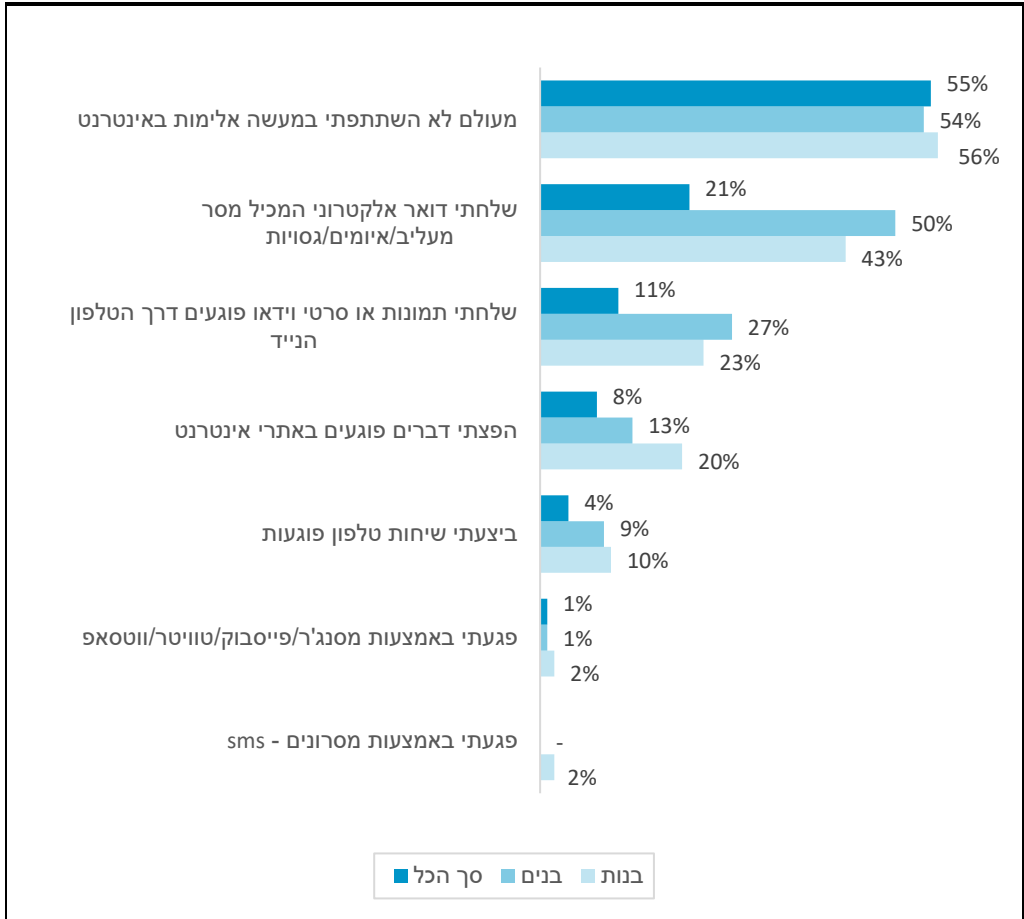

מקור: המשרד לביטחון הפנים, מחלקת מחקר, סקר בנושא: תופעת השיימינג והאלימות ברשת בקרב בני הנוער בישראל, מאי 2016.

* בני הנוער נשאלו: "באיזו תדירות לקחת חלק בביוש, השפלה או הבכה באמצעות אמצעים דיגיטליים?".

15% מבני הנוער דיווחו שלקחו חלק בביוש, השפלה או הבכה באמצעות אמצעים דיגיטליים לעיתים רחוקות ולפעמים. בנים דיווחו יותר מבנות.

תרשים 14: בני נוער (12-18) שלקחו חלק בתופעת השיימינג והאלימות באמצעות אמצעים דיגיטליים*, לפי סוג פגיעה (אחוזים) / 2016

מקור: המשרד לביטחון הפנים, מחלקת מחקר, סקר בנושא: תופעת השיימינג והאלימות ברשת בקרב בני הנוער בישראל, מאי 2016.

* בני הנוער נשאלו: "באיזו סוג פגיעה לקחת חלק בביוש, השפלה או הבכה באמצעות אמצעים דיגיטליים?".

45% מבני הנוער דיווחו כי השתתפו בלפחות סוג אחד של מעשה אלימות באמצעות אמצעים דיגיטליים. חמישית מבני הנוער דיווחו כי שלחו דואר אלקטרוני המכיל מסר מעליב/איומים/גסויות, כעשירית שלחו תמונות או סרטי וידאו פוגעים דרך הטלפון הנייד ו-8% הפיצו דברים פוגעים באתרי אינטרנט.

בנים שלחו דואר אלקטרוני המכיל מסר מעליב/איומים/גסויות וכן שלחו תמונות או סרטי וידאו פוגעים דרך הטלפון הנייד יותר מאשר בנות, ואילו בנות הפיצו דברים פוגעים באתרי אינטרנט יותר מבנים.

נוער שאינו עובד ואינו לומד (לוח 14.20)

לוח 14.20: בני נוער בגיל 15-17 שאינם לומדים* ואינם עובדים**
לפי קבוצת אוכלוסייה (אלפים*** ואחוזים) / 1990-2016

ערבים		יהודים		כל האוכלוסייה		שנה
מקבוצת הגיל	אלפים	מקבוצת הגיל	אלפים	מקבוצת הגיל	אלפים	
21.5	31.6	7.3	15.1	10.7	28.9	1990
19.2	13.4	6.7	15.4	9.6	28.7	1995
12.5	9.6	6.2	15.8	7.7	25.5	2000
10.9	9.6	4.7	12.0	6.3	21.7	2005
13.0	12.6	4.3	11.2	6.7	24.4	2009
10.5	10.5	3.9	10.1	5.7	20.7	2010
17.0	19.2	4.5	11.4	8.0	29.3	2011
10.4	10.8	4.8	12.6	6.3	23.5	2012
10.3	11.0	4.9	13.3	6.5	25.0	2013
8.7	9.8	4.8	13.4	5.9	23.2	2014
8.9	10.5	4.7	13.2	5.9	23.8	2015
7.4	8.8	4.1	11.9	5.1	20.9	2016

מקור: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, שנתון סטטיסטי לישראל, לוח 12.31, שנים שונות. עיבוד מספרים, המועצה לשלום הילד, על בסיס נתוני ממוצע בכל שנה.
* כולל לא ידוע האם לומדים.

** כולל בלתי מועסקים וכאלה שאינם בכוח העבודה האזרחי.

*** חישוב האלפים של המועצה לשלום הילד מבוסס על נתוני אוכלוסייה ממוצעים בכל שנה, ולכן תיתכן נטייה. הנתונים לפי קבוצת אוכלוסייה אינם מסתכמים לסך הכל.

מאז 2011 הסתמנה ירידה בשיעור בני ה-15-17 שאינם עובדים ולומדים.

קטינים שנעדרו מביתם (לוח 14.21 ותרשים 14'יח')

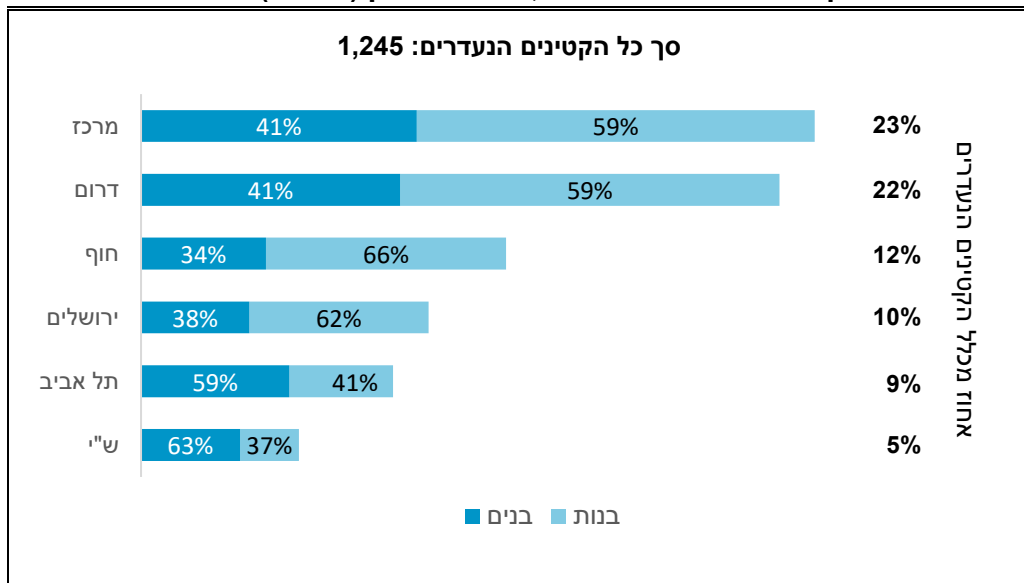
לוח 14.21: מספר הקטינים שהוכרזו כנעדרים* ואותרו, לפי שנה וגיל / 2002-2016

אותרו	גיל				סך הכל	שנה
	15-17	12-14	6-11	0-5		
-	967	704	166	38	1,869	2002
-	692	502	151	26	1,367	2005
-	578	402	76	14	1,070	2010
1,241	703	469	60	10	1,242	2015
1,245	728	454	52	11	1,245	2016

מקור: משטרת ישראל, מדור נעדרים, שנים שונות.

* לדברי המשטרה, גורמי בריחה עיקריים הם: התפוגגות הקשר עם המשפחה מחמת תקשורת לקויה עם ההורים, מותו של אחד מבני המשפחה, מעבר למקום מגורים חדש, כישלון בבית הספר.
- אין נתונים לשנה זו.
מאז 2002 חלה ירידה במספר הקטינים שנעדרו מביתם. שכיחות היעדרות גדלה עם הגיל.

תרשים 14'יח': קטינים שהוכרזו כנעדרים*, לפי מחוז ומין (אחוזים) / 2016

מקור: משטרת ישראל, מדור נעדרים, 2017.

* לדברי המשטרה גורמי בריחה עיקריים הם: התפוגגות הקשר עם המשפחה מחמת תקשורת לקויה עם ההורים, מותו של אחד מבני המשפחה, מעבר למקום מגורים חדש, כישלון בבית הספר.
במחוזות מרכז ודרום קטינים נעדרו מבתיהם יותר מאשר בשאר המחוזות. היעדרות שכיחה יותר אצל בנות יותר מאשר אצל בנים, למעט במחוזות תל אביב וש"י.

נסיונות אובדניים (לוחות 14.22-14.23 ותרשימים 14'ט'-14'כב')

כאשר עוסקים בהתאבות, בעיקר בנסיונות התאבות, יש לזכור כי היקף התופעה אינו ידוע במדויק. הנתונים על **נסיונות התאבות** לקוחים מנתוני משרד הבריאות, שמבוססים על הקבצים הממוחשבים של קבלות לחדרי המיון. כאשר סיבת הקבלה ו/או האבחנה שנקבעה בעת השחרור/העברה מהמיון הייתה נסיון התאבות. יש לציין, כי לפי דיווח ידני (טפסים) של בתי החולים, מספר הפניות לחדר מיון מחמת נסיון התאבות היה קטן ממספר הפניות המופיע בנתונים הממוחשבים (הכוללים את רובם הגדול של נסיונות התאבות שמגיעים לחדרי מיון). הנתונים בדבר **התאבדות** מבוססים על קבצי הפטירות. סביר שלא כל ההתאבדות מתועדות כפטירה עקב התאבות, ולפיכך ייתכן שהנתונים לוקים בחסר.

לוח 14.22: **נסיונות התאבות* של ילדים ובני נוער שהתקבלו בחדרי מיון, לפי גיל**, מין וארץ לידה (מספרים ואחוזים) / 2010-2016**

מוצא לא ידוע	עולים לפי מקום לידה				סך כל ילידי ישראל	סך הכל ***	גיל
	ארצות אחרות	אתיופיה	בריה"מ לשעבר	סך הכל			
סך הכל 2010							
9	36	17	60	113	615	737	מספרים
1.2	4.9	2.3	8.1	15.3	83.4	100.0	אחוזים
סך הכל 2015							
13	38	4	32	74	713	800	מספרים
1.6	4.8	0.5	4.0	9.3	89.1	100.0	אחוזים
סך הכל 2016							
8	33	8	50	91	674	773	מספרים
1.0	4.3	1.0	6.5	11.8	87.2	100.0	אחוזים
בנים							
1	16	1	3	20	142	163	סך הכל
0	2	0	0	2	12	14	עד גיל 9
0	1	0	1	2	51	53	10-14
1	13	1	2	16	79	96	15-17
בנות							
7	17	7	45	69	532	608	סך הכל
0	0	0	1	1	9	10	עד גיל 9
2	6	3	9	18	209	229	10-14
5	11	4	35	50	314	369	15-17

מקור: משרד הבריאות, אגף המידע, שנים שונות.

* מתוך רישום קבלות ואבחנות בעת שחרור או העברה מהמיון. ** בדרך כלל חישוב הגיל נעשה לפי תאריך הלידה המדויק. מי שתאריך הלידה המדויק שלו לא הופיע בקובץ נרשם כמי שנולד ב-1 ביולי באותה שנה. מי שהיה חסר תאריך לידה כלשהו לא נכלל בנתונים המוצגים. *** סך הכל כולל ארץ לידה לא ידועה. מספר הבנות שניסו להתאבד גדול כמעט פי ארבעה ממספר הבנים. מספר נסיונות ההתאבות גדל עם הגיל בשני המינים.

לוח 14.23: נסיונות התאבדות של ילדים ובני נוער שהתקבלו בחדרי מיון, לפי מין וגיל* (מספרים) / 2004-2016

בנות				בנים				סך הכל כולל**	שנה
15-17	10-14	עד 9	סך הכל	15-17	10-14	עד 9	סך הכל		
466	168	6	640	96	33	8	137	777	2004
458	162	1	621	131	38	7	176	797	2005
417	174	2	593	113	36	5	154	747	2006
446	173	0	619	96	43	7	146	765	2007
450	166	4	620	96	35	6	137	757	2008
438	169	1	608	109	37	7	153	761	2009
470	132	5	606	82	41	7	130	736	2010
370	171	10	551	103	36	15	154	706	2011
383	191	7	581	90	49	26	165	746	2012
397	221	9	627	97	59	23	180	807	2013
415	219	12	646	87	75	18	179	825	2014
420	194	10	624	82	67	20	169	793	2015
369	229	10	608	96	53	14	163	773	2016

מקור: משרד הבריאות, אגף המידע, שנים שונות.

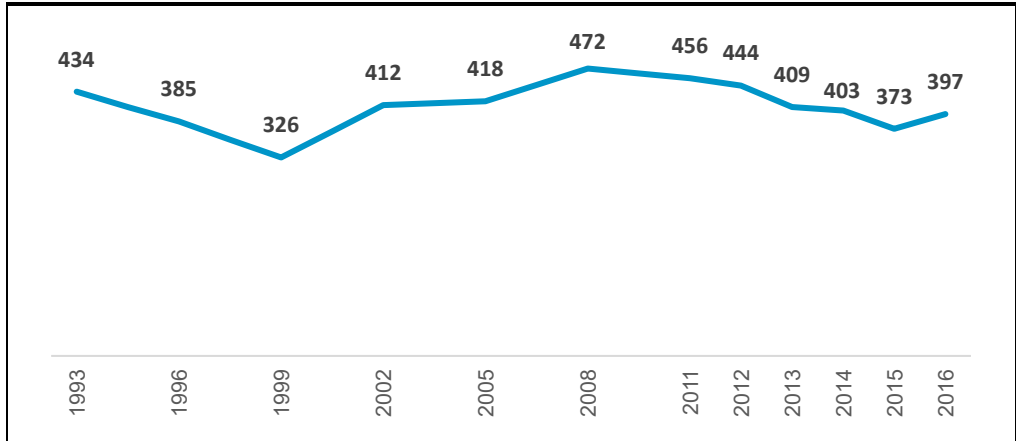
* בדרך כלל קביעת הגיל נעשית לפי תאריך הלידה המדויק. מי שתאריך הלידה המדויק שלו לא הופיע בקובץ נרשם כמי שנולד ב-1 ביולי באותה שנה. מי שהיה חסר תאריך לידה כלשהו לא נכלל בנתונים המוצגים.

** סך הכל כולל מין לא ידוע.

הערה: הדיווח הממוחשב התקבל מיותר מ-95% חדרי המיון של בתי חולים כלליים, על פי סיבת ההגעה למיון ו/או אבחנה שנקבעה בשחרור/העברה ממיון.

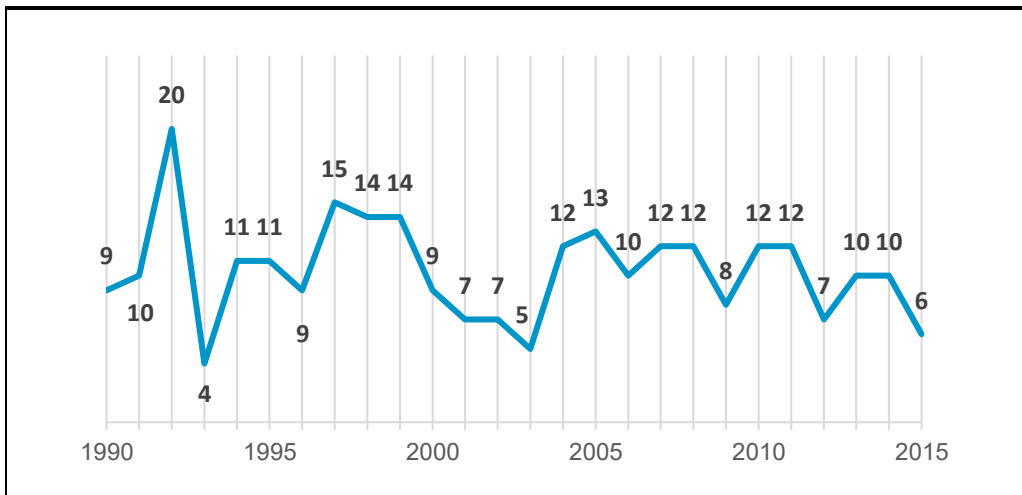
עם הגיל גדל מספר נסיונות ההתאבדות של בנים ובנות כאחד. כך בכל השנים.

תרשים 14 י"ט: מספר הילדים בגיל 12-17 שניסו להתאבד באמצעות רעלים*
1993-2016

מקור: משרד הבריאות, מרכז רפואי רמב"ם והפקולטה לרפואה בטכניון, המכון הארצי למידע רפואי בהרעלות, שנים שונות. * ילדים שלפי הגורם המדווח חשפו עצמם לרעל במתכוון - לשם פגיעה עצמית, או כדי למשוך תשומת לב. מאז 2008 מסתמנת מגמת ירידה במספר הילדים שניסו להתאבד בגיל 12-17 באמצעות רעלים.

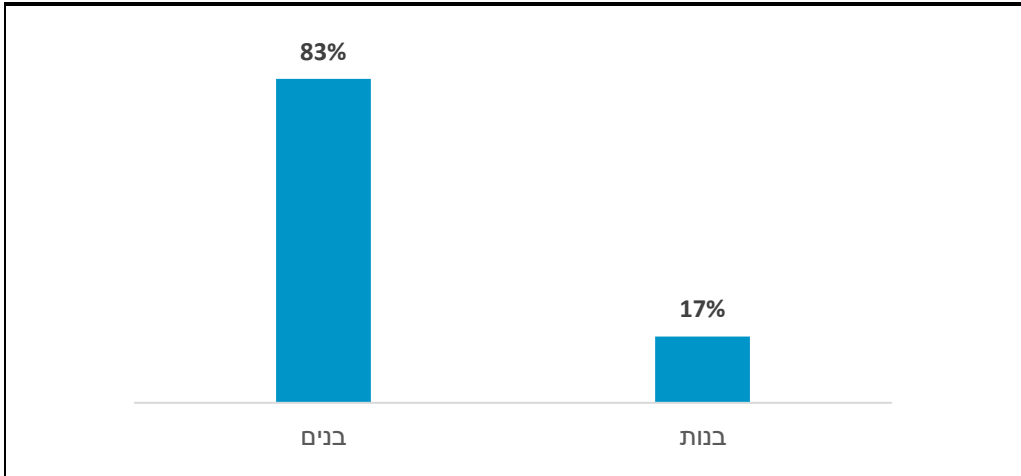
תרשים 14 כ': מספר התאבדויות של ילדים ובני נוער עד גיל 17, לפי שנה
1990-2015

מקור: משרד הבריאות, שירותי מידע ומחשוב (1994-1990); הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, גף בריאות, 1995 ואילך.

מאז 1990 שמו קץ לחייהם 270 ילדים בישראל.

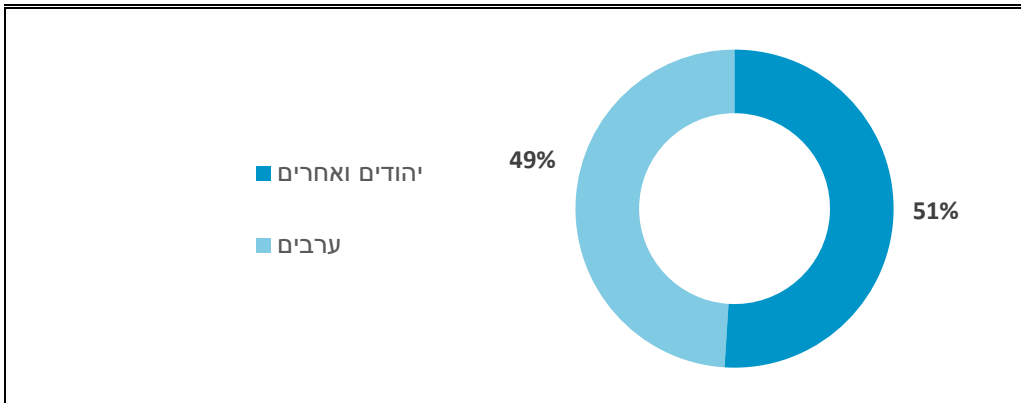
תרשים 14כא': אחוז ההתאבדויות של ילדים ובני נוער עד גיל 17, לפי מין
2010-2015

מקור: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, גף בריאות, שנים שונות.

אחוז הבנים אשר שמו קץ לחייהם בין השנים 2010 ל-2015 היה גדול בהרבה מאחוז הבנות.

תרשים 14כב': אחוז ההתאבדויות של ילדים ובני נוער עד גיל 17, לפי דת
2010-2015

מקור: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, גף בריאות, שנים שונות.

אחוז הקטינים היהודים אשר שמו קץ לחייהם בין השנים 2010 ל-2015 זהה לאחוז הערבים.

הפסקת היריון של נערות צעירות (לוחות 14.24-14.25)

לוח 14.24: פניות של נערות עד גיל 19 לוועדות להפסקת היריון לפי מצב משפחתי, דת והפסקות היריון קודמות (מספרים, אחוזים ושיעור לאלף) / 2005-2014

סך הכל עד גיל* 19						כל הגילים		מצב משפחתי ודת**
שיעור לאלף בנות בגיל 15-19 (בקבוצה המתאימה)		אחוזים		מספרים				
2014	2005	2014	2005	2014	2005	2014	2005	
5.9	9.6	100.0	100.0	1,845	2,676	18,646	18,806	סך הכל
-	-	95.3	96.3	1,758	2,577	7,942	8,060	מזה: רווקות
דת**								
7.2	11.0	82.3	81.2	1,518	2,173	13,919	14,384	יהודיות
1.4	1.6	6.0	3.1	111	83	2,330	1,514	מוסלמיות
5.6	8.2	1.9	1.8	35	47	671	542	נוצריות
(1.4)	-	0.5	2.3	9	4	270	194	דרוזיות
17.5	28.7	9.3	11.6	171	311	1,453	1,866	ללא סיווג דת
מספר הפסקות היריון קודמות								
-	-	86.8	85.9	1,601	13,684	13,050	12,356	0
-	-	12.7	12.7	234	5,316	5,062	5,298	1-2
-	-	0.5	1.4	10	575	534	832	+3

מקור: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, שנתון סטטיסטי לישראל 2017, לוח 3.22, שנים שונות.

* הגיל בזמן התחלת ההיריון.

** משנת 2004 דת האישה נקבעת על פי הכתוב במרשם התושבים, לא על פי הכתוב בטופס הבקשה.

( ) נתונים המבוססים על הערכה, או נתונים המבוססים על מספר קטן של מקרים, או נתונים בעלי טעות דגימה יחסית גבוהה.

- נתונים חסרים במקור.

בין 2005 ל-2014 שיעור הנערות עד גיל 19 שפנו לוועדות להפסקת היריון קטן (מ-9.6 לאלף ל-5.9 לאלף). הירידה חלה בעיקר בקרב בנות ללא סיווג דת.

השיעור לאלף של בנות בגיל 15-19 החסרות סיווג דת שפנו לוועדות להפסקת היריון היה יותר מכפול מהשיעור המקביל בקרב הבנות היהודיות.

בשנים 2005-2014 רוב רובן של הנערות עד גיל 19 שפנו לוועדות להפסקת היריון היו רווקות. לרובן לא היו הפסקות היריון קודמות.

לוח 14.25: סעיף החוק שאיפשר הפסקת היריון של נערות עד גיל 19 לפי גיל (מספרים ואחוזים) / 2005-2014

2014					סך הכל 2005	גיל*
סעיף החוק			סך הכל			
סיכון לבריאות	מום של הוולד	היריון מחוץ לנישואין		גיל האישה		
מספרים						
3,723	3,569	9,544	1,611	18,447	18,525	כל הגילים
28	47	1,282	480	1,837	2,664	עד 19
אחוזים						
20.2	19.3	51.7	8.7	100.0	100.0	כל הגילים
1.5	2.6	69.8	26.1	100.0	100.0	עד 19

מקור: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, שנתון סטטיסטי לישראל 2017, לוח 3.23, שנים שונות. חישוב אחוזים: המועצה לשלום הילד.

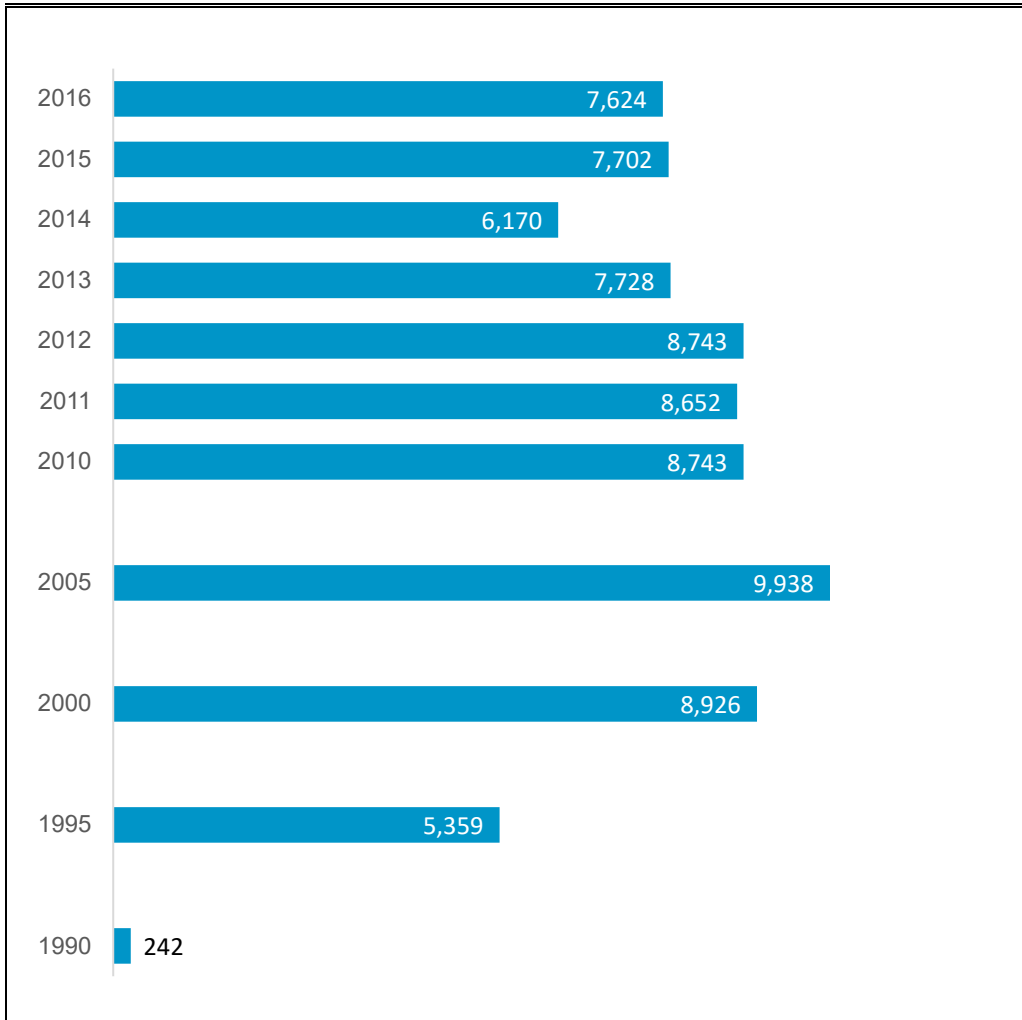
* גיל האישה ביום התחלת ההיריון.

הערה: הנתונים נסמכים על דיווחים פרטניים של הוועדות להפסקת היריון המתקבלים בלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, ולכן הם שונים מנתוני לוח קודם (נתוני משרד הבריאות שהלשכה המרכזית לסטטיסטיקה עדכנה על פיהם את הלוח הקודם).

ב-2014 יותר משני שלישים מן הנערות עד גיל 19, שאושרה להן הפסקת היריון, קיבלו את האישור כיוון שהיה זה היריון מחוץ לנישואין. יותר מרבע קיבלו אישור בגין גיל האישה.

פניות של ילדים במצוקה לארגוני עזרה שונים (תרשימים 14כא'-14כט' ולוחות 14.26-14.29)

תרשים 14כא': מספר הפניות לנציב קבילות ילדים ובני נוער (אומבודסמן)
במועצה לשלום הילד / 1990-2016

מקור: המועצה הלאומית לשלום הילד, המרכז למחקר ופיתוח, שנים שונות.

הערה: בשל הארועים הבטחוניים בקיץ 2014 מיום "חטיפת הנערים" דרך "צוק איתן" ועד אוגוסט, ירד ירידה דרסטית מספר הפניות בחודשים אלה, דבר המתבטא במספר הפניות הקטן בהשוואה לשנים קודמות.

בשנת 2016 היו 7,624 פניות למועצה לשלום הילד.

לוח 14.26: תחומי פנייה לנציב קבילות ילדים ובני נוער (אומבודסמן)
במועצה לשלום הילד (מספרים ואחוזים) / 1990-2016

2016		2000		1990		תחום פנייה
אחוזים	מספרים	אחוזים	מספרים	אחוזים	מספרים	
100.0	7,624	100.0	8,926	100.0	242	סך הכל
7.2	546	23.3	2,080	23.4	57	ייעוץ, מידע וזכויות - כללי
14.8	1,125	13.1	1,170	27.3	66	ילדים בסיכון
7.2	546	5.8	520	-	-	פגיעות מיניות
35.2	2,685	25.7	2,292	16.9	41	חינוך – סך הכל
41.9	1,125	22.7	520	-	-	מזה: אלימות*
20.3	546	-	-	11.6	28	ילדים עם צרכים מיוחדים
17.4	468	2.3	52	-	-	הסעות
20.3	546	75.0	1,720	-	-	אחר
19.7	1,500	17.5	1,560	12.4	30	גירושין
8.2	624	0.3	312	-	-	אומנה ופנימיות
5.1	390	2.6	234	-	-	תקשורת, פרסום וצרכנות
2.0	156	4.4	390	5.4	13	משטרה
1.0	78	0.9	78	3.0	7	בריאות
1.4	104	2.5	226	-	-	עבודה
1.0	78	0.1	12	-	-	אימוץ

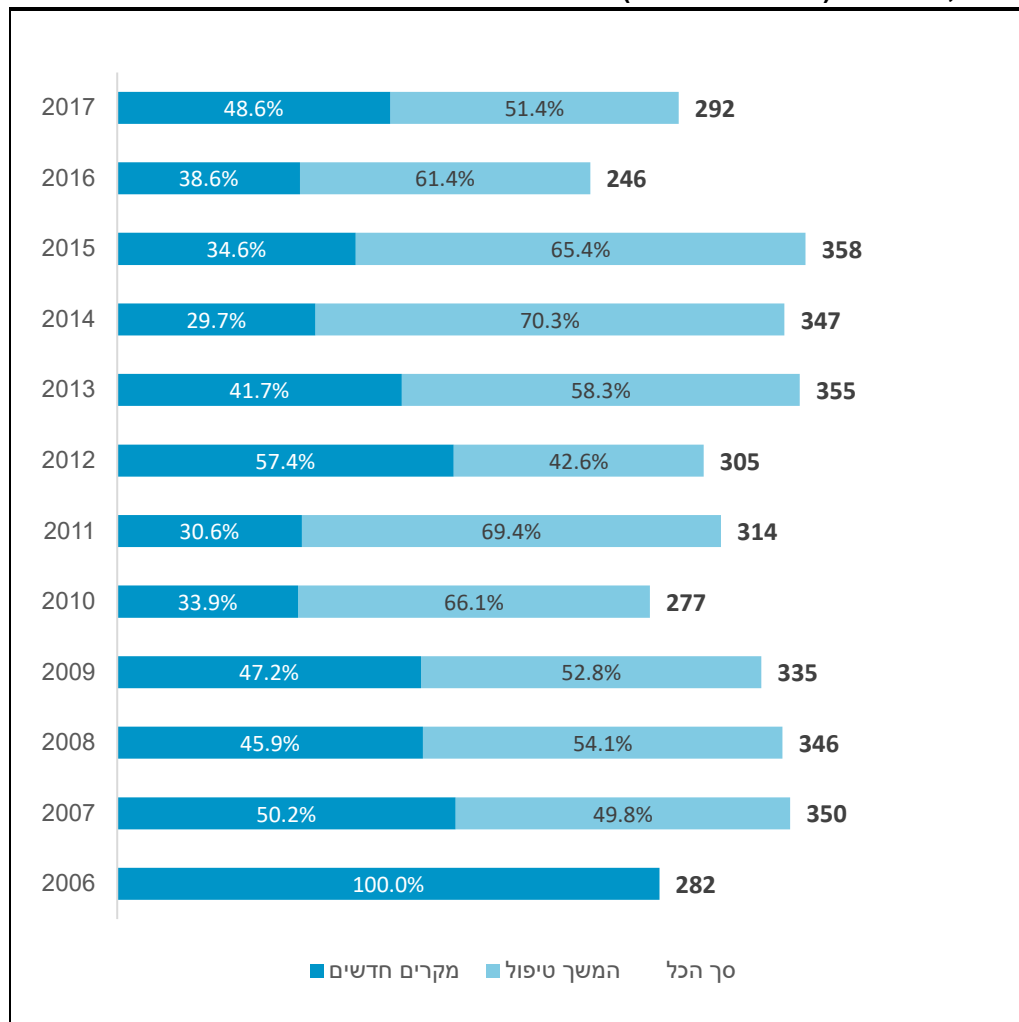
מקור: המועצה הלאומית לשלום הילד, המרכז למחקר ופיתוח, שנים שונות.

* אלימות בין תלמידים ואלימות מצד צוות המוסד החינוכי.

- נתון חסר במקור.

הפניות השכיחות ביותר בשנת 2016 היו על רקע חינוך (35.2%), יותר מכל בגלל אלימות.

תרשים 14 כב': ילדים שלוו במסגרת תכנית ליווי ילדים נפגעי עבירה במועצה לשלום הילד, לפי שנה (מספרים ואחוזים) / 2006-2017*

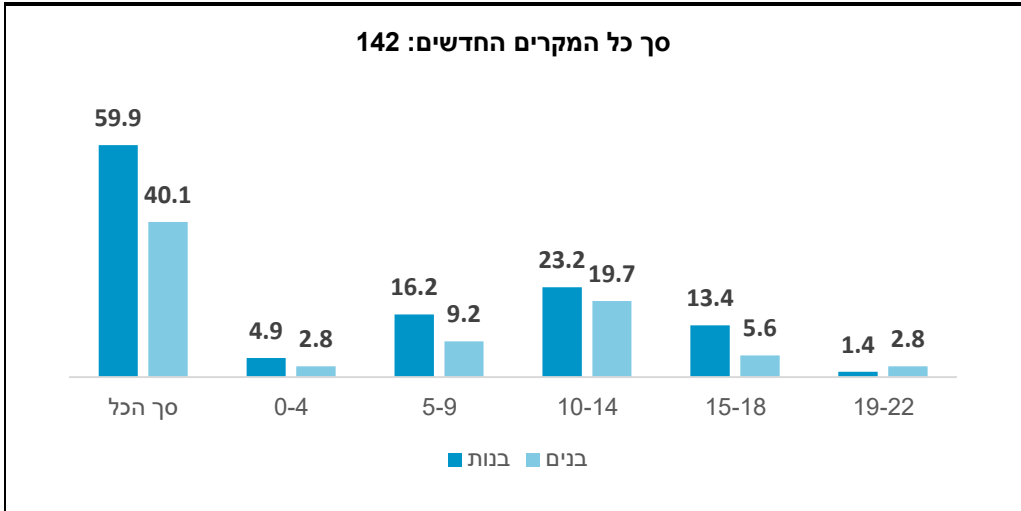
מקור: המועצה הלאומית לשלום הילד, מרכז הילד והמשפט, תכנית ליווי נפגעי עבירה, שנים שונות.

*סוף אוקטובר עד לתחילת נובמבר בשנה הבאה.

בשנת 2017 לוו 292 ילדים במסגרת פרויקט ליווי ילדים נפגעי עבירה. 48.6% מהילדים שטופלו היו מקרים חדשים.

**תרשים 14 כג': מקרים חדשים שלוו במסגרת תכנית ליווי ילדים נפגעי עבירה
במועצה לשלום הילד, לפי גיל ומין (אחוזים) / 2017***

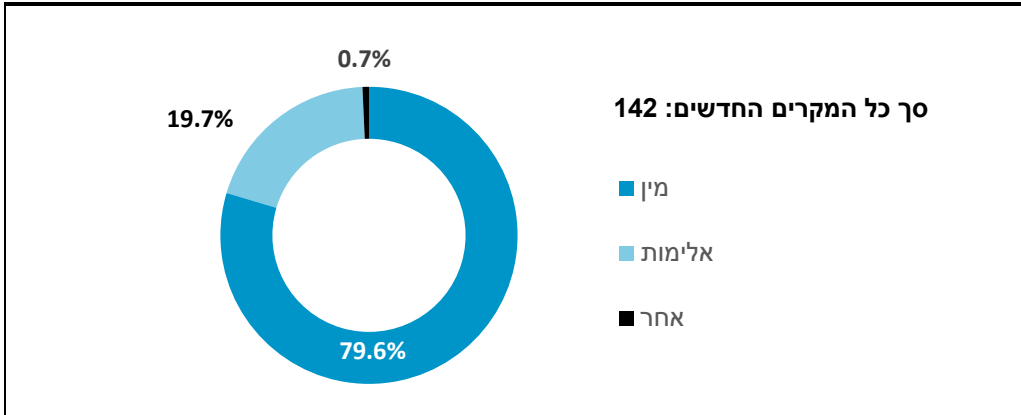

מקור: המועצה הלאומית לשלום הילד, מרכז הילד והמשפט, תכנית ליווי נפגעי עבירה, נובמבר 2017.

* מסוף אוקטובר עד תחילת נובמבר בשנה העוקבת.

הקבוצה הגדולה ביותר של ילדים שטופלו במסגרת הפרוייקט הייתה זו של גילאי 10-14. 60% מהמטופלים במסגרת פרוייקט זה היו בנות (59.9%).

**תרשים 14 כד': מקרים חדשים שטופלו במסגרת תכנית ליווי ילדים נפגעי עבירה
במועצה לשלום הילד, לפי סוג עבירה (אחוזים) / 2017***

מקור: המועצה הלאומית לשלום הילד, מרכז הילד והמשפט, תכנית ליווי נפגעי עבירה, נובמבר 2017.

* סוף אוקטובר עד תחילת נובמבר בשנה העוקבת.

סוג העבירה העיקרי, שבגינו טופלו כ-80% מן הילדים, היה עבירת מין. חמישית מהילדים טופלו בגין אלימות.

לוח 14.27: ילדים ובני נוער המטופלים בידי עמותת עלם (מספרים ואחוזים*)
2015

סך הכל		גיל
אחוזים*	מספרים	
73.4	13,691	2012
78.2	7,797	2013
82.1	5,859	2014
72.4	10,299	2015
56.9	12,442	2016
4.0	883	מתחת לגיל 12
6.2	1,369	12-13
9.2	2,024	14-15
37.3	8,166	16-18

מקור: עמותת עלם, שנים שונות.

* אחוז מכלל המטופלים בידי עמותת על"ם.

56.9% מן המטופלים בידי עמותת עלם הם ילדים ובני נוער עד גיל 18. 37.3% מהם בגיל 16-18.

לוח 14.28: גיל, מין, סוג בעיה, סוג סיכון ודיווח על התעללות של ילדים הפונים לער"ן
(מספרים ואחוזים) / 2005-2016

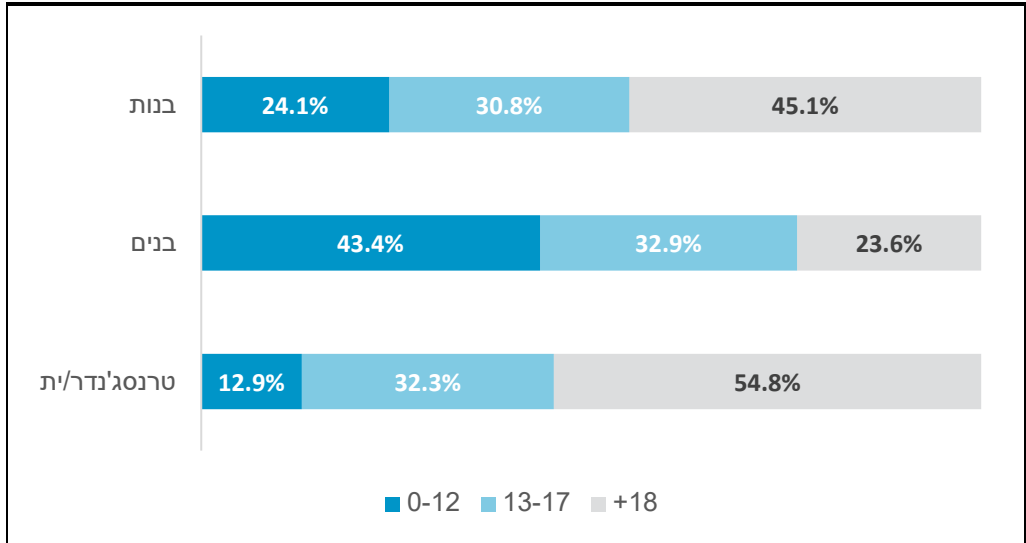
אחוזים				
2016	2015	2010	2005	
161,028	170,050	143,000	134,000	מספר הפונים בכל הגילים
8,300	8,600	6,800	6,700	מספר הילדים הפונים
גיל				
2.1	2.0	2.0	13.0	עד גיל 11
97.9	98.0	98.0	87.0	12-17
מין				
40.0	42.0	36.0	80.0	בנים
60.0	58.0	64.0	20.0	בנות
סוג בעיה				
23.0	22.0	9.0	2.0	בין-אישית
22.0	24.0	37.0	18.0	זהות*
20.0	24.0	27.0	20.0	נפשית
15.0	12.0	9.0	20.0	משפחה (יחסי הורים-ילדים)
10.0	9.0	4.0	14.0	לחצי סביבת בית הספר/מצב בטחוני
7.0	7.0	9.0	14.0	מין
3.0	2.0	4.0	11.0	אחר
סוג סיכון				
2.9	2.8	1.8	6.6	מחשבות על התאבדות
1.3	1.1	0.6	0.7	איומים בהתאבדות
95.8	96.1	97.6	92.7	אין סיכון
דיווח על התעללות				
2.4	2.2	4.8	3.8	התעללות מינית
2.2	2.0	-	5.5	התעללות פיזית
95.4	95.8	94.2	90.7	אין דיווח

מקור: ער"ן, סקר פניות לקו הילדים והנוער בער"ן, שנים שונות.

* כולל זהות מינית והיבטים נוספים של זהות ושל תפיסה עצמית אשר עלו בשיחות. - נתון חסר במקור.

רוב הילדים שפנו לער"ן בשנת 2016 היו בגיל 12-17. בנות פנו יותר מבנים. ברוב מוחלט של המקרים לא דווח על התעללות (95.4%). הפניות השכיחות ביותר היו עקב בעיה בין - אישית (23.0%), זהות (22.0%) או בעיה נפשית (20.0%).

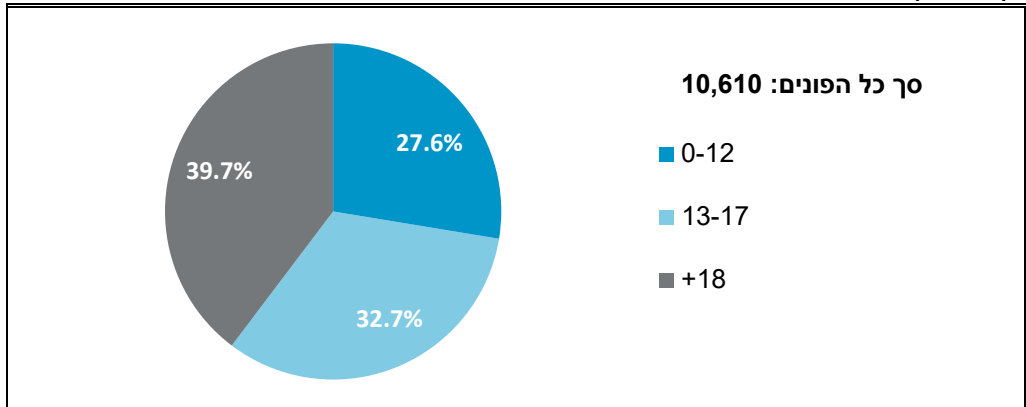
תרשים 14 כה': פניית קטינים למרכזי הסיוע* לנפגעי תקיפה מינית, לפי מגדר וגיל (אחוזים) / 2016

מקור: איגוד מרכזי הסיוע לנפגעות ולנפגעי תקיפה מינית בישראל, 2017.
* דיווחו בעת הפגיעה.

כרבע מהפניות של בנות למרכזי הסיוע היו של ילדות בגיל 0-12 וקרוב לשליש היו של בנות בגיל 13-17.
43.4% מהפניות של בנים למרכזי הסיוע היו של ילדים בגיל 0-12 לעומת שליש בגיל 13-17.
קרוב למחצית מהפניות למרכזי הסיוע היו של טרנסג'נדר/ית בגיל 0-17.

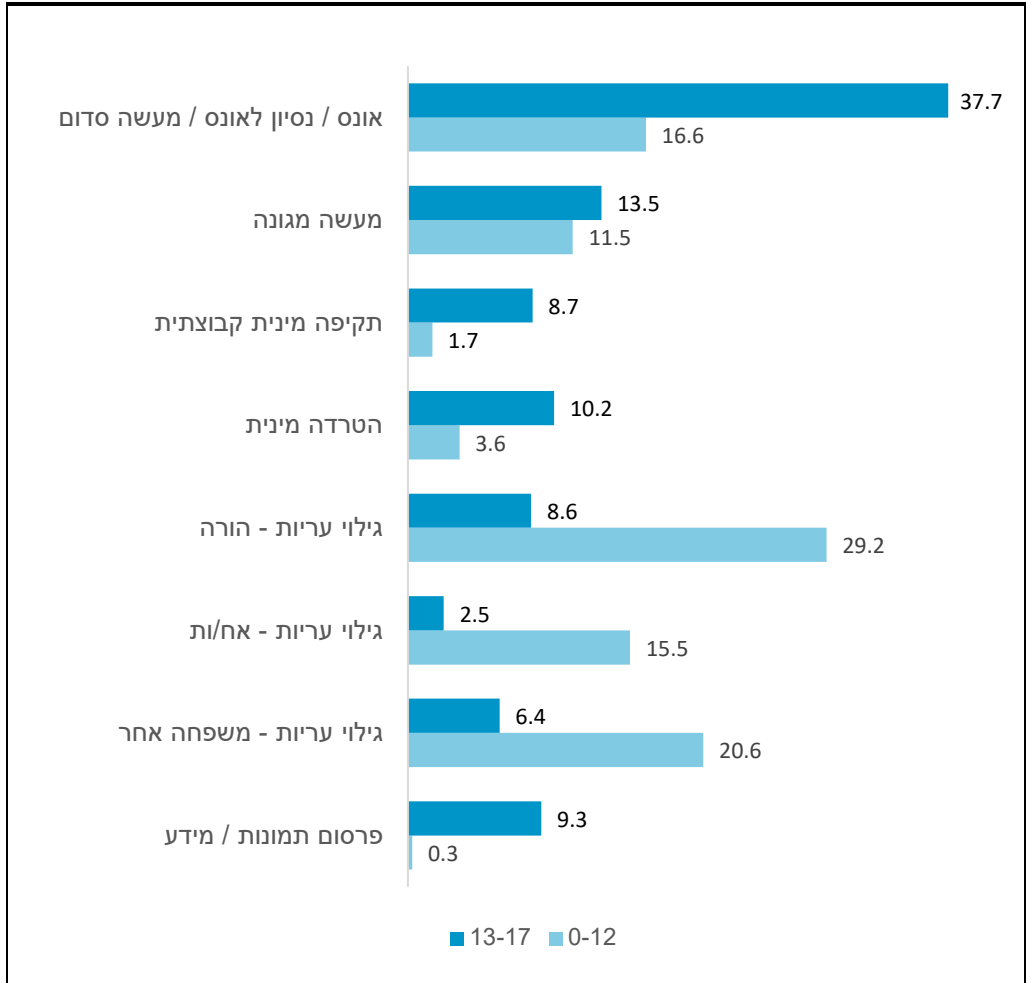
תרשים 14 כו': פניית קטינים למרכזי הסיוע לנפגעי תקיפה מינית לפי גיל* (אחוזים) / 2016

מקור: איגוד מרכזי הסיוע לנפגעות ולנפגעי תקיפה מינית בישראל, 2017.
* גיל בעת הפגיעה.

כ-60% מהפניות למרכזי הסיוע היו של ילדים בגיל 0-17.

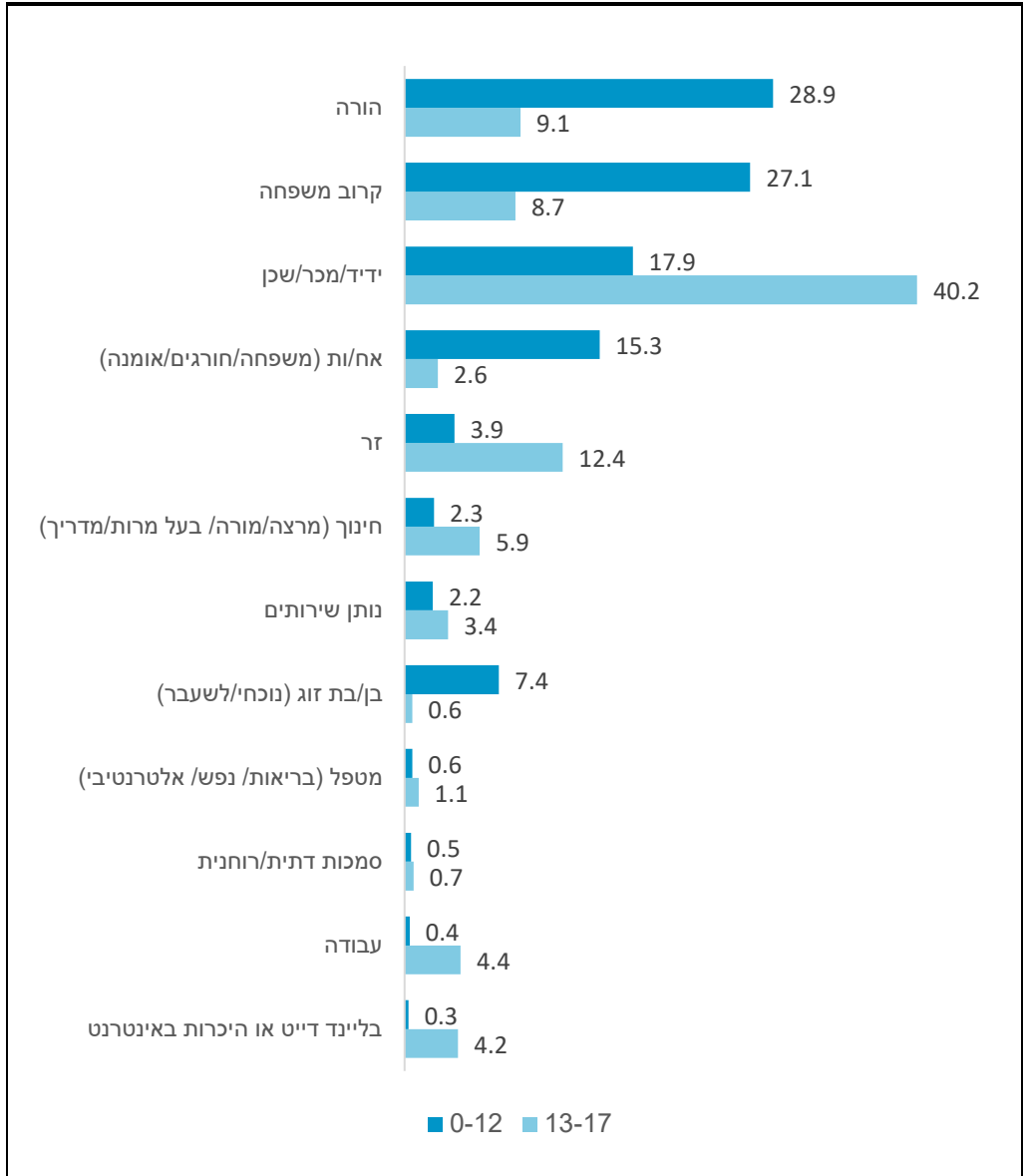
תרשים 14 כז': פניית קטינים למרכזי הסיוע לנפגעי תקיפה מינית לפי סוג הפגיעה וגיל* (אחוזים מכלל הפניות) / 2016 / 2017

מקור: איגוד מרכזי הסיוע לנפגעות ולנפגעי תקיפה מינית בישראל, 2017.
* גיל בעת הפגיעה.

הפניות השכיחות של ילדים בגיל 0-12 למרכזי הסיוע לנפגעי תקיפה מינית היו בשל גילוי עריות, ושל ילדים בגיל 13-17 גילוי עריות.

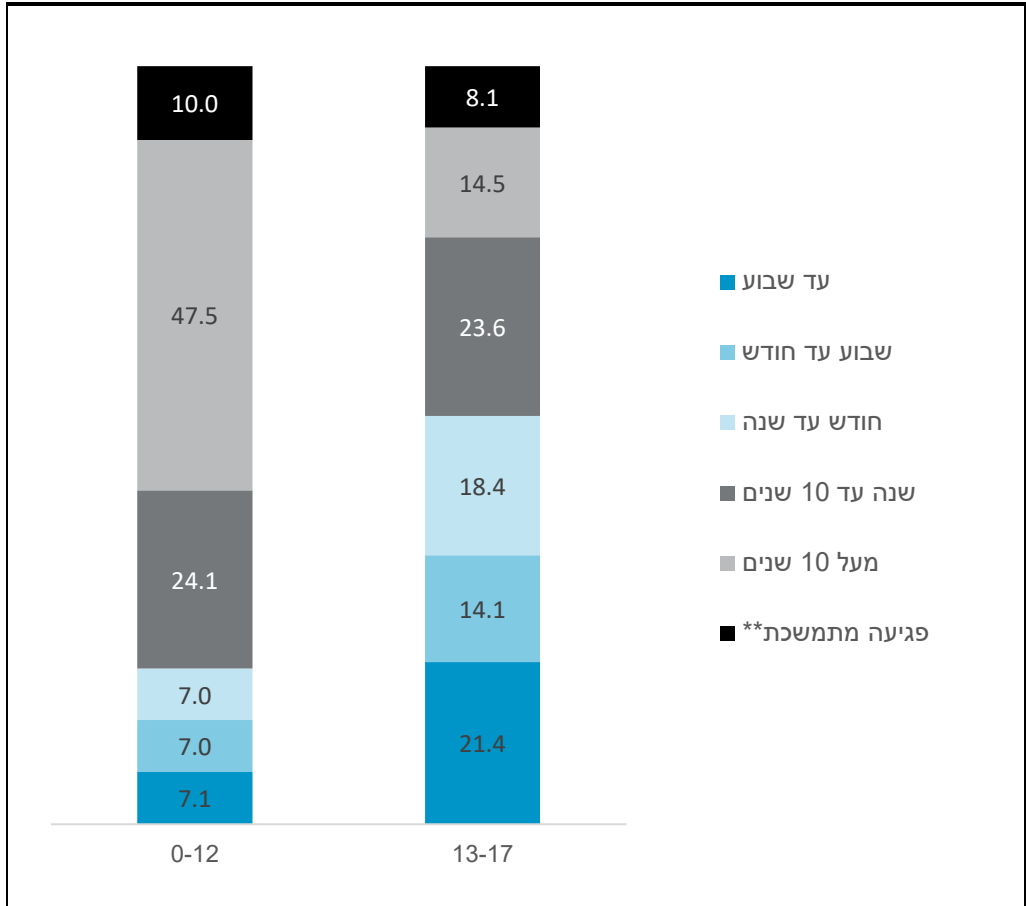
תרשים 14 כח': פניית קטינים למרכזי הסיוע לנפגעי תקיפה מינית לפי גיל* וזיקת הפוגע (אחוזים מכלל הפניות) / 2016

מקור: איגוד מרכזי הסיוע לנפגעות ולנפגעי תקיפה מינית בישראל, 2017.
* גיל בעת הפגיעה.

מחצית ויותר מהילדים בגיל 0-12 שפנו למרכזי הסיוע לנפגעי תקיפה מינית נפגעו מהורה או קרוב משפחה (גילוי עריות), כחמישית (17.9%) מהילדים נפגעו מידיד/מכר/שכן.
40.2% מהפניות של ילדים בגיל 13-17 היו בשל פגיעה של מישהו מוכר (ידיד/מכר/שכן).

תרשים 14 כט': פניית קטינים למרכזי הסיוע לנפגעי תקיפה מינית לפי גיל* ומשך הזמן שחלף בין הפגיעה לבין הדיווח (אחוזים) / 2016

מקור: איגוד מרכזי הסיוע לנפגעות ולנפגעי תקיפה מינית בישראל, 2017.

* גיל בעת הפגיעה.

** פגיעה שעדיין נמשכת בזמן הפנייה.

חמישית מהנפגעים מתקיפה מינית בגיל 0-12 שפנו לסיוע עשו זאת תוך שנה מיום הפגיעה לעומת 54% בגיל 13-17.

לוח 14.29: מין, גיל, סיבת פנייה וסוג פגיעה של הפונה לאגודה להגנת הילד (אל"י) ולטיפול ביחידות הקלינית (מספרים ואחוזים) / 2000-2016

2016		2010		2005		2000		סך כל הפניות
מספרים	אחוזים	מספרים	אחוזים	מספרים	אחוזים	מספרים	אחוזים	
7,402	100.0	6,812	100.0	6,273	100.0	6,200	100.0	
מין								
3,479	47.0	3,911	57.4	3,172	50.5	2,950	47.5	בנים
3,923	53.0	2,901	42.6	3,101	49.5	3,250	52.4	בנות
גיל								
1,480	20.0	2,228	32.7	1,956	31.2	2,750	44.3	0-5
2,295	31.0	2,017	29.6	2,319	36.9	1,780	28.7	6-12
2,295	31.0	2,310	33.9	1,700	27.1	1,420	22.9	13-18
1,332	18.0	257	3.8	290	4.8	250	4.0	+18
סיבת הפנייה								
5,181	70.0	3,990	58.6	3,670	58.3	1,450	23.4	פגיעה מינית
1,702	23.0	1,909	28.0	1,238	19.7	2,120	34.2	פגיעה פיזית
222	3.0	420	6.1	693	11.0	1,200	19.4	פגיעה רגשית
222	3.0	92	1.4	-	-	-	-	וירטואלית*
75	1.0	401	5.9	672	11.0	1,430	23.0	הזנחה
זיקת המדווח לנפגע								
3,258	44.0	2,078	30.5	2,193	34.9	1,300	20.9	הורה/קרוב משפחה
1,850	25.0	2,050	30.1	930	14.8	750	12.1	איש מקצוע
1,406	19.0	1,812	26.6	1,714	27.5	2,000	32.3	הנפגע בעצמו
888	12.0	872	12.8	1,436	22.8	2,150	34.6	שכן/חבר
מטופלים ביחידות הקליניות לפי סוג הפגיעה שחוו								
4,308	100.0	3,710	100.0	3,741	100.0	-	100.0	סך הכל
1,939	45.0	1,745	47.0	601	16.0	-	-	מינית בידי ילד
1,637	38.0	1,183	31.8	2,570	68.8	-	-	מינית בידי מבוגר
301	7.0	377	10.1	292	7.8	-	-	פיזית
285	6.0	92	2.7	-	-	-	-	וירטואלית*
86	2.0	201	5.4	169	4.5	-	-	רגשית
86	2.0	112	3.0	109	2.9	-	-	הזנחה

מקור: אל"י-האגודה להגנת הילד, שנים שונות.

* פגיעה שבוצעה באמצעות האינטרנט וכד'. - אין נתונים לשנה זו.

מספר הילדים שפנו לאל"י גדל בהתמדה מאז שנת 2000.

ב-2017 סיבתן של רוב הפניות היא פגיעה מינית (70.0%). בולטת מאז 2005 מגמת גידול באחוז אלה שנפגעו מינית בידי ילד (מ-16.0% ב-2005 ל-45.0% ב-2017).

15

ילדים בישראל ובעולם

מבוא

פרק זה החותם את השנתון מציג נתונים השוואתיים אודות ילדים בישראל ובארצות נבחרות. שתי שאלות מיתודיות רלוונטיות להשוואה בין מדינות שונות. האחת - אילו הן המדינות שאיתן עורכים את ההשוואה, והשנייה – מהם האינדיקטורים הראויים להשוואה. בצד שאלות אלה עולה שאלה מעשית - מאילו ארצות אפשר לקבל נתונים, ולגבי אילו אינדיקטורים.

אימוצם של אינדיקטורים נבחרים, המקובלים בארגוני האו"ם השונים ובארגונים מקצועיים בין לאומיים, סייע לפתרון שאלת הקריטריונים להשוואה.

במדינות שנבחרו לשם השוואה שלוש קבוצות:

1. מדינות שכנות לישראל,

2. מדינות מפותחות נבחרות (בעיקר אלה הנמנות על מדינות ה-OECD [ארגון המדינות המתועשות Organization for Economic Cooperation And Development]),

3. מדינות שהיו מקור העלייה העיקרי לישראל.

אף על פי שהשתדלנו לכלול בכל לוח רשימת מדינות אחידה, לא תמיד עלה הדבר בידינו עקב חוסר נתונים או אי-היכללות של מדינות שונות במחקר, אשר הוא מקור הנתונים שבידינו. יש לציין, כי באחדים מהלוחות הנתונים אודות ישראל אינם המעודכנים ביותר, אך הם הוצגו לצורך השוואה.

מבנה הפרק נאמן למבנה השנתון, והנתונים בו מוצגים בפרקי המשנה לפי סדר פרקיו של השנתון.

תרשימים 15א'-15ב' מציגים נתונים דמוגרפיים של אוכלוסיית הילדים.

לוחות 15.1-15.3 עוסקים בנישואין, לידות והפלות של נערות עד גיל 19.

לוחות 15.4-15.5 ותרשימים 15ג' עניינם שיעורי למידה, הוצאה לאומית לחינוך ומספר תלמידים ממוצע בכיתה.

תרשימים 15ד'-15ו' עוסקים בתחושת תלמידים כלפי בית הספר.

תרשימים 15ז'-15ח' עוסקים בהשתתפות של תלמידים במעשי בריונות, הטרדות או הצקות.

תרשימים ט'-יב' מציגים נתונים על ילדים ופנאי.

לוח 15.6 ותרשימים 15ג' נוגעים לחיסונים ומשקל של תינוקות וילדים.

תרשימים 15יד'-15טו' עוסקים בבריאותם הנפשית של בני נוער.

תרשימים 15טז'-15כ' עוסקים בפעילות גופנית של בני נוער.

תרשימים 15יט'-15כא' עניינם עישון וצריכת אלכוהול.

תרשימים 15כב'-15כג' מציגים נתונים על קיום יחסי מין.

תרשימים 15כד'-15כה' ולוח 15.7 מציגים נתונים על תמותת תינוקות וילדים.

לוחות 15.8-15.9 ותרשימים 15כו'-15ל' עוסקים בילדים וכלכלה.

לוח 15.10 עניינו רווחת וזכויות הילד.

הגדרות

מפרנס - אדם שעבד לפחות יום אחד בשלושת החודשים לפני בוא הסוקר למשק הבית כדי לפקוד אותו.

משק בית - אדם אחד או קבוצת אנשים הגרים יחדיו בדירה באופן קבוע ברוב ימות השבוע ומנהלים תקציב משותף למזון. במשק בית יכולים להיכלל גם אנשים שאינם קרובי משפחה. בנתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה המוצגים בפרק זה כלולים משקי בית משפחתיים שיש בהם משפחה גרעינית אחת, ומשקי בית שבהם נפש אחת בלבד.

אוכלוסייה בסיכון לעוני - נפשות השייכות למשק בית, שבו ההכנסה הפנויה הממוצעת לנפש סטנדרטית קטנה מ-60% מחציון ההכנסה הפנויה הממוצעת לנפש סטנדרטית בכלל האוכלוסייה.

נפש סטנדרטית - יחידה במשק הבית, שהוצאותיה נאמדות בהתחשב במשקל הכלכלי הפוחת של כל נפש שמתווספת אליו. גישה זו מייחסת לכל נפש נוספת במשפחה השפעה שולית קטנה משל קודמותיה על תקציב המשפחה, וניתן בה ביטוי ליתרונות הגודל.

עוני (Poverty) - מצב שבו נבצר מפרט לקיים רמת חיים המקובלת בחברה שבה הוא חי בגלל רמת הכנסה נמוכה ומיעוט במשאבים. פרט זה עלול לסבול ממספר מצוקות, כגון: אבטלה, תנאי דיור ירודים, חוסר גישה לשרותי בריאות ותרבות והיעדר הזדמנות ללמידה המאפשרת להסתגל לשינויים שחלים בחברה. עקב חוסר במשאבים, פרט כזה נדחק לשולי החברה וחש ניכור ביחס למוסדותיה.

קו הסיכון לעוני - כל מי שהכנסתו הפנויה הסטנדרטית נמוכה מההכנסה הפנויה לנפש סטנדרטית נמנה עם האוכלוסייה הנתונה בסיכון לעוני (פחות מ-60% מחציון ההכנסה הפנויה הממוצעת לנפש סטנדרטית באוכלוסייה).

קו העוני על פי ה-OECD - (לקוח מדוח העוני של המוסד לביטוח לאומי) – ארגון ה-OECD מתייחס להכנסה הכספית הפנויה לנפש תקנית כאל אינדיקטור לרמת החיים. קו העוני מחושב כאחוז מחציון ההכנסה המוגדרת לפי שלוש חלופות: 40%, 50%, ו-60% מחציון ההכנסה הרלוונטית. החישוב מבוסס על ההכנסה לנפש תקנית, לא על ההכנסה למשפחה. יש להדגיש, שסולם השקילות שמשמש בו המוסד לביטוח לאומי, או תרגום מספר הנפשות במשפחה למספר נפשות תקניות, שונה מזה של ה-OECD. בנוסף, ה-OECD מחשב את ההכנסה החציונית לפי נפשות ולא לפי משפחות, דבר שלכאורה מוריד במקצת את קו העוני בהשוואה לרמתו הנקבעת בחישוב של הביטוח הלאומי.

שיעור העוני - שיעור משקי הבית אשר הכנסתם לנפש סטנדרטית נמוכה מקו העוני. האוכלוסייה הענייה ממוינת לפי מגזרים וקבוצות אוכלוסייה, כגון: קשישים, ילדים, משפחות חד-הוריות וכדומה.

סולם השקילות (לקוח מדוח העוני של המוסד לביטוח לאומי) - בשנים האחרונות משתמש ה-OECD בסולם השקילות הנהוג גם באיחוד האירופי, לפיו מספר הנפשות התקניות במשפחה שווה לשורש של מספר הנפשות שהיא מונה. הלוח המשווה את תחולת העוני בפרק זה מציג את תחולת העוני של ילדים ב-2013, שקו העוני בה הוגדר כ-50% מחציון ההכנסה (כמפורט בהגדרת קו העוני).

הממצאים שמניבה צורת החישוב של ה-OECD, המבוססים אף הם על הגישה היחסית, דומים בדרך כלל לתוצאות המתקבלות לפי הגישה הנהוגה בישראל, שמתייחסת לכלל האוכלוסייה.

מאחר שההבדל העיקרי בין שתי הגישות הוא סולם השקילות השונה, ההבדלים בין תוצאות החישוב של תחולת העוני בקרב ילדים נובעים בעיקר מסולם זה. סולם השקילות של ה-OECD מעניק למשפחות קטנות משקל יחסי גבוה יותר מזה המוענק בישראל, ומשקל קטן יותר מבישראל למשפחות

גדולות. לפיכך חישוב תחולת העוני של ילדים בישראל לפי סולם ה-OECD מעלה תוצאה נמוכה בהשוואה לתוצאות המתקבלת על פי הגישה הנהוגה בישראל.

הוצאה לאומית לחינוך - כוללת את ההוצאה השוטפת ואת ההשקעה בנכסים קבועים. (ההשקעה בנכסים קבועים כוללת הקמת בניינים ורכישת ציוד למוסדות המספקים שירותי חינוך).

הוצאה שוטפת - כוללת הוצאה על שירותי חינוך במוסדות החינוך לסוגיהם והוצאות משלימות של משקי בית לרכישת ספרי לימוד וצרכי כתיבה, שנקנים מגופים עסקיים. **השירותים המוגדרים כשירותי חינוך:**

חינוך קדם-יסודי: גני ילדים ומעונות יום לבני 3 ומעלה,

חינוך יסודי: תלמודי תורה, מיסיונים ובתי ספר לחינוך מיוחד,

חינוך על-יסודי: חטיבות ביניים ובתי ספר תיכוניים – עיוניים, מקצועיים וחקלאיים, ישיבות ובתי ספר תורניים (באחרונים כלולות ישיבות קטנות) לתלמידים עד גיל 18 וישיבות גדולות לבני 18 ומעלה. לא כלולים אברכים הלומדים ב"כוללים" ליד הישיבות הגדולות.

חינוך על-תיכוני: מוסדות לימוד לקראת תעודה על-תיכונית ולא אקדמית, מוסדות להשכלה גבוהה - אוניברסיטאות, מכללות אקדמיות ומכללות לחינוך, ומכינות קדם-אקדמיות.

שירותי חינוך אחרים: בעיקר קורסים למבוגרים ואולפנים להנחלת הלשון העברית למבוגרים.

המגזר הממשלתי: נמנות עליו שלוש קבוצות: הממשלה, כולל המוסד לביטוח לאומי והמוסדות הלאומיים, הרשויות המקומיות ומלכ"רים, שמקור מימנם העיקרי הוא הממשלה.

משקל לידה נמוך Low birthweight - תינוקות שמשקלם בשעת הלידה קטן מ-2,500 גר'.

תוחלת חיים בלידה - מספר שנות החיים הממוצע שאדם צפוי לחיות, בהנחה ששיעורי התמותה הרווחים בתקופת ההתייחסות יישארו קבועים במשך חייו.

מקור הנתונים

נתוני פרק זה לוקטו מפרסומים שונים של ארגון האומות המאוחדות, של UNICEF, של אונסק"ו ושל ארגון הבריאות העולמי (W.H.O.).

כמו כן הוא נסמך על דו"חות שונים של ה-OECD ועל הדוח השנתי של ביטוח לאומי לשנים שונות.

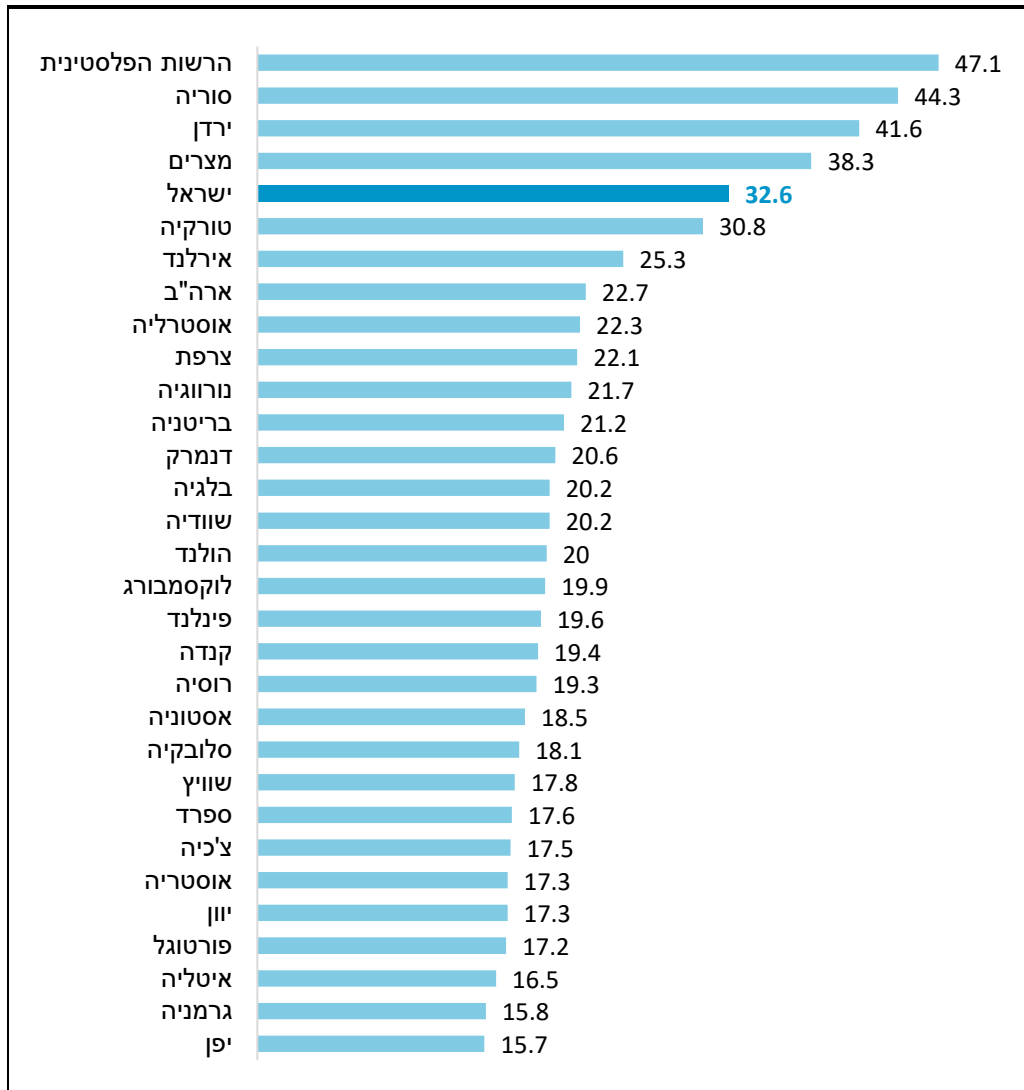
בפרק ממצאים נוספים מתוך המחקר הארצי השביעי על בריאות, רווחה, התנהגויות סיכון והיפגעות של בני נוער בישראל. הסקר בוצע כחלק מהסקר הרב לאומי של ארגון הבריאות העולמי (WHO-HBSC) במימון ובחסות משרד הבריאות. סקר זה נערך אחת לארבע שנים ומשתתפות בו למעלה מ-40 מדינות באירופה ובצפון אמריקה. איסוף המידע מתבצע בכל מדינה באמצעות העברת שאלונים למילוי עצמי בקרב תלמידי כיתות ו', ח' - י' (מקביל לגילאי 11.5, 13.5 ו-15.5). בשנת 2014 השתתפו בישראל כ-14,000 תלמידים במדגם מבתי הספר הממלכתיים, הממלכתיים-דתיים ומבתי הספר הערביים.

נתונים על רווחת וזכויות הילד לקוחים מתוך KidsRights Index - מחקר בינלאומי שנערך על ידי קרן KidsRights בשיתוף עם אוניברסיטת רוטרדם. המחקר כלל 165 המדינות החתומות על אמנת האו"ם בדבר זכויות הילד. במחקר נמדדו המדדים הבאים:

חיים: תוחלת חיים ממוצעת בלידה, תמותת ילדים מתחת לגיל 5, תמותת יולדות.
בריאות: תת משקל ילדים מתחת לגיל 5, תינוקות המחוסנים בגיל שנה, תברואה נאותה, מקור מי שתייה.
חינוך: שיעור הלומדים בכיתות החינוך היסודי והעל-יסודי, השוואה מגדרית (בנים/בנות), נשירה, נוכחות בלימודים.
הגנה: העסקת ילדים, לידות של קטינות, שיעורי יילודה.
זכויות הילד: אי-אפליה, טובת הילד, שיתוף ילדים בהחלטות, קידום חקיקה, תקציב ייעודי לילדים, איסוף מידע ונתונים על ילדים, שיתוף פעולה חברתי-מדיני-אזרחי בנושא ילדים.

מאפיינים דמוגרפיים של אוכלוסיית הילדים (תרשימים 15-א'-'15ב')

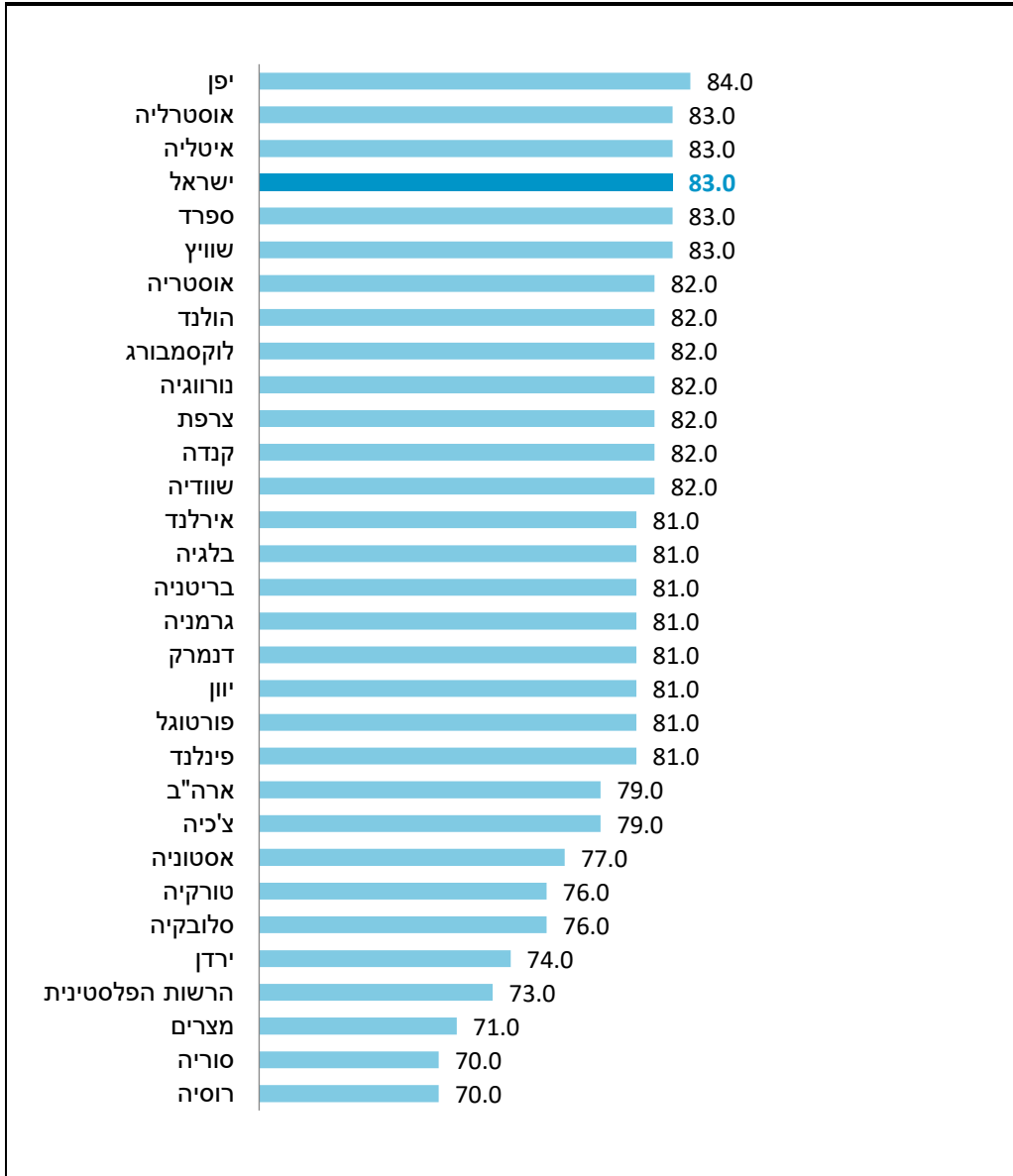
תרשים 15א': אחוז הילדים בגיל 0-17 מכלל האוכלוסייה במדינות נבחרות / 2015

מקור: UNICEF, The State of the World's Children 2016, TABLE 6 - DEMOGRAPHIC INDICATORS, 2016.

חלקם של הילדים עד גיל 17 באוכלוסיית ישראל קטן מחלקם של הילדים בגיל זה במדינות המזרח התיכון, והוא הגבוה ביותר בהשוואה למדינות המערב שנבדקו.

תרשים 15ב': תוחלת חיים ממוצעת בלידה (מספר שנות החיים הצפויות) במדינות נבחרות / 2015

מקור: UNICEF , The State of the World's Children 2016, TABLE 1-BASIC INDICATORS, 2016.

בישראל תוחלת החיים בעת הלידה גבוהה יחסית לרוב מדינות אירופה ולמדינות ערביות.

נישואין, לידות והפלות של נערות עד גיל 19 (לוחות 15.1-15.3)

לוח 15.1: אחוז נישואי נערות עד גיל 19 מכלל הנישואין במדינות נבחרות
2005-2014

כל הנערות עד גיל 19 שנישאו	מדינה
42.7	הרשות הפלשתינית (2014)****
26.0	מצרים (2014)*
19.4	טורקיה (2014)***
7.5	ישראל (2014)**
6.7	הפדרציה הרוסית (2012)**
3.9	סלובקיה (2014)**
2.1	פינלנד (2014)**
1.9	אוסטריה (2013)**
1.9	יוון (2014)***
1.9	יפן (2014)**
1.6	בלגיה (2010)**
1.5	נורווגיה (2012)**
1.4	פורטוגל (2014)**
1.3	אוסטרליה (2014)**
1.3	שוודיה (2012)**
1.1	אירלנד (2012)**
1.1	בריטניה (2010)**
1.1	שווייץ (2014)**
0.9	איטליה (2014)**
0.9	גרמניה (2014)**
0.9	הולנד (2014)**
0.8	לוקסמבורג (2014)**
0.8	צ'כיה (2014)**
0.7	צרפת (2014)***
0.7	דנמרק (2014)**
0.6	ספרד (2013)***

מקור: UNITED NATIONS, DEMOGRAPHIC YEARBOOK 2014, Table 23, 2015. נתונים על ישראל: עיבוד נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, שנתון סטטיסטי לישראל 2015, לוח 3.7.
* גיל 18-19 בלבד. ** גיל 15-19 בלבד. *** גיל 0-19 בלבד. **** גיל 12-19 בלבד.

כלות עד גיל 19 מנו 7.5% מכלל הנישואים בישראל, אחוז זה גבוה מאוד בהשוואה לרוב המדינות המערביות.

לוח 15.2: לידות של נערות בגיל 15-19 במדינות נבחרות
 (שיעור לאלף בקבוצת הגיל) / 2008-2014*

שיעור לידות לאלף בקבוצת הגיל	מדינה
27.0	ארצות הברית
27.0	רוסיה
21.0	סלובקיה
14.0	אוסטרליה
13.0	קנדה
12.0	פורטוגל
11.0	צ'כיה
10.0	ישראל
9.0	אירלנד
9.0	יוון
9.0	צרפת
8.0	אוסטריה
8.0	גרמניה
7.0	פינלנד
6.0	איטליה
6.0	לוקסמבורג
6.0	נורבגיה
5.0	הולנד
4.0	יפן
3.0	שוודיה
3.0	שווייץ
2.0	דנמרק

מקור: UNICEF , The State of the World's Children 2016, Table 11-Adolescents 2016
 * הנתונים מתייחסים לשנה ספציפית בטווח שנים זה.

שיעור הלידות של נערות בגיל 15-19 בישראל הוא מן הגבוהים ביחס למדינות אירופה.

לוח 15.3: הפלות חוקיות של נערות עד גיל 19 במדינות נבחרות, לפי גיל
*2003-2015

גיל הנערות		אחוז ההפלות של נערות עד גיל 19 סך הכל	מדינה
15-19	עד 14		
16.7	0.5	17.2	בריטניה (2012)**
16.7	0.3	17.0	קנדה (2006)
16.4	0.5	16.9	שוודיה (2010)
16.3	0.3	16.6	נורווגיה (2006)
14.1	0.2	14.3	פינלנד (2014)
13.9	-	13.9	צרפת (2009)
-	-	13.6	דנמרק (2013)
13.2	0.4	13.6	בלגיה (2011)
10.6	0.4	11.0	פורטוגל (2014)
10.4	0.5	10.9	ספרד (2014)
-	-	10.0	ישראל (2014)
9.6	0.2	9.8	יפן (2013)
8.5	0.4	8.8	גרמניה (2014)
8.4	0.2	8.6	איטליה (2009)
7.9	0.1	8.0	שווייץ (2013)
6.7	0.2	6.9	צ'כיה (2013)
6.6	0.1	6.7	סלובקיה (2013)
4.7	0.0	4.7	רוסיה (2011)

מקור: UNITED NATIONS, DEMOGRAPHIC YEARBOOK 2015, Table 14, 2016. הנתונים על ישראל: עיבוד נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, שנתון סטטיסטי לישראל 2016, לוח 3.23 על אישורים להפסקות הריון.

* הנתונים מתייחסים לשנה ספציפית בטווח שנים זה.

** כולל צפון אירלנד.

שיעור ההפלות החוקיות של נערות עד גיל 19 הוא יחסית נמוך בהשוואה למדינות אירופה.

שיעורי למידה והוצאה לאומית לחינוך (לוחות 15.4-15.5 ותרשים 15ג')

לוח 15.4: אחוז הלומדים עד גיל 19 במדינות נבחרות / 2013

גיל			מדינה
15-19	5-14	3-4	
84.0	98.0	81.0	כלל ארצות ה-OECD
79.0	98.0	81.0	אוסטריה
86.0	100.0	72.0	אוסטרליה
78.0	100.0	96.0	איטליה
97.0	100.0	70.0	אירלנד
81.0	97.0	54.0	ארה"ב
92.0	98.0	98.0	בלגיה
81.0	98.0	96.0	בריטניה
89.0	99.0	94.0	גרמניה
88.0	99.0	97.0	דנמרק
91.0	100.0	91.0	הולנד
69.0	96.0	22.0	טורקיה
..	100.0	88.0	יפן
65.0	98.0	100.0	ישראל
87.0	100.0	96.0	נורווגיה
87.0	97.0	96.0	ספרד
88.0	100.0	84.0	פורטוגל
86.0	97.0	71.0	פינלנד
90.0	98.0	71.0	צ'כיה
85.0	99.0	100.0	צרפת
87.0	98.0	92.0	קוריאה
73.0	100.0	..	קנדה*
84.0	93.0	76.0	רוסיה
86.0	98.0	94.0	שבדיה
86.0	100.0	22.0	שוויץ

מקור: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, שנתון סטטיסטי לישראל 2016, לוח 8.76, 2016, על בסיס נתוני ה-OECD

שיעור הלמידה של ילדים בישראל בגיל 3-4 עומד על 100%.

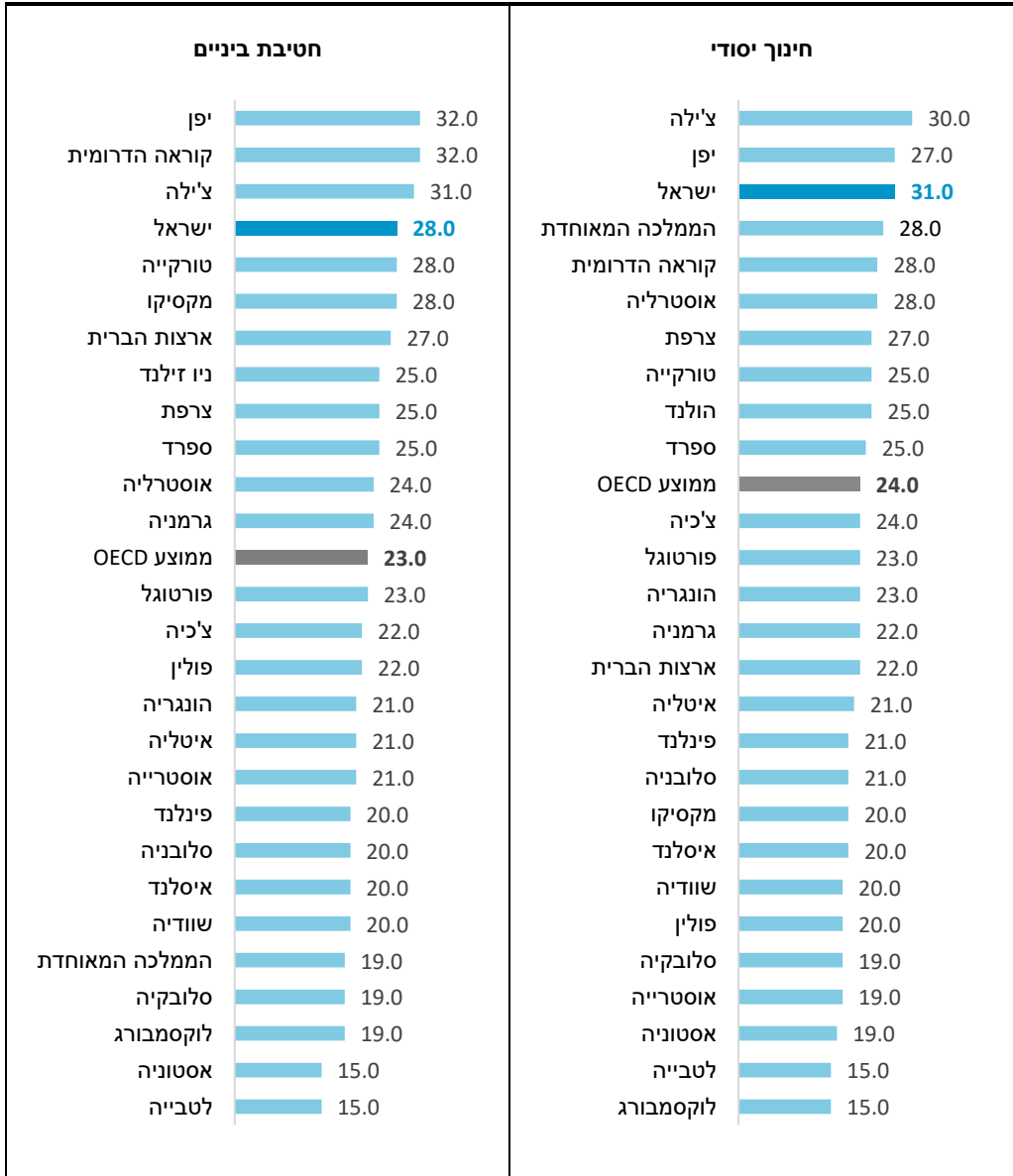
לוח 15.5: הוצאה לאומית לתלמיד על חינוך* במדינות נבחרות לפי שלב חינוך
2014 / (דולרים)

הוצאה לחינוך (דולרים)			סך הכל כאחוז התמ"ג	
על יסודי	יסודי	קדם יסודי גיל 3-4		
15,149	13,104	13,569	8.3	נורווגיה
9,772	11,204	11,424	7.7	איסלנד
10,267	7,438	12,178	7.3	ניו זילנד
11,342	10,804	13,198	7.3	שוודיה
12,452	11,367	9,586	7.1	הממלכה המאוחדת
10,387	8,812	10,546	7.0	פינלנד
6,699	6,833	4,432	6.9	ישראל
10,316	9,656	7,461	6.8	קוראה הדרומית
12,995	11,319	10,427	6.6	ארה"ב
11,023	8,251	12,613	6.3	אוסטרליה
10,091	8,725	8,601	6.0	ממוצע OECD
11,815	7,396	7,758	6.0	צרפת
3,219	2,896	-	6.0	מקסיקו
8,785	9,335	8,839	5.9	סלובניה
12,446	8,529	8,482	5.8	הולנד
15,094	11,154	9,122	5.5	אוסטריה
11,684	8,546	9,569	5.2	גרמניה
8,528	6,970	6,224	5.1	ספרד
7,077	6,760	..	5.0	אסטוניה
8,191	5,101	5,031	4.4	צ'כיה

מקור: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, שנתון סטטיסטי לישראל 2017, לוח 8.74, 2017.
* לא כולל הוצאות משק בית לשיעורים פרטיים, לספרי לימוד ולצורכי כתיבה.
- נתון חסר במקור.

אחוז ההוצאה הלאומית לחינוך בישראל (אחוז התמ"ג) היה גבוה ביחס לממוצע מדינות ה-OECD (6.9% לעומת 6.0% בהתאמה). עם זאת, ההוצאה הלאומית לחינוך בישראל בדולרים (במחירים בין-לאומיים) נמוכה בהרבה מזו הממוצעת במדינות ה-OECD. כך בכל שלושת שלבי החינוך.

תרשים 15ג': מספר תלמידים ממוצע בכיתה במוסדות חינוך ציבוריים במדינות נבחרות / 2014

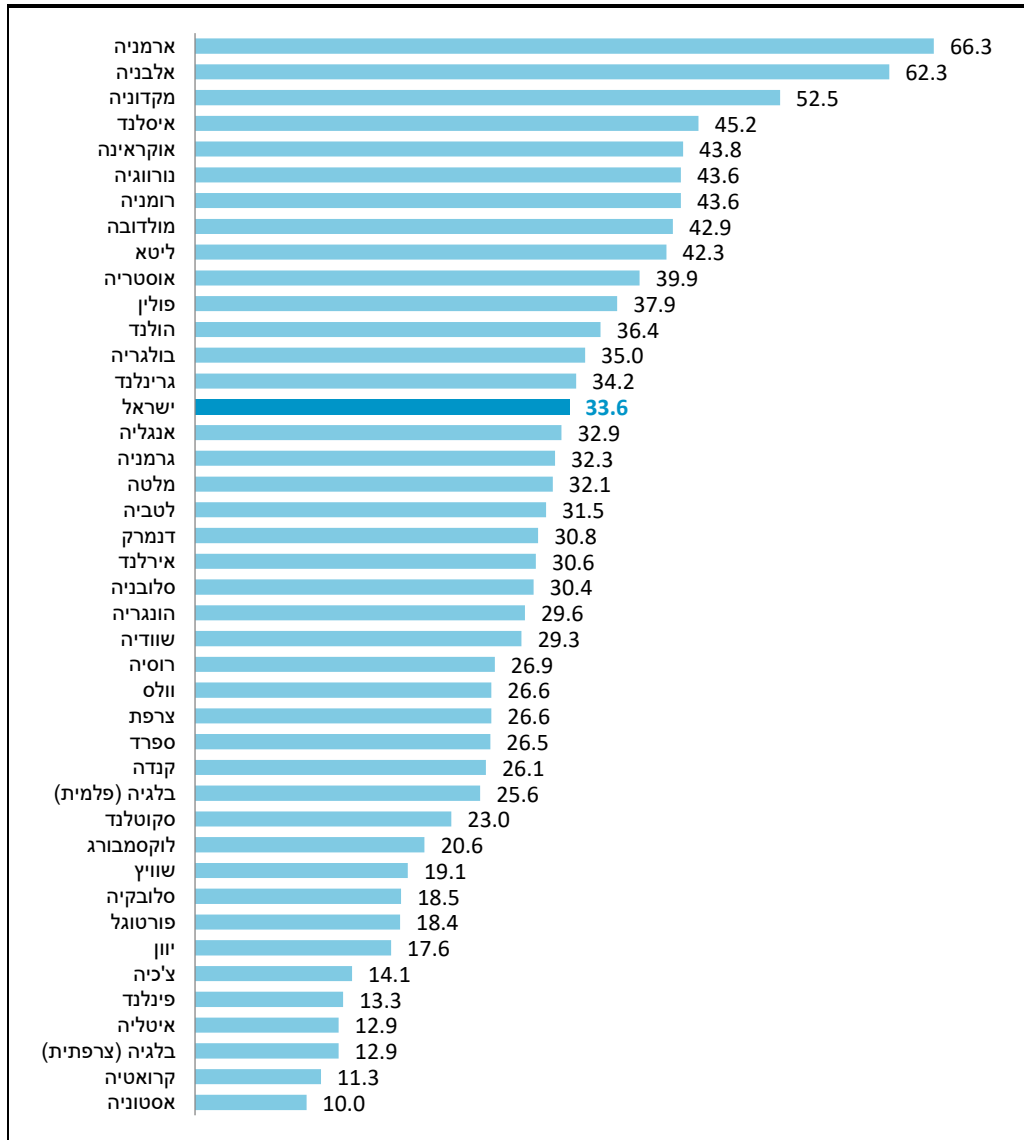

מקור: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, שנתון סטטיסטי לישראל 2017, לוח 8.77, 2017. על בסיס נתוני ה-OECD.

הצפיפות בכיתות בישראל הייתה ב-2014 מן הגבוהות במדינות המערב.

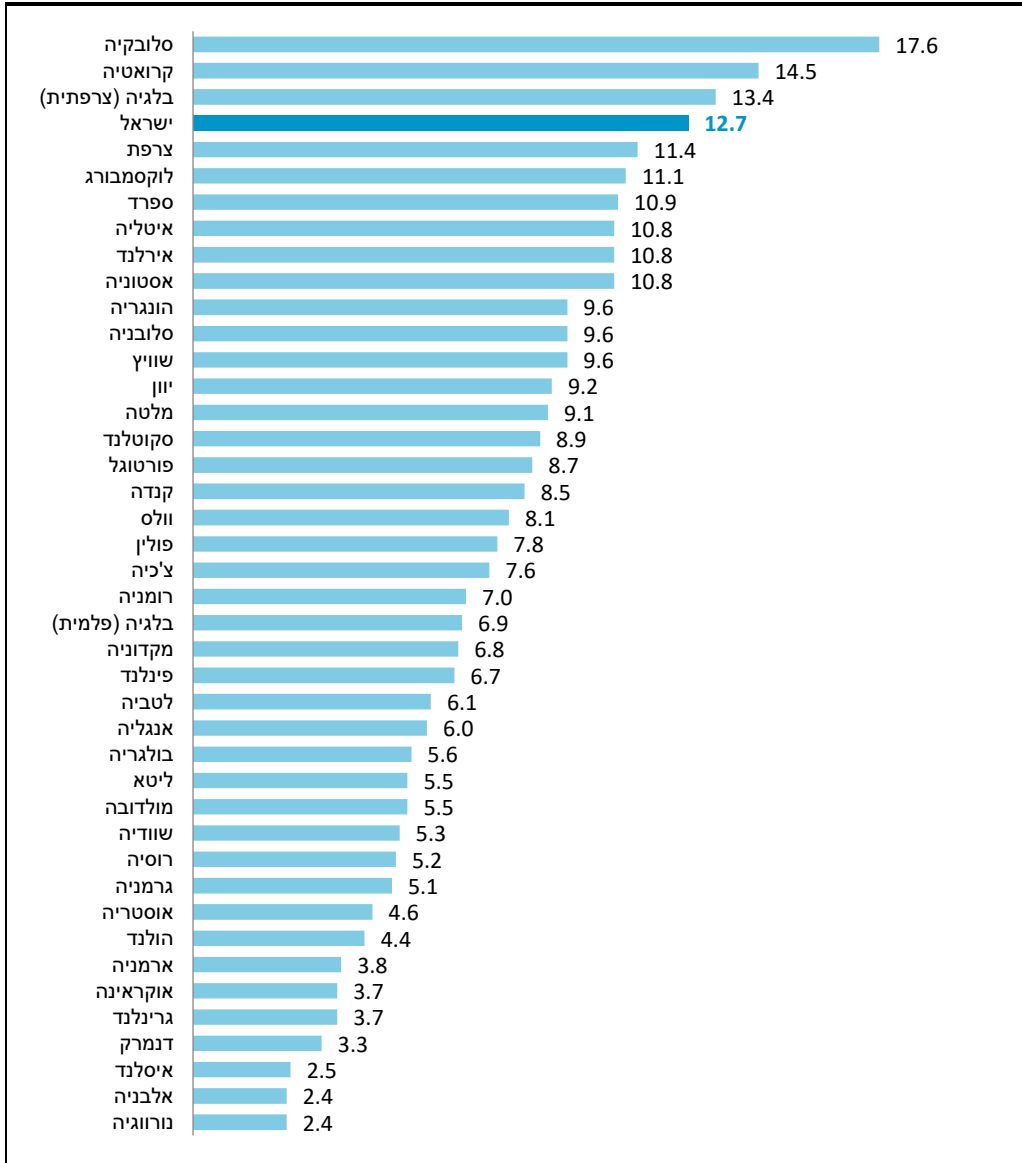
תחושת תלמידים כלפי בית ספר (תרשימים 15ד'-15'ו')

תרשים 15ד': אחוז התלמידים בגיל 11, 13, ו-15 שמאוד אוהבים את בית ספרם 2014

מקור: הראל-פישי, י', וולש, ס., שטיינמן, נ., לובל, ש., רייז, י., טסלר, ר., חביב, ג'. (2014). נוער בישראל: בריאות, רווחה נפשית וחברתית ודפוסי התנהגויות סיכון בקרב בני נוער בישראל. חלק ב'/3, תרשים 2.4, עמ' 66. דוח HBSC ישראל. תכנית המחקר הבינלאומי על רווחתם ובריאותם של בני נוער, בית הספר לחינוך, אוניברסיטת בר-אילן.
ב-2014 שליש מתלמידי ישראל בגיל 11, 13 ו-15 אוהבו מאוד את בית ספרם.

תרשים 15ה': אחוז התלמידים בגיל 11, 13, ו-15 שמאוד לא אוהבים את בית ספרם 2014

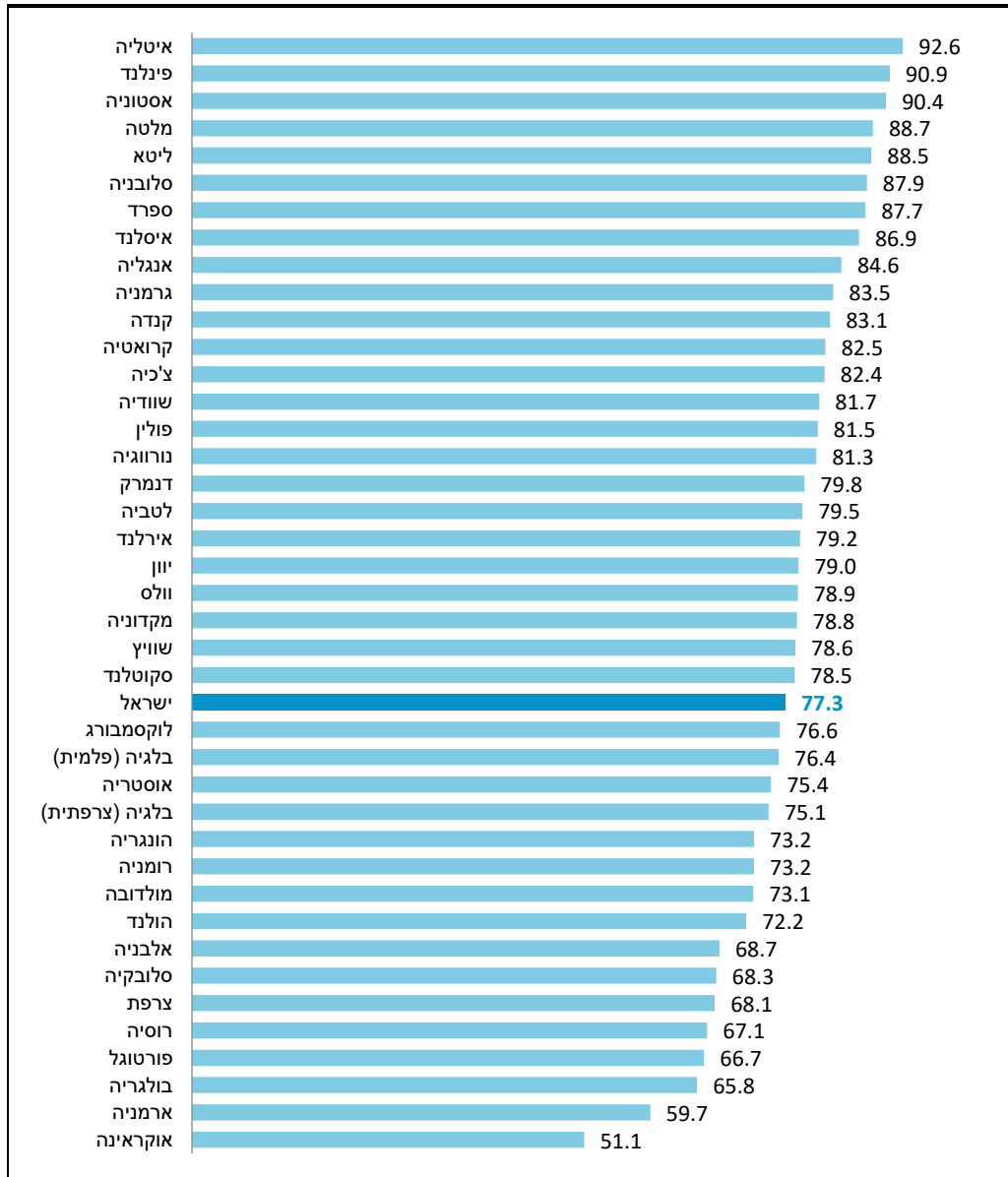

מקור: הראל-פיש, י., וולש, ס., שטיינמץ, נ., לובל, ש., רייז, י., טסלר, ר., חביב, ג'. (2014). נוער בישראל: בריאות, רווחה נפשית וחברתית ודפוסי התנהגויות סיכון בקרב בני נוער בישראל. חלק ב'/3, תרשים 3.4, עמ' 69. דוח HBSC ישראל. תכנית המחקר הבינלאומי על רווחתם ובריאותם של בני נוער, בית הספר לחינוך, אוניברסיטת בר-אילן.

שיעור הלומדים בישראל שדווחו שהם מאוד לא אוהבים את בית ספרם גבוה יחסית למרבית המדינות שנבדקו.

תרשים 15: אחוז התלמידים בגיל 11, 13, ו-15 שמרגישים לחוצים מהלימודים בבית הספר / 2014

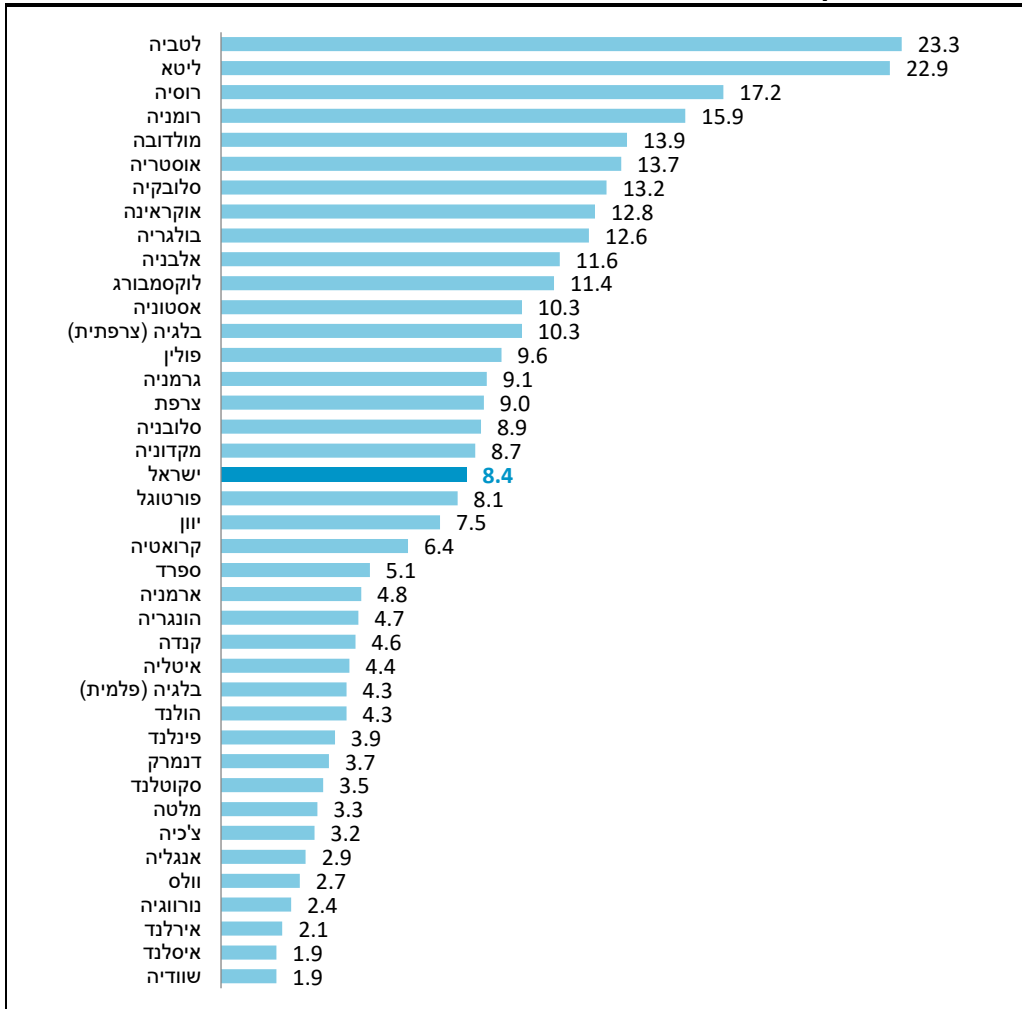

מקור: הראל-פישי, י., וולש, ס., שטיינמץ, נ., לובל, ש., רייז, י., טסלר, ר., חביב, ג'. (2014). נוער בישראל: בריאות, רווחה נפשית וחברתית ודפוסי התנהגויות סיכון בקרב בני נוער בישראל. חלק ב'/3, תרשים 17.4, עמ' 99. דוח HBSC ישראל. תכנית המחקר הבינלאומי על רווחתם ובריאותם של בני נוער, בית הספר לחינוך, אוניברסיטת בר-אילן.

תלמידי ישראל מדורגים במקום ה-25 במדד הרגשת לחץ מהלימודים ביחס לשאר המדינות.

השתתפות של תלמידים במעשי בריונות, הטרדות או הצקות (תרשימים 15ז'-15ח')

תרשים 15ז': אחוז התלמידים בגיל 11, 13, ו-15 שהשתתפו* במעשה בריונות, הטרדות או הצקות כלפי תלמידים אחרים בשטח בית הספר / 2014

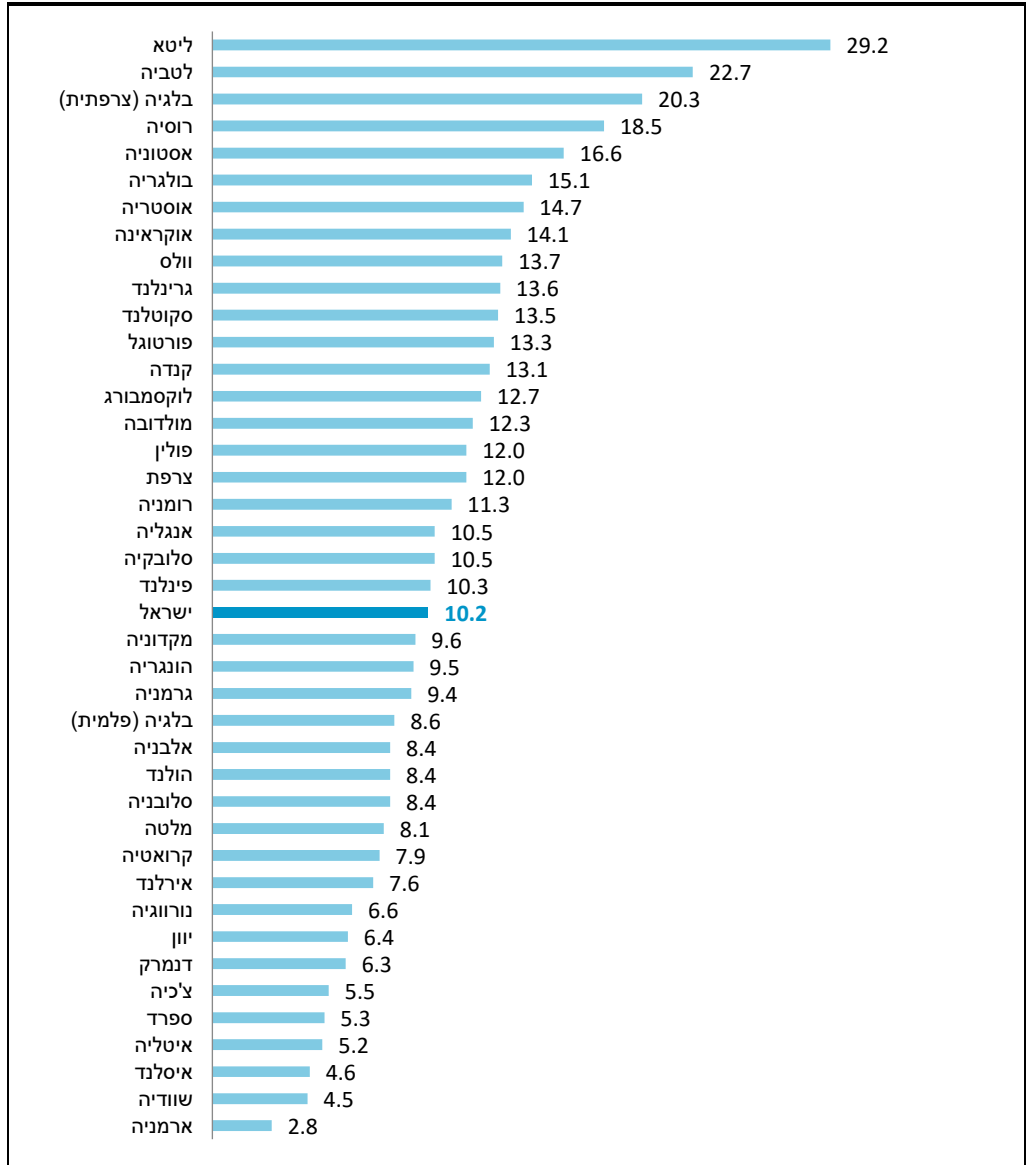

מקור: הראל-פיש, י., וולש, ס., שטיינמץ, נ., לובל, ש., רייז, י., טסלר, ר., חביב, ג'. (2014). נוער בישראל: בריאות, רווחה נפשית וחברתית ודפוסי התנהגויות סיכון בקרב בני נוער בישראל. חלק ג'/11, תרשים 1.4, עמ' 245. דוח HBSC ישראל. תכנית המחקר הבינלאומי על רווחתם ובריאותם של בני נוער, בית הספר לחינוך, אוניברסיטת בר-אילן.

*לפחות שלוש פעמים בחודשיים שקדמו לעריכת הסקר.

תלמידים ישראלים מדורגים באמצע במדד הדיווח על השתתפות במעשה בריונות, הטרדות או הצקות בשטח בית הספר לפחות שלוש פעמים בחודשיים האחרונים, ביחס למדינות אחרות.

תרשים 15ח': אחוז התלמידים בגיל 11, 13, ו-15 שהיו קורבנות* למעשי בריונות, הטרדות או הצקות כלפי תלמידים אחרים בשטח בית הספר / 2014

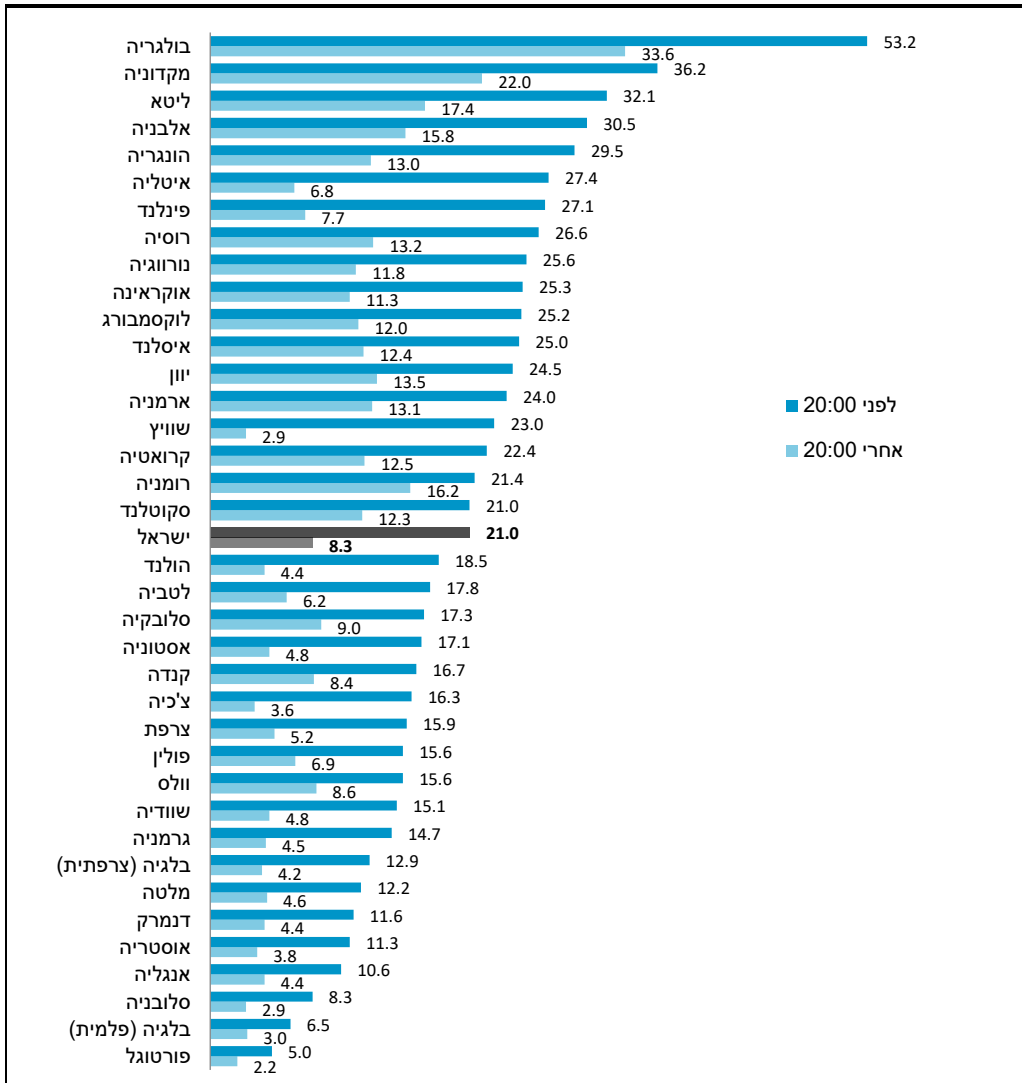

מקור: הראל-פיש, י., וולש, ס., שטיינמן, נ., לובל, ש., רייז, י., טסלר, ר., חביב, ג'. (2014). נוער בישראל: בריאות, רווחה נפשית וחברתית ודפוסי התנהגויות סיכון בקרב בני נוער בישראל. חלק ג'/11, תרשים 2.4, עמ' 248. דוח HBSC ישראל. תכנית המחקר הבינלאומי על רווחתם ובריאותם של בני נוער, בית הספר לחינוך, אוניברסיטת בר-אילן. *לפחות שלוש פעמים בחודשיים שקדמו לעריכת הסקר.

10% מהתלמידים בגיל 11, 13 ו-15 דיווחו, שבחודשיים שקדמו לסקר היו קורבן למעשי בריונות ולהצקות בשטח בית הספר לפחות שלוש פעמים.

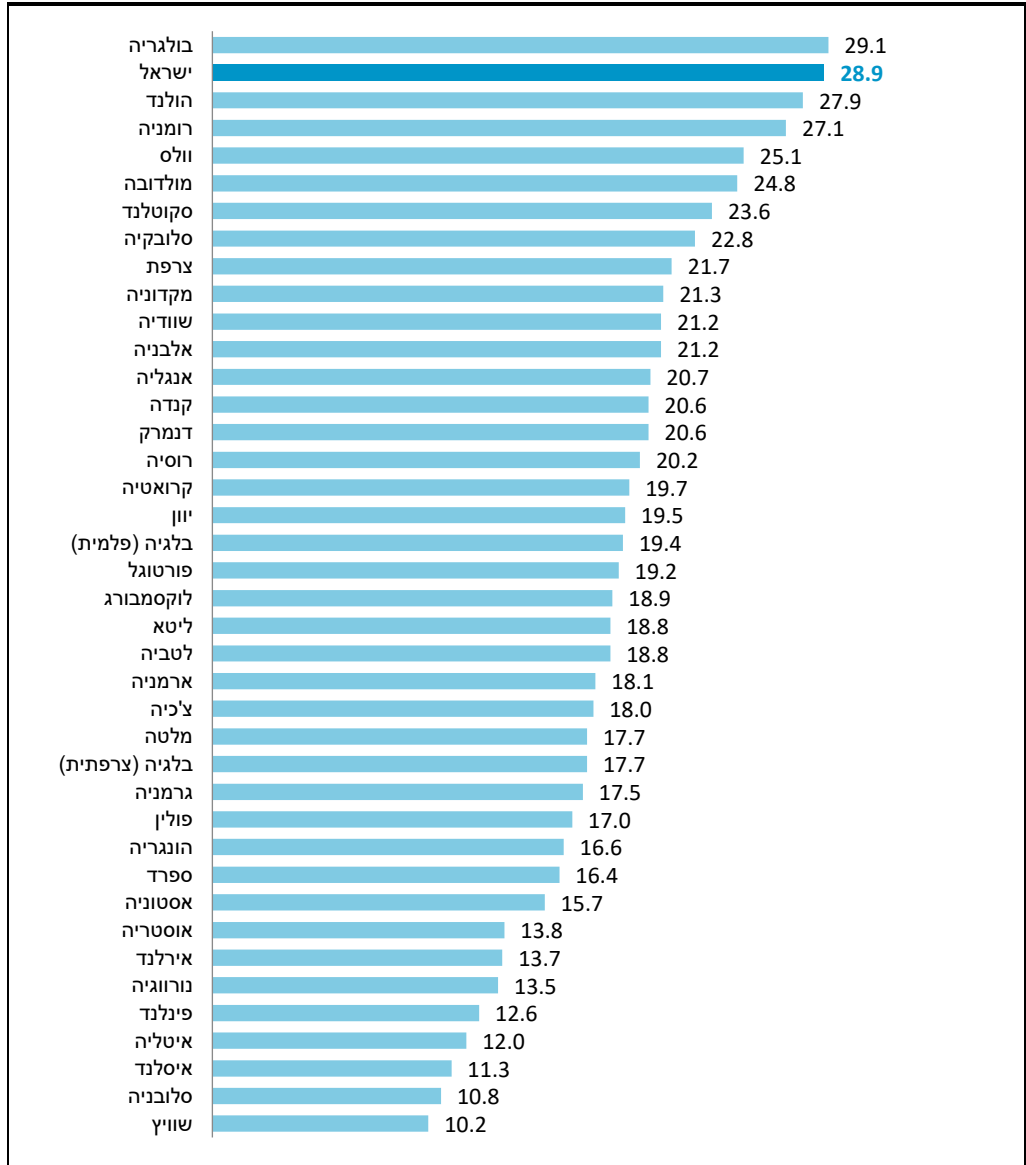
ילדים ופנאי (תרשימים 15ט'-15יב')

תרשים 15ט': אחוז התלמידים בגיל 11, 13, ו-15 שנפגשים מחוץ לבית הספר מדי יום לפני או אחרי השעה 20:00 / 2014

מקור: הראל-פיש, י. וולש, ס. שטיינמן, נ. לובל, ש. רייז, י. טסלר, ר. חביב, ג'. (2014). נוער בישראל: בריאות, רווחה נפשית וחברתית ודפוסי התנהגויות סיכון בקרב בני נוער בישראל. חלק ב' 5, תרשים 5.4, עמ' 128 ותרשים 6.4, עמ' 131. דוח HBSC ישראל. תכנית המחקר הבינלאומי על רווחתם ובריאותם של בני נוער, בית הספר לחינוך, אוניברסיטת בר-אילן. ישראל נמצאת במקום ה-19 במדד אחוז התלמידים בגיל 11, 13 ו-15 שנפגשים מחוץ לבית הספר בכל יום לפני או אחרי השעה 20:00. חמישית מהתלמידים הישראלים נפגשים מחוץ לבית הספר מדי יום לפני השעה 20:00 וקרוב ל-10% מהתלמידים נפגשים אחרי השעה 20:00.

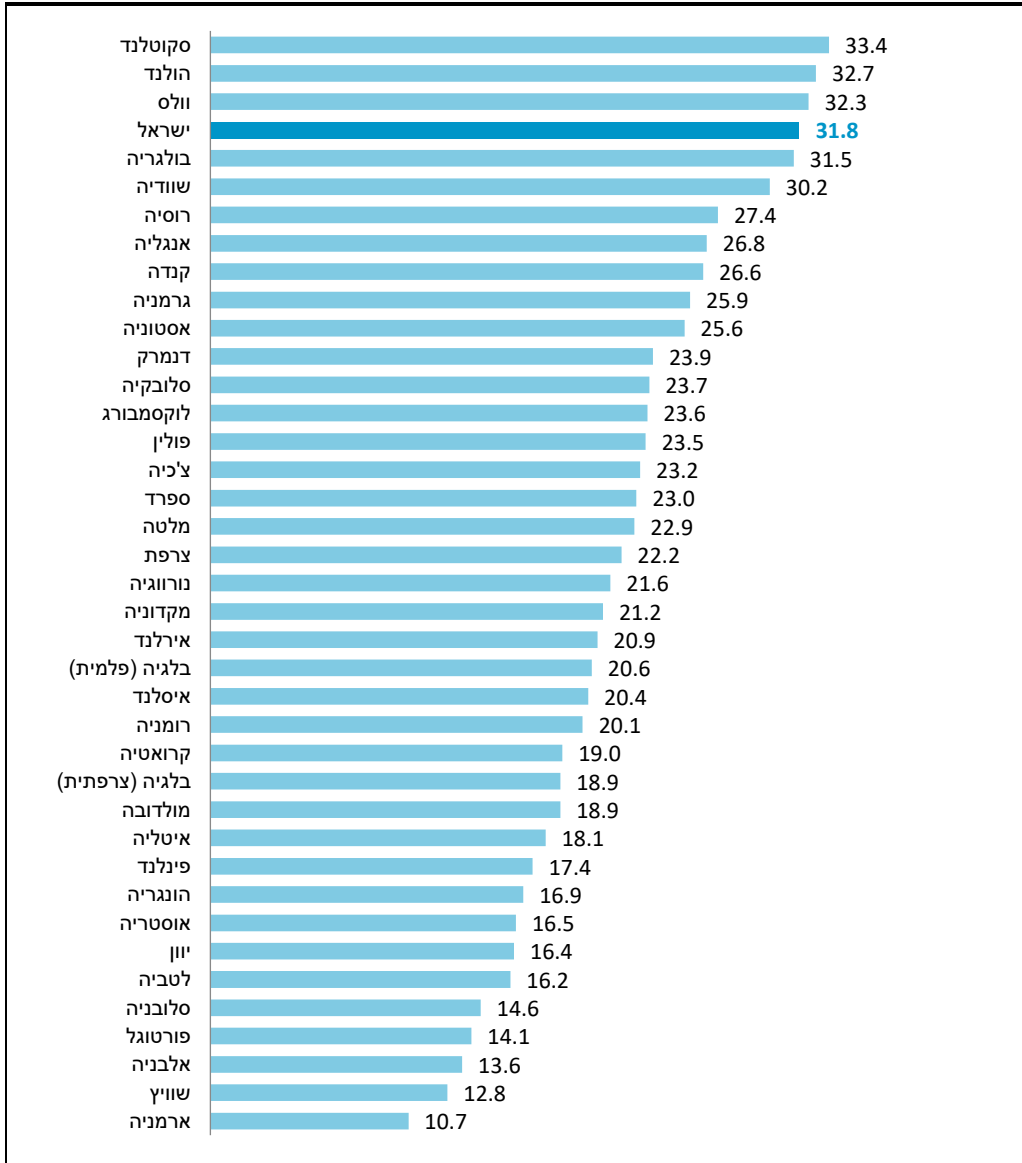
תרשים 15: אחוז התלמידים בגיל 11, 13, ו-15 הצופים בטלוויזיה* ארבע שעות ביום או יותר, בזמנם הפנוי בימי השבוע / 2014

מקור: הראל-פיש, י. וולש, ס. שטיינמץ, נ. לובל, ש. רייז, י. טסלר, ר. חביב, ג'. (2014). נוער בישראל: בריאות, רווחה נפשית וחברתית ודפוסי התנהגויות סיכון בקרב בני נוער בישראל. חלק ב'/6, תרשים 3.4, עמ' 142. דוח HBSC ישראל. תכנית המחקר הבינלאומי על רווחתם ובריאותם של בני נוער, בית הספר לחינוך, אוניברסיטת בר-אילן.
*כולל בווידיאו או ב-D.V.D.

ישראל נמצאת במקום השני במדד אחוז התלמידים בגילאי 11, 13 ו-15 הצופים בטלוויזיה ארבע שעות ביום או יותר, בזמנם הפנוי בימי השבוע.

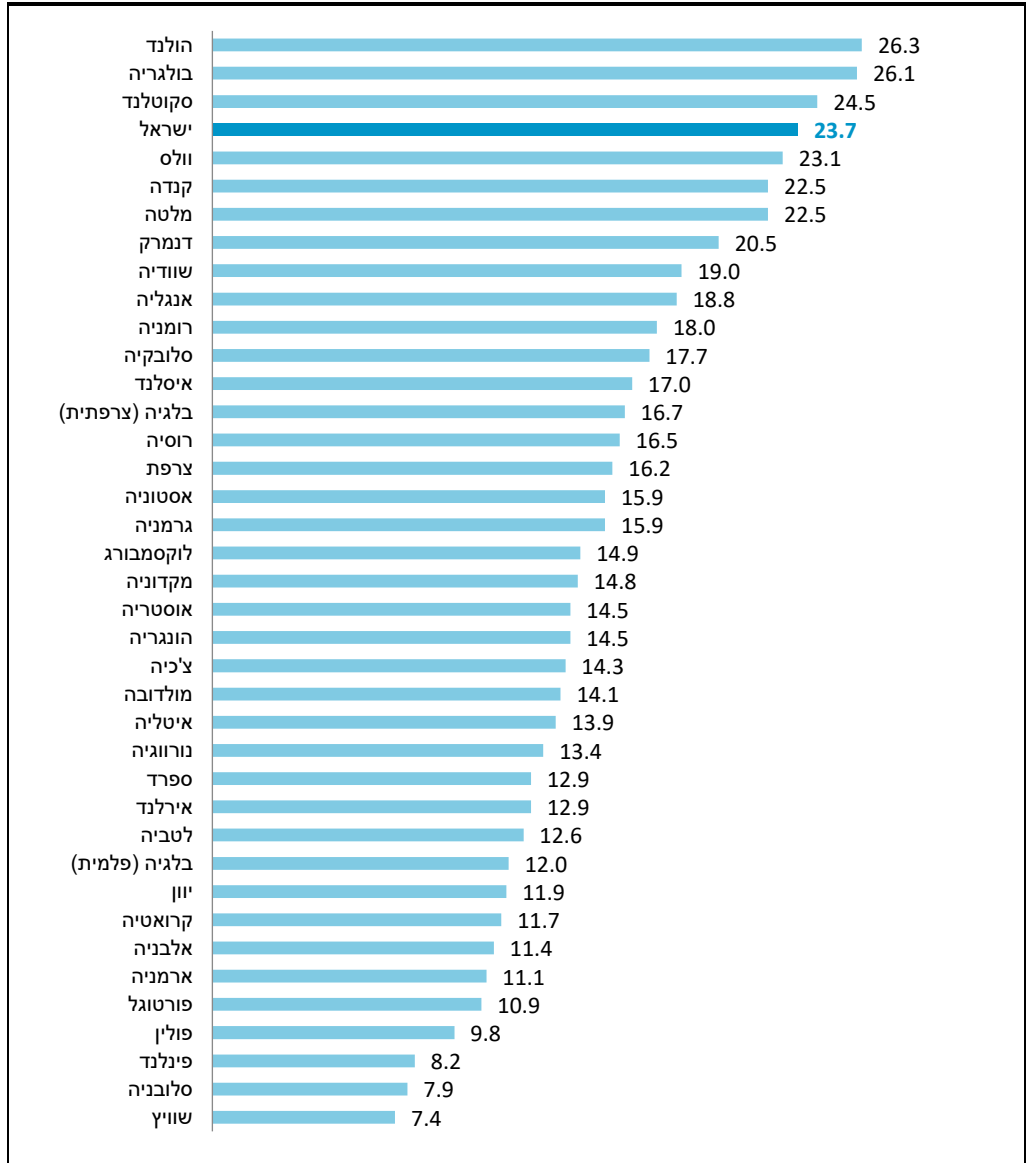
תרשים 15א': אחוז התלמידים בגיל 11, 13, ו-15 המשתמשים במחשב* ארבע שעות ביום או יותר, בזמנם הפנוי בימי השבוע / 2014

מקור: הראל-פיש, י., וולש, ס., שטיינמץ, נ., לובל, ש., רייז, י., טסלר, ר., חביב, ג'. (2014). נוער בישראל: בריאות, רווחה נפשית וחברתית ודפוסי התנהגויות סיכון בקרב בני נוער בישראל. חלק ב' / 6, תרשים 2.4, עמ' 146. דוח HBSC ישראל. תכנית המחקר הבינלאומי על רווחתם ובריאותם של בני נוער, בית הספר לחינוך, אוניברסיטת בר-אילן.
*צ'טים און-ליין, אינטרנט, דוא"ל, שיעורי בית וכו'.

ישראל נמצאת במקום הרביעי במדד אחוז התלמידים בגיל 11, 13 ו-15 שמשמשים במחשב ארבע שעות ביום או יותר, בזמנם הפנוי בימי השבוע.

תרשים 15יב: אחוז התלמידים בגיל 11, 13, ו-15 המשתמשים במחשב לצורך משחק*
 ארבע שעות ביום או יותר, בזמנם הפנוי בימי השבוע / 2014

מקור: הראל-פיש, י. וולש, ס. שטיינמץ, נ. לובל, ש. רייז, י. טסלר, ר. חביב, ג'. (2014). נוער בישראל: בריאות, רווחה נפשית וחברתית ודפוסי התנהגויות סיכון בקרב בני נוער בישראל. חלק ב' / 6, תרשים 1.4, עמ' 142. דוח HBSBC ישראל. תכנית המחקר הבינלאומי על רווחתם ובריאותם של בני נוער, בית הספר לחינוך, אוניברסיטת בר-אילן.
 *פליי-סטיישן, אקס-בוקס וכו'.

ישראל נמצאת במקום הרביעי במדד אחוז התלמידים בגיל 11, 13 ו-15 משחקים במחשב ארבע שעות ביום או יותר, בזמנם הפנוי בימי השבוע.

חיסונים ומשקל של תינוקות וילדים (לוח 15.6 ותרשים 15'ג')

לוח 15.6: תינוקות המחוסנים בגיל שנה (אחוז מבני גילם) במדינות נבחרות / 2014

אחוז המחוסנים						מדינה
DPT משולשת		POLIO 3 שיתוק ילדים	MCV חצבת	HEPB משולשת	Hib דלקת קרם-המח	
DPT1	DPT3					
93.5	91.2	91.5	90.1	69.8	85.7	ממוצע*
93.0	83.0	83.0	76.0	83.0	83.0	אוסטריה
92.0	92.0	92.0	93.0	91.0	91.0	אוסטרליה
98.0	94.0	94.0	86.0	94.0	94.0	איטליה
98.0	96.0	96.0	93.0	95.0	96.0	אירלנד
98.0	94.0	93.0	91.0	90.0	93.0	ארה"ב
99.0	99.0	99.0	96.0	98.0	98.0	בלגיה
98.0	95.0	95.0	93.0	-	95.0	בריטניה
98.0	96.0	95.0	97.0	87.0	94.0	גרמניה
96.0	94.0	94.0	90.0	-	94.0	דנמרק
98.0	96.0	96.0	96.0	95.0	96.0	הולנד
97.0	97.0	97.0	98.0	97.0	31.0	הפדרציה הרוסית
99.0	99.0	99.0	99.0	99.0	99.0	הרשות הפלסטינית
97.0	96.0	96.0	94.0	96.0	96.0	טורקיה
99.0	99.0	99.0	97.0	96.0	99.0	יוון
99.0	98.0	99.0	98.0	-	-	יפן
98.0	98.0	98.0	98.0	98.0	98.0	ירדן
95.0	94.0	94.0	96.0	97.0	94.0	ישראל
99.0	99.0	99.0	99.0	94.0	99.0	לוקסמבורג
96.0	94.0	94.0	93.0	94.0	94.0	מצרים
99.0	93.0	93.0	94.0	-	94.0	נורווגיה
65.0	43.0	52.0	54.0	71.0	43.0	סוריה
99.0	97.0	97.0	97.0	97.0	97.0	סלובקיה
99.0	97.0	97.0	96.0	96.0	96.0	ספרד
99.0	98.0	98.0	98.0	98.0	98.0	פורטוגל
99.0	98.0	98.0	97.0	-	98.0	פינלנד
99.0	99.0	99.0	99.0	99.0	99.0	צ'כיה
99.0	99.0	99.0	90.0	82.0	98.0	צרפת
98.0	96.0	96.0	95.0	75.0	96.0	קנדה
99.0	98.0	98.0	97.0	42.0	98.0	שוודיה
98.0	96.0	96.0	93.0	-	95.0	שווייץ

מקור: UNICEF, The State of the World's Children, 2016, Table 3-Health, 2016.

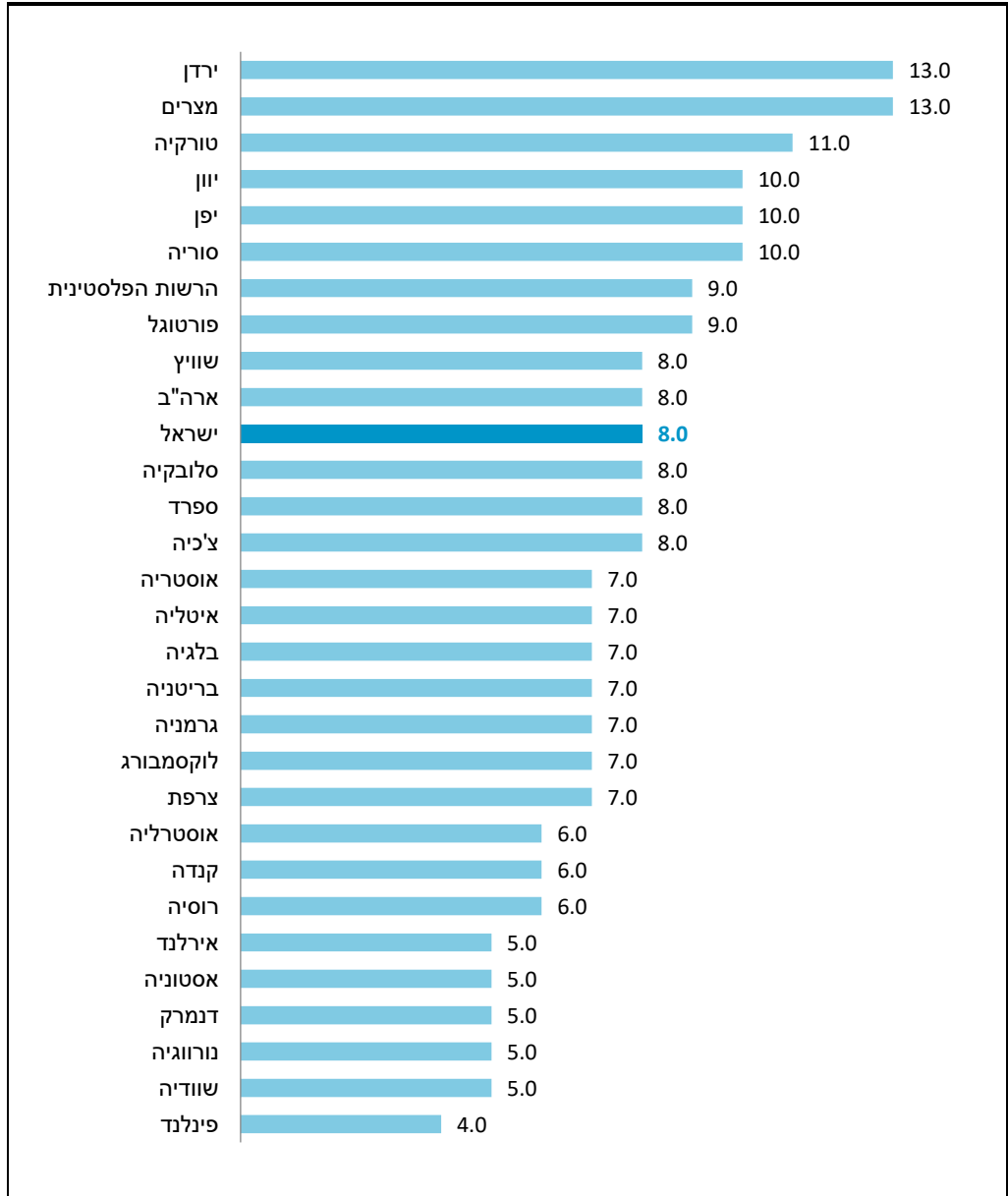
* חישוב הממוצע נעשה בידי המועצה לשלום הילד והינו של המדינות המופיעות בלוח זה בלבד, ולא של כלל

המדינות שנבדקו במקור.

שיעור ההתחסנות בקרב תינוקות בני שנה הוא מן הגבוהים בעולם.

תרשים 15ג': אחוז יילודים שמשקלם בלידה נמוך (פחות מ-2,500 גרם)
מכלל היילודים 2009-2013*

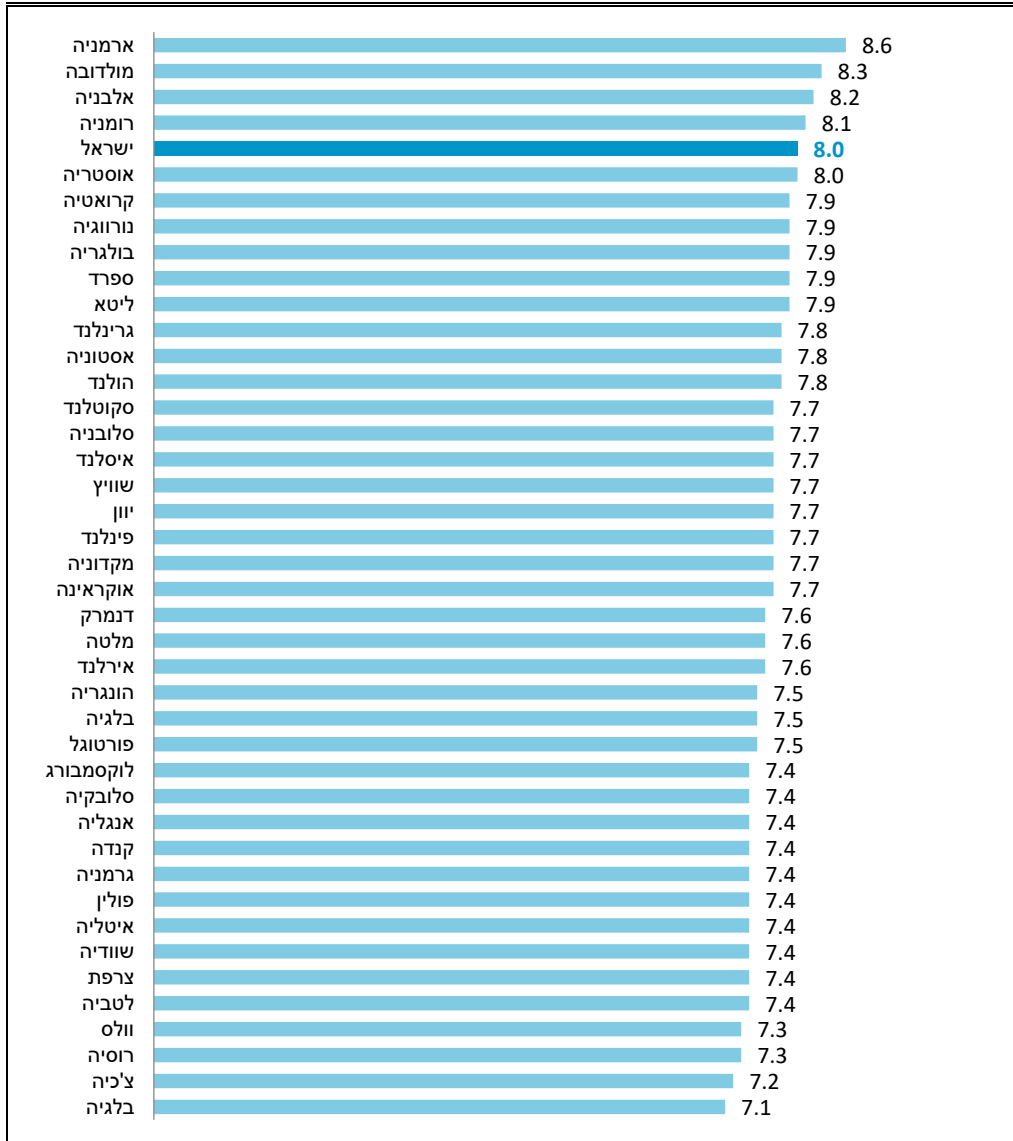
מקור: UNICEF, The State of the World's Children, 2016, TABLE 2. NUTRITION, 2016

* הנתונים מתייחסים לשנה המעודכנת ביותר בטווח שנים זה.

משקלם של 8% מכלל היילודים בישראל היה קטן מ-2,500 גרם. אחוז זה היה מן הגבוהים במדינות המערב, אך הנמוך במדינות המזרח התיכון שנבדקו.

בריאותם הנפשית של בני נוער (תרשימים 15-יד'15טו')

תרשים 15 יד': שביעות רצון מהחיים* של תלמידים בגיל 11, 13 ו-15 / 2014

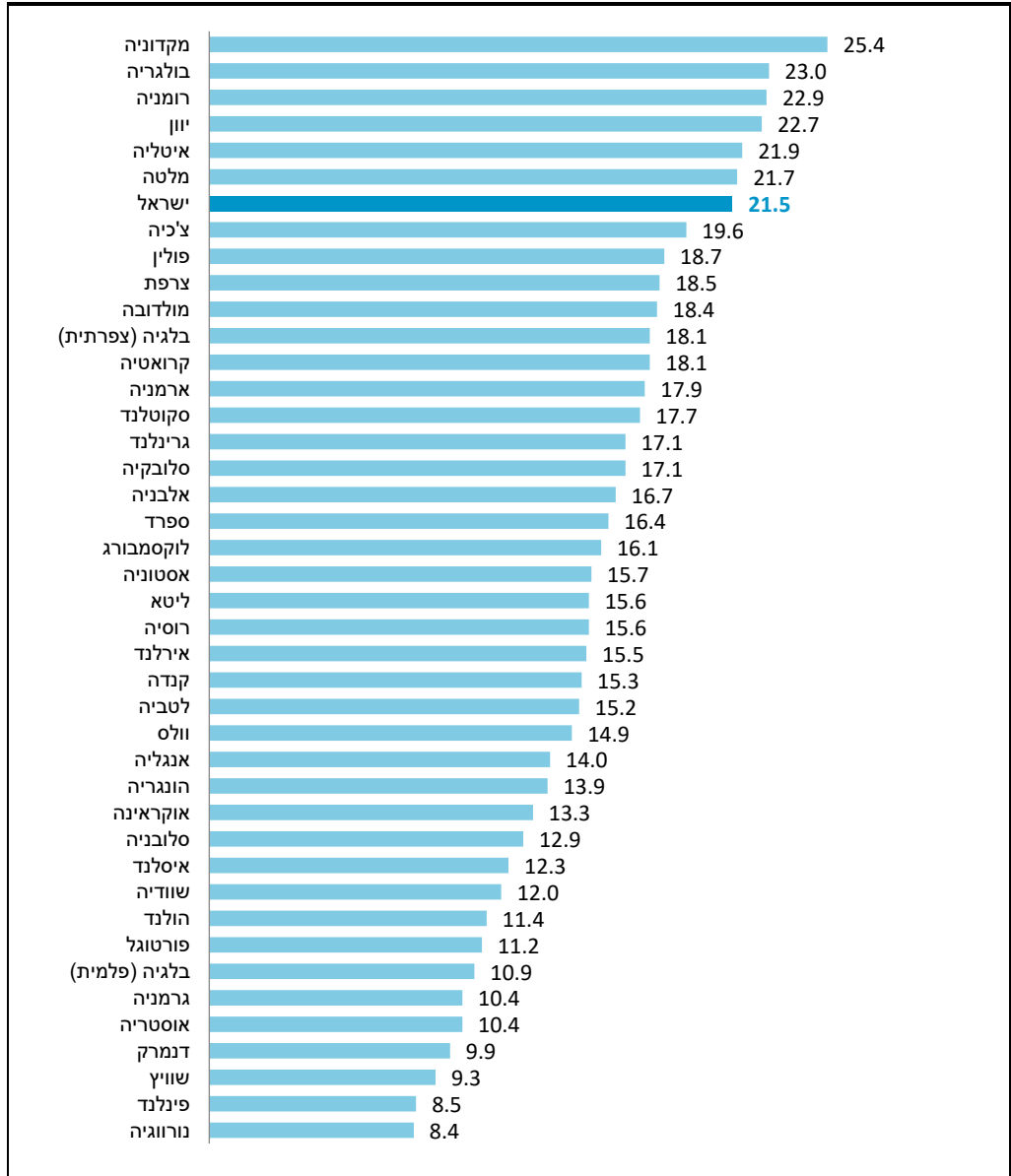

מקור: הראל-פיש, י', וולש, ס., שטיינמץ, נ., לובל, ש., רייז, י', טסלר, ר., חביב, ג'. (2014). נוער בישראל: בריאות, רווחה נפשית וחברתית ודפוסי התנהגויות סיכון בקרב בני נוער בישראל. חלק ד', תרשים 2.1, עמ' 280. דוח HBSC ישראל. תכנית המחקר הבינלאומי על רווחתם ובריאותם של בני נוער, בית הספר לחינוך, אוניברסיטת בר-אילן.

* התלמידים התבקשו לדרג את תחושיהם לגבי חייהם מ-0 עד 10.

שביעות הרצון של תלמידים ישראלים מהחיים גבוהה יותר מאשר ברוב רובן של המדינות שנבדקו.

תרשים 15טו': אחוז התלמידים בגיל 11, 13 ו-15 שחוו מועקה (כעס, עצבנות או מצב-רוח רע) כמעט בכל יום בששת החודשים האחרונים / 2014

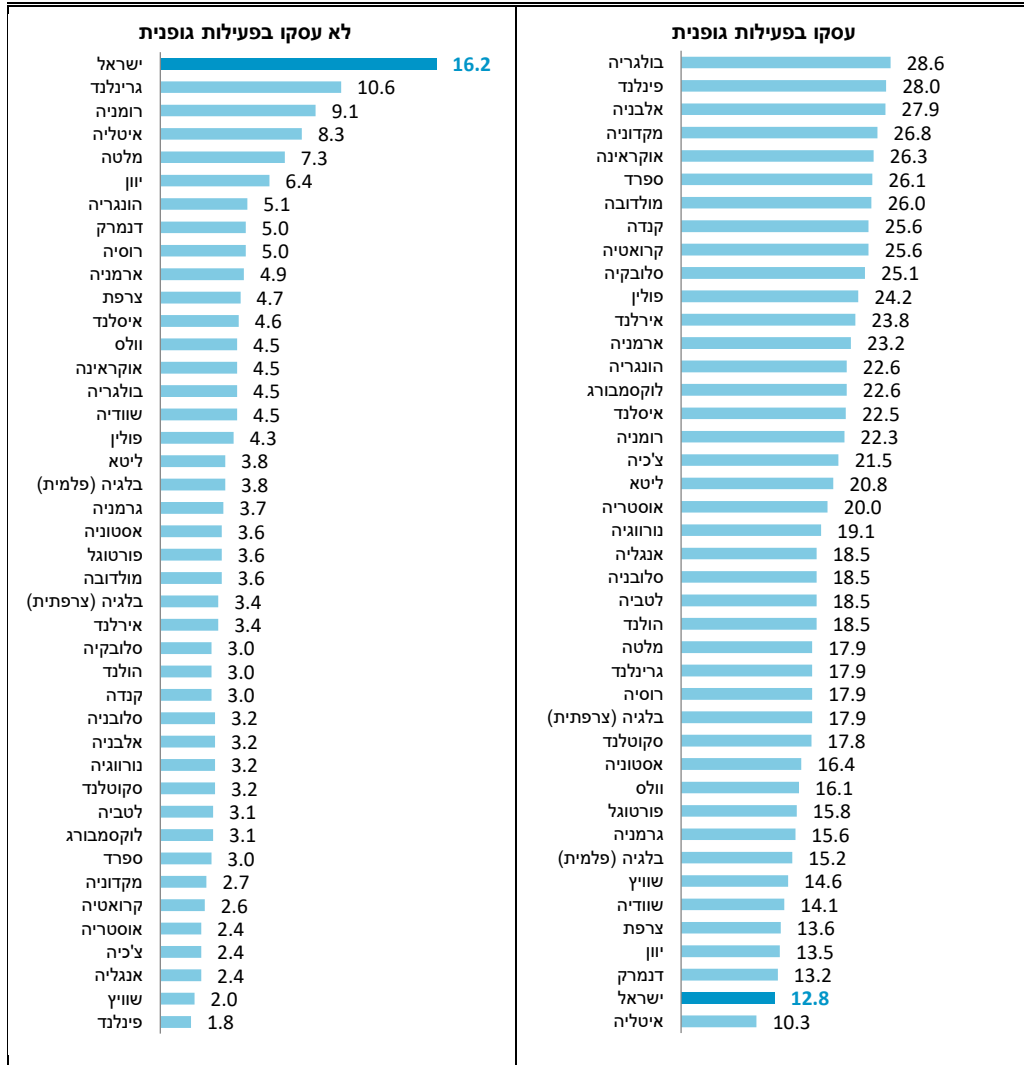

מקור: הראל-פיש, י. וולש, ס. שטיינמץ, נ. לובל, ש. רייז, י. טסלר, ר. חביב, ג'. (2014). נוער בישראל: בריאות, רווחה נפשית וחברתית ודפוסי התנהגויות סיכון בקרב בני נוער בישראל. חלק ד', תרשים 8.4, עמ' 289. דוח HBCS ישראל. תכנית המחקר הבינלאומי על רווחתם ובריאותם של בני נוער, בית הספר לחינוך, אוניברסיטת בר-אילן.

כחמישית מהתלמידים הישראלים חשו בששת החודשים שקדמו לעריכת הסקר מועקה (21.5%), יותר מאשר ברוב המדינות שנבדקו.

פעילות גופנית, תזונה ודיאטה (תרשימים 15טז'-15כ')

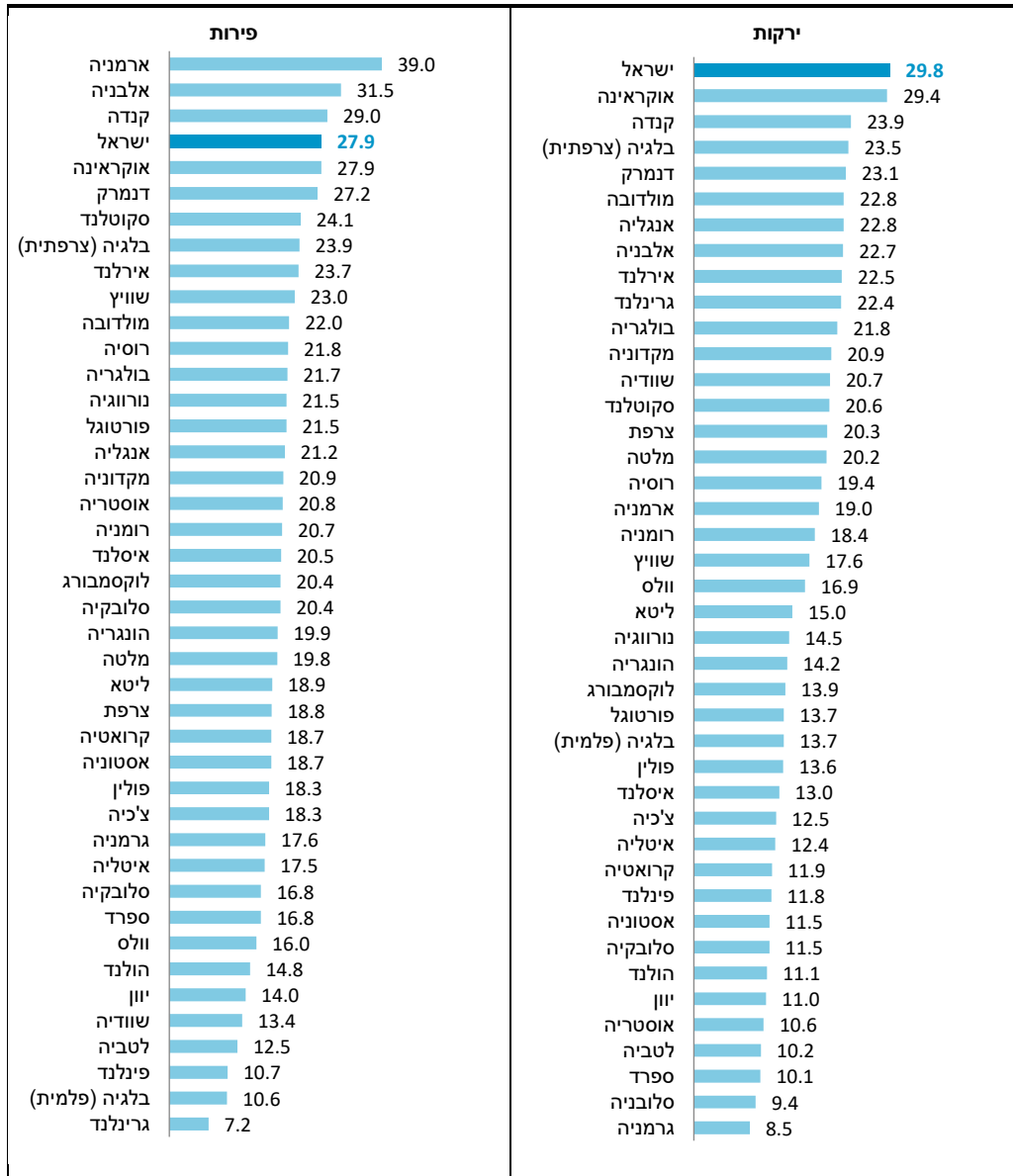
תרשים 15טז': אחוז התלמידים בגיל 11, 13 ו-15 שבשבוע האחרון עסקו / לא עסקו בפעילות גופנית לפחות 60 דקות ביום / 2014

מקור: הראל-פישי, י., וולש, ס., שטיינמן, נ., לובל, ש., רייז, י., טסלר, ר., חביב, ג'. (2014). נוער בישראל: בריאות, רווחה נפשית וחברתית ודפוסי התנהגויות סיכון בקרב בני נוער בישראל. חלק ג'/8, תרשים 1.4, עמ' 181 ותרשים 3.3, עמ' 186. דוח HBSC ישראל. תכנית המחקר הבינלאומי על רווחתם ובריאותם של בני נוער, בית הספר לחינוך, אוניברסיטת בר-אילן.

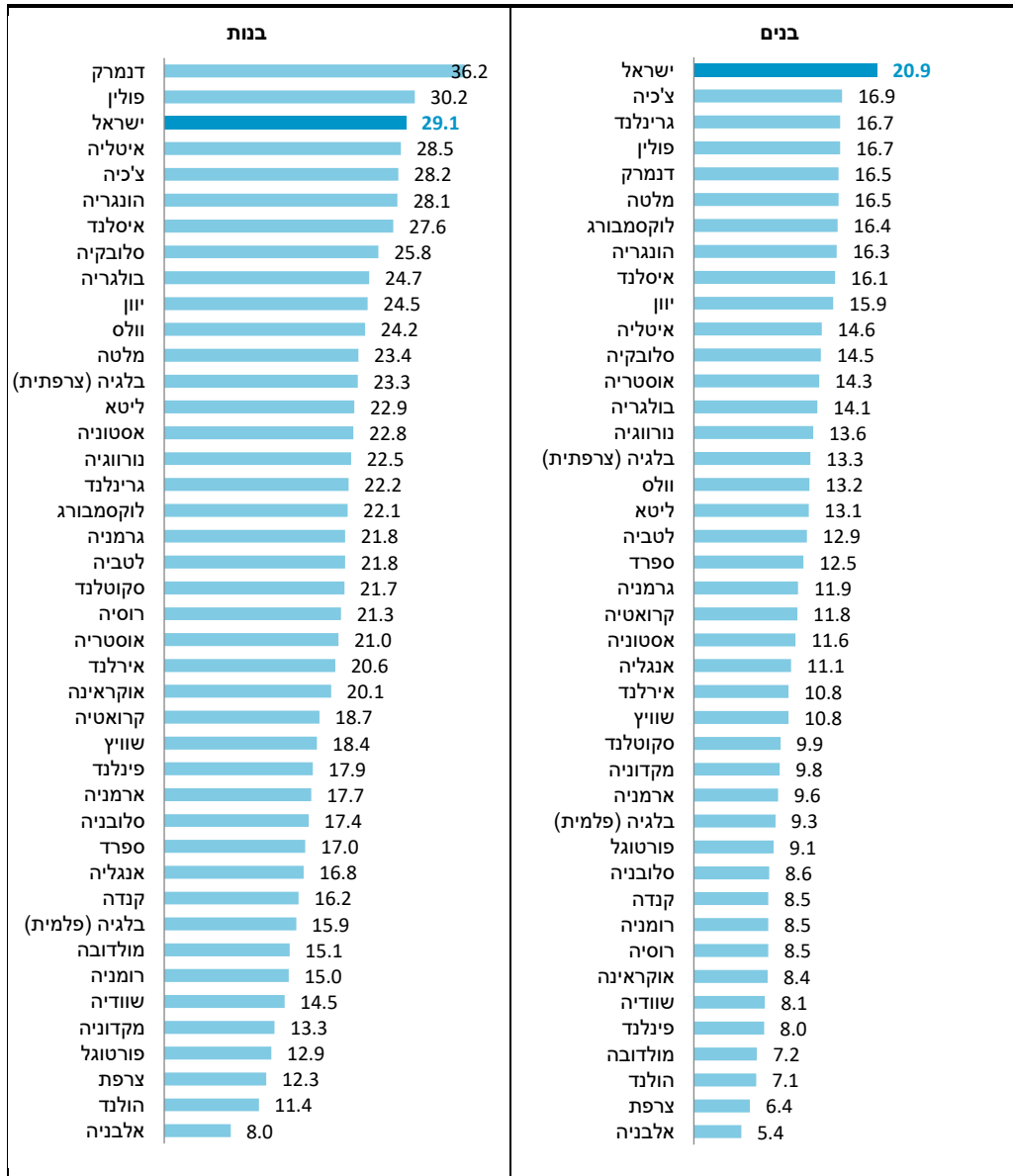
תלמידי ישראל נמצאים במקום הראשון במדד אחוז התלמידים בגיל 11, 13 ו-15 שבשבוע האחרון לא עסקו בפעילות גופנית לפחות 60 דקות ביום, ובמקום אחד לפני האחרון במדד אחוז התלמידים שעסקו בפעילות גופנית.

תרשים 15: אחוז התלמידים בגיל 11, 13 ו-15 שאוכלים פירות או ירקות יותר מפעם אחת ביום / 2014

מקור: הראל-פיש, י. וולש, ס. שטיינמץ, נ. לובל, ש. רייז, י. טסלר, ר. חביב, ג'. (2014). נוער בישראל: בריאות, רווחה נפשית וחברתית ודפוסי התנהגויות סיכון בקרב בני נוער בישראל. חלק ג'/7, תרשים 1.6, עמ' 168 ותרשים 1.7, עמ' 170. דוח HBSC ישראל. תכנית המחקר הבינלאומי על רווחתם ובריאותם של בני נוער, בית הספר לחינוך, אוניברסיטת בר-אילן.
 אחוז התלמידים בגיל 11, 13 ו-15 שאוכלים ירקות ופירות יותר מפעם אחת ביום הוא הגבוה מבין המדינות שנבדקו.

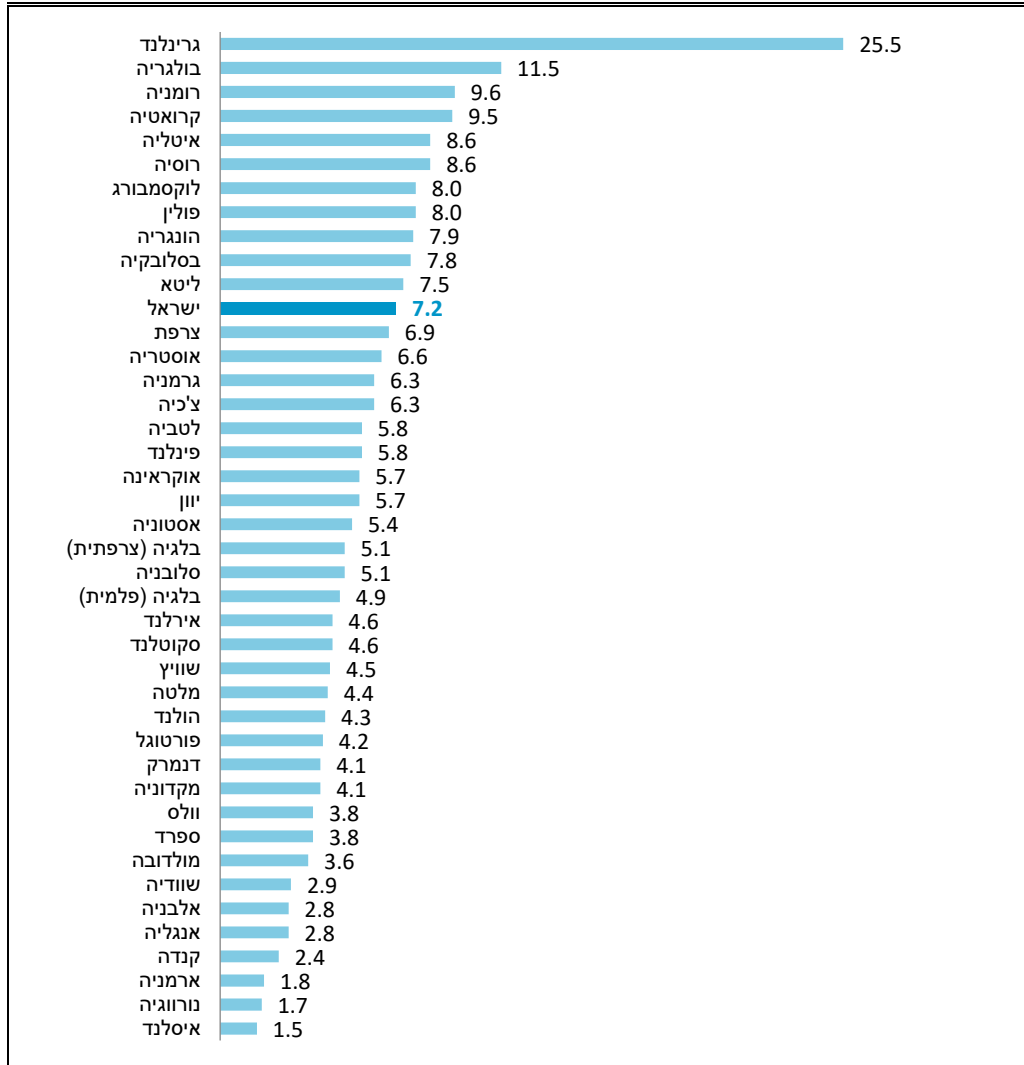
תרשים 15י'ח': אחוז התלמידים בגיל 11, 13 ו-15 שעושים דיאטה כדי להוריד במשקל, לפי מין / 2014

מקור: הראל-פיש, י. וולש, ס. שטיינמץ, נ. לובל, ש. רייז, י. טסלר, ר. חביב, ג'. (2014). נוער בישראל: בריאות, רווחה נפשית וחברתית ודפוסי התנהגויות סיכון בקרב בני נוער בישראל. חלק ג'/7, תרשים 1.4, עמ' 163 ותרשים 1.5, עמ' 164. דוח HBSC ישראל. תכנית המחקר הבינלאומי על רווחתם ובריאותם של בני נוער, בית הספר לחינוך, אוניברסיטת בר-אילן. תלמידים ישראלים בגיל 11, 13 ו-15 נמצאים במקום הראשון במדד אחוז התלמידים שעושים דיאטה כדי להוריד במשקל, ואילו התלמידות הישראליות נמצאות במקום השלישי.

עישון וצריכת אלכוהול (תרשימים 15-יט'15-כא')

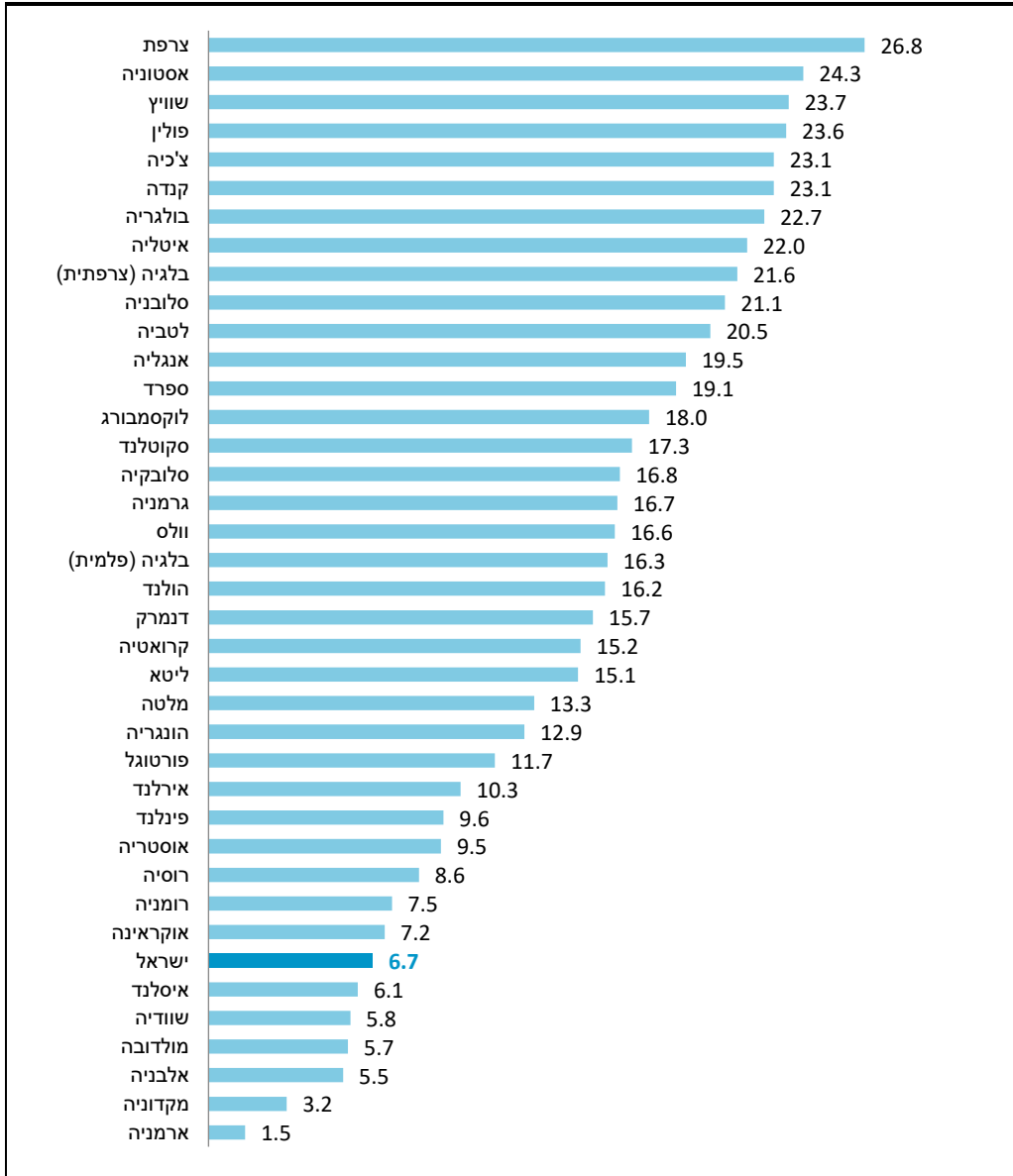
תרשים 15-יט': אחוז התלמידים בגיל 11, 13 ו-15 שמעשנים סיגריות או מוצרי טבק לפחות פעם בשבוע / 2014

מקור: הראל-פיש, י. וולש, ס. שטיינמן, נ. לובל, ש. רייז, י. טסלר, ר. חביב, ג'. (2014). נוער בישראל: בריאות, רווחה נפשית וחברתית ודפוסי התנהגויות סיכון בקרב בני נוער בישראל. חלק ג' 10, תרשים 3.4, עמ' 212. דוח HBSC ישראל. תכנית המחקר הבינלאומי על רווחתם ובריאותם של בני נוער, בית הספר לחינוך, אוניברסיטת בר-אילן. ישראל נמצאת במקום ה-12 במדד אחוז התלמידים בגיל 11, 13, ו-15 שמעשנים סיגריות או מוצרי טבק לפחות פעם בשבוע.

פחות מעשירית מהתלמידים בישראל בגילאים אלו מעשנים סיגריות או מוצרי טבק לפחות פעם בשבוע.

תרשים 15: אחוז התלמידים בגיל 15 שעישנו לפחות פעם אחת בחייהם 2014

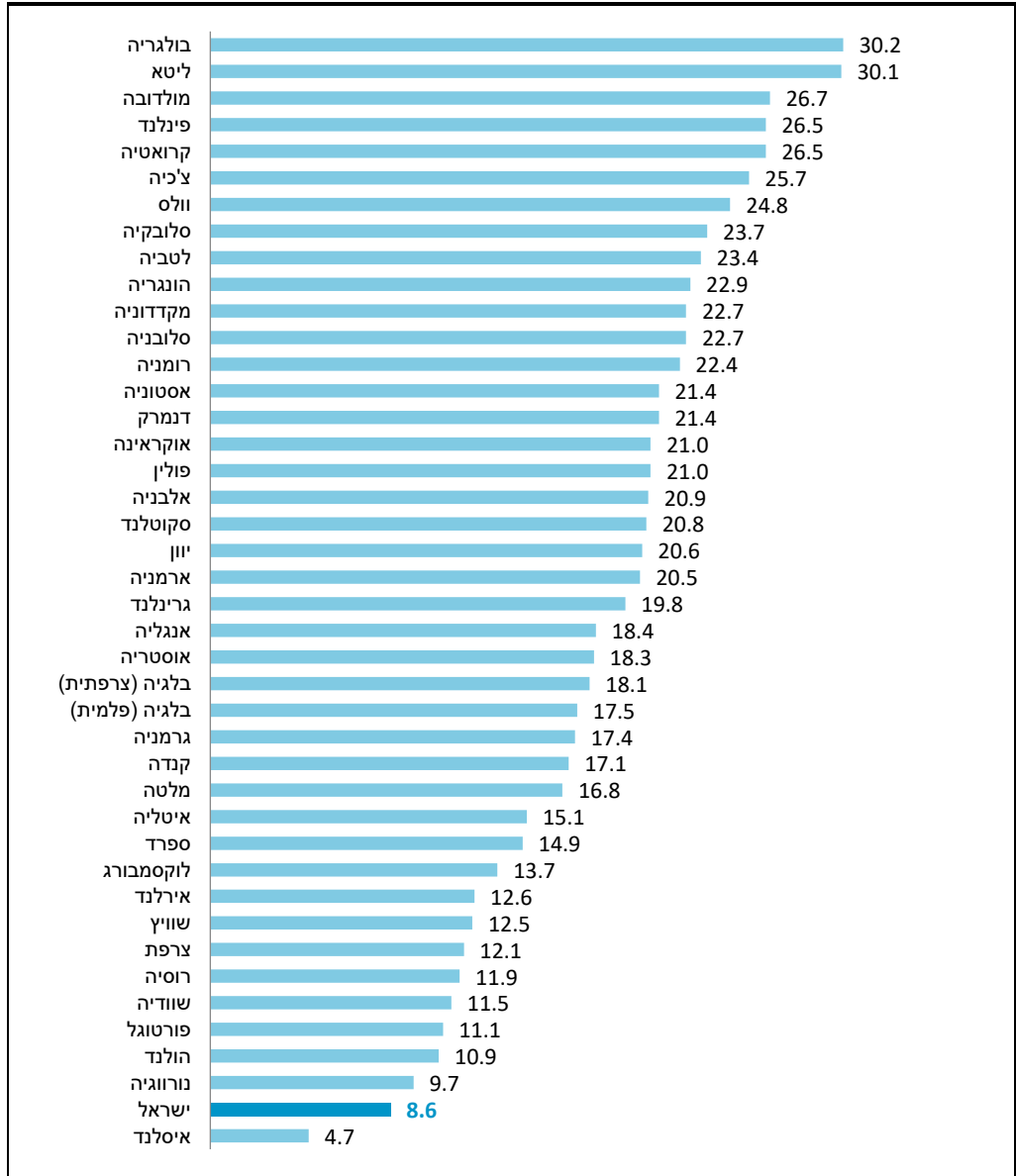

מקור: הראל-פיש, י., וולש, ס., שטיינמץ, נ., לובל, ש., רייז, י., טסלר, ר., חביב, ג'. (2014). נוער בישראל: בריאות, רווחה נפשית וחברתית ודפוסי התנהגויות סיכון בקרב בני נוער בישראל. חלק ג' 10.3, תרשים 11.2, עמ' 235. דוח HBSO ישראל. תכנית המחקר הבינלאומי על רווחתם ובריאותם של בני נוער, בית הספר לחינוך, אוניברסיטת בר-אילן.

6.7% מהתלמידים הישראלים בגיל 15 עישנו סמים לפחות פעם אחת בחייהם.

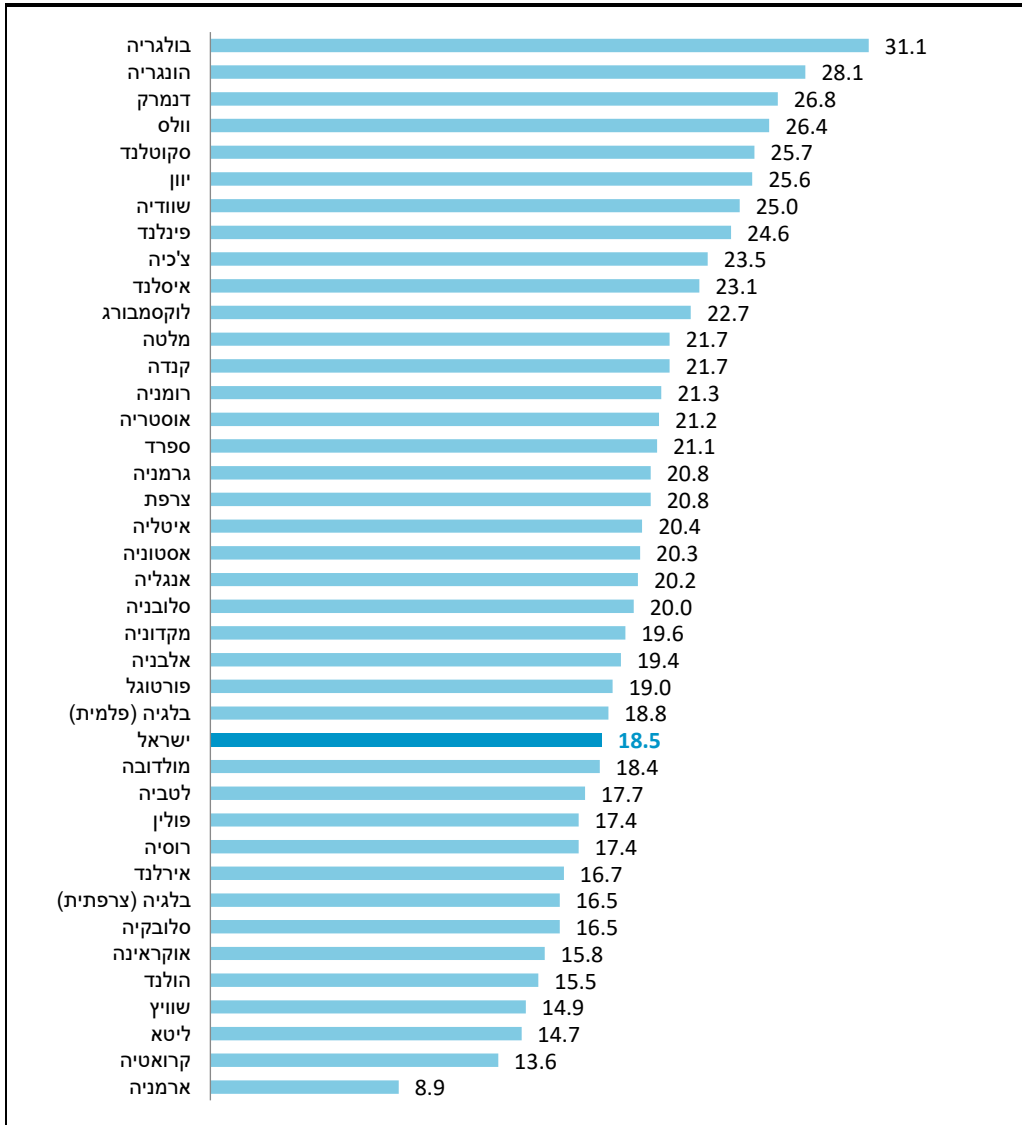
תרשים 15כא': אחוז התלמידים בגיל 11, 13 ו-15 שהשתכרו לפחות פעם אחת
2014

מקור: הראל-פישי, י., וולש, ס., שטיינמץ, ג., לובל, ש., רייז, י., טסלר, ר., חביב, ג'. (2014). נוער בישראל: בריאות, רווחה נפשית וחברתית ודפוסי התנהגויות סיכון בקרב בני נוער בישראל. חלק ג'/10.2, תרשים 2.4, עמ' 228. דוח HBSC ישראל. תכנית המחקר הבינלאומי על רווחתם ובריאותם של בני נוער, בית הספר לחינוך, אוניברסיטת בר-אילן.
ישראל נמצאת בתחתית מדרג המדינות שנבדקו במדד אחוז התלמידים בגיל 11, 13 ו-15 שהשתכרו לפחות פעם אחת.

קיום יחסי מין (תרשימים 15 כב'-15 כג')

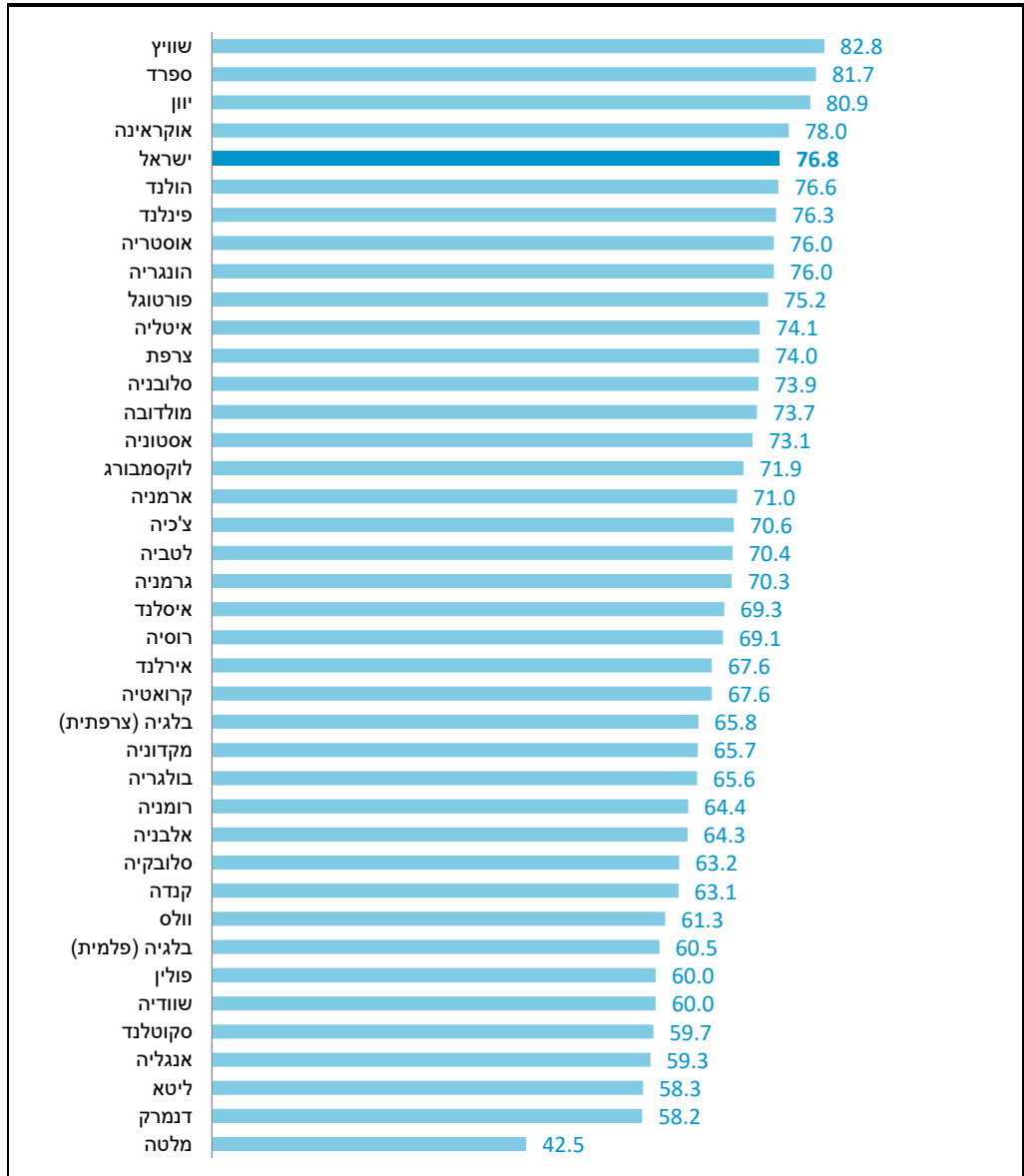
תרשים 15 כב': אחוז התלמידים בגיל 15 שקיימו יחסי מין אי פעם / 2014

מקור: הראל-פיש, י', וולש, ס., שטיינמץ, נ., לובל, ש., רייז, י., טסלר, ר., חביב, ג'. (2014). נוער בישראל: בריאות, רווחה נפשית וחברתית ודפוסי התנהגויות סיכון בקרב בני נוער בישראל. חלק ג'/9, תרשים 1.2, עמ' 198. דוח HBSBC ישראל. תכנית המחקר הבינלאומי על רווחתם ובריאותם של בני נוער, בית הספר לחינוך, אוניברסיטת בר-אילן.

ישראל נמצאת במקום ה-27 במדרג המדינות שנבדקו במדד אחוז התלמידים בגיל 15 שקיימו יחסי מין אי פעם.

תרשים 15 כג': אחוז התלמידים בגיל 15 שקיימו יחסי מין והשתמשו בקונדום* / 2014

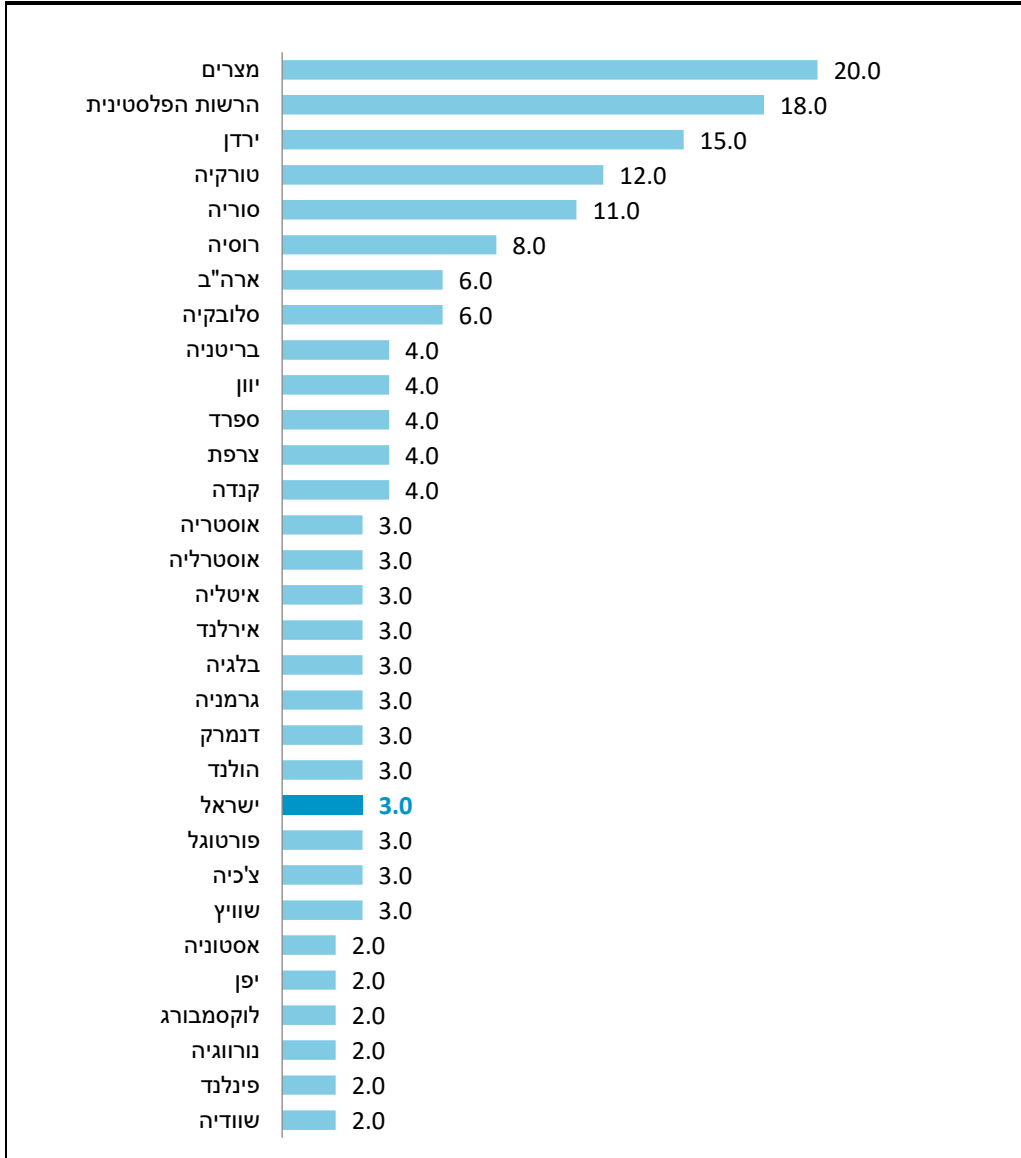

מקור: הראל-פיש, י', וולש, ס., שטיינמץ, נ., לובל, ש., רייז, י., טסלר, ר., חביב, ג'. (2014). נוער בישראל: בריאות, רווחה נפשית וחברתית ודפוסי התנהגויות סיכון בקרב בני נוער בישראל. חלק ג'/9, תרשים 3.2, עמ' 201. דוח HBSC ישראל. תכנית המחקר הבינלאומי על רווחתם ובריאותם של בני נוער, בית הספר לחינוך, אוניברסיטת בר-אילן.

*פעילים מינית שהשתמשו בקונדום בפעם האחרונה שקיימו יחסי מין. ישראל נמצאת במקום החמישי במדרג המדינות שבדק את בני ה-15 הפעילים מינית שהשתמשו בקונדום בפעם האחרונה שקיימו יחסי מין.

תמותת תינוקות וילדים (תרשימים 15 כד'-15 כה' ולוח 15.7)

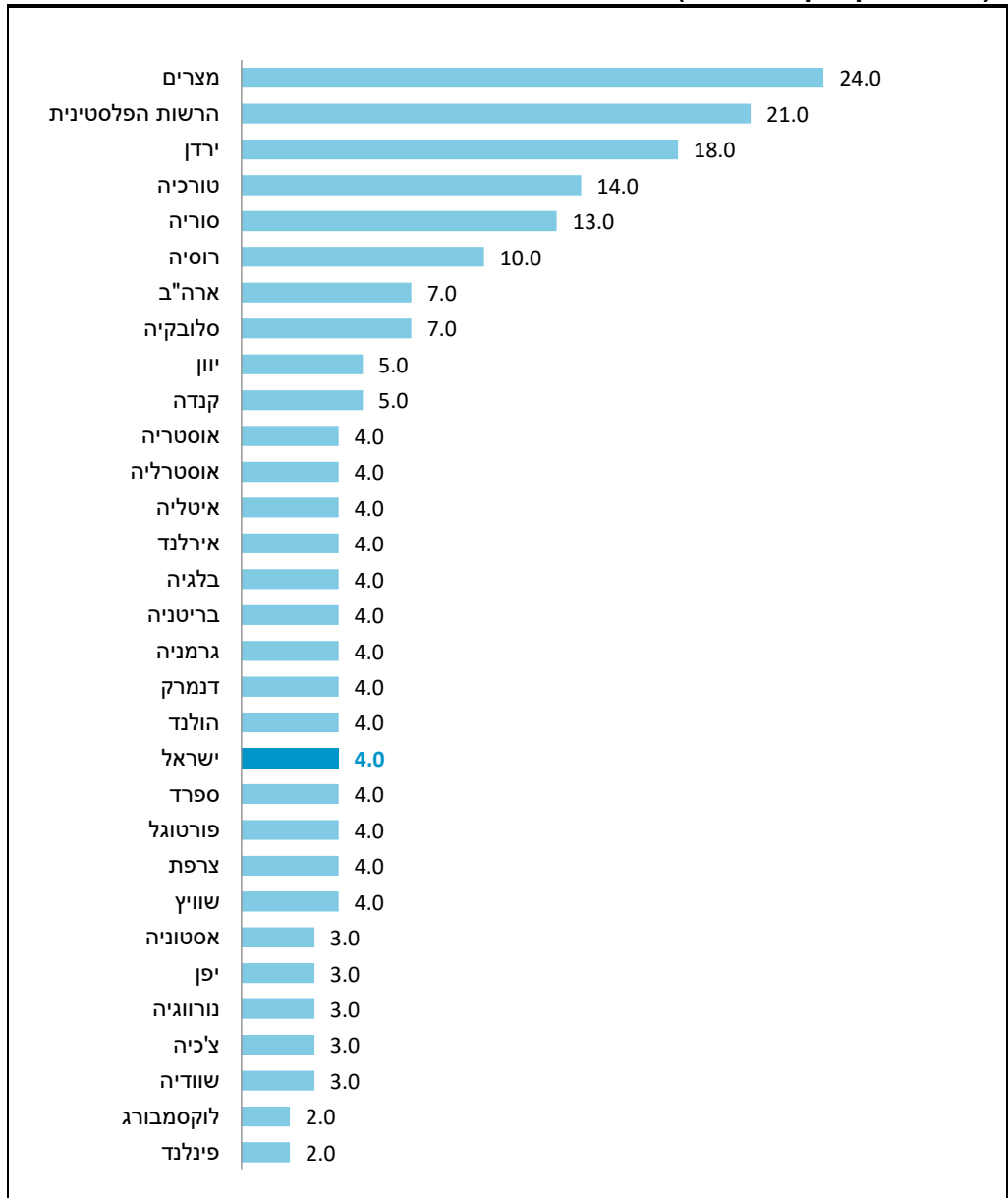
תרשים 15 כד': תמותת תינוקות במדינות נבחרות (שיעור ל-1,000 לידות חי) / 2015

מקור: UNICEF, The State of the World's Children 2016, TABLE 1-BASIC INDICATORS, 2016.

שיעור תמותת התינוקות בישראל דומה לשיעור המקביל במדינות המערביות המפותחות.

תרשים 15 כה': תמותת ילדים מתחת לגיל 5 במדינות נבחרות (שיעור לאלף בקבוצת הגיל) / 2015

מקור: UNICEF , The State of the World's Children 2016, TABLE 1-BASIC INDICATORS, 2016

ישראל דומה לרבות ממדינות אירופה בשיעור התמותה של ילדים עד גיל 5.

לוח 15.7: תמותת ילדים בגיל 0-19 במדינות נבחרות, לפי קבוצת גיל
(שיעור לאלף בקבוצת הגיל) / 2004-2015

גיל					מדינה
15-19	10-14	5-9	1-4	0	
0.3	0.1	0.1	0.1	3.1	אוסטריה (2014)
0.3	0.1	0.1	0.1	3.4	אוסטרליה (2014)
0.2	0.1	0.1	0.1	3.2	אירלנד (2014)
0.2	0.1	0.1	0.1	2.9	איטליה (2013)
0.3	0.1	0.1	0.2	3.4	בלגיה (2014)
0.2	0.1	0.1	0.2	3.8	בריטניה (2014)
0.2	0.1	0.1	0.1	3.3	גרמניה (2014)
0.2	0.1	0.0	0.1	4.1	דנמרק (2014)
0.2	0.1	0.1	0.1	3.6	הולנד (2014)
0.5	0.3	0.2	0.6	11.6	טורקיה (2014)
0.3	0.1	0.1	0.2	3.7	יוון (2014)
0.2	0.1	0.1	-	-	יפן (2014)
0.3	0.1	0.1	0.2	3.7	ישראל (2014)*
0.4	0.1	0.1	0.1	3.8	לוקסמבורג (2013)
0.9	0.6	0.5	1.5	19.2	מצרים (2013)
0.2	0.1	0.1	0.1	2.3	נורווגיה (2014)
0.2	0.1	0.1	0.1	2.8	ספרד (2014)
0.2	0.1	0.1	0.1	2.9	פורטוגל (2014)
0.4	0.1	0.1	0.2	2.1	פינלנד (2014)
0.3	0.1	0.1	0.1	2.5	צ'כיה (2014)
0.2	0.1	0.1	0.1	2.2	שבדיה (2014)
0.2	0.1	0.1	0.1	4.0	שווייץ (2014)

מקור: UNITED NATIONS, DEMOGRAPHIC YEARBOOK 2016, Table 19, 2016.
** נתוני השכה המרכזית לסטטיסטיקה, לוח 3.26, שנתון 2016.
- נתון חסר במקור.

שיעור תמותת הילדים בישראל דומה לשיעור הממוצע.

ילדים וכלכלה (לוחות 15.8-15.9 ותרשימים 15-כו'15ל')

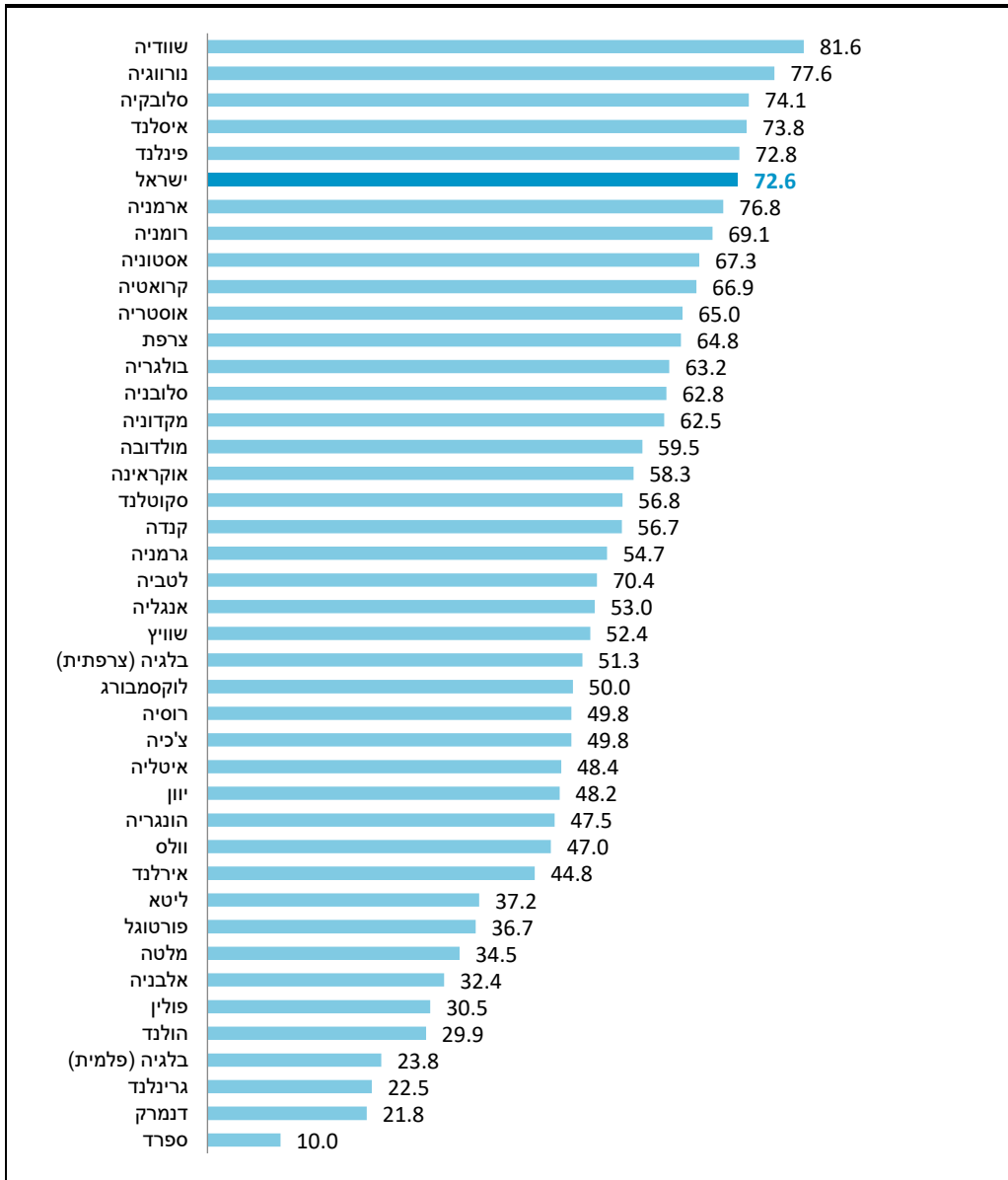
לוח 15.8: קצבת ילד שני במדינות ה-OECD (אחוז מהתוצר לנפש) / 2013

מדינה	אחוז מהתוצר לנפש
גרמניה	6.8
בלגיה	5.7
הונגריה	5.5
צרפת	4.9
אירלנד	4.7
דנמרק	4.2
אוסטריה	3.9
שוודיה	3.8
לוקסמבורג	3.7
פינלנד	3.7
האיחוד האירופאי	3.6
איסלנד	3.5
שווייץ	3.2
בריטניה	2.8
הולנד	2.6
ישראל	2.5
פולין	2.3
סלובקיה	2.1
צ'כיה	2.0
נורבגיה	1.9
יוון	1.7
ישראל אחרי חוק ההסדרים אוגוסט 2013	1.4
ספרד	1.3

מקור: המוסד לביטוח לאומי, מינהל המחקר והתכנון (עפ"י נתוני EUROSTAT ו-MISSOC). דוח שנתי 2013.

קצבת ילד שני בישראל כאחוז מהתוצר לנפש קטנה מהקצבה הממוצעת במדינות האיחוד האירופי.

תרשים 15 כו': אחוז התלמידים בגיל 11, 13, ו-15 המעריכים את מצבה הכלכלי של משפחתם כטוב-טוב מאוד / 2014

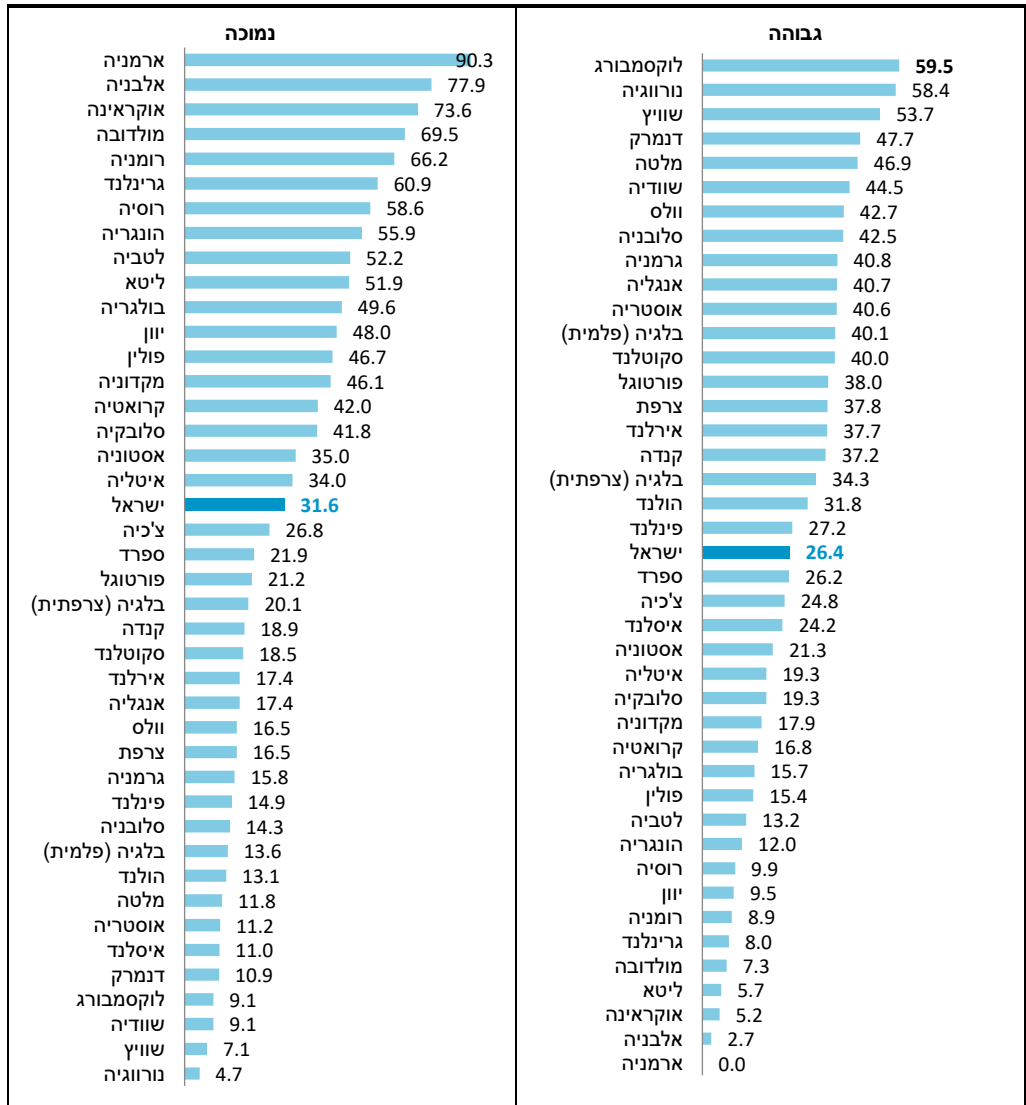

מקור: הראל-פישי, י', וולש, ס., שטיינמץ, נ., לובל, ש., רייז, י., טסלר, ר., חביב, ג'. (2014). נוער בישראל: בריאות, רווחה נפשית וחברתית ודפוסי התנהגויות סיכון בקרב בני נוער בישראל. חלק ב' 2, תרשים 18.4, עמ' 48. דוח HBCS ישראל. תכנית המחקר הבינלאומי על רווחתם ובריאותם של בני נוער, בית הספר לחינוך, אוניברסיטת בר-אילן.

72.6% מהתלמידים בגיל 11, 13, ו-15 מעריכים את מצבה הכלכלי של משפחתם כטוב או טוב מאוד. ישראל עומדת במקום השביעי במדרג המדינות שנבדקו.

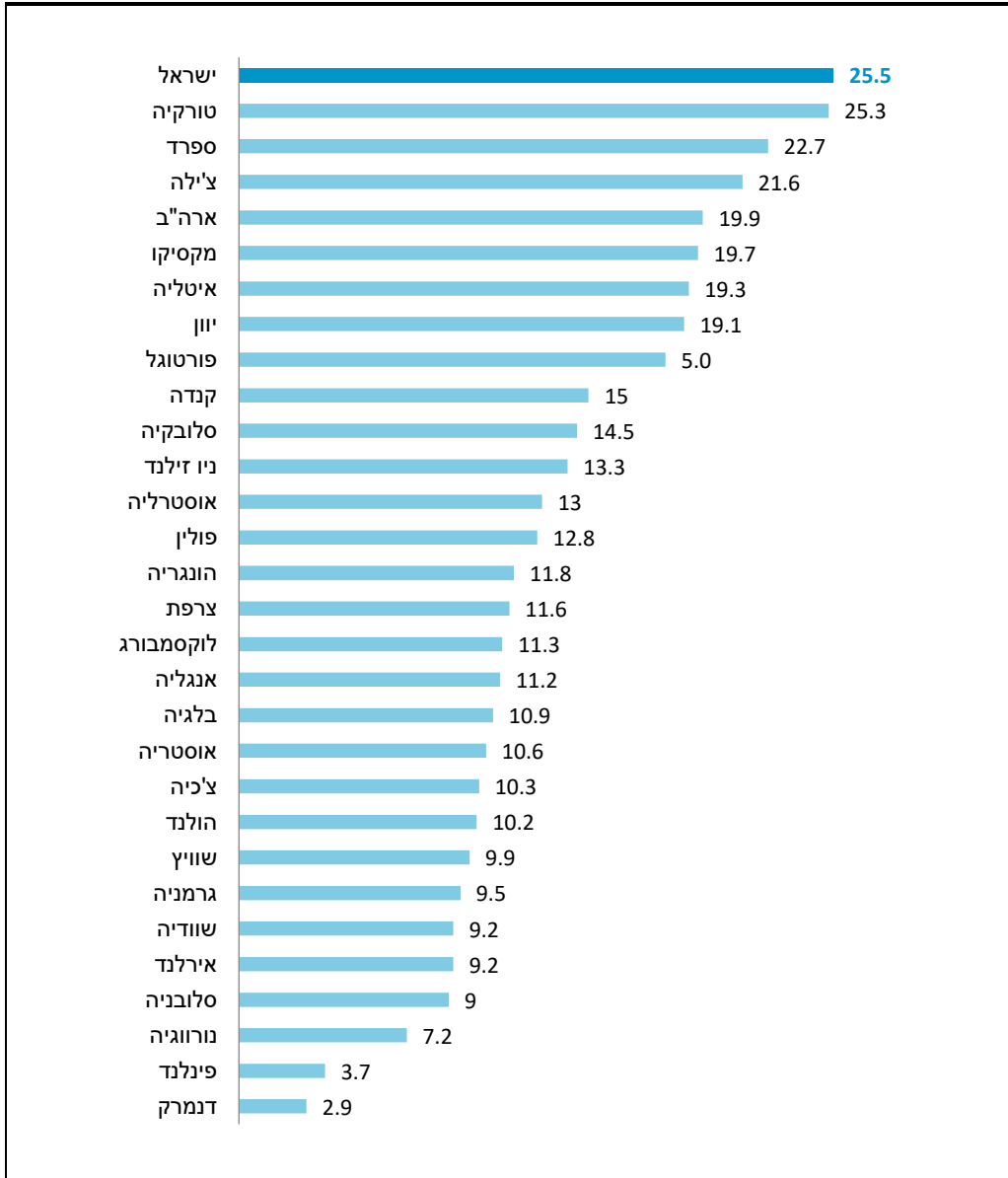

תרשים 15 כז': אחוז התלמידים בגיל 11, 13, ו-15 שדיווחו על רמת רווחה כלכלית נמוכה / גבוהה לפי FAS* / 2014

מקור: הראל-פישי, י. וולש, ס. שטיינמן, נ. לובל, ש. רייז, י. טסלר, ר. חביב, ג. (2014). נוער בישראל: בריאות, רווחה נפשית וחברתית ודפוסי התנהגויות סיכון בקרב בני נוער בישראל. חלק ב' 2, תרשים 18.5, עמ' 52 ותרשים 16.6, עמ' 54. דוח HBSC ישראל. תכנית המחקר הבינלאומי על רווחתם ובריאותם של בני נוער, בית הספר לחינוך, אוניברסיטת בר-אילן.
 * מדד FAS (Family Affluence Scal) פותח ע"י צוות החוקרים הבין-לאומי של תכנית HBSC ומורכב משש שאלות שהופנו לתלמידים: - מספר מכוניות בבית / - האם הם ישנים בחדר לבד / - האם במהלך 12 החודשים האחרונים הם נסעו לחופשה בחו"ל עם משפחתם / - מספר המחשבים בבית / - מספר חדרי המקלחת בבית.
 כשליש מהתלמידים בישראל בגיל 11, 13, 15 דיווחו על רמת רווחה כלכלית נמוכה ו-כרבע מהתלמידים דיווחו על רמת רווחה כלכלית גבוהה.

תרשים 15 כח': עוני של ילדים (50% מחציון ההכנסה) על פי מדד ה-OECD
 במדינות נבחרות (אחוזים) / 2015

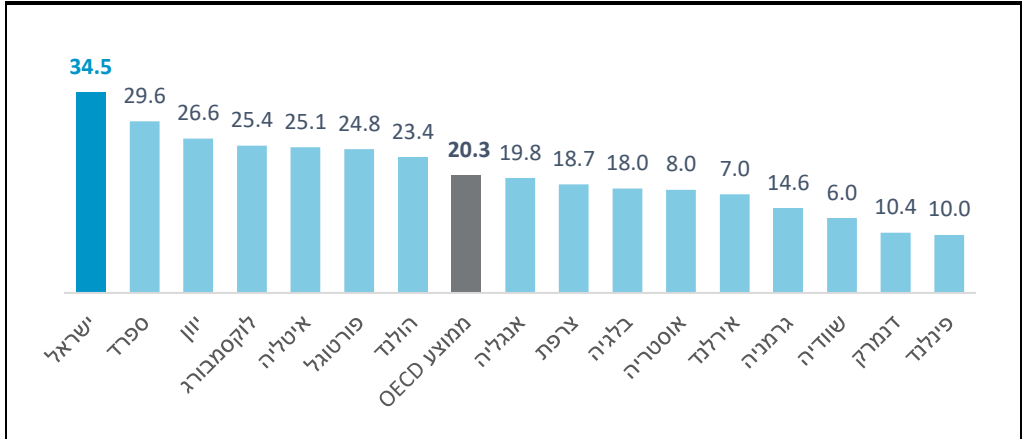

מקור: נתוני ה-OECD : <https://stats.oecd.org/Index.aspx?DataSetCode=IDD>

* נתוני כל המדינות נכונים ל-2014 למעט: ישראל, אנגליה, ארה"ב, הולנד, פינלנד וצ'ילה, הנכונים ל-2015.

ילדי ישראל נמצאים בקצה העליון של מדרג העוני מבין המדינות שנמדדו על ידי ה-OECD.

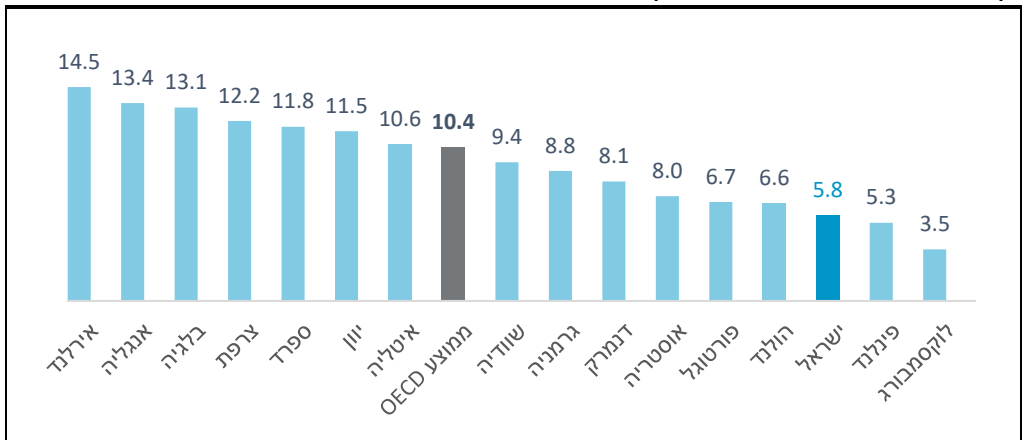
תרשים 15 כט': ילדים (0-17) בסיכון לעוני* (אחוז מכלל הילדים במדינה) / 2015

מקור: נתוני ה-OECD בתוך: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, פני החברה בישראל-ד"ח מס' 9, תרשים 3ה', עמ' 104, יוני 2017.
* ראו הגדרה במבוא.

34.5% מהילדים בישראל היו מצויים ב-2015 בסיכון לעוני. אחוז זה גבוה בהרבה מכלל המדינות שנבדקו וכפול מהמוצע במדינות ה-OECD.

תרשים 15 לל': ילדים (0-17) הגרים במשקי בית ללא מפרנס* (אחוזים מכלל הילדים במדינה) / 2015

מקור: נתוני ה-OECD בתוך: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, פני החברה בישראל-ד"ח מס' 7, תרשים 3ח', עמ' 106, יוני 2017.
* ראו הגדרה במבוא.

ב-2015 6.0% מהילדים בישראל גרו במשק בית ללא מפרנס - פחות מהאחוז הממוצע במדינות האיחוד האירופי.

לוח 15.9: עוני של ילדים ושל משקי בית עם ילדים* על פי מדד ה-OECD במדינות
נבחרות, לפי מצב תעסוקה של ההורה (אחוזים) / 2014

מצב משפחתי ומצב תעסוקה					סך כל משקי הבית	מדינה
זוג הורים			הורה עצמאי (חד הורי)			
שניים עובדים	אחד עובד	אינם עובדים	עובד	אינו עובד		
6.9	51.8	84.2	20.7	65.6	18.9	ישראל*
14.1	24.1	48.2	20.9	44.0	17.2	טורקיה
5.2	30.9	63.8	34.3	79.1	16.5	צ'ילה*
4.8	25.5	65.0	31.1	85.0	16.1	ארצות הברית*
5.3	32.6	88.9	32.3	96.0	13.0	קנדה
9.6	26.1	55.4	34.3	52.6	16.0	מקסיקו
11.4	13.2	51.8	56.0	47.4	14.9	יפן**
1.3	12.2	59.3	17.7	76.1	10.8	אוסטרליה
2.2	12.4	33.1	21.0	37.9	10.3	הונגריה
3.1	13.5	56.5	22.9	90.2	10.8	ניו זילנד
2.6	16.2	36.2	8.8	37.3	10.4	בריטניה*
2.8	13.0	28.6	19.2	54.6	9.2	צרפת
1.8	17.7	71.7	16.7	81.0	8.5	שבדיה
1.8	16.6	68.4	15.9	51.9	8.8	הולנד*
1.3	18.5	57.0	14.3	54.9	8.7	נורווגיה
0.8	8.1	20.0	8.6	38.8	6.5	פינלנד*
0.8	7.7	18.6	4.3	24.0	6.0	דנמרק
4.2	20.7	59.4	23.2	64.2	-	ממוצע OECD
3.5	21.1	56.8	26.9	44.3	-	אוסטריה
6.2	29.8	84.8	29.9	92.1	-	איטליה
0.7	7.7	31.6	11.2	59.4	-	אירלנד
5.2	28.4	70.8	28.2	85.2	-	אסטוניה
1.3	13.1	59.3	16.1	58.3	-	בלגיה
6.1	24.8	58.1	25.2	67.7	-	יוון
2.6	23.9	64.9	37.0	65.3	-	לוקסמבורג
7.0	24.2	90.7	32.0	73.9	-	לטביה

לוח 15.9: עוני של ילדים ושל משקי בית עם ילדים* על פי מדד ה-OECD במדינות נבחרות, לפי מצב תעסוקה של ההורה (אחוזים) / 2014 (המשך)

מצב משפחתי ומצב תעסוקה					סך כל משקי הבית	מדינה
זוג הורים			הורה עצמאי (חד הורי)			
שניים עובדים	אחד עובד	אינם עובדים	עובד	אינו עובד		
6.5	32.2	79.2	35.3	84.9	-	ליטא
2.7	25.5	77.2	21.4	98.0	-	סלובניה
2.8	21.5	90.6	17.8	98.2	-	סלובקיה
11.2	32.4	87.0	29.6	82.2	-	ספרד
4.6	22.9	63.5	19.3	61.3	-	פולין
3.5	36.7	77.9	21.4	62.0	-	פורטוגל
1.2	8.7	76.3	21.6	72.8	-	צ'כיה

מקור: OECD Family Database www.oecd.org/els/social/family/database.htm, OECD - Social Policy Division - Directorate of Employment, Labour and Social Affairs, Table Co2.2.C.

* הנתונים מתייחסים לשנת 2015.

** הנתונים מתייחסים לשנת 2013.

הערה: הלוח מחולק לפי מדינות אשר לגביהן צוין האחוז של סך כל משקי הבית, ולפי מדינות המדורגות לפי א'-ב' שלגביהן לא צוין נתון זה.

ישראל עומדת במקום הראשון בשיעור משקי הבית עם ילדים עניים בהשוואה לרוב שאר מדינות האיחוד האירופי.

רווחת זכויות הילד (לוח 15.10)

לוח 15.10: תחומי פעילות למען רווחת זכויות הילד לפי מדינות נבחרות (אחוזים)
2017

זכויות הילד	תחומי פעילות**				סך הכל	מדינה	דירוג עולמי*
	הגנה	חינוך	בריאות	חיים			
0.92	0.97	0.82	1.00	0.97	0.93	פורטוגל	1
1.00	0.99	0.70	0.97	0.98	0.92	נורווגיה	2
0.83	1.00	0.81	0.98	0.99	0.92	שוויץ	3
0.90	0.99	0.73	0.97	0.99	0.91	איסלנד	4
0.83	0.98	0.75	0.97	0.99	0.90	ספרד	5
0.75	0.98	0.85	0.96	0.98	0.90	צרפת	6
0.67	1.00	0.79	0.99	0.98	0.88	שוודיה	7
0.92	0.86	0.76	0.92	0.89	0.87	תאילנד	8
0.86	0.98	0.70	0.95	0.88	0.87	תוניס	9
0.75	0.99	0.67	0.98	0.97	0.92	פינלנד	10
0.64	0.99	0.77	0.98	0.97	0.86	בלגיה	11
0.71	0.99	0.70	0.97	0.97	0.86	סלובניה	12
0.67	0.99	0.70	0.97	0.98	0.85	הולנד	15
0.79	0.87	0.82	0.92	0.83	0.84	מצרים	16
0.70	0.99	0.62	0.99	0.97	0.84	גרמניה	18
0.75	0.89	0.66	0.94	0.94	0.83	קובה	20
0.50	0.97	0.77	0.97	0.98	0.82	אוסטרליה	27
0.64	0.92	0.71	0.96	0.89	0.81	טורקיה	28
0.50	0.99	0.73	0.97	1.0	0.81	יפן	31
0.50	1.0	0.74	0.96	0.96	0.81	דנמרק	34
0.67	0.99	0.54	0.99	0.98	0.81	אוסטריה	35
0.58	0.95	0.75	0.95	0.86	0.81	ירדן	36
0.42	0.98	0.87	0.92	0.97	0.80	אירלנד	41
0.42	0.98	0.81	0.96	0.98	0.79	קנדה	45
0.64	0.97	0.61	0.85	0.94	0.79	לבנון	47

לוח 15.10: תחומי פעילות למען רווחת וזכויות הילד לפי מדינות נבחרות (אחוזים) 2017 (המשך)

תחומי פעילות**					סך הכל	מדינה	דירוג עולמי*
זכויות הילד	הגנה	חינוך	בריאות	חיים			
0.57	0.98	0.53	0.99	0.95	0.77	צ'כיה	57
0.58	-	0.64	0.97	0.93	0.76	קטאר	63
0.42	0.99	0.66	0.99	0.97	0.76	יוון	64
0.36	0.98	0.71	1.00	0.98	0.75	ישראל	68
0.36	0.98	0.71	1.00	0.98	0.75	אלג'יריה	69
0.30	0.99	0.74	0.94	0.99	0.73	איטליה	83
0.64	0.81	0.8	0.75	0.63	0.73	דרום אפריקה	84
0.36	0.95	0.77	0.87	0.85	0.72	רוסיה	86
0.57	0.77	0.84	0.60	0.71	0.69	הודו	97
0.36	-	0.78	0.89	0.90	0.69	סין	99
0.29	0.96	0.97	0.52	0.92	0.66	סלובקיה	107
0.36	0.86	0.56	0.73	0.83	0.64	סוריה	110
0.01	0.96	0.84	0.98	0.97	0.38	בריטניה	156

מקור: www.kidsrightsindex.org, The Kids Rights Index 2017.

* ההשוואה נעשתה בין 165 מדינות.

** פירוט המדדים שנבדקו:

חיים: תוחלת חיים ממוצעת בלידה, תמותת ילדים מתחת לגיל 5, תמותת יולדות.

בריאות: תת משקל של ילדים מתחת לגיל 5, תינוקות המחוסנים בגיל שנה, תברואה נאותה, מקור מי שתייה.

חינוך: שיעור הלומדים בכיתות החינוך היסודי והעל-יסודי, השוואה מגדרית (בנים/בנות), נשירה, נוכחות בלימודים.

הגנה: העסקת ילדים, לידות של קטינות, שיעורי ילודה.

זכויות הילד: אי-אפליה, טובת הילד, שיתוף ילדים בהחלטות, קידום חקיקה, תקציב ייעודי לילדים, איסוף מידע ונתונים על ילדים, שיתוף פעולה חברתי-מדיני-אזרחי בנושא ילדים.

ישראל נמצאת במקום ה-68 בעולם מתוך 165 המדינות שנבדקו. בולטים במיוחד האחוזים הגבוהים במדדי הזכויות חיים, בריאות, חינוך ומוגנות.

רשימת מקורות

- איגוד האינטרנט הישראלי, STS מאגר נתונים על האינטרנט בישראל, החיים בעידן הדיגיטלי, הדוח השנתי של **בזק** למצב האינטרנט בישראל לשנת 2016. סקר בנושאי משפחות ודיגיטל בישראל, 2017.
- איגוד האינטרנט הישראלי, STS מאגר נתונים על האינטרנט בישראל, **שריד** - שרותי מחקר והדרכה. סקר השוואתי הורים-ילדים: פערי תפיסות והתנהגות במרחב המקוון 2017, יולי 2017.
- איגוד האינטרנט הישראלי, STS מאגר נתונים על האינטרנט בישראל, סקר בנושאי משפחות ודיגיטל בישראל, תמונת מצב 2017, קיץ 2017.
- איגוד מרכזי הסיוע לנפגעות ולנפגעי תקיפה מינית בישראל, שנים שונות. אל"י-האגודה להגנת הילד, שנים שונות.
- בטרם - בטיחות ילדים, מיזם NAPIS- מאגר היפגעויות מהתקשורת, שנים שונות.
- בטרם, המערך הלאומי לנתוני היפגעויות ובטיחות ילדים (NAPIS), דו"ח תמותת ילדים מהיפגעויות בלתי מכוונות בשנת 2017, ינואר 2017, פרסום מס' 1099.
- דניז נאון, ברנדה מורגנשטיין, מלכה שימעל וגלית ריבליס, ג'וינט מכון ברוקדייל והמוסד לביטוח לאומי, ילדים עם צרכים מיוחדים הערכת צרכים וכיסויים על ידי השירותים, ינואר 2000.
- הכנסת, מרכז המחקר והמדע, המענה הציבורי לילדים בגיל הרך בישראל תמונת מצב, 20 ביולי 2015.
- הכנסת, מרכז המחקר והמידע, פונדקאות בישראל ופונדקאות של ישראלים בחו"ל: המצב הקיים והצגת המלצות ועדה ציבורית לשינוי, אורלי אלמגור לוטן, מאי 2012.
- הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה www.cbs.gov.il, הודעה לעיתונות, שנים שונות.
- הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, קובץ הרשויות המקומיות 2015, מאי 2017.
- הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, גף בריאות, שנים שונות.
- הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, גף דמוגרפיה, עיבוד מיוחד, שנים שונות.
- הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, מורשים לנהוג 2016.
- הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, עיבוד מיוחד, שנים שונות.
- הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, פני החברה בישראל, שנים שונות.
- הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, שנתון סטטיסטי לישראל 2017, 2017.
- הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, תאונות דרכים עם נפגעים - סיכום 2016.
- הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, תחום בריאות ותנועה טבעית, שנים שונות.
- המוסד לביטוח לאומי, מינהל המחקר והתכנון, שנים שונות.

המוסד לביטוח לאומי, מינהל המחקר והתכנון, דו"ח שנתי 2016. פרק 3: פעילות ומגמות בתחום הגמלאות ביטוח נכות כללית.

המוסד לביטוח לאומי, מינהל המחקר והתכנון, ממדי העוני והפערים החברתיים-דו"ח שנתי, שנים שונות. המוסד לביטוח לאומי, מינהל המחקר והתכנון, עיבוד מיוחד, שנים שונות.

המוסד לביטוח לאומי, מינהל המחקר והתכנון, עוני, חינוך ותעסוקה בחברה הערבית-בדווית: מבט השוואתי (אנגלית), כתבו: סלימן אבו בדר וד"ר דניאל גוטליב, יוני 2009.

המוסד לביטוח לאומי, מינהל המחקר והתכנון, קובץ דמי אבטלה, שנים שונות.

המוסד לביטוח לאומי, מינהל המחקר והתכנון, קובץ הבטחת הכנסה, שנים שונות.

המוסד לביטוח לאומי, מינהל המחקר והתכנון, קובץ חד-הוריות, שנים שונות.

המוסד לביטוח לאומי, מינהל המחקר והתכנון, קובץ ילד נכה, שנים שונות.

המוסד לביטוח לאומי, מינהל המחקר והתכנון, קובץ מקבלי דמי מזונות, שנים שונות.

המוסד לביטוח לאומי, מינהל המחקר והתכנון, קובץ קצבאות ילדים, שנים שונות.

המוסד לביטוח לאומי, מינהל המחקר והתכנון, עיבוד קובץ חד-הוריות, שנים שונות.

המוסד לביטוח לאומי, מינהל המחקר והתכנון (עפ"י נתוני EUROSTAT ו-MISSOC). דוח שנתי 2013. המועצה הלאומית לשלום הילד, המרכז למחקר ופיתוח, שנים שונות.

המועצה הלאומית לשלום הילד, מרכז הילד והמשפט, תכנית ליווי נפגעי עבירה, שנים שונות.

המשרד לביטחון הפנים, מחלקת מחקר, סקר בנושא: תופעת השיימינג והאלימות ברשת בקרב בני הנוער בישראל, מאי 2016.

המרכז לקידום מעמד האישה ע"ש רות ועמנואל רקמן, אוניברסיטת בר-אילן, הפקולטה למשפטים, שנתון נשים ומשפחה בישראל 2007, דו-שנתון סטטיסטי, 2007.

הסתדרות הנוער העובד והלומד, האיגוד המקצועי לילדים בני-נוער וצעירים, שנים שונות.

הראל-פיש, י', וולש, ס., שטיינמץ, נ., לובל, ש., רייז, י., טסלר, ר., חביב, ג'. (2014). נוער בישראל: בריאות, רווחה נפשית וחברתית ודפוסי התנהגויות סיכון בקרב בני נוער בישראל. דוח HBSC ישראל. תכנית המחקר הבינלאומי על רווחתם ובריאותם של בני נוער, בית הספר לחינוך, אוניברסיטת בר-אילן. טרם, רשת מרכזים לרפואה דחופה, 2017.

מכון גרטנר לחקר אפידמיולוגיה ומדיניות בריאות, היחידה לחקר בריאות האישה והילד, שנים שונות.

משטרת ישראל, המטה הארצי, יחידת נוער ומדור סטטיסטיקה, דו"חות שנתיים, שנים שונות.

משטרת ישראל, מדור מחקר, אגף התנועה, שנים שונות.

משטרת ישראל, מדור נעדרים, שנים שונות.

משטרת ישראל, מחלקת אסטרטגיה, מדור מדידה והפקת מידע, שנים שונות.

משרד הביטחון, אגף השיקום, עיבוד מיוחד, שנים שונות.

- משרד הבריאות, אגף המידע, מאגר אשפוזים, שנים שונות.
- משרד הבריאות, אגף המידע, שנים שונות.
- משרד הבריאות, אגף המידע, תחום מידע, מוסדות האשפוז והיחידות לטיפול יום בישראל, שנים שונות.
- משרד הבריאות, דוח סיכום שירותי בריאות לתלמיד, שנים שונות.
- משרד הבריאות, האגף לשירותי מידע ומחשוב, תחום מידע, שנים שונות.
- משרד הבריאות, היחידה הארצית למכשירי שיקום וניידות, שנים שונות.
- משרד הבריאות, המחלקה לאפידמיולוגיה, שנים שונות.
- משרד הבריאות, המחלקה לגנטיקה קהילתית, עיבודים מיוחדים, שנים שונות.
- משרד הבריאות, המחלקה לטיפול באלומות במשפחה ותקיפה מינית, השרות הארצי לעבודה סוציאלית, שנים שונות.
- משרד הבריאות, המרכז הישראלי לרישום סרטן ומחלות ממאירות אחרות, 2017.
- משרד הבריאות, מכון לואיס, תל השומר, שנים שונות.
- משרד הבריאות, מרכז רפואי רמב"ם והפקולטה לרפואה בטכניון, המכון הארצי למידע בהרעלות, שנים שונות.
- משרד הבריאות, ראש שירותי בריאות, 2017.
- משרד הבריאות, שירותי בריאות הנפש, שנים שונות.
- משרד הבריאות, שירותי בריאות הנפש, המחלקה למידע והערכה, בריאות הנפש בישראל – שנתון סטטיסטי, שנים שונות.
- משרד הבריאות, שירותי בריאות הציבור, שנים שונות.
- משרד החינוך, האגף הבכיר לביטחון, בטיחות ושעת חירום, 2017.
- משרד החינוך, האגף לחינוך מיוחד, עיבוד מיוחד, 2017.
- משרד החינוך, האגף לתלמידים מחוננים ומצטיינים, שנים שונות.
- משרד החינוך, המינהל הפדגוגי, שירות פסיכולוגי ייעוצי, שנים שונות.
- משרד החינוך, המינהל הפדגוגי, האגף לשירותי חינוך ורווחה, המחלקה לביקור סדיר ולמניעת נשירה, שנים שונות.
- משרד החינוך, המנהל הפדגוגי, שנים שונות.
- משרד החינוך, המינהל לחינוך התיישבותי ועליית הנוער, האגף לקליטת והשמת תלמידים בפנימיות, עיבוד מיוחד, שנים שונות.
- משרד החינוך, המינהל לכלכלה ולתקציבים, תחום כלכלה וסטטיסטיקה, שנים שונות.
- משרד החינוך, התמונה החינוכית לבתי הספר העל יסודיים-דוח ארצי, שנים שונות.
- משרד החינוך, מחוז הדרום.

משרד החינוך, מחוז חיפה.
 משרד החינוך, מחוז תל אביב-יפו.
 משרד החינוך, מינהל תקשוב ומערכות מידע, עיבוד מיוחד, שנים שונות.
 משרד החינוך, מינהל אגף בחינות א', שנים שונות.
 משרד החינוך, ראמ"ה-הרשות הארצית למדידה והערכה בחינוך, מיצ"ב תשע"ו, ממצאי סקרי האקלים והסביבה הפדגוגית, נספח אקלים, נובמבר 2016.
 משרד החינוך, ראמ"ה-הרשות הארצית למדידה והערכה בחינוך, הערכת תכנית 'התפתחות אישית ומעורבות חברתית' בשנה"ל תשע"ו, תרשים 10, עמ' 28. אוגוסט 2017.
 משרד החינוך, ראמ"ה-הרשות הארצית למדידה והערכה בחינוך, סיכום ממצאי הערכה דו-שנתית בתנועות הנוער בישראל, תשע"ד-תשע"ה 2014-2015, פברואר 2017.
 משרד החינוך, תחום הבריאות, 2017.
 משרד הכלכלה, מינהל ההסדרה והאכיפה, שנים שונות.
 משרד המדע התרבות והספורט, המחלקה לספורט תחרותי, שנים שונות.
 משרד המשפטים, הנהלת בית המשפט, עיבוד מיוחד, שנים שונות.
 משרד המשפטים, הנהלת בית המשפט, מחלקת מחקר, דו"חות והערכה, שנים שונות.
 משרד המשפטים, הנהלת בתי הדין השרעיים והדרוזים, שנים שונות.
 משרד המשפטים, הסגוריה הציבורית, לשכת הסניגור הציבורי הארצי, שנים שונות.
 משרד המשפטים, הרשות המרכזית לטיפול בחטיפות ילדים על פי אמנת האג, שנים שונות.
 משרד המשפטים, נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות, אנשים עם מוגבלות בישראל 2010, מוגבלות והשתלבות בחיי החברה בישראל, מבט השוואתי רב שנתי. בעריכת: אליהו בן משה, ליאורה רופמן וישראל הבר, 2011.
 משרד המשפטים, נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות, אנשים עם מוגבלות בישראל 2009, מוגבלות והשתלבות בחיי החברה בישראל, מבט השוואתי רב שנתי. בעריכת: אליהו בן משה, ליאורה רופמן וישראל הבר, 2009.
 משרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים, אגף בכיר למחקר, תכנון והכשרה, סקירת השירותים החברתיים, שנים שונות.
 משרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים, אגף השיקום, השירות לעיוור, שנים שונות.
 משרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים, האגף למעונות יום ומשפחתונים, שנים שונות.
 משרד העבודה, הרווחה, והשירותים החברתיים, האגף לשירותים אישיים וחברתיים, השירות לילד ולנוער, השירות לילד ולנוער: נתונים על ילדים בפנימיות תשע"ז, 2016.

משרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים, שירות לילד ונוער, מפקחת ארצית לנושא מרכזי חירום, שנים שונות.

משרד העבודה, והשירותים החברתיים, השירות למען הילד, שנים שונות.

משרד העבודה, והשירותים החברתיים, השירות למתבגרים צעירות וצעירים, 2016.

משרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים, השירות לפרט ולמשפחה, עיבוד נתוני יסוד, שנים שונות.

משרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים, השרות לפרט ולמשפחה, עובדת סוציאלית ראשית לעניין סדרי דין, שנים שונות.

משרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים, מאירס-ג'וינט מכן ברוקדייל, מרכז אנגלברג לילדים ולנוער, שנים שונות.

משרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים, מרכזי הגנה, שנים שונות.

משרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים, עיבוד נתוני יסוד, שנים שונות.

משרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים, פיקוח ארצי בנושא אלימות במשפחה (מקלטים ודירות מעבר), שנים שונות.

משרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים, רשות חסות הנוער, שנים שונות.

משרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים, שירות האומנה, 2016.

משרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים, שירות המבחן לנוער, יחידת חקירות הילדים, חקירת ילדים המעורבים בעבירות מין ואלימות בידי אחראי, דו"ח שנתי, עורכים: ד"ר רונית צור מנהלת שרות חקירות ילדים וחקירות מיוחדות וחיים ליבנה מרכז ארצי, שנים שונות.

משרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים, שירות המבחן לנוער, קטינים בטיפול שירות המבחן לנוער, עורך חיים ליבנה, דו"חות שונים, שנים שונות.

משרד העלייה והקליטה, אגף בכיר למערכות מידע, שנים שונות.

משרד הפנים, מאגר מידע בתי הדין הרבניים, www.rbc.gov.il, שנים שונות.

משרד הפנים, מערך המחשוב, 2017.

משרד הפנים, רשות האוכלוסין וההגירה, 2017.

משרד התעשייה, המסחר והתעסוקה, מנהל ההסדרה והאכיפה (אגף הרישוי), שנים שונות.

עיריית ירושלים, מנהל החינוך, שנים שונות.

עיריית תל-אביב-יפו, מנהל החינוך, שנים שונות.

עיריית תל אביב-יפו, מנהל השירותים החברתיים, האגף לבריאות הציבור, שנים שונות.

עמותת על"ם, שנים שונות.

ער"ן, עזרה ראשונה נפשית בטלפון, שנים שונות.

צה"ל, מיטב, עיבוד נתונים, שנים שונות
 קופת חולים מאוחדת, אגף פרסום ושיווק וקובץ לקוחות, שנים שונות.
 רשות האוכלוסין וההגירה, שנים שונות.
 רשות הטבע והגנים, שנים שונות.
 שירות בתי הסוהר, ממונה על חופש המידע, שנים שונות.
 שריד, שרותי מחקר והדרכה, תוצאות סקר השתתפות ילדים בחוגים, אוגוסט 2015.

הרגלי הקניה / E-bay Israel, Michal Brummer, Market Research & Consumer Behavior/
 באינטרנט בקרב בני נוער (12-17), אוגוסט 2016.

OECD: <https://stats.oecd.org/Index.aspx?DataSetCode=IDD>.

OECD: Family Database www.oecd.org/els/social/family/database.htm, OECD - Social Policy Division - Directorate of Employment, Labour and Social Affairs.

The Kids Rights Index 2017, www.kidsrightsindex.org.

UNICEF, The State of the World's Children 2016, 2016.

UNITED NATIONS, DEMOGRAPHIC YEARBOOK 2014, 2015.

UNITED NATIONS, DEMOGRAPHIC YEARBOOK 2015, 2016.